

هَذَا بَيَانُ لِّلنَّاسِ هُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ

وقد طبع النصف الاول من هذا الكتاب السط البتاع لكل متطوعاً

اعنى

خير الموعظة

من مصنفات محقق المسائل الفقهية بالآيات الصريحة الاحاديثية
المدق الفرد الفريد مولانا الحاج المولوى محمد زهران خان الشيرازى مع ترجمته
المولوى محمد شاه اسلم الله بالرحمة الشافى
ذى الجود الفضل الثانى شمس علماء الشريعة بد فقهاء الطريقة شيخ الاساتذة
مولانا المولوى الحافظ الحاج الشيخ محمد انوار الله دامت مكناته
بكون الله

بأمر تامر

الشيخ المولوى الحافظ ابى الدرجات محمد دلى الدين الغافى والامدة
لهم بمجلس شاعة العلوم

بمطبعة عثمان بن عيسى ببلدة حي كرا باد دكن

بشارت

اہل اسلام کو بشارت دی جاتی ہے کہ حضرت مولانا مولوی حاجی حافظ محمد انوار اللہ صاحب قلم کی تصانیف جنکی سبب قضا دمانہ نہایت سخت ضرورت ہو مندرجہ ذیل تہہ ہر شائقین کی طلب ہو انہ کی کتابیں انوار احمدی، امین نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم کے فضائل اور ورود شریف کے فوائد اور صحابہ کرام وغیرہم کے آداب اور چند ضروری مسائل پر نہایت محققانہ بیان کیا گیا جنکی عموماً اہل اسلام کو مستحب ہے جو اپنی خوبی پسندیدگی کو باعث باعث ہاتھوں ہاتھ تقسیم ہو چکی تھی اب پھر شائقین کچھ اضافہ پر طبع کی گئی ہے قیمت کتاب العقل سے عقل کی حقیقت کھول دی گئی ہے کہ دینی ابواب میں کیا تک چلی سکتی ہے اور حکمت قدیمہ و جدیدہ کا انجن مسائل پر پڑتا تھا ان کے جوابات عقلی نہایت محققانہ انداز سے دی گئی ہیں قیمت کاغذ کاغذ ۱۲ روپے کاغذ ۸ روپے افادۃ الافہام ہر دو حصہ یہ کتاب راغلام احمد صافا دیانی کے ازاتہ الاوابام کا جواب ہے نہایت ہی اور مزید باطنی جوابات دگئے ہیں جن ضمن میں کئی دینی ضروری مسائل کی تحقیقات اور نیز بہت سی مابین حالات مندرج ہیں اس کتاب کے پچھنے سے مذہب قادیانی کے مفاسد بخوبی آگاہی ہو جاتی ہے کاغذ کاغذ ۱۲ روپے مقاصد الاسلام ہر چار حصہ میں اخلاق تمدن فقہ کلام فلسفہ اسلام اور تصوف وغیرہ غیر مضامین نہایت محققانہ اور دلکش طرز پر بحث کی گئی ہے قیمت ۸ روپے

حقیقۃ الفقہ ہر دو حصہ میں محققین و محدثین کے فرائض منصبی انکے کارنامہ اور حدیث فقہ و اجتہاد کی ضرورت نہایت ملل طور پر ثابت کی گئی ہے خصوصاً امام عظیم رحمۃ اللہ علیہ کی جانفشانی اور فضائل جو اکابر محدثین کے اقوال سے ثابت ہو نہایت شرح و بسط سے لکھے گئے ہیں قیمت ۱۲ روپے انوار الحق مولوی حسن علی صفا لکچر کی تائید الحق جو مرزا صاحب قادیانی کی تائید میں لکھی گئی ہے اور جواب میں محققانہ رسالہ لکھا گیا ہے اسکا انداز بیان دیکھنے سے معلوم ہوگا کہ تقدیر چپ ہے قیمت

فهرس مضامين خير الموعظ

مضمون	مضمون	مضمون	مضمون
١٢٤	باب ما جاء في أثر تارك الصلوة	٢	دبياجة الكتاب
١٣٠	باب تهييل الصلوة	٧	في ثناء الله جل ذكوه وعز اسمه
١٣٢	باب فضل الأذان إجابة المؤذن	١٥	في مدح النبي القرشي صلوة
١٣٤	باب فضل الصلوة على النبي		الله وسلامه عليه
١٥١	باب الذكر بعد الصلوة	٢٨	كتاب الإيمان
١٥٥	باب تعمير المساجد	٣٦	باب الكبائر وعلامات التفارق
١٦٥	باب فضيلة الجماعة	٥١	باب في الوسوسة
١٤٠	باب أثر ترك الجماعة	٥٦	باب الإيمان بالقدر
١٤٣	باب تشوية الصف	٦٦	باب الاعتصام بالكتاب السنة
١٤٨	باب السترة وأثر المؤمن بين يدي المصلي	٨٤	كتاب العلم
١٨٠	باب السنن	٨٤	باب ما جاء في فضل العلم والعلماء
١٨٢	باب صلوة التهجيد والتخريم	١٠٣	باب ما جاء في علم الأئمة في شرف العلماء
	باب قيام الليل	١١٠	كتاب الطهارة
١٨٩	باب صلوة الضحى	١١٦	باب أدب الخلاء
١٩٢	باب التطوع	١١٨	باب السوال
١٩٥	باب الجمعة	١٢٠	كتاب الصلوة
		١٢١	باب ما جاء في الترغيب فيها

۳۱۲	بَابُ فَضْلِ الصَّدَقَةِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ تَعَالَى	۲۰۵	بَابُ بَيَانِ اِثْمِ تَرْكِ الْجُمُعَةِ
۳۲۴	بَابُ اَفْضَلِ الصَّدَقَةِ	۲۰۹	بَابُ الْعَبِيدَيْنِ
۳۳۲	كِتَابُ صِيَامِ رَمَضَانَ وَقِيَامِ لَيْلَائِهِ	۲۱۲	كِتَابُ الْجَنَائِزِ
۳۴۱	بَابُ السُّجُودِ وَالْإِفْطَارِ	۲۱۳	بَابُ عِبَادَةِ الْمَرِيضِ
۳۴۴	بَابُ صِيَامِ التَّطَوُّعِ	۲۱۴	بَابُ مَا جَاءَ فِي آخِرِ الْمَصَائِبِ إِذَا صِيَرَ عَلَيْهَا
۳۵۱	بَابُ فَضِيلَةِ لَيْلَةِ الْقَدَرِ	۲۳۴	بَابُ تَمَتُّي الْمَوْتِ وَذِكْرِهِ
۳۵۵	بَابُ قِيَامِ شَهْرِ رَمَضَانَ وَلَيْلَةِ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ	۲۴۰	بَابُ مَا يُقَالُ عِنْدَ مَنْ خَضِرَ الْمَوْتُ
۳۶۰	بَابُ الْإِعْتِكَافِ	۲۴۲	بَابُ سَكَرَاتِ الْمَوْتِ وَمَا يَلْحَقُ الْمَيِّتَ بَعْدَ مَوْتِهِ
۳۶۱	كِتَابُ فَضَائِلِ الْقُرْآنِ	۲۶۴	بَابُ غَسْلِ الْمَيِّتِ وَتَكْفِينِهِ
۳۷۴	بَابُ تَفْصِيلِ فَضَائِلِ سُورَةِ الْقُرْآنِ وَأَيَاتِهِ	۲۶۹	بَابُ الْمَشْيِ بِالْجَنَائِزَةِ وَالصَّلَاةِ عَلَيْهِمَا
۳۸۵	كِتَابُ الدَّعَوَاتِ	۲۷۷	بَابُ دَفْنِ الْمَيِّتِ
۳۹۳	بَابُ ذِكْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَالتَّقَرُّبِ إِلَيْهِ	۲۷۸	بَابُ الْبُكَاءِ عَلَى الْمَيِّتِ وَبَيَانِ أَجْرِ مَنْ صَبَرَ عَلَى مَوْتِ أَوْلَادِهِ
۴۰۱	بَابُ أَسْمَاءِ اللَّهِ الْحُسْنَى	۲۹۱	بَابُ زِيَارَةِ الْقُبُورِ
۴۰۴	بَابُ ثَوَابِ التَّسْبِيحِ وَالتَّحْمِيدِ وَالْتَكْبِيرِ وَالتَّهْلِيلِ	۲۹۳	كِتَابُ الزَّكَاةِ
		۲۹۸	بَابُ مَنْ لَا تَحِلُّ لَهُ الْمَسْئَلَةُ وَمَنْ تَحِلُّ لَهُ
		۳۰۳	بَابُ الْإِنْفَاقِ وَكَرَاهِيَةِ الْإِمْسَاكِ

۴۷۲	کتاب النکاح	۴۱۱	کتاب الحج
۴۷۶	باب النظر الى الخطوبة وبيان العورات	۴۱۹	باب فضائل مكة نزلها الله تعالى شرفاً
۴۸۱	باب المباشرة	۴۲۲	باب فضائل المدينة نزلها الله تعالى كرامة
۴۸۳	باب الوليمة وبيان اجابة الدعوة	۴۲۹	باب مناقب القریش والعرب
۴۸۶	باب القسم	۴۳۲	في فضائل اليمن
۴۸۷	باب عشرة النساء وما لكل واحدة من الحقوق	۴۳۳	في فضل العجم
۴۹۳	باب الطلاق	۴۳۵	في فضل الشام
۴۹۵	باب حق المملوك على سيده وحقه على المملوك	۴۳۸	باب الكتب وطلب الحلال
۵۰۲	کتاب العتق	۴۴۵	باب المأهله في المعاملة
۵۰۳	باب الايمان	۴۴۸	باب التبرؤا
۵۰۸	باب في التذوير	۴۵۳	باب الاختكار
۵۱۰	کتاب القصاص	۴۵۴	باب الافلاس والانظار
۵۱۹	باب ما لا يقمن من الجنایات	۴۶۱	التشديد في الدين
۵۲۳	باب الميسر التزود والشرع وغيره	۴۶۵	باب الغصب
۵۲۵	باب إقامة الحدود	۴۶۶	باب الاثر تشاء
		۴۶۹	باب في الهبة والهدية
		۴۷۱	باب الوصية
		۴۷۲	باب الاجارة

۵۲۷	بَابُ إِثْرِ الزَّيْنَةِ	۶۱۱	بَابُ ذِكْرِ الْكَلْبِ
۵۳۲	بَابُ إِثْمِ اللِّوَاطَةِ	۶۱۳	بَابُ قَتْلِ الْمُؤَذِّيَاتِ
۵۳۴	بَابُ السَّرَقَةِ	۶۱۷	بَابُ الْأَطْعَمَةِ
۵۳۶	بَابُ الْمُتَكَرَّاتِ وَوَعِيدِ شَارِبِهَا	۶۲۲	بَابُ الْأَشْرَبَةِ وَبَيَانِ أَوَارِئِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ
۵۳۸	بَابُ الشَّفَاعَةِ فِي الْحُدُودِ	۶۲۷	بَابُ الضِّيَافَةِ
۵۴۳	كِتَابُ الْأَمَارَةِ وَالْقَضَاءِ	۶۳۰	بَابُ فِي ذِكْرِ لِبَاسِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالتَّمْيِيزِ عَنِ الْأَسْبَالِ وَالْآخِرِ وَالْحَرِيرِ وَجُلُودِ السِّبَاعِ وَثَوْبِ الشُّهُورَةِ
۵۴۵	بَيَانُ ثَوَابِ الْعَادِلِينَ		
۵۵۱	بَيَانُ وَعِيدِ الْوَلَاةِ الظَّالِمِينَ		
۵۶۰	بَيَانُ مَا عَلَى الْقَضَاءِ		
۵۶۲	بَابُ الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ	۶۳۷	بَابُ الْحَاظِمِ وَالْحُلِيِّ وَالْأَجْرَاسِ
۵۶۷	بَابُ الظُّلْمِ	۶۴۲	بَابُ الْحَيِّ وَالشَّوَارِبِ الَّتِي عَرَفَتْ نَفَقَ الثَّيْبِ وَذِكْرُ الْخَضَابِ الْقَرَعِ وَالْإِكْتِمَالِ وَالْمُغْذَّيْنِ وَالْمُتَرَجِّلَاتِ وَالْوَصْلِ وَالْوَشْمِ
۵۷۲	بَابُ الْقَضِيَةِ الْكَبِيرِ		
۵۷۷	كِتَابُ الْجِهَادِ		
۵۸۲	بَابُ ثَوَابِ الْإِعَانَةِ عَلَى الْجِهَادِ		
۵۹۵	بَابُ إِثْرِ تَارِكِ الْجِهَادِ	۶۵۰	بَابُ التَّصَاوِيرِ
۵۹۷	بَابُ مَنَاقِبِ الشَّهَادَةِ وَالشُّهَدَاءِ	۶۵۳	بَابُ الْفَالِ وَالطَّيْرِ
۶۰۲	بَابُ أَصْنَافِ الشُّهَدَاءِ	۶۵۵	بَابُ الْكُهَّانَةِ
۶۰۹	كِتَابُ الْقَيْدِ وَالذَّبَائِحِ	۶۵۸	بَابُ الرُّغَايَا

هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ هُدًى وَنُورٌ لِلْمُتَّقِينَ

قد طبع النصف الاول من هذا الكتاب الاستطاب لنا مع لكل يستحسنوا عظم

مختار من معاني

من مصنفات محقق المسائل الفقهية بالآيات الصريحة والاعاديث الصحيحة
المحقق الفريدي مولانا الحاج المولوى محمد زمان خاں الشهبه مع ترجمه المولوى محمد شمس الدين
بأمر الجنب السامى

ذى الجهد والفضل الناجى شمس علماء الشريعة بدر فقه الطريقة شيخ الاسلام
مولانا المولوى الحافظ الحاج الشيخ محمد انوار الله دامت مكارم بعون الله
باهتمام

شيخ المولوى الحافظ ابى الدرجات محمد ولى الدين الفاروقى الامدادى
المهتم لمجلس اشاعة العلوم

بمطبعة عثمان پيرس پبلد قحيد آباد دکن

This image shows a page from the 'Safar-e Namak' manuscript, dated 1612. The text is written in Persian script, likely in a cursive style (Nasta'liq). The page is densely filled with handwritten text, organized into approximately 15 horizontal lines. The ink is dark, and the paper shows signs of age, including some discoloration and wear. The handwriting is consistent throughout the page, suggesting a single scribe. The text appears to be a narrative or a collection of letters, as indicated by the title 'Safar-e Namak' (The Salt of Travel).

فقیه شیخان و ائمه سیدان
در دعوت کردن و رساندن آن
آیات مدگشته و آیه فاعله
و قایده تا کلمه یعنی خود را خواند
و فاعل صیغه جمع است
و زینش فاعل در کار است
تا آنکه گفته آری و گفت
آن تو عابد را در حق و قوت جان
و مال که خود داد و فاعله جان
اعضای که بر او نهاده اند
است در این آیه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مشروع می کنم بنام خدا بخشنده مهربان

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ

ہمہ ستائش خدا کی را کہ آفرید آسمانها و زمین را و فرود آورد از آسمان آب پس بیرون آورد

يَهْدِيهِ مِنَ الشَّرَآئِيتِ إِنَّا قَالَكُمُ هُوَ الَّذِي يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنْشِئُ

بسبب ازان افواج میوه باروز برای شما دوست آنکه می نماید شمارا به این برآید کردن ترش سید و میوه

السحاب الثقَال وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَاللَّيْلُ مَطْمَئِنَّةٌ لِّلْكَوْكَبِ لَا تَنَرُّوْا عَنْ عِبَادَتِ اللَّهِ ذَٰلِكُمْ صِرَاطُ السَّوْطِ

ابرهای گران را دبا کی یاد می کند، عداوتش از دوفرشتگان از ترس او نیست ایچ معبود.

الْأَهْوَى وَيَمِيتُ رَبُّكُمْ رَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ فَإِذَا قُضِيَ أَمْرُ

مگر او زنده می کند و می سیراند و در کار شماست و پروردگار پدران محبتین شماست پس چون میکنید که

فَأَتَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَنْ يَشَاءُ وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ

پس خزان نیست که میگوید و را بتو پس میشود عذاب کند بر او خواهد و رحم کند بر او خواهد و کیواند و کیواند خواهد

۵ سورہ مؤمن جز ۲۸ کو ۶ ج ۵ سورہ غلگتہ کو ۶ ج ۲ جز ۵
 دخل دارند و جزان از کرا و جز
 ولذات اودمانی و دنیا زین
 بلجی نعمت گم رفته شده است
 بعیت نے اثر حکمت را بجا است
 این کا مطلب بیان آتی است این
 سختی حکمت است
 مکمل با برکات حساب را می اند
 و برق تابانند او است و نورانی
 از زمین کجا نقل کرده
 هست

کرمه و صوفی شریعت محمدان
دین حق آه که در دنیا
شیرینی حقیقت خوشنم
و از ملک الهی است
فست ۱۲

[illegible]

۱۰
 حق تعالی جلالت و عظمت
 عالی اند علیه و آله و انوار
 و صفات ذات خدایکند که در
 بساط قرب و علو و بعد از
 ممالک و ابعاد و بعد از
 حق اند و در کائنات و
 قدر و بزرگی آمده که هیچ
 معنی اند علیه و آله و در
 کردل و چیزی که حق تعالی
 بقدیم از طاعت کرده عدم
 نوری علی الملک علیه و آله و
 نور و فرستادن رسول
 ۱۱
 او علی و آقرب است و در
 و بیان و تابع گفت و حق
 دانست خدا تعالی که یک
 خود خواست که او را
 ایشان بنشینان را که او
 طاعت خود را که او
 محمود و بزرگوار و
 اندر اسرار حق و
 آنکه میاید

الْقَاهِرُونَ عِبَادَهُ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ
غالب بر بندگان خود و اوست با حکمت دانای اوست آنکه فرو می آرد باران
مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ
بعد از آنکه نا امید شدند و پراکنده میزدند رحمت خود را و اوست کارساز و ستوده کار و از انشاها
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَى جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ
آفریدن آسمانها و زمین و آنچه در میان است در میان هر دو و حیواناتی که در میان ایشان و آنچه
قَدِيرٌ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ يَسْأَلُهُ
توانست پروردگار آسمانها و زمین است و آنچه در میان آنهاست اگر ایمان آورده اید و او
مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ وَسَخَّرَ لَكُمْ
می کند از خدا هر که در آسمانها و زمین است هر روز خدا در حالتی است و رام ساخت برای شما
الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَسَخَّرَ لَكُمْ الْأَنْهَارَ وَسَخَّرَ لَكُمْ
کشتی را تا برود در دریا بحکم او و بهیمن ساخت برای شما و میزد و گردانید برای شما
الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبِينَ وَسَخَّرَ لَكُمْ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَاتَّكُم مِّنْ كُلِّ
آفتاب و ماهتاب همیشه روندگان پیروز ساخت برای شما شب و روز و داد شمارا
مَآسًا لِّتَمُوتُوا تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا
خواستید از ان بسیار بزرگت است آنکه که ساخت در آسمان بروج را و ساخت در میانها
وَمَرَامٍ مُّنِيرًا إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي
و راه روشن هر آنکه خدا پوشیده نمی شود بر وی چیزی در زمین و نه در
السَّمَاءِ هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
آسمان او آنست که بصورت می بندد شمارا در رحم با چنانکه خواهد بود پس معبودی
الْغَزِيُّ الْحَكِيمُ وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِّنْ بُطُونِ
سوا او غالب استوار و خدا بیرون آورد شمارا از شکم

۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

است

خدا

۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

أَمَلْتِكُمْ لَا تَعْمَلُونَ شَيْئًا وَجَعَلْ لَكُمْ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ
 وادان شما نمیدانستید چیزی را ساخت برای شما سَمْعُ و بَصَرُ و دَلالها
 لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ وَإِنْ تَعْدُوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصَوْهَا إِنْ تَكْفُرُوا
 شاید که شما شکر کنید و اگر بشمارید نعمت خدا را احاطه نتوانید کرد آن را اگر کفران نعمت
 أَنْتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا فَإِنَّ اللَّهَ لَغَفِيرٌ حَمِيدٌ إِنْ يَشَاءُ يُهْبِكُمْ
 کنید شما و هر که در زمین است همه پس بر آئینه خداوند بزرگوار است ستوده اگر خواهد نابود
 وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ وَمَا ذَلِكُ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ وَلَوْ شَاءَ
 سازد شما را و بیاورد آفرینش نو و ندرت این کار بر خدا دشوار و اگر خواستی
 رَبُّكَ لَا مَنْ مِّنْ فِي الْأَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ
 پروردگار تو هر آینه ایمان آورد و ندی آنانکه در زمین اندم ایشان بر آینه خدا میکند آنچه خواهد
 وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ هُوَ مَنِ يَهْدِي اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُّكْرٍ وَلَا يُهْدِي
 و او داناتر است آنچه می کند و هر که را خواهد خدا پس نیت او را هیچ گرامی دارنده و اگر
 يَمَسُّكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يَمَسُّكَ
 سختی رساند تو خدا پس هیچ دفع کننده نیت او را اگر او و اگر نعمت رساند تو
 بِخَيْرٍ فَيُبْرِئْهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ قُلِ اللَّهُمَّ مَا لَكَ الْمَلِكُ تُوتِي الْمُلُوكَ
 پس او بر هر چیزی تواناست که با خدا یا ای خداوندای مالک ملک میدی تو با و شاه
 مِّنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلُوكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَن تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَن
 بر تختی و باز میگیزی بادشاهی از هر که میخواهی و از بلند میازی بر خوار میازی هر که را
 تَشَاءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ تُجِزُّ الْيَلَّ فِي
 خواهی بدست تست بیکه بر آئینه تو بر هر چیزی توانا هستی درمی آری شب را در روز
 النَّهَارَ وَتُجِزُّ الْيَلَّ فِي النَّهَارِ الْيَلَّ فِي النَّهَارِ الْيَلَّ فِي النَّهَارِ الْيَلَّ فِي النَّهَارِ
 روز و درمی آری روز را در شب و بیرون می آری نده را از مرده و بیرون می آری مرده را از

۵ جزو ۱۳ رکوع ۵
۱۲

۶ جزو ۱۳ رکوع ۲
۱۲

۷ جزو ۱۳ رکوع ۳
۱۲

۸ جزو ۱۱ رکوع ۱۰
سوره یونس ۱۲

۹ جزو ۱۱ سوره الحج ۱۲

۱۰ جزو ۲۲ سوره زمر ۱۲

۱۱ جزو ۲۲ سوره الحج ۲ رکوع ۲

۱۲ سوره انعام رکوع ۳

۱۳ سوره آل عمران رکوع ۳

۱۴ روزی شبی هر یک را خوابی

يَغْفِرُ حَسَابُ يُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ

بی شک و شبیه نیستند بلکه ایس میرساند آنرا بر که خواهد و کما فرمان مکار به می کنند

فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْحِقَالِ الْعَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ اللَّهُ تَعَالَى سَوَاءٌ

در باب خدا او سخت گفته عفو نیست است داناست به پنهان و آشکارا بزرگ است بلند مرتبه

مِنْكُمْ مَنْ أَسْرَ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُتَخَفٍ بِاللَّيْلِ سَارِبٌ

یکسان است از شما کسی که پوخته سخن را و کسی که باور از بلند گوید آنرا و کسی که در پنهان آتش و کسی که

بِالنَّهَارِ لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَ لَهُ مِنْ

او سر و درو برای او فرشتگان از پی یکدیگر میان دود و بین است او نگاه میدارند او را

أَحْمَرُ اللَّهِ إِنْ اللَّهَ لَا يَغَيِّرُ مَا يَقُومُ حَتَّى يَغْيِرُوا مَا بَأَنفُسِهِمْ وَهُوَ

بحکم خدا هر آینه خدا بدل نمی کند حالتی را که بقوم می باشد تا وقتیکه ایشان بدل کنند آنچه در

الْقَاهِرُ فِي عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَّى إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمْ

خبر ایشان است و او است غالب بر بندگان خود و میفرستد بر شما نگاه بانان تا وقتیکه بیاید که را

الْمَوْتُ وَتَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ هُتُوًّا إِلَى اللَّهِ وَمَوْلَاهُمْ

از شما هر که قبض روح او کند فرشتگان ایشان قصیر نمی کنند پشیمان باز گردانیده توفند مرگوان

لِلْحَقِّ الْآلَاءُ وَالْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحُسَيْنِ هُتُوًّا وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ كَأَن لَّمْ

ایشان کفری است بدانند او را است حکم و او است صاحب کند کائنات و روزیکه بر انگیزد خدا ایشان را

يَلْبِسُوا الْأَسَاعِدَ مِنَ النَّارِ يَتَعَارَفُونَ فِيهَا فِيهَا هُمْ وَما قَدَرُوا اللَّهَ

گویا درنگ نکرده بودند که ساعتی از روز نشا ساپشند یا یکدیگر و نه شناختند خدا را

حَقَّ قَدَرِهِ وَالْآرَضُ جَمِيعًا خُضَعَتْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ

حق نشا حقن او و حال آنکه زمین بهر یکجا درشت او باشد و روز قیامت و آسمانها پیچیده شوند

بِيَمِينِهِ يُسْجَنُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ هُتُوًّا وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ

در دست راست و پاکی او را است و بزرگ است از آنکه شریک او مقرر می کنند و در می شود و در می شود

خبر از کتب

خبر از کتب

خبر از کتب

خبر از کتب

خبر از کتب

خبر از کتب

عالم
سوره یوسف
تبارک

مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ تَعْلَفُ فِيهِ

هر که در آسمان و هر چه که در زمین است مگر آنکه خواسته خداست باز و مدیده شود در صورت

أُخْرَى فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ وَآشْرَقَتِ الْأَرْضُ زُخْرُومًا وَدُفِعَ

بار دیگر پس ناگهان ایشان ایستادند و نگاه می کردند در زمین زخرومین بنور و درگاه خود و دنیا ده می شود

الْكِتَابُ وَجِئَ بِالنَّبِيِّينَ وَالشُّهَدَاءُ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

نامه ای عمل داده شود و پیغمبران را و گواهان را و حکم کرده شود میان آدمیان راستی و ایشان هم کرده میزنند

وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يُظْلِمُ

و تمام داده شود هر شخص را جزای آنچه کرده است و خدا دانای تر است آنچه میکنند باز نیفتد از هیچ ستم نمی کند

النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ مَنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَ

بمردان و لیکن مردان برخاستن ستم می کنند نه بلکه می پرسم که ساخت زمین را قرارگاه

جَعَلَ خِلَافَهَا أَمَّا رَأَوْ جَعَلَ لَهَا رَاسًا وَاسْتَوَى جَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا

و پیدا کرد زمین جوینها و بیا فرید باین زمین کوه و بیا فرید میان دو دریا حجاب را

وَإِلَهُ مَعَهُ إِلَهُ بَلَّ كَثْرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ أَتَمَّ يَجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَا وَ

ایا معبود دیگریست یا خدا الملک بر بیشترین آن را نمی دانند نه بلکه می پرسم که قبول میکند از درانده

وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ إِلَهُ مَعَهُ إِلَهُ قَلِيلًا مَّا

بخواندش در درگاهش و باز دشوار را جای شین در زمین آیا معبودی هست دیگر با خدا اندکی

تَذَكَّرُونَ أَتَمَّ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْبُحُورِ مَنْ يُرْسِلُ الرِّيحَ

پیامی بفرستد نه بلکه می پرسم که که راه می نماید شما را در تاریکی های بیا بان و دایره که سیفر ستاد و بار

بُشْرًا بَيْنَ يَدَيَّ رَحْمَتِهِ إِلَهُ مَعَهُ اللَّهُ تَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ

فرموده دهنده پیش از رحمت او ایا معبودی هست با خدا برتر است خدا از آنکه شریک میکنند

أَمَّنْ يَبْدُو الْخَلْقَ ثُمَّ يَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

نه بلکه می پرسم که که بیا فرید خلق را پس از آرد او را آنکه روزی سید و شمار از آسمان و زمین

عالم
سوره یوسف
تبارک

عَالَهُ مَعَ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ

آیه مجودی هست یا خدا اگر اینچه در زمین هست از درختان قلمها شوند و دریاها سیاهی آن

مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةَ أَجْرٍ مَا نَفِذْتُ كُلُّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ حَكِيمٌ

از پس او هفت دریا و دیگر بیایان نرسند سخنان خدا هر آینه خدا غالب با حکمت است

فَبِشَئْنِ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُجْعَلُونَ

پس پاکست آنکه بدست اوست بادشاهی هر چیز و بسوی او باز گردانیده شوید

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

روایت است از ابی هریره رضی الله تعالی عنه گفت فرمود بنابر خبر خدا صلی الله علیه

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لِلَّهِ مِائَةَ رَحْمَةٍ أَنْزَلَ مِنْهَا رَحْمَةً وَاحِدَةً لِلْإِنْسِ

و سلم مر خدا تعالی راست صد رحمت فرود آورده است از آن صد رحمت یک رحمت را میان

وَالْإِنْسِ وَالْبَهَائِمِ وَالْهَوَامِّ فِيهَا يَتَعَاطَفُونَ وَيَهَابُ تَرَاحِمُونَ

پریان و آدمیان و میان چار بیایان و حشرات الارض بان رحمت آنها همدیگر را می کنند و بر یکدیگر

وَيَهَابُ تَعَطُّفُ الْوَحْشِ عَلَى وَلَدِهَا وَآخِرُ اللَّهِ تِسْعًا وَتِسْعِينَ رَحْمَةً

و بان رحمت می بگشایند بر یکدیگر و بان رحمت همدیگر را در زنده جانوران و وحش بر فرزندان خود و او هفتاد و نه است خدا تعالی خود رحمت

بِرَحْمَتِهَا عِبَادُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ مُتَّفِقُونَ عَلَيْهِ وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ عَنْ

کریم می کنند بان رحمتها بندگان خود را روز قیامت متفق علیه و در روایتی هم مسلم را از سلمان فارسی

سَلْمَانَ نَحْوَهُ وَفِي الْخَرْمِ قَالَ إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَكْمَلَهَا بِهَذِهِ الرَّحْمَةِ

مانند این آمده است در آخر این حدیث است که گفت پس چون باشد روز قیامت تمام میگردد از این یک رحمت

وَسَكَدَهُ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

روایت است از ابی هریره رضی الله تعالی عنه گفت فرمود بنابر خبر خدا صلی الله علیه و سلم

وَسَلَّمَ لَوْ يَعْلَمُ الْمُؤْمِنُ مَا عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الْعُقُوبَةِ مَا احْتَمَعَ بِجَنَّتِهِ

و سلام اگر بداند مومن چه پاداشی از خدا دارد از عذاب منع نکند بهشت خدا

۹۰
نیز

مخرج
نیز

أَحَدٌ وَلَوْ يَعْلَمُ الْكَافِرُ مَا عِنْدَ اللَّهِ مَا قَطَّ مِنْ جَنَّتِهِ أَحَدٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

یکی از نه منان و اگر بداند کافر چه در دست از رحمت نهد نگردد از بهشت او هیچ یکی از کافران متفق علیه

وَعَنْهُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت است از وی رضی الله عنه گفت فرموده منابر خدا صلی الله علیه وسلم

يُدُّ اللَّهُ مَلَأَى لَا تَقْبِضُهَا نَفَقَةٌ سَحَاءُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْفَقَ

دست غایت خدا پرست نمی نیساند او را هیچ نفقه عطای ریزنده وسیل کنند در شب و روز هر

مَذْخُلُ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ فَإِنَّهُ لَمْ يَغْضُ مَا فِي يَدِهِ وَكَانَ عَرْشُهُ

پدید که در آنفاق و عطا کرده است فی تعالی ازان باز گشاید است آسمان زمین پس بدستی کعطای و گشت خجری که راد

عَلَى الْمَاءِ وَبَيَدِهِ الْمِيزَانُ يُخْفِضُ وَيَرْفَعُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

دست او در وقت پید کردن آسمان در زمین عرض و بشا بدست قدرت اوست ترازو بدست میکند و میسازد ترازو را متفق علیه است

وَعَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَامَ فِينَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

روایت است از ابی موسی رضی الله تعالی عنه گفت آمد میان ما پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَسِرَ كَلِمَاتٍ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَنَامُ وَ

دسلم برای وعظ و تذکیر بچ سخن پس گفت آنحضرت بدستی کند امت تعالی خواب

لَا يَنْبَغِي لَهُ أَنْ يَنَامَ يُخْفِضُ الْقِسْطَ وَيَرْفَعُهُ يُرْفَعُ إِلَيْهِ عَمَلُ

نیکند و می نهد او را که خواب کند بدست میکند قسط را و بالا میبرد آنرا بر داشته میشود بسوی درگاه وی عملها

الْيَلِ قَبْلَ عَمَلِ النَّهَارِ وَعَمَلُ النَّهَارِ قَبْلَ عَمَلِ اللَّيْلِ حِجَابُهُ النُّورُ

شب پیش از عملهای روز در گذشته پیشو عمل روز پیش از عمل شب پرده حق تعالی نور است

لَوْ كَشَفَهُ لَأَحْرَقَتْ سُبْحَاتُ وَجْهِهِ مَا نَسْهَى إِلَيْهِ بَصَرُهُ

اگر برداشتی این پرده را هر آنکه بسوختی انوار روی وی هر چیز بر آید رسیده بسوی آئینز بهر خدا

مِنْ خَلْقِهِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

که خلق خدا باشد رواه مسلم و روایت است از ابی ذر رف گفت فرموده پیغمبر خدا

۱
نجماء همیشه ریزنده
و این چیز خداوند است
و آن ضعیفی باشد که
راجع است بسوی بی
دین و نه با منصوب است
نیت از قرب طلالی
۲
یعنی از حق تعالی پرده
یعنی از نور انوار او که
بر او در بسوزانوار او که
بر آن چیز آدمی بنیضه است
یعنی بهر چیز را اگر چه
معنی این حدیث دیگر
میشود با تعبیر و معنی
لفظ الیه بصره اما صاحب
شرح النبیین معنی را
ترجمه داده و معطوب
گفته است ۱۲

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى يَا عِبَادِيَ كُلُّكُمْ ضَالٌّ

صلی الله علیه وسلم میگوید خدا تعالی ای بنده گان من همه شما گمراهانید

إِلَّا مَنْ هَدَيْتُ فَاَسْأَلُونِي الْهُدَىٰ هُدًىٰ هَدِيَكُمْ وَكُلُّكُمْ فَقْرَاءٌ إِلَّا

مگر آن کسی که راه نمودم من او را پس سوال کنید از من راه رست بنمایم شما را راه رست و همه شما فقیرانید

مَنْ أَغْنَيْتُ فَاَسْأَلُونِي أَرْسُقَكُمْ وَكُلُّكُمْ مُذْنِبٌ إِلَّا مَنْ عَافَيْتُ

مگر کسی که غنی گردانم من او را پس سوال کنید از من که رزق دهم شما را و همه شما گناهکارانید مگر کسی که عفو کردم من

مَنْ عِلْمٌ أَنِّي ذُو قُدْرَةٍ عَلَى الْمَغْفِرَةِ فَاَسْتَغْفِرْ بِي غُفِرَتْ لَهُ

او را پس سبک بماند که من خداوند قدرتمند بر امر و پند گناهان پس طلب آمرزش کند از من می آمرزم

وَلَا أَبَالِي وَلَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ وَجَمِيعَكُمْ وَرَحَبُكُمْ

او را باال ندارم و اگر بدستی که اول شما و آخر شما و زنده شما و مرده شما و تر شما

وَيَا بَسْمُكُمْ اجْتَمِعُوا عَلَى اتَّقَى قَلْبُ عَبْدٍ مِنْ عِبَادِي مَا زِدَادَ

و تشک شما جمع شوند به ترسیده تر دل بنده از بنده گان من زیاده نکرد داند

ذَلِكَ فِي مُلْكِي جَنَاحَ بَعُوضَةٍ وَلَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ وَجَمِيعَكُمْ

آن در ملک من مقدار بازوی پشه و اگر بدستی که اول شما و آخر شما و زنده شما

وَمِيتَكُمْ وَرَحَبُكُمْ وَيَا بَسْمُكُمْ اجْتَمِعُوا عَلَى أَشَقَى قَلْبُ عَبْدٍ

در مرده شما و تر شما و تشک شما جمع شوند بر بدبخت ترین دل بنده

مِنْ عِبَادِي مَا نَقَصَ ذَلِكَ مِنْ مُلْكِي جَنَاحَ بَعُوضَةٍ وَلَوْ أَنَّ

از بنده گان من کم نکرد داند آن از ملک من مقدار بازوی پشه و اگر بدستی

أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ وَجَمِيعَكُمْ وَرَحَبُكُمْ وَيَا بَسْمُكُمْ اجْتَمِعُوا

که اول شما و آخر شما و زنده شما و مرده شما و تر شما و تشک شما جمع شوند

فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ فَالْ كُلُّ إِنْسَانٍ مِنْكُمْ مَا بَلَغَتْ أُمْنِيَّتَهُ

در یک روی زمین پس سوال کند بر آدمی از شما چیزی کم نهایت آرزوی اوست

مگر آن کسی که غنی گردانم من او را پس سوال کنید از من که رزق دهم شما را و همه شما گناهکارانید مگر کسی که عفو کردم من

فَاعْطَيْتُ كُلَّ سَائِلٍ مِنْكُمْ مَا نَقَصَ ذَلِكَ مِنْ مُلْكِي إِلَّا عَسَا

پس به هر سائل را هر چه خواهم کم نکنم آن از ملک من

لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ مَتَّ بِالْجُحْرِ فَنَسَفَتْهُ اِبْرَةٌ ثَوَّرَ فَعَهَا ذَلِكَ

یعنی از شما در دریا پس فرو برد در آن سوزنی را بستر بردارد آن سوزن را

يَا بَنِي حَوَادٍ مَا جَدَّ أَفْعَلُ مَا أَرِيدُ عَطَايَ كَلَامٍ وَعَذَابِي كَلَامٍ

آن بجهت اینکه من بخشیدم و عذابم را در یک کلام میگویم و عذاب من سخن است

إِنَّمَا أَمْرِي بَشَى إِذَا أَرَدْتُ أَنْ أَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ رَوَاهُ أَحْمَدُ

بست کار من بچیزی نیست که خواهم مگر اینکه بگویم و میسر شود آن چیز روایت کرد

وَالْتُرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَهَ وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

ابن حدیث را احمد و ترمذی و ابن ماجه و روایت است از عبد الله بن عمر رضی الله عنهما

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَطْوِي اللَّهُ السَّمَوَاتِ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم پیچید خدای تعالی آسمان را

يَوْمَ الْقِيَمَةِ ثُمَّ يَأْخُذُ هُنَّ بِيَدِهِ الْيَمْنَى ثُمَّ يَقُولُ أَنَا الْمَلِكُ

روز قیامت پس بگیرد آنها را بپشت راست خود باز میگوید منم پادشاه

أَيُّنَ الْجَبَّارُونَ أَيْنَ الْمُتَكَبِّرُونَ ثُمَّ يَطْوِي الْأَرْضِينَ بِشِمَائِلِهِ

کجا اند بزرگواران کجا اند بزرگ کنندگان بستر پیچید زمین را بپشت چپ خود

وَفِي رَوَايَةٍ يَأْخُذُ هُنَّ بِيَدِهِ الْأُخْرَى ثُمَّ يَقُولُ أَنَا الْمَلِكُ أَيْنَ

و در روایت دیگر است که بگیرد آنها را بپشت دیگر خود بپشت چپ منم پادشاه کجا اند

الْمُتَكَبِّرُونَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ ابْنِ الدَّيْلَمِيِّ قَالَ أَتَيْتُ

پیغمبر کنندگان روایت کرد ابن مسعود و روایت است از فرزند ديلمی گفت که آمدم

أَبِي ابْنِ كَعْبٍ فَقُلْتُ لَهُ قَدْ وَفَّقَ فِي نَفْسِي شَيْءٌ مِنَ الْقَدَرِ

زادابی ابن کعب پس گفتم مرا برهه حقیق در افتاد در دل من چیزی مشک از تقدیر و قدر

فَخَذَنِي لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُذْهِبَهُ مِنْ قَلْبِي فَقَالَ لَوَاتَ اللَّهُ

پس میخواند شاید که خداوند مرا از دل من پس گفت اگر بر این عهد استیفا

عَذَابُ أَهْلِ سَمَوَاتِهِ وَأَهْلِ أَرْضِهِ عَذَابُهُمْ وَهُوَ غَيْرُ ظَالِمٍ

عذاب میکند به تمامه آسمانها را و زمینها را عذاب کند ایشانرا و حال آنکه وی غیر ظالم

لَهُمْ وَلَوْ رَجَعُوا كَأَنْتَ بِرَحْمَتِهِ خَيْرٌ أَلَيْسَ مِنْ أَعْمَالِهِمْ

کننده است برای ایشانرا اگر رحمت میکرد بر آنها میبود رحمت او بهتر از ایشانرا از علما و ایشان

الْحَدِيثُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ وَكَانَ فِيهِ ذِكْرُ

تا آخر حدیث روایه احمد و ابو داود و ابن ماجه روایت است از ابی ذر

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا يَرْوِي عَنْ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم در آنچه روایت می کند از

اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِنَّهُ قَالَ يَا عِبَادِي إِنِّي حَرَّمْتُ الظُّلْمَ

خدا تعالی که تحقیق وی گفت ای بندگان من بپوشیدم که من حرام گردانیده ام ظلم

عَلَى نَفْسِي وَجَعَلْتُهُ بَيْنَكُمْ مُحَرَّمًا فَلَا تَظَالِمُوا يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ

در نفس خود گردانیده ام ظلم را در میان شما حرام پس ظلم نه کنید بر یکدیگر ای بندگان من همه شما

ضَالٌّ إِلَّا مَنْ هَدَيْتُهُ فَاسْتَهْدُونِي أَهْدِكُمْ يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ جَائِعٌ

گردانیده ام که کسی که هدایت نمودم او را پس طلب هدایت کنید از من که هدایت کنم شما را ای بندگان من همه شما گرسنه اید

إِلَّا مَنْ أَطْعَمْتُهُ فَاسْتَطْعِمُونِي أَطْعِمْكُمْ يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ عَائِلٌ

مگر کسی که طعام بخوراند و این طلب طعام کنید از من که طعام کنم شما را ای بندگان من همه شما برهنه اید

إِلَّا مَنْ كَسَوْتُهُ فَاسْتَكْسُونِي أَكْسِكُمْ يَا عِبَادِي إِنْ شَكُرُوا

مگر کسی که جامه پوشانم او را پس طلب کسوت کنید از من که کسوت دهم شما را ای بندگان من همه شما

تَخْطِئُونَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَأَنَا أَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا

گناه میکنید شب و روز و من می آمرزم همه گناهان را

۹

مرا و آنکه بالفرض
آورد همه را عذاب

کنند با هم ظالم

نباشد ۱۲

فَاَسْتَغْفِرُ وَاَنْتَ يَا عِبَادِيَ اَنْتُمْ لَمْ تَبْلُغُوا	پس طلب آمرزش کنید از من که بیا مرزم مر شما را ای بندگان من تحقیق که شما هرگز نرسیده
خَيْرِي فَتَضَرُّوْنِي وَلَنْ تَبْلُغُوا اَنْفَعِي فَتَنْفَعُوْنِي يَا عِبَادِي	گزند مرا ناکند گزند رسانید مرا و هرگز نمی رسد سود مرا تا سود رسانید مرا ای بندگان من
لَوْ اَنَّ اَوَّلَكُمْ وَاٰخِرَكُمْ وَاَنْشَكُمْ وَجَعَلَكُمْ كَاُنْوَا عَلٰى اَتَقٰى	اگر باشد اول شما و آخر شما و او میمان شما و چنان شما باشند بر سر نیز کار ترین
قَلْبَ رَجُلٍ وَّاحِدٍ مِّنْكُمْ مَا زَادَ ذٰلِكَ فِیْ مُلْكِيْ شَيْئًا يَا عِبَادِي	دل یک مرد از شما زیاده نمی کند آن در ملک من چیزی را ای بندگان من
لَوْ اَنَّ اَوَّلَكُمْ وَاٰخِرَكُمْ وَاَنْشَكُمْ وَجَعَلَكُمْ كَاُنْوَا عَلٰى اَفْجَرِ	اگر باشد اینکه اول شما و آخر شما و او میمان شما و چنان شما باشند برگناه کننده ترین
قَلْبَ رَجُلٍ وَّاحِدٍ مِّنْكُمْ مَا نَقَصَ ذٰلِكَ مِنْ مُّلْكِيْ شَيْئًا يَا عِبَادِي	دل یک مرد از شما کم نکند آن از ملک من چیزی را ای بندگان من
لَوْ اَنَّ اَوَّلَكُمْ وَاٰخِرَكُمْ وَاَنْشَكُمْ قَامُوْا فِیْ صَعِيدٍ	اگر باشد اینکه اول شما و آخر شما و او میمان شما و چنان شما بایستند در یکروی زمین
وَاحِدٍ فَسَلُّوْنِيْ فَاَعْطَيْتُ كُلَّ اِنْسَانٍ مَا نَقَصَ ذٰلِكَ مِمَّا	پس سوال کنند مرا پس بدهم هر آدمی را کم نکند آن از آنچه
عِنْدِيْ اِلَّا مَا يُنْقِصُ الْخَيْطُ اِذَا الدَّخِلَ الْبَحْرُ يَا عِبَادِيْ اِنَّمَا هِيَ	ز من است مگر چنانچه کم میکند سوزن چون در آورده شود در دریای ای بندگان من نیست آن
اَعْمَالُكُمْ اَحْصِيْهَا عَلَيْكُمْ ثُمَّ اَوْفِيْكُمْ اَيَّاهَا فَمَنْ وَجَدَ خَيْرًا	عملای نیک بدر عملای که می شمارم بشمار بستم تا مهیدم شمارا جزای آن اعمال پس کیسه بپای نیکی را
فَلْيَحْمَدِ اللّٰهَ وَمَنْ وَجَدَ غَيْرَ ذٰلِكَ فَلَا يَلُوْهُ مِنَ الْاَنْفُسِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ	پس باید که شکر کند خدا را و کسی که نیابد غیر نیکی پس باید که بگوید من از نفسان رواد مسلم

فِي مَلْحِ النَّبِيِّ الْقُرَيْشِيِّ الْهَاشِمِيِّ الْمَكِّيِّ صَلَوَةُ
اللَّهِ وَسَلَامُهُ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آلِهِ وَصَحْبِهِ

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ

البته تحقیق آمده است بشما پیغمبری از قبیل شما دشوار است بروی مرغ شما حریف است

عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُفٌ رَحِيمٌ وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ إِنْ

بر پدایت شما بمسلما نان شفقت کننده مهربان است و سخن نمیگوید از خواہش نفس نیست

هُوَ الْآوَحِيُّ يُوحِيْهِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا

آن سخن مکرری که بسوی او فرستاده میشود فرمود خداستغالی بر این پند ما فرستادیم ترا بحق مرده دهنده

وَنَذِيرًا وَلَا تَسْأَلْ عَنْ أَصْحَابِ الْحِمِيمِ ۖ وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ

دترساننده و پرسیده کجواهی شد از اهل روضه و فرود آورده است خدا بر تو کتاب

وَالْحِكْمَةُ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ

ودا است و آموخته است ترا بجه میبدستی و هست فضل خدا بر تو

عَظِيمًا وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ وَمَا كَانَ اللَّهُ

برر و نه افندی نوو پیله افندی و لیکن حد افندی و بیست حد اله عذاب کند

لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ٥

ایستان را و نود در میان ایستان باسی و نه فرسادییم مازا ملر رشت بری عالمیان -

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا وَادْعِ إِلَىٰ

ای پیچا بمر در آید و فرستادیم که او را بی دینده و مرده دینده و بر ساسنده و کو اند

إِلَى اللَّهِ بِأَذْنِهِ وَسِرًّا جَمِينًا وَبَشِيرًا مُؤْمِنِينَ يَا لَئِمَّ الْهَافِينَ

جسوی مد، علم ادو پیراج روسن و ہستارک در مومنان را ہا ائمہ ایک مریا با سدا

مجلس

فبا

ج. ۵۰

فروغ

١٠٠

[illegible]

۲۰۰

5.

وَمَنْ سِوَاهُ إِلَّا تَحْتَ لَوَائِي وَأَنَا أَوَّلُ مَنْ يَنْشَقُّ عَنْهُ الْأَرْضُ
 و چه سوا ای اوست مگر آنکه در زیر لوائی من در آید و من آنم که نخستین شکافته شود از دوش زمین
 وَلَا خَيْرَ رِوَاةٍ إِلَّا التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ جَابِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ
 و نیست فخر رواه ترمذی و روایت است از جابر که آنحضرت صلی الله علیه
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَنَا قَائِدُ الْمُرْسَلِينَ وَلَا خَيْرَ وَأَنَا خَاتَمُ
 و سلم فرمود من پیشوا ام مرسلینم و نیست فخر و من خاتم
 النَّبِيِّينَ وَلَا خَيْرَ وَأَنَا أَوَّلُ شَافِعٍ وَمُشْفِعٍ وَلَا خَيْرَ
 الانبیاء ام و نیست فخر و من نخستین شفاعت کننده و شفاعت قبول کرده شده ام و نیست
 رِوَاةُ التِّرْمِذِيِّ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
 رواه ترمذی روایت است از انس که گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله
 اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا أَوَّلُ النَّاسِ خُرُوجًا إِذَا بُعِثُوا وَأَنَا
 علیه و سلم من نخستین مردمی که از قبر و زندگانی برانگیخته شوند از قبر و من
 قَائِدُهُمْ إِذَا وَفِدُوا وَأَنَا خَاطِبُهُمْ إِذَا أُنْصِتُوا وَأَنَا مُسْتَشْفِعُهُمْ
 پیشوای مردمی که وقتیکه بیایند بدرگاه خدا و من خطیب خاندانم و من کسی که از من طلب کرده باشد از من
 إِذَا حُجُّوا وَأَنَا مُبَشِّرُهُمْ إِذَا أَلْسِنُوا الْكَرَامَةَ وَالْمَقَارِنُ
 شفاعت نبوی خدا و تیکه مبشر ده و من بشارت دهنده ام مردم را و تیکه از من بخواهند بزرگی و کبریا
 يَوْمَئِذٍ بَيْدِي وَلَوْ أَنَّ الْحَمْدَ يَوْمَئِذٍ بَيْدِي وَأَنَا أَكْرَمُ وَلَدٍ
 آنروز بدست من باشد و لوائی هم در آن روز بدست من باشد و من بزرگترین فرزندان
 أَدْرَعِي رَبِّي يَطُوفُ عَلَيَّ الْفُخَّادِمُ كَأَنَّهُمْ بَيْضٌ مَكُونٌ
 انهم نزدیک من میگردند و من را احاطه میگردانند گویا این مادام که بپوشایم بپوشیده اند
 أَوْلُو لَوْ مَشُورُهُ رِوَاةُ التِّرْمِذِيِّ وَالذَّارِي وَكَعْنَهُ
 یا موهبده ای پرکننده شده روایت کرد این را ترمذی و الذاری و روایت است از او

از من

۹۰

چند

مطابق مضمون

و تفسیرش در خروج

۹۱

بجای آنکه آنرا بگوید

شفاعت طلب خواهد کرد

۹۲

بجای دیگر که بگوید

منع از گفتن دستورات

و تفسیرش در خروج

و تفسیرش در خروج

و تفسیرش در خروج

و تفسیرش در خروج

و تفسیرش در خروج

و تفسیرش در خروج

و تفسیرش در خروج

و تفسیرش در خروج

و تفسیرش در خروج

و تفسیرش در خروج

و تفسیرش در خروج

و تفسیرش در خروج

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا أَوَّلُ شَفِيعٍ فِي

گفت فرمود پیامبر صلی الله علیه وسلم من نخستین کسی ام که شفاعت کند و

الْجَنَّةَ لَوْ يَصَدَّقُ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ مَا صَدِّقْتُ وَإِنْ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ

بهشت نصیبش کرده نشد پیغمبرها مگر از پیغمبران آنقدر که تصدیق کرده اندم و تحقیق از جمله پیغمبران

نَبِيًّا مَا صَدَّقَ مِنْ أُمَّتِهِ إِلَّا رَجُلٌ وَاحِدٌ وَأُمُّسَلَّمَ عَنْ

پیغمبر است که تصدیق نکرد او را از ائمه است وی مگر یک مرد رواه مسلم و روایت است

جَبْرِ بْنِ مُطْعِمٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ

از جبر بن مطعم گفت شنیدم پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم را که می فرمود

إِنِّي أَسْمَاءُ أَنَا مُحَمَّدٌ وَأَنَا أَحْمَدُ وَأَنَا الْمَاحِي الَّذِي يَمْحُو اللَّهُ

تحقیق که من اسماء هستم من محمد و من احمد و من ماحی ام آنکه محو می کند خدا

بِي الْكُفْرَ وَأَنَا الْحَاشِرُ الَّذِي يُحْشَرُ النَّاسُ عَلَى قَدَمَيْ وَأَنَا

بوجود من کفر و نام من حاشر است که بر پای من خاسته شوند مردم بر قدم من و نام من

الْعَاقِبُ وَالْعَاقِبُ الَّذِي لَيْسَ بَعْدَهُ بَقِيٌّ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَكَانَ

عاقب است و عاقب آنکه نیست پس از وی پیغمبری متفق علیهاست و روایت است

أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَحْمَةٌ

از ابی هریره رن از پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم تحقیق آنحضرت فرمود که مرا پند من رحمت او

مَهْدَاةٌ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَالْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَكَانَ عَمْرُو

رواه یافته شده رواه الدارمی و البیهقی در شعب الایمان و روایت است از عمر

بْنِ قَيْسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَحْنُ

بن قیس گفتیم که پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم فرمود ما در ظهور

الْآخِرُونَ وَنَحْنُ السَّابِقُونَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَإِنِّي قَائِلٌ قَوْلًا غَيْرَ فُخْرِ

بترایم و در تریبان بتریم روز قیامت و تحقیق من گوینده ام کفاری به مغررت

إِبْرَاهِيمَ خَلِيلُ اللَّهِ وَمُوسَى صَفِيُّ اللَّهِ وَأَنَا حَبِيبُ اللَّهِ وَمَعِيَ

که ابراهیم خلیل الله است و موسی برگزیده خدا است و من محبوب خدا ام و با من باشد

لَوَاءُ الْحَدِيدِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَإِنَّ اللَّهَ وَعَدَنِي فِي أُمَّتِي وَأَجَارَهُمْ

لوا ای حیدر روز قیامت و بچقیق که خدا تعالی او وعده کرده مرا در باب امت من امان داد ایشان را

مِنْ ثَلَاثٍ لَا يَعْصِيهِمْ بَسَنَةٌ وَلَا يَسْتَصِلُهُمْ عَدُوٌّ وَلَا يَجْعَلُهُمْ

از سه چیز در نیکو ایشان را بخطا سالی و هلاک نمیکرد اند ایشان را دشمنان و جمع نمی کند

عَلَى ضَلَالَةٍ قَالُوا لَئِنْ لَمْ يَنْزِلْ بِهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ لَفُتِنُوا بِهِمْ أَتَقُولُونَ إِنَّ اللَّهَ خَلَقَهُمْ

ایشان را بر گمراهی رواه دارمی روایت است از ابن عباس گفت تحقیق که خدا تعالی

فَضَّلَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ وَعَلَى أَهْلِ السَّمَاءِ

تفضیل داد آنحضرت صلی الله علیه وسلم را بر پیغمبران و بر اهل آسمان

فَقَالُوا يَا أَبَا عَبَّاسٍ يَوْفَضُّهُ عَلَى أَهْلِ السَّمَاءِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى

گفتند ای ابابباس چه چیز فضل داد خدا آنحضرت را بر اهل آسمان گفت تحقیق که خدای تعالی

قَالَ لِأَهْلِ السَّمَاءِ وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِنْ دُونِهِ فَذَلِكَ

فرمود و فرشتگان را این کلام کسی که گویا از فرشتگان که من خدا ام جز خدا پس آنکس پاداشش

نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى لِمُحَمَّدٍ

مهدیم او را در دوزخ همچونین پاداش میدهم ظالمان را و فرمود خدا تعالی مرا آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ

صلی الله علیه وسلم را تحقیق که فتح دادیم ترا فتح ظاهری تا بهما مرز در خدا تعالی

مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ قَالُوا وَمَا فَضْلُهُ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ

هر چه پیش از گناه تو و هر چه بعد از آن آید گفتند و چیست فضل محمد بر انبیا

قَالَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيَسَانِ قَوْمَهُ

گفت فرمود خدای تعالی و نفرستادیم هیچ پیغمبر را مگر بزبان قوم او

۲
تفسیر این حدیث
در تفسیر این حدیث

لَيْسَ لَكُمْ فَيْضٌ مِنْ اللَّهِ مِنْ يَشَاءُ آيَةً وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى مُحَمَّدٌ صَلَّيْ

الله علیه و آله بیان کند برای قوم خود پس گواه بگرداند و امر را بر اینها تمام آیت و گفت خدا تعالی سر محمد صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ فَأَرْسَلَهُ إِلَى الْجِنِّ

علیه وسلم را و بفرستادیم ما را هر برای کافه آدمیان پس فرستاد خدا تعالی او را سوی پریان

وَالْإِنْسِ رَوَاهُ الدَّلْمِيُّ وَكَانَ الْعَبَّاسُ أَنَّهُ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّيْ

و آدمیان رواه دارمی در روایت است از عباس بن محمد که وی آمد بسوی آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَانَ سَمِعَ شَيْئًا فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّيْ

علیه وسلم پس گویند که چیزی شنیدیم پس ایستاد آنحضرت صلی الله علیه وسلم بر سر منبر

فَقَالَ مَنْ أَنَا فَقَالُوا أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّيْ

پس فرمود که من کیستم پس گفتند می باشد تو پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم فرمود که من

مُحَمَّدٌ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الْخَلْقَ فَجَعَلَنِي فِي

محمد بن عبد الله بن عبد المطلب ام حقیق که خدا می تعالی بهمید کرد خلق را پس گردانید

خَيْرِهِمْ ثُمَّ جَعَلَهُمْ فِي قَتَيْنٍ فَجَعَلَنِي فِي خَيْرِهِمْ ثُمَّ جَعَلَهُمْ

مرا در بهترین ایشان پس گردانید و آدمیان را در گروه پس گردانید و مرا در بهترین فرزندان ایشان پسر گردانید و آنها را

قَبَائِلَ فَجَعَلَنِي فِي خَيْرِهِمْ قَبِيلَةَ ثَمُودَ ثُمَّ جَعَلَهُمْ بَيُوتًا فَجَعَلَنِي

قبیل پس گردانید و مرا در بهترین ایشان از روستا و قبیل پسر گردانید ایشان را خانه ها پس گردانید و مرا

فِي خَيْرِهِمْ بَيْتًا فَأَنَا خَيْرُهُمْ نَفْسًا وَخَيْرُهُمْ بَيْتًا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

در بهترین خانه های ایشان پس من بهترین ایشانم از روی نفس و بهترین ایشانم از روی خانه رواه ترمذی

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّيْ

در روایت است از ابی هریره گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم مثل من

وَمِثْلُ الْأَنْبِيَاءِ كَمِثْلِ قَصْرٍ أَحْسَنَ بَنِيَانَهُ تَرَكَ مِنْهُ مَوْضِعُ

و مثل پیامبران سابق همچو مثل کوتهی است که نیک کرده بنای او گذاشته شد از آن جا که

در بهترین خانه های ایشان پس من بهترین ایشانم از روی نفس و بهترین ایشانم از روی خانه رواه ترمذی

لَبِنَةٍ فَطَافَ بِهِ النَّظَارُ يَتَعَجَّبُونَ مِنْ حُسْنِ بَنِيَانِهِ الْاَمْوَضِعُ

حالت پس گرد آورد آن گشته نظر کنندگان در حالیکه تعجب میکردند از خوبی بناهای آن مگر جایی

تِلْكَ اللَّبِنَةُ فَكُنْتُ اَنَاسِدْتُ مَوْضِعَ اللَّبِنَةِ حَتَّمَنِي

آن تخت که عالی مانده پس بودم من که بستم جایی آن تخت را ختم کرده شد بمن

الْبَنِيَانُ وَحَتَّمَنِي الرَّسُلُ وَفِي رِوَايَةٍ قَانَا اللَّبِنَةُ وَاَنَلَاخَاتُ

بنا و ختم کرده شد بمن پیغمبر آن در روایت دیگر پس منم محل آن تختت و من ختم گشته شد

النَّبِيِّينَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَكَفَى اَنِّسُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

پیغمبران ام متفق علیه است در روایت است از انس گفت فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَتَى بَابَ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَاسْتَفْتَحَ

صلی الله علیه وسلم می آید در بهشت را روز قیامت پس طلب کنم گشادگی در را

فَيَقُولُ الْخَازِنُ مَنْ أَنْتَ فَاَقُولُ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَقُولُ

پس میگوید دارنده بهشت که گوئی پس میگویم من محمد صلی الله علیه وسلم پس میگوید آن را و نه

بِكَ أَمُوتُ أَنْ لَا أَفْتَحَ لِأَحَدٍ قَبْلَكَ وَهَذَا مُسْلِمٌ وَكَفَى الْعَرَبُ بَاضِ

بسیار تو ام کرده شدم که تا کسی پیش از تو رواه مسلم و روایت است از عربی از

ابْنِ سَارِيَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُ قَالَ

ابن ساریه از پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم تحقیق آنحضرت فرمود

إِنِّي عِنْدَ اللَّهِ مَكْتُوبٌ خَاتَمُ النَّبِيِّينَ وَإِنْ أَدْرَمَ لِمُجَدِّلٍ

که تحقیق من نزد خدا نوشته شده ام خاتم پیغمبران حال آنکه آدم بر آینه افتاده بود

فِي طِينَتِهِ وَسَاخَبُ كُرْأُولِ أَمْرِي دَعْوَةُ إِبْرَاهِيمَ وَبَشَارَةُ

در گل خود در پیوسته است که بر دهم شمارا بهشت کار خود دعای ابراهیم است و خوشخبری

عِيسَى وَرَأَى أُمِّي الَّتِي رَأَتْ حِينَ وَضَعْتَنِي وَقَدْ خَرَجَ لَهَا نَوْرٌ

عیسی و مرا دید مادر من است که دید و نگاه را میبرد و تحقیق بر آدم را میبرد و روشنی

أَضَاءَ لَهَا مِنْهُ قُصُورُ الشَّامِ رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَنِ وَرَوَاهُ

که ظاهر شد برای آنکه از آن نور کوفته‌های شام روایت کرده آنرا در شرح سنن و روایت کرده

أَحْمَدُ عَنْ أَبِي أَمَامَةَ مِنْ قَوْلِهِ سَأَخْبِرُكُمْ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

احمد از ابی امامه از قول او که سا خبر کنم شما را از ابی هریرة و روایت است از ابی هریرة

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَكُنْ لِي حُلَّةً مِنْ حُلَلِ

از پیغمبر صلی الله علیه وسلم گفت پس بپوشانیده بشوم من حله از حله های

الْجَنَّةِ ثُمَّ أَقُومُ عَنْ يَمِينِ الْعَرْشِ لَيْسَ أَحَدٌ مِنَ الْخَلَائِقِ

بهشت بپوشم ایستم من از جانب راست عرش نیست کسی از خلق

يَقُومُ ذَلِكَ الْمَقَامَ غَيْرِي رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَفِي رِوَايَةٍ

که باشد در آن مقام جز من رواه ترمذی و در روایت

جَامِعِ الْأَصُولِ عَنْهُ أَنَا أَوَّلُ مَنْ يَنْشَقُّ عَنْهُ الْأَرْضُ فَكُنْ لِي

جامع وصول نیست که من آنکس را شکافته میگرد از وی زمین پس بپوشانیده بشوم

وَكُنْ أَبِي بَنْ كَعْبٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا

و روایت است از ابی بن کعب از پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمود اگر بخواهی

كَانَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ كُنْتُ إِمَامَ النَّبِيِّينَ وَخَطِيبَهُمْ وَصَاحِبَ

باشد روز قیامت باشم پیشوا پیغمبران و باشم خطیب ایشان و خداوند

شَفَاعَتِهِمْ غَيْرَ فَخْرٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَفِي رِوَايَةٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى

شفاعت میان ایشان بجز آنکه فخر کنم رواه ترمذی و روایت است از نبی صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَلُوا اللَّهَ لِي الْوَسِيلَةَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ

الله علیه وسلم فرمود بخواهید از خدا برای من وسیله گفتند ای پیغمبر خدا

وَمَا الْوَسِيلَةَ قَالَ أَعْلَى دَرَجَةٍ فِي الْجَنَّةِ لَا يَنْهَاهَا إِلَّا رَجُلٌ

و هیچت وسیله فرمود وسیله بلندترین پایا است در بهشت نمی باید آنرا مگر یک مرد

وَاحِدٌ أَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَنَا هُوَ وَأَهْلُ التَّمِيزِ وَعَنْ

امید میدارم که هشتم من آن مرد رواه ترمذی در روایت است از

وَأَيْلَةَ بْنِ الْأَسْقَعِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

دائم بن اسقع را گفت شنیدم پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم را

يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ أَصْطَفَى كِنَانَةَ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ وَأَصْطَفَى

که میگفت که به حقیقت که خدا برگزید کنان را از اولاد اسمعیل و برگزید

قُرَيْشًا مِنْ كِنَانَةَ وَأَصْطَفَى مِنْ قُرَيْشٍ بَنِي هَاشِمٍ وَأَصْطَفَى

قریش را از کنان و برگزید از قریش بنی هاشم را و برگزید مرا

مِنْ بَنِي هَاشِمٍ وَأَهْلَ مُسْلِمٍ وَفِي رَأْيِهِ لِلتَّمِيزِ إِنَّ اللَّهَ أَصْطَفَى

از بنی هاشم رواه مسلم در روایت ترمذی این قدر زیاده کرده به تحقیق خدا برگزیده

مِنْ وَلَدِ إِبْرَاهِيمَ إِسْمَاعِيلَ وَأَصْطَفَى مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ بَنِي كِنَانَةَ

از فرزندان ابراهیم اسمعیل را و برگزید از اولاد اسمعیل بنی کنان را

وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ أُنْبِيَاءٍ

در روایت است از وی گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم نیست از پیغمبران

مِنْ بَنِي إِدْرِيسَ إِلَّا قَدْ أُعْطِيَ مِنْ آيَاتٍ مَا مِثْلُهُ أَمِنْ عَلَيْهِ الْبَشَرُ

بنی ادریس پیغمبری که به تحقیق داده شد از معجزات معجزه که مثله وی را بجز ابراهیم آورده اند بر آن آدم بهمان

وَأَمَّا كَانَ الَّذِي أُوتِيَتْ وَحْيًا أَوْحَى اللَّهُ إِلَيَّ فَأَرْجُو أَنْ

و جز این نیست معجزه کرده شده ام من رومی است که فرستاده است خدا بوسی من پس امید میدارم که

أَكُونَ أَكْثَرُهُمْ تَابِعًا يَوْمَ الْقِيَمَةِ مُتَّفَقًا عَلَيْهِ وَعَنْهُ

باشم من اکثر پیغمبران از وی تابعان روز قیامت متفق علیه و روایت است از وی

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَضَّلْتُ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ

تحقیق پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم فرمود فضیلت داده ختم من بر پیغمبران

بِسْمِ أُعْطِيتُ جَمَاعَ الْكَلِمِ وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ وَأُحِلَّتْ

بشمارش چیز داده شد کلمات جامع را و نصرت داده شد بر عجب و طلال کرده شد

لِيَ الْفَنَائِئِمْ وَجُعِلَتْ لِيَ الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا وَأُتْرِلَتْ

برای من عینیت و گردانیده شد برای من همه زمین مسجد و پاک و فرستاده شده ام من

إِلَى الْخَلْقِ كُلِّهِ وَخُتِرَ لِي النَّبِيُّونَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

بسوی تمام خلق و ختم کرده شدند بمن پیغمبران رواه مسلم و روایت از

ثَوْبَانَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ

ثوبان رضه گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم به تحقیق خدا

زَوَى لِيَ الْأَرْضَ فَرَأَيْتُ مَشَارِقَهَا وَمَغَارِبَهَا وَأَنَّ أُمَّتِي

جمع آورد برای من زمین را پس دیدم من بلاد مشرق و مغرب را و هر آنکه است من

سَيَبْلُغُ مِنْهَا مَا زَوَى لِيَ مِنْهَا وَأُعْطِيتُ الْكَثْرَيْنِ

نزدیک است که رسد بادشاهی ایشان آنقدر که فرام آورده شد برای من از زمین داده شد مراد و کثرت

الْأَحْمَرُ وَالْأَبْيَضُ الْحَدِيثُ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ لَوْ أَيَا

سرخ و سفید تا آخر حدیث و روایت است از ابی هریره که گفت گفتند صحابه ای

رَسُولُ اللَّهِ مَتَى وَجَبَتْ لَكَ النَّبُوءَةُ قَالَ وَادَمُ بَيْنَ الرَّوْحِ

پیغمبر خدا کی لازم شد ترا نبوت فرمود در آن حال که آدم میان روح

وَلِجَسَدِهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ لَقِيتُ

و جسد بود رواه ترمذی و روایت است از عطاء بن یسار که گفت ملاقات کردم

عَبْدَ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ قُلْتُ أَخْبَرْنِي عَنْ صِفَةِ

عبد الله بن عمرو بن العاص را گفتی خبر ده مرا از صفت صفات

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي التَّوْبَةِ قَالَ أَجَلٌ وَاللَّهِ

پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم که در توبت گفت آری سوگند خدا

إِنَّهُ لَمَوْصُوفٌ فِي التَّوْرَةِ بِبَعْضِ صِفَتِهِ فِي الْقُرْآنِ

تحقیق که آنحضرت وصف کرده شده است در تورات به بعضی صفات و در قرآن است

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا وَخَوْرًا

ای پیغمبر ما فرستادیم ترا گواهی دهنده و بشارت دهنده و بیم کننده و نهار

لِلْأُمِّيَّينَ أَنْتَ عَبْدِي وَرَسُولِي سَمَّيْتُكَ الْمُتَوَكِّلَ لِيَسْرِفَظًا

مرب را تو بنده خاص من و پیغمبر من هستی نام نهاده ام ترا متوکل که نیست درشت خو

وَلَا غِلَظًا وَلَا خِطَابًا فِي الْأَسْوَاقِ وَلَا يَدُفَعُ بِالسَّيِّئَةِ

و نه درشت سخن و نه آواز بلند کننده در بازار و نه دور کند به بد

السَّيِّئَةِ وَلَكِنْ يَغْفِرُ وَيَغْفِرُونَ يَقْبِضُهُ اللَّهُ حَتَّى يُقِيمَ

به بد را ولیکن درگذر میبخشد و می بخشند و می گیرند خداوند او را تا آنکه راست گرداند

بِهِ الْمَلَّةَ الْعُجْجَاءُ يَأْنِ يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَيَفْتَحُ بِهَا أَعْيُنًا

بوجود می آید این قوم کج را که بگویند لا اله الا الله و آنرا میگشاید بندگان که می بینند

عُمَيَّاوَاذًا نَاصِمًا وَقُلُوبًا غُلْفَارًا وَاهُ الْبُخَارِيُّ وَكَذَ الدَّارِمِيُّ

کور را و گوشه ای که را و دل های را که نمی فهمد رواج بخار و همچنین روایت کرد و دارم

عَنْ عَطَاءِ بْنِ سَلَامٍ عَنْهُ وَعَنْ جَابِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ

از عطاء بن سلام مانند آن و روایت است از جابر علیه السلام که فرمود

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ بَعَثَنِي لِمَا مَكَدِمِ الْأَخْلَاقِ

علیه و سلم فرمود هر آنچه خدا فرستاده است مرا برای انجام دادن آن است

وَكَمَالِ مَحَاسِنِ الْأَفْعَالِ رَوَاهُ فِي شَرْحِ الشُّنَّةِ عَنْ

و برای کامل کردن نیکو اعمال رواج در شرح السنه و روایت است از

كَعْبٍ يَحْكِي عَنِ التَّوْرَةِ قَالَ يُحَدِّثُكُمْ بِأَسْمَاءِ رَسُولِ اللَّهِ

کعب حکایت میکند از تورات گفت که یافتم من نوشته که محمد رسول الله

عَبْدِي الْخُتَادُ لَا فُظُّ وَلَا غَلِيظُ وَلَا صَخَابٌ فِي الْأَسْوَاقِ

بند بر گزیده من است نه سخت خوارست و نه درشت سخن و نه آواز بلند کننده در بازار

وَلَا يَجْزِي بِالسَّيِّئَةِ السَّيِّئَةَ وَلَكِنْ يَعْفُو وَيَغْفِرُ مَوْلِدُهُ

و پاداش بپند بدی را پدید را ولیکن موه می کند دی بخش ولادت او

بِمَكَّةَ وَهَجْرَتُهُ بِطَيْبَةَ وَمُلْكُهُ بِالشَّامِ وَأُمَّتُهُ الْحَمَادُونَ

در مکه است و هجرت او به مدینه و پادشاهی او در شام و امت همه بسماحمد گویان اند

يُحْمَدُونَ اللَّهَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ يُحْمَدُونَ اللَّهَ فِي كُلِّ

که حمد میکنند خدا را در رشادی و غمی حمد میکنند مرا خدا را در هر

مَنْزَلَةٍ وَيَكْبُرُ وَنَهَ عَلَى كُلِّ شَرَفٍ رُعَاةٍ لِشَمْسٍ يُصَلُّونَ

منزل و بگير میکنند خدا را در هر جای بلند رعایت کنندگان آفتاب را میگز آرند

الصَّلَاةَ إِذَا اجَاءَ وَقْتُهَا يَتَازَرُونَ عَلَى أَنْصَافِهِمْ

نماز چون آید وقت نماز از ارمی بندند بر میانهای خود

وَيَتَوَضَّؤْنَ عَلَى أَطْرَافِهِمْ مُنَادِيًا مِرْيَادِي فِي جَوْ

و وضو میکنند بر اطراف خود آواز بلند آواز می کنند اواز میکنند در میان

السَّمَاءِ صَفِّهِمْ فِي الْقِتَالِ وَصَفِّهِمْ فِي الصَّلَاةِ سَوَاءٌ لَكُمْ

آسمان و صف بستن ایشان در کارزار و صف بستن ایشان در نماز برابر است ای ایشان

بِالْيَسَدِ دَوِيٍّ كَدَوِيٍّ الْخَلِّ هَذِهِ لَفْظُ الْمَصَاحِبِ

در شب آواز است مانند آواز گیس شهید این لفظ مصاحبه است

وَرَوَى الدَّارِمِيُّ مَعَ تَغْيِيرٍ يَسِيرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ

روایت کرد دارمی با تغییر کمی از عبدالله بن سلام

قَالَ مَكْتُوبٌ فِي التَّوْرَةِ صِفَةُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

گفت نوشته است در تورات صفت محمد صلی الله علیه وسلم

م
عنی جمیع کلمه صحیح است
در حدیثی که از زین العابدین علیه السلام روایت شده است
که وقت از نماز می کشیدند
و می گفتند
ه
یا یسار

وَعِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ قَدْ بَقِيَ

واینکه عیسی بن مریم دفن نواشد با آنحضرت گفت ای مردم دو یقین باقی مانده است

فِي الْبَيْتِ مَوْضِعُ قَبْرِ رَأْسِ الْإِسْمَاقِي وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ

در خانه آنحضرت جایی که قبر راس اسماعیل رواد ترمذی و روایت است از ابن عباس رضی

قَالَ جَلَسَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

گفت نشستند بعضی از یاران رسول خدا صلی الله علیه وسلم

فَخَرَجَ حَتَّى إِذَا دَنَا مِنْهُمْ سَمِعَهُمْ يَتَذَكَّرُونَ قَالَ بَعْضُهُمْ

پس بیرون آمد آنحضرت تا آنکه چون نزدیک شد آنحضرت ایشانرا یاد میکردند گفت بعضی ایشان

إِنَّ اللَّهَ أَخَذَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا وَقَالَ آخِرُ مُوسَى

بعضی که خدا تعالی گرفت ابراهیم را دوست و گفت دیگر که موسی

كَلَّمَ تَكْلِيمًا وَقَالَ آخِرُ عِيسَى كَلَّمَ اللَّهُ وَرُوحَهُ

سخن کرد خدا او را سخن کردنی و گفت دیگر که عیسی کلمه خدا و روح خداست

وَقَالَ آخِرُ آدَمَ أَصْطَفَاهُ اللَّهُ فَخَرَجَ عَلَيْهِمْ رَسُولُ

وگفت دیگر که آدم برگزیده و برادر خدا پس ناگاه بیرون آمد برایشان

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ قَدْ سَمِعْتُ كَلَامَكُمْ

خدا صلی الله علیه وسلم و فرمود من شنیدم سخن شما را

وَعَجَبَكُمْ أَنَّ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلُ اللَّهِ وَهُوَ كَذَلِكَ وَمُوسَى

و تعجب آمدن شما را که ابراهیم دوست خداست و وی یحیی است و موسی

نَبِيُّ اللَّهِ وَهُوَ كَذَلِكَ وَعِيسَى رُوحُهُ وَكَلَمُهُ وَهُوَ

پیراز خداست و وی یحیی است و عیسی روح خدا و کلمه خداست و وی

كَذَلِكَ وَآدَمُ أَصْطَفَاهُ اللَّهُ وَهُوَ كَذَلِكَ أَلَا وَنَا حَبِيبُ اللَّهِ

یحیی است و آدم برگزیده خداست و وی یحیی است ناگاه با محمد من دوست خدام

[illegible]

آيَان مَرْسَمًا قَدْ اِنْمَا عَلَيْهَا عِنْدَ رَبِّي
که کی باشد استقرا و سبب جز این نیست که علم قیامت نزدیک بر در و گاه
لَا يَجْلِبُهَا لَوْ قُبِهَا إِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ فِي السَّمَوَاتِ
و نه بدین آرد او را در وقت او مگر او گران شده است در آسمان و
وَالْأَرْضُ لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً اِنْمَا
وزمین نیاید بشما مگر ناگهان جز این نیست
الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ
که مومنان آنانند که چون یاد کرده شود خدا
وَجَلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ
بهر دل ایشان و چون خوانده شود برایشان
آيَاتُهُ نَزَلَتْهُمْ إِيْمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ
آیات خدا از پادیه سازد آن آیات ایمان را و بر روی کار خویش
يَتَوَكَّلُونَ ۚ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَنَمًا
توکل میکنند آنانکه بر پاینده آرند نماز را و زاهدی
دَرَقَتُهُمْ يَفْقَهُونَهُ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا
روزی داده ایم ایشان را روح می کنند این جماعت ایشانند مومنان به حقیقت
لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّكَ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ
ایشان را درجه ایست نزد تو و آمرزش و روزی نیک

لَا يَجْلِيهَا نُورُهَا إِلَّا أَهْوَتْ فِي السَّمَوَاتِ

وَالْأَرْضُ لَنَا نَحْنُ وَالْأَنْبِيَاءُ أَمْ عَظَا

الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرُوا بِكَرَّاهٍ لَّهِ

وَحَلَّتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا أَتَيْتَ عَلَيْهِمْ

آيَةُ نَزَادَتِهِمْ اِيْمَانًا وَعَلَى رَبِّهِمْ

تَعْلَمَنَّ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا

وَمِنْهُمْ يَفْقَهُونَ ؕ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ عِنْدَ نِعَمِكَ وَمَغْفِرَتِكَ وَرِزْقِكَ كَيْفَ

سید احمد علی پور

1 DE

وَعَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ يَكُنَّا نَحْنُ

روایت است از عمر بن الخطاب گفت در انتهای آنکه ما نزد

عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ

پیشا بر خدا صلی الله علیه وسلم بودیم

يَوْمًا ذُطِّلَ عَلَيْنَا رَجُلٌ شَدِيدٌ بَيَاضُ الثَّيَابِ

روزی ناگاه پدید آمد بر ما مردی سخت سفید جامه

شَدِيدٌ سِوَايَ الشُّعْرَاءِ عَلَيْهِ أَثَرُ السَّفَرِ لَا يَعْرِفُهُ

سخت سیاه موی دیده نمی شد بر او نشان سفر حال آنکه می شناخت او را

مِنَّا أَحَدٌ حَتَّى جَلَسَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

از ما پیش من تا آنکه نشست پیش آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ فَأَسْنَدَ كُتَيْبَهُ إِلَى دُكْنَيْتِهِ وَوَضَعَ كَفَّيْهِ

و سلم پس تکیه زد بر دوزانوئی خود را بر دوزانوئی آنحضرت چنانکه از او سر و کمر میزد

عَلَى فَخْذَيْهِ وَقَالَ يَا مُحَمَّدُ أَخْبِرْنِي عَنِ الْإِسْلَامِ

بر مردمان آنحضرت گفت ای محمد خبر ده مرا از حقیقت اسلام

و این است که عمر بن الخطاب فرمود که ما نزد رسول الله صلی الله علیه وسلم بودیم و ناگاه پدید آمد بر ما مردی سخت سفید جامه و سیاه موی و دیده نمی شد بر او نشان سفر حال آنکه می شناخت او را از ما پیش من تا آنکه نشست پیش آنحضرت صلی الله علیه وسلم و تکیه زد بر دوزانوئی خود را بر دوزانوئی آنحضرت چنانکه از او سر و کمر میزد و فرمود که خبر ده مرا از حقیقت اسلام

و این است که عمر بن الخطاب فرمود که ما نزد رسول الله صلی الله علیه وسلم بودیم و ناگاه پدید آمد بر ما مردی سخت سفید جامه و سیاه موی و دیده نمی شد بر او نشان سفر حال آنکه می شناخت او را از ما پیش من تا آنکه نشست پیش آنحضرت صلی الله علیه وسلم و تکیه زد بر دوزانوئی خود را بر دوزانوئی آنحضرت چنانکه از او سر و کمر میزد و فرمود که خبر ده مرا از حقیقت اسلام

[illegible]

Handwritten Persian text, likely a manuscript page, featuring dense script and several large, ornate initial letters (shamsas) in red ink.

قَالَ اَنْ تُوْمِنَ بِاللّٰهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكِتَابِهِ وَرُسُلِهِ

فرمود کہ بلرزدی بخدا و بفرشتگان و وہ کہتے ہاے وی و پیغمبران او

وَالْيَوْمِ الْآخِرِ تُوْمِنُ بِالْقَدْرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ

و بر ذلکین و ایمان آری با خدا که همه چیز را از نیک و بد در ازل آشته و تقدیر کرده

قَالَ صَدَقْتَ قَالَ فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِحْسَانِ قَالَ

لغت راست گفتی گفت پس بفرده مرا از احسان فرمود احسان

أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ

انہیں کہ عبادت کنی خدا کو یا کہ نبی مینیا اور آپس اگر نبیستی تو پانچ سال کہ می مینیا اور آپس

بِرَّكَ قَالَ فَاخْبِرْنِي عَنِ السَّاعَةِ قَالَ مَا الْمَسْئُولُ

عبادت کن که دی می بیند ترا گفت آنزد که خبر ده مرا از وقت قیامت فرمود نیت اغسر

انعامی اور تعلیمی سہولتوں کے حصول کے لیے

تاریخ و بیان

۱۵۱

وہاں سے ایک اور شخص بھی نکلا اور وہ بھی ایک اور شخص سے مل گیا۔

سعادۂ ابدی

مکتبہ اسلامیہ دارالعلوم دیوبند

مجلس

المؤمنين الذين آمنوا وهم يقاتلون في سبيل الله فيكون لهم من الله أجر عظيم

بسم الله الرحمن الرحيم

[illegible][illegible]

[illegible]

عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ قَالَ فَاخْبِرْنِي

از قیامت دانانتر از کسی که بدسخنه است گفت پس خبر ده مرا

عَنْ أَمَارَاتِهَا قَالَ أَنْ تُلِدَ الْأُمَّةُ رَبَّتَهَا

از علامت های قیامت فرمود این که بزاید کینرک مرنی خود را

وَأَنْ تَرَى الْخِفَاءَةَ الْعُرَاةَ الْعَالَةَ رُعَاءَ

و بہ بینی برہنہ پایان برہنہ تنان فراقے چرانندگان

النَّارِ يَتَطَاوَلُونَ فِي الْبُيُوتِ قَالَ شَعْرٌ

گوسفند انرا از پادشاهی کشته گان بر یکدیگر در بنام گفت عمر نه پسر

انطلق فلثت ملثا ثم قال لي يا عمر

روان شد پس در جنگ کرم من زبانم دراز بازو فرمود آنحضرت مرا ای عمر

أَتَدْرِى مَنِ السَّائِلُ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ

آبادری یابی که بود سائل گفتند خدا و رسول خدا

أَعْلَمُ قَالَ فَإِنَّهُ جِبْرِئِيلُ أَتَاكُمْ يُعَلِّمُكُمْ

دانا تر است فرود پس این مسائل جبرئیل بود آمد شمارا در وای که تعلیم میکند

دِينَكُمْ رَوَاهُ الْمِثْلُ وَرَوَاهُ الْوَهْرِيَّةُ مَعَ

بشمار دین شمار روایت گردانرا مسلم و روایت گرداننجیدین را ابوهریره به

اُخْتَلَفَ فِيهِ إِذَا رَأَيْتَ الْحُفَاةَ الْعُرَاةَ

اختلافی که با حدیث عمر دارد و در حدیث ابوهریره است که چون بینی تو پر شده

[illegible]

الْقَمَّ الْبُكْمَ مُلُوكَ الْأَرْضِ فِي خَمْسٍ

کَرَامَتِکَافِصَحَابِ مَلِكِ وَجَاهِ عِلْمِ قِيَامَتِدَرَانِ وَبِحُجَّتِ بَنِي إِسْرَآءِ
لَا يَعْزِلُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ تَعْرِقُ عَيْنُ اللَّهِ عِنْدَكَ

کرمید انداخته را بجز خدا بیست خوانند حضرت بدرستیکه نزد خداست

عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزَّلُ الْغَيْثُ وَيَعْلَمُ مَا فِي

عِلْمُ قِيَامَتٍ وَعِلْمُ بَارَانٍ وَعِلْمُ آخِرَةٍ
الْأَرْحَامِ الْإِلَهِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي عُمَرَ

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بُني الإسلامُ على خمسٍ شهادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ⁹

وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَأَقَامِ الصَّلَاةَ

وہی نامی محمد علیہ السلام دوم برپا آردن

قوله العيشة وما باللسان عاظم
الذي وما باللسان عاظم
فالكلمة من عاظم
بالذكر على حد
عالم الغيب فيه
على أن العلم به
١٥

وہی ہے جس نے ان کو اپنا گھر بنا لیا۔

تاریخ ۱۳۰۲

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

وَأَيُّهَا الزَّكَاةُ وَالْحَجُّ وَصَوْمُ رَمَضَانَ

وسوم دادن زکوٰۃ چهارم حج و پنجم روزه ماه رمضان

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ

متفق علیہ است وروایت است از ابی ہریرہ کہ گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فرمود پیغامبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم

الْأَمَانُ بَضْعٌ وَسَبْعُونَ شَعَةً فَأَفْضَلُهَا

ایمان مفاد دو چند شلخ است پس فوائدها من شعرا / ایمان

قَوْلُ لَالَةِ الْأَلْبَانِ وَأَدْنَاهَا إِمَامَةُ الْأَدْنَى

کلمه تالالالو کا طعوف و تیریشم اور آواز اچانک و دمدمی

عَنِ الظَّلْمَةِ وَالْكَأْسِ شَعْرَةً مِنَ الْإِبْرَةِ

وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهَوْنَ

متفقاً على ما ذكره

سید سید

سوق بیده است و در امت است از محمد احمد بن

مرکز انسانی و اجتماعی

عمر رسول الله صلى الله عليه وسلم

عليه وسلم من بين المسلمين

علیہ وسلم مسلمان کامل کسی بہت کہ سلطنت مانتے مسلمانان

بِيَدِهِ لَا يَتَمَعُّ بِي أَحَدٌ مِّنْ هَذِهِ الْأُمَمِ يَهُودِيٍّ وَلَا نَصْرَانِيٍّ^{١٩}

دردست اوست نشو و مرا پیچ . یکی ازین امت . یهودی باشد یا نصرانی

ثُمَّ يَمُوتُ وَلَمْ يَأْمُرْ بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَّا كَانَ مِنْ

پس بر میزد آنکس و حال آنکه ایمان نیاورد بدین و شریعی که فرستاده شده ام من بآن مگر آنکه باشد

أَصْحَابُ النَّارِ وَآهٌ مِنْهُ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ قَالَ قَالَ

آنکس از دوزخیان روایت کرد مسلم و روایت است از ابی هريرة رضي الله عنه گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى يُؤْذِيَنِي

و پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم گفت خدا استعالی میربخاند مرا

إِنِّي أَدْرَيْسُ الدَّهْرَ وَأَنَا الدَّهْرُ بِيَدِي لِأَمْرٍ أَقْلِبُ

فرزند آدم دشنام میدهد این دم روزگار و حال آنکه نعم دهر بدست من است کار که میکردانم

الَّيْلَ وَالنَّهَارَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِ

شب و روز را متفق علیہ است روایت است از ابی موسی اشعری رضی اللہ عنہ

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَحَدٌ أَضْيَرُ عَلَى

گفت فرمود: پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم نیست، هیچ کس صابر تر از خدا پر

اٰذٰى يَسْمَعُوْهُمِنْ اللّٰهِ يَدْعُوْنَ لَهُ الْوَلَدُ تُرْعٰى فَيَقِيْمُوْنَ وَيَنْزِلُ فِيْهِمْ

کودک که میخواند میخواند برای دوی فرزند پسر تنگ دست میدارد در روزی پیرسانه ایشانرا

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

در روایت است از ابی ذررفه گفت آدم پیغمبر را صلی الله علیه وسلم استغفر علیه

وَسَلَّمَ عَلَيْهِ ثَوْبٌ أَيْضٌ وَهُوَ نَائِمٌ ثُمَّ آتَتْهُ وَقَدْ

و مال آنکه بود بر آنحضرت جامه سفید و آنحضرت در خواب بود پسر باز آمد و حال آنکه تحقیق

اسْتَيْقِظْ فَقَالَ مِمَّنْ عَبْدٌ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ تَعَمَّات

بیدار شده بود پس گفت نیست و پیچ بنده که گفت لا اله الا الله پلتر مرا

میرزا قاسم بیگ (پسر) است و قاضی است
 دایه اش در کربلا است
 دایه اش در کربلا است
 میگوید تا به این زمان
 از این اطلاع خود
 در این احوال است
 از این اطلاع خود
 از این اطلاع خود

۱۲

۱۷۰۰

[illegible]

عَلَيْكَ الْآخِزَ الْجَنَّةَ قُلْتُ وَإِنْ رَأَى

بر این کلمه مگر آنکه درمی آید آن بنده بهشت را گفتم اگر چه زنا کرده باشد

وَأَنْ سَرَقَ قَالَ وَأَنْ زَنَى وَأَنْ سَرَقَ

دزدی کرده باشد گفت اگر چه زنا کرده باشد و اگر چه دزدی کرده باشد

قُلْتُ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قَالَ وَإِنْ زَنَى

لغتم اگر چه زنا کرده باشد و اگر چه دزدی کرده باشد گفت اگر چه زنا کرده باشد

وَإِنْ سَرَقَ قُلْتُ وَإِنْ خَرَنِي وَإِنْ سَرَقَ

و اگر چه دزدی کرده باشد گفتم من اگر چه زنا کرده باشد و اگر چه دزدی کرده باشد

قَالَ وَأَنْ زَنْيَ وَإِنْ سَرَقَ عَلَى رَغْمِ أَنْفٍ

تلفت اگر چه زنا کرده باشد و اگر چه دزدی کرده باشد داخل شود بر خاک الودعی بینی

أَبِي ذَرٍّ وَكَانَ أَبُو ذَرٍّ إِذَا أَحَدٌ حَدَّثَ بِهَذَا

بی ذر و بود ابوذر در و منتهی که بیان میگرد این حدیث را

قَالَ وَإِنْ رَغَمْنَا فُأَيُّ ذَرٍّ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

سیکفت اگر به خاک الوده شود یعنی ابوذر رفته متفق علیہ است

[illegible]

وَعَنْ أَمَامَةٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و یقین است از ابی امامه (ع) گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَحَبَّ إِلَهُ وَأَبْغَضَ إِلَهُ وَأَعْطَى

علیه و سلم کسیک دوست دارد کسی را برای خدا و کسیک دشمنی دارد برای کمی خدا و پند

بِاللهِ وَنِعْمَ اللهُ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ الْإِيمَانَ رَوَاهُ

برای خدا وند به برای خدا پس تحقیق کامل گردانید همان خود را روا ه

أَبُو دَاوُدَ عَنْ أَبِي ذَرٍّ عَنْهُ قَالَ قَالَ

ابوداؤد وروایت است از ابی ذر رضه گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْضَلُ

پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم فاضل نقویں

۱۵۸۹۲۳۴۵۶۷۸۹۰

الاعمال بحسب ربي الله وابتغى في الله مراه

همایا دوست داشتن است کسی از حقیقت معلوم شدن افکار از حقیقت خدادوست کو این حدیث را

الْبَرَاءَةُ

ابو عبد الله محمد بن اسماعيل بن ابي طالب

۱۸۹۰ - ۱۹۰۰ - ۱۹۱۰ - ۱۹۲۰ - ۱۹۳۰ - ۱۹۴۰ - ۱۹۵۰

رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ثنیان

پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم دو محصلت

15-20-25-30-35-40-45-50-55-60-65-70-75-80-85-90-95-100

موجبتان قال رجل يا رسول الله ما الموجبتان

واجب گردانیده اند گفته مردی از غیر خدا نیست معنی موجب آن

تفسير عن نبيه
في التمارين

[illegible]

قَالَ مَنْ مَاتَ يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ النَّارَ
 فرمود کسی که مرد و در حاکم شرک میگرداند یا خدا چیز را میپرورد یا بت را
 وَمَنْ مَاتَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ
 و کسی که بمرد و در حاکم شرک نیکو داند بخدا چیز را میپرورد یا بت را
 رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ مَعَاذِ بْنِ جَبَلٍ
 رواه مسلم و روایت است از معاذ بن جبل
 قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 گفت فرمود مرا پیغمبر خدا صلی الله علیه
 وَسَلَّمَ مَفَاتِيحُ الْجَنَّةِ شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ
 و سلم کلید های بهشت گواهی دادن است باین کلمه که لا اله الا الله
 إِلَّا اللَّهُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ وَهَبِ بْنِ
 الا الله است رواه احمد روایت است از وهب بن
 مِنْهُ رَضِيَ قَبِيلَ لَهُ أَلَيْسَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُفْتَاَحُ
 منه رضی گفتند او را ایانیت لا اله الا الله کلید

دورتر بنده ای که تیر است
ملت حق باشد و عمل
زردی باری که تیر است
دخوت غفلت
و این تیر است
نموده بر این که
رشت و کلاه
نجات است
و غلام از
آلوسی

[illegible]

الْجَنَّةُ قَالَ بَلَىٰ وَلَٰكِنَّ لِّمَفْتَاحٍ إِلَّا وَلَهُ أَسْـَٔنَاكَ

بہشت گفت آری ولیکن نیت کلید نے مگر آنکہ مرا ورا داند اینہا ست

فَإِنْ جِئْتَ مِفْتَاحَ لَهُ آسَنَانُ فَتُخْلِكَ وَالْأَلَمُ يُفْتَحُ لَكَ

پس اگر آدمی تو کیلید را که مزور او نداند، هست گشاده میشود برای تو و گرنه گشاده نمیشود و برای تو

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي تَرْجُمَةِ بَابٍ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِ

رواه بخاری در ترجمه باب روایت است از ابی هریرة ۱۴

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَحْسَنَ

گفت فرمود پیرنیا سیر خدا صلی الله علیه و سلم چون نیک گرداند

أَحَدُكُمْ إِسْلَامَهُ فَبُكِّلَ حَسَنَةً يَعْمَلُهَا تُكْتَبُ بَعَشَرَ

یکی از شما اسلام خود را پس ہر کار بیک کہ میکند اورا نوشتہ می شود

أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِ مِائَةٍ ضِعْفٍ وَكُلُّ سَيِّئَةٍ يَعْمَلُهَا

برابر چندش تا هفت صد زیادتی و هر به می کند می کند

تُكْتَبُ بِمِثْلِهَا حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ مُتَّفَقًا عَلَيْهِ وَعَنْ

نوشتہ می شود کہ بیکی تادم مرگ و تقاضے خدا متفق علیہ و روایت است ہار

إِنِّي إِمَامَةٌ أَنَا وَرَجُلَانِ سَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

دری امامه رفته پدرش بنگه مردی پرسید : پیغامبر خدا را صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا الْإِيمَانُ قَالَ إِذَا سَرَرْتُكَ

علیه وسلم پیست نشان ایمان فیه مود چون شاه گرداند ترا

حَسَنَتِكَ وَمَسَاءَتِكَ سَيِّئَتِكَ فَأَنْتَ مُؤْمِنٌ

وعل نیک نو و اندوه گین گرداند ترا بدی تو پس تو مومن درست ایمانی

قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا الْإِشْقُ قَالَ

گفت ای پنهانبر خدا پس چیست گناه گفت

[illegible]

2000

صلی اللہ علیہ وسلم پر نیز کہند از بیفت شخصیت کہ ملاک کشیدگان اند

عَلَيَّ أَنْ لَا يَشْرَكَ كُنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَرْفِقَنَّ وَلَا يَكْذِبُنَّ
 بَابِ شَرْطِ كَلِمَتِ شَرْكَ بَاخِدَ چهره را و نگذردی و گنجه زنا
 وَلَا يَقْتُلَنَّ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِيَنَّ بِبُهْتَانٍ
 و گنجه اولاد خود را و پیش نیارند سخن دروغ
 يَفْتَرِيْنَهُ بَيْنَ أَيْدِيْهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِيَنَّكَ
 که بر بسته باشند آزار در میان دهنهای خویش و پائهای خویش تا فراموش نکنند ترا
 فِيْ مَعْرُوفٍ فَبَايِعُهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهُ
 در کار نیک پس بیعت ببول کن از ایشان و طلب غفران کن برای ایشان از خدا
 إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ
 بر آنچه خدا آمرزگار مهربان است بر آنچه خدا نمی آمرزد آنرا
 يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ
 که شرک را و آنچه را که می آرد بخدای و می آمرزد و غیر شرک را هر که را خواهد
 وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا
 و هر که شرک بفرماید مقرر کند با خدا هر که ازین گمراه شد از حق مبرا ای و در بعضی در نهایت ضلالت
 عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
 روایت است از ابی هریره ر. گفت فرمود پیغمبر خدا
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُؤْبَقَاتِ
 صلی الله علیه و سلم پرهیز کنید از هفت سختی که هلاک کنندگان اند

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم چون زنا میکند بنده

وَلَا يَشْرِبُ السَّارِقُ حِينَ يَسْرِقُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَشْرِبُ الْخَمْرُ
 دزدی بکنند دزدی کننده هنگامی که دزدی میکند و حال آنکه مؤمن است و نمی نوشد شراب الکلی
 حِينَ يَشْرِبُ بِهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَنْتَهَبُ غَنَةً يَرْفَعُ النَّاسُ إِلَيْهِ
 هنگامی که می نوشد و حال آنکه وی مؤمن است و غارت نمیکند کسی غارت کردن که بر میدارند مردم بسوی
 فِيهَا أَبْصَارُهُمْ حِينَ يَفْتَنُ بِهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَفْلُ
 آن غارت کننده در آن غارت کردن چه تنها می خورد و دیگر غارت نمیکند و حال آنکه وی مؤمن است چنانست میکند
 أَحَدٌ كَرَّحِينَ يَفْلُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَإِذَا كَرَّ أَيْ كَرَّ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ
 یکی از شما از غنیمت هنگامی که میبکشد چنانست میکند و حال آنکه وی مؤمن است پس در این مورد ازین گفته متفق علیست
 وَفِي رِوَايَةِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَلَا يَقْتُلُ حِينَ يَقْتُلُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ

Δ.

نقدان منافق است و در ادب و حال سلمان
و بر ایش که از اینها یک
تعلق مستلزم وجود
نفی نیست که تحقیقت
از ادب و تدبیر است
از اخلاص با این صفات
مردود نباشد مخافت
ظاهر است چنانکه منافق
را دلایل بان نمیست

۴

۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

مَنْ كُنْ فِيهِ كَانُ مُنَافِقًا خَالِصًا وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ
 خَصْلَةٌ مِمَّنْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِّنَ النِّفَاقِ
 حَتَّى يَدْعُمْ إِذَا تُمِّنَ خَانُوا إِذَا أَحْدَثَ كَذِبَ
 وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرُوا إِذَا خَاصَمَ فَجَرَ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ
 بَابُ فِي الْوَسْوسَةِ وَلَقَدْ خَلَقْنَا
 الْإِنْسَانَ وَنَعَّمْنَا مَا تُوسَّوسُ بِهِ نَفْسُهُ
 وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ بِسْمِ اللَّهِ
 الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قَدْ أَعُوذُ بِكَ يَا بَدِيَّةُ
 النَّاسِ إِلَهُ النَّاسِ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ
 مردمان معبود مردمان از شر وسوسه اندازنده پس رونده

۵۱

۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

مقام آنست که در تفصیل
که آنجا که در تفصیل
که آنجا که در تفصیل
که آنجا که در تفصیل
که آنجا که در تفصیل
که آنجا که در تفصیل
که آنجا که در تفصیل
که آنجا که در تفصیل
که آنجا که در تفصیل
که آنجا که در تفصیل

الَّذِي يُوسِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ مِنَ الْجَنَّةِ
 آنکه و سوسه می افکند در سینه های مردمان از جنس جن باشد یا از جنس
 وَالنَّاسِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
 مردمان روایت هست از ابی هریره گفت رسول خدا
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ تَجَاوَزَ عَنْ
 صلوات الله علیه وسلم بدستیکه خدا تعالی در گذرانیده است
 أَمِّي مَا وَسَّوَسْتُ بِهِ صُدُورَهَا مَا لَمْ تَعْمَلْ
 از آن من چیزی که سوسه کرد بدان چیز سپیدی ایشان مادام که عمل نکرده
 بِهِ أَوْ تَكَلَّمَ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهُ قَالَ
 به آن چیزی که گفتند متفق علیه است روایت است از و س گفت

چون از این است و بعد از آن
 چون از این است و بعد از آن
 چون از این است و بعد از آن
 چون از این است و بعد از آن
 چون از این است و بعد از آن
 چون از این است و بعد از آن
 چون از این است و بعد از آن
 چون از این است و بعد از آن
 چون از این است و بعد از آن
 چون از این است و بعد از آن

که آنجا که در تفصیل
که آنجا که در تفصیل
که آنجا که در تفصیل
که آنجا که در تفصیل
که آنجا که در تفصیل
که آنجا که در تفصیل
که آنجا که در تفصیل
که آنجا که در تفصیل
که آنجا که در تفصیل
که آنجا که در تفصیل

ع جز ۱ رکوع ۳۴ ع جز ۱۲ رکوع ۱

کَتَبَهُ اللَّهُ عَلَىٰ أَنْ أَعْمَلَهُ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَنِي يَا رَبِّ عَيْنِ

نوشت خدا بر من که بچشم آن را پیش از آنکه مرا بچند

سَنَةً قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

سال و نه بود پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ فَخَرَّ أَدَمُ مُوسَى رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

و سلم پس غالب آدم بر موسی رواه مسلم روایت است

أَيُّ هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

از اله هریره را گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ مَا مِنْ مَوْلُودٍ إِلَّا يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ فَأَبَوَاهُ

و سلم نیست هیچ زائیده شده مگر زائیده میشود بر فطرت پس مادر و پدر

يَهُودَ أَوْ نَصْرَانِيَّةً أَوْ جَمُوسِيَّ سَازِنْدَاوَرَا چنان که زایانیده می شود

الْبَيْمَةِ بِعِيْمَةٍ جَمَاعَةٍ يُحْسِنُونَ فِيهَا مِنْ

بهار یا به بهایه را کامل در اعضا می نمایند و مادران بهایه بهیبه می

جَدَعَاءُ ثُمَّ يَقُولُ فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ

یا کوش بریده بستر گفت و خواند این آیت را لازم گیرید خلقت خدا که جدا کرده است

عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لَخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيُّمُ

آنها را بر آن نیست تغییر جداایش خدا را این مقتضای دین درست است

صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا

۱۲۱

۵۹

و حضرت عیسی را علم ایشان
و حضرت زوال نسبت از مادر ایشان شد
ایشان خلقت و شستن حق را بر فطرت را علم
گفته اند که حضرت آدم مراد از فطرت اینست
نمایند برود و مادر و صفات و کلماتی که در کتاب
بهیبه حضرت رسیده و حضرت فطرت را علم از آن
صلوات علیهم السلام و حضرت فطرت را علم از آن
لایزال است اینها را بر فطرت و حقیقت و ولایت
من این است که از این آیه ظاهر الله علیه
اقتداء بر این طریق و تحقیق و تحقیق
صلوات علیهم و سلام

فی الامام الاعظم چنانچه در این کتاب و سنت
 باقی در آن واقع شده و در بودن از
 بهرست و مذاهب این بود و در
 این کتاب قرآن مجید است و در
 یعنی سیرت و طریقه سلوک که در
 دین آمده و بعضی از آن مواجبت
 کرده بر آن حضرت پیغمبر صلی الله
 علیه و آله و سلم و صحابه و
 انجاء از این روایت کرده است
 بدان و در غیر کتاب بغیر این
 و در این باب ترمذی است
 در این طریق اهل سنت
 بر سنت پیغمبر صلی الله
 علیه و آله و سلم و اگر قاضی
 بر سنت از او بود و رضای

وَأَهْلَ أَرْضِهِ عَذَّبَهُمْ وَهُوَ غَيْرُ ظَالِمٍ لَهُمْ وَلَوْ رَحِمَهُمُ
 و زمینیان را عذاب میکرد این ترا حال آنکه وی غیر ظالم برای ایشان نژاد اگر رحمت میکرد
 كَانَتْ رَحْمَتُهُ خَيْرَ الْيُسُومِ مِنْ أَعْمَالِهِمْ وَلَوْ أَنْفَقَتْ مِثْلَ أَحَدٍ
 میبود رحمت او بهتر برای ایشان از عملهای ایشان و اگر خرج کنی مانند کوه احد
 ذَهَبًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَا قَبِلَهُ اللَّهُ مِنْكَ حَتَّى تُؤْمِنَ بِالْمَقْدَرِ
 طلا را در راه خدا قبول نکند خدا او را از تو تا آنکه ایمان آید بقضا و قدر
 وَتَعْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَكَ لَمْ يَكُنْ يُخْطِئُكَ وَأَنَّ مَا أَخْطَاكَ
 و تا آنکه بدانی که آنچه رسیده است ترا نبود آنکه نرسد ترا و بدانی که آنچه نرسیده است ترا
 لَمْ يَكُنْ يُصِيبُكَ وَلَوْ مَتَّ عَلَى غَيْرِ هَذَا لَدَخَلْتَ النَّارَ
 نبود آنکه برسد ترا و اگر بمیری تو بر غیر این حال هر آینه در آشی باشی و در رخ
 قَالَ ثُمَّ أَتَيْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ فَقَالَ مِثْلَ
 گفت پسر آدم من نزد عبد الله ابن مسعود رفتم پس گفت مانند
 ذَلِكَ قَالَ ثُمَّ أَتَيْتُ حُذَيْفَةَ بْنَ الْيَمَانِ فَقَالَ
 این سخن پسر آدم من نزد حذیفه بن یمان پس گفت
 مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ أَتَيْتُ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ فَحَدَّثَنِي
 مانند این سخن پسر آدم من نزد زید بن ثابت پس حدیث کرد
 عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَ ذَلِكَ
 را از پیغمبر صلی الله علیه و سلم مانند آن
 رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ
 رواه احمد و ابو داود و ابن ماجه
بَابُ الْإِعْتَصَامِ بِالْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ
 این باب در چنگ زدن کتاب و سنت است

چون قریشی مشنریا
تہن را ایک

میرزا محمد علی

بسم الله الرحمن الرحيم

اشیاء از کتب و اسناد

مجلس

جستار حضرت محمد کی زندگی

1909

۱۲۱

تاریخ

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ

وَلَقَدْ كَفَرَكَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

دیوار دشت مارا که بان شما و خدا مرزنده مهربان است بگو

اطيعوا الله واطيعوا الرسول فان اولوا فان الله لا يهيب
فران بريد خدا را و چنين بريد پاي اگر رو گردانيدند هر آئين خدا دوست ندارد

الكَافِرِينَ هَٰؤُلَاءِ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّسْلِمُونَ وَالرَّسُولُ قَدْ أَفْلَحَ

مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ

همراه کسانند که انعام کرده است خدا بر ایشان از پیغمبران و

صدیقان و شبیران و صالحان و نیکو رفیقانند

اُولَٰئِكَ رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ
اِيْثَانِ اِيْنِ مَجْلَاشِ اَزْخَدَا اِسْتِ دِلِ اِسْتِ خَدَا

۳۵ وگردانید که در آنجا بخت آن حضرت علی اشد شد و علم اگر نمی بودی هر دو بهایم را می گوی. الله اعلم فی الاموال والاخفال ۱۲
 ۱- خز ۳ رکوع ۱۲
 ۲- خز ۶ رکوع ۶

و آن انبیا گاه
در نماز تو فکرت برادر تو
چون نماز گذاردی و قرآن خواندی
و بیانی در آن جمع و تدبر را پس بدین بیان
افشایابی است از کرم و عجب و شایان
۶۷

با شخصی تپ زده است که می بایست
 دانه شکر را با چای محصیت باندازد و
 بهتر است از جارات با عجب دیگر در فرود
 خانه ها حکایت را از ارباب علم
 فن یعنی خانه منی در مفهوم آید که می بیند
 که هر که ابتداء کند و این است از
 نیکو فرود قی قالی در قی فرزند من
 اعم صافی زین

و ظاهر است که مسلمانان این قدر بدست خود خال
 نباشند که مسلمانان را از خود بدست خود خال
 و ظاهر است که مسلمانان را از خود بدست خود خال
 و ظاهر است که مسلمانان را از خود بدست خود خال

این آیه خدا سخت عقوبت کننده است و فرمان باری کند خدا فرمان برداری
 الرسول فان توليتم فامنعوا رسولنا ولا غ
 المين يا ايها الذين امنوا اتقوا الله ولتنظرو
 انكار است ای مسلمانان بترسید از خدا و باید که تا مل کن
 نفس ما قدمت لاعداء اتقوا الله ان الله خبير
 بما تعملون انا عرضنا الامانة على السموات
 والارض والجبال فابين ان يحملنها واشفقن
 منها وحملها الانسان انه كان ظلوما جهولا
 ازان و پرداخت از او می هر آینه دی ست سگارا نادان

ان الله شديد العقاب واطيعوا الله واطيعوا
 الرسول فان توليتم فامنعوا رسولنا ولا غ
 المين يا ايها الذين امنوا اتقوا الله ولتنظرو
 انكار است ای مسلمانان بترسید از خدا و باید که تا مل کن
 نفس ما قدمت لاعداء اتقوا الله ان الله خبير
 بما تعملون انا عرضنا الامانة على السموات
 والارض والجبال فابين ان يحملنها واشفقن
 منها وحملها الانسان انه كان ظلوما جهولا
 ازان و پرداخت از او می هر آینه دی ست سگارا نادان

این آیه خدا سخت عقوبت کننده است و فرمان باری کند خدا فرمان برداری
 الرسول فان توليتم فامنعوا رسولنا ولا غ
 المين يا ايها الذين امنوا اتقوا الله ولتنظرو
 انكار است ای مسلمانان بترسید از خدا و باید که تا مل کن
 نفس ما قدمت لاعداء اتقوا الله ان الله خبير
 بما تعملون انا عرضنا الامانة على السموات
 والارض والجبال فابين ان يحملنها واشفقن
 منها وحملها الانسان انه كان ظلوما جهولا
 ازان و پرداخت از او می هر آینه دی ست سگارا نادان

این آیه خدا سخت عقوبت کننده است و فرمان باری کند خدا فرمان برداری
 الرسول فان توليتم فامنعوا رسولنا ولا غ
 المين يا ايها الذين امنوا اتقوا الله ولتنظرو
 انكار است ای مسلمانان بترسید از خدا و باید که تا مل کن
 نفس ما قدمت لاعداء اتقوا الله ان الله خبير
 بما تعملون انا عرضنا الامانة على السموات
 والارض والجبال فابين ان يحملنها واشفقن
 منها وحملها الانسان انه كان ظلوما جهولا
 ازان و پرداخت از او می هر آینه دی ست سگارا نادان

که داخل چیزی را بی شغری
باشد در اولد شغری کرد
چهار اندک است و بیست و
قیاس کن این دو آن را قیاس
است که تو در آن را بطلان
موفق شود که کرد که در
اصل نقد سطر اند
سختان و دست حساب
و غیره داخل

بنده و ابروی شکسته
بند از این که در حال
عالم و ارض و عیون
عزالدن و دی گد
بازداد از ترک
بوم که خواهد یک گد
فد از شکست
از شکست و دی
عبدی که از این
جمع و از این
نقداند و از این
نقد و دی که
نقد و دی که

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلِي كَمِثْلِ رَجُلٍ اسْتَوْقَدَ نَارًا
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حال من بخور حال مردی است که آفرودخت آتشی را
 فَلَا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهَا جَعَلَ الْفِرَاشُ وَهَذِهِ الدَّوَابُّ
 پس برنگاه که روشن کرد آن آتش آنچ که کرد اوست بخت دند پر دانه بود این جنبگان و کرمها
 الَّتِي تَقَعُ فِي النَّارِ يَقَعْنَ فِيهَا وَجَعَلَ كَحُجْرَةٍ وَبِغُلَيْنَةٍ
 که ریخت اینان است کرمی افتد در آتش و در ستا و نمر که منع میکند دواب و باغالب اند آمد دواب را نکند
 فَيَنْتَحِمْنَ فِيهَا فَإِنَّا اخِذُكُمْ عَنْ النَّارِ وَأَنْتُمْ
 پس از راهم کردند در آتش پس من گیرنده ام چنانچه از شما را که باز دارم شما را از آتش من شما
 تَقْعُونَ فِيهَا مِنْهُمْ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَاسْلِمٌ نَحْوُهَا
 از او هم میکند و آن آتش این وایت بخاریست حضرت مسلم را مانند این روایت است
 وَقَالَ فِي آخِرِهَا قَالَ قَدْ لَكَ مِثْلِي وَمِثْلَكُمْ أَنَا اخِذُكُمْ
 و گفته است مسلم در پایان روایت خود گفت پس آن مذکور حال من و حال شماست من گیرنده ام
 بِحُجْرَةٍ عَنِ النَّارِ هَلُمُّوا عَنِ النَّارِ فَقَتِلُوا فِي
 جائی بنده ای از شما را از آتش بیا مید بوی من از آتش پس غالب می گردید مرا
 تَقْعُونَ فِيهَا مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ
 بی افتد در آتش متفق علی در روایت است از ابی هریره رضی
 قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 گفت فرمود پیغمبر خدا صلوات الله علیه و سلم
 يَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ دَجَالُونَ كَذِبُونَ يَا تُونَكُمُ
 می باشد در آخر الزمان کذبان و دروغ گویان می آرند شما را
 مِنَ الْأَحَادِيثِ بِمَا لَمْ تَسْمَعُوا أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ
 از احادیث آنچه شنیده آید شما و پدران شما

[illegible]

در وقت غنید از شما
مرا و آخر از

ایں معراج و عبادت میں

بسم الله الرحمن الرحيم

مفتیانِ اسلام

بعضی از اینها در دسترس

مفتیان

مجلس

فصل فی

تاریخ

است

...

وَيَا أَكْثَرُ وَيَا أَتَاهُمْ لَا يُضِلُّوكُمْ وَلَا يُنْتِنُوا نَفْسَكُمْ
دور در پند خدا ایشان ایستاز خود را نگردانند و در فتنه نبیند از نذر شمارا
رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
رواه مسلم در روایت است از وی گفت فرمود پیغمبر خدا
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَفَى بِالْمَرْءِ كَذِبًا
صلی اللہ علیہ وسلم کفایت میکند مرد را از دروغ گفتن
أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا سَمِعَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ
آنکه حدیث کند هر چیزی که شنیده است رواه مسلم
وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ
در روایت است از ابی هریره رضی اللہ عنہ
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فرمود پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم
مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ
کسی که بخواند بسوی راه راست باشد او را اجر مقدار
أَجُورِ مَنْ تَبِعَهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ
مزد باری که آنکه پیروی میکند او را کم نمیکند این
أَجُورِهِمْ شَيْئًا وَمَنْ دَعَا إِلَى ضَلَالَةٍ
اجر باری ایشان چیزی برآورد که بخواند کسی را بگردانی

از فرقه بعد از فرقه خاصه
وهاب خواهد بود و باید
آن اقیانوس در علم انوار
پیرمخت است رسیده است
که درم وضع اعلا رسیده
از انوار توفیق مدد آید
و بعد از توبه و رجوع اقرار بدان می کردند و الله اعلم که اقبال

۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱
 ۴۷۲
 ۴۷۳
 ۴۷۴
 ۴۷۵
 ۴۷۶
 ۴۷۷
 ۴۷۸
 ۴۷۹
 ۴۸۰
 ۴۸۱
 ۴۸۲

كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ مِثْلُ آثَامِ مَنْ تَبِعَهُ
 لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ آثَامِهِمْ شَيْئًا رَوَاهُ
 مُسْلِمٌ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَدَأَ الْإِسْلَامُ غَرِيبًا
 وَسَيَعُودُ كَمَا بَدَأَ أَفْطُوْنِي لِلشَّرِّ بِلَا دَوَاءٍ مُسْلِمٌ
 وَهُوَ يَلْتَمِسُ أَنْ يَنْتَهِى عَنْهُ

این حدیث در فضیلت و عظمت اسلام است و بیان می کند که هر کس پیروی از اسلام کند و به آن عمل نماید، گناه او به اندازه گناه آنکه او را پیروی کرده است، کم می شود. و این حدیث در بیان اینست که اسلام در ابتدا به صورتی غریب و بی سابقه ظهور یافت و در آخر نیز به همان صورتی باطل و ضلالت خواهد رسید. و این حدیث در بیان اینست که هر کس در اسلام باطل و ضلالت را بخواهد برساند، در آخر نیز به همان صورتی باطل و ضلالت خواهد رسید. و این حدیث در بیان اینست که هر کس در اسلام باطل و ضلالت را بخواهد برساند، در آخر نیز به همان صورتی باطل و ضلالت خواهد رسید.

وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ

در روایت است از دای که گفت فرمود عجیب حد اصلی الله علیه و سلم بدید

الْإِيمَانُ لِبَآئِدٍ إِلَى الْمَدِينَةِ كَمَا تَأْتِي الْحَيَّةُ إِلَى الْخَيْمِ مَا

ایمان گردی آیه بسوی مدینه پناهی بازی گرد در بار بسوی سوراخ خود

متفق علیہ **دین** العرب بائس بن ساریہ مہم حال ہے

سعی فنیست در روایت است از حبابی این ساریه را گفت در

حدیثہ عن النبی صلی اللہ علیہ وسلم وعلیہم السلام

سید ابوالحسن علی بن ابی طالب (ع) کی ولادت ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۰۰ھ میں ہوئی۔

وَسَنَدٌ خَلْفَاءُ الرَّاكِبِينَ مَهْدِيَّيْنِ مُسْلَوِيهَا

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّهْدِي اللَّهُ سُبُلَ الْبِرِّ وَيُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَهُمْ فِي الْفَضْلِ الْكَبِيرِ

وَعَلَىٰ سَيِّدِي يَا لَوْ أَجِدُكَ يَا لَوْ وَحْدَكَ يَا لَوْ هُوَ

نَا سَكَ مَا مَحْدِنَاتٍ رَدَعْتُوكَ اَعْتَضِلَا الْقُدُورَ الْاَحْمَرُ

بدرتیک غفلت کہ احداث کردہ شہادت است بر دعوت منوالہ

وَالْهَادَاؤُدَوَالْتَمَذِيَّةُ وَالْمَخَرَجَةُ عَبْدَ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ

والبوداؤد و ترمذی دا بن ماجه و روايت است از عبدالله بن عمرو

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بود پیمبر خدا صلی الله علیه وسلم ایمان نمی آرد

[illegible]

کتابت شده است

و من بعد

بسم الله الرحمن الرحيم

9 9 9.11

أَجْرُ مِائَةِ شَهِيدٍ رَأَاهُ الْيَهُودِيُّ فِي كِتَابِ الزُّهْدِ لَهُ مِنْ

نزود صواب حد شہید رواہ بیہقی در کتاب الذب فقط لا بغير ان

حَدِيثُ ابْنِ عَبَّاسٍ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

از حدیث ابن عباس رض و روایت است از ابی هریره رض گفت فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّكُمْ فِي زَمَانٍ مِّن تَرَكَ مِنْكُمْ عَشْرَ

صلی اللہ علیہ وسلم بدستیکه نهاد در زمانی مهتید که هر که نکند از شما دم حصد

مَا أَمَرَ بِهِ هَٰلِكَ ثَمَرًا لِّيَ فِي زَمَانٍ مِّنْ عَمَلٍ مِنْهُمْ بِعِشْرٍ

اینچه امر کرده شده است بدان ملاک شود پسته می آید زمانیکه هر که بکند از ایشان دهم حصه

مَا أَمَر بِهِ نَجَارُواهُ التَّوْمِذِي وَعَنْ مَعَاذِ بْنِ جَبَلٍ

اگرچه امر کرده شده است بدان کلمات باید در راه تردیدی و معایت است از معاد این جبل ۴۴

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الشَّيْطَانَ

ملت کر و پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم پرستیہ سہان

ذُئِبَ الْإِنْسَانُ كَذُئِبِ الْغُفْرِ يَأْخُذُ الشَّادَ وَالْقَاصِيَةَ

رَن اَوْنِ اَسْت اَمَد رَن وَاوَسْتَدِه نِه پِيئِر وَاوَسْتَدِه نِه سَن اَمِيئِر وَاوَسْتَدِه نِه اَسْت اَمَد رَن

وَالنَّاجِيَةِ وَإِيَّاكُمْ وَالشَّعَابَ عَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ

وہی ہے جو کہ اس کے لئے ہے

العامّة رواه أحمد وحنّ أبي ذرّيم قال قال
كثيراً رواه أحمد وروايت است اذا الى ذرّيم كنت فرمود

5-7-1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-1030-1031-1032-1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-10

رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم من فارق الجماعة
 یغیرہ خدا صلی اللہ علیہ وسلم کسیکے جدا کی کروماعت را

[illegible]

سیراقد ختم ربیعہ الاسلام من عظیم روالہ احمد
مقدار ایک شبہیں عین ربیعہ اسلام را از گردن خود جدا احمد

[illegible][illegible][illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على سيدنا محمد
 وآله الطيبين الطاهرين
 أجمعين

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على سيدنا محمد
 وآله الطيبين الطاهرين
 أجمعين

وَأَبُو أَوْدُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَسِيرَةَ رَضِيَ

عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ وَفَّرَ

صَاحِبَ يَدَيْهِ فَقَدْ أَعَانَ عَلَى هَدْمِ الْإِسْلَامِ

رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ مُوسَلًّا وَهُوَ عَنْ

ابْنِ مَعْرُوفٍ قَالَ مَنْ كَانَ مُسْتَأْنَفًا فَلَيْسَتْ بِهِ سُنَّةٌ

قَدْ مَاتَ فَإِنَّ الْحَيَّ لَا تَوُفُّ مِنْ عَلَيْهِ الْفِتْنَةُ وَاللَّيْثُ

أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانُوا أَفْضَلَ

هَذِهِ الْأُمَّةُ أَبْرَهَاقُلُ بَادَا أَعْمَقَهَا عِلْمًا وَأَقَلُّهَا

تَكْلِفًا اخْتَارَهُمُ اللَّهُ لِنُصْحِهِمْ وَتَنْبِيهِهِمْ وَلَا قَامَةَ دِينِهِ

وَأَبُو أَوْدُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَسِيرَةَ رَضِيَ

عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ وَفَّرَ

صَاحِبَ يَدَيْهِ فَقَدْ أَعَانَ عَلَى هَدْمِ الْإِسْلَامِ

رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ مُوسَلًّا وَهُوَ عَنْ

ابْنِ مَعْرُوفٍ قَالَ مَنْ كَانَ مُسْتَأْنَفًا فَلَيْسَتْ بِهِ سُنَّةٌ

قَدْ مَاتَ فَإِنَّ الْحَيَّ لَا تَوُفُّ مِنْ عَلَيْهِ الْفِتْنَةُ وَاللَّيْثُ

أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانُوا أَفْضَلَ

هَذِهِ الْأُمَّةُ أَبْرَهَاقُلُ بَادَا أَعْمَقَهَا عِلْمًا وَأَقَلُّهَا

تَكْلِفًا اخْتَارَهُمُ اللَّهُ لِنُصْحِهِمْ وَتَنْبِيهِهِمْ وَلَا قَامَةَ دِينِهِ

وَأَبُو أَوْدُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَسِيرَةَ رَضِيَ

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على سيدنا محمد
 وآله الطيبين الطاهرين
 أجمعين

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على سيدنا محمد
 وآله الطيبين الطاهرين
 أجمعين

فَاعْرِضُوا لَهُمْ فِضْلَهُمْ وَانْبِغَوْهُمْ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَتَمَسَّكُوا
پس بشمارد بر اے ایشان فضل ایشان و بپوشی کن ایشان را بر ازانها بپوش این را و بپوشید
مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ أَخْلَاقِهِمْ وَسِيرَتِهِمْ وَأَنْتُمْ كَمَا كُنْتُمْ
بآنچه توانا و از خود را بر احوال ایشان و در خویشی اے ایشان که تحقیق بودند
عَلَىٰ الْهَدَىٰ الْمُسْتَقِيمِ رَوَاهُ زَيْنُ وَعَنْ
که رواست رواه زین در روایت است از
النَّبِيِّ أَنَّهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
النس بدست پیغمبر و گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه
وَسَلَّمَ لَا يُؤْمِنُ أَحَدٌ كَرُحِيٍّ أَوْ كَوْنٍ أَحَبَّ إِلَيْهِ
و مسلم ایمان نمی آرد یکی از شما تا آنکه بهم دوست داشته تر بر من او
مِنْ نَفْسِهِ وَمَالِهِ وَأَيْدِيهِ وَوَالِدَيْهِ النَّاسِ أَجْمَعِينَ
از ما نفسش و از مالش و از کردارش و پدرش و مردمان همه
رَوَاهُ الْيَتِيمَانِ وَاحِدٌ وَالْآخَرُ وَابْنُ مَاجَةَ
رواه یتیمان واحد و بنی ماجة

وَيَقَادُونَ فِي الْكَفْرِ عَلَى قَدَرِ تَفَاوُثِهِمْ فِي بُغْضِي آلَا
وَتَفَاوُثُ يَتَوَدَّ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ لَعَنَاتُ آيَاتِهِ ان در بعض من آگاه بهشی
لَا إِيْمَانُ لِمَنْ لَا حُبَّ لَهُ إِلَّا إِيْمَانُ لِمَنْ لَا حُبَّ لَهُ
نیت ایمان مران محض را که نیت محبت مرور آگاه باشد نیت ایمان را که نیت محبت مرور
إِلَّا إِيْمَانُ لِمَنْ لَا حُبَّ لَهُ كَذَابٌ لَدَى اللَّهِ وَقِيلَ
آگاه باشد نیت ایمان را که نیت محبت مرور آگاه باشد نیت ایمان را که نیت محبت مرور
لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَدَى مُؤْمِنًا يَجْتَمِعُ وَ
مرچین به خدا سلسله افتد عید دسمل نامی پیغمبر و سنی را که خوف میکند
مُؤْمِنًا لَا يَجْتَمِعُ مَا السَّبَبُ فِي ذَلِكَ فَقَالَ مَنْ وَجَدَ لِإِيْمَانِهِ
در سنی را که خوف میکند چیست سبب دران بیان پس گفت که هر که می یابد برای ایمان خود
حَلَاةً خَتَمَ وَمَنْ لَمْ يَجِدْهَا لَمْ يَجْتَمِعْ فَقِيلَ يَعْزُوجِدُ
ذالقه خوف میکند و کسیکه یافت آنرا خوف نمی کند پس گفته شد که چه یافت میرو آن حلاوت
أَوْ يَسْأَلُ وَيَسْأَلُ تَنْسَبُ قَالَ يَصِدُقُ الْحَقُّ فِي اللَّهِ فَقِيلَ
ایمیر مایل کرده میگوید و آنچه کتب کرده میشود گفت به راست محبت در قلم خدا پس گفته شد
وَيَمْ بُوْجَدُ حُبُّ اللَّهِ أَوْ يَكْتَسِبُ فَقَالَ يَحِبُّ رَسُولُهُ
و چه یافت میرو محبت خدا یا چه کتب کرده میگوید پس گفت سبب محبت پیغمبر است
فَالْيَسْأَلُ رِضَاءَ اللَّهِ وَرِضَاءَ رَسُولِهِ فِي جَمْعِهِمَا كَذَابٌ لَدَى اللَّهِ
پس گویند رضای خدا در ما سه چیز است او در محبت بر سر و خال است در ظاهر و در باطن

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

سید ذوالنون

و از جابلان و خانقاهان شهر
اورا پسیدان شود و این است
محل که یکده مجلس علمای
دینی و اخروی از مجتهد
الشان برپیدارد و قیاس
ناید که اما اگر کار این علم
این علم را باز ده سال
بسیار دین است و در
جاده مانند

[illegible]

من علی بن محمد بن
و علی بن محمد بن
یوسف بن محمد بن
و یوسف بن محمد بن
که در آن علم و فضل است آن صاحب
شمار است که این آقا را باقیات
و مراتب درجات آن ۱۲

[illegible][illegible]

و این علم را از دانش بزرگ
 پدید آورده و به این علم
 و این علم را از دانش بزرگ
 پدید آورده و به این علم

صَاحِبُ الطَّلَعِ فِي هَذِهِ الْأَحَادِيثِ الْأَرْبَعَةِ لَا
صَاحِبَ الطَّلَعِ دِينَ چار حدیث کے
أَعْرِفْهَا وَلَمْ أَجِدْهَا كِتَابُ الْعِلْمِ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ
مخبر شمس اینہارا ادیانم این چار را جز این نیست میرزا محمد
مِنْ عِيَادِهِ الْعُلَمَاءُ وَلَا تَجْعَلْ بِالْقُرْآنِ مِنْ قَبْلِ
عالمان از سبب کان او دشتائی کن بخواندن قرآن پیش از آنکه
أَنْ يَقْضَى إِلَيْكَ وَحْيُهُ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا
اہم رسائیہ شود بوسے تو وحی اورا دلجو اسے ہر روز کہ میں پوچھا کروں
بَابُ مَا جَاءَ فِي فَصْلِ الْعِلْمِ

[illegible]

باز از این که در این کتاب آمده است که هر کس که این کتاب را بخواند و عمل کند...

وَالْعُلَمَاءُ وَعَنْ كَثِيرٍ مِنْ قَبْسٍ قَالَ كُنْتُ
 در روایت است از کثیر این قبس رنم گفت بودم من
جَالِئًا مَعَ أَبِي الدَّرْدَاءِ فِي مَسْجِدِ دِمَشْقٍ فَجَاءَهُ رَجُلٌ
 رفته با ابووداد رنم در مسجد دمشق پس آمد او را مردی
فَقَالَ يَا أَبَا الدَّرْدَاءِ إِنِّي جِئْتُكَ مِنْ مَدِينَةِ الرَّسُولِ
 پس گفت اے ابووداد بدوستیکه من آمده ام از مدینه پیغمبر
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِحَدِيثٍ بَلَّغَنِي أَنَّكَ تُحَدِّثُهُ
 صلی الله علیه وسلم جهت شنیدن حدیثی که رسیده است مرا که تو خبر میدی از آن
عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا جِئْتُ لِحَاجَةٍ
 از پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم نیامده ام از جهت حاجتی دیگر
قَالَ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 گفت پس بدوستیکه من شنیده ام پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم را
يَقُولُ مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَطْلُبُ فِيهِ عِلْمًا سَلَكَ اللَّهُ بِهِ
 گفت کسی که برود راه را که طلب کند در آن علم بهرود خدا او را
طَرِيقًا مِنْ طُرُقِ الْجَنَّةِ وَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَتَضَعُ أَجْنَظَتَهَا
 بر اے از راه اے بهشت و بدوستیکه فرشتگان هر آنچه می بینند بازوای خود را
رِضًا لَطَالِبِ الْعِلْمِ وَإِنَّ الْعَالِمَ لَمُيَسْتَفَرُّ لَهُ مِنْ
 محبت رفاندی طالب علم و بدوستیکه عالم بر آئیند آرزش بیخوابد بر اے او را

این حدیث در کتب معتبره آمده است و در این کتاب نیز آمده است که هر کس که این کتاب را بخواند و عمل کند...

این حدیث در کتب معتبره آمده است و در این کتاب نیز آمده است که هر کس که این کتاب را بخواند و عمل کند...

بزرگوار است و در عقل ایشان
دلیسار قبیح و در مضمون ایشان
مفصّل و بکاران حقایق بیشتر است زیرا که غالب
تسلّیک در اکثر اندامان میگرد و الاصل موجب
ایمان آن جمیع علم و معرفت و احوال و
اطلاع بر خلاف علم و معرفت و احوال و
اسودد نیست و همین داء عقل است آن
که در دین است موجب فساد عقاید و انحراف
فرق آن از کشته و ایمان عالمی میاید و داء

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible][illegible]

۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

می اندازد که از حضرت امیر المومنین علی مرتضی
 کرم الله وجهه مروی است که علم را در هر کس که
 در دنیا است و در آخرت است و در دنیا و آخرت

مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران
کتابخانه مجلس شورای اسلامی
تاسیس ۱۳۰۲ هجری قمری
۱۳۸۵ هجری قمری

صَاحِبُ الْمَطَالِيعِ فِي هَذِهِ الْأَحَادِيثِ الْأَرْبَعَةِ لَا
صَاحِبَ الْمَطَالِيعِ دَرِينِ جِبَارِ حَدِيثِ كَرِ
أَعْرِفْهَا وَلَمْ أَجِدْهَا كِتَابُ الْعِلْمِ إِنَّمَا لَيْشَى اللَّهُ
مَنْ شَتَا سَمِ ابْنَاهَا أَوْ شَاتَمَ ابْنِ سِرِّ جِبَارِ جَزَائِنِ دُرِّ مِزْرَانِ
مِنْ عِيَادِهِ الْعُلَمَاءُ وَلَا تَجْعَلْ بِالْقُرْآنِ مِنْ قَبْلِ
عَالِمَانِ الرَّسْمِ كَانِ أَوْ شَتَا بِي كَمَنْ كَوْنُ نَدْنِ ذَا كَنْ شَيْشِ اذَا كَمِ
أَنْ يُقْضَى إِلَيْكَ وَجْهَهُ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا
الهام رسائیہ شود بوسے قودھی اور اولیو سے پردہ کا من ہے
بَابُ مَا جَاءَ فِي فَصْلِ الْعِلْمِ

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم

اور اید اینفو د و اسقان

دین کے لیے دعا کروں گا

یہاں پر میری اردو قیاس
اگر لکھو تو بڑا کمال ہے
اللہ تعالیٰ سے دعا ہے کہ

و سب سے بڑا مسئلہ ہے کہ
رجاء مانندہ ان نواز

وہی ہے جو کہ

مکتبہ اسلامیہ
کراچی

اسمیتا جی

امتحان اقتصاد

فِي السَّمَوَاتِ وَمِنْ فِي الْأَرْضِ وَالْحَيَّاتَانِ فِي جَوِّ الْمَاءِ
 در آسمان است و در کره زمین است و در میان آب
 وَإِنَّ فَضْلَ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الْقَمَرِ لِكَلَّةِ
 و در عالم نفیست عالم بر عابد همچو فضل ماه شب
 الْبَدْرِ عَلَيْهِ سَاعِدٌ الْكَوَاكِبِ وَإِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ
 چهاردهم است بر اقوام همه کواکب و در پیستی که عالمان و ارثان
 الْأَنْبِيَاءِ وَإِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُوْرُوا مِنْهُ إِلَّا أُولَ الْأَمْرِ هَمَّا
 پیغمبران اند و در پیستی که پیغمبران دارند که از انبیا و نیار روانه در هم را
 وَإِنَّمَا وَرَثَةُ الْعِلْمِ مَنْ أَخَذَ أَخَذَ بِحَقِّهِ وَافِيَرَوَاهُ
 و نگذاشته اند رث مگر علم را پس کسی که گرفت علم را گرفت نصیبی تمام رده
 أَحَدٌ وَالتِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ
 احمد و ترمذی و ابو داود و ابن ماجه
 وَالدَّارِمِيُّ وَسَمَاءُ التِّرْمِذِيُّ قَيْسُ بْنُ كَعْبٍ
 و دارمی و نام داشت را ویرا ترمذی بر قیس ابن کعب
 وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 و روایت است از ابی هریره رخ گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ
 علیه و سلم چون بمیرد آدمی بر پیه می شود از او هر عملی که میکند

در آسمان است و در کره زمین است و در میان آب
 و در عالم نفیست عالم بر عابد همچو فضل ماه شب
 چهاردهم است بر اقوام همه کواکب و در پیستی که عالمان و ارثان
 پیغمبران اند و در پیستی که پیغمبران دارند که از انبیا و نیار روانه در هم را
 و نگذاشته اند رث مگر علم را پس کسی که گرفت علم را گرفت نصیبی تمام رده
 احمد و ترمذی و ابو داود و ابن ماجه
 و دارمی و نام داشت را ویرا ترمذی بر قیس ابن کعب
 و روایت است از ابی هریره رخ گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله
 علیه و سلم چون بمیرد آدمی بر پیه می شود از او هر عملی که میکند

فِي السَّمَوَاتِ وَمِنْ فِي الْأَرْضِ وَالْحَيَّاتَانِ فِي جَوِّ الْمَاءِ
 در آسمان است و در کره زمین است و در میان آب
 وَإِنَّ فَضْلَ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الْقَمَرِ لِكَلَّةِ
 و در عالم نفیست عالم بر عابد همچو فضل ماه شب
 الْبَدْرِ عَلَيْهِ سَاعِدٌ الْكَوَاكِبِ وَإِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ
 چهاردهم است بر اقوام همه کواکب و در پیستی که عالمان و ارثان
 الْأَنْبِيَاءِ وَإِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُوْرُوا مِنْهُ إِلَّا أُولَ الْأَمْرِ هَمَّا
 پیغمبران اند و در پیستی که پیغمبران دارند که از انبیا و نیار روانه در هم را
 وَإِنَّمَا وَرَثَةُ الْعِلْمِ مَنْ أَخَذَ أَخَذَ بِحَقِّهِ وَافِيَرَوَاهُ
 و نگذاشته اند رث مگر علم را پس کسی که گرفت علم را گرفت نصیبی تمام رده
 أَحَدٌ وَالتِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ
 احمد و ترمذی و ابو داود و ابن ماجه
 وَالدَّارِمِيُّ وَسَمَاءُ التِّرْمِذِيُّ قَيْسُ بْنُ كَعْبٍ
 و دارمی و نام داشت را ویرا ترمذی بر قیس ابن کعب
 وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 و روایت است از ابی هریره رخ گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ
 علیه و سلم چون بمیرد آدمی بر پیه می شود از او هر عملی که میکند

فِي السَّمَوَاتِ وَمِنْ فِي الْأَرْضِ وَالْحَيَّاتَانِ فِي جَوِّ الْمَاءِ
 در آسمان است و در کره زمین است و در میان آب
 وَإِنَّ فَضْلَ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الْقَمَرِ لِكَلَّةِ
 و در عالم نفیست عالم بر عابد همچو فضل ماه شب
 الْبَدْرِ عَلَيْهِ سَاعِدٌ الْكَوَاكِبِ وَإِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ
 چهاردهم است بر اقوام همه کواکب و در پیستی که عالمان و ارثان
 الْأَنْبِيَاءِ وَإِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُوْرُوا مِنْهُ إِلَّا أُولَ الْأَمْرِ هَمَّا
 پیغمبران اند و در پیستی که پیغمبران دارند که از انبیا و نیار روانه در هم را
 وَإِنَّمَا وَرَثَةُ الْعِلْمِ مَنْ أَخَذَ أَخَذَ بِحَقِّهِ وَافِيَرَوَاهُ
 و نگذاشته اند رث مگر علم را پس کسی که گرفت علم را گرفت نصیبی تمام رده
 أَحَدٌ وَالتِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ
 احمد و ترمذی و ابو داود و ابن ماجه
 وَالدَّارِمِيُّ وَسَمَاءُ التِّرْمِذِيُّ قَيْسُ بْنُ كَعْبٍ
 و دارمی و نام داشت را ویرا ترمذی بر قیس ابن کعب
 وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 و روایت است از ابی هریره رخ گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ
 علیه و سلم چون بمیرد آدمی بر پیه می شود از او هر عملی که میکند

در آسمان است و در کره زمین است و در میان آب
 و در عالم نفیست عالم بر عابد همچو فضل ماه شب
 چهاردهم است بر اقوام همه کواکب و در پیستی که عالمان و ارثان
 پیغمبران اند و در پیستی که پیغمبران دارند که از انبیا و نیار روانه در هم را
 و نگذاشته اند رث مگر علم را پس کسی که گرفت علم را گرفت نصیبی تمام رده
 احمد و ترمذی و ابو داود و ابن ماجه
 و دارمی و نام داشت را ویرا ترمذی بر قیس ابن کعب
 و روایت است از ابی هریره رخ گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله
 علیه و سلم چون بمیرد آدمی بر پیه می شود از او هر عملی که میکند

در آسمان است و در کره زمین است و در میان آب
 و در عالم نفیست عالم بر عابد همچو فضل ماه شب
 چهاردهم است بر اقوام همه کواکب و در پیستی که عالمان و ارثان
 پیغمبران اند و در پیستی که پیغمبران دارند که از انبیا و نیار روانه در هم را
 و نگذاشته اند رث مگر علم را پس کسی که گرفت علم را گرفت نصیبی تمام رده
 احمد و ترمذی و ابو داود و ابن ماجه
 و دارمی و نام داشت را ویرا ترمذی بر قیس ابن کعب
 و روایت است از ابی هریره رخ گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله
 علیه و سلم چون بمیرد آدمی بر پیه می شود از او هر عملی که میکند

Handwritten marginal notes at the top of the page, including phrases like "وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالَاتِ هُمْ فِي رِجَالٍ مَخْلُوفِينَ" and other religious text.

الْأَمِنْ ثَلَاثَةً مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ
 بِهِ أَوْ وَلِيٍّ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ
 ابْنِ مَعِينٍ عَنْ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 وَسَلَّمَ لَأَحَدِ الْأَنْبِيَاءِ رَجُلٌ أَمَّهُ اللَّهُ
 مَا أَقْسَطَهُ عَلَى مَلَائِكَتِهِ فِي الْحَقِّ وَرَجُلٌ أَمَّهُ اللَّهُ
 لِحِكْمَةٍ فَهُوَ يَقْضِي بِهَا وَيُعْلَمُهَا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ
 وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَلِقُوا عَنِّي وَلَوْ أَيْةٌ
 وَحِيدٌ نَزَلَ عَنِّي لَأَسْرَأَيْتُكُمْ وَلَأَحْرَجْتُكُمْ
 وَكَهَانَتُكُمْ كَمَا نَزَلَ عَنِّي لَأَسْرَأَيْتُكُمْ وَلَأَحْرَجْتُكُمْ

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including phrases like "وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالَاتِ هُمْ فِي رِجَالٍ مَخْلُوفِينَ" and other religious text.

Handwritten marginal notes at the bottom of the page, including phrases like "وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالَاتِ هُمْ فِي رِجَالٍ مَخْلُوفِينَ" and other religious text.

وَمَنْ كَذَبَ عَلَىٰ مَعْدَةٍ أَفْلَيْتَبَوَّءَ مَقْعَدًا مِنَ النَّارِ
 دہر کہ دروغ پر بندہ بر من قہم اہں بلکہ بھیر دماے شست خود را از آتش
 رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
 رواہ بخاری دہم از دے روایت است گفت فرمود پیغمبر خدا
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ نَفَسَ عَنْ مُؤْمِنٍ كُفْرًا
 سے اللہ علیہ وسلم کی کہ را پیش دہد و در گردانند بکافی اندوہی
 مِنْ كُفْرٍ الدُّنْيَا نَفْسُ اللَّهِ عَنْهُ كُفْرًا
 از اندوہ دے دنیا را پیش دہد و در گردانند خدا تالی از آن کس اندوہ را از
 كُفْرٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ يَسَّرَ عَلَىٰ مُعْسِرٍ يَسِّرَ اللَّهُ عَلَيْهِ
 اندوہ دے روز قیامت کی کہ آسان گردانند بر بختے گرد و در خدای اقادہ است گردانند
 فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ فِي
 در حق تعالی مدد دنیا و آخرت و کی کہ پوشید عیب علی را پوشید خدا ایتھاے
 الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ
 در دنیا و آخرت و خداے تقاے در یاری کردن بندہ است تا و ام کہ بندہ
 فِي عَوْنِ أَخِيهِ مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَبْتَغِي فِيهِ عِلْمًا سَمِعَ اللَّهُ
 در یاری کردن برادر خود است و کی کہ در یاری کی طلب کند درو کی علمی را اسان گردانند حق تعالی
 لَهُ بِهِ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ وَمَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللَّهِ
 آنکس را بپس آن طریقے بے بیست و نوزدیم آئند گرد و بے در خانہ از خانہاے خدا

[illegible]

وقت آن رسید که
 عذر داری مونس حق
 است مگر بیان وضع
 منقول
 اندری چنانچه
 بفرست و بفرست
 باشند در کمال
 چنانچه در کمال
 آفتاب و درازا
 در آن جا
 بسایه بدید که
 وام را از آن
 لور است او
 و بخت بدید
 تا وقت آن
 همیشه عیب
 او را که
 در آن
 به کام
 در آن
 است

[illegible][illegible]

آن گفت ای پادشاهان لطیف جم بود شما
که میگویند از این که ما را بداند

خداوند عالم را بداند
که میگوید شما را بداند

مگر فراموش کردید
که روزی شما را بداند

آنگاه آمد
و در آن روز

بیت / مسدودین را و قتل ابن
فلان خبر نیست / انارت است از بند دین
دارد بر این توکل کن که / در آنست از علم و کمال
لحق حق شادی / و اگر نشنوی در آید

۲۰ واخلاق زینت و عبادت
گرچه خشن اگر در روز عبادت
تعلیم و اخلاق را
در مسند امام ابوحنیفه در سوره طه
علی سلم و ولادت و در احوال و در بیان
که حضرت زینت و وقت مسلمانان است
شما چون در آمد و اجابت در علم
معرفت طایف و صفات و علم
و چون آنرا فیض نبوت ابراهیم
و چون آنرا فیض نبوت ابراهیم
و چون آنرا فیض نبوت ابراهیم
و چون آنرا فیض نبوت ابراهیم

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَلَبُ الْعِلْمِ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم طلب علم

فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مِثْمٍ وَوَاضِعُ الْعِلْمِ عِنْدَ غَيْرِ أَهْلِهِ

فرض است بر هر مسلم و تشنه علم نزد کسی که اهل آن نیست

تَمَقَّدِ الْخَزَائِرَ الْجَوْهَرَ وَاللُّلُؤْ وَالذَّهَبَ

همچو اندازنده است گردن خوگان قلاده چو امیر و مروارید و طلا

رواه ابن ماجه وروى البيهقي في شعب الإيمان

رواه ابن ماجه در روایت نزد سبقتی در شعب ایمان

إِلَى قَوْلِهِ مُسْلِمٌ وَقَالَ هَذَا حَدِيثٌ مَتْنُهُ مَشْهُورٌ

تا قول ادا که مسلم است و گفت این حدیث حدیثی است که مشهور است

وَأَسْنَادُهُ ضَعِيفٌ وَقَدْ رَوَى مِنْ وَجْهِ كُلِّهَا ضَعِيفٌ

در میان مردم و اسناد او ضعیف است و عمیق ندایت کرده است و او را

وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و روایت است از انس گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ خُورَجٍ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ فَهُوَ فِي سَبِيلِ

علیہ وسلم لیسکے بیرون ابدرا کے طلب نام پس دے در راہ

اللَّهِ حَتَّى يَرْجِعَ رِوَاةُ التِّرْمِذِيِّ وَالِدَارِ مِي

وہاں سے روٹ کر آئے اور وہاں سے روٹ کر آئے

[illegible]

وَعَنْ سَمِيعَةَ الْأَذْيَرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
رَدَايْتُ اسْتِ از سَمِيعَةَ الْأَذْيَرِيِّ رَضَايْتُ اسْتِ از سَمِيعَةَ الْأَذْيَرِيِّ رَضَايْتُ اسْتِ از سَمِيعَةَ الْأَذْيَرِيِّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ طَلَبِ الْعِلْمِ كَانَ كَفَّارَةً
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ طَلَبِ الْعِلْمِ كَانَ كَفَّارَةً
لِمَا مَضَى مِنْهُ الْيَوْمَ الَّذِي وَفَّقَ فِيهِ سَمِيعَةُ
لِمَا مَضَى مِنْهُ الْيَوْمَ الَّذِي وَفَّقَ فِيهِ سَمِيعَةُ
الْخُدْرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
الْخُدْرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
لَنْ يَشْبَعَ الْمُؤْمِنُ مِنْ خَيْرٍ يَسْمَعُهُ حَتَّى يَكُونَ مُتَمَتِّعًا
لَنْ يَشْبَعَ الْمُؤْمِنُ مِنْ خَيْرٍ يَسْمَعُهُ حَتَّى يَكُونَ مُتَمَتِّعًا
الْجَنَّةِ رَأَى الْيَوْمَ الَّذِي وَفَّقَ فِيهِ سَمِيعَةُ
الْجَنَّةِ رَأَى الْيَوْمَ الَّذِي وَفَّقَ فِيهِ سَمِيعَةُ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ نَضَّرَ اللَّهُ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ نَضَّرَ اللَّهُ

9

وعدا شد بن عبد الرحمن بن قنفذ
میان سحر بمجلسه العلماء علم
باز منجلی

۹۔ اَللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اِنَّ اللّٰهَ عَزَّوَجَلَّ اَوْحٰى اِلَيَّ
 ۱۰۔ اَللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَكْتُبُ كَيْفَ خَدَّيْتَا لِي وَحْيِي كَرْدِي لِي مِنْ

[illegible]

ایہی پانچویں

وَأَمَّا بِنْتُ مُعَلٍّ فَأُتِيَ بِهَا فِيهِمْ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَعَنْ أَبِي

و نه فرستاده شده ام من مگر آموزنده علم را پیش است آنحضرت در میان این غم بر دوا دارمی و رعایت است از ابلی

الدَّرْدَاءُ قَالَ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا هَذَا الْعِلْمُ الَّذِي

دردار انہ گفت: پرسیدہ شد اذان حضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ چیت نہایت علمی کہ

إِذَا بَلَغَهُ الرَّجُلُ كَانَ فِيهِهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

چون برسد مرد آمرزنده را باشد در اعداد فقها این فرمود یحیی بن خدا صلوات الله علیه و سلم

مَنْ حَفِظَ عَلَى امْتِنَانٍ حَدِيثَنَا فِي أَمْرٍ دِينِيٍّ بَاعَثَهُ اللَّهُ فَقَبِلَهَا

گویی یاد کرد و رسانند برامت من چهل حدیث از کار وین ایان بر انگیزد خدا تعالی او را در زمره فقها

وَكُنْتُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ شَافِعًا وَشَهِيدًا وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

و با شتم من ادرا روز قیامت شفاعت کند و گو ای دهنده در روایت است از انس ابن مالک رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ تَذَرُونَ مِنْ أَجْوَدُ

گفت فرمود چمنبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم ایامی دریا پیدا که گیت زیاده تر

جَوْدٌ قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى أَجُودُ جَوْدًا شَمًّا أَنَا

از روی جود و کرم گفتند محابه خدا و رسول خدا و انبیا است گفت کامل تر از رسا جود خدا تعالی است پس من

أَجُودُ بَنِي آدَمَ وَأَجُودُهُمْ مِنْ بَعْدِي رَجُلٌ عَلِمَ عَلِيًّا فَنَشَرَ لَهُ

تو از تمام آدمیان و جدترین نوزع انسان بعد از من مردیت که حاصل کرد علم را پس نشر کرد علم را

يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَمَةِ امِيرًا وَاحِدًا أَوْ قَالَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَعَنْهُ

حق اید و ز قیامت تنها انما میرے کہ ہمراہ او تا جان با شدند گفت مادی مانند است و احد سو است آری

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَثَلُ مَوْمَانِ لَا يَشْبَعَانِ

۱۰ استیکہ بغیر خدا سے اللہ علیہ وسلم فرمود دو چیزیں سیر کے توند

مَنْ هُوَ فِي الْعَالَمِ لَا يَشْبَعُ مِنْهُ وَمَنْ هُوَ فِي الدُّنْيَا لَا يَشْبَعُ

کے حریص در علم سیر نمی شود، از تحصیل علم و تحریص در دنیا سیر نمی شود

الحکم بن عدی
علی کبار از سلف و خلف
اربعین تفسیر کرد و
شفا عت و شفا و
صلی الله علیه و آله
و مقصود درین
باب آن اگر چه
و معنی آن

مِنْهَا رَوَاهُ الْبُيْهَقِيُّ الْأَحَادِيثَ الثَّلَاثَةَ فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ وَقَالَ

ازان روایت کرده است این بر سه طریقت را در شعب ایمان و گفت

قَالَ الْإِمَامُ أَحْمَدُ فِي حَدِيثِ أَبِي الدَّرْدَاءِ هَذَا مِنْ مَشْهُورٍ فِيمَا

که گفت امام احمد در حدیث ابی در داء من این حدیث مشهور است در میان

بَيْنَ النَّاسِ لَيْسَ لَهُ إِسْنَادٌ وَصَحِيحٌ وَعَنْ عَوْنٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ

مردم و نیست مروی از اسناد و صحیح و عن عون گفت گفت عبد الله

ابْنُ مَسْعُودٍ مِنْهُمْ مَا لَا يَشْعُرَانِ صَاحِبُ الْعِلْمِ وَصَاحِبُ الدُّنْيَا

ابن مسعود و از آنها دو چیز نمی بینند اهل علم و اهل دنیا

وَلَا يَسْتَوِيَانِ أَمَّا صَاحِبُ الْعِلْمِ فَيَزِدُّهُ رِضًا لِلرَّحْمَنِ وَآمَنًا

و برابر نیستند این هر دو اما صاحب علم پس زیاده میکند خوشنودی خدا را و اطمینان

صَاحِبُ الدُّنْيَا فَيَتَمَادَى فِي الطُّغْيَانِ تَوَقَّرَ عَبْدُ اللَّهِ كَلَامًا

صاحب دنیا پس نهایت میرود در سرکشی باز خواند عبد الله این آیه را و محتاط بر آیه

إِلَّا نَسَانَ لَيْتَغَىٰ أَنْ تَرَاهُ اسْتَغْنَىٰ قَالَ وَقَالَ الْآخَرُ

آدمی از حد میگذرد و دست بکشد می بیند خود را از کف دست گفت و گفت بار دیگر

أَمَّا يَجْتَنِي اللَّهُ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ وَأَوَّاهُ الدَّارِمِيُّ وَعَنْهُ

جز این نیست که می ترسند از خدا عالمان از بندگان او رها و دارمی و از او حدیث است

مُرْسَلًا قَالَ سَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ رَجُلَيْنِ

از رسول گفت پرسیده شد بخاطر خدا صلی الله علیه و سلم از حال دو مرد

كَانَا فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ أَحَدُهُمَا كَانَ عَالِمًا يُصَلِّي الْمَكْتُوبَةَ ثُمَّ

که بودند در فرزندان یعقوب یکی ازان دو مرد بود عالم که میخواند نماز فرض را بهتر

يَجْلِسُ فَيُعَلِّمُ النَّاسَ الْخَيْرَ وَالْآخَرُ يَصُومُ النَّهَارَ وَيَقُومُ

نهیشتن پس می آموزد مردم را علم و مرد دیگر روزه میداشت بیدار و نماز میکرد

الَّيْلَ أَيُّهَا أَفْضَلُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَضْلُ هَذَا

در شب کدام یکی ازین دو مرد افضل است فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم زیادتی تو ابرار

الْعَالَمِ الَّذِي يُصَلِّي الْمَكْتُوبَةَ ثُمَّ يَجْلِسُ فَيُعَلِّمُ النَّاسَ الْخَيْرَ عَلَى

عالم که معقش اینست که بگذازد نماز فرض را پستی پشت و تعلیم بکند مردم را عمل بران

الْعَابِدِ الَّذِي يَصُومُ التَّهَارُ وَيَقُومُ اللَّيْلَ كَفَضِيهِ عَلَى أَذْنَاكُمْ

مرد عابد که روزه میداشت بروز در نماز میگذارد و شب بجهو فعل من است بهر و یک بیت پست از

دَوَاهُ الدَّارِ فِي بَابِ مَا جَاءَ فِي عِلْمِ بِلَا عَمَلٍ وَشَرِّ الْعُلَمَاءِ

دوا دارمی باب احادیثی که وارد شده است در علم بلا عمل و بدترین علماء

أَقْرَأْتِ مِنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَى عِلْمِهِ وَخَتَمَ

ایا دیدی کسی را که معبود خود گرفته است خواش نفس خود را و گمراه کرد او را خدا با وجود دانش و تهر بند

عَلَى سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ جَعَلَ عَلَى بَصَرِهِ غِشَاوَةً فَن يَهْدِيهِ مِنْ

برگوش او و دل او و پیدا کرد بر چشم او پرده پس کیت که راه نماید او را

مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ هَ اتَّامُرُونَ النَّاسَ بِالْإِثْرِ وَتَنْشَوْنَ

بعد از خدا آیا پسند میکنید ای مسفرانید مردمان را بنیکو کار و فراموش میکنید

أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِ

نویستن را و شما میخوانید کتاب ایامنی نمید و روایت است از ابی هریره رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ عِلْمٍ لَا يَنْتَفَعُ بِهِ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم مثال علم که نفع گرفته نمی شود بوی

كَثِيرٍ كَنْزٍ لَا يَنْفَقُ مِنْهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالدَّارِمِيُّ

بسیار گنجی که نفع نمی شود از وی در راه خدا رواه احمد و دارمی

وَعَنْ عَلِيٍّ رَوَاهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْشَكَ

و روایت است از علی رض گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم نزدیکی است

خبر سید ۱۹

خبر سید ۲۰

أَنْ يَأْتِيَ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَا يَبْقَى مِنَ الْإِسْلَامِ إِلَّا اسْمُهُ

که باید بر مردم از گاه و گاه که باقی نماند از دین مگر نام او

وَلَا يَبْقَى مِنَ الْقُرْآنِ إِلَّا اسْمُهُ مَسْجِدُهُمْ عَامِرَةٌ وَهِيَ خَرَابٌ

و باقی نماند از قرآن مگر اسم و مسجد ایشان آباد است و حال آنکه مسجد را ویران است

مِنَ الْهَدْيِ عَلَاءُهُمْ شَرٌّ مِنْ تَحْتِ أَيْمِ السَّمَاءِ مِنْ عِنْدِهِمْ

از هدایت و انشعاب ایشان بدترین مردم اند که زیر آسمان اند از نزد ایشان

تَخْرُجُ الْفِتْنَةُ فِيهِمْ تَعْوِدُوا أَلَا الْيَقِينُ فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ

بیرون می آید فتنه و باز هم در ایشان باز میگردد و روایت کرده است در شعب ایمان این حدیث را

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از ابی هریره گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم

تَعْوِدُوا بِاللَّهِ مِنْ جُبِّ الْحَزْنِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

بناه جوید بخدا از جیب حزن گفتند ای پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ وَمَا جُبُّ الْحَزْنِ قَالَ وَادٍ فِي جَهَنَّمَ يَتَعَوَّذُ مِنْهُ جَهَنَّمُ كُلُّ

و سلم و چه جیب حزن فرمود وادی است در دوزخ پناه میجوید از دوزخ

يَوْمٍ أَرْبَعٌ مِائَةٍ مَرَّةً قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَنْ يَدْخُلُهَا قَالَ

چهار صد مرتبه گفتند ای پیغمبر خدا که می داید آن را چه بود

الْقَرَاءَةُ الْمُرَاوُنَ بِأَعْمَالِهِمْ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَكَذَا ابْنُ مَاجَةَ

قرآن خوانندگان ریاضتندگان عملها خود رواه ترمذی و همچنین ابن ماجه

وَنَرَادُ فِيهِ وَإِنْ مِنْ أَبْغَضِ الْقُرَّاءِ إِلَى اللَّهِ الَّذِينَ يَزُورُونَ الْأَمْوَ

و نراده که در آن حدیث ابن کلام را و بدستیک از جمله سخن گفته شد درین قرار بودی خدا آن کسان اند که عمارت میکنند

قَالَ الْحَارِثِيُّ يَعْنِي الْجُورَةَ وَعَنِ الْحَزْنِ قَالَ الْعِلْمُ عِلْمَانِ

گفت حارثی یعنی جور و از حسن گفت علم دو علم است

فَعِلْمُ فِي الْقَلْبِ فَذَلِكَ الْعِلْمُ النَّافِعُ وَعِلْمٌ عَلَى اللِّسَانِ فَذَلِكَ حُجَّةٌ

پس یک علم علی است که در دل است پس آن علم است سودمند و دیگر علم است که بر زبان است پس این علم حجت

اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى ابْنِ أَدَمَ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَعَنْ زِيَادِ بْنِ

خدا است بر آدمیان که بدان الامم خواهد داد این آدم را رواه الدارمی و روایت است از زیاد بن

حَدِيرٍ قَالَ لِي عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَاصِ قَالَ تَعْرِفُ مَا يَهْدُمُ الْإِسْلَامَ قُلْتُ لَا قَالَ

حدیر که گفت مرا عمر بن ابی شماسی چه چیز است که شکند بنای اسلام را گفتیم من نمی شناسم گفت عمر بن

يَهْدُمُهُ ذَلَّةُ الْعَالِمِ وَجِدَالُ الْمَنَافِقِ بِالْكِتَابِ حُكْمُ الْأَئِمَّةِ

می شکند بنای اسلام را الفزین عالم و نزاع منافقان بکتاب خدا و حکم کردن امراء جور

الْمُضِلِّينَ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ إِنْ مِنْ

که گمراه کننده گان خلق اند رواه دارمی و مرویت است از ابی درداء گفت بدستی که از جمله

أَشَرِ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ مِزْلَةٌ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَالِمٌ لَا يَنْتَفِعُ بِعِلْمِهِ رَوَاهُ

بدترین مردمان نزد خدا است عالمی از رومی مرتبه روز قیامت عالمی است که فائده نیکی از علم خود رواه

الدَّارِمِيُّ وَعَنْ الْأَوْصَنِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَأَلَ رَجُلٌ النَّبِيَّ

دارمی و روایت است از اوص بن حکیم از پدر خود گفت پرسیدم از پیغمبر خدا را

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الشَّرِّ فَقَالَ لَا تَسْأَلُونِي عَنِ الشَّرِّ وَسَلُونِي

صلی الله علیه وسلم از بدی پس فرمود پرسیدم را از شر و پرسیدم را

عَنِ الْخَيْرِ يَقُولُهَا ثَلَاثَةٌ قَالَ أَلَا إِنَّ شَرَّ الشَّرِّ شَرَّارُ الْعُلَمَاءِ وَإِنَّ

از خیر فرمود این کلمه است بار خیر فرمود بد این که بدستی بدترین بدان بدان علما اند و بدستی که

خَيْرُ الْخَيْرِ خِيَارُ الْعُلَمَاءِ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَعَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُرَيْبٍ

نیکی بن نیکان میان علما اند رواه دارمی و مرویت است از سفیان بدستی که عمر بن

الْخَطَّابُ قَالَ لِكَيْبٍ مَنْ أَرَادَ الْعِلْمَ قَالَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ بِمَا يَعْلَمُونَ

خطاب گفت مکیب را که کیستند خداوندان علم گفت آنکسان اند که عمل میکنند با آنچه علم دارند

قَالَ فَمَا أَخْرَجَ الْعِلْمُ مِنْ قُلُوبِ الْعُلَمَاءِ قَالَ الطَّمَعُ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ

گفته پس چه چیز بیرون میگذارد نور علم را از دلهاست علماء گفت طمع بیرون می کشد رواه الدارمی

وَعَنْ الْأَعْمَشِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفَةُ الْعِلْمِ

در روایت است از اعمش گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم آفت علم

النِّسْيَانُ وَاضَاعَتُهُ أَنْ تُحَدِّثَ بِهِ غَيْرَ أَهْلِهِ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ مُرْسَلًا

و امر موعظی است و فلان کس که از این علم بگوید که حدیث کنی علم را بپذیر اهل علم رواه دارمی بطریق مرسل

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ لَوْ أَنَّ أَهْلَ الْعِلْمِ صَانُوا الْعِلْمَ

در روایت است از عبد الله بن مسعود گفت بودی که اهل علم نگاه میداشتند علم را

وَوَضَعُوهُ عِنْدَ أَهْلِهِ لَسَادُ أَوَّلِهِ أَهْلٌ نَهَانِيْمٌ وَلَكِنْ تُخْرِجُ لَوْ

دی نهادند علم را نزد اهل آن بر آئینه منتر می شدند بسبب علم اهل زمان خود را ولیکن اهل علم دریاخته علم را

لَا هِلَ الدُّنْيَا لَنَا لَوْ أَنَّهُ مِنْ دُنْيَا هُمْ فَهَانُوا وَعَلَيْهِمْ سَمِعْتُ نَبِيَّكُمْ

در اهل دنیا را تا بیا بیند بدان علم چیز از دنیا است ایشان پس هوار شد نزد اهل دینا تنیم پیغمبر شما را

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ جَعَلَ الْمَوْمَرَهُمَا وَاحِدًا هُمَ آخِرَتِهِ

صلی الله علیه وسلم میفرمود کسی که بگرداند قصه های خود یک قصه که تقدیر آخرت است

كَفَاهُ اللَّهُ هُوَ دُنْيَاهُ وَمَنْ تَشَعَّبَتْ بِهِ الْهُمُومُ أَحْوَالُ الدُّنْيَا

بسند کند او را خدا تعالی مقصود دنیا است و بر کسی که پریشان گرداند او را قصه های او احوال دنیا است

لَمْ يُبَالِ اللَّهُ فِي أَبِي أَوْدٍ بَيْتَهَا هَلَكَ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ

باک و پروانه از خدا گذرد که ام ایچ از او دیهاست دنیا طاک گردد رواه ابن ماجه در روایت است از

ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَنْاسًا

ابن عباس گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم بهرستی که بعضی مردم

مِنْ أُمَّتِي سَيَتَفَقَّهُونَ فِي الدِّينِ وَيَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ وَيَقُولُونَ

از امت من نزدیک باشد که تفقه شوند در دین و خوانند قرآن را و بگویند

نَالِيكُمْ مَرَأً فَصِيبٌ مِنْ دُنْيَاهُمْ وَنَعْتَزَلُهُمْ بِدِينِنَا وَلَا يَكُونُ

من ایم امرار ایس پریم بهیزه ازینا به ایشان و گوشه میکنیم از ایشان باین خود نمی شود

ذَلِكَ كَمَا لَا يَجْتَنِي مِنَ الْقِتَادِ إِلَّا الشُّوْكَ كَذَلِكَ لَا يَجْتَنِي مِنْ قُرْبِهِمْ

آن چنانکه چیده نمی شود از درخت خاردار مگر خار همچنین حاصل نمی شود از قرب آنها

إِلَّا قَالِ مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ كَأَنَّهُ يَعْنِي الْخَطَايَا وَالْإِبْرَاجَةَ وَعَنْهُ

مگر گفت محمد بن صباح گویا میخواهد از آن گناهان را رواه ابن ماجر و روایت از وی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَوَّلَ النَّاسِ يُقْضَىٰ عَلَيْهِ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم بدستیک نخستین مردی که حکم کرده شود بدروغ

يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ اسْتَشْهَدَ فَأُتِيَ بِهِ فَعَرَّفَهُ نِعْمَةً فَعَرَفَهَا فَقَالَ

روز قیامت مردی که شهادت دهد رواه ابن ماجر درده می شناسد و او را نعمت بخود را پیش خود نمیداند این را میگوید

فَمَا عَمِلْتُ فِيهَا قَالَ قَاتَلْتُ فِيكَ حَتَّى اسْتَشْهَدْتُ قَالَ كَذَبْتَ

با من در این کجای و در این نعمت گویا من در کار کرم بر تو تا آنکه شهادت دهم میگوید خدا دروغ گفتی

وَلَكِنَّكَ قَاتَلْتَ لِأَن يُقَالَ جَرِي فَقَدْ قِيلَ ثُمَّ أُمِرَ بِهِ فَسُجِبَ

ولیکن تو کار کردی برای آنکه گفته شود که فلان را کشته است پس گفتن گفته شد پس امر کرده شود بجهت و پس کشته شود

عَلَىٰ رُجْمِهِ حَتَّى الْقِيَامَةِ فِي النَّارِ وَرَجُلٌ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ وَعَلَّمَهُ وَقَرَأَ

بر روی خود تا آنکه انداخته شود در آتش دوزخ و دیگر مردی که آموخت علم را و آموزش میدهد آنرا و خواند

الْقُرْآنَ فَأُتِيَ بِهِ فَعَرَّفَهُ نِعْمَةً فَعَرَفَهَا قَالَ فَمَا عَمِلْتُ فِيهَا قَالَ

قرآن را ایستاد و رواه ابن ماجر درده می شناسد و او را نعمت بخود را پیش خود نمیداند این را میگوید خدا دروغ گفتی

تَعَلَّمْتُ الْعِلْمَ وَعَلَّمْتُهُ وَقَرَأْتُ الْقُرْآنَ قَالَ كَذَبْتَ وَلَكِنَّكَ

آموختم علم را و آموزش دادم آنرا و خواندم قرآن را در رضا میگوید خدا تعالی دروغ گفتی ولیکن تو

تَعَلَّمْتَ الْعِلْمَ لِيُقَالَ إِنَّكَ عَالِمٌ وَقَرَأْتَ الْقُرْآنَ لِيُقَالَ هُوَ قَارِئِي

علم آموختی تا اینکه گفته شود تحقیق که تو عالمی و خواندی قرآن را تا بگویند مردم که فلان خواننده قرآن است

فَيُحْنُ فِيهَا كَطْحَنَ الْحَارِ بِرُحَاهُ فَيَجْتَمِعُ أَهْلُ النَّارِ عَلَيْهِ فَيَقُولُونَ آيِ

پس آس میگردد و باغون هم آس کردن خرد با آس خود پس گردانند اهل دوزخ بر آن مرد پس بگویند ای

فَلَانُ مَا شَأْنُكَ الْيَسْرُ كُنْتَ تَأْمُرُنَا بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَانَا عَنِ الْمُنْكَرِ

فلان چه حال است ایابنوده تو که امر میکردی ما را بمعروف و نهی میکردی ما را از منکر

قَالَ كُنْتُ أَمُرُكُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَلَا آتِيهِ وَأَنْهَيْكُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَتِيهِ

میگوید آن مرد بودم من که امر میکردم شما را بمعروف و نمیخردم آنرا و نهی میکردم شما را از منکر و خود میخردم آنرا

مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

متفق علیه وروایت از انس از پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم گفت

رَأَيْتُ لَيْلَةً أُسْرِيَ بِي رَجُلًا تَقْرُضُ شِفَاهُ هُمْ بِمَقَائِصٍ مِنْ نَارٍ

دیدم من شبی که بگردانیدم مردمان را که بریده میشد لبهای ایشان از مقاصد بای آتش

قُلْتُ مَنْ هُوَ لَا يَجْبُرِيْلُ قَالَ هُوَ لَا يَخْطُبَاءُ مِنْ أُمَّتِكَ

گفتم من کیستند ایشان ای جبریل گفت ایشان خطیبانند از امت تو که

يَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَيَسُونَ أَنْفُسَهُمْ فِي شَرْحِ الشَّيْءِ

بودند امرکنندگان مردم را بپاکی و فراموش میکردند ذاتهای خود را رواه در شرح سنن

كِتَابُ الطَّهَارَةِ

عج ۶۴۹ این کتاب طهارت است

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ

ای مسلمانان چون برخیزید بسوی نماز پس بشویید رویهای خود را و دستهای خود را

إِلَى الْمِرْفَقِ وَأَمْسُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ

تا آرنج دستهای سر را بشوید پاها را تا استخوان و اگر باشیبه

جُنُبًا فَاطْهَرُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ

با نجاست پس مثل کینه و اگر باشیبه بیمار یا مسافر یا بیایه که از شما

مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا

از خلا جاے یا ماس کرده باشد زنان را پس نیامید آب را پس قصد کنند خاک

طَبِيبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ مِنْهُ مَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ

ہاگہ را پس مسیح کینید بر او دے خود دوست ہاے خود از ان خاک نہ میخواند خداستعالی کہ مشرّع کند شرع

مِنْ حَرْجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ

مستحقین و لیکن میبخرند که پاک سازد شما را و تمام کند نعمت خود را بر شما تا شود که

تَشْكُرُونَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

شکر کنید و روایت از ابی هریره

الْأَادُّ لَكُمْ عَلَى مَا يَمْحُو اللَّهُ بِهِ الْخَطَايَا لَوْ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

ایاره تنهاییم شمارا بر علم اینکه محو میکند خدا تنهایی بسپارد گناهان را و بدین میگردد و نه بسپارد من مرتبه دارا گفته آری

يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِسْبَاغُ الْوُضُوءِ عَلَى الْمَكَارِهِ وَكَثْرَةُ الْخُطَى إِلَى

راہ بنیادی پیغمبر خدا فرمود تمام دیکال کردن و نمودر هنگام مشقت و بسیار کاماے در فتن بوے

السَّاجِدُ وَانْتَظِرِ الصَّلَاةَ بَعْدَ الصَّلَاةِ فَذَلِكُمُ الرِّبَاطُ وَأَهْلُ مُلْكٍ

مسجد او انتظار نماز بعد از نماز پس اینست ربط رواه مسلم

وَعَنْ عُثْمَانَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ

وزیری است از عثمان رفعت فرمود: پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

تَوْضِئَا فَاَحْسَنَ الْوُضُوءَ خَرَجْتَ خَطَايَاكَ مِنْ جَدِيدٍ حَتَّى تَخْرُجَ مِنْ حَمْرٍ

و منوگند دینک کند و خورامی برآیند گنجان او از بدن او تا آنکه می برآیند از

تَحْتَ أَظْفَارِهِ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

زیر ناخنهای او متفوق علی در روایت است از ابی هریره راجع گفت فرمود پیغمبر ص

صلى الله عليه وسلم اذ اتوا العبد المؤمن والمسلم فسلم وجهه

صلی اللہ علیہ وسلم چون دشوینکے بندہ مومن یا مسلم پس می شود و دوسے خود را

۲۱
ورابطہ دار
رشتہ دار
وہ تمام رشتہ داران ہیں
جو نہ بنامیو میں ہیں
مثلاً بہ نسبت یہ

خَرَجَ مِنْ وَجْهِهِ كُلُّ خَطِيئَةٍ نَظَرَ إِلَيْهَا بَعَيْنُهُ مَعَ الْمَاءِ أَوْ مَعَ الْخَرِّ

میر و می آید از روی وی بر گناه که نظر کرده است بسوی آن گناه بهر دو چشم خود به راه آب یا با آرز

قَطْرَ الْمَاءِ فَإِذَا اغْسَلَ يَدَيْهِ خَرَجَ مِنْ يَدِهِ كُلِّ حَبِيطَةٍ بَطَشَتْهَا

قطره از قطره های آب پس چومی شود بر دوست خود را بیرون می آید از دست و هر گاهی که می گرفت آن گناه را

يَدَاهُ مَعَ الْمَاءِ أَوْ مَعَ آخِرِ قَطْرِ الْمَاءِ فَإِذَا غَسَلَ رِجْلَهُ خَرَجَ كُلُّ

ہر دوست ادھر آہ آب یا ہر آہ از قضا ہای آب پس چون می شود ہر دو پاسے خود بیرون می آید ہر

خَطِيئَةٌ مَشَتْ بِأَرْجُلَاهُ مَعَ الْمَاءِ أَوْ مَعَ إِخْرَاقِ الْمَاءِ حَتَّى يَخْرُجَ

گناہیکہ رفتہ است بسوی آن مرد و ماے او بہرہ آب یا پا خرقہ از قہر آب تا بیرون می آید

نَقِصًا مِنَ الذُّنُوبِ قَالَ مُلَوُّ عَنْ عُمَانَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

از حاشیه پاک از گنبد بازرو اسلم در دست از عثمان از گفت و نمود پشمنه خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ أُمَّةٍ مَسْلُومَةٍ خَضَعَتْ لَهُ مَكْتُومَةً

صلواته علیہ وسلم

فَيُفْسِنُ وُضُوءَهَا وَخَشْمَ عَيْنِهَا كَمَا كُنْتَ تَفْعَلُ لِقَائِكِ

[illegible]

پس ایک یٹینڈ سو مارا دیکھتے ہیں سوچ رہے ہیں کہ یہی کاروبار ہے میں ہمارے لئے ہر آپ بھر راہیں

مَنْ الذَّنْبُ مَا لَمْ يُؤْتِ كَمَلَهُ وَذَلِكَ الدَّهْرُ كُلُّهُ وَمَا لَهُ

سَلَامٌ عَلَيْكَ يَا مُؤَيَّدَ الْبَيْرِ بِأَوْدِيَّتِكَ لَا رُوحَ لِرَوَاهِ الْكُفْرِ

این گروه است از انسانان دایم که بوجد نیارند و دایم در این کفر و کفر بودن همیشه است و او را مسلم

عن عقبه بن عامر قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

ورد است از عقبه ابن عامر گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

مَا مِنْ مُسْلِمٍ تَوَضَّأَ بِحَسَنِ ضَوْءٍ ثُمَّ يَقُومُ فَيُصَلِّيَ رَاسِلَتَيْنِ

یست: یعنی ملایکه که وضو کند پس بیکتازد وضو بخود را پستری بپوشد پس بگذارد و در رکعت

مَقْبِلٌ عَلَيْهِمْ بِأَقْبَلِهِ وَنَحْنُ لَهُ الْآوَجِبَتُ لَهُ الْجَنَّةُ دَوَامًا وَسَلَامًا

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أُمَّتِي

در روایت از ابی هریره گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم بدستیک امت من

يَدْعُونَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ غُرًّا مَجْلَلِينَ مِنْ أَثَارِ الْوُضُوءِ مَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ

خوانده شود در عشر غر مجللین از آثار وضو پس کسی می تواند از شما

أَنْ يُطِيلَ غُرَّتَهُ فَلْيَفْعَلْ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

که دراز کند غره خود را بکند متفق علیه و از وی روایت گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَبْلُغُ الْحِلْيَةَ مِنَ الْمَاءِ مِنْ حَيْثُ يَبْلُغُ الْوُضُوءُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

علیه وسلم ببرد سیاه نشان وضو دست و پا بنویسد تا آنجا که میرسد آب وضو رواه مسلم

وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَوَضَّأَ

در روایت است از ابن عمر گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم کسی که وضو سازد

عَلَى طَهْرٍ كُتِبَ لَهُ عَشْرُ حَسَنَاتٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ

بر طهارت نوشته شود برای وی ده نیکو رواه ترمذی روایت است از جابر بن

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِفْتَاحُ الْجَنَّةِ الصَّلَاةُ وَمِفْتَاحُ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم کلید بهشت و مقدر آمدن آن نماز است و کلید

الصَّلَاةِ الطَّهْرُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ الصَّنَائِجِيِّ قَالَ

نماز و مقدره او طهارت است رواه احمد و روایت است از عبد الله صنایجی گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا تَوَضَّأَ الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ فَمَضَمَ

فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم هر گاه وضو سازد بنده مسلمان بپوشد در من میسند

خَرَجَ الْخَطَايَا مِنْ فِيهِ وَإِذَا اسْتَنْشَرَتْ خَرَجَتْ الْخَطَايَا مِنْ

بیرون می آیند گناهان از بدن وی و چون بینی افشاند بیرون می آیند گناهان از

أَنْفِهِ وَإِذَا غَسَلَ وَجْهَهُ خَرَجَتْ الْخَطَايَا مِنْ وَجْهِهِ حَتَّى تَخْرُجَ مِنْ تَحْتِ

بینی وی و چون می شویهد روی خود را بیرون می آیند گناهان از روی وی تا آنکه بیرون می آیند از زیر

۴
در روایت از ابی هریره
گفت فرمود پیغمبر خدا
صلی الله علیه وسلم بدستیک
امت من خوانده شود در
عشر غر مجللین از آثار
وضو پس کسی می تواند
از شما دراز کند غره
خود را بکند متفق علیه
و از وی روایت گفت
فرمود پیغمبر خدا
صلی الله علیه وسلم
ببرد سیاه نشان وضو
دست و پا بنویسد تا
آنجا که میرسد آب
وضو رواه مسلم

أَشْفَارَ عَيْنَيْهِ فَإِذَا غَسَلَ يَدَيْهِ خَرَجَتِ الْخَطَايَا مِنْ يَدَيْهِ حَتَّى تَخْرُجَ

موی ملک دو چشم او پس چون می شویید هر دو دست خود را بیرون می آید گنجان از هر دو دست و تا آنکه بیرون می آید

مِنْ أَطْفَارِ يَدَيْهِ فَإِذَا امْسَحَ بِرَأْسِهِ خَرَجَتِ الْخَطَايَا مِنْ رَأْسِهِ حَتَّى

از ناخن های هر دو دست و سپس چون مسح میکند بر سر خود بیرون می آید گنجانان از سر و سینه تا آنکه

تَخْرُجَ مِنْ أُذُنَيْهِ فَإِذَا غَسَلَ رِجْلَيْهِ خَرَجَتِ الْخَطَايَا مِنْ رِجْلَيْهِ حَتَّى

بیرون می آید از هر دو گوش و پس چون می شویید هر دو پا را بیرون می آید گنجانان از هر دو پا و تا آنکه

تَخْرُجَ مِنْ تَحْتِ أَطْفَارِ رِجْلَيْهِ ثُمَّ مَشَى إِلَى الْمَسْجِدِ وَصَلَوْتُهُ

بیرون می آید از زیر پاهای هر دو پا و او پست بر می آید از مسجد و بیرون می آید و نماز گذاردن او

نَافِلَةٌ لَهُ رَوَاهُ مَالِكٌ وَالنَّسَائِيُّ وَعَنْ أَبِي رَافِعٍ قَالَ أَهْدَيْتُ

زیادتی بر پاک شدن از گنجانان مرا و او را مالک و نسائی و عن ابی رافع گفت بیهیز فرستاده شد

لَهُ شَاةٌ فَجَعَلَهَا فِي الْقَدْرِ فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ

مرا و او گو سفند پس گرد آید آن گو سفند را در ظرف در یک کپری را پیوسته ای می شد و پس فرمود

مَا هَذَا يَا أَبَا رَافِعٍ فَقَالَ شَاةٌ أَهْدَيْتُ لِنَبِيِّ رَسُولِ اللَّهِ فَطَبَخْتُهَا فِي

آنحضرت چیست ای ابی رافع گفت این گوشت سفید است که پیوسته است بر آن پیوسته است پس بپختن آن را

الْقَدْرِ قَالَ نَاوِلْنِي الذِّرَاعَ يَا أَبَا رَافِعٍ فَنَاولْتُهُ الذِّرَاعَ ثُمَّ قَالَ نَاوِلْنِي

درین دیک فرمود آنحضرت به مرا دست ای ابی رافع پس دادم آنحضرت را ذراع پست فرمود به مرا

الذِّرَاعَ الْآخَرَ فَنَاولْتُهُ الذِّرَاعَ الْآخَرَ ثُمَّ قَالَ نَاوِلْنِي الذِّرَاعَ الْآخَرَ

ذراع دیگر پس دادم آنحضرت را ذراع دیگر پست فرمود به مرا ذراع دیگر

فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّمَا لِلشَّاةِ فِرْعَانِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

پس گفت ای پیغمبر خدا نمی باشد گو سفند را کرده ذراع پس فرمود مرا و این نیز ذراع

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا أَنْتَ كُنْ سَكَنًا لَنَا وَلِتَنِي ذِمًّا عَافِ ذِمًّا عَامًّا مَسَكَتَ

علیه وسلم آگاه باش به سبب تو که از خاموشی بماند مرا ای پست میداد مرا ای بعد از ذریع و او که خاموشی بود

ثُمَّ دَعَا بِمَاءٍ فَتَمَضَّضَ فَأَهُ وَغَسَلَ أَطْرَافَ أَصَابِعِهِ ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى

پس طلبید آغخت که را پس تمضمض کرد آن مبارک خود را و شست کرانهای انگشتان خود را پشتر بایستاد پس گذارد نماز را

ثُمَّ عَادَ إِلَيْهِمْ فَوَجَدَهُمْ كَمَا بَارَدَ أَفَّا كُلُّ ثُمَّ دَخَلَ الْمَسْجِدَ

پشتر بازگشت بسوالاتی ایان پس نزد ایشان نشست سرد را پس بخورد آغخت پشتر در آمد مسجد را

فَصَلَّى وَلَمْ يُمْسِ مَاءَ دَوَاهٍ أَحَدٌ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ

پس که اود نماز را دس نکرد آب را رواه احمد و مرویت از انس گفت بود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَضَّأُ بِرُطْلَيْنِ وَيَغْتَسِلُ بِالصَّاعِ جَمْعُ الْجَوَامِعِ

صلی الله علیه وسلم که وضو میکرد از دو رطل و غسل میکرد از یک صاع مرویت در جمع الجوامع

وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از ابی الدرداءم گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

أَنَا أَوَّلُ مَنْ يُؤْذَنُ لَهُ بِالسُّجُودِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَأَنَا أَوَّلُ مَنْ يُؤْذَنُ

من اول کسی ام که دستوری داده شود مرا و او را بسجده روز قیامت من نخستین کسی ام که اذن کرده شود

لَهُ أَنْ يَرْفَعَ رَأْسَهُ فَإِنْ نَظَرَ إِلَى مَا بَيْنَ يَدَيْهِ فَاعْرِفْ أُمَّتِي مِنْ بَيْنِ

مرا و ما که بردارد سر خود را پس نگاه کند بچو خلقی که ایستاده اند پیش و دست من پس شناس امت خود را از میان

الْأُمَمِ وَمَنْ خَلَقِي مِثْلَ ذَلِكَ وَعَنْ يَمِينِي مِثْلَ ذَلِكَ وَعَنْ شِمَالِي

انتهای دگر و یمین از جانب من ایستند خود مانند آن و یمین از جانب من است مانند آن و از جانب چپ

مِثْلَ ذَلِكَ فَقَالَ جُبَلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ تَعْرِفُ أُمَّتَكَ مِنْ بَيْنِ

مانند آن پس گفت مردی ای پیغمبر خدا چگونه شناسی امت خود را از میان

الْأُمَمِ فَبَيَّنَ تَوَجَّحَ إِلَى أُمَّتِكَ قَالَ هُمْ غَرٌّ فَجَلُّونَ مِنْ أَرْثِ

امت او در میان من نه مید که در میان توجع است تمام امت تو گفت امت من نورانی پیشانی اند از امت من

الْوُضْوءِ لَيْسَ أَحَدٌ كَذَلِكَ غَيْرُهُمْ وَأَعْرِفْهُمْ أَنَّهُمْ يُؤْتُونَ كِتَابَهُمْ

وضو نیست هیچکس باین صفت غیر ایشان و شناس ایشان را باینکه داده شود ایشان را نامه های اعمال ایشان

أَمَّا أَحَدُهُمَا فَكَانَ لَا يَسْتَتِرُ مِنَ الْبَوْلِ وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلٍ لَا يَسْتَتِرُ

اما یکی از آن دو عالمش این بود که باده سیرگرفت در بول و در روایت دیگر مسلم راست کتف از است نیست که

مِنَ الْبَوْلِ أَمَّا الْآخَرُ فَكَانَ يَمِشُّ بِاللَّيْمَةِ ثُمَّ أَخَذَ جَرِيدَةً رَطَبَةً

از بول و اما دیگر پس بود که میرفت بسوی مردم بمن چینی پستر گرفت شامی از خرما که تر بود

فَشَقَّهَا بِنِصْفَيْنِ ثُمَّ غَرَزَ فِي كُلِّ قَبْرِ وَاحِدَةٍ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ

پس باز کرد آن شام را به دو پاره پسته و هر یک را در هر قبر یکی از آن دو پاره را پس گفتند ای پیغمبر خدا

لِمَصْنَعَتِكَ هَذَا فَقَالَ لَعَلَّهُ أَنْ يُخَفَّفَ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَكُنْ مُتَّفَقًا عَلَيْهِ

هر از روی تو این عمل ایس گفت کردم تا امید آنکه سبک گردانند شود و عذاب از آن دو قبر تا آنکه تر باشند متفق علیه

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اتَّقُوا

در روایت از ابی هریره گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم به پند بیزید

اللَّعْنَيْنِ قَالُوا وَمَا اللَّعْنَانِ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از دو کاه که سبب لعنت میشوند گفتند چیست آن دو کار ای پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

قَالَ الَّذِي يَتَخَلَّى فِي طَرِيقِ النَّاسِ وَفِي ظُلُمٍ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

فرمود آن که در راه حاجت میکند در راه مردم یا در سایه ایشان رواه مسلم و روایت است از

أَنَسٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ الْخَلَاءَ

انس گفت بود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم چنان میرفت که در راه در متو منا

نَزَعَ خَاتِمَهُ رَوَاهُ أَبُو أَدَاوَدَ وَالتِّرْمِذِيُّ وَقَالَ أَبُو أَدَاوَدَ هَذَا

می کشید انگشتری خود را رواه ابو داود و ترمذی و گفت ابو داود این

حَدِيثٌ مُشْكُوفٍ فِي رِوَايَةٍ وَضَعُ بَدَلِ نَزَعَ وَعَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمٍ قَالَ

حدیث مشکوک است در روایت دیگر و وضع بدهل نزع و روایت از زید بن ارقم گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ هَذِهِ الْحُشُوشَ خُضْرَةٌ فَإِذَا آتَى

فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم که اینها جای مافرشدن جن و شیاطین اند پس چون بیاید

أَحَدُكُمْ الْخَلَاءَ فَلْيَقُلْ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

یکی از شما را باید که پناه بخوید و بگویید این کلمه را که اعوذ بالله من الخبث والخبائث رواه ابوداؤد

وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ عَلِيٍّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و ابن ماجه و روایت از علی رضی الله عنه گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

سِتْرُ مَا بَيْنَ أَعْيُنِ الْجَنِّ وَعَوْرَاتِ بَنِي آدَمَ إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْخَلَاءَ أَنْ

پرده در میان چشمهای جن و اندام شرم آویزان چون در آید یکی از شما محل تنهای حاجت را ایست

يَقُولُ بِسْمِ اللَّهِ أَوْ التَّيْمِذِيِّ وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ لَمَّا قَدِمَ

که بگوید بسم الله رواه ترمذی و روایت است از ابن مسعود رضی الله عنه گفت هرگاه که آمدند

وَفَدِ الْجَنِّ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُ أُمْتَلَكَ

ایطمان بر بیان بر آن خفرت صلی الله علیه وسلم گفتند ای پیغمبر خدا بنی کن امت خود را

أَنْ يَسْتَجِزُوا بِعِظْرِ أَوْرُثَةٍ أَوْ حِمَّةٍ فَإِنَّ اللَّهَ جَعَلَ لَنَا فِيهَا ذُرْقًا

از استنجاکون ایشان با استخوان یا سرگین یا انگشت زبر اگر خدا تعالی گردانند بر آن مادر این سه چیز روزی

فَهِيَ نَارُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

پس اینی گردان مار پیغامبر خدا صلی الله علیه وسلم از آن رواه ابوداؤد

بَابُ السَّوَالِ

این باب در بیان سوال کردن است

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرُ

روایت است از عائشه گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم ده فصلت

مِنَ الْفِطْرَةِ قَصٌّ لِمَا رَجَى غَفْلَةُ الْخِيَةِ وَالسَّوَالُ وَاسْتِثْنَاءُ

از فطرت است کوتاه کردن سبقت و فرو گذاشتن ریش و سوال کردن و استثنای

الْمَاءِ وَقَصُّ الْأَظْفَارِ وَغَسْلُ الْبُرَاجِمِ وَتَقْفُ الْإِبْطِ وَحَقُّ الْعَانَةِ

کردن اگر قفنی ناخنها و بشستن بندهای انگشتان و بر کندن سوی سبیل و ستردن سر و زار

وَأَنْتِقَاصُ الْمَاءِ يُغْنِي الْإِسْتِغْنَاءَ قَالَ الرَّأَوِيُّ وَنَبَيْتُ الْعَاشِرَةَ إِلَّا أَنَّ

دک کردن آب یعنی استغناء باشد و گفت راوی حدیث و فرمودن که منصلت هم را اگر اینک

يَكُونُ الْمَقْصُودَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

باشد مقصود رواه مسلم در حدیث از عایشه رضی الله عنها گفت فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ السَّوَالُ مُطَهَّرٌ لِلْفَرَضِ مَرَضًا لِلرَّبِّ سَرَوَاهُ

صلی الله علیه وسلم سوال پاک کننده است مردمن را و را نمی کننده پروردگار را رواه

الشَّافِعِيُّ وَأَحْمَدُ وَالدَّارِمِيُّ وَالنَّسَائِيُّ وَرَوَى الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ إِنْ سَأَلَ

الشافعی و احمد الدارمی و النسائی و روایت کرد بخاری در صحیح خود باینکه از بسند

عَنْ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعُ

در حدیث از ابی ایوب گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم چهار خصلت اند

مِنْ سُنَنِ الْمُرْسَلِينَ الْجَبَّارُ وَبُرُؤَى الْخِتَانِ وَالتَّقَطُّ وَالسَّوَالُ

از سنتهای پیغمبران سابقین یکی جبار است و روایت کرده می طوختن بجا می جلد و هم استعمال بوی خوش نمودن سوم سوال

وَالنِّكَاحُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي أَمَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

و چهارم نکاح کردن است رواه ترمذی در روایت است از ابی امامه رضی الله عنه پرسید که پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا جَاءَنِي جَبْرَيْلُ قَطُّ إِلَّا أَمَرَنِي بِالسَّوَالِ

صلی الله علیه وسلم گفت بنام جبریل هرگز نگذاشت که امر کرد مرا بسوال کردن

لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ أَخْفِيَ مُقَدِّمِي رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ

بر آئینه ترسیم از بس مبالغه است که مخفی نگذاشتن را و احمد در حدیث از انس رضی الله عنه گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَدْ كَثُرَتْ عَلَيْكُمُ فِي السَّوَالِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم بر شما بیش از حد بر شما سخن از جهت سوال رواه البخاری

وَعَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَفَضَّلُوا

و روایت است از عایشه رضی الله عنها گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم زیاد می شود مد ثواب نمازیک

وَالصَّلَاةُ وَرَأَيْنَا الْكِبِيرَةَ الْأَعْلَى الْخَاشِعِينَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُوا

و نماز و بر آینه نماز دشوار است مگر بر فزونی کنندگان آنرا که میدانند که ایشان ملاقات خواهند کرد

جزیه ۱۵
کعبه روع

رَبِّهِمْ وَأَنَّهُمْ إِلَى اللَّهِ رَاجِعُونَ حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ الصَّلَاةُ الْوُسْطَى

باید و در کار خویش و آنرا که ایشان یوسه وی باز خواهند گشت محافظت کنند بر همه نماز ها و بر نماز میانه

جزیه ۱۶
کعبه روع

وَقَوْمُوا إِلَيْهِ قَانِتِينَ فَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ

و پاسند برای خدا فرمان بردار شده پس صبر کن بر آنچه میگویند و بپاکی یگویند بپاکی یگویند بپاکی یگویند بپاکی یگویند

الشَّمْسِ قَبْلَ الْغُرُوبِ وَ مِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ

آفتاب پیش از فرو شدن و در بعضی اوقات شب پس بپاکی یاد کن خدا را و عقب نماز نیز

بَابُ مَا جَاءَ فِي الرَّغِيبِ فِيهَا

باب احادیثی که در رغیب آن وارد شده اند

جزیه ۱۷
کعبه روع

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَتَاهُمُ الصَّلَاةُ وَآتَاهُمُ الزَّكَاةَ لَهُمْ

بر آینه که بپاکی ایشان آورده و کردند کارهای شایسته و بر آینه شد نماز را و دادند زکوة را بر ایشان راست

جزیه ۱۸
کعبه روع

أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ أَتَاهُمُ الصَّلَاةُ

نزد ایشان نزدیک بود و گاریشان نیست ترس بر ایشان و نه ایشان اندوگین شوند بر آینه دار نماز را

لِدُلُوكَ الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ

وقت زوال آفتاب تا هجوم تاریکی شب لازم گیر قرآن خواند فجر را بر آینه و قرآن خواندن فجر را

مَشْهُودًا أَحْمَدُ بْنُ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ

حاضر میشوند فرشته نگاران و روایت است از ابن مسعود رضی الله تعالی عنه گفت پرسیدم پیغمبر خدا را

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْأَعْمَالِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ قَالَ الصَّلَاةُ لَوْ قَتَلَهَا

صلی الله علیه وسلم کدام عمل از اعمال محبوبتر است نزد خدا گفت نماز اگر کزاردن در وقتش

قُلْتُ فَرَأَيْتُ قَالَ بَرُّ الْوَالِدَيْنِ قُلْتُ ثُمَّ قَالَ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

گفتم پس کدام گفت نیکی کردن بپدر و مادر گفتم پس کدام فرمود کارزار کردن بپاکی خدا

قَالَ حَدَّثَنِي بِهِمْ وَلَوْ اسْتَرَدُّتُهُ لَزَادَ فِي تَقَاتُفِهِ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ

گفت ابن مسعود و حدیث کردم آنحضرت این حال را طلبیدم و در آنحضرت بر این زیاد کردم و متفق بودم روایت از ابی ذر

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ زَمَنَ الشِّتَاءِ وَالْوَرَقُ تَهَافُتُ

بر کسی که پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم بیرون آمد در زمستان و حال آنکه برگها درختان می افتاد و پراکنده می شد

فَاَخَذَ بَصْنَيْنٍ مِنْ شَجَرَةٍ قَالَ فَجَعَلَ ذَلِكَ الْوَرَقُ تَهَافُتُ وَقَالَ

بر کسی که آنحضرت دو شاخ را از درختی گرفت و بوزیر رسانید و آن حضرت برگهای آن را گرفت و برگهای آن را گرفت و برگهای آن را گرفت

فَقَالَ يَا أَبَا ذَرٍّ قُلْتُ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِنَّ الْعَبْدَ الْمُسْلِمَ

فرمود آنحضرت ای ابو ذر گفتیم خدمت استده ام ای رسول خدا فرمود پدر سستی که بر بنده مسلمان

لِيُصَلِّيَ الصَّلَاةَ يُرِيدُ بِهَا وَجَهَ اللَّهِ تَعَالَى فَتَهَافُتُ عَنْهُ ذُنُوبُهُ كَمَا

بر آن بنده میل دارد نماز را در حالیکه میخواهد بآن نماز ذات خدا تعالی پس بپایه می افتد و بنده گناهان او چنانکه

تَهَافُتُ هَذَا الْوَرَقُ عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ زَيْدِ بْنِ

می افتد این برگها از این درخت رواه احمد و مرویت از زید بن

خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَلَّى

خالد جهمی روایت گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم هر کس که نماز بخواند

بِحَدَّثَيْنِ لَا يَنْفِي عَنْهُ غُفْرَانُ اللَّهِ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ رَوَاهُ

دو حدیث را که سهو و غفلت کند ران و یا از یاد خارج شود و یا هرگز غفای از گناه و رواه

أَحْمَدُ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

احمد و روایت است از ابی هریره روایت گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم

الصَّلَاةُ الْخَمْسُ وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ وَرَمَضَانُ إِلَى رَمَضَانَ

نماز پنجشنبه و نماز جمعه تا جمعه دیگر و روزه رمضان تا رمضان دیگر

مُكْفِرَاتٌ لِمَا بَيْنَهُنَّ إِذَا اجْتَبَتْ الْكَبَائِرُ إِلَّا مِمَّا رَوَاهُ

محرک کننده گناهان بزرگ است و گناهان بزرگ را که بین آنها است و گناهان بزرگ را که بین آنها است و گناهان بزرگ را که بین آنها است

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَأَيْتُمْ لَوَ أَنَّ نَهْرًا يَجِدُكُمْ

گفت فرمود بیها مبر خدا صلی الله علیه و سلم خرد و سپید مرا از کثابت بشود که جوی روانست پر در خاده یکی از شما

يَغْتَسِلُ فِيهِ كُلُّ يَوْمٍ خَمْسًا هَلْ بَقِيَ مِنْ دَرِيهِ شَيْءٌ قَالُوا لَا يَبْقَى مِنْ

که غسل میکند وی در آن جوی هر روز پنج وقت آبیابانی می ماند از چهره قدیم وی پیرایه گشته باقی می ماند

دَرِيهِ شَيْءٍ قَالَ فَذَلِكَ مَثَلُ الصَّلَاةِ الْحَسَنِ تَحْمُوا اللَّهَ بِهِنَّ الْخَطَايَا

از چوک وی چیزے فرمود پس آنحال نمازهای پنجگانه است که مومنین خدا استغاثی با آنها کنند

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عِبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

متفق علیہ دروایت است از عبادۃ بن صامت رفع گفت فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمْسَ صَلَوَاتٍ افْتَرَضَ مِنْ اللَّهِ تَعَالَى مِنْ أَحْسَنِ

صلی اللہ علیہ وسلم : پنج نماز است کہ قرن گردانیده است آنها را خدا تعالی پسندید کند

وَصَلُّوا عَلَيْهِمْ وَلِقِيهِمْ وَاتَّقُوا كُفْرَهُمْ وَخُشُوعَهُمْ كَانَ

و حضور آن نماز و بگذارد آنها را در وقت شان و بتمام بهما آورد و کوشش و حلقه و تخم و نان و میوه

أَعْلَى اللَّهِ عَمْدٌ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ وَمَنْ لَمْ يَفْعَلْ فَلَيْسَ لَهُ عَلَى اللَّهِ

مرا در بر خدا تعالی عهد که بھما مزد مرا و او را و کسی کہ نلنگد آنرا و نگذارد نماز بر آن و ہم پس نیست مرا و او را و خدا

عهد ان شاء غفر له وإن شاء عذب به رواه أحمد وأبو داود ومسلم

عہد لازم اگر بیخوابہ آخرد اور اگر بیخوابہ عذاب کنند اور ارواح احمد و ابوداؤد و روایت کرد

مَالِكُ وَالنَّسَائِيُّ نَحْوُهُ **وَمِنْ** أَبِي أَمَامَةَ ضَرْفٌ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

مالک و نسائی مانند آن روایت است از ابی امامه رفته گفت فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلُّوا خَتَمَكُمْ وَصَوْمُوا شَهْرَكُمْ وَأَذُوا زَكَاةَ

صلی الله علیه و سلم بکتر اید، پنج نماز خود را و روزه دارید ماه خود را که رمضان است و بیدارید

أَمْوَالِكُمْ وَأَطِيعُوا ذَٰلِكُمْ تَدْخُلُوا جَنَّةً تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۚ

ایمانی و در امور بازاری گنبد مذکور نام در ادراکیده بهشت چه در کاد نمودار اوله احمد و الترقی

وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ إِنَّ رَجُلًا أَصَابَ مِنْ امْرَأَةٍ قُبْلَةً فَأَتَى

وحدیث از ابن مسعود گفت بد رستی که مروی رسید از زنی بوسه را پس ۶ مد

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى وَأَقِمِ الصَّلَاةَ

پیغمبر را صلی الله علیه وسلم پس خبر داد آنحضرت را پس فرمود خدا تعالی این آیه را در بار نماز ما

طَرَفِي النَّهَارِ وَنِهَايَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ

در هر دو طرف روز و یکد از نماز و حد ساعت که نزدیک بروند بد رستی که نیکیهای می بریزند بدی هارا

فَقَالَ الرَّجُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي هَذَا قَالَ لَجَمِيعِ أُمَّتِي كُلِّهَا وَفِي رِوَايَةٍ

پس گفت مردی ای پیغمبر خدا ایام است این مکرر فرمود آنحضرت است و در روایت دیگر این چنین است

لَنْ يَمُوتَ مِنْ أُمَّتِي مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عُمَارَةَ بْنِ سُرَيْبَةَ

مردی که هرگز از عمل کند بگناهات از امت من متفق علیه و مرویت از عماره بن سرب

قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَنْ يَلِجَ النَّارَ أَحَدٌ

گفت شنیدم پیغمبر خدا را صلی الله علیه وسلم که میگفت البتد رناید آتش دوزخ را کسی که

صَلَّى قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ قَبْلَ غُرُوبِهَا يَغْنِي الْفَجْرَ وَالْعَصْرَ وَالْأُحْصَانُ

نماز کند از طلوع آفتاب پیش از غروب آن نماز پیش از غروب و نماز عصر را رواه مسلم

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از ابی هریره که گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

يَتَقَابُونَ فِيكُمْ مَلَائِكَةٌ بِاللَّيْلِ وَمَلَائِكَةٌ بِالنَّهَارِ وَيَجْتَمِعُونَ فِي

در یکدیگر و در میان شما جماعت فرشتگان در شب و جماعت فرشتگان در روز و جمع میشوند این جماعت در

صَلَاةِ الْفَجْرِ وَصَلَاةِ الْعَصْرِ ثُمَّ يُعْرَجُ الَّذِينَ بَاتُوا فِيكُمْ فَيَسْأَلُهُمْ

نماز فجر و نماز عصر بهتر بالا میروند آن کسانی که شب کردند در میان شما پس می پرسد ایشان را

أَيُّكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِهِمْ كَيْفَ تَرَكْتُمْ عِبَادِي فَيَقُولُونَ تَرَكْنَا هُمْ

برورد کارشان و حال آنکه وی تعالی داننا تراست باحوال بندگان چگونه گذرشت اینندگان را پس میگویند گذشتیم از ایشان

وَهُوَ يُصَلُّونَ وَآتَيْنَاهُمُ وَهُمْ يَصَلُّونَ مُتَّفِقُونَ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

در حالتیکه ایشان نماز میکردند و آمدیم در حالتیکه ایشان نماز میکردند متفق علیه و روایت از ابی هریره

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الْمَسْجِدِ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم اگر بداند مردم ثوابی که در آن گشتن است

وَالصَّفِّ وَلَوْ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَنْ يَسْتَمُوا عَلَيْهِ لَأَسْتَمُوا وَ لَوْ

و در ایافتن صف اول بیشتر نیامدند مگر آنکه قرعه بیندازند بر آن بر آن کینه قرعه می اندازند و اگر

يَعْلَمُونَ مَا فِي التَّجْرِ لَأَسْتَبِقُوا إِلَيْهِ وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي الْعَتَمَةِ وَالصُّبْحِ

بدانستند که در شب روز رفتن است بر آن کینه میسوزانند و اگر بداند فضیلتی که در گردن نماز عشا و صبح

لَا تُؤْهِمُهُمْ وَ لَوْ حَبَّوْا مُتَّفِقُونَ عَلَيْهِ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

بر آن کینه هم ایند آزار و نده بر هر دو دست و سینه متفق علیه و روایت از وی هم گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ صَلَاةٌ أَثْقَلُ عَلَى الْمُنَافِقِينَ مِنَ الْفَجْرِ وَالْعِشَاءِ وَ لَوْ

علیه و سلم نیست هیچ نمازی که بر منافقان از نماز با بعد و نماز صبح

يَعْلَمُونَ مَا فِيهَا لَا تُؤْهِمُهُمْ وَ لَوْ حَبَّوْا مُتَّفِقُونَ عَلَيْهِ وَعَنْ عُثْمَانَ

بدانستند ثوابی که درین دو نماز است بر آن کینه میسوزانند و نماز را اگر هر بطریقی جواب باشد و روایت از عثمان

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَلَّى الْعِشَاءَ فِي جَمَاعَةٍ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم کسی که گذارد نماز عشا را بجماعت

فَكَأَنَّمَا قَرِئَ نِصْفَ اللَّيْلِ وَمَنْ صَلَّى الصُّبْحَ فِي جَمَاعَةٍ فَكَأَنَّمَا صَلَّى اللَّيْلَ

پس چنانکه نماز گذاردیم شب و کسی که گذارد نماز فجر بجماعت پس گویا نماز گذارد

كُلَّهُ دَوَاهُ مُسْلِمٍ وَعَنْ سَلْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

تمام شب راه مسلم و روایت از سلمان هم گفت شنیدم پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ غَدَا إِلَى صَلَاةِ الصُّبْحِ غَدَاً بِرَأْيَةِ الْإِيمَانِ وَمَنْ غَدَا

و سلم میگوید کسی که یابد و میرود بسو نماز با بعد و برایت ایمان و کسی که با بعد و

إِلَى السُّوقِ غَدَابَرَايَةَ ابْلِيسَ دَوَا أِبْنِ مَاجَةَ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ

بموی بازار میرود برایت ابلیس و دوا ابن ماجه و مرویت از ابن عمر رضی الله عنه گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اجْعَلُوا فِي سُبُوتِكُمْ مِنْ صَلَواتِكُمْ

فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم بگردانید در خانه های خود چیزی است از نماز نماز شما

وَلَا تَتَّخِذُوا هَاقِبُومًا مُتَّفِقًا عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ

و طریقه خانه های خود را مانند گور متفق علیه و مرویت از ابی هریره رضی الله عنه گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم کم نزدیک ترین بودن بنده از آفریدگار خود ماصیل است در حالیکه بنده

سَاجِدٌ فَاکْثُرُوا الدُّعَاءَ مَرَّوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

سجده کننده است پس زیاد کنید دعا در حال سجده رواه مسلم و مرویت از وی از گفت فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَرَأَ ابْنُ آدَمَ السُّجْدَةَ فَجَعَلَ اعْتَزَلَ الشَّيْطَانُ

صلی الله علیه وسلم چون میخواند آدمی سجد کند که بنده ابلیس سجد میکند گوشه میگیرد و بعین

يَبْكِي يَقُولُ يَا وَيْلَتَى أَمْرُ ابْنِ آدَمَ بِالسُّجُودِ فَجَعَلَ فَلَهُ الْجَنَّةُ وَأَمْرَتْ

در حالیکه میگریه میگوید ای وای ای آدمی سجد کرد پس سجد کرد پس او را بهشت روزی باشد و امر کرده شد من

بِالسُّجُودِ فَأَبْيَتْ فَلِيَ النَّارُ مَرَّوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ رِبْعَةَ بْنِ كَعْبٍ

بسجده پس سر باز زدم از سجده پس روزی شد من آتش رواه مسلم و مرویت است از ربعه بن کعب رحمه

قَالَ كُنْتُ أَبِيتَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاتَمَّتْهُ بَوْضُوءُهُ

گفت بودم من کرش میگردم با حضرت صلی الله علیه وسلم پس نماز آوردم برای آنحضرت آب وضو را

وَحَاجَّتِهِ فَقَالَ لِي سَلْ فَقُلْتُ سَأَلْتُكَ مُرَافَقَتَكَ فِي الْجَنَّةِ قَالَ وَغَيْرَ

و دیگر کم خدمت های دیگر او را پس فرموده بخواه گفتم میخواهم از تو نیز راه تو بودن در بهشت فرموده چیزی دیگر نخواه

ذَلِكَ فَقُلْتُ هَذَا قَالَ فَأَرَعَنِي عَلَى نَفْسِكَ بِكَثْرَةِ السُّجُودِ مَرَّوَاهُ مُسْلِمٌ

که این چیز است پس و غایت گفتم مقصود من بهشت فرمود پس یاری دهد و دکن مرا بر نفس خود بسیار کردن سجده

معمول
مستحب
باز است

وَعَنْ مَعْدَانَ بْنِ طَلْحَةَ قَالَ لَقِيتُ ثَوْبَانَ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و درایت از معدان بن طلحه را گفتم پیش آدم ثوبان را که از او کرده آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ أَعْمَلُهُ يُدْخِلُنِي اللَّهُ بِهِ الْجَنَّةَ فَكَتَبَ

علیه وسلم بود پس گفتم خبر ده مرا از کاری که کنم آن کار را تا در آورده مرا خدا استغالی بسبب آن کار بهشت را پس مامور باشد

ثَوْبَانُ فَكَتَبَتْ ثَوْبَانُ ثَلَاثَةً فَقَالَ سَأَلْتُ عَنْ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ

ثوبانم او را پس مامور شد پس رسیدم او را بار سوم پس گفت رسیدم من از این عمل به شما میرسد را

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عَلَيْكَ بِكَثْرَةِ السُّجُودِ فَإِنَّكَ لَا تَسْجُدُ لِلَّهِ

صلی الله علیه وسلم پس فرمود بر تو باد که بسیار سجده کنی پس بدستیکه تو نمی کنی مرخصه ارا

سَجْدَةً إِلَّا مَرَفَعَكَ اللَّهُ بِهَا دَرَجَةً وَحَطَّ عَنْكَ بِهَا خَطِيئَةٌ قَالَ

سجده مگر آنکه بر میدارد ترا خدا متعالی بسبب آن سجده یا به بزرگی که میکنی تا بسبب آن سجده گناه از تو گشت

مَعْدَانُ ثُمَّ لَقِيتُ أَبَا الدَّرْدَاءِ فَقَالَ لِي مِثْلَ مَا قَالَ لِي ثَوْبَانُ

معدان پس ملاقات کردم ابو درود را پس رسیدم او را نیز پس گفت مرا مانند آنچه گفت بود مرا ثوبان

رَأَى أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ كَانَتْ الصَّلَاةُ خَمْسِينَ وَالْفُسْلُ

رواه مسلم و روایت است از ابن عمر گفت بوده است نماز پانجاه گانه و فصل

مِنَ الْجَنَابَةِ سَبْعَ مَرَّاتٍ وَغَسَلَ الْبَوْلَ مِنَ الثَّوْبِ سَبْعَ مَرَّاتٍ فَلَمْ يَزَلْ

از جنابت هفت مرتبه و شستن شستن از پاری هفت بار پس همیشه بود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْأَلُ حَتَّى جُعِلَتِ الصَّلَاةُ خَمْسًا وَغُسْلُ

رسول خدا صلی الله علیه وسلم که سوال میکرد تا آنکه گردانیده شده نماز پنجگانه و غسل

الْجَنَابَةِ مَرَّةً وَغَسَلَ الثَّوْبَ مِنَ الْبَوْلِ مَرَّةً رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

از جنابت یک مرتبه و شستن ثوب از بول یک مرتبه رواه ابو داود

بَابُ مَا جَاءَ فِي إِثْمِ تَارِكِ الصَّلَاةِ

باب احادیثی که در دهنده است در گناه ترک نماز

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ

دروایت از ابی هریره رفته گفت شنیدم از پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم که میگفت بدرستی که

أَوَّلُ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ مِنْ عَمَلِهِ صَلَاتُهُ فَإِنْ صَلَحَتْ

سختن چیزیکه محاسبه کرده شود بسبب آن چیز بنده روز قیامت از عمل و نماز است پس اگر درست نماز

فَقَدْ أَفْلَحَ وَإِنِ فَدَتْ فَقَدْ خَابَ وَخَسِرَ فَإِنْ نَقَصَ مِنْ فَرِيضَتِهِ شَيْءٌ

پس تحقیق فلاح و نجات یافت آن مرد و اگر ناسد شد آن نماز پس تحقیق زاریسد و خاسر شد آن مرد پس اگر ناقص شود از فریضه

قَالَ الرَّبُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَنْظِرُوا أَهْلَ الْعَبْدِي مِنْ تَطَوُّعٍ فَيَكُلُّ بِهَا مَا انْتَقَصَ

فرمود پروردگار تبارک و تعالی بپندید ایاهست بر بنده مرا چیزی از نفل تا کامل کرده شود بسبب آن نفل آنچه کما نقص شده است

مِنَ الْفَرِيضَةِ ثَوْبًا يَكُونُ سَائِرُ عَمَلِهِ عَلَى ذَلِكَ فِي رِوَايَةٍ ثَوْرُ الزَّكَاةِ

از زکوة و پستری باشد بای عمل او بر این طور و در روایت دیگر همچنین است پستری زکوة

مِثْلَ ذَلِكَ ثَوْرُ تَوَخُّدِ الْأَعْمَالِ عَلَى حَسْبِ لِكَ رِوَاةُ ابْنِ أَبِي دَاوُدَ وَرِوَاةُ

مانند آن پستری مواخذه کرده شود اعمال بر این طریق رِوَاةُ ابْنِ أَبِي دَاوُدَ و رِوَاةُ

أَحْمَدُ عَنْ رَجُلٍ وَعَنْ طَلْحَةَ بْنِ عَلِيٍّ الْخَنَفِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

احمد از مردی و روایت است از طلحه بن علی خنفی رفته گفت فرمود پیغمبر خدا صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى صَلَاةِ عَبْدٍ لَا يُقِيمُ فِيهَا صَلَاةَ

الله علیه وسلم قبول نمی کند خدای بر نماز بنده را که راست نمی کند استخوان پشت خود را

بَيْنَ خُشُوعِهِمَا وَسُجُودِهِمَا رِوَاةُ أَحْمَدُ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

در رکوع و سجود نماز رواه احمد و روایت از ابن عمر رفته گفت فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَدَيْ تَقْوَتِهِ صَلَاةُ الْعَصْرِ فَمَا وَتَرَأَاهُ

صلی الله علیه وسلم آن کسی که فوت شود و او را نماز عصر گویند نقصان کرده شده اهل خانه او

وَمَا لَهُ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ بَرِيدَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و مال آنکس متفق علیه و از بریده روایت است که گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَرَكَ صَلَاةَ الْعَصْرِ فَقَدْ حَبَطَ عَمَلُهُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

علیه وسلم کسی که ترک کند نماز عصر دیده و دانسته پس تحقیق باطل شود تمام عمل او رواه بخاری

وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ أَوْصَانِي خَلِيلِي لَنْ لَا تُشْرِكَ بِاللهِ شَيْئًا

و روایت است از ابی ذر گفت وصیت کردم از دوست من که شریک گردان بخدا چیزی را

وَأَنْ تُقِطَّ وَحُرِّقَتْ وَلَا تَتْرُكْ صَلَاةً مَكْتُوبَةً مُتَعِدًّا أَتَمَّنْ تَوَكُّعًا

اگر باره باره شوی و سوخته شوی و ترک کن نماز فرض را دیده و دانسته پس هرگز ترک کند نماز فریضه را

مُتَعِدًّا فَقَدْ بَرِئْتُ مِنْهُ الزَّيْمَةُ وَلَا تُشْرِبِ الْخَمْرَ فَإِنَّهَا مِفْتَاحُ كُلِّ

دیده و دانسته پس نیز ارشد از وی عهد مسلمانی و منوشن شراب را پس بد رستگاری آن کلید همه

شَرِّ رَأَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ شَقِيقٍ قَالَ كَانَ أَصْحَابُ

بدی است رواه ابن ماجه و روایت است از عبد الله بن شقیق گفت بودند یاران

رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَرَوْنَ شَيْئًا مِنْ الْأَعْمَالِ تَرَكُهُ كُفْرًا

پیغمبر صلی الله علیه وسلم اعتقاد نمیکردند هیچ عملی را که ترک دے کفر باشد

غَيْرِ الصَّلَاةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ

جز نماز رواه ترمذی و روایت است از عبد الله بن عمرو بن العاص

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ ذَكَرَ الصَّلَاةَ يَوْمًا فَقَالَ مَرَّ جَافِظًا

از اینجا میفرماد صلی الله علیه وسلم که آنحضرت ذکر کرده نماز را روزی پس فرمود یکدیگر گفای می کند

عَلَيْهَا كَأَنَّهُ لَوْ نُورٌ أَوْ بُرْهَانٌ أَوْ جَنَاحٌ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَمَنْ لَمْ يُحَافِظْ عَلَيْهَا

بر نماز باشد مر او را نماز سبب نورانیت و محبت ثوی و نجات روز قیامت و کسیکه محافظت نکند بر نماز

لَمْ تَكُنْ لَهُ نُورٌ أَوْ لَبْرَهَانٌ أَوْ جَنَاحٌ وَكَانَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ مَعَ قَادُونَ وَ

نماند مر او را نور و سبب استکار می و باشد اکس روز قیامت یا کافران که قارون و

فِرْعَوْنُ وَهَامَانَ وَأَبِي بَنْ خَلِيفٍ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالدَّارِمِيُّ وَابْنُ هَشِيمٍ

فرعون و هامان است و ابی بن خلف که اشقی ترین است روایت کرد از احمد و دارمی و بن هاشم

فِي شُعْبَيْهِ إِيْمَانٍ وَعَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ مَفْهُ

در شعب الایمان و روایت است از عمرو بن شعیب و او از پدر خود و او از جد او رحمه

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرُُّوا أَوْلَادَكُمْ بِالصَّلَاةِ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم امر فرزندان خود را به نماز گزاردن

وَهُمْ أَبْنَاءُ سَبْعِ سِنِينَ وَاضْرِبُوا عَنْهُمْ عَلَيْهَا وَهُمْ أَبْنَاءُ عَشْرِ سِنِينَ وَ

حال آنکه ایشان هفت سال باشند و بزنید فرزندان خود را به گزاردن نماز چون ده ساله شوند و

وَقُوا أَبْنَاءَكُمْ فِي الْمَضَاجِعِ دَوَاهُ الْبُودِ وَكَذَارُوا فِي شَرْحِ الشَّعْرِ عَنْهُ

جدا می کنید میان فرزندان در مضاجع روایت کرد این حدیث را ابو داود و ترمذی و ابن کثیر و ابن حجر بن عساکر

وَفِي الْمَصَابِيحِ عَنْ سَبْرَةَ بْنِ مَعْبُدٍ عَنْ بَرِيدَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

در مصابیح روایت کرد از سبره بن معبد و روایت است از بریده که گفت فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَهْدُ الَّذِي بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمُ الصَّلَاةُ مَنْ تَرَكَ الصَّلَاةَ

صلی الله علیه و سلم عهد و امانت کرد میان ما و میان منافقان است نماز است پس سبک نگذارد نماز را

فَقَدْ كَفَرَ وَهُوَ أَحَدُ الْتَرْمِذِيِّ وَالنَّسَائِيِّ وَابْنُ مَاجَةَ

پس تحقیق ظاهر شد کفر او و روایت کرد این حدیث را احمد و ترمذی و نسائی و ابن ماجه

وَعَنْ حَايِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از حایر که گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم

بَيْنَ الْعَبْدِ وَبَيْنَ الْكُفْرِ تَرْكُ الصَّلَاةِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

حدیث که واقع شده است میان بنده و میان کفر همین نماز است روایت کرد این حدیث را مسلم

بَابُ تَجْزِيلِ الصَّلَاةِ

باب احادیثی که در تفهیم عمل نماز وارد شده اند

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ الْوُسْطَى وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ

نگه دارید بر نمازهای میانه و بایستد برای خدا فرمان بردار شده

۹
بسم الله

وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَوْتُ الْأَوَّلُ

در روایت است از ابن عمر گفت فرموده پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم اول وقت

مِنَ الصَّلَاةِ رِضْوَانُ اللَّهِ وَالْوَقْتُ الْآخِرُ عَفْوُ اللَّهِ وَآلِ التَّمِيزِ وَعَنْ

از نماز سبب رضا سے خدا تعالیٰ است و گذاردن نماز در آخر وقت عفو خدا است رواه ترمذی در روایت است

عَلِيٍّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَا عَلِيُّ ثَلَاثٌ لَا تُؤَخَّرُهَا الصَّلَاةُ

از علی علیه السلام بدستیکه پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم فرمود ای علی! سه چیز است تاخیر نکن در آن یکی نماز

إِذَا تَوَلَّى الْجَنَازَةَ إِذَا احْضَرْتُ وَالْأَيُّمُ إِذَا وَجَدْتَ لَهَا كُفْرًا وَآه

پنجیم دوم جنازه دستیکه حاضر شود سوم زنی بے شوهر و دستیکه بیایی برادر را کفر رواه

التَّمِيزِ وَعَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ كُنَّا نَصِلُ الْمَغْرِبَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ

ترمذی در روایت است از رافع بن خدیج گفت بودیم که میگذریم نماز مغرب را با پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَنْصَرِفُ أَحَدُنَا وَرَأَيْتُهُ لِيُصْرِمُوا قَعْبَهُ مُتَّفِقٌ

صلی الله علیه وسلم پس میگشت یکی از ما و مال آنکس را دیدم که او را از تن خود را متفق

عَلَيْهِ وَعَنْ إِبْنِ أَبِي يُوَيْبٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

علیه و روایت از ابی یویب گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

لَا يَزَالُ أُمَّتِي يُخْبِرُونَ عَلَى لِفْطَرَةٍ مَا لَوْ بُوْخِرُوا الْمَغْرِبَ إِلَى أَنْ

همیشه اند امت من پیوسته بهیچیکه گفت همیشه اند بر آخر وقت اسلام مداوم که تاخیر کنند نماز مغرب را

تَشْتَبِكَ الْجُؤْمُ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ الثَّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ

مختلط شوند ستار با رواه ابو داود و در روایت از ثعمان بن بشیر گفت

أَنَا أَعْلَمُ بِوَقْتِ هَذِهِ الصَّلَاةِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ الْآخِرَةِ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ

من دانایم بوقت این نماز که نماز عشاء پسین باشد میگذارد و پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْلِيهَا السُّقُوطُ الْقَمَرِ لثَلَاثَةِ دَوَاهٍ أَبُو دَاوُدَ وَالدَّارِمِيُّ

صلی الله علیه وسلم آنرا در وقت افتادن ماه در سه در شب سوم رواه ابو داود و دارمی

وَعَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از رافع بن خدیج که گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

أَسْفَرُوا بِالْفَجْرِ فَإِنَّهُ أَعْظَمُ لِلْجَمْرِ وَأَهْلُ التَّمْذِيهِ وَأَبُو دَاوُدَ وَالذَّهْرِيُّ

اسفار کنند به فجر و در روشنی بگذارید آنرا پس بدینکه اسفد بزرگ است از جهت مزه و گوشت که ترمزد و ابو داود

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اشْتَدَّ

در ولایت از آبی بریده گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم و وقتی که سخت شود

الْحَرُّ فَأَبْرِدُوا بِالصَّلَاةِ وَفِي رِوَايَةِ الْبُخَارِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ بِالظُّهْرِ

گرمی پس سردی کنید نماز و در روایت بخاری از ابی سعید لفظه بالظهر واقع شده

فَإِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فِتْنٍ جَهَنَّمَ وَاشْتَكَيْتُ لَنَا إِلَى رَبِّهَا فَقَالَ لَتَ

زیرا که سختی گرمی از جوشیدن دوزخ است و گفتم که آتش بسوی پروردگار خود پس گفت

يَا رَبِّ كُلُّ بَعْضٍ بَعْضًا فَإِذَا نَ كَمَا بَنَفْسَيْنِ نَفْسٌ فِي الشِّتَاءِ

پروردگار من خود را اجازت من بده که یک را پس دیگری آورود و گارم آتش را بد و نفس را آوردن می در زمستان

وَنَفْسٌ فِي الصَّيْفِ أَشَدُّ مَا تَجِدُونَ مِنَ الْحَرِّ وَأَشَدُّ مَا تَجِدُونَ

و منی دیگر در تابستان سخت تر از آن می یابید شما از گرمی و سختی تر از آن می یابید شما

مِنَ الزَّمْهِرِ يُرْتَفَقُ عَلَيْهِ وَفِي رِوَايَةِ الْبُخَارِيِّ فَأَشَدُّ مَا تَجِدُونَ

از سردی از آن دو نفس است متفق علیه و در روایت دیگر بخاری را چنین آمده است پس سخت تر از آن می یابید شما

مِنَ الْحَرِّ فَمِنْ سُمُومٍ وَأَشَدُّ مَا تَجِدُونَ مِنَ الْبَرْدِ فَمِنْ زَمْهِرٍ يَرْهَا

از گرمی پس از دم گرم آتش است و سخت تر از آن که می یابید شما از سردی پس از دم سرد است

بَابُ فَضْلِ الْإِذَانِ وَاجَابَةِ الْمُؤَذِّنِ

بابی از باب فضیلت اذان و اجابت مؤذن وارد شده اند

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت است از ابی سعید خدری که گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام
على سيدنا محمد
الطيب الطاهر
البرق الجليل
الذي جاء به
البرق الجليل

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام
على سيدنا محمد
الطيب الطاهر
البرق الجليل
الذي جاء به
البرق الجليل

وَسَلَّمَ لَا يَسْمَعُ مَدَى صَوْتِ الْمُؤَذِّنِ حِينَ وَلَا إِنْسٍ لَأَشْتَى إِلَّا شَهْدَةً
 وسلم نمی شنوند غایت آواز مؤذن ها نه جن و نه انس و نه شیعی مگر آنکه گواهی میدهد بر آن
 يَوْمَ الْقِيَمَةِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى
 روز قیامت رواه البخاری و مرویت از معاویه رضی الله عنه گفت شنیدم پیغمبر خدا را صلی
 اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْمُؤَذِّنُ أَطْوَلَ النَّاسِ عُنَا قِيَوْمَ الْقِيَمَةِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ
 الله علیه وسلم که میگفت مؤذنان کردن دراز ترند از مردمان روز قیامت رواه مسلم
 وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا نُودِيَ
 و مرویت از ابی هریره گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم و قیامت که آواز می شود
 لِلصَّلَاةِ أَدْبَرَ الشَّيْطَانُ لَهُ ضَرَا طٌ حَتَّى لَا يَسْمَعَ التَّائِبِينَ فَإِذَا قُضِيَ
 برای نماز پشت میدهد به شیطان درحالی که تیز میزند تا نشنود اذان را پس چون تمام کرده شود
 الْبَدَأُ أَقْبَلَ حَتَّى إِذَا نُوبَّ بِالصَّلَاةِ أَدْبَرَ حَتَّى إِذَا قُضِيَ التَّوْبُ قَبْلَ
 اذان پیش می آمد تا آنکه وقتی که اقامت گفته شود برای نماز پشت میدهد تا آنکه چون تمام کرده شد اقامت پیش می آمد
 حَتَّى يَخْطُرَ بَيْنَ الْمَرْءِ وَنَفْسِهِ يَقُولُ أَذْكُرُ كَذَا أَذْكُرُ كَذَا لِمَا لَمْ يَكُنْ يَذْكُرُ
 تا آنکه و سوسه می اندازد و در میان مرد و میان نفس میگوید یاد کن چنین یاد کن چنان یاد میداد چنین را که بنویسد
 حَتَّى يَطْلُرَ الرَّجُلُ لَا يَذْكُرُ مَا صَلَّى مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ
 تا آنکه بگریزد و مرد چنانکه درمی یابد که چند رکعت گذارده است متفق علیه و مرویت از ابی هریره رضی الله عنه گفت
 قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْإِمَامُ مُضَامِنٌ وَالْمُؤَذِّنُ مُؤْتَمِنٌ
 فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم امام بر خوگیرنده است کار و بار و مؤذن امانت دار است
 اللَّهُمَّ ارْشِدِ الْأُمَّةَ وَاعْفِرْ لِلْمُؤَذِّنِينَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ
 خداوند راه را نشان ما را و ما را از مؤذنان را رواه احمد و ابو داود و ترمذی
 وَالتَّائِبِيُّ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 و تائفی و مرویت است از ابن عباس که گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

مَن أَذِنَ سَبْعَ سِنِينَ مُحْتَسِبًا كَيْتَبَ لَهُ بِرَاءَةً مِنَ النَّارِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ
 کیک از آن گوید هفت سال برای طلب جبرئشته شود بر او بیزاری از آتش دوزخ رواه ترمذی
 وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 و ابن ماجه و روایت است از عقبه بن عامر گفت فرموده پیغمبر خدا صلی الله
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجِبُ بَكَ مِنْ رَأْيِ غَنَمٍ فِي رَأْسِ شَظِيطَةٍ لِلْجَبَلِ يُؤْذِنُ
 علیه و سلم جب بر تو واجب است از رأی غنم در سر شظیطة الجبل میگوید
 بِالصَّلَاةِ وَيُصَلِّيْ فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ انْظُرُوا إِلَى عِبْدِي هَذَا يُؤْذِنُ
 بالصلاة و میگوید فایقو الله عز و جل انظروا الى عبدي هذا میگوید
 وَيَقِيمُ الصَّلَاةَ يَخَافُ مِنِّي قَدْ غَفَرْتُ لِعِبْدِي قَدْ خَلَتْهُ الْجَنَّةُ رَوَاهُ
 و بای دارد نماز را بنزد از من تحقیق آموزیدم این بنده خود را بپاورد دم او در بهشت رواه
 أَبُو دَاوُدَ وَ النَّسَائِيُّ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 ابو داود و نسائی و روایت است از ابن عمر گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَةٌ عَلَى كُتْبَانِ الْمَلِكِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَبْدٌ آذَى حَقَّ اللَّهِ
 علیه و سلم سه کس بر طهارت کننده روز قیامت یک بنده که گذارد حق خدا را
 وَ حَقَّ مَوْلَاهُ وَ رَجُلٌ أَمَرَ قَوْمًا وَ هُمْ بِهِ رَاضُونَ وَ رَجُلٌ يُنَادِي بِالصَّلَاةِ
 و حق خداوند خود را دیگر مردی که امر کردی را و ایشان از وی راضی اند و دیگر مردی که اذان میگوید و در وقت
 الْخَمْسِ كُلِّ يَوْمٍ وَ لَيْلَةٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ وَعَنْ
 نماز را هر روز و شب رواه ترمذی و گفت این حدیث غریب است و روایت است از
 أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوُزْنُ يَغْفِرُهُ مَدَى
 ابی هریره گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم انگ نماز گویند آموزید خود را و تا غایب
 صَوْتُهُ وَيَسْمُدُ لَهُ كُلُّ رُطْبٍ يَابِسٍ شَاهِدُ الصَّلَاةِ يَكْتُبُ لَهُ خَمْسُ
 آواز او و گویای میسر برائی او هر رطبه خشک و حاضر آینه نماز نوشته میشود بابت و پنج

۲۰
 تفسیر تفسیر
 تفسیر تفسیر
 تفسیر تفسیر
 تفسیر تفسیر

تفسیر تفسیر
 تفسیر تفسیر
 تفسیر تفسیر
 تفسیر تفسیر

وَعِشْرُونَ صَلَوةً وَيَكْفِرُ عَنْهُ مَا بَيْنَهُمَا رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

نماز و بیشده میشود و از وی گناهان که واقع میشوند میان هر دو نماز رواه احمد و ابو داود و روایت است از

عُثْمَانُ بْنُ أَبِي الْعَاصِ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اجْعَلْ لِي

از عثمان بن ابی العاصی گفت گفتم ای پیامبر خدا صلی الله علیه وسلم بگردان مرا

إِمَامَ قَوْمِي قَالَ أَنْتَ إِمَامُهُمْ وَاقْتَدِ بِأَضْعَفِهِمْ وَاتَّخِذْ مُؤَذِّنًا لَا يَأْخُذُ

ایم قوم من فرمود تو امام قومی و اقتدا کن بضعیف ترین ایشان و بگیر مؤذن را که

عَلَى أَذَانِهِ أَجْرُ امْرِئٍ أَحَدٌ وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

بر اذان خود اجرت رواه احمد و ابو داود و روایت است از ابن عمر بنه بر سبیلک پیغمبر خدا صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَذَّنَ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ سَنَةً وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ وَ

اس علیه وسلم فرمود کسی که اذان گوید دوازده سال واجب گردد مراد از بهشت و

كُتِبَ لَهُ بِتَأْذِينِهِ فِي كُلِّ يَوْمٍ سِتُّونَ حَسَنَةً وَلِكُلِّ إِقَامَةٍ ثَلَاثُونَ

و نوشته میشود مراد از بخواندن اذان گفتن دویست و شش بار شصت نیکی و در هر اقامت را سی

حَسَنَةً رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

یک رواه ابن ماجه و روایت است از سهل بن سعدی گفت فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثِنْتَانِ لَا تُرَدُّانِ الدُّعَاءُ عِنْدَ الْبَدَأِ وَعِنْدَ

صلی الله علیه وسلم دو چیز است که رد کرده نمی شود دعا نزد باریک نماز و نزد یک

الْبَاسِ حِينَ يَلْحَمُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا وَفِي رِوَايَةٍ تَحْتَ الْمَطَرِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

خاک کافران و وقتی که بعضی ایشان را در روایتی آمده که زیر باران مقبول است رواه ابو داود

وَعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ عَلَّمَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت است از ام سلمه رضی الله عندها گفت که تعلیم کرد مرا رسول الله صلی الله علیه وسلم

أَنْ أَقُولَ عِنْدَ أَذَانِ الْمَغْرِبِ اللَّهُمَّ هَذَا أَقْبَالُ لَيْلِكَ وَرَأْدُ بَارِئِكَ لَيْلِكَ

اینکه بخوانم نزد باریک نماز شام این دعا را بخواند ای یکتا پیش آمدن شب است و وقت پختن است و او را روز است

۲۱
است معانی قابل
تفصیل است و تطویل لغوی است
و دیگر کاران خیالی است که
ضعیفان و تنگ آید و جابجاست
ترک در نه ۱۱

۲۲
تفصیل معانی قابل
تفصیل است و تطویل لغوی است
و دیگر کاران خیالی است که
ضعیفان و تنگ آید و جابجاست
ترک در نه ۱۱

وَأَصَوَاتُ دُعَاتِكَ فَاغْفِرْ لِي رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَابْنُ هُبَيْرٍ فِي الدَّعَوَاتِ الْكَبِيرِ

و این آواز پلنگان است بیدارت پس بیا فرما رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَابْنُ هُبَيْرٍ در دعوات کبیر

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از عبد الله بن عمرو بن العاص گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

إِذَا سَمِعْتُمُ الْمُؤَذِّنَ فَقُولُوا امْثِلُوا يَقُولُ ثُمَّ صَلُّوا عَلَيَّ فَإِنَّهُ مِنْ صَلَّيَ عَلَيَّ

چون بشنودن مؤذن را که اذان میگوید پس بگویند مانند آنچه دی میگوید بپسندید و بپسندید بر من زیرا که بدست منی که بر او درود بفرستد بر ما

صَلَاةَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ بِمَا عَشَرَ أَثَمَ سَلَوَاتُ اللَّهِ لِي الْوَسِيلَةَ فَإِنَّهَا مَنَزَلَةٌ

یکبار درود بفرستد خدا تعالی بر من به نهای آن ده بار پس سوال کنید خدا را از برای من وسیله را که وسیله درجه است

فِي الْجَنَّةِ لَا يَنْبَغِي إِلَّا الْعَبْدُ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ تَعَالَى وَأَرْجُوا أَنْ أَكُونَ أَنَا

در بهشت نمی شود آن منزلت مگر برای یک بنده از بنندگان خدا تعالی و امید می دارم که باشم من آن بنده

فَمَنْ سَأَلَ لِي الْوَسِيلَةَ حَلَّتْ عَلَيْهِ الشَّفَاعَةُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

پس هر که سوال کند برای من وسیله فرود آمد بر او شفاعت رَوَاهُ مُسْلِمٌ و روایت است از

جَابِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ النِّدَاءَ

جابر گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم کسی که بگوید هنگام شنیدن اذان

اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةُ التَّامَّةُ وَالصَّلَاةُ الْقَائِمَةُ أَمْتُ مُحَمَّدٍ

خداوند اے پروردگار این دعا تامة و صلوة قائمه بده محمد صلعم را

وَالْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا لِي فِي عِدَّتِهِ حَلَّتْ لَهُ

وسيلة و فضیلت و بفرست او مقام محمود را من در عده کرده او را فرود می آید مرا و او را

شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَمَةِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ

شفاعت من روز قیامت رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ و روایت است از سعد بن ابی وقاص

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ الْمُؤَذِّنَ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم کسی که بگوید هنگام شنیدن اذان

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

اینکه گواهی میدهم که نیست هیچ کس با او در احدی شریک است و گواهی میدهم که محمد بن عبد الله رسول او است

رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا غُفِرَ لَهُ ذَنْبُهُ رَوَاهُ

راشع اندام خداست تعالی از روی رب با محمد از روی رسول با اسلام از روی دین آمرزید و شوند مرا و را کنند آن صفا را و رواه

مُسْلِمٌ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَصَلَتَانِ

مسلم و روایت است از ابن عمر گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم دو خصلت

مَمْلُكَتَانِ فِي أَغْنَاكِ الْمَوْذِنِينَ لِلْجَنَّةِ صِيَامُهُمْ وَصَلَاتُهُمْ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ

آورد و فرمودند که در گردنهای مالک نمازگزاران برای مسلمانان روزنه شان و نماز ایشان را رواه ابن ماجه

بَابُ فَضْلِ الصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

باب فضیلت درود بر نبی صلی الله علیه وسلم

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ

همانگونه خدا و فرشتگان او درود میفرستند بر پیغمبر بر شما ای کسانی که ایمان آورده اند درود فرستید

وَسَلُّوا تِلْكَ رَوَاهُ ابْنُ أَبِي شَيْبَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

درود بگوئید سلام گفتی و روایت است از ابی شیبه گفت فرمود رسول خدا صلی الله علیه وسلم

وَسَلُّوا مِنْ صَلَاتِي عَلَى صَلَاةٍ وَاحِدَةٍ صَلَّاهُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَشْرَ صَلَوَاتٍ وَحَطَّتْ

درود بگوئید از من بر من یکبار بفرستد خدا تعالی بر روی هر درود با او اقلند و عود

عَنْهُ عَشْرُ خَطِيئَاتٍ رَفَعَتْ لَهُ عَشْرَ دَرَجَاتٍ رَوَاهُ النَّسَائِيُّ

از وی ده گناه برداشته شود مرا و ده پائین در قرب حق رواه نسائی

وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَّلَى

در اولیت از این مسعود گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم نزدیک تر

النَّاسِ فِي يَوْمِ الْقِيَمَةِ أَكْثَرُهُمْ عَلَى صَلَاةٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

مردم من روز رستیز بیشتر این است بر من درود گوینده رواه ترمذی

۴

درود که نماز و نماز
روزه آنرا شلختن است

۵

درود که نماز و نماز

۶

درود که نماز و نماز
درود که نماز و نماز

وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ مَلِيكَةٌ

و از وی روایت گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم مرا خدایه را فرستادند

سَيَّاحِينَ فِي الْأَرْضِ يَبْلَغُونِي مِنْ أَمْرِ السَّلَامِ دَوَاهِ النَّسَاءِ وَالذَّارِ

اوند و زمین گیرسانند مرا از امت من سلامی که میگویند بر من رواه نسائی و دارمی

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ أَحَدٍ

در روایت است از ابی هریره که گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم نیست هیچ کس

يَسْلُمُ عَلَى الْأَمَةِ اللَّهُ عَلَى رُحَى حَتَّى رَدَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

که سلام میدهد بر من مگر آنکه باز میدهد خدا تعالی بر من روح مرا آنکه جواب گوید بر وی سلام را رواه ابو داود

وَالْيَهُودِيُّ فِي الدَّعَوَاتِ الْكَبِيرَةِ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

پیغمبر روایت کرد در دعوت کبیر و مردی گفت شنیدم پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تَجْعَلُوا أَبْوَتَكُمْ قُبُورًا وَلَا تَجْعَلُوا أَقْبَرِي عِيْدًا

علیه و سلم میگوید مگردانید خانه های خود را مانند قبرها و مگردانید قبر را عیدگاه

وَصَلُّوا عَلَيَّ فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ عَلَيَّ تَبْلُغُنِي حَيْثُ كُنْتُمْ رَوَاهُ النَّسَائِيُّ عَنْهُ

و در فرستید بر من زیرا که در دشمنی مرا بر پاک با شیخ رواه نسائی در روایت است از وی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ فَرَّطَ عَنْهُ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم غم خاک آلوده باد بر منی مردی که فرود شود نزد آن مرد

فَلَمْ يُصَلِّ عَلَى رَغِمَ أَنْفِ رَجُلٍ خَلَّ عَلَيْهِ مَضَانٌ ثُمَّ أَتَاهُ الْقَبْرُ

پس در و نه فرستد بر من خاک باد مردی که در آید بر وی ماه رمضان بستر کند در خانه پیش از آنکه

أَنْ يَغْفِرَ لَهُ وَرَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ أَذَرَ لَعْنَةَ أَبَوَاهُ الْكَبَرَاءُ

آمرزیده شود آن مرد و خوار باد مردی که در یابد نزد وی مادر و پدرش بزرگ ساله را یا

أَحَدُهُمَا فَلَمْ يُدْخِلْهُ الْجَنَّةَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ عَنْ أَبِي حَلَمَةَ عَنْ

یکی از مادر و پدرش نپذیرد و مادر و پدر او را در جهنم رواه ترمذی در روایت است از ابی طلحه و درستی

عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان الله ملكة
سائحون في الارض يبلغوني من امير السلام دواهي النساء والذاري
وعن ابى هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ما من احد
يسلم على الامه الله على رحي حتى رد عليه السلام رواه ابو داود
واليهودي في الدعوات الكبرى عنه قال سمعت رسول الله صلى الله
عليه وسلم يقول لا تجعلوا ابوتكم قبورا ولا تجعلوا اقبري عيدا
وصلوا علي فان صلواتكم علي تبلغني حيث كنتم رواه النسائي عنه
قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم رغم انف رجل فرط عنه
فلَمْ يصل على رغم انف رجل خَلَّ عليه مضان ثم اُتاه القبر
ان يغفر له ورغم انف رجل اذَرَ لعنة ابواه الكبراء
احدهما فلم يدخل الجنة رواه الترمذي عن ابى حاتم عن

سَوَّلَ اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَ ذَاتَ يَوْمٍ وَالْبُشْرَى وَجَّهَ فَقَالَ

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم آمد پیش ایامی در روزی که خوشی در روی مبارک او بود پس فرمود

إِنَّهُ جَاءَ نِيَّ جَبْرِئِيلُ فَقَالَ إِنَّ دَبَّكَ يَقُولُ أَمَا يَرْضِيكَ يَا مُحَمَّدُ أَنْ لَا يَصِلَ

که بر جبرئیل ایستاد پس گفت بدستیکه در کار تو بگوید ای ایا راضی نیماز و نهای محمد آنکه یک درود و نذر

عَلَيْكَ أَحَدٌ مِنْ أُمَّتِكَ إِلَّا صَلَّيْتُ عَلَيْهِ عَشْرًا وَلَا يَسْلُو عَلَيْكَ أَحَدٌ مِنْ

بر تو هیچ یکی از امت تو که درود نبردسم بر او ده بار و سلام نبردسم بر تو هیچ یکی از

أُمَّتِكَ إِلَّا صَلَّيْتُ عَلَيْهِ عَشْرًا وَالنَّسَائِيُّ وَعَنْ أَبِي بِنِ كَسْبٍ رَوَاهُ

امت تو که سلام نبردسم بر او ده بار و انسائی و روایت است از ابی بن کسب روا

قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي أَكْتُبُ الصَّلَاةَ عَلَيْكَ فَمَا

گفت نعم ای پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم ای که می نویسم درود را بر تو پس هر وقت در

أَجْمَلُ لَكَ مِنْ صَلَاتِي فَقَالَ مَا شِئْتَ قُلْتُ الْوَبْعَ قَالَ مَا شِئْتَ فَإِنْ

زمان صبح کردم برای درود و در دوستان تو پس فرمود بر مقدار که میخواهی گفت چهار یک از زمان فرمود در هر روز که میخواهی

رَدَّتْ فَهُوَ خَيْرُكَ قُلْتُ النِّصْفَ قَالَ مَا شِئْتَ فَإِنْ رَدَّتْ فَهُوَ خَيْرُكَ

زیاده کنی از هر پس ای بهتر است تا گفت نصف مان را بگویم فرمود هر چه میخواهی پس اگر زیاده کنی پس آن بهتر است

لَكَ قُلْتُ فَالثُّلُثَيْنِ قَالَ مَا شِئْتَ فَإِنْ رَدَّتْ فَهُوَ خَيْرُكَ قُلْتُ

و تا گفت پس دو ثلث کنم فرمود هر چه میخواهی پس اگر زیاده کنی آن بهتر است مرتباً گفت

أَجْمَلُ لَكَ صَلَاتِي كُلَّمَا قَالَ إِذَا أَيْكُنِي هَلْكَ وَيَكْفُرُ لَكَ نَبُكَ رَوَاهُ

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم برای تو زمان دعا سه خود را بر فرمود و انکار کفایت کرده شود و میفرمود ای که تو بدو نیکو کنی و بدو بد کنی

الْتَّمِذِي عَنْ عَلِيٍّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت از علی در روایت است از رسول خدا صلی الله علیه وسلم

الْبَخِيلُ الَّذِي مَنْ فُرِطَتْ عِنْدَهُ فَلَمْ يَصِلْ عَلَى رِوَاةِ التَّمِذِي

بخیل است کسی که در نزد او فطرت شود و نرسد بر روی او درود نبردسم بر او رواه ترمذی

وَمَوْلَاهُ أَحْمَدُ عَنْ حَيْنِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ قَالَ

رواه احمد از حسين بن علي روى در روايت است از ابى هريرة كه گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ عِنْدَ قَبْرِي مَعْتَهُ وَمَرَّ صَلَاتِي

پيغمبر خدا صلى الله عليه وسلم كسيكه درود فرستد بر من نزد قبر من هم منم درود او را كسيكه درود بفرستد

عَلَيَّ نَائِيًا أَبْلَغُهُ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ

بر من از دور رسانيده شود درود او را رواه بيهقي در شعب الايمان روايت است از عبدالله

بْنِ عَمْرٍو قَالَ مَنْ صَلَّى عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاحِدَةً صَلَّى

بن عمرو كه گفت كسيكه درود بفرستد بر آنحضرت صلى الله عليه وسلم يكبار درود فرستد

اللَّهُ عَلَيْهِ مَلَائِكَةٌ سَبْعِينَ صَلَاةً رَوَاهُ أَحْمَدُ وَكَانَ رَوَيْتُ عَنْ

خدا تعالى بر او فرشتگان وي هفتاد بار درود رواه احمد روايت است از رويين برستينكه

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ مُحَمَّدٌ وَقَالَ اللَّهُمَّ أَنْزِلْهُ

پيغمبر خدا صلى الله عليه وسلم فرمود كسيكه درود فرستد بر محمد صلى الله عليه وسلم ويگوي خداوند او را از محمد را

لِلْفَقْدِ الْقَرِيبِ عِنْدَكَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَجَبَتْ لَهُ شَفَاعَتِي رَوَاهُ أَحْمَدُ

در شنگاه كه نزديك گرداننده شد نزد تو در روز قيامت واجب گرديد باو شفاعت من رواه احمد

وَكُنْ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ قَالَ إِنَّ الدُّعَاءَ مَوْقُوفٌ بَيْنَ السَّمَاءِ

در روايت است از عمر بن الخطاب كه گفت بدستينكه دعا ايستاده گرداننده شود ميان آسمان

وَالْأَرْضِ لَا يَصْعَدُ مِنْهَا شَيْءٌ حَتَّى يُصَلِّيَ عَلَى نَبِيِّكَ رَوَاهُ الْبُزْجِيُّ

و زمين نبرد و بالا نبرد و نيش از دعوت چيزي تا آنكه درود بگيرستي بر نبى خود رواه بوزجى

وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَاتُ الْمَلَائِكَةِ مَا دَامَ

و فرمود صلى الله عليه وسلم كسيكه درود فرستد بر من درود مي فرستد بر او فرشتگان تا وقتيكه آن

يُصَلِّيَ عَلَيَّ فَلْيَقُلْ عِنْدَ ذَلِكَ أَوْلَيْكَ أَكْثَرُ أَخْرَجَهُ ابْنُ حَبَّانٍ بِسَنَدٍ ضَعِيفٍ

درود مي فرستد بر من پس بايد كه كم كند نزد خود چنين يا زياده كند آن بنده روايت كرد ابن حبان بسند ضيف

وَالطَّبْرَانِيُّ فِي الْأَوْسَطِ بِسَنَدٍ حَسَنٍ وَالْإِمَامُ أَحْمَدُ وَسَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ

و الطبرانی در اوسط بسند حسن و امام احمد و سعید ابن منصور

وَأَبُو نَعِيمٍ كُلُّهُمْ عَنْ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ كَذَا فِي مَطَالِعِ الْمَسَرَّاتِ شَرْحُ

و ابو نعیم همه ایشان از عامر بن ربیعہ چنین است در مطالع مسرات که شرح

دَلَالَةِ الْخَيْرَاتِ وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَفْضَلِ أَيَّامِكُمْ يَوْمُ

دلائل خیرات است و فرمود صلی الله علیه وسلم فاضل ترین روز های شما روز

الْجُمُعَةِ فِيهِ خُلِقَ آدَمُ وَفِيهِ قُبِضَ فِيهِ النَّفْثَةُ وَفِيهِ الصَّعَقَةُ

جمعه است در وی آفریده شد آدم و در وی وفات یافت و در وی نفثه است و در وی صعقه است

فَاكْتُرُوا عَلَى مِنَ الصَّلَاةِ فِيهِ فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ مَعْرُوضَةٌ عَلَى قَالُوا

پس زیادہ کنید بر من از روزه و در روز جمعه پس بدرستی که در و شما عرض کرده شود بر من گفتند

يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَيْفَ تُعْرَضُ عَلَيْكَ صَلَاتُنَا وَقَدْ ارْتَمَتْ أَيْ بَلِيَّتَايَ

یا رسول الله صلی الله علیه وسلم و چه طور عرض کنی بر تو در و تا حال اینکه جد شاد و تبرکیده شده باشد یعنی

صُرَتْ رَمِيمًا قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى حَرَّمَ عَلَى الْأَرْضِ أَنْ تَأْكُلَ أَجْسَادَ

خاک شده باشد فرمود پس است که خدا تعالی حرام کرده است بر زمین اینکه بخورد اجساد

الْأَنْبِيَاءِ أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتَّبَسَّاتِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ بِلِسَانِهِ صَحِيحَةً وَابْنُ

و ترمذی را روایت کرد ابو داود و التبتی و ابن ماجه بسند حسن و ابن

حَبَّانَ وَالحَاكِمُ وَقَالَ هَجِيمٌ عَلَى شَرْطِ الْبُخَارِيِّ مِنْ حَدِيثِ أَوْسٍ

حبان و الحاکم و گفت این حدیث صحیح است بر شرط بخاری از حدیث اوس

ابْنِ أَوْسٍ الثَّقَفِيُّ مَطَالِعُ وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَلَّى عَلَىَّ

ابن اوس الثقفی در مطالع است و فرمود صلی الله علیه وسلم کی که در و در نوشت بر من

فِي كِتَابٍ لَمْ تَزَلْ لِلْمَلِكَةِ تُصَلِّيْ عَلَيْهِ مَا دَامَ اسْمِي فِي ذَلِكَ الْكِتَابِ

در کتاب همیشه ایست که در نوشتگان در و میفرستند بر و تا آنکه نام من در آن کتاب باقی باشد

قَالَ الْعِرَاقِيُّ رَوَاهُ الطَّبْرَانِيُّ فِي الْأَوْسَطِ وَأَبُو الشَّيْخِ فِي الثَّوَابِ الْمُسْتَغْفِرِيُّ

گفت عراقی روایت کرده طبرانی در اوسط و ابو شیخ در ثواب و المستغفری

فِي الدَّعَوَاتِ مِنْ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ بِسَنَدٍ ضَعِيفٍ مَطَالِعٌ وَقَالَ

در دعوات از حدیث ابی هریره در سندی ضعیف این حدیث در مطالع است و گفت

أَبُو سَلَمَانَ الدَّارَانِيُّ مَنْ رَأَى أَنْ يَسْأَلَ حَاجَتَهُ فَلْيُكْثِرْ بِالصَّلَاةِ عَلَى

ابو سلمان دارانی کسی که خواهد که سوال کند حاجت خود را پس باید که زیاده بفرستد در و در او

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَقَرُّبًا إِلَى اللَّهِ حَاجَتَهُ وَلِيُكْثِرَ بِالصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ

نبی صلی الله علیه و سلم بتر سوال کند از خدا تعالی حاجت خود را و باید که تمام کند دعا برود و خیر است

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنَّ اللَّهَ يَقْبَلُ الصَّلَاةَ تَيْنِ وَهُوَ أَكْرَمُ مَنْ أَنْ يَدْعَ

بر نبی صلی الله علیه و سلم پس بدستگاه خدا قبول میکند و در و در او آید از بزرگتر است از دیگران که دعا را

مَا بَيْنَهُمَا كَذَا فِي دَلِيلِ الْخَيْرَاتِ وَحَرِيٌّ عَنْهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در میان این دو در حدیثی که در دلایل خیرات و در حدیثی که از آن حضرت صلی الله علیه و سلم

أَنَّهُ قَالَ مَنْ صَلَّى عَلَى يَوْمِ الْجُمُعَةِ مِائَةً مَرَّةً عُفِّتْ لَهُ خَطِيئَةٌ

در حدیثی که از آن حضرت صلی الله علیه و سلم روایت شده که هر که در روز جمعه صد مرتبه بخواند آن روز از او خطیئه

ثَمَانِينَ سَنَةً أَخْرَجَهُ الدَّيْلِيُّ عَنْ أَنَسٍ مَطَالِعٌ وَفِي رِوَايَةٍ

در حدیثی که از آن حضرت صلی الله علیه و سلم روایت شده که هر که در روز جمعه صد مرتبه بخواند آن روز از او خطیئه

عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَنِي جِبْرِيلُ

عبد الرحمن بن عوف گفت که فرموده پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم آمد نزد من جبرئیل

عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَالَ يَا مُحَمَّدُ لَا يَصِلُ عَلَيْكَ أَحَدٌ إِلَّا صَلَّى عَلَيْهِ سَبْعُونَ

علیه السلام و گفت ای محمد صلی الله علیه و سلم هر که بر تو درود بخواند کسی که بر تو درود بخواند

أَلْفَ مَلَكٍ وَمَنْ صَلَّتْ عَلَيْهِ مَلَائِكَةٌ كَانَتْ مِنْ هَلِ الْجَنَّةِ هَكَذَا ذَكَرَهُ

ز هزار فرشته گان و کسی که درود بخواند بر او و فرشته گان باشد آن شخص از اهل بهشت است همچنین ذکر کرده آن را

بِهَذَا اللَّفْظِ بْنِ فَرْحَانَ مَطَالِعٍ وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْثَرُكُمْ
 بَيْنَ الْفَاطِمَةِ ابْنِ فَرْحَانَ از مطالع و فرمود آنحضرت صلوات الله علیه وسلم بیشترین شما
 عَلَى صَلَاةٍ أَكْثَرُكُمْ أَزْوَاجًا فِي الْجَنَّةِ ذَكَرَهُ بْنُ وَدَاعَةَ بِهَذَا اللَّفْظِ
 بر من از روی در دو بسیارترین شما از روی ازواج است در جنت ذکر کرد این حدیث را ابن وداعه باین لفظ
 وَنَقَلَهُ السَّخَاوِيُّ عَنْ صَاحِبِ الدَّرِّ الْمُنْتَظَمِ مَطَالِعٍ وَعَنْهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 و نقل کرد این حدیث را سخاوی از صاحب در المنتظم از مطالع و از وی صلوات الله علیه
 وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ مَنْ صَلَّى عَلَى صَلَاةٍ تَعْظِيمًا لِحَقِّ خَلْقِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ ذَلِكَ
 و سلم روایت برست که فرمود هر کس که در نماز بر کسی تعظیم حق من آفریننده خدا کند بزرگ و بملت ازین
 الْقَوْلِ مَلَكًا لَهُ جَنَاحٌ بِالشَّرْقِ وَالْآخِرُ بِالْمَغْرِبِ رَجُلًا مَقْرُورًا تَانِ
 قولی که فرمود که هر کس در نماز یک بازو در شرق و دیگر در غرب و هر دو پائین او قرار یابند
 فِي الْأَرْضِ السَّابِغَةِ السُّفْلَى وَعَنْقُهُ مُلْتَوِيَةٌ تَحْتَ الْعَرْشِ يَقُولُ اللَّهُ
 در زمین بپوشیده تختانی و گردن در متصل زیر عرش میگوید خدا انعامی
 عَزَّ وَجَلَّ لَهُ صَلَّ عَلَى عَبْدِي كَمَا صَلَّ عَلَى نَبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 عزوجل و برادر و بر فرستاده برینده من چنان کرد و فرستاده است آن همه بر پیغمبر من صلوات الله علیه وسلم
 فَهُوَ يَصِلُ عَلَيْهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ الْحَدِيثُ ذَكَرَهُ بْنُ سَبْعٍ مِنْ دُونِ
 پس آن فرشته در دو میفرستد بروی تار و قیامت تا آخر حدیث ذکر کرد این حدیث را ابن سبع بغیر
 ذَكَرَ صَاحِبِي وَلَا يُخْرِجُ وَذَكَرَهُ ابْنُ جَبْرِ عَنْ أَنَسٍ وَلَمْ يَعْزُهُ وَكَذَا
 ذکر صحابی و بغیر ذکر صاحب بخارج ذکر کرد این حدیث جابر از انس نسبت نکرد بطرف او چنان ذکر کرد
 ابْنُ وَدَاعَةَ وَأَسْنَدُهُ ابْنُ بَشْكُوَالٍ عَنْ أَنَسٍ الْأَنَسِيُّ لَمْ أَجِدْ عِنْدَهُ قَوْلَهُ
 ابن وداعه و اسناد این حدیث را ابن بشکوال از انس نقل کرد که در حدیث من نیافتم از روی اصل او
 وَجَلَّاهُ إِلَى تَحْتَ الْعَرْشِ مَطَالِعٍ وَرَوَى عَنْهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 که در جاده تا لفظ تحت عرش است از مطالع و روایت است از وی صلوات الله علیه وسلم

۲
 یعنی کسی که زیادتر
 در دو نفر که در حدیث
 زیادتر است از حدیث
 از حدیث است

أَنَّهُ قَالَ لَبِذَنَ عَلَى الْخَوْضِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَقْوَامٌ مَا أَعْرِفُهُمْ إِلَّا بَكْثَرَةٍ

بدرستگاه خشونت صلی الله علیه و سلم فرمود بر آن بندگان و اندک طوفان بر جوش که نثار در رستخیز تو هم که می شناسم من ایشان را که سبب زیاده می

الصَّلَاةُ عَلَى ذِكْرِ الْقَاضِي عِيَاضٍ فِي الشَّفَاءِ وَعَنْهُ صَلَّاهُ اللَّهُ عَلَيْهِ

درود که بر من فرستاده اند ذکر کرده است قاضی عیاض در کتاب شفای حقوق مصطفی و روایت از آن حضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ مَنْ صَلَّى عَلَى مَرَّةٍ وَاحِدَةٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ عَشْرَ مَرَّاتٍ وَمَنْ

و سلم بر کسی که آن حضرت صلی الله علیه و سلم فرمود کسی که درود فرستد بر من یکبار درود میفرستد خدا تعالی بر کوه بار و یکبار

فَعَلَى عَشْرَ مَرَّاتٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ مِائَةً وَمَنْ صَلَّى عَلَى مِائَةٍ صَلَّى

درود فرستد بر من ده مرتبه درود میفرستد خدا تعالی بر وی صد مرتبه و کسی که درود فرستد پنجاه بار درود میفرستد

اللَّهُ عَلَيْهِ الْفَمُورَةُ وَمَنْ صَلَّى عَلَى الْفَمُورَةِ عَزَّمَهُ اللَّهُ جَدَّهُ عَلَى النَّارِ

بر وی خدا تعالی نزار مرتبه و کسی که درود فرستد بر من نزار مرتبه حرام گرداند خدا تعالی جسد او را بر آتش دوزخ

وَنَبَتْهُ بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ عِنْدَ الْمَسْئَلَةِ

ثابت میدارد و بر با قول ثابت که توحید است در حیات دنیا و آخرت نزدیک سوال

وَأَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ وَجَاءَتْ صَلَوَتُهُ عَلَى نَوْرٍ لَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَلَى الصِّرَاطِ

در اصل گفته خدا تعالی آن بنده را در بهشت و آید درود و نور بر من نور در روز رستخیز بر پل صراط

مِائَةِ خَمْسِمِائَةِ عَامٍ وَلَعَلَّاهُ اللَّهُ بِكُلِّ صَلَاةٍ قَصْرًا فِي

که هر دو صد سال است و میده و او را خدا تعالی بسبب بر درود که خوانده است آنرا یک میل در

الْجَنَّةَ قَدْ ذَلِكَ لَوْ كَثُرَ ذِكْرُهُ ابْنُ دَعَاءٍ كُلُّهُ مِنْ غَيْرِ نَسَبَةٍ

بهشت که گفته آن بنده یا زیاده کند ذکر کرد ابن دواعه همه این را بنظر نسبت

وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ عَبْدٍ يُصَلِّي عَلَى الْآخِرَةِ الصَّلَاةُ

و فرمود صلی الله علیه و سلم نیست هیچ کس بنده که درود میفرستد بر من که آنکس بیرون می آید آن درود

مُسْرَعَةً مِنْ فِيهِ فَلَا يَبْقَى بَرْ وَلَا جَوْ وَلَا شَرْ وَلَا غَرْبٌ إِلَّا وَتَمَرَ

سرعت از این آن بنده پس باقی نمی ماند هیچ یک بیان و نه دریا و نه شرق و نه غرب که بماند در میانه آن درود

بِهِ تَقُولُ أَنْصَلَاةُ فَلَانِ بْنِ فَلَانٍ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ الْمُخْتَارِ خَيْرُ خَلْقٍ اللَّهُ

پایان و میگوید که درود فلان بن فلان ام که درود مستانه بود و محمد کریم و درود بن محمد بن محمد ام

فَلَا يَبْقَى شَيْءٌ إِلَّا وَصَلَّ عَلَيْهِ وَيَخْلُقُ مِنْ تِلْكَ الصَّلَاةِ طَائِرٌ لَهُ

پس باقی نماند هیچ شئی مگر حال اینکه درود میفرستد بر وی و آنچه می شود ازین درود یک طایر که می باشد مروی را

سَبْعُونَ أَلْفَ جَنَاحٍ فِي كُلِّ جَنَاحٍ سَبْعُونَ أَلْفَ رِيشَةٍ فِي كُلِّ رِيشَةٍ

هفتاد هزار بازو و هر بازو هفتاد هزار پر در هر پر

سَبْعُونَ أَلْفَ رِيشَةٍ فِي كُلِّ رِيشٍ سَبْعُونَ أَلْفَ جَمْرَةٍ فِي كُلِّ وَجْهِ

هفتاد هزار ریش در هر ریش و در هر سر هفتاد هزار روست در هر روست

سَبْعُونَ أَلْفَ فَمٍّ فِي كُلِّ فَمٍّ سَبْعُونَ أَلْفَ لِسَانٍ كُلُّ لِسَانٍ يُسَمِّحُ اللَّهُ

هفتاد هزار دهن در هر دهن هفتاد هزار زبان هر زبان تسبیح می کند نه ای

تَعَالَى سَبْعِينَ أَلْفَ لُغَاتٍ وَيَكْتُبُ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ ثَوَابٌ لَكَ كُلُّ هَكَذَا

تعالی را به هفتاد هزار لغت می نویسد خدا تعالی ثواب میدیای تو ابیمنه، پنهان است

فِي ذَلِكَ كُلِّ الْخَيْرَاتِ وَقَالَ صَاحِبُ مَطَالِجِ الْمَسَرَّاتِ هَذَا التَّوَجُّدُ وَ

در دلائل الخیرات و گفت صاحب مطالع مسرات این لفظ را بنیاد قلم در رویت از

عَلَى بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَنَّهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَلَّى

علی بن ابی طالب علیه السلام گفت فرمود پیغمبر صلی الله علیه و سلم که هر که درود میفرستد

عَلَى يَوْمَ الْجُمُعَةِ مِائَةً جَاءَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَمَعَهُ نُورٌ لَوْ قَسِمَ ذَلِكَ النُّورُ بَيْنَ

بر من روز جمعه صد بار بیاید روز قیامت هزاره او نور می باشد که اگر تقسیم کرده شود این نور بسیار

الْمَخْلُوقِ كُلِّهِمْ لَوْ سَعِمُوا أَخْرَجَهُ أَبُو نُعَيْمٍ فِي الْحَلِيمَةِ وَفِي الْحَزَرِ الثَّمِينِ

مخلوق هر ایشان سر آنده گمایش دارد ایشان را روایت کرد از ابی نعیم در حلیه و در حزر ثمنین

لِلْحَصَنِ الْخَصِينِ مَجْلَسٌ قَوْمٌ مَجْلِبٌ لَوْ يَذْكُرُوا اللَّهَ فِيهِ وَلَوْ يَصَلُّوا

نخ حصن حصین مذکور است در نشیمن قومی و مجلسی که یاد کنند خدا تعالی را در آن مجلس درود میفرستند

عَلَيْهِمْ إِلَّا كَانَ عَلَيْهِمْ حَسْرَةٌ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَإِنْ دَخَلُوا الْجَنَّةَ لِلثَّوَابِ

بر بنی خود مگر باشد برایشان حسری در روز رستخیز اگر چه که داخل شوند در بهشت برای ثواب

رَوَاهُ ابْنُ حَبَّانَ وَاحْمَدُ ابْنُ أَبِي حَتْمٍ وَابْنُ أَبِي حَتْمٍ وَابْنُ أَبِي حَتْمٍ وَابْنُ أَبِي حَتْمٍ

رواه ابن حبان و احمد ابو داود و نسائی و عالم برایشان روایت است کرده اند از ابی هریره

كَثُرُوا عَلَى مِنَ الصَّلَاةِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَإِنْ صَلَوْتُمْ مَعَهُمْ فَاصْبِرُوا عَلَى رَوَاهُ

زیاده بر علیهم بر من و در شریف روز جمعه پس بر سینه که در و دشمنان کرده میشود بر من رواه

أَبُو دَاوُدَ وَابْنُ حَبَّانَ وَابْنُ حَبَّانَ وَابْنُ حَبَّانَ وَابْنُ حَبَّانَ وَابْنُ حَبَّانَ

ابو داود و نسائی و ابن حبان و ابن حبان و ابن حبان از حدیث اوس ابن

أَوْسٍ الثَّقَفِيِّ قَامَ مِنْ أَحَدٍ يَسْلُمُ عَلَى الرَّسُولِ عَلَى رُوحِي حَتَّى

اوس الثقفی قیامت بایستد کسی که سلام کند بر من مگر باز پس میگوید نه انتقالی بر من روح من تا آنکه

أَرَدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَابْنُ حَبَّانَ وَابْنُ حَبَّانَ وَابْنُ حَبَّانَ

در بیکم روی سلام رواه ابو داود از ابی هریره در روایت کرد احمد نیز

أَوَّلَى النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَكْثَرُهُمْ عَلَى صَلَاةِ رَأَى التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ

نزدیک ترین مردمان با من روز قیامت در و در سینه ترا از آنها من اند رواه ترمذی و ابن

حَبَّانَ كِلَاهُمَا عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ الْجَحِيلِ مِنْ ذِكْرَتْ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ

حبان هر دو از ابن مسعود جحیل کسی که ذکر کرده شوم من نزد او پس در و معنی فرستد

عَلَى رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ حَبَّانَ وَابْنُ حَبَّانَ وَابْنُ حَبَّانَ وَابْنُ حَبَّانَ

بر من روایت کرد ترمذی و نسائی از علی رضی الله عنه و ابن حبان و عالم از حسین

ابْنِ عَلِيٍّ أَكْثَرُوا الصَّلَاةَ عَلَيَّ فَأَتَمَّ زَكَاةً لَكُمْ رَوَاهُ أَبُو يَعْقُبَ عَنْ

بن علی و زیاده بر علیهم در و بر من پس بر سینه و در شاز کوه است بر شمار رواه ابو یعقوب از

أَبِي هُرَيْرَةَ أَنِّي لَقِيتُ جِبْرِيلَ فَبَشَّرَنِي وَقَالَ إِنَّ رَبَّكَ يَقُولُ مَنْ صَلَّى

ابی هریره که من ملاقات کردم جبرئیل علیه السلام پس بشارت نمود مرا و گفت پیشکش روده کار تو میگوید که در و در

عَلَيْكَ صَلَّيْتُ عَلَيْهِ عَشْرًا وَمَنْ سَلَّمَ عَلَيْكَ سَلَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ فَسَجَدَتْ لَهُ

برگردد و دسیف ستم بروی ده بار و سیکه سلام کند بر تو سلام میفرستد ستم بروی پس سجده شکر کند و رکعتی را

شُكْرًا وَاهُ الْخَاكِرُ وَاجِدُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ عَنْ صَلَّيَّ عَلَى النَّبِيِّ وَاحِدَةً

رواه حاکم و احمد از عبد الرحمن بن عوف از سیکه درود بفرستد بر نبی یکبار

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ مَلَائِكَةُ سَبْعِينَ صَلَوةً دَوَّاهُ أَحْمَدُ عَنْ ابْنِ عَسْرٍ وَ

درود سیف ستم خدا تعالی بروی و فرشتگان دی هفتاد درود رواه احمد از ابن عسر و

قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ كُلُّ دُعَاءٍ مُجَوَّبٍ حَتَّى تَصِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ

گفت علی رضی الله عنه هر دعا که محبوب است تا آنکه درود فرستی تو بر محمد صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَابْنُ مُحَمَّدٍ رَوَاهُ الطَّبْرَانِيُّ فِي الْأَوْسَطِ عَنْ عُمَرَ بْنِ الدُّعَاءِ

علیه السلام و ابن ابی عمیر رواه طبرانی در اوسط و ابن عمر از دعا

مَوْقُوفٌ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا يَصْعَدُ مِنْ شَيْءٍ حَتَّى تَصِلَ عَلَى نَبِيِّكَ

موقوف میان آسمان و زمین بالا نمیروند و از آن دعا چیزی تا آنکه درود فرستی بر نبی خود

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ إِنْ شِئْتَ لَكَ فِي بَعْضِ الْأَخْبَارِ أَنَّهُ مَكْتُوبٌ عَلَى سَارِقِ

رواه ترمذی اگر خواهی که در بعضی اخبار است که نوشته است بر سارق

الْعَرْشِ مَنْ شَتَّى إِلَى حَرْمَتِهِ وَمَنْ سَأَلَنِي أَعْطَيْتُهُ وَمَنْ تَقَرَّبَ إِلَيَّ

کسی که شتافت به حرمت من و کسی که از من سوال کردم ایمنم و او را بر هر چه خواست و کسی که

بِالصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ غُفِرَتْ لَهُ ذُنُوبُهُ وَلَوْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ ذَكَرَهُ

بر درود فرستادی بر محمد کم از زیم ماوراکن مان او را اگر چه باشد مانند کف دریا ذکر کرد این حدیث را

ابْنُ سَبْعٍ وَرَوَى عَنْ بَعْضِ الصَّحَابَةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَجْمَعِينَ

ابن سبع در روایت کرده است از بعضی صحابه رضی الله عنهم اجمعین

أَنَّهُ قَالَ مَا مِنْ مَجْلِسٍ يُصَلَّى فِيهِ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا قَامَتْ

پرسید که هر گاه بود آنحضرت نیست مجلسیکه درود فرستاده شود در وی بر محمد صلی الله علیه و سلم مگر آنکه بر میخیزد

در حدیث

مِنْ دَرَجَةٍ طَيِّبَةٍ حَتَّى تَبْلُغَ عَنَانَ السَّمَاءِ فَقُولِ الْمَلَكَةُ هَذَا الْجَلْسُ

انان مجلسی می خوش تا آنکه میرسد آن بوی ابرار پس بگوید فرشته گمان این مجلسی هست

صَلَّى فِيهِ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَذَا فِي ذَلَالِ الْخَيْرِ قَالَ لَشَيْخٍ

که در روزی مشاهده شده است در آن مجلس محمد صلی الله علیه و سلم همچنین در دلائل الخیرات گفت شیخ

أَبُو جَعْفَرٍ ابْنُ وَدَاعَةَ رَحِمَهُ اللَّهُ فِي الْحَدِيثِ عَنْ بَعْضِ اصْحَابِنَا أَنَّهُ قَالَ مَا مِنْ

ابو جعفر ابن وداعه رحمه الله در حدیث که موصوفت از صحابه رضی الله عنه است گفت نیست

مَوْضِعٍ يَذْكُرُ فِيهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيُصَلِّي عَلَيْهِ فِيهِ إِلَّا كُنْتُ مِنْهُ

جائی که ذکر کرده شود در آن جای اسم نبی صلی الله علیه و سلم و در مشاهده شود که آن طایفه بخیر از آن جای

رَأَيْتُهُ تَخْرُقُ السَّمَوَاتِ السَّبْعَ حَتَّى تَنْتَهِيَ إِلَى الْأَرْضِ يُجَدِّدُ بِهَا كُلَّ شَيْءٍ يَأْكُلُ مِنْ

بوی که مشاهده آسانهای هفت رات آنکه میرسد تا عرض برین می یابد آن بوی را بر آنکس که

خَلَقَ اللَّهُ فِي الْأَرْضِ إِلَّا الْإِنْسَانَ الْفَاسِقَ فَإِنَّهُمْ لَوْ جَدُّوا بِهَا شَيْئًا يَشْغُلُ كُلَّ وَاحِدٍ

آفریده است خدا تعالی در زمین خود انسان فاسق را که اگر می یافتند بوی آن بود ابرائیم با زمینها

مِنْهُمْ بَلَدًا تَبَاعُنَ مَعِيشَتُهُمْ لَا يُجَدِّدُ تِلْكَ الرَّائِحَةُ مَلَكَ وَلَا خَلْقٌ مِنْ

از ایشان پس بدست آن از معیشت خود نمی یابد بوی خوش را و فرشته و نه هیچ مخلوق از

خَلْقِ اللَّهِ تَعَالَى إِلَّا اسْتَغْفَرَ لِأَهْلِ الْجَلْسِ وَيَكْتُبُ لَهُمْ بِعَدَدِهِمْ حَسَنَاتٍ

مخلوق خدا تعالی مگر مغفرت میخواهد برای اهل مجلس و نوشته میشود در ایشان را بشمار ایشان نیکی ها

وَتَرْفَعُ لَهُمْ بِعَدَدِهِمْ دَرَجَاتٍ سَوَاءٌ كَانَ فِي الْجَلْسِ أَحَدٌ أَوْ مِائَةٌ أَوْ أَلْفٌ

و بالا رفته بیشتر در ایشان را بشمار ایشان بایده برابر است که باشد در مجلس و واحد یا صد یا هزار

بِأَخْذِ مَنْ لَاحِظُهُ الْعَدَّةُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَجْزَلُ كَذَا فِي الْمَطَالِيعِ

بسیار از اول این قدر شمار را و آنچه کم تر و فراست از یکی بهتر است و عطا می کند و خیر است در مطالع

وَذَكَرَ فِي بَعْضِ الْأَخْبَارِ أَنَّ الصِّدِّيقَ الْأَوَّلَ وَالْأَمَةَ الْمُؤْمِنَةَ إِذَا بَدَأَ

و ذکر کرده شد در بعض اخبار که صدیق و امه مؤمنه را ازین موضع چون شروع میکنند

بِالصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَفُتِحَتْ لَهُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ

درود فرستادن بر محمد صلی الله علیه و سلم گشاده می شود مروی را با همای آسمان

وَالسُّرَادِقَاتُ حَتَّى إِلَى الْعَرْشِ فَلَا يَبْقَى مَلَكٌ فِي السَّمَوَاتِ إِلَّا هَلَلَ عَلَى

دیده با تا آنکه تا عرض پس باقی ماند پنج فرشته در آسمانها مگر درود میفرستد بر

مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيَسْتَغْفِرُونَ لَكَ الْعَبْدُ وَالْأَمَةُ مَا شَاءَ

محمد صلی الله علیه و سلم و مغفرت میبخشند مرا این مرد و زن را آنچه که خواسته است

اللَّهُ كَذَانِي الدَّلِيلُ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

خدا انتعالی چنین است دلائل و از جابر بن عبد الله روایت گفت فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ صَلَاتِي عَلَى فِي كُلِّ يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ قُضِيَتْ

صلی الله علیه و سلم یکصد درود فرستد بر من در شب روز صد مرتبه روا کرده شود

لَهُ مِائَةُ حَاجَةٍ مِنْهَا ثَلَاثُونَ لِلدُّنْيَا وَسَائِرُهَا لِلْآخِرَةِ أَخْرَجَهُ

رو بر صد حاجت از آن صدی حاجت دنیا و باقی شان آخرت می باشد روایت کرد ابن مدهنی را

الْمُسْتَغْفِرُ كَذَانِي الْمَطَالِجِ عَنْ بَعْضِ الصَّالِحِينَ أَنَّهُ

استغفری در مطالع است چنین و از بعضی صالحین مروی است که هر شب

قَالَ كَانَ لِي جَادٌ نَسَخَ فَمَاتَ فَرَأَيْتُهُ فِي الْمَنَامِ فَقُلْتُ لَهُ مَا فَعَلَ

گفت که بود مرا بسمایه کاتب پس مرد آن پس دیدم من او را در خواب پس گفت مرا او را چه معامله کرد

اللَّهُ بِكَ فَقَالَ غَفَرْتُ لِي فَقُلْتُ لَهُ فِيمَ ذَلِكَ فَقَالَ كُنْتُ إِذَا كَتَبْتُ

خدا با تو پس گفت آمرزید مرا پس گفت مرا او را پس بچیز حاصل شد این آمرزش پس گفت بود مرا بچیز منور شد

اسْمَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي كِتَابٍ صَلَّيْتُ عَلَيْهِ فَأَعْطَانِي رَبِّي

اسم مبارک محمد صلی الله علیه و سلم در کتاب و صلوات کردم بر او پس داد بر او دو کار من

مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ وَلَا أذنٌ سَمِعَتْ وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبٍ بَشَرٍ كَذَا

آنچه که در چشم دیده است و نه گوش شنیده است و نه خطر گذشت بر دل کسی بشری چنین است

فِي دَلَالِ الْخَيْرَاتِ قَالَ صَاحِبُ الْمَطَالِجِ الْمُرَادُ مِنْ هَذَا الْبَعْضُ هُنَا عَبْدُ اللَّهِ

در دلائل الخیرات و گفت صاحب مطالع مراد این بعض در اینجا عبید الله

بِالتَّصْغِيرِ ابْنُ عَمْرٍو الْقَوَارِيرِيُّ يَفْتَحُ الْقَافَ رَحِمَهُ اللَّهُ تَعَالَى وَقَالَ

همید تصغیر ابن عمرو قواریری است بفتح قاف رحم کند خدا تعالی او را و نیز گفت

أَيْضًا وَحِكَايَتُهُ هَذِهِ ذَكَرَهَا غَيْرُ وَاحِدٍ مِنْهُمْ ابْنُ سَبْعٍ وَابْنُ بَشْكَوَالٍ

حکایت ابن کاتب که اینست ذکر کرده از ارباب هر کسان بعضی از ایشان ابن سبع و ابن بشکوال

وَجَبْرُ وَابْنُ وَدَاعَةَ وَابْنُ الْفَاكِهَانِي وَقِيلَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و جبر و ابن وداعه و ابن فاکهانی است و گفته شد مر رسول صلی الله علیه

وَسَلَّمَ أَرَأَيْتَ صَلَوةَ الْمُصَلِّينَ عَلَيْكَ مِمَّنْ غَابَ عَنْكَ وَمَنْ يَأْتِي

و سلم را میفرمایند در حق فرستندگان در و در بر تو از آن کسان که غایبند از تو و در حق آنکه می آیند

بَعْدَكَ مَا حَالُهَا عِنْدَكَ فَقَالَ أَسْمَعُ صَلَوةَ أَهْلِ حُجَّتِي وَاعْرِفُهُمْ

بعد تو میزنند و مانند نزد تو این برود و این را می شنوم در و دایم حجت من و میشناسم ایشان را

وَتَعْرِضُ عَلَى صَلَوةٍ غَيْرِهِمْ عَرَضًا كَذَابًا لِلدَّلَائِلِ وَقَالَ صَاحِبُ الْمَطَالِجِ

و عرض کرده بطور من در و در غیر آنها نوع عرض کردنی چنین است در دلائل و گفت صاحب مطالع

لَا أَعْرِفُهُ وَلَمْ أَجِدْهُ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ أَرْتَقِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

نیت کنم من آنرا ندانم آنرا و از انس روایت که گفت بر منبر آمد پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُنْبَرُ فَقَالَ أَمِينَ ثُمَّ أَرْتَقِي ثَانِيَةً فَقَالَ أَمِينَ ثُمَّ

علیه و سلم پس گفت امین بر منبر آمد آنحضرت دوباره پس گفت آنحضرت امین بر منبر

أَرْتَقِي ثَالِثَةً فَقَالَ أَمِينَ ثُمَّ اسْتَوَى فَقَالَ أَمِينَ فَقَالَ أَصْحَابُهُ

سوم بار بر منبر آمد پس فرمود امین پس ایستاد بر منبر پس فرمود امین پس گفتند یا را آنحضرت

مَا أَمَنْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ أَنَا فِي جَبْرِئِيلٍ فَقَالَ لِي بِحَمْدِ

چه چیز گویای آمین گردانید ای پیغمبر خدا پس فرمود آمد مرا جبرئیل علیه السلام پس گفت مرا ای محمد

رَغِمَ أَنْفُ امْرِئٍ ذَكَرْتُ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْكَ فَقُلْتُ آمِينَ قَالَ

خوار باد آن مرد که تو ذکر کرده شی نزد وی پس درود نفرستاد بر تو پس گفت ۲ بین و گفت

رَغِمَ أَنْفُ امْرِئٍ أَدْرَكَ وَالِدَيْهِ أَوْ أَحَدَهُمَا فَلَمْ يُدْخِلْهُ الْجَنَّةَ فَقُلْتُ

خوار باد مردی که یافت والدین را یا یکی از آن پس داخل نکردند آنها و برادرشیت پس گفت

آمِينَ وَقَالَ رَغِمَ أَنْفُ امْرِئٍ أَدْرَكَ شَهْرَ مَضَانَ فَلَوْ يُفْرَأُ لَهُ

آمین و گفت خوار باد مردی که یافت ماه رمضان مبارک پس آمرزیده نشود مردی را

فَقُلْتُ آمِينَ ابْنُ النَّجَّارِ فَبِمَعَ الْجَوَامِعَ

پس گفتم آمین روایت کرد ابن سبأ در مجمع الجوامع

بَابُ الذِّكْرِ بَعْدَ الصَّلَاةِ

ابن باب در فضیلت ذکر بعد نماز است

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ إِنْ فُقِرَ الْمُهَاجِرِينَ أَوْ أَرْسُولَ اللَّهِ صَلَّى

در روایت است از ابی هریره گفت بدستیک فقره مهاجرین آمدند پیش پیغمبر خدا صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا قَدْ ذَهَبَ هَذَا الدُّثُورُ بِالْمَدْرَجَةِ أَلَعَلَّ النَّعِيمُ

اسد علیه وسلم پس گفتند بختیون بروند خداوندان اموال بسیار با آنها می باشد و بخت

الْمُقِيمُ فَقَالَ مَا ذَاكَ قَالُوا يُصَلُّونَ كَمَا نُصَلِّي وَيَصُومُونَ كَمَا

با بندگان را پس فرمود و چیست این سخن گفتند این که نماز می کنند از ایشان چنانکه نماز می کنند ما و روزه می دارند

نُصُومُ وَيَتَصَدَّقُونَ وَلَا تَصَدَّقُ وَيَعْتِقُونَ وَلَا تَعْتِقُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ

روز می بایار ما و صدقه می دهند ایشان و صدقه نمی بخشیم و روزه ازاد می کنند ایشان ازاد نمی کنیم ما پس فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفَلَا أُعَلِّمُكُمْ شَيْئًا تَذَرُكُمْ بِهِ مِنْ سَبَقِكُمْ؟

صلی الله علیه وسلم آیا نمی آموزم شما را عملی که دریا بهد بسبب آن عمل فضل کسی را که پیشینی کرده

وَتَسْبِقُونَ بِهِ مَنْ بَعْدَكُمْ وَلَا يَكُونُ أَحَدٌ أَفْضَلَ مِنْكُمْ إِلَّا مَنْ صَنَعَ

و پیشینی کند بسبب آن عمل کسی را که بعد از شما باشند و باشد پیشی کی از آنها زیاد تر از شما که کسی که از ایشان

مِثْلَ مَا صَنَعْتُمْ قَالُوا بَلَىٰ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ تَسْمَعُونَ وَتُكْفِرُونَ وَ

باند آمدن عمل که شما کنید گفتند ای پیغمبر خدا فرمود بشنید و کفر کنید و

تَهْدُونَ دَبْرُ كُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثٌ وَثَلَاثِينَ مَرَّةً قَالَ أَبُو صَالِحٍ فَوَجَعَ فَقَرَأَ

حمد خواند پس بر نماز سی و سه بار گفت ابو صالح نادای پس باز گشتند فقرا آمدند

الْمُهَاجِرِينَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا أَسْمِعْ أَخَوَانِنَا

مهاجرین بسوی آنحضرت صلی الله علیه وسلم گفتند که شنیدند برادران ما

أَهْلُ الْأَمْوَالِ بِمَا فَعَلْنَا فَفَعَلُوا مِثْلَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

که مالدارانند عمل را که کردیم بایشان کردند مانند آن پس فرمود صلی الله علیه

وَسَلَّمَ ذَلِكَ فَضَّلَ اللَّهُ يُؤْتِيهِ مِنْ شَيْءٍ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَلَيْسَ قَوْلُ

و سلم این افزونی اغنیاء بر شما فضل خداست که میدهد هر قدر را که متفق علیه نیست قول

أَبِي صَالِحٍ إِلَى أَخِيهِ الْأَعْدَمِ مُسْلِمٌ وَعَنْ كَيْبِ بْنِ عَجْرَةَ قَالَ قَالَ

ابی صالح تا آخر مگر نزد مسلم و مرویت از کعب بن عجره گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعْقِبَاتٍ لَا يَغِيبُ قَائِلُهُنَّ أَوْ

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم که بعضی عقب بعضی آیند آنکه نوبت گردانیده میشود گویند آن کلمات

فَاعِلُهُنَّ دَبْرُ كُلِّ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ ثَلَاثٌ وَثَلَاثُونَ تَسْبِيحَةً وَثَلَاثٌ

یا کنند آن در پس بر نماز فریفته سی و سه بار سبحان الله گفتند و سی

وَتَلَاثُونَ تَحْمِيدَةً وَأَرْبَعٌ وَثَلَاثُونَ تَكْبِيرَةً رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

و سه بار الحمد الله گفتند و سی و چهار بار الله اکبر گفتند رواه مسلم و مرویت از

أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ سَبَّحَ

ابی هریره گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم کسیکه

اللَّهُ دَبْرُ كُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَحَمْدَ اللَّهِ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَكَبَّرَ

گویند در پس بر نماز فریفته سی و سه بار و الحمد لله بگوید سی و سه بار و الله اکبر بگوید

الله ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ فَمَلَكَ تِسْعَةً وَتِسْعُونَ وَقَالَ تَمَامَ الْمِائَةِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ	سی و سه بار تسبیح برین مجموع شود و هر یک برای تمام کردن عدد صد این کلمه لا اله الا الله
وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ لَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ غُفِرَتْ	و صد لا شریک له الملک وله الحمد و هو علی کل شیء قدير امر زیاده شود
خَطَايَا أُولَئِكَ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدٍ الْبَحْرِ الْأَمْسَلُ عَنْ أَبِي مَامَةَ قَالَ	گفتند با شستن اگر چه باشد گناهانش مانند کف دریا رواه مسلم و از ابی امامه روایت گفت
قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الدُّعَاءِ أَسْمَعُ قَالَ جُوفَ اللَّيْلِ الْآخِرُ وَدُبْرُ الصَّلَاةِ	گفته شد ای پیغمبر خدا کدام دعا مسموع تر است فرمود دعا میانه شب و عقب نماز ای
الْمَكْتُوباتِ وَأَهْلُ التَّمْذِيهِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ	فرمود رواه ترمذی و مرویت از انس گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَئِنْ أَقْدَمَ قَوْمٌ يَذْكُرُونَ اللَّهَ مِنْ صَلَوةِ الْغَدَاةِ حَتَّى تَطْلُعَ	علیه وسلم که هرگز نشنیده ام که گروهی ذکر میکنند خدا متعالی را بعد از نماز با دعا تا بر آمدن
الشَّمْسِ حَبَّ إِلَى مَنْ أَنْ أُعْتِقَ أَرْبَعَةٌ مِنْ وَلَدِ اسْمِعِيلَ لِأَنَّهُ أَقْدَمَ	آفتاب محبوب تر است بسوی من از آزاد کردن من چهار مرد را از اولاد اسمعیل هرگز نشنیده ام
قَوْمٌ يَذْكُرُونَ اللَّهَ مِنْ صَلَوةِ الْعَصْرِ إِلَى أَنْ تَقْرِبَ الشَّمْسُ حَبَّ إِلَى مَنْ	گروهی ذکر میکنند خدا را بعد از نماز عصر تا غروب آفتاب محبوب تر است بسوی من از
أَنْ أُعْتِقَ أَرْبَعَةٌ أَوْ دَعَا أَوْ دَعَا عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ	از آزاد کردن من چهار مرد را رواه ابوداؤد و روایت است از انس گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَلَّى الْفَجْرَ فِي جَمَاعَةٍ ثُمَّ قَعَدَ يَذْكُرُ اللَّهَ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ	علیه وسلم هر کس که بخواند نماز فجر را در جماعت پس بنشیند در حالت تکبیر یا می کند خدا را تا که بر آفتاب
لَمْ يَصَلِّ تَرَكْتَيْنِ كَانَتْ لَهُ كَأَجْرِ حَجَّةٍ وَعُمْرَةٍ تَامَةٍ تَامَةٍ	پس اگر بگذارد و دو رکعت باشد مراد از آنند اجر حج و عمره برای تاکید سه بار فرمود تامة تامة تامة

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ادناه ترمذی و روایت است از علی بن ابی طالب علیه السلام

عَلَى أَعْوَادِ هَذَا الْمَنْبَرِ يَقُولُ مَنْ قَرَأَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ فِي دُبُوكُلِّ صَلَاةٍ لَمْ يَمْنَعْهُ

برچوبهای این منبر که میسر شود سبک بخواند آیه الکرسی را در پس هر نماز باز نمیدارد و او را از در آمدن

مِنْ دُخُولِ الْجَنَّةِ إِلَّا الْمَوْتُ دَمَنَ قَرَأَهَا حِينَ يَأْخُذُ مَضْجَعَهُ أَمَّنَهُ اللَّهُ

بهشت نگیرد مگر در هر آنجا که بخواند آیه الکرسی او نیکو میگردد و خوابگاه خود را ایمن گرداند و او را خدا تعالی

عَلَى أَرْبَعٍ وَارِجَارَةٍ وَأَهْلُ دُورَاتٍ حَوْلَهُ رَأَى إِلَهَهُ فِي شَعْبِ الْإِيمَانِ

بر سرای او و سرای همسایه او و اهل چند سرایها که گرد او میدهند رواه بیهقی در شعب الایمان

عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَنَمٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَالَ

و روایت است از عبد الرحمن بن عنان و او از نبی صلی الله علیه و سلم گفت

قَبْلَ أَنْ يَبْصُرَ وَيُشْنِي رَجُلِيٍّ مِنْ صَلَاةٍ الْغُزْبِ وَالصُّبْحِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

پیش از آنکه بر گردد از نماز و نماز خواندند پایدار خود را از نماز شام و بامداد و الله الا الله

وَحْدًا لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ لَهُ الْحَمْدُ بِدَلِيلِ الْخَيْرِ يُجِيئُ مَمِيتٌ وَهُوَ عَلَى

و حمد لا شریک له له الملک و له الحمد بیدل الخیر یجیئ ممیت و هو علی

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ عَشْرَ مَرَّاتٍ كُتِبَ لَهُ بِكُلِّ أَحَدَةٍ عَشْرُ حَسَنَاتٍ وَحُيْتُ عَنْهُ

کل شیئی قدیر ده مرتبه نوشته شود هر یکی از این کلمات ده نیکی و محو گردد هر از و

عَشْرُ سَيِّئَاتٍ وَرُفِعَ لَهُ عَشْرُ دَرَجَاتٍ وَكَانَتْ لَهُ حِزْنًا مِنْ كُلِّ مَكْرُوهٍ

ده بدی و بلند گردانیده شود هر پایدار باشد هر یک از اینها برای او امان از هر ناخوشی

وَحِزْنًا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ لَمْ يَجْعَلِ الذَّنْبُ أَنْ يُذِيرَكَ إِلَّا الشُّرَكَ

و چنانچه از شیطان شکار کرده شده و روا نیست بترس کنی را که در پا بداد را هر کس

وَكَانَ مِنْ أَفْضَلِ النَّاسِ عَمَلًا إِلَّا رَجُلًا يُفَضِّلُهُ يَقُولُ أَفْضَلُ مَا قَالَ أَمْرًا أَحَدٌ

و باشد گوینده کلمات از بهترین مردم از وی عمل کرد و یکبار کرده شود و او را که گوید فاضلتر از آنچه گفته است رواه احمد

بَابُ تَحْمِيلِ الْمَسَاجِدِ

باب در فضیلت تعمید مساجد

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ قَتَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذَكَّرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعَىٰ فِي خَوَائِمِهَا

و کسیت ستمکارتر از آنکه منع کرد مسجد های خدا را از آنکه یاد کرده شود نام خدا در او و کوشش کرد در پراکنی آن

أُولَٰئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِفِينَ لَهُ كُفْرُهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَكَفَرُهُمْ

این گروه نمی توانند ایشان را در آنجا مسجد مگر بر اسان ایشان تر است در دنیا خوارگی و ایشان تر است

فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

در آخرت عذاب بزرگ جز این نیست که عمارت میکند مسجد های خدا را کسی که ایمان آورده است بخدا و بر روز آخرت

وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَغْشَىٰ إِلَّا اللَّهَ فَصَلِّ أُولَٰئِكَ أَنْ تَكُونُوا

و بر پا داشته است نماز را و داده است زکوة را و نه ترسیده است مگر از خدا پس توقع است که این جماعه

مِنَ الْمُتَّقِينَ فِي بَيُوتِ آذِنَ اللَّهُ أَنْ تَرْفَعُ وَيُذَكَّرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ

از راه اینها گمان باشند در نمازهای که دستور می داده است نه که بلند کرده شود و از آن یاد کرده شود و اینها نام و یاد که یاد میکنند

لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ

خدا را آنجا صبح و شب هم مردانیکه باز دارند ایشان را سوداگری و نه خرید و نه وخت از

ذِكْرِ اللَّهِ وَاقَامَ الصَّلَاةَ وَاتَّبِئُوا زَكَاةً يُخَافُونَ يَوْمًا تَقَلَّبُ فِيهِ

یاد کردن خدا و بر پا داشتن نماز و دادن زکوة میزنند از آن روز که مقلب شوند در آن

الْقُلُوبُ الْأَبْصَارُهُ لِيُجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ

دلها و دیده ها تا جزا دهد ایشان را تا بهتر از آنچه کرده اند و زیاده کند ایشان را تا از فضل خود بیش

وَاللَّهُ يُزَيِّنُكَ مِنْ شَاءَ بِغَيْرِ حَبَابٍ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

و خدا روزی میدهد به هر کس که خواهد بغیر حباب است از این روایت است از ابی هریرة گفت فرمود رسول خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَبُّ الْبِلَادِ إِلَى اللَّهِ مَسَاجِدُهَا وَأَنْفُسُ الْمِلَادِ

صلی الله علیه و سلم دوست ترین جایها از شهرها بسوی خدا مسجد های آن شهرها و نیتن تنها از شهرها

إِلَى اللَّهِ أَشْوَاقُهُمْ وَأَوْاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عُثْمَانَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

بِسْمِ اللَّهِ يَا زَارِدِي دُشْتِ مَادِ اِسْمُ دُرُودِ سَمِیْعِ خُدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ بَنَى لِلَّهِ مَسْجِدًا بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

علیه وسلم کیسه بنا کند برای خدا مسجدی برایش بنا کند خدا تعالی مرد را خانه در بهشت متفق علیه

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ غَدَا إِلَى

در روایت از ابی هریره گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم سبکه برود در اول روز بسوی

لِلْمَسْجِدِ وَرَاحَ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُ نَزْلَهُ مِنَ الْجَنَّةِ كُلَّمَا غَدَا أَوْ رَاحَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

مسجد یا برود در آخر روز آماده گرداند خدا تعالی برای وی طعام بهائی آورد در بهشت یا در دنیا نگاه متفق علیه

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَظْمِ الثَّانِي

در روایت است از ابی هوسه گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم بزرگترین مردم از روی ثواب

فِي الصَّلَاةِ أَبْعَدُهُمْ فَأَبْعَدُهُمْ فَمَشَى الَّذِي يَنْتَظِرُ الصَّلَاةَ حَتَّى يَصِلَ إِلَيْهَا

در نماز دورترین پس و نزدیکترین ایشانست در راه و آن کیسه نشسته است در مسجد انتظار میکند تا که بگذرد از

مَعَ الْإِمَامِ أَعْظَمُ أَجْرًا مِنَ الَّذِي يُصَلِّي تَوْبِيًّا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

با امام بزرگ تر است از روی اجرا کیسه بگذارد تنها پست بر خواب میرود متفق علیه است و از

جَابِرٍ قَالَ خَلَيْتُ الْبَقَاعَ حَوْلَ الْمَسْجِدِ فَأَرَادَ بِنُوسَلَةٍ أَنْ يَنْتَقِلُوا أَقْرَبَ

جابر روایت گفت خالی شد جاها گرد مسجد آنحضرت پس خواسته بنوسله بیاورد از منازل خود نزد مسجد

الْمَسْجِدِ قَبْلَ ذَلِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُمْ بَلِّغْنِي أَنْكُمْ تُرِيدُونَ

پرسیدند آن پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم را پس گفت مرد ایشان را که چه می خواهید شما می خواهید

أَنْ تَنْتَقِلُوا أَقْرَبَ الْمَسْجِدِ قَالُوا نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَادَرْنَا ذَلِكَ فَقَالَ

منتقل شدن از منازل خود در قرب مسجد گفتند ای پیغمبر خدا بجز بقیع نمیخواهیم ایما از ابراهیم فرمودم

يَا بَنِي سَلَمَةَ وَيَا رُكْمَ تَكْتَبُ أَتَاكُمْ دِيَارَكُمْ تَكْتَبُ أَتَاكُمْ دِيَارَكُمْ تَكْتَبُ

ای بنی سلمه ای روم گیرید جاها را بنویسید ای خود را بنویسید میشود آشار شما کرد فرمود برای تاکید رواه مسلم

وَكُنْ أَبْرَارًا ۝ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعَةٌ

و از ابی برید روایت است گفت فرمود همیشه بر نما صلی الله علیه و سلم هفت قوم انداز فرمودم

يُظِلُّهُمُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ ۝ أَمَامَ عَادِلٍ ۝ وَشَابَّ نَشَأً فِي عِبَادَةٍ

که میبارد ایشان را خدا تعالی در پناه خود روزی که نیست هیچ پناهی جز پناه وی یکی باو شاه عادل است دوم جوانیکه نشو

اللَّهُ وَرَجُلٌ مَعْلُقٌ بِالسَّجْدِ إِذَا خَرَجَ مِنْهُ حَتَّى يَعُودَ إِلَيْهِ

خدا سوم مردیکه دلش منقطع است بمسجودی که بیرون آید از آن تا آنکه باز گردد بسوی مسجد

وَرَجُلَانِ تَخَابَا فِي اللَّهِ اجْتِمَعَا عَلَيْهِ وَتَفَرَّقَا عَلَيْهِ وَرَجُلٌ ذَكَرَ اللَّهَ

دو چهارم هر یکی از دو مرد که دوستانند یکدیگر را از جهت خدا فراموش نمیکنند و جدا میگردند و هر یک از آن دو را یاد خدا را

خَالِيًا فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ وَرَجُلٌ دَعَتْهُ امْرَأَةٌ ذَاتُ حَيْثٍ جَمَالٍ

پنجاهم آنکس که رحمت پروردگار بر او است و او را از زنی صاحب جاه و جمال

فَقَالَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ فَانْخَفَا مَا حَتَّى لَا تَعْلَمَ

پس گفت آن مرد بدینیکه من میترسم خدا را و منقسم گردیدم صدقه که بخواهی از صدقه پس پنهان کرد صدقه را تا آنکه ندانند

شِمَالَهُ مَا تَتَفَقَّحُ بِمِيقِنَةٍ مُتَّفَقٍ عَلَيْهِ ۝ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

دست چپ از آن میبرد و راست می متفق علیه از وی روایت است گفت فرمود همیشه خدا صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةُ الرَّجُلِ فِي الْجَمَاعَةِ تَضَعُفُ عَلَى صَلَاتِهِ فِي

الله علیه و سلم نماز مردیکه میکند در جماعت یکجا عت زباده گردانیده میشود و ثواب آن بر نماز او که میکند چهار

بَيْتِهِ وَفِي سُوْقِهِ خَمْسًا وَعَشْرِينَ ضِعْفًا وَذَلِكَ أَنَّهُ إِذَا تَوَضَّأَ

خانه خود و در بازار خود است و پنج درجه در آن کضعف ثواب به سبب آنست که چون وضو کند

فَأَحْسَنَ الْوُضُوءِ ثُمَّ خَرَجَ إِلَى الْمَسْجِدِ لَا يُخْرِجُهُ إِلَّا الصَّلَاةُ لَمْ يَخْطُ

پس نیک کرد وضو را بهتر بیرون آمد بسوی مسجد و تا آنکه بیرون نی آید و او را که نماز نیند

خُطْوَةً إِلَّا أَرَفَتْ لَهُ بِهَا دَرَجَةً وَحُطَّ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةٌ فَإِذَا صَلَّى

پنج گامی که میگذارد گردانیده میشود و او را یک گام باید و ثواب که کرده میشود از وی با آن گامی پس چون نماز گذارد

نکته

لَمْ تَزَلِ الْمَلَكَةُ تَصَلِّي عَلَيْهِ مَا دَامَ فِي مُصَلَاةِ اللَّهِ صَلَّى عَلَيْهِ اللَّهُمَّ

هنر داشته فرشتگان کرد و همیشه از شما دعا می کرد تا آنکه شش است و نماز خود باین میسر که خداوند درود و عزت بر او خداوند

أَرْحَمَهُ وَلَا يَزَالُ أَحَدُكُمْ فِي صَلَوةٍ مَا يَسْتَبْرَأُ الصَّلَوةَ وَفِي رَوَايَةٍ قَالَ إِذَا

رحمت کند و همیشه از شما دعا می کرد تا آنکه شش است و نماز خود باین میسر که خداوند درود و عزت بر او خداوند

دَخَلَ الْمَسْجِدَ كَانَتْ الصَّلَوةُ تَجِبُ لَهُ وَمَا فِي دُعَاءِ الْمَلَكَةِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ

درآمد مسجد را دعا می کرد که منعم کند نماز از این روایت و زیاده کرده در این روایت و دعا فرستگان از این عبارت را خداوند

لَهُ اللَّهُمَّ تَبَّ عَلَيْهِ مَا لَمْ يُؤْذِيهِ مَا لَمْ يُجِدْ فِيهِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

مرا در خداوند را جمع کن بر حق برو ما دام که بر نگذارد سجد و هیچ مسلمان را ما دام که حدث کند در مسجد متفق علیه است

وَعَنْ أَبِي أُسَيْدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی اسید مرویست گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْمَسْجِدَ فَلْيَقُلْ اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ إِذَا خَرَجَ

چون که یکی از شما مسجد را پس باید که گوید خداوند احسان برای من را باری رحمت خود را و چون بر آید از مسجد

فَلْيَقُلْ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي قَتَادَةَ

پس باید که گوید خداوند من سوال میکنم ترا از نزد تو بخشش تو رواه مسلم و روایت است از ابی قتاده رفته

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْمَسْجِدَ

بدرستی که پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم فرمود چون در آید مسجد را

فَلْيَرْكَعْ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يَجْلِسَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ مُعَاوِيَةَ ابْنِ

پس باید که بکند دو رکعت پیش از آنکه بنشیند متفق علیه و از معاویه ابن

قُرَّةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ هَاتَيْنِ

فرمود نهی او را اینست می کند از هر خود که بدینکه آنحضرت صلی الله علیه وسلم نهی کرد از خوردن این

الشَّجَرَيْنِ يَعْْنِي الْبَصَلَ وَالثُّومَ وَقَالَ مَنْ أَكَلَهُمَا فَلْيَقْرَبَنَّ مَسْجِدَنَا

دو درخت یعنی پیاز کبر و فلفل آنحضرت کسیکه بخورد این دو درخت را پس قریب نشود مسجد ما را

وَقَالَ إِن كُنْتُمْ لَا بَدَّ إِلَيْهِمَا فَأَيِسْتَوْهُمَا طِغْيَارُوا أَلَا بُودَاؤْدَ وَعَنْ

و گفت اگر سببید شما که ما را فرزند گانید اینها و خود را پس میرانید و دور کنید بوی آنها را به کفایت رواه ابو داود و حر و لست از

جاریه گفت فرمود به خیمبر فدا صلی الله علیه وسلم کیسکه بخورد این دخت ناخوشبو پیاز یا سیرا

[Handwritten musical notation]

مَسْتَنُوْدَ الْيَهُودِ مَسْجِدًا فَإِنَّ الْمَلِكَةَ تَتَأَذَى بِمَا يَتَأَذَى مِنْهُ
پس باید که آب نشو و در نیاید مسجد را زیرا که در عثمان آزاد میکند از آن چیزی که از او میگذشتند از وی

92 1 4 - 4 | 9 0 - 7 0 - 1 1 1 1 1 - 3 5 6 1 - 6 - 9 9 9 9 1 1

إِلَّا نَسْفَقُ عَلَيْهِ **وَمِنْ عَاقِبَتِهِ** قَالَتْ مَرْيَمُ لَوْ أَنَّ لِلَّهِ وَلِيًّا لَكُنَّ مِنَ الْغَالِبِينَ
 ارمیاں منفق علیہ و مرویت از عایشہ رضی گفت امر کرد بیعین خدا صلی اللہ

١٠٠٠

عليه السلام بيناء مسجد في لدوريان بيطف ويطيّب رواه ابو داود و
عليه السلام بنابر حديثي در سر ابا محمد و امير كزك با كنيز و هم نشوند بسيار خوشبو كننده شوند رواه ابو داود و

الْبَيْتُ الَّذِي فِيهِ الْمَدِينَةُ وَالْمَدِينَةُ فِيهِ الْمَدِينَةُ

والله اعلم بي اي حاديه ربنا نجاة **وعنه** قال قال رسول الله صلى
 الله عليه وآله: **الزنى امر اربعة** است ازد ومحملات راوا بن ماه وازوى مرديت گفت فرمود پيغمبر خدا صلى الله عليه وآله

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ هُمْ عَنْ آلِهَتِهِمْ أَتَوْنَهُمْ لِيُقْضَىٰ لَهُمْ أَفْئَتُهُمْ حَسْرَةً فِي هَٰؤُلَاءِ الْقَوْمِ

علیہ السلام عرض کر دے کہ میں تمہاری ہمت سے کہ یہاں تو اب میں ہندوؤں کے خلاف کسی چیز کی کھینچ نہیں آؤں اور اگر وہ

السُّورَةُ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

سُورَةُ الْاَنْعَامِ

القَارِ وَأَوَّلُهَا تِهَارٌ ثُمَّ لَسَارٌ وَالْأَوَّلُ مَدِينَةٌ

فرمان ایامی کرده شد آن را مرد پسر فراموش کرد آنرا دوا نه می داد و او دواز

سُرْدَةُ ضَرْفَالٍ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْكَ وَسَلِّمْ ثُمَّ انْصَرَفَ

رب و مظهر و بیست گفت فرموده بجز خدا صلی الله علیه و آله بشارت ده مردونه گانرا در تار

إلى المساحدين منهم إمام يوم القيمة رواه الترمذي و

بسمه تعالی ام در روز رستخیز راه تزیادی و ابدا و

وَابْنُ مَاجَةَ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ وَأَنَسٍ **وَعَنْ** أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ

و ابن ماجه از سهل بن سعد و از انس رهن و از ابی سعید خدری مرویت

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَأَيْتُمُ الرَّجُلَ يَتَحَاهَدُ السَّجْدَ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم چون بینید مردی را که عهد بر آن میبندد

فَأَشْمُدْ وَالْهُ بِالْإِيمَانِ فَإِنَّ اللَّهَ يَقُولُ عَزَّ وَجَلَّ إِنَّمَا يَغْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ

پس گوی و بگوید که ایمنی از آنست که خدا تعالی میفرماید معمور نماید مسجد های خدا را مگر کسی که

أَمَنَ بِاللَّهِ الْيَوْمَ الْآخِرَ إِلَّا التَّمْذِي وَابْنُ مَاجَةَ وَالدَّارِمِيُّ **وَعَنْ**

ایمان آورده است بخدا در روز آخرت رواه ترمذی و ابن ماجه و الدارمی و روایت است

أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ مَخْرَجَ مِنْ

از ابی امامه رفته گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم کسی که بیرون آید از

بَيْتِهِ مُتَطَهِّرًا إِلَى صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ فَاجْرُهُ كَأَجْرِ الْحَاجِّ الْمُحْرِمِ

خانه خود بوضو بسوی نماز فرض پس اگر او بمسجد حرام بیرون آید همچو حج برآمده است احرام بسته

وَمَنْ مَخْرَجَ إِلَى تَيْبِ النَّصْرِ لَا يَنْصِبُهُ إِلَّا آيَاةُ فَاجْرُهُ كَأَجْرِ الْمُعْتَمِرِ

و کسی که بیرون آید بسوی نماز هاست نه در آرد او را مگر تسبیح علمی پس ثواب او همچو کسی که عمره می آورد

وَصَلَاةٍ عَلَى أَثَرِ الصَّلَاةِ لَا لَفُوبَيْنِهَا مَا كَتَبَ فِي عِلِّيْنِ رَوَاهُ أَحْمَدُ

و نماز بر نمازی دیگر نیست کلامی پیوده در میان آن هر دو عیلت که نوشته شود در اعلی مرتبه رواه احمد

وَأَبُو دَاوُدَ **وَعَنْ** أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و ابو داود و از ابی هریره رفته گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم

إِذَا مَرَّ نَحْوُ بِيَاضِ الْجَنَّةِ فَارْتَقُوا قَبْلَ يَارَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و هنگامی که از کنار بیاض جهنم گذشت پس بچرخیدند قبل از آنکه رسول الله صلی الله علیه

وَسَلَّمَ وَمَا رِيَاضُ الْجَنَّةِ قَالَ الْمَسَاجِدُ قَبْلَ مَا الرِّقْعُ يَارَسُولَ اللَّهِ

و سلم و ریاض الجنه فرمود مسجد گفته شد و هیئت چرخیدن ای پیغمبر خدا

قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

فرمود این کلمه است سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله واحد اكبر رواه ترمذی

وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَتَى الْمَسْجِدَ

در وقت از وی گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم کسیکه بیاید مسجد را

لِشَيْءٍ فَمَوْحِظُهُ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ إِنْ حَبَّرَا

برای چیزی پس همان چیز بهره اوست رواه ابو داود و در روایت از ابی امامه گفت هر که بیاید مسجد را

مِّنَ الْيَهُودِ سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْبَقَاعِ خَيْرُ فَكَتَبَ عَنْهُ

از یهود پرسید پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم کدامی از جاها بهتر است پس خاموش ماند و حضرت از جبرئیل

وَقَالَ أَسْكَتَ حَتَّى يَخْبِيَ جِبْرِئِيلُ فَكَتَبَ وَجَاءَ جِبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَسَأَلَ

و گفت خاموشی پنهان شد تا آنکه پدید جبرئیل پس خاموش ماند و حضرت و آمد جبرئیل علیه السلام پس پرسید و حضرت

فَقَالَ مَا الْمَسْئُولُ عَنْهُ يَا بَعْظَمُ مِنَ السَّائِلِ لَكِنْ أَسْأَلُ دُرِّي تَبَارَكَ وَتَعَالَى

پس گفت جبرئیل نیست سوال کرده شده از آنرا سوال کننده ولیکن من میپرسم من پروردگار خود را تبارک و تعالی

ثُمَّ قَالَ جِبْرِئِيلُ يَا مُحَمَّدُ إِنِّي دَفُوتٌ مِنَ اللَّهِ دَفْءٌ أَمَّا دَفْءُكَ فَتَوَقَّ

پس گفت جبرئیل ای محمد پس تو را یک دفعه از نزد خداوندی که از تو یک دفعه دفعه کند و دفعه از آنجا که از تو دفعه کند

وَكَيْفَ كَانَ يَا جِبْرِئِيلُ قَالَ كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ سَبْعُونَ أَلْفَ حِجَابٍ

پس ای جبرئیل آن نزدیک شدن تو با من گفت جبرئیل بود میان من و خدا هفتاد هزار پرده

مِنْ نُورٍ فَقَالَ شَرُّ الْبَقَاعِ أَسْوَأُهَا خَيْرُ الْبَقَاعِ مَسَاجِدُهَا رَوَاهُ ابْنُ

از نور گفت پس فرمود حق تعالی برین جاها بازار است و بهترین جاها مسجد است و رواه ابن

حِبَّانَ مَسْرُوعٍ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

حیسان در روایت است از ابی هریره گفت شنیدم من پیغمبر خدا صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ جَاءَ مَسْجِدَ هَذِهِ الْقُرَيَاتِ الْأَخْيَرِ تَعَلَّمَ أَوْ بَعَثَ

او علیه وسلم را که میگفت کسیکه بیاید مسجد این شهر را که نزدیک خود را بیاموزد یا بیاموزاند و بگوید

فَهُوَ مِمَّنْزِلَةِ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَنْ جَاءَ لِنُفْرِذَ ذَلِكَ فَهُوَ مِمَّنْزِلَةِ

پس از آنکه در راه خدا و کسیکه بیاورد برای کار دیگر پس آنست که

الرَّجُلُ يَنْظُرُ إِلَى مَنَاعٍ غَيْرِهِ رَوَاهُ ابْنُ حَبَّانَ وَابْنُ أَبِي حَتْمٍ فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ

مردی که می نگرد بمانع دیگر - رواه ابن حبان و بیهقی در شعب الایمان

وَمَنْ الْحَسَنِ مَرَّسًا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْتِي عَلَى

و مرویت از حسن بصری از روی مرسل گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم می آید بر

النَّاسِ مَا نَ يَكُونُ حَيْثُ يَكُونُ فِي مَا جِئْتُمْ فِي أَمْرِهِمْ فَلَاحِجًا لِسُوهُمْ

مردمان زمانیکه می آید کجای ایشان در مسجد می آید در کار دنیا و ایشان پس در پیشانی بکنند ایشان را

فَلَيْسَ بِهِ فِيهِمْ حَاجَةٌ رَوَاهُ ابْنُ حَبَّانَ وَابْنُ أَبِي حَتْمٍ فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ وَمَنْ أَنْسَ

پس نیست در ایشان حاجتی رواه بیهقی در شعب ایمان و از انس روایت

ابْنُ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةُ الرَّجُلِ فِي

مرویت گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم نماز مردی در

بَيْتِهِ بِصَلَاةٍ وَصَلَوْتُهُ فِي مَسْجِدِ الْقِبْلَةِ ثَمَانِينَ عَشْرِينَ صَلَاةً

خانه وی بمنزله یک نماز است و نماز وی در مسجد قبله وی بمنزله بیست و پنج نماز است

وَصَلَوْتُهُ فِي الْمَسْجِدِ الَّذِي لَمْ يَجْمَعْ فِيهِ جُمُعَةً مِائَةً صَلَاةً وَصَلَوْتُهُ

و نماز وی در مسجدی که جمعه ادا کرده شود در آن مسجد بمنزله هشتاد نماز است و نماز وی

فِي الْمَسْجِدِ لَا تَقْصِرُ ثَمَانِينَ أَلْفَ صَلَاةٍ وَصَلَوْتُهُ فِي مَسْجِدِي ثَمَانِينَ

در مسجد اقصی پنجاه هزار نماز است و نماز وی در مسجد من بمنزله پنجاه

أَلْفَ صَلَاةٍ وَصَلَوْتُهُ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ مِائَةً أَلْفَ صَلَاةٍ رَوَاهُ ابْنُ

هزار نماز است و نماز وی در مسجد حرام بمنزله صد هزار نماز است رواه ابن

مَاجَةٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ مَسْجِدٍ وَضِعَ فِي

ماجر و روایت است از ابی ذر گفت گفتم ای پیغمبر خدا کدام مسجد است که بنا کرده شد در

الْأَرْضِ أَقْبَلَ قَالَ الْمُسْجِدُ الْحَرَامُ ثُمَّ رَأَيْتُ قَالَ ثُمَّ الْمَسْجِدُ الْأَقْصَى

زمین غنت فرمود مسجد حرام گفت پتر که ام فرمود پتر مسجد افقی است

قُلْتُ كُوبَيْنَهُمَا قَالَا رَبُّنَا قَالَ الْأَرْضُ لَكَ مَسْجِدٌ فَمَا

کفر خفته است در میان این برد و مبدی فرمود چهل سال بهتر زمین تمام ترا میبویست پس هر کجا که

أَدْرَكَكَ الصَّلَاةُ فَصَلِّ مُتَّفِقًا عَلَيْهِ **عَنْ** عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ

دریابہ ترا نماز پس بگذارد متفق علیہ و مرویست از عبد اللہ بن عمرو بن

الْعَامِ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا دَخَلَ الْمَسْجِدَ

۱۰۹۹۱۰۱۱۱۲۱۳۱۴۱۵۱۶۱۷۱۸۱۹۲۰۲۱۲۲۲۳۲۴۲۵۲۶۲۷۲۸۲۹۳۰۳۱۳۲۳۳۳۴۳۵۳۶۳۷۳۸۳۹۴۰۴۱۴۲۴۳۴۴۴۵۴۶۴۷۴۸۴۹۵۰۵۱۵۲۵۳۵۴۵۵۵۶۵۷۵۸۵۹۶۰۶۱۶۲۶۳۶۴۶۵۶۶۶۷۶۸۶۹۷۰۷۱۷۲۷۳۷۴۷۵۷۶۷۷۷۸۷۹۸۰۸۱۸۲۸۳۸۴۸۵۸۶۸۷۸۸۸۹۹۰۹۱۹۲۹۳۹۴۹۵۹۶۹۷۹۸۹۹۱۰۰

اعوذ بالله العظيم ووجه الكريم وسلطانة القديم من الشيطان

١٢

الرَّحِيمِ قَالَ فَإِذَا قَالُوا ذَلِكَ قَالَ الشَّيْطَانُ حِفْظٌ مِّمِّي سَائِرَ الْيَوْمِ سَرَّاهُ
شكسار کرده شده و نمود آنحضرت چون گوید کسی این کلمات را میگوید شیطان نگاه داشته نباید از سر تا سر و دله

وَأَنبِئْهُمْ أَنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ

ابوداؤد و ابن ماجہ میں ہے کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے فرمایا:

أَوْسًا: أَيْ: أَيْتِي: أَيْ: الصُّمَّةُ: كُنَانِيَّةُ رُبْعِ الشَّصِّ

علیه السلام ات علما عن صلواتی
علیه السلام یک بامداد از غار مبین تا آنکه نزدیک بودیم که به بنیم آفتاب را طلوع کرده

فخرج سورة افتتح بالصلاة فصلى الله عليه وسلم

پس بیرون آواز غایت شتابی پس تکبیر گرفته شد برای نماز پس نماز گذارد و پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم

وَتَجَوَّزَ فِي صَلَاتِهِ فَلَمَّا سَلَّمَ دَعَا بِصَوْتِهِ فَقَالَ لَنَا عَلَى مَصَافِكُمْ كَيْدًا

خواند ما و از بلند پس خود را از این کافران کشف بکنند

انتم ثور انقتل الينا تو قال اما اني ساعدتكم ما حبسني عنكم

رسیده بستر گشت آنحضرت بچنان بستر فرود آگامانید که سعی من جزو دم ستی را که هم چیز مانده است از شهادت این

رَاذَا أَرَدَتْ قِتْنَةً فِي قَوْمٍ فَتَوَفَّيْنِي غَيْرَ مَفْتُونٍ وَأَسْأَلُكَ حُبَّكَ وَحُبَّ

و چون خواهی قتنه در قومی پس بفرمان مرا پیش از آنکه گرفتار قتنه شوم و سوال میکنم از تو دوستی مرا دوستی

مَنْ يُحِبُّكَ وَحُبَّ عَمَلٍ يُقَرِّبُنِي إِلَى حُبِّكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

کسی را که دوست دارد زلوه و ستی کار کند مرا از سبب این دوستی تو پس فرمود پیغمبر خدا صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا حَقُّ فَاذِرُ سَوْهَاتِهِمْ تَعْلَمُوهُمَا سَرَاوَاهُ أَحْمَدُ

اسم علی و سلم این واقع که دیدم حق است پس بخوابیده از این پیغمبر تعلیم کنند از راه احمد

وَالْتَمِذِي وَقَالَ هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ وَسَأَلْتُ مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَاعِيلَ

و ترمذی و گفت که این حدیث حسن صحیح است پرسیدم محمد بن اسمعیل

عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ فَقَالَ هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ

یعنی بخاری را از این حدیث که هر حال دارد پس گفت که این حدیث صحیح است

بَابُ فَضِيلَةِ الْجَمَاعَةِ

باب در فضیلت نماز جماعت

وَأَقِمُوا الصَّلَاةَ وَأَتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّائِعِينَ

و نماز را برپا سازید و بدهید زکوة را رکوع کنید همراه رکوع کنندگان

عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةُ

روایت از ابن عمر گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم نماز یک

الْجَمَاعَةِ تَفْضُلُ صَلَاةِ الْفَذِّ بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

جماعت بگذارد از نماز که در نماز یک تنها بگذارد بیست و هفت درجه متفق علیه است

وَعَنْ أَبِي بَكْرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از ابی بکر گفت نماز که با جماعت

بَيَوْمٍ الصُّبْحِ فَلَمَّا سَلَّمَ قَالَ شَاهِدُ فُلَانٌ قَالُوا لَا قَالَ أَشَاهِدُ

روزی نماز باشد او پس هرگاه که سلام داد فرمود که آری حاضر هست فلان که گفته حاضر نیست محمود و امامان

نماز رکوع

۲
چون عبادت کردی
نقش بسبب بی خبری
خود دوست در جیب
و عیادت

فَلَنْ قَالُوا لَا قَالِ إِنَّ هَاتَيْنِ الصَّلَاتَيْنِ أَثْقَلُ الصَّلَوَاتِ عَلَى الْمُنَافِقِينَ
 طاق محض گفته که ملزمت فرمود و سخت کرد این دو نماز بجمع و شام که آنترین نماز است بر منافقین
 وَلَوْ تَعْلَمُونَ مَا فِيهَا لَآتَيْتُمْوهَا وَلَوْ حَبَوَ عَلَى الرُّكْبِ إِنَّ الصَّفَّ الْأَوَّلَ
 اگر چه استیلا شود بر این دو نماز است هر آینه می آمدید این دو نماز را بر زانو و زنده و پند بیک صفت اول
 عَلَى مِثْلِ صِفِّ الْمَلَائِكَةِ وَلَوْ عَلِمْتُمْ مَا فَضِيلَتُهُ لَآتَيْتُمْوهَا وَإِنَّ صَلَاةَ
 بر آن صفت و شکر آن است و فضل اگر چه استیلا شود بر این دو نماز است هر آینه شایسته یک صفت اول بر آن صفت آن است
 الرَّجُلُ مَعَ الرَّجُلِ أَزْكَى مِنْ صَلَواتٍ وَحْدَهُ وَصَلَاةُ مَعَ الرَّجُلَيْنِ أَزْكَى مِنْ
 مرد با یکدیگر زیاده تر است از یک نفر و نش تنها و نزدیکی با دو مرد پاکیزه تر است
 صَلَواتِهِ مَعَ الرَّجُلِ مَا كَثُرَتْ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتَّسَائِي
 از نماز کردار نش با یکدیگر زیاده تر است از نماز یک نفر و آن محبوب تر است به سوی خدا و او را بود و تسائی
 وَعَنْ أُمِّ الدُّنْهَاءِ قَالَتْ دَخَلَ عَلَى أَبِي الدَّرْدَاءِ وَهُوَ مُغْضَبٌ فَقُلْتُ
 و روایت است از امیر دهر گفت در آمد بر من ابو الدرداء و حال آنکه او غصه آورده شده بود پس گفت من
 مَا أَغْضَبَكَ قَالَ وَاللَّهِ مَا أَعْرِفُ مِنْ أَمْرٍ أَمَّا مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 چه چیز در غضب آورد بر گفت بخدا که می شناسم من از کار امت محمد صلی الله علیه و سلم
 شَيْئًا إِلَّا أَنْتُمْ يَصَلُّونَ جَمِيعًا رَوَاهُ الْخَارِجِيُّ وَعَنْ أَبِي بَكْرٍ
 چیزی را که شما نماز می گزارید بجماعت رواد بخاری و از ابی
 ابْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِي حَتْمَةَ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ فَقَدْ سَلِمَانَ بْنَ
 بن سلیمان بن ابی حتمه روایت کرد برستی عمر بن الخطاب یعنی انداخته گفتم کرد سلیمان بن
 أَبِي حَتْمَةَ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ وَأَنْ عُمَرَ غَدَا إِلَى السُّوقِ وَمَسْكَنُ سُلَيْمَانَ
 ابی حتمه در نماز صبح و بعد از آنکه عمر رفت به بازار و خانه سلیمان
 بَيْنَ السُّجْدِ السُّوقِ فَمَرَّ عَلَى الشَّاهِدِ أَمْرٍ سُلَيْمَانَ فَقَالَ لَهَا لَمَّا رَأَى
 در میان سجده بازار بود پس گذشت بر شاهکار مادر سلیمان آن پس گفت عمر مرشفا را که در مردم

سَلَّمَانَ فِي الصُّبْحِ قَالَتْ إِنَّهُ بَاتَ يُصَلِّي فَغَلَبَتْ عَيْنَاهُ فَقَالَ عُمَرُ

سلمان را در نماز صبح خواب گرفته شفا به سید سلمان گفت نماز میگذارد و بعد از آن را دو چشم او پس فرمود عمر

لَا أَنْشَهُ صَلَاةَ الصُّبْحِ فِي جَمَاعَةٍ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَقُومَ لَيْلَةً

هر آنکه حاضر شد در نماز با جماعت محبوبتر است بسوی من از آنکه بایستم شب

رَوَاهُ مَالِكٌ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

رواه مالک و روایت است از ابی موسی اشعری رضی الله عنه گفت فرمود پیغمبر خدا صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اثْنَانِ فَمَا فَوْقَهُمَا جَمَاعَةٌ دَوَاهُ ابْنِ مَاجَةَ وَعَنْهُ

الله علیه وسلم دو کس و بیش از آنها است جماعت است رواه ابن ماجه و روایت از و سه

قَالَ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ أَعْمَى فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُ

گفت آمد آنحضرت را صلی الله علیه وسلم و آنرا بینا پس گفت ای پیغمبر خدا پرستیکه شان نیست

لَيْسَ لِي قَائِدٌ يَقُودُنِي إِلَى الْمَسْجِدِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

گفت من اگرست که است مرا لیدر و گفت مرا بسوی مسجد پس سوال کردند از آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ أَنْ يُرْجِعَهُ لِي فِي بَيْتِهِ فَوُخِّصَ لَهُ فَلَكَ مَا وَلِيَ دَعَا

و من که هست بر پا تا بگذارد آنرا در نماز خانه خود پس خدمت داد مرا و او را پس برگاه که بازگشت خواند او را

فَقَالَ هَلْ تَسْمَعُ الرَّدَّاعِيَا لِلصَّلَاةِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأَجِبْ دَوَاهُ مُسْلِمٍ

پس فرمود ای شنوی او را از آن را برای نماز گفت آری میشنوم فرمود پس جوابی بگو پس بپا رواه مسلم

وَعَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از عائشه روایت بدستیکه عائشه گفت شنیدم پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم را که

يَقُولُ لَا صَلَاةَ بِحَضْرَةِ الطَّامِرِ وَلَا وَهُوَ يَدْفَعُهُ الْاُخْبَانُ رَوَاهُ

میگفت بیک نیست نماز در حضور طامع و نه در حالیکه با صلی الله علیه وسلم کند بول و غائط رواه

مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مسلم و روایت است از ابی هریره که گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

إِذَا أُقِمَّتِ الصَّلَاةُ فَلَا صَلَوةَ إِلَّا الْمَكْتُوبَةُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

بخاری آمده است که عمار بن یاسر از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام روایت کرده است

ابن عمر قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَمْتَحُوا نِسَاءَكُمْ

ابن عمر گفت فرموده خدا صلی الله علیه و سلم منع نکنید زنان خود را

الْمَسَاجِدَ وَيَبْزُقْنَكُمْ خَيْرَ لَكُمْ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ

ابن عمر و یاسر و عمار اینها را روایت کرده است و اینها را روایت کرده است

أَمْرًا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كُنْتُمْ فِي الْمَسْجِدِ فَتَوَدَّ بِالصَّلَاةِ

او فرموده است که رسول الله صلی الله علیه و سلم فرموده است که اگر در مسجد هستید و دوست دارید که با خدا ملاقات کنید

فَلَا تَخْرُجْ أَحَدُكُمْ حَتَّى يَصِلَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُمِّ

پس هیچکدام از شما بیرون نروید تا آنکه نماز تمام نشده باشد و روایت کرده است احمد و ابن عمر

مَكْتُورَةً قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْمَدِينَةَ كَثِيرَةُ الْهَوَامِّ

مکثور و فرموده است که ای رسول الله صلی الله علیه و سلم این مدینه بسیار پر از حشرات است

وَالسَّبَاعِ وَأَنَا ضَرِيرُ الْبَصَرِ فَمَهْلُ تَجْدُلِي مِنْ رَحْصَةٍ قَالَ هَلْ تَسْمَعُ حَتَّى

و سباع و من ضعیف بینا ام پس ای رسول الله صلی الله علیه و سلم من چشمم ضعیف است و من صدای حشرات را می شنود

عَلَى الصَّلَاةِ حَتَّى عَلَى الْفَلَاحِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَمَهْلُ تَجْدُلِي مِنْ رَحْصَةٍ قَالَ هَلْ تَسْمَعُ حَتَّى

بر روی نماز حتی بر روی الفلاح است گفت عمار بن یاسر ای رسول الله صلی الله علیه و سلم من صدای حشرات را می شنود

أَبُو دَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

ابو داود و النسائی و روایت کرده است از ابی هریره گفت فرموده است خدا صلی الله علیه و سلم

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ وَضُوءَهُ تَوَرَّاحَ فَوَجَدَ النَّاسَ قَدْ صَلَّوْا

علیه و سلم هر کس وضو بخشد و آن را با کمال احسان بخشد و در نماز حاضر شود و بوی مسجدها را بپوشد

أَعْطَاهُ اللَّهُ مِثْلَ أَجْرِ مَنْ صَلَّاهَا وَحَضَرَهَا لَا يَقْصُرُ ذَلِكَ مِنْ أَجْرِ هُمْ

خداوند به او پاداشی بزرگ دادند مانند پاداش کسی که آن را بخواند و حاضر در آن باشد و این پاداش را از آن کس که آن را بخواند و حاضر در آن باشد کم نمی کند

شِبَادَ وَاهٍ أَبُو دَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ مَسْأَلَةً عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

چیز رواه ابو داود و نسائی روایت است از انس رضی الله عنه گفت فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَلَّى اللَّهُ أَرْبَعِينَ يَوْمًا فِي جَمَاعَةٍ يُدْرِكُ التَّكْبِيرَ

صلی الله علیه وسلم کسکه نماز گذارد برائے خدا چهل روز در جماعت در طاعت در یا در تکبیر

الْأُولَى كُتِبَ لَهُ بَرَاءَتَانِ بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ وَبَرَاءَةٌ مِنَ النِّفَاقِ رَوَاهُ

اولی را نوشته میشود مردی را دو خط بیزاری یکی بیزاری از آتش و دومی بیزاری از نفاق رواه

الْزَمَّذِيُّ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ وَهَبٍ عَنْ ثَوَابَتِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ

ترمذی و روایت است از عبد الله بن وهب و او روایت میکند از ثوابت بن معروفا که

حَدَّثَهُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ تَوَفَّى ابْنُ لُعْثَمَانَ بْنِ مَطْعُونٍ فَأَشْتَدَّ

روایت کرده است از انس بن مالک گفت وفات کرد فرزند عثمان بن مظعون پس زاده شد

حُزْنُهُ عَلَيْهِ حَتَّى اتَّخَذَ فِي دَارِهِ مَسْجِدًا يَتَعَبَّدُ فِيهِ فَبَلَغَ ذَلِكَ

غم او بر عثمان تا آنکه گرفت در خانه خود مسجد که عبادت میکرد در آن مسجد پس رسید آن خبر

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا عُثْمَانُ إِنَّ اللَّهَ لَوَ يَكْتُبُ عَلَيْنَا

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم را پس فرمود ای عثمان بدو ستم که خداوند نوشته است بر ما

الرُّهْبَانِيَّةَ اِتِّمَادُ رَهْبَانِيَّةٍ اُمِّي الْجَاهِلِيَّةِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَا عُثْمَانُ ابْنُ

رهبانیت را جز این نیست که رهبانیت است من جاهلیت است در راه خدای عثمان بن

مَطْعُونُ إِنَّ لِلْجَنَّةِ ثَمَانِيَةَ أَبْوَابٍ لِلنَّارِ سَبْعَةَ أَبْوَابٍ فَمَا يَسُرُّكَ

مظعون بن انس که در ستم که در راه است و مرد وزغ را یافت در راه است پس خوش نمی آید ترا

إِلَّا تَأْتِي بِأَبَا وَهْبٍ أَلَا وَجَدْتَ ابْنَكَ إِلَى جَنَّتِكَ لِحْذٍ مُجْزِئِكَ

ایکدی بیای دوری را از دوری آن که اگر بیاید تو که فرزند تو بر پیوسته نگرفته است بجز بقیه

يَسْتَشْفِعُ لَكَ إِلَى رَبِّكَ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ بَلَى قَبِيلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

طلب شفاعت کند مرا از الهی بزرگوار تو که بزرگ طلبه است گفت آری گفت یارای ای پیغمبر خدا

وَكُنَّا فِي قَرْطَبَا مَا لِعُثْمَانَ قَالَ نَعَمْ لِمَنْ صَبَرَ مِنْكُمْ وَاخْتَبَسَ ثَمَرًا قَالَ

درین بشارت ما هر دو اهل ایمان از خود آری شما هر دو اهل ایمان بشارت یکدیگر میکرد از شما بهتر ثواب است بهتر خود بخیر است

لَهُ يَا عُمَانُ بْنُ مَطْعُونٍ مَنْ صَلَّى صَلَاةَ الْخَيْرِ فِي جَمَاعَةٍ ثُمَّ جَلَسَ يَذْكُرُ

مرفغان را ای عثمان بن مطعون کسی که نماز ادا کرد نماز باشد او را در جماعت پیوسته نشست تا که ذکر میکند

اللَّهُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ كَانَ لَهُ فِي الْفَرْدِ وَسَبْعُونَ دَرَجَةً بَيْنَ كُلِّ

خدا را تا آنکه طلوع شود آفتاب باشد هر یک از فردوس هفتاد و درم مسانت بیان

دَرَجَتَيْنِ كَرِخِ الْفَرَسِ الْجَوَادِ الْمُضْمَرِ سَبْعِينَ سَنَةً وَمَنْ صَلَّى الظُّهْرَ

هر دو درجه مانند رفتن اسب تیز رو تغییر کرده شده هفتاد سال راه و کسی که نماز ظهر خواند

فِي جَمَاعَةٍ كَانَ لَهُ فِي جَنَاتِ عَذْنِ خَمْسُونَ دَرَجَةً كَرِخِ الْفَرَسِ الْجَوَادِ

در جماعت باشد هر دو در جنت عدن پنجاه درجه مانند رفتن اسب تیز رو

لِلْمُضْمَرِ خَمْسِينَ سَنَةً وَمَنْ صَلَّى الْعَصْرَ فِي جَمَاعَةٍ كَانَ لَهُ كَأَجْرِ ثَمَانِيَةِ

تغییر کرده شده پنجاه ساله راه و کسی که او اگر نماز عصر در جماعت باشد او را مانند ثواب بیست کس

مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ كُلِّهُمُ رَبُّ بَيْتِ عَتَقَهُمْ وَمَنْ صَلَّى الْمَغْرِبَ فِي

از اولاد اسمعیل همه ایشان را مالک شان از او کرد ایشان را و کسی که نماز مغرب ادا کرد

جَمَاعَةٍ كَانَ كَحَجَّةٍ مَبْرُورَةٍ وَعُمْرَةٍ مُتَقَبَّلَةٍ وَمَنْ صَلَّى الْعِشَاءَ فِي

جماعت باشد آن مانند حج میبرور و عمره مقبول و کسی که او اگر نماز عشا را

جَمَاعَةٍ كَانَ لَهُ كَقِيَامِ لَيْلَةِ الْقَدْرِ هَبْ جَمْعُ الْجَوَامِعِ

جماعت باشد هر دو را مانند قیام و زنده داشتن شب قدر از جمیع الجوامع

بَابُ إِثْمِ تَرْكِ الْجَمَاعَةِ

این باب در معصیت ترک جماعت است

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ مَنْ أَتَاهُ الرُّكْعَةُ فَقَدْ أَتَاهُ رَكْعَتَانِ

روایت است از ابی هریره از انس از آنکه میگوید که اگر کسی که یک رکعت را به او رساندند آن را دو رکعت یافته است

منضم است در
مکمل است
فاندر جماعت و در وقت شود
باشد نماز که در وقت شود
ممنوع است از ترک جماعت
در جمیع الجوامع

السَّجْدَةُ وَمَنْ فَاتَتْهُ قِرَاءَةُ أَمْرِ الْقُرْآنِ فَقَدْ فَاتَتْهُ خَيْرُهُ رَوَاهُ مَالِكٌ

سجده را اینست رکعت را و یک نیت شد و خواندن فاتحه کتاب پس تحقیق نیت شد از وی بسیار رواه

وَعَنْهُ أَنَّهُ قَالَ الَّذِي يَرْفَعُ رَأْسَهُ وَيَحْفَظُهُ قَبْلَ الْإِمَامِ فَإِنَّمَا

در روایت است از وی بدستیکه او گفت کسیکه بر دار دسر خود را و پشت کند سر را پیش از امام هرگز

نَاصِيَتُهُ بِيَدِ الشَّيْطَانِ رَوَاهُ مَالِكٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ

موی پیشانی او مگر بدست شیطان رواه مالک و روایت است از ابی هریره رضی الله عنه

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْلَا مَا فِي الْبُيُوتِ مِنَ النِّسَاءِ

از نبی صلی الله علیه وسلم فرمود اگر نبی بود چیزی که در خانه است از زنان

وَالذُّرِّيَّةِ أَقَمْتُ صَلَاةَ الْعِشَاءِ وَأَمَرْتُ فِتْيَانِي يُحَرِّقُونَ مَاقِي

و اطفال بر پا میکردم نماز عشاء را و میفرمودم خادمان خود را که بمیانها بیوزند چیزیها که در

الْبُيُوتِ بِالنَّارِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ أَبِي الشَّعْثَاءِ قَالَ خَرَجَ رَجُلٌ مِنَ

خانههاست با آتش رواه احمد و روایت است از ابو شعثاء گفت بیرون آمد مردی از

الْمَسْجِدِ بَعْدَ مَا أُذِنَ فِيهِ فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ أَمَا هَذَا أَفَقَدْ عَصَى

مسجد بعد از آنکه اذن گفته شد در مسجد پس گفت ابو هریره رضی الله عنه اما این مرد تحقیق که گناه کرد

أَبَا الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عُثْمَانَ

ابا قاسم را که گنیت اخضر است صلی الله علیه وسلم رواه مسلم و از عثمان

بْنِ عَفَّانٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ

بن عفان رضی الله عنه روایت گفت فرمود ستمبر خدا صلی الله علیه وسلم کسیکه

أَدْرَكَهُ الْإِدَاكُنُ فِي الْمَسْجِدِ ثُمَّ خَرَجَ لَمْ يَخْرُجْ لِحَاجَةٍ وَهُوَ لَا يَرِيدُ الرَّجْعَةَ

که در بایه او را باگ نمازد در مسجد ستمبر دن آمد و آنجا که بیرون نیامد و برای حاجت فرود می او نیتخواهد باز آمدن

فَهُوَ مُنَافِقٌ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ

پس منافق است رواه ابن ماجه و روایت است از ابن عباس رضی الله تعالی عنه

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ سَمِعَ الزَّيْدَ أَوْ فُلَمَّ يَجِبُ فَلَا صَلَوةَ

از بی سالی آن طایفه و سلم زود کسبشود بنگه غار را پس بجا بست نکرد و برای غار در سبزه خانه پس نیست غار

لَهُ الْآمِينَ عَذِيرًا أَلَا الدَّارُ قَطْنِي وَعَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو

مادر اکر از جهت عذری ر واه دار قطنی و روایت است از مجاهد و ابان عهده الله بن عمر

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَمْنَعُ رَجُلٌ أَهْلَهُ

رضی اللہ عنہما ہر سیکرہ نبی صلی اللہ علیہ وسلم فرمود منع کننہ بیچ مردے کسان خود را

أَنْ يَأْتُوا الْمَسَاجِدَ فَقَالَ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ فَإِنَّا نَمْنَعُهُنَّ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ

از آن مسجد با پس گفت لهری که مرعبد الله بن عمر را بود که ما البته منع میکنیم پس گفت عبه الله

أَحَدُكَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَوْلُ هَذَا قَالَ فَرَاكَ لَمْ

حدیث میکنیم و از امام علی (علیه السلام) و توفیق کنی این کلمه گفت راوی پس کلام

عَبْدُ اللَّهِ حَتَّى مَاتَ رَوَاهُ أَحَدٌ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ

انکود بان فرزند مجد الله بن عمر تا آنکه مرد و راه احمد و مریسیت از مجد الله بن مسعود

لَقَدْ رَأَيْتَنَا وَمَا يَخْفُ عَنْ الْمَلَكِ الْأَمْنَانِ قَدْ عَلِمَ نِفَاقَهُ أَوْ مَرِيضَ

تجھوتہ نہ کرنا کہ علم میکر دیم یا نہیں! پس یہی نامہ از جماعت غادر منافی کہ تحقیق معلوم ہو وفاق و یا بیاریہ اصلاً کا

وَأَنَّ كَانَ الْمَرْبُفُ لَمْ يَشَى بَيْنَ رَجُلَيْنِ حَتَّى يَأْتِيَ الصَّلَاةَ وَقَالَ إِنَّ

و تحقیق بود چارگیاه میرفت بهمان و مردی که در ایشان تا آنکه می آمد در مسجد بر آواز و گفت ابن مسعود بدرستی که

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَّمَنَا سُنَنَ الْإِمْدَى إِنْ مِنْ سُنَنِ

پس بر خدا صلی الله علیه وسلم تعلیم کرد ما را استوار که کل اذن ان موجب بدلیت است و بدلیت از جمله سنن

الْهُدَى الصَّلَاةُ فِي الشَّجَرِ الَّذِي يُؤْتِي فِيهِ وَفِي رَوَايَةٍ قَالَ مَنْ سَرَّهُ

عبارت در سیدیه دان لغته بود در این عهد و در روایب آمده است بن ستود لغت سیدیه و محلی نیز داده اند

ک

أَنْ يَتَّقِيَ اللَّهَ عَدَامَةً فَلْيَحَافِظْ عَلَى مَذَى الصَّلَاةِ الْخَمْسِ

ان مقامات کے مدار میں اس کے پاس اپنے لئے پہلی بار سے پہنچا۔

حَيْثُ يُنَادِي بِهِنَّ فَإِنَّ اللَّهَ تَبَّعَ لَنَبِيِّكُمْ سَنَ الْمُدَىٰ وَاتَّخَذَ مِنْ

در جا بیکزده کرده شود برای آنها پس بدست خدا تعالی شروع کرد برای پیغمبرش طریقه هدایت را و برستی این پنج نماز را

سَنَ الْمُدَىٰ وَلَوْ أَنَّكُمْ صَلَّيْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ كَمَا يُصَلُّ هَذِهِ الْمُتَخَلِّفُ فِي

محل آن طریقه است و اگر ثابت شود که شما گذارید نماز را در خانه های خود چنانکه می گذارند این شخص باز مانده در

بَيْتِهِ لَتَرَكْتُمْ سُنَّةَ نَبِيِّكُمْ وَلَوْ تَرَكْتُمْ سُنَّةَ نَبِيِّكُمْ لَضَلَلْتُمْ وَمَا مِنْ

خانه خود بر آید ترک کرده باشد طریقه پیغمبر خود را و اگر ترک بسید طریقه پیغمبر خود را بر آید گمراه شود و نیست هیچ

رَجُلٌ يَتَطَهَّرُ فَيُحْسِنُ الطَّهَوْرَ ثُمَّ يَمْدُ إِلَىٰ مَسْجِدٍ مِنْ هَذِهِ الْمَسَاجِدِ إِلَّا

مرد که طهارت کند پس نیک کند طهارت را بیشتر قصد رفتن کند بسوی مسجدی از این مساجد مگر آنکه

كُتِبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خَطْوَةٍ يَخْطُوها حَسَنَةٌ وَرَفَعَهُ بِهَا دَرَجَةً وَحَطَّ عَنْهُ

نویسد خدا تعالی برای او بهر گامیکه میزند نیکی و ثواب بدین گرداند برای او پادیه از جهنمی و کم گرداند از و

بِمَا سَيِّئَةٍ وَلَقَدْ رَأَيْنَا مَا يَتَخَلَّفُ عَنْهَا الْأَمَنَافُ مَعْلُومُ التَّفَاقِ

بسبب آن بدی او بجهنم دانستم بهما بهر که تخلف نمیکرد از جماعت گر منافق که نفاق او ظاهر بود

وَلَقَدْ كَانَ الرَّجُلُ يُوتِي بِهِمَا دِي بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ حَتَّىٰ يُقَامَ فِي الصَّفِّ

و تحقیق بود مرد بیماری که آورده می شد در جایکه نگه میدار از غایت ضعف میان دو مرد تا آنکه ایستاده کرده باشد و صف نماز

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

رواه مسلم و روایت است از ابن عباس نه گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ مَنْ سَمِعَ الْمُنَادِيَ فَلَوْ يَمْنَعُهُ مِنْ اتِّبَاعِهِ عَذْرٌ قَالُوا وَمَا

و سلم یکیشون را بگفت نماز پس باز دار و دار از پیروی کون آن پیغمبر بماند گفتند صحابه که چیست عذر

الْعَذْرُ قَالَ خَوْفٌ أَوْ مَرَضٌ لَمْ تُقْبَلْ مِنْهُ الصَّلَاةُ الَّتِي صَلَّى رَوَاهُ

فرمود ترس یا بیماری پذیرفته نمی شود از وی نماز که گذارده است رواه

أَبُو دَاوُدَ وَالدَّارِ قُطَنِيٌّ وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

ابو داود و دار قطنی و روایت است از ابی الدرداء که گفت فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ ثَلَاثَةٍ فِي قَرْيَةٍ وَلَا بَدْوٍ وَلَا تَقَامُ فِيهِمُ الصَّلَاةُ

صلی الله علیه و سلم نیست سه مرد در دهی و یا در باوچه که بر پا کرده نشود در میان ایشان نماز جماعت

الْأَقْدَامُ اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَعَلَيْكَ يَا جَمَاعَةُ فَاتِمًا يَا كُلُّ الذِّئْبِ

مگر آنکه غالب بد بر ایشان شیطان پس بر تو باد که لازم گیری جماعت را زیرا که بخورد گرگ مگر گو سفند یرا

الْقَاصِيَةَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ وَالنَّسَائُ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ

که دور افتاده است رواه احمد و ابو داود و نسائی و روایت است از ابی هریره رضی

اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ تَفْضُلُ صَلَاةِ الْفَذِّ سَبْعٍ وَعَشْرِينَ دَرَجَةً

است تعالی عنه نمازی که جماعت گذارد زیادتی میکند بر نمازیکه تنها بگذارد به بست و هفت درجه

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

متفق علیه و روایت است از ابی هریره رنه گفت فرموده پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أُمَرَّحَ بِمُحَطِّبٍ فَيُحَطِّبُ ثُمَّ أَمُرَّ

بخدا ای که بقای ذات من بدست قدرت اوست بختیق آهنگ کردم که امر کنم بجمع کردن بنیم پس جمع کرده شود

بِالصَّلَاةِ فَيُؤَدِّنُ لَهَا ثُمَّ أَمُرَّ جُلَافِيَوْمُ النَّاسِ ثُمَّ أَخَالَفُ إِلَى

بازان گفتن برای نماز پس اذان گفته شود برای نماز پس امر کنم بر آنکه بخردن پس امت کند مردم را بر آنکه بایم بسو

رِجَالٍ وَفِي رَوَايَةٍ لَا يَتَمَهُدُونَ الصَّلَاةَ فَأَحْرَقُ عَلَيْهِمْ مِوْتَهُمْ

مردمان که در روایتی این کلمات است حاضر نشده برای نماز پس بسوزانم بر ایشان خانه های ایشان

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ يَعْلَمُ أَحَدُهُمْ أَنَّهُ يَجِدُ عَرَقًا سَعِيْبًا أَوْ مَرْمَأَتَيْنِ

بخدا سوگند اگر بداند یکی از ایشان که او می یابد استخوان فربه یا دو سم گماند

حَسَنَتَيْنِ لَشَرِّهِمَا الْعِشَاءُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَابْنُ أَبِي شَيْبَةَ

و گو سفند که نیکو در آید در نظر مرد و زن هر آنکه نماز میکرد نماز عشا را رواه بخاری و ابن شیبه و است

بَابُ تَسْوِيَةِ الصَّفِّ

باب در برابر کردن صف وقت نماز

عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ الْبَشِيرِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

وَرَوَيْتُ اسْتَازْنَعَانِ ابْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ كُفْتُ نَعْمَانُ كَمَا بُوَدَّ يَنْبَغِي خَدَا صَلَی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسُودِي صُفُوفَنَا حَتَّى كَأَنَّمَا يَسُودِي بِهَا الْقَدَاحُ حَتَّى دَأَى

اسد علیه سلم که برابر میکرد صفهای ما را در نماز تا آنکه گویا برابر میکرد آن صفوف قداح را یعنی چوبیتر تا آنکه دیدم آنحضرت

أَنَا قَدْ عَقَلْنَا عَنْهُ ثُمَّ خَرَجَ يَوْمًا فَقَامَ حَتَّى كَادَ أَنْ يُكَلِّبَ فَرَأَى رَجُلًا

که تحقیق نمیدیدم از قول و طعش پستیر و ن آمد آنحضرت روزی پس ایستاد تا آنکه قریب دو کاهه کبر گویا بیدار میروید

بَادٍ يَأْصُرُهُ مِنَ الصَّفِّ فَقَالَ عِبَادَ اللَّهِ لَتَسُوُّونَ صُفُوفَكُمْ أَوْ

که بیرون ست سینه او از صف پس گفت ای بنده گان خدا هر آنکه بایک که برابر کند صفهای خود را یا آنکه

لِيُخَالِفَنَّ اللَّهَ بَيْنَ وَجْهِكُمْ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عَائِشَةَ

تحقیق مخالف می اندازد خدا تعالی در میان ذاتهای شما رواه مسلم و روایت است از عائشه

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ

رضی الله عنها گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم بدینستیکه خدا

وَمَلَائِكَتُهُ يُصَلُّونَ عَلَى مَيِّمٍ مِنَ الصُّفُوفِ وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ

و فرشتگان او در می میفرسند بر چانههای راست از صفوف و از ابی امامه روایت

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ

رضی الله عنه گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم بدینستیکه خدا

وَمَلَائِكَتُهُ يُصَلُّونَ عَلَى الصَّفِّ الْأَوَّلِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَعَلَى

و فرشتگان او درود می فرسند بر صف اول گفتند ای پیغمبر خدا

الثَّانِي قَالَ إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى الصَّفِّ الْأَوَّلِ قَالُوا يَا

صف دوم نیز فرمود بدینستیکه خدا و فرشتگان او درود می میفرسند بر صف اول گفتند ای

رَسُولَ اللَّهِ وَعَلَى الثَّانِي قَالَ إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى الصَّفِّ

پیغمبر خدا و بر صف دوم نیز فرمود آنحضرت بدینستیکه خدا و فرشتگان او درود می فرسند بر صف

الْأَوَّلُ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَعَلَى الصَّغِيرِ الثَّانِي قَالَ وَعَلَى الثَّانِي وَقَالَ

اول گفته ای پیغمبر خدا و بر صف دوم نیز فرمود آنحضرت و بر صف دوم و سوم فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَوْوُا صُفُوفَكُمْ وَحَاذُوا بَيْنَ

پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم برابر سازی صفهای خود را و برابر ی کنید میان

مَنَّا كِبَرُكُمْ وَلِيَتُوا فِي أَيْدِي إِخْوَانِكُمْ وَسَدُّ الْخَلَلِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ

دو تنهای خود و زنی کنید در پیش دستهای برادران خود و بندید فرجهای صف خود زیرا که شیطان

يَدْخُلُ فِيهَا بَيْنَكُمْ بِمَنْزِلَةِ الْحَذَفِ يَعْنِي أَوْلَادَ الصَّغِيرِ

وارد آید در میان شما در رنگ حذف خواست را و بی بلفظ حذف بجهای میش که خود باشند

رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

رواه احمد و از ابن عمر روایت شد که الله تعالی عنه گفت فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقِمُّوا الصُّفُوفَ وَحَاذُوا بَيْنَ الْمَنَّاكِبِ سَدُّوا

صلی الله علیه و سلم برپا کنید صفوف را و برابر ی کنید در میان دو تنهای مناکب خود و بندید

الْخَلَلَ وَلِيَتُوا بِأَيْدِي إِخْوَانِكُمْ وَلَا تَذَرُوا أَفْجَاتَ الشَّيْطَانِ وَمَنْ

فرجهای صف را و زنی کنید پیش دستهای برادران شما و نگذارید فرجهای شیطان را و کسی که

وَصَلَّ صَفًّا وَصَلَّهُ اللَّهُ وَمَنْ قَطَعَهُ قَطَعَهُ اللَّهُ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

و صل کند صف اول کند و الله تعالی و کسی که بر دوخته کند صف را ببرد و در آنجا که الله تعالی رواه ابو داود

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و روایت است از عائشه رضی الله تعالی عنها گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَزَالُ قَوْمٌ يَتَأَخَّرُونَ غِنِ الصِّفَالِ وَلَوْ حَتَّى يُوْخِرَ مَرُّ

علیه و سلم همیشه اند گروهی که پس می افتند از صف اول تا آنکه پس اندازد این را

اللَّهُ فِي النَّارِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ

خدا تعالی در آتش رواه ابو داود و روایت است از ابی هریره رضی الله تعالی عنه

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا يُخَشِعُ الَّذِي يَرَفَعُ رَأْسَهُ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم ای نمی ترسد آنکس که بر می دارد سر خود را

قَبْلَ الْإِمَامِ أَنْ يُجَوِّلَ اللَّهُ رَأْسَهُ رَأْسَ جَارٍ مُتَّقٍ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي نَضْرَةَ

پیش از امام از اینکه گرداند خدا تعالی سر او را به سر فرستاد متقی علیه است و از انس بن ابی اسحق مروی است

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رُحُوصُكُمْ وَكُفْرُكُمْ وَقَارِبُكُمْ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم بی رحمتی شما و کفر شما و قریبی شما

بَيْنَهُمَا وَحَاذُوا يَا لَأَعْنَاقِ قَوْمِ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِ إِيَّايَ لَا رَأْيَ لِلشَّيْطَانِ

بین آنها و برانگیزید گردنهای آنها را پس سوگند می دهم ای ای که بهای ات من بدست بدست کند من برانگیزد من نیم شیطان را

يَدْخُلُ مِنْ غَلَلِ الصَّفِّ كَأَنَّمَا الْخَذْفُ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَفِي عَنْ

که در می آید از غله صف گو یا آن شیطان بچشم می آید رواه ابو داود و روایت است از

إِبْنِ هُرَيْرَةَ أَنَّ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرُ

ابن هریره رضی الله تعالی عنه گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم بهترین

صَفُوفُ الرِّجَالِ أَهْلُهَا وَشَرُّهَا آخِرُهَا وَخَيْرُ صَفُوفِ النِّسَاءِ آخِرُهَا

صفها مردان اولین آنهاست و بدترین صفها مردان پسینا آنهاست و بهترین صفهای زنان پسینا آنهاست

وَشَرُّهَا أَوَّلُهَا وَرَوَاهُ أَبُو مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ فِي الْخُذْرِ

و بدترین صفهای زنان پیشین آنها را رواه مسلم و از ابی سعید

رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَصْحَابِهِ تَأْخُرًا

رضی الله عنه مروی است دید پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم در میان خود پسینا در صف نماز

فَقَالَ لِمَ تَقْدِمُوا وَأَنْتُمْ قَوْمِي وَلِمَا تَرَكْتُمْ مِنْ بَعْدِكُمْ لَا يَزَالُ

پس گفت چرا پیش از من می آید و شما قوم من و بایک اقامه کنید بشما کی پس آیند است و همیشه اند

قَوْمِي يَتَأَخَّرُونَ حَتَّى يُؤَخِّرَهُمُ اللَّهُ رَوَاهُ أَبُو مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ

قومی که پس می آیند تا آنکه من را تا آنکه خدا تعالی از آنها بگذرد رواه مسلم و روایت است از ابی سعید

بِالْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

الانصاری رضی الله تعالی عنه گفت بود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

يَسْمَعُ مَنَاكِهَ فِي الصَّلَاةِ وَيَقُولُ اسْتَوُوا وَلَا تَخْتَلِفُوا فَيَخْتَلِفُ

که سمع میکرد گفتگویی را در نماز و میفرمود که برابر شوید و اختلاف نکنید پس منتف گرد

قُلُوبُكُمْ لِيَلْبِسَنِي مِنْكُمْ أَوْ لِيُحْلِلَ لِي النَّهْيُ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ

دلها را بپوشانید که متصل شوند مرا از شما خداوندان بلوغ عقل در صف اول پس آنکسایکه قریب اند بایشان در مرتبه

ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ قَالَ أَبُو سَعْدٍ فَأَنْتُمْ الْيَوْمَ أَشَدُّ اخْتِلَافًا

پس آنکسایکه قریب اند بایشان گفت ابوسعید بود الانصاری را پس شما امروز سخت تر اید از روی اختلاف

رَوَاهُ مُسْلِمٌ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ كَانَ

رواه مسلم در روایت است از براء ابن عازب رضی الله عنه گفت بود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم که میفرمودند بر سببیکه خدا و فرشتگان او درود میفرستند

عَلَى الَّذِينَ يَلُونُ الصُّفُوفَ الْأُولَى وَمَا مِنْ خُطْوَةٍ أَحَبُّ

بر آنانکه متصل اند صفهای پیشین را و نیت هیچ گامی محبوب تر

إِلَى اللَّهِ مِنْ خُطْوَةٍ يَمْشِيهَا يَصِلُ بِهَا صَفَّارٌ أَوْ أَبُودٌ أَوْ دَاوُدُ

بوسه خدا از گامی که میرود بوسی که میپوشد بوسی صف را رواه ابو داود

بَابُ السُّتْرَةِ وَانْتِزَاعِ يَدَيِ الْمُصَلِّي

باب در احادیثی که وارد است در بیان ستره و گناه گذاشتن از روی بر سر متصل

عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از طلحه ابن عبید الله گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

إِذَا أَوْضَعَ أَحَدُكُمْ بَيْنَ يَدَيْهِ مِثْلَ مُخْرَجَةِ الرَّحْلِ فَلْيَصِلْ وَلَا يَجِبُ

و تنبیه دهند یکی از شما پیش خود مانده پس الا ان شتر پس باید که نماز بگذارد و پاک زار در کسیر که گذارد

مَنْ مَرَّ بِرَأْسِ ذَلِكَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي جُهَيْمٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ

پس آنست که رواد مسلم روایت است از ابی جهم رضی الله عنه

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَوَيْلُ الْمَارِّ بَيْنَ يَدَيْهِ الْمَصْلَمِ

گفت فرمود پیغمبر خداصلی الله علیه وسلم اگر میدانست گذرنده پیش مصلی

مَا ذَا عَلَيْهِ لَكَ أَنْ يَقِفَ أَرْبَعِينَ خَيْرًا لَكَ مِنْ أَنْ يَمُوتَ بَيْنَ يَدَيْهِ قَالَ

که چنانچه است بروی هر آینه باشد ایستادن او تا چهل بهتر مر او را از گذشتن وی از پیش مصلی گفت

أَبُو النَّضْرِ لَا أَدْرِي قَالَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا أَوْ شَهْرًا أَوْ سَنَةً مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

ابن نضر که نمی از راویان است که در نمی یابم که گفت چهل روز یا چهل ماه یا چهل سال متفق علیه

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

روایت است از ابی هریره رضی الله عنه گفت فرمود پیغمبر خداصلی الله علیه

وَسَلَّمَ إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ فَلْيَجْعَلْ تَلَقَاءَ وَجْهِهِ شَيْئًا فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَلْيَنْصِبْ

اسلام چون نماز کند از یکی از شما پس بگوید که خداوند مقابل روی خود چیز را پس اگر نیابد چهره را پس بایستاده کند

عَصَاهُ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ مَعَهُ عَصَا فَلْيَخْطُطْ خَطًّا ثُمَّ لَا يَضُرَّهُ مَا مَرَّ

عصا ندارد پس اگر نباشد با وی عصا پس باید که بکشد خطی را در زمین پس زیان ندارد و اگر چیزی که بگذرد

أَمَامَهُ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ

پیش او رواد ابو داود و ابن ماجه روایت است از ابی سعید رضی الله

تَعَالَى عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَقْطَعُ الصَّلَاةَ شَيْءٌ

تعالی عنه گفت فرمود پیغمبر خداصلی الله علیه وسلم بطلان نمیکرد اند نماز را چیزی دیگر

وَأَذَى وَأَمَّا اسْتَطَعْتُمْ فَأَمَّا هُوَ شَيْطَانٌ مَرَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

پیش مصلی بگذرد و دفع کنی به بقدریکه توانی زیرا که آن گذرنده شیطان است رواد ابو داود و روایت است

أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَوَيْلُ الْمَارِّ بَيْنَ يَدَيْهِ الْمَصْلَمِ

از ابی هریره رضی الله عنه گفت فرمود پیغمبر خداصلی الله علیه وسلم اگر میدانست یکی از شما پنجه مرا و را

مَا لَهُ فِي أَنْ يَمُرَّ بَيْنَ يَدَيْ أَخِيهِ مُعْتَرِضًا فِي الصَّلَاةِ كَانَ لَا يُقِيمُ

از گناه در گذشتن وی از پیش برادر سلمان از مقابل در نماز باشد هر گینه ایستادن او

مِائَةِ عَامٍ خَيْرٌ لَهُ مِنَ الْخُطْوَةِ الَّتِي خَطَا وَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ

صد سال بهتر مراد از گامی که میزند آنرا رواه ابن ماجه و از

كَبْرِ لَأَحْبَارٍ قَالَ لَوْ يَعْلَمُ الْكَافِرِينَ يَدِي الْمُصَلِّي مَا ذَا

كبر اجبار و است گفت اگر بداند کافران از پیش مصلي اينه بر او است

عَلَيْهِ لَكَانَ أَنْ يَخْفِيَ بِهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَمُرَّ بَيْنَ

از گناه بر آينه بهتر بود فرو برده شدن او در زمین از گذشتن وی از پیش

يَدَيْهِ وَفِي رِوَايَةٍ أُخْرَى عَلَيْهِ رَوَاهُ مَالِكٌ

معلي و در روايتي است اين لفظ يعني آسان تر است بروي رواه مالک

بَابُ السُّنَنِ

این باب در بیان سنت ها است

عَنْ أُوجَيْبَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

روايت است از ام جيبه رضي الله تعالى عنها گفت فرمود پيغمبر خدا صلى الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَلَّى فِي يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ ثَلَاثِينَ رُكْعَةً بَنِي لَهُ بَيْتٌ

عليه وسلم كيك بگذارد در روز و شب دوازده ركعت بنا كرده شود براي وی خانه

فِي الْجَنَّةِ أَرْبَعًا قَبْلَ الظُّهْرِ وَرُكْعَتَيْنِ بَعْدَهَا وَرُكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْغُرُبِ

در بهشت چهار ركعت است پیش از نماز پيشين دو ركعت پس از ظهر دو ركعت نماز بعد از نماز شام

وَرُكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْعِشَاءِ وَرُكْعَتَيْنِ قَبْلَ صَلَاةِ الْفَجْرِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

دو ركعت نماز بعد از نماز غروب و دو ركعت پیش از نماز فجر رواه ترمذی

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و از عايشه رضي الله تعالى عنها روايت است گفت فرمود پيغمبر خدا صلى الله

عَلَيْهِ سَلَّمَ رَكْعَتَا الْفَجْرِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا رَوَاهُ الْأُمَمُ وَعَنْ

علیه وسلم دو رکعت سنت فجر بهتر است از عالم منی و هر چه در ولایت رواه مسلم و از

ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُصَلِّي بَعْدَ

ابن عمر رضی الله عنهما روایت گفت که بود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم که بیکبار در بعد از نماز

الْجُمُعَةِ حَتَّى يَنْصَرِفَ فَيُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ فِي بَيْتِهِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

جمعه تا آنکه برنگشت از نماز پس بیکبار دو رکعت در خانه خود متفق علیه و مرویت از

أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَ

ابی هریره رضی الله تعالی عنه گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم کیست

مِنْكُمْ مُصَلِّيًا بَعْدَ الْجُمُعَةِ فَلْيُصَلِّ رُبْعًا وَالْأُمَمُ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ

از شما نمازکننده بعد از جمعه پس باید که بگذارد چهار رکعت رواه مسلم و از ابن عمر رضی الله

تَعَالَى عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَحِمَ اللَّهُ أُمَّرَأَةً صَلَّى

تعالی عنه روایت گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم رحمت کند خدا تعالی مردی را که بگذارد

قَبْلَ الْعَصْرِ أَرْبَعًا رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ

پیش از نماز عصر چهار رکعت رواه احمد و ترمذی و ابوداؤد و روایت است از عایشه رضی

اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَلَّى بَعْدَ الْمَغْرِبِ

الله تعالی عنها گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم کیست بگذارد بعد از مغرب

عَشْرِينَ رَكْعَةً بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَ

بست رکعت را بنا کند خدا برای وی خانه در بهشت رواه ترمذی و روایت است از

مَكْحُولٍ يُبَلِّغُ بِهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ صَلَّى بَعْدَ الْمَغْرِبِ

مکحول میرساند میث را با آنکه در پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم درستی که فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم کیست بگذارد بعد از مغرب

قَبْلَ أَنْ تَكْمَلَ رَكْعَتَيْنِ وَفِي رَوَايَةٍ أَرْبَعَ رَكْعَاتٍ رَفَعَتْ صَلَوَتُهُ

پیش از آنکه تمام کند دو رکعت و در روایتی آمده است که بگذارد چهار رکعت بر داشته شود نماز او

فِي عِلْيَيْنَ مُرْسَلًا وَعَنْ مُذَيْبَةَ نَحْوَهُ دَرَادَ فَكَانَ يَقُولُ

در عینین از روی مرسل و از ذیفه نه مانند این حدیث و زیاد کرده است این عبارت پس بود که میگفت آن حضرت

عَجَّلُوا الرُّكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْمَغْرِبِ فَإِنَّهُمَا تَرْفَعَانِ مَعَ الْمَكْتُوبَةِ رَوَاهُ

شعابی کیند دو رکعت را که بعد مغرب اند زیرا که این دو رکعت برشته میشوند بطیبن با فرض رواها

دَرِّينَ وَرَوَى الْيَهْقِيُّ الزُّبَادَةَ عَنْهُ نَحْوَهُمَا فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ

درین روایت کرد یهقی زیادت را از ذیفه مانند آن در شعب ایمان

بَابُ صَلَاةِ التَّحْجُدِ وَالتَّخَرُّصِ عَلَى قِيَامِ اللَّيْلِ

باب در بیان امادینک در باب فصلت نماز تهجد و تحریر بر قیام شب واقع شده

وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا

و بعضی شب بیدار باش بقرآن شب چیزی زیاده برای تو

مَحْمُودٌ لَا تَتَجَاوَى جُوبَهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ

پس نبیه و در می ماند بپوشی ایشان از خوابگاه میخوانند پروردگار خود را ترس و امید دار

وَمِمَّا زَكَّاهُمْ يَفْقَهُونَ فَلَا تَقْلُوبُوا نَفْسَ مَا أَخْفَىٰ لَهُمْ مِنْ قُرْآنٍ أَعْيُنٌ

و آنچه روزی داده ایم ایشان را خرج میکنند پس نمیدانند هیچ نفری چیز نهان داشته باشد بر ایشان از تنگی چشم

جَزَاءُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ وَعَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ

پاداش داده شد بانچه میکردند و در آستان اسمانت یزید را از پیغمبر نه

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يُحْشَرُ النَّاسُ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

صلی الله علیه وسلم فرمود فرا هم آورده میشود مردم بر صعد واحد روز قیامت

فَيُنَادِي مِنْهُ فَيَقُولُ أَيْنَ الَّذِينَ كَانَتْ تَتَجَاوَى جُوبَهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ

پس آواز میدهد آواز دهنده پس میگوید کجا اند انکسانیکه دور و جدا میپوشید ایشان را از خوابگاه

فَيَقُولُونَ وَهُمْ قَلِيلٌ فَيَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حَاجٍ شَرُّهُ مَرُّ

پس می خیزند و حال آنکه ایشان کم باشند پس می گفند در بشت بغیر آنکه حساب گرفته شوند پس اند کرده میشود

يَسْأَلُ النَّاسَ إِلَى الْحِسَابِ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ بَابُ الْحِسَابِ

سأله مردم را بحساب گرفتن رواه البیهقی در شعب الایمان باب حساب

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْزِلُ رَبُّنَا

در حدیست از ابی هریره روایت گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم فرود آید بر درگاه

تَبَارَكَ وَتَعَالَى كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا حَتَّى يَبْقِيَ ثُلُثُ اللَّيْلِ الْآخِرِ

که بزرگ بلند است هر شب آسمانیکه فرود و پائین تر است و بقیه باقی نماند نیم حصه که شب آخر است

يَقُولُ مَنْ يَدْعُونِي فَأَسْتَجِيبُ لَهُ مَنْ يَسْأَلُنِي فَأَعْطِيهِ لَهُ مَنْ يَسْتَغْفِرُ

سفر و ایمنی تعالی کیست که دعا کند مرا قبول کنم و عاود او را کیست که درخواست کند از من بجز آنچه میگویم که از من

لِي فَأَغْفِرَ لَهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَفِي رَوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ ثُمَّ يَبْسُطُ يَدَيْهِ يَقُولُ

از من پس بیا مرزم او را استغفر علیه است در روایت مسلم آمد پس فرسخ میکند بر دو کار و دست خود را میگوید بزرگوار

مَنْ يُقْرِضُ غَيْرَ عَدُوٍّ وَلَا ظَلَمٍ حَتَّى يَنْفَجِرَ الْفَجْرُ وَعَنْ جَابِرٍ

کیست که قرض بدهد کسی که نه قرض است نه ظلم کننده میگوید خدا یا میکشاید فجر و از جابر رضی الله عنه روایت

رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ

گفت شنیدم پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم را که میگفت بدرستی که

فِي اللَّيْلِ سَاعَةٌ لَا يُوَافِقُهَا رَجُلٌ مُسْلِمٌ لَيْسَ أَلَّهُ خَيْرًا مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا

در شب هر آینه ساعتی است که موافق نیفتد از امر و مسلمان در حال که سوال میکند خدا را از امری از کار دنیا

وَالْآخِرَةِ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ آيَاتُهُ وَذَلِكَ كُلُّ لَيْلَةٍ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

و آخرت مگر آنکه میدهد خدا تعالی آن مرد را در این ساعت در هر شب است رواه مسلم و روایت است از

عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

عبد الله بن عمر رضی الله تعالی عنهما گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ أَحَبُّ الصَّلَاةِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى صَلَاةُ دَاوُدَ وَ أَحَبُّ الصِّيَامِ إِلَى اللَّهِ

و مسلم در حدیث آمده ترین نماز با بسوی خدا تعالی نماز داود علیه السلام و حبیبترین روزه با بسوی خدا تعالی

صِيَامُ دَاوُدَ وَكَانَ يَنَامُ نِصْفَ اللَّيْلِ يَقُومُ ثُلُثَهُ وَيَنَامُ سُدُسَهُ وَيَصُومُ

روژه داود است و او را دهم خواب میکرد و دهم بیدار میشد و دو دهم خواب میکرد و باز یک دهم بیدار میشد و در روز میخوابید

يَوْمًا وَيَقُطِرُ يَوْمًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي مَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى

یک روز میخوابد و یک روز میخوابد و متفق علیه است و از ابی امامه رضی الله تعالی

عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْكُمْ تَقْيِيمُ اللَّيْلِ فَإِنَّهُ

عنه وی است گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم بر شما باد بر جستن شب برای نماز زیرا که شب خیر

دَابُّ الصَّالِحِينَ تَبْكُوهُ قُرْبَةً لَكُمْ إِلَى رَبِّكُمْ وَمَكْفَرَةٌ لِلْسَّيِّئَاتِ

دابت نیکوکارانست که پیش از شما بودند و تمام سبب در یک بر شما را بسوی پروردگار شما و سبب نیست مریبها را

وَمِنْهَا عَنِ الْأَثَرِ وَالْأَثَرُ مَذْبُوبٌ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ

و باز در آنست از آنکه آن را رواه ترمذی و از ابی سعید الخدری

رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَةٌ يُفْضَلُ

رضی الله تعالی عنه وی است گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم سه اند که

اللَّهُ تَعَالَى الْيَوْمَ الرَّجُلُ إِذَا قَامَ بِاللَّيْلِ يُصَلِّيُ وَالْقَوْمُ إِذَا أَصْفَوْا فِي

خدا تعالی ایامی ایشان یکی مردی که چو بریزد برای نماز شب و دوم قوم چون صف دهند در

الصَّلَاةِ وَالْقَوْمُ إِذَا أَصْفَوْا فِي قِتَالِ الْعَدُوِّ وَرَأَى فِي شَرْحِ السُّنَنِ

نماز سوم قوم چون صف دهند در کشتن دشمنان دین رواه در شرح سننه

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و رواه است از ابی هریره رضی الله تعالی عنه وی است گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ يَقْدِرُ الشَّيْطَانُ عَلَى قَائِمَةٍ رَأْسِ حَدِّكَ إِذَا هُوَ نَامَ ثَلَاثَ

و سلم که می بیند شیطان بر پس سر یکی از شما و متیک او خواب میکند سه

عَقْدٍ يَضْرِبُ عَلَى كُلِّ عَقْدَةٍ عَلَيْكَ لَيْلٌ مُوَبَّلٌ فَأَرُقْ فَإِنَّ اسْتَيْقَظَ

که میزند بر گردن او و از هر یک از خواب بیدار شود در از است پس خواب بکن پس اگر بیدار شود

فَذَكَرَ اللَّهُ اِنْخَلَّتْ عُقْدَةٌ اِنْ تَوَضَّاءُ اِنْخَلَّتْ عُقْدَةٌ اِنْ صَلَّى اِنْخَلَّتْ

پس اگر بگوید خدا را گشاده شو اگر بپوشد گشاده شو اگر نماز کند گشاده شود

عُقْدَةٌ فَاَصْبَحَ نَشِيطًا طَيِّبَ النَّفْسِ اِلَّا اَصْبَحَ خَبِيثَ النَّفْسِ كِلَانِ

گشاده می باشد صبح کند خدا را پاک نفس اگر بپوشد و ذکر نکند صبح میکند بد نفس کلاهی

مُتَّقٍ عَلَيْهِ وَعَنِ الْمَغْبِرَةِ فَقَالَ قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى

متقین علیه است و از مغیره نه گفت ایستاد آنحضرت صلی الله علیه و سلم در نماز شب

تَوَهَّشَتْ قَدَمَاهُ فَيَقِيلُ لَهُ لِمَ تَصْنَعُ هَذَا وَقَدْ غُفِرَ لَكَ مَا تَقْدَمُ مِنْ

تا آنکه انگشتان قدم مبارک پس گفته شد مرا آنحضرت را که برای چه میکنی اینهمه ریاضت با و اما کمال زبده شد مرا گمان تو

ذَنْبِكَ وَمَا تَأْخُرُ قَالَ اَفَلَا اَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا اُتَّفِقَ عَلَيْهِ وَعَنِ

اینهمه پیش رفت و این پس خوب اینهمه را ایستاد آنحضرت ایستاد من بنده سپاس گذار متفق علیه است و از

ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ ذَكَرْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

این مسعود رضی الله عنده گفت ذکر کرده شد نزد یک پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم

رَجُلٌ فَيَقِيلُ لَهُ مَا زَالَ نَأْمًا حَتَّى أَصْبَحَ مَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ قَالَ ذَلِكَ رَجُلٌ

رومی پس گفته شد مرا او را که مسترا ماند خواب کنسند تا آنکه صبح کرد و ایستاد برای نماز شب فرمود آنرویت

بِالْشَّيْطَانِ فِي أَذْنِهِ أَوْ قَالَ فِي أُذُنَيْهِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنِ عِمْرَوِ بْنِ

که شایه شیطان در گوش او یا گفت آنحضرت در دو گوش او متفق علیه و از عمرو ابن

عَسَةَ مَقَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الرَّبُّ مِنْ

عسّه روایت گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم نزدیکتر بودن به و دو کار از بنده

الْعَبْدُ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ الْآخِرِ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ مِمَّنْ يَذْكُرُ اللَّهَ

میان شب است در جانب آخر پس اگر میتوانی که باشی تو ای مرد از آن جماعت که یادم کند خدا را نماز

فِي تِلْكَ السَّاعَةِ فَلَكَ رِوَاةُ الْإِمَامِ مُحَمَّدٍ وَعَنِ أَبِي هُرَيْرَةَ مَقَالَ قَالَ

در آن ساعته پس باش تو از آن رواه ترندی و از ابی هریره رضی الله عنه گفت فرمود

صِيَامُ دَاوُدَ وَكَانَ يَنَامُ نِصْفَ اللَّيْلِ يَقُومُ ثَلَاثَةً وَيَنَامُ سُدُسَهُ وَيَصُومُ

روزه داود است و او در خواب یکسره و بیدار یکسره است و دو انگشت خواب یکسره و بیدار یکسره است و در روزه میبیداشت

يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي إِمَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى

یکروز در روز میخوابد و یکروز متفق علیه است و از ابی امامه رضی الله تعالی

عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْكُمْ تَقِيَمُ اللَّيْلَ فَإِنَّهُ

عند روی است گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم بر شما باد بر جستن شب برای نماز زیرا که شب نجس

رَأَى الصَّالِحِينَ قَبْلَكُمْ وَهُوَ ثَبَّةٌ لَكُمْ إِلَى رَبِّكُمْ وَمَكْفَرَةٌ لِلْسَّيِّئَاتِ

علت نیکی کارانست که پیش از شما بودند ثباتی است برای شما و کفار است برای شما و مذهب است برای شما

وَمِنْهَا عَنِ الْأَشْعَرِيِّ وَآلِ التِّرْمِذِيِّ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ

و از اشعری است از اشعریان و از ابی سعید الخدری

رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَةٌ يُضَحَّكُ

رضی الله تعالی عنه و اویت گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم سه کس اند که

اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِمْ الرَّجُلُ إِذَا قَامَ بِاللَّيْلِ يُصَلِّي وَالْقَوْمُ إِذَا أَصْفَوْا فِي

خدا تعالی برائی ایشانست مردی که چون برخیزد برای نماز و قوم چون صف بپزند در

الصَّلَاةِ وَالْقَوْمُ إِذَا أَصْفَوْا فِي قِتَالِ الْعَدُوِّ وَرَأَى فِي شَرْحِ السُّنَّةِ

نزد سوم قوم که چون صف بپزند در کشتن دشمنان دین رواه در شرح سنه

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و روایت است از ابی هریره رضی الله تعالی عنه و اویت گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ يَقْدِرُ الشَّيْطَانُ عَلَى قَابَةِ رَأْسِ حَذَكْرٍ إِذَا هُوَ نَامَ ثَلَاثَ

و علم که شیطان بر سر هر کس از شما و قسیر او خواب میکند سه

عَقْدٍ يَضْرِبُ عَلَى كُلِّ عَقْدَةٍ عَلَيْكَ لَيْلٌ مُوَبَّلٌ فَارْقُذْ نَانَ اسْتَيْقِظْ

که میزنند بر هر کس از شما و قسیر او خواب میکند سه اگر بیدار شود

فَذَكَرَ اللَّهُ أَنْخَلَتْ عَقْدَةً فَإِنْ تَوَضَّأَ انْخَلَتْ عَقْدَةً فَإِنْ صَلَّى انْخَلَتْ

پس اگر بگوید نماز را کتوده شود اگر برپا شود اگر وضو کند کتوده شود اگر نماز کند کتوده شود

عَقْدَةً فَأَصْبَحَ شَيْطَانُ النَّفْسِ إِلَّا أَصْبَحَ حَيْثُ النَّفْسُ كَلَّانَ

گویی پس صبح کند شیطان همان پاک نفس اگر بیدار نشود و ذکر کند صبح میکند بپایه نفس کامل

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ الْغُبَيْرَةِ مَقَالَ قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى

متفق علیست و روایت است از میثمه گفت ایستاد انحضرت صلی الله علیه وسلم در نماز شب

تَوَرَّعَتْ قَدَمَاهُ فُقِيلَ لَهُ لِمَ تَصْنَعُ هَذَا وَقَدْ غُفِرَ لَكَ مَا تَقْدَمُ مِنْ

تا آنکه اما سیه قدم مبارک پس گفته شد مرا انحضرت را که برای چه میکنی اینهمه ریاضت و اعمالا که از زید و شمر ترا گذران تو

ذَنْبِكَ وَمَا تَأْخِرُ قَالَ أَفَلَا أَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

بعضی پیش رفته و اینهمه پس خود را بفرمود انحضرت ای پس نباشم من بنده سپاس گذار متفق علیه است و از

ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ ذَكَرْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

این مسعود رضی الله عنه گفت ذکر کرده شد نزد یک پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

رَجُلٌ فُقِيلَ لَهُ مَا زَالَ نَأْمًا حَتَّى أَصْبَحَ مَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ قَالَ ذَلِكَ رَجُلٌ

بردی پس گفته شد مرا در آنکه مستمر ماند خواب کسند تا آنکه صبح کرد و ایستاد برای نماز شب برود آنرا

بِالْشَّيْطَانِ فِي أَذْنِهِ أَوْ قَالَ فِي أُذُنَيْهِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ

که شایه شیطان در گوش او یا گفت انحضرت در گوش او متفق علیه و از عمرو ابن

عَبْسَةَ مَقَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الرَّبُّ مِنْ

عبسه مبرویت گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم نزدیکتر بودن به پروردگار از بنده

الْعَبْدُ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ الْآخِرِ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ مِنْ يَدِّ كَرَّمَ اللَّهُ

بیان شب است در جانب آخر پس اگر میتوانی که باشی توای مرد و از این جماعت که بگویند خدا را

فِي تِلْكَ السَّاعَةِ فَكُنْ دَوَاهُ الدُّمْدُمِيِّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَقَالَ قَالَ قَالَ

در آن ساعه پس باش تو از آن روده ترندی و از ابی هریره رضی الله عنه گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّى وَأَيْقَظَ

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم بختیادند استغالی مردی را که برخاست بنماز شب پس گذارد نماز را و بیدار کرد

أَمْرًا لَهُ فَصَلَّتْ فَإِنْ أَبَتْ نَضَحَ فِي وَجْهِهَا الْمَاءَ دَحْرَهُ اللَّهُ لِمَرْأَةٍ قَامَتْ

زن خود را پس نماز کرد آن زن نیز پس اگر ناکار کند پاشد در روی آن زن آب را بختیادند خدا استغالی زن را که برخاست

مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّتْ وَأَيْقَظَتْ زَوْجَهَا فَصَلَّى فَإِنْ أَبَى نَضَحَتْ فِي وَجْهِهِ

از شب پس نماز کرد و بیدار کرد مرد خود را پس نماز کرد آن مرد پس اگر سر باز زند آن مرد پاشد آن زن در روی او

الْمَاءَ دَوَاهُ الْبُودَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ عَنْ أَبِي مَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ

آب را دوا داد البوداود و النسائی و از ابی امامه رضی الله تعالی عنه مرویت

قَالَ قَيْلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الدُّعَاءِ أَسْمَعُ قَالَ الْخَوْنُ اللَّيْلُ

گفت قیلته ای پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم کدامین دعا مسموع تر است با جابت فرمود عایکه درون شب

الْأَخْرُودُ بِرِ الصَّلَاةِ الْمَكْتُوبَةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي مَالِكٍ

آخر واقع شد پس نماز را بی فرض کمال است دعا را در آخر تشهد رواه ترمذی و از ابی مالک

الْأَشْعَرِيُّ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

اشعری رضی الله تعالی عنه مرویت گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

إِنَّ فِي الْجَنَّةِ غُرَفًا يُرَى ظَاهِرُهَا مِنْ بَاطِنِهَا وَبَاطِنُهَا مِنْ ظَاهِرِهَا أَعْدَاهَا

بدستیک در بهشت غرفه ها است که دیده میشود ظاهرش از باطنش ظاهرش از عین لطافت و صفا آلوده آخته است

اللَّهُ لِمَنْ أَلَانَ الْكَلَامَ وَأَطْعَمَ الطَّعَامَ وَتَابَعَ الصِّيَامَ وَصَلَّى بِاللَّيْلِ

خدا آنرا را که یکدم نرم گویش را و بخورد طعام را و پیاید دارد روزه را و نماز گذارد شب

وَالنَّاسُ يَنَامُونَ وَهُوَ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ وَرَوَى التِّرْمِذِيُّ

و مال اکرم مردم در خواب باشند روایت کرد بیهقی در شعب ایمان و رواه ترمذی

عَنْ عَلِيٍّ تَخَوُّهُ وَفِي رِوَايَةٍ لِمَنْ أَطَابَ الْكَلَامَ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ

از علی رضی الله عنه و در روایتی آمده است طیب کلام بجای لین کلام و از عبد الله

ابن عمر بن العاص رضی اللہ تعالیٰ عنہ قال لی رسول اللہ صلی اللہ علیہ

ابن عمر بن العاص رضی اللہ تعالیٰ عنہ مرویت زمرہ ما پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ

وسلم یا عبد اللہ لا تکن مثل فلان کان یقوم من اللیل فترک قیام

وسلم ای عبد اللہ باش مانند فلان بودی کہ برینو است نماز شب پس بخدا

اللیل متفق علیہ وعن عثمان ابن ابی العاص رضی اللہ تعالیٰ عنہ

شب خیر را متفق علیہ وروایت است از عثمان بن ابی العاص رضی اللہ تعالیٰ عنہ

قال سمعت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم یقول کان لداود علیہ

گفت شنیدم پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم را می فرمود بود داود علیہ

السلام من اللیل ساعة یوقظ فیہا اہلہ یقول یا الہ دَاوُدُ قُومُوا فَصَلُّوا

السلام را از شب ساعتی کہ بیدار میکردان ساعت، ال خود را میگفت ای ال ایجا داود برخیزید پس نماز کنید

فَإِنَّ هَذِهِ سَاعَةٌ یُستَجِیبُ اللہُ عزَّ وجلَّ فیہا الدُّعاءُ إِلَّا لِسَاحِرٍ أَوْ

زیرا کہ تحقیق این ساعت است کہ قبول میکند تعالی در و دعا را سحر را

عَسَا رِءَا أَحَدُ وَعَنْ ابْنِ مَرْثُورَةَ رَضِيَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ قَالَ سَمِعْتُ

و عشر ستارواہ احمد از ابی ہریرہ رضی اللہ تعالیٰ عنہ روایت گفت شنیدم

رَسُولَ اللہِ صلی اللہ علیہ وسلم یقولُ أَفْضَلُ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْفَرِیضَةِ صَلَاةُ

پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم را کہ میفرمود افزون ترین نماز در ثواب بعد از نماز فرض

فِي جَوْفِ اللَّیْلِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّی اللہُ

در و شب است رواہ احمد و از وی روایت گفت آمد مردی نزدیک آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ فَلَانًا یُصَلِّي بِاللَّیْلِ فَإِذَا أَصْبَحَ سَرَقَ فَقَالَ إِنَّهُ

علیہ وسلم پس گفت کہ تحقیق فلان شخص نماز میکند شب پس چون صبح میکند دزدی میکند پس گفت آنحضرت بدرستی کہ

سَتَمَهَا مَا تَقُولُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَابْنُ مَرْثُورَةَ فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ

باز رواہ آن نماز اورا از زودی رواہ احمد و بیہقی در شعب الایمان داو

أَبِي سَعِيدٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِمَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَقَدْ بَرَدَ وَكَهْ فَرَسٌ يَنْفِيسُهُ نَدَا صَلَّيْكَ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَيْقَظَ الرَّجُلُ أَهْلَهُ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّيَا أَوْ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ جَمِيعًا

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چون بیدار کند مرد زن خود را بپاره شب پس بگذارد دو رکعت بپزد یا هر دو را دو رکعت را همه

كُتِبَ فِي الذِّكْرِ مِنَ الذَّاكِرَاتِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ

نوشته میشود هر دو در مقلد مردان و ذکرین و زمان ذکر آن را رواه ابو داود و ابن ماجه و مرویست از

أَبِي جَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشْرَافُ أُمَّتِي

ابن عباس را گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم بزرگ قدر آن امت من

حَمَلَةُ الْقُرْآنِ وَأَصْحَابُ اللَّيْلِ دَوَّالُ الْبَهْقِيِّ فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ

برداران گمان قرآن یعنی حافظان و شب خوانندگان آن در نماز و ایهی در شعب الایمان و روایت است از

أَبِي عَمْرٍو أَنَّ أَبَا عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ كَانَ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ مَا شَاءَ اللَّهُ

ابن عمر رضی الله عنهما هر سبکی پدر او عمر بن الخطاب بود نماز شب میکرد از مقدار شب آنچه خواست بود خدا

حَتَّى إِذَا كَانَ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ يَقْظُ أَهْلَهُ لِلصَّلَاةِ يَقُولُ لَهُ الصَّلَاةُ شَرُّ

تا آنکه هر چون می شد آخر شب بیدار میکرد اهل خود را برای نماز شب میگفت اهل خود را که وقت نماز است بخیزید نماز را پس

يَتْلُو هَذِهِ الْآيَةَ وَأَمْرًا هَكَذَا بِالصَّلَاةِ وَاصْطَرَعِي عَلَيْهَا لَا تَسْأَلُكَ

میخواند این آیه را بعد از اهل خود را بنماز و صالحتین در صبر کردن بر نماز می طلبیم ما از تو

وَمِنْ قَاتِلِيكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى رَوَاهُ مَالِكٌ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ

و از قاتل خود می رسد نیز تو را و خولی عاقبت کار مرستی قاتل است رواه مالک و از عبد الله

أَبْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَجِبَ رِبَّائُنَا مِنْ دَجَلَيْنِ

ابن مسعود روایت گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم عجب دارم بر دو روزگار ما از دو مرد

رَجُلٌ تَارَعَ وَطَائِيَهُ وَلِحَايَهُ مِنْ بَيْنِ حَبِيٍّ وَأَهْلِهِ إِلَى صَلَاتِهِ فَيَقُولُ

رویکر حجت از فرش زم خود از محاف خود حجت از میان محبوب و اهل خود بوی نماز پس میگوید

اللَّهُ لِمَلَكْتِهِ أَنْظُرُوا إِلَى عَبْدِكُمْ نَارَ عَنُ فَوَاشِيَهُ وَوَطَائِيهِ مِنْ بَيْنِ

فداستغالی بفرشتگان خود نگاه کنید بسوی بنده من که بر جنت از فراش خود و از لحاف خود از میان

حِمْهِ وَأَهْلِهِ إِلَى صَلَوتِهِ رَغْبَةً فِيمَا عِنْدِي وَشَفَقًا مِمَّا عِنْدِي وَجَلَّ غَوَا

محبوب خود و اهل خود بسوی نماز خود از جهت رغبت نمودن در تو ای یکدزد و غفلت از جهت خوفی بر من از عتاب که از زشت و کجایم و کجایم را

فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَنْهَزَمَ مَعَ أَصْحَابِهِ فَعَلِمَ مَا عَلَيْهِ فِي الْإِهْزَامِ وَمَا

در راه خدا پس گریخت خورد با یاران خود پس انست انفرادی که براوست در گشت خوردن و لغتی که

لَهُ فِي الرُّجُوعِ فَرَجَعَ حَتَّى أَهْرَقَ دَمَهُ فَيَقُولُ اللَّهُ لِمَلَكْتِهِ أَنْظُرُوا

خود راست در بازگشتن پس برگشت تا آنکه ریخته شد خون او پس میگوید فداستغالی بفرشتگان خود نظر کنید

إِلَى عَبْدِي رَجَعَ رَغْبَةً فِيمَا عِنْدِي وَشَفَقًا مِمَّا عِنْدِي حَتَّى أَهْرَقَ دَمَهُ

بسوی بنده من که برگشت از جهت خواهش در تو ای یکدزد غفلت و از جهت ترسیدن عتابیکه نزد غفلت تا آنکه ریخته شد خون او

دَوَاهٍ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ بَابُ صَلَوةِ الضَّحَى وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ

رواه در شرح سنه باب نماز بپاشت روایت است از ابی ذر

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصْبِحُ عَلَى كُلِّ سُلَامَى مِنْ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم ثابت میگردد بر هر بند استخوان اندام

أَحَدِكُمْ صَدَقَةٌ فَكُلُّ تِسْعَةِ صَدَقَةٍ وَكُلُّ تِسْعَةِ صَدَقَةٍ وَكُلُّ تِسْعَةِ صَدَقَةٍ وَكُلُّ تِسْعَةِ صَدَقَةٍ

یکی از شما صدقه پس هر بار سبحان الله گفتن صدقه الیت و هر بار الحمد لله گفتن صدقه الیت و هر بار لا اله الا الله گفتن

صَدَقَةٌ وَكُلُّ تَكْبِيرَةٍ صَدَقَةٌ وَأَمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ صَدَقَةٌ وَنَهْيٌ عَنِ

صدقه الیت و هر بار امر بکار معروف صدقه الیت و فرمودن کسی را بکار مشروع صدقه الیت و بازداشتن کسی از

الْمُنْكَرِ صَدَقَةٌ وَتَجَزِيٌّ مِنْ ذَلِكَ دَكَّتَانِ يَرْكَعُهُمَا مِنَ الضَّحَى

کارنا مشروع صدقه الیت و کفایت میکند از شکر از سلامی و صدقه آن دو رکعت که بجا آید آن دو رکعت را از نماز

دَوَاهٍ مُسَلَّمٌ وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ وَابْنِ ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا

رواه مسلم در روایت است از ابی ذر و ابی ذر رضی الله تعالی عنهما

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِنَّهُ

گفته بود که فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم از خدا شنیدم

قَالَ يَا بَنَیْ آدَمَ أَرْكَعْ لِي أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ مِنْ أَوَّلِ النَّهَارِ أَكْفِكَ آخِرَهُ

که فرمود ای آدم! چهار رکعت را در اول روز پس کار گذاری بکیم ترا در آخر روز

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَرَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالدَّارِمِيُّ عَنْ نَعِيمِ بْنِ هَمَّارٍ

رواه ترمذی و رواه ابو داود و الدارمی از نعیم بن همار

الْغَطَفَانِيُّ وَاحِدٌ عَنْهُمْ وَعَنْ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ

غطفانی واحد از هر سه در روایت است از بریده رضی الله تعالی عنه گفت

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي الْإِنْسَانِ ثَلَاثٌ مِائَةٌ

شنیدم پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم را که میگفت در آدم سه صد

وَسِتُّونَ مَفْصَلًا فَعَلَيْهِ أَنْ يَتَصَدَّقَ عَنْ كُلِّ مَفْصَلٍ قِنِي يَصِدَّقَ قِنَةً

و شصت بند است پس بر او که تصدق کند از هر بند یک از خود تصدق

قَالُوا وَمَنْ يُطِيقُ ذَلِكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ قَالَ النَّخَاعَةُ فِي السَّجْدِ تَدْفِنُهَا

گفتند چه کسی که طاقت دارد و از ای پیغمبر خدا فرمود آنحضرت آید پس افتاده و بعد دفن کنی آنرا

وَالشَّيْءُ نَحْيُهُ عَنِ الطَّرِيقِ فَإِنْ لَمْ تَجِدْ فَرُكْعَتَا الضُّمْحَى نَحْزُوكَ

و چیزی که بکشی آنرا از راه مردم پس اگر نیابی آنرا پس اگر نیابی دو رکعت نماز چاشت پسند میکند ترا

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

رواه ابو داود و روایت است از انس رضی الله تعالی عنه گفت فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَلَّى الصُّبْحَ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ رَكَعَةً بَنَى اللَّهُ لَهُ

صلی الله علیه و سلم کسی که صبح را دوازده رکعت بنا کند خدا ایمان برای او

قَصْرًا مِنْ ذَهَبٍ فِي الْجَنَّةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ

کو شکی از طلا در بهشت رواه ترمذی و ابن ماجه و روایت است از

مُعَاذِ بْنِ أَنَسٍ الْجُهَنِيِّ مَقَالَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ

مُعَاذِ بْنِ أَنَسٍ جَنِي رَضِيَ عَنْهُ فَقَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ

تَدَفَّقَ فِي مَصَلَاةٍ حِينَ يَنْصَرِفُ مِنْ صَلَاةِ الصُّبْحِ حَتَّى يَسْتَبِيحَ رَكَعَتَيْ

بُشَيْدِ دَرَجَائِ نَازِدَتِيكَ بَرُكَوَدِ اَزْ نَازِ اِبَادِ اَبَاكَ بَكْدَارِدِ دُورِ رَكَعَتِ

الصُّبْحِ لَا يَقُولُ إِلَّا خَيْرًا غُفِرَ لَهُ خَطَايَاهُ وَإِنْ كَانَتْ أَكْثَرَ مِنْ زَبَدِ الْبَحْرِ

بَاشْتِ رَاغُوِيْدِ مَكْرُغْنِ نِيَكِ رَا اَمْرِ زِيْدِ شُوْدِ اَوْرَا كُنَا اَن اَو اَكْرِمِ بَاشْتِ مَانْدِ كَفِ دَرِ يَادِ دَرْ بَاسِيَارِي

رَوَا أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ قَالَ

رَوَا اَبُو دَاوُدَ وَرَوَا اَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ كَفْتِ فَرَسِ مَوْدِ

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَافِظٌ عَلَى شَفْعَةِ الصُّبْحِ غُفِرَتْ

بِيَمْبَرِ خَدَا سَلِ اَللّٰهُ عَلَيْهِ دَسَلِمُ كِيَكِ مَحَافِظْتِ كَنْدِ بَرِ دُورِ رَكَعَتِ سَمْنِي اَمْرِ زِيْدِ شُوْدِ

لَهُ ذُنُوبُهُ وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ وَأَهْ أَحَدُ التِّرْمِذِيِّ وَابْنُ

مَرَادِ اَلْكَفَا اَن اَو اَكْرِمِ بَاشْتِ مَانْدِ كَفِ دَرِ يَادِ اَمْدِ وَالتِّرْمِذِيُّ وَابْنُ

مَاجَةَ وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا أَنَّهَا كَانَتْ تُصَلِّي الصُّبْحَ

اَمْرِ دَرِ رَوَا اَبِي اَمْرِ اَشَا رَضِيَ اَللّٰهُ تَعَالَى عَنْهَا كَهْفَتِ مَارِ شِيْكَدِ اَرِ وَنَازِ جَاشْتِ رَا

ثَنَانِي رَكَعَاتٍ ثُمَّ يَقُولُ لَوْ شِئْتُ لَأَتَوَيْ مَا تَرَكْتُمْ مَا دَوَّاهُ مَا لَكُ

بَشْتِ رَكَعَتِ بَرِ شِيْكَتِ اَكْرَزِدِ دَرِ دَانِيْدِ شُوْدِ بَرَا اَيِ مَنِ بَرِ رَوَا دَرِ مَنِ تَرِكِ لِيَكْمِ رَوَا اَلْكَ

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

دَرَا اَبِي اَسْتِ اَزْ اَبِي سَعِيْدِ رَضِيَ اَللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ كَفْتِ بَرِ دَرِ بِيَمْبَرِ خَدَا سَلِ اَللّٰهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الصُّبْحَ حَقَّ نَفْوَلٍ لَا يَدْعُهَا وَيَدْعُهَا حَقَّ نَفْوَلٍ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كِهْيَكْدِ اَرِ وَجَدِ كَا هِ نَازِ سَمْنِي رَا اَا كِهْيَكْفَتِيْمِ كَرِ زِيَكِ نَخَوَا كَرِ وَآزَا تَرِكِ بِيَكْرِ وَآزَا اَا كِهْيَكْفَتِيْمِ

لَا يُصَلِّيَهَا دَوَّاهُ التِّرْمِذِيُّ

بَرِ كَرِ نَخَوَا كِهْيَكْدِ اَرِ وَآزَا اَرِ دَرِ تِرْمِذِي

بَابُ التَّطَوُّعِ

باب در احادیثی که در نواصل وارد اند

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و روایت است از جابر بنی الله تعالی عنه گفت بود پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ يُعَلِّمُنَا الْإِسْتِخَارَةَ فِي الْأُمُورِ كَمَا يُعَلِّمُنَا السُّورَةَ مِنَ الْقُرْآنِ

و سلم تعلیم میکرد ما را دعا استخاره و نماز در کارهای مقصودها که تعلیم میکرد ما را سوره از قرآن

يَقُولُ إِذَا هُوَ أَحَدُكُمْ بِالْأَمْرِ فَلْيَرْكَعْ رَكَعَتَيْنِ مِنْ غَيْرِ الْفَرِيضَةِ

میگفت چون قصد کنی از شایستگی پس باید که بکند دو رکعت را غیر نماز فرض

ثُمَّ لْيَقُلْ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ بِعِلْمِكَ وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ

پس باید که بخواند این دعا را خداوند منم را بدین علم تو استقامت علم تو و قدرت بخت تو

وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيمِ فَإِنَّكَ تَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ وَتَعْلَمُ

و سوال میکنم از تو بزرگی فضل تو که بزرگ است پس بدینست که تو قادری و من قدرت ندارم و تو میدانی

وَلَا أَعْلَمُ وَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا

و من نمیدانم و تو داننده غیبها را خداوند اگر هستی تو که میدانی که این

الْأَمْرُ خَيْرٌ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أُمُورِي أَوْ قَالَ فِي عَمَلِي

کار من بهتر است مرا در دین من و دوزندگانی من و پایان کار من یا گفت آنحضرت بجهای

أَمْرِي وَاجِلِهِ فَأَقْدِرْ لِي وَبَسِّرْهُ لِي ثُمَّ بَارِكْ لِي فِيهِ وَإِنْ كُنْتَ

فی معاشی در این جهان و در آخرت پس تقدیر کن انرا برای من پس برکت ده مرا به انکار و اگر

تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرُ شَرٌّ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أُمُورِي أَوْ قَالَ

میدانی تو که این کار بدتر است مرا در دین و دنیا و آخرت من و در پایان کار من یا گفت

فِي عَمَلِي أَمْرِي وَاجِلِهِ فَأَصْرِفْهُ عَنِّي وَاصْرِفْنِي عَنْهُ وَاقْدِرْ لِي الْخَيْرَ

در این جهان و در آخرت پس برگردان انرا از من و برگردان مرا از وی و تقدیر کن مرا نیکی را

حَيْثُ كَانَ ثَقَرًا رَضِي بِهِ قَالَ وَيَسْمِي حَاجَتَهُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْنَدُ

هر جا که باشد پستراضی گردان مرادبان گفت آنحضرت : نام برد حاجت از دواهای جاری و در دست است

عَلَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرٍ وَصَدَقَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ

علی رضی اللہ عنہ گفت حدیث کرد مرا ابو بکر بن وراست گفت ابو بکر رضی اللہ عنہ گفت

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا مِنْ رَجُلٍ يَذُنُّ ذَنْبًا

شئیدم من تعینبہ خدا را صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم کہ میگفت نیست هیچ مردی کہ بکند گناہے را

ثُمَّ يَقُومُ فَيُطَهِّرُ ثُمَّ يُصَلِّي ثُمَّ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ ۖ وَالْأَعْفَىٰ لِلَّهِ ۖ لَهُ تَقَرُّ قُرْآنُ

پسترب خیزد پس طهارت کند پسترنان بگذارد پستر آرزیش خواهد از خدا اگر آستخذه بیا مرز و خدا تعالی مرا در پسترب خواند

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا

آنحضرت این آیه را دانستند که چون میکنند کار بد را یا ظلم کنند بر جاهای خود یا میکنند خدا تعالی را طلب مغفرت میکنند

لَذُنُوبِهِمْ رَوَاهُ الزَّمِيزِيُّ وَأَبْنُ مَاجَةَ إِلَّا أَنَّ ابْنَ مَاجَةَ لَمْ يَذْكُرِ الْآيَةَ

مرگنا ان ایشا زارواہ ترمذی و ابن ماجہ مگر اینکه ابن ماجہ ذکر نکرد آیت را

وَعَنْ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ أَصْبَحَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ

ورایت است از بریدور فی اللہ تعالیٰ عنہ گفت صحیح کرد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

فَدْعَايَهُمْ أَقْصَالَ بِمَا سَبَقْتَنِي إِلَى الْجَنَّةِ مَا دَخَلْتُ الْجَنَّةَ قَطُّ إِلَّا سَمِعْتُ

پس خواندہ جمال مارا پس گفت بچہ عمل پیشینی کردی تو مرا بتو بہشت نہ درآدم بہشت را ہرگز نکرشم

مُشْنَشَتِكَ أَمَامِي قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا ذُنْتُ قَطُّ

افراز عین ترا گفت بلال ای فرستاده خدا صلے الله علیه وسلم اذان معظم هرگز

الاصليتين ركعتين وما اصابني حدث قط الا وضعت عنده ورايت

مراچه نداردیم دور لغت را بعد از آن در پیدم را بهیچ صوفی هرگز طراجه دستنویس هم مردان اقتصاد دارند

ان رسولی رکعتین فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم يا حماد واه اليوم مدي

کہ مگر ایسا کہ دو برس پس فرمود ہمیں ستر سے لکھ لکھ کر ہم پر بھیج دیا جس پر وہ کہہ کر کہ

الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ ابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا
 نماز پس مقرر شود در زمین و طلب کنید از فضل خدا و یاد کنید خدا را بسیار
 لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
 تا شارسنگار شود و روایت است از ابی هریره رضی اللہ تعالیٰ عنہ گفت فرمود بنهر خدا
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ بَيِّدَا نَهْمُ
 صلے اللہ علیہ وسلم ما پسینیم در دنیا پیشینیم در آخرت در شرف مگر که اهل کتاب
 أَوْتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِنَا وَأَوْتَيْنَاهُ مِنْ بَعْدِهِمْ ثُمَّ هَذَا يَوْمُهُمُ الَّذِي فُرِضَ
 داده شدند کتاب را پیش از ما داده شدیم مگر کتاب ما پس از ایشان بپزایند و زیاده نصاری که ذکر کردند
 عَلَيْهِمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَاتَّخَفُوا فِيهِ فَهَذَا أَنَا اللَّهُ لَهُ وَالتَّائِسُ لَنَا فِيهِ
 برایشان مراد این روز جمعه است پس اختلاف کردند ایشان در کتب و نزد خدا است آن روز را و مردم نمی بود و نصاری را داد
 تَبَعَ الْيَهُودُ غَدَاوَةَ النَّصَارَى بَعْدَ غَدْمَتْنِ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَعَهُ
 پیروی کرد از غدا که شبانه است و نصاری پس فردا که کینه است متفق علیه و روایت است از ابی هریره ر
 قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرُ يَوْمٍ طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ
 گفت فرمود پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ وسلم بهترین روزیکه برآمد بر او سے آفتاب
 يَوْمَ الْجُمُعَةِ فِيهِ خُلِقَ آدَمُ وَفِيهِ أُدْخِلَ الْجَنَّةُ وَفِيهِ أُخْرِجَ مِنْهَا وَلَا تَقُومُ
 روز جمعات در دنیا پیدا کرده شد آدم علیه السلام در این دنیا و در آن روز درین دنیا و بر او شد آدم از بهشت برنگرد
 السَّاعَةُ إِلَّا فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ مَسْرُوعُهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
 قیامت مگر در روز جمعه و هر دیت از او سے رگفت فرمود پیغمبر خدا
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ فِي الْجُمُعَةِ لَسَاعَةً لَا يَأْتِيهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ
 صلے اللہ علیہ وسلم بدرستی که در روز جمعه برانند ساعتی است که موافق نیفتد او را بنده مسلمان
 يَسْأَلُ اللَّهَ فِيهَا خَيْرًا إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَنَرَادُ مُسْلِمًا قَالَ وَهِيَ
 در حاجتیکه سوال میکند خدا را و اما آن ساعتی که اگر آنکه میدهند اتمالی آن بنده را آن یکی متفق علیه بود و مگر آنکه مسلم

در جمعه است

در جمعه است

سَاعَةً خَفِيفَةً وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْتُ إِلَى الطَّوُسِ
 سَاعَةً بَكْتُ بَنِي كُتَيْبَةَ رَوَاتِلَاتٍ أَرَاهِي هَرِيرَةً رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كُنْتُ بِيْرِي أَمَامَ بَنِي كُوهٍ طَوْرٍ
 فَلَقِيتُ كُتَيْبَ الْأَخْبَارِ جُلَسْتُ مَعَهُ فَحَدَّثَنِي عَنِ التَّوْرَةِ وَحَدَّثَنِي
 بِسُورَةٍ فِي كُتَيْبٍ جَبَّارٍ بِسُورَةٍ شِسْتُمْ بِأَوَّلِ حَدِيثٍ كَرِهَ مِنْهُ التَّوْرَةَ وَمَدِثُ كَرِهَ مِنْهُ أَوَّلُ
 عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَانَ فِيهَا حَدَّثَنِي أَنْ قُلْتُ قَالَ
 أَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسُورَةٍ شِسْتُمْ بِأَوَّلِ حَدِيثٍ كَرِهَ مِنْهُ التَّوْرَةَ وَمَدِثُ كَرِهَ مِنْهُ أَوَّلُ
 رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسُورَةٍ شِسْتُمْ بِأَوَّلِ حَدِيثٍ كَرِهَ مِنْهُ التَّوْرَةَ وَمَدِثُ كَرِهَ مِنْهُ أَوَّلُ
 بِسُورَةٍ شِسْتُمْ بِأَوَّلِ حَدِيثٍ كَرِهَ مِنْهُ التَّوْرَةَ وَمَدِثُ كَرِهَ مِنْهُ أَوَّلُ
 الْجُمُعَةِ فِيهِ خُلِقَ آدَمُ وَفِيهِ أُهِيَطَ وَفِيهِ تَبَّ عَلَيْهِ وَفِيهِ مَاتَ
 جِبْرَائِيلُ الْأَنْبِيَاءُ كَرِهَ مِنْهُ آدَمُ وَفِيهِ رُزِقَ رُزْقُهُ وَفِيهِ رُزِقَ رُزْقُهُ وَفِيهِ رُزِقَ رُزْقُهُ
 وَفِيهِ تَقُومُ السَّاعَةُ وَمَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هِيَ مُصَيَّغَةٌ يَوْمَ الْجُمُعَةِ
 وَفِيهِ رُزِقَ رُزْقُهُ وَفِيهِ رُزِقَ رُزْقُهُ وَفِيهِ رُزِقَ رُزْقُهُ وَفِيهِ رُزِقَ رُزْقُهُ
 مِنْ حِينَ تَضِيحُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ شَفَقًا مِنَ السَّاعَةِ إِلَّا الْجَنَّ وَ
 إِلَّا شَرَّ وَفِيهِ سَاعَةٌ لَا يَصَادُ فِيهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ وَهُوَ يُصَلِّي بِسَاقٍ
 اللَّهُ شَيْئًا إِلَّا أَعْطَاهُ آيَةً وَقَالَ كُتَيْبٌ ذَلِكَ فِي كُلِّ سَنَةٍ يَوْمَ
 فَقُلْتُ بَدَلْتُ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ فَقَرَأْتُ كُتَيْبَ التَّوْرَةِ فَقَالَ صَدَقَ
 رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحَدِيثُ رَوَاهُ مَالِكٌ وَأَبُو دَاوُدَ
 بِسُورَةٍ شِسْتُمْ بِأَوَّلِ حَدِيثٍ كَرِهَ مِنْهُ التَّوْرَةَ وَمَدِثُ كَرِهَ مِنْهُ أَوَّلُ

وَالْتَرْمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ وَاحْمَدُ إِلَى تَوَالِيهِ صَدَقَ كَقُبْ وَعَنْ أَنَسٍ

ترمذی و نسائی و احمد و روایت است از انس

رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اتَّسُوا

رضی اللہ تعالیٰ عنہ گفت فرمود پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم طلب کنید

السَّاعَةَ الَّتِي تُرْجَى فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ بَعْدَ الْعَصْرِ إِلَى غَيْبِ بَقِيَّةِ الشَّمْسِ

ساعتی را که امید داشته میشود اجابت دعاها در روز جمعه بعد از نماز عصر تا غایب شدن آفتاب

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أُوسِ بْنِ أُوسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

رواه ترمذی و از اوس بن اوس مرایت گفت فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ أَفْضَلِ أَيَّامِكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فِيهِ خُلِقَ

صلی اللہ علیہ وسلم بدو سبت که از فاضل ترین روزهاست روز جمعه است که در روزی پیدا کرده شد

آدَمُ وَفِيهِ قُبُورٌ وَفِيهِ الْتَفْحَةُ وَفِيهِ الصَّعْقَةُ فَأَكْثَرُوا عَلَيْكَ

آدم و در روزی قبور کرده شده مان او و در روزی نغمه است و در روزی صغرات پس بسیار کنید بر من

مِنَ الصَّلَاةِ فِيهِ فَإِنْ صَلَوْتُكُمْ مَعْرُوضَةٌ عَلَيَّ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ

و بعد نمازتان درین روز زیرا که بدرستی که در وقت نماز من کرده شود بر من نغمه ای پیغمبر خدا

وَكَيْفَ تُعْرَضُ صَلَوَاتُنَا عَلَيْكَ وَقَدْ أَرَمْتَ قَالَ يَقُولُونَ يَكُنْ

و چگونه عرض کرده شود درود ما بر تو و حال آنکه بوسیده شد تو گفت را او میگوید صلی اللہ علیہ وسلم اینها اینها

قَالَ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَى الْأَرْضِ أَجْسَادَ الْأَنْبِيَاءِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

گفت آنحضرت که خدا ایستادگی حرام گردانید بر زمین جسد پیغمبران را رواه ابو داود

وَالنَّسَائِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَالذَّارِقِيُّ وَالْبَيْهَقِيُّ فِي الدَّعَوَاتِ الْكَبِيرَةِ وَابْنُ

و نسائی و ابن ماجه و دارقسی و بیهقی در دعوات کبیر و روایت است از

أَبِي هُرَيْرَةَ مِنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْيَوْمُ الْمَوْعُودُ يَوْمٌ

ابن هریره روایت گفت فرمود پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم که مراد بیوم موعود روز

الْفَيْهَةِ وَالْيَوْمُ الْمَشْهُودُ يَوْمُ عَرَفَةَ وَالشَّاهِدُ يَوْمُ الْجُمُعَةِ وَمَا طَلَعَتْ

قیامت است و سرادبجوم مشہود و عرفات و مراد بشہ روز جمعہ است و نہ طلوع کرد

الشمس لا غربت علی یوم افضل منه فیہ ساعة لا یوافقها عبد

آفتاب نہ غروب کرد و بر روزی کہ فاضل تر از روز جمعہ باشد در این روز سماعتی بہت کہ ملائقہ یافتہ آنرا باند

مؤمن یدعو اللہ بخیر الا استجاب اللہ لہ ولا یتعبد من شیء

مؤمن کہ دعا کند خدا را بخیر مگر آنکہ قبول کند خدا یتعالی دعا او را پناہ بخوبی از چیزے

الا عاذ منه دواہ احمد الترمذی وعن ابی لبا بة ابن

مگر آنکہ پناہ و بہ اور از او رواہ احمد و ترمذی و روایت است از ابی لبا بة ابن

عبد المذیر قال قال النبی صلی اللہ علیہ وسلم ان یوم الجمعة

عبد المذیر گفت فرمود و میں نے خدا سے اللہ علیہ وسلم بدینے کہ روز جمعہ

سید الايام واعظمها عند الله وهو اعظم عند الله من يوم لا اخصی

بہتر روز است و بزرگترین روز است نزد خدا تعالی و روز جمعہ بزرگتر است نزد خدا از روزی کہ اخصی

ویوم الفطر فیہ خمس خلل خلق الله فیہ ادم و اهبط الله فیہ

و عید رمضان و در روز جمعہ پنج خلل است پیدا کرد خدا در آدم را و فرود آورد خدا را از روز

ادم الى الارض و فیہ توفي الله ادم و فیہ ساعة لا یسأل

آدم را بسوے زمین در آدم و میرانید خدا استماعی آدم را و دروے ساعتی است کہ نطلبید

العبد فیها شئ الا اعطاه ما لیسأل حراما و فیہ تقوم الساعة

بندہ دروے چیزے مگر آنکہ بد خدا او را امان کہ نطلبید چیزی را کہ حرام است و در روز جمعہ ہا شہادت

ما من ملک مقرب لا سماء ولا ارض ولا ریح ولا جبال

نیست هیچ فرشتہ نزدیک گردانیدہ شدہ نہ آسمان نہ زمین نہ باد نہ کوه

ولا یجر الا هو مشفق من یوم الجمعة دواہ ابن ماجہ وعن

و نہ دواہ مگر آنکہ دے ترسندہ است از روز جمعہ رواہ ابن ماجہ و روایت است از

إِنِّي مُرِيدَةٌ أَنَقَالَ قَبِيلَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَيِّ شَيْءٍ سُمِّيَ يَوْمُ

ابی هریرة رنه گفت گفته شد مرا آنحضرت را صلے الله علیه وسلم که از چه چیز نامیده شد روز

الْجُمُعَةِ قَالَ لِأَنِّي فِيهَا طُبِعَتْ طِينَةُ أَمِيكَ أَدَمُ وَفِيهِ الصَّعْفَةُ

جمعه فرمود آنحضرت از جهت آنکه در جمعه ساخته شد گلنی تو که آدم آ و در روز جمعه خاک شدن جانوران است

وَالْبَقَّةُ وَفِيهَا الْبَطْشَةُ وَفِي آخِرِ ثَلَاثِ سَاعَاتٍ مِنْهَا سَاعَةٌ

و در بگشیدن ایشان در روز بطشه است یعنی گرفت قوی و شدید و در آخر ساعت از ساعات جمعه ساعتی است

مَنْ دَعَا اللَّهَ فِيهَا اسْتَجِيبَ لَهُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ

که کس که خدا را در آن ساعت بتول کرده میشود دعا برآورد و او را احمد روایت است از عبد الله بن عمر و

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ مَسْئِلٍ يُمُوتُ يَوْمَ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم نیست هیچ مسأله که بمیرد روز

الْجُمُعَةِ أَوْلَيْكَ الْجُمُعَةُ الْأَوْفَاءُ اللَّهُ فَنَنَ الْقَبْرِ رَوَاهُ أَحْمَدُ

جمعه یا شب جمعه اگر آنکه نگاه دارد او را خدا ایتالی از عذاب قبر رواه احمد

وَالْتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَرَأَ الْيَوْمَ

والترمذی و روایت است از ابن عباس رضی الله عنه بدرستی که وی خواند این آیت را

أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ الْآيَةُ وَعِنْدَهُ يَهُودِيٌّ فَقَالَ لَوْ تَزَلْتُ عِذْوُ

که امروز کامل گردانیدم دین شما را تا آخر آیت و نزد او یهودی بود پس گفت یهودی اگر نزد تو آمدی این

الْآيَةُ عَلَيْنَا لَتُحْذَرْنَاهَا عِنْدَ أَقْصَالِ ابْنِ عَبَّاسٍ فَانْهَأْتِ تَزَلْتُ فِي

آیتها بر ما کهینه میگردانم از زوال این آیت ما در روز نزول این آیت گفتن بن عباس پس چنینکه این آیت فرمود آمده است در

يَوْمَ عِيدَيْنِ فِي يَوْمِ جُمُعَةٍ وَيَوْمَ عَرَفَةَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

روز عید در روز جمعه و در روز عرفه رواه ترمذی و روایات است از

أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

انسان رضی الله عنه گفت بود پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم

إِذَا دَخَلَ رَجَبٌ قَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي رَجَبٍ وَشَعْبَانَ وَبَلِّغْنَا

چون می در آمد ماه رجب بگفت خداوند انقدر کنی ده ماه را و خیر و رحمت در ماه رجب و شعبان و برسان ما را

رَمَضَانَ قَالَ وَكَانَ يَقُولُ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ لَيْلَةٌ أَغْرَوِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ

بر رمضان گفت من می گوید و آنحضرت می گفت شب جمعه شبی است سفید و روز جمعه

يَوْمَ أَزْهَرُوا أَلْبَيْهَقِي فِي الدَّعَوَاتِ الْكَبِيرِ عَنْ سَلْمَانَ

روایت سفید روشن روایت کرد و بهیچ در دعوات بزرگ روایت است از سلمان

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَغْتَسِلُ

رضی الله عنه گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم غسل نکند

رَجُلٌ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَيَتَطَهَّرُ مَا اسْتَطَاعَ مِنْ طَهْرٍ وَيُدْهِنُ مِنْ دُهْنِهِ

روی روز جمعه برای نماز جمعه می کند و پاک آنقدر که تواند بی آنکه بدو اس برسد و روغن ندارد و روغن

أَوْ يَسُّ مِنْ طَلِبِ بَيْتِهِ ثُمَّ يَخْرُجُ فَلَا يَفْرِقُ بَيْنَ اثْنَيْنِ ثُمَّ يَصِلُ

یا ساید از خوشبوی هر چه در خانه وی باشد پیرچردن آمد بوی کسی پس جدا نمی کند میان دو کس نیز نماز گذارد

مَا كَتَبَ لَهُ ثُمَّ يَنْصِتُ إِذَا تَكَلَّمَ الْأَمَامُ لَا غَفْرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَ

آنچه تقدیر کرده است بر کسی از نو اهل بیت خاموش نشیند و تکیه خطبه خواند امام مگر آنکه از زیاده تجاوز نکند و اگر آنکه

بَيْنَ الْجُمُعَةِ الْأُخْرَى رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ

و میان جمعه دیگر گذشت رواه البخاری و روایت است از ابی هریره رضی

اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَوَضَّأَ

الله من گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم کسی که وضو کند

فَأَحْسَنَ الْوُضُوءِ ثُمَّ أَتَى الْجُمُعَةَ فَاسْتَمَعَ وَأَنْصَتَ غَفَرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَ

پس نیک کند وضو را پس بیاید جمعه را پس بشنود و خاموش نشیند امر زده شود آنچه گذشت بیان

بَيْنَ الْجُمُعَةِ وَبَيْنَ يَادَةِ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ وَمَنْ مَسَّ الْحَصَا فَقَدْ لَغَا

و میان جمعه و زیاد سه روز و کسی که مس کند سنگریزه را پس تحقیق لغو کرد

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

رواه مسلم وروایت است از وی گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ وَقَفْتُ الْمَلِكَةَ عَلَى بَابِ الْمَسْجِدِ يَكْتُبُونَ

چون میبایند روز جمعه می ایستند فرشتگان بر در مسجد می نویسند نام

الْأَوَّلَ فَالْأَوَّلَ وَمِثْلُ الْمُهْجَرِ كَمِثْلِ الَّذِي يَهْدِي بِدَنَةِ ثُمَّ

بر که پیشتر آمد بترتیب و قدر حال آنکه اول وقت آید همچو آنکه یکی در نزد شتر را بگوید بر آن قربانی بستر

كَالَّذِي يَهْدِي بِبَقَرَةٍ ثُمَّ كَيْشَانُ ثُمَّ دَجَاجَةٌ ثُمَّ بَيْضَةٌ فَإِذَا أَخْرَجَ

مال آنکس که پس از وی آید همچو گا و فرستاده است پیشتر از آنکه بستر بیضه تصدق کند پس چون بیرون می آید

الْأَمَامُ طَوُّوا صُحُفَهُمْ وَيَسْتَمِعُونَ الذِّكْرَ مُتَّفِقِينَ عَلَيْهِ وَعَنْ

امام می پیچید صحیفه های خود را و استماع میکنند ذکر خطبه را متفق علیه است و روایت است از

أَبِي سَعِيدٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابی سعید و ابی هریره ۳ گفتند و گفتند پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم

مِنْ غُتْلٍ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَلَيْسَ مِنْ أَحْسَنِ ثِيَابِهِ وَمَنْ مِنْ طَيْبٍ

کسی که غسل کند روز جمعه و بپوشد از نیکترین لباسها خود و کسی که از خوشبوئی

إِنْ كَانَ عِنْدَهُ ثَوْبَانِ الْجُمُعَةِ فَلْيُتَيَخَّضِ أَغْنَاءُ النَّاسِ ثُمَّ صَلِّ

اگر باشد نزد وی دو پیرایه جمعه را پس بگذارد و پای خود بر گریه مردمان بستر نماز بگذارد

مَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ ثُمَّ أَنْصَتَ إِذَا أَخْرَجَ إِمَامُهُ حَتَّى يَفْرَغَ مِنْ صَلَاتِهِ

آنچه نوشته است خدا بر او پس بپوشد خاموش شود و تنگد برون ادا امام و تا آنکه فارغ شود از نماز خود

كَانَتْ كَفَّارَةً لِمَا بَيْنَهَا وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ الَّتِي قَبْلَهَا وَابْنُ أَبِي دَاوُدَ

باشند این اعمال پوششده مران گناهان را که میان این جمعه اند و جمعه که پیش ازین جمعه بود و او ابوداود

وَعَنْ أُوسِ بْنِ أُوسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از اوس بن اوس گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم

مَنْ غَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَاغْتَسَلَ وَبَكَرَ وَابْتَكَّرَ وَمَشَى وَلَمْ يَتَوَكَّبْ وَدَنَا

کسیکه غسل کند در روز جمعه و خود غسل کند و بجا نهد نماز را در اول وقت و اگر اول خطبه را بشنود و بجا نهد نماز را

مِنَ الْأَمَامِ وَاسْتَمَعَ وَلَمْ يَلْغُ كَانَ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ عَمَلُ سَنَةِ آخِرٍ

از امام پیش خیمه آویز کند و نماز را بشنود و اگر گام بردارد و عبادت یک سال جزا

صِيَامُهَا وَقِيَامُهَا وَآلُ التَّمِيزِي وَأَيُّدَاوَدَ وَالنَّسَائِي وَابْنُ مَلْجَةَ

روزه یک روز نماز شب هفت سال رواه ترمذی و ابو داود و نسائی و ابن ماجه

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

در روایت است از عبد الله بن سلام رضی الله عنه گفت فرمود پیغمبر خدا صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا عَلَى أَحَدِكُمْ أَنْ وَجِدَانِ يَتَخَذُوهُمَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ

الله علیه و سلم بگوید که از شما یکی دو نفی اگر بیاید و تواند که بگیرد و بیازد و بجا نهد نماز و جمعه

سِوَى ثَوْبِي هُمْنَتِهِمْ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَرَوَاهُ مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى

سوی ثوبی همنتهی خود رواه ابن ماجه و روایت کرد این حدیث را مالک از یحیی

ابْنُ سَعِيدٍ وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَبَاقٍ مُرْسَلًا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

ابن سعید و روایت است از عبد الله بن سباق از روی مرسل گفت فرمود رسول خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي جُمُعَةٍ مِنْ الْجَمْعِ يَأْمُرُ الْمُسْلِمِينَ أَنْ هَذَا

صلی الله علیه و سلم در روز جمعه از جمعی است که گرد مسلمانان تحقیق این

يَوْمَ جَعَلَهُ اللَّهُ عِيدًا فَأَغْتَسِلُوا وَمَنْ كَانَ عِنْدَهُ طِيبٌ فَلْيَضُرَّهُ

روزت که گردانیده است و اگر انداختی در روز جزای اجتماع پس غسل کند و اگر بوی خوشی در میان او

أَنْ يُسِّسَ مِنْهُ وَعَلَيْكُمْ بِالتَّوَالِدِ رَوَاهُ مَالِكٌ وَرَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ

که ساس کند از این هر شما را که مساوی کند رواه مالک و روایت کرد ابن ماجه

عَنْهُ وَهُوَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ مُتَّصِلًا وَكَانَ الْبَرَاءُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

از او و از ابن عباس متصل و حدیث است از براء رضی الله عنه

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُفَّا عَلَى الْمُسْلِمِينَ أَنْ يَغْتَسِلُوا

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم حق و ثابت است بر مسلمان که غسل کند

يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَلْيَمْسَ أَحَدُهُمْ مِنْ طَيِّبٍ هَلْهُ فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَأَلْمَاءُ لَهُ

روز جمعه و باید که ساس کند یکی از ایشان از بوی خوش زو به خود پس اگر نیاید طیب پس آب بر آید

طَيِّبٌ رَأَاهُ أَحَدُ التِّرْمِذِيِّ وَعَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ

طیب است رواد احمد و ترمذی در روایت از سهل بن سعد ر ضی

اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا كُنَّا نَقِيلُ وَلَا نَتَغَدَّى إِلَّا بِجُمُعَةٍ مُتَّفَقٍ عَلَيْهِ

الله عنه گفت بنودیم که قیلو و سیکویم و نه طعام داشتیم بخوریم جمعه متفق است

وَعَنْ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ كَانَ الْإِدَاءُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَوَّلَهُ

و روایت است از سائب بن یزید گفت بود اذان روز جمعه اول است

إِذَا جَلَسَ الْإِمَامُ عَلَى الْمَنْبَرِ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و تنگید می نشست امام بر منبر در زمان پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ وَأَبَى بَكْرٍ وَعُمَرُ فَلَمَّا كَانَ عُثْمَانُ وَكَثُرَ النَّاسُ زَادَ الْإِدَاءَ

و سلم و ابی بکر و عمر پس هرگاه که موجودند زمان عثمان و بسیارند مردم زیاده کرد اذان

الثَّالِثَ عَلَى الزُّوْمِ رَأَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ

بیوم را در مقام زور آورده است که در این حدیث بخاری و ابن عمر ر ضی الله

عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ خُطْبَتَيْنِ كَانَ يَجْلِسُ إِذَا

عنه روایت گفت که پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم خطب می نمود دو خطبه و هر که می نشست چون بر می آمد

صَعِدَ الْمَنْبَرَ حَتَّى يَفْرَعَ أَرَاهُ الْمُؤَذِّنُ تَقْرِئُ قَوْمًا يَخْطُبُ تَمْجِيزًا لِيَتَكَلَّمَ تَوَ

بر منبر تا آنکه فراغ کند گفت بن بزم که گفت ابن عمر رضی الله عنهما بنی بر منبر می نشست و خطب می نمود تا آنکه بزم

يَقُومُ فَيَخْطُبُ رَأَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

می ایستاد پس خطب دوم را رواد ابو داود و روایت است از ابی هریره ر ضی الله

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْجُمُعَةُ عَلَى مَنْ وَاهُ اللَّيْلُ إِلَى أَهْلِهَا

از پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم فرمود جمعه بر من است که بکشد بکشد او را و حبیب بن خاضع

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

رواه ترمذی و روایت است از طاریق بن شهاب گفت فرمود پیغمبر خدا صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْجُمُعَةُ حَقٌّ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ فِي جَمَاعَةٍ إِلَّا

الله علیه و سلم جمعه حق و واجب است بر هر مسلمان در جماعت مگر

عَلَى أَرْبَعَةٍ عَبْدٍ مُمْلُوكٍ أَوْ امْرَأَةٍ أَوْ صَبِيٍّ أَوْ مَرِيضٍ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

بر چهار گروه یکی بنده که در ملک کسی است دوم زن سوم کودک چهارم بیمار رواه ابو داود

بَابُ بَيَانِ أَثَرِ تَرْكِ الْجُمُعَةِ

باب در بیان اثر ترک جمعه

وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِقَوْمٍ

روایت است از ابن مسعود که پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم فرمود که بگویند

يَتَخَلَّفُونَ عَنِ الْجُمُعَةِ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَمُرَّ جُلُوسِي بِالنَّاسِ

پس بماند از نماز جمعه را بنشینم تا تحقیق قصد کردم من که بفرمایم مردم را که بگذارند نماز جمعه را بمانند

ثُمَّ أَجَرَقَ عَلَى رِجَالٍ يَتَخَلَّفُونَ عَنِ الْجُمُعَةِ يَوْمَئِذٍ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

پس بپوشیدم بر مردانی که حاضر نشوند نماز جمعه را تا آنها را ایستاد و رواه مسلم و

وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ تَرَكَ

روایت است از ابن عباس که پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم فرمود کسی که ترک کند

الْجُمُعَةَ مِنْ غَيْرِ ضَرٍّ وَرَفٍّ كُتِبَ مُنَافِقًا فِي كِتَابٍ لَا يُغْنِي وَلَا يَبْدُلُ

نماز جمعه را بجز ضرورت و رفاه کتب منافقان در کتابی که سود نمی دهد و تغییر داده شود

فِي بَعْضِ الرِّوَايَاتِ ثَلَاثُ رَوَاهُ الشَّافِعِيُّ وَعَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ

در بعضی روایات سه بار ترک کند جمعه را رواه شافعی و جابر گفت که رسول الله

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَعَلَيْهِ

صلی الله علیه وسلم فرمود که ایمان وارد بخدا و روز قیامت پس فرض است بر تو

الْجُمُعَةُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ الْأَمْرُ بِضَا وَمَسَافِرُ وَأَمْرَأَةٌ أَوْ صَبِيٌّ أَوْ مَمْلُوكٌ

نماز جمعه در روز جمعه مگر بیمار و مسافر و زن و کودک و بنده

فَمَنْ اسْتَغْنَى بِلَهْوٍ أَوْ تِجَارَةٍ أَسْتَغْنَى اللَّهُ عَنْهُ وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ

پس که کسی نیازش از نماز جمعه بگذرد و در بازیگری یا تجارت یا کار و دوا و خداوند تعالی نیازش را برطرف کند

رَوَاهُ الدَّارَقُطْنِيُّ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

رواه دارقطنی در روایت است از وی گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

إِذَا أَطَلَّ لِصَاحِبِكَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَنْوَتٌ وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ فَقَدْ كَفَوْتَ

وفاقت که در نماز خود را که با تو شسته است روز جمعه موش باشد و امام خطبه بخواند پس تحقیق تو نموده گفتی

مَتَّقِ عَلَيْهِ وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

تقوا علیه در روایت است از جابر بن جابر گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

لَا يُقِيمَنَّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ ثُمَّ يَخَالَفُ إِلَى مَقْعَدِهِ فَيَقْعُدُ

باید که برنجیزد یکی از شما را در روز جمعه و برنجیزد و برنجیزد و برنجیزد و برنجیزد

بِهِ وَلَكِنْ يَقُولُ افْتَحُوا رَأْسَهُ مُسَلِّمٌ وَعَنْ سَمُرَةَ بِنْتِ جَنْدُبٍ رَضِيَ

در او و لیکن بگوید که شاد کند جایی را و او مسلم و از سمره بنت جندب رضی الله

عَنْهَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَهْضُوا الَّذِينَ كَرُّوا دُنُؤًا مِمَّنْ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم حاضر شوند و ذکر این خطبه را از روی خود بگویند

الْإِمَامِ فَإِنَّ الرَّجُلَ لَا يَزَالُ يَسْتَبَا عِدَّتِي يُوْخِرُ فِي الْجَنَّةِ وَإِنْ دَخَلَهَا

امام زیرا که مرد من و دو روز پس می افتد از موضع فضا تا آنکه بر آنکه می شود و در آنجا

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ سَمُرَةَ بِنْتِ جَنْدُبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

رواه ابو داود و روایت است از معاذ بن انس جعفی از پدر خود

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَخَلَّى رَقَابَ النَّاسِ يَوْمَ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم کی که بگذرد رقبه های مردم روز

الْجُمُعَةِ اتَّخَذَ جَسْرًا إِلَى جَهَنَّمَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ مُعَاذِ بْنِ

جمعه گرفته شود آنگاه بل بسوی دوزخ رواه ترمذی و روایت است از معاذ بن

أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَخَلَّى عَنِ الْحَبْوَةِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ

انس را روایت بدینکه پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم منع کرد از احتیاء یعنی تخلیه و نشستن بر جمعه

وَالْإِمَامُ يُخْطَبُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ

و اما اینکه امام خطبه میخواند رواه الترمذی و ابوداود و روایت است از ابن عمر رضی الله عنهما

عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا نَعَسَ أَحَدُكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم چون ببنود زندگی از شمار روز جمعه

فَلْيَتَوَلَّ مِنْ مَجْلِسِهِ ذَلِكَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ نَافِعٍ قَالَ

پس باید که بگردد از نشگاه خود که در آنجا نشسته است رواه ترمذی و روایت است از نافع بن

سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُقِيمَ

شنیدم ابن عمر را که میگفت ای که در پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم از بر خیزانیدن

الرَّجُلُ الرَّجُلَ مِنْ مَقْعَدِهِ وَتَجَلَّسُ فِيهِ قِيلَ لِنَافِعٍ فِي الْجُمُعَةِ قَالَ

مروی مروی را از نافع بن عمر وی و نشستن خود در آنجا گفتند نافع را این پیام در روز جمعه است

فِي الْجُمُعَةِ وَغَيْرَهَا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو

در جمعه و غیر جمعه است متفق علیه و روایت است از عبدالله بن عمر و در نه

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحْضِرُ الْجُمُعَةَ ثَلَاثَةَ نَفَرٍ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم حاضر شوند جمعه را سه نفر

فَوَجُلٌ حَضَرَهَا يُلْغَوْ فِذَلِكَ حَظُّهُ وَجُلٌ حَضَرَهَا يَدْعُو فَمَوْ

پس مردی که حاضر میشود جمعه را الموبس آن نفع خداست و مردی که حاضر نشود آنرا باطل است

رَجُلٌ دَعَا اللَّهَ أَنْ شَاءَ أَعْطَاهُ وَإِنْ شَاءَ مَنَعَهُ وَرَجُلٌ حَضَرَهَا

که دعا کرده است خدا را اگر خواهد خدا آیتها می دهد و اگر نخواهد نه میدهد و دیگر مردی که حاضر میشود

بِأَنْصَاتٍ وَسُكُوتٍ وَلَمْ يَتَخَطَّ رَقَبَةً مُسْلِمًا وَلَمْ يُوْذَ أَحَدًا فِيْ

مجدد با تامل و خاموشی و کلاه نه زده بر گردن مسلمان و نه ایذا داده کسی را پس این

كَفَّارَةٌ إِلَى الْجُمُعَةِ الَّتِي تَلِيهَا وَزِيَادَةُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ وَذَلِكَ بِأَنَّ

کفاره است تا جمعه دیگر که متصل است با جمعه و زیادتی سه روز و این بسبب این است

اللَّهُ يَقُولُ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ مِثَالِهَا رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

که خدا ایستاده میگوید بیکدیگر بیار و یکی پس از دیگری ده مانند آن رواه ابو داود

وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت است از ابن عباس گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

مَنْ تَكَلَّمَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَالْإِمَامُ مُخْطَبٌ فَهُوَ كَمِثْلِ الْيَوْمِ الْآخِرِ يَجْمَلُ

کسی که سخن کند روز جمعه و حال آنکه امام خطبه میخواند پس آنروز همچون روز دیگر مجمل است و کبر مبادد

أَسْفَارًا وَالَّذِي يَقُولُ لَهُ أَنْصِتْ لَيْسَ لَهُ جُمُعَةٌ رَوَاهُ أَحْمَدُ

کتاب سفر و آنکس که گوید مرا در خاموشی باش نیست و این روایات مجمل رواه احمد

وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ ابْنَ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْنَا رَسُولَ اللَّهِ

و روایت است از ابن عمر و ابی هریره رضی الله عنهما که گفتند که شنیدیم پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ عَلَى أَعْرَافٍ مُنْبِرَةٍ لِيَنْتَهِيَنَّ أَقْوَامٌ

صلی الله علیه وسلم را که میگفت بر چوبهای منبر خود باید که ایستادند باز آیند گرد ایستادن مسلمانان

عَنْ وَدْعِهِمْ الْجُمُعَاتِ أَوْ لِيَخْتَمُنَّ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ تَرَوْنَ لَيْكُونَنَّ

از ترک کردن مردم ایشان جمعه را هر آنکه هر می کند خدا آیتها را بر لبهای ایشان بر آید باشند

مِنَ الْغَافِلِينَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي الْجَعْدِ الضَّمِيرِيِّ رَضِيَ

از غافلان رواه مسلم و روایت است از ابی جعد ضمیری رضی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَرَكَ ثَلَاثَ جُمُوعٍ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم کسی که ترک کند سه جمعه را

تَهَاوَنَ بِهَا طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ

از جریر آسان و حقیقتاً نشستن آنرا میسر نکند خدا تعالی بر دل و رواه ابو داود و ترمذی و نسائی

وَابْنُ مَاجَةَ وَالدَّارِمِيُّ وَرَوَاهُ مَالِكٌ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سَلِيمٍ

و ابن ماجه و دارمی و روایت کرد از مالک از صفوان بن سلیم

وَأَحْمَدُ عَنْ قَتَادَةَ وَعَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ

و احمد از ابی قتاده و روایت است از سمر بن جندب رضی الله عنه گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَرَكَ الْجُمُعَةَ مِنْ غَيْرِ

فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم کسی که ترک کند جمعه را و اگر بنا بر کفر کند

عُذْرٌ فَلْيَتَصَدَّقْ بِدِينَارٍ فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَنِصْفَ دِينَارٍ سِوَا أَهْمَدَ

بی عذر شرعی پس باید که تصدق کند یک دینار پس اگر دینار نیابد پس نصف دینار تصدق کند رواه احمد

وَأَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي هَيْمٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ

و ابو داود و ابن ماجه و از صالح بن ابراهیم بن عبد الرحمن

ابْنِ عَوْفٍ قَالَ دَخَلَ عَلَيْنَا النَّسِيُّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَالْإِمَامُ يُخْطِبُ

ابن عوف روایت گفت و آمد بر ما نسائی روز جمعه و حال آنکه امام خطبه میخواند

وَحِينَ نُنْخِذُ فَقَالَ مَا هَذَا أَقِمْتَ الصَّلَاةَ قَالَ إِنِّي خَافُ

و ما سخن میگویم پس گفت انس خافش باشید پس هرگاه که کفر یا کفر باشد گفت من ترسیدم

أَنْ أَكُونَ قَدْ أَبْطَلْتُ جُمُعَتِي يَقُولُ لَكُمْ مَهْ ابْنُ سَعْدٍ

سبحان الله ای که بگویم من بدست نیکی باطل کرده شود جمعه من پس گفت من ترسیدم ای باز ایست

جَمْعُ الْجُمُوعِ بَابُ الْعَبْدِينَ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ

از جمیع الجوامع این باب بیان احکام علیه الفطره می باشد و روایت است از ابی سعید

مَنْ تَرَكَ ثَلَاثَ جُمُوعٍ
تَهَاوَنَ بِهَا طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ
عُذْرٌ فَلْيَتَصَدَّقْ بِدِينَارٍ
فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَنِصْفَ دِينَارٍ
سِوَا أَهْمَدَ

الْحَدِيثُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخْرِجُ يَوْمَ الْفِطْرِ

الحديثی گفت بود پیغمبر صلی الله علیه وسلم که بیرون می آمد در روز عید فطر

وَالْأَضْحَى إِلَى الْمَصَلِّ فَأَوَّلُ شَيْءٍ يَدْعُو بِهِ الصَّلَاةُ ثُمَّ يَنْصَرِفُ

در روز اضحی به سوی مصلی پس نخست چیزی که آغاز میکرد آنحضرت با آن چیز آغاز بود به ستر بر میگشت

ثُمَّ يَقِفُ مُقَابِلَ النَّاسِ وَالنَّاسُ جُلُوسٌ عَلَى صُفُوفِهِمْ فَيَعْظَمُهُمْ

از نماز پس می ایستاد در برابر مردم و حال آنکه مردم نشسته بودند پس پسند میکرد که

وَيُؤْصِيهِمْ وَيَأْمُرُهُمْ وَإِنْ كَانَ يُرِيدُ أَنْ يَقْطَعَ بَعْثًا قَطَعَهُ

مردم را اندرز میکرد و بامر میکرد ایشان را اگر میخواست که جدا بکند و بفرستد لشکر یا جدا میکرد از آن

أَوْ يَأْمُرُ بِشَيْءٍ أَمَرَهُ ثُمَّ يَنْصَرِفُ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ ابْنِ

یا اگر میخواست که بفرماید کاری یا بفرموده از آن ستر بر میگشت متفق علیه در روایت است از ابن

عَبَّاسٍ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ أَيَّامٍ

عباسی گفت فرمود پیغمبر صلی الله علیه وسلم نیست هیچ از روز ها

أَعْلَى الصَّاحِ فِيهِمْ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ الْأَيَّامِ الْعَشْرِ قَالُوا

که کار نیک و درو سے درست داشته تر باشد نزد خدا از این ده روز که ده فرجه است گفتند

يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ لَا الْجِهَادُ فِي

ای پیغمبر خداوند کارزار کردن در راه خدا فرمود آنحضرت نه جهاد در

سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا جُلُودُ خَرَجَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فَلَمْ يَرْجِعْ مِنْ ذَلِكَ

راه خدا مگر جهاد آن نزدیک بیرون آید بپوش خود مال خود پس باز نگشت از نفس و مال خود

بِشَيْءٍ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

بخاری رواه بخاری و از ابی هریره روایت گفت فرمود پیغمبر صلی

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ أَيَّامٍ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ أَنْ يُتَعَبَّدَ لَهُ

صلی الله علیه وسلم نیست هیچ روزی از روز ها که دوست داشته تر است نزد خدا بعبادت کردن خدا را

فِيهَا مِنْ عَشْرَةِ الْحَجَّةِ بَعْدَ صِيَامِ كُلِّ يَوْمٍ مِنْهَا بِصِيَامِ سَنَةٍ

در از روزها از ده زیجه برابر است روزه هر روز در آن روزها روزه یکسال

وَصِيَامُ كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْهَا بِصِيَامِ لَيْلَةِ الْقَدَرِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ

در برابر است بر خاستن هر شب از شبهای از روزها بخواب قدر روزه ترمذی و ابن

مَاجَةَ وَعَنْ عَائِشَةَ مَقَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

ماجه در روایت است از عایشه گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ مَا عَمِلَ ابْنُ آدَمَ مِنْ عَمَلٍ يَوْمَ النَّحْرِ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنَ

دسلم نکرد آدمی هیچ کاری روز نحر دوست داشته شده تر بسوی خدا بخالی از

إِهْرَاقِ الدَّمِ وَإِنَّهُ لَيَأْتِي يَوْمَ الْقِيَمَةِ بِقُرُونِهَا وَأَشْعَارِهَا

رغمتن خون و در سیکه آن جانور می آید روز قیامت بشانهای خود و موهای خود

وَأَخْلَافِهَا وَإِنَّ الدَّمَ لَيَقَعُ مِنَ اللَّهِ بِمَكَانٍ قَبْلَ أَنْ يَقَعَ

در مهای خود و در سیکه خون بر آئینه می افتد نزد خدا بر تریه قبول پیش از آنکه افتد

بِالْأَرْضِ فَطَيَّبُوا بِهَا نَفْسًا وَرَأَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ

بزمین پس خوشحال گردانید بدان نفس را رواه ترمذی و ابن ماجه

وَعَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ قَالَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

در روایت است از زید بن ارتم گفت گفتند یاران پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا هَذَا الصَّاحِيُّ قَالَ سُنَّةُ أَبِيكُمْ

علیه وسلم ای پیغمبر خدا بپیت این قراینها چیست اصل این قراینها اینست

إِبْرَاهِيمَ قَالُوا فَمَا لَنَا فِيهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ بِكُلِّ شَعْرَةٍ حَسَنَةٌ

ابراہیم است گفتند صحابه پس چیست ما را در این از جزا و ثواب ای رسول خدا فرمود در ثواب هر یک از

قَالُوا أَفَالصُّوفُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ بِكُلِّ شَعْرَةٍ مِنَ الصُّوفِ حَسَنَةٌ

گفتند پس ثواب پشم دارد و چنانکه عنایت پیغمبر رسول الله فرمود و بمطابره می از پشم حسنه است

وعلی را اختلاف است
در فضیلت عشره و زیجه
و عشره رمضان و ثواب
که روزهای از زیجه وجود
افضل است از زیجه و شبهای
روزه و در روز و شبهای
عشره و رمضان افضل است
بنیت در شب قدر
در این زیجه و ۱۲ و ۱۳
در این روز و زیجه افضل است
از زیجه و شبهای و زیجه
نقد و زیجه و زیجه و زیجه
ثابت است زیجه است
و این زیجه است که از آن
در که حوائی افضل است
از آن * * *
بپیت ای زید و زیجه
احوال و علل گردان
سیلان را * *

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ
 گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم حق مسلمان بر مسلمان
 خَمْسٌ مَرَّةَ السَّلَامِ وَعِبَادَةُ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعُ الْجَنَائِزِ وَاجَابَةُ
 پنج است جواب سلام دادن است و بیمار پرستی کردن آویس روی کردن جناز دست قبول کردن
 الدَّعْوَةِ وَتَشْيِيتُ الْعَاطِسِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ
 دعوت بطعام ده کردن است عطسه رنده را متفق علیه دروایت است از او گفت فرمود
 رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ سِتٌّ
 پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم حق مسلمان بر مسلمان شش است
 قِيلَ مَا هُنَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِذَا الْقَيْتُهُ فَلِمُ عَلَيْهِ وَإِذَا
 گفته شد چه چیز است آن شش ای پیغمبر خدا فرمود چون پیشانی مسلمان را پس سلام کن بر او چون
 دَعَاكَ فَأَجِبْهُ وَإِذَا اسْتَنْصَحَكَ فَأَنْصَحْ لَهُ وَإِذَا اعْطَسَ
 بخواند ترا بطعام پس اجابت کن و او را چون نصیحت طلب کند از تو پس نصیحت کن مرا و او را چون عطسه زند مسلمان
 فَيَحْدِثُ اللَّهُ فِثْمَتَهُ وَإِذَا امْرُؤٌ فَعْدُهُ وَإِذَا مَاتَ فَاتَّبِعْهُ
 پس هر گوی خدا را پس تشییع کن اعدام چون بیمار شود پس عیادت کن او را چون بمیرد پس روی کن بخانه او را
 دَوَاهُ مُسْلِمٍ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
 رواه مسلم دروایت است از ابی هریره رخ گفت فرمود پیغمبر خدا
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
 صلی الله علیه و سلم بدرستی خدا تبارک تعالی میفرماید در روز قیامت
 يَا ابْنَ آدَمَ مَرَضْتُ فَلَمْ تَعُدْ فِي قَالَ يَا رَبِّ كَيْفَ أَعُودُ لَكَ
 ای پسر آدم بیمار شدم من پس نکردی باز پرس مرا گوید که بر دروگاه من چگونه عیادت کنتم ترا
 وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ قَالَ أَمَّا عَلِمْتَ أَنَّ عَبْدِي فُلَانًا مَرَضَ
 و تو پروردگار جهانیان گوی که خدا آیات دانسته تو بدستی که بنده من فلان را بیمار شد

سلام دادن از حق
 اسلام است بنابر روایت
 آمده است و تفصیل
 بزرگ بحسب اتمام است
 که در آنجا باشد
 و بعضی نباشد و الم از آن
 گفته که طعام بحسب تفاوت
 و اندازه
 و بواسطه نام و اندازه
 بسیار نام از اجابت
 و عیادت و علف مکرره
 می نمایند
 در آنجا که عیادت
 است از کماله
 و نماز جنبانه
 که از آن نیز داخل است
 ۱۲

قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا مِنْ مُسْلِمٍ
 كَفَّ عَلَى شَيْءٍ مِنْ بَيْنَا بَرِّئَ اللَّهُ مِنْهُ وَسَلَّمَ رَأَى كَيْفَ نَزَلَ بِهِ سُلَامَةٌ
 يَعُودُ مُسْلِمًا غَدَوَةً الْأَصْلَ عَلَيْهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ حَتَّى
 كَرَّمَ بِرَسُولِي كُنْهُ سُلَامَةً بِأَمَادٍ مَرَّ آخِزَ صَلَوةٍ بَعْرَتَهُ بِدَوْنِ نَفْسٍ بِرَأْفَتِهِ تَأْخِزُ
 بِمِثْلِي وَإِنْ عَادَ عَمِيشَةً الْأَصْلَ عَلَيْهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ
 ثَمَّ كُنْهُ وَآكَرَ عِيَادَتِ كَرَّمَ أَوْدَاقَتِ شَامِ مَرَّ رَمَاحَتِ كُنْهُ بِرُوحِي بِفَضْلِهِ بِرَأْفَتِهِ
 حَتَّى يُصْبِحَ وَكَانَ لَهُ خَرِيفٌ فِي الْجَنَّةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ
 تَأْخِزُ مَرَّ كُنْهُ وَبِأَمَادٍ مَرَّ آخِزَ صَلَوةٍ بِرَأْفَتِهِ تَأْخِزُ
 وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 وَرَوَاتِهِ اسْتَزَالَ اسْمُ كُنْهُ فَرَمُودَ بِبَيْنَا بَرِّئَ اللَّهُ مِنْهُ وَسَلَّمَ رَأَى كَيْفَ نَزَلَ بِهِ سُلَامَةٌ
 مَنْ تَوَضَّأَ فَحَسَنَ الْمَوْضُوءَ وَعَادَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ مُحْتَسِبًا
 كَيْدَ وَضُوكُنْهُ بِرَسُولِي كُنْهُ سُلَامَةً بِأَمَادٍ مَرَّ آخِزَ صَلَوةٍ بِرَأْفَتِهِ تَأْخِزُ
 يُوعِدُ مَنْ جَهَنَّمَ مَسِيرَةَ سِتِّينَ خَرِيفًا رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ
 دَوْرُ كَرَّمَ شُورَ از دُونِ مَقْدَارِ رَاهُ شَعْتِ مَالِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ
 وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 وَرَوَاتِهِ اسْتَزَالَ اسْمُ كُنْهُ فَرَمُودَ بِبَيْنَا بَرِّئَ اللَّهُ مِنْهُ وَسَلَّمَ رَأَى كَيْفَ نَزَلَ بِهِ سُلَامَةٌ
 وَسَلَّمَ مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَعُودُ مُسْلِمًا فَيَقُولُ سَبْعَ مَرَّاتٍ أَسْأَلُ
 وَسَلَّمَ بِرَسُولِي كُنْهُ سُلَامَةً بِأَمَادٍ مَرَّ آخِزَ صَلَوةٍ بِرَأْفَتِهِ تَأْخِزُ
 اللَّهُ الْعَظِيمُ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيَكَ إِلَّا شَفِي
 خَدَائِعُ بَرِّئَ اللَّهُ مِنْهُ وَسَلَّمَ رَأَى كَيْفَ نَزَلَ بِهِ سُلَامَةٌ
 إِلَّا أَنْ يَكُونَ قَدْ حَضَرَ أَجَلُهُ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ
 أَنْ سَلَّمَ مَرَّ آخِزَ صَلَوةٍ بِرَأْفَتِهِ تَأْخِزُ

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

أَجَلَ إِنِّي أَوعَدُكَ كَمَا يُوعَدُ رَجُلَانِ مِنْكُمْ قَالَ فَقُلْتُ

اے تپ زورہ بشود چنانچہ تپ زورہ میثوند رومرد از شما ابن سودگو یو پس گفتن من

ذَلِكَ لِأَنَّ لَكَ أَجْرَيْنِ فَقَالَ أَجَلَ ثُمَّ قَالَ مَا مِنْ

آن پینے شدت تپ بسبب آنست که ترا دو اجر است پس گفت آنحضرت آری پس گفت آنحضرت

مُسْلِمٌ يُصِيبُهُ أَذًى مِنْ مَرَضٍ مَا سِوَاهُ إِلَّا حَطَّ اللَّهُ

برنج مسلمانے کہ برسد اور آزارے از بیماری پس چیز کی جز بیماریست مگر آنکه فرومی افکند خدا تعالیٰ

بِهِ سَيِّئَاتِهِ كَمَا تَحْطُ الشَّجَرَةُ وَرَقَهَا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

برہایے اور چنانکہ فرو افکند درخت برگ اے خود را متفق علیہ است

وَعَنْ جَابِرٍ رَضِيَ قَالَ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

در روایت است از جابر رضی گفت در آمد پینا مبر خدا صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ عَلَى أُمِّ السَّائِبِ فَقَالَ مَالِكٌ تَزْفَرُ فِينَ

در سلم برادر سائب پس گفت آنحضرت چه شده است ترا کہ میزنے

قَالَتْ الْحُمَّى لَا بَارَكَ اللَّهُ فِيهَا فَقَالَ لَا تَسْبِي الْحُمَّى

گفت ام سائب سبب از بدن من تب است برکت نکند خدا درے پس گفت کن دشنام تیرا

فَاتَّهَاتُ ذُحُبٌ خَطَايَا بَنِي آدَمَ كَمَا يَذُحُّ الْكَبِيرُ خُبْتُ

زیرا کہ تب می بود همان بنی آدم را چنانچہ می بود درم آنکلن چرک بپدی

الْحَدِيدِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ قَالَ قَالَ

آہن را رواہ مسلم در روایت است از ابی موسی رضی گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا مَرَضَ الْعَبْدُ

رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم چون بیمار شود بنده

أَوْ سَافَرَ كَتَبَ لَهُ بِمِثْلِ مَا صَانَ يَعْمَلُ مُقِيمًا صَحِيحًا

یا سفر کند نوشته بشود بر آں بنده اینچہ بود عمل میکرد در حالیکہ مقیم و تندرست بود

۱۰
ماخوذ از تفسیر الطائری
که فسخ کند بر دو بار و
خود را ای خدایند بر کار و
نغمه حارث بن عقیل
۱۱
مکاتبت
۱۲
نغمه خیرین
۱۳
عبادت و اسما که در حال
ست و اوقات و گفتن
۱۴
یک در دیگر یا در سفر
نوشته میشود که آن بنده
۱۵
فراموش کرد که چه کار کرد
۱۶
نیز می باید از فضل خداوند

عَلَى ذَلِكَ حَتَّى يَبْلُغَهُ الْمَنْزِلَةُ الَّتِي سَبَقَتْ لَهُ مِنْ اللَّهِ

بر آن بلایا آنکه میرانند این بلایان را بر سرش که گذشته است مأمور از خدا تعالی -

رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَيْخٍ

رواه احمد و ابو داود و در روایت است از عبد الله بن شخی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ آدَمَ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم تصویر کرده شد فرزند آدم

وَالْإِبْنِ تَسْعَ وَتِسْعُونَ مِائَةً إِنْ أَخْطَأَتْهُ الْمَنِيَا وَفَعَّ فِي

و حال آنکه بجانب پهلوی اوست نود و نه مرتبه اگر خطا میکند او را در آنجا و با سب آن می افتد در

الْمَرْحِ حَتَّى يَمُوتَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ

چیزی تا آنکه بمیرد و رواه ترمذی و گفت این حدیث غریب است

وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و در روایت است از جابر ۲ گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَوْجِبِينَ يُعْطَرُ أَهْلُ

و سلم دو دست میارند اهل عافیت و روز قیامت و فتیحه داده شوند اهل

الْهَلَاكِ الثَّوَابَ لَوْ أَنَّ جُلُودَهُمْ كَانَتْ قُضْتُ فِي الدُّنْيَا

بلا ثواب آن را که شکسته است اینها بریده و پاره کرده اند در دنیا

بِالْمَقَارِضِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ

بکار و رواه ترمذی و گفت که این حدیث غریب است

وَعَنْ عَامِرِ الرَّامِ قَالَ ذَكَرَ رَسُولُ اللَّهِ الْأَسْقَامَ

و روایت است از عامر رام مخفف را می گفت ذکر کرد پیغمبر خدا بکار بیماری را

فَقَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا أَطْلَبَهُ السُّقْمُ

پس فرمود که مسلمان چون میسرید بیماری را

اینجی نزدیک و متصل است
نود و نه مرتبه آنجا را خطا
که اسباب مرگ و بلایان است
فی الجوارح و اسباب آن می افتد
در پهلوی تا آنکه بمیرد
مغفله است و معاصی را اندازد
که خطا جنید را و از آنجا که
تا در قافله یافت از آن می
افتد و پیری که بلا و درد
بجو است در روزه از
روان جابر بن عبد الله می باید
- ۱۲ -

ثُمَّ عَاقَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْهُ كَانَ كَفَّارَةً لِّمَا مَضَىٰ مِنْ

بیزممت می بخشد و خدا تعالی از آن می باشد پر شسته و من آن گشته را

ذُنُوبِهِ وَمَوْعِظَةً لَهُ فِيمَا يَسْتَقْبِلُ وَإِنَّ الْمُنَافِقَ

و می باشد نصیحت و پند را و در آنچه پیش می آید از زمان و بدستی که منافق

إِذَا مَرَضَ ثُمَّ أَغْفَىٰ كَانَ كَالْبَعِيرِ عَقْلُهُ أَهْلُهُ ثُمَّ

چون بیمار شود پسر عافیت داده شود می باشد مانند شتر که بسته و او را گرسنه و او پسر

أَرْسَلُوهُ فَلَمْ يَدِرْ لِمَ عَقِلُوهُ وَلِمَ أَرْسَلُوهُ فَقَالَ

را کردند او را پس دریافت آن شتر بجهت عدم نیز که چه ایستاد او را و مرا کش و خدا را پسر گفت

دَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا الْأَسْقَامُ وَاللَّهُ مَا مَرَضْتُ

مرد ای پیغمبر خدا چه میرست بیماری یا نه منده ام و گنید بیمار ندیدم من

قَطُّ فَقَالَ قُوعْنَبَةُ فَلَسْتُ مِمَّنْ دَاوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

هرگز پس فرمود آنحضرت بنخیز از پیش ما پس می تو از ما رواه ابو داود و در روایت است

عَطَاءُ ابْنِ أَبِي رَبَاحٍ قَالَ قَالَ لِي ابْنُ عَبَّاسٍ أَلَا أُرِيكَ

عطاء بن ابی رباح گفت فرمود مرا ابن عباس آیا نمی ترا

أَمْرًا مِّنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ قُلْتُ بَلَىٰ قَالَ هَذَا

زن از اهل بهشت گفتم بلی بنامی گفت این

الْمُرَأَةُ السَّوْدَاءُ أَتَيْتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

زن سیاه که نام می حدیث است آمد نزد پیغمبر خدا صل الله علیه و سلم

فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَصْرَعٌ وَإِنِّي أَتَكَشَّفُ

پس گفت ای رسول خدا بد رستیک من صرع زده می شوم و بد رستی گمن بر سر می کشم

فَادْعُ اللَّهَ لِي فَقَالَ إِنَّ شِمْتَ صَبْرَتِ وَلِلَّهِ الْجَنَّةُ

پس دعا کن خدا را برای من پس فرمود آنحضرت اگر خواهی صبر کنی و با خدا تو ایست

کمال ساقی چون مال شتر
تا گرسنه بخان تو من که در می
باید که بار کرد و می براس
تا دیو تندیب و سه و عافیت
برای بنده زود شدن و کار گذاردن
و در لغت شافعی است
عطاء بن رباح است
دعواتی بود که انی شد
الشیخ ابی ایمن شد
و در شسته می فرمودند
۱۲: ۱۲ ۱۲ ۱۲ ۱۲
۱۳ ۱۳ ۱۳ ۱۳ ۱۳
۱۴ ۱۴ ۱۴ ۱۴ ۱۴

وَالصَّنَائِحِي أَنَّهُمَا دَخَلَا عَلَى رَجُلٍ مَرِيضٍ يَجُودَانِيهِ فَقَالَ لَا

والصنائحی بدستیکه ایشان در آمدند بر مرد سیه چار در مالیکه عبادت کنند هر گشتند

لَهُ كَيْفَ أَصْبَحْتَ قَالَ أَصْبَحْتُ بِنِعْمَةٍ قَالَ شَدَّادُ الْبَشَرِ

مرا نفر در آنکه چگونه صبح کردی گفت صبح کردم بطن نعمت گفت شداد خوش خبر خوشحال باش

بِكُفَّارَاتِ السَّيِّئَاتِ وَحَطَّ الْخَطَا يَا فَاثِي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ

بفصلتای که پوشنده است بدیها را و فرو داشتند گناهان زیرا که شنیدم پیغمبر خدا را

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ إِذَا

صلی الله علیه وسلم کردی گفت که خدای تعالی می گوید و تنه که

أَنَا ابْتَلَيْتُ عَبْدًا مِنْ عِبَادِي مُؤْمِنًا فَمُخِذَنِي عَلَى مَا

من بتلا میگردانم بنده را ازندگان خود که مومن است پس نشانند آن بنده مرا بر

ابْتَلَيْتُهُ فَإِنَّهُ يَقُومُ مِنْ مَضْجِعِهِ ذَلِكَ كَيَوْمٍ وَلَدَتْهُ

بتلا گردانیدم پس او را پس بدستیکه آن بنده بر میخیزد از خوابگاه خود همچون وز زائیدن او را

أُمُّهُ مِنَ الْخَطَا يَا وَيَقُولُ الرَّبُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَنَا

مادر او از گناهان و میگوید پروردگار تبارک و تعالی من

فَبَدَّتْ عَبْدِي وَابْتَلَيْتُهُ فَأَجْرُ اللَّهِ مَا كُنْتُمْ تَحْرُونَ لَهُ

پس بدیدم بنده خود را و بتلا گردانیدم او را پس اجر که بدی از اعمال پرستگرم بود که اجر میگردیدید برای

وَهُوَ صَاحِبُ رِوَاةٍ أَحْمَدُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ

در مالیکه تفسیر است بود رواه احمد و روایت است از ابی هریره رحم گفت ابو هریره

ذَكَرَ الْحَسَنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَبَّهَا

ذکر کرده شد نزد پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم پس دشنام کرد آنرا

رَجُلٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَسُبَّهَا فَإِنَّهُ تَتَنَّى

مردی پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم و تنام گوئی بر آنرا که آن مرد در سبکند

الدُّنُوبَ صَاحِبُ النَّارِ جَبَّ الْحَدِيدَ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ

کمان را بیا نکند و در میکند آتش چو ک آهن را رواه ابن ماجه

وَعَنْهُ قَالَ إِنْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَادَ

وهم از ابی هر چه درم گفت بدرستی که رسول الله صلی الله علیه و سلم عیادت کرد

مَرِيضًا فَقَالَ أَبَشِّرْ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ هِيَ نَارِيَّةٌ

بیماری را که تپ زده بود پس فرمود خوش باش زیرا که بدرستی که حق تعالی میفرماید تپ آتش من است

أَسْلَطَهَا عَلَى عَبْدِي الْمُؤْمِنِ فِي الدُّنْيَا لِيَكُونَ حَظَّهُ مِنْ

فی گارم آنرا بر بنده خود که مؤمن است در دنیا تا با غنیمت بخش آن بنده از

النَّارِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَابْنُ مَاجَةَ وَالْبَيْهَقِيُّ فِي

آتش و دوزخ روز قیامت رواه احمد ابن ماجه و بیهقی در

شُعْبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ أَنَسٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

شعب ایمان و روایت است از انس ر ۲ آن حضرت صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنْ الرَّبَّ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى يَقُولُ

الله علیه و سلم گفت که پروردگار سبحان و تعالی میفرماید

وَعِزَّتِي وَجَلَالِي لَا أَخْرِجُ أَحَدًا مِنَ الدُّنْيَا أُرِيدُ أَغْفِرُ

سوء گند عزت ذات من و جلال صلت من بیرون نکا آدم هیچ کس را از دنیا نمیخواهم بیافزود

لَهُ حَتَّى أَسْتَوْفِيَ كُلَّ خَطِيئَةٍ فِي عُنُقِهِ بِسُقْمِي بَدَنِهِ

مرا و رانا آنکه بگیرم جزا سے برگن ہے کہ در گردن او ست بسبب بیماری در تن و سے

وَأَقْتَارِي فِي رِزْقِهِ رَوَاهُ رِزِينَ وَعَنْ شَقِيقٍ قَالَ

و تنگی در رزق و رواه رزین و روایت است از شقیق گفت

مَرِضَ عَبْدُ اللَّهِ فَمَدَّنَا لَهُ فَجَلَّ يَسْكِي فَقُوتِبَ فَقَالَ إِنِّي

بیمار شد عبد الله بن معوذ پس عیادت کردیم او را پس گریخت پس ملامت کرد پس گفت بدرستی که من

و دنیا را شایسته گفتم آنکه در دنیا
در ملکات است چنانکه در دنیا
در دنیا است چنانکه در دنیا
و او بکن چنانکه در دنیا
است و نالواں صبرا
ساخته اند ۱۲
بلکه

۱
شماره آنست که در اینجا
نقشه است و

است و در میان اینها
است و در میان اینها
است و در میان اینها
است و در میان اینها

أَصَابَهُ فَإِنْ كَانَ لَا بُدَّ فَاعْلَافَ لِقُلِّ اللَّهُمَّ
 که رسیدات او را پس اگر هست البسته آرزو کننده پس باید که گوید خداوند
 أَحْبَبَنِي مَا كَانَتْ الْحَبْوَةُ خَيْرًا لِّي وَتَوَفَّيْنِي
 زنده دارا تا آن زمانیکه بشد زندگی بهتر مرا و به میران مرا
 إِذَا كَانَتْ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِّي مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ
 وقتی که باشد مردن بهتر مرا متفق علی
 وَعَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ قَالَ
 و روایت است از عباده بن الصامت رض گفت فرمود
 رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَحَبَّ
 پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم کسیکه دوست دارد
 لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ وَمَنْ كَرِهَ لِقَاءَهُ
 لقاء خدا را دوست دارد خدا را و کسیکه ناخوش دارد خدا را
 اللَّهُ كَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ فَقَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ
 خدا را ناخوش دارد خدا را و عایشه گفت مدیقه رض
 أَوْ بَعْضُ أَزْوَاجِهِ إِنَّا لَنُكْرَهُ الْمَوْتَ قَالَ
 یا گفت بعضی از اوج سلمه آنحضرت مدیقه کرده میفرمایم موت را نکره
 لَيْسَ ذَلِكَ وَلَكِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا لَحِظَ الْمَوْتَ
 گنیمت آنچه تو میدی و لیکن مسلمان وقتی که نزدیک شود او را مرگ

۲۳۵

نظم
گردان و بخت را بدوی
در میان خود و از بدی
در میان خود و از بدی
در میان خود و از بدی
در میان خود و از بدی

است و در میان اینها
است و در میان اینها
است و در میان اینها
است و در میان اینها

و این دنیا را بفرموده است
که این دنیا را بفرموده است
که این دنیا را بفرموده است
که این دنیا را بفرموده است

و این دنیا را بفرموده است
که این دنیا را بفرموده است
که این دنیا را بفرموده است
که این دنیا را بفرموده است

بُشِّرْ بِرِضْوَانِ اللَّهِ وَكَرَامَتِهِ فَلَيْسَ شَيْءٌ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا

بشارت دادہ ہو برضاے خدا تعالیٰ و کرامت او پس میت بیچ چیزے محبوب تر ہوے دے از چیزے

أَمَامَهُ فَأَحَبُّ لِقَاءِ اللَّهِ وَأَحَبُّ لِقَاءِ اللَّهِ وَإِنَّ الْكَافِرَ

کپیش اوست پس دوست دار و محسن لقا علی خدا را دوست دارد و خدا تعالیٰ سے اور ابد رستے کو کافر

إِذَا حَضَرَهُ بُشِّرْ بِعَذَابِ اللَّهِ وَعُقُوبَتِهِ فَلَيْسَ شَيْءٌ أَكْرَهَ

ہوں حاضر کردہ شود موت اور عذاب خدا و عذاب خدا و سزا و اداں کو پس میت بیچ چیزے کمرہ تر

إِلَيْهِ مِمَّا أَمَامَهُ فَكِرَةٌ لِقَاءِ اللَّهِ وَكَرَاهَةٌ لِقَاءِ اللَّهِ

ہوے دے از چیزے کہ پیش اوست پس خوش دار کو کفر لقاے خدا را نا خوش میدارد و خدا تعالیٰ لقاے اور

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَفِي رِوَايَةٍ غَابِطَةٍ وَالْمَوْتُ قَبْلَ لِقَاءِ اللَّهِ

متفق علیہ و در روایت غایبہ موت پیش از لقاے خداست و مقدمہ است

وَعَنْ أَبِي قَتَادَةَ مَنَّانَهُ كَانَ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ

و از ابے قتادہ مرویست کہ دے بود کہ حدیث میکرد کہ آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ عَلَيْهِ بِجَنَازَةٍ فَقَالَ مُسْتَرْجِحٌ

صلی اللہ علیہ وسلم گذرا سیدہ شد بر دے جنازہ پس فرمود آنحضرت ای مردہ بارگاہت

أَوْ مُسْتَرَّاحٌ مِنْهُ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الْمُسْتَرْجِحُ

یا راحت یافتہ شدہ است از او پس گفتند صحابہ اے پیغمبر خدا رحمت معنی مستراح

وَمَا الْمُسْتَرَّاحُ مِنْهُ فَقَالَ الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ يَسْتَرْجِحُ مِنْ

و مستراح معنی پس فرمود آنحضرت کہ غنبدہ مؤمن صالح راحت می یابد از مرگ از

نَصِيبِ الدُّنْيَا وَآذِنَهَا إِلَى رَحْمَةِ اللَّهِ وَالْعَبْدُ الْفَاجِرُ

نصیب در پرت دنیا و آزار دنیا ہوے رحمت خدا و سبہ فاجر

يَسْتَرْجِحُ مِنْهُ الْعِبَادُ وَالْبِلَادُ وَالشَّجَرُ وَالذَّوَابُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

راحت می یابد از دےندگان و شجرہ و دیہات و غنبدگان زمین متفق علیہ است

وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وردايت است از جابر بن گفت شنيدم من پيامبر خدا صلى الله عليه

وَسَلَّمَ قَبْلَ مَوْتِهِ بِثَلَاثَةِ أَيَّامٍ يَقُولُ لَا يَمُوتَنَّ أَحَدُكُمْ

و سلم پيش از موت او سه روز گريفت بايد نميرد يکي از شما

إِلَّا وَهُوَ يُحْسِنُ الظَّنَّ بِاللَّهِ رَوَاهُ الْأُمْسَلَمُ وَعَنْ

گمراخته نيك دارد گمان خود را بخدا رواه مسلم و روايت از

أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابى هريره رضى گفت فرمود پيامبر خدا صلى الله عليه وسلم

أَكْثَرُ وَأَذْكُرُ هَادِمِ اللَّذَّاتِ الْمَوْتِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

بسيار كنيد ويران كننده و تضع كننده لذت را كه موت است رواه ترمذى

وَالنِّسَائِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ

و نساى و ابن ماجه و روايت است از ابن مسعود رضى بدريست كه اخفرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ذَاتَ يَوْمٍ لِأَصْحَابِهِ اسْتَحْيُوا

صلى الله عليه وسلم فرمود روزى بياران خود شرم داريد

مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ قَالُوا إِنَّا نَسْتَحْيِي مِنَ اللَّهِ يَا نَبِيَّ اللَّهِ وَالْحَمْدُ

از خدا چنانكه بايد شرم داشتن گفتند صحابه كه اشرم مي داريم از خدا اى پيغمبر خدا و حمد پاس

لِلَّهِ قَالَ لَيْسَ ذَلِكَ وَلَكِنْ مَنِ اسْتَحْيَى مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ

مر خدا اى ابرو تو بنى دادن وى فرمود بنيت اين حق حيا و ليكن كسى كه شرم دارد از خدا حق شرم داشتن

فَلْيَحْفَظِ الرَّأْسَ وَمَا وَعَى وَلْيَحْفَظِ الْبَطْنَ وَمَا حَوَى

پس بايد كه نگاه دارد سر را و نگاه دارد راز را و جمع كند كه است آن سر و بايد كه نگاه دارد راز را و نگاه دارد راز را

وَلْيَذْكُرِ الْمَوْتَ وَالْبَلَى وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ تَرَكَ زِينَةَ

و بايد كه ياد دارد مرگ را و همسپه شدن استخوان را و كسى كه خواهد ثواب آخرت ترك دهد آرايش

و عن جابر بن گفت شنيدم من پيامبر خدا صلى الله عليه و سلم پيش از موت او سه روز گريفت بايد نميرد يکي از شما الا وهو يحسن الظن بالله رواه المسلم و روايت از ابى هريره رضى گفت فرمود پيامبر خدا صلى الله عليه وسلم اكثر و اذكور هادم اللذات الموت رواه الترمذى و النساى و ابن ماجه و عن ابن مسعود ان نبي الله و نساى و ابن ماجه و روايت است از ابن مسعود رضى بدريست كه اخفرت صلى الله عليه وسلم فرمود روزى بياران خود شرم داريد من الله حق الحياء قالوا اننا نستحي من الله يا نبي الله و الحمد لله قال ليس ذلك ولكن من استحي من الله حق الحياء مر خدا اى ابرو تو بنى دادن وى فرمود بنيت اين حق حيا و ليكن كسى كه شرم دارد از خدا حق شرم داشتن

فل يحفظ الرأس وما وعى و ليحفظ البطن وما حوى پس بايد كه نگاه دارد سر را و نگاه دارد راز را و جمع كند كه است آن سر و بايد كه نگاه دارد راز را و نگاه دارد راز را و ليذكر الموت و البلى و من اراد الآخرة ترك زينة و بايد كه ياد دارد مرگ را و همسپه شدن استخوان را و كسى كه خواهد ثواب آخرت ترك دهد آرايش

يُثَرِّبُ رُضْوَانُ اللَّهِ فَكَّرَ أَمَّتَهُ فَلَيْسَ شَيْءٌ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا

نشارت داده شود برضائے خدا تعالی و کرامت او پس میت بیچ چیزے محبوب تر ہوئے دے از چیزیں

أَمَامَهُ فَأَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ وَأَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ وَإِنَّ الْكَافِرَ

کافر بیش دوست پس دوست دارد و کرمین تقاضا می آید و دوست دارد و خدا تعالی اورا بدرستی که کافر

إِذَا احْضَرَهُ يُثَرِّبُ عَذَابَ اللَّهِ وَعُقُوبَتَهُ فَلَيْسَ شَيْءٌ أَكْرَهَ

چون حاضر کرده شود عذاب و عتاب خدا و عذاب خدا و سزا دادن و پس میت بیچ چیزے مکروه تر

إِلَيْهِ مِمَّا أَمَامَهُ فَكِرَةً لِقَاءَ اللَّهِ وَكَرَهُ اللَّهُ لِقَاءَهُ

بروئے دے از چیزی که پیش است پس خوش دارد که کافر تقاضا می آید و خدا تعالی او را

مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَفِي رِوَايَةٍ عَابِثَةً وَالْمَوْتُ قَبْلَ لِقَاءِ اللَّهِ

متفق علیه و در روایت عابثه است و موت پیش از تقاضا می آید خداست و مقدم است

وَعَنْ أَبِي قَتَادَةَ مَعْنَاهُ كَانَ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ

و از ابی قتاده معنی بود که حدیث میکرد که آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ عَلَيْهِ بِجَنَازَةٍ فَقَالَ مُسْتَرْجِحٌ

صلی اللہ علیہ وسلم گذرانیده شد بر سر جنازه پس فرمود آنحضرت این مرد را استرح

أَوْ مُسْتَرَّاحٌ مِنْهُ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الْمُسْتَرْجِحُ

یا راحت یافته شده است از او پس گفتند صحابه اے پیغامبر خدا رحمت معنی مسترح

وَمَا الْمُسْتَرَّاحُ مِنْهُ فَقَالَ الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ يَسْتَرْجِحُ مِنْ

و مستراح من من گذرانیده شود از کعبه مؤمن صالح راحت می یابد از مرگ از

نَصِيبِ الدُّنْيَا وَآذِنَهَا إِلَى رَحْمَةِ اللَّهِ وَالْعَبْدُ الْفَاجِرُ

نصيب در بجز دنیا و آزار دنیا بروئے رحمت خدا و بنده فاسق

يَسْتَرْجِحُ مِنْهُ الْعِبَادُ وَالْبِلَادُ وَالشَّجَرُ وَالْدَّوَابُّ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ

راحت می یابد از او عباد و بلاد و درختان و حشرات و زمین متفق علیه است

وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وردایت است از جابر رض گفت شنیدم من پیغامبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ قَبْلَ مَوْتِهِ بِثَلَاثَةِ أَيَّامٍ يَقُولُ لَا يَمُوتَنَّ أَحَدُكُمْ

دس لم پیش از موت او رہے روز گرفت باید نمید و یکے از شما

الْأَوْحَيْنِ الظَّنَّ بِاللَّهِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

گر آنکه نیک دارد گمان خود را بخدا رواه مسلم و روایت از

أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابی ہریرہ رضی گفت فرمود پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم

أَكْثَرُ وَأَذْكُرُ هَادِمُ اللَّذَّاتِ الْمَوْتُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

بسیار کند یاد ویران کننده و قصه کننده لذت را که موت است رواه ترمذی

وَالنِّسَاءِ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ

و نالی و این ماجه و زایت است از این مسعود را پدر سیکه آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ذَاتَ يَوْمٍ لِأَصْحَابِهِ اسْتَحْبُوا

صلی اللہ علیہ وسلم فرمود روزے بیمار ان خود شرم دارند

مِنْ اللَّهِ حَقَّ الْحَقِّ قَالُوا إِنَّا نَسْتَحْمُ مِنْ اللَّهِ بَأَنَّهُ اللَّهُ وَالْحَمْدُ

از خدا جانم باد ششم پشت: گفته ز معراج که باشم مدارک از خدا | سرخ خدا و طیار

لَهُ قَالَ لَسْتَ بِالَّذِي لَكِنَّ مِنَ اسْتَحْ مِنْ اللَّهِ يَا أَيُّهَا الْمَاءُ

سَوْدَانِ بَيْتِ دِلِ دَوَرِ رَا سِي يِ لَوِي حِيَا

فَلَمَّا نَسُوا مَا وَعِدُوا فَقَالَ لَهُمْ اللَّهُ الْمَلَائِكَةُ إِنَّكُمْ كُنْتُمْ ثَمَرًا

فليحفظ الرأس وما وحي ويحفظ البطن وما حوى

پس باید که گاه در دسرا و گاه در وچیر بر آن جمع گردانست آن سر و باید که نگار و شکر را از اصل حرام جزو کند

وليد صبر الموت والبلى ومن أراد الآخرة ترك زينه

در اینک حکیم فرزند سلاطین
 بآن شهر دلی آن افغسته
 دارد آشنائی خوشترین قدم در راه
 بهشتیاق این وطن غول ماران
 شهر دلی آن برادر در کجے
 نه سپارد توغیر از غربت
 شهر دنیا قسم در راه

کوفت نه در این یک دهه
 که بر او یک عالمی
 چو اینان بدو فایده نمی جوید
 بدین احوالات فرزندانی که
 مسکله اند علیه السلام
 فان الله اعلم
 سنه ۱۱۸۰

[illegible]

دُنْيَا مَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَقَدْ اسْتَجَبِي مِنْ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ سَوَاءٌ

دنیاراً پس کسے کہ بکند این مذکور را پس به تحقیق شہم داشت از خدا حق شہم داشتن رواہ

أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ قَالَ

احمد و ترمذی و روایت است از عبد اللہ بن عمرو رضی اللہ عنہما گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُخَفِّةُ الْمَوْتِ

پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم تحفہ دہدیہ مسلمان مرگ است

دَوَاهُ الْبَيِّهَقِيِّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ

پہنے سے مل بچت و قرب دوست و روادار سقی و رجب الامیان اور روایت است از عہدہ اللہ

ابن خالدي رحمه الله قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

بن خالد اہم گفت فرمود پشیمان خدا صلی اللہ علیہ وسلم

مَوْتُ الْفُجَاءَةِ أَخَذَهُ الْأَسِيفُ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَنَرَاهُ

سوت ناگهانی گرفتن حتم است رواه ابو داود و زیاده کرد

الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَرَزَيْنُ فِي كِتَابِهِ أَخَذَهُ أَيْسَفُ

در سبب الایمان در زمین در کتاب خدا این لحظه کرمش غضب است

لِلْكَافِرِينَ وَرَحْمَةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ

مرکبان را و مهر بانی حق تعالی مرموشان را و روایت است از جابر در لغت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَمُوتُ الْمَوْتُ فَإِنَّ هَؤُلَاءِ

۵۴ پیامبر خدا سے ائمہ علیہ السلام کہ از اولیہ مراد یہ کہ بدرستی ترس

المطلع شديد و ان من السعادة ان يقول عمر العبد
مطلع سخي است و درسته که از یک نکته است که در از شد عظم بند

وَجَدَ فِيهَا رِجْلًا مَرْتَابَةً فِي الْوَادِ مُخَالِطَةً سِوَاهُ الْوُجَدِ

وَيُزَكِّهِ اللَّهُ عَنْ ذُنُوبِهِ وَالْإِنْبَاءُ رَوَاهُ التَّحْمِيدُ

و روری رودند او را خدا یحیی را بر جاس و دو بجه بیجا ب رود روداه احمد و دو و ایستاد

است از حق طاعت
 و از ایشان
 که دافع تو بود پس چرا
 شدت و عداوت آن دو
 یکدیگر نبیند از جهت
 قضا و قدر و حق تعالی دست
 دافع خود اندوه و فکد
 و از دست دافع تو بریزد

محو و غضب و نداشت
 دین و ماسد و مینو
 از منی موت و منی
 و محمد سستی است
 و حق است
 بخت شوق و
 آن عالم است
 لعل و غم

۴۷
بیشتر جمعی بگویند که
جاسه اطلاع از اسکان خانه
موسر و از غایب است
طریق و این شش بند از
آن احوال و
از وقت فراغت با او
که در روز

باعتقادی که در این کتاب
از احوال و تاریخ
از دست آمده در
نیت گزارش
شد این کتاب ۱۲

قَالَ وَلَكِنْ حَمْزَةٌ لَمْ يُوجَدْ لَهُ كَفَنٌ إِلَّا بُودَةً مَلْحَاءً إِذَا اجْعِلَتْ

گفت ولیکن حمزہ بن عبد المطلب یافتہ نہ رہا ہے مگر کفن مگر چادریکہ دروگہ خطوط سیاہ سفید بود چون گردانیدہ می شد

عَلَى رَأْسِهِ قَلَصَتْ عَنْ قَدَمَيْهِ وَإِذَا اجْعِلَتْ عَلَى قَدَمَيْهِ

بر سر وے کوتاہ می آمد از پایہاے وے و چون گردانیدہ می شد بر پایہاے وے

قَلَصَتْ عَنْ رَأْسِهِ حَتَّى مُدَّتْ عَلَى رَأْسِهِ وَجُعِلَ عَلَى

کوتاہ می آمد از سر وے تا آنکہ کشیدہ شد آن بر دہ بر سر حمزہ بطور گردانیدہ شد بر

قَدَمَيْهِ الْإِذْخَرُ مَرَاوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ إِلَّا أَنَّهُ لَمْ يَذْكُرْ

پایہاے حمزہ بھگیا کہ مشہور است در مکہ معظمہ رواہ احمد و ترمذی مگر ترمذی ذکر نکرد

ثُمَّ أَتَى بِكَفْنِهِ الْحَمْدُ

ثم أتى بكفنہ تا آخر

بَابُ مَا يُقَالُ عِنْدَ مَنْ حَضَرَ الْمَوْتَ

باب در میان چیزیکہ گفت میزد نزد کسی کہ حاضر شدہ اور اموات

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَابْنِ هُرَيْرَةَ عَنْ قَالِيسَةَ رَأَتْ رَسُولَ اللَّهِ

روایت است از ابی سعید و ابی ہریرہ رحمہ اللہ گفتند این ہر دو کہ فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقِنُوا أَمْوَاتَكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ سَرَّاهُ

صلی اللہ علیہ وسلم تلقین کنید مردہاے خود را کہ میگوید کہ لا الہ الا اللہ محمد رسول اللہ

مُسْلِمٌ وَعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ نَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

رواہ مسلم و روایت است از ام سلمہ گفت فرمود پیغمبر خدا صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا حَضَرْتُكَ الْمَرِيضَ أَوْ الْمَيِّتَ فَقُولُوا

اللہ علیہ وسلم وقتی کہ حاضر شوی بیمار را یا میتی را کہ نزدیک موت رسیدہ پس بگوئید

خَيْرًا فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ يُؤْمِنُونَ عَلَى مَا تَقُولُونَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

خیر را زیرا کہ فرشتگان آمین بگویند بر آنچه میگوئید شما و دعا کنید رواہ مسلم

يُؤْمِنُونَ عَلَى مَا تَقُولُونَ تَقَرَّ قَالَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِأَبْنِي سَلَمَةَ

آمین میگردد بر هر که بگوید شما نیز گفت آنحضرت خداوند ایام را بسید را

وَأَرْفَعْ دَرَجَتَهُ فِي الْمَقْدِسَيْنِ وَأَخْلَفْنَاهُ فِي عَقِبِهِ فِي

و بلند گردان پای او را در کسب نماه راست نموده شده اند و خلیفه شود و پس و در

الْغَيْبَيْنِ وَاغْفِرْ لَنَا وَلِكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ وَأَفْسَحْ لَهُ

بانی بماند و گاه و سیه و پیام را ما و مرا و ای پروردگار جهانیان و فرامی کن مرا و را

فِي قَبْرِهِ وَنَوِّرْ لَهُ قَبْرَهُ وَاهْ مُسَلِّمٌ وَعَنْ عَائِشَةَ

در قبر او و روشن گردان مرا در او در قبرش رواه مسلم در روایت است از عایشه صدیق را

قَالَتْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ لُوفِي

گرفت بدستی که پیشانی را صلی الله علیه و سلم و وقتی کوفت یافت

بِحِجِّي يَبْرُدُ حَبْرَةً مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ

پوشیده شد بجا جریب بر دمانی منقط متفق علیه روایت است از معاذ بن جبل را

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَ آخِرُ

گفت آنحضرت صل الله علیه و سلم که باشد آخر

كَلَامِهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ تَخَذَ الْجَنَّةَ دَوَاهُ أَبُودَاوُدَ

سخن او لا اله الا الله می در آید بهشت را روایت کرد از ابوداود

وَعَنْ مُعْقِدِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

در روایت است از معقل بن یسار را گفت فرمود پیشبند خدا صل الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْرَءُوا سُورَةَ يَاسٍ عَلَى مَوْتَاكُمْ مَرَّةً

صلیه و سلم بخوانید سوره یاس بر مرده های شما یکبار یکبار روایت

أَحْمَدُ وَأَبُودَاوُدُ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ عَائِشَةَ

احمد و ابوداود و ابن ماجه روایت است از عایشه رضی الله تعالی عنها

در حدیث است
در حدیث است
در حدیث است

قَالَتْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبَّلَ عُثْمَانَ

گفت بدوستی که آنحضرت صلی الله علیه وسلم بوسه داد عثمان

ابْنُ مَطْعُونٍ وَهُوَ مَيِّتٌ وَهُوَ يَبْكِي حَتَّى سَالَ دُمُوعُهُ

ابن مطعون را در حال آنکه دی مرده بود و آنحضرت گریه می کرد تا آنکه روان شد اشکها

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى وَجْهِ عُثْمَانَ دَوَاهُ

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم بر روی عثمان رواه

الْتَّمِيزِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْهَا قَالَتْ

ترمذی و ابوداد و ابن ماجه و هم از عایشه روایت کردند

إِنَّ أَبَا بَكْرٍ مِمَّنْ قَبَّلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ

بدوستی که ابوبکر رو بوسه داد پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم را و اعمال الحو

مَيِّتٌ دَوَاهُ الْتَّمِيزِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ حُصَيْنِ بْنِ وَحُوحٍ

آنحضرت مرده بود رواه ترمذی و ابن ماجه و در اینست از حصین بن وحو

أَنَّ طَلْحَةَ بْنَ الْبَرَاءِ مَرَضَ فَأَتَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

بدوستی که طلحه بن البراء انصاری بیمار شد پس آمد او را پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

وَسَلَّمَ يَعُودُهُ فَقَالَ إِنِّي لَا أَرَى طَلْحَةَ إِلَّا قَدْ حَدَثَ بِهِ

و سلم در میانیکه عیادت می کند او را پس فرمود بگردستی که من گمان نمی برم طلحه را مگر آنکه

الْمَوْتُ فَادْنُونِي وَعَجِّلُوا فَإِنَّهُ لَا يَنْبَغِي لِحَيْفَةٍ

مرگ پس خبر کنید مرا بموت و دشتا بی کنید و زنجیر و تخمین زیر که سزاوار نیست مرد

مُسْلِمٌ أَنْ تُحْبَسَ بَيْنَ ظَهْرَانِي أَمِيلُهُ دَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

مسلمانی را که بند داشته شود میان المغان و دیگر که مبارا کند بدو شود رواه ابوداد

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

در روایت است از عبد الله بن جعفر روایت گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله

در حدیث است بوی

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقِّنُوا مَوْتًا كَمَا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَكِيمُ الْكَرِيمُ

علیه سلم تلقین کنید مرد است شمار این کلام توصیف باین صفت و بشمار بقول و کرم الهی است تا که اسم را بجا آورد

سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

اشادت بعلت کبریا و استعلا است تا بشوق حضور درگاه نبوت و غایت با حق از پرستش آید و تا راضی باشد مخصوص معنی برین

قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ لِلْهَبَاءِ قَالَ أَجُودُ وَأَجُودُ قَالَ ابْنُ مَاجَةَ

گفتند صحابی پیغمبر ای رسول ازین اذکار مرزندگان اگر بپایان نرسند و بترسند و بگویند ترست رواه ابن ماجه

بَابُ سَكْرَةِ الْمَوْتِ وَمَا يَلْحَقُ الْمَيِّتَ بَعْدَ مَوْتِهِ

باب در بیان سکران موت و آنچه که متعلق می شود مرده را بعد از موت و

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ

و تعجب می کردی اگر می دیدی چگونه بعضی ارواح کافران می کنند فرشتگان می زنند بر روی ایشان

وَأَذْءَارَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ عَذَابٌ الْحَرِيقُ ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَكُمْ

و در پشت ایشان و میگویند بچند عذاب سوزان این بسبب آن که در است که پیش فرستاد و اشتغال

وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَمِيدِ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ

و حقیق که خدا بی ظلم کننده نیست بر بندگان و تعجب کنی چون بگری و تفکیک ظالمان

فِي عَمْرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُو أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا

در شد اند مرگ بارند و فرشتگان دست خود را دراز می کنند میگویند بیرون آری

أَنفُسَكُمْ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنتُمْ

روحهای خود را امروز جزا داده خواهید شد عذاب رسوا کنند بسبب آن که

تَقُولُونَ عَدَاةَ اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ

می گفتید بر خدا نا حق و بسبب آنکه از تصدیق آیات او سر کشی می کردید

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فَرَادَىٰ كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرْجِعُكُمْ

و که گفتم هر آینه آمدید پیش ما تنها چنانکه آفریده بودیم شما را اول بار و بگذراشتید

لَقِّنُوا

بَابُ

مَا نَعْلَمَ لَنَا كُودَرَاءَ ظُهُورِهِمْ إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ
 انچه داده بودیم شمارا پس پشت خویش هر آینه آنانکه فرشتگان قبض ارواح ایشان کردند
 ظَلَمْنَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ قَالُوا أَفِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعِفِينَ
 در حالیکه شما را بودند بر خویشین فرشتگان گفتند در چه حال بودید شما گفتند بودیم بچارگان
 فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضًا لَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا
 در زمین گفتند آیا فراخ نبود زمین خدا تا هجرت میکرد در آن
 فَأُولَئِكَ مَا وَلَّهُمْ جِهًا حَصَصَ لَهُمْ وَكَانَ ثَوْرًا مَعَهُ إِلَّا
 پس این جماعت جای ایشان چه قسم است و چه جایگاهت مگر
 الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْطِيعُونَ
 آنانکه بچاره اند از امور این و زمان و کوه و کوهان هیچ چاره نمی توانند
 حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ
 در هیچ راه نمی یابند پس آن جماعت نزد یک است که خدا
 يَقْفُو عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا وَبُرْسِلَ عَلَيْكُمْ
 عفو کند از ایشان و رحمت خدا عفو کننده و آمرزنده و می فرستد بر شما
 حَفَظَةً مَا حَتَّى إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا
 لما که نما بمان تا دیکه بیاید بکسی از شما مرگ قبض روح او کند فرستادگان ما
 وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ
 وایشان تغییر نمیکنند باز گردانیده شوند مردگان بپسند او ایشان را حق
 إِلَّا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ هَ اللَّهُ يَتَوَفَّى
 برادرات حکم و او شتاب ترین محاسب کننده گاه است خدا امتحالی قبض می کند
 الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا فَيُمْسِكُ
 ارواح را نزد یک موت آن و آن روح که نه مرده است قبض آن می کند در میان خواب آن بنگاه ببرد

در این آن آورده که در این
 عذاب است که در این عالم خود را بجا
 در این پس احوال خود را بقبض آن فرمای
 خدا ما را بوالعین و تغییر خود فرمود
 که الموت را در این است از آنکه بدان
 روی بچاره ای خاص گردود و روح ایشان
 قبض کند و روحی دارد از خلقت که بدان
 روح منافقان را گردود و روح منافقین
 آویزان که بدان را دارد و روح منافقین
 توفیق کند و روحی است از آنکه بدان
 روح انبیاء و صدیقان قبض نماید و احوال
 ملائکه رحمت و عذاب آنرا در کتب بجا آورد
 که با وجود چنین جویی در کتب بجا آورده
 از ایشان می زند و فرستادگان را
 آموختگی بجهت که از صفت اجل
 که خدا داده اند بر این سلسله

الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۖ

آنرا که حکم موت کرده است بر وی وای گذارد و آن دیگری را تا وقتی معین

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۚ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ

بر آنکه درین مقدمه نشانه است بر آن قومیکه تامل می کنند در روایت است از ابی هریره ر.م

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَيْتُ تَحْضُرُهُ

گفتند رسول پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم شخصی که بیرون می نهد و

الْمَلَائِكَةُ فَإِذَا كَانَ الرَّجُلُ صَالِحًا قَالُوا الْخُرُجُ جِي آيَتُهَا

فرشتگان پس چون می باشد سر و میرند نیکو کار بگویند فرشتگان بیرون آئی ای

النَّفْسُ الطَّيِّبَةُ كَانَتْ فِي الْجَسَدِ الطَّيِّبِ الْخُرُجُ حَمِيدَةٌ ۖ

جان پاک که بوده است در تن پاک بیرون آئی ستوده نزد خدا

وَأَبْشَرِي بِرَوْحٍ وَرِيحَانٍ وَرَبِّ غَيْرِ غَضَبَانَ فَلَا يُزَالُ

و خوش باش بر اوج در زرق پاک در بهشت و بر دروگاه چشم نکنده پس همیشه است آن نفس

يُقَالُ لَهَا ذَٰلِكَ حَتَّىٰ تَخْرُجَ تَوَّعُّجَ بِهَا إِلَى السَّمَاءِ

گویند می شود دوم اول آن کلام مذکور از روح و بر رت آنکه بیرون آید پست بر داشته می شود و از آسمان

يُفْتَحُ لَهَا فَيَقَالُ مِنْ هَذَا فَيَقُولُونَ فَلَا يُقَالُ مَرْجَبًا

پس باز می شود بر او می شود گشت پس پس می گویند ملا که از فلان بن فلان آید پس گفته می شود از فلان

بِالنَّفْسِ الطَّيِّبَةِ كَانَتْ فِي الْجَسَدِ الطَّيِّبِ حَمِيدَةٌ وَأَبْشَرِي

جان پاک را که بود در تن پاک در آئی ستوده و خوش باش

بِرَوْحٍ وَرِيحَانٍ وَرَبِّ غَيْرِ غَضَبَانَ فَلَا تُزَالُ يُقَالُ لَهَا

براحت در زرق و بر دروگاه چشم نکنده پس همیشه است آن نفس گفته می شود و در او را

ذَٰلِكَ حَتَّىٰ تَنْتَهِيَ إِلَى السَّمَاءِ الَّتِي فِيهَا اللَّهُ فَإِذَا كَانَ

آن کلام در دومی شود و از آسمان دیگر تا آنجا که برسد به آسمانی که در آن خدا است پس از آنجا که می آید

الرَّجُلُ السُّوءُ قَالَ اخْرُجِي أَيُّهَا النَّفْسُ الْخَبِيثَةُ كَأَنْتِ

مرد بد می گوید یکی از فرشتگان حاضر بیرون آئی ای جان پلید که بودی

فِي الْجَدِّ الْخَبِيثِ اخْرُجِي ذَمِيمَةً وَأَبْشِرِي بِحَمِيمٍ

در تن پلید بیرون آئی نکو سیده و خوش باش آب گرم

وَعَسَائِي وَآخِرُ مَنْ شَكِلَهُ أَزْوَاجٌ فَمَا تَزَالُ يُقَالُ

در بیم و هلاک و دیگر که قضا به عذاب مذکور اند طبع بطرح پس همیشه است که گفته می شود

لَهَا ذَلِكَ حَتَّى تَخْرُجَ ثُمَّ يُعْرَجُ بِهَا إِلَى السَّمَاءِ فَيُفْتَحُ لَهَا فَيَقَالُ مَنْ

این نفس این کلمه تا آنکه بیرون آید پس بر داشته شود و از آسمان بر آید و باز آسمان بر او بسته شود

هَذَا فَيَقَالُ فَلَانُ فَيُقَالُ لَمْ تَرْجَبَا بِالنَّفْسِ الْخَبِيثَةِ كَأَنْتِ فِي

این پس گفته می شود که فلان بن فلان است پس گفته می شود که مبادا فراموشی جان پلید را که بود در

الْجَدِّ الْخَبِيثِ ارْجِعِي ذَمِيمَةً فَإِنَّهَا لَا تَفْتَحُ لَكَ

تن پلید برگرد نکو سیده زیرا که کشاده نشود بر اوست تو

أَبْوَابُ السَّمَاءِ فَتُرْسَلُ مِنَ السَّمَاءِ ثُمَّ تُصْبَرُ إِلَى الْقَبْرِ

در آسمان پیرشاده و انداخته می شود بر زمین از آسمان پست بر باز میگردد و بوی قبر

رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

رواه ابن ماجه و هم از ابی هریره و این است بدستیکه پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا خَرَجَتْ رُوحُ الْمُؤْمِنِ تَشَقُّ مَا

علیه و سلم فرمود چون بیرون می آید جان مسلمان پیرشاده و

مَكَانٍ يُصْعِدُ أَيْهَا قَالَ حَمَادٌ فَذَكَرَ مِنْ طِبْرِ دِيحَهَا

و از فرشته که بالا میراند آنرا گفت حماد که یکی از راویان است می گوید که در آیه الهی برده ایم و آنرا از فرشته که روح

وَذَكَرَ الْمُسَلِّبُ قَالَ وَيَقُولُ أَهْلُ السَّمَاءِ رُوحٌ طَيِّبَةٌ

و ذکر کرده شد را گفت ابو هریره و یا آنحضرت و میگویند آسمانها با نیت پاک

این حدیث از فضیلت پلید است
و این حدیث از فضیلت پلید است
و این حدیث از فضیلت پلید است

جَاءَتْ مِنْ قَبْلِ الْأَرْضِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَعَلَى جَسَدِ

که آمده است از جانب زمین درود فرست خدا تعالی بر تو و بر تنه

كُنْتَ تَمْرِيْنَهُ فَيَنْطَلِقُ بِهِ إِلَى رَبِّهِ ثُمَّ يَقُولُ انْطَلِقُوا

مگر آید و آن زندۀ میماندستی تو آنرا پس پیش برده می شود و را ابوبکر در و گار و بستر میگوید برید

بِهِ إِلَى إِخْرَ الْأَجَلِ قَالَ وَإِنَّ الْكَافِرَ إِذَا أَخْرَجَتْ دُوحُهُ

اورا بسوی آخرت که مراد از آن قیامت است فرمود آنحضرت و بدو رسید که کافرجون بیرون می آید روح او

قَالَ حَمَّادٌ وَذَكَرَ مَنْ نَفْسُهَا وَذَكَرَ لَمَّا وَيَقُولُ أَهْلُ

گفت حماد و ذکر کرد ابوهریره یا آنحضرت از بسوی ناخوش آن روح و ذکر کرد لعنت را آدمی گویند

السَّمَاءِ وَدُوحٌ خَبِيثَةٌ جَاءَتْ مِنْ قَبْلِ الْأَرْضِ فَيَقَالُ

آسمانان باینست بگوید که آمده است از جانب زمین پس گفت میشود

انْطَلِقُوا بِهِ إِلَى إِخْرَ الْأَجَلِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَرَدَّ رَسُولُ اللَّهِ

بر بید اورا بسوی آخرت که مراد از آن قیامت است گفت ابوهریره پس باز گردانید آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَيْطَةً كَانَتْ عَلَيْهِ عَلَى أَنْفِهِ

صلی الله علیه وسلم راوری که بود بر روی بر بینی خود

هَكَذَا رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

همین روایه مسلم و هم از ابی هریره روایت گفت فرمود و پیوسته است

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَحْضَرَ الْمُؤْمِنُ آتَتْ مَلَائِكَةُ

الله علیه وسلم چون حاضر کرده میشود من بیفته حاضر میشود اورا متوی اند ملائکه

الرَّحْمَةِ يَحْرِيرُونَ بَيْضَاءَ فَيَقُولُونَ أَخْرِجِي رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً

رحمت بابریشم پاره سفید پس میگویند و شادان برون آئی خوشنود از خدا خوشنود می کرده شد

عَنْكَ إِلَى دُوحِ اللَّهِ وَسَرَّيْجَانِ وَسَرَّيْ غَيْرَ غَضَبَانِ فَتَخْرُجُ

از تو بسوی روح الله و سریشگان و سریش غیر غضبان فتخرج

است
اینکه بنی بر این است
بنی که ابوهریره روایت کرد
خود بینی خود را با دوسری
نمودن صورت نهادن
آنحضرت صلی الله علیه وسلم
رابطه را با الف ۱۲

كَاطْيَبِ رِيحٍ الْمَيْتِ حَتَّىٰ أَنَّهُ كَيِّنَاوِلُهُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا

روح بوجہ مین بوجہ شک تا آنکہ ہر آمینہ میدهند آن روح را بعضے از فرشتگان بعضے را یعنی دست بدست

حَتَّىٰ يَأْتُوا بِهِ أَبْوَابُ السَّمَاءِ فَيَقُولُونَ مَا أَطْيَبَ هَذَا الرِّيحِ الَّتِي

تا آنکہ می آرند اور انزودور ہاے آسمان پس می گویند طایب کہ چه خوش است این بوسے کہ

جَاءَ تَكْرُمُ مِنَ الْأَرْضِ يَا تُونَ بِهِ أَرْوَاحُ الْمُؤْمِنِينَ فَلَهُمْ

آمدہ است شمار از زمین پس می آرند اور انزودور و اح مومنان پس برآیند اور اح مومنان

أَشَدُّ فَرَحًا مِنْ أَحَدِكُمْ بِغَائِثِهِ يَقْدِرُ عَلَيْهِ فَيَسْأَلُونَ

سخت تر اند از روی شادانی از یکی از شما بغایب خود کہ بازمی آید از سفر بروی پس می پرسند اورا

مَاذَا فَعَلَ فَلَانٌ مَاذَا فَعَلَ فَلَانٌ فَيَقُولُونَ دَعَاؤُهُ فَإِنَّهُ

چہ شد و چه حال دارد فلان و فلان نام آنهاے بزد و حال ایشان می پرسند پس میگویند کہ بگذارید

يُغَيِّرُ الدُّنْيَا فَيَقُولُ قَدَمَاتٍ أَمَا تَتَكْرَهُ فَيَقُولُونَ قَدْ

در غم دنیا است پس میگویند بجهتین مرده است آن آیا نیا مدہت پیش شما پس میگویند بجهتین

ذُهِبَ بِهِ إِلَىٰ أُمَمٍ هَادِيَةٍ وَإِنَّ الْكَافِرَ إِذَا اخْتَضَرَ

برده شدہ اور ابوسو کہ آتش دوزخ است و بدستیکہ کافر دیکہ ماضی شود اور اموت

أَتَتْهُ مَلَائِكَةُ الْعَذَابِ بِمِشْحٍ فَيَقُولُونَ أَخْرِجْنِي سَاحِطَةً

می آیند اور ملائکہ عذاب بیلاس درشت پس میگویند بروح کافر بیرون آئی ناخوش شود

مَسْخُوطًا عَلَيْكَ إِلَىٰ عَذَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَتُخْرَجُ كَأَنَّ

ناخوشودی کرده شدہ بر تو بسو عذاب خدا سپر گس بیرون می آید روح چون ناخوش میگردد مین

رِيحٍ جَبْفَةٍ حَتَّىٰ يَأْتُونَ بِهِ إِلَىٰ بَابِ الْأَرْضِ فَيَقُولُونَ

بوسے مرده تا آنکہ می آرند اور انزودور زمین پس می گویند

مَا أَنْتَ هَذِهِ الرِّيحِ حَتَّىٰ يَأْتُونَ بِهِ أَرْوَاحُ الْكَافِرِ رَوَاهُ

بدگندہ است این بوسے تا آنکہ می آرند اور انزودور و اح کافران رواہ

اور انزودور

أَحْمَدُ وَالنَّسَائِيُّ وَعَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ

احمد و النسائی در روایت است از برابر ابن عازب رن گفت بیرون آمدیم

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي جَنَازَةِ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ

به آنحضرت صلی الله علیه و سلم در جنازه مردی از انصار

فَانْتَهَيْنَا إِلَى الْقَبْرِ وَلَمْ يُلْحَدْ فَجَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

پس آنخو رسیدیم تا قبر و لم کرده نشد بود پس نشست پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحَلَسْنَا حَوْلَهُ كَانَ عَلَى رُءُوسِنَا الطَّيْرُ

علیه و سلم نشستیم اگر دآن حضرت سرفرد بود و گویا بر سر ما پرند نشست است

وَقِي يَدَاهُ عَوْدٌ يَنْكُتُ بِهِ فِي الْأَرْضِ فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ

و در دست آن حضرت چوبی بود که می کاوید و خط می کشید بآن چوب زمین پس برداشت سر خود این

اسْتَعْبِدُوا يَا اللَّهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا ثُمَّ قَالَ

بنا و جوید بخدا از عذاب قبر دو بار گفت این سخن را یا سه بار نیز گفت آنحضرت

إِنَّ الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ إِذَا كَانَ فِي انْقِطَاعٍ مِنَ الدُّنْيَا وَاقْبَالَ

بدست که بند مؤمن در وقتی که می باشد در قطع دنیای از دنیا و میباید در رو آوردن

مِنَ الْآخِرَةِ نَزَلَ إِلَيْهِ مَلَائِكَةٌ مِنَ السَّمَاءِ بِيضُ الْوُجُوهِ

با طهرت فرود می آیند بسوای فرشتگان از آسمان که رویهای ایشان سفید است

كَانَ وَجُوهُهُمُ الشَّمْسُ مَعَهُمْ كَفَنٌ مِّنْ أَكْفَانِ الْجَنَّةِ

گویا که رویهای ایشان آفتاب است با ایشان کفن است از کفنهاست بهشت

وَحَنُوطٌ مِّنْ حَنُوطِ الْجَنَّةِ حَتَّى يَجْلِسُوا مِنْهُ مَدَّ الْبَصَرِ

و حنوط است از حنوطهاست بهشت تا آنکه می نشینند این فرشتگان از میست و در تادرازی بصیر

ثُمَّ يَجِيئُ مَلِكُ الْمَوْتِ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَتَّى يَجْلِسَ عِنْدَ رَأْسِهِ فَيَقُولُ

پس می آید فرشته موت که هرز امیل است تا آنکه می نشیند نزد سر میت پس می گوید

و در دست آن حضرت

أَيُّهَا النَّفْسُ الطَّيِّبَةُ أَخْرِجِي إِلَى مَغْفِرَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ

ای جان پاک بیرون آئی بسوئے آمرزش از خدا و رضا سے عظیم از وسع فرمود

قَالَ فَخَرُجْ نَسِيمٌ كَمَا تَسِيلُ الْقَطْرَةُ مِنَ السَّيِّءِ فَيَأْخُذُهَا

آن حضرت پس بیرون آید روح در حالیکه روان میشود چنانکه روان میگردد آب از مشک پس میگردد ملکالموت

وَإِذَا أَخَذَهَا الْمَلَكُ يَدُهَا فِي يَدِهِ طَرْفَةَ عَيْنٍ حَتَّى يَأْخُذَهَا

پس بگیرد ملک الموت از او میگیرد از دست فرشتگان آن روح را در دست ملک الموت یک ذره تا آنکه بگیرد فرشتگان

فَيَجْعَلُوهَا فِي ذَلِكَ الْكُفْنِ وَفِي ذَلِكَ الْحَوْطِ وَتَخْرُجُ مِنْهَا

پس میکنند آن روح را در آن کفن و در آن حنوط و بیرون آید انسان روح را بسوئے

كَاطْيَبٍ تَخْرُجُ مِنْهَا وَجِدَتْ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ قَالَ

اینجو خوشبو ترین دیدن بسوئے مشک که یافته شده است بر زمین فرمود آن حضرت

فَيَصْعَدُونَ بِهَا فَلَا يَمُرُّونَ بِعَيْنِي يَهَا عَلَى مَلَكٍ مِّنَ

پس بالای برند فرشتگان آنرا پس میگردند فرشتگان یعنی باز روح بر هیچ جا نیست از

الْمَلٰٓئِكَةِ إِلَّا قَالُوا أَمَا هَذَا الرُّوحُ الطَّيِّبُ يَقُولُونَ فَلَانَ

فرشتگان مگر آنکه میگویند چسب این روح پاک پس میگویند فلانی

ابْنُ فَلَانَ يَا حَسَنَ أَسْمَاءُ الَّتِي كَانُوا يُسَمُّونَهُ بِهَلِيفِ

این فلان است یعنی آنرا به نیکوترین نامهای وی میخواندند و ابدان نامها در

الدُّنْيَا حَتَّى يَتَمَوَّابَهَا إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا فَيَسْتَفْتَحُونَ

دنیا تا آنکه میرسد باو آسمان که فرد در ترین آسمانها است پس طلب در کشدن میکند

لَهُ فَيَفْتَحُ لَهُمْ فَشَبَّعَهُ مِنْ كُلِّ سَمَاءٍ مَّقَرُّوْهَا إِلَى السَّمَاءِ

برای و سپس کثاده می شود و در بر آینه های پس متابعت میکنند او را از هر آسمان میفرمایند

الَّتِي تَلِيهَا حَتَّى يَنْتَهِيَ بِهِ إِلَى السَّمَاءِ السَّابِعَةِ فَيَقُولُ اللَّهُ

که متصل است تا آنکه با آخر میرسد می شود آسمان هفتم پس میگوید خدا تعالی

اینجو

این آسمان

عَزَّ وَجَلَّ اَلْكُتُبُ اَلْاَكْبَارُ عَبْدِي فِي عِلِّيِّينَ وَاَعِيْذُوْهُ اِلَى

بہ فرید نامہ بندہ مراد علیین کے نام سے وضعی است در آسمان و باز گردانید اور را

اَلْاَرْضِ فَاِنِّيْ مِنْهَا خَلَقْتُهُمْ وَفِيْهَا اَعْيَدْتُهُمْ وَمِنْهَا اَخْرَجْتُهُمْ

بسوی زمین زیرا کہ من از زمین پیدا کرده ام آدمیان را و در زمین باز میگردد انہم این را

تَاَدَّةً اُخْرٰی قَالَ فَتُعَادُ رُوْحُهُ فِيْ جَسَدٍ فَاَيُّتِيْهِ مَلَكًا

بار دیگر فرمود آنحضرت پس باز گردانیدہ میشود روح سے در تن و سے پس بی آید میت را و فرشتہ

فَيُبَلِّسَانِيْهِ فَيَقُوْلَانِ لَهُ مَنْ ذٰلِكَ فَيَقُوْلُ رَّبِّيْ اَللّٰهُ

پس بی نشانند او را پس بی گویند اور اگر است پروردگار تو پس میگوید بندہ پروردگار من خدا است

فَيَقُوْلَانِ لَهُ مَا دِيْنُكَ فَيَقُوْلُ دِيْنِيْ الْاِسْلَامُ فَيَقُوْلَانِ

پس میگویند او را چیست دین تو پس میگوید دین من اسلام است پس میگویند

لَهُ مَا هٰذَا الرَّجُلُ الَّذِيْ بَعَثَ فِيْكُمْ فَيَقُوْلُ هُوَ رَسُوْلُ اَللّٰهِ

اور اے میت این مرد کہ برانگیخته شدہ است و در شما پس میگوید میت و ستم ستمبر خدا است

فَيَقُوْلَانِ لَهُ وَمَا عَلِمَكَ فَيَقُوْلُ قَرَأْتُ كِتَابَ اَللّٰهِ فَاَمَنْتُ

پس میگویند او را و صیحت و دلیل دانستن تو رسالت و یہ ایں میگوید میت خواہم من بخدا را کہ قرآن است

بِهٖ وَصَدَّقْتُ فَيَنْدِيْ مَنَادٍ مِّنَ السَّمَاءِ اَنْ صَدَّقَ عَبْدِيْ

با و قہرست گردانستم پس آوازی دہد آواز دہندہ از آسمان کہ راست گفت نہدمن

فَاَفْرَشُوْهُ مِنَ الْجَنَّةِ وَالْيسُوْءُ مِنَ الْجَنَّةِ وَاَفْتَحُوْا لَهُ بَابًا

پس فرشتہ گردانید بندہ مرا از بہشت و پوئنا بندہ اور الباسی از بہشت و بختائیمہ برآوی و سے

اِلَى الْجَنَّةِ قَالَ فَاَيُّتِيْهِ مِنْ رُّوْحِهَا وَطَيِّبُهَا فَيُفْتَحُ لَهُ فِيْ

بسوی بہشت فرمود آنحضرت پس بی آید او را از راحت بہشت و خوشبوی بہشت پس کشادہ میشود دہرہای

قَبْرِہٖ مَدَّ بَصِرَہٗ قَالَ وَاَيُّتِيْهِ رَجُلٌ حَسَنُ الْوَجْهِ حَسَنُ الشَّيْبِ

و در بختائیمہ آوازی بہر فرمود آنحضرت ہمہ می آید او را مرد چہیکہ رو سے میگو بار

طِبِّ الرِّيحِ فَيَقُولُ أَتَشْرِي بِالَّذِي يَسُوكَ هَذَا يَوْمَكَ

خوشبوی پس میگوید آنمرد که مرده باد ترا با آنچه شادمان گردانند ترا این روز است

الَّذِي كُنْتَ تُوْعَدُ فَيَقُولُ لَهُ مَنْ أَنْتَ فَوَجَّهَكَ الْوَجْهَ

که وعده کرده میثدی تو پس میگوید مرده مر آنمرد را که چه کسی تو پس رویتوروی کامل در پیش تو

يَجِيئُ بِالْخَيْرِ فَيَقُولُ أَنَا عَمَلُكَ الصَّاحِبُ فَيَقُولُ رَبِّ أَقِمِ

که می آرد بخیر را پس میگوید آنمرد که من مثل نیک تو ام پس می گوید ای صاحب پروردگار بر پا کن

السَّاعَةَ أَقِمِ السَّاعَةَ حَتَّى أَرْجِعَ إِلَى أَهْلِي وَمَا لِي قَالَ

قیامت که کنایت از احیای آنکه باز برگردم بسو اهلن از خود و بسو اهل خود فرمود آنحضرت

وَإِنَّ الْعَبْدَ الْكَافِرَ إِذَا كَانَ فِي انْقِطَاعٍ مِنَ الدُّنْيَا

در سبکبند کافر وقتی که می باشد در برپایی از دنیا

وَأَقْبَلَ مِنَ الْآخِرَةِ نَزَلَ إِلَيْهِ مِنَ السَّمَاءِ مَلَكٌ سَوْدُ

دروسی آوردن از آخرت فرود می آید بسو وی از آسمان فرشتگان سیاه

الْوَجْهِ وَمَعَهُمُ الْمُسَوِّحُ وَيَجْلِسُونَ مِنْهُ مَدَّ الْبَصَرِ

روسی و ایشان پلاسهاست و می نشینند از سبت تا آنجا که نظر کاری کند

ثُمَّ يَجِيئُ مَلِكُ الْمَوْتِ حَتَّى يَجْلِسَ عِنْدَ رَأْسِهِ فَيَقُولُ

پس می آید ملک الموت تا آنکه می نشیند نزد سر او پس می گوید

أَيُّهَا النَّفْسُ الْخَبِيثَةُ أَخْرِجِي إِلَى سَخَطِ اللَّهِ قَالَ

ای بان غیبت بیرون آئی بسوی خشم و ناخشنودی از خدا فرمود آنحضرت

فَتَفَرَّقَ فِي جَدِيمٍ فَيَنْتَزِعُهَا كَمَا يَنْزَعُ السَّفُودَ مِنْ

پس پرتن می شود روح در جسد کافر پس می کشد آن روح را ملک الموت چنانکه کشیده میشود سبک از

الصُّوفِ الْمَبْلُولِ فَيَأْخُذُهَا فَإِذَا أَخْذَهَا لَمْ يَدْعُومَا

پشم پس میگیرد ملک الموت آن روح را پس چون بگیرد ملک الموت آن روح را و میگذارد فرشتگان آن روح

فِي يَدِهِ طَرْفَةَ عَيْنٍ حَتَّىٰ يَجْعَلُوا فِي تِلْكَ الْمُسْوَحِ

دروست او چشم زدن تا آنکه می کند فرشتگان آن روح را پس مسوح

وَيُخْرِجُ مِنْهَا كَأَنَّ رِدْجَ جِفَةٍ وَجِدَتْ عَلَىٰ وَجْهِ

و بیرون می آید ازاں روح را بجهت چو بدو سے تریں مردار کہ یافته می شود بر روی

الْأَرْضِ فَيَصْعَدُونَ بِهَا فَلَا يَمُرُّونَ بِهَا عَلَىٰ مَلَأَمِّنَ

زمین پس بالا می برند فرشتگان اورا پس نمی گذرند فرشتگان باو بر جاستی از

الْمَلَائِكَةِ إِلَّا قَالُوا مَا هَذِهِ الرُّوحُ الْخَبِيثَةُ يَقُولُونَ

فرشتگان گویا می گویند چیست این روح نجس است پس می گویند فرشتگان همراهیایں کہ

فَلَانُ بْنُ فُلَانٍ يَا قَبِيحَ أَسْمَائِهِ الَّتِي كَانَ يُسَمِّي بِهَا فِي

فلان بن فلان است بخوانند آنرا به بدترین نامهاے که بخوانند اورا بدین نامها در

الدُّنْيَا حَتَّىٰ يُنْتَهَىٰ بِهِ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا فَيُسْتَفْتَحُ لَهُ

دنیا با خدمت تا آنکه میرسد باو تا آسمان دنیا پس طلب در کشدن میکنند بر اے و

فَلَا يُفْتَحُ لَهُ ثُمَّ قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

پس کشاده نمی شود در برابر او پیتر خواند پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

لَا تُفْتَحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّىٰ

کشاده نمی شود در برابر اے کافران در برابر آسمان در نمی آید کافران در پشت تا آنکه

يَلْبِغَ الْجَلْدُ فِي سَمِّ الْخِيَا طَ فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

در آید شتر باں ضحاکه در سوراخ سوزن پس میگردد حق تعالی بزرگ و بلند

اَلْتَّبُوا كِتَابَهُ فِي سَجِينٍ فِي الْأَرْضِ السَّقْلُ فَنُطْرَحَ

برنیزید نام او در سجین که نامها است در تحت زمین پائین تریں پس انداخته میشود

رُوحُهُ طَرَحًا ثُمَّ قَرَأَ مَنْ يَشْرُكُ بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا خَرَّ

روح کافر انداختنی سخت پیتر خواند آنحضرت ایسا آیت را که کید شرک کرد با خدا پس گویا بر روی

مِنَ السَّمَاءِ فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ

از آسمان پس میربایند او را پرندگان یا می اندازد او را باد در جایی

سَحِيْقٍ فَعَادُ رُوحُهُ فِي جَدِيدٍ وَيَأْتِيهِ مَلَكٌ فَيُحْلِسَانِهِ

در پس عود کرده میشود روح او در تن او ولی آید او را دو فرشته پس می نشاند او

فَيَقُولَانِ لَهُ مَنْ رَبُّكَ فَيَقُولُ هَاهُ هَاهُ لَا أَدْرِي فَيَقُولَانِ

پس میگویند او را کجاست پروردگار تو پس میگوید که فرما به من که که خبر و خبر است نمی دانم

لَهُ مَا هَذَا الرَّجُلُ الَّذِي بُعِثَ فِيكُمْ فَيَقُولُ هَاهُ هَاهُ لَا أَدْرِي

مرا و اینست حال این مرد که با اینچه خدمت در شما پس میگوید که فرما به من که که خبر و خبر است نمی دانم

فَيُنَادِي مُنَادٍ مِّنَ السَّمَاءِ أَنْ كَذَبَ فَأُفْرِشُوا مِنْ النَّارِ

پس آوازی دهد آواز دهنده از آسمان که دروغ گفت پس فرشته گردانید بر آوی از آتش

وَأَفْتَحُوا لَهُ بَابًا إِلَى النَّارِ فَيَأْتِيهِ مِنْ جِوَارِ سَمُومِهَا

و گشاید بر او در بسته آتش پس می آید ویر از عوارث و دوزخ و باد گرم از آتش

وَيَضِيقُ عَلَيْهِ قَبْرُهُ حَتَّى تَخْتَلِفَ فِيهِ أَضَالَعُهُ وَيَأْتِيهِ

تنگ گردانیده میشود بر کافر قبر او تا آنکه در هم شکند در و استخوانها را بر سر بملوکی و وی آید او را

رَجُلٌ فَيُبْحَثُ الْوَجْهَ فَيُبْحَثُ الثِّيَابَ مِنْ تَحْتِ الرِّيحِ فَيَقُولُ

مردی بر او می آید و در میان لباسها را می جویید پس میگوید که

أَبَشِّرْ بِالَّذِي يَسُوءُكَ هَذَا يَوْمُكَ الَّذِي كُنْتَ تُوعَدُ

خبر ده به تو را باینکه که بدترین روزت است که وعده کرده می شدی تو

فَيَقُولُ مَنْ أَنْتَ فَوَجْهَكَ الْوَجْهَ يُجَبِّئُ بِالشَّرِّ فَيَقُولُ

پس میگوید که بدترین کجاست تو پس در صورت تو کمال است و در روز تو شر را پس می

أَنَا عَمَلُكَ الْخَبِيثُ فَيَقُولُ رَبِّ لَا تَقِمِ السَّاعَةَ وَفِي رِوَايَةٍ

این عمل بد تو ام پس میگوید بدترین کافر ای پروردگار من قائم کن قیامت را و در روایت دیگر

بی شک و تردید

نیکو

نَحْوَهُ وَنَرَادُ فِيهِ إِذَا أَخْرَجَ رُوحَهُ صَلَّى عَلَيْهِ كُلُّ مَلَكٍ بَيْنَ

مانند آنچه که مذکور شده است و زیاده که در دو کتب بیرون بیاید جان مومن و رومی فرستد بر کتب

السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَكُلِّ مَلَكٍ فِي السَّمَاءِ وَفُتِحَتْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ

آسمان زمین است هر فرشته که در آسمان است و گشاده شود بر آوی در پای آسمان

لَيْسَ مِنْ أَهْلِ بَابِ الْإِثْمِ يَدْعُونَ اللَّهَ أَنْ يُعْرِجَ رُوحَهُ

نیت هیچ جماعت از اهل بیع و راز در میان مگر آنکه ایشان میخواهند خدا را و دعای میکنند که بر دهن

مِنْ قَبْلِهِمْ وَتُنَزَّعُ نَفْسُهُ يَغْنَى الْكَافِرَ مَعَ الْعُرُوقِ

از جانب ایشان کشید و می شود جان و دے یعنی جان کافر بارگھائے او

فَيَلْعَنُهُ كُلُّ مَلَكٍ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَكُلُّ مَلَكٍ فِي

پس لعنت می کند او را بر فرشته که میان آسمان و زمین است و بر فرشته که در میان

السَّمَاءِ وَتُغْلَقُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ لَيْسَ مِنْ أَهْلِ بَابِ الْأَوَّاهِمِ

آستان و در میان ایشان بر آستان نیست از ایشان بود که آنکه ایشان

يَدْعُونَ اللَّهَ أَنْ لَا يُعْصِرَ رُوحَهُ مِنْ قَبْلِهِمْ رَوَاهُ أَحْمَدُ

منه بخانم خدا را دعا کنند که زنده داشته شود و جدا از خان الشاه رواه احمد

وَعَدُ الرَّحْمَنِ مَنْ كَفَّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَمَّا حَضَرَ

و باقی تا به آخر کتاب که از این گفتارها که ما می شنیدیم

وَرَوَّابُ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ قَيْسٍ الْأَنْصَارِيُّ

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُوحَنَا بِاللَّيْلِ إِلَى الْمَرْسِيِّ بْنِ مَرْيَمَ

فَقَالَ تَشَاءُ أَلَمْ تَرَ أَنَا قَدْ تَوَلَّوْا بَنِي إِسْرَءِيلَ أَنَا قَدْ كُنْتُ رَسُولًا مُبْعًى إِلَيْهِمْ وَإِلَى كُلِّ أَهْلَ بَلَدٍ مُنْقَلَبًا ۖ فَأَبَتُوا بِرِءْوَاقِهِمْ أَن يُسْمِعُوا فِي الْمُلْكِ وَكُلُّهُمْ جُفَاءً عَنِّي إِلَّا أَهْلَ عَادٍ فَاصْرِفْ عَنْهُمْ عَنَاءَ ۖ

فَعَلَيْكُمْ يَا أَبَعَبِيدٍ نَحْنُ إِنْ لَقِيتُمْ قَدْرًا فَارَ عَلَيْهِ

پس گفت ای ابا عبد الرحمن اگر طافات بپنی ملاں را پس بخوان بروے

سَبَّحَ اسْمَ الْإِلهِ الْأَكْبَرِ الَّذِي فَضَّلَنَا بِهَذَا الْكِتَابِ

مِنْ ذَلِكَ فَقَالَتْ يَا أَيُّهَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ أَمَا سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ

ازیکہ سلام و پیام میرا تم پر گفت ام شبراے ابو عبد الرحمن آیائش میندی تو آنحضرت را

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ أَرْوَاحَ الْمُؤْمِنِينَ فِي طَيْرٍ

صلی اللہ علیہ وسلم کہ میگفت بدستیکہ ارواح مومنان بنیاده شوند درون پرندگان

نَحْضِرُ تَعْلُقُ بِشَجَرِ الْحَمَّةِ قَالَ بَلَى قَالَتْ فَمَوْذَلِكَ رَوَاهُ

سبز که میچو درخت ان بهشت را گفت آری شمیمم گفت ام بشری این آن نفعش ذکر مر است رواه

ابْنُ مَاجَةَ وَالْبَيْهَقِيُّ فِي كِتَابِ الْبَعْثِ وَالنُّشُورِ

ابن ماجه وميقي در كتاب بعث و شور

وَعَنْ أَبِيهِ إِنَّهُ كَانَ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

روایت است از پدر و دایه بدستیکه او بود که حدیث میکرد بدستیکه پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا سَمِعْتُ الْمُؤْمِنَ طَيْرٌ تَعْلُقُ فِي شَجَرِ الْجَنَّةِ

علیہ وسلم فرمود: نیت روح مومن اگر طیر کہ می چپرد در درختان بهشت

حَتَّى يُرْجِعَهُ اللَّهُ فِي جَسَدِهِ يَوْمَ يُنْفَخُ الْأَشْجَارُ وَأَنْتَ أَمَّا لَكَ

انا کہے باز میگرداند اور خدا سچا لے ورنہ اور درے کہ برانگیزد اور از خاک رواہ الک

وَالنَّاسِ وَالْبَيْهَقِيِّ فِي كِتَابِ الْبَعْثِ وَالنَّشْوَ

و سانی و بهیمنی در کتاب لعبت و تنگور

وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى جَابِرِ بْنِ

در روایت است از محمد بن مسلم در اندک و در اندک

عبد اللہ رضی اللہ عنہ وفات فرمائی کہ میں نے رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم سے کہا کہ میں نے تم سے کچھ سنا ہے جس سے میری آنکھیں ترس رہی ہیں۔

۱- چارہ دارانہ - ۲- کھجور - ۳- گندم - ۴- جوار - ۵- ماکھن

صلی اللہ علیہ وسلم السلام رواہ ابن ماجہ
عن ابیہ عن سلمیہ عن سلمیہ عن سلمیہ عن سلمیہ

١٠٠

جواب: ۱۲

وَعَنْ بُرَيْدَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و روایت است از بریده ر.م گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ الْمُؤْمِنُ يَمُوتُ بِعَرَقِ الْحَبَيْنِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَ

وسلم مومن بمیرد باعرق پیانی رداہ ترغی

النسائي وابن ماجه وعنه عبد الله بن عمر قال قال

نات و این ماجه و روایت است از عبداللہ بن عمر بن گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا مَاتَ عُيِّرَ

یستمنر خدا علیہ وسلم درستی کے از شنا چون میر و ظاہر کرد و شود

عَلَيْهِمْ مَقْعَدُهُ بِالْفِدَاةِ وَالْعِشْيِ إِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ

بروے نشست گاہ او با مداد شبانگاہ اگر باشد آن شخص از اہل بہت

فَإِنْ أَمِلَ الْجَنَّةَ وَإِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَمِنْ أَهْلِ النَّارِ

میں باشد حالے اوز بیت و اگر باشد انکس از اہل دوزخ میں باشد حالے نشت اوز دوزخ

هَذَا مَقْعَدُكَ حَتَّى يَبْعَثَكَ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ مُتَّفِقٌ

گفته شود که این جاس نشست تو است تا آنکه برانگیزد ترا خدا تعالی لبوس خود روز قیامت مستحق

عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

علیه است و روایت کرده شده است از ابی هریره رفا گفت فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قُبِرَ الْمَيِّتُ أَتَاهُ مَلَكَانِ أَسْوَدَانِ

صلی اللہ علیہ وسلم چون ہمارے میٹھو میت در قبر می آیند اور ادر فرشتہ در صورت آدمی سیاه

أَنزَقَانِ يُقَالُ لِأَحَدِهِمَا الشُّكْرُ وَاللَّآخِرُ الشُّكْرُ فَيَقُولَانِ

کبود چشم گفتم شود مرکی را اذ اینان منکر و دیگرے را ککیر یس میگویند آن هردو

وَمَا كُنْتَ تَقُولُ فِي هَذَا الرَّجُلِ فَيَقُولُ هُوَ عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ

چه بود که میگفتم در حال این مرد پس میگوید میت که آنم و بنده خدا و پنجم برادست

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ قَبُولَانِ

گوای سیدم باینکه نیست هیچ معبود مگر خداے و گواهی میدهم که محمد بنده خدا و رسول است پس میگویند هر دو شرط

قَدْ كُنَّا نَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُولُ هَذَا تَقْرِيفَ لَكَ فِي قَبْرِهٖ سَبْعُونَ

که بدستیکه ما بودیم بر آنست که تحقیق از میگردید این بهتر کن ده کرده میقدد بر اے دے در قبر دے بقواد

ذَلَّ عَافِي سَبْعِينَ ثَرْبُؤُورَ لَهُ فِيهِ ثَرْبُؤُورَ لَهُ نَمَّ ثَمَّ

ذراع در بقواد ربع بهتر روشن کرده شد در قبر او بهتر گفت میقدد بر اے دے که خواب کن بهتر

يَقُولُ أَرْجِعْ إِلَى أَهْلِي فَأَخْبِرْهُمْ قَبُولَانِ ثُمَّ كُنُومَةُ الْعُرْسِ

میگوید که باز میروم بوسے الخانه من پس خبر میدهم اینا را پس میگویند هر دو شرط خواب کن سچو خواب عروس

الَّذِي لَا يُؤْوِظُهُ إِلَّا أَحَبُّ أَهْلِهِ إِلَيْهِ حَتَّى يَبْعَثَهُ اللَّهُ مِنْ

که بیدار نمی کند او را مگر محبوب ترین از اهل دے بوسے که میخیزد زوج آنکه بخیزد او را خدا هیچ از

مَضْجِعِهِ ذَلِكَ وَإِنْ كَانَ مُنَافِقًا قَالَتْ سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ

عائے آرام او که اینست و اگر باشد آن بیت منافق میگوید در ج او اینست که شنیدم من مردمان که میگویند

قَوْلًا قُلْتُ مِثْلَهُ لَا أَدْرِي فَيَقُولُونَ قَدْ كُنَّا نَعْلَمُ أَنَّكَ

قوے پر گفتم من مثل آن قول میدانم از واقعیت پس میگویند تحقیق می دانستیم که تو

تَقُولُ ذَلِكَ فَيَقَالُ لِلْأَمْرِ الْتَمِي فَنَلْتَمُ عَلَيْهِ فَتَحْتَلِفُ

میگوئی چنین پس گفته میشود در زمین را که بر هم آید و دے پس ای سید زمین بر سر پس مختلف میقدد

أَضْلَعُهُ فَلَا يَزَالُ فِيهَا مَعْدَبًا حَتَّى يَبْعَثَهُ اللَّهُ مِنْ مَضْجِعِهِ

پهلوی دے پس همیشه باشد آن میت در آن قبر عذاب کرده شد تا آنکه برانگیزد او را خدا از ج او

ذَلِكَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ

دے رواه ترمذی و روایت است از براء بن عازب رضی

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا مَاتَ الْمُؤْمِنُ مِنْ

از پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم از مرد چون بمیرد مردی

يَا أَيُّهَا الْمَلَأَانِ فُبْحَسَا بِهِ فَيَقُولَانِ لَهُ مَا دُعِينَا فَيَقُولُ

ہی کہو یہ آں را دو فرشتہ ہیں می نشانند اورا پس یگوئید مرا کہ چیت دین تو پس یگوئید ان میت

دِينُ الْإِسْلَامِ فَيَقُولَانِ مَا هَذَا الرَّجُلُ الَّذِي بُعِثَ

دین من اسلام است پس یگوئید چیت حال امیزد کہ برانمیختہ شدہ است

فِيكُمْ فَيَقُولُ هُوَ رَسُولُ اللَّهِ فَيَقُولَانِ لَهُ وَمَا يُدْرِيكَ

در شما پس یگوئید مومن کہ کفر ستادہ خداست پس یگوئید مرا و چہ دریا باید ترا کہ رسول خدا است

فَيَقُولُ قَرَأْتُ كِتَابَ اللَّهِ فَأَمَنْتُ بِهِ وَصَدَقْتُ قَدْ لَكَ

پس یگوئید مومن خواندم کتاب خدا را پس ایمان آوردم بوسے و گردیدم پس آلت مراد

قَوْلُهُ تَعَالَى يُشَكِّتُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّانِي فِي

بقول خداوند تعالی مرا دشمنیت درین قول جواب فرشتگان است در تبہ

الْحَيَاةِ الدُّنْيَا إِلَيْهِ قَالَ فَيُنَادِي مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ

برآں وجہ کہ مذکور شدہ فرمودہ آنحضرت پس آواز میدہد آواز دہندہ از آسمان

أَنْ صَدَقَ عَبْدِي فَأَفْرِشُوهُ مِنَ الْجَنَّةِ وَالْيسُوءُ مِنَ

کہ راست گفت بندہ من بگفتارند براسے بندہ فرستے از فرشتہا بہشت و پورشانید اورا از

الْجَنَّةِ وَافْتَحُوا لَهُ بَابًا إِلَى الْجَنَّةِ فَيُفْتَحُ لَهُ قَالَ فَيَأْتِيهِ

پوششہا جنت و بگشاید برآوے درے بسوے بہشت پس کن دہ شود برآوے در پس فرود آنحضرت پس

مِنْ رَوْحٍ طَيِّبٍ وَأُفْسِحَ لَهُ فِيهَا مَدَبَصِيرَةٌ وَأَمَّا

انداخت بہشت و نسیر آن و فراخ کردہ شود و اورا در جانب بہشت تا غایت کہ میرسد نظر دے و لیکن

الْكَافِرُ فَذَكَرَ مَوْتَهُ قَالَ وَيَعَادُ رُوحُهُ فِي جَسَدٍ وَ

کافر پس ذکر کردہ آنحضرت مرگ را فرمود و دوبارہ آورده شود روح او در تن دے و

يَأْتِيهِ مَلَكَانِ فُبْحَسَا بِهِ فَيَقُولَانِ مَنْ رَبُّكَ فَيَقُولُ

ہی آیند دے را دو فرشتہ ہیں می نشانند اورا پس یگوئید تکیست پروردگار تو پس یگوئید کافر

ترجمہ
آن کسان کہ بہشت میدادند خدا تعالی
بقول ثابت در زندگانی دنیا
و در آخرت

فَقِيلَ لَهُ تَذَكَّرُ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ فَلَا تَتَّبِعُنِي وَتَبْكِي مِنْ هَذَا

پس گفته شد او را که ذکر میکنی بهشت را و دوزخ را پس بگری و گریه میکنی از این بخدا ادا کن

فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْقَبْرَ

پس گفت بدرستی که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود بدرستی که قبر

أَوَّلُ مَنْزِلٍ مِنْ مَنَازِلِ الْآخِرَةِ فَإِنْ نَجَّاهُ فَمَا بَعْدَهُ

نخستین منزل است از منزلهای آخرت پس اگر کسی برست از عذاب قبر پس چه چیز است و اگر نماند

أَيُّسَرُ مِنْهُ وَإِنْ لَمْ يَنْجُ مِنْهُ فَمَا بَعْدَهُ أَشَدُّ مِنْهُ وَقَالَ

آسان تر است و اگر درست از عذاب قبر پس آنچه بعد از دست سخت تر است اذان و گفت عثمان

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا رَأَيْتُ مَنْظَرًا قَطُّ

فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم ندیده ام هیچ منظره را هرگز زشت

الْأَوَّلُ الْقَبْرُ أَفْظَعُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ

مکرانم که زشت تر است اذان رواه ترمذی و ابن ماجه و روایت است از

أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

ابن سعید خدری رحم گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْلُطُ عَلَى الْكَافِرِ فِي قَبْرِهُ تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ

علیه وسلم بر کافران در گورشان نود و نه

تِسْعِينَ تَنْهَسُهُ وَتَلْدَغُهُ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ لَوْ أَنَّ تِسْعِينَ

از نود و نه تنفس را و میزد او را تا آنکه برآید قیامت اگر خود را

مِنْهَا نَفَخَ فِي الْأَرْضِ مَا أَلْبَسَتْ خَضِرًا رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ

از آن دم زنده در زمین نمی بودند زمین سبز می شد رواه دارمی

وَالْتِّرْمِذِيُّ نَحْوَهُ وَقَالَ سَبْعُونَ بَدَلُ تِسْعَةٍ وَتِسْعُونَ

و ترمذی و غیره و گفت هفتاد بجای نود و نود

وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَرَوَيْتُ أَنَّ جَابِرًا كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمُوا إِلَى سَعْدِ بْنِ مَعَاذٍ فِي حَيْثُ تَوَفَّى فَلَمَّا صَلَّى عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ بَرَّ سَعْدِ بْنِ مَعَاذٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَمَا كُنْتُ يَوْمَئِذٍ

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَوُضِعَ فِي قَبْرِهِ وَسُوي

يَعْنِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَلَّمَ دُفِنَ فِي قَبْرِهِ وَوُضِعَ فِي قَبْرِهِ

عَلَيْهِ سَبَّحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَيْنَمَا طَوِيلًا

بَرَّ سَعْدِ بْنِ مَعَاذٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَمَا كُنْتُ يَوْمَئِذٍ

ثَوَّكَ بَرَّ فَاذْكُرْنَا فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لِمَ سَبَّحْتَ شَرَّ

بَرَّ سَعْدِ بْنِ مَعَاذٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَمَا كُنْتُ يَوْمَئِذٍ

كَثُرَتْ قَالَ لَقَدْ تَضَائِقَ عَلَى هَذَا الْعَبْدِ الصَّالِحِ قَبْرُهُ

بَرَّ سَعْدِ بْنِ مَعَاذٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَمَا كُنْتُ يَوْمَئِذٍ

حَتَّى فَرَّجَهُ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ رَأَى أَحْمَدُ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ

بَرَّ سَعْدِ بْنِ مَعَاذٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَمَا كُنْتُ يَوْمَئِذٍ

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا الَّذِي تَحَرَّكَ

بَرَّ سَعْدِ بْنِ مَعَاذٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَمَا كُنْتُ يَوْمَئِذٍ

لَهُ الْعَرْشُ وَفُتِحَتْ لَهُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَشَهِدَهُ سَبْعُونَ

بَرَّ سَعْدِ بْنِ مَعَاذٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَمَا كُنْتُ يَوْمَئِذٍ

الْقَائِمِينَ الْمَلَائِكَةَ لَقَدْ خَمَّ ضَمَّةٌ ثُمَّ فَرَّجَ عَنْهُ رَأَى التَّوْبَةَ

بَرَّ سَعْدِ بْنِ مَعَاذٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَمَا كُنْتُ يَوْمَئِذٍ

وَعَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

بَرَّ سَعْدِ بْنِ مَعَاذٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَمَا كُنْتُ يَوْمَئِذٍ

مَقْعَدُكَ عَلَى الْيَقِينِ كُنْتَ وَعَلَيْهِ مِتَّ وَعَلَيْهِ تُبْعَثُ إِنْ شَاءَ

جائے نشت تو است زیرا که بر یقین ایمان بود و تو در حیات و بمیرین یقین مرده و تو بمیرین ایمان یقین بر یقین بمیرین ایمان از ذکر

اللَّهُ تَعَالَى وَيَجْلِسُ الرَّجُلُ السُّوءُ فِي قَبْرِهِ فَرَعَا مَشْغُوبًا فَيَقَالُ

خدا است تعالی و نشاندہ می شود مرد بد در قبرش ترسناک و مشغول و تنباه پس گفته میشود

لَكَ فِيمَ كُنْتَ فَيَقُولُ لَا أَدْرِي فَيَقَالُ لَهُ مَا هَذَا الرَّجُلُ فَيَقُولُ

مراد از چه دین بود پس میگویی منی و احم و در نمی یابم پس گفته میشود مراد از چیست صفت این مرد پس میگود

سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ قَوْلًا فَقُلْتُ فَيَفْرَحُ لَهُ قَبْلَ الْحِجَّةِ فَيَنْظُرُ

شنیدم مردم را که میگفتند سخنی را پس گفتم من نیز آنرا پس شنیده کرده میشود مراد از اشکالی در بهشت پس نگاه میکند

إِلَى نَرِّهِمْ تَبَا وَمَا فِيهَا فَيَقَالُ لَهُ انْظُرْ إِلَى مَا صَرَفَ اللَّهُ عَنْكَ

بسیجی و ناری بهشت و آنچه در بهشت است پس گفته میشود مراد از انگر بسو آنچه که بازداشت خداست پس از تو

ثُمَّ يَفْرَحُ لَهُ فَرَجَةٌ إِلَى النَّارِ فَيَنْظُرُ إِلَيْهَا يَحْطُمُ بَعْضُهَا بَعْضًا

پس از آن مرده میشود مراد از اشکافی بسو آنش و در جحیم نگاه میکند بسو آنش و در جحیم شکسته میشود بعضی بعضی را

فَيَقَالُ لَهُ هَذَا مَقْعَدُكَ عَلَى الشَّكِّ كُنْتَ وَعَلَيْهِ مِتَّ

پس گفته میشود مراد از که نیست جائے نشت تو که بودی تو بر شک در حیات تو بمیرین شک مرده و تو

وَعَلَيْهِ تُبْعَثُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى دَوَاهُ ابْنِ مَلَجَةَ وَعَنْ

و بمیرین شک بر یقین بمیرین ایمان از ذکر مراد از ابن ماجه در روایت است از

قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْلَا

قتاده رضا از انس بدرستی که پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم فرمود اگر نمی بود ترس

أَنْ لَا تَدَافِقُوا الدَّعْوَتُ اللَّهُ أَنْ يُشْمِعَكُمْ عَذَابَ الْقَبْرِ

و ملاحظه آنکه گویا نگوید شما مردمان خود را بر آید دعا کردم خدا را که بشنوند شما را عذاب قبر

فِي كِتَابِ عَذَابِ الْقَبْرِ وَعَنْ شَيْبَةَ بْنِ مُسَاوِيَةَ

در کتاب عذاب قبر در روایت است از شیبہ بن مسعود

عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَقَرٌ

از انس روایت گفت که رسول خدا صلی الله علیه وسلم بکرے

فَنَفَرَتْ بِفَلْتَةٍ الشَّيْبَا فَأَخَذَ الْقَوْمُ فَقَالَ خَلَوْا عَنْهَا فَإِنَّ

پس فرار گرفت مرکب آنحضرت پس گرفتند قوم پس فرمود بگذارید از آن بد رستیکه

صَاحِبَ الْقَبْرِ يُعَذِّبُ فَإِنَّهُ لَا يَسْتَنْزِلُ مِنَ الْبَوْلِ (ق) فِيهِ

صاحب آن قبر عذاب کرده می شود پس بد رستیکه و اطلب میکرد تربت را و یکی نمیکرد از بول

وَعَنْ أَنَسٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

در روایت است از انس روایت از پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم فرمود آنحضرت

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى وَكَلَّ لِعَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ مَلَكَ يَكْتُبَانِ عَمَلَهُ

بد رستیکه خدا تعالی گماشته است برای بنده مؤمن خود دو فرشته را که می نویسند عمل آن بنده

فَإِذَا مَاتَ قَالَ الْمَلَكَانِ الذَّانِ وَكِلَايَهُ قَدْ مَاتَ فَأُذِنُ

پس چون بمیرد آن مؤمن میگوشند آن دو فرشته که گماشته شده بودند بدان بنده تحقیق که مرد پس اذن ده

لَنَا أَنْ نَصْعَدَ إِلَى السَّمَاءِ فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ سَمَاعِي

ما را که بالا برویم بسوی آسمان پس میگوشد خدا تعالی آسمان من

مَمْلُوءَةٌ مِنْ مَلَائِكَةٍ يُسَبِّحُونَ فَيَقُولَانِ أَتَقِيمُ فِي الْأَرْضِ

پر است از فرشتگان من که تسبیح میکنند پس میگوشند آمد و فرشته آیا پس اقامت کنی در زمین

فَيَقُولُ اللَّهُ أَرْضِي مَمْلُوءَةٌ مِنْ خَلْقِي يُسَبِّحُونِي فَيَقُولَانِ

پس میگوشد خدا تعالی زمین من پر است از مخلوق من که تسبیح میکنند مرا پس میگویند

فَإَيْنَ فَيَقُولُ قَوْمًا عَلَى قَبْرِ عَبْدِي فَسُبْحَانِي وَآحْمَدَانِي

پس کجا تسبیح پس میفرماید بنفشید شما بر قبر بنده من پس تسبیح کنید مرا و حمد گویند مرا

وَكَبَرَانِي وَمَلَلَانِي وَالتَّيَادُلُكَ لِعَبْدِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ

و بزرگویند مرا و خسته گویند مرا و بگویند تو اب این بر اوست بنده من تا روز قیامت

پس اداخت اور امانت اور حال آنکہ دے محرم ہو دیں مردانہ و پس قمرود

[illegible]

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اغْتَسِلُوا مَاءً وَسِدْرًا

پیغامبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم بشویدہ اور آب و برگ درخت کنار

وَكَفِّنُوهُ فِي ثَوْبَيْهِ وَلَا تَمْسُوهُ بِطَبِيبٍ وَلَا تُخَفِّرُوهُ

و کفن کنید اور اور دو جامہ او و ناپید اور ایسے خوش و نہ پوشید

رَأْسُهُ فَإِنَّهُ يُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ مُلَبَّيًّا مُتَّفَقًا عَلَيْهِ

سر اور اچھا کلمہ محرم است پس بدرستیکہ و سحر کلمہ شود روز قیامت از تفریق کو این متفق علیہ

وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و از ابن عباس مرویت رض گفت فرمود پیغامبر خدا صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ أَلْبَسُوا مِنْ ثِيَابِكُمُ الْبَيَاضَ فَإِنَّهَا مِنْ خَيْرِ ثِيَابِكُمْ

و سلم پوشید جامہ ہائے سفید خود را از پر اگر جامہ ہائی سفید از جلہ بہترین جامہ ہائے شما است

وَكَفِّنُوا فِيهَا مَوْتَكُمْ وَمِنْ خَيْرِ أَكْمَالِكُمْ لَا تُشَدُّ فَإِنَّهُ يُنَبِّئُ

و کفن کنید در کفن مرد ہای شمار از بہترین سر ہائی شما اشد است زیرا کہ آن میر و پاند

الشَّعْرَ وَتَحْمِلُوا الْبَصَرَ وَأَهْلُ الْبُؤْدِ أَوْ دَوَالِ التَّرْمِذِيِّ وَسَوَى

موئی و شگلان را اور دشمن میکند نیائی را رواہ ابو داؤد و الترمذی و روایت کرد

ابْنُ مَاجَةَ إِلَى مَوْتِكُمْ وَعَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ

ابن ماجہ تالیف موتاکم و روایت است از علی رض گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقَالُوا فِي الْكُفْنِ فَإِنَّهُ

پیغامبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم گران بہا نکند و کفن زیرا کہ کفن

يُسَلِّبُ سَلْبًا سَرِيعًا رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ

رہودہ می شود در بدنی شتاب رواہ ابو داؤد و روایت است از ابی سعید

الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَمَّا حَضَرَ الْمَوْتُ دَعَا بِثِيَابٍ جَدِيدَةٍ

خدری رضی اللہ عنہا یکبارہ حاضر شد اور امرت طلبید جامہ های نو را

وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَأَيْتُمْ

دہم از دوسے مردیت گفت فرمود پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم و تیکہ بینید

الْجَنَازَةَ فَقُومُوا مَنِ تَبِعَهَا فَلَا يَقْعُدُ حَتَّى يُوَضَعَ مُتَّفِقٍ عَلَيْهِ

جنازہ را پس بایستید از برای کرم میت پس کیسہ پیروی کند جنازہ را پس باید کہ نہ نشیند انکہ بہ بہادہ شود

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از ابی ہریرہ رض گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ اتَّبَعَ جَنَازَةَ مُسْلِمٍ إِيْمَانًا وَاحْتِسَابًا وَكَانَ مَعَهُ

علیہ وسلم کہ کسیک پیروی کند جنازہ مسلمانے را از روی ایمان و طلب کردن ثواب باشد باو

حَتَّى يُصَلِّيَ عَلَيْهِ وَيَفْرُغَ مِنْ دَفْنِهَا فَإِنَّهُ يَرْجِعُ مِنَ الْأَجْرِ

تا انکہ بگذارد نماز بر او و تا انکہ فارغ گردد از دفن و پس بد رستیک باز گردد از اجر

يَقِيرَ أَطِينٌ كُلُّ قِيرَاطٍ مِثْلُ أَحَدٍ وَمَنْ صَلَّى عَلَيْهَا شَرَّ رَجَعَ

بد قیراط ہر قیراط انجھان مانند کوہ احد است و کسیک نماز گذارد بدو سے پست تر گردد

قَبْلَ أَنْ تُدْفَنَ فَإِنَّهُ يَرْجِعُ بِقِيرَاطٍ مُتَّفِقٍ عَلَيْهِ وَعَنْ

پیش از انکہ دفن کردہ شود پیش رستیک و سے بر میگردد سیک قیراط متفق علیہ در روایت است از

عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عوف بن مالک رض گفت نماز کرد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

عَلَى جَنَازَتِهِ فَحَفِظْتُ مِنْ دُعَائِهِ وَهُوَ يَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْ

بر جنازہ پس یاد کردم من از دعائے آن حضرت دو سے سیقت باز خدا یا ایماز مزار او را و

وَعَافِهِ وَاعْفُ عَنْهُ وَأَكْرِمْ نُزُلَهُ وَوَسِّعْ مَنَازِلَهُ وَاغْسِلْهُ

دعافیت وہ اور او را است بخش و عفو کن از وی و گرامی دار بہمانی دار او را کثرتہ گردان جای در

بِالْمَاءِ وَالسَّلِيمِ وَالْبُرْدِ وَتَقِيهِ مِنَ الْخَطَايَا كَمَا نَقَّيْتَ الثَّوْبَ

باب و برف و زلف و پاکیزہ گردان او را از گناہان چنانکہ پاکیزہ گردانیدی تو جامہ

الْأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ وَأَبْدَلَهُ دَارًا خَيْرًا مِنْ دَارِهِ وَأَهْلًا

سفید را از چرک و بدل کن اور اسرک بہتر از سرک او کہ در انجمن بود و اہل خانہ را

خَيْرًا مِنْ أَهْلِهِ وَنَرُوْجَا خَيْرًا مِنْ زَوْجِهِ وَأَدْخِلْهُ الْجَنَّةَ

بہتر از اہلخانہ او و جفت بہتر از جفت و درار اوراد بہشت

وَأَعْنَاهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ أَوْ مِنْ عَذَابِ النَّارِ وَفِي رِوَايَةٍ

پناہ دو اور از عذاب گور یا گفت آنحضرت پناہ از عذاب آتش دور روایتی آمدہ

وَقِهِ فِتْنَةَ الْقَبْرِ وَعَذَابَ النَّارِ قَالَ حَتَّى تَمُوتَ أَنْ

دنگه اراد را از فتنه گور و از عذاب آتش گفت را دی تا آنکه شک بر دم و آرزو کردم که

أَكُونُ أَنَا ذَلِكَ الْبَيْتَ وَأُمُّهُ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ

کاشانی من بودی آن فرد که آنحضرت این دعا در حق من میکرد و رواه مسلم در روایت است از ابی هریرة

أَنَّ امْرَأَةً سَوْدَاءَ كَانَتْ تَقُمُّ الْمَسْجِدَ وَأُشَابُكُ فَقَدَهَا

بدرستی که زنی سیاه بود که چار و پوسیدہ مسجد را با جواز نے خود پس لم کردن زن را

أَوْفَقَدَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَ عَنْهُ أَوْعَنَهُ

بیان جوان را پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم پس پر سید اعظم را حال ابرن

فَقَالُوا مَا تَأْتِيكَ أَفْلا تَكْتُمُ ۚ اذْهَبْ نَفْسُكَ فِيهَا فَاخْرُجْ ۚ هُمْ

پس بھنڈے مرد وی کر مودا حضرت یا پس چرا بھر نہ دید رافت ابو ہریرہ پس یوایہ صحابہ خرد

صَفَرُ الْمَرْءِ إِذَا مَرَّ فَقَالَ دُلُّنِي عَلَى قَبْرِهِ فَدَلُّهُ قَصْدُ

پہ اس کے ساتھ ان کے رائے نشان امر در پہل سر سودان حضرت کہ وہ کہ امید را بر خوردان

عليها ثم قال إن هذه القبور مملوءة ظلمة على أهلها وإن

بزرگ پسر را در چار سیئه یی برادر کرده است به جایی که بزرگ پسر را در چار سیئه یی

اللّٰهُ يَنْوَسُّهُمْ بِصَلَاتِهِمْ عَلَيْهِمْ لَفْظُهُ مُسَلِّمٌ
 خداوند تمام انہیں کے گرد و باز کرے اور ان کے لیے دعا فرمے اور لفظ دعا مسلمان

Handwritten musical notation on a single staff, featuring various notes and rests.

وَعَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ

روایت است از کرب که مولى ابن عباس است رَضِيَ عَنْهُ

أَنَّهُ مَاتَ لَهُ ابْنُ بَقْدِيدٍ أَوْ بَعْضَانِ فَقَالَ يَا كُرَيْبُ انْظُرْ

که مرد پسری که ابن عباس در موضع قدید یا در موضع بعضان بس گفت ابن عباس الکرب نظر کن

مَا أَجْتَمَعَ لَهُ مِنَ النَّاسِ قَالَ فَحَرَمَتْ فَإِذَا النَّاسُ قَدْ اجْتَمَعُوا

آنچه فراهم آمدند برای نماز وی از مردمان گفت کرب پس چون مردمان تجمیع شدند از جهت نماز

لَهُ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ تَقُولُ هُمُ الرُّبُوعُونَ قَالَ نَعَمْ قَالَ أَخْرِجُوهُ

دی پس خبر دهم که ابن عباس را پس گفت بن عباس کی میگوئی تو این را چهل آنکه گفت آنکه بیرون آرید جنازه را

فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا مِنْ

پس پرسیدم که من شنیده ام رسول خدا صلی الله علیه و سلم را که می گفت نیست هیچ

رَجُلٍ مَلَائِكَةٌ تَقُومُ عَلَيْهِ جَنَازَتِهِ أَرْبَعُونَ رَجُلًا

مرد مسلمانی که ببرد پس بایستند بر جنازه او سی و چهار مرد

لَا يَشْرِكُونَ بِاللَّهِ شَيْئًا الْأَشْفَعُ اللَّهُ فِيهِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

که شریک نمی گردانند آن چهل مرد بخدا چیز را اگر شفاعت قبول کند شفاعت ایشان را خدا در حق وی رواه مسلم

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ عَنْهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا رَوَاهُ مُسْلِمٌ أَنَّهَا

روایت است از عایشه رَضِيَ عَنْهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا رَوَاهُ مُسْلِمٌ

مَاتَتْ نَصَلٌ عَلَيْهِ أَمَةٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ يَبْلُغُونَ مِائَةَ كَلَامٍ

مردی که نماز بخند از ده بر ده گروهی از مسلمانان که بر سینه عده و صد را در تمام ایشان

يَشْفَعُونَ لَهُ الْأَشْفَعُ اللَّهُ فِيهِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ

شفاعت دهد و عاکنند او را بشفاعت که که شفاعت ایشان قبول گردانیده شود در او مسلم در روایت است از آن

قَالَ مَرُّوا بِجَنَازَتِهِ فَاتَّبَعُوا خَلْفَهَا خَيْرًا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ

گفت از ایشان که گذشتند عاکنی بخنازه پس تنگ کردند بر او پس فرمود آن حضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجِبَتْ تُمْرُوهَا أُخْرَى فَاشْتَوَا عَلَيْهَا شَرًّا

علیه وسلم واجب شد بر آنکه شش جنازه دیگر پس ذکر کردند بروی بدید

فَقَالَ وَجِبَتْ فَقَالَ عُمَرُ مَا وَجِبَتْ فَقَالَ هَذَا التَّيْمُ عَلَيْهِ

پس فرمود واجب شد پس گفت عمر که چه چیز واجب شد پس فرمود آنحضرت که این مردی که یاد کردید او را

خَيْرًا فَوَجِبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ وَهَذَا التَّيْمُ عَلَيْهِ شَرًّا فَوَجِبَتْ

به نیکی پس واجب شد بر او بهشت و این مردی که یاد کردید او را به بدی پس واجب شد

لَهُ النَّارُ أَنْتُمْ شُهَدَاءُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ فِي رِوَايَةٍ

بر آتش شما گواهان خدائید در زمین متفق علیه است و در روایتی آمده است

الْمُؤْمِنُونَ شُهَدَاءُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ وَعَنْ عُمَرَ قَالَ

مسلمانان گواهان خدا تعالی اند در زمین و روایت است از عمر که گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّهَا مَسْلَمُ شَهِدَ لَكَ

فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم ای مسلمانان که گواهی دهند او را

أَرْبَعَةٌ بِخَيْرٍ أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ فَقُلْنَا وَثَلَاثَةٌ

چهار مرد به نیکی در آورد او را خدا تعالی بهشت پس گفتیم و اگر گواهی دهد سه کس فرمود اگر سه کس

قُلْنَا وَاثْنَانِ قَالَ وَاثْنَانِ تُمْرُوهَا عَنْ الْوَاحِدِ رَوَاهُ

گفتیم و اگر دو کس گواهی دهند فرمود و اگر دو کس گواهی دهند نیز داخل بهشت شود بهتر سوال نمودیم از آنحضرت

الْبُخَارِيُّ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ

ابن بخاری و از عبد الله بن مسعود روایت گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْجَنَازَةُ مَتَّبِعَةٌ وَلَا تَتَّبِعُ

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم که جنازه پس روی کرده شد و جنازه پس روی نمی کند

لَيْسَ مَعَهَا مَنْ تَقْدَمَ مَهَا رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ

نیست همراه آن که پیش از او برود روایت کرده ابو داود و ترمذی و ابن ماجه

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

داڑابی ہریرہ روایت گفت فرمود میں نے سنا ہے کہ خدا صلی اللہ علیہ وسلم

مَنْ تَبِعَ جَنَازَةً وَحَمَلَهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَقَدْ قُضِيَ مَا عَلَيْهِ مِنْ

کیکے پس رو سے کند جنازہ را و بردار دانه را پس بجھن پر دانت چیز پر اگر برادست از

حَقِّهَا دَوَاهُ التِّرْمِذِيِّ وَعَنْ ثَوْبَانَ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ

حق جنازہ رواہ ترمذی داڑ ثوبان روایت گفت بیرون آمدیم با عمرہ اس حضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي جَنَازَةٍ فَرَأَى نَاسًا كُبَانَا فَقَالَ

صلی اللہ علیہ وسلم بجمہ متابع جنازہ پس دید آنحضرت مردانہ را سو پس فرمود کہ

أَلَا تَسْتَعِينُونَ أَنْ مَلَائِكَةُ اللَّهِ عَلَى أَقْدَامِهِمْ وَأَنْتُمْ عَلَى

شرم ندارید کہ فرشتگان خدا تعالیٰ بر پاہے خود میرند و شما بر

ظُهُورِ الدَّوَابِّ دَوَاهُ التِّرْمِذِيِّ وَابْنُ مَلْجَةَ وَرَوَى أَبُو دَاوُدَ

پشتہاے چهارپایاں میرید رواہ ترمذی وابن ماجہ روایت کرد ابو داؤد

نَحْوُ؛ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

مانند آن روایت است از ابی ہریرہ کہ بود رسول اللہ صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا صَلَّيَ عَلَى الْجَنَازَةِ قَالَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَبِيبِنَا

علیہ وسلم چون می گذارد نماز بر جنازہ می گفت خداوند اے ما مرز زندہ ہاے مارا

وَمِيَّتِنَا وَشَهِيدِنَا وَغَائِبِنَا وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا وَذَكَرْنَا

و مرد آرا و حاضر مارا و غائب مارا و خرد مارا و بزرگ مارا و فرینہ مارا

وَأَنْتَانَا اللَّهُمَّ مِنْ أَحَبِّتَهُ مِثْلَ فَاحِيهِ عَلَى الْإِسْلَامِ

و ما دینہ مارا خداوند اے کہ زندہ واری تو اور از ما پس زندہ آور اسلام

وَمَنْ تَوَقَّيْتَهُ مِثْلَ تَوَقُّفِهِ عَلَى الْإِيمَانِ اللَّهُمَّ لَا تَحْرُمْنَا

و کیکہ میرانی اور از ما پس بمران اور ابرایمان خداوند اے امید گردان مارا

أَجْرُهُ وَلَا تَقْبَلُ بَعْدَهُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ

از مزاد و در تفتنه پسند از مار پس از دوسه رواه احمد و ابو داود و ترمذی

وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

د ابن ماجه و روایت است از عائشه رضى الله عنها گفت فرمود پيغمبر خدا صلى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَسْبُوا الْأَمْوَاتَ فَإِنَّهُمْ قَدْ أَفْضَوْا إِلَى

الله عليه و سلم که دشنام نکند و بدگوئید مرد ها را زیرا که ایشان متوفی شده اند پس

مَا تَدْمُوهُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ

که پیش فرستاده رواه البخاری و روایت است از ابن عمر گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَذْكُرُ الْخَمَاسِينَ مَوْتًا كَرُمُ

پیغمبر خدا صلى الله عليه وسلم یاد کند و بدگوئید پنجاه مرد بزرگوار

وَكُفُّوا عَنْ مَسَائِدِهِمْ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ

ربا از ایستادن از ذکر کردن بدیهای ایشان رواه ابو داود و الترمذی

وَعَنْ مَالِكِ بْنِ حَبِیرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

و روایت است از مالک بن حبیبره گفت شنیدم پیغمبر خدا صلى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَمُوتُ فَيُصَلِّيَ عَلَيْهِ

الله عليه و سلم رای گفت نیست مسلمانی که بمیرد پس نماز بگذارند بر او

ثَلَاثَةُ صُفُوفٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ إِلَّا أَوْجَبَ فَكَانَ مَالِكٌ

سه صف از مسلمانان مگر واجب گرداند خدا او را پشت پس بود مالک بن حبیبره

إِذَا اسْتَقْبَلَ أَمَدَ الْجَنَازَةِ جَزَاءُ ثَلَاثَةِ صُفُوفٍ

و تفتنی که کسی دید جل جنازه پس مرد مرا که حاضر آمده بودند بخش می کرد و پیاخت سه صف

بِهَذَا الْحَدِيثِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

به سبب این حدیث رواه ابو داود

بَابُ دَفْنِ الْمَيِّتِ

باب دفن الميت

عَنْ سُفْيَانَ الثَّمَرِيِّ أَنَّهُ رَأَى قَبْرَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

و روایت است از سفیان ثمار بدستیکه و دید قبر آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُسْتَلَاوَاهُ الْبَخَّارِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

علیه السلام سمنی بر عقل گویا شتر رواه البخاری و روایت از ابی هریره

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَجْلِسُ

گفت فرمود پنا بر خدا صلی الله علیه و سلم بر آئینه ای بگفتند

أَحَدُكُمْ عَلَى جَمْرَةٍ فَتُحْرَقَ ثِيَابُهُ فَتُخْلَصَ إِلَى جِلْدِهِ

یکی از شما بر آتش سوزان پس بسوزاند جامه ها و در این برسد آن جمره تابوست و

خَيْرُ لَهُ عَنْ أَنْ يَجْلِسَ عَلَى قَبْرِ رَسُولِهِ وَسَلَّمَ وَعَنْ

بهتر است مراور از نشستن بر قبر روایت کرد این حدیث را سلم و از

ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ

ابن عمر روایت کرد بدستیکه پنا بر خدا صلی الله علیه و سلم بود

إِذَا دَخَلَ الْمَيِّتَ الْقَبْرَ قَالَ بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَعَلَى مِلَّةِ

که چون می در آید و مرده را در قبر میگفت بسم الله و بالله و علی ملت

رَسُولِ اللَّهِ وَفِي رِوَايَةٍ وَعَلَى سُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ رَسُولِ

رسول الله و در روایتی و بر سنت پنا بر خدا رواه

أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَمَرَى أَبُو دَاوُدَ الثَّانِيَةَ

احمد و الترمذی و ابن ماجه و روایت کرد ابو داود و روایت ثانی را

وَعَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ مُرْسَلًا أَنَّ النَّبِيَّ

و روایت است از جعفر بن محمد از پدر او از رسول بدستیکه آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى عَلَى الْمَيِّتِ ثَلَاثَ حَتَّيَاتٍ بِدَيْهِ

صلی الله علیه و سلم خاک انداخت بر مرده سه بار خاک انداختن بر مرده خود

جَمِيعًا وَأَنَّهُ رَشَّ عَلَى قَبْرِ ابْنِهِ إِبْرَاهِيمَ وَوَضَعَ عَلَيْهِ حَصْبَاءَ

و بدرستیک آب پاشید بر گور پسر خود ابراهیم و نهاد بر قبر سه سنگریزه را

رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ

روایت کرده این حدیث را در شرح سننه و روایت است از جابر بن عبد الله گفت پرسیدم از پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُجَمِّصَ الْقُبُورَ وَأَنْ يُكْتَبَ عَلَيْهِمَا

صلی الله علیه و سلم از گنجکاری کردن قبرها و از آنکه نوشته شود بر قبرها

وَأَنْ يُبْنَى عَلَيْهِمَا وَأَنْ تُؤْطَرَ وَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ قَالَ

و آنکه بنیاد آنرا بدارند و آنکه پیرامون آنرا شود و آنکه از آنجا بپوشانند و روایت کرده از ترمذی و در روایت گفته است

رَشَّ قَبْرُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ الَّذِي رَشَّ الْمَاءَ

کتاب پاشیده شد قبر آنحضرت صلی الله علیه و سلم و بود آن کس که پاشید آب را

عَلَى قَبْرِهِ بِلَالُ بْنُ رَبَاحٍ بِقُرْبَةٍ بَدَأَ مِنْ قَبْلِ رَأْسِهِ

بر قبر آنحضرت بلال ابن رباح از شک که شروع کرد از جانب سر آنحضرت

حَتَّى انْتَهَى إِلَى رِجْلَيْهِ رَوَاهُ الْيَهُودِيُّ فِي دَلَائِلِ النُّبُوَّةِ

تا آنکه رسید به پیراهن مبارک آنحضرت رواه یهودی در دلائل نبوة

وَعَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ

و روایت است از قاسم بن محمد گفت که در آمدم بر عائشه رضی

فَقُلْتُ يَا أُمَّاهُ اكْشِفِي لِي عَنْ قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

پس گفتم ای مادر من بکشای بر من از قبر رسول الله صلی الله علیه

وَسَلَّمَ وَصَاحِبِيهِ فَكَشَفَتْ لِي عَنْ ثَلَاثَةِ قُبُورٍ لَا مُشْرِفَةَ

و سلم و مرده یار و دوستان بر او بر آن من از سه قبر که نه بلند بود

وَشَقَّ الْجُيُوبَ وَدَعَا يَدْعُوِي الْجَاهِلِيَّةِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

و باره کند گریبان را را و بخواند بخواندن جاهلیه چنانکه نوح و دعا بویل و غیره متفق علیه

وَعَنْ أَبِي بَرْدَةَ قَالَ أُنْغِي عَلَى أَبِي مُوسَى فَأَقْبَلَتْ

و روایت است از ابی برده گفت که پیوستن شد ابو موسی اشعری پس پیش آمد

أَمْرًا أَنَّهُ أَمْرٌ عَنِ اللَّهِ تَصِيحٌ بِرَأْيِهِ شَرَّ أَفَاقٍ فَقَالَ

زن دست که گفت او ام عبدالله است در حالتیکه آوازی کرد به یکا پسر پیوستن آمد پس گفت

أَلَمْ تَعْلَمِي وَكَانَ يُحَدِّثُهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

آیا گواهی تو بود ابو موسی که خبر میداد که آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَنَا بَرِيٌّ مِمَّنْ خَلَقَ وَصَلَقَ وَخَرَقَ

علیه و سلم فرمود که من بیزارم از کسی که بستر و مو سر را و بلند کند آواز را و باره کند گریبان

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَلَفْظُهُ لِسُلَيْمٍ وَعَنْ أَبِي مَالِكٍ

متفق علیه و لفظ این مسلم راست و روایت است از ابی مالک

الْأَشْعَرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

اشعری رحمه گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم

أَرْبَعٌ فِي أَمْتِي مِنْ أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ لَا يَتْرُكُوهُنَّ الْفَخْرُ

چهار خصلت است در امت من از کار جاهلیت که نمی گذارند آنها را یکی نمازیدن

فِي الْأَسَابِ وَالطَّعْنُ فِي الْأَنْسَابِ الْإِسْتِغْنَاءُ بِالْبُحُورِ

در جنبها و دوم طعن کردن در نسبها و مردم و سوم طلب باران کردن بتار باد چهارم

وَالنِّيَاحَةُ وَقَالَ النَّاسِخَةُ إِذَا لَوْتُ قَبْلَ مَوْتِهَا تَقَامُ

نوحه کردن در ماتم و فرمود آنحضرت که زن نوحه گر چون قبر بخندد پیش از مرگ خود استاده کرده نوحه

يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَعَلَيْهَا سِرْبَالٌ مِنْ قَطْرَانٍ وَدِرْعٌ مِنْ جَرَبٍ

در روز قیامت و مال آلوده آن زن پیرا نشسته است طمران و پیرا نشسته از جرب

و شق الجيوب و دعا يَدْعُوِي الْجَاهِلِيَّةِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ
و باره کند گریبان را را و بخواند بخواندن جاهلیه چنانکه نوح و دعا بویل و غیره متفق علیه
و عَنْ أَبِي بَرْدَةَ قَالَ أُنْغِي عَلَى أَبِي مُوسَى فَأَقْبَلَتْ
و روایت است از ابی برده گفت که پیوستن شد ابو موسی اشعری پس پیش آمد
أَمْرًا أَنَّهُ أَمْرٌ عَنِ اللَّهِ تَصِيحٌ بِرَأْيِهِ شَرَّ أَفَاقٍ فَقَالَ
زن دست که گفت او ام عبدالله است در حالتیکه آوازی کرد به یکا پسر پیوستن آمد پس گفت
أَلَمْ تَعْلَمِي وَكَانَ يُحَدِّثُهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
آیا گواهی تو بود ابو موسی که خبر میداد که آنحضرت صلی الله
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَنَا بَرِيٌّ مِمَّنْ خَلَقَ وَصَلَقَ وَخَرَقَ
علیه و سلم فرمود که من بیزارم از کسی که بستر و مو سر را و بلند کند آواز را و باره کند گریبان
مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَلَفْظُهُ لِسُلَيْمٍ وَعَنْ أَبِي مَالِكٍ
متفق علیه و لفظ این مسلم راست و روایت است از ابی مالک
الْأَشْعَرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
اشعری رحمه گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم
أَرْبَعٌ فِي أَمْتِي مِنْ أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ لَا يَتْرُكُوهُنَّ الْفَخْرُ
چهار خصلت است در امت من از کار جاهلیت که نمی گذارند آنها را یکی نمازیدن
فِي الْأَسَابِ وَالطَّعْنُ فِي الْأَنْسَابِ الْإِسْتِغْنَاءُ بِالْبُحُورِ
در جنبها و دوم طعن کردن در نسبها و مردم و سوم طلب باران کردن بتار باد چهارم
وَالنِّيَاحَةُ وَقَالَ النَّاسِخَةُ إِذَا لَوْتُ قَبْلَ مَوْتِهَا تَقَامُ
نوحه کردن در ماتم و فرمود آنحضرت که زن نوحه گر چون قبر بخندد پیش از مرگ خود استاده کرده نوحه
يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَعَلَيْهَا سِرْبَالٌ مِنْ قَطْرَانٍ وَدِرْعٌ مِنْ جَرَبٍ
در روز قیامت و مال آلوده آن زن پیرا نشسته است طمران و پیرا نشسته از جرب

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و رواه مسلم در روایت است از انس رضی الله عنه گفت گذشت آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ بِمَرْأَةٍ تَبْكِي عِنْدَ قَبْرِ فَقَالَ اتَّقِي اللَّهَ وَاصْبِرِي

و سلم بزنیکه گریه میکرد نزد قبر پس فرمود آنحضرت که ترس ای زن خدا و شکیبایی کن

قَالَتْ إِلَيْكَ عَنِّي فَإِنَّكَ لَمْ تُصَبِّ بِمُصِيبَتِي وَلَمْ تَعْرِفْهُ

گفت آن زن با آنحضرت که من از من بزرگتر تو مصیبت زده شدی بمصیبت من و من خست آن زن حضرت را

فَقِيلَ لَهَا إِنَّهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَتْ بَابَ النَّبِيِّ

پس گفته شد آنرا که آنکه این سخن گفت پیغمبر بود صلی الله علیه و سلم پس آمد آن زن پر در پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ تَجِدْ عِنْدَهُ بَوَّابِينَ فَقَالَتْ

صلی الله علیه و سلم پس نیافت آن زن نزو آنحضرت در بانا پس گفت آن زن

لَمْ أَعْرِفْكَ فَقَالَ إِنَّمَا الصَّبْرُ عِنْدَ الصَّدْمَةِ الْأُولَى

که من نشناختم ترا پس فرمود آنحضرت جز این نیست که صبر نزد کوفت نخستین است

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ

متفق علیه در روایت است از ابی سعید خدری رضی الله عنه گفت

لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّاسِحَةَ وَالْمُسْتَمِعَةَ

لعنت کرده است پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم زن نوحه کننده را و زن گوش دارنده نوحه را

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ قَالَ

رواه ابو داود در روایت است از سعد بن ابی وقاص رضی الله عنه گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَجِبُ لِلْمُؤْمِنِ إِنْ أَصَابَهُ

آنحضرت صلی الله علیه و سلم عجب است بر مسلمان را اگر برسد او را

خَيْرٌ حَمْدَ اللَّهِ وَشُكْرَ وَإِنْ أَصَابَتْهُ مُصِيبَةٌ حَمْدُ اللَّهِ وَصَبْرٌ

بیشتر از نعمت ستایش میکند خدا امر او پس میگوید اگر برسد او سختی دادند و اگر برسد او صبر

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدِهِ وَقَالَ مَهْلًا يَا عُمَرُ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بدست مبارک خود و فرمود که آهسته آهسته عمر

تَرَ قَالَ إِيَّاكَ وَتَعْيِقُ الشَّيْطَانُ تَرَ قَالَ إِنَّهُ مَهْمَا كَانَ

پستر فرمود و آنحضرت آن زنان را که دور و ارباب خود را از آواز شیطان پستر گفت آنحضرت بزرگوار ایشان را

مِنَ الْعَيْنِ وَمِنَ الْقَلْبِ فَمِنْ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَمِنَ الرَّحْمَةِ وَمَا كَانَ

باشد از چشم و از دل پس آن از خداست عزوجل و از مهر باریت و چیزی که باشد

مِنَ الْبَدَنِ وَمِنَ اللِّسَانِ فَمِنَ الشَّيْطَانِ رَوَاهُ أَحْمَدُ

از دست و از زبان پس آن از شیطان است رواه احمد

وَعَنِ الْبُخَارِيِّ تَعْلِيْقًا قَالَ لَمَّا مَاتَ الْحَسَنُ بْنُ الْحَسَنِ

و بخاری در صحیح خود بطریق تعلیق آورده است که چون مرد حسن بن امام حسن

ابْنِ عَلِيٍّ ضَرَبَتْ أَمْرَأَتُهُ الْقُبَّةَ عَلَى قَبْرِهِ سَنَةً ثُمَّ

بن علی رضی الله عنه زن او ضربه را بر قبر او تا یک سال پستر

رَفَعَتْ فَسَمِعَتْ صَائِحًا يَقُولُ أَلَا هَلْ وَجَدُوا مَا فَقَدُوا

برداشت حیزه را پس شنید او از کننده را که میگوید آگاه باشید که آیا یافتند چیزی که گم کرده بودند

فَأَجَابَهُ أَخْرُبْ بَلْ يَبْسُوْا فَاثْقَلُوا وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ

پس او از او دیگر بلکه نومید شدند پس برگشتند در روایت است از عمران بن

حُصَيْنٍ وَأَبِي بَرْزَةَ قَالَ أَخْرَجَنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

حسین و ابی برزه گفتند که بیرون آمدیم با پیغمبر خدا صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي جَنَازَةٍ فَرَأَى قَوْمًا قَدْ طَرَحُوا أَزْدِيَّتَهُمْ

اللہ علیہ وسلم در جناحیت جنازه پس دید آنحضرت گردی که تحقیق انداخته بودند او را پس خود را

يَمْشُونَ فِي قَمِيصٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

حال کنند در پیراهنهای خود پس فرمود پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم

أَفْعِلِ الْجَاهِلِيَّةَ تَأْخُذُونَ أَوْ يَصْنَعِ الْجَاهِلِيَّةَ تَشَبَّهُونَ

آیا بکار دار اهل جاهلیت عمل میکنند یا بکار و پیشه جاهلیت مانند میشوند

لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَدْعُوَ عَلَيْكُمْ دَعْوَةَ تَرْجِعُونَ فِي صُورِكُمْ

بجای آن قصد کردم که دعای بد کنم بر شما همچین دعا که برگردید شما در غیر صورت شما

قَالَ فَاتَّخَذُوا أَرْذَلَهُمْ وَلَمْ يَعُودُوا لِذَلِكَ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ

گفت راوی که پس برگزیدند و باز برگشتند بان عمل رواه ابن ماجه

وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ نَحَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ

در روایت است از ابن عمر که نهی کرد پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم از آنکه

تَتَّبَعَ جَنَازَةً مَعَ هَارِثَةَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ

پس ردی کرده شود جنازه را که هارثه گری باشد رواه احمد و ابن ماجه در روایت است

أَبِي أُمَامَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَقُولُ

ابی امام رحمه الله عز وجل گفت ایستاد و سلم میگوید

اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ابْنُ آدَمَ إِنْ صَبَرْتَ وَاحْتَسَبْتَ عِنْدَ

خدا ای تبارک و تعالی پسر آدم اگر صبر کنی و امید ثواب داری نزد

الصَّدَمَةِ الْأُولَى لِمَرَأَتِكَ ثَوَابُ الْجَنَّةِ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ

اول کوفت مصیبت راضی نباشم ترا از ردی ثواب غیر بهشت را یعنی بهشت در ارم ترا بهشت رواه ابن ماجه

وَعَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از حسین بن علی رحمه الله عز وجل گفت صلی الله علیه وسلم

قَالَ مَا مِنْ مُسْلِمٍ وَلَا مُسْلِمَةٍ يُصَابُ بِمُصِيبَةٍ فَيَذْكُرُ مَا

فرمود نیست هیچ مرد مسلم و زن مسلمان که رسیده میشود بمصیبت پس یاد میکنند آن مصیبت را

وَأَنْ طَالَ عَمَلُهُمَا فَيُحَدِّثُ لِي ذَلِكَ اسْتَرْجَاعًا لِأَجْدَدِ اللَّهِ

اگر چه در از بود زمان آن پس نوید کند مرا آن خود را استرجاع مرا که نوید کند

أَيُّ هَرِيرَةٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ای هریره گفت فرمود پیغمبر خدا صلی علیہ وسلم

لَا يَمُوتُ لِمُسْلِمٍ ثَلَاثَةٌ مِّنَ الْوَلَدِ فَيَلِجُ النَّارَ لَا تَحِلَّةَ الْقَسْرِ

نمی میرد مسلمانی را سه کس از فرزندان پس در آید آتش و زح را که بر حلال گردانید و کفادان سکونت نمی

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

متفق علیہ در روایت است از او گفت ابو هریره که فرمود پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم

وَسَلَّمَ لِنِسْوَةٍ مِّنَ الْأَنْصَارِ لَا يَمُوتُ لِأَحَدٍ لَّكِنَّ ثَلَاثَةً

و سلم مرجمت زنان را از قبیلہ انصار که نمی میرد مریکی را از شما

مِنَ الْوَلَدِ فَتَحْتَسِبُهُ إِلَّا دَخَلَتْ الْجَنَّةَ فَقَالَتْ امْرَأَةٌ مِّنْهُمْ

فرزند پس مبرکنند و طلب ثواب دارد مگر آنکه در آید بهشت را پس گفت زن سنی از میان ایشان

أَوْتُنَايَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَوْتُنَايَ دَوَاهُ مُسْلِمٍ وَفِي دَوَاهِي

یاد و فرزند هم بمیرند که پیغمبر خدا فرمود و آنحضرت یاد و بمیرند حکم او همین آرواه سلم و در روایت

لَهُمَا ثَلَاثَةٌ وَلَوْ بَلَغُوا الْجَنَّةَ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

مر بخاری و سلم را چنین آمد و نمی میرند که نزدیک او این دو گناه را میخوانند و نه مانند و هم از او گفت فرمود و

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُ مَا لِعَبْدِي الْمُؤْمِنِ عِنْدِي

صلی علیہ وسلم در حدیث قدسی که میگوید خداوند تعالی نیست مرند مسلمان را

جَزَاءٌ إِذَا قَبَضْتُ صَفِيَّةً مِنْ أَهْلِ الدُّنْيَا تَرَاهُ حَتَّى يَحْتَسِبَهُ إِلَّا

پاداشی چون قبض کنم و بمیرم دوست خالص او را از اهل دنیا چنانچه فرزند سیر صبر کند و نظر بر او اندازد

الْجَنَّةَ دَوَاهُ الْبَخَارِيِّ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ

بهشت را رواه البخاری در روایت است از ابن عباس گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَ لَهُ قَرْطَانٌ مِنْ أُمَّتِي

پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم کسی باشد که دو قرط از امت من

۱۰

که در قرآن مجید
در مورد دنیا و آخرت
یا کرده است که و این
بنام خدا و اوست
بیچ کسی از شایب
مگر که در آید و در حق را
از خود در آن باشد
بقی چند و عرب و یمن
که در این کار را بجست
نخست قسم بچسباند
که هر که بوی از عبده
سکند به آیم که فرزند
زوست و در دوزخ
خج آید بکند همان مقدار
که سوزند راست کرد

أَدْخَلَهُ اللَّهُ بِهِمَا الْجَنَّةَ فَقَالَتْ عَائِشَةُ مَنْ كَانَ لَهُ

درمی آرد او را خدا ایتعالی بسبب آن فرط در بهشت پس گفت عایشه صدیقہ رضی اللہ عنہا کیکہ باشد مرا اورا

فَرَطٌ مِّنْ أُمَّتِكَ قَالَ وَمَنْ كَانَ لَهُ فَرَطٌ يَأْمُوقَهُ فَقَالَتْ

یک شرط از امت نویسنده در این کتابست فرموده که باشد مراد از یک نفر ای تقی و یا چند بر تعلیم شریعت میسر

فَلَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ قَرْطٌ مِّنْ أُمَّتِكَ قَالَ فَاَنَا قَرْطٌ أُمَّتِي لَنْ يُصَابُوا^{٩٩}

پس گفت عایشہ پس کیہ نباشد مراد افراط از است تو حال و چہ باشد مفرط بخفرت پس من فرط است من ام ہرگز

مِثْلِهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي مُوسَى لَا شَفِيرَ

بمانند مصیبت من - واه تزنند - دروایت است از ابی سوسی اشعری رحمه

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا مَاتَ وَلَدٌ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی اللہ وسلم چون می میرد فرزند

الْعَبْدُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى لِلْمَلَائِكَةِ قَبَضْتُمْ وَلَدَ عَبْدِي يَحْيَى

بنده میگوید خدا تعالی بفرشتگان خود که قبض گردید شما فرزندان بنده مرا

فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيَقُولُ قَبَضْتُمْ ثُمَّ فُؤَادُ فَيَقُولُونَ

پس میگویند خدای تعالی از قبض کردیم پس میگوید باری تعالی قبض کردید سیوه و دل در این سکنه در میان آن که قبض

فَيَقُولُ مَاذَا قَالَ عَبْدِي فَيَقُولُونَ حَدِّكْ وَاسْتَزِجْ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فَيَقُولُ اللَّهُ ابْنُوا الْعِبَادِي بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَاسْمُوهُ بَيْتًا

پس میگوید حق تعالیٰ بر آید برائے بندہ من خانہ در پشت و میگوید حق تعالیٰ و نام نہیہ آنرا خدا

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَأَمَّا أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

محمد رواه احمد والترمذی وروایت است از ابی هریرہ

أَنَّ رَجُلًا قَالَ لَهُ مَاتَ ابْنِي فَوَجَدْتُ عَلَيْهِ هَلْ سَمِعُوا

کہ مردے لغت مراد اجمرد پیر سے کہ مراد بویس اندوہمین شہم ببرد سے ایاشینہ کلا تہ

مِنْ خَلِيلِكَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ شَيْءٌ يَطِيبُ بِأَنْفُسِنَا عَنْ

از دوست تو درود دایم خدا بر او باد چیزی که خوش سازد نفسهای ما را از جانب

مَوْتَانَا قَالَ لَعَسَ سَمِعْتَهُ قَالَ صِبْغَارُهُمْ دَعَا مَيْمُونُ الْجَنَّةِ

مردی خود گفت آری شنیدم آنحضرت را که گفت خردان مسلمانان و عامیوں بہشت اند

يَلْقَى أَحَدَهُمْ أَبَا فَيَأْخُذُ بِنَاحِيَةِ ثَوْبِهِ فَلَا يَفَارُقُهُ حَتَّى

بیشی آید کیے از خود ان پدر خود را پس بیگیرد کن را جامه پدر را پس جدا نمی شود ازوستے تا آنکہ

يُدْخِلُهُ الْجَنَّةَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَأَحْمَدُ وَاللَّفْظُ لَهُ وَعَنْ مَعَاذٍ

درمی آرد اورا در بیست رواء مسلم واحد و لفظ حدیث مرآه راست و روایت است اینها

ابن جبيل قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ما من

ابن جہل رضہ گفت فرمود پیا مبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم نیستند

مُسْلِمِينَ يَتَوَلَّى لَهُمَا ثَلَاثَةٌ إِلَّا الَّذِينَ آذَنُوا مَا اللَّهُ الْحَمِيَّةُ

دوسلہا نے کیئے اور پھر کہ بکیر و مراٹھا نرا کہیں فرزند ان مگر آئندہ در آمد آن دو کا نرا خدا تیا ہے در بہشت

بِفَضْلِهِ وَرَحْمَتِهِ أَيَا هُمَا فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوَأَنْتَ

بفرونی و مهربانی خود بود مادر و پدر را پس گفتند ای پیاپیامبر خدا یا دوستی بخیرند

قَالَ أَوْ اثْنَيْنِ قَالُوا أَوْ وَاحِدًا قَالَ أَوْ وَاحِدًا ثُمَّ قَالَ وَالَّذِي بِي

گفت آنحضرت یا دو کس بیزند گفتند ایکس بیزد و فرمود ایکس کس بیزد پسر فرمود سوگند بان خدا اے

نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ السَّقَطَ لَيَجْرَأُ مَعَهُ بِسَرِّهِ إِلَى الْجَنَّةِ

کہ تقاضے ذات سن بدست اوست بدرستی کہ بچہ ناتوان آئینہ میکشد اور خود را بالسر خود لبوس بہشت

إِذَا حُتِبَتْهُ دَوَاهُ أَحْمَدُ وَرَوَى ابْنُ مَاجَةَ مِنْ قَوْلِهِ

چون صبر کند بر دے رواہ احمد و روایت کرد ابن ماجہ از قول آنحضرت کہ

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَفَقَ لَ

واللهي نفسي بینه است دروایت است از عبد الله بن مسعود رمن گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَدَّرَ ثَلَاثَةً مِنْ

گفت پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم کی پیش میفرستد کس را از

الْوَلَدِ لَمْ يَبْلُغُوا الْجَنَّةَ كَانُوا لَهُ حِصْنًا حَصِينًا مِنَ النَّارِ

اولاد که نرسیدند به بلوغ را باشند این ولد برای او پناه استوار از آتش دوزخ

فَقَالَ أَبُو ذَرٍّ قَدَّمْتُ اثْنَيْنِ قَالَ وَاثْنَيْنِ قَالَ أَبِي ابْنُ

پس گفت ابو ذر کہ پیش فرستادم دو کس گفت آنحضرت دو کس ہم بگویند گفت ابی ابن

كَعْبِ أَبُو الْمُنْذِرِ سَيِّدُ الْقُرَى قَدَّمْتُ وَاحِدًا قَالَ وَوَاحِدًا

کعب کہ گنیت او ابو منذر است و در شان و کسب اقرار واقع شد است پیش فرستادم یکی گفت آنحضرت یکی

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ ثُرَّةِ الْمُرَزِيِّ

رواه الترمذی و ابن ماجه و روایت است از ثروہ المرزی

أَنَّ رَجُلًا كَانَ يَأْتِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ

بیکدیگر بود مردی کہ می آمد نزد پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم و حال کہ باو نزد

إِنَّ لَهُ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَجِبُهُ

پرسید مرا و او را پس گفت ای پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم آیا دوست میداری این پسرا

فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحَبُّكَ اللَّهُ كَمَا أُحِبُّهُ فَقَدَّرَهُ النَّبِيُّ

پس گفت ای پیغمبر خدا دوست دارد و ترا خداستیم چنانکہ او دوست دارم و او را پس گم کردند دیدن پسرا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا فَعَلَ ابْنُ فُلَانٍ فَقَالُوا

صلی اللہ علیہ وسلم پس گفت آنحضرت کہ چه شد فرزند فلان نے پس گفتند

يَا رَسُولَ اللَّهِ مَاتَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ای پیغمبر خدا مرد آن پسرا فرمود پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم

أَمَاتُتُ أَنْ لَا تَأْتِي بَابًا مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ إِلَّا وَجَدَتْهُ

کہ ای دوست منیداری تو کہ نیای تو هیچ درے از درہای بہشت مگر آنکہ یابی تو اور کہ

يَنْتَظِرُكَ فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ خَاصَّةٌ

انتظار می برد ترا پس گفت مردے کہ اے پیغامبر خدا مرا در است این بخود فاس

أَمْ لِكُنَّا قَالَ بَدَلِكُمْ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ

یا نه است گفت آنحضرت بلکه همه شما را و احمد و روایت است از

عَلَيْهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

علی رضا گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

أَنَّ السَّقَطَ لِيَرَّ اغْمُرَ بِهِ إِذَا ادْخَلَ أَبُوِي النَّارَ

سنگی که آلوده سر آینه تحت میکند برود و کار خود را قشنگ در آینه و کار دیگر در در آینه

فَيَقَالُ أَيُّهَا السَّقَطُ الْمُرَاغِمُ رَبِّهِ أَدْخِلْ أَبْوَابَكَ

یہ گفتہ ہو تو اسے سچ مبالغہ کہنے دے۔ یہ درکار خود را در آراء و بیانات خود را

الْحَنَّةَ فَيَجْعَلُهُمَا بَسْرَةً حَتَّى يَدْخُلَهُمَا

برکت و برکت از دست خداوند در خوار است و در خوار است و در خوار است

الْحَنَّةَ رَوَاهُ ابْنُ مَاحَةَ

پیش رو: جلد ۱

باب في مادة القم

باب و پاور بیور

عَنْ رَأْسِ مَرْثُومَةٍ فَقَالَ انْزِلِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

س: بی سیرتہ مال ہزار پانچ سو تالیف

قَبْرِ أُمِّهِ قَبْكِي وَأَبْكِي مَنْ حَوْلَهُ فَقَالَ اسْتَأْذَنْتُ رَسِيئِي

خداوند خود پس گریه کرده و گریانید کسی را اگر دعا آنحضرت بود پس فرمود که طلب کن کردم پروردگار خود را

فِي أَنْ أَسْتَغْفِرَ لَهَا فَلَمْ يُؤْذَنْ لِي فَاسْتَأْذَنْتُهُ فِي

در آنکه طلب آمرزیدن کنم برای او پس از آن دعا طلب کردم پروردگار خود را در

أَنْ أَزُورَ قَبْرَهَا فَاذْنِ لِي فَزُورُوا الْقُبُورَ فَإِنَّهَا

آنکه زیارت کنم قبر او را و خود را پس از آن دعا شد مرا پس زیارت کنید قبر را را زیرا که قبر را

تَذَكُّرُ الْمَوْتِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ بُرَيْدَةَ رَضِيَ

یاد سید بند موت را رواه مسلم و روایت است از بریده رضی گفت

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَلِّمُهُمْ إِذَا خَرَجُوا

بود آنحضرت صلی الله علیه و سلم که تعلیم میکرد صحابه را چون بیرون می آمدند

إِلَى الْمَقَابِرِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

بروے مقبرا این کلمات را که سلام بر شما ای اهل سرزمین از گروندگان

وَالْمُسْلِمِينَ وَإِنَّا أَنْشَأَ اللَّهُ بِكُمْ لِلْآحِقُونَ نَسْأَلُ

و گردن نهندگان و ما اگر خواسته است خدا بی تعالی بشمارند گانیم و پیوستگان بی تعلیم از

اللَّهُ لَنَا وَلَكُمْ الْعَافِيَةُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

خدا برای ما و برای شما عافیت و سلامت از عذاب رواه مسلم و روایت است از

مُحَمَّدِ بْنِ النُّعْمَانِ يَرْفَعُ الْحَدِيثَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

محمد بن نعمان در حال تعلیم می رساند حدیث را به پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِيهِ أَوْ أَحَدِهَا فِي صَلَاحِ جُمُعَةٍ

و سلم گفت آنحضرت که که زیارت کند پدر خود یا یکی از پدرانش را در روز جمعه

غُفِرَ لَهُ وَكِتَبَ بِرَّ أَرْوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ مَوْسِلًا

آمرزیده شود و بر او نوشته شود بر خدا و در بیان شریک در شعب ایمان از موسی

روایت است از ابی هریرة گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

[illegible]

مَا مِنْ صَاحِبٍ هَبٍ لَافِئَةٍ لَا يُؤَدِّي مِنْهَا حَقَّهَا إِلَّا إِذَا

نیت بیج خداوند زر و سیم که نمی دهد از آن حق آن را مگر آنکه چون

كَانَ يَوْمُ الْقِيَمَةِ صُفِّتْ لَهُ صَفَائِحُ مِنْ نَارٍ مِنْهَا عَلَيْهَا فِي

باشد روز قیامت کوفته و ساخته شود بر کوس صفیج از آتش پس گرم کرده می شود بر آن صفیج در

نَارِجَهَّمْ فَيَكُونُ يَهَا جَنَّةٌ وَجَبِينُهُ وَظَهْرُهُمْ كُلُّمَا رَدَّتْ

آتش و دودخ پس داغ کرده شود و آن صفیج چهلوی آندرس و میانی او و پشت او سرگاه که برآورده شود نشان

أُعِيدَتْ لَهُ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ حَتَّى

بازگردانیده شود برای آنکس در روزی که باشد اندازه و سه پنجاه هزار سال تا آنکه

يُقَضَىٰ بَيْنَ الْعِبَادِ فَيُرى سَبِيلُهُ إِلَى الْجَنَّةِ وَإِنَّمَا إِلَى

حکم کرده شود میان بندهگان پس دیده شود راه و سبیل بهشت و یا بسوی

التَّارِقِ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالُوا بَلْ قَالَ وَلَا صَاحِبَ إِبِلٍ

دو نوح گفتند صحابه یا رسول الله پس حکم شتر چیت گفت آنحضرت و نیت بیج خداوند شتران که

وَلَا يُؤَدِّي مِنْهَا حَقَّهَا وَمِنْ حَقِّهَا حَلَبُهَا يَوْمَ رُدِّهَا

او نمی کند از آن حق آنرا و از جملہ حقوق شتران و شیرین شتران است روز ردد شتران

إِلَّا إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَمَةِ يُطِخَ لَهَا بِقَاعٍ تَرَقُّوْا وَرَمَا كَانَتْ

مگر آنکه چون باشد روز قیامت بر رو انداخته شود صفا شتران بصحرای فراعنه و در حالیکه بود

لَا يَفْقِدُ مِنْهَا فَصِيلًا وَاحِدًا انْطَاءً لَا يَخْأَفُهَا وَتَعْصُفُهُ

شتران فریب نمی دهد و تمام در حاکم نمیکند از آن شتران یک پیر شتر را بیال کند و کلن بسبب خود و دیگر ندان شتران

يَأْفُوْهُمَا كُلُّمَا مَرَّ عَلَيْهِ أَوْ لَهَا رَدَّ عَلَيْهِ أُخْرَاهَا فِي يَوْمٍ

ببین آن خورنگاه که بگذرد و هرگاه طالع نخستین بازگردانیده شود بر او طالع دومین آنها در روزی

كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ حَتَّى يَقْضَىٰ بَيْنَ الْعِبَادِ وَ

که باشد اندازه آن پنجاه هزار سال تا آنکه حکم کرده شود میان بندهگان

فَيَرَىٰ سَبِيلَهُ إِمَّا إِلَىٰ الْجَنَّةِ وَإِمَّا إِلَىٰ النَّارِ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

پس می بیند آنکه راه خود یا بسوی بهشت و یا بسوی دوزخ گفتند صحابه ای که پیغمبر خدا

فَالْبَقْرُ وَالْغَنَمُ قَالَ وَلَا صَاحِبَ بَقْرٍ وَلَا غَنَمٍ وَلَا يُؤَدِّي

پس حیث حکم بقرون فرمود و نه خداوند بقر و نه خداوند غنم که ادا نمی کنند

مِنْهَا حَقَّهَا إِلَّا إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ بَطِحَ لَهَا بِقَاعٍ قَرَّيرٍ

از آن حق آن مگر آنکه چون باشد روزی قیامت برآید انداخته شود صاحب آن بچه کفران

وَلَا يَفْقَدُ مِنْهَا شَيْئًا لَيْسَ فِيهَا عَقَصَاءٌ وَلَا جَلَبَاءٌ

در حالیکه نمی کند حساب آن از آن گاو و گوسفند چیزی را و در حالیکه نیست در آن گاو و گوسفند آن بچه ها

وَلَا عُضْبَاءٌ تَنْطَحُ بِقُرُونِهَا وَتَطَّاءُ لَا يَظْلِلُ فِيهَا كَلِمَةٌ

و نه گله ها که می زنند آن گاو و گاو را بر شاخها خود و با میال میکنند این گاو و گوسفندان آن گله ها را بظلمت خود

مَرَعَلَيْهِ أُولَٰئِهَازِدَّ عَلَيْهِ أَخْرَجَهَا فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ

گذرد و بسوی طالع تخمین باز گردانیده شود بسوی طالع پسین آنها در روزی که باشد اندازه آن

خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ حَتَّىٰ يُقْضَىٰ بَيْنَ الْعِبَادِ فَيَرَىٰ سَبِيلَهُ

پنجاد هزار سال تا آنکه حکم کرده شود میان بندگان پس می بیند راه خود

إِمَّا إِلَىٰ الْجَنَّةِ وَإِمَّا إِلَىٰ النَّارِ الْحَدِيثُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

یا بسوی بهشت و یا بسوی دوزخ تا آخر حدیث رواه مسلم

وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از وی گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم

مَنْ آتَاهُ اللَّهُ مَا لَا فَنَمَ يُؤَدِّي تَرْكُوتَهُ مُثْلَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

کیسب بد او را خدا تعالی مال پس ادا کند ترک او را آنرا معصوم گردانیده شود بر آویخته مال و در روز قیامت

شَجَاعًا أَقْرَعَ لَهُ ذَبِيبَتَانِ يُطَوَّقُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ثَوْبَانِ خُذْ

بهتر شجاع اقرب عریان را در او فقط سیاه است بالا دو چشم گردانیده شود آن اما مانند طوق در گردن

شجاع خشمین معیه
و کسان یا باطلی را از
باید اقرع و کمال کسی
باز در این شان کباریم
و درازی عمر است
و شجاع را از دل
بدون کن مال را بکن خشم
مال تو راست در غنی و بخت
و در دست ۱۲۴

بسیار است از پیغمبر خدا

بِهَرَمَتِيهِ يَعْنِي شِدْقِيهِ يَقُولُ أَنَا مَالِكٌ أَنَا كَنْزُكَ

بهر دو طرف کج دهن و پستریگوید آن مال بزبان حال من مال توام من کج توام که زکوة آن ندادی

ثُمَّ تَلَا وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَتَّخِلُونَ الْآيَةَ دُولَ النِّعَارِ سُبُعَ

پستری خندا کھفرت این آیت را تا آخر رواہ بخاری

وَعَنْ عَبْدِ بْنِ عُمَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و روایت است از علی بن عمیره گفت فرمود پیغمبر خدا ﷺ الله

عَلَيْهِ سَلَامٌ مِّنْ أَسْمَعَلْنَاكُمْ مِّمَّا كُنْتُمْ عَلَيْهِ عَمَلًا فَاكُنْتُمْ عَلَيْهِ خَبِيرًا

علیه وسلم ہرگز عامل گردانیدیم ما اور از شما بر علی پس رسید و از این خبر را کہ مالیتہ و سوزن ا

فَمَا فَوْقَهُ كَانَ غُلُوبًا يَأْتِي بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

پس ہر شہیدِ حنظلہ اگر بلا سے سوزن است میباید آن گمان غولِ مری دید آن گن بنِ فصلِ روزِ نقیامت و عقاب

وَعَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

وروايت است از اربع بن خديج گفت فرمود پيامبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ سَلَامُ الْعَامِلِ عَلَى الصَّدَقَةِ بِالْحَقِّ كَالْفَارِزِ

علیه وسلم عمل کننده بر صدقه بطریق حق و عدل پیجوئے است کہ غرض از کندہ است

فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى بَيْتِهِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ

در راه طمانناکی که بدست می آید و در راه خود رواه ابو داؤد و الترمذی

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ لَمَّا تَوَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و روایت است از ابی هریره رضی اللہ عنہ کہ گفت ابوہریرہ چون وفات یافتنا حضرت علیہ السلام علیہ

وَسَلَّمَ وَاسْتَخْلَفَ أَبُو بَكْرٍ بَعْدَهُ وَكَفَرُوا مِنْ كُفْرِ مِنَ الْعَرَبِ

وَسَمِ الْغَيْثِ رَحْمَةً شَدِيدًا جَابِرًا وَكَافِرًا كَاثِرًا وَمِنْ بَرْدِ الْعَذَابِ إِنَّهُ كَانَ يَدْعُو إِلَى الْيَوْمِ

قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ لِأَبِي بَكْرٍ كَيْفَ نَقَاتِلُ النَّاسَ

حضرت علامہ ابن خطاب رحمہ اللہ نے فرمایا کہ جو شخص قرآن مجید کو پڑھ کر سمجھ لے اور اس کی تعلیم دے وہ جہنم میں داخل ہوگا۔

وَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُمِرْتُ أَنْ

دھال انکے تحقیق فرمود پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم امر کر دہ شدہ ام کہ

أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَمَنْ قَالَ لَا إِلَهَ

قَالَ كُنْتُمْ مُرَدًّا اَللّٰهُمَّ كُنْ لِيْ سَيِّدًا كُنْ لِيْ سَيِّدًا كُنْ لِيْ سَيِّدًا كُنْ لِيْ سَيِّدًا

إِلَّا اللَّهُ عَصِمَ مِنِّيْ مَا لَكَ وَنَفْسُهُ إِلَّا بِحَقِّهِ وَحِبَابُهُ عَلَى

اَللّٰهُمَّ كُنْ لِيْ سَيِّدًا كُنْ لِيْ سَيِّدًا كُنْ لِيْ سَيِّدًا كُنْ لِيْ سَيِّدًا كُنْ لِيْ سَيِّدًا

اللَّهُ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ وَاللَّهِ لَا قَاتِلَ مَنْ فَرَّقَ بَيْنَ الصَّلَاةِ

خداست پس گفت ابو بکر خدا سو گند ہر گز نہی قتال میکنم کہے را کہ فرق کند میان نماز

وَالزَّكَاةِ فَإِنَّ الزَّكَاةَ حَقُّ الْمَالِ وَاللَّهُ لَوْ مَنَعُونِيْ عَنَاقًا

و میان زکوٰۃ زیرا کہ زکوٰۃ حق واجب در مال است بخدا سو گند اگر منع کنند مرا نہ خا

كَانُوا يُؤَدُّونَهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

کہ بودند کہ ادا میکردند نماز ابو سے پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم

لَقَاتَلْتُهُمْ عَلَى مَنْعِهَا قَالَ عُمَرُ فَإِنَّ اللَّهَ مَا هُوَ إِلَّا رَأَيْتُ

ہر آئینہ مقاتلہ می کنم ایشان را بر منع عناق گفت عمر پس سو گند بخدا بنزد دھال ابو بکر مگر آنکہ

أَنَّ اللَّهَ شَرَحَ صَدْرِيْ بِكَ لِلْقِتَالِ فَعَرَفْتُ أَنََّّهُ الْحَقُّ

بہ تحقیق کہ خدا شہ دل را بکے برای قتال پس شہا حتم کہ ہمیں است حق کہ قتال کرد ابو بکر

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ رَوَى عَنْهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَكُونُ كَنْزُ أَحَدِكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ شَجَاعًا أَقْرَعَ يَفِرُّ

و سلم می باشد گنج یکے از شما روز قیامت را بزرگ کہ موسے ہر نہارہ سے گریزد

مِنْهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يَطْلُبُهُ حَتَّى يُلْقِيَهُ أَصَابِعُهُمْ وَأَوْ أَحَدُ

از ان را صاحب آن گنج دھال انکہ آن را بر جوید ابدان انکہ لغت یگوا اند از انکشتان خود را

چند مقامات است کہ در خوف
از خدا و اند آن دست را
در بین آن اندازند و نیز
از اعطای وضع در دست
در انکشتان ظاهر میگردد

وہذا ہے اس کا
 اُن دوام و قوت کا
 اُن کو وہاں درج کیا
 اُن کو وہاں درج کیا
 اُن کو وہاں درج کیا

وَعَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

در روایت است از عائشہ رضی اللہ عنہا کہ میں نے سنا رسول اللہ صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا خَالَطَ الزُّكَاةُ مَا لَا قَطْ إِلَّا أَهْلَكَهُ

و سلم کہ کسی نے جو زکوٰۃ سے ملے گا مگر اس کے ہاں کوئی زکوٰۃ نہ ہو اور

رَوَاهُ الشَّافِعِيُّ وَابْنُ خَرِشْبَةَ فِي تَارِيخِهِ وَالحَمِيدِيُّ وَنَرَادَ قَالَ

رواہ الشافعی و ابن خریجہ و تاریخہ و حمیدی و نرادی کہ روایت ہے کہ

يَكُونُ قَدْ وَجَبَ عَلَيْكَ صَدَقَةٌ فَلَا تُخْرِجَهَا فِيْكَ الْحَرَامُ

ہو جائے کہ جب تجھے صدقہ واجب ہو تو اسے نہ نکالے حرام سے

الْحَلَالِ الْحَدِيثُ وَعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ كُنْتُ أَلْبَسُ أَوْضَا حَا

حلال راتا آخر حدیث و روایت است از ام سلمہ کہ میں نے پہنا

مِنْ ذَهَبٍ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَكْثَرُ هُوَ فَقَالَ مَا بَلَغَ

کہ زعفرانی از زیور طلا است پس گفتم اے رسول خدا کیا اس سے زیادہ

أَنْ يُؤَدَّى زَكَاةُ فَرُكْبَيْنِ فَلَيْسَ بِكَثْرٍ رَوَاهُ مَالِكٌ وَأَبُو دَاوُدَ

کہ اگر وہ دو سو زکوٰۃ کے برابر ہو تو اس سے زیادہ مال نہ ہو رواہ مالک و ابو داؤد

بَابُ مَنْ لَا تَحِلُّ لَهُ الْمَسْئَلَةُ وَمَنْ تَحِلُّ لَهُ

باب در بیان کسی کے لئے کہ مسئلہ حلال نہ ہو و کسی کے لئے کہ حلال ہو اور

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

روایت است از ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ کہ میں نے سنا رسول اللہ صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ مَنْ سَأَلَ النَّاسَ مَوَالَهُمْ تَكَثَّرَ أَفَانَمَا يَسْعَدُ

و سلم کہ جو شخص لوگوں سے اپنی چیزیں مانگے گا وہ بے شمار ہو جائے گا

جَمْرًا فَلَيْسَتْ قِلٌّ أَوْ يَسْتَكْثِرُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

انحراف پس جو کہ کم طلبد یا بسیار بجز تقدیر سوال ضرر داند و رواہ مسلم و روایت است از

الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

زبیر بن عوام گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم

لَإِنْ يَأْخُذَ أَحَدُكُمْ حَبْلَهُ فَيَأْتِي بِحُزْمَةٍ حَطَبٍ عَلَى

بهر آنکه بگیرد یکی از شما رس خود را پس یار دلبسته بهیزم را بر پشت خود

ظَهَرَ فَيَتِيمٌ مَا فَيَكْفَى اللَّهُ بِهَا وَجْهَ خَيْرٍ لَهُ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ

پس بفرزند آنرا پس باز دارد و حقش را بآن بپوشاند بهیزم آبرو و او را بهتر است تا او را ازین که سوال

النَّاسَ عَطَوهُ أَوْ مَنَعُوهُ أَوْ الْبُخَارِيِّ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ

مردم را بدهد مردم را یا ندهد رواه بخاری و روایت است از ابن عمر ر. ه

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ

بر منبر است که آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود و حال آنکه دوسه بر منبر بود

وَهُوَ يَذْكُرُ الصَّدَقَةَ وَالتَّعَفُّفَ عَنِ الْمَسْئَلَةِ الْيَدِ الْعُلْيَا

و آن حضرت ذکر میکرد صدقه را و باز ایستادن از سوال حرام دست بالا

خَيْرٌ مِنْ يَدِ السُّقْلِ وَالْيَدِ الْعُلْيَا هِيَ الْمُنْفِقَةُ وَالسُّقْلُ

بشیر است از دست ایمن و تقصیر کرد آنحضرت که دست علیا دست راست که خرج کننده است و سقْل

هِيَ السَّائِلَةُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ

سوال کننده متفق علی و روایت است از ابی سعید خدری ر. ه

قَالَ إِنَّ أَنْاسًا مِنَ الْأَنْصَارِ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

گفت که بعضی مردان از انصار سوال کردند خدا را رسول خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْطَاهُمْ ثُمَّ سَأَلُوهُ فَأَعْطَاهُمْ حَتَّى

علیه و سلم پس او آنحضرت ایشان را بتر سوال کرد و بد پس داد ایشان را تا آنکه

نَفِدَ مَا عِنْدَهُ فَقَالَ مَا يَكُونُ عَزَمْدِي مِنْ خَيْرٍ فَلَكَ أَجْرٌ عَنْكُمْ

تمام شد آنچه نزد او آنحضرت بود پس فرمود ما بخیر میباشد نزد من از غیر یعنی انزال پس خبری نمی بماند از شما

درین عبارت اخلاص است
و درین جمله یاد داشتن آبرو و
از خاصیت حق تعالی است
دست و لطف او است بخوا
در خوار داشتن بندگان
در کسب حلال و حرام

وَمَنْ يَسْتَعِثِّفْ يَعْثِفْهُ اللَّهُ وَمَنْ يَسْتَعِثِّفْ يَعْثِفْهُ اللَّهُ وَمَنْ

وکیکے باز ایستد از سوال و گناہ دارد خود را نگاہدار و او را خدا ایستاد و کیکے استغفا و رند و از سوال و گناہ دارد

يَنْصَبِرْ يَصْبِرْهُ اللَّهُ وَمَا أُعْطِيَ أَحَدٌ عَطَاءً هُوَ خَيْرٌ وَأَوْشَعُ

تکلیف کند و در آید در صبر کردن صبر بخشد و او را خدا دادہ است هیچ کسے دادنی کہ آن بہتر است و

مِنَ الصَّبْرِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ قَالَ

از صبر متفق علیہ و روایت است از عمر بن الخطاب رضی اللہ عنہ کہ گفت

كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِينِي الْعَطَاءَ

بود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم میداد و بخشش

فَأَقُولُ أَعْطِهِ أَفْقَرًا إِلَيْهِ مَتَى فَقَالَ خُذْهُ فَمَوَّلَهُ

پس می گفتم کہ بدہ آنرا کہ محتاج تر بود بسوگراں از من پس گفت آنحضرت بگیر از او پس مال ساز آنرا

وَتَصَدَّقْ بِهِ فَمَا جَاءَكَ مِنْ هَذَا الْمَالِ وَأَنْتَ غَيْرُ مُشْرِفٍ وَلَا

و تصدق کن بآن پس چیزیکہ باید ترا ازین مال و حال آنکہ آنرا ببردند و نہ سوال کنند

سَائِلٌ فَخُذْهُ وَمَا لَا فَلا تَسْتَبِعْهُ نَفْسُكَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ سَمُرَةَ

پس بگیر آنرا و چیزیکہ نہ پسین است پس روگردان آنرا نفس خود را متفق علیہ و روایت است از

ابْنِ جَدْبٍ رَضِيَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

سمرہ بن جندب رضی اللہ عنہ کہ گفت سمرہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

الْمَسَائِلُ كَذُوحٌ يَكْدِرُ بِهَا الرَّجُلُ وَحَمُّهُ فَمَنْ شَاءَ

سوال با خواستہا و جراحتہا است کہ مجروح می گرداند باہم در خواستہا پس کیکے خواهد

أَبْقَى عَلَى وَجْهِهِ وَمَنْ شَاءَ تَرَكَهُ إِلَّا أَنْ يَسْأَلَ الرَّجُلُ ذَا سُلْطَانٍ

نگاہدار و سوگند خود را کہ کیکے خواهد ترک کند آنرا اگر آنکہ سوال کند مرد خداوند لطفت را کہ میراست

أَوْ فِي أَمْرٍ لَا يَجِدُ مِنْهُ يَدَّ أَرْوَاهُ أَوْ دَوَّالْتَرْمِذِي وَالنَّسَائِي

یا سوال سے کند در کاریکہ نمی یابد ازان چارہ رواہ ابو داؤد و ترمذی و نسائی

وَعَنْ سَهْلِ بْنِ الْحَنْظَلِيَّةِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

در روایت ست از سهل بن حنظلیه رض گفت فرمود پیناسیر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ سَأَلَ وَعِنْدَهُ مَا يُغْنِيهِ

صلی الله علیہ وسلم کیسوال کند ز ضروری چیزے باشد کہ بوی نیاز گذارند و از

فَأَمَّا يَسْتَكْتِرُ مِنَ النَّارِ قَالَ النَّبِيُّ وَهُوَ أَحَدُ رُؤَايَاهُ فِي مَوْضِعٍ

مگر آنکہ میکند طلب بسیار از آتش گفته است نبی و آن یکی از روایان این حدیث ست در جاک دیگرند و حدیث

اُخْرٍ وَمَا الْغَنَى الَّذِي لَا يَنْبَغِي مَعَهُ الْمَسْأَلَةُ قَالَ قَدَرُ

و حدیث غنا کہ روایت ابو سے سوال کردن گفت مقدار

مَا يَغْدِيهِ وَيَعِشِّيهِ وَقَالَ فِي مَوْضِعٍ آخَرَ أَنْ يَكُونُ

چیزست کہ از آفت بداد گرداند و قوت شبانگاہ و گفته است لفظی در جاک دیگر حدیث اینست کہ

لَهُ شَبْعُ يَوْمٍ أَوَّلِيلَةٍ وَيَوْمٌ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

راور پخیر کہ سیر گرداند او را روزیاب روز و شب رواہ ابو داؤد و روایت ست از

حُبَشِيِّ بْنِ جُنَادَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

حبشی بن جنادہ رض گفت فرمود پیناسیر خدا صلی الله علیہ

وَسَلَّمَ إِنَّ الْمَسْأَلَةَ لَا تَحِلُّ لِغَنَى وَلَا لِذِي مِرَّةٍ سِوَايِهِ

و سلم بدر سیکہ سوال کردن حلال نیست مرتہ آخر را و نہ مرخصا و ندقتہ سلیم الاعضارا

إِلَّا الَّذِي فَقْرٌ مُدْقِعٌ أَوْ غَرَمٌ مُفْطِئٌ وَمَنْ سَأَلَ النَّاسَ

و لیکن حلال ست مرخصا و نہ فقر کہ چسپانندہ است کجا کہ با حلال است مرخصا و نہ دلم را کہ

لِيُثْرِيَ بِهِ مَالَهُ كَانَ خُمُوشَانِي وَجْهِهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَضَفَائِيَا كُلَّهُ

در خلافت آنکہ است کیسوال کند مردم را یا بسیار کند بان مال خود را یا بشد ان سال رخسار کند

مِنْ جَمَلٍ مَنْ شَاءَ فَلْيُقِلَّ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكَثِّرْ

از دوزخ پس سیکہ خواہد کم کند و بہر کہ خواہد زیادہ کند

سوال بنیت سے ۱۲

۱۲
اضف نفع را سکون خادقہ
سنگبار غفیرہ کہ نیرا
بر سے درویش آند
رضفہ کی ۱۲

۱۲
سوال بنیت سے ۱۲

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ ابْنِ الْفَرَّاسِيِّ أَنَّ الْفَرَّاسِيَّ قَالَ

رواہ الترمذی دروایت است از ابن الفراسی کہ منسوب است بفراس بن عقم گفت

قُلْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْأَلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

ابن فراس از پیغمبر گفت گفتن مرید غیر خدا صلی اللہ علیہ وسلم آیا سوال کنم من اے پیغمبر

اللَّهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا وَإِنْ كُنْتُ

خدا از مردم چیزے پس فرمود پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم سوال کن و اگر هستی تو

لَا بَدَّ فَسَأَلَ الصَّالِحِينَ رَأَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ وَعَنْ

ابو ابیہ بن سہیل کہ کن صالحان را از جهت کرم ایشان رواہ ابو داؤد و النسائی و روایت است از

عَلِيٍّ أَنَّهُ سَمِعَ يَوْمَ عَرَفَةَ رَجُلًا يَسْأَلُ النَّاسَ

علی کرم اللہ وجہہ کہ دے شنید روز عرفہ مردے را کہ سوال میکند مردمان را

فَقَالَ أَيْ فِي هَذَا الْيَوْمِ وَفِي هَذَا الْمَكَانِ تَسْأَلُ مِنْ

پس فرمود آیا درین روز کہ عرفات است و درین مکان کہ عرفات است سوال میکنی از

غَيْرِ اللَّهِ فَخَفَّفَهُ يَا لِدَرَسَةٍ رَأَاهُ دُرَيْزُ بْنُ وَعَنْ عُمَرَ

غیر خدا پس علی کرم اللہ وجہہ آن مرد را بدردہ رواہ دریز بن و روایت است از عمر رضی

قَالَ تَعْلَمُنَّ أَيُّهَا النَّاسُ أَنَّ الظَّمْعَ فَقْرٌ وَأَنَّ الْإِيَّاسَ غِنًى

گفت عمر رضی اللہ عنہ اے مردم کہ امید داشتن از مال مردم سبب فقر است و نا امید بودن تو از محرمی دے بی نیاز است

وَأَنَّ الْمَرْءَ إِذَا يَتَسَّعَ عَنْ شَيْءٍ اسْتَغْنَى عَنْهُ رَأَاهُ سَرَزِينُ

و بدو سببیک مرد فقیر را امید شود از چیزے بے نیاز شود از ان رواہ سرزین

وَعَنْ ثَوْبَانَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

دروایت است از ثوبان مولاے آنحضرت گفت کہ فرمود پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم

مَنْ يَكْفُلُ لِي أَنْ لَا يَسْأَلَ النَّاسَ شَيْئًا فَأَتَكْفُلَ لَهُ

کفایت کہ منم شمر و مرا کہ سوال نکند از مردم چیزے پس منم شوم مرا و را

بِالْحَمْدِ فَقَالَ ثَوْبَانُ إِنَّا لَكَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَمَدًا شَيْئًا رَوَاهُ

بہشت پس گفت تو بان من خاص شیوم پس بود زبان کہ سوال نیکو و نیچ کیے را چیزے رواہ

أَبُو أُمٍّ وَالنَّسَائِيُّ وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ عَنْ قَالَ دَعَانِي

ابوداؤد و انصاری و درایت است از ابی نذر / غم گفت ابوذر غم خواند مرا

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ بَشَرٌ مِثْلُكُمْ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم و حال آنکہ دوسے طلبہ مضطرب ہو گئے کہ

لَا تَسْأَلِ النَّاسَ شَيْئًا قُلْتُ نَعَمْ قَالَ وَلَا سَوْطَكَ إِنَّ

سوال نمبی تو روز معلوم چیزے لکھتم آرسے شرط کروم و گفت آنحضرت و نہ طلبی از کسی تا زیاده خود را کہیفند

سَقَطَ مِنْكَ حَتَّى تَنْزِلَ إِلَيْهِ فَتَأْخُذْهُ رَوَاهُ أَحْمَدُ بَابُ

از دست آنگاه فرود آئی تو از اسپ بری ناز این پس گیری از اردو احمد باب

الْإِنْفَاقِ وَكَرَاهِيَةِ الْأَمْسَاكِ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ

آلا نفاق دگر است اما ک کسانیکه خراج بکنند سوال خردش

لِلْيَوْمِ الْيَوْمِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَمْ أَجِدْهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ

شب در روز بهمان و آشکارا پس ایشان را نزد ایشان است نزد یک پروردگار ایشان

وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۚ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ

و نیست ترس بایقان و نه ایشان اندر کمین شوند باید که گمان نهمند آنانکه

يَخْلُونَ بِمَا أَتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرٌ أَلَيْسَ

بعل سیکند: آنچه عطا کرده است این ترا خدا از فضل خود این بعل بهتر است بعل خدایش

بَلْ مَوْشَرٍّ لَّهُمْ سَيِّئُونَ مَا يَجْعَلُوهُ

بلکہ او بدست براسے ایٹان ترویک است کہ بھل مرتق پر شامینہ شود ایٹان را ایکہ بھل کردہ ایٹان

يَوْمَ الْقِيَمَةِ قَدْ لَبَّيْكَ يَا ذِي الْعَرْشِ الْكَرِيمِ

اور قیامت بمو آن سندگان مرا

2

سیدانِ خدیجہ

انفاق سپری
و اساک

آن و بیان مسکب و

جایگزینی

اس کی ازبانی

کتابخانه آستان قدس

احمد دارالعلوم

انقلاب و سرکشی

مكتبة خزانة

فتح

5

2. 2. 2.

2

५३

بِالْمَنِّ وَالْأَذَى كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِثَاءَ النَّاسِ

بجنت بہاؤن و آزرده کردن بچو کسیک خرچ میکند مال خود را برائے نمودن مردان

وَلَا يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَثَلُّهُ كَمَثَلِ

و ایمان نہ آرد بخدا و روز قیامت پس صفت او مانند

صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا

صفت سنگ صاف است کہ بر او آب آلودگی آئی پس سید بک بارانے عظیم پر گشت اور سخت دھوا نڈ

لَا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا وَاللهُ لَا يَهْدِي

زمانائی نہ آرد ہدایت دینا بر چیز سے از آنچه عمل کردند و خدا را ہدایتی نہ دے

الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ هَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ عَنْهُ قَالَ قَالَ

گروہ کافران را و روایت است از ابی ہریرہ رحمہ گفت فرمود

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كَانَ لِي مِثْلُ أَحَدٍ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم اگرے بود مرا مانند کوہ احد

ذَهَبًا لَسَرَّيْنِي أَنْ لَا يَمُرَّ عَلَيَّ ثَلَاثُ لَيَالٍ وَعِنْدِي

طلا ہر آئینہ شد دیگر ماندم مرا ایکہ گذرد بر من سہ شب و حال آنکہ نزد من

مِنْهُ شَيْءٌ إِلَّا شَيْئًا أُرْصِدُهُ لِذَيْنِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

چیز سے از آن باقیست مگر چیز سے کہ آواکھانم آنرا برائے و ام رواہ بخاری

وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

رحمہ اندے روایت گفت فرمود پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم

مَا مِنْ يَوْمٍ يُصْبِحُ الْعِبَادُ فِيهِ إِلَّا أَوْ مَلَكَانِ يَنْزِلَانِ

ہمت هیچ روز سے کہ صبح میکند بندگان درو سے مگر آنکہ فرودی آئند دو فرشتہ از آسمان

فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا اللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقًا خَلْفًا وَيَقُولُ

پس کہوید یکے ازین دو فرشتہ خداوند ابرہ اتفاق کنندہ را چیز سے بجائے و دیگر فرشتہ

الْاٰخِرُ اَللّٰهُمَّ اَعْطِ مُسْكًا تَلْفًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

دیگر خداوند بده عقیل را ملاکی مال که نگاه میدارد متفق است بخدی و سلم و روایت است از

اَسْمَاءُ رَضِیَتْ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ

اسماء بنت ابی بکر رضی گفت اسماء فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ اَنْفِقْ وَلَا تُخْصِبْ فَيُحْبِبَ اللّٰهُ عَلَیْكَ وَلَا تُوعِي

و سلم انفاق کن و شمار کن که چند دهم پس احضا کند خدا بر تو و نگاه مدار مال را

فَيُوعِي اللّٰهُ عَلَیْكَ اِنْ مَرَّ مَا اسْتَطَعْتَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

پس نگاه دارد خدا بر تو بده آنچه میتوانی اگر چه اندک باشد متفق علیه

وَعَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ رَضِیَ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ

در روایت است از ابی هریره رضی عنه گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللّٰهُ تَعَالٰی اَنْفِقْ يَا اِبْنَ اَدَمَ اَنْفِقْ

علیه و سلم فرمود خدا تعالی انفاق کن ای پسر آدم تا انفاق کنم

عَلَيْكَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ اَبِي اُمَامَةَ رَضِیَ عَنْهُ قَالَ قَالَ

بر تو متفق علیه در روایت است از ابی امامه رضی عنه گفت فرمود

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ يَا اِبْنَ اَدَمَ اَنْ تَبْذُلَ

پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم گفت خدا و حدیث قدسی از فرزند آدم بذل کن

الْفَضْلَ خَيْرٌ لَّكَ وَاَنْ تُمْسِكَ شَرٌّ لَّكَ وَلَا تُلَامُ

زاده از قدر حاجت بهتر است مژگان نگاه داشتن و از آن و بخل کردن بدتر است مژگان بگوید نمی شوی تو

عَلَى كَفَافٍ وَاَبْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

بر نگاه داشتن کفاف و آغاز کن در بذل از آن که کفاف بچال خود رواه مسلم در روایت است از

جَابِرِ رَضِیَ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ

جابر رضی عنه گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم

اتَّقُوا الظُّلْمَ فَإِنَّ الظُّلْمَ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَاتَّقُوا

پرهیز کنید ظلم را زیرا که ظلم سبب ظلمات است روز قیامت و پرهیز کنید

الشَّحْمَ فَإِنَّ الشَّحْمَ أَمْلَكُ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ حَمَلَهُمْ

بخل و حرص را زیرا که بخل نیست گرداننده است که را که پیش از شما بودند بر بخت ایشان را

عَلَى أَنْ سَفَكُوا إِدْمَاءَهُمْ وَاسْتَحَلُّوا حِمَارَهُمْ

بر آنکه ریختند خون یکدیگر را و حلال گردانیدند خیر بارا که حرام گردانیده است خدا

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

رواه مسلم و روایت است از ابی هریره رض گفت ابی هریره گفت مردی

يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الصَّدَقَةِ أَكْظَرُ أَجْرًا قَالَ أَنْ

ای پیغمبر خدا کدام صدقه بزرگتر است از رویه اجرو ثواب فرمود که بزرگترین صدقه آنست

تَصَدَّقَ وَأَنْتَ صَبِيحٌ تَحْيِيحُ تَحْشَى الْفَقْرَ وَتَأْمُلُ الْغِنَى

تصدق کنی و حال آنکه تو تنگدستی و بخیل در حالیکه میترسی درویشی را و امید میداری تو ثمر را

وَلَا تُثْمَلُ حَتَّى إِذَا بَلَغْتَ الْخُلُقُومَ قُلْتَ لِفُلَانٍ

و توقف مکن تا آنکه برسد روح در گلو گویى فلان را

كَذَاوِ لِفُلَانٍ كَذَا وَقَدْ كَانَ لِفُلَانٍ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

چنین فلان را چنین و حال آنکه هست مرفلان را متفق علیه

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و روایت است از ابی هریره رض گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّبِيُّ قَرِيبٌ مِّنَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْجَنَّةِ

علیه و سلم سنی نزدیک است از جناب رحمت و درگاه حق نزدیک است از بهشت که در آید آنرا

قَرِيبٌ مِّنَ النَّاسِ بَعِيدٌ مِّنَ النَّارِ وَ الْبَخِيلُ بَعِيدٌ مِّنَ اللَّهِ

نزدیک است از دلها و مردم محبت بید است از دوزخ و بخیل بید است از رحمت حق

بَعِيدٌ مِنَ الْجَنَّةِ بَعِيدٌ مِنَ النَّاسِ قَرِيبٌ مِنَ النَّارِ

بعید است از بهشت بعید است از مجتهدان قریب است از دوزخ

وَلَجَاهِلٌ سَخِيٌّ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ عَابِدٍ بَخِيلٍ رَوَاهُ

تحقیق جاهل سخی دوست داشته شده تر است از عابد بخیل رواه

الترمذی وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

الترمذی در روایت است از ابی سعید رضی گفت فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأَنْ يَتَصَدَّقَ الْمَرْءُ فِي حَيَاتِهِ بِدِرْهَمٍ

صلی الله علیه وسلم هر آنینه تصدق کردن مردیک درهم را در زندگانی خود

خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَتَصَدَّقَ بِمِائَةٍ عِنْدَ مَوْتِهِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

بهرتر است مراور از تصدق کردن دس بعد درهم نزد مردن و گرواه ابو داود

وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

در روایت از ابی در داود گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ مَثَلُ الَّذِي يَتَصَدَّقُ عِنْدَ مَوْتِهِ أَوْ يَتَّقُ كَالَّذِي

و سلم حال کیک تصدق کند نزد مردن خود یا آزاد میکند بنده را مانند حال کسی که

يُهْدِي إِذَا اشْتَبَعَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالنَّسَائِيُّ وَالْدَّارِمِيُّ وَ

بهر پی میفرستد طعام را بعد از آن که اشتباعت رواه احمد و النسائی و الدارمی و

الترمذی وَصَحَّهٖ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ

الترمذی و صحه و علم کرد بصحت آن و از ابی سعید روایت است گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَصَلَتَانِ لَا يَجْتَمِعَانِ فِي

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم دو خصلت جمع نشوند در

مُؤْمِنٍ الْبُخْلُ وَسُوءُ الْخُلُقِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ عَنْ

بسیح مومنان بخیلی و سگرم بد خلقی رواه الترمذی در روایت است از

أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ نَحْنُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابن بکر الصدیق رضی اللہ عنہ فرمود پیغامبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم

لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ خَبٌّ وَلَا بَخِيلٌ وَلَا مَنَّانٌ دَرَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

در معنی آید بهشت را این کس اول مرد فریبنده دوم بخیل سوم مرومنت نبندہ بعد از عطا رواة بخیر

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ لَهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ گفت فرمود پیغامبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم

شَرُّ مَا فِي الرَّجُلِ شَيْخٌ هَالِعٌ وَجَبَنٌ خَالِعٌ دَرَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

در معنی بدترین حصصا که در مرد است یکم بخل جمع جمع کننده دوم بزدلی در شغل کمری بزدلی و جبن را

وَعَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا رَجُلٌ بِفَلَاةٍ

در روایت است از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود آنحضرت وقتیکہ مرد سے حاضر بود

مِنَ الْأَرْضِ فَسَمِعَ صَوْتًا فِي سَحَابَةٍ اسْقَ حَذِيقَةً فَلَا يَـ

یہ بیان ہے از زمین پس شنید آواز سے در ابر سے کہ میگوید آب دہ بہتان سلطان را

فَتَنَحَّى ذَلِكَ السَّحَابُ فَافْرَغَ مَاءُهُ فِي حَوْثَةٍ فَإِذَا شَرْجَةٌ

پس بکوشید آن ابر پس بکشت آن آب خود را در زمین سنگستان پس ناگاہ آب را بے

مِنْ تِلْكَ الشَّوَارِحِ قَدْ اسْتَوْعَبَتْ ذَلِكَ الْمَاءُ كُلَّهُ فَتَتَبَعَ

از آن آب را بہا بجمیع لہ از گرفتہ است آن آب را بہا پس پیروی کرد آنمزد

الْمَاءُ فَإِذَا رَجُلٌ قَائِمٌ فِي حَذِيقَتِهِ يُحَوِّلُ الْمَاءَ بِمَسْحَاتِهِ

آب را پس ناگاہ مرد کا بستہ است در حدیقہ خود میگردد آن آب را بہ بیل آنہیں

فَقَالَ لَهُ يَا عَبْدَ اللَّهِ مَا اسْمُكَ قَالَ فَلَانُ الْأِسْمُ الَّذِي

پس گفت مرا این مرد را سے بندہ خا صیت نام تو گفت نام من فلان است آن نام سے کہ

سَمِعَ فِي السَّحَابَةِ فَقَالَ لَهُ يَا عَبْدَ اللَّهِ لَوْنَسَا لَنِي

شنیدہ بود در ابر پس گفت صاحب باغ مرا فرمود را سے بندہ خدا برا سے چہ سے پرسی مرا

عَنِ اسْمِي فَقَالَ إِنِّي سَمِعْتُ صَوْتًا فِي السَّمَاءِ الَّذِي بِهِ

از نام من پس گفت آن مرد من شنیدم آواز سے را در آبر

هَذَا مَاءٌ وَيَقُولُ اسْقِ حِدِيْقَةَ فُلَانٍ لِاسْمِكَ فَمَا تَصْنَعُ

ایں آب اوست میگفت آن آواز یعنی کسیکه آواز میکرد آب به حدیقہ فلانرا میگفت مرا ترا پس چه کار میکنی

فِيهَا قَالَ أَمَّا إِذَا أَقُلْتُ هَذَا فَيَا نِي أَنْظِرْ إِلَى مَا يَخْرُجُ مِنْهَا

در حدیقہ خود گفت من خواسته بودم کہ اگر گفتی این را بگویم پس بدست من نگاه میکنم بر چیزی که بیرون آید از آنجا

فَاتَّصَدَّقُ بِشَلْتِهِ وَاکْلُأْنَا وَعِيَالِي ثَلَاثًا وَارْدٌ فِيهَا ثَلَاثُ

پس تصدق میکنم بریک آن و بخورم من و عیال من از ثلث آن و باز میگردانم در حدیقہ خود ثلث آن

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

رواه مسلم و ہم از ابی ہریرہ است کہ وہ سے شنید آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

يَقُولُ إِنَّ ثَلَاثَةً مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَبْرَصَ وَأَقْرَعَ وَأَعْمَى

کہ میگفت کہ بریک کس بودند از قوم بنی اسرائیل یکے ابرص دوم اقرع سوم کور

فَارَادَ اللَّهُ أَنْ يَسْتَلِيَهُمْ فَبَعَثَ إِلَيْهِمْ مَلَكًا فَأَتَى الْأَبْرَصَ

پس خواست خدا اینچنانے کہ ابتلا کند ایشان را پس فرستاد خدا بوسے ایشان فرشتہ را پس آمد آنفرشتہ بزرگوار

فَقَالَ أَبِي شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ لَوْ كُنْتُ حَسَنًا وَجِلْدٌ حَسَنٌ

پس گفت فرشتہ کدام چیز دوست داشتی شدہ تراست بوسے تو گفت رنگ نیک و پوست نیک

وَيَذْهَبُ عَنِّي الَّذِي قَدْ قَذَرَنِي النَّاسُ قَالَ فَسَمِعَهُ

و اینکہ برود از من اینچیز بخوبی پلیدی مکرده سیدارند مرا دردم گفت آنحضرت پس سح کرد فرشتہ اورا

فَذَهَبَ عَنْهُ قَذَرُهُ فَأَعْطِي لَوْ نَا حَسَنًا وَجِلْدًا حَسَنًا قَالَ

پس رفت بوسے پلیدی و پیرا شدہ اورا رنگ نیک و پوست نیک گفت فرشتہ

فَأَيُّ الْمَالِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ الْإِبِلُ أَوْ قَالَ الْبَقَرُ شَكَتْ

پس کدام مال محبوب تراست بوسے تو گفت شتر گفت بقر بجائے ابل یک کردہ است

اَسْتَحْيُ إِلَّا أَنْ أَلَا بَرَمَ أَوْ لَا أَقْرَعَ قَالَ أَحَدُهُمَا إِلَّا بِلْ

استحی مگر این که ابرص یا اقرع گفت یکے ازان دوستتر

وَقَالَ الْآخَرُ الْبَقْرُ قَالَ فَأُعْطِي نَاقَةً عَشْرًا فَقَالَ بَارَكَ

دگفت دیگر گاؤ گفت پس داذہ اور اداہ شترے حامل دہ ماہ پس گفت فرشتہ برکت دہ

اللَّهُ لَكَ فِيهَا قَالَ فَأَتَى الْأَقْرَعَ فَقَالَ أَيُّ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيْكَ

خدا سے مرزا دین مانتہ گفت پس آمد نزد اقرع پس گفت فرشتہ کدام چیز محبوب تر ہے تو

قَالَ شَعْرٌ حَسَنٌ وَيَذْهَبُ عَنِّي هَذَا الَّذِي تَقْدِرُ فِي النَّاسِ

گفت موے نیک و اینکہ برو دار من آنچہ کہ تحقیق کردہ پیدا شستہ اند مرا مردمان

قَالَ فَسَمِعَهُ فَذْهَبَ عَنْهُ قَالَ وَأُعْطِي شَعْرًا حَسَنًا قَالَ فَأَيُّ

گفت پس سچ کرو پس رفت ازوے گفت داذہ شد موے نیک گفت فرشتہ پس کدام

الْمَالِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ الْبَقْرُ فَأُعْطِي بَقْرَةً حَامِلًا قَالَ

مال محبوب تر است بوسے تو گفت بقر پس داذہ اور اگا دے باردار و حاملہ گفت فرشتہ

بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِيهَا فَأَتَى الْأَعْمَى فَقَالَ أَيُّ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيْكَ

برکت دہ داذہ مرزا در آن گاوان پس آمد فرشتہ زد کو پس گفت کدام چیز محبوب تر است بوسے تو

فَقَالَ أَنْ يَرُدَّ اللَّهُ إِلَيَّ بَصَرِي فَأَبْصُرَ بِهِ النَّاسَ قَالَ

پس گفت کو را یکہ باز گرداند خدا بصرے من بینائی من پس ببینم بوسے مردمان را گفت

فَسَمِعَهُ فَرَدَّ اللَّهُ إِلَيْهِ بَصَرَهُ قَالَ فَأَيُّ الْمَالِ أَحَبُّ إِلَيْكَ

پس سچ کرد فرشتہ اور او باز گردانید خدا بصرے دے بینائی اور گفت فرشتہ پس کدام مال محبوب تر است

قَالَ الْفَنَمُ فَأُعْطِي شَاةً وَالِدًا فَاتَّجَعَ هَذَا وَوَلَدَ هَذَا

گفت کو گوسفندان محبوب تر است پس داذہ کو سپند زائندہ پس اتاج کرد و نداین دو تولید کر این بچہ متا

فَكَانَ لِهَذَا أَوَادٌ مِنَ الْإِبِلِ وَلِهَذَا أَوَادٌ مِنَ الْبَقَرِ وَلِهَذَا

پس گفت حامل مر این را وادی از شتر و مر این را وادی از گاوان و مر این را

وَاِذْ مِنَ الْغَمِّ قَالَ شِمَّ اِنَّهُ اَتَى الْاَبْرَصَ فِي صُوْرَتِهِ وَهَيْئَتِهِ

وادی از گوسفندان گفت آنحضرت پستری بسته کن فرشته آسمان را و در همان صورت و هیئت

فَقَالَ اِنِّي رَجُلٌ مُسْكِنٌ قَدْ انْقَطَعَتْ بِي الْحَبَالُ فِي سَفَرِي

پرس گفت من پستری می کنم تحقیق بسته است بمن اسباب طلب رزق در سفر

فَلَا بَلَاغَ لِي الْيَوْمَ اِلَّا بِاللّٰهِ تُقَوِّبُكَ اَسْأَلُكَ بِاَلَدِيَّ

پس میت کفایت رسیدن مرا امروز مگر بخدا و فضل خدا پستری تو سوال میکنم ترا این خدا که

اَعْطَاكَ اللّٰوْنَ الْحَسَنَ وَالجِلْدَ الْحَسَنَ وَالْمَالَ بَعِيْرًا اَتَبْلُغُ

داده است ترا رنگ نیک و پوست نیک و داده است ترا مال شترے را که برسم

بِهِ فِي سَفَرِي فَقَالَ الْحَقُّوْكَ كَثِيْرَةً فَقَالَ اِنَّهُ كَاَنِّيْ اَعْرِضُكَ

آن در سفر خود پس گفت حقها بسیار است پس گفت فرشته بدرستی که گویا من ترا می شناسم

اَلَمْ تَكُنْ اَبْرَصَ يَقْدِرُكَ النَّاسُ فَقِيْرًا فَاَعْطَاكَ اَللّٰهُ

ای نبوه ای ترا بر من که پدید کرده داشته ترا مردم و فقیر که بخود داشته پس داد ترا خدا ایضا

فَقَالَ اِنَّمَا وُيِّرْتُ هَذَا الْمَالَ كَاِبْرًا عَنْ كَاِبِرٍ فَقَالَ اِنْ كُنْتُ

پرس گفت داده شده ام این مال را بگرمسیرات از ابا و اجداد من رسیده پس گفت فرشته اگر باشی تو

كَاذِبًا فَصَيِّرْكَ اَللّٰهُ اِلَى مَا كُنْتُ قَالَ وَاَتَى الْاَقْرَبَ فِي صُوْرَتِهِ

دروغ گو پس بگرداند ترا ضایعاً بچیزی که بودی تو گفت و آمد آن فرشته اقرب را در همان صورت که نخست آمده

فَقَالَ لَهُ مِثْلَ مَا قَالَ لِهَذَا اَمْرٌ عَلَيَّ مِثْلَ مَا دَعَا عَلَى هَذَا

پرس گفت مرا آنرا نماند آنچه گفته بود مرا بر من را و در ذکر اقرب بفرشته آمده آنچه رو کرد بر من

فَقَالَ اِنْ كُنْتُ كَاذِبًا فَصَيِّرْكَ اَللّٰهُ اِلَى مَا كُنْتُ قَالَ

پس گفت فرشته اگر باشی تو دروغ گو پس بگرداند ترا ضایعاً را بگرداند بچیزی که بودی تو و فرشته

وَاَتَى الْاَعْمَى فِي صُوْرَتِهِ وَهَيْئَتِهِ فَقَالَ رَجُلٌ مُسْكِنٌ

و آمد آن فرشته نزد اعمی در صورتی که نخست آمده بود پس گفت من مردی مسکین

وَابْنُ سَبِيلٍ قَدْ انْقَطَعَتْ بِي الْيَمَالُ فِي سَفْوِي فَلَا بِلَاغَ

در سفر تحقیق گشته است بمن اسباب طلب رزق در سفر نیست کفایت در رسیدن

بِي الْيَوْمِ إِلَّا بِاللَّهِ ثَوْرِكَ أَسْأَلُكَ بِالَّذِي سَرَّدَ عَلَيْكَ

مرا امروز مگر بتو تکیه خدا بهتر تو سوال میکنم ترا آن خداست که داده است ترا

بَصَرَكَ شَاءَ أَتَبْلُغُ بِهِ فِي سَفَرِي فَقَالَ قَدْ كُنْتُ

بینای تو سوال میکنم که رسیدن برسم بان در حصول سفر من گفت آن اعمی تحقیق بردم

أَعْمَى فَرَدَّ اللَّهُ إِلَيَّ بَصِيرِي فَخَذُّ مَا شِئْتُ وَدَعُ مَا شِئْتُ

کور پس باز گردانید خدا تپا لایه بر من بینای من پس برگزیدم آنچه میخواستم و گذارم آنچه نخواستم

فَوَاللَّهِ لَا أَجْهَدُكَ الْيَوْمَ لَبِشِي أَخَذْتَهُ اللَّهُ فَقَالَ آمْسِكْ

پس بخدا سوگند که منعی نمیکنم و در مشقت نمی اندازم ترا امروز پیچیده که بگیرم تو از این بر اے خدا برگرفت از دست

مَالِكَ فَإِنَّمَا أَتَيْتُمُ فَقَدْ رَضِيَ عَنْكَ وَسَخِطَ عَلَيَّ

مال خود را پس جز این نیست که ابتلا و آزمایش کرده شده اید پس پس تحقیق خنود شد بر درگاه را تو دشمن گرفت

صَاحِبِكَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أُمِّ جَعْفَرٍ قَالَتْ

دو یار تو متفق علیه است و روایت است از ام جعفر الفارسیه رضا گفت

قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الْمُسْكِينَ لَيَقِفُ عَلَى بَابِي حَتَّى

گفتم اے رسول خدا بدرستی که مسکین بر آئینه می ایستد بر در من تا آنکه

أَسْتَحْيِي فَلَا أَجِدُ فِي بَيْتِي مَا أَدْفَعُ فِي يَدِهِ فَقَالَ

شرم میدارم پس بیایم در خانه خود چیزی که بدهم در دست دے پس فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِدْفَعِي فِي يَدِهِ وَلَوْ

پیغامبر خدا صلی الله علیه وسلم نه در دست دے

ظُلْفًا مَحَرَّقًا وَ إِيَّاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ مَوْلَى لِعُثْمَانَ

سم سوخته باشد رواه ابو داود و روایت است از مولای کبر عثمان رضا بود

قَالَ أَهْدِي لِمَسَلَةٍ بَضْعَةً مِنْ لَحْمٍ وَكَانَ النَّبِيُّ

گفت هدیه فرستاده شده مرام سلمه را پاره از گوشت و بود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُجِبُهُ اللَّحْمُ فَقَالَتْ لِلْحَادِمَةِ ضَعِيهِ

صلی الله علیه وسلم کفوفش می آید و گوشت پس گفت ام سلمه خادمه را این گوشت را

فِي الْبَيْتِ لَعَلَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُهُ فَوَضَعَتْهُ

در خانه شاید که آنحضرت صلی الله علیه وسلم بخورد و از این نهاد خادمه را

فِي كُوَّةِ الْبَيْتِ فَمَاءَ سَائِلٍ فَقَامَ عَلَى الْبَابِ فَقَالَ

در طاقچه خانه پس آمد سوال کننده پس استاد بر در پس گفت

تَصَدَّقُوا بِأَبَارَكِ اللَّهُ فِيكُمْ فَقَالُوا بَارَكَ اللَّهُ فِيكَ

تصدق کنید بر بركت كنند حق تعالی در شما پس گفتند اهل خانه مریایل را که بركت كند خدا در تو

فَذَهَبَ السَّائِلُ فَدَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ

پس رفت سایل پس درآمد پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم بیخ در خانه پس فرمود گوشت

يَا أُمَّ سَلَمَةَ هَلْ عِنْدَكُمُ شَيْءٌ أَطْعُمُهُ فَقَالَتْ نَعَمْ قَالَتْ

ای ام سلمه آیا هست نزد شما چیزی که بخورم پس گفت آری هست پس گفت

لِلْحَادِمَةِ إِذْ هِيَ فَأَتَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مرا خادمه را که بر او پس بیار نزد پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

بِذَلِكَ اللَّحْمِ فَذَهَبَتْ فَلَمْ تَجِدْهُ فِي الْكُوَّةِ الْإِقْطَعَةَ

آن گوشت را پس رفت خادمه پس نیافت آن گوشت را در طاقچه مگر سنگ پاره را

مَرُورَةً فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنَّ ذَلِكَ اللَّحْمَ

پس رفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس بدستیکه آن گوشت

عَادَ مَرُورَةً لِمَا لَمْ تُعْطَوْهُ السَّائِلُ دَوَّاهُ يَسْبِقِي فِي دَلَائِلِ النُّبُوَّةِ

گشت سنگ سفید از جهت ندانستن سایل را رواه بیسبی در دلائل النبوة

وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وروايت است از ابن عباس رضی اللہ عنہما گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشَرِّ النَّاسِ مَنْزِلًا قِيلَ نَعَمْ قَالَ الَّذِي يُسَالُ

ایا خبرندم شما را بدترین مردم از روی مرتبه گفتند آری خبره فرمود لکن کسی که سوال کرد

بِاللَّهِ وَلَا يُعْطَى بِهِ دَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ أَنَسِ

بِنام خداوند بهنام خدا رواه احمد و روايت است از ابی ہریرہ و اناسی

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى بِلَالٍ وَعِنْدَهُ صُبْرَةٌ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم در آمد بر بلال و نزد او توده بود

مِنْ تَمْرٍ فَقَالَ مَا هَذَا يَا بِلَالُ قَالَ قَبِيٌّ أَذْخَرْتُهُ لِفَدَى

از خرما خشک پس گفت ای بلال گفت این خماے بلال گفت این چیزیت که ذخیره کرده بودم

فَقَالَ أَمَا تَحْشُرُنِي أَنْ تَرَى لَهُ غَدًا بُخَارًا فِي نَارِ جَهَنَّمَ يَوْمَ

فرمود آیا نمی ترسی که ببینی برای من بخران را در آتش دوزخ روز

الْقِيَامَةِ أَنْفِقُ بِلَالُ وَلَا تَحْشُرْ مِنْ ذِي الْعَرْشِ أَقْلًا لَا

قیامت خرج کن ای بلال و متراس از خداوند عرش کم کردن را

وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وہم از وی مرویت گفت فرمود پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم

السَّاءُ شَجَرَةٌ فِي الْجَنَّةِ مَنْ كَانَ سَجِيًّا أَخَذَ بَعْضُ مِنْهَا

جو کمزری درختی است در بہشت پس کسی کہ باشد سخی گرفتہ است فتنہ مانند آن درخت

فَلَمْ يَتْرُكْهُ الْغُصْنُ حَتَّى يَدْخُلَ الْجَنَّةَ وَالشَّعْخُ شَجَرَةٌ فِي

پس نمی گذارد او را آن شاخ تا آنکسی در آرد او را در بہشت و شعل درختیت

النَّارِ مَنْ كَانَ شَجِيحًا أَخَذَ بَعْضُ مِنْهَا فَلَمْ يَتْرُكْهُ الْغُصْنُ

دوزخ پس ہر کجیل است گرفتہ است شاخ آنرا پس نمی گذارد او را آن شاخ

أَحَدُكُمْ فَلَوْ هُ حَتَّى تَكُونَ مِثْلَ الْجَبَلِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهُ

یکے از شما کہ اسب خود را تا آنکہ می باشد آن صدقہ مانند کوه متفق علیہ وہم از ولایت

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ وسلم کہ نکرد هیچ صدقہ چیز را

مِنْ مَالٍ وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلَّا عِزًّا وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ

از مال و زیادت نکرد ایند خدا بتعالے هیچ بندہ را بسبب عفو کردن کسی مگر عزت در دنیا و فرقتی کند هیچ یکے

الْأَرْفَعَهُ اللَّهُ دَوَاءً مُسْلِمٌ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

مگر آنکہ بلند گرداند قدر او را خدا بتعالے رواہ مسلم وہم از ولایت گفت فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ مِنْ شَيْءٍ مِنَ الْأَشْيَاءِ

صلے اللہ علیہ وسلم کسیکے الفاق کند دو چیز را از چیز را

فِي سَبِيلِ اللَّهِ دُعِيَ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ وَلِلْجَنَّةِ أَبْوَابٌ فَمَنْ كَانَ

در راه خدا خوانده میشود آنکس انور است بہشت و بہشت را در ہاست پس کسیکے باشد

مِنْ أَهْلِ الصَّلَاةِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصَّلَاةِ وَمَنْ كَانَ مِنْ

از اہل نماز یعنی غالب است بر نماز خواندہ میشود از در بہشت کہ مخصوص است باہل نماز و کسیکے باشد از

أَهْلِ الْجِهَادِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الْجِهَادِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ

اہل جہاد خواندہ می شود از در جہاد و کسیکے باشد از اہل

الصَّدَقَةِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصَّدَقَةِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ

صدقہ خواندہ می شود از باب صدقہ و کسیکے باشد از اہل

الصِّيَامِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الزَّيَّانِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ مَا عَلَى مَنْ

روزہ خواندہ می شود او را از در زیان یعنی در سیرانی پرگفت ابو بکر صدیق رضایت بر کسیکے

دُعِيَ مِنْ تِلْكَ الْأَبْوَابِ مِنْ خُرُوسَةٍ قَهْلٌ يُدْعَى أَحَدٌ

خواندہ شود از ان در را ضرورتے پس آیا خواندہ می شود بیکے

مِنْ تِلْكَ الْيُؤَابُ كَمَا قَالَ نَعَمْ وَأَرْجُو أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ
 از سبب در آن گفت آنحضرت آری است و امید میدارم که باشی تو ای ابوبکر از آن کسان
 وَتَتَّقِ اللَّهَ وَتَعْنَهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 متقی علیہ و تم از او می مرویت گفت فرمود پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم
 مَنْ أَصْبَحَ مِنْكُمْ الْيَوْمَ صَائِمًا قَالَ أَبُو بَكْرٍ أَنَا قَالَ وَمَنْ تَبِعَ
 یعنی پرسید از محاببت که صبح کرد از شما امروز روزه دار گفت ابوبکر صدیق منم یا رسول الله و فرمود آنحضرت که کسیت
 مِنْكُمْ الْيَوْمَ جَنَازَةً قَالَ أَبُو بَكْرٍ أَنَا قَالَ مَنْ أَطْعَمَ مِنْكُمْ
 از شما امروز جنازه را گفت ابوبکر صدیق منم گفت آنحضرت پس کسیت که طعام خور امید از شما
 الْيَوْمَ مِسْكِينًا قَالَ أَبُو بَكْرٍ أَنَا قَالَ وَمَنْ عَادَ مِنْكُمْ الْيَوْمَ
 امروز مسکین را گفت ابوبکر صدیق منم گفت و کسیت که پیسید از شما امروز
 مَرِيضًا قَالَ أَبُو بَكْرٍ أَنَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 بیمار را گفت ابوبکر صدیق انا پرس گفت آنحضرت صلے الله علیه وسلم
 مَا اجْتَمَعْنَ فِي أَمْرٍ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ
 جمع نشوند این چهار چیز در یک روز هیچ مرد اگر آنکه در آید و بیست رواه مسلم و روایت است
 عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 از عائشہ رضی الله عنها گفت فرمود پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم
 خُلِقَ كُلُّ إِنْسَانٍ مِنْ بَنِي آدَمَ عَلَى سِتِّينَ وَثَلَاثَ مِائَةٍ مَفْصِلٍ
 پیدا کرده شده است هر شخص از اولاد آدم بر صد و شصت بند
 فَمَنْ كَبَّرَ اللَّهَ وَحَمَدَ اللَّهَ وَهَلَّلَ اللَّهَ وَسَبَّحَ اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ
 پس کی که بگوید الله اکبر و الحمد لله و لا اله الا الله و سبحان الله و طلب آمرزش کند از
 اللَّهَ وَغَزَلَ حَجَرَ عَنِ طَرِيقِ النَّاسِ وَشَوْكَةً أَوْ عَظْمًا
 خدا و در کند سنگ را از راه مردم یا خار را یا استخوان را

این حدیث معلوم است که کسی که
 از آن گفتن و اثبات فضیلت
 با آن بود بعد از آنکه در آن
 در آن کرد و در آن را باید
 منع کرده اند که در آن
 که از زبان آن فرموده اند
 خود بدو که بتقدیر خود
 مبتدیان نیست باشد
 و الاوقع آن در آن است
 و اما شستن از آنست که
 خود را
 مفصل است از آنکه
 هر یک صدقه از آنکه
 علی بن ابی طالبی بخورند و خود

تبریزی کرده است

أَوْ أَمْرٍ مَعْرُوفٍ أَوْ نَهْيٍ عَنْ مُنْكَرٍ عُدَدَ ثَلَاثِينَ وَثَلَاثِينَ
 یا امر کند بمشروع یا نهی کند از نامشروع موافق عدد صد و شصت بند
 فَإِنَّهُ يَمُتُّهُ يَوْمَئِذٍ وَقَدْ زَحْزَحَ نَفْسُهُ عَنِ النَّارِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ
 پس بدو تنبیه آنکس راه میبرد و یا شام میکند در آن روز حال کند و در انداخته بخود را از آتش رده است
 وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 در روایت است از انس از آنکه گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم
 مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَغْرِسُ غَرْسًا أَوْ يَزْرَعُ زَرْعًا فَيَأْكُلُ مِنْهُ
 نیست هیچ مسلمانی که بپاشد درختی را یا بکارد کشتنی را پس بخورد و از آن
 إِنْسَانٌ أَوْ طَيْرٌ أَوْ بَيْهَمَةٌ إِلَّا كَانَتْ لَهُ صَدَقَةٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ
 آدمی یا پرند یا چهارپایه مگر آن که باشد را و او را صدقه متفق علیه
 وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ مَاسِرٍ عَنْهُ لَهُ صَدَقَةٌ
 در روایتیست از جابر از جابر رضی الله عنه است و آنچه در دیده شد از آن نیز او را صدقه
 وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 در روایت است از ابی هریره رضی الله عنه گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه
 وَسَلَّمَ غُفْرَانٌ لِمَرْأَةٍ مُوسِمَةٍ مَرَّتْ بِكَلْبٍ عَلَى رَأْسِ سَرَكِيٍّ
 و سلم که آمرزیده شد در زنی که گذشت بگله بر سر چاه
 يَلْهَثُ كَادَ يَقْتُلُهُ الْعَطَشُ فَزَعَتْ حَفْمًا فَأَوْثَقَتْهُ
 در حالیکه می پرید از آن که نماند خود را از تشنگی درزدن گشت که بگله او را تشنگی پس کشید آن زن زاینه موزه خود را
 بِخَارِ مَلٍ فَزَعَتْ لَهُ مِنَ الْمَاءِ فَغُفِرَ لَهَا يَذُوكَ قِيلَ إِنَّ
 بر سرش خود پاشید آن زن بر آن گله آب پس آمرزیده شد مران زن را بان عمل گفته شد بدو
 لَنَا فِي الْبَهَائِ وَأَجْرًا قَالَ فِي كُلِّ ذَاتِ كَبِدٍ رَطْبَةٌ أَجْرٌ
 ما را در احسان کردن به بیمه یا در سیراب کردن آنها و آب است فرمود و آنحضرت در احسان کردن بر هر جان که خاکی

۲
 است در این باب صدقه
 هر کس که بکشد یا بکشد
 است و در این باب صدقه
 در روایتیست از جابر از جابر رضی الله عنه است و آنچه در دیده شد از آن نیز او را صدقه

در روایتیست از جابر از جابر رضی الله عنه است و آنچه در دیده شد از آن نیز او را صدقه

در روایتیست از جابر از جابر رضی الله عنه است و آنچه در دیده شد از آن نیز او را صدقه

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي مُرَّةٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

متفق علیه وروایت است از ابی مریره رض گفت فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِرَجُلٍ بِفُصَيْنِ شَجَرَةٍ عَلَى ظَهْرِ

صلی اللہ علیہ وسلم گذشت مردی بر شاخ درختی که بر بهشت

طَوِيقٍ فَقَالَ لَا تَحْتِثَنَّ هَذَا عَنْ طَوِيقِ الْمُسْلِمِينَ لَا يُؤْذِيهِمْ

راه است فوق او پس گفت هرگز نیکیه گرام این شاخ را از راه مسلمانان تا اینکند این شاخ مسلمانان

فَادْخِلِ الْجَنَّةَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

پس آورده آن مرد و بهشت متفق علیه و هم از او مروی است گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَدْ رَأَيْتُ رَجُلًا يَتَّقِلُ فِي الْجَنَّةِ

صلی اللہ علیہ وسلم برائیتی محقق دیدم مردی که میگرد و دستم میکند و بهشت

فِي شَجَرَةٍ قَطَعَهَا مِنْ ظَهْرِ الطَّرِيقِ كَأَنَّهُ تُؤْذِي النَّاسَ

بجهت درختی که برید آن را از ظاهر طریق و فوق آن بود آن درخت که آزار میکرد مردم را

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي بَرٍّ زَيْنَةَ قَالَ قُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ

رواه مسلم وروایت است از ابی برزه رض گفت بویزه گفت ای نبی اللہ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَّمَنِي شَيْئًا أَتَفْعِلُ بِهِ قَالَ أَعِزَّ لِي

صلی اللہ علیہ وسلم بیاموزان مرا چیزی را که بکنم بدین فرمود آنحضرت

الَّذِي عَنْ طَرِيقِ الْمُسْلِمِينَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ

آنچه از آنکه از راه مسلمانان از خاور و سنگ جز آن رواه مسلم وروایت است از عبد اللہ

ابْنِ سَلَامٍ قَالَ لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ

ابن سلام رض گفت هنگامی که قدم آورد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم مدینه را از آنکه به بخت

جِئْتُ فَلَمَّا تَبَيَّنَتْ وَجْهَهُ عَرَفْتُ أَنَّ وَجْهَهُ لَيْسَ بِوَجْهِ

آدم نزد آنحضرت پس گفتم که دیدم و تامل کردم روی مبارک آنحضرت را و خافتم که روی وی نیست

كَذَّابٌ فَكَانَ أَوَّلُ مَا قَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَقْسُوا السَّلَامَ

دروغ گوئی پس بود آنحضرتین چیزے کہ گفت در نصیحت دعوت مردم این کلام ای مردان فاش گردانید کلمات

وَأَطِعُوا الطَّعَامَ وَصَلُّوا الْأَرْحَامَ وَصَلُّوا بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ

و بخورانی طعام سکینان را و پیوندید رحمہارا یعنی قرابت را و نماز بگذارید و رشب در حالیکہ مردم

نِیَامٌ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ

در خواب باشند این کار را بکنید سے در آید بہشت سلامت از عذاب رواہ الترمذی و ابن ماجہ

وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ قَالَ

والدارمی و روایت است از عبد اللہ بن عمرو گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْبُدُوا الرَّحْمَنَ

پیغامبر خدا صلے اللہ علیہ وسلم عبادت کنید خداے مہربان را

وَأَطِعُوا الطَّعَامَ وَأَقْسُوا السَّلَامَ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ

و بخورانی طعام گدارید گوید سلام را سے در آید بہشت سلامت از بعد و خواب

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ

رواہ الترمذی و ابن ماجہ و روایت است از انس گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ الصَّدَقَةَ تَطْفِئُ

پیغامبر خدا صلے اللہ علیہ وسلم بدرستی کہ صدقہ کردن ہر آئینیہ بکشد

غَضَبَ الرَّبِّ وَتَدْفَعُ مِيتَةَ السَّوءِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

خشم آہی را و دور میکرد اندر مرگ بدر اشرارست بحصول سلامت رواہ الترمذی

وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از ابی ذر گفت فرمود پیغامبر خدا صلے اللہ علیہ وسلم

تَسْمُكِي فِي وَجْهِ أَخِيهِ صَدَقَةٌ وَأَمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ صَدَقَةٌ

بمس کردن و چسبیدن بر چہ برادر خود صدقہ است و امر کردن تو بہ معروف صدقہ است

وَنَفِيكَ عَنِ الْمُنْكَرِ صَدَقَةٌ وَأَرْشَادُكَ الرَّجُلَ فِي أَرْضِ الضَّلَالِ

دینی کردن تو از منکر صدقه است و راه نمودن تو مرد را در زمین گمراهی که مردم دروے راه کم کنند

صَدَقَةٌ وَنَصْرُكَ الرَّجُلَ الرَّدِيحِي الْبَصْرَ لَكَ صَدَقَةٌ

صدقه است و یاری دادن تو مرد تباه بینائی را مرزا صدقه است

وَأَمَّا طُغْيَانُكَ الْحَجَرِ وَالشَّوْكَ وَالْعُظْمَ عَنِ الطَّرِيقِ لَكَ صَدَقَةٌ

و دور کردن تو سنگ را و خار را و استخوان را از راه مرزا صدقه است

وَأَفْرَاقُكَ مِثْلُ لَوْكَ فِي دَلْوِ أَخِيكَ لَكَ صَدَقَةٌ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ عَنْ

در یکتین تو از دلو یعنی آب در دلو برادر خود مرزا صدقه است رواه ترمذی و یوفا است از

سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَسَلَّمَ

سعد بن عبادہ گفت ای رسول خدا صلی اللہ علیک وسلم

إِنَّ أُمَّ سَعْدٍ مَاتَتْ فَأَيُّ الصَّدَقَةِ أَفْضَلُ قَالَ الْمَاءُ

بدینیکه مادر سعد مرده است پس کدام صدقه بروج و گنم بهتر است فرمود آنحضرت که آب بهترین است

تُحْفَرُ بِيْرًا وَقَالَ هَذَا لِأُمِّ سَعْدٍ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتَّيْسَانِيُّ

پس کند سعد چاه با بزم مادر و گفت این چاه برای ام سعد است رواه ابو داود و التیسانی

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

در روایت است از ابی سعید رضی گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ أَيُّمَا مُسْلِمٍ كَسَامُئِلًا ثَوْبًا عَلَى عُرْيٍ كَسَاهُ اللَّهُ مِنْ

و سلم هر مسلمانی که پوشاند مسلمان را و بپوشید بر برنگی بیوشاند او را خدا از

خَضِرِ الْجَنَّةِ وَأَيُّمَا مُسْلِمٍ أَطْعَمَ مُسْلِمًا عَلَى جَوْعٍ

حلهای سبز بهشت و هر مسلمانی که بخورداند مسلمانی دیگر را بر گرسنگی

أَطْعَمَهُ اللَّهُ مِنْ ثَمَرِ الْجَنَّةِ وَأَيُّمَا مُسْلِمٍ سَقَا مُسْلِمًا

بخورداند او را خدا از میوه بهشت و هر مسلمانی که نوشاند مسلمانی را

عَلَى طَمَاءٍ سَقَاهُ اللَّهُ مِنَ الرَّحْمَنِ الْمَخْتُومِ سَرَّاهُ أَبُو دَاوُدَ

برشنگی نوشاند او را خدا تعالی از شراب خالص که بهر کس بخواهد بطرف آن روانه ابو داود

وَالْتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَائِشَةَ نَهَتْهُمُ أَنْ يَشَاءَ

والترمذی و روایت است از عایشه رضی الله عنها که نهی کردند که بخواهند

فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا بَقِيَ مِنْهَا فَقَالَ لَتِ

پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم چه چیزی باقی ماند از آن گویند پس گفت عایشه

مَا بَقِيَ مِنْهَا إِلَّا كَفْهَاتَا لَبَقِيَ كُلُّهَا غَيْرُ كَفْهَاتَا رَوَاهُ

باقی نماند از آن دو سکه بجز یک شمشیر و دو تبقیران فرمود آنحضرت باقی ماند بهر شانه یک شمشیر

وَالْتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ

الترمذی و روایت است از ابن عباس گفت شنیدم آنحضرت را

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا مِنْ مُسْلِمٍ كَسَا مُسْلِمًا

صلی الله علیه وسلم که مسلمان لباس بپوشد که بر او مسلمان را

ثَوْبًا إِلَّا كَانَ فِي حِفْظِ مَنْ أَلْبَسَهُ اللَّهُ مَا دَامَ عَلَيْهِ مِنْهُ خِرْقَةٌ

جامه بپوشد مگر آنکه باشد در حفظ خدا تا آن وقت که باقی ماند از آن جامه پاره

رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ

رواه احمد و الترمذی و روایت است از ابی ذر رضی الله عنه گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَةٌ يُحِبُّهُمُ اللَّهُ

فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم که سه کس اند که دوست میدارد ایشان را خدا

وَتِلْكَ بَعْضُهُمُ اللَّهُ فَأَمَّا الَّذِينَ يُحِبُّهُمُ اللَّهُ فَرَجُلٌ أَتَى

و کس اند که دشمن میدارد ایشان را خدا پس آن کس که دوست میدارد ایشان را خدا پس یکی مردی است که

قَوْمًا فَاسَأَلَهُمْ بِاللَّهِ وَلَمْ يَسْأَلْهُمْ بِقَرَابَةٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُمْ فَمَنْعُوهُ

که چه را پس سوال کرد ایشان را که بعضی نام خدا و احوال نکرد ایشان را از جهت خویشی که میان او و ایشان است پس بپوشاند

فَتَخَلَّفَ رَجُلٌ بِأَعْيَانِهِمْ فَأَعْطَاهُ سِرًّا لَا يَعْلَمُ بِعَظِيمَتِهِ

پس بخت کو بر این حرکت پس انداخت ایشان را پس او اورا نہانے در حالیکہ نمی داند دادہ شدہ اورا

إِلَّا اللَّهُ وَالَّذِي أَعْطَاهُ وَقَوْمُ سَارٍ وَالْيَلْتَمِمْ حَتَّى إِذَا كَانَ

مگر خدا تعالی و آن کسیکہ دادہ است اورا و دوم مردیست از میان قومی کہ راہ رفتن تمام شب تا آن وقتیکہ

النَّوْمُ أَحَبَّ إِلَيْهِمْ مِمَّا يُعْدِلُ بِهِ فَوَضَعُوا دَعْوَاهُمْ

خواب دوست داشتہ شدہ تر است بویستہ آن از ہر چہ برابر کردہ شود و آن پس نہادند این قوم سر ایشان بخواب

فَقَامَ يَتَمَلَّقُنِي وَيَتْلُو آيَاتِي وَرَجُلٌ كَانَ فِي سِرِّيَّةٍ

پس ایستاد و نماز کرد و در حالیکہ مناجات میکند و بخواند آیات کتاب مرا سر مردے کہ بود در شکرے

فَلَيْقِيَ الْعَدُوَّ فَهَزُمُوهُمَا قَبْلُ بِصَدْرِهِ حَتَّى يُقْتَلَ

پس ملاقات کرد دشمنان را پس شکست دادہ شد اہل آن پہل قبل کرد این مرد پسینہ خود تا آنکہ کشتہ شود و آن

أَوْ يُقْتَلَ لَهُ وَالثَّلَاثَةُ الَّذِينَ يُبْغِضُهُمُ اللَّهُ الشَّيْخُ الزَّائِي

یا کشیش کردہ شود و آن کس کہ دشمن میدارد ایشان را خدا تعالی کے پیر نہا کنندہ

وَالْفَقِيرُ الْخُتَالُ وَالْغَيُّ الطُّلُومُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالتَّيَّاسِيُّ

دوم درویشے کہ کجی کنندہ است سوم تو کجی کنندہ رواہ الترمذی و تیسری را

مِثْلَهُ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

مثل آنست و روایت است از انس کہ گفت فرمود پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الْأَرْضَ جَلَّتْ تَمِيمٌ فَخَلَقَ الْجِبَالَ

و سلم وقتیکہ پیدا کرد خدا تعالی زمین را شروع کرد زمین کہ میل کند و کجند پس پیدا کرد خدا کوہ

فَقَالَ بِهَا عَلَيْهَا فَاسْتَقَرَّتْ فَجَعَلَ الْمَلَكُ كَهْمًا مِنْ مَشْدَدِهَا

پس زد کوہ را بر زمین پس قرار یافت زمین کہ کجست کردند فرشتگان از سختی

الْجِبَالِ فَقَالُوا يَا رَبِّ هَلْ مِنْ خَلْقِكَ شَيْءٌ أَشَدُّ مِنَ الْجِبَالِ

کوہ ہا پس گفتند ای پروردگار آیا ہست از آفرینش تو چیزی سے سخت تر از کوہ ہا

۱۔ تخلف تو رفتنی
این عبارت مخفی است از این قوم
و گذشت مردے این قوم
بیشتر ملک آن قوم
بیشتر قوم را کہ انداختہ شد
و داد او را با بخت
بر ایشان بآن چیز بخت انداخت
ایشان را ۱۲
ط ۱۔ حال غیبی و مستور
مخفی و پنهان است ۱۲

قَالَ نَعَمْ الْحَدِيدُ فَقَالُوا يَا رَبِّ هَلْ مِنْ خَلْقِكَ شَيْءٌ أَشَدُّ

فرمود حق تعالی ارے آہن سخت تر است از کہ پس گفتند فرشتگان ہی ب آیا هست از پیدایش تو چیزی سخت

مِنَ الْحَدِيدِ قَالَ نَعَمْ النَّارُ فَقَالُوا يَا رَبِّ هَلْ مِنْ

از آہن گفت پروردگار ارے آتش است پس گفتند ارے رب آیا هست از

خَلْقِكَ شَيْءٌ أَشَدُّ مِنَ النَّارِ قَالَ نَعَمْ الْمَاءُ فَقَالُوا

پیدایش تو چیزی سخت تر از آتش گفت حق تعالی ارے آب است پس گفتند

يَا رَبِّ هَلْ مِنْ خَلْقِكَ شَيْءٌ أَشَدُّ مِنَ الْمَاءِ قَالَ نَعَمْ

اے رب آیا هست از پیدایش تو چیزی سخت تر از آب گفت حق تعالی ارے

الرِّيحُ فَقَالُوا يَا رَبِّ هَلْ مِنْ خَلْقِكَ شَيْءٌ أَشَدُّ مِنَ الرِّيحِ

باد است پس گفتند ای رب آیا هست از پیدایش تو چیزی سخت تر از باد

قَالَ نَعَمْ إِنَّ أَدَمَ تَصَدَّقَ صَدَقَةٌ مِنْ يَمِينِهِمْ يُخْفِيهَا

۱۲۷۱

گفت حق تعالی ارے سخت تر از ان صند و اون فرزند آدم است کہ تصدق میکند بدست راست خود

مِنْ شِمَالِهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ

از دست چپ خود رواہ الترمذی و روایت است از ابی ذر رف گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ عَبْدٍ مُسْلِمٍ

فرمود پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم نیت یحج بندہ مسلمان

يُنْفِقُ مِنْ كُلِّ مَالٍ لَهُ زَوْجَيْنِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا

کہ خرچ کند از ہر مالے کہ مراد راست و دوجیز چنانکہ دو اسب و گوسفند راہ خدا یا خالی مگر ایک

اسْتَقْبَلَتْهُ جَمْعَةُ الْجَنَّةِ كُلُّهُمْ يَدْعُوهُ إِلَى مَا

پیشترے آیندہ اور چودہ دار اند بہشت ہر یک از ایشان میخوانند اور ابوے چیزے کہ

عِنْدَهُ قُلْتُ وَكَيْفَ ذَلِكَ قَالَ إِنْ كَانَتْ إِبِلًا فَبِعِ بَرْنِ

۱۲۷۲

نزد او است از ان وقت گفت و چگونہ است اتفاق و دوجیز از ہر مال فرمود آنحضرت اگر باشد اموال شتر ہر

وَإِنْ كَانَتْ بَقْرَةٌ فَقَرَّتَيْنِ رَوَاهُ النَّسَائِيُّ وَعَرَنُ

و اگر باشد مال گاوان پس اتفاق کند دو گاو را رواه النسائی در روایت است از

مَرْثَدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي بَعْضُ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ

مرثد بن عبد الله گفت مرثد حدیث کرد مرا بعضی از اصحاب رسول الله

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

صلی الله علیه وسلم که او شنید آنحضرت را صلی الله علیه

وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ ظِلَّ الْمُؤْمِنِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ صَدَقَتُهُ رَوَاهُ

و سلم که میگفت که جای پناه مومن و سایه ایشان وی در روز قیامت صدقه اوست رواه

أَحْمَدُ وَعِنَ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

احمد و روایت است از ابن مسعود گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

مَنْ وَشَّعَ عَلَى عِيَالِهِ فِي النَّفَقَةِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ وَشَّعَ اللَّهُ

کسی که فراخ کند بر اهل و عیال خود در خج روز عاشورا فراخ گرداند خدا بی عیال

عَلَيْهِ سَائِرَ سَنَتِهِ قَالَ سُفْيَانُ إِنَّا قَدْ جَرَّبْنَا هَـ

بروے در باقی سال و گفته است سفیان ثوری بدرستی ما آزمودیم این را

فَوَجَدْنَاهُ كَذَلِكَ رَوَاهُ دَرِمِيُّ وَمَرَاوِي السَّبْهَقِيُّ فِي

پس یافتیم این را همچنین رواه درزین و روایت کرد سبهقی این حدیث را در

شُعَبِ الْإِيمَانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ وَجَابِرِ بْنِ

شعب ایمان از و سه و از ابی هریره و از ابی سعید و از جابر بن عبد الله

وَضَعْفَهُ وَعِنَ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

ضعف این حدیث و روایت است از ابن مسعود گفت فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَنْفَقَ الْمُسْلِمُ نَفَقَةً عَلَى أَهْلِهِ

صلی الله علیه وسلم که چون انفاق کند مسلمان نفقه را بر اهل خود

وَوَاهُ مُسْلِمٌ عَنْ حَكِيمٍ وَحَدَّثَهُ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ قَالَ

ورایت کرد مسلم از حکیم بن حزام تنها و روایت است از ابی هریره رض گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دِينَارٌ أَنْفَقْتَهُ فِي سَبِيلِ

فرمود پیغامبر خدا صلی الله علیه وسلم یک دیناریست که انفاق کرده در راه

اللَّهُ وَدِينَارٌ أَنْفَقْتَهُ فِي رَقَبَةٍ وَدِينَارٌ تَصَدَّقْتَ بِهِ عَلَى

خدا یعنی جها و دیگر دیناریست که انفاق کرده نو آزاد کردن بنده و دینار دیگر است که تصدق کرده بجا

مُسْكِينٍ وَدِينَارٌ أَنْفَقْتَهُ عَلَى أَهْلِكَ أَعْظَمُهَا أَجْرًا الَّذِي

مسکین و دینار دیگر است که انفاق کرده تو بر اهل و عیال خود بزرگترین آن دینارم از رو که جوان دینار

أَنْفَقْتَهُ عَلَى أَهْلِكَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ ثَوْبَانَ عَنْ

که انفاق کرده بر اهل و عیال خود رواه مسلم و روایت است از ثوبان رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْضَلُ دِينَارٍ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم فاضلترین دینار

يُنْفِقُهُ الرَّجُلُ دِينَارٍ يُنْفِقُهُ عَلَى عِيَالِهِ وَدِينَارٍ يُنْفِقُهُ

که انفاق کند آنرا مرد دیناریست که انفاق کند آنرا بر عیال خود و دیناریست که انفاق کند آنرا

عَلَى ذَاتِ بَيْتِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَدِينَارٍ يُنْفِقُهُ عَلَى أَصْحَابِهِ

بر چهار پای خود که در راه خدا است و دیناریست که انفاق کند آنرا بر بزرگان خود

فِي سَبِيلِ اللَّهِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عَائِشَةَ عَنْ قَالَتْ

در راه خدا این سه محل افضل مقام صدقه است رواه مسلم و روایت است از عایشه رض گفت

يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي جَارِسَيْنِ فَيَا لِي بِهِمَا أَهْدِي قَالَ

ای پیغامبر خدا بدرستی مراد و بها ایست بوی که ام یکم ازین دو هدیه بفرستم فرمود آنحضرت

إِلَى أَقْرَبِهِمَا مِنْكَ بَابًا رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ

بفرست بوی که نزدیکتر است درگاه از مدتی رواه بخاری و روایت است از ابی هریره رض

قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الصَّدَقَةِ

گفت ای پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم کدام صدقه

أَفْضَلُ قَالَ جُهْدُ الْمُقِلِّ وَابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

و روایت است از سلمان بن عامر

فَافْتَرِ اسْتَغْفِرْتَ أَكَلَهُ مِنْ قَلِيلِ الْمَالِ بَلَوْتُ شَقَّتْ كَنْد و بید و بید کن بیکه عیالند و آنها

وَعَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

و روایت است از سلمان بن عامر

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّدَقَةُ عَلَى الْمُسْكِينِ صَدَقَةٌ وَهِيَ

الله علیه وسلم صدق کردن بر مسکین ثواب یکصدقه دارد و صدقه

عَلَى ذِي الرَّحِمِ ثِنْتَانِ صَدَقَةٌ وَصِلَةٌ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

بر کسیکه قرابت و ولادت و رحم دارد ثواب دو صدقه دارد یکی صدقه دوم صلح رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

وَالنَّسَائِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ

و النسائی و ابن ماجه و الدارمی و روایت است از ابن عباس رضی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا أُخْبِرُكُمْ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم آیا خبر کنم شما را

بِخَيْرِ النَّاسِ رَجُلٌ مُمَسِّكٌ بِعَيْنَانِ قَرِيبَيْهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

به بهترین مردان مردیست که نگاه داند به استخوان ناصی و مادر را خدا پیغمبر جهاد با کفر

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِالَّذِي يَتَلَوُّهُ رَجُلٌ مُعْتَمِلٌ فِي غَنِيمَةٍ لَهُ

آیا خبر کنم شما را بمرده که تابع و تالی است مردیست که گوشه گیرنده است در گنبد چند کمر است

يُؤَدِّي حَقَّ اللَّهِ فِيهَا أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشَرِّ النَّاسِ رَجُلٌ

که ادا میکند حق خدا در آن گوشه نشینان آیا خبر کنم شما را بدترین مردم مردیست که

يُسْأَلُ بِاللَّهِ وَلَا يُعْطَى بِهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ

سوال کرده میشود بنام خدا و نمی داند بدهد رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ

وَالَّذَارِي وَعَنْ أَوْبَعِيدٍ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

والدارمی و روایت است از ام بجید گفت فرمود پیغمبر خدا صلے

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّسَائِيُّ وَالسَّائِلُ وَلَوْ بَطِلَ فُحَرِّ سَرَاة

اللہ علیہ وسلم از گردانید سائل را اگر چه باشد بم سوخته رواه

مَالِكُ وَالنَّسَائِيُّ وَرَوَى الْيَزِيدُ بْنُ أَبِي دَاوُدَ وَأَبُو دَاوُدَ

مالک والنسائی و روایت کرد یزیدی و ابوداؤد و ابوداؤد معنی این حدیث را

وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و روایت است از ابن عمر گفت فرمود پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ

وَسَلَّمَ مَنْ اسْتَعَاذَ بِاللَّهِ فَأَعِيدُوهُ وَمَنْ سَأَلَ بِاللَّهِ

و سلم کسی پناه طلبد بنام خدا پس پناه بید اورا و کسیکه سوال کند بنام خدا

فَاعْطُوهُ وَمَنْ دَعَاكُمْ فَأَجِبُوهُ وَمَنْ صَنَعَ إِلَيْكُمْ

پس بید اورا و کسیکه دعوت کند شما را پس اجابت کنید اورا و کسیکه بکند بمے شما

مَعْرُوفًا فَانْكُرُوهُ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا مَا تَكْفُرُوهُ فَادْعُوا

مکرمی پس پواش کنید اورا پس اگر نیابید چیزی که پواش کنید اورا پس دعا کنید

لَهُ حَتَّى تَرَوْا أَنْ قَدْ كَفَرْتُمْ بِهِ سَرَاةً أَحْسَدُ وَأَبُو دَاوُدَ

مراور تا آنکه بداند و گمان برید که مکافات گردید اورا رواه احمد و ابوداؤد

وَالنَّسَائِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

والنسائی و روایت است از انس گفت فرمود پیغمبر خدا صلے

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ أَنْ تُشَبَّعَ كَيْدًا

اللہ علیہ وسلم فاضلتون صدقه آنت که سیر گردانی جگر

جَاءَهُ دَرَاهِمٌ أَلْيَهُ فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ عَائِشَةَ

گرسنه را بمن باشد یا لا فرماید سببی در شعب ایمان و روایت است از عائشہ

قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَنْفَقْتَ

گفت فرمود پیغمبر خدا - صلے الله علیه وسلم چون اتفاق کند و تصدق نماید

الْمَرْأَةَ مِنْ طَعَامٍ بَيْتِهَا غَيْرِ مُفْسِدَةٍ كَانَ لَهَا أَجْرُهَا مِمَّا

زنی از طعام خانه خود در حالیکه اسراف ننماید است باشد بر آن زن را ثواب آن سبب

أَنْفَقْتَ وَلِزَوْجِهَا أَجْرُهَا بِمَا كَسَبَ وَلِلْخَازِنِ مِثْلُ ذَلِكَ

اتفاق کردن و باشد بر شوهر او را ثواب آن سبب کسب کردن و باشد بر خزینہ دار را مانند آن ثواب

لَا يَنْقُصُ بَعْضُهُمْ أَجْرَ بَعْضٍ شَيْئًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

کم نمی گرداند بعضی ازین سه تن ثواب بعضی را چیزی را متفق علیه است و روایت است از

أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابی هریره رضی الله عنه گفت فرمود پیغمبر خدا - صلے الله علیه وسلم

إِذَا أَنْفَقْتَ الْمَرْأَةَ مِنْ كَسْبِ زَوْجِهَا مِنْ غَيْرِ امْرِئٍ

چون اتفاق کند زن از مال شوهر خود بکسب کند از غیر از مردی از زن بر مناسبت زوج

فَلَهَا نِصْفُ أَجْرِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي مُوسَى

پس باشد بر آن زن را نصف ثواب آن متفق علیه و روایت است از ابی موسی

الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

اشعری رضی الله عنه گفت فرمود پیغمبر خدا - صلے الله علیه وسلم

الْخَازِنُ الْمُسْلِمُ الْأَمِينُ الَّذِي يُعْطَى مَا أَمَرَ بِهِ كَامِلًا

خزینہ دار مسلمان امانت دار کسیکه میدهد آنچه که امر کرده شده است بدان بکمال و تمام

مَوْفِرًا طَيِّبَةً بِهِ نَفْسُهُ فَيَدْفَعُهُ إِلَى الَّذِي أَمَرَ لَهُ بِهِ

در حالیکه خوش است بدین نفس پس میرساند آنرا بوی که کسیکه امر کرده شده است امر او را بدین

أَحَدُ الْمُتَصَدِّقَيْنِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ

یکی از دو تصدق کننده گان است متفق علیه و روایت است از عائشه رضی الله عنها گفت

در بیان و تفسیر این حدیث

أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أُمِّي أَفْطَلَتْ

مردے گفت آنحضرت را صلے اللہ علیہ وسلم پدر سیکہ مادر من مردہ آبرنگ نگہانی

نَفْسُهَا وَأَظْنُهَا لَوْ تَكَلَّمْتَ تَصَدَّقْتُ قَهْلًا لِمَا أَجْرَانِ

وگمان میبرم اور اگر سخن میکرد و شپاری مرد تصدق میکرد بخیرے پس ایہست مراد ثواب

تَصَدَّقْتُ عَنْهَا قَالَ نَعَمْ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ

تصدق کر میکنم از جانبش فرمود آنحضرت ارے میرسد ثواب متفق علیہ و روایت است از ابی امامہ

قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي خُطْبَتِهِ

گفت شنیدم آنحضرت را صلے اللہ علیہ وسلم کہ میگفت در خطبہ خود

عَامَّةً حَجَّةُ الْوَدَاعِ لَا تُفْقُ إِمْرَأَةً شَيْئًا مِنْ بَيْتِ نَرُوحِهَا

در سال حجۃ الوداع اتفاق نکند هیچ زنے هیچ چیز را از خانه شوهر خود

إِلَّا بِإِذْنِ زَوْجِهَا قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مگر حکم شوهر خود گفتند یا رسول اللہ صلے اللہ علیہ وسلم

وَلَا الطَّعَامَ قَالَ ذَلِكَ أَفْضَلُ أَمْوَالِنَا دَوَاهُ التَّرْمِذِي

و طعام را نیز اتفاق نکند فرمود آن بہترین مال ہے ما است رواہ الترمذی

كِتَابُ صِيَامِ رَمَضَانَ وَ قِيَامِ لَيْلِهِ

کتاب کتاب روزہ رمضان و قیام شبہا سے آن

يَا الَّذِينَ آمَنُوا اكْتُبْ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى

اے کائیکہ ایمان آورند لازم کرد شد بر شما روزہ داشتن چنانکہ لازم کردہ شد بر

الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ

کسانیکہ پیش از شما بودند تا باشد کہ بہیز گاری کنید روزہ داشتن مردود چند شمرده شد

فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ

پس کیکہ باشد از شما بیمار یا مسافر پس لازم است بروے شمار آن روز از روز ہے

درین حدیث از آنست
بیکند ثواب مردود پس
بیت و خجین دعا و انتظار
بیکے بیت مذکور است
که اصل سنت و حاجت اند
اینست کہ در عبادات بیک
اتفاق دارند مثل نماز و طاعت
قرآن و فرائض و غیرہ
است و امام عبد اللہ یمنی
در تفسیر این حدیث میگوید کہ
شیخ اجل ابن عربی السلام را
بعد از وفات او در خواب دیدم
کہ گفت ما دنیا حکم میکنیم
بعد از رسول ثواب طاعت
قرآن و درین عالم خلافت آن
ما بیکے رسید

أُخْرَىٰ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ

دیگر لازم است بر آنکه می توانند معذره را هفتتن فدیة از خداک یک درویش

فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَّكُمْ

پس هر که بجا آورد نیکی را این بهتر است او را و آنکه روزه دارید بهتر است شما را

إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ

اگر میدانید ماه رمضان آنست که نازل شد در وی

الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ

قرآن هدایت براس مردان و سخنان روشن از هدایت و از جدا کردن حق و باطل

فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ

پس هر که در یابد از شما آن ماه را پس باید که روزه دارد آن را و هر که بیمار باشد یا

عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ

سافریس بر وی لازم است شما آنچه فوت شد از روزهای دیگر میخواهد خدا بشما آسانی

وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا

و نمی خواهد بشما دشواری و میخواهد که تمام کنید شمار و بزرگی یاد کنید

اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

خدا را بشارت آنکه راه نمود شما را و تا باشد که شاکر شوید

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

روایت است از ابی هریره رض گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ رَمَضَانَ فُتِحَتْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَفِي رَوَايَةٍ

و سلم چون می در آید رمضان گشاده می شود درهای آسمان و در روایتی

فُتِحَتْ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ وَغُلِقَتْ أَبْوَابُ جَهَنَّمَ وَسُلْسِلَتِ

گشاده می شود درهای بهشت و بسته می شود درهای دوزخ و زنجیر در پاهای گمراه می شود

الشَّيَاطِينُ وَفِي رِوَايَةٍ أَبْوَابُ الرَّحْمَةِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

شیاطین و در روایت دیگر کثرت دهی شود در باب رحمت متفق علیه

وَعَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و روایت است از سهل بن سعد رضی گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْجَنَّةِ ثَمَانِيَةُ أَبْوَابٍ مِنْهَا بَابٌ يُسَمَّى

علیه و سلم که در بهشت بهشت در است از جمله در باب درایت که نامی میشود آنرا

الرَّيَّانَ لَا يَدْخُلُهُ إِلَّا الصَّائِمُونَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

ریان در معنی آید آنرا که روزه داران متفق علیه است و روایت است از

أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابی هریره رضی گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم

مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَ احْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ

کسی که روزه دارد رمضان را از جهت ایمان بخند او چشم داشت اجرا آمرزیده شود و آنچه پیش از گذشته است

مِنْ ذَنْبِهِ وَمَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَ احْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ

از گناه و کسی که قیام کند رمضان را از جهت ایمان و احتساب او را آمرزیده شود و گناه پیش از گذشته است

مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَ احْتِسَابًا

آنچه پیش از گذشته است از گناه و کسی که قیام کند در شب قدر بخند ایمان و احتساب

غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

آمرزیده شود و آنچه پیش از گذشته است متفق علیه و هم از دوسه روایت گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ عَمَلٍ ابْنِ آدَمَ

فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم همه عمل بنیک آدمی زاد

يُضَاعَفُ الْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِ مِائَةٍ ضَعِيفٌ

زیاده کرده می شود یک نیکی به چند صد تا سفت صد مانند

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى إِلَّا الصَّوْمَ فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ يَدْعُ

گفت خدا تعالی مگر روزه زیرا که آن بر اے من است و من جزا میدهم بآن هر چه میخواهم ترک میدهم

شَهْوَتَهُ وَطَعَامَهُ مِنْ أَجْلِ الصَّائِمِ فَرِحَتَانِ فَرَحَةً

خوابش نفس و طعام خود را انبر اے من روزه دار را دو فرحت است یک فرحت

عِنْدَ فِطْرَةٍ وَفَرَحَةً عِنْدَ لِقَاءِ رَبِّهِ وَخَلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ

نزد گشادن روزه و فرحت دیگر نزد تقاضای پروردگار خود در آخرت و بهر آئینه بوی دهان روزه دار

أَطِيبٌ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ وَالصَّيَّامُ جَنَّةٌ فَإِذَا كَانَ

خوشتراست نزد خدا از بوی مشک و روزه سپاست پس چون باشد

يَوْمُ صَوْمٍ أَحَدٍ كَمْ فَلَائِفَتْ وَلَا يَصْنَعُ فَإِنْ سَأَلَهُ أَحَدٌ

روزی روزه یکی از شما پس باید که نکند بکلام قبیح و خجسته و خصوصیت نکند پس اگر بشنم و بدر روزه دار

أَوْ قَاتَلَهُ فَلْيَقُلْ إِنِّي أَمْرٌ صَائِمٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

یا خصوصیت کند و او را پس باید که بگوید بدرستی که من مرد روزه دارم متفق علیه و روایت است از

رَبِّي مُسَبَّرَةٌ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ای پسر بریده رض گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم

إِنَّكَ أَكَانَ أَوَّلُ لَيْلَةٍ مِنْ شَهْرِ مُضَانَ صَفِدَتِ الشَّيَاطِينُ

چون میباشد نخستین شب از ماه رمضان بنده کرده می شوند شیاطین

وَمَرَدَةُ الْجِنَّةِ وَغُلِقَتْ أَبْوَابُ النَّارِ فَلَمْ يُفْتَحْ مِنْهَا بَابٌ

و سرشان از جن بسته می شود درهای دوزخ پس گشاده نمی شود از آن درها هیچ در

وَفُتِحَتْ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ فَلَمْ يُغْلَقْ مِنْهَا بَابٌ وَيُنَادِيهِ

و گشاده می شوند درهای بهشت پس نهاده نمی شود از آن درها هیچ در و ندا میکند

مُنَادٍ يَا بَاغِيَ الْخَيْرِ اقْبَلْ وَيَا بَاغِيَ الشَّرِّ أَقْصِرْ وَلِلَّهِ عُتَقَاءُ

آواز دهنده ای طلب کننده نیکی پیش آ و طالب بدی بازدار نفس خود را از گناهان و خدا را از آزار گناهان

مِنَ النَّارِ وَذَلِكَ كُلُّ لَيْلَةٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ

از دوزخ و آن آنرا در شب است رواه ترمذی و ابن ماجه

وَأَحْمَدُ عَنْ رَجُلٍ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

وَأَحْمَدُ زَيْدِي وَرَوَايَتُ ابْنِ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كُنْتُ فَرَمُودِيًّا بِسَرِ خَدَامِ

أَتَاكُمْ رَمَضَانَ شَهْرٌ مُبَارَكٌ فَرَضَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ صِيَامَهُ

آمد شما را رمضان که ماه است برکت داده شده فرض کرده است خدا بر شما روزه آن را

تَفْتَحُ فِيهِ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَتُغْلَقُ فِيهِ أَبْوَابُ الْحَرِّمْ وَتُغْلَقُ

کننده میشود در آن آسمان و بسته میشود در آن دوزخ و در آن می شوند

فِيهِ مَرَدَّةُ الشَّيَاطِينِ لِلَّهِ فِيهِ لَيْلَةٌ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ

در آن میگردند شیاطین برای خدا در آن شب بهتر است از هزار ماه

مَنْ جُرِمَ خَيْرَ مَا فَقَدَهُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتَّسَائُبِيُّ

کسی که حرام گردانیده شد بخیر و ثواب آن را پس بچینید حرام گردانیده شد از چیز کثیر رواه احمد و التسائبی

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و رَوَايَتُ ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بِسَرِ خَدَامِ

وَسَلَّمَ قَالَ الْقَبِيَّامُ وَالْقُرْآنُ يَشْفَعَانِ لِلْعَبْدِ يَقُولُ الْقَبِيَّامُ

بسم گفت که روزه و قرآن شفاعت میکنند مرند را میگید روزه

أَيُّ رَبِّ إِنِّي مَنَعْتُهِ الطَّعَامَ وَالشَّهَوَاتِ بِالنَّهَارِ فَشَفَعَنِي

ای پروردگار من منعم شد از خوردن و شهوات دیگر بروز پس قبول شفاعت را

فِيهِ وَيَقُولُ الْقُرْآنُ مَنَعْتُهِ النَّوْمَ بِاللَّيْلِ فَشَفَعَنِي فِيهِ

در آن میگوید قرآن منعم شد از خواب شب پس قبول کن شفاعت مرا در آن

فِيُشَفَّعَانِ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ أَنَسِ بْنِ

پس قبول کرده میشود برود روایت کرد بیهقی این حدیث را در شعب ایمان و روایت از انس

مَا لَكَ قَالَ دَخَلَ رَمَضَانَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ

الک رضا گفت الشرم آمد رمضان پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدین

هَذَا الشَّهْرَ قَدْ حَضَرَ كُمْ وَفِيهِ لَيْلَةٌ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ مَنْ حُرِمَ مَهَا

این ماه بحقیق حاضر شد شمارا و در آن شبی است بهتر از هزار ماه کسی که محروم گردانیده اند از آن

فَقَدْ حُرِمَ الْخَيْرُ كُلُّهُ وَلَا يَحُرمُ خَيْرَهَا إِلَّا كُلُّ حُرْمٍ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ

رواه ابن ماجه

این محقق محروم گردانیده شده از خیر همه و محروم گردانیده بشود خیر این شب مگر کسی که محروم است از آن

وَعَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ قَالَ خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ

و روایت است از سلمان فارسی رضا گفت سلمان خطبه خواند ما را آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي آخِرِ يَوْمٍ مِنْ شَعْبَانَ فَقَالَ

صلی الله علیه وسلم در پنین روز از ماه شعبان پس فرمود

إِنَّمَا النَّاسُ قَدْ أَظْلَكُوا شَهْرَ عَظِيمٍ شَهْرَ مَبَارَكٍ

اے مردمان بحقیق سایه انداخت شمارا ماهی بزرگ ماهی است که برکت کرده شده است

شَهْرٌ فِيهِ لَيْلَةٌ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ جَعَلَ اللَّهُ صِيَامَهُ

و شهریتی که در آن شبی است بهتر از هزار ماه گردانیده است خدا تعالی روزه آن ماه

فَرِيضَةً وَقِيَامَ لَيْلِهِ تَطَوُّعًا مَنْ تَقَرَّبَ فِيهِ بِخَصَلَةٍ

تجلی در شب

فرض و گردانیده است نماز کردن در شب و نفل سنت کی که نزدیکی جریده بگاه حق در آن

مِنْ الْخَيْرِ كَانَ كَمَنْ آدَى فَرِيضَةً فِيمَا سِوَاهُ وَمَنْ آدَى

از نیکی باشد همچو کسی که بگذارد فرض در ماهی که جز رمضان است و کسی که ادا کند

فَرِيضَةً فِيهِ كَانَ كَمَنْ آدَى سَبْعِينَ فَرِيضَةً فِيمَا سِوَاهُ

۱۳۰ سجده ای یا نیکو کرد

فرضیه در ماهی باشد همچو کسی که بگذارد هفتاد فرض در ماهی که جز رمضان است

وَهُوَ شَهْرُ الصَّبْرِ وَالصَّبْرُ ثَوَابُهُ الْجَنَّةُ وَشَهْرُ الْمَوَاسَاةِ

و آن ماه است که در آن صبر است از شهوات نفس و صبر کردن ثواب او بهشت است و آن ماه است

وَشَهْرٌ يُزَادُ فِيهِ رِزْقُ الْمُؤْمِنِ مَنْ فَطَّرَ فِيهِ صَائِمًا كَانَ

و ماهیت که در یک روز زیاد کرده می شود رزق مومنین کسی که روزگشایاند روزه دایه را باشد

لَهُ مَغْفِرَةٌ لَدُنُوبِهِ وَعِثْقَ رَقَبَتِهِ مِنَ النَّارِ وَكَانَ لَهُ

مراودا سبب برزیدن مرگنا مان او را و سبب آزادی ذات وے از آتش و باشد مراد او

مِثْلُ أَجْرِهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْتَقِصَ مِنْ أَجْرِ شَيْءٍ قُلْنَا

مانند مزد او بے آنکه کم شود از مزد وے چیزی تقسیم

يَا رَسُولَ اللَّهِ لَيْسَ كُلُّنَا بِحَدٍّ مَا نَفْطَرُ بِهِ الصَّائِمُ فَقَالَ

ای پیامبر خدا نیست همه باین صفت که بیا بیم چیزی را که روزه بکشایم باین پس فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطَى اللَّهُ هَذَا الثَّوَابَ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم میدهد خدا باینکه این ثواب

مَنْ فَطَّرَ صَائِمًا عَلَى مَذْقَةٍ لَبَنٍ أَوْ ثَمَرَةٍ أَوْ شَرْبَةٍ مِنْ

کسی را که روزه گشایاند روزه دارے را بدی از شیر یا میوه یا آب یا از هر یک

مَاءٍ وَمَنْ أَشْبَعَ صَائِمًا سَقَاهُ اللَّهُ مِنْ حَوْضِي شَرْبَةٍ

و کسی که سیرگردد روز و دارے را بنوشاند او را خدا بدهد از حوض من که کوثر است نوشیدن

لَا يَظْمَأُ حَتَّى يَدْخُلَ الْجَنَّةَ وَهُوَ شَهْرٌ أَوْ لَهُ رَحْمَةٌ

گشتن بخورد و عهد اندے هرگز تا آنکه در آید بهشت را و آن ماه است که اول وے سبب نجات

وَأَوْسَطُهُ مَغْفِرَةٌ وَأَخْرُجُهُ عِثْقٌ مِنَ النَّارِ وَمَنْ خَفَّفَ

و میان و کسب نجات و آخرت آزادی از آتش و رزخ و کسی که تخفیف کند

عَنْ مَمْلُوكِهِ فِيهِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ وَاعْتَقَهُ مِنَ النَّارِ وَعَنْ

از جبارید و غلام خود که روزه دار نمیدارد خدا بخالی مراد او آزاد گرداند او را از دوزخ و بر او است

ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابن عباس رضی الله عنه بود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

إِذَا دَخَلَ شَهْرُ رَمَضَانَ أَطْلَقَ كُلَّ أَسِيرٍ وَأَعْطَى كُلَّ سَائِلٍ

چون می در آمد ماه رمضان را میگرد هر قیدی را و میداد هر خواهنده را

وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

در روایت است از ابن عمر رضی الله عنهما که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود

إِنَّ الْجَنَّةَ تُزَخَّرُ لِيَوْمِ مَضَانَ مِنْ دَاسِ الْحَوْلِ إِلَى حَوْلِ

که بهشت آراست می شود برای روز رمضان از سر مال تا مال

قَابِلٍ قَالَ فَإِذَا كَانَ أَوَّلُ يَوْمٍ مِنْ رَمَضَانَ هَبَّتْ رِيحٌ

آینده گفت پس چون بیاید نخست روزی از رمضان می وزد باوی

تَحْتَ الْعَرْشِ مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ عَلَى الْخُورِ الْعِيدِ فَيَقْلَنَ

زیر عرش از برگهای بهشت بر خوران بهشت پس میگویند آن خوران بهشت

يَذَرُ اجْعَلْ لَنَا مِنْ عِبَادِكَ أَزْوَاجًا تَقْرَأُ بِهِمْ أَعْمِنَا

اے پروردگار ما را از بندگان خود شوهر آن که خلک گردد و قرا گیرد بایشان چشمهایمان

وَتَقْرَأُ أَعْمِنُهُمْ بِمَا رَوَى الْبَيْهَقِيُّ الْأَحَادِيثَ الثَّلَاثَةَ

و خلک گردد و قرا گیرد چشمهای ایشان بما روایت کرد بیهقی این احادیث سه را

فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ

در شعب ایمان و روایت از ابی هریره رضی الله عنه که آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ يُغْفَرُ لِأُمَّتِي فِي الْخَمِيرِ

صلی الله علیه وسلم گفت آمرزیده می شود مراست من در خمر

لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَهِيَ لَيْلَةُ الْقَدَرِ

شعبه از رمضان گفته شد یا رسول الله آیا آن شب قدر است

قَالَ لَا وَلَكِنَّ الْعَامِلَ إِنَّمَا يَوْفَى أَجْرُهُ إِذَا أَقْضِيَ عَمَلُهُ

گفت آنحضرت نیست و لکن کارکننده داده شود مزد او کرد و تنگید تمام کند عمل خود را و آن آرزوی ایشان

رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

رواه احمد و دروایت است ابی هریره رط گفت فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لَمْ يَدْعُ قَوْلَ التَّوْبَةِ وَالْعَمَلِ بِهِ

صلی اللہ علیہ وسلم رہنڈا رہے کہ ترک نہ کند سخن دروغ و باطل را و عمل کردن را بزرگو

فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ فِي أَنْ يَدْعَ طَعَامَهُ وَسَرَابَهُ وَأَنَّ الْبُخَارِيَّ

این میت مرخدا را عجب در آنکه ترک کند و خوردنی و نوشیدنی خود را روایت کرد این چند را انجاری

وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وہم ازہم مرویت گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

مَنْ أَفْطَرَ يَوْمًا مِنْ رَمَضَانَ مِنْ غَيْرِ رُخْصَةٍ وَلَا مَرَضٍ

کمیہ افطار کند یک روز از رمضان بے رخت شرعی چنانکہ سفر و پیری و ہلے مرض

لَمْ يَقْضِ عَنْهُ صَوْمُ الدَّهْرِ كُلِّهِ وَإِنْ صَامَهُ مَرَّةً أَوْ أَحْمَدُ

قضا کند از وی روزه تمام عمر اگر چه روزه دارد تمام عمر رواه احمد

وَالْتَرْمِذِيُّ وَيُودَاؤُدَ وَأَبْنُ مَاجَةَ وَالذَّارِيُّ وَالْبُخَارِيُّ

والتزمی و ابو داؤد و ابن ماجه و الدارمی و روایت کرد بخاری

فِي تَرْجُمَةِ بَابٍ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

در ترجمہ باب یعنی لطیفی تحدیث نیاوردہ است و ہم از وی مرویست گفت فرمود

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَرَّمَ مِنْ صَائِرِهِ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ

۱۱۱
 علی اللہ عنیہ وسلم باروزہ دار کثیت اورا حاصل از روزہ خود

إِلَّا الظُّمَأُ وَكُمُ مِنْ قَاتِلِهِ لَيْسَ لَهُ مِنْ قِيَامِهِ

مگر کشتی دیر شب خیزد نماز گذار که محبت مراد ما حاصل از قیام خود

إِلَّا التَّهْنِئَةَ وَالِدَارِئَةَ

مگر بیداری رواہ الدارمی

بَابُ السَّحُورِ وَالْإِفْطَارِ

باب در بیان سحر و افطار

عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت است از انس رض گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

تَسَحَّرُوا فَإِنَّ فِي السَّحُورِ بَرَكَهً مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

طعام سحر بخورید زیرا که در طعام سحر برکت متفق علیه و روایت است از

عُمَرُ بْنُ الْعَاصِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عمر بن العاص رض گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

وَسَلُّوا فَصَلُّ مَا بَيْنَ صِيَامِنَا وَصِيَامِ أَهْلِ الْكِتَابِ أَكَلُهُ

و سلم فرق میان روزه ما و روزه اهل کتاب خوردن

السَّحَرِ أَوْ مُسَلِّوًا عَنْ سَهْلٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

سحر است رواه سلم و روایت است از سهل گفت فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا عَجَّلُوا

صلی الله علیه وسلم همیشه اند مردم ملابس بخیر ادا می کنند در

الْفِطْرِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ

شادان روزه متفق علیه و روایت است از ابی هریره رض گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى أَحَبُّ

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم گفت خدا تعالی دوست تر

عِبَادِي إِلَى أَنْجَلِهِمْ فِطْرًا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

بندگان من بر من تا نزدیکترین ایشانست در روزه کشدن رواه الترمذی و رواه از

سَلْمَانَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

سلمان بن عامر رض گفت سلمان فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

إِذَا افْطَرَ أَحَدُكُمْ فَلْيَفْطِرْ عَلَى تَمْيِزَاتِهِ بَرَكَةٌ فَإِنْ لَمْ يَجِدْ

چون افطار کند یکی از شما پس باید که افطار کند بر خوراکی که پس از آن بکشد بکشت آب را پس از آن

فَلْيَفْطِرْ عَلَى مَاءٍ فَإِنَّهُ طَهُورٌ سَرَّاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

پس باید که افطار کند بر آب پس بکشد تیل آب پاک کننده است معده را رواه احمد و الترمذی

وَأَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ وَالدَّارِمِيُّ وَلَوْ يَدُكَ كَرُفَاتُهُ بَرَكَةٌ

و ابو داود و ابن ماجه و الدارمی و ذکر کند کرده است لطفانه بکشد را

غَيْرُ التِّرْمِذِيِّ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى

جز ترمذی و روایت است از انس رض گفت انس بود آنحضرت صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُفْطِرُ قَبْلَ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَى رُطَبَاتٍ فَإِنْ

اللہ علیہ وسلم که افطار میکرد پیش از آنکه نماز بخواند بر چند خوراکی تر پس اگر

لَمْ تَكُنْ رُطَبَاتٍ فَمُمِزَاتٌ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ مُمِزَاتٍ حَسَا

نمی بود خوراک تر پس افطار میکرد بر چند خوراکی خشک پس اگر نمی بود خوراک می خشک نوشتید

حَسَوَاتٍ مِنْ مَاءٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ زَيْدٍ

چند گفت آب را رواه ترمذی و ابو داود و روایت است از زید

ابْنُ خَالِدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بن خالد رض گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

مَنْ فَطَرَ صَائِمًا أَوْ جَمْرًا زِيَا فَلَهِ مِثْلُ ثَمَرِهِ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ

کسی که روزه بکشد یا نذر را یا سمان کند و غیر آن کند را پس درست مانند آن بود که رواه البیهقی

فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَنَحْوِ السُّنَّةِ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْ

در شعب ایمان و نحو السنه در کتاب شرح السنه و روایت است از

آبِ هَرِيرَةٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابو هریره رض گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

۴
و در این علم از آنست که قوام دین
و غلبه آن در شجاعت و عاقلانست

لَا يَزَالُ الَّذِينَ ظَاهَرُوا مَا يُجْعَلُ النَّاسُ الْفِطْرَ لَا إِلَىٰ هُوَ

همیشه است دین غالب ما دام که شتایی کنند مردم افطار را زیرا که بود

وَالنَّصَارَىٰ يُؤَخِّرُونَ سِوَاهُ أَبُودَاؤَدَ وَابْنُ مَاجَةَ

و نصاری تاخیری کنند در افطار ر واه ابوداؤد و ابن ماجه

وَعَنْ أَبِي عَطِيَّةٍ قَالَ دَخَلْتُ أَنَا وَمَسْرُوقٌ عَلَىٰ

در روایت است از ابی عطیه گفت که داخل شدم من و مسروق بر

عَائِشَةَ فَقُلْنَا يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ رَجُلَانِ مِنْ أَصْحَابِ

عائشه رض پس گفتیم ما ام المؤمنین دو مرد اند از یاران

مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَدُهُمَا يُجْعِلُ الْإِفْطَارَ وَيُجْعِلُ

محمد صلی الله علیه و سلم یکی ازان دو مرد شتابی میکند در روز هفتاد و شتابی میکند

الصَّلَاةَ وَالْآخَرُ يُؤَخِّرُ الْإِفْطَارَ وَيُؤَخِّرُ الصَّلَاةَ قَالَتْ

نماز او دیگر ص ازان و د تاخیر میکند روز هفتاد و را و تاخیر میکند نماز گذاردن را گفت عائشه

أَيُّهُمَا يُجْعِلُ الْإِفْطَارَ وَيُجْعِلُ الصَّلَاةَ قُلْنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ

کدام ازان بعجل میکند افطار را و بعجل میکند نماز گذاردن را گفتیم اب عبد الله بن

مَسْعُودٍ قَالَتْ هَكَذَا صَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

مسعود رض گفت عایشه بخین کرده است پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ وَالْآخَرُ أَبُو مُوسَى دَوَاهُ مِنْهُمْ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ هَذَا

و سلم و گفتیم آن مرد دیگر که تاخیر میکند ابو موسی اشعری است رواه مسلم و ابو هریره از ابی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِعَمَ سَعَوْمٍ

گفت که فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم نیکو طعام

الْمُؤْمِنِ الْمُرَرَّوَاهُ أَبُودَاؤَدَ

مسلمان نما است رواه ابوداؤد

بَابُ صِيَامِ النَّطْوُعِ

باب در بیان روزه نطوعل

عَنْ أَبِي مُرَّةٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

روایت است از ابی مریرہ رض گفت فرمود پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ أَفْضَلُ الصِّيَامِ بَعْدَ رَمَضَانَ شَهْرُ اللَّهِ الْمُحَرَّمِ

و سلم فاضلترین روزها بعد از روزه رمضان روزه ماه خداست که محرم است

وَأَفْضَلُ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْفَرِيضَةِ صَلَاةُ اللَّيْلِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

و فاضلترین نمازها بعد نماز فرض نماز شب کہ بتجدات رواہ مسلم

وَعَنْ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ رَجُلٍ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ

و روایت است از ابی قتادہ رض کہ مردی آمد آنحضرت را صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ كَيْفَ تَعْمُرُ فَعَضِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

علیہ وسلم پس گفت آنمزد چگونه روزه میداری پس در عظم آمد آنحضرت صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ قَوْلِهِ فَلَكَمَارَايَ عَمْرٍ غَضِبَهُ قَالَ

اللہ علیہ وسلم از گفتن آنمزد پس چون دید عظم آمد آنحضرت را گفت

رَضِينَا بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا

را منی شدیم بخدا کہ پروردگار ما است و را منی شدیم باسلام کہ دین ما است و را منی شدیم بمحمد کہ نبی ما است

نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ غَضَبِ اللَّهِ وَمِنْ غَضَبِ رَسُولِهِ فَجَعَلَ

پناه میجویم ب خدا از غضب خدا و از غضب رسول و پس در اسما و

عَمْرٍ مِنْ يَرْدُ هَذَا الْكَلَامَ حَتَّى سَكَنَ غَضَبُهُ فَقَالَ

عمر رض کہ تکرار میکند این کلام را تا آنکہ آرام یافت غضب آنحضرت پس گفت

عَمْرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ مَنْ يَصُومُ الدَّهْرَ كُلَّهُ قَالَ لَا صَامَ

عمر رض یا رسول اللہ چگونه است حال آن کہ کسیکه روزه دارد و در روزگار ہمیشہ گفت آنحضرت را

عمر روز عاشورا است که فاطمه علیها السلام را شهادت رسید و آن روز است که از این عالم جدا شد و از این عالم رفت

۱۱ است

۱۲ است

وَلَا أَفْطَرُ أَوْ قَالَ لَوْ بَعِثْتُمْ وَلَوْ يُفْطِرُ قَالَ كَيْفَ مِنْ يَصُومُ

و نه افطار کرد او یا گفت لم یبعث ولم یفطر شك اولست گفت عمر چگونه است حال یک روزه دار

يَوْمَيْنِ وَيُفْطِرُ يَوْمًا قَالَ وَيَطِيقُ ذَلِكَ أَحَدٌ قَالَ كَيْفَ

دو روز و افطار کند یک روز و مؤاخضرت آیات طاقت دارد آنرا هیچ یک گفت عمر چگونه است

مَنْ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا قَالَ ذَلِكَ صَوْمُ دَاوُدَ قَالَ

حال کسی که روزه یک روز دارد و افطار کند یک روز را گفت آنحضرت این روزه داود پیغمبر است

كَيْفَ مَنْ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمَيْنِ قَالَ وَدِدْتُ أَنِّي

چگونه است حال کسی که روزه دارد و یک روز و افطار کند دو روز فرمود آنحضرت که دوست دارم که من

طَوَّقْتُ ذَلِكَ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

طاقت داده شوم آنرا پست فرمود آنحضرت صلى الله عليه وسلم

ثَلَاثٌ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ وَرَمَضَانُ إِلَى رَمَضَانَ فَمَذَا صِيَامُ

بس است یا اولی است سه روز از هر ماه رمضان تا رمضان بر آفاده ام پس اینست روزه

الدَّهْرُ كُلُّهُ صِيَامُ يَوْمٍ عَرَفَةَ أَحْتَسِبُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكَفِّرَ

روزگار روزه روز عرفه در مزد و ثواب چشم دارم معتقد بر فضل خدا که تکفیر کند

السَّنَةِ الَّتِي قَبْلَهُ وَالسَّنَةِ الَّتِي بَعْدَهُ وَصِيَامُ يَوْمٍ

ساله را که پیش از دست و تکفیر کند ساله را که بعد از دست و روزه روز

عَاشُورَاءَ أَحْتَسِبُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ

عاشوراء چشم دارم از خدا تعالی که تکفیر کند گناهان ساله را که پیش از دست

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ قَالَ سَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

رواه مسلم و هم از ابی قتاده گفت پرسیده شد پیغمبر خدا صلى الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ مَوْلَى الثَّانِيَيْنِ فَقَالَ فِيهِ وَلِدْتُ وَفِيهِ

علیه وسلم از سبب روزه دو شبانه پس فرمود در آن روز زائیده شدم و در آن روز

أَنْزَلَ عَلَيَّ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ

تحت فرستاده است و حمی بن رواه سلم در روایت است از ابی ایوب انصاری رضی

أَنَّهُ حَدَّثَنِي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

که من حدیث کردم این حدیث را که آنحضرت صلی الله علیه وسلم گفت

مَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ أَتْبَعَهُ سِتًّا مِنْ شَوَّالٍ كَانَ

کسیکه روزه دارد در رمضان را بهتر پنج گرداند آن را شش روزه از شوال باشد

كَصِيَامِ الذَّهْرِمِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ

اچیز روزه روزگار همیشه رواه سلم در روایت است از ابی سعید

الْخُدْرِيِّ رَضِيَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

خدری رضی گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

مَنْ صَامَ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بَعَدَ اللَّهُ وَجْهَهُ عَنِ النَّارِ

کسیکه روزه دارد یکروز در راه خدا یعنی در جهاد و دودارد خدا بپا سلف ذات او را از آتش دوزخ

سَبْعِينَ خَرِيفًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ

هفتاد و مرلو از خریف سال است عمر بن ابی بکر کند متفق علیه و از عایشه رضی

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ الْأَثْنَيْنِ

بود آنحضرت صلی الله علیه وسلم که روزه میداشت در بعضی احوال بر دو روز

وَالْخَمِيسِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ

و پنجشنبه رواه الترمذی و النسائی و روایت است از ابی هریره رضی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَعْرِضُ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم عرض کرده می شوند در درگاه عزت

الْأَعْمَالُ يَوْمَ الْأَثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ فَاجِبٌ أَنْ يُعْرَضَ عَمَلِي

اعمال بندگان روز دوشنبه و پنجشنبه پس دوست میدارم که عرض کرده شود عمل من

وَأَنَا صَائِمٌ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ مَقَالَ

در حالیکه من روزه دارم رواه ترمذی و روایت است از ابی ذر رض گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَبَا ذَرٍّ إِذَا

فرمود آنحضرت صلے الله علیه وسلم ای ابو ذر چون

صُمْتَ مِنَ الشَّهْرِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَصُمْتَ ثَلَاثَ عَشْرَةٍ وَأَرْبَعَ عَشْرَةَ

روزه داری از ماه سه روزه پس روزه ده و سیزدهم و چهار و پنجم

وْخَمْسَ عَشْرَةَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ

و پانزدهم را روایت کرد ترمذی و نسائی و روایت است از ابی امامه رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَامَ يَوْمًا

گفت فرمود آنحضرت صلے الله علیه وسلم کسیکه روزه دارد یک روز

فِي سَبِيلِ اللَّهِ جَعَلَ اللَّهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّارِ خَنْدَقًا كَمَا بَيْنَ

در راه خدا میگردد اند خدا میان وے و میان آتش خندق نهادن است که میان

السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَامِرِ بْنِ

آسمان و زمین است رواه ترمذی و روایت است از عامر بن

مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مسعود رض گفت فرمود پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم

الْفَيْمَةُ الْبَارِدَةُ الصَّوْمُ فِي الشِّتَاءِ رَوَاهُ أَحْمَدُ

خیمت بارده روزه داختن است و در زمستان کنایت است از حصول و عجب شگفت

وَالْتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

و ترمذی و روایت است از ابن عباس رض که آنحضرت صلے

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدِمَ الْمَدِينَةَ فَوَجَدَ الْيَهُودَ صَائِمًا

الله علیه وسلم قدم آورد مدینه را پس یافت یهود را روزه دارانه

يَوْمَ عَاشُورَاءَ فَقَالَ لَهُمُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

روز عاشورا پس گفت مرا ایشان را پیغمبر خدا صلے الله علیه

وَسَلَّمَ مَا هَذَا الْيَوْمُ الَّذِي تَصُومُونَهُ فَقَالُوا هَذَا

و سلم چیت این روزیکه روزه میدارید شما در آن پس گفتند یهود این

يَوْمٌ عَظِيمٌ أَنْجَى اللَّهُ فِيهِ مُوسَى وَقَوْمَهُ وَغَرَّقَ فِرْعَوْنَ

روز بزرگ است رسکاری داده است خدا در کوسه موسی را و قوم او را و غرق کرده فرعون را

وَقَوْمَهُ فَصَامَهُ مُوسَى شُكْرًا فَخَنُّ نَصُومُهُ فَقَالَ

و قوم او را پس روزه داشت موسی درین روز بجهت شکرانه پس روزه میداریم برکت متابعت کن

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَنُّ أَحَقُّ وَأَوَّلَى بِمُوسَى

آنحضرت صلے الله علیه وسلم پس سزاوارتر ایم موسی

مِنْكُمْ فَصَامَهُ رَسُولُ اللَّهِ وَأَمْرٌ بِصِيَامِهِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

از شما پس باین روزه میداریم پس روزه واجب است بر ما و امر کرد بر روزه داشتن این روزه متفق علی

وَعَنْ حَفْصَةَ نَذَرْتُ أَنْ أَرُبِعَ لَمْ يَكُنْ يَدْعُهُنَّ

و روایت است از حفصه گفت چهار فصلت اند که نبود که ترک می داد آنها

النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صِيَامُ يَوْمِ عَاشُورَاءَ وَالْعَشْرِ

پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم روزه روز عاشورا و روزه دهم ذی الحجه

وَتَلْتَا آيَاتٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ وَرَكْعَتَانِ قَبْلَ الْفَجْرِ وَاهُ

و روزه دوم از هر ماه و دو رکعت سجدت قبل از نماز اباد او رواه

النَّسَائِيُّ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ

نسائی و روایت است از ابن عباس رض گفت ابن عباس روزه که بود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَفْطُرُ أَيَّامَ الْبَيْضِ فِي حَضَرٍ

صلے الله علیه وسلم که افطار نمیکرد روزهای ایام بیض روزه در حضر

وَلَا سَفَرًا وَاهُ النَّسَائِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ

وَنَهَى عَنْ رَوَاهُ النَّبِيُّ وَرَوَاهُ النَّبِيُّ وَرَوَاهُ النَّبِيُّ وَرَوَاهُ النَّبِيُّ

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِكُلِّ شَيْءٍ ذِكْرُهُ

فَرَمُوهُ بِمَا سَبَّحَ خُذَا صَلَّيْ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّةً خَيْرًا مِنْ أَلْفِ مَرَّةٍ

وَنَزَكَوَةُ الْجَسَدِ الصَّوْمُ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْهُ أَنَّ

وَنَزَكَوَةُ بَدَنِ وَصَحَّتْ دَعَا رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَهَمَّ أَنْ يَزِيدَ مَرَّةً

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَصُومُ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ

أَخْبَرَنِي صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَنَّ رَوْزَه مِثْلَ رَوْزِ دُوسْتَنَه

وَالْخَمِيسِ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ تَصُومُ الْاِثْنَيْنِ

وَالْخَمِيسَ رَأَيْتُكَ تَصُومُ رَوْزَه دُوسْتَنَه رَوْزَه مِثْلَ رَوْزِ دُوسْتَنَه

وَالْخَمِيسَ فَقَالَ إِنَّ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسَ يَغْفِرُ

دُوسْتَنَه رَأَيْتُكَ تَصُومُ رَوْزَه دُوسْتَنَه رَوْزَه مِثْلَ رَوْزِ دُوسْتَنَه

اللَّهُ فِيمَا كُنْتَ مُسْلِمًا إِذَا هَاجَرْتَ يَقُولُ دَعَاهُمَا

خُدَاتِهَا لَدُنْ رَأَيْتُكَ تَصُومُ رَوْزَه دُوسْتَنَه رَوْزَه مِثْلَ رَوْزِ دُوسْتَنَه

حَتَّى يَصْطَلِحَا رَوَاهُ أَحْمَدُ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْهُ قَالَ

تَأْتِيقُ كُنْتُ وَصَلْتُ نَأَيْدِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَابْنُ مَاجَةَ وَهَمَّ أَنْ يَزِيدَ مَرَّةً

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَامَ يَوْمًا

فَرَمُوهُ بِمَا سَبَّحَ خُذَا صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا رَوْزَه وَارِدِ رَوْزَه

إِبْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ بَقْدَهُ اللَّهُ مِنْ جَهَنَّمَ كَعَبْدِ غُرَابٍ

بِحُجَّتِ تَلَبُّ كَرْدَنِ ذَاتِ خُذَا وَرَضَايَ وَدُوسْتَنَه وَارِدِ خُذَا وَارِدِ خُذَا وَارِدِ خُذَا

طَائِرٌ وَهُوَ قَرَحٌ حَتَّى مَاتَ هَرَمًا رَوَاهُ أَحْمَدُ وَرَوَاهُ

بِرَبَّنَه وَرَوَاهُ أَحْمَدُ وَرَوَاهُ أَحْمَدُ وَرَوَاهُ أَحْمَدُ وَرَوَاهُ أَحْمَدُ

الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ قَحِيصٍ وَعَنْ

بیهقی در شعب ایمان از سلمه بن قیس و روایت است از

بُرَيْدَةَ قَالَ دَخَلَ بِلَالٌ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

بریده رضا گفت در آمد بلال بر پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ وَهُوَ يَتَغَدَّى فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و سلم و آنحضرت طعام چاشت بخورد پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ الْفَدَاءُ يَا بِلَالُ قَالَ إِنِّي صَائِمٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ

و سلم حاضر شوی ای بلال طعام را گفت بلال روزه دارم یا رسول الله پس گفت

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَأْكُلُ مِنْ زُقْنَاءِ وَفَضْلُ

آنحضرت صلی الله علیه و سلم میخوریم ما زرق خود را و زیادت

رِزْقِ بِلَالٍ فِي الْجَنَّةِ أَشْهَرَتْ يَا بِلَالُ أَيْ الصَّائِمِ

رزق بلال در بهشت است ای اشعور داری و میدانی ای بلال که روزه دار

يَسْبَحُ عِظَامُهُ وَيَسْتَغْفِرُ لَهُ الْمَلَكُ مَا أْكَلَ عِنْدَهُ

صبح میکند استخوانها را و دعا میخواند بر او فرشته که خورد و نوش کرد

رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ عَامِرِ بْنِ سَهْلٍ

رواه بیهقی در شعب ایمان و روایت است از عامر بن سهل

الْحَرَمِيُّ سَمِعْتُ رَجُلًا يُحَدِّثُ أَنَّهُ سَمِعَ أَشْرَأَ بْنَ

الحرمی که شنیدم مردی را که حدیث میکند که و شنید اشیر بن

مَالِكٍ يَقُولُ فِي الْجَنَّةِ قَصْرٌ لَا يَدْخُلُهُ إِلَّا صَوَّامٌ

مالک را که میگفت که در بهشت محلی و مکانی است که داخل نمیشود آنرا مگر کسی که روزه

رَجَبٍ رَوَاهُ ابْنُ شَاهِينَ فِي التَّرْغِيبِ

در ماه رجب روایت کرد ابن شاہین در ترغیب

بَابُ فَضِيلَةِ لَيْلَةِ الْقَدَرِ

باب در بیان فضیلت شب قدر

حَمْدُ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَارَكَةٍ إِنَّا

قسم قسم بکتاب واضح که بر آئینه افروذ آوریم این کتاب را در شب مبارک بر آئینه

لَنَّا مُنذِرِينَ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ أَمْرًا مِّنْ

ما بودیم ترساننده در آن شب مبارک فیصل کرده میشود هر کار استوار فرود آوریم از ابوحی کون

عِنْدَنَا إِنَّا كُنَّا مُوسِلِينَ ۚ رَحْمَةً مِّنْ رَبِّكَ إِنَّهُ هُوَ

نزدیک خویش بر آئینه ما بودیم فرستنده فرود آوریم از اسببیت از نزد پروردگار تو هر آینه است

السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۚ وَالْفَجْرِ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ۚ وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ۚ

شنوا دانا قسم بصبح و شبها ده گانه و قسم بجفت و طاق

وَاللَّيْلِ إِذَا يَأْسُرُهُ ۚ هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرِ ۚ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ

و قسم بشب چون روان شود آید درین مقدمه سوگند معتبر است صاحب خرد را بر آئینه افروذ آوریم

فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ۚ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ۚ لَيْلَةُ الْقَدْرِ

قرآن را در شب قدر و چه چیز مطلع ساخت ترا که چلیت شب قدر شب قدر

خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرَةٍ ۚ تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ

بشیر است از هزار ماه فرود می آید فرشتگان و روح پاک در آن شب بفرمان

رَبِّهِمْ مِّنْ كُلِّ امْرَأَةٍ سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ ۚ

بهودر دگر خویش بر اے سرانجام هر کارے محض سلامتی است آن شب تا وقت طلوع فجر

عَنْ أَنَسٍ ۖ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از انس گفت فرمود آنحضرت صل الله علیه وسلم

إِذَا كَانَ لَيْلَةُ الْقَدْرِ نَزَلَ جِبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

چون باشد لیلۃ القدر فرود می آید جبرئیل علیه السلام

خبره از کتب

خبره از کتب

خبره از کتب

لَمْ يُخَفَّ عَلَى مَكَانِكُمْ وَلَكِنِّي خَشِيتُ أَنْ تَقْرَضَ عَلَيَّ كُمْ

که نه خوف کرده شد بر شما و نه ترسان شما ولیکن من خوف کردم که قرض شود این نماز تراویح بر شما با جماعت

فَتَعَجَزُوا عَنْهَا فَتَوَفَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

پس عاجز آید شما از ادای آن پس وفات کرد آنحضرت صلی الله علیه وسلم

وَالْأَمْرُ عَلَى ذَلِكَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ

و حال آنکه حال تراویح برین بود رواه البخاری و روایت است از ابی هریره رضی

قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرْجَبُ فِي قِيَامِ

گفت که بود میخواست بر خدا صلی الله علیه وسلم که ترغیب نمیداد و میخواست بر او در نماز قیام

رَمَضَانَ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَأْمُرَهُمْ فِيهِ بِعَزِيمَةٍ فَيَقُولُ مَنْ

در رمضان بے آنکه امر کند ایشان را در قیام رمضان بجهت تاکید و ایجاب پس فرمود آنحضرت کسیکه

قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

قیام کند رمضان را بجهت ایمان و صدقین ثواب و طلب ثواب آخرت آمرزیده شود او را چیزیکه پیش از آن گناهان

الْحَدِيثُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ

تا آخر حدیث رواه مسلم و روایت است از ابی هریره رضی الله عنه بدستیکه

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَامَ رَمَضَانَ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود که قیام کند رمضان را

إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ قَالَ ابْنُ شَهَابٍ

بجهت ایمان و طلب ثواب آخرت آمرزیده شود چیزیکه پیش از آن گناهان

فَتَوَفَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْأَمْرُ عَلَى ذَلِكَ

پس توفی شد روح آنحضرت صلی الله علیه وسلم و حال آنکه ایشان مکالمه میکردند

تَوْصِيَانِ الْأَمْرِ عَلَى ذَلِكَ فِي خِلَافَةِ أَبِي بَكْرٍ وَصَدْرًا

پس توصیه امر به این دو شخص در زمان خلافت ابی بکر و همین بود امرش در زمان مل

مِنْ خِلَافَةِ عُمَرَ وَعَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ الْقَادِرِ ي

خلافت عمر علیه قیام رمضان غیر جماعت و روایت است از عبد الرحمن بن عبد القاری

أَنَّهُ قَالَ خَرَجْتُ مَعَ عُمَرَ ابْنِ الْخَطَّابِ مِنْ لَيْلَةٍ فِي رَمَضَانَ

گفت که بیرون آمدم با عمر ابن الخطاب روزه شبی از رمضان

إِلَى الْمَسْجِدِ فَإِذَا النَّاسُ أَوْشَاعٌ مُتَفَرِّقُونَ يُصَلِّي الرَّجُلُ

بسوی مسجد پس ناگاه مردم پریشان و جدا جدا شدند نماز میکرد مردی

لِنَفْسِهِ وَيُصَلِّي الرَّجُلُ يُصَلِّي بِصَلَاةِ الرَّهْطِ فَقَالَ عُمَرُ

برای خود تنها و نماز میکرد مردی پس نماز میکرد ندانم نماز و سوره پس گفت عمر بن الخطاب

إِنِّي أَمَرْتُ أَنْ يَجْمَعَ هَؤُلَاءِ عَلَى قَارِيٍّ وَاحِدٍ لَكَانَ أَشَدَّ

در سبک من اگر جمع کنم این مردم را بر یک امام برآیند باشد افضل

ثُمَّ عَزَّزَ مَرْتَمَحَهُمْ عَلَى أَبِي ابْنِ كَعْبٍ ثُمَّ خَرَجْتُ مَعَ لَيْلَةٍ

پس عزیمت کردم پس جمع کردم را بر ابی ابن کعب گفت عبد الرحمن بن قاری پس بیرون آمدم با عمر

أُخْرَى وَالنَّاسُ يُصَلُّونَ بِصَلَاةِ قَارِيٍّ ثُمَّ قَالَ عُمَرُ

دیگر و حال آنکه مردم نماز میکردند بنماز امام خود گفت عمر روزه

يَنْعَمُ الْبِدْعَةُ هَذِهِ وَالَّتِي تَنَامُونَ عَنْهَا أَفْضَلُ مِنَ الَّتِي

نیکو بدعت است این بدعت و آن نماز که خواب میکند و غفلت میورزید شما از آن فاضلتر از آنکه

تَقُومُونَ يُرِيدُ آخِرَ اللَّيْلِ وَكَانَ النَّاسُ يَهْوُمُونَ أَوَّلَهُ

که قیام میکنند بخوابت عمر آخر شب را بودند مردم که قیام میکردند در اول شب

رَوَاهُمَا الْبُخَارِيُّ وَعَنْ عَائِشَةَ نَدَّ قَالَتْ فَقَدْ بَدَأْتُ

روایت کرد این حدیث هر دو را بخاری و روایت است از عایشه روزه گفت عایشه که گمراهی

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةٍ فَإِذَا هُوَ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم را در شب نوبت خود پس ناگاه دیدم که آنحضرت

۴
حدوث این نسبت در جماعت
و اصل جماعت در زمان
آنحضرت صلی الله علیه و آله
و آنحضرت بگذارد چنانکه در حدیث
بیجا است که آنحضرت فرماید
و این حدیث را در حدیث
و در اصل است و مردم را نسبت

بِالْبَقِيْعِ فَقَالَ أَكُنْتُ تَخَافِيْنِ أَنْ يَحْبِفَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَرَسُولُهُ

در عقبه مدینه مطهره است پس گفت آنحضرت که آیا بدو تر که میترسید بآنکه جوهرش میکند خدا بر تو و پیغمبر او

قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي ظَنَنْتُ أَنَّكَ أَتَيْتَ بَعْضَ نِسَائِكَ

گفتم عایشه که گفتم یا رسول الله بدرستی که من گمان کردم که تو آمدی به بعضی از زنان خود

فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَنْزِلُ لَيْلَةَ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ إِلَى

پس فرمود آنحضرت که سبیش آن بود که بدستی خدا تعالی نزول میکند بفضول و رحمت شب نیمه شعبان بر همه

السَّمَاءِ الدُّنْيَا فَيَغْفِرُ لَكثَرٍ مِنْ عَدَدِ شَعْرِ غَنَمٍ كَلْبِ

آسمان که فرود در آسمان است و از هر درخت و از شمار دگرهاست گو سپندان قبله کلب بیشترین غنم

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَنَرَادُ بْنُ مِهْنٍ اسْتَحَقَّ النَّارَ

رواه الترمذی و ابن ماجه و زیاده کرد رزین لفظ من استحق النار یعنی مستحق النار را

وَعَنْ عَائِشَةَ نَزَلَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از عایشه رحم از آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قَالَ هَلْ تَذَرَيْنِ مَا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ يَعْنِي لَيْلَةَ النِّصْفِ

که فرمود آیا در میان آنکه تو ایستاده چه چیز است درین شب از بركات و غرایب یعنی شب نیمه

مِنْ شَعْبَانَ قَالَتْ مَا فِيهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ فِيهَا أَنْ يُكْتَبَ

از شعبان گفت عایشه چه چیز است درین شب یا رسول الله پس فرمود آنحضرت که درین شب نوشته شود

كُلُّ مَوْلُودٍ بَنِي آدَمَ فِي هَذِهِ السَّنَةِ وَفِيهَا أَنْ يُكْتَبَ كُلُّ

هر که زائیده شود از فرزندان آدم درین سال و دیگر در آن شب نوشته شود هر که

هَالِكٌ مِنْ بَنِي آدَمَ فِي هَذِهِ السَّنَةِ وَفِيهَا تُرْفَعُ أَعْمَالُهُمْ

هالک شود از فرزندان آدم درین سال و درین شب برداشته شود کردار همه فرزندان آدم

وَفِيهَا تُنْزَلُ أَرْغَمُهُمْ فَقَالَ تَسْمِعُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا مِنْ أَحَدٍ

در آن شب نازل کرده شود از آنهاست بنی آدم پس گفت عایشه رحم ای پیغمبر خدا منیت هیچ کس

يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا بِرَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى فَقَالَ مَا مِنْ أَحَدٍ

که در آید بهشت را مگر برحمت خدایتعالی هرگفت آنحضرت که نیت هیچ یکی که

يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا بِرَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى ثَلَاثًا قُلْتُ وَلَا أَنْتَ

در آید بهشت را مگر برحمت خدایتعالی گفت آنحضرت این کلمات را سه بارگفت عایشه که گفتم و سه درآید

يَا رَسُولَ اللَّهِ فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى حَامَتِهِ فَقَالَ وَلَا أَنَا إِلَّا

ای پیغمبر خدا پس نهاد آنحضرت دست مبارک خود را بر سر مبارک خویش گفت و من درمی گویم و من

أَنْ يَتَغَمَّدَنِي اللَّهُ مِنْهُ بِرَحْمَتِهِ يَقُولُهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ رَوَاهُ

بهوش در آنحضرت برحمت خود در حالتیکه میگفت آنحضرت ۳ این کلمات را سه بار رواه

الْبَيْهَقِيُّ فِي الدَّعَوَاتِ الْكَبِيرِ وَعَنْ أَبِي مُوسَى

بیهقی در دعوات کبیر و روایت است از ابی موسی

الْأَشْعَرِيُّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ

اشعری روایت از آنحضرت صلوات الله علیه وسلم فرمود آنحضرت که بدرستی خدایتعالی آنرا

اللَّهُ لَيَطَّلِعُ فِي لَيْلَةِ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ فَيَغْفِرُ لِكُلِّ خَلْقٍ

واقف می شود بر احوال بندگان در شب نصف از شعبان پس می آمرزد و مریب طلق را

إِلَّا الْمُشْرِكِ أَوْ مُشَاهِنٍ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَرَوَاهُ أَحْمَدُ

مگر مشرک را و دشمن را و زنده و کینه در زنده مسلمان را رواه ابن ماجه و رواه احمد

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَامِسِ فِي رِوَايَةٍ إِلَّا اثْنَيْنِ

از عبدالله بن عمرو بن العاص و در روایت احمد آمده که خدای تعالی بخشد به را مگر

مُشَاهِنٍ وَقَاتِلِ النَّفْسِ وَعَنْ عِيٍّ فَقَالَ قَالَ

مُشاهن را و خون فاحش ریزنده و کشنده نفس را و روایت است از عی که گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَانَتْ لَيْلَةُ النِّصْفِ

آنحضرت صلوات الله علیه وسلم چون باشد شب نیمه

رواه الترمذی ورواه ابو داؤد وابن ماجه از

ابی ابن کعب وروایت است از عایشه رض گفت عایشه سنت بر

معکلف آنست که عیادت نکند مریض را و حاضر نشود نماز جنازه را

ومسائے نکلنے اور مباشرت نکلنے اور ویران نیاں براے جانے

مگر براے حاجتے کہ چارہ نیت ازان و روانیت اعتکاف مکر ہوزہ و روانیت اعتکاف

مکر در مسجد جامع یعنی مسجد جماعت رواه ابو داؤد و روایت است از ابن عباس

کہ پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم لکھتے اور لکھی

متعلق کران سنج کرده میشود و باز داشته میشود اگر آن دو برابر داده میشود مگر اگر از

حکایت کہ فوت می شود اور اسباب اختلاف۔ اوس میں اس حکایت پر ہمہ را رواہ ابن ماجہ

کتابہ در بیان فضائل القرآن

بس وقتیکہ خوانی قرآن را پس پناه طلب کن بخدا از شیطان رانده شده

رواه الترمذی ورواه ابو داؤد وابن ماجه
 رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَرَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةٍ عَنْ
 أَبِي بِنِ كَعْبٍ وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ السُّنَّةُ عَلَى
 الْمُتَكَيِّفِ أَنْ لَا يَبُودَ مَرِيضًا وَلَا يَشْهَدَ جَنَازَةً
 وَلَا يَمَسُّ الْمَرْأَةَ وَلَا يَبَاشِرُهَا وَلَا يَخْرُجُ لِحَاجَةٍ
 إِلَّا لِمَا لَا يُدْمِنُهُ وَلَا يَعْتَكَافُ إِلَّا بِصَوْمٍ وَلَا يَعْتَكَافُ
 إِلَّا فِي مَسْجِدٍ جَامِعٍ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ
 أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي
 الْمُتَكَيِّفِ هُوَ يُتَكَيَّفُ الذُّؤُوبَ وَيُجْزِي لَهُ مِنَ
 الْحَسَنَاتِ كَعَامِلِ الْحَسَنَاتِ كُلِّهَا رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةٍ
 كِتَابُ فَضَائِلِ الْقُرْآنِ
 فَاذْأَقْرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

قُلْ لِّسْنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا

بگو اگر جمع شوند آدمیان و جن برآنگه بیارند انسند این

الْقُرْآنَ لِأَيِّ تُؤَنِّمُ بِهِ وَلَوْ كَانَ بِعَصْمَةٍ لِّبَعْضِكُمْ لَظَهَرَ أ

قرآن هرگز نیارند مانند آن اگر چه باشد بعضی ایشان بعض را مدد دهند

أَمْ يَقُولُونَ افتره فكل فأنو إيفسر سور مثله مفتريات

لذا میگوید رسته است قرآن را بگو پس بیارید ده سوره اند این برافته

وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

و بخواند برکراتواند بخردا اگر راست گو هستید

وَأَن كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ

والگستد در شمه از انجی فرود آوردم بر بنده خود پس بپارید یک سوره

مِنْ مِّثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ

انندان و بخانند مردگاران خود را بکج خدا اگر مستند

صَدِّقِينَہَ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا أَوْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأَنْتُمْ أُولَئِكَ الْخَاسِرُونَ

راست گو
بم اگر نگوید و المستقیم اندگوید و میزند کند از آن آتش یوزان

الَّتِي وَقَّوْهَا النَّاسُ وَالْحَمَادُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ هـ

آنکے انکسار و انکار سے مسکرا کر فرمایا کہ وہ شہید است را کے کفر ان

لَهُ أَتَىٰ نَامُذَّ الْقُرْآنَ عَلَىٰ حَمْدٍ لِّرَأْسِهِ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا

کون سا ملک اس کے پیچھے رہ گیا ہے؟

اگر خودی اور دین میں تضاد ہو تو دین کو چھوڑ کر خودی کی پیروی کرنا جائز ہے۔

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

از حوت خدا بر اینته امرو فرستادیم قرآن را و بر اینته امرو را که ایم

إِنَّمَا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ وَهَذَا آيَاتُ الْكِتَابِ

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الَّذِي

گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم ہر سیکہ آن سے کہ

لَيْسَ فِي جَوْفِهِ شَيْءٌ مِنَ الْقُرْآنِ كَالْبَيْتِ الْخَرِبِ رَوَاهُ

نسیت در دون وے چیزے از قرآن، بچو خانہ ویران است رواہ

الترمذی والدارمی وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو

الترمذی والدارمی در روایت است از عبد اللہ بن عمرو رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقَالُ لِمَا حَبِ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم کہتے می شود مرصاحب

الْقُرْآنِ اقْرَأْ وَارْتَقِ وَرَتِّلْ كَمَا كُنْتَ تَرْتِّلُ فِي الدُّنْيَا

قرآن را بخوان و ترقی مدارج کن و بخود بخوان قرآن را چنانکہ ترتیل میکردی در دنیا

وَإِنَّ مَنَازِلَكَ عِنْدَ آخِرَائِكَ تَقْرَأُهَا رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

ہر سیکہ منزل تو نزد آخر آیتے کہ میخوانی آنرا رواہ احمد و الترمذی

وَأَبُو دَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ

والیو داؤد والنسائی وروایت است از ابی سعید رض گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الرَّبُّ تَبَارَكَ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ میگوید پروردگار تبارک

وَتَعَالَى مَنْ شَفَلَهُ الْقُرْآنُ عَنْ ذِكْرِي وَمَسْئَلَتِي أَعْطَيْتُهُ

و تقالے کہے کہ بازدار و اورا قرآن از ذکر کردن من و دعا و سوال من میدہم اورا

أَفْضَلَ مَا أُعْطِيَ السَّائِلِينَ وَفَضْلُ كَلَامِ اللَّهِ عَلَى سَائِرِ

بیشتر از آنچه میدہم سوال کنندگان را و فضل کلام خدا بر باقی کلام خلایق

الْكَلَامِ كَفَضْلِ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالدَّارِمِيُّ

بہم فضل خدا است بر مخلوق او رواہ الترمذی والدارمی

وَالْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ

والبیهقی در شعب ایمان و روایت است از ابن مسعود رض گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنْ

فرمود پناهمر خدا صل الله علیه وسلم کسیکه بخواند یک حرف از

كِتَابِ اللَّهِ فَلَهُ بِهِ حَسَنَةٌ وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا لَا أَقُولُ

کتاب خدا پس مراوراست یعنی در هر یکی جزا داده می شود بده چند او یعنی گویم

أَلَمْ حَرْفٌ أَلِفٌ حَرْفٌ وَلَا مٌ حَرْفٌ وَمِمْ حَرْفٌ رَوَاهُ

الم یک حرف است بل الف تنها حرفت و همچنین لام حرف است و میم حرف است رواه

الترمذِيُّ وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ مُعَاذِ الْجُهَنِيِّ قَالَ

الترمذی و الدارمی و روایت است از معاذ الجهنی رض گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ

فرمود آنحضرت صل الله علیه وسلم کسیکه بخواند قرآن را

وَعَمِلَ بِمَا فِيهِ لَا يَسْ وَالِدَاهُ تَلْجَايُومَ الْقِيَمَةِ ضَوْءٌ

و عمل کرد بخیزد که در قرآن است پوشانیده شوند پدر و مادر او تلجایوم روز قیامت که روشنایی

أَحْسَنُ مِنْ ضَوْءِ الشَّمْسِ فِي بُيُوتِ الدُّنْيَا لَوْ كَانَتْ

خوبتر و قوی تر از روشنایی آفتاب باشد در خانه های دنیا اگر می بود آفتاب

فِيكُمْ فَمَا ظَنُّكُمْ بِالَّذِي عَمِلَ بِهَذَا رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ

در خانه های شما پس چیت گمان شما بان کسیکه بخواند و عمل کند بقرآن رواه احمد و ابوداود

وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ

و روایت است از عقبه بن عامر رض گفت شنیدم آنحضرت را

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَوْ جُعِلَ الْقُرْآنُ فِي إِهَابِ شَرِّ

صل الله علیه وسلم که میگفت اگر گردانیده می شد قرآن در پوسته پست

أَلْقَى فِي النَّارِ مَا احْتَرَقَ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَعَنْ عِيسَى

انما ختمی شد در آتش نیرخت رواه الدارمی و روایت است از علی رضی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم هر که بخواند قرآن را

فَاسْتَظْهَرَهُ فَأَحْلَ حَلَالًا لَهُ وَحَرَّمَ حَرَامَهُ أَدْخَلَهُ اللَّهُ

پس یاد کرد آنرا پس حلال گرداند حلال آنرا و حرام گرداند حرام آنرا درمی آرد خدا بیجا لے اورا

الْجَنَّةَ وَنَفَقَةٍ فِي عَشْرَةٍ مِنْ أَمَلٍ بَيْتِهِ كُلُّهُمْ قَدْ

در بهشت و قبول میکند شفاعت اورا در ده کس از اهل بیت و سے کہ ہر ایک ان جنتیق

وَجَبَتْ لَهُمُ النَّارُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ

واجب شدہ است برای انراں را آتش رواه احمد و الترمذی و ابن ماجہ

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

در روایت است از ابی ہریرہ رضی گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ فَافْرُؤْهُ فَإِنَّ مَثَلَ

علیہ وسلم بیاموزید قرآن را پس بخوانید آنرا پس بدرسیکہ حال

الْقُرْآنِ لِمَنْ تَعَلَّمَ فَقَرَأَهُ وَقَامَرَهُ كَمَثَلِ جِرَابٍ فَحْشُو

قرآن کریمے را کہ آموخت پس خواند آنرا و قلم کرد بدان همچو انانی است کہ پر کرده شدہ است

مِسْكَانُ فَوْحٍ بِهِ رِيحٌ كُلُّ مَكَانٍ وَمَثَلُ مَنْ تَعَلَّمَ

بگل میدید بودے دے در ہر جا و حال سیکہ آموخت قرآن را

فَرَقَدَ فَمَوْجُوفٍ بِهِ كَمَثَلِ جِرَابٍ أَوْ كِي عَلَى مِسْكِ

پس خواب کرد حال آنکہ قرآن در شکم اوست همچو حال ابان مشک است کہ ہستہ شدہ است بربو

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ

رواہ الترمذی و النسائی و ابن ماجہ و روایت است از

إِنِّي هُرَيْرَةٌ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
إِنِّي هُرَيْرَةٌ رَضِ كُفْتُ فَرَمُودِ بِغَايِبِ رَضِ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَرَأَ ظُهُوهُ وَكَسَّ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَوَاتِ
بِدرستی که خدایتعالی خواند یعنی اظهار کرد سوره که ویشین را پیش از آنکه پیدا کند آسمان را

وَالْأَرْضِ بِأَلْفِ عَامٍ فَلَمَّا سَمِعَتِ الْمَلَائِكَةُ الْقُرْآنَ قَالَتْ
وَرِزَمِ را بهر سال هرگاه که شنیدند فرشتگان قرأت که ویش را گفتند فرشتگان

طُوبَى لِمَنْ يُنْزِلُ هَذَا عَلَيْهَا طُوبَى لِمَنْ يَجُودُ بِهَذَا
خیر و خوبی باد بر آنست که اگر خود فرستاده شود این هر دو سوره بر آن است و خوبی باد بر آن حکمها را و دلها را که بزرگواران را

وَطُوبَى لِمَنْ يَتَكَلَّمُ بِهَذَا رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَعَنْ
و خوبی باد بر زبان در آن که تکلم کند این رواه الدارمی و روایت است از

إِنِّي هُرَيْرَةٌ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
إِنِّي هُرَيْرَةٌ رَضِ كُفْتُ فَرَمُودِ بِغَايِبِ رَضِ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

أَعْمُرُوا الْقُرْآنَ وَاتَّبِعُوا عَرَائِيهِ وَغَرَائِبُهُ فَرَأَيْتُهُ
اظهار کنید معانی قرآن را و پیروی کنید غرایب قرآن را و غرایب و غریبها را

وَهَدُودُهُ وَعَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
و حدود او است و روایت است از عایشه رَضِ که آنحضرت صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ قِرَاءَةُ الْقُرْآنِ فِي الصَّلَاةِ أَفْضَلُ مِنْ
و سلم گفت خواندن قرآن در نماز بهتر است از

قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ فِي غَيْرِ الصَّلَاةِ وَقِرَاءَةُ الْقُرْآنِ فِي غَيْرِ
خواندن قرآن در غیر نماز و خواندن قرآن در غیر

الصَّلَاةِ أَفْضَلُ مِنَ التَّسْبِيحِ وَالتَّكْبِيرِ وَالتَّسْبِيحُ أَفْضَلُ
نماز افضل است از تسبیح و تکبیر و تسبیح بهتر است

مِنَ الصَّدَقَةِ وَالصَّدَقَةُ أَفْضَلُ مِنَ الصَّوْمِ وَالصَّوْمُ

از صدقه دادن در راه خدا و صدقه دادن بهتر است از روزه داشتن و روزه داشتن

جَنَّةٌ مِنَ النَّارِ وَعَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ أَوْسٍ

سپهر است از آتش دوزخ و روایت است از عثمان ابن عبد الله ابن اوس

التَّقْفِي عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

التقفی از جد خود که اوس است گفت فرمود پیا پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

قِرَاءَةُ الرَّجُلِ الْقُرْآنِ فِي غَيْرِ الْمُصْحَفِ لَفْ دَرَجَتِهِ وَقِرَاءَتُهُ

تو باب خواندن مرد قرآن را در غیر مصحف هزار درجه دارد و تو باب خواندن او

فِي الْمُصْحَفِ تُضَعَّفُ عَلَى ذَلِكَ إِلَى أَلْفِي دَرَجَةٍ وَعَنْ

در مصحف زیاده کرده می شود بر آن تا دو هزار درجه و روایت است از

ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابن عمر رض گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ تَصْدُقُ كَمَا يَصْدُقُ الْحَدِيدُ إِذَا أَصَابَهُ

بدر سیکه این دل های مردم زنگ بگیرد بچند تیر سیکه و در چنانکه زنگ بگیرد آهن و تیر سیکه آتزا

الْمَاءُ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا جِلْدُهَا قَالَ كَثْرَةُ ذِكْرِ الْمَوْتِ

آب گفته شد ای رسول خدا چیست سبب روشنی و صفا وی گفت بسیار یاد کردن موت

وَيَلَاوَةُ الْقُرْآنِ رَوَى الْبَيْهَقِيُّ الْأَحَادِيثَ الْأَرْبَعَةَ فِي

و خواندن قرآن است روایت کرده بیهقی این چهار حدیث را در

شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ الْحَسَنِ مُوسَى أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى

شعب ایمان و روایت است از حسن بهری از موسی که آنحضرت صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَرَأَ فِي لَيْلَةٍ مِائَةَ آيَةٍ لَمْ يَحَاجْهُ

الله علیه وسلم فرمود که بخواند در شب صد آیت قرآن محاجات کند نعمت نماند از

الْقُرْآنُ تِلْكَ اللَّيْلَةُ وَمَنْ قَرَأَ فِي لَيْلَةٍ مِائَتَ آيَةٍ

قرآن در آن شب و کسی بخواند در شب دوسه آیت

كُتِبَ لَهُ قُنُوتُ لَيْلَةٍ وَمَنْ قَرَأَ فِي لَيْلَةٍ خَمْسَ مِائَةِ آيَةٍ

نوشته شود بر او و عادت شب و کسی بخواند در شب پنجاه آیت

إِلَى أَلْفٍ أَصْبَحَ وَكَهْ قِنْطَارٍ مِنَ الْأَجْرِ قَالُوا أَوْ مَا الْقِنْطَارُ

تا هزار صبح میکند در حالیکه مرا و راست قنطار از اجز گفتند صواب و صیبت قنطار

قَالَ اثْنَا عَشَرَ ألفًا رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَعَنْ أَبِي مُوسَى

گفت آنحضرت قنطار مقدار دوازده هزار است رواه الدارمی و روایت است از ابی موسی

الْأَشْعَرِيُّ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

اشعری رحمه گفت گفت ابی موسی که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

نَهَاهُ هَذَا الْقُرْآنُ كَوَالِدِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَمْ يَأْشَدُّ

رعایت و مداومت کنید بقرآن پس سوگند بخدا ای که بها من دست بویست بر آید

تَفْصِيًّا مِنْ الْإِيلِدِ فِي عَقْلِهَا مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

از دوی را شدن از شتر که بسته باشد ای و در رسن متفق علیست و رواست از

أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابی هریره رحمه گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَتَغَنَّ بِالْقُرْآنِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ

نیست از ما کسی که لغنی کند بقرآن یعنی سینه شود از همه رواه بخاری و روایت است از

الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

برادرین عازب رحمه گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

وَسَلَّمَ زَيْنُ الْقُرْآنِ بِأَصْوَاتِكُمْ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ

وسلم بیا زیند قرآن را بخوش آوازهای شما رواه احمد و ابو داود

وَابْنُ مَاجَةَ وَالذَّارِمِيُّ وَعَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ قَالَ

وابن ماجه والدارمي وروایت است از سعد بن عبادہ رضی گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ أَمْرٍ يَقْرَأُ

فرمود پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ وسلم نیست هیچ مردے که می خواند

الْقُرْآنَ تَقْرِيئًا إِلَّا لَقِيَ اللَّهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَحَدًا مَرَوَاهُ

قرآن را بهتر فراموشش گرداند آنرا که آنکه پیش می آید خدا را روز قیامت منقطع الاعضا یعنی بجز خدا

أَبُو دَاوُدَ وَالذَّارِمِيُّ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو

ابوداؤد والدارمي وروایت است از عبد اللہ بن عمرو رضی

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَمُفِيقَةٍ

که آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم فرمود که نه فیسید

مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فِي أَقَلِّ مِنْ ثَلَاثِ دَوَاهٍ التِّرْمِذِيُّ

کسیکه خواند قرآن در کمتر از سه روز رواه الترمذی

وَأَبُو دَاوُدَ وَالذَّارِمِيُّ وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ

وابوداؤد والدارمي وروایت است از عقبه بن عامر رضی گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْرُ الْقُرْآنِ

فرمود پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ وسلم هجر کنند قرآن را

كَالْجَاهِرِ بِالصَّدَقَةِ وَالْمُسْرِ بِالْقُرْآنِ كَالْمُسْرِ بِالصَّدَقَةِ

بجز آنکه را دهنده است صدق را و بجز از پست خواننده قرآن را بجز پنهان دهنده است

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ وَعَنْ اللَّيْثِ

رواه الترمذی و ابوداؤد والنسائی وروایت است از لیث

ابْنِ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ يَعْلَى ابْنِ مَالِكٍ

بن سعد رضی که وی روایت میکند از ابن ابی ملیکة از یعلی ابن مالک رضی

أَنَّهُ سَأَلَ أُمَّرَ سَلَمَةَ عَنْ قِرَاءَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

که در پی سید از ام سلمه رضی الله عنهما از قرارت پیغمبر صلی الله علیه

وَسَلَّمَ فَإِذَا هِيَ تَنْتَعُ قِرَاءَةً مُفَسَّرَةً حَرْفًا حَرْفًا

و سلم پس نگاه ام سلمه صفت میکند قرارت را که پیدا و کشاده است حرف بعد از حرف جدا جدا

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ وَعَنْ حُذَيْفَةَ

رواه الترمذی و ابو داود و النسائی و روایت است از حذیفه

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْرَءُوا

رضی گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم بخوانید

الْقُرْآنَ يَلْحَمُونَ الْعَرَبِ وَأَصَوَاتُهُمْ أَيْتَا كُرُوحُ نَ

قرآن را بمن عرب و خوش آوازیهای ایشان و دور دارید خود را از لمن

أَهْلِ الْعِشْقِ وَلُحُونِ أَهْلِ الْكِتَابِ بَيْنَ وَسَيْحِي بَعْدِي

اهل عشق و لمن های اهل دو کتاب یعنی توریت و انجیل و زود باشند که بیاید پس از من

تَوْمَ يَرْجِعُونَ بِالْقُرْآنِ تَرْجِيعَ الْغَنَاءِ وَالنَّوْحِ وَلَا يَجَاوِرُونَ

گروهی که ترجیع کنند بقرآن مانند سرود و نوحه و نمی گزرد قرآن

خَاجِرَهُمْ مَفْتُونَةً قُلُوبُهُمْ قُلُوبُ الَّذِينَ يُعِيبُهُمْ

کلومی ایشان را در فتنه انداخته شده است دلها را و دلها آنگاه که خوش می آید

شَاءَ لَهُمْ دَوَاهُ الْبَيْهَقِيِّ فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ وَرَزِينُ فِي

حال ایشان رواه بیهقی در شعب ایمان و رزین در

كِتَابِهِ وَعَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ

کتاب خود و روایت است از براء بن عازب رضی الله عنه گفت شنیدم آنحضرت را

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ حَسِّنُوا الْقُرْآنَ بِأَصْوَاتِكُمْ

صلی الله علیه و سلم که میگفت نیک گردانید قرآن را با آوازیهای خود

فَإِنَّ الصَّوْتِ الْحَسَنَ يَزِيدُ الْقُرْآنَ حُسْنًا وَوَاهُ الدَّارِ يُمِ

زیرا که آواز خوش زیاده میگرداند قرآن را در حسن رواه الدارمی

وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ عَنْ أَنَسٍ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَلَيْسَ بِمُتَلَدِّ

و روایت است از عمران بن حصین رضا که او گذشت بر قصه خوان که قرآن میخواند

ثَقِيلٍ وَلَا يَسْتَرْجِعُ ثُمَّ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَلَيْسَ بِمُتَلَدِّ

و از مردم سوال میکرد پس استرجاع کرد عمران پستتر گفت که شنیدم آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَلَيْسَ بِمُتَلَدِّ

علیه وسلم را که میگفت کسیکه خواند قرآن را پس باید که سوال کند خدا را بقرآن

يَقَالُ لَهُ سَبِّحْهُ أَتَوَامُّ يَتَرَوُونَ الْقُرْآنَ يَسْأَلُونَ بِهِ

پس بدرستی که شان اینست زود باشد که بیایند گرد و بها که بخواند قرآن را و سوال کنند

النَّاسَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ بُرَيْدَةَ قَالَ

از مردم رواه احمد و الترمذی و روایت است از بریده گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ

فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسیکه بخواند قرآن را

يَتَأَكَّلُ بِهِ النَّاسُ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَوَجْهُهُ عَظِيمٌ

در حالیکه طلب اهل میکند قرآن از مردم بیاید آنکس روز قیامت حال آنکه روی او عظیم است

لَيْسَ عَلَيْهِ لَحْمٌ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ

که نیست در روی او گوشت رواه بیهقی در شعب ایمان و روایت است از

أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

انس بن مالک گفت رسول الله صلی الله علیه وسلم

إِنَّ لِلَّهِ أَهْلِينَ مِنَ النَّاسِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ هُمْ

بدیه میگردانند از ایشان در جواب از مردمان گفتند صحابه ای پیغمبر خدا کیستند ایشان

قَالَ هُوَ أَهْلُ الْقُرْآنِ أَهْلُ اللَّهِ وَخَاصَّتُهُ دَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ

فرمود ایشان اهل قرآن اهل الله و خواص او اند رواه ابن ماجه

وَعَنْ أَبِي إِبْنِ كَعْبٍ مَابَالُ أَكْوَامٍ يُقْرَأُ عَلَيْهِمْ كِتَابُ اللَّهِ

و روایت است از ابی بن کعب رضی چه حال آنکان است که خوانده شود برایشان کتاب خدا

لَا يَدْرُونَ مَا قُرِئَ عَلَيْهِمْ فِيهِ وَلَا مَا رُكَّ هَكَذَا كَانَتْ

نمی دانند که چه خوانده شد برایشان در آن و نمی دانند که چه ترک کرده شده است همچنین بود حال

بَنُو إِسْرَائِيلَ خَرَجَتْ خَشْيَةُ اللَّهِ مِنْ قُلُوبِهِمْ فَقَابَتْ

بنی اسرائیل بیرون شد خوف خدا از دلبهای ایشان پس غایب شد

قُلُوبُهُمْ وَشَهِدَتْ أَبْدَانُهُمْ أَلَا وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ

دلبهای ایشان و حاضر شد بدنهای ایشان آگاه شود بهر آنچه خدا سے بزرگ و بلند

لَا يَقْبَلُ مِنْ أَحَدٍ عَمَلًا حَتَّى يَشْهَدَ بِقَلْبِهِ مَا شَهِدَ بِسَدَنِهِ

قبول نمی کند از کسی هیچ عملی تا آنکه گواهی دهد بدین که گواهی میداد بدن خود

جَامِعٌ وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

جامع روایت است از انس بن مالک رضی گفت فرمود آنحضرت صلوات

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْتِيهِمُ الْقُرْآنُ إِنَّ أَهْلَ السَّمَوَاتِ

الله علیه و سلم می آید بر ایشان قرآن بدرستی که اهل آسمان

يَذْكُرُونَ تَكْرُماً عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى فَتَجِبُوا إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِتَوْقِيرٍ

یاد میکنند شمارا نزد خدا بیاورد پس دوست شوید بوسی خدا بسبب توقیر

كِتَابِهِ يَزِيدُكُمْ حُبًّا وَيُجِبُكُمْ إِلَى عِبَادَةِ يَاحْمَلَةَ الْقُرْآنِ أَنْ تَكُونُوا

کتاب او زیاده دوست میدارد شمارا خدا دوست میگرداند شمارا نزد خدا گان او آید و قرآن

مُخَصَّصُونَ بِوَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى الْمُتَعَلِّمُونَ كَلَامَ اللَّهِ تَعَالَى

مخصوص هستند برحمت خدا بیاورد تعلیم کنندگان کلام خدا بیاورد

این حدیث از کتاب
تذکره اهل بیت
عجل الله فرجهم
در بیان احوال
و مناقب ائمه
عجل الله فرجهم
است

الْمُقَرَّبُونَ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى مَنْ وَالَاهُمْ تَقَرَّبَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى

قریب کرده شده اند از خدا تعالی کسیکه دوست داشت ایشان را قرب میابد بسوی خدا تعالی

وَمَنْ عَدَاَهُمْ فَقَدْ عَادَ اللَّهَ يَذْفَعُ عَنْ قَارِي الْقُرْآنِ بَلَاءَ

و کسیکه دشمن گرفت ایشان را پس تحقیق دشمن داشت خدا را و در کرده شود از خواننده قرآن بلا ای

الدُّنْيَا وَيَذْفَعُ عَنْ مُسْمِعِ الْقُرْآنِ بَلَاءَ الْآخِرَةِ بِاحْمَلَةِ

دنیا و دفع کرده شود از شنونده قرآن بلا ای آخرت ای حاملان

الْقُرْآنِ فَتَحْتَبَوُا إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِتَوْفِيقِ كِتَابِهِ يَزِدُّكُمْ حُبًّا

قرآن پس است شایسته ایشان شمارا بسوی خدا تعالی بسبب بزرگی کتاب که زیاد میکند خدا تعالی

وَيُحِبُّكُمْ إِلَى عِبَادِهِ جَامِعِ كَبِيرٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ قَالَ

و دوست میکند شمارا بسوی بندگان او روایت است از انس رضی گفت

خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ فَنَادَى

برآمد آنحضرت صلی الله علیه وسلم روزی پس ندا کرد آنحضرت

بِأَعْلَى صَوْتِهِ يَا حَامِلَ الْقُرْآنِ اكْمَلْ عَيْنَيْكَ بِالْبُكَاءِ

به بلند آواز خود که بردارنده قرآن سرزمین کن هر دو چشم ترا از گریه

إِذَا أَضْحَيْكَ الْمُبْطِلُونَ وَقُمْ بِاللَّيْلِ إِذَا نَامَ التَّائِمُونَ

و وقتی که خدعه کنند مبطلون و برخیز شب بر ای نماز چون خواب کنند خائمان

وَصُمْ إِذَا أَكَلَ الْأَعْلَوْنَ وَاعْفُ عَمَّنْ ظَلَمَكَ وَلَا تَحْقِدْ

و روزه بدار و تنگه میخورند خورندگان و عفو کن از کسیکه ظلم کند بر تو و کینه مدار

فِي مَنْ يَحْقِدُ وَلَا تَحْمِلْ فِيمَنْ يَحْمِلُ الَّذِي

در حق کسی که کینه دارد و ندادان مشورت حق کسیکه حامل شود رواه دیلمی

بَابُ تَفْصِيلِ فَضَائِلِ سُورَةِ الْقُرْآنِ وَأَيَّاتِهِ

باب تفصیل فضائل سوره های قرآن و آیات آن

وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ

وهر که روگردان شود از یاد کردن من پس او را بود زندگانی تنگ و ما این را برای او را

يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْنَى قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ

روز قیامت گوید ای پروردگار من چرا مرا کینگی مرا نابینا و هر گاه پیش ازین

كُنْتُ بَصِيرًا قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا وَ

بینا بودم گوید همچنین آمد تو نشانیهای ما پس تغافل کردی از آن

كَذَلِكَ الْيَوْمَ نُنْشِرُكَ وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكَ فِي الْكِتَابِ

و همچنین امروز تو را زنده میگردانیم و در حق تو هرگز آینه نرساد تا خدا بر شما در قرآن

أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا

که چون بشنوید آیتها را خدا را بخندند و می آید و تمسخر کرده می شود آیتها

فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ

پس نشینید با ایشان تا آنکه شروع کنند در سخنی بجز آن

إِذْ كُنْتُمْ إِذَا امْتَنَعْتُمْ عَنْهُمْ مِنَ الدِّينِ إِذَا ضَعُفَ اللَّهُ

هر گاه شما آگاه مانند آن که از آن اسید جز این نیست که مومنان آنند که چون یاد کرده شود

وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تَلَّيْتُمْ عَلَيْهِمْ آيَاتَهُ زَادَتْهُمْ

تبرسند و لبهای ایشان و چون خوانده شود بر ایشان آیات خدا زیاده سازد آن آیات

إِيمَانًا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ الَّذِينَ يُقِيمُونَ

ایمان ایشان را و بر پروردگار خویش توکل میکنند آنانکه بر او سیدارند

الصَّلَاةَ وَمِمَّا دَرَأَتْهُمُ ابْنُ قُورَيْشٍ وَمِمَّا دَرَأَتْهُمُ ابْنُ قُورَيْشٍ

نماز را و آنچه روزی داده ایم ایشان را حشر میکنند این جماعت ایشانند

الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ

مومنان حقیق براسه ایشان است مرتبهها نزد پروردگار ایشان و آمرزش

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم

وَرِزْقٍ كَرِيمٍ ۝ هُوَ تَزِيلُ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وروزی نیک این فروزستان است از جانب خداے بخشنده و مهربان

كِتَابُ فَصَّلَتْ آيَتُهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا الْقَوْمَ يَعْلَمُونَ ۝

این کتابست واضح ساخته شد آیات او را در حالیکه قرآنے عربی است براسے قومی که میدانند

بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ۝

در حالیکه خبرده و بنده و ترساننده است پس بوی گردان شدند اکثر مردمان پس ایشان نمی شنوند

عَنِ التَّوَّاسِ بْنِ سَمْعَانَ مَنْ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

روایت است از تواس بن سمان رض گفت شنیدم آنحضرت صلی الله

وَسَلَّمَ يَقُولُ يُؤْتَى بِالْقُرْآنِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَأَهْلُهُ الَّذِينَ كَانُوا

علیه وسلم را که میگفت آورده میشود قرآن روز قیامت و اهل قرآن آنکس نیک بودند

يَعْمَلُونَ بِهِ تَقْدِمُهُ سُورَةُ الْبَقَرَةِ وَالْإِسْمَانِ كَانَتْهُمَا

که عمل میکردند باحکام قرآن پیش می شود قرآن را سوره بقره و آل عمران گو یا که این دو

غَمَامَتَانِ أَوْ ظِلَّتَانِ سَوْدَ أَوْ ابْنَيْنِ بَيْنَهُمَا شَرْقٌ أَوْ كَأَنَّهُمَا

سورت دو ابرند یا دو سایبان سیاه میان این دو سورت شرق است یا این دو کجور

قُرْآنٍ مِنْ طَيْرٍ صَوَّافٍ تَحَاجَّانِ عَنْ صَلَاحِهِمْ بِأَدْوَاهِ مُسْلِمٍ

دو جماعت اند از پرنده صاف بهنگان که بحث میکنند از جانب صاحب ایشان رواه مسلم

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ مَنْ قَالَ بَيْنَمَا جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

در روایت است از ابن عباس رض گفت در آننای آنکه جبرئیل علیه السلام

قَاعِدٌ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعَ نَقِيضًا مِنْ

نشسته است نزد آنحضرت صلی الله علیه وسلم شنید جبرئیل آواز می رازد

فَوْقِهِ فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ هَذَا بَابُ مِنَ السَّمَاءِ فَتَحَ الْيَوْمَ

بالاے خود پس برداشت سر خود را آنحضرت پگفت جبرئیل این دریت آسمان گشاده شد امروز

لَمْ يَفْتَحْ قَطُّ إِلَّا الْيَوْمَ فَنَزَلَ مِنْهُ مَلَكٌ فَقَالَ هَذَا أَمَلَكُ

دکشا نہ شد ہرگز مگر امروز پس فرود آمد ازاں فرشتہ پس گفت جبریلؑ کہ میں فرشتہ است

نَزَلَ إِلَى الْأَرْضِ لَمْ يَنْزِلْ قَطُّ إِلَّا الْيَوْمَ فَسَلَّمَ فَقَالَ ابْشِرْ

کہ فرود آمدہ است برے زمین کہ فرود نیامدہ ہرگز مگر امروز پس سلام گفت فرشتہ پس گفت خوش

بُنُورَيْنِ أَوْتِيْتَهُمَا لَمْ يُوْتِيَا نَبِيَّ قَبْلَكَ فَاتَحَرَّ الْكِتَابِ

بدو نور کے کہ دادہ شد تجو دادہ نہ اُن دو نور پہ پہنچے پہنچے پیش از تو کیے سورہ الحمد

وَحَوَّائِيْمُ سُورَةُ الْبَقَرَةِ لَنْ تَقْرَأَ بِحَرْفٍ مِنْهُمَا إِلَّا أُعْطِيْتَهُ

در دیگر دو آیت کہ در آخر سورہ بقرہ است یعنی از کس الرسول تا آخر سورہ ہرگز بخوانی بحرفی انفا تحو و اسما لہول

وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

در روایت است از ابی الدردار گفت فرمود پیغمبر خدا صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَعْجُرُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَقْرَأَ فِي لَيْلَةٍ ثَلَاثَ الْقُرْآنِ

علیہ وسلم آیا عاجزی آید کہے از شما ادا کند بخواند در سبے ثلاث قرآن را

قَالُوا أَوْ كَيْفَ يَقْرَأُ ثَلَاثَ الْقُرْآنِ قَالَ قَدْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

گفتند صحابہ چگونه خواند ثلاث قرآن را در شب فرمود کہ سورہ قل ہو اللہ احد

يَقْدُلُ ثَلَاثَ الْقُرْآنِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَمَرْوِيُّ الْبُخَارِيِّ عَنْ

ابراہیم است ثلاث قرآن را رواہ مسلم و روایت بخاری از

أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

ابی سعید رضی اللہ عنہ و روایت است از انس رضی اللہ عنہ گفت فرمود پیغمبر خدا صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ كُلَّ شَيْءٍ قَلْبًا وَقَلْبُ الْقُرْآنِ يَسُرُّ

اللہ علیہ وسلم بدو سیکہ ہر شے را دلست و دل قرآن سورہ یاسین است

وَمَنْ قَرَأَ يَسُرُّ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِقِرَائَتِهَا قِرَاءَةَ الْقُرْآنِ

و ہر کہ بخواند سورہ یسین ہا پیسہ خدا پتا لے مرا ورا بسبب خواندن آن ثواب بخور خواندن قرآن

مرا کہ دادہ شد و ثواب آن نورانی

یعنی از انس و ابی الدردار

عَشْرَمَرَّاتٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ

ده مرتبه رواه الترمذی والداری و از ابی هریره رضی مرویت

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَرَأَ حَرَمَ

گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم کسیکه خواند سوره حرم

الدُّخَانِ فِي لَيْلَةٍ أَصْبَحَ يَسْتَغْفِرُ لَهُ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ

الدخان را در شب صبح میکند در حالیکه آمرزش میخواند و از این مقدار هزار فرشتگان

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ ضَرَبَ بَعْضُ

رواه الترمذی و روایت است از ابن عباس رضی گفت که زد بعضی

أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَبَاءً عَلَى قَبْرِ وَهُوَ

از اصحاب پیغمبر صلی الله علیه وسلم خیمه خود را بر گور دو

لَا يَحْسِبُ أَنَّهُ قَبْرُ فَاذْأَفِيهِمَا نَسَانُ يَقْرَأُ سُورَةَ تَبَارَكَ

گمان نمی برد که آن قبر است پس نگاه در آن قبر آویست که میخواند سوره تبارک

الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ حَتَّى خَتَمَهَا فَاتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

الذی بیدہ الملک تا آنکه ختم کرد آنرا پس آمد و پیغمبر را صلی الله علیه

وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هِيَ

و سلم پس خبر داد آنحضرت را با خیال پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم که این سوره

الْمَانِعَةُ هِيَ الْمُنِجَةُ تُنْجِيهِ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

این سوره است ایستگار دهنده است و نجات دهنده او را از عذاب قبر و الهی

وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَأَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

و روایت است از ابن عباس رضی و انس بن مالک رضی گفتند این مرد که فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا زُلْزِلَتْ نَعْدِلُ نِصْفَ الْقُرْآنِ

صلی الله علیه وسلم که سوره ادا زلزله است برابر است نصف قرآن را

وَقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ تَعْدِلُ ثَلَاثَ الْقُرْآنِ وَقُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ

وقل هو الله احد برابر است ثلث قرآن را و قل یا ایها الکافرون

تَعْدِلُ رُبْعَ الْقُرْآنِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ مَعْقِلِ بْنِ

برابر است ربع قرآن را رواه الترمذی و روایت است از معقل بن

يَسَارٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ

یسار رضا از آنحضرت صلی الله علیه وسلم که گفت آنحضرت هر که بگوید هنگامیکه صبح کند

ثَلَاثَ مَرَّاتٍ أَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

سه مرتبه اعوذ بالله السميع العليم من الشیطان الرجیم

فَقَرَأَ ثَلَاثَ آيَاتٍ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْحَشْرِ فَكَلَّمَ اللَّهُ بِهِ

پس خواند سه آیت از آخر سوره حشر و کلام کرد خداوند خدایتعالی بوسی

سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ يُصَلُّونَ عَلَيْهِ حَقُّ مُسَيِّمٍ وَإِنْ مَاتَ

هفتاد هزار فرشته را که درود میفرستند بر او تا آنکه تمام کند و اگر بمیرد آن کس

فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ مَاتَ شَهِيدًا وَمَنْ قَالَ هَا حِينَ يُمَسِّي كَانَ

در آن روز میمرد شهید و کسیکه میگوید این آیت را هنگامی که تمام می کند باشد

بِتِلْكَ الْمَنْزِلَةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالْدَّارِمِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ

بهمان مرتبه که در صبح ذکر کرده شد رواه الترمذی و الدارمی و روایت است از انس

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَرَأَ كُلَّ يَوْمٍ مِائَتِي

از آنحضرت صلی الله علیه وسلم که گفت آنحضرت کسیکه بخواند هر روز دویست

مَرَّةً قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ حُجِّي عَنْهُ ذُنُوبُ خَمْسِينَ سَنَةً إِلَّا

بارتقل بر الله احد محو کرده شود از دویست گناه پنجاه سال

أَنْ يَكُونَ عَلَيْهِ دَيْنٌ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالْدَّارِمِيُّ

آنکه باشد بر او دینی رواه الترمذی و الدارمی

وَفِي رِوَايَةٍ تَحْمِيْنُ مَرَّةً وَكُتِبَ كُرًّا إِلَّا أَنْ يَكُونَ عَلَيْهِ

و در روایت داهی خواندن و پنجاه بار واقع شده و ذکر کرده است داری این استثناء را که از ازا

دِينَ وَعَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَرَادَ

تا بکون علیه دین است و از وی مرویت که آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود که خواهم که

أَنْ يَنَامَ عَلَى فَرَاشِهِ فَنَامَ عَلَى يَمِينِهِ ثُمَّ قَرَأَ مِائَةَ

خواب کند بر بستر خود پس بخوابد بر جانب راست خود بیست و بخواند صد

مَرَّةً قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَمَةِ يَقُولُ لَهُ الرَّبُّ

بار قل هو الله احد و قتی که باشد روز قیامت میگوید مراد را پروردگار

يَا عَبْدِي أَدْخُلْ عَلَى يَمِينِكَ الْجَنَّةَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

اے بنده من در آئی بر جانب راست خود در بهشت رواه الترمذی

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از ابی هریره رضی الله عنه که آنحضرت صلی الله علیه و سلم

سَمِعَ رَجُلًا يَقْرَأُ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ فَقَالَ وَجِبَتْ قُلْتُ

شنیدم مردی را که میخواند قل هو الله احد پس فرمود آنحضرت که واجب گشت گفت

وَمَا وَجِبَتْ قَالَ الْجَنَّةُ رَوَاهُ مَالِكٌ وَالتِّرْمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ

چه واجب گشت فرمود آنحضرت بهشت رواه مالک و ترمذی و نسائی

وَعَنْ أَيُّفَعِ بْنِ عَبْدِ الْكَلَامِيِّ عَنْ قَالَ قَالَ رَجُلٌ

و روایت است از ایفیع بن عبد الکلامی رضی الله عنه که گفت ایفیع که گفت مردی

يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ سُورَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ

اے پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم کدام سوره از قرآن

أَعْظَمُ قَالَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ قَالَ فَأَيُّ آيَةٍ فِي الْقُرْآنِ أَعْظَمُ

بزرگتر است فرمود آنحضرت قل هو الله احد گفت آن مرد پس کدام آیت در قرآن بزرگتر

قَالَ آيَةُ الْكُرْسِيِّ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ قَالَ فَآيَةُ

گفت آنحضرت آیه الکرسی که لا اله الا هو الحی القیوم تا آخر است گفت آن مرد پس کدام

آيَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ نَحْبُ أَنْ تُصِيبَكَ وَأُمَّتُكَ قَالَ

آیت ای پیغمبر خدا دوست میداری که برسد خیر و دعا ترا و امت ترا گفت آنحضرت

خَاتِمَةُ سُورَةِ الْبَقَرَةِ فَإِنَّهَا مِنْ خَزَائِنِ رَحْمَةِ اللَّهِ

خاتمه سوره بقره زیرا که آن از خزینہ های رحمت خداست

مِنْ تَحْتِ عَرْشِهِ أَعْطَاهَا هَذِهِ الْأُمَّةَ لَمْ تَرَكَ خَيْرًا

از زیر عرشش و ده داده است آن را باین امت ترک نکرده است هیچ چیز از خیر

مِنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِلَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ رَوْاهُ الدَّارِمِيُّ

دنیا و آخرت مگر آنکه مشتمل است بر او و در گرفته است رواه الدارمی

وَعَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَرَ مَسْلًا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

و روایت است از عبد الملک بن عمر بطریق مرسَل گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي فَاتِحَةِ الْكِتَابِ شِفَاءٌ مِّنْ

صلی الله علیه و آله سلم که در سوره فاتحه کتاب شفا است از

كُلِّ دَاءٍ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَابْنُ أَبِي شَيْبَةَ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

هر مرض جهانی در روحانی اگر بطریق یقین بخواند رواه الدارمی و بیہقی در شعب ایمان

وَعَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ قَالَ قَالَ مَنْ قَرَأَ الْآخِرَ

و روایت است از عثمان بن عفان گفت کسی که بخواند آخر سوره

الْإِيمَانِ فِي لَيْلَةٍ كُتِبَ لَهُ قِيَامُ لَيْلَةٍ وَعَنْ مَكْحُولٍ

آل عمران در شبی نوشته میشود مراکتب را ثواب بیداری شب و از مکحول روایت

قَالَ مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْإِيمَانِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ صَلَّتْ عَلَيْهِ

گفت کسی که بخواند سوره آل عمران روز جمعه درود فرستند بر او

الْمَلَائِكَةُ إِلَى اللَّهِ دَوَاهُهَا الدَّارِمِيُّ وَعَنْ كَعْبٍ

داستغفار کند مرا و از فرشتگان تا شب رواها الدارمی و روایت است از کعب

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اقْرَءُوا سُورَةَ

بدر سیکه آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود بخوانید سوره

هُودٍ يَوْمَ الْجُمُعَةِ دَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ

همدرا روز جمعہ رواه الدارمی و روایت است از ابی سعید خدری

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْكَهْفِ

بدر سیکه آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود کسی که بخواند سوره کهف را

فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ أَضَاءَ لَهُ التُّورُ مَا بَيْنَ الْجُمُعَتَيْنِ رَوَاهُ

در روز جمعہ روشن میگردد مرا و از ایمان در میان وقتیکه در دو جمعہ است رواه

الْبَيْهَقِيُّ فِي دَعَوَاتِ الْكَبِيرِ وَعَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ

بیہقی در دعوات الکبیر و روایت است از خالد بن معدان

قَالَ اقْرَءُوا النُّجْمَةَ وَهِيَ أَلَمْ تَنْزِيلُ فَإِنَّهُ بَلَّغَنِي أَنَّ

گفت خالد بن این سوره که رستمگاری دهنده است و آن اَلَمْ تنزل که در کتب سجده است زیرا که رسید

رَجُلًا كَانَ يَقْرَأُهَا مَا يَقْرَأُ شَيْئًا غَيْرَهَا وَكَانَ كَثِيرَ

مردی بود که میخواند آنرا علی خواند چیزی را جز این و بود آن مرد بسیار

الْخَطَا يَا فَتَشَرَتْ جَنَاحَهَا عَلَيْهِ قَالَتْ رَبِّ اغْفِرْ لَهُ

گناہکار پس برانگه کرد این سوره باز و در خود را برانزد و شفاعت کرد بر او و گفت ای پروردگار

فَإِنَّهُ كَانَ يَكْثُرُ قِرَاءَتِي فَشَفَعَهَا الرَّبُّ تَعَالَى فِيهِ وَقَالَ

پس بدر سیکه بود آنرا که بسیار میکرد خواندن مرا پس قبول شفاعت کرد بر او و گوارا در حق آنرا و گفت

الْكُتُبُ وَالْهُدَى بِكُلِّ خَطِيئَةٍ حَسَنَةٍ وَارْفَعُوا لَهُ دَرَجَةً

پدر و گوارا هر گناہی که بود بر او با این مرد بهر بدی که بود و بلند گردانید بر او و در

وَقَالَ أَيضًا إِنَّمَا تُجَادِلُ عَنْ صَاحِبَيْهَا فِي الْقَبْرِ تَقُولُ اللَّهُمَّ

وگفت نیز بدو سبیکه این سوره خصوصیت میکند در قبر از جانب خواننده یا بنویس که می گوید خداوند

إِنْ كُنْتُ مِنْ كِتَابِكَ فَشَفِّعْنِي فِيهِ وَإِنْ لَمْ أَكُنْ مِنْ كِتَابِكَ

اگر هستم سوره از کتاب تو پس قبول کن شفاعت من در حق و سوره اگر نیستم سوره از کتاب تو

فَاحْشِنِي عَنْهُ وَإِنَّمَا تَكُونُ كَالطَّيْرِ تَجْعَلُ جَنَاحَهَا عَلَيْهِ

پس تو کن مرا از کتاب و بدو سبیکه این سوره دیگر و بقدرت خدا همچو جاذبه پرنده می اندازد باز و خود بخوانند

فَتَشْفَعُ لَهُ فَيُتَمَنَعُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَقَالَ فِي تَبَارُكَ

پس شفاعت میکند مرا و از پس منع میکند از عذاب قبر و گفت در سوره تبارک

مُثْلَهُ وَكَانَ خَالِدًا لَا يَمُوتُ حَتَّى يَقْرَأَ هُمَا وَقَالَ طَاوُسُ

مانند این و بعد خالد که شب نمی کرد تا آنکه میخواند این سوره را و گفت طاووس

فَضَّلْتَاعَلَى كُلِّ سُورَةٍ فِي الْقُرْآنِ بِسِتِّينَ حَسَنَةً دَوَاهُ

تفضیل داده شده اند این دو سوره بر هر سوره که در قرآن است بشصت نیکی رواه

الدَّارِمِيُّ وَعَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ قَالَ بَلَغَنِي أَنَّ

الداری و روایت است از عطاء بن ابی رباح گفت که رسیده است مرا بدو سبیکه

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَرَأَ يَسَّ فِي

آنحضرت صلوات الله علیه وسلم فرمود که یک بخواند سوره یسین

صَدْرِ النَّهَارِ قُضِيَتْ حَوَاجَتُهُ دَوَاهُ الدَّارِمِيُّ مُرْسَلًا

اول روز به دانه شود حاجت های او و روایت کرد این حدیث را دارمی بطریق مرسل

وَعَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ الْمُرِّي رَضِيَ اللَّهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

و روایت است از معقل بن یسار المرزنی رضی الله عن النبی صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَرَأَ يَسَّ ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ تَعَالَى

علیه وسلم فرمود که یک بخواند سوره یسین از برای طلب رضای خدا یا تعالی

غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ فَأُقِرَّ هَاهُنَا عِنْدَ مَوْتِهِ

آنرا نیز غفران کرد که پیش از آنکه از دنیا رفته است و پس از آنکه از دنیا رفته است که شایسته یک مرتبه نبوت است

رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ عَلِيٍّ قَالَ

رواه البیهقی در شعب ایمان و مرویست از علی رضی الله عنه گفت

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لِكُلِّ شَيْءٍ

شنیدم آنحضرت صلی الله علیه وسلم که میگوید برای هر چیزی را

عَرُوسٌ وَعَرُوسُ الْقُرْآنِ الرَّحْمَنُ وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ

عروس است و عروس قرآن سوره رحمن است و روایت است از ابن مسعود رضی الله عنه

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَرَأَى سُورَةَ الْوَاقِعَةِ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم که هر که بخواند سوره واقعه را

فِي كُلِّ لَيْلَةٍ لَمْ تُصِبْهُ فَاَقَةٌ أَبَدًا وَكَانَ ابْنُ مَسْعُودٍ يَفِي

در هر شب بخواند آنرا فاقه در وی نیفتد و بود ابن مسعود رضی الله عنه

بِأَمْرِ بَنَاتِهِ يَقْرَأْنَ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ

که امر میکرد دختران خود را که بخوانند این سوره در هر شب روایت کرد بیهقی برود حدیث را

فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

در شعب ایمان و روایت است از ابن عمر رضی الله عنه گفت فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَسْتَطِيعُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَقْرَأَ أَلْفَ

صلی الله علیه وسلم آیه ای نتواند یکی از شما که بخواند هزار

آيَةٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ قَالُوا أَوْ مَنْ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَقْرَأَ أَلْفَ آيَةٍ

آیت را در هر روز گفتند صحابه کی تواند که بخواند هزار آیت با وجود سوانح اعمال دیگر

فِي كُلِّ يَوْمٍ قَالَ أَمَّا يَسْتَطِيعُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَقْرَأَ أَلْفَ آيَةٍ

در هر روز فرمود آنحضرت آیه ای نتواند یکی از شما که بخواند سوره البقره

این حدیث در شعب ایمان است و در هر شب بخواند سوره واقعه را و در هر روز بخواند سوره البقره را

از عارفان گفته اند که بوی خوش از عطر دانه انکه
دعا را بپذیرد و در احتیاج است
در روزگار حق در

از عارفان گفته اند که فایده
دعا در کارگاه حق در

بنی مزوق شرح احكام
محققان در دعا عبودیت

ادانہ زول اور

”ما از دست بیایم

و بود تو ایام بود عالمش

ويعبر عن ذلك بالآية

مگر ایسا کہ دوست و درویش

میان دو درخت بلند و تنه‌های

مطلوب اور ازین پر حیرت

دینار و پانز

۳۸
حکایت از سید

دران

ازو کے جانب عین مطرب

کتابخانه

معدی وقت و وعدہ

مجلس

الحمد لله الذي هدانا لهذا
 الذي كنا لنهتدي لہ

۵

کتابخانه و موزه
اجتادیه و افتخار
طاعت بنیاد است زیرا که
جایی است که جفا و
کین جا که زیارت و بیابان
شان در دوزخ بدلان

عَلَىٰ أَوْلَادِكُمْ وَلَا تَدْعُوا عَلَىٰ أَمْوَالِكُمْ وَلَا تَوَارِفُقُوا

براولاد خود و دعا بد کنید بر مال اے خود موافق نیستید

مِنْ اللَّهِ سَاعَةً يُسْأَلُ فِيهَا عَمَّا عَفَا فَيَسْتَنْبِئُ لَكُمْ

از خدا ساعی را که سوال کرده است، و از خدا در آن ساعت عطا سے پس استجابت

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

رواه مسلم وروایت است از انس رضی اللہ عنہ گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الدُّعَاءُ فِي الْإِبَادَةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

علیہ وسلم دعا فرمادے اور خلاصہ عبادت رواہ الترمذی

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

ورودیت است از ابی هریره رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيْسَ شَيْءٌ أَكْرَمَ عَلَى اللَّهِ مِنَ الدُّعَاءِ وَرَأَاهُ

علیہ وسلم میت پہنچ چکے۔ بزرگتر بر خدا پتھارے از دعا رواہ

الترمذي وابن ماجه وعنه سلمن الفارسي قال

الترمذی و ابن ماجه و روایت است از سلمان الفارسی رضی

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَرُدُّ الْقَضَاءُ إِلَّا الدُّعَاءُ

گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم ردی کنی کند قضا را اگر دعا را

وَلَا يَزِيدُ فِي الْعَمْرِ إِلَّا الْبُرْءَ وَالْتَّزْمِي

وزیاده نمی گرداند در عسر مگر خیلی رواه الترمذی روح

[illegible]

وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

وَرَوَايَتُ اسْتِ از ابن عمر رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الدُّعَاءَ يَنْفَعُ مِمَّا نَزَلَ وَمِمَّا لَمْ

علیه وسلم بدستیکه دعا شود میدهد از آنچه که فرود آمده است از بلا

يَنْزِلُ فَعَلَيْكُمْ عِبَادَ اللَّهِ بِالدُّعَاءِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

و از آنچه فرود نیامده است پس بر شما باد ای بندگان خدا بدعا رواه الترمذی

وَعَنْ أَبِي مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و روایت است از ابی مسعود رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنَّ اللَّهَ يُجِيبُ أَنْ

علیه وسلم سوال کنید خدا بخواهد را از افزونی کرم و س زیرا که خدا تعالی دوست میدارد

يُسْأَلُ وَأَفْضَلُ الْعِبَادَةِ أَنْ تَنْظُرَ الْفَرَجَ رَوَاهُ

که سوال کرده شود و افزون ترین عبادتها از روی تو آب چشم داشتن کنایه است رواه

التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

الترمذی و روایت است از ابی هریره رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لَرِيسَالِ اللَّهِ يَنْصَبُ عَلَيْهِ رَأَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

علیه وسلم کسی سوال نکند و نخواهد از خدا ختم میگردد و تعالی بر او رواه الترمذی

ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و روایت است از ابن عمر رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسی که کتاده شود بر او

مِنْكُمْ بَابُ الدُّعَاءِ فَتَحْتُ لَكُمْ أَبْوَابَ الرَّحْمَةِ وَمَا سَأَلَ اللَّهُ

از شما در دعا کتاده میشود و برای و س در باب رحمت و سوال کرده نشد از خدا بخواهد

شَيْئًا يَعْزِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يُسْأَلَ الْعُفْيَةَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

چیزی که عجزی محبوب تر نزد خدا تعالی از سوال کردن عافیت یعنی صحت و سلامتی آن چیزی است رواه الترمذی

و از آنچه فرود نیامده است پس بر شما باد ای بندگان خدا بدعا رواه الترمذی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْتَجِيبَ
كُفْتُ فَرَمُوهُ بِغَايَةِ سَلَامٍ كَيْفَ شَاءَ دُرْدَانُ وَأُورَاكَ اسْتَجَابَتْ كُنْ

اللَّهُ عِنْدَ الشَّدَائِدِ فَلْيَكْثِرِ الدُّعَاءُ فِي الرَّخَاءِ وَرَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ
خَدَايَتِغَالِي دُعَاءُ اور انور دُعا بل سے سخت پس باید کہ بسیار کند دعا را در نرمی رواه الترمذی

وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ادْعُوا اللَّهَ
وَبِهِمُ از وی است گفت فرمود آنحضرت صلوات الله علیه وسلم دعا کنید خدا را

وَأَنْتُمْ مُوقِنُونَ بِالْإِجَابَةِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَجِيبُ
دعا را آنکه شایقین کنند گانید باجابت و بدانید که خدا یتعالی قبول نمی کند

دُعَاءَ مَنْ قَلْبُ غَافِلٍ لَا يَدْرَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ
دعا را از دل بیخبر بازی کننده مشغول بغیر حق رواه الترمذی و روایت است از

مَالِكِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
الک بن یسار رض گفت فرمود پیغمبر خدا صلوات الله علیه وسلم

إِذَا سَأَلْتُمُ اللَّهَ فَاسْأَلُوا اللَّهَ بِبُطُونِ أَكْفِكُمْ وَلَا تَسْأَلُوهُ
چون سوال کنید از خدا پس سوال کنید از بایطن کفهای دست خود سوال کنید و روا

بِظُهُورِهَا وَفِي رِوَايَةٍ ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ سَأَلُوا اللَّهَ بِبُطُونِ
پیشتهای کف دست و در روایت ابن عباس رض گفت آنحضرت سوال کنید از خدا بباطن

أَكْفِكُمْ وَلَا تَسْأَلُوهُ بِظُهُورِهَا فَإِذَا فَرَعْتُمْ فَاَسْأَلُوا بِهَا
کفهای دست شما سوال کنید از بایطن کفهای دست خود پس چون فارغ شوید از دعا پس باید که کفهای دست

وَجُوهَكُمْ رَوَاهُ ابْنُ دَاوُدَ وَعَنْ سَلْمَانَ قَالَ قَالَ
روایت خود را رواه ابوداؤد و روایت است از سلمان رض گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ رَبَّكُمْ حَقٌّ كَرِيمٌ يَسْتَجِيبُ
آنحضرت صلوات الله علیه وسلم بدرستی که پروردگار شما صاحب حیاء و کریم است شرم دارد

این حدیث
مستفاد است از حدیث
در بیان برود دعا کنند
چون در وقت دعا
باید دانست که
اطلاق حیاء و شرم
آن از صفات حق سبحان
است پس باید که از قبل
باین امر آگاه بود
و از فعل

مِنْ عَبْدِهِ إِذَا رَفَعَ يَدَيْهِ إِلَيْهِ أَنْ يَرُدَّ هَاصِفًا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

از بنده خود وقتی که برادر و دهن دست خود بر سر پروردگار بگذارد و انداخته باشد بنده را خالی رواه الترمذی

وَأَبُو دَاوُدَ وَابْنُ أَبِي شَيْبَةَ فِي دَعَوَاتِ الْكَبِيرِ وَعَنْ عُمَرَ بْنِ

و ابوداؤد و ابن ابی شیبہ در دعوات کبیر و روایت است از عمر بن

قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَفَعَ يَدَيْهِ

گفت بود آنحضرت صلی الله علیه وسلم چون بر میداشت بر دهن دست خود را

فِي الدُّعَاءِ لَمْ يَحْطُمْ مَا حَتَّى يَسْمَعَ بِمَا وَجَّهَهُ رَوَاهُ

در دعا از دهنی آورد بر دهن دست خود را تا آنکه سمع کند و بپایان روی مبارک خود را رواه

التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

الترمذی و روایت است از ابی هریره ر. گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَةً لَا تُرَدُّ دَعْوَتُهُمْ الصَّائِمُ

صلی الله علیه وسلم سه گانه که رد گردانی نشود دعا بپایان یک روز و دعا است

حِينَ يُفْطِرُ وَالْإِمَامُ الْعَادِلُ وَدَعْوَةُ الْمَظْلُومِ يَرْفَعُهَا

در هنگامی که افطار میکند و امام عادل سوم دعا بپایان بر میدارد دعا بپایان مظلوم را

اللَّهُ فَوْقَ الْغَمَامِ وَتُفْتَحُ لَهَا أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَيَقُولُ الرَّبُّ

خدا بپایان بالا بر او کنده میشود و درایس و درایس آسمان و میگردد بر در دگر

وَعِزَّتِي لَا تُسْرَتُكَ وَلَوْ بَعْدَ حِينٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

سنگد به بزرگی من که بر آئینه یاری میدهم ترا اگر چه باشد پس از روزگار ر. رواه الترمذی

وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثُ

دوم از دهن روایت گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم سه

دَعَوَاتٌ مُسْتَجَابَاتٌ لَا شَكَّ فِيهِنَّ دَعْوَةُ الْوَالِدِ وَدَعْوَةُ

و دعا حاجت آنست اول دعا که دن پدر فرزند را و دوم دعا

سه گانه که رد گردانی نشود دعا بپایان یک روز و دعا است

دعا بپایان بر میدارد دعا بپایان مظلوم را

السَّافِرُ وَدَعْوَةُ الْمَظْلُومِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ

سافراے خود یا برائے غیر و قسم دہاے قسم رسیدہ رواہ الترمذی و ابو داؤد

وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

وَابْنُ مَاجَةَ وروایت است از انس رضی اللہ عنہ گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَسْأَلَ أَحَدُكُمْ رَبَّهُ حَاجَتَهُ كُلَّهَا حَتَّى يَسْأَلَ

علیہ وسلم باید کہ بخوابد کیے از شما از پروردگار خود حاجت خود را ہمہ ہا تمام کہمہ بخوابد

ثَمَّ يَسْأَلُ إِذَا انْقَطَعَ زَادٌ فِي رِوَايَةٍ عَنْ ثَابِتِ بْنِ

دوال نفل خود چون شکستہ گردد زیادہ کردہ است راوی در روایتیے از ثابت بنانی

مُسْلِمًا حَتَّى يَسْأَلَ الْمَلِيحَ وَحَتَّى يَسْأَلَ شَيْعَرًا إِذَا انْقَطَعَ

بطریق ارسال این عبارت کہ تا آنکہ سوال کند از سہ نمک دیگر را و تا آنکہ سوال کند از سہ دوال نفل

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي بِنِ كَعْبٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ

رواہ الترمذی وروایت است از ابی بن کعب رضی اللہ عنہ گفت بود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا ذَكَرَ أَحَدًا فَدَعَا لَهُ سَبَدًا بِنَفْسِهِ

صلی اللہ علیہ وسلم چون یاد میکرد کیے را پس دعا میکرد او را آغاز میکرد بدعا برائے خود

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا

رواہ الترمذی وروایت است از ابی سعید الخدری رضی اللہ عنہ گفت نیست

مِنْ مُسْلِمٍ يَدْعُو بِدَعْوَةٍ لَيْسَ فِيهَا تَعَوُّلٌ وَلَا قِطْبَعَةٌ رَجِيحٌ

ایچہ مسلمان کہ دعا کند بدعاے کہ نیست در آن دعا بڑہ و نہ بریدن خویشی

إِلَّا أَعْطَاهَا اللَّهُ بِهَا أَحَدِي ثَلَاثًا مَا أَنْ يُجْعَلَ لَهُ دَعْوَتُهُ

مگر آنکہ بدعا ورا خدا تہاے با آن دعا کیے از غفلت یا آنکہ شبانی میکند براے دعا حاجت دعا و دعا

وَأَمَّا أَنْ يَدَّخِرَهَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ وَأَمَّا أَنْ يَصْرِفَ عَنْهُ

دیا آنکہ نگاہ مہوار د دعاے او را برائے او در آخرت و یا آنکہ بر میگردد از سہ

چنان شکستہ شود

دعا در دعا

مِنَ الشُّوْءِ مِثْلَهَا قَالُوا اِذَا اُنْكِرُ قَالَ اللهُ تَعَالٰى اَكْثَرُ

از بدی مانند دعا کرده است گفتند ای کذاب که دعای التبت بر تو حجاب بسیار میکند دعا را فرمود آنحضرت نقل شد

رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ

رواه احمد و روایت است از ابن عباس رضی الله عنهما از آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَمْسُ دَعَوَاتٍ يُجْتَابُ لَهَا

صلی الله علیه وسلم فرمود پنج دعا است قبول کرده می شود مر آنها را

دَعْوَةُ الْمَظْلُومِ حَتَّى يَنْتَصِرَ وَدَعْوَةُ الْحَاجِّ حَتَّى

بچه دعا می آید رسید تا آنکه آنگاه می کشد حق تعالی از دستش کند دوم دعا تصد کند حج بیت الله تا آنکه

يَصْدُرَ وَدَعْوَةُ الْمُجَاهِدِ حَتَّى يَفْقِدَ وَدَعْوَةُ الْمَرْبِ يَضُرُّ

رجوع کند و حرم دعا جهاد کند تا آنکه کم میکند اسباب و آلات یعنی فارغ میگردد از جهاد و چهارم دعا بیار

حَتَّى يَبْرَأَ وَدَعْوَةُ الْأَخِ لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ ثَوْرُ قَالَ

تا آنکه بر میگردد و پنجم دعا برادر مسلمان بر اے مسلمان دیگر فایان باز فرمود

وَأَسْرَعُ هَذِهِ الدَّعَوَاتِ إِبَابَةُ دَعْوَةِ الْأَخِ لِأَخِيهِ بِظَهْرِ

وزودترین دعا با قبول دعا برادر مسلمان بر اے مسلمان دیگر است فایان

الْغَيْبِ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي دَعَوَاتِ الْكَبِيرِ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ

روایت کرد بیهقی در دعوات کبیر و روایت است از انس رضی الله عنه گفت

كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ عَامِيَاءَ دَعْوَةٍ

بود آنحضرت صلی الله علیه وسلم اگر دعا میکرد مذهب

اِفْتَحَهَا وَخَتَمَهَا وَتَوَسَّطَهَا بِرَبَّنَا اِنْتَانِي الدُّنْيَا حَسَنَةً

شروع میکرد دعا را و ختم میکرد آن دعا را و در میان آن دعا میگفت این دعا که ربنا ایتانی فی الدنیا

وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ابْنُ النَّجَّارِ جَمَعَ الْجَوَامِعَ

و فی الآخرة حسنه و تقنا عذاب النار رواه ابن النجار در جمع الجوامع

بِأُفٍّ كُرِّهًا عَزَّ وَجَلَّ وَالتَّقَرُّبِ إِلَيْهِ

باب است و در ذکر خدا سے عزوجل و نزدیکی حبش بسوے او

فَاذْكُرُونِي اَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ

پس یاد کنید مرا یاد کنم شما را و سپاس گوید مرا و ایا پاسی کنید

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ

آننگ ایمان آوردند و آننگ آرام میگرفتند لہاے ایشان بیاد خدا

الْأَيْذِكُمْ اللَّهُ تَطْمِئِنُّ الْقُلُوبُ الَّذِينَ آمَنُوا

اگاہ تو بیا د خدا آرام می لیرید و لها

وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَىٰ لَهُمْ وَحَسَنَ

وکارم کے ایک ٹرودہ محسوس کی جاسکتا ہے اور یہ

[illegible]

دوم: و تعالی را در تمام
تقریب و ذکر زبان را در تمام
کرمی باشد خود را بر قول و اتفاق
و طلاق و اتفاق
است از دیگر

انسانیت کے لئے جو کچھ ہے وہ انسانیت کے لئے ہے

۱۰۰

وہی ہے جس نے ان کو

41

لگنے لگنے میں

دو روز در میان

ان محمد امجد الامم
اخوان محمد بن احمد

مجلس

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ی بنیاد و اساس کل علم و فن

ادانہ

۱۰۰

3

١٠٠

1812

[illegible]

بودیم و ما را میخواستند.

اولی بود و این مکه

بکلف و پان بود

باز این خبر و کتاب

و صریحاً فرموده است که در این باره

چنانکہ او اس وقت تک کہ وہ اپنے

مجلس دین و علم

کوی برون مذکور در این کتاب

۳

پیشواری
ست وازد و دستیار
ارشد و کمال

بسم الله الرحمن الرحيم

سید احمد علی

از حضرت علی علیه السلام

و این مکتوب
شاید بواسطه
از دست رفتن

کتابخانه عمومی

محمّد صالح بن عبد الله

مجلس

100

مَا بِهِ وَمَنْ يَعْتَرِ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ لَقِيَهُ لَهُ شَيْطَانًا

چنانچه دیگر که لعل شود از یاد خدا بر گماریم بر آید او شیطان

فَمَوْلَاهُ كَوْنَهُ الْقَبِيحُ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ

پس آن شیطان او را همشین بود آیا وقت زرسیده است مسلمانان که بنایش کنند آنکه خوف داده باشند

لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَعَنْ أَبِي مُرَّةٍ رَضِيَ

وقت یاد کردن خدا و وقت یاد آوردن آنچه آمده است از وحی آن در روایت است از ابی مره

وَأَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی سعید گفتند هر دو که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

لَا يَقْعُدُ قَوْمٌ يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا أَحَقَّتْ لَهُمُ الْمَلَائِكَةُ

ز نشینند هیچ گروهی در حالیکه ذکر میکنند خدا را مگر آنکه احاطه میکنند ایشان را ملائکه

وَنُصِيتُهُمُ الرَّحْمَةُ وَنَزَلَتْ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ وَ

درمی باشد ایشان را انوار رحمت و نازل می آید بر ایشان آرایش و

ذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ رَأَوْا الْمُسْلِمَ وَعَنْ

یاد میکند ایشان را خدا پنجاه بار در آن جماعت که نزد او نیند رواد مسلم در روایت است

أَبِي مُوسَى رَضِيَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابی موسی راضی گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

مَثَلُ الَّذِي يَذْكُرُ رَبَّهُ وَالَّذِي لَا يَذْكُرُ رَبَّهُ مَثَلُ

حال آن کسیکه یاد میکند پروردگار خود را و آن کسیکه یاد نمیکند پروردگار خود را حال پیش

الْحَيِّ الْمَيِّتِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ قَالَ

زندۀ مرده است متفق علیه در روایت است از ابی ذر راضی گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى

فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم که فرماید خدا تعالی

سجده رکوع ۱۹

سجده رکوع ۱۹

الَّذِي يَبْصُرُ بِهِ وَيَدَّهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا وَرَجُلَهُ الَّتِي

کہ می بیند بان دمی باشم دست آن کہ میگیرد بان دمی باشم پائے و سے کہ

يَمْسِي بِهَا وَإِنْ سَأَلْنِي لَأُعْطِيَنَّهُ وَلَكِنْ اسْتَغَاذَنِي

۲۰ میرود بان و اگر سوال کند از من ہر آئینہ میدہم اور اگر مطلوب اور اگر نیاہ جوید آن بندہ از کن

لَا يُعِيدُنِي ۖ وَمَا تَرَدْتُ عَنْ شَيْءٍ أَنَا فَاإِعِلْهُ ۖ تَسْرُدُ ۖ وَيَسْ

ہر آئینہ پناہ میدہم اورا ولوقف غنی کنم در چہ کہ من گنسنده آئمہ ایجو مرد و دمن

عَنْ نَفْسِ الْمُؤْمِنِ يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَأَنَا أَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ وَلَا يَدُّ

از قبض کردن جان خود من که ناخوشش میدارد و من مرگ را در من ناخوش دارم اندک من که من اورا

لَهُ مِنْهُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

اوڈانہ مرگ رواہ البخاری و ہم از دے مرویت ر ض گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ مَلَكَةٌ يَطُوفُونَ فِي الطُّرُقِ

صلی اللہ علیہ وسلم مدرسہ حکومہ خدایہ افغانستان بنانے کے لئے فرمایا کہ میں نے جو کچھ دیکھا وہ تم کو دکھانا

يَلْتَمِسُونَ أَهْلَ الذِّكْرِ فَإِذَا وَجِدُوكُمْ فَقُولُوا سَلَامًا عَلَيْكُمْ وَذُرُوا خَلْقَ الْيَوْمِ الْاَوَّلِ

موسى بن خداوندان را که از این که میسر را که ذکر میکند: خدا را

يَتَذَكَّرُ أُولَئِكَ أَلَّا يَخْلَتَ كَرَاهًا فَخِيفَ مِنْهُمْ يَأْخُذُ بِهِ أَلَمُ

لنأخذوا من أموالهم لعلهم يرجعون

[illegible]

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ كَثِيرٌ

ما آسمان دیا آست حضرت ہیں کے پر فرستگان و اربابین حال ائمہ و ہی تعالیٰ و اما ترستہ چہ سترہ

عهد بي فالوا ابو لون يسبحونك ويديرونك ربحونك

بندگان من پیوسته فرستادگان که بیایا یاد میکنند ترا و بزرگی میکنند ترا و تمام میکنند ترا

وَيَجِدُونَكَ قَالًا لَيَقُولُنَّ هَلْ يَأْتِي قَالًا لَيَقُولُنَّ لَا

وَاللّٰهُ مَا دَاوٰكَ قَالَ فَيَقُوْلُ كَيْفَ لَوْ رَاوْنِي قَالَ فَيَقُوْلُ لَوْنٌ

بزرگوارند و خداوند را گفت آنحضرت پس میگوید که تعالی چگونه می بود حال ایشان اگر میدیدند مرا گفت

لَوْ رَاوٰكَ كَانُوْا اَشَدَّ لَكَ عِبَادَةً وَّ اَشَدَّ لَكَ تَحِيُّدًا

اگر می دیدند ترا می بودند سخت تر در عبادت کردن مرزا و سخت تر در محبت کردن مرزا

وَ اَكْثَرَ لَكَ تَسْبِيْحًا قَالَ فَيَقُوْلُ فَمَا يَسْكَلُوْنَ قَالَ اَوْ اَيْسْكَلُوْنَكَ

و بیشتر در تسبیح کردن مرزا گفت آنحضرت پس میگوید وی تعالی چه چیز میخواند میگوید تسبیح تسبیحان میخوانند

الْحَمْدَ قَالَ يَقُوْلُ وَ هَلْ رَاوْهَا قَالَ يَقُوْلُ لَا وَاَللّٰهُ

بهشت را گفت آنحضرت میگوید وی تعالی ایادیده اند بهشت را گفت آنحضرت میگوید فرشتگان نیز میگویند

يَا رَبِّ مَا دَاوْهَا قَالَ يَقُوْلُ فَكَيْفَ لَوْ رَاوْهَا قَالَ يَقُوْلُ لَوْنٌ

ای پروردگار و خداوند را گفت آنحضرت میگوید و تعالی چه چگونه می بود اگر میدیدند بهشت را گفت آنحضرت میگوید

لَوْ اَنْتُمْ رَاوْهَا كَانُوْا اَشَدَّ عَلَيْهَا حِرْصًا وَّ اَشَدَّ لَهَا

اگر میدیدند بهشت را می بودند سخت تر از روی حرص کردن در آن و می بودند سخت تر از روی طلب مرزا

طَلَبًا وَّ اَعْظَمَ فِيْهَا رَغْبَةً قَالَ فَمِمَّ يَتَعَوَّذُوْنَ قَالَ

و می بودند از ترس و خوف کردن در آن میگوید وی تعالی پس از چه چیز پناه میجویند گفت آنحضرت

يَقُوْلُوْنَ مِنَ النَّارِ قَالَ يَقُوْلُ فَهَلْ رَاوْهَا قَالَ يَقُوْلُ لَوْنٌ

میگویند از آتش میگویند که تعالی پناه میجویند گفت آنحضرت میگوید تعالی ایادیده اند و فرشتگان را گفت میگویند فرشتگان

لَا وَاَللّٰهُ يَا رَبِّ مَا دَاوْهَا قَالَ فَكَيْفَ لَوْ رَاوْهَا قَالَ

نه چگونه و خداوند را گفت آنحضرت پس میگوید وی تعالی چه حال باشد اگر میدیدند گفت

يَقُوْلُوْنَ لَوْ رَاوْهَا كَانُوْا اَشَدَّ مِنْهَا فِرَارًا وَّ اَشَدَّ لَهَا

میگویند فرشتگان اگر میدیدند آتش را می بودند سخت تر از روی گریختن از آن آتش و می بودند سخت تر از روی

خِشَانَةً قَالَ فَيَقُوْلُ فَاشْهَدُكُمْ اِنِّيْ قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ قَالَ

از روی ترسیدن مرا شاهد پس میگوید وی تعالی پس که میگوید شما بر سید ما از بیم ایشان را

يَقُولُ مَلَكٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ فِيهِمْ فَلَانْ لَيْسَ مِنْهُمْ إِنَّمَا جَاءَ

سکونید فرشته از فرشتگان که در ایشان فلانست که نیست از ایشان که نیامده است مگر

لِحَاجَةٍ قَالُوا هُوَ الْجَسَّاءُ لَا يَشُقُّ جِلْبَتَهُمْ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

از جهت کار دیگر گفت خدا تعالی این قوم منشیان اند بیعت نمیشود منشیان را راه انباری

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُسَيْرٍ قَالَ جَاءَ أَعرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ

در روایت است از عبد الله بن بسیر گفت آمد باو یه یمنی نزد پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ فَقَالَ طُوبَى

صلی الله علیه وسلم گفت کدام از مردمان بهتر است پس گفت آنحضرت خوشی باد

لِمَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَحَسَنَ عَمَلُهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الْأَعْمَالِ

مر کسی را که دوازده عمر در سه یک باشد کردار و سه گفت آن اعرابی یا رسول الله کدام از اعمال

أَفْضَلُ قَالَ أَنْ تَفَارِقَ الدُّنْيَا وَلِسَانُكَ رَطْبٌ مِنْ ذِكْرِ

که زیاده تر است از آب آن گفت آنحضرت ایست که جدا شوی دنیا را و سیری دنیا یک زبان تو زنده اند

اللَّهِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ

خدا رواه احمد و الترمذی در روایت است از ابی هریره گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ تَوَافِقٍ قَوْمُونَ

آنحضرت صلوات الله علیه وسلم نیست هیچ گروهی که بر خیزند نه

مِنْ مَجْلِسٍ لَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ فِيهِ إِلَّا قَامُوا عَنْ مَثَلِ

از مجلس و ذکر نمیکنند خدا را در آن مجلس مگر آنکه برخیزند از مانند

جَنَفَةِ حِمَارٍ وَكَانَ عَلَيْهِمْ حَسْرَةٌ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ

مردار خر باشد بر ایشان موجب حسرت رواه احمد و ابو داود

وَعَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

در روایت است از ام حبیبه گفت فرمود آنحضرت صلوات الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ كَلَامٍ ابْنِ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

علیه وسلم هر سخن آدمی عزالت بر دهنده است و هر کلامی را که او را بگوید اگر کردن کسی را

يَعْرِفُ أَوْ نَهَى عَنْ مُنْكَرٍ أَوْ ذَكَرَ اللَّهَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

با هر شروع یا بازداشتن از نام شروع یا ذکر خدا تعالی رواه الترمذی

وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

و ابن ماجه و روایت است از ابن عمر رضی الله عنهما گفت فرمود آنحضرت صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُكْثِرُوا الْكَلَامَ يَغْيِرُ ذِكْرَ اللَّهِ فَإِنَّ

الله علیه وسلم بسیار مکرر میفرمود که سخن را بجز ذکر خدا پس تحقیق

كَثْرَةُ الْكَلَامِ يَغْيِرُ ذِكْرَ اللَّهِ قِسْمَةٌ لِلْقَلْبِ وَإِنْ أَبْعَدَ

بسیاری سخن بجز ذکر خدا سختی است مرد را و بدتر سبک دورترین

النَّاسِ مِنَ اللَّهِ الْقَلْبُ الْقَاسِي رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

مردم از خدا صاحب دل سخت است رواه الترمذی

وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از ابن عباس رضی الله عنهما گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

الشَّيْطَانُ جَائِعٌ عَلَى قَلْبِ ابْنِ آدَمَ فَإِذَا ذَكَرَ اللَّهَ

شیطان تشنه است بر دل فرزند آدم پس چون ذکر میکند خدا را

خَسِرَ وَإِذَا غَفَلَ وَسُوسَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ تَعْلِيْقًا

بها میگرد و شیطان و چون غافل میشود و وسوسه شود روايت کرد از البخاری بطریق تعلیق

وَعَنْ مَالِكٍ قَالَ بَلَغَنِي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و روایت است از مالک گفت رسید مرا که پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ ذَكَرَ اللَّهُ فِي الْفَافِلَيْنِ

علیه وسلم بود که میفرمود ذکر کند خدا در میان غافلان

از جمیع جماعت و علماء ایشان
 قال محمد بن قاتل باقر بن محمد بن
 فضیل جماعت ۱۲
 در حدیث جماعت ۱۲
 باقر بن محمد بن قاتل

كَامُ الْقَاتِلِ تَخْلَفُ الْفَارِثِينَ وَذَكَرُ اللَّهِ فِي الْغَافِلِينَ كَفُصَيْنِ

مانند قاتل کشته شده است از پس گریزندگان و ذکر کننده خدا در میان غافلان همچو شایخ

أَخْضَرَ فِي شَجَرٍ يَابِسٍ وَفِي رِوَايَةٍ مِثْلُ الشَّجَرَةِ الْخَضِرَاءِ

سبز است در درخت خشک و در روایتی گفته اند درخت سبز است

فِي وَسْطِ الشَّجَرِ وَذَكَرُ اللَّهِ فِي الْغَافِلِينَ مِثْلُ مِصْبَاحٍ

در میان درختان خشک و ذکر کننده خدا در میان غافلان مانند چراغی است

فِي بَيْتٍ مُظْلِمٍ وَذَكَرُ اللَّهِ فِي الْغَافِلِينَ يُرِيهِ اللَّهُ مَقْعَدَهُ

در خانه تاریک و ذکر کننده خدا در میان غافلان بنماید او را خدا جایی نشسته او را

مِنَ الْجَنَّةِ وَهُوَ حَيٌّ وَذَكَرُ اللَّهِ فِي الْغَافِلِينَ يُغْفِرُ لَهُ

در بهشت و او زنده است و ذکر کننده خدا در میان غافلان آمرزیده می شود او را

بِعَدَدِ كُلِّ فَصِيحٍ وَأَعْجَمٍ وَفَصِيحٌ بَنُو أَدَمَ وَالْأَعْجَمُ

گنایان به شمار گویا و نام گویا مراد فصیح آدمیان اند و مراد باجم

أَلْبَهَائِمُ رَوَاهُ رِزِينٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ

چهارم بهایم رواه رزین و روایت است از ابی هریره رنم گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ أَنَا

آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدستیکه خدا بگوید من

مَعَ عَبْدِي إِذَا ذَكَرَنِي وَتَحَوَّكْتُ بِهِ شَفَتَاهُ سَرَّوَاهُ

با بنده خودم برحمت و اعانت و تکیه ذکر میکند مراد می بیند بنکر من هر دو لب خود را در او

الْبُخَارِيُّ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

البخاری و روایت است از عبد الله بن عمر بن النبی صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ لِكُلِّ نَبِيٍّ مِثْقَالَةٌ وَصِفَالَةٌ

و هر دو اسم که آنحضرت بود که می گفت هر چه را که نیکو میگوید و معتمد است و مصفا

وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذُرُوا الَّذِينَ

و خدا پر است نامهای نیک پس بخوانید و را بآن نامها و بگوید امان را

يَلْبُدُونَ فِي الْأَسْمَاءِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

که بجوی میکنند در نامهای خدا داده خواهد شد در ایشان را جزای آنچه میکردند

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ

آن خداست که نیست هیچ معبود مگر او را در است نامهای نیک

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

روایت است از ابی هریره گفت فرمود آنحضرت صلوات

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ لِلَّهِ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ اسْمًا

آن خدا علیه و سلم بدو نیک که خداست نهم نام است

موجود دارد و احب است و از دینیک و خوش به یاد است ۲

وَعَنْ أَشْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

در روایت است از اسماء بنت یزید پدر سیدک آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ قَالَ اسْمُ اللَّهِ الْأَعْظَمُ فِي هَاتَيْنِ الْآيَتَيْنِ وَالْمُسْكُ

وسلم گفت اسم اعظم درین دو آیت است یکے آیت که البکم

إِلَهُ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ وَفَاتِحَةُ آلِ عِمْرَانَ

الله واحد تا آخر و در اول سوره آل عمران که ایست

أَلَّا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

آلم الله لا اله الا هو الحي القيوم رواه الترمذی

وَأَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ وَالذَّارِيُّ وَعَنْ سَعْدِ بْنِ

و ابو داود و ابن ماجه و الداری و روایت است از سعد بن

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعَا

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم دعا

ذِي النُّوْنِ إِذَا دَعَا رَبَّهُ وَهُوَ فِي بَطْنِ الْحُوتِ

یونس علی السلام وقتی که دعا کرد در دماغ ماهی و حال آنکه در شکم ماهی بود

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ

لا اله الا انت تا آخر است

لَمْ يَدْعُ بِهَا رَجُلٌ مُسْلِمٌ فِي يَتِيٍّ إِلَّا اسْتَجَابَ لَهُ

و دعا کرد به اسمی که در آن هیچ مرد مسلمان در هیچ چیز مگر آنکه قبول کرد خداوند دعا را

رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ

رواه احمد و الترمذی و روایت است از جابر بن عبد الله گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسی که بگوید سبحان الله

م سید محمد بن یزید
ابو اسماء بنت یزید

الْعَظِيمِ وَيَحْمَدُهُ غُرَّتْ لَهُ نَخْلَةٌ فِي الْجَنَّةِ سَرَاوٍ

العظیم و مجدہ نشانہ شود براسے و سے درخت خزاں در بہشت رواہ

التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ النَّبِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

الترمذی وروایت است از زبیر رضا گفت فرمود آنحضرت صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ صَبَاحٍ يُصْبِحُ الْعِبَادُ فِيهِ إِلَّا

نشد علیہ وسلم میت هیچ صاحبی که صبح می کنند در آن زندگان مگر آنکه

مُنَادٍ يُنَادِي بِسَبْحِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

و از کشته نعم فرشته آواز میکند تسبیح و منزه کند خدا را که یا در شاه عالم ملک یک از جمیع نقایص است و گوید سبحان الله الملك

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ مَقَالٌ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

و روایت است از ابی سعید الخدری رضی الله عنه گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مُوسَى يَا رَبِّ عَلِّمْنِي شَيْئًا

صلی اللہ علیہ وسلم گفت مومن سے علیہ السلام اے پروردگار من پیامبر مرا خبرے

أَذْكُرَكَ بِهِ أَوْ أَدْعُكَ فَقَالَ يَا مُوسَى قُلْ لَا إِلَهَ

کہ ذکر کیم ترا بدان حیر یا بخوانم ترا یا بخیر شک راوی است پس فرمود حق تعالی اے میرے بھائی

إِلَّا اللَّهُ فَقَالَ يَا رَبِّ كُلِّ عِبَادِكَ يَقُولُ هَذَا لِيَمَّا أُرِيدُ

۱۰ اللہ پس گفت موسیٰ اے پروردگار من ہر بندہ تو میگوید این را منی خواہم من

شَيْئًا تَخْصِي بِهِ قَالَ يَا مُوسَى لَوْ أَنَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعَ

مگر خیرے راخصصہ وقت ساز گزشتہ ایام تو برآمدان حینر گفت حق بقالی اسے موسیٰ اگر نجات شود کہ سفیر آسمان

وَعَامِرُهُنَّ غَيْرِي وَالْأَرْضَيْنِ السَّبْعَ وَضِعْنَ فِي كَفَّةِ

آلوده ازندگاه (۱۰) آنها خرمسهر (یعنی غامط) (۱۱) آسمان و سخت زمین نهاده شوند در پله

وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فِي كَمَّةٍ لَمَّا تَبَعَنَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَوَاهُ فِي تَرْجِمِ السُّنَّةِ

دنيا و شود لا اله الا الله در طبع دیگر از قرآن و سوره که میسر میسر کند گفته لا اله الا الله و را حتم که میسر شود که او را

و در تربیت میدان ۱۲ + ۱۳ + ۱۴

الحمد لله رب العالمين

در شیخ الاسلام

بَابُ تَوَابِ التَّسْبِيحِ وَالتَّحْمِيدِ وَالتَّكْبِيرِ وَالتَّهْلِيلِ

باب در بیان تواب تسبیح و تحمید و تکبیر و تهلیل

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكُ

یاسکی یاد میکند خدا را بر آنچه در آسمان است و آنچه در زمین است خدای پادشاه

الْقُدُّوسُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ قَبْلَهُ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ

نهایت پاک غالب با حکمت پس یاسکی یاد کن نام پروردگار بزرگ خود را

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ

یاسکی یاد میکنند او را آسمانها هفتگانه و زمین و هر که در میان اینها است و نیست

مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِيحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ

چیز جزیر مگر یاسکی یاد میکند با ستایش او ولیکن شما فهم نمی کنید یاد کردن ایشان را

إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ

هر آینه و سست بزرگ آمرزگار روایت است از ابی هریره رفته گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأَنْ أَقُولَ سُبْحَانَ اللَّهِ

فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم برای من گفتن این چهار کلمه را

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا

دوست داشته شده تراست بگوین از هر

طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ

چیزیکه آمده است بر و آفتاب یعنی از دنیا و مافیها رواه مسلم و هم از وی روایت گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسی که بگوید این دو کلمه را

وَبِحَمْدِهِ فِي يَوْمٍ مِائَةً مَرَّةً حُطَّتْ خَطَايَاهُ وَإِنْ كَانَتْ

در روزی صد بار افکنده شود و کم کرده شود گناهان و اگر چه باشد گناهان بزرگ

تسبیح

تسبیح

تسبیح

مِثْلُ نَزْدِ الْعَرِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

مانند کن دریا در کثرت شفق علیه و هم از دوسه روایت گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَلِمَتَانِ خَفِيفَتَانِ عَلَى اللِّسَانِ

صلی اللہ علیہ وسلم دو کلمه اند سبک بر زبان

تَقِيْلَتَانِ فِي الْمِيزَانِ حَبِيبَتَانِ إِلَى الرَّحْمَنِ سُبْحَانَ اللَّهِ

گران در میزان اعمال محبوب اند بوسه رحمن دآن سبحان اللہ

وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ الْعَظِيمِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ

و بحمده سبحان اللہ العظیم است متفق علیه و روایت است از ابی هریره راضی

عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم کسی که بگوید این کلمه را

وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ

شَيْءٍ قَدِيرٌ فِي يَوْمٍ مِائَةً مَرَّةً كَانَتْ لَهُ عَدَلُ عَشْرٍ

در روز قیامت برابر ثواب ده برده

رَقَابٍ وَكُنِيتَ لَهُ مِائَةُ حَسَنَةٍ وَكُنِيتَ عَنْهُ مِائَةُ سَيِّئَةٍ

کر او کرده باشد و نوشته شود بر اوست دس صد نیکی و محو کرده شود از او دس مدعی

وَكَانَتْ لَهُ حُرَّةٌ أَمِنَ الشَّيْطَانَ وَشَرَّهُ فِي يَوْمِهِ ذَلِكَ حَتَّى يُمِيسِيَ

و باشد این کلمات مرا و را پناه از شیطان و شر او در روزی که گفته است تا آنکه شب بگذرد

وَلَقَرِيَّاتٍ أَحَدٌ بِأَفْضَلٍ مِمَّا جَاءَ بِهِ إِلَّا رَجُلٌ عَمِلَ أَكْثَرَ

و یار دسیج یکی عمل نافعتر از آنچه آورده است او که مردی که عمل کرد بیشتر

مِنْهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عُمَرَ وَبْنِ شُعَيْبٍ رَضِيَ عَنْ أَبِيهِ

از آنچه کرده است متفق علیه و روایت است از عمر بن شعیب رضی از پدر خود

عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ سَمِعَ

و او از حد عمر و گفت عرو فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم کیسه باطنی یاون

اللَّهُ مِائَةً بِالْعَدَّةِ وَمِائَةً بِالْعِشِيِّ كَانَ كَمَنْ حُجَّ مِائَةً

خدا را بگویند سبحان الله صبار در صبح و صحر در شب نگاه باشد همچو کسی که حج گذارد و است

جَمْعُهُ وَمَنْ حَمِدَ اللَّهَ مِائَةً بِالْفُذَّةِ وَمِائَةً بِالْعَشْرِ

حج و کعبه حمد گوید خدا را و گوید الحمد لله صمد بار در ایاماد و صمد بار در شبانگاه

كَانَ كَمَنْ حَمَلَ عَلَى مِائَةِ فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَنْ هَلَكَ

باشد همچو کسی که سوار کرده است مردم را بر عهد اسب در راه خدا و کسی که تمیل کند و بگوید لا اله الا الله

اللَّهُ مَائَةٌ بِالْفِدَا وَمَائَةٌ بِالْعِشِيِّ كَانَ كَمَنْ أَعْتَقَ

صد بار در باداد و صد بار در شبانجام باشد همچو کسی که آزاد کرده باشد

مِائَةَ رَقَبَةٍ مِّنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ وَمَنْ كَبَّرَ اللَّهَ مِائَةَ

صد پدمه را اذا دلدادا سمیع و سیکه به بزرگی یاد کنند خدا را دیگر پیدا کنند اکبر صد بار

بِالْغَدَاةِ وَمِائَةٍ بِالْعِشِيِّ لَمَرَّاتٍ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ

در باد او و صدار در شبانگاه نثار درین روز اسج کے عمل

أَحَدٌ بِأَكْثَرِ مِمَّا آتَى بِهِ الْإِيمَانُ قَالَ مِثْلُ ذَلِكَ أَوْ

بیشتر از این آورده است آنکس آن را مگر کسی که گفته است عمل آن با

نَرَادُ عَلَى مَا قَالَهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ يُسَيْرَةٍ

زیاده کرده است بر آنچه که گفته است رواه الترمذی در روایت است از سیه‌نبت یاسر^{۲۲}

وَكَاثُ مِنَ الْمُهَاجِرَاتِ قَالَتْ قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

و بعد از گمانیکه هجرت کرده بودند گفت فرمود امارا آنحضرت صل

لَهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْكُمْ بِالنَّسِيمِ وَالتَّهْلِيلِ وَالتَّقْدِيرِ

اشهد عليك يا رسول الله انك قد اذنت لنا في هذا الامر

وَأَعْقَدَنَ بِالْأَنَامِلِ وَأَنَّهُنَّ مَسْئُولَاتٌ مُسْتَنْطَقَاتٌ

و عقد کنید و که بندید بر انگشتان زیر اگر بدستیکه کامل و اما پنج پر سید میوند بر قیاس طلب حق کرد و گویا

وَلَا تَغْفُلْنَ فَتُغْنِيَنَّ الرَّحْمَةُ دَوَاهُ التَّوْمِيذِيِّ وَأَبُودَ أَوْ دَ

و غافل مباشید ای زنان از ذکر خدا پس فراموش کرده شوید و معرود گردانیده شوید از رحمت رولاه ترمذی بود

وَعَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از انس رضی بدستیکه آنحضرت صلی الله علیه وسلم

مَرَّ عَلَى شَجَرَةٍ يَابِسَةٍ الْوَرَقُ فَخَرَّ بِهَا بَعْضُهَا

گذشت بر درخت خشک برگها پس زد آن درخت بچوبی که در دست آنحضرت بود

فَتَنَائَرَ الْوَرَقُ فَقَالَ إِنَّ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسُبْحَانَ اللَّهِ

پس افتادند برگها پس گفت آنحضرت که این کلمات

وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ تَسْقُطُ ذُنُوبُ الْعَبْدِ كَمَا

می افکنند گناهان بنده را چنانکه

يَتَسْقُطُ وَرَقُ هَذِهِ الشَّجَرَةِ تَرَوَاهُ التَّوْمِيذِيُّ

میرید برگها را این درخت رواه الترمذی

وَعَنْ مَكْحُولٍ يَرْفَعُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ

در روایت است از مکحول رضی از ابی هریره رضی گفت ابوهریره فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْثَرُ مِنْ قَوْلِ لَاهُولٍ وَلَا قُوَّةَ

صلی الله علیه وسلم مرا که بسیار گوید لاهول و لا قوه

إِلَّا بِاللهِ فَإِنَّهَا مِنْ كَثْرِ الْجَنَّةِ قَالَ مَكْحُولٌ قُلْتُ قَالَ لَاهُولُ

الا بالله پس زیرا که آن کلمات از کثرت بهشت است گفت مکحول پس سید گوید لاهول

وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ وَلَا مَتَجًا مِنْ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ كَشَفَ اللَّهُ عَنْهُ

و لا قوه الا بالله و نیست رستگاری از خدا مگر بر او و او تنها می کشاید خدا تبارک و تعالی

وَالْفِضَّةَ وَلَيْسَ لِلْحَجَّةِ الْمُبْرُورَةِ ثَوَابٌ إِلَّا الْجَنَّةُ رَوَاهُ

وسیم را دینیت مرجع مبرور را ثواب مگر بہشت رواہ

الترمذی وَاللَّيْثَانِيُّ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ كَانَ أَهْلُ

الترمذی والنسائی وروایت است از ابن عباس رضی گفت ابن عباس بود ہلال

الْيَمَنِ تَحْجُونَ فَلَا يَتَزَوَّدُونَ وَيَقُولُونَ نَحْنُ الْمُتَوَكِّلُونَ

ہمیں مئی برآمدن حج پس توشہ نمی برداشتند و می گفتند ما متوکلیم

فَإِذَا أَقْدِمُوا مَكَّةَ سَأَلُوا النَّاسَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سُبُعًا لَهُ

پس وقتیکہ می آمدند بکہ مغلہ سوال میکردند از مردم پس وحی فرستاد خدا تعالی این آیت را

وَتَزَوَّدُوا وَإِنْ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى رَوَاهُ الْخُفَّارِيُّ

یعنی توشہ بردارید و بہر سہیز کنید از سوال زیرا کہ تقویٰ بہترین توشہ است رواہ البخاری

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلَى النِّسَاءِ

و روایت است از عایشہ رضی گفت اے پیغمبر خدا آیا ہر زنان

جِهَادٌ قَالَ نَعَمْ عَلَيْهِنَّ جِهَادٌ لَا يُقَاتَلُ فِيهِ الْحَجُّ وَالْعُمْرَةُ

جہاد است گفت آخضر آری ہر زنان جہاد است کہ نیت قتال دروہ و آن حج و عمرہ

رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ

رواہ ابن ماجہ و روایت است از ابی امامہ رضی گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لَمْ يَمْنَعْهُ مِنَ الْحَجِّ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ کسیہ باز نہارد اورا از حج

حَاجَةً ظَاهِرَةً أَوْ سُلْطَانًا جَابِرًا أَوْ مَرَضًا حَائِضًا مَاتَ

حاجتی ظاہر کہ عدم زاد و را حلال است یا قہر مان ستمگر بادشاہ یا بیماری باز و از مدہ بچہ نتواند بماند

وَلَمْ يَحْجْ فَلَيْمَتْ إِنْ شَاءَ يَهُودِيٌّ وَإِنْ شَاءَ نَصْرَانِيٌّ

و حج نکرد پس گویید آنکس اگر خواہد یہودی و اگر خواہد نصرانی

رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى

رواه الدارمی وروایت از ابی ہریرہ رض از آنحضرت صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ الْحَاجُّ وَالْمَسَارُ وَفَعْدُ اللَّهِ

اللہ علیہ وسلم بدستیکہ آنحضرت فرمود کہ حج کنندگان و عمرہ برآوردگان قدم آرند گانند و رسیدگان

إِنْ دَعَوْهُ أَجَابَهُمْ وَإِنْ اسْتَغْفَرُوا غُفِرَ لَهُمْ وَرَأَاهُ

اگر دعوت نماید خدا را اجابت میکند ایشان را و اگر طلب آمرزش کنند او را آمرزد و ایشان را رواہ

ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

ابن ماجہ و ہم از وی مرویت کہ گفت ابو ہریرہ رض شنیدم آنحضرت را صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَفَعْدُ اللَّهِ ثَلَاثَةٌ الْغَازِي وَالْحَاجُّ

علیہ وسلم کہ میگفت وفد خداست کیے غازی دوم حج کنندہ

وَالْمُعْتَمِرُ وَالنَّسَائِيُّ وَالْبَيْهَقِيُّ فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ

سوم عمرہ بخارندہ رواہ النسائی و البیہقی در شعب الایمان

وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و روایت از ابن عمر رض گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ إِذَا لَقِيتَ الْحَاجَّ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ وَصَاحِبَهُ وَهُرَّةً

و سلم چون ببینی حاج را پس سلام کن بروے و دست وے را بکمر و بفرما او را

أَنْ يَسْتَغْفِرَ لَكَ قَبْلَ أَنْ يَدْخُلَ بَيْتَهُ فَإِنَّهُ مَغْفُورٌ لَكَ

کہ طلب آمرزش کند برائے تو پیش از آنکہ در آید خانه خود را زیرا کہ وے آمرزیدہ شدہ است او را

رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

رواہ احمد و روایت است از ابی ہریرہ رض گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ خَرَجَ حَاجًّا أَوْ مُعْتَمِرًا أَوْ غَازِيًا

صلی اللہ علیہ وسلم کہے کہ برآمدن حج یا عمرہ یا غزرا

افادت بالکسہ
پسولی بر آمدن و غفر جلی بکسہ
و نہ تفریح و از او سکون بخند
و نہ بوضع و از او حاجت
و حاج اسم غفراست و در حج است
و الخلاق میکنند در صاف و است
و کج دیگر را حرق و
و تقیید از غافل و غافل
و آنست کہ وے بنزد در راه حاد
و بابل و میان مشغول شدہ ۱۶

تُرِمَاتٍ فِي طَرِيقِهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَجْرَ الْغَازِي وَالْحَاجِّ

پتھر مرد در راه آن می نرید خدایت را مرا و را اجبر غرا کنند و حج گذارنده

وَالْعَمُورَ وَأَهْلَ الْبَيْتِ فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ سَهْلِ

و عمره برآرنده رواه ابی یحیی در شعب الایمان و روایت است از سهل

ابن سعد قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ما من

بن سعد اعدی گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم نیت هیچ

مُسْلِمٍ يُكَلِّمُ إِلَّا الْبَنِيَّ عَنْ يَمِينِهِ وَشِمَالِهِ مِنْ حَجَرٍ أَوْ

سلمانے کہ تبلیہہ مسکینہ مگر آنکہ تبلیہہ مسکینہ کہ یکہ از جانب دست راست اومت و دست چپ او از سنگینا

شَجِيرًا وَمَدْرَحًا تَنْقُطِعُ الْأَرْضُ مِنْ هُمَارٍ وَ ۱۸

درخت یا کلوخ آتش نمیشد زمین از اینجا و از اینجا عبارت از منتهای ارض بود

التَّمِيدِيَّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ إِنَّ

الترندی و ابن ماجه و روایت است از عاتقه ر.م. گفت عاتقه بدستگیر

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا مِنْ يَوْمٍ أَكْثَرُ

حضرت علیؑ علیہ وسلم لغت میں بیچ روزے بیستر

مِنْ أَنْ يَتَّقِيَ اللَّهَ فِيهِ عَبْدٌ مِنَ النَّارِ مِنْ يَوْمٍ عَرَفَهُ

از آرد کردن حدیثی در کسر و رسته را از اسل درج از دور

فَوَانه ليدنو تقربا يحييهم الملائكة فيقول ما أراد

[illegible]

این بندگان من رواه مسلم در روایت است از عمرو بن شعیب از

[illegible]

پرو خود و او از حد و مودت سرکشانگفت مع الله عا و سلم گفت

1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 26

خَيْرُ الدُّعَاءِ دُعَاءُ يَوْمِ عَرَفَةَ وَخَيْرُ مَا قُلْتُ أَنَا وَالْمَبِيتُونَ
 بهترین دعا دعا روز عرفه است و بهترین دعا که گفتم من و پیغمبر من
 مِنْ قَبْلِي لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ
 که پیش از من بوده اند اینست که اِلا اله الا الله تقدیر
 وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ
 رواه الترمذی
 وَعَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ كَرِيزٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ
 در روایت است از طلحه بن عبید الله بن کریر که
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا رَأَيْتُ الشَّيْطَانَ يَوْمَ مَا هُوَ
 صلے الله علیه وسلم گفت آنحضرت دیده نشد شیطان در هیچ روزی که در
 فِيهِ أَصْغَرُ وَلَا أَكْبَرُ وَلَا أَحَقَرُ وَلَا أَغْيَظُ مِنْهُ فِي
 در آن روز خرد تر باشد و نه دود تر و نه خوار تر و نه خشم و غصه خورنده تر از خود شمر که در
 يَوْمِ عَرَفَةَ وَمَا ذَاكَ إِلَّا لِمَا يَرَى مِنْ تَنْزِيلِ الرَّحْمَةِ
 روز عرفه باشد و نیست آن را ندگی و خواری مگر از جهت چیزی که میباید از فرو آمدن رحمت بپایان
 وَتَجَاوَزَ لِلَّهِ عَنِ الذُّنُوبِ الْعِظَامِ الْأَمَارِ أَيُّ يَوْمٍ بَدَّ
 و در گذشتن خدا بابتاعی از گناهان بزرگ مگر آنچه دیده شد از خواری شیطان بود بد
 فَإِنَّهُ قَدَرَأَى جِبْرِئِيلَ يَزْعُمُ الْمَلَكَةَ رَوَاهُ مَالِكٌ مُرْسَلًا
 پس بدینکه شیطان تحقیق دید جبرئیل را و زید بزرگ که ترشید میداد مگر او صفا راست میکند بر آنکه
 وَفِي شَرْحِ الشُّنَّةِ بَلْفِظِ الْمَصَابِيحَ وَعَنْ جَابِرٍ
 و در شرح السنه بلفظی که در مصابیح است و در روایت است از جابر
 قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَانَ
 گفت فرمود آنحضرت صلے الله علیه وسلم چون می باشد

بسیار خوار و کوچک و خشنود و شادمان
 در هیچ روزی که در آن
 از باب فتح و فتح و ادل و خوار
 شد و خوار تر بود و نه خوار تر

رواه مالک بن انس

از بیخ زمین بیخ آوازند کین
 و بر سر کون و جمع کون
 از یک بخت و یک کون است

يَوْمَ عَرَفَةَ إِنَّ اللَّهَ يَنْزِلُ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا فَيُبَايِعُهُمْ

روز عرفه بدرستی که خدا بیتیالی فرود می آید با سمانیکه پایان تراست پس مفاخرت میکند با دسیان

الْمَلَائِكَةَ فَيَقُولُ أَنْظِرُوا إِلَى عِبَادِي أَتَوْنِي شُعْثًا غَبْرًا

فرشتگان را پس میگوید و سمانیکه بگردید بسمنی گان من که آمده اند هرگاه محبت من زولیده شود

صَاحِبِينَ مِنْ كُلِّ فِجٍّ عَمِيقٍ أَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ

فریادکننده به تیران بر ماه کشف ده و درگاه میگردد شمار را اینکه بدرستی که آمرزیدم

لَهُمْ فَيَقُولُ الْمَلَائِكَةُ يَا رَبِّ فُلَانٌ كَانَ يُرْهَقُ وَفُلَانٌ

ایشان را پس میگوید فرشتگان اے پروردگار فلان از میان این حاضران می بود که نسبت برحق گرفته

وَفُلَانَةٌ قَالَتْ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ

فلان مرد و فلان زن چنین و چنان اند گفت آنحضرت میگوید خدا عزوجل محقق آمرزید اینان را

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا مِنْ يَوْمٍ أَكْثَرَ

گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس میت روزی که بیشتر

عَتِيقًا مِنَ النَّارِ مِنْ يَوْمِ عَرَفَةَ رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَنِ

آزاد شده دروے از آتش و دوزخ از روز عرفه روایت گردان حدیث را در شرح سنن

وَعَنْ عُبَّاسِ بْنِ مَرْوَانَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و روایت است از عباس ابن مرداس رفته بدرستی که آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعَا لِأُمَّتِهِ عَشِيَّةَ عَرَفَةَ بِالْمَغْفِرَةِ فَأَجِيبَ

علیه وسلم دعا کرد و است خود را در شبانگاه روز عرفه با مرزیدین گناهان پس اجابت کرده

أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ مَا خَلَا الْمَظَالِمَ لِي فَإِنِّي أَخِذُ لِلْمَظْلُومِ

که بگویم من محقق آمرزیدم ایشان را مگر گناهان را جز مقام که ملوکان حقوق عباد است پس بگویم

مِنْهُ قَالَ أَيْ هَاتِ إِنْ شِئْتَ أُعْطِيَ الْمَظْلُومُ مِنَ الْجَنَّةِ

از نام گفت آنحضرت اے رب من اگر خواهی بدی مظلوم را از لیم بهشت

اگر بخواهم از
 برایت مظلوم حق
 اورد

وَعَفَرْتُ لَظْمَ الْمِرْقَمِ حُبَّ عَشِيَّتِهِ فَلَمَّا أَصْبَحَ بِالْمُزْدَلِفَةِ
 و بیامری ظالم را پس اجابت کرده خند آنحضرت دعا کرد در آن شبگاه پس صبحگاه آنحضرت
 أَعَادَ الدُّعَاءَ فَأَجِيبَ إِلَى مَا سَأَلَ قَالَ فَضَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ
 باز کرد و حال پس اجابت کرد آنحضرت مرچیز را که سوال کرد گفت راوی پس خنده کرد آنحضرت
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ قَالَ تَبَسَّمَ فَقَالَ لَهُ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ
 صل الله علیه وسلم یا گفت راوی چو آنحضرت تسم پس گفتند مرا آنحضرت را ابو بکر و عمر رضی
 يَا بَنِي آدَمَ إِنِّي أَنْ هَذِهِ لَسَاعَةً مَا كُنْتَ تَضْحَكُ فِيهَا
 پدر و مادر ما فدای تو باد هر سیه این ساعتی است که بنودی تو که خنده میکردی در دلت
 قَالَا الَّذِي أَضْحَكَكَ أَضْحَكَكَ اللَّهُ سَيِّدُكَ قَالَ إِنَّ عُدُوَّ
 پس چه چیز خداوند را همیشه خداوند خدایت را دندان ترا گفت آنحضرت بدر سیه دشمن
 اللَّهُ ابْلِيسَ مَا عَلِمَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ اسْتَجَابَ دُعَائِي
 خدا که ابلیس است هنگامی که دانست که خداوند تعالی بحقیق اجابت کرد دعای مرا
 وَعَفَرَ لَامَتِي أَخَذَ التُّرَابَ فَجَعَلَ يَحْتُوهُ عَلَى رَأْسِهِ
 و بیامزدیم مرا گرفت خاک پرگشت که می انداخت بهر دوت خاک بر سر خود
 وَيَدْعُو بِالْوَيْلِ وَالشُّبُورِ فَأَضْحَكَنِي مَا رَأَيْتُ مِنْ جَوْعَةٍ
 و دعا میکرد بویل و شهور پس در خنده در آور و مرا چنبریکه دیدم من از بیبیری و ناله و فریاد و
 رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَرَوَى الْبَيْهَقِيُّ فِي كِتَابِ الْبَحْثِ وَالشُّبُورِ نَحْوَهُ
 رواه ابن ماجه و روایت کرد بیهقی در کتاب بحث و شهور مانند این حدیث
 بَابُ فَضَائِلِكُمْ زَادَ اللَّهُ تَعَالَى شَرَفًا
 باب فضائل که مظهر زاد ما الله شرفا
 إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وَضَعَ لِلنَّاسِ لِلَّهِ بَكَّةٌ مَبَارَكًا وَهُدًى
 برائینه اول خانه که مقرر کرده خدا بر اسم و دان آنست که در کمال است برکت عاده شده و هدایت

۴
 و بیامری ظالم را پس اجابت کرده خند آنحضرت دعا کرد در آن شبگاه پس صبحگاه آنحضرت
 باز کرد و حال پس اجابت کرد آنحضرت مرچیز را که سوال کرد گفت راوی پس خنده کرد آنحضرت
 صل الله علیه وسلم یا گفت راوی چو آنحضرت تسم پس گفتند مرا آنحضرت را ابو بکر و عمر رضی
 پدر و مادر ما فدای تو باد هر سیه این ساعتی است که بنودی تو که خنده میکردی در دلت
 پس چه چیز خداوند را همیشه خداوند خدایت را دندان ترا گفت آنحضرت بدر سیه دشمن
 خدا که ابلیس است هنگامی که دانست که خداوند تعالی بحقیق اجابت کرد دعای مرا
 و بیامزدیم مرا گرفت خاک پرگشت که می انداخت بهر دوت خاک بر سر خود
 و دعا میکرد بویل و شهور پس در خنده در آور و مرا چنبریکه دیدم من از بیبیری و ناله و فریاد و
 رواه ابن ماجه و روایت کرد بیهقی در کتاب بحث و شهور مانند این حدیث
 باب فضائل که مظهر زاد ما الله شرفا
 برائینه اول خانه که مقرر کرده خدا بر اسم و دان آنست که در کمال است برکت عاده شده و هدایت

لِّلْعَالَمِينَ فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ وَمَنْ

مردمان را در آن خانه نشانیهای روشن است از آن جمله ایستادن ابراهیم است و هر که

دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

در آید آن جا آمین بود و روایت است از ابن عباس رض گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمَا أَطْبَقَ مِنْ بَلَدٍ وَأَحَبَّكَ

صلی الله علیه وسلم مرکه مغطه را که چه عجب شهر می تو دوست داشته شده تر

إِلَيَّ وَلَوْلَا أَنَّ قَوْمِي أَخْرَجُونِي مِنْكَ مَا سَكَنْتُ

بسوی من اگر نمی بود ای که قوم من بیرون کردند از سکونت قومی کردم سکونت

غَيْرِكَ دَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَدِيٍّ

بجز تو دواه الترمذی و روایت است از عبد الله ابن عدی

ابْنُ حُمَرَآءَ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابن حمره گفت دیدم آنحضرت را صل الله علیه وسلم

وَأَقْفَاعَ الْحَزْرَةِ فَقَالَ وَاللَّهِ إِنَّكَ لَخَيْرُ أَرْضِ اللَّهِ

ایستاده بر حرد و پس فرمود آنحضرت خطاب بکه مغطه کرده بدستی تو بهترین زمین خدا می

وَأَحَبُّ أَرْضِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ وَلَوْلَا أَنِّي أُخْرِجْتُ مِنْكَ

و محبوب ترین زمین خدا می نزد خدا و اگر نمی بود آنکه بیرون آورده شدم من از تو

مَا أُخْرِجْتُ دَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ عِيَّاشٍ

بیون نمی بودم دواه الترمذی و ابن ماجه و روایت است از عیاش

ابْنُ أَبِي رَبِيعَةَ الْخَزَوِيُّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

ابن ابی ربیعہ الخزومی گفت فرمود آنحضرت صل الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَزَالُ هَذِهِ الْأُمَّةُ بِخَيْرٍ مَا عَظُمُوا هَذِهِ

علیه وسلم همیشه باشد این امت بخیر و سلامت در دین و دنیا تا دامیکه عظیم کنند این

این حدیث از ترمذی و ابن ماجه و عیاش روایت شده است و در این حدیث اشاره شده است به این که این مکان را که مغطه کرده بدستی من بهترین زمین خداست و من را از آنجا بیرون نبردند مگر به این دلیل که این امت را عظیم کردند و به همین دلیل است که این امت همیشه در دین و دنیا در خیر و سلامت است تا آنکه عظیم کنند این امت را

الْحُرْمَةُ حَقٌّ تَعْظِيمُهَا فَإِذَا اضْبَعُوا ذَلِكَ مَلَكُوا أَرَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ

حرمت را یعنی حرمت که راجع تعظیم و سب پس چون ضایع کنند آن حرمت را ملک شوند رواه ابن ماجه

وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ورایت است از ابن عباس رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

نَزَلَ الْحَجْرُ الْأَسْوَدُ مِنَ الْجَنَّةِ وَهُوَ أَشَدُّ بَيَاضًا مِنَ اللَّبَنِ

فرود آمده است حجر اسود از بهشت و در آن حال زیاده تر بود در سفیدی از شیر

فَسَوَّدَتْهُ عَطَايَا بَنِي آدَمَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ

پس سیاه گردانید اورا گنایان اولاد آدم رواه احمد و الترمذی و هم از او مرویت

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْحَجْرِ وَاللَّهُ لَيُبْعَثَنَّهُ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم در شان حجر اسود بخدا سوگند هر آنکس بر انگیزد حجر اسود را

اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَهُ عَيْنَانِ يُبْصِرُ بِهِمَا وَلِسَانٌ يَنْطِقُ بِهِ

خداستعالی روز قیامت در حالیکه مر اورا دو چشم باشد که بنید بان دو چشم و زبان باشد که سخن گویند

يَشْهَدُ عَلَى مَنْ اسْتَمَلَهُ وَبَحَثَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ

گواهی دهد بر کسی که بر او دادرایی یعنی بایمان رواه الترمذی و ابن ماجه

وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ ابْنِ عَسَمَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

والدارمی و روایت است از ابن عسمة گفت آنحضرت صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ الزُّكْنَ وَالْمَقَامَ يَأْتِيَانِ مِنْ

الله علیه وسلم را که میفرمود بدو رکن و مقام ابراهیم هر دو یا قوت اند از

يَأْتِيَانِ الْجَنَّةَ طَمَسَ اللَّهُ نُورَهُمَا وَلَوْ لَمْ يَطْمَسْ نُورُهُمَا

جنس یا قوت بهشت ناپدید کرده است خداستعالی نور آن هر دو را و اگر ناپدید نمی شد نور هر دو را

لَأَضَاءَ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

هر آنکس روشن می شد بر چه میان مشرق و مغرب است رواه الترمذی

رواه ابن ماجه و الترمذی و الدارمی و ابن عسمة

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَصِيبُ عَلَى

که گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم صبر نمی کند بر

لَا وَاءِ الْمَدِينَةِ وَشَدَّتْهَا أَحَدٌ مِنْ أُمَّتِي إِلَّا كُنْتُ لَهُ شَفِيعًا

سختی و محنت مدینہ منجھ کے ازاںست من مگر ایکہ میاںسم اورا شفیع

يَوْمَ الْقِيَمَةِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ فِي

روزی قیامت رواه مسلم و روایت است از عبداللہ بن عمر رضی اللہ عنہما

رُؤْيَا النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَدِينَةِ رَأَيْتُ امْرَأَةً

خواب دیدن آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم در شان مدنیہ دیدم زنی را

سَوْدَاءُ فَأَثَرَةُ الرَّاسِ خَرَجَتْ مِنَ الْمَدِينَةِ حَتَّى نَزَلَتْ

سیاہ ژولیدہ موسی بیرون آمد آن زن از زمین تا آنکه فرود آمد

مَهِيعةً فَتَاوَلْتَهَا اَنَّ وِبَاءَ الْمَدِينَةِ تَقْدِرُ اِلَى مَهِيعةٍ

موضع را کہ نام او مہیہ است گفت آنحضرتؐ پس بغیر کردم آن زن را کہ تپ و بیمار مدینہ پروردہ

وَهِيَ الْحَفَّةُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ

وآن موضع جحفه است رواه بخاری وروایت است از جابر بن

سَمُرَةٌ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ

سمره رضا گفت شنیدم آنحضرت صلی الله علیه وسلم را که میگفت

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى سَمَّى الْمَدِينَةَ طَابَةَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

درستی که خدا تعالی نام کرده است مدینه را طایفه بر زبان جدی خود رواه مسلم و روایت است از

أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابی بریره رضا گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

أَمِيتُ بِقَرْيَةٍ تَأْكُلُ الْقُرَى يَقُولُونَ يَثْرُبُ وَهِيَ الْمَدِينَةُ

امر کر رہے ہیں۔ ہجرت القریۃ کہ میخورد قریۃ اسے دیگر ایسے غالب آید قریۃ مدینہ ہے مسکو نید نیروان

وَعَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا

وردایت است از انس رضی اللہ عنہ کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بعد چون

قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ فَتَطَرَّ إِلَى جُدْرَانِ الْمَدِينَةِ أَوْ ضَعَّ رَأْسَهُ

قدوم می آورد از سفر پس لطمه میزد بر دیوارهای مدینه میزد شتر سوارے خود را

وَإِنْ كَانَ عَلَى دَابَّةٍ حَرَكَهَا مِنْ جُفَاهِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْهُ

و اگر سوار می بود بر دابہ دیگر می دوید آن را از دوستی مدینه رواه بخاری و هم از انس است

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَلَعَ لِحَدِّثْنَا هَذَا جَبَلٌ

که ظاهر شد مرا آنحضرت را جبل حرام پس فرمود آنحضرت که این کویت

يُحِبُّنَا وَيُحِبُّهُ اللَّهُمَّ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ حَرَّمَ مَكَّةَ وَإِنِّي أَحَرِّمُ

که دوست میدار ما را و دوست میداریم او را آلهی بدرستیکه ابراهیم حرام گردانید مکه را و بدرستیکه

مَا بَيْنَ لَامَتَيْهَا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ

که میان دو سنگستان مدینه است متفق علیه و روایت است از ابن عمر رضی اللہ عنہما گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ اسْتَطَاءَ أَنْ يَمُوتَ

فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کسیکه میخواهد که بمیرد

بِالْمَدِينَةِ فَلْيَمُتْ بِهَا فَإِنِّي أَشْفَعُ لِمَنْ يَمُوتُ بِهَا رَوَاهُ أَحْمَدُ

در مدینه پس باید که بمیرد در مدینه پس بدرستیکه من شفاعت کنم آنرا که بمیرد در مدینه رواه احمد

وَالْتِّرَمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

والترمذی و از ابی هریره رضی اللہ عنہ روایت گفت فرمود پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْزُقَرِيَّةً مِنْ قُرَى الْإِسْلَامِ

صلی اللہ علیہ وسلم از شهر کے که خراب شود از شهرهای اسلام

خَرَابَانِ الْمَدِينَةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ

نزد مقام قیامت مدینه است رواه الترمذی و روایت است از ابی بکر رضی اللہ عنہ

و از انس است که آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَدْخُلُ الْمَدِينَةَ رُعْبُ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم در مئی آید مدینہ را ترس

الْمَيْمِ الْذَّجَالِ كَمَا يَوْمَئِذٍ سَبْعَةُ أَبْوَابٍ عَلَى كُلِّ بَابٍ

سیح و جبال آنرا در آن وقت آمدن و جبال بہفت در خواہد بود بر ہر در

مَلَكًا نَزَّاهُ الْبَخَارِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ مَنِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى

دو فرشتہ گہبان نشستہ رواہ البخاری و روایت است از انس رضی اللہ عنہ

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ بِالْمَدِينَةِ ضِعْفِي مَا

اللہ علیہ وسلم کہ فرمود آنحضرت خداوند بگردان در مدینہ دو چندان از آنچه

جَعَلْتَ بِمَكَّةَ مِنَ الْبَرَكَاتِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ رَجُلٍ مِنْ

کرد امیدہ در مکہ از برکت متفق علیہ و روایت است از مردی از

أُولَى الْخَطَّابِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ نَزَّاهُ

اولاد خطاب از رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم فرمود آنحضرت کسیکہ زیارت کند

مُتَعَمِّدًا كَانَ فِي جَوَارِي يَوْمِ الْقِيَمَةِ وَمَنْ سَكَنَ الْمَدِينَةَ

تعمدہ بطغیل کار دیگر باشد در ہم ایگی من در روز قیامت و کسیکہ سکونت در مدینہ

وَصَبَرَ عَلَى بَلَائِهَا كُنْتُ لَهُ شَهِيدًا أَوْ شَفِيعًا يَوْمَ الْقِيَمَةِ

و صبر کند بر بلائی و بے اشم او را گواہی دہندہ و شفاعت کنندہ روز قیامت

وَمَنْ مَاتَ فِي أَحَدِ الْحَرَمَيْنِ بَعَثَهُ اللَّهُ مِنَ الْأَمِينِينَ يَوْمَ

و کسیکہ بمید و در یکی از مکہ و مدینہ بر انگیز اند او را خدا تعالی با گروه یحسان در روز

الْقِيَمَةِ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ يَحْيَى

قیامت رواہ بیہقی در شعب الایمان و روایت است از یحیی

ابْنِ سَعِيدٍ مَنِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ

بن سعید رضی اللہ عنہ کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

جَالِسًا وَقَبْرُ يُحْفَرُ بِالْمَدِينَةِ فَاطْلَعَ رَجُلٌ فِي الْقَبْرِ فَقَالَ يَسُّ

نشتید گوهری کندن میشد در مدینه پس نظر کرد مردی در قبر پس گفت آن مرد بد

مَضْجَعُ الْمُؤْمِنِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسُّ مَا

خوابگاه مومنست گوهر پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بد حرفی بود

قُلْتُ قَالَ الرَّجُلُ إِنِّي لَأُرِيدُ هَذَا إِنَّمَا أَرَدْتُ الْقَتْلَ فِي

که گفتی گفت آن مرد بد در ستم که من مراد نداشتم مگویش موت براسه مومن جز این میت نیست

سَبِيلِ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا مِثْلَ الْقَتْلِ

راه خدا اراده کردم پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم نیست مردن در

فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَا عَلَى الْأَرْضِ بَقْعَةٌ أَحَبُّ إِلَيَّ أَنْ يَكُونَ

مانده کشته شدن در راه خدا بلکه افضل است نیست بر زمین هیچ جایی محبوب تر نزد من که باشد

قَبْرِي بِهَا مِنْهَا ثَلَاثُ مَرَاتٍ رَوَاهُ مَالِكٌ مُرْسَلًا وَعَنْ

قبر من دروسه از مدینه سه بار فرمود رواه مالک در روایت است از

ابْنِ عُمَرَ عَنْ مَرْثُوعًا مَنْ حَجَّ فَرَأَى قَبْرِي بَعْدَ مَوْتِي كَانَ

ابن عمر از روضه مرفوع کسی که حج کند پس زیارت کند قبر مرا بعد از من باشد

كُنْ زَائِرًا لِي فِي حَيَاتِي رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

آنچه کسی که زیارت کند و ملاقات نمود مرا در زندگی من رواه البیهقی در شعب ایمان

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

در روایت است از ابی هریره از گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ صَلَوةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ صَلَوةٍ فِي مَكَانٍ

و مسلم یک نماز در مسجد من که اینست بهتر است از هزار نماز در

سِوَاهُ إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ

غیر آن مگر در مسجد حرام و از ابی سعید الخدری روایت

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَشْدُوا الرِّجَالَ إِلَّا

گفت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ کجاوہ امنبیدی

إِلَى ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ مَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْمَسْجِدِ الْأَقْصَى وَمَسْجِدِي

بنو کے مسجد کے مسجد حرام ددم مسجد اقصی سوم مسجد من کہ این است

هَذَا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

شفیق علیہ وروایت است از ابی ہریرہ رضی گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا بَيْنَ بَيْتِي وَمَنْبَرِي رَوْضَةً مِنْ رِيَاضِ

صلی اللہ علیہ وسلم کہ در میان بیت من و منبر من روضه از روضه های

الجنة ومبيري على حوضي متفق عليه وعن أنس

بہت است دینبر من بروض کوثر باشد مسقی علیہ و از ان بن الکامل و دیت

ابن مالک قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم صلوا

لغت فرمود اخصرت سے اللہ علیہ وسلم یہ کام

الرجل في بيته بصلوة وصلواته في مسجد القبايل خمس

[illegible]

وَعِثْرَيْنِ صَلَوةً وَصَلَوَتُهُ فِي الْمَسْجِدِ الَّذِي يَجْمَعُ فِيهِ
لَيْتَ دُبَّحَ مَازَا سَ وَنَمَازِ اَوْ دَرَسِ كَمَ جَمْعُ شُرُونَدِ دَر اَن مَقْدَارِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پنج صد نمازات و نمازوں کے درمیان قصہ تواب بخام

[illegible]

الف صلوٰۃ و صلوٰۃ فی مسجدی چسبین الف صلوٰۃ
ہزار نماز دارد و نماز سے در مسجدین ثواب بجاہ ہزار نماز دارد

[illegible]

وَعَلَا نَحْنُ فِي سَجْدَةٍ خَرَامٍ بِمَا كُنَّا لِفِ صُلُوِّهِ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَه

Figure 1. The effect of the number of trials on the mean accuracy of the classification results. The error bars represent the standard deviation of the mean.

وَعَنْ عَامِرٍ الْأَحْوَلِ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ أَحَرَّ مَرَّ

و روایت است از عاصم احوّل که سوال کردم از انس بن مالک ایاحرام کرد

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ قَالَ نَعَمْ حَرَامٌ حَرَمَهَا

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم مدینہ را گفت بے حرام کرده است آزا

اللَّهُ وَمَرْسُولُهُ لَا يَخْتُلُ خَلَاهَا مِنْ فَفَلِ ذَلِكَ فَعَلَيْهِ

خدا و رسول او قطع کرده نشود درخت آن پس اگر کسی کرد این را پس بروی

لَعَنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ "ش"

لعنت خدا و فرشتگان و جمیع مردان باشد

بَابُ مُنَاقِبِ الْفُرَيْشِيِّ وَالْعَرَبِ

باب در بیان مناقب قریش و عرب

عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

روایت است از ابن عمر رضی اللہ عنہما گفت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

لَا يَزَالُ هَذَا الْأَمْرُ فِي قُرَيْشٍ مَا بَقِيَ مِنْهُمْ اِثْنَانِ مُتَّفَقٌ

همیشه باشد از خلالت و رقریش تا وقتیکه باقی باشد از ایشان دو کس شفق

عَلَيْهِ وَعَنْ مُعَاوِيَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ

علیه روایت است از معاویه ر. ظ. گفت که شنیدم آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ هَذَا الْأَمْرَ فِي قُرَيْشٍ لَا يُعَادِيهِمْ

صلی اللہ علیہ وسلم را کہ میگفت بدستیکه این امر خلافت در قریش است و سمنی علماء دنیا را

أَحَدُ الْأَكْبَةِ اللَّهُ عَلَى وَجْهِهِ مَا أَقَامُوا الدِّينَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

ایسج کے مگر آنکھ برسے افگند خدا سچا لے اور ادا میکہ برپا دارند قریش دین را رواہ کتبخانی

وَعَنْ سَعْدِ بْنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ يُرِدْ

در روایت است از سعد از آنحضرت علیه السلام که گفت کسی که خواهد

لا ۛ
 باقیل خلا یغنی نعلی کرده نشود
 نبات در رویدگی آنا چو قفا بچای
 تازه است تا وقتیکه خاک نشود
 و عین نعل
 محبوب مع اجمار: * * * * *

هَوَانُ قُرَيْشٍ أَهَانَهُ اللَّهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

خواری قریش را خوار کردند اورا خدا بی تعلی رواه الترمذی و روایت است از

عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ رَضِيَ قَالَ مَاتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عمران بن حصین رضا که گفت وفات فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

وَهُوَ يَكْرَهُ ثَلَاثَةَ أَحْيَاءٍ ثَقِيفٍ وَبَنِي خَنْفَةَ وَبَنِي أُمَيَّةَ

حال آنکه آنحضرت ناپوش میداشت سقید را ثقیف و بنی خنیف و بنی امیه

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ ابْنِ عَسَمَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

رواه الترمذی و روایت است از ابن عسمر رضا که گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي تَقْيِيفٍ كَذَّابٍ وَمُبِيرٍ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ

صلی الله علیه وسلم در قبور ثقیف یک دروغ گو است و دیگر را کسند مردم بظلم گفت

ابْنُ عَصَمَةَ يُقَالُ الْكَذَّابُ هُوَ الْمُخْتَارُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ وَالْمُبِيرُ

بن عصمه گفته شد که دروغ گو آن مختار ابن ابی عبید است و خوریز

هُوَ الْحَجَّاجُ بْنُ يُونُسَ وَقَالَ هِشَامُ بْنُ حَسَّانٍ أَحْصَوْا

آن حجاج بن یوسف است و گفت هشام بن حسان شمرده و ضبط کردند

مَا قَتَلَ الْحَجَّاجُ صَبْرًا بَلَغَ مِائَةَ أَلْفٍ وَعِشْرِينَ أَلْفًا

آنچه کشته است حجاج بحدس و بند پس رسیده است عددشان صد و بیست هزار را

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَرَوَى مُسْلِمٌ فِي الصَّحِيحِ حِينَ قَتَلَ

رواه الترمذی و روایت کرد مسلم در صحیح خود هنگامی که کشت

الْحَجَّاجُ عَبْدَ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ قَالَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ أَبِي سَلَمَةَ رَأَتْ رَسُولَ اللَّهِ

حجاج عبد الله بن زبیر را گفت اسماء بنت ابی سلمه که ام ابن زبیر است که آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَنَا أَنَّ فِي تَقْيِيفٍ كَذَّابًا وَمُبِيرًا

صلی الله علیه وسلم حدیث کرد امارا در ثقیف دروغ گو و خوار بود و خون ریز

فَأَمَّا الْكَذَّابُ فَرَأَيْنَاهُ وَالْمُبِينُ فَلَا إِعْثَالَ إِلَّا يَأْتِي

پس مکن دروغ گو پس دیدیم ما او را و سخن ریز را مکن بنی بر م ترا که آن خطاب بجا می آید

وَعَنْ سَلْمَانَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

در روایت است از سلمان رضا گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ لَا تُبْغِضِي فِتْنَارِقَ دِينِكَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

و سلم دشمن مدار مرا پس جدا شوئی از دین خود گفتم ای رسول خدا

كَيْفَ أَبْغِضُكَ وَبِكَ هَذَا أَنَا اللَّهُ قَالَ تُبْغِضُ الْعَرَبَ

چگونه دشمن دارم ترا حال آنکه تو راه راست نمود ما را خدا بیعت می گفست آنحضرت دشمن داری

فَتُبْغِضِي رِوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَمَّانَ

پس دشمن داری مرا رواه الترمذی در روایت است از عثمان بن عفان

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ غَشَى

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم کیسه چانت کند

الْعَرَبَ لَمْ يَدْخُلْ فِي شَفَاعَتِي وَلَقَدْ تَلَّهُ مَوَدَّتِي رَوَاهُ

عرب را در نیاید در شفاعت من و در نزد او را دوستی من رواه

التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أُمِّ الْحَوَرِ مَوْلَاةَ طَلْحَةَ بْنِ مَالِكٍ

الترمذی در روایت است از ام الحور کنیز آزاد کرده طلحه بن مالک

قَالَتْ سَمِعْتُ مَوْلَايَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

گفت شنیدم مولا می گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ مِنْ اقْتِرَابِ السَّاعَةِ هَلَاكُ الْمُهْرِدَوَاهِ التِّرْمِذِيُّ

و سلم از جمله علامات نزدیک شدن قیامت هلاک شدن عریض است رواه الترمذی

وَعَنْ أَبِي هَوَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

در روایت است از ابی هریره رضا گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَلِكُ فِي قُرَيْشٍ وَالْقَضَاءُ فِي الْأَنْصَارِ

علیه وسلم خلافت در قریش است و قضا در انصار است

وَالْإِذَانُ فِي الْحَبَشَةِ وَالْأَمَانَةُ فِي الْأَنْزِدِ يَعْنِي الْيَمَنَ

و بانگ نماز گفتن در قوم حبشه است و امانت ساختن در قبیده انزواست یعنی یمن

وَفِي رَوَايَةٍ مَوْفُورًا وَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ

و در روایتی این حدیث موقوف است رواه الترمذی و روایت است از ابن عباس

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحِبُّوا الْقَرَبَ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم دوست دارید عرب را

لثَلَاثٍ لِيَّ عَرَبِيٌّ وَالْقُرْآنُ عَرَبِيٌّ وَكَلَامُ أَهْلِ الْجَنَّةِ

از جهت خصلت یکے آنکه من عربم دوم آنکه قرآن بزبان عرب است سوم آنکه سخن اهل جنت

عَرَبِيٌّ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

عربیت رواه البیهقی در شعب الایمان

بَابُ فِي فَضْلِ الْيَمَنِ

باب در فضیلت یمن

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت است از ابی هریره عن النبیین صلی الله علیه وسلم

قَالَ أَتَاكُمْ أَهْلُ الْيَمَنِ هُمْ أَرْقُ أَفْعَدَّةً وَالْيَمَنُ قُلُوبًا

فرمود آمدند شما را اهل یمن که رقیق تر است فوادشان و نرم تر است دلهای ایشان

الْإِيمَانُ يَمَانٌ وَالْحِكْمَةُ يَمَانِيَّةٌ وَالْفَخْرُ وَالْخِيَلَاءُ فِي أَصْحَابِ

ایمان یمنی است و حکمت یمانیه است و نازیدن و ستایش نفس کردن در خداوندان

الْإِبِلِ وَالسَّكِينَةُ وَالْوَقَارُ فِي أَهْلِ الْفَنَمِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

مستتر است و آرامش و استواری در خداوندان گویند است متفق علیه است

عَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غُلْظُ

روایت است از جابر رضی اللہ عنہ کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم غلظ

الْقُلُوبِ وَالْجَفَاءُ فِي الْمَشْرِقِ وَالْإِيمَانُ فِي أَهْلِ الْحِجَازِ

دلها و در شقی خوس در مشرق است و ایمان در اهل حجاز

رَوَاهُ مُسْلِمٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

رواه مسلم و روایت است از ابن عمر رضی اللہ عنہما کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي شَامِنَا اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي يَمِينِنَا

و سلم خداوند ابرکت ده ما را در شام ما خداوند ابرکت ده ما را در یمن ما

قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَفِي نَجْدِنَا قَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي شَامِنَا

گفتند ای رسول خدا و در نجد ما فرمود خداوند ابرکت ده ما را در شام ما

وَبَارِكْ لَنَا فِي يَمِينِنَا قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَفِي نَجْدِنَا قَا ظُنُّهُ

و برکت ده ما را در یمن ما گفتند ای رسول اللہ و در نجد ما ابن عمر میگوید پس گمان میرسد

قَالَ فِي الثَّلَاثَةِ هُنَاكَ الزَّلَازِلُ وَالْفِتَنُ وَبِهَا يَطْلَعُ

کہ فرمود در بار سوم آنجا یعنی در نجد زلزله است و فتنه است و از نجد طلوع میکند

قُرْنُ الشَّيْطَانِ

قرن شیطان یعنی حرب و اعلان او

فِي فَضْلِ الْعَجَمِ

در بیان فضل عجم

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ

اوست آنکه بر آنحضرت در ناخواندگان پیغامبرے از قوم ایشان میخواند برایشان

آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا

آیات او را و پاک میکند ایشان را و می آموزد ایشان را کتاب و دانش را اگر چه بودند ایشان

مِنْ قَبْلُ لَقِيَ ضَلَالٌ مُبِينٌ ۚ وَآخِرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا

پیش ازین و گمراهی ظاهر و نیز سبوت گردانید پیغمبر را در قومی دیگر از آنها که هنوز نه پخته اند

بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۚ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ

باستلزامان و دوست غالب با حکمت اینست فضل خدا میدهد بش هر که

يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۚ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ

خواهد و خدا یقیناً خداوند فضل بزرگ است و روایت است از ابی هریره ر ضا

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَلَاهُذِهِ الْآيَةَ وَإِنْ

بر ستمیکه آنحضرت صلی الله علیه وسلم خواند این آیت را و اگر

تَتَوَلَّوْا يَتَبَدَّلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ تَقُولُوا لَيْكُونُوا آمثالَ كُوهٍ

رو می گردان شودید بدل از دیگر و گویید که بمانند کوه باشد آنجماعت مانند شما

قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ ذَكَرَ اللَّهُ إِنْ تَوَلَّيْنَا

گفتند صحابه ای پیغمبر خدا کیستند آنجماعتی که یاد کرده خدا استیجاب که اگر روی گردانی کنیم

اسْتَبَدَّلُوا بِنَا تَقُولُوا لَيْكُونُوا آمثالَ نَافِثَرٍ عَلَىٰ خَذٍ

بجای ما گرفته می شوند بستر نباشند آنجماعت مانند در رو گردانی پس بدست مبارک آنحضرت بفرمود

سَلَمَانَ الْفَارِسِيَّ ثُمَّ قَالَ هَٰذَا قَوْمٌ مَوْلُوكَانَ الَّذِينَ

سلمان فارسی بفرمود فرمود جماعت سلمان است و قوم و اگر باشند دین مژده

عِنْدَ الثَّرَيَّا لَتَنَاولَهُ رِجَالٌ مِنَ الْفُرْسِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

نزد ستماره و بابر آئینه میگفتند دین را مردان فارس رواه الترمذی

وَعَنْهُ قَالَ ذِكْرَتِ الْأَعْلَامُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

وهم از ا بے بریده است گفت ذکر کرده شدند اهل عجم نزد آنحضرت صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

الله علیه وسلم پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

لَا نَابِيَهُمْ أَوْ بَعْضُهُمْ أَوْثَقُ مِنِّي بِكُمْ أَوْ بَعْضُكُمْ سَوَاءُ التَّوْمِذِي
ہر آئینہ من بالشان یا بعض ایشان یعنی عجمان اعما و گنبدہ ترم در حفظ دین از انکہ بشما بعض شما

فی فضل الشام

در بیان فضیلت شام

وَأَوْمَرْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضَفُونَ مَشَارِقَ

و میراث دایم گردے را کہ ضعیف شمرده می شدند مشارق

الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا قُلُوبَنَا يَا نَادُ كُوْنِي

و مغارب زمینے کہ برکت نہادیم در آن گفتیم اے آتش باش خد اوند

يُرَدُّ أَوْ سَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ

برودت و سلامت برابر ابرہیم و خواستند باد فریب کردن پس ساختیم ایشان را

الْآخِرِينَ وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا

زایکار و برانیدیم ابرہیم و را و لوط را بمعنی کہ برکت نہادیم در آن

لِلْعَالَمِينَ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمُ الْفُرَى الَّتِي بَارَكْنَا

تمامی عالم را و پیدا کردیم میان ایشان و میان آن دو کہ برکت نہادیم

فِيهَا فُرَى ظَاهِرَةً وَقَدَرْنَا فِيهَا السَّيْرَ سِيرُوا فِيهَا

در آن یعنی شام وہ ہے شمل پاکد گرد و مقرر کردیم در آن آمد و رفت را سیر کنید درین وہ

لِيَأْتِيَ وَيَأْتِيَ آمِنِينَ وَعَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ

شہدا و روضہ امین شدہ و روایت است از زید بن ثابت رض گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طُوبَى لِلشَّامِ قُلْنَا

فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم خوشی باد مراہل شام را گفتیم ما

لَا يَبِيْ ذَٰلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لِأَنَّ مَلَكَ التَّحْمَنِ

از چہ چیز است این دعا اے رسول خدا فرمود زیرا کہ فرشتہ ہاے خدا مہربان

وہ کہ

خدا را

خدا را

بَاسِطَةً أَجْنَحَتَهَا عَلَيْهَا رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

فَرَاخِ كُنْدَه بَارِزِي خُودَرَابَايَانِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَرَوَايَتُ اسْتِ از

عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كُفْتُ فَرَسُودَ أَخْفَرْتُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

سَيَخْرُجُ نَارٌ مِنْ نَحْوِ حَضَرِ مَوْتٍ أَوْ مِنْ حَضَرِ مَوْتٍ تَخْشُرُ

نزدیک است که بر آید آتشی از جانب حَضَرِ مَوْتٍ یا از حَضَرِ مَوْتٍ جمع کند این آتش

النَّاسِ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا تَأْمُرُنَا قَالَ عَلَيْكُمْ بِالشَّامِ

مردم را کفتم ای رسولِ طیبِ مَیْزَانِی ما را گفت اخفرت بر شما ابد کردید بشارت

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ شُعْبَةَ بْنِ عَبْدِ قَالَ ذَكَرَ

رواه الترمذی وروایت است از شُعْبَةُ بْنُ عَبْدِ گفت ذکر کرده شدند

أَهْلُ الشَّامِ عِنْدَ عَلِيِّ بْنِ وَقِيلَ لِعَنْهُمْ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ

اهل شام نزد امیر المؤمنین علی رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وگفته شد لعنت کن ایشان را یا امیر المؤمنین

قَالَ لَا إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ

گفت لعنت نمی کنیم آنرا بزرگوار شدیم اخفرت بر شما رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وگفت که

الْأَبْدَالُ يَكُونُونَ بِالشَّامِ وَهُمْ أَرْبَعُونَ رَجُلًا كَمَا

ابدال میباشند بشارت وابدال چهل مرداند هرگاه که

مَاتَ رَجُلٌ أَبْدَلَهُ اللَّهُ مَكَانَهُ رَجُلًا يُسْقِيهِمُ الْغَيْثُ

بمیرد مردی جای او در خدا بشارت و در بدل او مردی در گیم آب داده میشود بوجه ایشان

وَيَنْتَصِرُ بِهِمْ عَدَاؤُهُ وَيُصْرَفُ عَنْ أَهْلِ الشَّامِ

و انصرفت واده شود بسبب ایشان بر دشمنان و برگردانیده میشود از اهل شام

بِهِمُ الْعَذَابُ وَعَنْ رَجُلٍ مِنَ الصَّحَابَةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

ببرکت ایشان عذاب وروایت است از مردی از اصحاب رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وگفت که

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَقَمَ الشَّامُ فَإِذَا أَخْبَرْتُكُمْ الْمَنَازِلَ
 صلى الله عليه وسلم فرمود نزدیک است که فتح کرده شود بلاد شام پس چون بخیر گردانیده شود بخاک
 بِنَهَا فَعَلَيْكُمْ بِمَدِينَةٍ يُقَالُ لَهَا مَشَقٌّ فَإِنَّهَا مَقْعِدُ الْمُسْلِمِينَ
 بودن را در آن بلاد پس بر شما باد که اختیار کنید شهریکه گفته میشود آن مشق پس آن شهر بنامه مسلمانان
 مِنَ الْمَلْحِمَةِ وَفُسْطَاطُهَا مَنَاهَا يُقَالُ لَهَا الْغُوطَةُ
 از حربهها و محل اجتماع شام از زمین دشمنی نیست است که گفته میشود اورا غوطه
 رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
 رواه احمد و روایت است از ابی هریره رض گفت فرمود آنحضرت صلی
 اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْخِلَافَةُ بِالْمَدِينَةِ وَالْمَلِكُ بِالشَّامِ وَعَنْ
 الله علیه وسلم خلافت در مدینه است و ملک در شام و روایت است از
 عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُ عُمُودًا
 عمر رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم دیدم ستونی را
 مِنْ نُورٍ خَرَجَ مِنْ تَحْتِ رَأْسِي سَاطِعًا حَتَّى اسْتَقَرَّ بِالشَّامِ
 از نور که بیرون آمد از زیر سر من بالا برآمده تا آنکه قرار گرفت در شام
 رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي دَلَائِلِ النُّبُوَّةِ وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ
 رواه بیهقی در دلائل النبوة و روایت است از ابی درداء رض
 أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ فُسْطَاطَ
 بر سینه آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود که مجمع
 الْمُسْلِمِينَ يَوْمَ الْمَلْحَمَةِ بِالْغُوطَةِ إِلَى جَانِبِ مَدِينَةِ
 مسلمانان روز جنگ غوطه است جانب شهر
 يُقَالُ لَهَا مَشَقٌّ مِنْ خَيْرِ مَدَائِنِ الشَّامِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ
 که گفته میشود از نزد مشق از بهترین شهرهای شام است رواه ابو داود

۱۰۰ معقل غوطه مجمع
 ۱۰۱ فسطاط شهر جامع دیان مجمع
 ۱۰۲ یعنی گفته اند که این
 اشاره است خلافت علی و سید الشهدا
 و بعضی گفته اند که مراد از آنست که جادو و قال آنحضرت
 با شام آنست که جادو و جادو در شام ۱۲ معقل

وَعَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سُلَيْمَانَ قَالَ سَأَلْتُ مَلِكَ مِنْ

روایت است از عبدالرحمن بن سلیمان گفت نزد یک است بیاید پادشاه از

مُلُوكِ الْعَجَمِ فَيَظْهَرُ الْمَدَائِنُ كُلُّهَا لِأَدِمَشَقَ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

پادشاهان عجم پس غالب میگردد بر همه شهرها اگر دمشق را رواه ابوداؤد

بَابُ الْكُشْبِ وَطَلَبِ الْحَلَالِ

باب در بیان کسب و طلب حلال

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُونُوا مَتَّيْنًا فِي الْأَمْثَارِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا

اے مردمان بخورید از آنچه که در زمین است حلال پاکیزه و پیروی نکنید

خُطُواتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ۚ إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ

محرمان شیطان را بر آنچه او شمارا دشمن آشکار است جز این نیست که حکم میکند شما

بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۚ

بر بدکاری و بیحالی و آن که کافر کنید بر خدا آنچه نمی دانید

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا ذَرَقْنَا كُمْ وَاشْكُرُوا

اے مسلمانان بخورید از پاکیزه اے آنچه روزی و ایم شمارا و سپاس گویند

لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَقْبِذُونَ ۚ عَنْ الْمِقْدَامِ بْنِ

خدارا اگر او را محاسب کنید روایت است از مقدم بن

مَعْدِيكَرَبٍ رَضِيَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَكَلَ

معدیکرب رضی گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم خورد

أَحَدُ طَعَامٍ مَاقَظْ خَيْرًا مِنْ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ عَمَلٍ يَدِيهِ وَإِنْ نَبِيَ اللَّهُ

هیچ یک طعام را بهتر از آنکه بخورد از کار هر دو دست خود بدستند بنی خداست

دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ يَأْكُلُ مِنْ عَمَلِ يَدَيْهِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

داؤد علیه السلام بود که میخورد از عمل دستهای خود رواه البخاری

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و روايت است از ابی هريره رضا گفتم فرمود آنحضرت صلی الله عليه

وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى طَيِّبٌ لَا يَقْبَلُ الْأَطْيَبَ وَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى

و سلم بدستیکه خدا تعالی پاکست قبول نمیکند مگر پاک را یعنی طلال را و بدستیکه خدا تعالی

أَمَرَ الْمُؤْمِنِينَ بِمَا أَمَرَهُ الْمُرْسَلِينَ فَقَالَ يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ

امر کرد مسلمانان را بچیزیکه امر کرد بدان پیغامبران را پس گفت ای پیغامبران

كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى يَا أَيُّهَا

بخورید از رزق پاک و عمل کنید نیک و فرمود حق تعالی ای

الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنَ طَيِّبَاتِ مَا دَنَرْنَا فَكُمُ تُؤَذَّكِرُ الرَّجُلَ

مومنان بخورید از طعام پاک آنچه داده ایم شمارا بستره یاد کرد آنحضرت مردی را

بُطِئِلَ الشَّفَرُ أَشَعَّتْ أَغْيَرَهُ مَذْيَدُهُ إِلَى السَّمَاءِ يَا رَبِّ

که دراز میکند سفر را که تحمل منفعت اجابت دعاست نزد دیده سرگردان و دوازده سالگی و درود بخود را

يَا رَبِّ وَمَطْعَمُهُ حَرَامٌ وَمَشْرَبُهُ حَرَامٌ وَمَلْبَسُهُ حَرَامٌ

ای رب حال آنکه خوردنی او حرام است و نوشیدنی او حرام است و پوشش او حرام است

وَعُذِّي بِالْحَرَامِ فَإِنِّي يُسْتَجَابُ لِدَاكِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

و پرویش کرده شد بحرام پس چگونه قبول کرده شود دعا مرا در راه رواه مسلم

وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و هم از وی روایت گفتم فرمود آنحضرت صلی الله عليه وسلم

يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَا يَبَالِي الْمَرْءُ مَا أَخَذَ مِنْهُ أَمِنْ

خواهد آمد بر مردم زمانی که با کسی نیاید اندر مرد که چه چیز گرفته و خورده از مال یا از

الْحَلَالِ أَمْ مِنَ الْحَرَامِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنِ النَّعْمَانِ

حلال یا از حرام رواه البخاری و روایت است از نعمان

بسی آسمان و بخند ای رب

ابن بشير منه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم الحلال

ابن بشیرؓ گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم ایچہ حلال است

بَيْنَ وَالْحَرَامِ بَيْنَ وَبَيْنَهُمَا مُشْتَبِهَاتٌ لَا يَعْلَمُهُنَّ كَثِيرٌ

ظاهر است و آنچه حرام است نیز هویدا است و در میان حلال و حرام چیزی است متنبه نمیشناسد آنرا

مِنَ النَّاسِ فَمَنْ اتَّقَى الشُّبُهَاتِ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعِزِّهِ

از مردم پس کیکیه پرینکنند شبهات را طلب برارت کرد مروین خود و آبرو و خود را

وَمَنْ وَقَعَ فِي الشُّبُهَاتِ وَقَعَ فِي الْحَرَامِ كَالزَّاعِي يَرعى حَوْلَ

و کجی بفتد در شبها بختد در حرام مانند چیرانده که میخیزد

لِحَمِي يُوْشِكُ أَنْ يَرْتَعَ فِيهِ الْأَوَانُ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمَى الْأَوَانُ

حمی نزدیک است که بچرو در حمی آگاه باشید بدرتیکه مره بادشاهی را حمی است و آگاه باشید که

حَمَى اللَّهِ مُحَارِمُهُ الْأَوَانَ فِي الْجَسَدِ مُضْفَةً إِذَا صَلَحَتْ

حماض و فحارم است و آگاہ باشید که در تن آدمی گوشت پاره است و فتنه نیکیشود از میل محامی

صَلِّ بِالْجَمْدُكُلَّةُ وَإِذَا أَفَدَتْ فَدَلِّ الْجَمْدُكُلَّةُ الْآوَهِي

نیست شود همه تن و چون تباه شود آن مضغه تباه شود همه تن خبردار باشید که آن پاره

الْقَلْبُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي مُجَيْفَةَ عَنْ أَنَّ النَّبِيَّ

دل است مفتوح علیه رویت است از ابی جحیفه رضا که آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ ثَمَنِ الدِّمِّ وَثَمَنِ الْكَلْبِ

صلی اللہ علیہ وسلم منع کرد از فروختن خون و پنی کرد از بہائے مسک

وَكَسِبَ الْبَغْيَ وَلَعَنَ الْإِكْلَ الرَّبُّ وَمَوْحِلَهُ وَالْوَاشِمَةَ

و لب بینی دلعت کرد و آنحضرت را خورنده بار بار و لغت کرد و بار بار

وَالْمُتَوَشِّعَةُ وَالْمُصَوِّرَةُ أَلِ الْبَخَارِيِّ وَعَنْ عَائِشَةَ

و سوسنمه را در وقت لزوم در راه انجمنی و صوابت است از فایده ۲۴

قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَطْيَبَ مَا أَكَلْتُمُنَّ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم بدستیکه خوشتر و حلال ترین آنچه بخورید از

کسبک و آن اولاد کفر من کسبکم رواه الترمذی والنسائی

کسب است و بدستیکه اولاد شما از کسب شما اند رواه الترمذی والنسائی

وَأَبْنُ مَاجَةَ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ

و ابن ماجه در روایت است از عبد الله بن مسعود رضی الله عنه از رسول الله

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَكُيِّبُ عَبْدٌ مَالًا حَرَامًا فَيَتَصَدَّقُ

صلی الله علیه و سلم فرمود کسب نکند هیچ بنده مال حرام را پس تصدق کند

مِنْهُ فَيُقْبَلُ مِنْهُ وَلَا يَنْفِقُ مِنْهُ فَيُبَارِكُ لَهُ فِيهِ وَلَا يَتْرُكُهُ

از آنکه قبول کرده شود آن تصدق و نه خرج کند از آن که برکت کرده شود و مروت او را نماند

خَلْفَ ظَهْرِهِ إِلَّا كَانَ زَادَهُ إِلَى النَّارِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَمْحُو السَّيِّئَ

مال حرام را پس پشت خود نگذارد آنکه باشد آن مال توشه وی شود و زنج بدستیکه خدا توبه او را نگیرد بدرا

بِالسَّيِّئِ وَلَكِنْ يَمْحُو السَّيِّئَ بِالْحَسَنِ إِنَّ الْخَبِيثَ لَا يَمْحُو

ب بدو لکن محو میکند بدرا به نیک بدستیکه پدید دور نمی کند

الْخَبِيثَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَكَذَافِي شَرْحِ الشُّنَّةِ وَعَنْ

پدید را رواه احمد و بخلاف است در شرح الشننه در روایت است از

جَابِرٍ مِنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ

جابر رضی الله عنه گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم و نمی آید بهشت را

الْحُمْرُ نَبَتٍ مِنَ السُّحْتِ وَكُلُّ لُحْمٍ نَبَتٍ مِنَ السُّحْتِ كَانَتْ النَّارُ

گوشتی که روئیده شده است از حرام و هر گوشتی که روئیده از حرام باشد آتش

أُولَى بِهِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالدَّارِمِيُّ وَالْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

نزدیکتر و مسخر از او را بدرا رواه احمد و الدارمی و البیهقی در شعب الایمان

وَعَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ حَفِظْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

ورودایت است از حسن بن علی رضا که گفت یاد گرفتم از پیغمبر خدا صلی الله علیه

عَلَيْهِ سَلَامٌ دَعَا مَا يُرِيْبُكَ إِلَى مَا لَا يُرِيْبُكَ فَإِنَّ الصِّدْقَ

علیه وسلم بگذارد چیزی را که پیرایه می اندازد و ترا بویگی که در شک نمی اندازد زیرا که صدق پیرایه

طمانینه و آن کذب سرایت رواه احمد و الترمذی و التّسائلی

طمانیت دل است و بدستیکه کذب سبب شک است رواه احمد و الترمذی و التّسائلی

وَعَنِ عَطِيَّةِ السَّعْدِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

ورودایت است از عطیه سعدی رضا که گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَامٌ لَا يَبْلُغُ الْعَبْدُ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُتَّقِينَ حَتَّى يَدَعَ مَا لَا بَأْسَ

و سلم بنبره بنده با بگم باشد از متقیان تا آنکه بگذارد چیزی را که نیت باک

بِهِ حَذَرٌ الْمَايَةِ بِأَسْرَأَهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنِ

در کج از جهت ترسیدن از چیزی که درو باک است رواه الترمذی و ابن ماجه و ترمذی است

عَبْدُ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عبد الله بن مسعود رضا که گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

طَلَبُ كَسْبِ الْحَلَالِ فَرِيضَةٌ بَعْدَ الْفَرِيضَةِ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي

طلب کسب حلال فرض است بعد از فرض رواه بیهقی در

شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ أُجْرَةِ

شعب الایمان و روایت است از ابن عباس رضا که وی پرسیده از مزد

كِتَابَةِ الْمُصْحَفِ فَقَالَ لَا بَأْسَ إِنَّمَا هُمْ مُصَوِّرُونَ وَإِنَّهُمْ

نوشتن مصحف پس گفت باک نیست نیستند ایشان مگر صورت گیرند پس نیکی است

إِنَّمَا يَأْكُلُونَ مِنْ عَمَلِ يَدَيْهِمْ رَوَاهُ دَرَرِيُّ وَعَنِ

نخورند مگر از عمل دستهای خویش رواه درزین و روایت است از

تَدْرِي مَا هَذَا فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ وَمَا هُوَ قَالَ كُنْتُ تَكْهِنْتُ لِلنَّسَاءِ

میدانی که چه هست این طعام پس گفت ابوبکر چه چیز است گفت غلام بودم که کهنات کرده بودم مرکب آدمی را

فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَمَا أَحْسَنُ الْكَمَانَةَ إِلَّا أَنِّي خَدَعْتُهُ فَلَقِيَنِي

در ایام جاهلیت و تمکین می دانستم کهنات را لیکن من فریب داده بودم او را پس ملاقات مرا آن مرد

فَاعْطَانِي بِذَلِكَ هَذَا الَّذِي أَكَلْتُ مِنْهُ قَالَتْ فَأَدْخُلْ

پس داد مرا بسبب آن کهنات پس این چنین که خوردی تو از آن است گفت عایشه پس در آورد

أَبُو بَكْرٍ يَدُهُ فَقَاءَ كُلَّ شَيْءٍ فِي بَطْنِهِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

ابوبکر دست خود را در حلق خود پس نه کرد و بیرون انداخت هر چیزی که بود در شکم و رواه البخاری

وَعَنْ أَبِي بَكْرٍ مَنَ أَنْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از ابی بکر رضی که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قَالَ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ جَسَدٌ غُذِيَ بِالْحَرَامِ وَعَنْ نَرِيدٍ

فرمود در نمی آید بهشت را تنی که پرورده است بحرام و روایت است از نرید

ابْنِ أَسْلَمَ أَنَّهُ قَالَ شَرِبَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ لَبَنًا وَاعْتَجَبَهُ

بن اسلم رضی بدستش گفت نوشید عمر بن الخطاب شیر را و پسند آمد و آن شیر

قَالَ لِلَّذِي سَقَاهُ مِنْ أَيْنَ لَكَ هَذَا اللَّبَنُ فَأَخْبَرَهُ أَنَّهُ وَرَدَ

گفت عمر آنرا که نوشید آن شیر از کجا حاصل شده است ترا پس خبر داد آنکس که و سعه آمد

عَلَى مَاءٍ قَدْ سَمَاهُ فَإِذَا نَعَمُ مِنَ نَعِمِ الصَّدَقَةِ وَهُمْ يَقُولُونَ

برجسته حقیق نام برد آنرا پس نامگاه شتران از شتران زکات آنجا حاضر بودند و آنجا بخت می فروختند

فَحَلَبُوا إِلَيْهِ مِنَ اللَّبَنِ فَجَعَلَتْهُ فِي سِقَائِي وَهُوَ هَذَا فَأَدْخَلَ

پس بدشید برآید من از شیر را سعه آنها پس گردانیدم آن شیر را در مشک خود و آن این شیر است پس آورد

عُمَرُ يَدُهُ فَاسْتَقَاءَ رَوَاهُمَا الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

عمر دست خود را و سعه کرد و رواجا بیهقی در کتاب شعب الایمان

بیهقی

وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ مَنِ اشْتَرَى ثَوْبًا بِعَشْرَةٍ دَرَاهِمَ

در روایت است از ابن عمر رضی اللہ عنہما گفت کسی که بخرد جامه را بده درهم

وَفِيهِ دِرْهُمٌ حَرَامٌ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ لَهُ صَلَاةً مَا دَامَ عَلَيْهِ

و در آن یک درهم حرام باشد قبول نمیکند خدا امر او را هیچ نماز و کلمه بجز آن که بگوید و باشد پست

أَدْخَلَ صَبْعِيهِ فِي أُذُنَيْهِ وَقَالَ صُتَّانِ لَمْ يَكُنِ النَّبِيُّ صَلَّى

و در آورد این عمر انگشت خود را در هر دو گوش خود و گفت که بلو این دو گوش من اگر گنبد که بگویم

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعْتُهُ يَقُولُهُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَابْنُ أَبِي

اللہ علیہ وسلم که شنیدم او را گفت آن را رواه احمد و ابی

شُعْبٍ الْإِيمَانُ وَقَالَ إِسْنَادُهُ ضَعِيفٌ وَعَنْ أَبَانَ

شعب الایمان و گفت اسناد آن ضعیف است در روایت است از ابان

عَنْ أَنَسٍ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از انس رضی اللہ عنہ گفت گفتم ای پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم

اجْعَلْنِي مُسْتَجَابَ الدَّعْوَةِ قَالَ يَا أُنْسُ اطْبِئْ كَتَبَكَ تَسْتَجِبُ دَعْوَتَكَ

کردان مرا از کتابی که دعا کن قبول کرده شود فرمود آنحضرت ای انس که گردان کن بخود دعا را قبول کرده شود

فَإِنَّ الرَّجُلَ يَرْفَعُ الْقُمَّةَ إِلَى فِيهِ مِنْ حَرَامٍ مَا يُسْتَجَابُ

پس تحقیق هر مردی که بر دارد و قمه را بسوی دهن خود از حرام پس قبول کرده شود دعا

لَهُ أَرْبَعِينَ يَوْمًا رَوَاهُ أَحْمَدُ وَابْنُ أَبِي

او چهل روز رواه احمد و ابی

بَابُ السَّاهِلَةِ فِي الْعَامَلَةِ

وَعَنْ حَذِيفَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از حذیفه رضی اللہ عنہ گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

إِنَّ رَجُلًا كَانَ يَمْنَنُ كَانَ قَبْلَكُمْ فَأَتَاهُ الْمَلِكُ لِيَقْبِضَ

کرد و می بود در میان آن کسانیکه بودند پیش از شما آمد او را فرشته مرگ تا بگیرد

رُوحَهُ فَقِيلَ لَهُ هَلْ عَمِلْتَ مِنْ خَيْرٍ قَالَ مَا أَعْلَمُ قِيلَ لَهُ

جان او را پس گفته شد مرا خبر در این کاره تو هیچ عمل از نیکی گفت آن مرد نمیدانم گفته شد

انْظُرْ قَالَ مَا أَعْلَمُ شَيْئًا غَيْرَ أَنِّي كُنْتُ أُبْلِغُ النَّاسَ فِي

برین گفت آن مرد نمیدانم جز آنکه بودم که خرید و فروخت میکردم مردم را در

الدُّنْيَا وَأُجَارِيهِمْ فَأَنْظِرُ الْمُوسِرَ وَاتِّجَاوِرُ عَنِ الْمُعْسِرِ

دنیا و تقا منای میکردم پس مهت میدادم تو نگر را و در گذر میکردم از فقیر

فَادْخُلْهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَبَيَّ رِوَايَةُ إِبْنِ سُلَيْمٍ

پس داخل کرد او را خدا تعالی در بهشت متفق علیه و در روایت مسلم

نَحْوُهُ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ وَابْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ النَّصَارَى

انند این روایت است از عقبه بن عامر و ابی سعید انصاری و

فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى أَنَا أَحَقُّ بِذِمَّتِكَ تَجَاوَرُوا عَنْ عَبْدِ اللَّهِ

پس گفت خدا تعالی که من کریم تر از تو و از تو در گذر کنی از عهد من

وَعَنْ أَبِي قَتَادَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و در روایت است از ابی قتاده رحمه گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّكُمْ وَكَثْرَةُ الْحَلْفِ فِي الْبَيْعِ فَإِنَّهُ يُنْفِقُ شَوْ

علیه وسلم و در روایت خود را اندک بسیار سوگند و بیع زیرا که سوگند رواج میدهد در بیع

يُحَقِّقُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ

ابن مسعود را و در روایت است از ابی هریره رحمه گفت شنیدم

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْحَلْفُ مَنْفَقَةٌ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم را که میگفت که سوگند منفق است

و این روایت از مجازات است بقیه خدا

منفق منفق است بقیه خدا و منفق منفق است بقیه خدا

لِلسَّلَامَةِ مَحَقَّةٌ لِلْبَرَكَةِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ

عنه قال قال النبي صلى الله عليه وسلم قال ثلثة لا يكلمهم الله

يوم القيمة ولا ينظر اليهم ولا يزكيهم ولهم عذاب

عظيم قال ابو ذر خابوا وخيروا منهم يارسول الله

قال المسبل والمنان والمنفق سلعته بالحلف الكاذب

رواه مسلم وعنه عن ابي سعيد رضى قال قال رسول الله

صلى الله عليه وسلم التاجر الصدوق الأمين مع النبيين

والصدیقین والشهداء ورواه الترمذی والدارقطنی

الدارقطنی ورواه ابن ماجه عن ابن عمر رضى

عنه عن ابي بن عمار عن النبي صلى الله عليه وسلم

قال التاجر يمشرون يوم القيمة فجاء الامين اتقى وبسر

فروا عن حضرت امير المؤمنين عليه السلام في يوم القيمة

در روایت از ابی ذر

در روایت از ابی ذر

در روایت از ابی ذر

وَصَدَقَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَالدَّارِمِيُّ وَسَوْنٌ

درست گوید رواه الترمذی وابن ماجه والدارمی در روایت است از

الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ عَنِ الْبَرَاءِ

بیہقی در شعب الایمان از براء

بَابُ الرِّبَا

باب در بیان سود

وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَفْقَهُونَهَا فِي

و آنکه ذخیره میکند زر و نقره را و حشر چه نمی نمایند آزاد

سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ يَوْمَ يُجْحَى عَلَيْهَا

راه خدا پس بشارت ده آنرا عذاب دردناک روزیکه گرم کرده میشود بران مال

فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَيُكْوَى بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ

در آتش دوزخ پس داغ کرده میشود بآن پیشانی اے ایشان و پهلوان ایشان و پشت ایشان

هَذَا مَا كُنْتُمْ لَا تَفْهَمُونَ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ

و گفته شود اینست آنچه ذخیره نمادید بآئین خود پس محسوس آئین ذخیره میکردید

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي

کسی یکم میخیزد سود را بر نخیزند از گور مگر چنانکه بر میخیزد

يَخْبَطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا

دیوانه ساخت او را شیطان بسبب آسیب رسانیدن این بسبب آنست که میگویند

الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ

سودگاری مانند سود است و حلال کرده است خدا سود اگر بپزد و حرام ساخته است سود اگر بکشد

جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى فَلَهُ مَا سَكِفَ وَمَا مَرَّةُ

آمد ویرانند از جانب پروردگار و روئے پس باز ماند از بکار سود و راست آنچه گذشت و کار او نمود

۴۴۸

۴۴۸

إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ هـ

بخدا ویکه بازگشت بود خاری پس آن گروه باشندگان دوزخ اند همیشه در آن باشند

يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُزِيلُ الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ

تا بود میا زو خدا بگشت سود را و افزون میازد بگشت خیرات را و خدا دوست ندارد هر

كَفَّارٍ أَشِيمٍ هـ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ

ناسپاس گناهار را اے مومنان حذر کنید از خدا و ترک کنید آنچه مانده است

مِنَ الرِّبَا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ هـ فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ

از سود اگر استید از اهل ایمان پس اگر نکوید پس جزوار باشید بجنگ

مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ دُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلُمُونَ

از خدا و رسول او و اگر توبه کردید پس شمار است اصل مالهای شما نه شماستم کنید

وَلَا تَظْلُمُونَ هـ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا

و نه شماستم کرده شوید اے مومنان مخورید سود را

أَضْعَافًا مُّضَاعَفَةً هـ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ هـ وَاتَّقُوا

دو چندان تر بر تو و ترسید خدا را تا باشد گشتکار شوید و ترسید

النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ هـ وَاطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ

از آن آتش که آماده کرده شده است برای کافران و فرمان برید خدا و پیغمبر را

لَعَلَّكُمْ يُرْحَمُونَ هـ عَنْ جَابِرٍ عَنْ قَالَ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ

شاید که شما مهربان کرده شوید روایت است از جابر که گفت لعنت کرده است آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكَلِ الرِّبَا وَمَوْعِلَهُ وَكَاتِبَهُ

صلی الله علیه و سلم خورنده را و خورنده را را و نویسنده آن را

وَشَهِيدَهُ وَقَالَ هُمُ سَوَاءٌ مِّمَّنْ سَوَاءٌ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ

و گواهان آنرا و فرمود که اینها برابرند در دوزخ و لعنت رواه مسلم و روایت است از ابی هریره

۴۴۹
توبه

۴۴۹
توبه

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِيَا أَيُّهَا النَّبِيُّ

از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ فرمود آنحضرت ^۴ ہر آئینہ فی آید بر

النَّاسِ زَمَانٌ لَا يَبْقَى أَحَدٌ إِلَّا الْيَوْمَ فَإِنْ لَمْ يَأْكُلْهُ

مردمان زمانے کہ باقی نہیاند سیج کیے گمراہ آئنگہ بخورد و ربوا پس اگر غنودہ ربوا

أَصَابَهُ مِنْ بَخَارِهِ وَيُرْوَى مِنْ غُبَارِهِ دَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ

میرسد اور از بخار و اثر آن وسعایت کرده شد من فہارہ یعنی میرسد از گدازد و رواہ احمد و ابوداؤد

وَالنَّسَائِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَنْفَلَةَ

والناتئ وابن ماجه وروایت است از عبداللہ بن حنفله

غَيْبُ الْمَلَأَيْكَةِ قَالَ قَالَ هُوَ اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

کہ اور انجیل ملا کہ گونید گفت عبداللہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

يَرْحُورُونَ يَا كَلِّهِ الرَّجُلُ وَهُوَ يَعْلَمُ أَشَدُّ مِنْ سَيْتِهِ وَ

یک درہم کہ بخورد آن را مرد حال آنکہ دے میداند کہ سود است سخت قراست از سستی

وَتَلْثَيْنِ زَيْنَةَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالْأَذَقُطْنِيُّ وَرَوَى الْيَبْقِي فِي

دشمن زن را از احمد و دار قطنی و ردایت کرد بیست و

شُعْبُ الْأَيْمَانِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَنَرَادُ وَقَالَ مَنْ نَبَتَ لِحِمِّهِ

شعب الایمان و زیادہ کر زہیتی از این عباس این مہارت یعنی و گفت کہ یہ ہدیہ گوشت را

مِنَ السَّمُوتِ فَالْتَارُ أَوَّلِي بِهِ وَعَنْ أَبِي مُرَيْرَةَ ع

از حرام پس آتش دوزخ سزاوارست بوسے و روایت است از ابی هریره ر

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْيَهُودُ أَسْبَغُونَ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم سود و خوردن هفتاد باره است

جُزْءٌ آيَسِرُهَا أَنْ يُنِكَمَ الرَّجُلُ أُمَّهُ وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ مِنْهُ

افسانه آن سقا داره اینست که دلی کند مرد و مادر خود را و روایت است از ابن مسعود رضی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الرِّبَا	گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستی که مال ربا
وَإِنْ كَثُرَ فَإِنَّ عَاقِبَتَهُ تَصِيرُ إِلَى قُلَّةٍ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ	و اگر بسیار باشد پس عاقبت آن می شود و بدوی کی و نقصان روایت کرد هر دو حدیث را ابن ماجه
وَالْبَيْهَقِيُّ فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ وَرَوَى أَحْمَدُ الْأَخِيرَ وَعَنْ	و بیهقی در شعب الایمان و روایت کرد این حدیث اخیر را و از
إِبْنِ هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَيْتُ	ابن هریره را گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم آمدم
لَيْلَةً أُسْرِيَ بِي عَلَى قَوْمٍ يُبْطُونُهُمْ كَالْبُيُوتِ فِيهَا الْحَيَاتُ	در شب معراج برگردیده که شکهای ایشان مانند خانه های که در آن مارها اند
تَرَى مِنْ خَارِجِ بَطُونِهِمْ فَقُلْتُ مَنْ هَؤُلَاءِ يَا	دیدم بخود آن را و از بیرون شکهای ایشان پس گفتم من کیستند این گروه ای
جَبْرِئِيلُ قَالَ هَؤُلَاءِ أَكَلَةُ الرِّبَا رَوَاهُ أَحْمَدُ	جبرئیل گفت این گروه خورنده ربا اند رواه احمد
وَإِبْنُ مَاجَةَ وَعَنْ عِيَسَى بْنِ مَرْيَمَ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ	و ابن ماجه و روایت است از علی رضا که وی شنید آنحضرت را
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَنَ أَكِلَ الرِّبَا	صلی الله علیه وسلم لعنت می کرد خورنده ربا را
وَمُؤْكِلَهُ وَكَاتِبَهُ وَمَانِعَ الصَّدَقَةِ وَكَانَ	و خورنده آن را و كاتب آن را و منع کننده زکوة را و بود آنحضرت
يَنْهَى عَنِ التَّوَجُّعِ رَوَاهُ الشَّيْخُ وَأَبُو النَّسْرِ	که نهی می کرد از توجع کردن رواه شایخ و ابوالنسر
وَأَبُو النَّسْرِ رَوَى هَذَا	و ابوالنسر روایت کرده است

این حدیث را ابن ماجه و ابوالنسر روایت کرده است
و این حدیث را ابوالنسر روایت کرده است

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اقْرَضَ أَحَدُكُمْ

گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم چون بدهد یکی از شما دیگرے را

قَرْضًا فَأَهْدِي إِلَيْهِ أَوْ حَمَلَهُ عَلَى الدَّابَّةِ فَلَا يَرْكَبُهُ

وام پس بدیہ فرستد آنکہ قرض گرفته است بسوے قرض دهنده یا سوار گرداند و اگر بر مرکبیں با یکدیگر

وَلَا يَقْبَلُهَا إِلَّا أَنْ يَكُونَ جَرَى بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ قَبْلَ ذَلِكَ رَوَاهُ

دقبول نمکند آن بدیہ را مگر آنکہ جاریت و عادت شدہ است میان این و آن پیش سوا قرض رواہ

ابْنُ مَاجَةَ وَابْنُ أَبِي حَتْمٍ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ

ابن ماجہ و بیہقی در شعب ایمان و روایت است ہم از انس رضی اللہ عنہما آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا اقْرَضَ الرَّجُلُ الرَّجُلَ فَلَا يَأْخُذُ

صلے اللہ علیہ وسلم فرمود آنحضرت وقتیکہ قرض دہد مرد دیگر را پس با یکدیگر نگیرد

هَدِيَّةً دَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي تَارِيخِهِ هَكَذَا فِي الْمُتَقَى

ازوام دهنده روایت کرد بخاری در تاریخ خود این چنین است در متقی

وَعَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى قَالَ قَدِمْتُ الْمَدِينَةَ

و روایت است از ابی بردہ بن ابی موسی رضی اللہ عنہما کہ گفتم قدم آوردم مدینہ را

فَلَقِيتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَلَامٍ فَقَالَ إِنَّكَ يَا رَحِمَ فِيمَا الْيَرَبُ

پس ملاقات کردم عبد اللہ بن سلام را پس گفت عبد اللہ مرا بد رسیدی کہ تو زمینہستی کہ در کعبہ

فَإِنْ فَإِذَا كَانَ لَكَ عَلَى رَجُلٍ حَقٌّ فَأَهْدِي إِلَيْكَ حِمْلَ تِسْتِ

آنکارا است پس چون باشد بر ترا بر مردی حق یعنی داسے پس بفرستد آنکہ بر تو بپشتارہ آنکارا

أَوْ حِمْلَ شَعِيرٍ أَوْ حِمْلَ قَتٍّ فَلَا تَأْخُذْهُ فَإِنَّهُ رِبْوٌ رَوَاهُ

یا پشتارہ جو یا بفرستد یا طعن پس بگیر آنرا پس تحقیق آن حکم را دارد رواہ

الْبُخَارِيُّ وَعَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ ذَهَبٍ دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ

بخاری و روایت است از اسود بن ذہب در آدم بر آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَا أَنْبِئُكَ بِشَيْءٍ مِنَ الرِّبَا عَسَى اللَّهُ

صلی اللہ علیہ وسلم پس فرمود آیا خبر دهم ترا بچیز کے کہ از ربا باشد عنقریب خدا بتعالیٰ

أَنْ يَنْفَعَكَ بِهِ قُلْتُ بَلَى قَالَ إِنَّ الرِّبَا أَبْوَابُ الْبَابِ مِنْهُ عَذَابٌ

نفع دهد ترا بآن گفتم بلی یا رسول خدا فرمود بدریکہ سود انواع و اقسام است جسے از ان برابر میشود

لِسَبْعِينَ حُوتًا أَدْنَاهَا فَجْرَةٌ كَأُصْطِجَاجِ الرَّجْدِ مَعَ أُمِّهِ وَارْتَّ

از سہیت آدمی گناہ آن ہمایلی است مانند خشن مرد یا مادر خود و بدرستی کہ

أَزَا الرِّبَا اسْتَطَالَةَ الْمَرْءِ فِي عِرْضٍ أَخِيهِ يَفْرَحُ بِخَيْرٍ مِنْهُ وَأَيُّونَ نَعِيمٍ

سخت تر با آبر و ریزی مرد است برادر خود را حق و نامرورادیت بین حدیث را ابن مندہ والبعیم

بَابُ الْاِحْتِكَارِ

باب در بیان احتکار

عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْجَائِلُ

روایت است از عمر بن عبد الرحمن از نبی صلی اللہ علیہ وسلم کہ جائل کہندہ

مَرْهُوقٌ وَالْمُحْتَكِرُ مَلْعُونٌ دَوَاهُ ابْنُ مَاجَةٍ وَالْدَّارِيُّ

مرزوق داندہ شدہ است و المحتکر ملعونہ لعنت کردہ شدہ رواہ ابن ماجہ والدارمی

وَعَنْ مَعْمَرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ورایت است از معمر کہ گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

مَنْ اخْتَكَرَ فَمَوْخَاطِيٌّ دَوَاهُ امْسِلُ وَعَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ

کہہ اختیار کند پس آن مامی و آثم است رواہ مسلم و روایت است از عمر بن الخطاب رضی

قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ اخْتَكَرَ

گفت شنیدم آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ میگوید کہ کسی کہ اختیار کند

عَلَى الْمُسْلِمِينَ طَعَامَهُمْ ضَرْبَهُ اللَّهُ بِالْجَذَامِ وَالْإِفْلَاسِ

بر مسلمانان طعام ایشان را بزند اورا خدا تنگائی بخیزد بمرضی مشہورت و بافلاس

۲ حکم در اصل پنج مطلب است
۱۔ محتجبی است و در وقت احتکار
۲۔ اگر بانی قوت باشد و اگر بانی
۳۔ از جمل قوت باشد و اگر بانی
۴۔ از جمل قوت باشد و اگر بانی
۵۔ از جمل قوت باشد و اگر بانی
۶۔ از جمل قوت باشد و اگر بانی
۷۔ از جمل قوت باشد و اگر بانی
۸۔ از جمل قوت باشد و اگر بانی
۹۔ از جمل قوت باشد و اگر بانی
۱۰۔ از جمل قوت باشد و اگر بانی

وَأَنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ

اور اگر دشوار ہو تو آسان دینا اور اگر تم صدقہ دینا چاہو تو بہتر ہے

لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۚ وَآتَقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَىٰ اللَّهِ

شمارا اگر تم جانتے ہو اور تم کو ایک دن کے بارے میں پوچھا جائے گا

ثَوْتَوِي ۖ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۚ عَنْ

پس تم کو اپنے اعمال کے بارے میں پوچھا جائے گا اور تم کو ظلم نہیں کیا جائے گا

أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَ

ابن ہریرہ رضی اللہ عنہ کہ نبی صلی اللہ علیہ وسلم فرماتے تھے کہ

رَجُلٌ يُدَارِي النَّاسَ فَكَانَ يَقُولُ لِنَفْسِهِ إِذَا آتَيْتَ مُعْسِرًا

ایک شخص جو لوگوں سے ملتا رہتا تھا کہ وہ کہتا تھا کہ جب میں کسی غریب کو

تَجَاوَزْتَهُ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَتَجَاوَزَ عَنَّا قَالَ فَلَقِيَ اللَّهَ فَتَجَاوَزَ

اور گذرا تو خدا نے اسے بخش دیا اور فرمود کہ تم کو بخش دے اور تم کو بخش دے

عَنْهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ

ابن قنبلہ سے متفق ہے کہ ابی قتادہ رضی اللہ عنہ فرماتے تھے کہ

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ سَرَّكَ أَنْ يُنْجِبَهُ اللَّهُ

اللہ کے رسول صلی اللہ علیہ وسلم سے جو شخص سے تم کو پسند آئے کہ اللہ اسے

مِنْ كَرَبٍ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَلْيَنْفِسْ عَنْ مُعْسِرٍ أَوْ يَضَعْ عَنْهُ

انسان سے روز قیامت کے دن ایک بار سانس دے کسی غریب کے بارے میں یا اسے

دَوِّ الْأَمْسِ ۚ وَعَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

روزِ آخرت کے بارے میں کہ میں نے رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم سے

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا أَوْ وَضَعَ عَنْهُ

اللہ علیہ وسلم فرماتے ہیں کہ جو شخص کسی غریب کو روکے یا اس کے بارے میں

أَجَاهُ اللَّهُ مِنْ كُرْبِ يَوْمِ الْقِيَمَةِ دَوَاهُ مُسْلِمٍ وَعَنْ

رسنگاری دهد اورا خدا تعالی از اندوه های روز قیامت رواه در روایت است از

أَبِي الْيَسْرِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابی یسر رض گفت شنیدم آنحضرت را صلی الله علیه وسلم

يَقُولُ مَنْ أَنْظَرَ مُصِيرًا أَوْ وَضَعَ عَنْهُ أَظْلَهُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ

که میگفت کی که مهلت دهد مفسس یا بنهد دام را از گزند و گهای دهد اورا خدا در سایه پناهیت خود

دَوَاهُ مُسْلِمٍ وَعَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ قَالَ

رواه مسلم در روایت است از عمران بن حصین رض گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَ لَهُ عَلَى رَجُلٍ حَقٌّ

پناه بر خدا صلی الله علیه وسلم کی که باشد مرد او را بر مردی حق و دوا

فَمَنْ أَخَّرَهُ كَانَ لَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ صَدَقَةٌ رَوَاهُ أَحْمَدُ

پس تا بخر کرد آنرا از کی که بوقت باشد مرد صاحب حق را روز ذیاب صدقه رواه احمد

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَانَ لِي عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

در روایت است از جابر رض گفت که مرا بر آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَامٍ دَيْنٌ فَقَضَانِي وَتَرَادَنِي دَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

و سلم دانی پس او را کرد مرد زیاد و بخری بطریق انعام رواه ابو داود در روایت است از

عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَبِيعَةَ قَالَ اسْتَقْرَضَ مِنِّي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ

عبد الله بن ابی ربیعہ گفت قرض گرفت از من آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعِينَ أَلْفَ فَجَاءَهُ مَالٌ فَدَفَعَهُ إِلَيَّ وَقَالَ

علیه وسلم چهل هزار پس آمد آنحضرت را مال پس دفع کرد آن چهل هزار را به من و من فرمود

بَارَكَ اللَّهُ تَعَالَى فِي أَمْثَلِكِ وَمَالِكَ إِنَّمَا جِزَاءُ السَّلَفِ الْحَمْدُ

برکت کند خدا تعالی در ابل تو و مال تو نیست پادشاه قرض هر مرد و شکر

الحمد لله من زادنا من كتابه
نزد خداوند تعالی

وَالْأَدَاؤُوهُ النَّاسِي وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

و ادوار آن رواه الناسی و روایت است از ابی ہریرہ رض کہ مردے

تَقَاضَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَغْلَظَ لَهُ فَمَرَّ أَصْحَابُهُ

طلب کرد از آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم پس سخت گفت پس قصد کردند یاران وے

فَقَالَ دَعُوهُ فَإِنْ لِيَصَاحِبُ الْحَقِّ مَقَالًا وَاشْتَرُوا لَهُ بَعِيرًا

بیزای مرد را پس فرمود کہ بگذارید اورا زیرا کہ مر صاحب حق را جاے گفتن است و بخیرید بر او یک شترے

فَاعْطَوْهُ إِيَّاهُ قَالُوا لَا يَجِدُ إِلَّا أَفْضَلَ مِنْ سِنِّهِ قَالَ اشْتَرَوْهُ

پس بدید اورا آن شتر گفتند اصحاب نمی یابیم مگر زیادہ تر از سال شتر وے فرمود بخیرید آن را

فَاعْطَوْهُ فَإِنْ خَيْرُكُمْ أَحْسَنُكُمْ قَضَاءً مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهُ

پس بدید وے را زیرا کہ بہترین شما نیک ترین شما است در قضای دین متفق علیہ و ہم از وی بیرون

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ

کہ ہنجا مبر خدا صلے اللہ علیہ وسلم نہ فرمود ویرداشتن تو مگر دامن را ظلم است

فَإِذَا أَتَيْتُمْ أَحَدَكُمْ عَلَى مِلْيَةٍ فَلْيَتَّبِعْ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

پس چون در یکے فرستادہ شود یکے از شما بر تو مگر یعنی حوالہ کردہ شود پس باید کہ در یکے رو متفق علیہ

أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَخَذَ

ابی ہریرہ رض روایت از آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم گفت کہے کہ بگیرد

أَمْوَالَ النَّاسِ يُرِيدُ أَدَاؤَهَا أَدَّى اللَّهُ عَنْهُ وَمَنْ أَخَذَ

مالہای مردم را یعنی بوام در حالیکہ میخواہد ادا ی آن ادا میکند خدا یتعالی از جانب آن و یکے بگیرد

يُرِيدُ أَتْلَافَهَا أَتْلَفَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ

در حالیکہ میخواہد ہلاک کردن مال مردم را ہلاک میکند خدا بر وی یعنی اعانت نمی کند رواہ البخاری دان

أَبِي قَتَادَةَ مَعْقَالٌ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ آدَايْتُ إِنْ قُتِلْتُ

ابی قتادہ رض گفت کہ گفت مردے ای رسول خدا خبر دہ اگر کشتہ شوم

م
راوہ شود باید کہ قبول کند از اصحابی
نخجہ اگر دوا دامن را بجز شخص

فِي سَبِيلِ اللَّهِ صَابِرًا مُحْتَسِبًا مُقْبِلًا غَيْرَ مُدْبِرٍ يُكْفِرُ اللَّهُ

در راه خدا صبرکننده امیدوار و پشت نداننده آیاتی پوشیده خدا تبارک

عَنِّي خَطَايَايَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَعَمْ فَلَمَّا

از من گناہان من فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم آری پیشگناهان تو پس چون

أَدْبَرَ نَادَاهُ فَقَالَ نَعَمْ إِلَّا الَّذِينَ كَذَلِكَ قَالَ جَبْرِئِيلُ رَوَاهُ

پشت داد آن مرد پس خواند او را پس گفت آنحضرت آری مگر آنهایی که چنین گفت جبرئیل رواه

مُسْلِمٌ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

مسلم در روایت است از عبد الله بن عمرو بن عبدالمطلب آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يُغْفَرُ لِلشَّهِيدِ كُلُّ ذَنْبٍ إِلَّا الذَّنْبَ دَوَاهُ مُسْلِمٌ

علیه وسلم فرمود آفریده میشود مرشد شهید را هر گناه مگر دوا رواه مسلم

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

در روایت است از ابی هریره رضی گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ نَفْسُ الْمُؤْمِنِ مُعَلَّقَةٌ بِدَيْنِهِ حَتَّى يَقْضَى عَنْهُ رَوَاهُ

مسلم ذات مسلمان آویخته شده است بپای دین خود و تا آنکه گذارد شود دین از وی رواه

الشَّافِعِيُّ وَاحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ

الشافعی و احمد و الترمذی و ابن ماجه و الدارمی در روایت است از

الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

برابر بن عازب رضی گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

صَاحِبُ الدِّينِ مَا سُورَ بِدَيْنِهِ يَشْكُرُ إِلَى رَبِّهِ الْوَحْدَةَ يَوْمَ

صاحب دین چه سوره بدین خود میگوید شکر میکند به پروردگار خود و تنهایی و وحشت را در

الْقِيَمَةِ رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَنِ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ

قیامت رواه فی شرح السنه در روایت است از ابی سعید خدری رضی

۲
نیز در کتابان شرح الترمذی و الترمذی و الشافعی و احمد و الدارمی و ابن ماجه و البراء بن عازب

قَالَ أَرَأَيْتَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجْتَازُ لِيُصَلِّيَ عَلَيْهَا

گفت آورده شد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم جنازہ را تا بگذارد بر دستان نماز

فَقَالَ هَذَا عَلَى صَاحِبِكُمْ دَيْنٌ قَالُوا نَعَمْ قَالَ هَذَا تَرَكْتُ لَهُ مِنْ

پس گفت آنحضرت آیا هست بروی دایم گفتند آری هست فرمود آیا گذارشته است مردین را پیش کی

وَفَاءٍ قَالُوا الْإِقَالَ صَلُّوا أَعْلَى صَاحِبِكُمْ قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ

وفا کند دایم آن گفتند گذارشته است فرمود نماز گزارید شما بر صاحب خود گفت علی رض ابن ابی طالب

عَلَى دَيْنِهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَتَقَدَّمَ فَصَلَّى عَلَيْهِ وَفِي رِوَايَةٍ مَعْنَاهُ

بر من دین دوست ای رسول خدا پس پیش آمد آنحضرت پس نماز گذارد بر او و در روایت دیگر معنی اینجاست

وَقَالَ فَكَ اللَّهُ رِهَانَكَ مِنَ النَّارِ مَا فَكَّكَ رِهَانَ أَخِيكَ

و این زیادت کرد گفت آنحضرت بدی حق علی رض که خلاص گرداند خدا نفس ترا چنانچه خلاص کردی نفس مرا

الْمُسْلِمُ لَيْسَ مِنْ عَبْدٍ مُسْلِمٍ يَقْضِي عَنْ لَيْعِهِ دَيْنُهُ إِلَّا فَكَ

مسلمان خود را نمیت بپوشاند مسلمان که بگذارد از جانب برادر خود وام او را مگر آنکه خلاص گرداند

اللَّهُ رِهَانَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ رَوَاهُ فِي شَوْحِ السَّنَةِ وَعَنْ

خدا را مگر او را روز قیامت رواه فی شرح السنه در روایت است از

ثَوْبَانَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ مَاتَ وَهُوَ

ثوبان رض گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کسی که بمیرد و حال آنکه

بِرَّيٍّ مِنَ الْكِبَرِ وَالْخُلُولِ وَالِدَيْنِ دَخَلَ الْجَنَّةَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

و بیزار است از کبر و از خیلانت کردن و از وراثت و از وراثت و از وراثت رواه الترمذی

وَابْنُ مَاجَةَ وَالْدَّارِمِيُّ وَعَنْ أَبِي مُوسَى نَحْنُ عَنِ النَّبِيِّ

و ابن ماجه و الدارمی در روایت است از ابی موسی رض از آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنْ أَعْظَمَ الذُّنُوبَ عِنْدَ اللَّهِ أَنْ يُلْقَاهُ

صلی اللہ علیہ وسلم فرمود بزرگترین گناہان نزد خدا آنست که پیش آید خدا را

بِمَا عَمِلَ بَعْدَ الْكِبَارِ الَّتِي هِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنْ يَمُوتَ رَجُلٌ

آن گنا مان بعد از گنا مان کبیره که نمی کرده است خدای ازان آنت که بسیر و نبدغال آتکه

وَعَلَيْهِ دِينَ لَا يَدْعُ لَهُ قَضَاءٌ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

بروی دین است و پی که نگذار و بنده براسے اوای و سے رواه احمد و ابو داود و روایت است

سَعِيدِ بْنِ الْأَظُولِ قَالَ مَاتَ أَخِي وَتَرَكَ ثَلَاثَ مِائَةِ دِينَارٍ

سعد بن الطول رفا گفت مرد برادر من و بگذاشت سه صد دینار

وَتَرَكَ وَلَدًا صَغِيرًا فَأَرَدْتُ أَنْ أَتَّفِقَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ لِي

و بگذاشت اولاد و خود خواستم که خج کم آن دینار بر اولاد و سے پس سرمود مرا

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَخَاكَ مَحْبُوسٌ بِدَيْنِهِ

پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم بدر سیک برادر تو محبوس است از مومل تحت بسبب دین

فَأَقْبَضَ عَنْهُ قَالَ فَذَهَبْتُ فَقَضَيْتُ عَنْهُ ثُمَّ جِئْتُ فَقُلْتُ

پس ادا کن از و سے دین را گفت پس رفتم پس قضا کردم دین را از وی پس آمدم پس گفتم

يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ قَضَيْتُ عَنْهُ وَلَمْ يَتَّقِ إِلَّا امْرَأَةً سَدَّ عَنِّي

یا رسول الله بقیق ادا کردم دین را از و سے و باقی نماند مگر زن که دعو سے می کند

دَيْنَارَيْنِ وَلَيْسَتْ لَهَا بَيِّنَةٌ قَالَ أَعْطَاهَا فَإِنَّهَا صَادِقَةٌ

دو دینار را و نیت مرا و را گواه گفت آنحضرت بد و آنرا زیرا که دیر است بگوید شاید که بوجی دانست قدس

رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حُجْرٍ قَالَ

رواه احمد و روایت است از محمد بن عبد الله بن حشر گفت

كُنَّا جُلُوسًا بِغِيَاةِ الْمَسْجِدِ حَيْثُ يُوضَعُ الْجَنَائِزُ وَرَسُولُ اللَّهِ

بودیم نشست در محن مسجد آنجا که بناده سے شوند جنازها و حال آنکه آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ بَيْنَ ظَهْرَيْنَا فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ

صلی الله علیه و سلم نشست بود میان ما پس برداشت پیغامبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَصَرَهُ قَبْلَ السَّمَاءِ فَفَقَرَ شَرَطًا طَاهِرًا

صلی اللہ علیہ وسلم بینای خود را جانب آسمان پس نگاه کرد و پستریست کرد

بَصَرَهُ وَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى جَبْهَتِهِ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ

بصر خود را و نهاد دست خود بر پیشانی خود گفت سبحان الله سبحان الله

مَاذَا أَنْزَلَ مِنَ التَّشْدِيدِ قَالَ فَكُنَّا يَوْمَنَا وَلَيْلَتَنَا فَمَرَّ نَرًا

چه چیز فرود آمد از سخت گرفتن گفت راوی پس خاموش بودیم ما درین روز و شب پس دیدیم

الْأَخِيرَ أَحْتَى أَصْبَحْنَا قَالَ مُحَمَّدٌ قَالَتْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

آخر یکی را تا آنکه صبح کردیم گفت راوی محمد پس سوال کردم آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا التَّشْدِيدُ الَّذِي نَزَلَ قَالَ فِي الدِّينِ وَالْذِي

علیه وسلم را که چیست آن تشدید که فرود آمد گفت آنحضرت که آن تشدید در حق و امان است بگویند

نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ رَجُلًا قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ تَرَعَّاشَ

بان خدا که بقای محمد در دست اوست که اگر تا میت شدی که مردی کشته شد در راه خدا پستریست

تَرَعَّاشَ قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ تَرَعَّاشَ تَرَعَّاشَ قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

پستریشته شد در راه خدا پستریزنده شد پستریکشته شد در راه خدا

تَرَعَّاشَ وَعَلَيْهِ دِينَ مَا دَخَلَ الْجَنَّةَ حَتَّى يَقْضَى بَيْنَهُ سِرَاحًا

پستریزنده شد و حال آنکه بروگام است در محلی آید بیعت را تا آنکه ادا کرده شود دین او و راه

أَحْمَدُ وَفِي شَرْحِ الشُّعْرَةِ تَحْوُهُ

احمد و در شرح الشرة مانند آن حدیث

بَابُ الْغَضَبِ

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْءُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ

و مخورید اموال خویش را در میان خویش با حق و مرغانید اموال خود را بوسی حکامان

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
و الصلوة و السلام
على سيدنا محمد و
آله الطيبين الطاهرين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحيم

لَتَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِمْ وَمِنْهُ لَأَنْبِتُ الْحَبَّ وَالْحَبَسَ وَمِنْ ثَمَرِهِ يَتَخَصَّمُونَ

تا بخورید پاره از اموال مردمان بستم دانسته

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَقِّ يَبْلُغُ أَشَدَّهُ

و نزدیک مشوید مال یتیم دوران تصرف کنید مگر باینکه که آن میگویر باشد تا برسد بقوت خود یعنی بالغ شود

عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و روایت است از سعید بن زید رضا گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ مَنْ أَخَذَ مِنْ بَرٍّ أَوْ ظَلَمَ فَإِنَّهُ يُطَوَّقُهُ يَوْمَ

و سلم کسی که بگوید دست از زمین پرستم پس محقق طوق گردانی شود آن زمین در گردن او

الْقِيَمَةِ مِنْ سَبْعِ أَرْضِينَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

روز قیامت از هفت زمین متفق علیه و روایت است از

عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ

عبد الله بن یزید انصاری روایت از آنحضرت صلی الله علیه وسلم که

نَهَى عَنِ النَّهْبَةِ وَالْمُشَلَّةِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَبِي حُرَيْرَةَ

بنی کرد آنحضرت از نهب و غارت مال مسلم و از مشله یعنی عقوبت کردن ببردن بینی و گوش و روایت است از ابی

الرَّقَاشِيِّ عَنْ عَمِّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

رقاشی از عم خود رضا گفت آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ إِلَّا أَنْ تَظْلُوهُ إِلَّا لَا يَحِلُّ مَالُ امْرِءٍ إِلَّا بِطَيْبِ

و سلم آگاه باشید مگر باینکه که آگاه باشید حلال نیست مال مردی مگر بخوبی

نَفْسٍ مِنْهُ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعْبِ الْأَيْمَانِ وَالدَّارِقُطَنِيُّ

نفس از وی رواه بیهقی در شعب الایمان و دارقطنی

فِي الْمُجْتَبَىٰ وَعَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ قَالَ قَالَ

در کتاب مجتبای و روایت است از سالم از پدر خود رضا گفت فرمود

السَّنَةُ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ثَلَاثُ مَوَالِيَاتٍ

سال دوازده ماه است ازان چهار ماه حرام است سه ماه پیهم آئیده اند

ذُو الْقَعْدَةِ وَذُو الْحِجَّةِ وَالْمُحَرَّمُ وَرَجَبٌ مَضْرُوبٌ الَّذِي بَيْنَ

وآن ذو القعدة و ذوالحج و محرم و رجب که مشوب بوی قبیلہ مضر است آنکه میان

جُمَادَى وَشَعْبَانَ وَقَالَ أَيُّ شَهْرٍ هَذَا قُلْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ

جمادی الاخری و شعبان است و گفت ای شہر کدام ماه است این گفتیم ما خدا و رسول خدا

أَعْلَمُ فَسَكَتَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيُسَمِّيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ فَقَالَ

و انما تراست پس خاموش ماند آنحضرت تا آنکه گمان بردیم که نام پروردگار را

أَلَيْسَ ذَا الْحِجَّةِ قُلْنَا بَلَى قَالَ أَيُّ بَلَدٍ هَذَا قُلْنَا اللَّهُ

آی نیست این ماه ذوالحج گفتیم آری فرمود آنحضرت که کدام شهر است این گفتیم خدا

وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَسَكَتَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيُسَمِّيهِ بِغَيْرِ

و رسول خدا تراست پس خاموش ماند آنحضرت تا آنکه گمان بردیم که نام پروردگار را

اسْمِهِ قَالَ أَلَيْسَ الْبَلَدُ قُلْنَا بَلَى قَالَ فَايُّ يَوْمٍ هَذَا

نام او فرمود آی نیست این بلده گفتیم آری فرمود پس کدام روز است این

قُلْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَسَكَتَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيُسَمِّيهِ

گفتیم خدا و رسول خدا تراست پس خاموش ماند آنحضرت تا آنکه گمان بردیم که نام پروردگار را

بِغَيْرِ اسْمِهِ قَالَ أَلَيْسَ يَوْمَ النَّحْرِ قُلْنَا بَلَى قَالَ فَإِنَّ

که نام دیگر پروردگار آنحضرت آی نیست این روز نحر گفتیم آری فرمود آنحضرت پس گفتی

يَمَاءَ كَرُوا أَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ كَحُرْمَةِ

خونهای شما و اموالهای شما و اعضاء شما بر شما حرام است مانند حرمت

يَوْمِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا وَسَتَكْفُونَ

روز شما که این است در شهر شما که این شهر است و نزدیک است که پیش آید

و انما فيه ذل التقيد بما تقدم
الفاضل و ازان من الدين
قال و قد كان بين مني من
رسيد اختلاف في رجب فقلت
مفسر جاب ذل الشك العرف
اقول و هو الذي بين جاب
و شعبان و كانت رجب
سنة من هذا اضافة
عليه السلام الى مفسر و رجب

رَبُّكُمْ فَمِمَّا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْأَفْلا تَرْجِعُوا بَعْدِي ضِدًّا لَا

همبر و در گمراهی پس پروردگار شما از کردار شما آگاه باشد پس برگردید بعد از من من از دنیا گمراهمان

يَضْرِبُ بَعْضُكُمُ رِقَابَ بَعْضِ الْأَهْلِ بَلَّغْتُ قَالُوا أَنْعَمَ قَالَ

که بزند بعضی از شما گردنهای بعضی را آگاه باشید ای ایست که رسانیدم رشتار گفتند که س گفت آنحضرت

اللَّهُمَّ اشْهَدْ فَلْيَبْلُغِ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ فَرُبَّ مُبْلَغٍ أَوْ عَنِ

بار خدا یا گواه باش پس باید که رساند حاضر کسی را که غایب است پس باید که رسانیده شده است یا دوا و اندوه

مِنْ سَامِعٍ مُتَّفِقٍ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ عَنْ أَنَسٍ سَمِعَ

از کسی که شنیده است متفق علیه و روایت است از ابی ذر رضی الله عنه و انس که شنید

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ ادَّعَى مَا لَيْسَ لَهُ

آنحضرت صلی الله علیه و سلم را که میگفت کسی که دعوی را که نیست مراد را

فَلَيْسَ مِنَّا وَلَيْتَبَوَّءَ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ أَوْ مُسْلِمٌ وَعَنْ

پس آنکس نیست از ما و باید که بگیرد جای خود را از آتش رسیده و مسلم و روایت است از

خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ قَالَ غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

خالد بن ولید رضی الله عنه گفت غز کردم همراه آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ يَوْمَ مَرَجٍ بَرَأَتِ الْيَهُودُ فَشَكَوْا أَنَّ النَّاسَ قَدْ

و مسلم روز جنگ مجر پس آمدند یهود پس شکایت کردند که مردمان

أَسْرَعُوا إِلَى خِصَامِهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

سریعتر کردند به سوی خیمه های ایشان پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ لَا لِأَيِّحِلْ أَمْوَالُ الْمُجَاهِدِينَ لِأَيِّحِقَّاهُمْ أَوْ أَبُودَ أَوْ دَ

و مسلم آگاه باشید که حلال نیست اموال مجاهدین برای حقیقت آنها یا بپوشانند یا بپوشانند

بَابُ الْإِشْتَاءِ

در بیان اشتها

تاجیک سوال از اسامی این
اسامی این اسامی این
نقطه در آن را در کتب این
من الحریة فی هذا
فی تجارته

در حدیثی که در این باب است از شیخ ابوالحسن
در حدیثی که در این باب است از شیخ ابوالحسن
در حدیثی که در این باب است از شیخ ابوالحسن
در حدیثی که در این باب است از شیخ ابوالحسن
در حدیثی که در این باب است از شیخ ابوالحسن
در حدیثی که در این باب است از شیخ ابوالحسن
در حدیثی که در این باب است از شیخ ابوالحسن
در حدیثی که در این باب است از شیخ ابوالحسن
در حدیثی که در این باب است از شیخ ابوالحسن
در حدیثی که در این باب است از شیخ ابوالحسن

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

روایت است از عبد الله بن عمر رضی الله عنه گفت که لعنت کرد رسول خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّاشِيَّ وَالْمُرْتَشِيَّ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ

علیه وسلم را رشوت دهنده را و رشوت گیرنده را رواه ابو داود و ابن ماجه

وَرَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ عَنْهُ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَابْنِ مَاجَةَ

و رواه ترمذی از عبد الله و از ابی هریره و از ابی هریره و از ابی هریره

فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ عَنْ ثَوْبَانَ وَنَرَادٍ وَالرَّاشِيَّ يَعْزِيهِ وَالَّذِي

در شعب ایمان از ثوبان مراد آنحضرت و زیاد کرد یعنی نفوذ الرشیش یعنی آنکس

يَمْشِي بَيْنَهُمَا وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

که پیام کند میانین هر دو و از ابی امامه مرویست که آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ شَقَعَ لِأَحَدٍ شَفَاعَةً فَأُهِدِيَ لَهُ هَدِيَّةٌ عَلَيْهَا

علیه وسلم فرمود کسی که شفاعت کرد و کسی را پس هدیه فرستاده مرا نکس را بر این شهادت

فَقَبِلَهَا فَقَدَاتِي بَابًا عَظِيمًا مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

پس قبول کرد از این بزرگترین دروازه از ابواب جنة رواه ابو داود

بَابُ فِي الْهَبَةِ وَالْهَدِيَّةِ

باب در بیان هبه و هدیه

وَعَنْ أَنَسٍ مِنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ

روایت است از انس رضی الله عنه که آنحضرت صلی الله علیه وسلم بود که

لَا يَرُدُّ الطَّيِّبَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ

روایت کرد حاتم بخاری را رواه بخاری و روایت است از ابی هریره رضی الله عنه

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَهَادُوا فَإِنَّ الْهَدِيَّةَ تَذْهِبُ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود که هدیاز سدید زیرا که هدی در می کند

وَحَرَّ الصَّدْرُ وَلَا تَحْقِرَنَّ جَارَةً لِجَارَتِهَا وَلَوْ شِقَّ

دو سینه را و باید که حقیر نهاده و هیچ زن بر اے زنی که بر اے اوست اگر چه

فَرَسْنُ شَاةٍ سَرَّاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ جَابِرٍ مَنِ أَنَّ النَّبِيَّ

فَرَسْنُ شَاةٍ سَرَّاهُ ترمذی روایت است از جابر رضی که آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أُعْطِيَ عَطَاءً فَوَجَدَ فَلْيَجْزِهِ وَمَنْ

صلی الله علیه وسلم فرمود کسی که داده شده و شئی پس یافت آنکس را پس باید که بدو بخشید

لَمْ يَجِدْ قَلِيلًا فَإِنَّ مِنْ أَشْيَاءِ فَقَدْ شَكَرَ وَمَنْ كَتَمَ فَقَدْ كَفَرَ

نپای پس باید که نشاکند و دیده را زیرا که کسی که نگاهداری پس بقیق ظلم کرد و کسی که پنهان کرد احسان را پس حقش کفر

وَمَنْ تَحَلَّى بِمَا لَمْ يُعْطَ كَانَ كَلَّاسٍ ثَوْبِي تَرْفِيهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

و کسی که بپوشد آنچه را که نداده اند میباشند کلاسی و ثوبی ترفیهِ رواه ترمذی

وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

و ابو داود روایت است از اسامه بن زید گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صُنِعَ إِلَيْهِ مَعْرُوفٌ فَقَالَ لِفَاعِيلِهِ

صلی الله علیه وسلم کسی که کرده شد بر او و او را گفت مرا احسان نموده را

جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا فَقَدْ أَبْلَغَ فِي الشَّنَاءِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

جزا که الله خیرا پس بقیق سبانه کرد و در ثناء رواه ترمذی و روایت است از

أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ

ابی هریره رضی گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسی که

لَمْ يَشْكُرِ النَّاسَ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

شکر نکرد که مردم را در احسان نکرد که خدا را رواه احمد و ترمذی

وَعَنْ عَائِشَةَ مَنِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

و روایت است از عایشه رضی از آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود آنحضرت

۴
و جابر او را فرمود که اگر چه زن بر اے زنی که بر اے اوست اگر چه
مجموع اینها را در حدیثی است از جابر رضی که آنحضرت
۴
صلی الله علیه وسلم فرمود کسی که داده شده و شئی پس یافت آنکس را پس باید که بدو بخشید
۴
نپای پس باید که نشاکند و دیده را زیرا که کسی که نگاهداری پس بقیق ظلم کرد و کسی که پنهان کرد احسان را پس حقش کفر
۴
و کسی که بپوشد آنچه را که نداده اند میباشند کلاسی و ثوبی ترفیهِ رواه ترمذی
۴
و ابو داود روایت است از اسامه بن زید گفت فرمود آنحضرت
۴
صلی الله علیه وسلم کسی که کرده شد بر او و او را گفت مرا احسان نموده را
۴
جزا که الله خیرا پس بقیق سبانه کرد و در ثناء رواه ترمذی و روایت است از
۴
ابی هریره رضی گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسی که
۴
شکر نکرد که مردم را در احسان نکرد که خدا را رواه احمد و ترمذی
۴
و روایت است از عایشه رضی از آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود آنحضرت

ام
عنان جمع ضعیفین
عدوت جمع

تَهَادَ وَأَفَانَ الْهَدِيَّةَ تُذْهِبُ الضَّغَائِنَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

در حدیث نرسیده زیرا که مدینه دور میکند کینه را و دشمنی را رواه ترمذی

وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از ابن عمر گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم

ثَلَاثٌ لَا تُرَدُّ الْوَسَائِدُ وَالذُّهْنُ وَاللِّبَنُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

سپنج چیز است که رو کرده نشود و یکم باینها دوم روغن سوم شیر رواه ترمذی

وَقَالَ هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكَ بِالذُّهْنِ الطَّيِّبِ وَعَنْ

وگفت این حدیث غریب است گفته شد که مراد آنحضرت صلی الله علیه وسلم از لفظ دهن خوشبوئی است و از

أَبِي عُمَرَ النَّهْدِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابن عثمان نهدی روا روایت گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

وَإِذَا أُعْطِيَ أَحَدُكُمْ الرِّيحَانِ فَلَا يَرُدُّهُ فَإِنَّهُ خَرَجَ

وسلم چون داده شود یکم از شما ریحان پس باید که رو کند آنرا پس بدو سبزه ریحان بیرون آید

مِنَ الْجَنَّةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مُرْسَلًا وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ

از بهشت رواه ترمذی مرسل و از ابن عباس روا روایت

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَائِدُ فِي هَيْبَةٍ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بازگشته در بیه خود میخیزد بازمانده آنچیز را

كَالْكَلْبِ يَعُودُ فِي قَيْئِهِ لَيْسَ لَنَا مِثْلُ الشُّوْءِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

مانند سگ است که باز میگردد در قی خود و مجز و از آنرا سزاوار نیست ما را حال قصه بدی و آنکه بخاری

وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ وَابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از ابن عمر و ابن عباس روا روایت آنحضرت صلی الله علیه وسلم

وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَحِلُّ لِلرَّجُلِ أَنْ يُعْطِيَ عَطِيَّةً ثُمَّ يَرْجِعَ فِيهَا

و سلم گفت مردی را که عطا کرد و برگرداند در آن عطا کرد و برگرداند

مِيزَانُهُ مِنَ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَرَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ

میراث اور ازبشت روز قیامت رواہ ابن ماجہ و رواہ بیہقی

فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَضْرُوبَةً وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ

در شعب ایمان از ابی ہریرہ مضروبہ و روایت است از انس بن مالک

قَالَ كَانُوا يَكْتُبُونَ فِي صُدُورِ صَايَاهُمْ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گفت بودند صحابہ رضی اللہ عنہم نوشتند در پیشرو و صایہ خود بسم اللہ الرحمن الرحیم

هَذَا مَا أَوْصَا بِهِ فَلَانٌ أَنَّهُ يَشْهَدُكَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ

این چیز است کہ وصیت کرد بآن فلان کہ میگوید اگر ای سید ہدایت خدا اگر خداست

لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

کہ نہ شریک است مرا ورا و ابیکہ محمد بنده او و رسول است صلے اللہ علیہ وسلم

وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي

و ابیکہ قیامت آید است بلا شک و ابیکہ خدا بر انگیزد کہے را کہ

الْقُبُورِ وَأَوْصَى مَنْ تَرَكَ مِنْ أَهْلِهِ أَنْ يَتَّقُوا اللَّهَ وَيُصَلِّحُوا

در قبور است و وصیت کرد کہے را اگر گذار شدہ است از اہل و ابیکہ بریزند از خدا و صلح کنند

ذَاتَ بَيْنِهِمْ وَيُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ وَأَوْصَاهُمْ

در میان خود و فرمان برداری کنند خدا و رسول اورا اگر ہستند مسلمان و وصیت کرد کہ ہمارا

عَمَّا أَوْصَى ابْنَاهُمْ بِمَنْبِهِ وَيَعْقُوبُ إِنْ اللَّهَ أَصْطَفَى

بہکم وصیت کرد کہ ہمارا ہم فرزندان خود را و یعقوب بدستیکہ خدا ایتقال برگزیدہ است

لَكُمْ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُوا إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

برائے شما این دین را پس اہل دین جهان روید مگر مسلمان

عَبَضٌ وَسَنَدٌ صَحِيحٌ

و سند آن صحیح است

بَابُ الْأَجْسَارَةِ

باب در بیان اجساره

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

روایت است از ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ثَلَاثَةٌ أَنَا خَصْمُهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

وہم فرمود خدا تبارک و تعالیٰ کہ من پیکار کنندہ ایشانم روز قیامت

رَجُلٌ أَعْطَى بِي ثَمَرُ غَدْرٍ وَرَجُلٌ بَاعَ حُرًّا فَأَعَدَّ ثَمَنَهُ

یکے روایت کہ دادہ است عبد و پیمان نام من لیے پھوفا کر دے دیگر مرد کو فروخت ازاد کے پس خوردہ بنیاد

وَرَجُلٌ اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا فَاسْتَوْفَى مِنْهُ وَلَمْ يُعْطِهِ أَجْرَهُ

دوم روایت کہ گویا کہ گرفت مزد دگر را پس استیفا کرد از دے یعنی عمل را و نہ داد اورا مزدوری اورا

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ

نور ابو بکراری و روایت است از عبد اللہ بن عمر رضی اللہ عنہما کہ فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطُوا الْأَجِيرَ أَجْرَهُ قَبْلَ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بدید مزدور را مزد او پیش از آنکہ

أَنْ يَجِفَّ عَرَقُهُ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

نور کہ شدو خورے اور رواہ ابن ماجہ روایت است از ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ

أَنَّهُ عَلَّمَ رَجُلًا سُورَةَ مِنَ الْقُرْآنِ فَأَهْدَى إِلَيْهِ ثَوْبًا

درستیکہ او تعلیم کرد مرد را کہ سورۃ از قرآن پس ہدیہ فرستاد و آن مرد کو ابو ہریرہ رضی اللہ عنہما

أَوْ خِمِيصَةً فَذَكَرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ

یا خیمہ بود پس ذکر کردہ شد مرا آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم پس فرمود

إِنَّكَ إِنْ أَخَذْتَهُ الْيَمِينَتِ تَوْبًا مِنْ النَّارِ عَمِدُ بْنُ حَمِيدٍ رَوَاهُ ثِقَاتٌ

درستیکہ تو اگر بگیری بچہ حق تو بار چار از آتش عید بن حمید روایت را و ابن ابی شیبہ رحمہ اللہ

اجسارہ کہانہ داری آنحضرت
روایت است از ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ
و اجسارہ در عرکہ شے منکب
منفعت او قیاس قاضی کند
عدم عوز اجارہ را از جہت بودن
منفعت عدم و عین جہت کردہ
جہت احتیاج مردم و دولت
کہ نہ بان اجارہ را رواہ

کتاب النکاح

وَأَنْ خِفْتُمْ أَنْ لَا تَقْضُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ

و اگر دانید که به یتامانها نتوانید کرد و در حق دختران یتیم پس نکاح کنید آنچه خوش آید شمارا

مِنَ النِّسَاءِ مَثْنَىٰ وَثُلَّةَ وَرُبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَقْدِرُوا

از سائر زنان دو دو و سه سه و چهار پس اگر دانید که درین صورت نیز عدل نتوانید کرد

فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَلَا تَنْكِحُوا أُمَّهَاءَ آبَائِكُمْ

پس یک کنید یک زن را یا هر چه بر گردانها که ادا کنند و سه سال است شما نکاح کنید کسی که نکاح با او کرده باشید

مِنَ النِّسَاءِ إِلَى الْمُحْصَنَاتِ غَيْرِ مُسَاهِفِينَ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ

از زنان آنرا فقط محصنین غیر مساهفین روایت است از عبد الله

ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابن مسعود روایت گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ مَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ

ای گروه جوانان کسی که طاقت دارد از شما نکاح را پس باید که نکاح کند

فَإِنَّهُ أَغْضُ لِلْبَصَرِ وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ

پس تحقیق که نکاح پوشنده تر است بر نظر را و نگاهدارنده تر است بر گناه و کسی که طاقت نکاح ندارد پس بدو

بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ وَجَاءَ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو

که روزه دار باشد پس اتفاق موده است آنرا بر اهل حق کردن آن و از عبد الله بن عمرو روایت است

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الدُّنْيَا كُلهَا مَتَاعٌ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم که دنیا همه برفیع گرفتن و آرایش است

وَحَيْرُ مَتَاعِ الدُّنْيَا الْمَرْءُ الصَّالِحَةُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

در بهترین شایع دنیا زن نیکو کار است رواه مسلم و از

کتاب النکاح
در بیان نکاح و طلاق
و اگر دانید که به یتامانها نتوانید کرد
و در حق دختران یتیم پس نکاح کنید
آنچه خوش آید شمارا
از سائر زنان دو دو و سه سه و چهار
پس اگر دانید که درین صورت نیز عدل
نتوانید کرد
فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
پس یک کنید یک زن را یا هر چه بر گردانها
که ادا کنند و سه سال است شما نکاح
کنید کسی که نکاح با او کرده باشید
مِنَ النِّسَاءِ إِلَى الْمُحْصَنَاتِ
غیر مساهفین روایت است از عبد الله
ابن مسعود روایت گفت فرمود آنحضرت
صلی الله علیه و سلم
يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ
مَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ
فَلْيَتَزَوَّجْ
ای گروه جوانان
کسی که طاقت دارد از شما
نکاح را پس باید که نکاح کند
فَإِنَّهُ أَغْضُ لِلْبَصَرِ
وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ
وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ
فَعَلَيْهِ
بِالصَّوْمِ
فَإِنَّهُ وَجَاءَ مُتَّفَقٌ
عَلَيْهِ
وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو
که روزه دار باشد
پس اتفاق موده است آنرا
بر اهل حق کردن آن
و از عبد الله بن عمرو
روایت است
قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
الدُّنْيَا كُلهَا مَتَاعٌ
گفت فرمود آنحضرت
صلی الله علیه و سلم
که دنیا همه برفیع
گرفتن و آرایش است
وَحَيْرُ مَتَاعِ الدُّنْيَا
الْمَرْءُ الصَّالِحَةُ
رَوَاهُ مُسْلِمٌ
وَعَنْ
در بهترین شایع
دنیا زن نیکو کار است
رواه مسلم و از

در بیان نکاح

أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ثَلَاثَةٌ

ابی هریره رضی الله عنہ فرمود که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود سه چیز اند

حَقُّ عَلَى اللَّهِ عَوْنُهُمُ الْمَكَاتِبُ الَّتِي يُرِيدُ الْإِدَاءَ وَالنَّاسُخَ الَّذِينَ

که ثابت است مرخصه را یاری دادن ایشان بیکه مکاتیب که میخواهد ادا را دروم نکاح کننده که

يُرِيدُ الْعَفَا وَالْجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَوَاةُ التَّرْمِيزِ وَالنِّسَاءُ

بخواهد پارسائی را دروم سیکه کارزار میکنند در راه خدا روایت است از ترمذی و انسائی

وَأَبْنُ مَاجَةَ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و ابن ماجه روایت از ابی هریره رضی الله عنہ روایت گفت که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

إِذَا خُطِبَ إِلَيْكُمْ مِنْ تَرْضَوْنَ دِينَهُ وَخُلِقَ فَرْجُوهُ إِنْ لَا تَفْعَلُوا

و تینکه خواستگاری کند بوش سیکه راضی هستید بشما دین او را و خلق فرج او را پس ترمیز کنید او را اگر تکیه

تَكُنْ فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ وَفَادُ عِرْنُجُ سَرَاةُ التَّرْمِيزِ فِي

پیدا میشود آزارش و بلاد در زمین و تباہی و خرابی بسیار رواه ترمذی

وَعَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از معقل بن یسار گفت که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

تَزَوَّجُوا الْوَدُودَ وَالْوُدَّ فَإِنِّي مَكَاثِرُكُمْ الْأَمْرَ سَرَاةُ الْبُودِ أَوْ

نکاح کنید زن دوست و ازنده شوهر را بسیار از اینده را زیر او من غالب آئینده ام بپشت استمارا

وَالنِّسَاءُ وَعَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَالِمٍ بْنِ عَتَبَةَ بْنِ مَعْمَرٍ

و انسائی و روایت است از عبد الرحمن بن سالم بن عتبه بن معمر

بْنِ سَاعِدَةَ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

بن ساعده انصاری از پدرش و آن از جدش گفت که فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْكُمْ بِالْأَبْكَارِ فَإِنَّهُنَّ أَعَذِبُ أَفْوَاهًا

صلی الله علیه وسلم بر شماست که نکاح کنید بکران را زیرا که بکران شیرین تر است و این آیتان

این حدیث را در کتاب الترمذی و ابن ماجه و معقل بن یسار و عبد الرحمن بن سالم بن عتبه بن معمر و بن ساعده انصاری و انسائی و ترمذی و تینکه خواستگاری کند بوش سیکه راضی هستید بشما دین او را و خلق فرج او را پس ترمیز کنید او را اگر تکیه

در این حدیث

بِرَّكَهٖ أَبْرَهُمْ مَوْنَةً وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

اگر بركت آسان ترین از روی بركت و روایت است از انس رنم گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اتَزَوْجَ الْعَبْدُ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ نِصْفَ

صلی اللہ علیہ وسلم وقتیکہ نکاح کند بندہ پس تحقیق کامل میگرداند نصف دین را

الدِّينِ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ فِي النِّصْفِ الْبَاقِي رَوَاهُمَا الْبَيْهَقِيُّ فِي

پس باید که بر بیز و خدا را در نصف باقی رواها بیهقی در

شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ

شعب الایمان و روایت است از ابی سعید و ابن عباس رنم

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ وُلِدَ لَهُ وَلَدٌ

گفت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کسیکه پیدا شود او را پس زنند

فَلْيُحْنِ اسْمَهُ وَأَدَبَهُ فَإِذَا بَلَغَ فَلْيُزَوِّجْهُ فَإِنْ بَلَغَ

پس باید که نام نیک دارد و ادب دهد و اگر پس چنان بزرگدلوغ را پس باید که تزویج کند او را پس

وَلَمْ يُزَوِّجْهُ فَأَصَابَ إِثْمًا فَإِنَّهُ عَلَى أَبِيهِ وَعَنْ

و نکو نکاح او پس سید آن فرزند گناه را پس جز این نیست گناه او بر پدر او باشد و از

عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ وَأَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

عمر بن الخطاب رنم مرویت و از انس بن مالک رنم نیز از آنحضرت صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي التَّوْرَةِ مَكْتُوبٌ مَنْ بَلَغَتْ

اللہ علیہ وسلم فرمود آنحضرت م در توریست نوشته است کسیکه برسد

أَبْنَتُهُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ سَنَةً وَلَمْ يُزَوِّجْهَا فَأَصَابَتْ

و دختر او دوازده سال را و نکاح نکند آئس آن دختر را پس برسد آن دختر

إِثْمًا فَأَتَمُّ ذَلِكَ عَلَيْهِ رَوَاهُمَا الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

بزه را پس بزه آن بر آن کس است روایت کرده است از بیهقی در شعب الایمان

۴
چون اگر کسی فرزند از این بطن و بیعت

أَوْ بَنِي إِخْوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَاءً هُنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ

یا پسران برادران خویش یا زنان خویش یا آنچه مالک است دستها ایشان

أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْأَرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ

یا تابعین که صاحب بیعت نباشند از مردان یعنی پیران یا طفلانیکه

الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضُرُّنَّ

بنیز مطلق نشده اند بر پشتها زمان و نترسند زمین

بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفَيْنَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُؤْبَى إِلَى اللَّهِ

بپای خویش تا دانسته شود آنچه پنهان میکنند از زینت خویش و رجوع کنید بسوی خدا

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

روایت است از ابی سعید راضی گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ لَا يَنْظُرُ الرَّجُلُ إِلَى عَوْرَةِ الرَّجُلِ وَلَا الْمَرْءَةُ إِلَى

و مسلم نظر نکند مرد بسوی عورت مرد و ندان زن بسوی

عَوْرَةِ الْمَرْءَةِ وَلَا يَفْقِضُ الرَّجُلُ إِلَى الرَّجُلِ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ

عورت زن و ندان مرد بسوی مرد در یک لباس

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ قَالَ

رواه مسلم و روایت است از عقبه بن عامر راضی گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا كُفْرًا الدُّخُولَ عَلَى

آنحضرت صلی الله علیه وسلم و در واردیم خود را از در آمدن بر

النِّسَاءِ فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ الْحَمَاقَةَ قَالَ

زمانی که نهان گفت مرد صی رسول الله خیره مرا از حال حمق مرد آنحضرت

الْحَمَاقَةُ الْمَوْتُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ جَوْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ

که حمورگ است یعنی فتنه و هر بیشتر است متفق علیه و روایت است از جریر بن عبد الله

۴
نظر در زینت پنهان

۴
نظر در زینت پنهان و در زینت پنهان

قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ نَظَرِ

گفت پرسیدم آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم را از نظر

النَّجَاسَةِ فَأَمَرَنِي أَنْ أَصْرِفَ بَصَرِي مَرَّوَاهُ مُسْلِمٌ

نہنگانی پس امر کرد مرا کہ بگردانم نظر خود را رواہ مسلم

وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و روایت است از جابر رضی گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ أَنَّ الْمَرْأَةَ تَقْبِلُ فِي صُورَةِ شَيْطَانٍ وَتُذِيرُ فِي

و سلم بدرستی کہ زن پیش می آید در صورت شیطان و پس میرود در

صُورَةِ شَيْطَانٍ إِذَا أَحَدُكُمْ انْجَمَّتْ الْمَرْأَةُ فَوَقَعَتْ

صورت شیطان و تکیہ کیے از شما خوش آید و از آن پس افتاد آن زن

فِي قَلْبِهِ فَلْيَعْمِدْ إِلَى امْرَأَتِهِ فَلْيُؤَاقِعْهَا فَإِنَّ ذَلِكَ يَرُدُّ

در دل آن مرد پس باید کہ قصد کند آن مرد بوسه زن خود پس باید کہ جماع کند زن خود را پس آن جماع

مَا فِي نَفْسِهِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

و چه بود در نفس و است از میلان رواہ مسلم و روایت است از جابر رضی گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا خَطَبَ أَحَدُكُمْ الْمَرْأَةَ فَإِنْ

صلی اللہ علیہ وسلم چون خواہد کیے از شما کہ خواستگاری کند زن را پس اگر

اسْتَطَاعَ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى مَا يَدْعُوهُ إِلَى نِكَاحِهَا فَلْيَفْعَلْ

میتواند نظر کند بوسه چهره کیے باعث میشود او را بوسه نکاح او پس باید کہ بکند نظرها

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ الْغُبَيْرَةِ بِنْتِ شُعْبَةَ عَنْ قَالَ

رواہ ابو داؤد و روایت است از غبیره بن شعبه رضی گفت

خَطَبْتُ امْرَأَةً فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

خواستگاری کردم زن را پس فرمود مرا پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم

إِلَى أَهْلِهِ فَاسْتَجَبُوا لَهُمْ وَآمَنُوا بِهِمْ وَأَوَّاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

بسوی اهل خود جماع میکنند پس هرگز در دید ایشان را و گرامی دارند ایشان را و او ترمذی و در روایت است از

أُمِّ سَلَمَةَ نَفَرًا مَّا كَانَتْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ام سلمه رضی که دسے بود نزد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

وَمِيمُونَةً نَفَرًا إِذَا قَبِلَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ فَدْخَلَ عَلَيْهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ

و میمونہ رضی نیز بود ناگاہ رو کرد و ابن ام مکتوم کہ اعمی بود پس رو کرد ابن ام مکتوم آنحضرت پس فرمود

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اخْتِجَبَا مِنِّي فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَيْسَ

صلی اللہ علیہ وسلم در پردہ شیدا دسے پس گفتیم یا رسول اللہ ای نیست

هُوَ أَعْمَى لَا يُبْصِرُ نَافَقًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وے کور کہ نمی بیند مارا پس گفت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

أَفْعَمِيَا وَإِنْ أَنْتُمَا السَّمَاءُ تُبْصِرَانِ هَذَا أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

ایا پس گورید شما ایاسیند شما کہ می بینید اورا احمد و الترمذی

وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و ابو داؤد و در روایت است از عمر رضی از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود

قَالَ لَا يَخْلُقُونَ رَجُلًا بِأَمْرٍ إِلَّا كَانَ تَالِفًا لِلشَّيْطَانِ دَوَاهُ

خلوت نکنند هیچ مردی بزنی مگر آنکہ باشد سوم آنها شیطان رواہ

التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَائِشَةَ نَفَرًا قَالَتْ مَا فَظَرْتُ أَوْ مَا دَرَأَيْتُ

الترمذی و در روایت است از عایشہ رضی گفت ندیدم یا گفت نگاه نکردم

فَرَجَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَطَرًا هَذَا ابْنُ مَاجَةَ

اندام مشرم پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم با هرگز رواہ ابن ماجہ

وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ نَفَرًا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و در روایت است از ابی امامہ رضی از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَفِي رِوَايَةٍ إِنَّمِنْ أَشَرِ النَّاسِ

نزد خدا اشد است و در روایت دیگر این چنین آمده که بدترین مردم

عِنْدَ اللَّهِ مَنزَلَةً يَوْمَ الْقِيَمَةِ الرَّجُلُ يُفْضِي إِلَى امْرَأَتِهِ

نزد خدا ایتعالی در مرتبه روز قیامت مردیست که برسد بپس زن خود

وَيُفْضِي إِلَيْهِ ثُمَّ يَنْشُرُ سِرَّهَا رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

و برسد زن بپس و پس برآورد کند رازهای آن زن را رواه مسلم و روایت آن از

خُزَيْمَةُ بْنُ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

خزیمه بن ثابت رضی الله عنه و انس بن مالک رضی الله عنه و سلم

قَالَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَجِيبُ مِنَ الْحَقِّ لَاتٌ تَوَالِ النَّسَاءِ فِي

بدستیکه خدا ایتعالی از حق میاید زنان را یعنی و طمی کنید در

أَدْبَارِهِنَّ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَالدَّارِمِيُّ

در اے ایشان رواه احمد و الترمذی و ابن ماجه و الدارمی

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و روایت است از ابی هریره رضی الله عنه گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَلْعُونٌ مَنْ أَتَى امْرَأَتَهُ فِي دُبُرِهَا رَوَاهُ

علیه و سلم لعنت کرده شده است کسیکه بیاید زن خود را در دبر او رواه

أَحْمَدُ وَابْنُ دَاوُدَ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

احمد و ابوداؤد و هم از دے روایت گفت فرمود آنحضرت صلی الله

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الَّذِي يَأْتِي امْرَأَتَهُ فِي دُبُرِهَا لَا يَنْظُرُ

الله علیه و سلم بدستیکه کسیکه بیاید زن خود را در دبر او نظر نکند

اللَّهُ إِلَيْهِ رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ

خدا ایتعالی بپس او رواه در شرح السنة و روایت است از ابن عباس رضی الله عنه

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَى

کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم نظر نہ کیجئے خدا تعالیٰ اسے

رَجُلٌ أُنِيَ رَجُلًا أَوْ امْرَأَةً فِي الدُّبُورِ وَ أَلُ التَّمْهِيدِ

مردے کہ بیاید مردے رایا ز سنے را در دبر رواہ قریزی

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و روایت است از ابی هریره ر.ف. گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَنْتِ حَائِضًا اَوْ امْرَأَةً فِي ذُبْرِهَا اَوْ

علیه وسلم کسیکه بیاید زن حاضر را یا بیاید در دیر زن یا

كَاهِنًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ كَفَرًا أَنْزَلَ عَلَى مُحَمَّدٍ

بیاید کاهن را پس تصدیق کرد و کاهن را باینکه گفته است پس تحقیق کافر شد باینکه فرود آور شده است

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ مَاجَةٌ

صلی اللہ علیہ وسلم رواہ ابن ماجہ

بَابُ الْوَلِيَّةِ وَبَيَانِ إِجَابَةِ الدَّعْوَى

باب در بیان طعام و بیمه و بیان قبول نمودن دعوت

عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى عَلَى

روایت است از انس رضی اللہ عنہ کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم دیدہ پر

عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَثْرُصُفْرَةٌ فَقَالَ مَا هَذَا قَالَ إِنِّي

عبدالرحمن بن عوف اترز دے پس فرمودہ چیز است این زردی گفت عبدالرحمن بن عوف

تَوَجَّهَتْ امْرَأَةٌ عَلَى وَنَرٍ نَوَافٍ مِنْ ذَهَبٍ قَالَ بَارَكَ

من کجای کرده ام نهی را بدو زن دانه خرم از طلا گفت آنحضرت برکت دهن

اللَّهُ لَكَ أَوَّلُ وَلَوْ بَشَاءِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهُ قَالَ

خدا یتعالیٰ مرثیہ اولیہ کن اگر چہ کجوسپند ہم باشد متفق علیہ ہم از دیے مرثیت گفت

أَوْ لِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ بَنَى يَزِيدَ

دیگر کرد آنحضرت صلی الله علیه وسلم هنگامیکه زفات کرد بنیب

بَنَى يَحْيَى فَأَشْبَعَ النَّاسُ حُبًّا أَوْ لِمَ سَارُوا الْبُخَارِيَّ

بنت مجش پس سیر گردانید مرد مرانان و گوشت رواه البخاری

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

در روایت است از ابی هریره رفته گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ شَرُّ الطَّعَامِ طَعَامُ الْوَلِيْمَةِ يُدْعَى لَهَا الْأَغْنِيَاءُ

و سلم بدترین طعامها طعام ولیاست که خوانده میشود برای آن توکمران

وَيُتْرَكُ الْفُقَرَاءُ وَمَنْ تَرَكَ الدَّعْوَةَ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ

و گذاشته میشوند درویشان و کسی که ترک کند اجابت دعوت را پس تحقیق نافرمانی کرد خدا

وَرَسُولُهُ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ

در رسول خدا را متفق علیه در روایت است از جابر رفته گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ إِلَى

آنحضرت صلی الله علیه وسلم چون خوانده شود یکی از شما بوی

طَعَامٍ فَلْيَجِبْ فَإِنْ شَاءَ طَعِمَ وَإِنْ شَاءَ تَرَكَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

طعام پس باید که بیاید آنرا پس اگر خواهد بخورد و اگر خواهد نخورد رواه مسلم

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

در روایت است از عبد الله بن عمر رفته گفت آنحضرت صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ دُعِيَ فَلْيَجِبْ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَرَسُولُهُ

الله علیه وسلم کسیکه خوانده شد طعامی پس اجابت نکرد پس تحقیق نافرمانی کرد خدا و رسول خدا را

وَمَنْ دَخَلَ عَلَى غَيْرِ دَعْوَةٍ دَخَلَ سَارِقًا وَخَرَجَ مُغِيرًا

و کسیکه در آید ناخوانده را بد گوید که دزدی کشند است و بیرون آید ناگهانی که دزدی کشند

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

رواہ ابو داؤد و روایت است از مردی از اصحاب آنحضرت صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

اللہ علیہ وسلم بدستیکہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود

إِذَا اجْتَمَعَ الدَّاعِيَانِ فَاجِبٌ أَتَوْهُمَا يَأْبَاوَانِ سَبَقَ أَحَدُهُمَا

و تئیکہ جمع شود دو داعی یعنی دو کس دعوت کنندہ پس اجابت کن از آن نزدیکتر است درو

فَاجِبُ الَّذِي سَبَقَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ عِمْرَانَ

پس اجابت کن آن کسی را کہ پیشینی کردہ است رواہ احمد و ابو داؤد و روایت است از عمران

ابْنِ حُصَيْنٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ

بن حصین کہ بنی گرو آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم از

إِجَابَةِ طَعَامِ الْفَاسِقِينَ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ

اجابت دعوت فاسقان رواہ بیہقی در شعب الایمان

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و روایت است از ابی ہریرہ رض گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ عَلَى أَخِيهِ الْمُسْلِمِ فَلْيَأْكُلْ

و سلم چون در آید یکی از شما بر برادر مسلمان پس باید کہ بخورد و از

مِنْ طَعَامِهِ وَلَا يَسْأَلْ وَيَشْرَبُ مِنْ شَوَابِهِ وَلَا يَسْأَلْ رَوَاهُ

خوردنی او و نمیرسد از کجاست و بنوشد از نوشیدنی و نمیرسد کہ از کجاست و بچوردن آرد

الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ وَقَالَ هَذَا إِنْ صَحَّ فَلَا نَ الظَّاهِرَ

بیہقی در شعب الایمان و گفت بیہقی این حدیث اگر صحیح است پس اہمیت آنست

أَنَّ الْمُسْلِمَ لَا يُطْعِمُهُ وَلَا يُسْقِيهِ إِلَّا مَا هُوَ حَلَالٌ عِنْدَهُ

کہ مسلمان بخورد و بنوشد از آن کہ حلال است نزد او

از روایت دیگر است کہ بنی گرو آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم از

وَابْنُ مَاجَةَ وَالذَّارِئِيُّ

وابن ماجه والدارمی

بَابُ عَشْرَةِ النِّسَاءِ وَمَا لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنَ الْحَقُوقِ

باب در احوال و پیشه که دارد و از صحبت و مخالفت با زنان و آنچه مرد بر بیست راست از حقها

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت است از ابی هریره رفته گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

إِنَّ الْمَرْأَةَ خُلِقَتْ مِنْ ضِلَعٍ لَنْ تَسْتَقِيمَ لَكَ عَلَى طَرِيقَةٍ

بدستیکه زن پیدا کرده شده است از ضلع هرگز است نبرد و زن بر آید بر راه و در هر یک

فَإِنْ اسْتَمْتَعَتْ بِهَا اسْتَمْتَعَتْ بِهَا وَبِهَا عَوْجٌ وَإِنْ

پس اگر خوابی که بهره مند شوی از آن تقع گیری بگو حال آنکه در دو کجی است و اگر

ذَهَبَتْ تُقِيمُهَا كَسْرُهَا وَكَسْرُهَا طَلَا فَتَارَ وَاهُ مُسْلِمٌ

میرود و میخوابی که راست کنی او را می شکنی او را و مرد بکستن زن طلاق است رواه مسلم

وَعَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از عایشه رفته گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَوُ خَيْرَكُمْ خَيْرَكُمْ لِأَهْلِهِ وَأَنَا خَيْرُكُمْ لَأَهْلِي

و سلم بهترین شما نزد خلق و خدا بهترین شما است مرا بمل خود را و من بهترین شما ام اهل خود را

وَإِذَا مَاتَ صَاحِبُكُمْ فَدَعُوهُ دَوَاهُ التِّرْمِذِيِّ وَالذَّارِئِيُّ

و چون بمیرد یا رشتا پس ترک دید و ذکر عیوب او را رواه ترمذی والدارمی

وَعَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

و روایت است از ابراهیم بن عبد الله رفته گفت که فرمود آنحضرت صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَضْرِبُوا أُمَّةَ اللَّهِ فِجَاءَ عُمَرَاءِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ

الله علیه وسلم مزنید کنیزان خدا را پس آمد عمر را بوسه پیغمبر

۲
 صلح بفرموده خلق
 کون آن استخوان پیر سرخ
 و صاحب مجمع الجار
 از جمعی نموده در ضلعت
 از آنکه کجی است که از آنکه
 ممکن نیست مگر بصورت کجی آن
 و گفته شده که پیر ایشان
 در اصل از استخوان کجی
 بود البشیر آدم علیه السلام

الحمد لله
على ما فرغ من خلقه من
الرجال والنساء
بشران خود را جمع

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ذَرُونِی سَاعَةً عَلَىٰ أَزْوَاجِهِنَّ

صلی الله علیه وسلم پس گفت عمر دلیر شوند زنان بر مردان خود

فَرَحَّصَ فِي خُرُوبِهِنَّ فَأَطَافَ بِأَلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

پس رخصت کرد و آنحضرت صلی الله علیه وسلم در زون زنان پس گرد گشتند

وَسَلَّمَ نِسَاءً كَثِيرًا يَشْكُونَ أَزْوَاجَهُنَّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ

بابل بیت آنحضرت بسیار زنان در حالیکه گله میکردند مردان خود را پس فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَدْ طَافَ بِأَلِ مُحَمَّدٍ نِسَاءً كَثِيرًا

صلی الله علیه وسلم هر آینه تحقیق فرود آمدند بابل بیت محمد زنان بسیار

يَشْكُونَ أَزْوَاجَهُنَّ لَيْسَ أُولَٰئِكَ بِخِيَارِكُمْ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

شکایت کنان مردان خود را نیستند آن مردان که میزنند زنان خود را اینکان شمارواه ابو داود

وَأَبْنُ مَاجَةَ وَالِدَارِيُّ وَعَنْ عَائِشَةَ نَفَقَاتُ قَالَ

و ابن ماجه والداری و از عایشه نفقه گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ أَعْمَلِ الْمُؤْمِنِينَ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدو ستمیکه از کاملترین مسلمانان

إِيمَانًا أَنَّهُمْ خُلِقُوا وَالطِّفْلُ بِأَهْلِهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

از روایان ایمان نیکوترین مسلمانان است از روایان خلق و زنی کننده ترین ایشان است بابل و عیال خود را رواه

وَعَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَاللَّيْثِيُّ

و روایت است از عمر رضی الله عنه و او شان روایت می کنند از نبی صلی الله علیه وسلم فرمود آنحضرت

لَا يَسْأَلُ الرَّجُلُ فِيمَا ضَرَبَ امْرَأَتَهُ عَلَيْهِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

که سوال کرده نمی شود مرد در آنچه زد زن خود را بران رواه ابو داود

وَأَبْنُ مَاجَةَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

و ابن ماجه و روایت است از ابی هریره رضی الله عنه گفت فرمود آنحضرت

۴۲
خلق بنفهم اول و سکون نمانی
و بختی بنفهم نمانی

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْمَلَ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنَهُمْ خُلُقًا
 صلے اللہ علیہ وسلم کاملترین مسلمانان از روی ایمان نیکوترین آنها از روی خلق
 وَخَبَارُكُمْ خَيْرٌ لِّنِسَائِهِمْ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ
 دہترین شمار و خد ابترین شمار مرد زنان خود را رواہ ترمذی و ہم از وی مرویست
 قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَعَى الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ
 گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم چون بخواند مرد زن خود را
 إِلَى فِرَاشِهِ فَابْتَ قَبَاتَ غَضَبَانَ لَعْنَهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تَصْبَحَ
 بے شویند خود پس انکار کرد آن زن پس شب گزار و در کین لعنت میکنند آن زن فرشتگان تا صبح میکند
 مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَفِي رِوَايَةٍ لَهَا قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ
 متفق علیہ و در روایت بخاری و مسلم آمده کہ گفت آنحضرت بخندید اگر بپا من دست قدرت است
 مَا مِنْ رَجُلٍ يَدْعُو امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِهِ فَتَابِي عَلَيْهِ إِلَّا كَانَ
 نیست هیچ مردی کہ بخواند زن خود را بسوی فراش خود پس ابا آورد آن زن مگر آنکہ باشد
 الَّذِي فِي السَّمَاءِ سَاطِطًا عَلَيْهَا حَتَّى يَرْضَى عَنْهَا وَعَنْ
 کسی کہ در آسمان است یعنی فرشتگان چشم کنند بر زن تا آنکہ خوش شود و گردودم دارد و روایت از
 عَائِشَةَ مَدَانٍ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ فِي لَفْرِ
 عائشہ رضی اللہ عنہا کہ آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم بود در جماعت
 مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ فَجَاءَ بَعِيرٌ فَجَدَلَهُ فَقَالَ أَصْحَابُهُ
 از مهاجرین و انصار پس آمد شتر پس سجدہ کرد آنحضرت را پس بپا آنحضرت
 يَا رَسُولَ اللَّهِ تَسْجُدُ لَكَ الْبَهَائِيُّوَالشَّجَرُ فَتَحْنُ أَحَقُّ أَنْ
 ای رسول خدا سجدہ میکنند ترا چهار بابا و درختان پس ما سزاوارتر ایم باینکہ
 تَسْجُدَ لَكَ فَقَالَ أَعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَآكِرُكُمْ الْخَاسِمُ
 سجدہ کنید ترا پس فرمود عبادت کنید پروردگار خود را و اگر املی وارید برادر خود را

وَلَوْ كُنْتُ أَمْرًا أَحَدًا لَأَنْتَجِدَ لِأَحَدٍ لَمْ يَهْتِ الْمَرْأَةُ أَنْ تَسْجُدَ
 اگر می بودم که امر میکردم کسی را که سجده کند کسی را هر آینه امر میکردم زن را که سجده کند
 لِيُزَوِّجَهَا وَلَوْ أَمَرَهَا أَنْ تَنْقُلَ مِنْ جَبَلٍ أَصْفَرَ إِلَى جَبَلٍ أَسْوَدَ
 من شوهر خود را و اگر امر می کردم مرد زن را که بر سنگ را از کوه زرد بسوی کوه سیاه
 وَمِنْ جَبَلٍ أَسْوَدَ إِلَى جَبَلٍ أَبْيَضَ كَانَ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تَفْعَلَ
 و بر سنگ را از کوه سیاه بسوی کوه سفید است و اگر بکند این کار
 رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ جَابِرٍ مَقَالٌ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 رواه احمد و روایت است از جابر رخم گفت که فرمود آنحضرت صلی الله
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَةٌ لَا يَقْبَلُ لَهُمْ صَلَاةٌ وَلَا يُصْعَدُ لَهُمْ
 علیه و سلم سه کس اند که قبول کرده نمی شود ایشان را هیچ نماز و بالا نمیرود هیچ
 حَسَنَةُ الْعَبْدِ الْأَبْقَى حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى مَوَالِيهِ فَيَضَعُ يَدَهُ
 نیکو آن سه کس یک ازان سبده اگر نگیرد تا آنکه باز آید بسوی صاحبان خود پس بگذارد آن سبده
 فِي أَيْدِيهِمْ وَالْمَرْأَةُ السَّائِطَةُ عَلَيْهِمَا زَوْجُهُمَا وَالشَّكَرَانُ
 در دست های ایشان و دوم زنی که خشم کننده است بر آن زن شوهر و سوم مست
 حَتَّى يَصْخُرَ رَأْيُ الْيَهُودِيِّ فِي شَعْبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ
 تا آنکه مشیار گردد رواه یهودی در شعب ایمان و روایت است از
 أَسْمَاءَ أَنَّ أَمْرًا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ لِي ضَرَّةٌ فَهَلْ
 از اسماء رخم که زنی گفت ای رسول خدا بدرستی که مرا انانیت پس ایست
 عَلَى جُنَاحٍ أَنْ تَشَبَّعْتُ مِنْ نَرْجِي غَيْرَ الَّذِي يُعْطِينِي
 بر من گناه اگر ظاهر کنم از شوهر خود جز آنچه میدهد مرا شوهر
 فَقَالَ الْمُشَبَّعُ بِالْمَرْءِ كَلَّا لَيْسَ تَوْنِي نَرْوِيهِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ
 پس گفت آنحضرت ظاهر کننده خود را بخیز که داده نداده است مانند پوشند و بماند و متفق علیه

در کمال و ان مردمان را
 مسالمت و در میان
 جبال از یکدیگر زیاده
 یافت نمی شود این
 جبال این نیست
 نزدیک یکدیگر
 بحث در بگو
 تشیع
 کردن بر جبال و جبال
 این نیست و آن بحث در بگو
 در جبال و جبال
 در اواز و در بگو
 که در انچه و عباس
 بابا به کس نفس
 بد از انست و بد

وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از انس ر.ع گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

الْمَرْأَةُ إِذَا صَلَّتْ خَمْسَهَا وَصَامَتْ شَهْرَهَا وَاحْتَصَتْ

زننه چون بخواند نماز پنجگانه در روزه دارد ماه رمضان را و نگاه دارد

فَرَجَهَا وَأَطَاعَتْ بَعْلَهَا فَلْتَدْخُلْ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ

شرمگاه خود را و فرجان برداری کند شوهر خود را پس بیکه داخل شود از هر دریکه خواهد بشت را

شَاءَتْ سَرَوَاهُ أَبُو نَعِيمٍ فِي الْحَبْلَةِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

روایت کرد این حدیث را ابونعیم در حبله و روایت است از ابی هریره ر.ع

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كُنْتُ أُمْرَأَةً

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم اگر می بودم امرکنده کسی را

أَنْ يَسْجُدَ لِأَحَدٍ لَمْ أَمُرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا

باین که سجده کند مر کسی را هر آینه امر میکردم زن را که سجده کند مر شوهر خود را

سَرَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

روایت ترمذی و روایت است از ام سلمه ر.ع گفت که فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّمَا امْرَأَةٍ مَاتَتْ وَزَوْجُهَا عَنْهَا

صلی الله علیه و سلم هر زنی که بمیرد مال آنکه شوهر آن زوجه

رَاضٍ دَخَلَتْ الْجَنَّةَ سَرَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ طَلْحِ بْنِ

راضی است درمی آید آن زن بهشت را رواه ترمذی و روایت است از طلق بن

عَلِيٍّ مِنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا الرَّجُلُ

علی ر.ع گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم و شبکه مرد

دَعَا زَوْجَتَهُ لِحَاجَتِهِ فَلَتَاتِهِ وَإِنْ كَانَتْ عَلَى التَّشْوِيرِ

بخواند زن خود را از براس حاجت خود پس بیکه بپایان زن شوهر خود را اگر چه باشد آن زن برتنو

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ مَعَاذٍ مِّنْ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

رواه ترمذی و روایت است از معاذ بن از آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُؤْذِي امْرَأَةً نَرَوْجَهَا فِي الدُّنْيَا إِلَّا قَالَتْ

و سلم فرمود آنحضرت ایند کند زنی شوهر خود را در دنیا مگر آنکه میگوید

نَرَوْجَتْهُ مِنَ الْخَوْرِ الْعَيْنِ لَا تُؤْذِيهِ قَاتِلُكَ اللَّهُ فَاِنَّمَا هُوَ

زوجه آنمرد که از خور عین است ایند کن شوهر خود را بکشد ترا خدا بقتالی ازیرا که آنمرد نیست

عِنْدَكَ دَخِيلٌ يُوشِكُ أَنْ يَفَارِقَكَ الْيَسَارَ وَاهُ التِّرْمِذِيُّ

نزد تو مگر غیب و مسافر نزدیک است که جدائی میکند از تو بسوئی مارواه ترمذی

وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

و ابن ماجه و روایت است از ابی هریره رضی الله عنه گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ مِنَّا مَنْ خَيَّبَ امْرَأَةً عَلَى نَرَوْجَهَا أَوْ

صلی الله علیه و سلم نیست بر طریقه ما کسی که بد راه کند زنی را بر شوهر و یا

عَبْدًا عَلَى سَيِّدَةٍ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

بد راه کند غلامی را بر بخواج و رواه ابو داود و روایت است از ابی هریره

قَالَ قِيلَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ النَّسَاءِ خَيْرٌ

گفت که پرسیده شد آنحضرت صلی الله علیه و سلم که کدام از زنان بهتر است

قَالَ الَّتِي تَسْرُهُ إِذَا أَنْظَرَتْ وَتَطِيعُهُ إِذَا أَمَرَ وَلَا يُخَالِفُهُ فِي

گفت آن که شاد و خوش گرداند مرد را چون نگاه کند بر او و فرمان برداری کند و از امر او مطیع باشد و مخالفش را

نَفْسِهَا وَلَا مَالَهَا يَمَّا يَكْرَهُ رَوَاهُ النَّسَائِيُّ وَابْنُ هَبَّاقٍ

ذات خود و نه در مال تصرف نموده و بخیر کسی که کرده و ناخوش داند مرد را رواه نسائی و ابن هبب

فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ

در شعب ایمان و روایت است از ابن عباس رضی الله عنه که آنحضرت

۴۱
نسخه
که در قفسی در اینجا
و در نشان نباشد
تجرب و تحقیق
۴۲
رضای داران و
فاسد را زمین

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَرْبَعٌ مَنْ أُعْطِيَ هُنَّ فَقَدْ أُعْطِيَ

صلی اللہ علیہ وسلم فرمود چهار خصلت اند که هر کس را داده شود پس تحقیق داده شده

خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ قَلْبُ شَاكِرٍ وَلِيَانٌ ذَاكِرٌ وَبَدَنٌ

و نیکی ہر دو جہان ولی شاکر یعنی شکر کنندہ، شمع را در زبان ذکر کنندہ مرخصا تراوتنے

عَلَى الْبِلَاءِ صَابِرٌ وَرَوْجَةٌ لَا تَبْغِيهِ خَوْفًا فِي نَفْسِهَا

بر بلا صبر کنند و زنیکه طلب نمی کند بر اے مرد خیانت و نفس خود

وَلَا مَالٍ لَهُ سَرَّوَالُ الْبَيْتِ هَقِي فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ

و نه در بال اور و ایت کر و بیقی در شعب الایمان

بَابُ الْقَطْرِ

دربیاں طلاقی

عَنْ ثَوْبَانَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت است از نوبان ^۴ گفت که فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

إِنَّمَا أَمْرٌ إِسْأَلْتُ نَرْوِجَهَا طَلَقًا فِي غَيْرِ مَا بَاسٍ

ہر زنی کہ سوال کند شوہر خود را مطلق در غیر حالت شدت

فَحَرَّأُ عَلَيْهِمُ رَائِحَةُ الْجَنَّةِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

پس حرام است بران زن بویشت رواہ احمد والترمذی

وَأَبُو حَاوِدٍ وَأَبْنُ مَاجَةَ وَالذَّارِمِيُّ وَعَنِ ابْنِ عَمْرِو

والبو داؤد و ابن ماجة و الدارمی دروایت است از ابن عمر رضی

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ابْغِضِ الْحَالِلَ إِلَى اللَّهِ

از محضرت علیہ السلام کہ فرمود محضرت دسمن ترین حلال بود

الطلاق رواه أبو داود وعن علي بن النعمان

مطلق است رواه ابوداود وروایت است از سنی رحمہ اللہ

بَابُ حَقِّ الْمَمْلُوكِ عَلَى سَيِّدِهِ

باب در حق مملوک بر مالک او

وَحَقُّهُ عَلَى الْمَلُوكِ

و حق مالک بر ملوکش

عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ عَنْ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

روایت است از جابر بن سمره رمن گفت کفر مود آنحضرت صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَعْطَى اللَّهُ أَحَدًا كُمْ خَيْرًا فَلْيَبْدَأْ بِنَفْسِهِ

اللہ علیہ وسلم چونکہ ہر خدا تعالیٰ کے از شمار مال کثیر بس باید کہ آغاز کند در انفاق بنفس و

وَأَهْلَ بَيْتِهِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ عَلَيْهِ

رواه اهل بیت خود رواه مسلم روایت است از ابی بکر صدیق رو

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ سَيِّئٌ

از آنحضرت صلی اللہ علیہ و سلم فرمود آنحضرت که در نمی آید بشت را بدست

الْمَلَكَةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ رَأْفِعِ

باملوک روداد ترندی و ابن ماجه در روایت است رافع

ابْنُ مَكِينٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ حَسَنُ

ابن کثیر کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم گفت نیکی کردن

الْمَلَكَةُ يَمِينُ وَسُوءَ الْخَلْقِ شُورًا وَأَبُودَ أَوْدَ وَعَنْ

بہلوکان موجب برکت است و بہ خلقی سبب ہے برکتی است رواہ ابو داود و دار

أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ كُنْتُ أَخْرِبُ غُلَامًا لِي

بنی اسود انصاری رزمردیت گفت بودم که میزدم غلامی را که مرا بود

فَسَمِعْتُ مِنْ خَلْفِي صَوْتًا عَظِيمًا يَقُولُ يَا مَسْعُودُ إِنَّ اللَّهَ أَقْدَرُ

پس شنیدم از یس خود آوازے را کہ بدان ابا مسعود میر آئینہ خدا توانا تراست

عَلَيْكَ مِنْكَ عَلَيْهِ فَالْتَفَتُ فَإِذَا هُوَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

بر تو از تو آنکه برین غلام هستی پس باز برگردیم پس ناگاه آواز کنده پیغامبر

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

خدا صلی الله علیه وسلم بودند پس گفتم ای رسول الله صلی الله علیه وسلم

هُوَ حَرَّ بَوَاجِهِ اللَّهُ فَقَالَ أَمَّا لَمْ تَفْعَلْ لِلْفَتَى النَّبَارِ

این غلام آزاد کردم چرا اوقات خدا پس گفت آنحضرت آگاه باش اگر نسبی که تو او را آزاد کنی منی را

أَفَلَسْتَكَ النَّبَارُ رَأَى مُسْلِمٌ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ مَقَالَ

یا ماسای کرد ترا آتش رواه مسلم و روایت است از ابن عمر مرقوم گفت

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ ضَرَبَ

شنیدم از آنحضرت صلی الله علیه وسلم را که می گفت کسی که بزند

غُلَامًا لَهُ حَدُّ الْوَيْتَةِ أَوْ لَطْمَةً فَإِنَّ كَفَّارَتَهُ أَنْ

غلامی را که مراد است حدیکه نکرده است یعنی بچینا بزند یا طمانچه بزند پس گفت

يُعْتِقَهُ رَأَى مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَقَالَ سَمِعْتُ

که آزاد کند او را رواه مسلم و روایت است از ابی هریره مرقوم گفت شنیدم

أَبَا الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ قَذَى مَمْلُوكَهُ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم را که میگفت کسی که دشتام کند ملوک خود را حال آنکه

وَهُوَ بَرِيٌّ مِمَّا قَالَ جِلْدُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ

آنملوک پاک است از آنچه گفته است تا زیان ندهد و روز قیامت اگر آنکه بزند آن ملوک

كَمَا قَالَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَقَالَ قَالَ

چنانکه گفته است متفق علیه روایت است از ابی هریره مرقوم گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اصْنَعَ لِأَحَدِكُمْ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم وقتی که باز و بر کسی کار نما

۲

نعم در مجمع البحار رسید

بابه آتش در صلح

نوشته کرد آتش و

سموم

خَادِمُهُ طَعَامَهُ تُوجَّعُ بِهِ وَقَدْ فِي حَرِّهِ وَدُخَانُهُ
 خدمتکار و سے طعام اور پستریاں و زرد و طعام را حال آنکہ تحقیق دلی شده است گرمی آتش و دود آتش

فَلْيَقْعُدْ مَعَهُ فَلْيَأْكُلْ فَإِنْ كَانَ الطَّعَامُ مَشْفُوعًا قَلِيلًا
 پس باید که بنشیند و را با خود پس باید که بخورد و با و پس اگر باشد طعام قلیل که خورده شود بسب

فَلْيَضَعْ فِي يَدِهِ مِنْهُ أَكْلَةً أَوْ اُكْلَتَيْنِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ
 پس باید که بدهد در دست خادم از آن یک لقمه یا دو لقمه رواه مسلم

وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 و روایت است از ابی ذر رضی گفت آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ إِخْوَانُكُمْ جَعَلَهُمُ اللَّهُ تَحْتَ أَيْدِيكُمْ مَنْ جَعَلَ
 و سلم مملوگان شما که برادر شما اند گردانیده است ایشان را خد ازیر دستها شما پس یکدیگر گرداند

اللَّهُ أَخَاهُ تَحْتَ يَدَيْهِ فَلْيُطْعِمْهُ بِمَا يَأْكُلُ وَلْيَلْبِسْهُ مِمَّا
 خدا برادر آنکس را خد شکار و سے پس باید که بخشد و از آنکه خود میخورد و بپوشاند و را از آنچه خود

يَلْبَسُ وَلَا يَكْلِفُهُ مِنَ الْعَمَلِ مَا يَغْلِبُهُ فَإِنْ كَلَّفَهُ
 بپوشد و تکلیف ندهد و را چیزی که غالب آید و را پس اگر تکلیف کند و را

مَا يَغْلِبُهُ فَلْيَعْنَهُ عَلَيْهِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ
 چیزی که غالب آید و را پس باید که یاری دهد و را بر آن عمل متفق علیه و روایت است از

أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 ابی سعید رضی گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

إِذَا احْتَرَبَ أَحَدُكُمْ خَادِمَهُ فَذَكَرَ اللَّهَ فَأَرْفَعُوا أَيْدِيَكُمْ
 و تحقیق بر ندگی از خدا خدمتکار خود را پس یاد کند و ی خدا را یعنی طلب عفو کرد و نام خدا پس بر داند و را

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 رواه الترمذی و روایت است از جابر رضی از آنحضرت صلی الله

در پیش طعام شسته
 مشغول به نجس
 در اصل آب را نگیرد که بر آن
 آب آبکشت و شستن
 کذا فی الجمع
 در جمع بجا است
 و در آن طعام است
 مراد از آن طعام
 خورندگان
 آن را نداده باشند
 چنان شسته و شستن
 از و جابری که نام شستن
 درست

قَالَ ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ يَسَّرَ اللَّهُ حَفَنَهُ وَأَدْخَلَ جَنَّتَهُ رَفَقَ

گفت خصلت است که هر کس باشد آن خصلت را در او آسان میگرداند خدا را و او را در بهشت رافق

بِالضَّعِيفِ وَشَفَقَةً عَلَى الْوَالِدَيْنِ وَإِحْسَانًا إِلَى الْمَمْلُوكِ رَوَاهُ

بنا توان دوم نهر دانی و نیکی کردن برادر و پدر و رسوم نیک و خوش خلقی و در زیدین بر مملوک رواه

الترمذِيُّ وَعَنْ أَبِي أَمَامَةَ عَنْ أَنَسٍ رَسُولَ اللَّهِ

الترمذی و روایت است از ابی امامه رضا که آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهَبَ لِعَلِيِّ غُلَامًا فَقَالَ لَا تَضْرِبْهُ

صلی اللہ علیہ وسلم بخشید مر علی را غلامی پس فرمود که مزن این غلام ابی حق شرعی

فَإِنِّي نَهَيْتُ عَنْ ضَرْبِ أَهْلِ الصَّلَاةِ وَلَقَدْ رَأَيْتُهُ يُصَلِّي

پس بدرستی که من نبی کریم را دیدم از زون نماز گذارندگان و تحقیق دیدم او را که نماز میکند و او

هَذَا الْفَظُّ الْمَصْرُوعُ وَرَبِّي الْجُبَّتِيُّ لِلدَّارِ قُطْنِي أَنَّ عَسَرَ

این لفظی است در مصایح و در کتاب مجتبی که تصنیف دار قطنی است اینست که امیر المومنین

ابْنُ الْخَطَّابِ قَالَ نَهَانَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بن خطاب رضا گفته است نبی کریم را ما را پیغامبر خدا صلوات اللہ علیہ وسلم

عَنْ ضَرْبِ الْمُصَلِّينَ وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ مَعَهُ قَالَ قَالَ

از زون نماز گذارندگان و روایت است از ابی ذر رضا گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لَا يَمَكُرُ مِنْ

آنحضرت صلوات اللہ علیہ وسلم کسیکه لا مکت و موافقت کند شمارا از

تَمَلُّوْكُمْ فَاطْعُمُوهُ مِمَّا تَأْكُلُونَ وَاسْكُوْهُ مِمَّا تَكْسُوْنَ

مملوکان شما را بخورانی و از آنچه میخورید و بپوشانید او را از آنچه می پوشید

وَمَنْ لَا يَمْلِكُ مِنْكُمْ فَبِيعُوْهُ وَلَا تَعْدُوْهُ أَخْلَقَ اللَّهُ

و کسیکه موافقت میکند شمارا از مملوکان پس بخر و بشید او را خطاب کنید خلقی خدا را

رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ لَعَنَ

رواه احمد و ابو داود و روايت كرد از ابی موسی رضی که لعنت کرد

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ فَرَّقَ بَيْنَ الْوَالِدِ

آنحضرت صلی الله علیه و سلم هر کس که جدائی کند در میان والد

وَوَلَدِهِ وَبَيْنَ الْإِخْوَةِ وَبَيْنَ أَخِيهِ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ

و ولد او و جدائی کند میان برادر و میان برادر و می و رواه ابن ماجه

وَالدَّارِقُطْنِيُّ وَعَنْ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ سَمِعْتُ

و دارقطنی و روايت است از ابی ایوب انصاری رضی گفت شنیدم

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ فَرَّقَ بَيْنَ

آنحضرت صلی الله علیه و سلم را که میگفت کسی که تفریق کند در میان

وَالِدَيْهِ وَوَلَدَيْهَا فَتَرَقَّ اللَّهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَهْلَيْهِ يَوْمَ

والده و فرزند و می و بیج و بی و جز آن جدائی کند خدا تعالی میان او و میان دوستان و کرم

الْقِيَامَةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ

قیامت رواه الترمذی و الدارمی و روايت است از عبدالله

ابْنِ عُمَرَ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بن عمر رضی گفت آمد مردی به سوی آنحضرت صلی الله علیه و سلم

فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَمْ تَعْفُونَ عَنِ الْخَادِمِ فَسَكَتَ ثُمَّ

پس گفت ای رسول الله چند بار در گذارم از تقصیرات خدمتکار پس خاموش ماند پس

أَعَادَ عَلَيْهِ الْكَلَامَ فَصَمَتَ فَلَمَّا كَانَتْ الثَّالِثَةَ قَالَ

باز گردانید آن مرد بر آنحضرت این سخن را پس خاموش بود آنحضرت پس چون بار سوم شد فرمود

أَعْفُوا عَنْهُ كُلَّ يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

عفو کنید از خادم هر روز هفتاد بار مقصود مبالغه است نه تعین و محمد یحیی صاحب کتاب درین حدیث ابو داود

وَرَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ وَهُوَ عَنْ

درود ترمذی از عبد الله بن عمر و درود است از

أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ أَنَسٍ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

ابی هریره را که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود

أَلَا أُتْبِعُكُمْ بِشِرَارِكُمْ الَّذِي يَأْكُلُ وَحْدَهُ وَيَجْلِدُ

آیا خبر نکنم شما را که بدترین شکارم فرقی اندکیکه میخورد تنها و تازیانه میزند

عَبْدَهُ وَيَمْنَعُ رِفْدَهُ رَوَاهُ رِزِينَ وَعَنْ أَبِي بَكْرٍ

غلام خود را و باز میدارد عطای خود را رواه رزین و روایت است از ابی بکر

۹
نقد علیه السلام

بِالصَّدِيقِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

صدیق را گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ سَيِّئُ الْمَلَكَةِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ الْيَسْرَ

درمی آید در بهشت بد خلق با ملوکین گفتند صحابی رسول الله آیا نیست که

أَخْبَرْتَنَا أَنَّ هَذِهِ الْأُمَّةَ أَكْثَرُ الْأُمَمِ مَمْلُوكِينَ وَبِتَاخِي

خبر داده تو را که این است تو بیشترین امتهاست از روی مملوکان و بیتخان

قَالَ نَعَمْ فَأَكْرَمُهُمْ كَرَامَةً أَوْلَادُكُمْ وَأَطْعُمُوهُمْ

فرمود آنحضرت آری پس گرامی دارید این را بچه گرامی داشتن فرزندان خود را بخانید و بخور اینها را

وَمَتَاتَا كُلُّونَ قَالُوا أَمَا يَنْفَعُنَا الدُّنْيَا قَالَ فَرَسٌ تَوْتَبِطُهُ

از آنچه میخورید گفتند محاسبان چه چیز نفع میکند ما را در دنیا فرمود آنحضرت نفع میکند شما را پس گرامی بنیدار

تَقَاتِلْ عَلَيْهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَمْلُوكٌ يَكْفِيكَ فَإِذَا

و قتال میکنید شما بران اسب در راه خدا و غلامی که بسندگی کند کار تو پس و قتیکه

صَلَّى فَهُوَ أَخْوَاكَ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ سَهْلٍ

نماز بگذازد او را غلام پس حکم برادر تو دارد رواه ابن ماجه و روایت است از سهل

بِالنَّخْلِيَّةِ قَالَ مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِبَعْضِهِمْ

بن خنلیہ گفت کہ گذشت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بسترے کہ

فَدَلَّحَتْ ظَهْرَهُ بِطَنْبِهِ فَقَالَ اتَّقُوا اللَّهَ فِي هَذِهِ الْبَهَائِمِ

بجھتیق چسپیدہ بود پشت او بکم دے از غایت کرسکی پس فرمود پیغمبر خدا را در بھائم

الْمُعْجَمَةِ فَإِذَا كُنْتُمْ هَاصِلَ الْحِمَّةِ وَاتْرَكُوا هَاصِلَ الْحِدِّ وَاهُ الْيُودِ أَوْ دَ

طربا بھائے بیژان پس سوار شوید آنہارا در حالیکہ قابل اند برای سواری و ترک کنید آنہارا در حالیکہ مانده

وَعَنْ جُرَيْجٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

در روایت است از جریر بن جریج گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ إِذَا ابْنُ الْعَبْدِ لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةٌ وَفِي رِوَايَةٍ عَنْهُ

و سلم و قیل کہ بجز ندیدہ قبول نمی شود برائے دے بیچ نمازے و در روایت دیگر از جریر بن جریج آمد

قَالَ أَيُّمَا عَبْدٍ ابْنٍ مِنْ مَوَالِيهِ فَقَدْ كَفَرْتُ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَيْهِمْ

کہ ہر بندہ کہ بجز از صاحبان خود پس بجھتیق کافر شد تا آنکہ باز گردد بسوے ایشان

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

رواہ مسلم و روایت است از ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ کہ گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِعِمَّا لِلْمَمْلُوكِ أَنْ يَتَوَفَّهُ اللَّهُ

صلی اللہ علیہ وسلم نیکی چیزیت ملوک را کہ بمیراند اود را خدا

بِحَسَنِ عِبَادَةِ رَبِّهِ وَطَاعَةِ سَيِّدِهِ نِعْمًا لَهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

بہ نیک کردن عبادت پروردگار خود و خدمت صاحب خود و نیکی چیزیت انحال برک او متفق

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

در روایت است عبد اللہ بن عمر رضی اللہ عنہما کہ آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنْ الْعَبْدَ إِذَا أَنْصَحَ لِسَيِّدِهِ وَأَحْسَنَ

علیہ وسلم فرمود کہ بندہ چون خیر خواہی دحق شناسی و روز دہرائے صاحب خود و نیکی کند

نہادہ اندر او را و او را نوازد

عِبَادَةُ اللَّهِ فَلَهُ أَجْرُهُ مَرَّتَيْنِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

پرستش خدا را پس مردان بنده را ست مزد او دو بار متفق علیه

کتاب العتق

کتاب در احادیث آزاد ساختن برده

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

روایت است از ابی هریره رضی گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ مَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً مُسْلِمَةً أَعْتَقَ اللَّهُ بِكُلِّ عَضْوٍ

و مسلم هر یک که آزاد کند برده مسلمان را آزاد کند خدا ایضا در مقابل هر اندامی از آن برده اندامی را

مِنْهُ عَضْوًا مِنْهُ مِنَ النَّارِ حَتَّى فَرَّجَهُ بِفَرْجِهِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

از آنکس آتش دوزخ تا آنکه عورت را بورت و می متفق علیه

وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از ابی ذر رضی گفت که پرسیدم آنحضرت صلی الله علیه و سلم را

أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ قَالَ الْإِيمَانُ بِاللَّهِ وَجِهَادٌ فِي سَبِيلِهِ قَالَ قُلْتُ

که کدام عمل فاضلترین عملها در ثواب فرمود آنحضرت دو چیز فاضلترین عملها ایست ایمان و جهاد و دوم کار کردن

فَإَيُّ الرِّقَابِ فَضْلُ قَالَ أَغْلَاهَا ثَمَنًا وَأَنْفُسُهَا عِنْدَ أَهْلِهَا

پس کدام از بندگان تنبیر است گفت گرانترین بند است از روی بهاد و نفیسترین بند از روی مال

قُلْتُ فَإِنْ لَمْ أَفْعَلْ قَالَ تُعِينُ صَانِعًا أَوْ تَصْنَعُ لَكَ حَقٌّ قُلْتُ

ابو ذر میگوید گفتم پس اگر نکند این کار را فرمود آنحضرت یاری دهی یا کار دهی یا کار دهی کنی هر گسری را که کار کنی و آنده گفتم

فَإِنْ لَمْ أَفْعَلْ قَالَ تَدْعُ النَّاسَ مِنَ الشِّرْكِ فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ تُصَدَّقُ

پس اگر این را نیز ننوام کرد گفت آنحضرت ترک دی مردم از شر پس بدست میگیرد این خصلت که ترک شر است

بِهَا عَلَى نَفْسِكَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ

آن بر نفس خود متفق علیه و روایت است از براء بن عازب رضی

۴
افزون است بر این
جایب باشد و این
جایب است و این
جایب است و این
جایب است و این

و روایت است از ابی ذر

و روایت است از براء

قَالَ جَاءَ أَحْمَرُ ابْنِي إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عَلِمْتَنِي
 گفت که آمد بادیه نشینی نزد آنحضرت صلی الله علیه و سلم پس گفت آن بادیه نشین بیا موزان مرا
 عَمَلًا يُدْخِلْنِي الْجَنَّةَ قَالَ لَئِنْ كُنْتَ أَقْصَرْتَ الْخُطْبَةَ لَقَدْ
 کاره که در آوردی بر پشت فرمود البسته که کوتا کردی تو خطبه را بر آئینه
 أَعْرَضْتَ الْمَسْئَلَةَ أَعْتَقَ السَّمَةَ وَفَكَ الرَّقَبَةَ قَالَ أَوَلَيْسَا
 بین ساختی سوال را ازاد کن نفس را و خلاص کن برده را گفت بدوی ایامیتند عتق نسیم و فک رقبه
 وَاحِدًا قَالَ لَا عِتْقُ السَّمَةِ أَنْ تَفَرَّ دَيْقِيقَهَا وَفَكَ الرَّقَبَةَ
 یکم فرمود آنحضرت یکم نیست عتق نسیم آنست که تنها و مستقل باشی تو ازاد کردن آن و فک رقبه
 أَنْ تُعَيِّنَ فِي ثَمَنِهَا وَالْمَنَحَةُ الْوُكُوفُ وَالْفَتَى عَلَى ذِي الرَّحْمِ
 آنست که اعانت کنی در بهای وی بدو هفت شیر دار را و کن رجوع بر حمت و احسان بر ذری رحم اگر چه
 الظَّالِمُ فَإِنْ لَوْ نَطَقَ ذَلِكَ فَاطِمَةُ الْحَاجِّعِ وَابْنُ الظَّمَانِ
 ظالم باشد پس اگر طاقت نداری آنرا پس بخوران چیزی که رسد را و بنوشان تشنه را
 وَأَمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ وَانَّهُ عَنِ الْمُنْكَرِ فَإِنْ لَوْ نَطَقَ ذَلِكَ فَكُفَّ
 و امر کن بربطی و نهی کن از بدی پس اگر نمی توانی کرد آنرا پس بگما بدار
 لِسَانَكَ الْإِيمَانُ خَيْرٌ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ
 زبان خود را مگر از خیر رواه بیهقی در شعب ایمان
 وَعَنْ عَمْرِو بْنِ عَبْسَةَ عَنْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 در روایت است از عمرو بن عبسه رض که آنحضرت صلی الله علیه
 وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ بَنَى مَسْجِدًا لِيَذُكَّرَ اللَّهُ فِيهِ بَنِي لَهُ بَيْتٌ
 و سلم فرمود کسی که بنا کند مسجدی را تا یاد کرده شود و خدا در روزی بر او درود دهد و در آن روزی خانه
 فِي الْجَنَّةِ وَمَنْ أَعْتَقَ نَفْسًا مِثْلَةَ كَانَتْ فِدْيَتُهُ مِنْ جَهَنَّمَ
 در بهشت و کسی که ازاد کند نفسی را باشد آن نفس سیرهای ادا از آتش دوزخ

۱۲ نام و در این اسم ترا داشت
 ۲۱ آوردی که بکنی سوال را و از آن حکم بگیری
 ۲۲ در اصل یعنی عتق است و فک رقبه
 آن در آن زمانه که از آنجا که میفرمودند
 و کوفت و فک رقبه را و از آنجا که میفرمودند
 در اصل یکدیگر است و فک رقبه را و از آنجا که میفرمودند
 ۴۴ فی الجمله یعنی رجوع

وَمَنْ شَابَ شَيْئًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَانَتْ لَهُ ثَوْرًا يَوْمَ الْقِيَمَةِ

وکیکی پر شیرشدنی در راه خدا میباشند ان شهیت مراورا نوز بروز قیامت

رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَنِ وَعَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ

رواه في شرح السنة روايت است از سمره بن جندب ر

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ

گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم افضلترین صدقہ

الشَّفَاعَةُ بِهَا تُفَكُّ الرِّقَبَةُ رَوَاهُ الْيَتِيمِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

شفا عت کردن است که بآن خلاص کرده میشود گردن از قتل یا عذاب یا از ننگی رواه شیخین و شیخ ابوالکلام

بَابُ الْأَيْمَانِ

لَا يُؤْخِذُكُمُ اللَّهُ بِالْغُلُوبِ فِيْ اِيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤْخِذُكُمْ

مواظده نمیکند خدا تعالی بر بیهوده گوئی درسوگندای شما لیکن مواظده میکند از شما

بِمَا عَقَّدْتُمُ الْإِيمَانَ فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسْكِينٍ

بسیار کم کردن سوخت و باقی‌مانده پس‌گرفتارترین منطقه طعام دادن ده مسکن راست

مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ

از نفس میانه از آنچه میخورانید ابل خود را یا پوشش دادن ایشان را یا آزاد کردن

رَقَبَةً مِّنْ لِّمُجِيدٍ فَوْصِيَا مُثْلَثَةِ آيَا مُذْ ذٰلِكَ كَفَّارَةٌ

برده را پس کسیکه نماید لازم است روزه داشتن - روز اینست کفارت

أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ كَذَلِكَ

سوگند دے شہا جن سوگند خورید یعنی حانث شوید و نگاہدارید سوگند دے خود را اینچنین

يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ وَلَا تَحْمِلُوا

بیان میکند ابراہیم کہ آیتہاے خود را تا بود کہ شامشکر کنید و کنید

اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِيَأْمَنَ نَفْسُكَ أَنْ تَبْرَأَ وَتَتَّقُوا وَتُصَلِّحُوا
 نام خداوند بزرگوار برای سوگند است که بخیرش برای اجتناب از آنکه نیکوکاری کنید و پرهیزکاری ننمایید و صلح کنید
 بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ لَا يَأْخُذُكُمْ اللَّهُ
 در میان مردم و خدا شنوا و داناست مواخذه نمیکند خدا از شما
 بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤْخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ
 بیهوده گویی در سوگندهای شما و لیکن مواخذه میکند بآنچه قصه کرده است و بهای شما
 قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ
 و خدا آمرزنده و دانا است روایت است از ابن عمر که
 رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ يَنْهَىكُمْ
 آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود که بدینست که خدا ایستاد و منع میکند شما را
 أَنْ تَحْلِفُوا بِأَبَائِكُمْ مَنْ كَانَ حَالِفًا فَلْيَحْلِفْ بِاللَّهِ
 از سوگند خوردن به پدران خود کسیکه سوگند خورنده پس باید که سوگند خدا بخورد
 أَوْ لِحِمَّتِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ ثَابِتِ بْنِ الضَّحَّاكِ رَضِيَ
 یا باید که خاموش باشد متفق علیه و روایت است از ثابت بن ضحاک راضی
 قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ عَامِلَةً
 گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم که کسیکه سوگند خورد در دین
 غَيْرِ الْإِسْلَامِ كَاذِبٌ أَفْهَمُ كَمَا قَالَ وَلَيْسَ عَلَى ابْنِ
 که غیر اسلام است چنانکه گوید که اگر این کار کنم یهودی باشم در حالیکه بدین سوگند خورنده است این سوگند را پس اگر کسی بخواند
 أَدَمَ نَذْرًا فِيمَا لَيْمَلِكُ وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِشَيْءٍ فِيهِ
 آدم نذر و چیزیکه مالک آن نیست چنانکه گوید اگر شایدم بیا من تمام آن را و است و آن تمام ملک نیست آنرا که نذر او
 الدُّنْيَا عَذَابٌ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَمَنْ لَعَنَ مُؤْمِنًا فَمَوْكَقَتِهِ
 در دنیا عذاب کرده شود بجز روز قیامت و کسیکه لعنت کند مسلمان را پس آن لعنت کردن با نیت دشمنی است

۴
 بفرموده بزرگوار است
 حاجت نیست از رفع

۱۲
 بفرموده بزرگوار است

و لیکن از آن در ملک
 و لیکن خود بخواند

وَمَنْ قَذَفَ مُؤْمِنًا بِكُفْرٍ فَمُؤَكَّدَتُهُ وَمِنْ ادَّعَى دَعْوَى
 وکلمه دشنام کند سلمان را کفر پس آن مانند نعل دست و یکدفعه دعوی کند دعوی
 كَاذِبَةً لِيَتَكَثَّرَ بِهَا لَمْ يَزِدْهُ اللَّهُ إِلَّا قَوْلَهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ
 دروغ آه اصل کند بدان مال کثیر زیاده نکرده اند و خدا بیغالی مگر کمی مال را متفق علیه
 وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 وروایت است از ابی هریره رضی که آنحضرت صلی الله
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَى خَيْرًا مِنْهَا
 علیه و سلم فرمود که سوگند خورد بر یمن پس به نیکی بهتر از آن یمن
 فَلْيَكْفُرْ عَنْ يَمِينِهِ وَلْيَفْعَلْ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ
 پس باید که کفار و دین از سوگند خود بکند آن چیز را رواه مسلم و هم از ابی هریره رضی مرویت
 قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمِينُكَ عَلَى
 گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم سوگند بر نیت سوگند دهنده است
 مَا يَصِدِّقُكَ عَلَيْهِ صَاحِبُكَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ
 چیزی که تصدیق میکند ترا صاحب تو که سوگند میدهد ترا رواه مسلم و هم از ابی هریره رضی مرویت
 قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْيَمِينُ عَلَى نِيَّةٍ
 گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم سوگند بر نیت سوگند دهنده است
 لِيُتَّخَذَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
 که مراد بها حب در حدیث سابق است رواه مسلم و هم از ابی هریره رضی مرویت گفت فرمود آنحضرت
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَحْلِفُوا يَا بَنِي كُفْرٍ وَلَا يَأْمَهَا تَكُونُ
 صلی الله علیه و سلم سوگند مخورید به پدران خود و نه به مادران خود
 وَلَا يَأْلَا نَدَادٍ وَلَا تَحْلِفُوا يَا اللَّهُ إِلَّا أَنْتُمْ صَادِقُونَ
 و نه سوگند بخورید بشتر کاین به همان و نه سوگند بخورید بخدا مگر آنکه شما راست هستید

۴
 غرض از این حدیث بر صدق یمن
 نیست بلکه است که سوگند دهنده
 قصد از او را متعین نیت کند
 باین تقدیر است که صاحب
 یمن را باید که در صورت آنچه
 خاف و در یمن وی مدعی علیه
 و الا باک نیست

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتَّيَمِيُّ وَعَنِ ابْنِ عَمْرٍو أَنَّ

رواه ابو داود و التیامی و روایت است از ابن عمر رضی

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود که سوگند خورد بر چیزی

فَقَالَ إِنِّ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى فَلَا حِثَّ عَلَيْهِ وَوَالِ التَّوْمِذِ يُ

پس بگوید ان شاء الله تعالی پس نیت حلف بروی رواه ترمذی

وَأَبُو دَاوُدَ وَالتَّيَمِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَاللَّذَارِيُّ

و ابو داود و التیامی و ابن ماجه و الداری

وَعَنِ ابْنِ أُمَامَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

در روایت است از ابی امامه رضی گفت فرمود آنحضرت صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ اقْتَطَعَ حَقَّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ بِيَمِينِهِ

الله علیه وسلم کسیکه قطع حق مرد مسلم را بسبب سوگند خود

فَقَدْ أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُ النَّارَ وَحَرَّمَ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ فَقَالَ

پس محقق لازم می گرداند خدا مر آن بنده را آتش دوزخ و حرام گرداند بر او بهشت بگفت

لَهُ رَجُلٌ وَإِنْ كَانَ شَيْئًا يَسِيرًا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ

مر آنحضرت سلام بر او اگر چه باشد آنچیز اندک ای رسول خدا فرمود آنحضرت

وَإِنْ كَانَ قَضِيًّا مِنْ أَدَاكَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ بَابُ الْقَضِيَّةِ

اگر چه باشد مال شایسته از مهر حق مولا رواه مسلم

وَعَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سَرْجٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

در روایت است از عبد الله بن ابی سرج رضی گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ مِنْ أَكْبَرِ الْكِبَايَرِ الشِّرْكَ بِِ اللَّهِ

صلی الله علیه وسلم بدینکه از کبایر بزرگ است شرک بپا نهادن

از پنج آن مولا سازند و بخاری
از پنج آن مولا سازند و بخاری
از پنج آن مولا سازند و بخاری

وَعَقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَالْيَمِينِ الْغُمُوسَ وَمَا حَلَفَ حَالِفًا

و از آوردن پدر و مادر و سوگند خوردن بر کارگزشتن دیده و دانسته و سوگند خوردن بر سوگند خورنده

بِاللَّهِ يَمِينٌ صَبْرٌ فَأَدْخَلَ فِيهَا مِثْلَ جَنَاحِ بَعُوضَةٍ إِلَّا

بخدا سوگند صبر پس در آورد و در آن یمن مانند بازو و پشه مگر آنکه

جُعِلَتْ لِكُلِّ نَفْسٍ فِي قَلْبِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ رَوَاةُ التَّوْمِذِيِّ

گردانیده شود آن یمن نقطه سیاه در دل و تا روز قیامت و باقیما ند و باطل ادو که در آن لم ظاهر شود

بَابُ أَيْضًا وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

در روایت است از ابی هریره رض گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَةٌ لَا يَكِلُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

صلی اللہ علیہ وسلم کس اند که کلام نمیکند ایشان را خدا ایضا روز قیامت

وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ رَجُلٌ حَلَفَ عَلَى سِلْعَةٍ لَقَدْ أُعْطِيَ

و نظر نمیکند بسوی ایشان نظر عنایت کی از آن مرد است که سوگند خورد و بر کالای که بخریده داده است

بِهَا أَكْثَرُ مِمَّا أُعْطِيَ وَهُوَ كَاذِبٌ وَرَجُلٌ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ

باین کالا بیشتر از آن چه داده شد و حال آنکه وی دروغ گوشت درین سوگند دوم بیست که سوگند خورد

كَاذِبٌ بَعْدَ الْعَصْرِ لِيَقْتَطَعَ بِهَا مَالُ رَجُلٍ مُسْلِمٍ وَرَجُلٌ

دروغ بعد از وقت عصر تا جدا گردد اندوخته مال مرد مسلمان و سوم مردی

مَنْعَ فَضْلٍ مَاءٍ فَيَقُولُ اللَّهُ الْيَوْمَ أَمْنَعُكَ فَضْلِي كَمَا

که منع کند زیادت آب را پس میگوید خدا تعالی روز قیامت امروز منع میکنم ترا افزونی کرم خود را

مَنْعَتْ فَضْلَ مَاءٍ لَوْ تَعْمَلُ يَدَاكَ مُتَّفَقَةً عَلَيْهِ بَابُ أَحْيَاءِ الْمَوْتِ

چنانچه منع کردی تو افزونی آب را که عمل نموده و ناخته است هر دو دست تو متفق علیه

بَابُ فِي النُّدُورِ

باب در میان نذر

بجین غموس سوگند خوردن
باللہ یمن سوگند دیدہ و دانستہ
غومی ازین جبت گویند
صبر پس در آورد و در آن
نقطه سیاه در دل و تا روز قیامت
در روایت است از ابی هریره رض گفت
فرمود آنحضرت
صلی اللہ علیہ وسلم کس اند که کلام
نمیکند ایشان را خدا ایضا روز قیامت
و نظر نمیکند بسوی ایشان نظر عنایت
کی از آن مرد است که سوگند خورد و بر
کالای که بخریده داده است
باین کالا بیشتر از آن چه داده شد و
حال آنکه وی دروغ گوشت درین سوگند
دوم بیست که سوگند خورد
دروغ بعد از وقت عصر تا جدا گردد
اندوخته مال مرد مسلمان و سوم مردی
که منع کند زیادت آب را پس میگوید
خدا تعالی روز قیامت امروز منع میکنم
ترا افزونی کرم خود را
چنانچه منع کردی تو افزونی آب را که
عمل نموده و ناخته است هر دو دست تو
متفق علیه

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

وَرَوَايَتُ اسْتِ از ابی ہریرہ و ابن عمر رض گفت آنحضرت صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَنْذَرُوا فَإِنَّ النَّذْرَ لَا يُغْنِي عَنِ الْقَدَرِ

اللہ علیہ وسلم نذر کنید یعنی با قضا و آنکہ نذر رو میکند قدر را زیرا کہ نذر سود نمیدهد از قضا و قدر

شَيْئًا وَإِنَّمَا يُتَخَرَّجُ بِهِ مِنَ الْبَخِيلِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

چیز را و چیزی نیست کہ بیرون آوردہ می شود و بسبب نذر از بخل چیزی را ازال متفق علیہ

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَرَوَايَتُ اسْتِ از عائشہ رض کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ نَذَرَ أَنْ يُطِيعَ اللَّهَ فَلْيُطِعهُ وَمَنْ نَذَرَ

و سلم فرمود کسی کہ نذر کند کہ اطاعت و فرمانبرداری کند خدا را پس باید کہ اطاعت کند خدا را و کسی کہ

أَنْ يَعْصِيَهُ فَلَا يَعْصِيهِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ عُقْبَةَ

کہ نافرمانی کند خدا را پس نافرمانی کند خدا را اہل کفر وہ و رواہ بخاری و روایت است از عقبہ

ابْنِ عَامِرٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَفَّارَةُ

بن عامر رض از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ گفت آنحضرت م کفارہ

النَّذْرِ كَفَّارَةُ الْيَمِينِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ

نذر کفارہ یمین است رواہ مسلم و روایت است از انس رض

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى شَيْخًا يُهَادِي

کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم دید پیرے را کہ راہ میرود

بَيْنَ ابْنَيْهِ فَقَالَ مَا بَالُ هَذَا قَالُوا نَذَرْنَا أَنْ يَمْشِيَ إِلَيْنَا

میان دو پسر خود تکبیر بر آن ہا کردہ پس رسید آنحضرت م چیت حال این مرد پس گفت نذر کردہ

الْبَيْتِ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى عَنْ تَعْذِيبِ هَذَا نَفْسٍ لَغِيٍّ

برے کعبہ پس فرمود آنحضرت بدرستی کہ خدا ایتعالی از عذاب کردن این شخص نفس لغوی را و پادشاه

مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ إِنَّمَا السَّيْلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ

نیت برایشان هیچ راه ملامت جز این نیست که راه ملامت بر انجاعت است که علم میکنند

النَّاسُ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

بر مردمان و فساد میجویند در زمین ناحق آنجاعت ایشان راست عذاب درد دهنده

وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

و هر که صبر کند و بیاورد هر آینه این صفت از کارهای مقصود است ای مسلمانان

آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ الْحَرُّ بِالْحَرِّ وَالْعَبْدُ

لازم کرده شد بر شما قصاص در کشتگان آزاد و در مقابل آزاد است و بنده

بِالْعَبْدِ وَالْأَثْنَى بِالْأَثْنَى وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَوَةٌ

در مقابل بنده است و زن در مقابل زن است و شمارا بسبب قصاص زندگی است

يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ وَ مَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا

ای خداوندان عقل تابا باشد که پرستش را کنید و هر که بکشد مسلمان را

مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءُ لَهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ

بقصد پس جزا او دوزخ است جاوید آنجا و خشم گرفته است بر او خدا

وَلَعَنَهُ وَاعْدَ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ

و لعنت کرد او را و آماده ساخت برای او عذاب بزرگ و روایت است از عبدالله بن

مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مسعودی گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

أَوَّلُ مَا يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِي الدِّمَاءِ

اول آنچه حکم کرده شود در میان مردم روز قیامت در خون باشد

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ

متفق علیه و روایت است از عبدالله بن عمر که گفت بدستیکه آنحضرت

نیت

نیت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَزَوَالِ الدُّنْيَا أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ

صلی اللہ علیہ وسلم فرمود ہر آئینہ زوال دنیا و فانی شدن آن آسان تر است نزد خدا

مِنْ قَتْلِ رَجُلٍ مُسْلِمٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ

از شستن یا کشتن شدن مسلمان رواہ ترمذی و النسائی

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَآبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

ورایت است از ابی سعید و از ابی ہریرہ رض از آنحضرت صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ أَنَّ أَهْلَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ اشْتَرَكُوا

اللہ علیہ وسلم کہ فرمود اگر تمام آسمان و زمین اشتراک کنند

فِي دَمِ مُؤْمِنٍ لَا كَبَهُمُ النَّارَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

در ریختن خون مسلمان بر روی آتش دوزخ رواہ ترمذی و عیسیٰ است

ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَجِيءُ

ابن عباس رض از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ فرمود آنحضرت می آید

الْمَقْتُولُ بِالْقَاتِلِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ نَاصِيَّتُهُ وَرَأْسُهُ بِيَدِهِ

کشته شده کشته را روز قیامت در حالی که موی پیشانی کشنده و سر و دست مقتول است

وَأَوْدَاجُهُ تَشْتَبُ دَمًا يَقُولُ يَا رَبِّ قَتَلْتَنِي حَيًّا نَبِيَّ

و در کپا گردن و می ریزد خون از آنها و میگوید مقتول ای پروردگار من کشته است مرا این محفل انکه نزدیک میگردد

مِنَ الْعَرِشِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ

از عرش رواہ ترمذی و نسائی و ابن ماجہ

وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

ورایت است از ابی در داور از آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ قَالَ كُلُّ ذَنْبٍ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَغْفِرَهُ إِلَّا مَنْ مَاتَ

و سلم فرمود ہر گناہ امید است کہ ببخشد آن را خدا تعالی مگر آنکس کہ بمیرد

مُشْرِكًا أَوْ مَنْ يَقْتُلُ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا أَسْرَاهُ أَوْ دَاوَدَ وَالنَّسَائِي

مشرک یا کسی که بکشد مسلمانی را بقصد و دیده و دانسته رواه ابو داود والنسائی

عَنْ مُعَاوِيَةَ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ

از معاویه و روایت است از عبد الله بن مسعود رضی گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَحِلُّ دَمُ امْرِئٍ

زود آمد آنحضرت صلی الله علیه وسلم که حلال نیست ریختن خون مرد

مُسْلِمٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَّا

مسلم که گواهی میدهد بالوہیت خدا و رسالت من این تا کید اسلام است مگر

بِأَحَدٍ ثَلَاثِ النَّفْسِ بِالنَّفْسِ الثَّيِّبِ الزَّانِي وَالْمَارِقِ

بلسبب یکی از سه خصلت یکی از ان خصلتها قتل است عمد یعنی در قصاص دوم زنا است که رحم کرده شود

لِدِينِهِ الشَّارِكُ لِلْجَمَاعَةِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

سوم بر آمدن از دین بارتداد ترک دین و جماعت مسلمانان را متفق علیه و روایت است از

ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابن عمر رضی گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

لَنْ يَزَالَ الْمُؤْمِنُ فِي قُسْحَةٍ مِنْ دِينِهِ مَا لَوْ يَصِيبُ دَمًا

همیشه است مسلمان در کشادگی و فراخی از امور دین تا دام که زسیده است و بخون

حَرَامًا دَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو

حرام رواه البخاری و روایت است از عبد الله بن عمرو

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَتَلَ مُعَاهِدًا

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسی که بکشد کافر عهد کننده را

لَمْ يَرْحَ رَائِحَةُ الْجَنَّةِ وَإِنْ رَجَحَتْ تَوَجُّدُ مِنْ مَسِيرَةٍ

با ام هرگز حریفی نباشد یا غیری نباشد بوی بهشت را و بر سببیکه بوی بهشت یافته میشود ازین

۲
کسی که بکشد و اطلاق آن
ببرود و درین بشکند و جمیع احوال
و در صراح شیب مرد بجزین
وزن بمیوه ۱۲۰
مردی بجنه خروج
۳
و خارج را که مردی میکوبند
بجست خروج ایشان است ازین
و اعانت امام ۱۲۱ شوه

اربعين خريفًا رواه البخاري وعن سعيد بن المسيب
 چهل سال رواه بخاري وروایت است از سعید بن مسیب ر.ه
 أن عمر ابن الخطاب قتل نفرًا خمسة أو سبعة برجل
 که امیر المؤمنین عمر بن الخطاب را کشت پنج مرد یا هفت مرد را در بدل یک مرد
 وأحد قتلوه قتل غيلة وقال عمر لو تمّا لأعلمه
 که کشته بودند آن گمان بطریق غیبه و گفت عمر رض اگر اتفاق میکردند و یاری میدادند بروی
 أهل صنعاء لقتلهم جميعاً أه مالك وروى البخاري
 ساکنان صنعاء هرگز نمیکشتم ایشان را همه را که مالک وروایت کرد بخاری
 عن ابن عمر بن نخوة وعن جندب قال حدثني فلان
 از ابن عمر رض مانند آن وروایت است از جندب گفت که حدیثی که مرا فلان صحابی
 أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال يجيئ المقتول
 که آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود که می آید کشته شده
 بقاربه يوم القيمة فيقول سل هذا فيم قتلني فيقول
 کشته شده خود را روز قیامت پس میگوید مقتول بخدا که بر سر این را بر چه جهت کشته آری
 قتلت على ملك فلان قال جندب فأنها رواه الشامي
 کشته ام او را بر ملک فلان گفت جندب پس بریزن گفت را رواه شامی
 وعن أبي هريرة عن قال قال رسول الله صلى الله عليه
 وروایت است از ابی هریره رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه
 وسلم من أعان على قتل مؤمن شطر عمله لقي الله مكتوب
 و مسلم کی یاری دهد و مدد کند بر قتل مسلم بنیم که مراد بنیم که آن است از لفظ اقل طائفات میکند را و حال آنکه
 بلى عينيه اليس من رحمة الله رواه ابن ماجه
 بمان دو چشم و این که از رحمت خدا این شخص رواه ابن ماجه

۱
 رواه از خلیف سال
 است چه عرب بار فصل غایت
 تاریخ غیر فتنه چه اگر بگویم بدین
 خوا از درخت و دیگر غلات
 همین که در حضرت عیسی علیه السلام
 از بدل کرده از حبه تا چنانچه
 از بدین ارجح البکار
 فرمودند از جمیع کس که
 علیها که جمیع کس که
 ۲
 از بدین ارجح البکار
 فرمودند از جمیع کس که
 علیها که جمیع کس که
 ۳
 از بدین ارجح البکار
 فرمودند از جمیع کس که
 علیها که جمیع کس که
 ۴
 از بدین ارجح البکار
 فرمودند از جمیع کس که
 علیها که جمیع کس که

در حدیث شامی است

وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ
 إِذَا أَمَّكَ الرَّجُلُ الرَّجُلَ وَقَتْلَهُ الْأَخْرَ يُقْتَلُ الَّذِي قَتَلَ
 وَيُجَبِّسُ لَذِي أَمَّكَ وَأَهُ الدَّارُ قَطْنِي وَعَنْ طَاوُسٍ
 عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ
 وَمَنْ قَتَلَ عَمَدًا أَمْهَوْتُ قَوْمًا مِنْ حَالٍ دُونَهُ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ
 اللَّهِ وَغَضَبُهُ لَا يَقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ
 وَالتَّسَائِيُّ وَهَذَا طَرَفٌ مِنَ الْحَدِيثِ وَعَنْ عُمَرَ
 ابْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ تَطَبَّبَ أَلْهَمْتُ مِنْهُ طِبٌّ فَهُوَ
 ضَامِنٌ دَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتَّسَائِيُّ بَابُ الدِّيَّانِ عَرَبِيَّةٌ
 وَتَمَنَّيَ كَبِي الدَّهْمُ أَيْ عَنِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ تَطَبَّبَ أَلْهَمْتُ مِنْهُ طِبٌّ فَهُوَ

وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ
 إِذَا أَمَّكَ الرَّجُلُ الرَّجُلَ وَقَتْلَهُ الْأَخْرَ يُقْتَلُ الَّذِي قَتَلَ
 وَيُجَبِّسُ لَذِي أَمَّكَ وَأَهُ الدَّارُ قَطْنِي وَعَنْ طَاوُسٍ
 عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ
 وَمَنْ قَتَلَ عَمَدًا أَمْهَوْتُ قَوْمًا مِنْ حَالٍ دُونَهُ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ
 اللَّهِ وَغَضَبُهُ لَا يَقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ
 وَالتَّسَائِيُّ وَهَذَا طَرَفٌ مِنَ الْحَدِيثِ وَعَنْ عُمَرَ
 ابْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ تَطَبَّبَ أَلْهَمْتُ مِنْهُ طِبٌّ فَهُوَ
 ضَامِنٌ دَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتَّسَائِيُّ بَابُ الدِّيَّانِ عَرَبِيَّةٌ
 وَتَمَنَّيَ كَبِي الدَّهْمُ أَيْ عَنِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ تَطَبَّبَ أَلْهَمْتُ مِنْهُ طِبٌّ فَهُوَ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا مِنْ رَجُلٍ يُصَابُ بِشَيْءٍ فِي جَسَدِهِ

علیہ وسلم میگفت نیست هیچ مردی که مصیبت زده شود در تن وی بطرح یا بحسب

فَتَصَدَّقَ بِهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ دَرَجَةً وَحَطَّ عَنْهُ خَطِيئَتُهُ

پس صدق کند آن یعنی عفو کند او را مگر آنکه بلند گردد اند او را خداست تعالی بآن عفو پاید در و او آب کند از او

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ خُزَيْمَةَ بْنِ ثَابِتٍ

رواه ترمذی و ابن ماجه و روایت است از خذیمه بن ثابت رضی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَصَابَ ذَنْبًا

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسیکه برادرش گناه کند

أَقِيمَ عَلَيْهِ حَدُّ ذَلِكَ الذَّنْبِ فَهُوَ كَقَارَتِهِ رَوَاهُ فِي شَرْحِ

که اقامت کرد بر او حد آن گناه است و نمونند که آن گناه است رواه در شرح

السُّنَّةِ بَابُ مَا لَا يَدْعِي عَلَى الْمَحْدُودِ وَعَنْ عِيَّ

السنة در باب الايدي على المحدود و روایت است از عی

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَصَابَ حَدًّا

از آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود کسیکه رسید حد را

فَعَجَلَ عِقُوبَتَهُ فِي الدُّنْيَا فَإِنَّهُ أَعْدَلَ مِنْ أَنْ يُثَنَّى عَلَيْهِ

پس شتاب کند عذاب آن در دنیا پس حد را کرده شود در آخرت زیرا که خدا عادل تر است از عیب داری

عَبْدِهِ الْعُقُوبَةُ فِي الْآخِرَةِ وَمَنْ أَصَابَ حَدًّا أَفْسَرَهُ اللَّهُ

بنده خود عقیبت در آخرت و کسیکه برسد حد را پس بپوشد خدا آن گناه را

عَلَيْهِ وَغَفَا عَنْهُ فَإِنَّهُ أَصْوَرُ مِنْ أَنْ يَعُودَ فِي شَيْءٍ قَدْ

بروید و عفو کند از آن پس خدا بزرگتر است از اینکه باز گردد به عذاب کردن به چیزی که

غَفَا عَنْهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ بَابُ أَيْضًا وَعَنْ

عفو کرد از آن رواه ترمذی و ابن ماجه در باب دیگر نیز روایت است

إِنِّي هُوَ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابن ابی حاتم روایت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

مَنْ تَرَدَّى مِنْ جَبَلٍ قَتَلَ نَفْسَهُ فَمَوْفِي نَارِ جَهَنَّمَ يَتَرَدَّى

کسیکه بنید از دوزخ بالا سے کوہ خود را پس کشد نفس خود را پس آنگن در آتش دوزخ است می افتد

فِيهَا خَالِدٌ اُخْلَدَ اَيْهَا اَبَدًا وَمَنْ تَحَسَّى سَمًّا فَقَتَلَ نَفْسَهُ

در دوزخ همیشه بمیشد داشته شده در آتش و کسیکه بیاشامد زهر را پس بکشد خود را

فَسَمُّهُ فِي يَدَيْهِ يَتَحَسَّى فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدٌ اُخْلَدَ اَيْهَا اَبَدًا

پس زهر او در دست او خواهد بود در حالیکه می آشامد در آتش دوزخ همیشه بمیشد داشته شده در آتش

وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِحَدِيدٍ قَتَلَ نَفْسَهُ فِي يَدَيْهِ يَتَوَجَّأُ

و کسیکه بکشد خود را با آهن مثلاً کارد و یا شمشیر پس این او در دست او است میزند

بِهَا فِي بَطْنِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدٌ اُخْلَدَ اَيْهَا اَبَدًا مُتَّفَقٌ

با آن حدید در شکم خود را آتش جهنم همیشه داشته شده در آتش دوزخ دایماً متفق

عَلَيْهِ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

علیه و هم از ابی هریره روایت گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

الَّذِي يَخْتَقُ نَفْسَهُ يَخْتَقُهَا فِي النَّارِ وَالَّذِي يَطْعُنُهَا

آن کسیکه خفه میکند نفس خود را خفه میکند نفس خود را در آتش دوزخ و آن کسیکه نیزه میزند نفس خود را

يَطْعُنُهَا فِي النَّارِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ جُنْدُبٍ

میزند نفس خود را نیزه در آتش رواه بخاری و روایت است از جندب

ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بن عبد اللہ رض گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

كَانَ فِيمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ جُلُودٌ يَجْرَحُ فَنَجَعَ فَأَخَذَ سِكِّينًا

بود در آن کسانیکه پیش از شما بودند مردی که بر او جراحت می رسید پس بر او سبیل کرد و تابانید

منقول من فی الجہنم
بجاء من جندب
و جی دو جا کبریا
بجاء از زون ۱۲

بین گشت آن مرد را در دوزخ ۱۳

فَحَزَّ بِهَا يَدَهُ قَامَرَ قَالَهُ لَمْ تُحَيِّ مَاتَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى

بهر آنکه پاره بدن است خود را پس استاد خون تا آنکه مرد و سرود خدایتا

بِأَمْرِ نَفْسِي بِنَفْسِهِ فَحَزَّ مَاتَ عَلَيْهِ الْجَنَّةُ مُتَّفَقٌ

شستایی کرد مرا بنده من به پاک کردن جان خود پس حرام گردانیدم بروی بهشت متفق

عَلَيْهِ وَعَنْ جَابِرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى

علیه و روایت است از جابر بن عبد الله که طفیل بن عمرو دوسی

لَمَّا هَاجَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمَدِينَةِ هَاجَرَ

وقتیکه هجرت کرد آنحضرت صلی الله علیه وسلم بیوس مدینه منوره هجرت کرد

إِلَيْهِ وَهَاجَرَ مَعَهُ رَجُلٌ مِنْ قَوْمِهِ فَمِزَّ فَمِزَّ فَمِزَّ فَخَذَ

بیوس آنحضرت و هم هجرت کرد با طفیل مردی از قوم و پس میزدند و میزدند و میزدند

مَشَاقِصَ لَهُ فَقَطَعَ بِهَا بَرَا حِمَةً فَشَنَّتْ يَدَهُ حَتَّى مَاتَ

پیشانیها را تراشید و پس برید آنمزد بندگانشان خود را پس در آن خون از سر و دود او تا آنکه مرد آنمزد

فَرَأَاهُ الطُّفَيْلُ بْنُ عَمْرِو بْنِ مَنَاوِهِ وَهَيْئَتُهُ حَسَنَةٌ

پس دید آنمزد طفیل بن عمرو و حال آنکه صورت و کمپوست است

وَرَأَاهُ مَغْطِيًا يَدَيْهِ فَقَالَ لَهُ مَا صَنَعَ بِكَ رَبُّكَ فَقَالَ

و دید او را در حالیکه پوشیده دستهاست پس گفت خود را پس گفت طفیل مرا چه معلوم کرد با آنمزد

غَضَرَ لِي بِهَجْرَتِي إِلَى نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بیا مرزیدم را بسبب هجرت کردن بیوس پیغمبر صلی الله علیه وسلم

فَقَالَ مَا لِي أَرَاكَ مَغْطِيًا يَدَيْكَ قَالَ قِيلَ لِي كُنْ نَصِيحًا

پس گفت طفیل صیت مرا که می بینم ترا پوشیده دستهاست خود را گفت آنمزد گفته اند مرا که مرا ناصح

مِنْكَ مَا أَفَدْتُ فَقَصَّهَا الطُّفَيْلُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ

از توم خبری را که فاسد و تها کردی تو پس خواند این قسم را طفیل را آنحضرت

این شخص را می بینم ترا پوشیده دستهاست

وقت هجرت

وقت هجرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

صلی اللہ علیہ وسلم پس فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

اللَّهُمَّ وَلِيْدِيْهِ قَا غُفِرَ رَاوَاهُ مُسْلِمٌ

بارخدا یا چنانچه امر زیدی را بر اعضای او رجا مرزد و دست او را رواه مسلم

بَابُ مَا لَا يَخْمَنُ مِنَ الْجَنَائِبِ

باب در بیان جنایات که همان آن نیست

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ

روایت است از عبد اللہ بن عمرو گفت شنیدم آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ قَتَلَ دُونَ مَا لِهَ قَبُوْ شَهِيْدٌ

صلی اللہ علیہ وسلم را کہ میگوید کیست که کشته شد زوال خود از جهت دفع کردن ازان پس اگر شهید

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ

متفق علیہ وروایت است از ابی ہریرہ رض گفت کہ آمد مردی

فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَأَيْتَ إِنْ جَاءَ

پس گفت یا رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم خمرده مرا کہ اگر بیاید

رَجُلٌ يُرِيدُ أَخْذَ مَا لِيْ قَالَ فَلَا تُعْطِهِ مَا لَكَ قَالَ أَرَأَيْتَ

مردی کہ میخواهد گرفتن مال مرا گفت آنحضرت پس مده او را مال خود گفت آن مرد خمرده مرا

إِنْ قَاتَلَنِيْ قَالَ قَاتِلْهُ قَالَ أَرَأَيْتَ إِنْ قَتَلَنِيْ قَالَ فَانْتَ

اگر قتال کند مرا خواهی کہ مرا بکشی چون فرمود قتال کن امد و جنگ کن بگو گفت خبرده مرا کہ اگر بکشد مرا فرمود

شَهِيدٌ قَالَ أَرَأَيْتَ إِنْ قَتَلْتَهُ قَالَ هُوَ فِي النَّارِ وَهُوَ مُسْلِمٌ

شہید می گفت آن مرد خبرده مرا کہ اگر بکشد من او را حال او چیست فرمود آنحضرت کہ او در آتش است و مسلم

وَعَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وہ از ابی ہریرہ رض مرویست کہ دے شنید آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

این حدیث در بیان جنایات است که همان آن نیست
از خود و دست خود و دست خود و دست خود
از جنایات است که همان آن نیست

يَقُولُ لَوْ اَطْلَعْتُ فِي بَيْتِكَ اَحَدًا وَلَمْ تَاذَنْ لَهُ فُحْذَفَتْهُ

کہ می گفت اگر مطلع میشدمی گریست در خانه تو کی و حال آنکہ اذن نمیدادی تو مرا ورا پس می نداشتی مراد

بِحَصَاةٍ فَقَطَّاتٍ عَيْنُهُ مَا كَانَ عَلَيْكَ مِنْ جُنَاحٍ مُتَّفَقٌ

بشکر ز پس کر سید دی تو چشم اورا نمی بود بر تو هیچ گناہے متفق

عَلَيْهِ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغْفَلٍ أَنَّهُ رَأَى رَجُلًا

علیه در روایت است از عبد اللہ بن مغفل رض کہ دے دید مردے را

يُحْذِفُ فَقَالَ لَا تَحْذِفُ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

کہ اذ حذف میکند پس گفت حذف کن زیرا کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

وَسَلَّمَ هِيَ عَنِ الْحَذْفِ وَقَالَ إِنَّهُ لَا يَصَادُ بِهِ صَيْدٌ وَلَا

وسلم ہی کرده است از حذف و گفت آنحضرت کہ حذف نہکا کرده نمی شود بوی شکار

يُنْكَأُ بِهِ عَدُوٌّ وَلَكِنَّهَا قَدْ تَكْسِرُ السِّنَّ وَتَتَفَقَّأُ الْعَيْنَ

و مجروح کرده نمی شود بوی دشمن دین و لیکن این فعل با حصاة می شکند دندان کلاه و کر میکند چشم کسی را

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي مُوسَى مَعَهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

متفق علیہ در روایت است از ابی موسی رض کہ گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا مَرَّ أَحَدُكُمْ فِي مَسْجِدِنَا وَفِي سُوقِنَا

صلی اللہ علیہ وسلم و تنبکہ بخیزد و یکے از شما در مسجد و در بازار

وَمَعَهُ نَبْدٌ فَلْيُكِّمْ عَلَى نِصَالِمَا أَنْ يُصِيبَ أَحَدًا

و سایر جماع در حکم آنست و حال آنکہ بادی تیرا است پس باید کہ نگاهبانی کنی دست نہدی بیکان آن

مِنَ الْمُسْلِمِينَ مِنْهَا شَيْءٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

از مسلمانان از ان بیکان با چیزے از جراحت متفق علیہ در روایت است از ابی ہریرہ رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُشِيرُ أَحَدُكُمْ

گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم اشارت نکند بے از شما

۱۴
بایستی خواہی شل آن برین طور
بجز در سبب بیرون دست نینداز
و بجز بخت اند سر طوطی ایجا
با طعن سبب چشم کرده نباید انداز

عَلَى أَخِيهِ بِالسَّلَاحِ فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي لَعَلَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ

بر برادر خود از سلاح یعنی از آلات حدید زیرا که وی در نمی یابد شاید شیطان بگیرد سلاح را

فِي يَدِهِ، فَيَقَعُ فِي حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهُ قَالَ

در حالیکه در دست اوست پس میفتد و کوی از آتش دوزخ متفق علیه و هم از ابی هریره رضی الله عنه روایت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَشَارَ إِلَى أَخِيهِ

فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسیکه اشارت کند بوی برادر خود

بِحَدِيدَةٍ فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَلْعَنُهُ حَتَّى يَضَعَهَا وَإِنْ كَانَ

باهنه مثل تیر و شمشیر پس بدستیکه فرشتگان لعنت میکنند آنرا تا آنکه بنهد آن آهنگ را از دست خود و اگر

أَخَاهُ لِأَبِيهِ وَأُمِّهِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ ابْنِ عَمْرٍو

مشارایی یا مشیر برادر او و مرید او و مادر او را یعنی برادر حقیقی ر و اه بخاری و روایت است از ابن عمر

أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حَمَلَ

و ابی هریره رضا از آنحضرت صلی الله علیه وسلم که فرمود کسیکه بردارد

عَلَيْنَا السَّلَاحَ فَلَيْسَ مِنَّا وَرَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَنَرَادُ مُسْلِمًا وَمَنْ

بر آلات حرب را پس نیست از ما و بطریق ما ر و اه بخاری و زیاده کرد مسلم در روایت کرد کسیکه

غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا وَعَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ عَنْهُ قَالَ

خیانت کرد و ترک نصیحت کرد ما را پس نیست از ما و روایت است از سلمه بن اکوع رضی الله عنه گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ سَلَّ عَلَيْنَا السَّيْفَ

فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسیکه برکشد بر ما شمشیر را

فَلَيْسَ مِنَّا وَرَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ

پس نیست از ما و ر و اه مسلم و روایت است از هشام بن عروه از

أَبِيهِ أَنَّ هِشَامَ بْنَ حَكِيمٍ نَزَّ مَرَّةً بِالشَّامِ عَلَى أَنَابٍ مِنَ الْأَنْبَاءِ

بر خود روایت میکند که هشام بن حکیم روزی گذشت در ملک شام بر مردان از انباط

از انصار از شام اند و بعضی
از انبیا و عوام عراق و شام

عَارِيَاتٍ مُّهِلَاتٍ مَّا لَاتٍ سُرُوسْمَةٌ كَأَسْمَةِ الْبَحْتِ

یا پوشیده اند بدنهائی خود را اما برهنه اند گردانیده اند و کلاه مروان را بپوشی خود میل کنند و پیر مرد

الْمَائِلَةُ لَا يَدْخُلَنَّ الْجَنَّةَ وَلَا يَجِدَنَّ رِيحَهَا وَإِنَّ رِيحَهَا

کرمایل اند ان کو ان باجست کثرت فریبی ندور می آید بپشت را و نمی یابد بپشت و حال آنکه بوی بپشت

تُوجَدُ مِنْ مَيِّرَةٍ كَذَا وَكَذَا رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

یا نه شود از مسافت چنین و چنین یعنی مسافت بعید در غایت بعد رواه مسلم و روایت است

جَابِرٍ مِنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَالَ

جابر رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم و تمسک

أَحَدُكُمْ فَلْيَجْتَنِبِ الْوَجْهَ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ آدَمَ عَلَى

فقال کند یکی از شما بپشت بپشت کند و مخامضت نماید اگر چه اگفار باشد پس باید که اجتناب کند

صُورَتِهِ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهُ قَالَ نَحْنُ رَسُولُ اللَّهِ

صورت خود متفق علیه و روایت است از جابر رض که بنی کرد آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُتَعَاطَى السِّيفُ مَسْلُولاَ رَوَاهُ

صلی الله علیه وسلم از تناول شمشیر و گرفتن آن بر کشیده و برهنه رواه

الترمذي و أبو داود و عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ

ترمذی و ابو داود و روایت است از ابن عمر رض از آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِحَمَتِ سَبْعَةِ أَبْوَابٍ بَابُ

صلی الله علیه وسلم فرمود مردوزخ را هفت در است یک در

مِنْهَا مَنْ سَلَّ السِّيفَ عَلَى أُمَّتِي أَوْ قَالَ عَلَى أُمَّةٍ

ازان در که راست که کند شمشیر را بر امت من یا گفت بجای علی امی الله علی امت

مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

محمد صلی الله علیه وسلم رواه ترمذی

۲
خبر می رسد که هر چند
که از بی شرمی و مردان
تغافل است و بی شرمی
یعنی بی شرمی و بی شرمی
و اگر اندیشه او را اندیشه
جلالیه و جلالیه خود را
خبر می رسد که هر چند
و تحقیق فرموده اند که
تشریف و تکبر است چنانکه
از تحقیق من رد می
تغافل است و بی شرمی
گفتن از دست کسی و مردان
مطلق از دست است ۱۲

بَابُ الْمَيْسِرِ وَالزُّدِّ وَالشُّطْرَجِ وَغَيْرِهِ

بازو

سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَيْسَ مِنَ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلٌّ فِيهِمَا إِلَّا تَمُوتُ كَبِيرَةً»

سوال میکنند ترا از شرباب و قمار بگو درین هر دو گناه سخت است

مَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِنَّهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا وَعَنْ

و نفع ها است مردمان را باین در دنیا و گناه این هر دو سخت تر است از نفع آنها و روایت است از

بُرَيْدَةَ أَنَّهُ قَالَ: «لَيْسَ مِنَ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلٌّ فِيهِمَا إِلَّا تَمُوتُ كَبِيرَةً»

بریده رضی الله عنه میگوید که از شرباب و قمار بگو درین هر دو گناه سخت است

بِالزُّدِّ شَيْءٌ فَكَأَنَّمَا صَبَغَ يَدَهُ فِي الْحُمُزِ يَرُودَ فِيهِ

بازو شیرین گویا که رنگین نمود دست خود را در گوشت خوک و خون در

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى

رواه مسلم و روایت است از ابی هریره از نبی صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ حَلَفَ فَقَالَ فِي حَلْفِهِ بِإِلَآثِ

الله علیه و سلم که فرمود که سوگند خورد پس بگوید در سوگند خود سوگند بخورم بایات

وَالْعُزَّى فَلْيَقُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَمَنْ قَالَ لِصَاحِبِهِ

و عزری که نامهای بتان است پس باید که گوید که و تدارک نماید بگوید که سوگند بخورم بایات

تَعَالَ أَقَامُوكَ فَلْيَصِدَّقْ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي مُوسَى

بیاقار بازم یا تو پس باید که صدق کند بایات و تدارک نماید بگوید که سوگند بخورم بایات

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ لَبَّ بِالزُّدِّ فَقَدْ

هر سبکی آنحضرت صلی الله علیه و سلم میفرمود که بازو را با زردی بپوشاند و غیره و روایت است از

عَصَى اللَّهِ وَرَسُولُهُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

انافرائی که در آن رسوله را رواه احمد ابو داود و روایت است از

و در این باب روایت است از ابی هریره از نبی صلی الله علیه و سلم میفرمود که بازو را با زردی بپوشاند و غیره و روایت است از انافرائی که در آن رسوله را رواه احمد ابو داود و روایت است از

أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى
 از ابی هریره رض که آنحضرت صلی الله علیه وسلم دید

رَجُلًا يَتَّبِعُ حَامَةً فَقَالَ شَيْطَانٌ يَتَّبِعُ شَيْطَانَهُ يَا أَحْمَدُ
 مردی را که پیشت کبوتر میبرد پس فرمود که شیطان است که تابع میگردد شیطان خود را رواه احمد

وَأَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ وَابْنُ أَبِي شَيْبَةَ فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ
 و ابو داود و ابن ماجه و ابی شیبہ در شعب ایمان

وَعَنْ عَلِيٍّ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ الشَّطْرُ نَجْ هُوَ مَيْسِرُ
 و از علی رض مروی است که او میگفت که شطرج شمار

الْأَعْمِيرُ وَعَنْ ابْنِ شَهَابٍ أَنَّ أَبَا مُوسَى الْأَشْعَرِيَّ رَضِيَ
 عجمیان است و از ابن شهاب مروی است پدر شمسکه ابو موسی اشعری رض

قَالَ لَا يَلْعَبُ بِالشَّطْرِ نَجْ إِلَّا خَاطِئٌ وَعَنْهُ أَنَّهُ
 گفت بازی نمیکند به شطرج هیچ کس که گناه کار دم از وی مرویت که دے

سُئِلَ عَنْ لَعِبِ الشَّطْرِ نَجْ فَقَالَ هِيَ مِنَ الْبَاطِلِ لَا يَحِبُّ اللَّهُ
 سوال کرده شد از بازی شطرج پس گفت که شطرج از کار باطل است و دوست ندارد خدا ایضا

الْبَاطِلَ رَوَى الْبَيْهَقِيُّ الْإِسْنَادُ فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ
 باطل را روایت کرد بیهقی این سه حدیث را در شعب ایمان

كِتَابُ الْحُدُودِ

کتاب در بیان حدود

الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ
 زن زنا کننده و مرد زنا کننده بزنید هر یک را از ایشان صد دگره

وَلَا تَأْخُذْ بَعِثَارَ أَفَةٍ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ
 و باید در مگرد شمار اشتفت برایشان در جاری کردن شرع اگر ایمان آورده باشید

حدود اصل بی نفع است
 و لذت از آداب را صادر آدمی گویند
 از جهت نفع کردن او در این مصلحت است
 حکم از آن حدیث نیز اینست
 از جهت امتناع وی از شریعت بی نفع است
 عاجز و طویل بیان و در غیر نیز
 حد و از شرع واقع شده اند
 نفع میکنند از دفع و مجامی
 و حایل اند میان نیک و بد و در این
 حد و از شرع واقع شده اند
 است از برای حق و باطل
 حد و از شرع واقع شده اند
 حد و از شرع واقع شده اند
 حد و از شرع واقع شده اند

بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلِيَشْهَدَ عَذَابُهُمَا طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ

بمخدا و روز آخر و باید که حاضر شوند بعقوبت ایشان جماعت از مسلمانان

عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

از عباده بن صامت رضی عنہ روایت گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ أَقِمُّوا حُدُودَ اللَّهِ فِي الْقُرْبَىٰ وَالْبُعِيدِ وَلَا تَأْخُذْكُمْ

و سلم بر ایکنید حدای خدا را بنزدیک و دور و باید که نگیرد شمارا

فِي اللَّهِ لَوْ مَهْلِكُهُ لَإِيَّاهُ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ

در دین خدا ای هیچ طاعت طاعت کنندہ رواہ ابن ماجہ و از ابن عمر رضی عنہما روایت

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِقَامَةُ حَدِّ مِّنْ

برستیکہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود بر پا کردن حد سے از

حُدُودِ اللَّهِ خَيْرٌ مِّنْ مَّطَرٍ أَوْ رَيْحٍ لَّيْلَةٌ فِي بِلَادِ اللَّهِ رَأَاهُ

حدود خدا بہتر است از باران چہل شب در تمام شہرهای خدا رواہ

ابْنُ مَاجَةَ وَرَوَاهُ النَّسَائِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ

ابن ماجہ و رواہ نسائی از ابی ہریرہ رضی عنہ و روایت است از

الْمَغِيرَةُ قَالَ قَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ لَوْ رَأَيْتُ رَجُلًا مَعَ

مغیرہ رضی عنہ کہ گفت گفت سعد بن عباده اگر می دیدم من مردی را با

أَمْرًا قَاتِلًا لَّضَرْبَتُهُ بِالسَّيْفِ غَيْرُ مُصْفَحٍ فَبَلَغَ ذَلِكَ

زن خود ہر آئینہ میزد و اورا بشمشیر غیر زنده بطرف شمشیر و عمر من و می پس رسید آن سخن

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلَا تَعْبَهُونَ مِنْ غَيْرَةٍ

پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم را پس فرمود آنحضرت ۴ ای تشجب میدارید شما از غیرت

سَعْدُ وَاللَّهِ أَنَا أَغْيَرُ مِنْهُ وَاللَّهِ أَغْيَرُ مِنِّي وَمِنْ أَجْلِ

سعد سوگند بخدا من غیبت ناک تر ام از او و خدا غیبت ناکتر است از من و بسبب

غَيْرَ أَنَّهُ حَرَّمَ اللَّهُ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ

غیرت خدا حرام گردانیده است خدایتعالی گناہان را بر چه ظاهراست ازان و سرچه پوشیده

وَلَا أَحَدٌ أَحَبُّ إِلَيْهِ الْعُذْرُ مِنَ اللَّهِ وَمِنْ أَجْلِ ذَلِكَ بَعَثَ

و نیست که محجوب تر باشد بسوی او و در از خدا تعالی و باین سبب برانگیخت خدا

الْمُذْمِرِينَ وَالْمُبَشِّرِينَ وَلَا أَحَدٌ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ اللَّهِ

پیغمبران ترسانندگان و خوشخبری رسانندگان را ونیت کی محبوبه ترسبوی اوستائش که دن از خدای

عَزَّ وَجَلَّ وَمَنْ أَجَلُ ذَلِكَ وَعَدَ اللَّهُ الْحَنَّةَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

عزوجل و بسبب آن دعدہ فرمود خدا به ہشت متفق علم

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ تَعْنِي قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

[illegible]

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ اللَّهَ تَعَالَى رَاضٍ وَابْنُ الْمُثَنَّى رَافٍ اَوْفَى

عالمی سطح پر شریک خواتین اور لڑکیوں کی موجودگی اور شرکت کی ضرورت

[illegible]

الله ان لا ياتي موسى الا من الله تعالى في كتابه

بَابُ إِتْقَانِ الشَّرْكَاءِ

باب در بیان گناه زنا

وَلَا تَقْرُبُوا الزَّيْنَىٰ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا

وزدک مشود زنا بر آنست و بی محال است و در رای است

عَنْ وَبْنِ الْعَامِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

از عمده و زین العام رض و دوست که گفته است شش در روز و آنجفت صل

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا مِنْ قَوْمٍ سَأَلُوا فِيهِمُ الْوَيْكَالَ إِلَّا أَخَذُوا

الملك على الملكة

بِالسَّنَةِ وَمَا مِنْ قَوْمٍ يَظْهَرُ فِيهِمُ الْوُشَايَا إِلَّا اخَذُوا بِالرُّعْبِ

والبطخ وبعیت بیج قومی که پیدا و ظاهر میگردد در ایشان رشوت اما اگر آنکه گرفت کرده میزند بر ترس و بیم

رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ عُمَرَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ بَعَثَ مُحَمَّدًا

رواه احمد و از عمر بن خطاب رحمه مروي است بدستیکه خدا تعالی بر او مبعوث است محمد

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحَقِّ وَأَنْزَلَ عَلَيْهِ الْكِتَابَ فَكَانَ

صلی الله علیه وسلم را بدین ثابت و نازل فرموده است بروی کتاب پس بود

مِمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى آيَةَ الرَّجْمِ رَجِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

از آنچه نازل نمود خدا تعالی آیه رجم رجم نموده آمد آنحضرت صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَجِمْنَا بَعْدَهُ وَالرَّجْمُ فِي كِتَابِ

الله علیه وسلم و رجم کردیم ما پس آنحضرت و رجم در کتاب

اللَّهُ حَقٌّ عَلَى مَنْ ذِي إِذَا أَحْصَنَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ إِذَا

خدا حق است بر کسی که زن کند و متذکیه محسن باشد از مردان و زنان و ذبیحه

قَامَتِ الْبَيِّنَةُ أَوْ كَانَتْ الْحَبْلُ أَوْ الْإِعْتَرافُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

قایم شوند گواهان یا باشد حبل یعنی بار شکم از غیر زوج یا باشد اقرار متفق علیه

وَعَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ

و از سمره بن جندب ر م گفت که بود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَصَدُّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ فَقَالَ مَنْ رَأَى

علیه وسلم چون فارغ میشد از نماز صبح توجه میکرد براه و گسارک خویشی میفرمود که دیده است

مِنْكُمْ اللَّيْلَةَ رَوْيَا قَالَ فَإِنْ رَأَى أَحَدٌ قَصَصَهَا فَيَقُولُ

از شما امشب خوابی را سمره گفت پس اگر میدید کسی خوابی را میخواند آنرا پس میگفت آنحضرت

مَا شَاءَ اللَّهُ فَالْتَأَيُوا مَا فَقَالَ هَذَا رَأَى مِنْكُمْ أَحَدٌ

آنچه خواسته است خدا پس رسیدار روزی پس گفت ایادیه است از شما بیج کجی

تَتَوَقَّدُ تَحْتَهُ نَارٌ فَإِذَا ارْتَفَعَتْ ارْتَفَعُوا حَتَّى كَادَ

می افزودند زید آن نور آتش پس چون بلند میگردد آتش بلند میشوند مردم تا آنکه قریب است

أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا وَإِذَا انْخَدَتِ رَجَعُوا فِيهَا وَفِيهَا رِجَالٌ وَنِسَاءٌ

که بیرون افتند و چون می نشینند آن آتش رجوع میکند درو و دران مردان و زنان اند

عُرَاةٌ فَقُلْتُ مَا هَذَا قَالَا انْطَلِقْ فَاَنْطَلَقْنَا حَتَّى اتَيْنَا عَلَى

برهنه پس گفتم چیست این گفتند آن دو مرد برو پس رفتیم تا آنکه رسیدیم تا بر

نَهْرٍ مِنْ دَمٍ فِيهِ رَجُلٌ قَائِمٌ عَلَى وَسْطِ النَّهْرِ وَعَلَى شَطِ

جوی از خون دران جوی مردیست ایستاده در میان جوی و بر کنار

النَّهْرِ رَجُلٌ بَيْنَ يَدَيْهِ حِمَارَةٌ فَأَقْبَلَ الرَّجُلُ الَّذِي فِي النَّهْرِ

جوی مردی دیگر است پیشین می سنگها است پس پیش آمد مردی که بود در میان نهر

فَإِذَا ارَادَ أَنْ يَخْرُجَ رَمَى الرَّجُلُ حَجَرًا فِي فَمِهِ فَرَمَهُ جِبْثُ

پس چون میخواست که بیرون آید می زند آن مرد که برکنار نهر است سنگی در دهان آن مرد پس میگردد اند و او را

كَانَ فَعَمَلَ كُلَّمَا جَاءَ لِيَخْرُجَ رَمَى فِي فَمِهِ فَيَرْجِعُ كَمَا كَانَ

که بود پس ایستاد آن مرد باین صفت که هرگاه که میخواست که بیرون آید می انداخت دهان او را سنگ پس بر میگردد و چون

فَقُلْتُ مَا هَذَا قَالَا انْطَلِقْ فَاَنْطَلَقْنَا حَتَّى اتَّهَيْنَا إِلَى

پس رسیدیم چیت این گفتند آن دو مرد برو پس رفتیم تا آنکه رسیدیم ما بر سه بسو

رَوْضَةٍ خَضِرَاءَ فِيهَا شَجَرَةٌ عَظِيمَةٌ وَفِي أَصْلِهَا شَيْخٌ

بوستان سبز که دران درختی بزرگ است و در بیج آن درخت پیر است

وَصِبْيَانٌ فَإِذَا رَجُلٌ قَرِيبٌ مِنَ الشَّجَرَةِ بَيْنَ يَدَيْهِ نَارٌ يُوقِدُهَا

و اطفال پس ناگاه مردی است و دیگر نزدیک آن درخت پیش او آتشی است که می افزودن و

فَصَعِدَ ابْنِي الشَّجَرَةَ فَإِذَا خَلَانِي دَاوَأُ وَسَطِ الشَّجَرَةِ لَمْ أَرَ قَطْرَ

پس بیرون مرا بالای آن درخت پس دیدم و در مرا در سرای که میان آن درخت است که دیدم

أَحْسَنَ مِنْهَا فِيهَا رَجَالٌ شُيُوخٌ وَشَبَابٌ وَنِسَاءٌ وَ

بہتر از ان پس دران مردانہ پیران و جوانان و زنانہ

صِبْيَانٌ ثُمَّ أَخْرَجَانِي مِنْهَا فَصَعِدَ ابْنِي الشَّجَرَةَ فَأَدْخَلَانِي

و لطفان پستریوں آورند مرا از ان سراپس برزند مرا بالای آن درخت پس در آورند مرا

دَارًا هِيَ أَحْسَنُ وَأَفْضَلُ مِنْهَا فِيهَا شُيُوخٌ وَشَبَابٌ

سرایے را کہ بہتر و افضل بود از ان پس درین سراپیران و جوانانہ

فَقُلْتُ لَهُمَا إِنِّكُمَا قَدْ طَوَّفْتُمَا نِي اللَّيْلَةَ فَأَخْبِرَانِي عَمَّا

پس گفتم من مرآن دو مرد را کہ بیا گردانیدید شما مرا امشب پس خبر دهید مرا از آنچه

رَأَيْتُمْ قَالَا نَعْمَ أَمَّا الرَّجُلُ الَّذِي رَأَيْتَهُ يُشَقُّ شِدْقُهُ

دیدہ ام گفتند ان اما مردے کہ دہی کہ پارہ کردہ می شود کلاو

فَكَذَّابٌ يُحَدِّثُ بِالْكَذِبِ فَتَحْمَلُ عَنْهُ حَتَّى تَبْلُغَ الْآفَاقَ

پس مرد دروغ گو است کہ خبر میدہم بدروغ پس یادگرتہ می شود از حدیث دروغ از وی تا آنکہ میرسد

فَيُصْنَعُ بِهِ مَا تَرَى إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ وَالَّذِي رَأَيْتَهُ

پس کردہ می شود چیزے کہ می بینی تا روز قیامت و آنکس کہ دیدی تو او را

يُشَدُّ رَأْسُهُ فَرَجُلٌ عَلَيْهِ اللَّهُ الْقُرْآنَ فَنَامَ عَنْهُ

کہ شکستہ می شود سراپس مردی است کہ تعلیم کرد او را اللہ تعالی قرآن را پس خواب کرد از قرآن

بِالْبَيْلِ وَلَوْ يَعْمَلْ عَمَلًا فِيهِ بِاللَّيْلِ لَيَفْعَلْ بِهِ مَا رَأَيْتَ إِلَى

در شب و عمل نکرد با پنچہ در قرآن است در روز کردہ می شود بآن پنچہ کہ دیدی تو

يَوْمِ الْقِيَمَةِ وَالَّذِي رَأَيْتَهُ فِي الثَّقَبِ فَهُمُ الزُّنَاةُ وَالَّذِي

روز قیامت و آنکس کہ دیدی تو او را در سوراخ پس آنچہ عت زنا کار کنند و آنکس

رَأَيْتَهُ فِي النَّهْرِ كُلِّ الرُّبُوعِ وَالشَّيْخُ الَّذِي رَأَيْتَهُ فِي أَصْلِ

کہ دیدی تو او را در بہر سوہ خواہست و پیریہ دیدی تو او را در پنج

الشَّجَرَةَ إِبْرَاهِيمَ وَالصَّبِيَّانِ حَوْلَهُ فَأُولَٰئِكَ النَّاسُ الَّذِينَ

دخت ابراہیم خلیل است و طفلان که گرد او بنید اولاد مردم اند و کسیکه

يُوقِدُ النَّارَ مَا لَكَ خَازِنُ النَّارِ وَالَّذِي الْأُولَى الَّتِي دَخَلَتْ

می افروزد آتش را مالک است داروغه دوزخ و سهراب پیشین که درآمدی تو

دَارُ عَمَّةِ الْمُؤْمِنِينَ وَأَمَّا هَذِهِ الدَّارُ فَدَارُ الشُّهَدَاءِ وَأَنَا

جائے عوام مسلمانان است ولیکن این سرائے دوم کہ احسن از اول بود پس کجا شهیدان است

جَبَرَيْئِيلُ وَهَذَا امِّيكَائِيلُ فَاَرْفَعُ رَأْسَكَ فَرَفَعْتُ رَأْسِي

جبریل ام و این میکائیل پس برادر سرخود را پس برادر ششم من سرخود را

فَإِذَا أَقَوْتُ مِثْلَ السَّمَاءِ وَفِي رِوَايَةٍ مِثْلَ الرِّبَابَةِ الْبَيْضَاءِ

پس نامکام بالاس سرمن مانند ابراست و در روی او آیه است که بالا سرمن مانند ابراست

قَالَ ذَلِكَ مَنُوزُكَ قُلْتُ دَعَانِي أَدْخُلْ مَنُوزِي قَالَا إِنَّهُ

گفتند آن دو مرد که این مقامات لقمه بگذارید مرا تا درایم منزل خود را گفتند بدرستی که

يَقِي لَكَ عُمْرُكَ تَسْتَكْمِلُهُ فَلَوْ اسْتَكْمَلْتَهُ أَتَيْتَ مِنْ ذَلِكَ

از عمر و بنو زبیری است که عام نگردي توان را پس الحمام ميلودي از امي اندی منزل خود را

سَوَاهُ الْخَايَرِي بَابُ الرَّوْيَا هَشْ

روایت کردن را بخاری در باب رویا مشنوه

بَابُ إِشْفَاءِ الْوَحْشَةِ

باب در ام و احاط

عن عكرمة بن عمار قال قال رسول الله صلى

[illegible]

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ وَجَدَهُ لَا يَعْمَلْ قَوْلَ لَوْ لَا

Handwritten musical notation on a single staff, featuring various notes and rests.

فَاقْتُلُوا الْفَاعِلَ وَالْمَفْعُولَ بِهِ سَرَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ

پس کبشید کننده این کار را و آن را که کرده شد است رواه ترمذی و ابن ماجه

وَعَنْ جَابِرٍ رَضِيَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از جابر رضی مرویت گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

إِنْ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي عَمَلُ قَوْمٍ لَوْ طَرَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

بدستیکه ترسیده ترین چیزیکه من ترسم من ابرامت خود کار قوم لوط است رواه ترمذی

وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَابْنِ هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ

و ابن ماجه و روایت است از ابن عباس و ابی هریره رضی الله عنهما

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَلْعُونٌ مَنْ عَمِلَ عَمَلُ قَوْمٍ لَوْ طَرَوَاهُ

صلی الله علیه وسلم فرمود لعنت کرده شده است کسیکه بکند کار قوم لوط

رَوَاهُ مَرْزُوقٌ وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ عَلِيًّا أَخْرَقَهُمَا

روایت کرد مرزوق و در روایتی که مرزوق روایت از ابن عباس رضی الله عنهما علی رضی الله عنه

وَأَبَا بَكْرٍ هَدَمَ عَلَيْهِمَا حَائِطًا وَكَفَّهُ أَنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

و ابو بکر رضی الله عنه اداخت بر هر دو دیوار که را دهم از دوی است که آنحضرت صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ عَزَّ وَجَدَّ إِلَى رَجُلٍ آتَى رَجُلًا

الله علیه وسلم فرمود که نظر رحمت نمیکند خدای بزرگ بوسه مردی که بیاید مردی را

أَوْ أَمْرًا أَفِي دُبُرِهِمَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ

یا زنی را در دوبراو رواه ترمذی و از ابن عباس رضی الله عنهما

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ آتَى بَهِيمَةً

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسیکه بیاید چارپایه را بخشد و بی گناه

فَاقْتُلُوهَا وَاقْتُلُوا هَامَةً قِيلَ لَا ابْنَ عَبَّاسٍ مَا شَأْنُ الْبَهِيمَةِ

پس کبشید او را و کبشید آن بیگانه را و گفته شد مرزوق ابن عباس را چیست شایسته

قَالَ مَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ذَلِكَ

گفت شنیدم من از پیغمبر خدا ﷺ علیه وسلم در آن باب

شَيْئًا وَلَكِنْ أَرَاهُ كَرِهَ أَنْ يُؤْكَلَ لِحْمُهَا أَوْ يُشْفَعَ بِهَا وَقَدْ

چیرے ولکین گمان می برم کہ مکروه پنداسته است اخفرت^{۱۱} که خورده شود گوشت آب

فَمَدَّ يَهَاذِلِكَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ

حال آنکہ مدہ شد آن ہمیشہ بان کار رواہ ترمذی و ابوداؤد و ابن ماجہ

بَابُ السَّرِقَةِ

باب در بیان وزوی

وَالشَّارِقُ وَالشَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جِزَاءً بِمَا كَسَبَا

مرد دزدانده دزد دزدانده بهرید دست ایشان بجزای آنچه کہ بعمل آوردند

نَكَالًا مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝۹۰ مَن تَابَ مِن بَعْدِ ظُلْمِهِ

عبرانیست از طرف خدا و خدا غالب و انا است پس سر کہ توبہ کرد بعد ستم خود

وَأَصْلَحْ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنْ أَلَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

و کارشایسته نبود پس هر آئینه خدا بر حمت باز میگردد و چون هر آئینه خدا آفریده و مهربان است

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

ز ابی سریره رضا از آنحضرت علیه السلام مرویت فرمود

لَعَنَ اللَّهُ السَّارِقَ يَسْرِقُ الْبَيْضَةَ فَتَقَطُّ يَدُهُ وَيَسْرِقُ الْحِمْلَ

حضرت ۴ لعنت کند خدا بر ایتعالی و زودی را که کسی دزد بود بمقتضی را پس بریده می شود و او می دزدد

فَتَقَطَعَ يَدَهُ مُتَّفِقًا عَلَيْهِ وَعَنْ جَابِرٍ مَرَّةً قَالَ قَالَ

پس بریده میشود دست او منقطع گلیه و روایت است از جابر بن عبد الله گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ عَلَى الْمُتَتَبِّ قَطْعُ

حضرت علیؓ علیہ وسلم میت پر غارت لسنده

۱۲
 در وقت که در وقت
 مال بیاورد و آنچه است
 مع و در مع
 اخذ مال خود ملک خود
 از داده در مع است که در کز در آن
 قطع نیست و در مع
 از زنده و در مع
 آن و مع که است
 که مع شده است در آن
 و در مع و در مع
 مع بود و در مع
 در مع است که در مع
 و در مع است که در مع
 که اخذ که در مع
 از مع است که در مع
 مع که در مع
 ۱۳

۱۳۰۱ لغو کرفتہ شد و از ۱۴۰۱

وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از انس رضا گفت لعنت الله بر آن که حضرت صلی الله علیه وسلم

فِي الْخَمْرِ عَشْرَةَ عَاصِرًا وَمُقْتَصِرًا وَشَارِبَهَا وَحَامِلَهَا

در مقدار خمر ده گسان را سیکه بیشتر و از او سیکه افشوده شده است بر او می که نوشد آنرا و کسی که بردارد آنرا

وَالْمَحْمُولَةَ إِلَيْهِ وَسَاقِيَهَا وَبَائِعَهَا وَأَكَلَ ثَمْنَهَا وَالْمُشْتَرِيَّ

و هر که برداشته شده است بر وی آن و کسی که بنوشاند آنرا و کسی که بخرد و کسی که فروخت آنرا و کسی که بخرد

لَهَا وَالْمُشْتَرِيَّ لَهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ

آنرا و کسی که خرید کرده شده است بر او رواه ترمذی و ابن ماجه و روایت است از

ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابن عمر گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

لَعَنَ اللَّهُ الْخَمْرَ شَارِبَهَا وَسَاقِيَهَا وَبَائِعَهَا وَمُبْتَاعَهَا

که لعنت کرد خدا خمر را و کسی که بنوشد آن را و کسی که بنوشاند آنرا و کسی که بخرد و کسی که بخرد آن را

وَعَاصِرَهَا وَمُقْتَصِرَهَا وَحَامِلَهَا وَالْمَحْمُولَةَ إِلَيْهِ

و کسی که بیشتر و از او سیکه افشوده شده است بر او می که برداشت آنرا و کسی که برداشته شده است بر او

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ

رواه ابو داود و ابن ماجه و روایت است از ابی هریره رضا گفت

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُنِيَ بِرَجُلٍ قَدْ

آورده شد نزد آنحضرت صلی الله علیه وسلم مردی که

شَرِبَ الْخَمْرَ فَقَالَ اضْرِبُوهُ فَبَايَ الصَّارِبُ يَدَيْهِ وَ

خمر نوشیده بود و فرمود آنحضرت بزنید او را پس بود از او باز مانده بدست خود و

الصَّارِبُ بِثَوْبِهِ وَالصَّارِبُ يَعْلَمُ ثُمَّ قَالَ يَكْفُوهُ فَأَقْبَلُوا

زننده بجا به خود و زننده جعل خود بر پشتش کردند و ایستادند و آوردند

در حدیثی است که در این باب است

عَلَيْهِ يَقُولُونَ مَا اتَّقَيْتَ اللَّهَ وَمَا خَشِيتَ اللَّهَ وَمَا اسْتَجِيبْتَ

بروی در حالیکہ می گویند پرہیز کردی خدا را و نہ ترسیدی خدا را و شرم نداشتی

وَمَنْ سَوَّلَ اللَّهُ فَقَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ أَخْشَاكَ اللَّهُ قَالَ

انہ پیر خدا پس گفتند بعضی از قوم خوار گردانند و رسوا کنند ترا خدایتعالی گفت

لَا تَقُولُوا هَكَذَا لِأَلْقَيْنُوا عَلَيْهِ الشَّيْطَانَ وَلَكِنْ قُولُوا

مگر یہ کہچنین باری نہ پید بروے شیطان را ولیکن بگویند

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ اللَّهُمَّ ارْحَمْهُ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

خداوند یا مزراد را خداوند رحمت کن اور ارواہ ابو داؤد و روایت است از

وَأَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ طَارِقَ ابْنَ سُوَيْدٍ سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ

وال حضرتی کہ طارق بن سوید سوال کرد آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْخَمْرِ فَهَاهُ فَقَالَ إِنَّمَا أَصْنَعُهَا لِلذَّوَاءِ

علیہ وسلم را از شرب خمر پس نبی کرد آنحضرت اورا پس گفت ہی کم اور اگر براے دوا

فَقَالَ إِنَّهُ لَيْسَ بِذَوَاءٍ وَلَكِنَّهُ ذَاؤُ سَرَوَاءٍ مُسْلِمٌ

پس فرمود آنحضرت ابد سیکان نیست دارو ولیکن آن درد است رواہ مسلم

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

و روایت است از عبد اللہ بن عمر رضی اللہ عنہما گفت فرمود آنحضرت صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ لَهُ صَلَاةٌ

اللہ علیہ وسلم کسیکہ خود خمر را قبول کند خدایتعالی مراودا نماز

أَرْبَعِينَ صَبَاحًا فَإِنْ تَابَ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ فَإِنْ عَادَ

چہل صبحاں پس اگر توبہ کند رجوع میکند خدا بروے پس اگر عود کند بشرب خمر

لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ لَهُ صَلَاةٌ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا فَإِنْ تَابَ تَابَ اللَّهُ

قبول نمیکند خدا یتعالی براے وے نماز چہل صبحاں پس اگر توبہ کند رجوع میکند خدا

۲
بارگذاشت علی بن ابی طالب
چند دفعہ گفتند انہ اگر شربت
علاج بدان کلمہ ادا بخورد
و اما اگر نقد دیکند نہ شود خوف
بلاک بعد از آب و نامزدان از آن
نقد بدان فرود و یافت نشود
بماج است اتفاق و بعضی قول حق
از اہل علم و بعضی از اہل سنت مروی
و نہ دفع طاعن گفتند کہ این نیست مروی
و نہ دفع طاعن گفتند کہ این نیست مروی
از آن طاعن تشکیف ظاهر برای
بن مسعود است در عاقبت
در حدیث آمده کہ خدا یتعالی
مردانہ است شکار حرام ۱۲

وَأَمْرُ الْجَاهِلِيَّةِ وَحَلَفَ رَبِّي غَيْرَ وَجَلَّ بِعِزَّتِهِ لَا يَشْرَبُ

و باطل کردن تمام رسوم جاهلیت و گفته است پروردگار من سوگند بخورم بعزت خود که نوش

عَبْدٌ مِّنْ عِبِيدِي جُرْعَةً مِّنْ خَمْرٍ الْأَسْقِيَّتُهُ مِنَ الصَّدِيدِ

ایچ بنده از بندگان من دمی یکی جرعه از شراب مگر آنکه بنوشتم اهدا از زرد و آب

مِثْلَهَا وَلَا يَتْرُكُهَا مِنْ خَافَتِي الْأَسْقِيَّتُهُ مِنْ حَيَاضِ الْقُدْسِ

مانند آن و نگذازد هیچ بنده خمر را از ترس من مگر آنکه بنوشتم او را از حوضهای قدس

رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

رواه احمد و از ابن عمر رضی عنهما مرویست که آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ثَلَاثَةٌ قَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَنَّةَ مُدٌّ مِّنْ

علیه وسلم فرمود سه مرد اند که بحقیق حرام گردانیده است خدا بر ایشان بهشت را یکی پیوسته

الْخَمْرُ وَالْعَاقُ وَالَّذِي يُقْرِئُ أَهْلَهُ الْخَبْثَ رَوَاهُ

خو رنده خمر و دام آزار کننده مادر و پدر را سوگند مرد بیعت آن کیست و از سید بعد از آن عیال خود بپسندی یعنی تا

أَحْمَدُ وَالسَّائِيُّ وَعَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ أَنَّهُ قَالَ النَّبِيُّ

رواه احمد و سائی و روایت است از ابی موسی اشعری رضی عنهما که آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ثَلَاثَةٌ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ

صلی الله علیه وسلم فرمود که سه اند در نمی آیند بهشت

مُدٌّ مِّنْ الْخَمْرِ وَقَاطِعُ الرَّحِمِ مُصَدِّقٌ بِالسَّخْرِ رَوَاهُ أَحْمَدُ

مد من خمر و برنده رحم که بخیرشان پیوند نمی کند و تصدیق کننده بسخر رواه احمد

وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُدٌّ مِّنْ

و از ابن عباس مرویست گفت فرمود رسول خدا صلی الله علیه وسلم مد من

الْخَمْرِ مَاتَ لِقَى اللَّهِ كَعَابِدٍ وَثَنَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ أَبِي مُوسَى

خمر اگر کسی بیش از آنکه بخیرش می آید خدا را مانند پرستش کننده بت رواه احمد و روایت است از ابی موسی رضی

أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ مَا أَبَايُ شَرِبْتُ الْخَمْرَ أَوْ عَبَدْتُ هَذِهِ

که میگفت و باک ندارم که بنوشم من شراب یا پرستش کنم این

السَّارِيَةِ دُونَ اللَّهِ سَرَاةُ النَّسَائِيِّ وَعَنِ الْحَكَمِيِّ عَقِيبَةَ

ستون را جز خدا تعالی رواه نائی در روایت است از حکم بن عقیبه

عَنْ أَنَسِ بْنِ حَظِيفَةَ صَاحِبِ الْفُجَرِ قَالَ كَتَبْتُ رَسُولَ اللَّهِ

از انس بن حذیفه صاحب مجورین گفت که من نوشتم من برای رسول خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ النَّاسَ قَدْ اتَّخَذُوا بَعْدَ الْخَمْرِ أَشْرَةً تُشْكِرُهُمْ

صلی الله علیه وسلم بدستی مردمان تحقیق میاخذ بعد از خمر شراب است که

كَمَا يُبْكِرُ الْخَمْرُ مِنَ التَّمْرِ وَالزَّيْبِ يَصْنَعُونَ ذَلِكَ فِي الدُّبَابِ الْمُرَقَّتِ

درستی می آرند ایشان را چنانکه مستی می آرد و خمر از خرمای میوه می سازند آنرا در دبابه مرقه

وَالنَّقِيرِ وَالْخَمْرُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ كُذَّ

و غیر و حتم پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدستی هر

شَرَابٍ سُكْرٌ فَهُوَ حَرَامٌ وَالْمُرَقَّتُ حَرَامٌ وَالنَّقِيرُ حَرَامٌ وَالْخَمْنُ

شراب است پس هر دانه پس آن حرام است و مرقه نیز حرام است و غیر و حتم

حَرَامٌ فَاشْعَبُوا فِي الْقَرَبِ شُدُّوا الْأُكْيَةَ فَاتَّخَذَ النَّاسُ فِي الْقَرَبِ

نیز حرام است پس بر شید در شکیزه او به بندید سر بندها پس می ساختند مردمان در شکیزه

مَا يُشْكِرُهُمْ قَبْلَ ذَلِكَ الْبَيْتِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ فِي النَّاسِ فَقَالَ إِنَّهُ

چیز که درستی می آرند ایشان را پس رسید این خبر آنحضرت را پس ایستاد آنحضرت در میان

لَا يَفْعَلُ ذَلِكَ إِلَّا أَهْلُ النَّارِ لِأَنَّ كُلَّ مُشْكِرٍ حَرَامٌ وَكُلُّ مُفْتَرٍ حَرَامٌ وَكُلُّ مُعَذِّبٍ

پس هر سود بدستی شان ایستد نمیکند این فعل که دروغی آگاه باشد بر سر حرام است و هر مفر حرام است و هر معذب

حَرَامٌ وَمَا أَشْكُرُ كَثِيرَةً فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ وَمَا

حرام است و چیزی که درستی می آرد بسیار و پس اندک و حرام است و چیزی که

خَمَرَ الْقَلْبَ فَهُوَ حَرَامٌ رَوَاهُ أَبُو نَعِيمٍ وَقَالَ الْحَكَمُ عِنْدَ مُرْسَلٍ بَابُ

می پوش قلب را پس وی حرام است روایت کرد ابو نعیم و گفت حکم از ابو نعیم این حدیث مرسل است بابت

الشَّفَاعَةِ فِي الْحُدُودِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ قُرَيْشًا

در بیان احادیث وارد شده و شفاعت کردن حد و عین و سزا کردن از امام که در گذارد اقامت دو مرتبه است

أَهْمُهُمْ شَانُ الرِّعَاةِ الْمَخْرُومَةِ الَّتِي سَرَقَتْ فَقَالُوا أَمِنْ يَكْفِيكُمْ

بینی محاکمات قریش بوده اند اندوگین ساخت ایشان را کار و حال آن زن مخرومیه که دزدیده بود پس گفتند کیست که

يَهْدِيهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا وَمَنْ يَجْزِي

از جهت دی پیغمبر خدا را صلے اللہ علیہ وسلم پس گفتند کیست که دہری تواند کرد

عَلَيْهِ الْأَسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ حَبَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بر آنحضرت مگر اسامہ بن زید که محبوب پیغمبر خداست صلے اللہ علیہ وسلم

فَكَلَّمَهُ أَسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

پس سخن کرد آنحضرت مگر اسامہ بن زید گفت آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

أَتَشْفَعُ فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ ثُمَّ قَامَ فَلَخَطَبَ ثُمَّ قَالَ إِنَّمَا

ای شفاعت می کنی تو در حد از حد و خدا استرالا آنحضرت پس خطبه خواند بجا آمد پسر گفت

أَهْلِكَ الَّذِينَ قَبَلَكُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا إِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الشَّرِيفُ

آنحضرت بپاک نگرانیده شدند آن کسانیکه پیش از شما بوده اند مگر آنکه ایشان بودند که چون دزدی میکرد در میان

تَرَكَوهُ وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الضَّعِيفُ أَقَامُوا عَلَيْهِ الْحَدَّ

و تو انانی میگذاشتند و را و چون می دزدید میان ایشان نانوای اقامت میکردند بزرگ حد

وَأَبِيهِمُ اللَّهُ لَوْ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و سرگند خدا اگر فاطمه بنت محمد مصطفی صلے اللہ علیہ وسلم

وَسَلَّمَ سَرَقَتْ لَقَطَعْتُ يَدَهَا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

و سلم بزد دہر آئینه سے بریدم دست او را متفق علیہ و روایت است از

عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

عبد الله بن عمر گفت مبعث من آنحضرت را صلى الله عليه

وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ حَالَتْ شَفَاعَتُهُ دُونَ حَدِّ مَن

و سلم که میگفت کسیکه حایل گردد در میان آید شفاعت او نزد حدی از

حُدُودِ اللَّهِ فَقَدْ ضَاذَ اللَّهُ وَمَنْ خَاصَمَنِي بَاطِلٍ

حدود و خدا پس حقیقت منیت کرد خدا را و کسیکه بپیکار کند در مخالفت حق

وَهُوَ يَعْلَمُهُ لَمْ يَزَلْ فِي سَخَطِ اللَّهِ تَعَالَى حَتَّى يَنْزِعَ

و حال آنکه میداند آنرا که باطل است همیشه میباشد و در غضب خدا تا آنکه باز آید امان

وَمَنْ قَالَ فِي مَوْءٍ مَّا لَيْسَ فِيهِ أَسْكَنَهُ اللَّهُ

و کسیکه گوید در حق مسلمانی چیزی که نیست در روز عیب و نقصان جای کند او را خدا ایستادگی

رَذْفَةِ الْخَبَالِ حَتَّى يَخْرُجَ مِمَّا قَالَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ

در کمال زرداب و در دغمان تا آنکه بیرون آید از آنچه گفته است رواه احمد و ابو داود

وَفِي رِوَايَةٍ لِبُيْهَقِيِّ فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ مَنْ أَعَانَ

در روایت کرد بیهقی در شعب ایمان این نصیحت کسیکه یاری کند

عَلَى خُصُومَةٍ لَا يَذِيرُ أَحَقُّ أَمْ بَاطِلٍ

در خصومتی که در نمی یابد که حق است یا باطل

فَهُوَ فِي سَخَطِ اللَّهِ حَتَّى يَنْزِعَ

پس و در غضب خداست تا آنکه باز آید

كِتَابُ الْأَمَارَةِ وَالْقَضَاءِ

کتاب در بیان امارت و قضاء

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ

اے مومنان فرمان برداری کنید خدا را و فرمان برداری کنید پیغمبر را

۴۰

وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ

و فرمان روان را از جنس شما پس اگر اختلاف کنید در چیزی پس راجع کنید و را به سوی خدا

وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ط

و پیغمبر اگر اعتقاد میدارید بخدا و روز آخر

ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا

این بهتر است و نیکوتر با اعتبار عافیت

بَابُ ثَوَابِ الْعَادِلِينَ

بیان احادیثی که وارد شده است در بیان ثواب عادلان

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ

ای گروه مومنان باشید قیام کنندگان برای خدا همگومان راستی

وَلَا تَحِبُّوا مَنَاسِكَانَ قَوْمٍ عَلَىٰ أَنْ لَا تَعْدِلُوا إِعْدِلُوا

و نه انگیزد شما را دشمنی گروهی بر آنکه عدل نکنید در باب ایشان عدل کنید

هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ه

که عدل نزدیکتر است به پرهیزکاری و ترسید خدا را و بترسید خدا را تا آنکه عدل کنید

وَإِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ

و اگر حکم کنی پس حکم کن میان آنها بر راستی و عدل بدستیکه خدا دوست میدارد

الْمُقْسِطِينَ ه عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

عدل کنندگان را و در حکم روایت است از عبد الله بن عمر رضی الله عنه گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا حُلَّ عَوَّاجٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ

صلی الله علیه وسلم آگاه باشید همه شما را عیانید و همه شما پرسیده می شوید

عَنْ رَعِيَّتِهِ فَأَلْهَامُ الَّذِي عَلَى النَّاسِ رَاجِعٌ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

از رعیت خود پس الهامی که قایم است بر مردم با صلاح مال می و چنانچه است و کس سوال کرده و بخیر و از مال

۴
توبه و استغفار

۴
توبه و استغفار

توبه و استغفار

وَالرَّجُلُ رَأَى عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَهُوَ مُسَوِّلٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

و مرد راعی است بر اہل خانہ خود و دے سوال کردہ میشود از حال رعیت خود

وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ زَوْجِهَا وَوَلَدٌ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ

وزن راعی است برخانه شوهر خود و فرزندان او و وکے سوال کرده می شود

عَنْهُمْ وَعَبْدُ الرَّجُلِ رَأَى عَلَى مَالِ سَيِّدِهِ وَهُوَ مُسْتَوِلٌ

زایشان و بنام مرد راعی است برمال خواهد خورد و آن پر سیده شود

عَنْهُ الْاَوَّلُ كُلُّكُمْ مُسْئِلٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ

زان آگاه باشد و همه شاکر حال کرده شود از رعیت خود متفق علیه

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ قَالَ قَالَ

و روایت است از عبد اللہ بن عمر و بن عباس گفت عبد اللہ فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ الْقُسْطَيْنِ عِنْدَ اللَّهِ

انحضرت علی اللہ علیہ وسلم بدرستی کہ امراء عادل و دادگر که نزد خدا

عَلَىٰ مَنَابِرٍ مِّنْ نُورٍ عَنِ يَمِينِ الرَّحْمَنِ وَكِلْتَا يَدَيْهِ يَمِينٌ

بر منبر اے از نور اند، کجانبی دست راست خدا و ہر دو دست خدا راست اند

الَّذِينَ يَعْدِلُونَ فِي حُكْمِهِمْ وَأَهْلِيهِمْ وَمَاؤُاْ سَرَاةٍ

نگارنده عدل در راستی میکند در احکام خود و اهل اسعد و عدل میکنند در حیرت و اهل اندر و

مُسْلِمٌ وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

مسلم و روایت است از عائشه رضی الله عنہا از آنحضرت صلی الله علیه و آله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَتَذَرُونَ مِنَ السَّيِّئُونَ إِلَى ظِلِّ اللَّهِ

غلبہ و مسلم کے فرمودہ ایاد میں پابندی کی مستند سند کا ان لوگوں کے سامنے خدا کے

عَزَّ وَجَدَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ قَالُوا اللَّهُ وَمَسْئُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ

روز قیامت کشفه خدا و رسول و سے دانا تراست کفر مود آ کفرست

الَّذِينَ إِذَا أُعْطُوا الْحَقَّ قَبِلُوهُ وَإِذَا سُئِلُوا بِهِ لَوْ

سابقان کسانے اندک کہ چون داده شود ایشان را حق بپذیرند آنرا چون سوال کرده شوند حق را بذل کنند آنرا

وَحَكُمُوا النَّاسَ كَحُكْمِهِمْ لَا أَنْفُسِهِمْ رَوَاهُ أَحْمَدُ

و حکم کنند برائے مردم مانند حکم کردن ایشان برائے ذات ائمه خود روائه احمد

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ مَقَالٌ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و روایت است از ابی سعید رزمی که گفت من مود آخضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ أَحَبَّ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَأَقْرَبَهُمْ

علیه وسلم بدوستی که دوست دارستیم نزدترین مردم بسوی خدا روز قیامت و نزدیکترین ایشان

مِنْهُ جَلِيسًا إِمَامًا عَادِلًا وَإِنَّ أَبْغَضَ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ

از درگاه خدا از روی مجلس بادشاه داور است و بدوستی که متنفرترین مردم بسوی خدا

يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَأَشَدَّهُمْ عَذَابًا وَفِي رَوَايَةٍ وَأَبْعَدَهُمْ

روز قیامت سخت ترین مردم از روی عذاب و در روی این نیز آمده که دورترین ایشان

مِنْهُ جَلِيسًا إِمَامًا جَائِرًا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

از خدا از روی مجلس بادشاه جور کننده است روائه ترمذی و روایت است از

عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عمر بن الخطاب رزمی گفت من مود آخضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ أَفْضَلَ عِبَادِ اللَّهِ عِنْدَ اللَّهِ مَنَزَلَةً يَوْمَ

علیه وسلم بدوستی که فاضلترین بندگان خدا از روی قدر و مرتبه در روز

الْقِيَمَةِ إِمَامٌ عَادِلٌ رَفِيقٌ وَإِنَّ أَشَرَّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ مَنَزَلَةً

قیامت بادشاه داور که هم زبان نرم دل است و بدوستی که بدترین مردم در قدر و مرتبه

يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِمَامٌ جَائِرٌ خَرَقَ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

روز قیامت بادشاه جور کننده نامهربان است روائه بیهقی در شعبه ایمان

از خرق است صدق و در اصل
بنیامین و پاره کردن آن

وَعَنْ أَبِي عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از ابن عمر رضی که از آنحضرت صلوات الله علیه وسلم

قَالَ إِنَّ السُّلْطَانَ ظِلُّ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ يَا وَيْلَتِي كَلُّ

فرمود بدرستی که بادشاه سایه خداست در زمین پناه می آرد بسوی او هر

مَظْلُومٌ مِنْ عِبَادِهِ فَإِذَا عَدَلَ كَانَ لَهُ الْأَجْرُ وَعَلَى

ستم دیده از بندگان خدا پس چون عدل کند سلطان مراد پاداش عدالت و واجب گردید

الرَّعِيَّةُ الشُّكْرُ وَإِذَا جَارَكَانَ عَلَيْهِ الْأَضْرُوعُ عَلَى

رعیت شکرگزاری و چون جور کند بر دو گناه است و لازم است بر

الرَّعِيَّةِ الصَّبْرُ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

رعیت صبر کردن بر آن رواه بیهقی در شعب الایمان

وَعَنْ مُعَاوِيَةَ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

در روایت از حضرت معاویه رضی گفت فرمود آنحضرت صلوات الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا مُعَاوِيَةُ إِنْ وَلَّيْتَ أَمْرًا فَاتَّقِ اللَّهَ وَاعْدِلْ

علیه وسلم ای معاویه اگر دانی گردانیده شوی توکاری را پس تقوی کن خدا را و عدل کن

قَالَ فَمَا زِلْتُ أَطُنُّ أَنْيُّ مُبْتَلًى بِعَمَلٍ لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى

گفت پس همیشه بودم که گمان می بردم که مبتلا گردانیده می شوم بعملی از جهت گفتن آنحضرت صلوات الله

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَقَّقْتُ ابْتُلَيْتُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَابْنُ أَبِي

الله علیه وسلم تا آنکه متبلا گردانیده شدم رواه احمد و بیهقی

فِي الدَّلَائِلِ النَّبَوَةِ وَعَنْ يَحْيَى بْنِ مَسْنَمٍ عَنْ يُونُسَ

در دلایل نبوة و روایت است از یحیی بن مسنم از یونس

بْنِ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

بن ابی اسحاق از پدرش گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا تَكُونُ كَذَلِكَ يُؤْمَرُ عَلَيْكُمْ رَوَاهُ
 صلے اللہ علیہ وسلم چنانچہ می باشد در صلاح و فدا و حاکم گردانیده میشود بر شمار و راه
 الْيَتَهَقِّي فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ وَقَالَ هَذَا مُنْقَطِعٌ وَرَوَايَتُهُ
 بیہق در شعب الایمان و گفت کہ این حدیث منقطع است و روایت او
 ضَعِيفٌ وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ مَنْ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
 ضعیف است و روایت است از ابی در و در رخم گفت فرمود آنحضرت
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ
 صلے اللہ علیہ وسلم ہر سیکہ خدا تخطی میگوید منم خدا نیست هیچ خدائی
 إِلَّا أَنَا مَالِكُ الْمُلُوكِ وَمَلِكُ الْمُلُوكِ قُلُوبُ الْمُلُوكِ فِي
 اگر من مالک بادشاہانم و بادشاہ بادشاہانم و ہاے بادشاہان در
 يَدَيَّ وَإِنَّ الْعِبَادَ إِذَا اطَاعُونِي حَوَّلْتُ قُلُوبَ مُلُوكِهِمْ
 دست قدرت من است و تحقیق کہ بندگان چون فرمانبرداری کنند مرا میگردانم دلہا بادشاہان را
 عَلَيْهِم بِالرَّحْمَةِ وَالتَّرَافَةِ وَإِنَّ الْعِبَادَ إِذَا عَصَوْنِي
 بر آنہا برحمت و رافت و تحقیق کہ بندگان چون افسردان کنند مرا
 حَوَّلْتُ قُلُوبَهُمْ بِالسَّخَطَةِ وَالنِّقْمَةِ فَسَامُوهُمْ سُوءَ
 میگردانم دلہاے ایشان را بغضب و کراہت پس تکلیف میکنند ملوک عباد را
 الْعَذَابِ فَلَا تُشْغَلُوا أَنْفُسَكُمْ بِالِدُّعَاءِ عَلَى الْمُلُوكِ
 بعذاب بد پس مشغول گردانید نفسہای خود را بد دعا کردن بر بادشاہان
 وَلَكِنْ اشْغَلُوا أَنْفُسَكُمْ بِالذِّكْرِ وَالتَّضَرُّعِ كَىْ أَكْفِيَكُمْ
 ولیکن مشغول دارید نفسہاے خود را بذكر و تضرعی تا کفایت کند
 مُلُوكَكُمْ رَوَاهُ أَبُو نُعَيْمٍ فِي الْحِلْيَةِ وَعَنْ عَائِشَةَ
 شر ملوک شمارا رواہ ابو نعیم در حلیہ و روایت است از عائشہ رضی

مقصود منقح است
 از قول مردم و سبب انباشتن
 ایشان در نسبت نقصان
 بنسب خود را چنانچہ

قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ

گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم وقتیکہ خدا بدایتی

بِالْأَمِيرِ خَيْرٌ أَجْعَلَ لَهُ وَنَزِيْرٌ صِدْقٍ إِنْ نَسِيَ ذِكْرَهُ وَإِنْ

ببادشاہ نیکی را بگرداند بر آید او وزیر راست گذار اگر فراموش کند بادشاہ حق را یاد داند

ذَكَرَ أَعَانَهُ وَإِذَا أَرَادَ بِهِ غَيْرَ ذَلِكَ جَعَلَ لَهُ وَنَزِيْرٌ سَوْءٌ

یاد کند یاری دهد او را و چون خواهد خدا باو غیر آن بگرداند مر او را وزیر بد

إِنْ نَسِيَ لَمْ يُذَكِّرْهُ وَإِنْ ذَكَرَ لَمْ يُعِنْهُ سَرَّاهُ أَحْمَدُ

اگر فراموش کند امر حق را یاد داند او را اگر یاد کند یاری ندید او را رواه احمد

وَالنَّسَائِيُّ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

والنسائی وروایت است از ابن عباس رضی اللہ عنہما گفت فرمود آنحضرت صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ رَأَى مِنْ أَمِيرٍ شَيْئًا يَكْرَهُهُ فَلْيَصْبِرْ

اللہ علیہ وسلم کسکے بنید از امیر خود چیزی کہ ناخوش دارد آنرا پس باید کہ صبر کند

وَأَنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ يُفَارِقُ الْجَمَاعَةَ شَيْئًا أَيْمُونًا إِلَّا مَاتَ

پس برحقین کہ میت یسج کیے کہ جدائی کند جماعت را یک وجب پس میر و مگر آنکه

مَيِّتَةً جَاهِلِيَّةٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَوْ الْخَصَنِ

مردن اہل جاہلیت متفق علیہ وروایت است از ام حنین رضی اللہ عنہا

قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ أَمَرَ عَلَيْكُمْ

گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم اگر حاکم سخته شود بر شما

عَبْدٌ مُجَدِّعٌ يَقُوْدُكُمْ بِكِتَابِ اللَّهِ فَاسْمَعُوا لَهُ وَاطِيعُوا

غلامی گوش و بینی بریدہ کہ میکشد شما را بکتاب خدا پس سماع کنید مرا و اطاعت کنید

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

رواہ مسلم وروایت است از ابن عمر رضی اللہ عنہما گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ السَّمْعُ وَالطَّاعَةُ عَلَى الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ

صلی الله علیه وسلم شنیدن و قبول کردن حکم امام واجب است بر مرد مسلمان

فِيمَا أَحَبَّ وَكَرِهَ مَا لَوْ يُؤْمَرُ بِمَعْصِيَةٍ فَإِذَا أُمِرَ بِمَعْصِيَةٍ

در هر چه که دوست میدارد و آزار دهنده نپندارد آنرا و او را که امر کرده شود بگماشتن پس چون امر کرده شود بگماشتن

فَلَا سَمْعَ وَلَا طَاعَةَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

پس نیست شنیدن و نه فرمان برداری متفق علیه

بَابُ وَعِيدِ الْوُلَاةِ الظَّالِمِينَ

باب در احادیثی که در وعید و ایان ظالم وارد شده

وَمَنْ لَوْ يَحْكُمُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ه

و هر که حکم نکند بآنچه خدا نازل فرموده است پس ایشان اند ستمگران

وَمَنْ لَوْ يَحْكُمُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ه

و هر که حکم نکند بآنچه نازل فرمود خدا پس ایشانند کافران

وَمَنْ لَوْ يَحْكُمُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ه

و هر که حکم نکند بآنچه نازل فرمود خدا پس ایشانند بدکاران

عَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

روایت است از معقل بن یسار گفت شنیدم رسول الله صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا مِنْ وَالٍ بَنَى رِعِيَّةً مِنَ الْمُسْلِمِينَ

الله علیه وسلم را که میفرمود میت هیچ دالی که گرفتار کند رعیت را از مسلمانان

يَمُوتُ وَهُوَ غَاشٌّ لِحُمْ الْأَحْوَرِ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

پس میرد آن دالی و حال آنکه خیانت کننده است از ایشان اگر چه حرام میگردد و اند خدا بر او بهشت است

وَعَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و هم از وی مرویست گفت شنیدم رسول الله صلی الله علیه وسلم را

۴۰۰

۴۰۱

۴۰۲

۴۰۳

۴۰۴

و متفق علیه

يَقُولُ مَا مِنْ عَبْدٍ يَسْتَرْعِيهِ اللَّهُ رِعْيَةً فَلَمْ يَجُثْ بِهَا بِنُصِيحَةٍ

که میگفت نیست هیچ بنده که طلب علی کند از وی خدا میترسید را پس نگذاشت آن بنده عیبت را بخیر خواهی

الْأَلَمِ يَجِدُ رَاحَةَ الْجَنَّةِ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَمَّنْ عَائِذُ

مگر آنکه نمی یابد بوی بهشت را متفق علیه روایت است از هاند

بن عمر در مذکرت شنیدم آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم را

بِقَوْلِ إِنْ شَرَّ الرَّعَاءِ الْحُمَةُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

که میفرمود بدرستی که بدترین امر اطمینان است رواه مسلم و روایت است که

عَائِشَةُ مَضَى قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عائذہ ریضہ گفت و نہ وہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

اللَّهُمَّ مَنْ وَلِيَ مِنْ أُمَّتِي شَيْئًا فَاشْقُ عَلَيْهِمْ فَاشْقُ

خداوند پاک و الهی متصرف گرداننده و سازگار امرت من جزیر الس ریاقه و مشرق آباد انوار

عَلَيْهِ وَمَنْ وَلِيَ مِنْ أُمَّةٍ شَيْئًا فَرَقَ بِهِم قَارِقُ

بے شک والد گرامی، از امام است، من حضرت را می شناسم و باره انرا از خود نوشتم و

هَذَا الْمُلْكُ وَعَنْ أَبِي مُرَّةٍ قَالَ قَالَ

پادشاه مسعود بن یزید

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَأْمُونٌ مُتَمَحِّسٌ لَا

ہاتھوں سے لکھے محمد علیہ السلام پر جو کچھ لکھا ہے

حضرت سید الد علیہ وسلم بیت بیچ امیر وہ مرد مر آن

يَوْمَ يَوْمِ يَفِيءُ مَقُولًا حَتَّى يَفُتَّ عَنْهُ الْف

آوردہ می شود روز قیامت عمل در گردن نما آنکہ خلاص میازد اورا عدل

اويوبه بجوراءه الالداري و سن ابي هريره

مَعْدِيكَرَبَ أَنْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَرَبَ

معدیکرب مرویت کہ آن حضرت صلی اللہ علیہ وسلم زد

عَلَى مَنْكِبَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَفَلَحْتَ يُقْدِيمُ إِنْ مُتَّ وَلَمْ

برہرود دوشہای و کہ پست فرمود بمحقق رستماری یا فتی ای قیوم اگر بمیری

تَكُنْ أَمِيرًا وَلَا كَاتِبًا وَلَا عَرِيفًا رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

بکالیکہ نباشی امیر نہ نویسندہ امیر و نباشی عریف رواہ ابو داؤد و

عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

از عقبہ بن عامر مرویت گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ صَالِحٌ مَكْسٍ يَعْنِي الَّذِي

علیہ وسلم در نمی آید بہشت را خداوند مکس یعنی آنکہ نمی گیرد

يَعْتَشِرُ النَّاسُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ أَبِي

عشیر از مردم رواہ احمد و ابو داؤد و دارمی و روایت است از

فَرِيْرُهُ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِتَّةَ

الی ذرہم گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم مرا شش روز

أَيَّامٍ أَعْقِلُ يَا أَبَا ذَرٍّ مَا يُقَالُ لَكَ بَعْدَ فَلَمَّا كَانَ الْيَوْمُ

کہ ہم کن ای ابا ذریری را کہ گفتہ شود ترا بعد ازین پس ہر گاہ کہ شد روز

السَّابِعُ قَالَ أَوْصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ فِي سِرِّ أَمْرِكَ وَعَلَانِيَتِهِ

ہفتم گفت آنحضرت وصیت می کنم ترا بہ پرہیزگاری خدا در پنهان کار تو و آشکارا

وَإِذَا أَسَاتَ فَأَحْسِنْ وَلَا تَسْأَلَنَّ أَحَدًا شَيْئًا وَإِنْ سَقَطَ

وچون بد کنی کارے را یکی نیز کن کہ حسنہ بخند سید را و سوال کن کسی را هیچ چیز را اگر چہ افتد

سَوَطُكَ وَلَا تُقِضْ أَمَانَةً وَلَا تُقْضَ بَيْنَ اثْنَيْنِ رَوَاهُ أَحْمَدُ

تا زینہ نہ و تقض کن امانت را و قاضی مشو میان دو کس رواہ احمد

۲
ایکونقیا اور نہ دیا جو سبب
دوالی امور دنیا شود و دیا از صالح
جمع البحار
کیکی می گویند
نام غلام که سبب صدقہ می بود
و ہم عشر از دنیا یکدیگر صلح نمودند
بر آن کسب آن متشبہ بود و یکدیگر
تقدی کنند و او داخل بنی نضیر
جمع البحار

وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ

وَإِذَا بَلَغَ الْمَرْءُ رُبُوبِيَّتَ إِذَا خَفَرَتْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَرَأْفَتِهِ

قَالَ مَا مِنْ رَجُلٍ يَلِي أَمْرَ عَشْرٍ فَمَا قَوْكَ ذَلِكَ إِلَّا أَنَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

فرمود بیت مرویست که والی و حاکم شود کار ده کس را پس باده از آن علم و علم مال مگر آنکه بایزده

مَقْلُوبًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَدُّهُ إِلَى عُنُقِهِ فَكَرَبُورُهُ أَوْ أَوْبَقَهُ

عل کرده شده روز قیامت دست و سبزه گردن او که خلاص میگردد اند اورا

أَتَمُّهُ أَوْ لَهَا مَلَامَةٌ وَأَوْسَطُهَا نَدَامَةٌ وَآخِرُهَا حُزْنٌ

بیاک میگردد اند اورا بدی و ابتدا سے ولایت ملامت است و میان آن پشیمانی است و آخر آن حزن است

يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو

روز قیامت رواه احمد و از عبد الله بن عمرو مرویست

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ نَظَرَ إِلَى

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسیکه نگاه کند بپس

أَخِيهِ نَظْرَةً يُخِيفُهُ أَخَا فَمَا لَمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ

برادر خود نگاه بیکه میترساند آن برادر را برتر سازد اورا خدا تعالی روز قیامت رواه بیهقی

فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ مَعْنَى النَّبِيِّ

در شعب ایمان و از ابی سعید معنی آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِكُلِّ غَادِرٍ رِوَاءٌ عِنْدَ

صلی الله علیه وسلم که فرمود هر غادر را ریا است نزد

أَسْتِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَفِي رِوَايَةٍ لِكُلِّ غَادِرٍ رِوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

و بر و س روز قیامت و در روایتی دیگر اینست که هر غادر را ریا است روز قیامت

يُؤْفَعُ لَهُ بِقَدْرِ غَدْرِهِ الْأَوَّلِ غَادِرٌ عَظِيمٌ غَدْرٌ مِنْ مِثْرَةِ عَامَةٍ

که بپزند گردانید بشود آن علم بر آغوشی براندازه عذروی آگاه باشد که نیت غادر که عظیم تر است

آن علم براندازه عذروی آگاه باشد که نیت غادر که عظیم تر است

خارج است از این حدیث

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عَمْرِو بْنِ مَرْثَدَةَ أَنَّهُ قَالَ لِمَعَاوِيَةَ

رواه مسلم در روایت است ابو عمرو رضی روایت میکند که وی گفت مر معاویہ را

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ

کہ شنیدم آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم را کہ میفرمود کسیک

وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ شَيْئًا مِنْ أَهْلِ السُّلَيْمِ فَأَحْتَجِبَ دُونَ حَاجَتِهِمْ وَ

والی و شرف گرداند و را خدا بخواهد چیزی از کار سلمان پس در پرده شود آنکس زود و حاجت ایشان

خَلَّتْهُمْ وَفَقِرَ هُمْ أَحْتَجِبَ اللَّهُ دُونَ حَاجَتِهِ وَخَلَّتْهُ وَفَقِرَ

یعنی منع کند از باب حاجت را از خدا و پرده شود خدا بخواهد از فرود حاجات وی یعنی

فَعَمَلُ مَعَاوِيَةَ رَجُلًا عَلَى أَعْيُنِ النَّاسِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

منع میکند از مطلوب کسی پس گردانید معاویہ مردم را بر حاجت های مردم رواه ابو داود

وَالْإِمْدِي وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ وَيَا أَحْمَدَ أَغْلَقَ اللَّهُ تَعَالَى

والتزمی و در روی از ترمذی این چنین است و مر احمد را نیز می بندد خدا بخواهد

أَبْوَابَ السَّمَاءِ دُونَ خَلَّتْ وَحَاجَتِهِ وَمَسْكَنَتِهِ

در ای آسمان را از فرود حاجات وی و مسکنی وی

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ الْخَطَّابِ أَنَّهُ كَانَ إِذَا ابْعَثَ عُمَا لَهُ

در روایت است از عمر بن خطاب رضی که وی بود چون میفرستاد عاقلان خود را

شَرَطَ عَلَيْهِمْ أَنْ لَا تَرْكَبُوا بَرْدًا وَلَا نَارًا تَكُلُوا نَقِيًّا وَلَا

شرط میکرد بر ایشان که سوار نشوید اسب گرمی را و نموزید میدہ را و نهوشید

تَلَسُّوا بِرَقِيقًا وَلَا تُغْلِقُوا أَبْوَابَكُمْ دُونَ حَوَائِجِ النَّاسِ فَإِنْ

حائض نگ داشتند و نه بنید در ای خود را فرود حاجت های مردم پس اگر

فَعَلْتُمْ شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ فَقَدْ حَلَّتْ بِكُمْ الْعُقُوبَةُ ثُمَّ يَشِيعُهُمْ

کبیدہ چیزی را از این پس محقق فرود آید شما عذاب پس مشایعت میکرد عمر رضی حال

دوون فرود و جزو فقر و حاجت
و غلبت فقر و حاجت و فقر و حاجت
در منعی و کبریا و کبریا و کبریا
ن حاجت و کبریا و کبریا و کبریا
و کبریا و کبریا و کبریا و کبریا
سکون را و فقر و حاجت
غلبت فقر و حاجت و فقر و حاجت
سکون را و فقر و حاجت
غلبت فقر و حاجت و فقر و حاجت

رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ

رواه بیہقی و شعب الایمان و روایت است از عبد اللہ بن

مَسْعُودٍ مِنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ

مسعود رضا گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم نیست

هَآكُمۡ يَحْكُمُ بَيْنَ النَّاسِ الْآجَاءُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَمَلِكُ أَخِي

عالمی کہ حکم میکند میان مردم مگر آنکه می آید روز قیامت در حالیکه فرشته گیرنده است

يَقْفَاهُ ثُمَّ يَرَفَعُ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ فَإِنْ قَالَ الْحَقُّ الْقَاهُ فِي

گردن اوراپستر ہمیدارد آن فرشته سرخود را بسوی آسمان پس اگر میگوید خدا بیند از او رادر

مَهَوَاتٍ أَرْبَعِينَ خَرِيفًا ۝ أَحْمَدُ وَابْنُ مَاجَةَ وَالْيَهَقِيُّ

دو زخم می اندازد و فرشته او را در محل افتادن چیل سال روانه احمد و ابن ماجه و سیهی

فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

در شعب ایمان و روایت است از ابی هریره رفا گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَقَوُّذُوا بِاللَّهِ مِنْ رَأْسِ السَّبْعِينَ وَآمَارَةً

صلی اللہ علیہ وسلم پناہ جوئند بخدا از کسرل تقوا و از امارت

الصَّيَّانَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَرَفَ جَابِرُ بْنُ سَمُرَةَ مِنْهُ

خردان رواه احمد وروایت است از جابر بن سمره رحمه

قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ ثَلَاثَةٌ

گفت شدم آنحضرت صلی الله علیه وسلم را که میفرمودند خصلت است

أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي الْإِسْتِقَاءَ بِالْإِنَاءِ وَخَفَ السُّلْطَانُ

که ملته سم راسته طلب کردند باران میبارید و در قمر دوم حوزو هم سلطان

وَتَكْذِبُ بِالْقَدْرِ سَرَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَمْرُوهُ . أَبِي ذَرٍّ

دستم انکار کردن تقدیر الهی را رواه احمد و روایت است از ابی ذر رضا

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيْفَ أَنْتُمْ وَأَيُّكُمْ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم چگونه هستید و کدام یک از شما

مِنْ بَعْدِي يَسْتَأْذِنُونَ بِهَذَا الْفَتَى قُلْتُ أَمَّا وَالَّذِي

بعد من که استأذن با شنیدن این مال گفتم آنکه با شش سوگند بخدا

بِعَثَاكَ بِالْحَقِّ أَضْعُ سَبْعِي عَلَى عَاتِقِي ثُمَّ أَضْرِبُ بِهِ حَتَّى

که بر انگیزم است ترا بجای بهم شمشیر خود را برگردان خود پشتم منیرم آن شمشیر تا آنکه

الْقَاكَ قَالَ أَوْ لَا أَذُكَ عَلَى خَيْرٍ مِنْ ذَلِكَ تَصْبِرُ حَتَّى

ملاقات میکنم ترا فرمود آنحضرت ای ادا راه نایم ترا بر بهترین از شمشیر زدن صبر میکنی تا آنکه

تَلْقَانِي سَرَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ

ملاقات میکنی مرا رواه ابو داود و روایت است از ابی امامه رض

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنْ أَلَامِدْرَاذَ ابْتَغَى

از آنحضرت صلی الله علیه وسلم گفت اگر کسی را طلب کند

الرَّيْبَةَ فِي النَّاسِ قَدْ هَوَّاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ

شک و همت را در مردم تها میگردد اندایش را رواه ابو داود و از ابی سعید

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْضَلُ الْجِهَادِ

که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم فاضل ترین جهاد

مَنْ قَالَ كَلِمَةً حَقٌّ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَاهِلٍ سَرَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

قول کسی است که میگوید کلمه حق را نزد سلطان جورگنده رواه الترمذی

وَأَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ وَرَوَاهُ أَحْمَدُ وَالشَّافِعِيُّ عَنْ

و ابو داود و ابن ماجه و روایت کرد احمد و شافعی از

طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ وَعَنْ بَنِي عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

طارق بن شهاب و روایت است از بن عباس رض از آنحضرت صلی الله

این کتب معتبره
باین روش نگاشته اند که
در تمام کتب معتبره
مشاهده میشود

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ سَكَنَ الْبَادِيَةَ جَفَا وَمَنِ اتَّبَعَ

علیه وسلم گفت آنحضرت کجایه سکونت کند در بادیه سخت دل گردد و کسیکه همیشه در پی

الصَّيْدِ غَفَلَ وَمَنْ أَتَى السُّلْطَانَ افْتَرَقَ رِوَاهُ أَحْمَدُ

صید رود غافل میگردد و کسیکه بپای سلطان راضی افتد در بلا و فتنه رها رود احمد

وَالْتِّرَمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ وَفِي رِوَايَةٍ أَبِي دَاوُدَ مَنْ لَزِمَ

وترمذی و نسائی و در روایت ابی داود این است کسیکه ملازمت کند

السُّلْطَانَ افْتَرَقَ وَمَا زِدَ أَدْعَبُ مِنْ السُّلْطَانِ دُثُورًا

سلطان را در فتنه افتد و زیاده میکند هیچ بنده از سلطان قرب و منزلت

الْأَزْدَ أَدَمِنَ اللَّهُ بَعْدَ أَوْعَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ مَهْ

اگر آنکه زیاده میکند دوری را از خدا و روایت است از کعب بن عجره مگر

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُعِيدُ لَكَ يَا اللَّهُ

گفت فرمود آنحضرت صلوات الله علیه وسلم در پناه خدا امید هم را

مِنْ إِمَارَةِ السُّفَهَاءِ قَالَ وَمَا ذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ

از فرمانروائی بیخردان گفت کعب و جهیت امارت سفاهت است پیغمبر خدا گفت آنحضرت

أَمْرًا وَسَيَكُونُ مَنْ بَعْدِي مَنْ دَخَلَ عَلَيْهِمْ فَصَدَّقْتَهُمْ

امرا و نزدیک که باشند بعد از من کسیکه در آیند برایشان پس تصدیق کنند بر ایشان

يَكْذِبُهُمْ وَأَعَانَهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ فَلَيْسُوا مِنِّي وَلَسْتُ

دروغ ایشان و یاری دهند ایشان را در ظلم ایشان پس نیستند آن گمان از من و نیست من

مِنْهُمْ وَلَمْ يَرُدُّوا عَلَيَّ الْخَوْضَ وَمَنْ لَمْ يَدْخُلْ عَلَيْهِمْ

از ایشان و هرگز در غلایند بر من عرض کوثر را و آنرا که در غلایند بر ایشان

وَلَمْ يُصَدِّقْهُمْ بِكَذِبِهِمْ وَلَمْ يُعُوْهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ

و تصدیق نکند ایشان را بفرمود ایشان و اعانت نکند ایشان را در ظلم ایشان

قَالَ لَكَ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُمْ وَأُولَٰئِكَ يَرُدُّونَ عَلَى الْخَوْضِ

پس آنکسان از من اند و من از ایشان هستم و آن کسان درمی آیند بر من خوض را

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالتَّيَّابِيُّ وَعَنْ أَبِي بَكْرَةَ مَقَالٌ

رواه ترمذی و تئابی و روایت است از ابی بکره رحمه گفت

لَمَّا بَلَغَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ أَهْلَ فَارِسٍ قَدْ

چون رسید آنحضرت صلی الله علیه و سلم را اینکه فارسیان

مَلَكَوْا عَلَيْهِمْ بَنَاتٍ كَسَرْنَ قَالَ لَنْ يُفْلِحَ قَوْمٌ

ملک گردانیده اند بر خود دختر کرده اند آنحضرت هرگز رستگاری و پیروزی نیابند گروهی

وَلَوْ أَمَرَهُمْ أَمْرًا هَرَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

کردالی گردانیدند در کار خود باز نهی را رواه بخاری

بَيَانُ مَا عَلَى الْقَضَاءِ

بیان آنچه بر تقاضایان است

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَقَالٌ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

روایت است از ابی هریره رحمه گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ مَنْ جَهِلَ قَاضِيًا بَيْنَ النَّاسِ فَقَدْ ذُخِيَ بِغَيْرِ

و سلم کسی که گمراخته شد قاضی میان مردم پس محقق ذبح کرده شد

سَيِّئِينَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ

کارد رواه احمد و ترمذی و ابوداؤد و ابن ماجه

وَعَنْ أَنَسٍ مَقَالٌ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از انس رحمه گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

مَنْ ابْتَغَى الْقَضَاءَ وَسَالَ وَكَلَّ إِلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَكْرَمَهُ عَلَيْهِ

کسی که طلب کند قضا را و سوال کند و کذا داشته باشد بر نفسی و کسی که اکره کرده باشد بر تقاضا

۲
کسی که بدو شاه فارس را خبر داد

أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ مَلَكًا يَدُّوهُ وَأَمَّا التَّمِيزُ ابْنُ أَبِي حَتْمَةَ
سَمِعْتُ خُذْرَجِيَّ قَدْ رَأَى رَأْسَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وَعَنْ بُرَيْدَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقَضَاءُ
دِرْوَيْتِ اسْتِ از بَرِيدِ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ثَلَاثَةٌ وَاحِدٌ فِي الْجَنَّةِ وَاثْنَانِ فِي النَّارِ وَأَمَّا الْيَمْرُ فِي الْجَنَّةِ فَرَجُلٌ
ثَلَاثَةُ يَمْرٍ فِي الْجَنَّةِ وَدُفْنٌ فِي النَّارِ لَيْسَ بَلَدٌ فِي الْجَنَّةِ وَدُفْنٌ فِي النَّارِ

عَرَفَ الْحَقَّ فَقَضَاهُ وَرَجُلٌ عَرَفَ الْحَقَّ فَجَارَ فِي الْحُكْمِ
كَشَفَتْ حَقِّ رَأْسِ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَهُوَ فِي النَّارِ وَرَجُلٌ قَضَى لِلنَّاسِ عَلَى جَهْلٍ فَهُوَ فِي
النَّارِ وَرَجُلٌ قَضَى لِلنَّاسِ عَلَى جَهْلٍ فَهُوَ فِي النَّارِ

النَّارِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
أَشْرَقَتْ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ وَرَوَيْتُ اسْتِ از ابْنِ هُرَيْرَةَ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ طَلَبَ
قَضَاءَ الْمُسْلِمِينَ حَتَّى يَنَالَهُ ثُمَّ غَلَبَ عَدْلُهُ جُورًا فَلَهُ

الْجَنَّةُ وَمَنْ غَلَبَ جُورُهُ عَدْلُهُ فَلَهُ النَّارُ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ
بِهَيْتِ وَكَسْبِ غَالِبِ آيِدِ جُورِ عَدْلٍ وَرَأْسِ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا رَوَتْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
دِرْوَيْتِ اسْتِ از عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا رَوَتْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ لِيَا تَيْنِ عَلَى الْقَاضِي لَعْدَلٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَتَمَنَّى أَنَّهُ
كَفَرْتُ بِرَبِّي وَرَأْسِ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

كَفَرْتُ بِرَبِّي وَرَأْسِ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
كَفَرْتُ بِرَبِّي وَرَأْسِ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

لَوْ يَقْضَىٰ بَيْنَ اثْنَيْنِ فِي تَمْرَةٍ قَطْرًا وَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ سَعِيدٍ

علم نمی کرد میان دو کس در یک خرما سرگز رواه احمد و روایت است از سعید

بْنِ السَّيِّبِ أَنَّ مُسْلِمًا أَوْ يَهُودِيًّا اخْتَصَمَا إِلَى عُمَرَ فَرَأَى الْحَقَّ

بن سبب را ندید که مسلمان و یک یهودی خصومت کردند و آمدند بسوی عمر را ندید عمر از حق

لِلْيَهُودِيِّ فَقَضَاهُ لَهُ عُمَرُ بِهِ فَقَالَ لَهُ الْيَهُودِيُّ وَاللَّهِ لَقَدْ

یهودی را پس علم کرد جانب یهودی پس گفت مرعرا یهودی بخدا سوگند هر آینه

قَضَيْتَ بِالْحَقِّ فَضَرَبَ بِهِ عُمَرُ بِالذُّرَّةِ وَقَالَ مَا يُدِيرُكَ

بجفت علم کردی تو بحق پس زد آن یهودی را عمر را خدایا بده و گفت عمر را چه چیز در یاد ترا گذشت

فَقَالَ الْيَهُودِيُّ وَاللَّهِ إِنَّا نَجِدُ فِي التَّوْرَةِ أَنَّهُ لَيْسَ قَاضٍ

پس گفت یهودی بخدا سوگند تا می یافتیم در تورات اینک میت حکم کننده

يَقْضِي بِالْحَقِّ إِلَّا كَانَ عَنْ يَمِينِهِ مَلَكٌ وَعَنْ شِمَالِهِ مَلَكٌ

که حکم کند بحق مگر آنکسی باشد در جانب راست وی فرشته و در جانب چپ وی فرشته

يُسَدِّدَانِهِ وَيُؤَيِّقَانِهِ لِلْحَقِّ مَا دَامَ عَلَى الْحَقِّ فَإِذَا تَرَكَ

دیگر که سدا می بخشند او را و توفیق میدهند او را برای حق مادامیکه آن حکم بر حق است

الْحَقَّ عَرَجَا وَتَرَكَاهُ رَوَاهُ مَالِكٌ رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْهِمَا

حاکم حق را بالا می روند آن دو فرشته و میگذارند او را رواه مالک رحمت الله علیه

بَابُ الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ

باب در میان امر بالمعروف و نهی عن المنکر

وَلَعَلَّكُمْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ

و ای که باشد از شما گروهی که بخوانند بسوی نیکوکاری و بفرمایند کار پسندیده

وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ يَا بَنِي إِسْرَءِيلَ

و منع کنند از منکر و آن گروه ایشانند رستگاران ای پسری

عنه

عنه

أَقِمْ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ

برپا دار نماز را و بپسرا بکار پسندیده و منع کن از ناپسندیده

وَأَصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ

و جبر کن بر هر چه برسد تو بر آئینه این مقدمه از کارها

الْأُمُورِ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ

مقصود است در روایت است از ابی سعید خدری رضی الله عنه

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ رَأَى

صلی الله علیه وسلم فرمود هر که ببیند از

مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ

شما را منکر را پس باید که تغییر دهد او را از دست خود پس اگر نتواند پس ب زبان

فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ رَوَاهُ

پس اگر نتواند پس باید که تغییر دهد بدین است ترین ایمان است رواه

مُسْلِمٌ وَعَنْ ثُمَّانَ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

مسلم در روایت است از ثمان بن بشیر رضی الله عنه گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ الذَّهْنِ فِي حُدُودِ اللَّهِ

صلی الله علیه وسلم حال و مثال هستی کننده در حدود و شریعت

وَالْوَاقِعُ فِيهَا مَثَلُ قَوْمٍ اسْتَمَوْا سَفِينَةً فَصَارَ

و آنکه افتاده است در حدود خدا مانند مثال و حال قومی است که نشاندند در کشتی و قشر افتاد پس

بَعْضُهُمْ فِي أَسْفَلِهَا وَصَارَ بَعْضُهُمْ فِي أَعْلَاهَا فَكَانَ الَّذِي

نشاند بعضی در درجه پایست و گشتند بعضی در درجه پای بلند از وی پس بود آنکه

فِي أَسْفَلِهَا يَمُرُّ بِالْمَاءِ عَلَى الَّذِي فِي أَعْلَاهَا

و آنکه پایست میگذشت آب بر آنکه پای بلند از وی گشتی شسته اند

فَتَأَذُّوا بِهِ فَأَخَذَ فَأَسَاجَحَلَّ يَنْقُرُ اسْفَلَ السَّفِينَةِ فَاقْتَوْهُ

پس آنرا میکشیدند بدان پس گرفت آن کس که در پایان است تبر را پس دیدن گرفت و کشتن پایان کشتن را

فَقَالُوا مَا لَكَ تَأَذُّيْكُمْ بِي وَلَا بُدِّي مِنَ الْمَاءِ فَإِنْ

پس گفتند چه شده است ترا گفت ای کاشید شما سبب من و عار و کثرت مرا از آب گشتن پس

أَخَذُوا عَلَى يَدَيْهِ أَنْجَوْهُ وَنَجَّوْا أَنْفُسَهُمْ وَإِنْ تَرَكَوْهُ

گرفتند و باز دارند ازین کار آنرا در راستگاری میدهند و در راستگاری میدهند و از تنهای خود را

أَهْلَكَوْهُ وَأَهْلَكَوْا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلُ الْبُخَارِيِّ وَعَنْ حَذِيفَةَ

گذازند و از راه پاک میکردانند و از راه پاک میکردانند و از تنهای خود را در راه بخاری و پیوسته است از حدیث

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ

در سیدنا آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود که هر کس بجزای که بقای من در دست است

لَتَأْمُرَنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ أَوْ لَيُوشِكَنَّ اللَّهُ

بر آئینه امری کند شما بمعروف و نهی میکند از منکر یا نزدیک است که خدا ایتالی میفرستد

أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ عِنْدِهِ تُشْرَقُ دَعْنُهُ وَلَا

بر شما عذاب از نزد خود پستتر بر آید و عا میکند الله تعالی را

يُسْتَجَابُ لَكُمْ دَوَاهُ الْتَرْمِذِيِّ وَعَنْ جَرِيرِ بْنِ

و قبول کرده نمی شود و عامر شمارا رواه ترمذی و روایت است از جریر بن

عَبْدُ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عبد الله رضا گفت شنیدم من آنحضرت را صلی الله علیه وسلم

يَقُولُ مَا مِنْ رَجُلٍ يَكُونُ فِي قَوْمٍ يَعْمَلُ فِتْنًا بِالْمَعَاصِي

که میگفت نیست هیچ مردی که میباشد در قومی که عمل فتنه را با معاصی

يَقْدِرُونَ عَلَى أَنْ يَغَيِّرُوا عَلَيْهِ لَا يَغَيِّرُونَ إِلَّا أَصَابَهُمُ اللَّهُ

قدرت دارند آن قوم را تغییر دادن بر آن مرد تغییر نمی دهند مگر برساند خدا آن قوم را

مِنْهُ بِعِقَابٍ قَبْلَ أَنْ يَمُوتُوا رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ

خدا تعالیٰ از عذاب پیش از آنکه بمیرند رواه ابو داود و ابن ماجه

وَعَنْ عَدِيِّ بْنِ عَدِيٍّ الْكِنْدِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا مَوْلَى لَنَا

و روایت است از عدی بن عدی کے الکندی گفت عدی حدیث کرد ما را مولای کہ بود ما را

أَنَّهُ سَمِعَ جَدِّي يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

کہ وہ سنیہ جدم را کہ سنیہ شنیدم پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُعَذِّبُ الْعَامَّةَ بِعَمَلِ الْخَاصَّةِ حَتَّى

و سلم را کہ میفرمود کہ خدا تعالیٰ عذاب نمی کند اکثر قوم را بعمل چند مردم خاص ایشان تا آنکہ

يَزُولَ الْمُتَكَبِّرِينَ ظَهَرَ أَيْهِمْ وَهُمْ قَادِرُونَ عَلَى أَنْ يُشْكِرُوا

مینند عامہ نامشروع را میان خود حال آنکہ ایشان ہی توانند کہ انکار کنند

فَلَا يُشْكِرُوا إِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ عَذَّبَ اللَّهُ تَعَالَى الْعَامَّةَ

پس انکار نکنند و تعین فرستند از پس چون کنند این را عذاب میکند خدا تعالیٰ عامہ را

وَالْخَاصَّةَ رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَنِ وَعَنْ الْعَرَسِ بْنِ

و خاصہ را رواه در شرح السنہ و روایت است از عرس ابن

عَمِيرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا عُمِلَتْ

عمیرہ رض از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود چون کردہ شود

الْخَطِيئَةُ فِي الْأَرْضِ مِنْ شَهْدَةِ مَا فُكِرَ فِيهَا كَانَ كَمَنْ

گناه در زمین ہر کہ حاضر بود آن را پس ناخوش دارد آن را باشد ہر کہ

غَابَ عَنْهَا وَمَنْ غَابَ عَنْهَا فَرَضِيهَا كَانَ كَمَنْ شَهِدَهَا

غایب است ازان و ہر کہ غایب بود ازان پس فرضی شود ازان باشد ہر کہ حاضر است ازا

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ

رواہ ابو داود و روایت است از ابی البختری رض از مردی از یاران

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم کہ گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَنْ يَهْلِكَ النَّاسُ حَتَّى يُعَذِّبُوا مِنْ أَنْفُسِهِمْ

علیہ وسلم سرگز ہلاک نشوند مردم تا آنکہ بسیار شود گناہان و عیبہا ایشان از ذاتہاے ایشان

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَعُودٍ قَالَ قَالَ

رواه ابوداؤد وروایت است از عبد اللہ بن مسعود رضی اللہ عنہما گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا وَقَعَتْ بَنُو إِسْرَءِيلَ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم نے کہا کہ انا قاتل بنی اسرائیل

فِي الْمَعَاصِي نَهَتْهُمْ عُلَمَاءُ هُمْ فَلَمْ يَنْتَهُوا فَاجْتَابَهُمُ

در مصیبت باد اشتد ایشان را و دشمنان ایشان پیران را ندانند پیش مستعدان ایشان در محله

وَاَكْلُوْهُمْ وَاَشَارَ بُوْهُمُ فَضَرَبَ اللّٰهُ قُلُوْبَ بَعْضِهِمْ بِبَعْضٍ

دخوردند و نوشیدند یا این پس غلط کرد خدا اینجا دیکه بعضی ایشان را به بعضی

فَلَعَنَهُمُ اللَّهُ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ

پس لعنت کردنی اسرائیل را خدا بر زبان داؤد و عیسی بن مریم علیہما السلام این لعنت کردن

بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ قَالَ فُجِسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

سبب تجاوز کردن ایشان بود از حد و گفت ابن مسعود پس نشست آنحضرت صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ سَلَامٌ وَكَانَ مُشْكِعًا فَقَالَ لَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ

لے علیہ وسلم و ہد تکیہ کردہ پس فرمود بخدا سوگند تا آنکہ یہ پیچیدایشان را

حَتَّى تَأْطُرُوهُمْ أَطْرَافَ إِسْرَافِهِ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ جَابِرٍ مِنْهُ

بہر سچیدے و گہریدہ دستہ ایشان و تم کنید رواہ ترمذی و روایت است از جابر (ع)

فَالْقَالَ رَهْمَتُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

نفت فرمود آ کفرت علی التذلیع وسلم وحی فرستاد خدا ایستاد

بغض بغض یا بسکون
 عینا دکنزدال ازا غدار فی الصبح
 عذاب بسیار عیب و عیب شدن
 فی القاموس اغدو فلان شرت
 ذنوب و عیب بد و حقیقت سبب عذر و اذارد
 که عذر است سبب عذر و اذارد
 آن و حکمت شرت ذنوب و عیب
 سبب عذر و اذارد آن عذر و اذارد
 و اصل گردانیدن است اذارد
 انقوس یعنی دکان گردان است
 مژد از اینجا منع از سماعی است
 بگوید که ۱۲ اخلاصه شرح فارسی
 مشکوٰۃ ۱۲ ۱۱ ۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

الْجَبْرِئِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ أَقْلِبَ مَدِينَةَ كَدَّ وَأَكْذَابًا هَلْهَا

پس جبرئیل علیه السلام که بر زمین و گردان شهر چین و چین را بابل شهر

فَقَالَ يَا رَبِّ إِنَّ فِيهِمْ عَبْدَكَ فَلَا نَالَ لِي بِصُكِّ طَرَقَةِ عَيْنٍ

پس گفت جبرئیل ای سرپروردگار در میان اهل این شهر فلان بنده است که معصیت کرده است

قَالَ فَقَالَ أَقْلِبْهَا عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ فَإِنَّ وَجْهَهُ لَمْ يَتَغَيَّرْ

گفت جبرئیل ای سرپروردگار گردان و بر زمین آن بنده را بر گردان ایشان زیرا که روان بنده متغیر نشد

فِي سَاعَةٍ قَطْرًا وَاهُ الْبَيْهَتِيُّ فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ

از جهت من یک ساعت هرگز رواه یحیی در شعب ایمان

بَابُ الظُّلْمِ

این باب در بیان ظلم است

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغَيِّرُ مَا يَقُومُ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ

پس آئینه خدا بدل نمیکند حلقه را که بوقی بپوشد تا وقتی که ایشان بدل کنند آنچه در منبر است

إِنَّ اللَّهَ لَا يُظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

پس آئینه خدا هیچ ظلم نکند بر مردمان و لیکن مردمان بر خویشین ستم میکنند

إِنَّ اللَّهَ لَا يُظْلِمُ شَيْئًا ذَرَّةً وَإِنْ تَكَ حَسَنَةً بَضَاعُ عَفْهَا

پس آئینه خدا ظلم نمی کند وزن ذره و اگر آن عمل نیکی باشد دو چندان میکند آن را

وَيُؤْتِي مَنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا وَلَوْ يَوَّحْدُ اللَّهُ النَّاسَ

و بدید از نزد یک خود مزد بزرگ و اگر گفتار کند خدا مومنان را

بِظُلْمٍ هُمْ مَاتَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ

بسیار است ایشان گفتار و بر زمین هیچ بنده و لیکن تاخیر میکند ایشان را تا وقت

مُسَمًّى فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِرُونَ

مقرر پس چون برسد آنوقت مقرر ایشان باز نماند ساعتی و نه همیش روند

این جبرئیل علیه السلام است

این جبرئیل علیه السلام است که بر زمین و گردان شهر چین و چین را بابل شهر
پس گفت جبرئیل ای سرپروردگار در میان اهل این شهر فلان بنده است که معصیت کرده است
گفت جبرئیل ای سرپروردگار گردان و بر زمین آن بنده را بر گردان ایشان زیرا که روان بنده متغیر نشد
از جهت من یک ساعت هرگز رواه یحیی در شعب ایمان
این باب در بیان ظلم است
پس آئینه خدا بدل نمیکند حلقه را که بوقی بپوشد تا وقتی که ایشان بدل کنند آنچه در منبر است
پس آئینه خدا هیچ ظلم نکند بر مردمان و لیکن مردمان بر خویشین ستم میکنند
پس آئینه خدا ظلم نمی کند وزن ذره و اگر آن عمل نیکی باشد دو چندان میکند آن را
و بدید از نزد یک خود مزد بزرگ و اگر گفتار کند خدا مومنان را
بسیار است ایشان گفتار و بر زمین هیچ بنده و لیکن تاخیر میکند ایشان را تا وقت
مقرر پس چون برسد آنوقت مقرر ایشان باز نماند ساعتی و نه همیش روند

عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الظُّلُمُ

و روایت است از ابن عمر رضی اللہ عنہما بخبر حضرت علی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ ظلم کردن

ظُلُمَاتِ يَوْمِ الْقِيَمَةِ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

سبب تاریکی است روز قیامت متفق علیہ و روایت است از ابی سهریره رضا

أَنَّهُ سَمِعَ رَجُلًا يَقُولُ إِنَّ الظَّالِمَ لَا يَضُرُّ الْأَنْفُسَ فَقَالَ

کہ دے شنید مردیرا کہ میگوید ظالم زیان نمی کند مگر نفس خود را پس گفت

أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ بَنِي وَاللَّهِ حَتَّى الْعَبَادِي لَمَوْتُ فِي وَكَيْمَا

ابو سمریہ رضا آرے بجز اسوگند زیان میکند تا آنکه جبارے هر آئینه مرد

هَذَا الظُّلُومُ الظَّالِمِ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي

در آستانه خود از لاغری بجهت فکرم ظالم روایت کرد و میفرمود این چهار حدیث را در

شُعْبُ الْإِيمَانِ وَعَنْ أَوْسَ بْنِ شُرَيْبٍ إِنَّهُ سَمِعَ

شعب الایمان در روایت است از اوس بن شرحبیل رضی اللہ عنہ کہ وہ شہید

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ مَشَى مَعَ ظَالِمٍ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم را کہ میگفت کیہ برود با فلان

لِيُقَوِّيهَ وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ ظَالِمٌ فَقَدْ خَرَجَ مِنَ الْإِسْلَامِ

تا تقویت کند اورا حال آنکه آنکس میدانده وی ظالم است پس بمحقق بیرون انداز اسلام

وَعَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از علی رضا گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

إِيَّاكَ وَدَعْوَةَ الظَّالِمِ فَإِنَّمَا يُسْأَلُ اللَّهُ حَقَّهُ وَإِنَّ اللَّهَ

دو در خود را از دایره مظلوم زیرا که وی نمی طلبد از خدا اگر حق خود را و محقق خدا

لَا يَمْنَعُ ذَا حَقِّ حَقَّهُ وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ

منع نمی کند هیچ صاحب حق را از حق و سے و روایت است از الی امامه رضا که آنحضرت

ایضا از سیاه و خدایتجا
 باران را نیز می گنند خال و می نیزند
 بسبب آن جانوران مخصوصی بجای
 بجهت آنست که جانور دودونده
 زمین جانورها است طلب آب
 و دانند آنکه دیده اند که اندک و کج
 چنانچه انظار آید که حشر نیز در
 نجی باشد و صفت میان و
 و بعضی خود روزه است
 که گزیده غلش و دام
 چرخ غیش ملولان بمیرد
 نرسد از آن کایز قاشق
 اگر چه در کبر سخت گیرد

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مِنْ شَرِّ النَّاسِ مَنْزِلَةٌ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
 صلی الله علیه وسلم فرمود از بدترین مردم از دو مرتبه نزد خدا روز قیامت
 عَبْدٌ أَذْهَبَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ
 بنده ایست که ضایع کرد آخرت خود را بسبب دنیا غیر خود رواه ابن ماجه و است
 عَائِشَةُ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الدَّوَاوِينُ
 عائشه گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم دواوین
 ثَلَاثَةٌ دِيَّوَانٌ لَا يَغْفِرُ اللَّهُ لِشَرِّكَ يَاللَّهُ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
 سه است یک صحیفه ایست که بنی آمرزد خدا و آن شرک کرد ایندن گسه را بنجد است میگوید خدا
 إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَدِيَّوَانٌ لَا يَتْرُكُهُ اللَّهُ
 که خدا تعالی نمی آمرزد شرک را و دیوان دوم صحیفه ایست که بمل نگذار د آن را خدا
 ظَلَمَ الْعِبَادَ فِيمَا بَيْنَهُمْ حَتَّى يَقْتَصَّ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ
 و آن ظلم بندگان است در میان یکدیگر تا آنکه قصاص بستاند بعضی از ایشان از بعضی
 وَدِيَّوَانٌ لَا يَعْبَأُ اللَّهُ بِهِ ظَلَمَ الْعِبَادَ فِيمَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ اللَّهِ
 و صحیفه سوم یک نماز دارد خدا بآن و آن ظلم بندگان است میان خود و میان خدا
 فَذَلِكَ إِلَى اللَّهِ إِنْ شَاءَ عَذِّبَهُ وَإِنْ شَاءَ تَجَاوَزَعَنَّهُ وَعَنْ
 پس آن سه قول است بارادت الهی اگر خواهد عذاب کند بنده را و اگر خواهد تجاوز کند از آن و از
 أَبِي مُوسَى قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ اللَّهَ
 ابی موسی روایت گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدو سهیک خدا
 لِمَنْ الظَّالِمُ حَتَّى إِذَا أَخَذَ لَوْ يَفْلِتُهُ ثُمَّ قَرَأَ وَكَذَلِكَ
 برای آنکه ظالم قهرت سبب ظلم را تا آنکه وقتیکه بگریز او را نمی گذارد او را بستر خواند و چنین است
 أَخَذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرْآنُ فِي ظَالِمَةٍ الْآيَةُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ
 گرفتن پروردگار تو چون بگیرد قرآن را از ظالم اند تا آنکه آیه متفق علیه

۲۱
 صحیفه صحیفه علی
 این سه صحیفه است که در
 این سه کتاب است
 صحیفه علی

در حدیث

۲
اسے پس باید کہ طلب کند
از مظلوم چنانچه کہ مذکور شد
رفعت

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

مَنْ كَانَتْ لَهُ مُظْلِمَةٌ لِأَخِيهِ مِنْ عَرَضِهِ أَوْ شَيْءٍ فَلْيَتَحَلَّلْهُ

ہر کہ باشد مر او را مظلوم برادر مسلمان را از آبروے کہ رنجیدہ یا از چیزے دیگر پس باید کہ تحلیل بخوابد

مِنْهُ الْيَوْمَ قَبْلَ أَنْ لَا يَكُونَ لَهُ دِينَارٌ وَلَا دِرْهُمٌ إِنْ كَانَ لَهُ

از دینے امروز پیش از آنکہ نباشد مر او را دینارے و نہ درہم اگر باشد او را

عَمَلٌ صَالِحٌ أَخَذَ مِنْهُ بِقَدْرِ مُظْلِمَتِهِ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ حَسَنَاتٌ

عمل نیک گرفته شود از دے باند ازہ ظلم او و اگر نباشد مر او را نیکیہا

أُخِذَ مِنْ سَيِّئَاتِهِ فُحِّلَ عَلَيْهِ رَأَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْهُ

گرفته شد از بدیہاے صاحب و پس برداشته شود بر او راہ البخاری و ہم از وی مرویست

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اتَّذَرْنِ مَا الْمُفْلِسُ قَالُوا

کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود مر صحابہ را ایادرمی یا باید کہ مفلکین چیست گفتند

الْمُفْلِسُ فَيَنْأَمَنْ لَدِرْهُ هَوَاهُ وَلَا مَتَاعَ فَقَالَ إِنَّ الْمُفْلِسَ

مر مفلکس در میان ما کہے است کہ نیت در ہم مر او را نہ متاع پس فرمود آنحضرت مفلکس

مِنْ أَمْتِي مَنْ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَمَةِ بِصَلَاةٍ وَصِيَامٍ وَزَكَاةٍ

از امت من کہے است کہ بیاید روز قیامت بنماز و روزه و زکوة

وَيَأْتِي قَدْ شَتَمَ هَذَا وَقَذَفَ هَذَا وَأَكَلَ مَالَ هَذَا وَسَفَكَ

و بیاید آنکس با بیخالت کہ دشنام کردہ است این را و نسبت بزنا کرد این را و خور مال این را و کشت

دَمَ هَذَا وَضَرَبَ هَذَا فَيُعْطَى هَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ وَهَذَا مِنْ

خون این را و زوایان را پس دادہ میشود این شخص کہ دشنام خورده از نیکیہاے دی و شخص دیگر

حَسَنَاتِهِ فَإِنْ فَنِيَتْ حَسَنَاتُهُ قَبْلَ أَنْ يُقَضَى مَا عَلَيْهِ أُخِذَ

از نیکیہاے دے پس اگر خالی شود نیکیہاے او پیش از آنکہ حکم کردہ شود بخیر اے نمازگر کہ برو است گرفته شود

مِنْ خَطَايَاهُمْ فَطُحِرَتْ عَلَيْهِ شَرُّ طُوحٍ فِي النَّارِ وَ اَهُ مُسْلِمٌ

از گناہان مظلومان پس انداخته شود بطالم پسترا انداخته شود در آتش رواه مسلم

وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَتُؤَدَّ نَ

وہم از ابی ہریدہ روایت گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ ہر آئینہ ادا کردہ می شود

الْحَقُّ إِلَى أَهْلِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُقَادَ لِلشَّاةِ الْجَمَاءِ

حقہا بپوے اہل حق روز قیامت آنانکہ قصاص گرفتہ میشود براسے گو سفند ہے شاخ

مِنَ الشَّاةِ الْقَرْنَاءِ رَأَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

از گو سفند شاخ وار رواہ مسلم و روایت است از معاویہ رضہ کہ وے

كَتَبَ إِلَى عَائِشَةَ نَدَانِ اِكْتَبِي إِلَى كِتَابَا تُوصِينِي فِيهِ

پوے عائشہ صدقہ نوشت کہ نویس براسے من مکتوبے کہ وصیت کنی مرا دران

وَلَا تُكْثِرِي فَكَتَبَتْ سَلَامٌ عَلَيْكَ أَمَا بَعْدُ فَإِنِّي سَمِعْتُ

وزیادت کن کن پس نوشت عائشہ رضہ سلام علیک لیکن بعد سلام پس تحقیق شنیدم

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ التَمَسَ رِضَاَ اللَّهِ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم را کہ میفرمود کہیکہ طلب کند خوشنودی خدا

بَسَطَ النَّاسَ كَفَاهُ اللَّهُ مُؤْنَةً النَّاسِ وَمِنْ التَّمَسَّ

بنا خوشنودی مردم کفایت کند اورا خدا ایتعالی بارگرائی مردم را و ہر کہ طلب کند

رِضَاَ النَّاسِ بَسَطَ اللَّهُ وَكَلَّهُ اللَّهُ إِلَى النَّاسِ وَالسَّلَامُ

خوشنودی مردم را بہ نا خوشنودی خدا بگذارد اورا خدا البوے مردم و سلام

عَلَيْكَ دَوَاهُ الزَّيْمِذِيِّ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبْرِ

برو رواہ ترمذی و روایت است از عبد اللہ بن جبیش رضہ

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَطَعَ سِدْرَةَ

گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہیکہ برود درخت کنار را

۴
یعنی عدالت دران نزد
آدمیان چاہند از حیوانات
کہ داخل دایرہ تخلیف میکنند
قصاص گرفتہ می شود
یعنی کا کہ کند کہ
۵
حق درانت دین
از ان ناراض باشند حق خانے
راضی گرد و خلق را بخیران ارد
کہ میجو بد و از اینان شکر و تحسین
بافز بسد خلق اصل کا بعضا کے
آز این شد خلق ہم راضی و دلجو
گردند مگر آن خدیشد
۶
و شقت است ۱۲ غایت چاہ

وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ

دراه مرد در زمین حرمان هر آینه خدا دوست نمی دارد هر آزنده خود

فَخُورْهُ وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاعْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ

سایده را در میان روی کن در رفتار خود و پست کن آواز خود را

إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرَةِ وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ

هر آینه بدترین آواز سر آینه آواز خوان باشد و شتاب کنید بوی آمرزش

مَنْ زَكَا يَكُورْ وَجَنَّةٌ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ

انچه زود کار خود بوی پیشه که پنهانی آن مانند آسمان با زمین است آماده کرده شده است

لِلْمُتَّقِينَ الَّذِينَ يَنْقُوتُونَ فِي السِّرِّ وَالضَّرَائِدِ وَالْكَاطِبِينَ

برای پرهیزکاران آنانکه خج میکنند در آرایش و سختی و فرو خوردگان

الْفَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ إِنَّ اللَّهَ

خشم و عفو کندگان از مردمان و خدا دوست میدارد نیکوکاران را هر آینه خدا

لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ

دوست نمیدارد کسی را که باشد متکبر خود ستا بخنده و از ابن عمر رضی الله عنه روایت گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا تَجَمَّعَ عَمْدٌ أَفْضَلُ عِنْدَ

فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمودند دنیا را میدزدند و کلف هیچ بنده فاضلتر نزد

اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ جُرْعَةٍ غَيِظٍ يَكْطُمُهَا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ تَعَالَى

خدا ای بزرگ و بلند از جود خشمی که فرو برده آن را از جهت طلب خوشنودی خدا پنهان

رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ بَهْزِينَ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ

رواه احمد و روایت است از بهزین حکیم از پدر خود و اواز جدی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْغَضَبَ كَيْفَ الْإِيمَانِ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدینکه خشم گشتن بر آئینه تباها میدارد و اندامها را

حزب از سر

خنده در کعبه

خنده در کعبه

خنده در کعبه و از ابن عمر رضی الله عنه روایت گفت

مجلس تفسیر
در تفسیر
سوره صافات
است

كَمَا يُفْرِدُ الصَّبْرُ الْعَلَّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ قَالَ قَالَ

چنانچه تباریکه داند صبر شهید را و روایت است از ابی هریره گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ عَلَيْهِ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم گفت موسی بن عمران علیه

السَّلَامُ يَأْتِي مَنْ أَعَزُّ عِبَادِكَ عِنْدَكَ قَالَ مَنْ إِذَا أَقْدَرَ غَفَرَ

السلام اسے پروردگارین کیت عزیزترین بندگان تو نزد تو فرود عزیزترین بندگان کیچو قادر و پرستگار

وَعَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ

و روایت است از انس رضی الله عنه فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کی

خَرَنَ لِسَانَهُ سَتَرَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ وَمَنْ كَفَّ غَضَبَهُ كَفَّ اللَّهُ

تنگھا دارد زبان خود را از عیب مردم پوشد خدا عورت او را و کسیکه فروز خود را از خشم خود را باز دارد خدا

عَنْهُ عَذَابُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَمَنْ اعْتَذَرَ إِلَى اللَّهِ قَبِلَ اللَّهُ

از ان کس عذاب خود را در قیامت و کسیکه عذر خواهی کند بوسے خدا بپذیرد خدا

عُذْرَهُ ذَوَى الْأَحَادِيثِ الثَّلَاثَةِ الْيُتَهَقَّى فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ

عذر او را روایت کرد اثنا عشر حدیث را بیست و شش در شعب ایمان

وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از ابی ذر رضی الله عنه آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قَالَ إِذَا غَضِبَ أَحَدُكُمْ وَهُوَ قَائِمٌ فَلْيَجْلِسْ فَإِنَّ هَبَّ عَنْهُ

فرمود چون یکی از شما حال آنکه دوسے ایستاده است پس باید کہ بنشیند بگر فتن از

الْغَضَبِ إِلَّا قَلِيلٌ طَبِيعُ رَأَى أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

طهم بهتر درند باید کہ برپهلو بنشیند رواه احمد و الترمذی و روایت است از

عُطَيْبَةَ بْنِ عُمَرَ السَّعْدِيِّ عَنْ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عطیة بن عمره سعدی رضی الله عنه گفت فرمود آنحضرت صلی الله

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلُ النَّارَ أَحَدٌ

نہرود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم درمی آید دوزخ را هیچ کس

فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خُرْدٍ مِنْ إِيْمَانٍ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ

که در دل وے مقدار دانه خردل از ایمان باشد درمی آید بهشت را

أَحَدٌ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خُرْدٍ مِنْ كِبَرٍ رَأَاهُ مُسْلِمٌ

هیچ کس که در دل وے مقدار دانه خردل است از کبر رواہ مسلم

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَقَالَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

ورایت است از ابی ہریرہ رض گفت نہرود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ ثَلَاثَةٌ لَا يَكْلَمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يَزِيكُهُمْ

و سلم کس اند کہ سخن بکنند ایشان روز قیامت و شامی نگید برایشان

وَرَفِي رَأْيَةٍ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ شَيْخُ نَرَانٍ

و در روایت ابن نیز آمدہ است و نظر نمیکند بسے ایشان و مرایا از عذاب دناک است یکم از ان

وَمَلِكٌ كَذَّابٌ وَعَائِلٌ مُتَكَبِّرٌ رَأَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

دوم بادشاہ دروغ گوئیدہ سوم درویش تمکبرکنندہ رواہ مسلم و روایت است از

أَبِي هُرَيْرَةَ مَقَالَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ

ابی ہریرہ رض گفت نہرود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم میفرماید

اللَّهُ تَعَالَى الْكِبْرِيَاءُ يَأْتِي رَأْيِي وَالْعِظَمَةُ إِذَا رَأَيْتِي قَمَنَ نَارَ عَنِي

خدا تبارکے کبریا ہمارے پاس آئے و عظمت اگر مرا دیکھد کہ کس کی نزار کند

وَاحِدًا قَمَنَ مَا أَدْخَلْتُهُ النَّارَ وَفِي رَأْيَةٍ قَذَفْتُهُ فِي النَّارِ

و شاکت جو یکدم دیکھے ازین ہر دو صفت داخل میکنم اور اگر آتش دوزخ و در روئے بجای او قذف

رَأَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ

رواہ مسلم و روایت است از عمرو بن شعیب رض او از پدر خود و او از جد خود

۱
شیخ محمد بن ابی بکر
از اخبار از ذوق ۱۲

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يُخْشَرُ الْمُتَكَبِّرُونَ
 از آنحضرت صلی الله علیه وسلم روایت میکند که فرمود آنحضرت مکرر با کینه میشود بزرگان
 أَثْمَالُ الذِّئْبِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِي صُورِ الرِّجَالِ يَغْتَاهُمْ
 مانند و چهاے خورد روز قیامت در صورت مردان که می پوشد ایشان را
 الذُّلُّ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ يُسَاقُونَ إِلَى السِّجْنِ فِي جَهَنَّمَ يَسْمَى
 خاری از هر جا و هر سو رانده میشوند بوسیله زندانهای دردوزخ که نامیده میشود
 يُولَسُّ تَعْلُوهُمْ نَارُ الْأَنْبِيَاءِ يُقُونَ مِنْ عَصَاةِ أَهْلِ النَّارِ
 آن زندان پر از غلبه میکند ایشانرا آتش دوزخ که آتش انبیاست و شانه میشود ایشانرا از عصایان که میکنند از دوزخ
 طِينَةُ الْجِبَالِ دَوَاهُ التِّرْمِذِيِّ وَعَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عَمِيْسٍ
 از زرد آب و نیم و خون رواه ترمذی و از اسماء بنت عمیس روایت
 قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بئس
 گفت شنیدم من آنحضرت صلی الله علیه وسلم را که میگفت بد
 الْعَبْدُ عَبْدٌ تَخَيَّلَ وَاحْتَالَ وَنَسِيَ الْكَبِيرَ الْمُتَعَالَى بئس
 بنده است بنده که بخواهد تخم کند و خود را بیک خیال کرد و فراموش کرد خداوند بزرگ بلند قدر را و بد
 الْعَبْدُ عَبْدٌ تَجَبَّرَ وَاعْتَدَى وَنَسِيَ الْجَبَّارَ الْأَعْلَى بئس
 بنده است بنده که جبر نمود و طغیان کرد از حد گذشت و فراموش کرد خداوند جبار را که بلند قدر است و بد
 الْعَبْدُ عَبْدٌ سَهِيَ وَلَهِيَ وَنَسِيَ الْمَقَابِرَ وَالْبَلَاءَ بئس الْعَبْدُ عَبْدٌ
 بنده است بنده که فراموش کرد و غفلت شد بلی و بلی فراموش کرد مقبره را و بلی بلی بدن را و بد بنده است
 عَتَا وَطَفَى نَسِيَ الْمُبْتَدَأَ وَالْمُنْتَهَى بئس الْعَبْدُ عَبْدٌ يَخْتَلُ الدِّينَ
 که از حد گذشت و گشتی کرد و فراموش کرد آغاز حال و انتهای حال و اختلاط دین را بد بنده است بنده که فریب میدهد
 بئس الْعَبْدُ يَخْتَلُ الدِّينَ بِالشُّبُهَاتِ بئس الْعَبْدُ
 بد بنده است بنده که فریب میدهد بدین را بشبهات بد بنده است

م
 یعنی صورتهاست آنها
 صورت مردان باشتند و بدین آنها
 نمیشد مگر چها ۱۲ و ۱۳

۴
 اهل دنیا را و بنده که میخواهد متغیّر
 شوند از امر و عبادت
 یعنی فریب میدهد
 میکند دین را بشبهات
 و حاصل می شود و بدین
 یعنی فریب میدهد بدین را باطن
 آن را بداند و از اهل دین
 و ترکیب حرام نمیشد
 بدین که گفتند و از دین ۱۲
 لغات و مترقا ۱۲ و ۱۳

عَبْدٌ طَمَعَ يَقْرُدُ ۖ يَغْسُ الْعَبْدُ عَبْدَهُ هُوَ يُضِلُّهُ ۖ يَغْسُ الْعَبْدُ

بنده کہ طمع و حرص می کند اورا برادران یا بنده است بنده کہ سو آن نفس گمراہ میگردد اورا

عَبْدٌ رَغِبَ يَذُلُّهُ رَوَاهُ الزُّمَيْدِيُّ وَالْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

پرسیده است بنده کہ رغبت و در نیافتن ار می کند اورا روستا کرد و نزدی و بی بی و شعیب این گفت بی بی

قَالَ لَيْسَ إِسْنَادُهُ بِالْقَوِيِّ وَعَنْ عُمَرَ قَالَ وَهُوَ عَلَى الْمَنَبَرِ

میت اسناد این حدیث قوی و از امیر المومنین عمر رضی اللہ عنہ روایت گفت و تکیہ دے بر منبر بود

يَا أَيُّهَا النَّاسُ تَوَاضَعُوا فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

اے مردان تواضع کنید زیرا کہ من شنیدم آنحضرت را صلے اللہ علیہ

وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ رَفَعَهُ اللَّهُ فَمَوْفِي نَفْسِهِ صَغِيرٌ

و سلم کہ می گفت کسی کہ تواضع کند بامر از برای خدا بلند گردد و خدا را در امر می اورا پس آنکس در نفس

وَفِي أَعْيُنِ النَّاسِ عَظِيمٌ وَمَنْ تَكَبَّرَ ضَعَفَهُ اللَّهُ فَمَوْفِي أَعْيُنِ

و در چشمان مردم بزرگست و کسی کہ تکبر کند فرو بندد خدا مرتبه اورا پس او در چشم

النَّاسِ صَغِيرٌ وَفِي نَفْسِهِ كَبِيرٌ حَتَّى لَمْ يُوَاكِهِمْ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ

مردم حقیرست و نفس خود بزرگست تا آنکہ بر آنکہ می دے بکثرت بر مردم از سگ

أَوْ حِزْبٍ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

یا حو کہ و از ابی ہریرہ مرویت کرد آنحضرت صلے اللہ علیہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ثَلَاثٌ مُنْجِيَاتٌ وَثَلَاثٌ مُهْلِكَاتٌ فَاثْمَا

علیہ و سلم فرمودہ حصلت رستگاری و نجات دہندہ است از عذاب و خصلت ہلاک کنندہ است

الْمُنْجِيَاتُ تَقْوَى اللَّهِ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ وَالْقَوْلُ بِالْحَقِّ فِي

اما خصلتہا کلمات و بندہ کیے از ان پس پشیز گاری از خداست پنهان و آشکارا دوم گفتن بر حق

الرِّضَا وَالسَّخَاةُ وَالْقَصْدُ فِي الْغَنَاءِ وَالْفَقْرُ وَأَمَّا الْمُهْلِكَاتُ

خوشنودی و ناخوشنودی سوم میانہ روے و در تو مکرری و در لطمی اما خصلتہاے ہلاک کنندہ

فَمَوَى مُتَّبِعٌ وَشَحْ مُطَاعٌ وَانْجَابُ الْمَرْءِ بِنَفْسِهِ وَهِيَ تَشْدُهُنَّ
 یکی برای نفس که پیروی کرده است آن را آدم بخیل و در صراط طاعت کرده اسم محبوب و در صراط نفاق و این
 رَأَى الْبَيْهَقِيَّ الْأَحَادِيثَ الْحَمَّةَ فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ
 بدین خصلت مذکوره روایت کرد این حدیث صحیح را بیهقی در شعب ایمان
 كِتَابُ الْجِهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا
 کتاب در جهاد آنکه ایمان آوردند و هجرت کردند و جهاد نمودند
 فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْثَرُ دَرَجَةٍ عِنْدَ اللَّهِ
 در راه خدا با مال خویش و جان خویش بزرگتر اند در مرتبه نزد یک خدا
 وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ
 و این جماعت ایشانند مصلوب یا بان پشورده میدهند ایشان را پرونده کار ایشان رحمت از نزدیک
 وَجَنَّتْ لَهُمْ فِيهَا نَفْسُهُمْ مُقِيمٌ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ
 و بوستانها که ایشان را در آنجا نعمت داریم بود باشندگان آنجا همیشه هرگز نیند
 عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا
 نزد خدا مزد بزرگ است هرگز نیند شمار ماهها نزد یک خدا
 عَشْرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
 دوازده ماه است در کتاب خدا روزی که آفرید آسمانها و زمین را
 مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرْمٌ ذَلِكَ لِلَّذِينَ الْقِيمُ فَلَا تَظْلَمُوا
 از آنچهار ماه است حرام اینست دین درست پس هم مکنید
 فِيهِمْ أَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا
 در آن ماه با بد خوشتن و جنگ کنید با مشرکان بر ایشان چنانکه ایشان
 يَقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً طَوًّا عَلَوْا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ هـ
 بجنگ می کنند با شما به شما و بدانید که خدا با متقیان است هـ

صحت این حدیث
 صحیح است
 بزرگوار است
 که از این انصاف است
 معجزه است
 معجزه است

عمر بن الخطاب

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّوْا

ای مسلمانان چیت شمار که چون بشما گفته می شود بیرون آمد

فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتَأْتِلُوا إِلَى الْأَرْضِ أَرْضِيكُمْ

در راه خدا گران شده میل می کنید بوی زمین آیا رضای شما شد

بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

بزندگانی دنیا عوض آخرت پس نیت متاع زندگانی دنیا

فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ إِلَّا تَنْفِرُوا أَيْدِيَكُمْ عَنْ

در برابر آخرت مگر اندکی اگر بیرون نیاید عذاب کند شمار عذاب

الْيَمَانَةِ وَيَتَّبِدْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْئًا وَاللَّهُ

دروناک و بدیل شما گیر قومی را بجز شما و هیچ زیان نرساند خدا را و خدا

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ

بر همه چیز تواناست ای پیغمبر جاهد کن

الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَا وَمَا جَهَنَّمُ

با کافران و منافقان و درشتی کن بر ایشان و جاعی ایشان دو رخ است

وَبِئْسَ الْمَصِيرُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ

و در بدجاست هرگزینه خدا دوست میدارد آنها را که جنگ میکنند در راه خدا

صَفًّا كَانَهُمْ بَنِيَانٍ مَرصُوعَةٍ كَتَبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ

صف زده گویا که ایشان عمارت هستند محکم بایکدیگر چسبیده لازم کرده شد بر شما جنگ

وَهُوَ كُوهٌ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ

و آن دشتوار است بر شما و شاید که شما ناخوش دارید چیزی را که حال آنکه دوسه بهتر باشد

لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

شمارا و شاید دوست دارید چیزی را حال آنکه دوی بد باشد و خدا میداند و شما نمیدانید

عمر بن الخطاب

عمر بن الخطاب

عمر بن الخطاب

الَّذِينَ آمَنُوا يَقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَقَاتِلُونَ

مومنان کارزار میکنند در راه خلاصه کافران می جنگند

فِي سَبِيلِ الطَّاعُوْثِ فَقَاتِلُوْا اَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ اِنَّ كَيْدَ

در اہ معبود باطل پس جنگ کنید با دوستان شیطان ہر آئینہ حلیہ

الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا أَيَّمَا تَكُونُوا يُدْرِكُكُمُ الْمَوْتُ

شیطان است هر جا که باشید مایه بشمارا مرگ

وَلَوْ كُنْتُمْ فِي رُوحٍ مُّشِيدَةٍ ۖ وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ

اگرچہ پاشید در محلہاے محکم و افزون داده است خدا العجاہدان را

عَلَى الْقَائِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا دَرَجَتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً

بر نشینندگان مزد بزرگ و مرتبه با از جانب خویش و آمرزش و بخشایش

وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ

و هست خدا آمرزنده مهربان و هر که ترک وطن بکشد در راه خدا بیايد

فِي الْأَرْضِ مُرَاغِمًا كَثِيرًا أَوْ سَعَةً وَمَنْ يُخْرِجْ مِنْ بَيْتِهِ

در زمین اقامت گاه بسیار و فراخی معیشت دیگر که بیرون رود از خانه خود

مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكُهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ

حجرت کنان بوے خدا پیغمبر اویس دریابد اور موت پس تحقیق ثابت شد

أَبْرَأَ عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ع

سزاوارده خدا و محبت خدا آفریننده مهربان روایت است از

أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

الی سریرہ رضا گفت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

مَثَلُ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ

فعل جفا دکننده در راه خدا، همچو حال روزه دارنده شب بیدار

[illegible]

الْقَائِنَاتِ بِآيَاتِ اللَّهِ لَا يَفْتُرُ مِنْ صِيَامٍ وَلَا صَلَوةٍ حَتَّى

طاعت کننده و قیام نمازیده بآیات خداست که است نمی شود آن میام قایم از میام و قیام تا آنکه

يَرْجِعُ الْجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ قَالِ

باز گردد چنانکه در راه خدا مستحق علیهِ و هم از ابی هریره رفع مروت گفت

فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُنْتَدِبَ اللَّهُ لِمَنْ خَرَجَ

کہ فرمود آنحضرت ﷺ وسلم ضامن شد خدا تعالیٰ مرا کہ بیرون آمدہ است

فِي سَبِيلِهِ لَا يَخْرُجُ إِلَّا إِيْمَانُ بِي وَتَصَدِّقُ بِرُسُلِي

بجہاد در حالیکہ بیرون نمی آرد اور اگر ایمان یمن و راستگو داشتن پیغمبران مرا

أَنْ أَرْجِعَهُ بِنَا لَمْ مِنْ أَجْرِ أَوْ غِيْمَةٍ أَوْ دَخَلَ الْحَيَّةَ مُتَفَقِّعًا عَلَيْهِ

میں نے بازگرداؤں اور انجانہ اس شخص کو پہچان لیا کہ یہ ہے جو میری طرف سے ایک عظیم نعمت یا دینی کام اور اہل حق پر

وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي بِي

وہی انہوں نے مروایت گفت فرمود کہ حضرت صلی اللہ علیہ وسلم بخدا ارکند

نَفْسِي يَدِي ۖ وَلَا أَتَىٰ رَجُلًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ لَا تَطِيبُ أَنْفُسُهُمْ

اگر نمی بود درس آنکه موان از مسلمانان خوش نمی شود نفسها ایشان

أَنْ يَتَخَفُوا عَنِّي وَلَا أُجِدُّ مَا أَحْمِلُهُ عَلَيْهِ مَا تَخَلَّفْتُ ۝

که واپس مانند و جدا شوند از من و می بود آنکه نمی یابم چیزیکه سوار کم ایشان را بران واپس می اندازد و جدا

عَنْ سِرِّيٍّ تَغْرُؤِي سَبِيلَ اللَّهِ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ دُرْتُ

از ہر فوجی کہ جنگ کے کردار راہ خدا و بچد اسو کند ہر آئینہ دوست میدارم

نَاقِلًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ أُحْيِيَ ثُمَّ أُقْتِلَ ثُمَّ أُحْيِيَ ثُمَّ

در آیه شریفه «وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْوَالِدَيْنِ إِذَا قَالَا هَذَا هَذَا» (و نه نزدیک مال پدر و مادر شو که بگویند این مال است آن مال است) در آیه شریفه «وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْوَالِدَيْنِ إِذَا قَالَا هَذَا هَذَا» (و نه نزدیک مال پدر و مادر شو که بگویند این مال است آن مال است)

قَتَلَ تَوَاجِيهِي تَوَأْتَدَ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ سَهْلٍ

سید سوم در رتبه نردانیده سوم پسر سید شوم علی و وراثت سید

[illegible]

بْنِ سَعْدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رِبَاطُ

ابن سعد رحمه گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم محمد باقر بن محمد باقر

يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

یک روزی در راه خدا بهتر است از دنیا و هر چه بر دنیا است متفق علیه

وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت است از انس رضی الله عنه گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

لَغَدْوَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ رُحَةٌ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا

برآئینه یک باد و سیر کردن در راه خدا یا یک شبانه تیر است از دنیا و آنچه در دنیا است

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ قَالَ سَمِعْتُ

متفق علیه و روایت است از سلمان فارسی رضی الله عنه گفت شنیدم

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رِبَاطُ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ خَيْرٌ مِنَ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم راکب میفرمود که رباط یک روز و شب بهتر است از

صَبَامِ شَهْرٍ وَقِيَامِهِ وَإِنْ مَاتَ جَرَى عَمَلُهُ الَّذِي كَانَ

روزه یک ماه و شب بخیز آن و اگر بمیرد رولن میگردد بروی خواب عمل وی که بود

يَعْمَلُهُ وَأَجْرِي عَلَيْهِ رِزْقُهُ وَأَمِنْ الْفِتَنِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

عمل میگردد و رسانیده میشود بروی رزق وی و امن میگردد از فتنه اندازنده که فرقت خدا میگردد

وَعَنْ أَبِي عَيْشٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت است از ابی عیسی گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

مَا اغْتَبَرْتُ قَدَمًا عَبْدٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَنَمَتَ النَّارُ وَاهُ الْبَخَائِ

گره آلوده نگردد و دو پا سبج بنده در راه خدا پس ماس کند او را آتش روز خرواه بخاری

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت است از ابی هریره رضی الله عنه گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

و غالب بر او است
بسی محمد و ابی و سید بنی
و علم و رزق حلال نیز از خدا
و درین جمله گفته است که چنان
را بخار و در راه جبار و جبار
تا که در نفس جبار و جبار
خدا داشت ۱۲ ۱۱ ۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

قَالَ لَا يَجْتَمِعُ الْكَافِرُ وَقَاتِلُهُ فِي النَّارِ أَبَدًا سَوَاءٌ هُمُ الْمُسْلِمُ

فرمود بسمعی نمی شود کافر و کشته کافر در آتش دوزخ همیشه رود مسلم

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و روایت است از ابی هریره ر. ف. گفت آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلِّمْ لَا يَكْلَمُ أَحَدٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ مَنْ يُكَلِّمُ

دسم مجروح گردانیدہ نمی شود اسچ کیے در راہ خدا و خدا و انا تراست کہے کہ مجروح گردانیدہ کیوں

فِي سَبِيلِهِ الْآجَاءُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَجُرْحُهُ يَتَعَبُ دَمًا أَلْوَنُ

در راه وے گزر آنگہ می آید روز قیامت و حال آنکہ جراحت او میریزد خون رنگ رنگ

لَوْ أَنَّ الدَّمَ وَالرِّيحَ رَمَحُ الْمَيْتِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

خون دلوے دلوے مشک مستفق علیہ وروایت است از

آيْمُوسَىٰ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابلی موسیٰ رضا گفت آدم مردے بسوے آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

فَقَالَ الرَّجُلُ يُقَاتِدُ لِلْفَنَمِ وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِلذِّكْرِ وَالرَّجُلُ

پس گفت آن مرد مرد قاتل میکند برائے شہیت و مردے قاتل میکند برائے نام و مردے

يُقَاتِلْ لِرَبِّهِمْ كَمَا أَنَّهُمْ يُقَاتِلُونَ لِرَبِّهِمْ قَاتِلِينَ

تعال می کند بر اے این غرض کہ دیدہ شود مکان او در سجا عت کما کیت در راه خدا گفت آنحضرت م

لِتَكُونَ كَلِمَةً لِلَّهِ الْعَلِيِّ فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مُتَقَرِّعٌ عَلَيْهِ

برای آنکه باشد کلمه خدا بلندتر پس اوست جهاد کنند و در راه خدا استغفر علیہ

وَعَنْ أَنَسٍ مِّنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ جَامِدُ وَ

و روایت است از انس رضی اللہ عنہما انہما حضرت علی علیہ السلام کہ فرمود جہاں گنبد

المشركين يا موالكم وانفسكم والسنةكم اه ابو داود

کافران را بپای خود و بدانتهاے خود و بربانتهاے خود رواه احمد و او

وَالنَّسَائِيُّ وَالذَّارِقِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ

و سنائی و دارے و روایت است از ابی هریره رض گفتند فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَوْا السَّلَامَ وَأَطَعُوا الطَّعَامَ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فاش کنید سلام را و بخورانیید طعام را

وَاضْرِبُوا لَهُم مَّثَوْرًا يُغْنِي عَنْهُمْ وَالْجَنَّةَ سَاءَ الْمَثْوِيَ

و بزیند سرا را تا وارث گردانیده شود بدیشتن را رواه ترمذی و روایت است از

فَضَالَتَ بَنُ عُبَيْدٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

فقال بن عبید اذا حضرت صلے اللہ علیہ وسلم کہ گفت

كُلُّ مَيِّتٍ يُخْتَمُ عَلَى عَمَلِهِ إِلَّا الَّذِي مَاتَ مُرَابِّطًا فِي سَبِيلِ

هر مرد غنیمت کرده میشود در میان عمل که کرده است مگر آن کسیکه مرد نگهدارنده در راه

اللَّهُ فَإِنَّهُ يُنْهِي لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ وَيَأْمَنُ مِنْ فَتْنَةٍ

مدال پرستگارشان انصاف زیادہ کر دینا چاہیے۔ ہوتے تار و زقاہست والہ ہر دو از ان

الْقُرْآنُ التَّمْذِيُّ وَأَيُّودُ أَوْدَ وَرَوَاهُ الدَّارِيُّ

رواد قریب کے والد داؤد وروایت کردہ ابن خلدون کے

عَنْ عُرْقَةَ بْنِ عَامِرٍ وَعَمْرٍو: مُعَاذِ اللَّهِ حَتَّى يَأْتِيَهُ الْوَيْلُ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَوَّاهُ اللَّهُ صَدَّقَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْدِرُ الْمُنَّةُ أَنْ تَلْفِ

یقول اللہ علیہ السلام یقول من قال

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَكَافَى

سُبْحَانَ اللَّهِ تَوَافُّهُ فَقَدْ وَجَّهَتْ لَهُ جَنَّةً وَمِنْ بَيْتِ

راہ خدا میں آسان نہ دوں گے۔ سیدنا ابراہیم علیہ السلام کے ساتھ یہی واقعہ پیش آیا۔

بَيْتُهَا وَلَوْ يَدُ لُبَّةٍ وَأَمَّا جِي يَوْمَ لَعِيمٍ كَاغْرِيهَا كَانَتْ لَوْهَا

أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ شُعْبٌ فِيهِ عُيَيْنَةٌ مِنْ مَاءٍ عَذْبَةٍ
 یاران آنحضرت صلی الله علیه وسلم به شنبه که در روزی پیشگی بود از آب شیرین
 فَأَعْجَبَتْهُ فَقَالَ لَوْ اَعْتَزَلْتُ النَّاسَ فَأَقِمْتُ فِي هَذَا الشَّعْبِ
 پس خوش آمد آن چشمه آن مرد را پس گفت اگر کسی که گوشه میگردم از مردم پس اقامت میکردم در این
 فَذَكَرَ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَا تَفْعَلْ
 پس ذکر کرده شد آن نزد پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم پس گفت آنحضرت مکن این را
 فَإِنَّ مَقَامَ أَحَدِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَفْضَلُ مِنْ صَلَواتِهِ فِي بَيْتِهِ
 زیرا که بدرستی ایستادن یکبار در راه خدا فاضلتر است از نماز و صلوات در خانه خود
 سَبْعِينَ عَامًا أَلَّا يُحْبُونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ
 هفتاد سال ای دوست نمیدارید شما که بپارزد خدا یتخالی شما و او را در شمار
 الْجَنَّةِ أَغْرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ قَاتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فُؤَادِي
 در بهشت قتال کنید با کافران در راه خدا کسی که غزا کند در راه خدا مقدار زمان دو و دو و یک
 نَاقَةٍ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عُثْمَانَ
 ناقة واجب میگردم در راه بهشت رواه ترمذی و روایت است از عثمان
 عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رِبَاطُ يَوْمٍ فِي
 از آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود بودن یک روز در
 سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ يَوْمٍ فِي مَا سِوَاهُ مِنَ الْمَنَازِلِ
 سرحد کفر و بدعتن اسبان بهتر است از عبادت هزار روز در غیر آنجا از منزلها
 رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَبْسٍ أَنَّ النَّبِيَّ
 رواه ترمذی و روایت است از عبد الله بن حبس که آنحضرت
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ أَيُّ الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ قَالَ
 صلی الله علیه وسلم پرسیده شد کدام از اعمال است گفت

شعبه کربلاییان راه
 در میان کوه و دره میان کربلا و کربلای معلی
 راه نبشده است

ای که مشتاق از ریل کربلایی است بنی انجلی
 مرا از بدعتن اسبان بر سر حد اسلام
 و تحقیق بر بدعتن اسبان خطرات بسیار دارد

دَمٍ يُهْرَقُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَمَّا الْآثَرَانِ فَأَتَرَفِي سَبِيلِ اللَّهِ

خونے کر بیختہ میشود در راه خدا و اما دو اثر پس کے نشان زخم است در راه خدا

وَأَثَرُ فِي قَرِيضَةٍ مِنْ قَرَايِضِ اللَّهِ تَعَالَى سَوَاهُ التَّرْمِذِيِّ

دودم اثر ہے در فریقہ از سر الیق خداستغاثے رواہ ترمذی

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو مِمَّنْ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

در روایت است از عبد الله بن عمرو ر. ک. گفت فرمود آنحضرت صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَرْكَبُ الْبَحْرَ إِلَّا حَاجًّا وَمُعْتَمِرًا أَوْ

اللہ علیہ وسلم سوار مشور یا راگرد را لیکه حج کنند یا عمره بر آورند یا

عَازِ يَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِن تَحَتَّ الْبَحْرُ نَارًا وَتَحَتَّ السَّمَاءُ

غزاکنده در راه خدا زیرا که زیر دریا آتش است وزیر آتش

بَحْرَارَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ

در یحیئیت رواه ابو داؤد و روایت است از عبد اللہ بن عمرو کہ

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قِفْلُهُ كَفَرٌ وَفِيهِ سِرٌّ وَهُوَ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود باز گشتن مجاہد از سفر غر امانند غر

ابوداؤد وعنه أبي أمية قال خرجنا مع رسول الله

رواه ابو داود وروایت است از ابی امامه ر.ف. گفت بیرون آمدیم با همراهِ آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَرِيَّةٍ قَمَرَ رَجُلٌ بِغَارٍ فِيهِ شَيْءٌ

صلی اللہ علیہ وسلم در بارہ از لشکر پیش گذشت مردی بخارے کرد و کہ جب

مِنْ مَاءٍ وَبَقِيَ فَحَدَّثَ نَفْسَهُ بِأَن يُقِيمَ فِيهِ وَيَتَخَلَّى

از آب و تره و سنبل بود پس حدیث کرد آن مرد با نفس خود که اقامت کند درین غار و خلوت

مِنَ الدُّنْيَا فَاسْتَاذَنَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ذَلِكَ

گزیند انوم بنیاد پس طلب اذن کرد از شیخ محمد خدا علیه السلام در اقامت کردن

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَأُبْعَثُ بِأَلْهَمُودِيَّةٍ

پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بمیراثیکه فرستاده شده است بملت یهودیت

وَلَا بِالنَّصْرَانِيَّةِ وَلَكِنِّي بَعَثْتُ بِالْخَفِيَّةِ السَّخْمَةِ وَالَّذِي لَفْسُ

و نه بملت نصرانیت و لیکن فرستاده ام بدین اسلام که ملت یهود است و گویند خدا را

مُحَمَّدَ بِيَدِ الْغَدْوَةِ أَوْ رَوْحَةٍ فِي سَيْبِلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا

بها که دات محمد در دست او است هرگز نمیرسد در باد و یا سیر کردن در شب بنگاه در راه خدا بهتر است

وَمَا فِيهَا وَمَقَامُ أَحَدِكُمْ فِي الصَّفِّ خَيْرٌ مِنْ صَلَوتِهِ سَبْعِينَ

و هر چه در او است و هرگز نمیرسد آن یکی از شما در صف قائل بهتر است از نماز گذاردن هفتاد

سَنَةً رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ

سال رواه احمد و روایت است از ابی سعید رضی الله عنه که آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ دَخَلَ بِإِلَهِ دَبَّابًا بِإِسْلَامٍ

صلی الله علیه وسلم فرمود که راضی و خوشنود گردد بجزا که برودگار راضی گردد و سلام

دِينًا وَبِحُكْمِ رَسُولٍ لَا وَجِيتَ لَهُ الْجَنَّةُ فَعَجَبَ

که دین دیت در امانی گردد بحد که رسول است و اجب که در باره و سبب است پس خوشی کرد و این

لَهَا أَبُو سَعِيدٍ فَقَالَ أَعِدْهَا عَلَيَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَعَادَهَا

کلمات را ابو سعید رضی الله عنه گفت اعاده کن این کلمات را بر من ای رسول خدا

عَلَيْهِ فَرَّقَ قَالَ وَأُخْرَى يَرْفَعُ اللَّهُ بِهَا الْعَرَفَ

بها اعاده کرد آنحضرت آن کلمات را بر و سبب گرفت آنحضرت

دَرَجَةٍ فِي الْجَنَّةِ مَا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ سَبْعُونَ

پایه در بهشت مافت میان هر دو پایه چنان است

وَالْأَرْضُ قَالَ وَمَا هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْجَاهِدُ

و زمین است گفت ابو سعید و چه چیز است آن خصلت یا رسول خدا فرمود آنحضرت

سَبِيلَ اللَّهِ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

جہاد کردن است در راه خدا رواہ مسلم و روایت است از

ابن موسیٰ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ أَبْوَابَ الْجَنَّةِ

ابی موسیٰ گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بدرستی کہ بہشت

تَحْتَ ظِلِّ الْيُوفِ فَقَامَ جُلُوسًا الْخَيْبَةَ فَقَالَ يَا أَبَا

زیر سایہ عشرت نیست پس ایستاد مردے کہنہ و سود و کل و جامہ پس گفت آن مرد یا ابا

مُوسَىٰ أَنْتَ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ هَذَا

موسیٰ تو شنیدی آنحضرت را صلی اللہ علیہ وسلم کہ میگفت این سخن را

قَالَ نَعَمْ فَرَجَعَ إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ اقْرَأْ عَلَيْكُمُ السَّلَامَ ثُمَّ كَسَرَ

گفت ارے شنیدم پس رجوع کرد آن مرد بسوے یاران خود پس گفت آن مرد بخوانم بر شما سلام را

يَجْفَنَ سَيْفِهِمْ فَالْقَاءُ ثُمَّ مَشَى بِسَيْفِهِ إِلَى الْعَدُوِّ فَضْرَبَ بِهِ

نایم خود را پس بنیادخت نایم را بستر رفت با شمشیر خود بسوے دشمنان پس بزد شمشیر

حَتَّى قُتِلَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ

تا آنکہ کشته شد رواہ مسلم و روایت است از ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ کہ گفت و فرمود

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَحَبِّسَ فَرَسًا

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ یک بہ بند اسبی را

فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِيْمَانًا بِاللَّهِ وَتَصَدِيقًا بِوَعْدِهِ فَإِنَّ شِبَعَةَ وَرَبِيعَةَ

در راہ خدا از جهت ایمان آوردن بخدا و از جهت راست داشتن وعدہ حق پس بدرستی کہ

وَرِثَتُهُ وَبَوَّلَهُ فِي مِيزَانِهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ

دسگین او و بول او در میزان او باشد روز قیامت رواہ بخاری و روایت است از

جَابِرٍ قَالَ قَالَ جُلُوسًا لِلنَّبِيِّ ﷺ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ أُحُدٍ

جابر رضی اللہ عنہ کہ گفت مردی مرا آنحضرت را صلی اللہ علیہ وسلم روز جنگ احد

أَدَّيْتِ أَنْ قُتِلْتُ فَأَيُّ النَّاسِ فِي الْجَنَّةِ فَأَلْقَى تَمْرَاتٍ فِي

کد خبر رسید اگر کشته شوم پس کجاست جای من فرمود آنحضرت در بهشت است جاکه تو پس پنداشت

يَدِهِ ثُمَّ قَاتَلَ حَتَّى قُتِلَ مُتَّفِقًا عَلَيْهِ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ

دست او بود پستری قال کرد تا آنکه کشته شد متفق علیه در روایت است از ابن عباس رضا گفت

بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ رَوَاحَةَ فِي سَرِيَّةٍ

فرستاد آنحضرت صل الله علیه وسلم عبد الله بن رواحه را در فرجی و لشکر

فَوَافِقَ ذَلِكَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَقَدَّ أَصْحَابُهُ وَقَالَ تَخَلَّفُوا وَاصْبِرُوا

پس موافق افتاد آن فرستادن روز جمعه را پس وقت بداد و رفتند بایران او گفت عبد الله بن رواحه

مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ الْحَقُّهُمْ فَلَمَّا صَلَّ

با پیغمبر صل الله علیه وسلم پستری لاحق می شود ایشان را و می رسد پس چون نماز گذارد ابن رواحه

مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَوْهُ فَقَالَ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَقْدُوا

با آنحضرت صل الله علیه وسلم دید آنحضرت او را پس فرمود چه باز داشت ترا از چاه بر آمدن تو

مَعَ أَصْحَابِكَ فَقَالَ أَرَدْتُ أَنْ أَصِلَ مَعَكُمْ ثُمَّ الْحَقُّهُمْ فَقَالَ

بایران تو پس گفت عبد الله خواستم که نماز جمعه بخوانم با تو بعد از آن برسم بایران پس فرمود

لَوْ أَنْفَقْتُ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا أَدْرَاكَتُ فَضْلَ غَدْوَتِهِمْ

اگر خرج میکردی تو به چیزها که در زمین است از اسباب و مشرعه همه در نمی یافتی و فضل و ثواب چو بچه یون

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ بِأَبِ ادَّابِ السَّفَرِ مَشْهُورٌ

روایت کرد این حدیث را ترمذی از باب آداب سفر مشهور

بَابُ ثَوَابِ الْإِعَانَةِ عَلَى الْجِهَادِ

باب در بیان ثواب اعانت کردن بر جهاد از اهل و اسباب

عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت است از زید بن خالد رضا که آنحضرت صل الله علیه وسلم

۱۲۰۰

۱۲۰۰

۱۲۰۰

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْفَارِزِيِّ أَجْرُهُ وَلِلْجَاعِدِ أَجْرُهُ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمادی را مزد اوست و مر جاعل را مزد او

وَأَجْرُ الْفَارِزِيِّ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ عِيَسَى

و من فرمادی یعنی دو اجراست رواه ابو داود و روایت است از عیسی

وَأَبِي الْهَرْدَاءِ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي أُمَامَةَ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَبْدَ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ

و ابی هرداء و ابی هریره و ابی امامه و عبد الله بن عمر و عبد الله بن عمر

وَجَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَعِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمْ

و جابر بن عبد الله و عمران بن حصین رضی الله تعالی عنهم

أَجْمَعِينَ كُلُّهُمْ يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

اجمعین برایشان روایت میکنند از آنحضرت صلی الله علیه وسلم

أَنَّهُ قَالَ مَنْ أَرْسَلَ نَفَقَةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَقَامَ فِي بَيْتِهِ فَلَهُ

و این میگوید که آنحضرت فرمود هر کس نفقه را در راه خدا اقامت کند در خانه خود پس

بِكُلِّ دِرْهَمٍ سَبْعُ مِائَةِ دِرْهَمٍ وَمَنْ غَزَا بِنَفْسِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

مرا و اگر خودم هفتصد درهم است و کسی که غزوات نمود در راه خدا

وَأَنْفَقَ فِي وَجْهِهِ ذَلِكَ فَلَهُ بِكُلِّ دِرْهَمٍ سَبْعُ مِائَةِ دِرْهَمٍ

و انفاق کند در وجه خدا پس مرا و است هر صد درهم هفتصد هزار درهم

ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ مَرَّاهُ ابْنُ

پس خواند آنحضرت تا این آیت ما و خدا زیاده کند تو را به هر کس که بخواهد رواه ابن

مَاجَةَ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

ماجه و روایت است از جابر بن سمرة گفت رسول خدا آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَنْ يَبْرَحَ هَذَا الدِّينُ قَائِمًا يَقَاتِلُ عَلَيْهِ

صلی الله علیه وسلم بیست است این دین اسلام بر پا کار می ماند تا برپا شود

عَصَابَةٍ مِّنَ الْمُسْلِمِينَ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

جامعت از سلمان تا آنکه برپا می شود و می آید قیامت رواه مسلم

بَابُ اثْرَتَارِكِ الْجِهَادِ

این باب در بیان گناه ترک کننده جهاد است

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

روایت است از ابی هریره ر.ه گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ مَاتَ وَلَمْ يُغْزِ وَلَمْ يُجِدِّثْ بِهِ نَفْسَهُ

علیه وسلم کسیکه مرد و غز نکرد و حدیث نکرد بغیر آنکه نفس خود را

مَاتَ عَلَى شُعْبَةٍ مِّنْ نِّفَاقٍ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ

می میرد بر شعله ای از نفاق رواه مسلم و روایت است از ابی امامه ر.ه

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ لَمْ يُغْزِ وَلَمْ يُجِبْ هَؤُلَاءِ

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسیکه غز نکند و پاسخ ندهد به این غازی را

غَازِيًا أَوْ يَخْلُفُ غَازِيًا فِي أَهْلِهِ بِخَيْرٍ أَصَابَهُ اللَّهُ يُقَارِعُهُ

از آن و اسباب یا خلیفه شود به غازی را در اهل و به نیکی میرساند او را خدا بیجا و بی سخت

قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَمَةِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ

پیشتر از روز قیامت رواه ابو داود و روایت است از ابی هریره ر.ه گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لَقِيَ اللَّهَ يَغِيرُ أَشْرَ

فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسیکه ملاقات کند خدا را به بے نشانی

مِنْ جِهَادٍ لَقِيَ اللَّهَ وَفِيهِ ثَلَاثَةٌ رَأَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ

از جهاد ملاقات می کند خدا را و حال آنکه در دین و رخصه است رواه ترمذی و ابن ماجه

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت است از ابی هریره ر.ه که مردی گفت یا رسول الله صلی الله علیه وسلم

یعنی اگر جهاد میبشد
آزاد و شوق آن را داشت
من و راست و در دین و ادب
از اتفاق خواهر شد ۱۲

بے نشانی از جهاد و از رخصه و غیره ۱۲

رَجُلٌ يُرِيدُ الْجِهَادَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَهُوَ يَبْتَغِي عَرْمًا مِّنْ

مردیت که میخواهد جهاد با کافران در راه خدا و حال آنکه آن مرد طلب می کند شتاع از

عَرَضِ الدُّنْيَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا أَجْرَ لَهُ

شتاع دنیا پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم نیت ثواب آخرت مرا در راه

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ مُعَاذِ بْنِ قَالٍ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

رواه ابو داود و روایت است از معاوذ بن قاف گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْغَزْوُ غَزْوَانٌ فَأَمَّا مَنِ ابْتَغَى وَجْهَ اللَّهِ وَأَطَاعَ

علیه وسلم غز کردن دو قسم است اما کسیکه طلب کند بغز کردن ذات خدا در ضای و س

الْإِمَامَ وَأَنْفَقَ الْكَرِيمَةَ وَيَأْسَرَ الشَّرِيكَ وَاجْتَنَبَ الْفَسَادَ

و فرمانبرداری کند از شاه را و حسن بچ کند در راه خدا و قرض ها را بکند و خود را در فساد نماندگی

فَإِنَّ نَوْمَهُ وَنَبَهُهُ أَجْرٌ كَعَلُهُ وَأَمَّا مَنْ غَزَا فُخْرًا وَرِيَاءً

پس بدرستی که خواب او و بیداری او موجب اجر و ثواب است اما کسی که غز کند بجهت نازیدن و برای ب

وَسَمْعُهُ وَعَصَى الْإِمَامَ وَأَفْدَى فِي الْأَرْضِ فَإِنَّهُ لَمِنْ بَرِّ جَمْعٍ

و سعه و بفرمانی کند امام را و فدا کند در زمین پس بدرستی که وی باز نمی گردد

بِالْكَفَافِ رَوَاهُ مَالِكٌ وَأَبُو دَاوُدَ وَالتَّيَّابِيُّ وَعَنْ

از غز ابو داود و ثواب رواه مالک و ابو داود و تالی و روایت است از

عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

عبد الله بن عمرو بن عبد الله گفت یا رسول الله صلی الله علیه وسلم

وَسَلَّمَ أَخْبَرَنِي عَنِ الْجِهَادِ فَقَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ إِنَّ عَمْرًا قَاتَلَتْ

و سلم خبره مرا از جهاد که بچ بچ باید کرد پس فرمود آنحضرت ای عبد الله بن عمر اگر قتال کنی

صَابِرًا مُحْتَسِبًا بِعَنَّا اللَّهُ صَابِرًا مُحْتَسِبًا وَإِنْ قَاتَلْتَ مُرَائِيًا

در حالتیکه مسکننده و ثواب چشم دارنده از خدا براهی و صبر و احتساب و اگر قتال کنی

مکارا ایضا

مُكَارًا بِعَثَكَ اللَّهُ مُرَايَا مَكَارِثًا يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو

مکارا بر انگیزد ترا خدا ای تعالی ریا کار و فخر کننده ای عبد الله بن عمرو

عَلَى أَمِّي حَالٍ قَاتِلَتِ أَوْ قُتِلَتْ بِعَثَكَ اللَّهُ عَلَى تِلْكَ الْحَالَةِ

در بر حالتی که کار زار کنی داشته شوی بر انگیزد ترا خدا ای تعالی بر آن حالت

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

رواه ابو داود و روایت است از عباد بن صامت رض گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ غَزَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَمْ يَنْوِ

صلی الله علیه وسلم کسی که غز کند در راه خدا و نیت نکند

الْإِعْقَالَ أَفَلَهُ مَا نَوَى رَوَاهُ النَّسَائِيُّ

مگر بدست آوردن پای رسن شتر را پس مرا و راست چیز که نیت کرده است رواه نسائی

بَابُ مَنَاقِبِ الشَّهَادَةِ وَالشَّهِدَاءِ

باب در بیان اوصاف شهادت و شهداء

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ بَلْ أَحْيَاءٌ

و گوید کسی را که کشته شود در راه خدا که ایشان مردگانند بلکه ایشان زنده اند

وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَهُ وَلَا تَحْسِبُونَ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا

و لیکن شما آگاه نمیشوید و محسبان میکنید که کشته شدند در راه خدا مرده

بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُزَكَّرُونَ فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ

بلکه زنده اند نزد پروردگار و زکات میشوند داده میشود ثوابان با آنچه عطا کرده است

وَيَتَبَشَّرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ

خدا ایشان را از فضل خود و خوش دقت می شوند بسبب آنکه هنوز ایشان نیویسته اند از ایشان

أَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ وَعَنِ الْمَقْدِمِ

باسبب آنکه هیچ ترس نیست بر ایشان و نه ایشان اند و ناله کنند از مقدم بن معدی کرب

سبح

سبح

بَنِي مَعْدٍ يَكْرَبُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم
 لِلشَّهِيدِ عِنْدَ اللَّهِ سِتُّ خَصَالٍ يُغْفَرُ لَهُ فِي أَوَّلِ دَفْعَةٍ
 مر شهید را نزد خدا شش خلعت است یکی آنکه آمرزیده میشود مر او را در اول دفعه
 وَيُرَى مَقْعَدُهُ مِنَ الْجَنَّةِ وَيُجَارُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَيَأْمَنُ مِنْ
 و نموده میشود او را جای نشستن و گنجی داشته میشود از عذاب قبر و این دیگر مدد از
 الْفَزَعِ الْأَكْبَرِ وَيُوضَعُ عَلَى رَأْسِهِ تَاجُ الْوَقَارِ الْيَاقُوتَةُ مِنْهَا
 ترس بزرگتر و نهاده میشود بر سر و آن فرزند و تعظیم که یک جوهر از آن
 خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَيُزَوَّجُ ثِنْتَيْنِ وَسَبْعِينَ زَوْجَةً
 بهتر است از دنیا و هر چه در دنیا است از جماعت و جفت کرده شود او را به تعداد و دوزن
 مِنَ الْخَوَرِ الْعَيْنِ وَيُشْفَعُ فِي سَبْعِينَ مِنْ قُرْبَائِهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ
 از حور بهشت و قبول کرده میشود شفاعت او را در بقا و کس از خویشان و روایت کرد این حدیث را
 وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 ترمذی و ابن ماجه و از ابی هریره رضی الله عنه روایت گفت فرمود آنحضرت صلی الله
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الشَّهِيدُ لَا يَجِدُ الْمَاقِلَ الْقَتْلَ إِلَّا كَمَا يَجِدُ أَحَدُكُمْ
 علیه وسلم شهید نمی یابد در وقتل را اگر چنانکه می یابد یکی از شما
 الْمَقْرَضَةَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ وَالْإِسْنَاءِيُّ
 در دگرزیدن یک رواه ترمذی و نسائی و دارمی
 وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ
 و روایت است از ابن عباس رضی الله عنه آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود
 لَا تَحْبِسُ اللَّهُ مَا أُعْصِبَ أَنْ تَكُونُوا يَوْمَ أُحُدٍ جَعَلَ اللَّهُ أَرْوَاحَهُمْ فِي جَوْفِ
 مر باران خود را هنگامیکه معصیت نهاده بود از آن شما و غزوه احد کرد و اینها را در جایی انباشته کرد

۴۱
 یعنی بول نبی است

۴۲
 یعنی جمع عیال یعنی کنایه از جمع عیال

۴۳
 یعنی در روز حشر عیال

طَرِخُضِرُ تَرُدُ أَنْهَادَ الْجَنَّةِ تَأْكُدُ مِنْ ثَمَارِهَا وَتَأْوِي

بندہ ہا کے سبز فرومیں آئندہ آن پرندہ ہا جو یہاں بہشت راہیوزند آن طیارانہ سب سے بہشت پناہ

إِلَى قَنَادِيلٍ مِنْ ذَهَبٍ مُعَلَّقَةٍ فِي ظِلِّ الْعَرْشِ فَلَمَّا وَجَدُوا طَيْبَ

بسوے قندیلہا از طلا کہ آویختہ شدہ اند آن قندیلہا در سایہ عرش ہیں بجا میکہ یافتند کہ شگاہان احد

مَا كَلِمَةٍ وَمَشَرَبٍ بِهِمْ وَمَقِيلٍ لِمَنْ قَالُوا مَنْ يُبْلَغُ إِنْخَاؤُنَا عَمَّا

خوشی طعام و شراب و خواجگاہ خود گفتند کیست کہ برساند و خبر کند برادران مارا از جانب ما

أَنَّا أَحْيَاءُ فِي الْجَنَّةِ لَعَلَّاهُمْ يَزْهَدُونَ فِي الْجَنَّةِ وَلَا يَنْكُحُوا

ایکدیہا در سبیکہ زندگایم در بہشت تا آنکہ ناخوالہاں وہی رغبتی نکنند در بہشت و سستی و ہمہی نہ کنند

عِنْدَ الْحَرْبِ فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى أَنَا أُبْلَغُ عَنْكُمْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى

در جنگ پس گفت خدا تعالیٰ من میرسانم خبر برادران شما را از جانب ما پس فرود فرستاد خدا تعالیٰ

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءُ

این آیات را دیکھان بہر آن کہ سائے را کہ کشتہ شدہ اند در راہ خدا کہ مردگان اند بیکدیہا زندگان اند

إِلَى آخِرِ الْآيَةِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ

تا آخر آیت رواہ ابو داود و از اسے ہریرہ رضی روایت کہ

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عُرِفَ عَلِيٌّ أَوَّلَ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود عرض کردہ شدہ علی بن عتبہ

ثَلَاثَةً يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ شُهَيْدًا وَعَفِيفًا مُتَعَفِّفًا وَعَبْدًا أَحْسَنَ

کسانیکہ می در آئند بہشت را یکے شہید دوم پارسائے سوم بندہ کہ تیکہ کردہ است بندگی خدا را

عِبَادَةَ اللَّهِ وَتَصَحَّحَ لَهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

و تیکہ خواہی کردہ مرصاحبان خود را رواہ ترمذی و گفت

أَنْفُسُهُمْ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ أَحَدٍ يَدْخُلُ

انسان رفتہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم میت پہنچے کہے کہ در آید

بندہ ہا کے سبز فرومیں آئندہ آن پرندہ ہا جو یہاں بہشت راہیوزند آن طیارانہ سب سے بہشت پناہ

ایکدیہا در سبیکہ زندگایم در بہشت تا آنکہ ناخوالہاں وہی رغبتی نکنند در بہشت و سستی و ہمہی نہ کنند

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود عرض کردہ شدہ علی بن عتبہ

الْجَنَّةَ يَحِبُّ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا وَلَهُ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَيْءٍ

بهشت را دوست دارد که بازگردد به دنیای و باشد بر او آنچه در زمین است از چیز:

الْأَشْهَادُ يَتَمَنَّى أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا فَيُقْتَلَ عَشْرَ مَرَّاتٍ لِمَا

مهرش است که آرزو دارد که بازگردد به دنیای و کشته شود ده بار از جهت آنچه

يَوْمِي مِنَ الْكَرَامَةِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ

می باشد از بزرگی و ثواب متفق علیه و از عبدالله بن

عَمْرٍو بْنِ الْعَامِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

عمر بن قاص رضی عنایت که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود

الْقَتْلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُكَفِّرُ كُلَّ شَيْءٍ إِلَّا الدِّينَ

کشتن در راه خدا کفایت می کند هر چیزی بجز دین را

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

رواه مسلم و از ابی هریره رضی عنایت که آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَضَعُ اللَّهُ إِلَى رَجُلَيْنِ يَقْتُلُ أَحَدُهُمَا

علیه وسلم فرمود خنده میکند خدا را بوی دومر که میکشد یکی از آن دو مرد دیگری را

الْآخِرَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ يَفْتَاتِلُ هَذَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ

در آیند هر دو مرد بهشت را قتال می کند این یکی در راه خدا

فَيُقْتَلُ ثُمَّ يُتُوبُ اللَّهُ عَلَى الْقَاتِلِ فَيَسْتَشْهِدُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

پس کشته میشود پس می در آید بهشت را پس ترجیح می نماید خدا بر حمت بر قاتل که کافر بود و ایمان آورد پس شهادت میدهد متفق علیه

وَعَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ سَأَلْنَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ عَنْ هَذِهِ الْآيَةِ

در روایت است از مسروق گفت پرسیدیم از عبدالله بن مسعود را از تفسیر این آیت

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْمُونَ

و گمان مبر آنکه کشته شدند در راه خدا مرده بلکه زنده اند نزد پروردگار خود روزی داده میشوند تا آخرت

در کشته شده در راه خدا
جگر این را از این کشته شده

قَالَ إِنَّا قَدْ سَأَلْنَا عَنْ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

گفت ابن مسعود بدستیکه ما بجهنم پرسیدیم از تفسیر این آیت از آنحضرت صلی الله علیه و سلم

فَقَالَ أَرَأَيْتُمْ فِي أَجْوَابِ ظِلِّ خَضِرٍ لَهَا قَنَادِيدٌ مُعَلَّقَةٌ

پس فرمود آنحضرت ارواح شهیدان در درون پرندگان سبز است مر آن پرندگان را قنادهای است

بِالْعَرْشِ تَسْرُحُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ شَاءَتْ ثُمَّ تَأْوِي إِلَى تِلْكَ الْقَنَادِيدِ

بجز آنکه حکم آشیانه دارد می چرد آن طبله از بهشت هر جا که میخواهند بترسند می گیرند بسوی آن قنادهای

فَاظْلَعَ إِلَيْهِمْ رَيْثُكُمْ إِطْلَاعَةً فَقَالَ قَسَمْتُ لَكُمْ شَيْئًا قَالُوا أَيْ

پس مطلع شد بسوی ایشان پروردگار ایشان را بطبع شدنی بایات خاص پس فرمود آیا خواهم دانید

شَيْءٍ نَسْتَمِيهِ وَنَحْنُ نَسْرُحُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ شِئْنَا فَفَعَلَ

چیز خواهیم و حال آنکه ما می چریم از بهشت هر جا که می خواهیم پس کرد

ذَلِكَ بِمِثْلِ ثَلَاثِ مَرَّاتٍ فَلَمَّا دَرَأَ أَنَّهُمْ لَنْ يَتْرُكُوا مِنْ أَنْ يَسْأَلُوا

پروردگار این سوال را با ایشان سه بار پس بگویم که بدیدند ایشان که البته گذاشته نمی شود از خواستن

قَالُوا يَا رَبِّ زُرْهُمْ أَنْ تَرُدَّ أَرْوَاحَنَا فِي أَجْسَادِنَا حَتَّى نُقْتَلَ

گفتند ای پروردگار زور بگویم که باز گردانی جانهای ما را در تنهای ما تا آنکه کشته شویم

فِي سَبِيلِكَ مَرَّةً أُخْرَى فَلَمَّا رَأَى أَنَّ لَيْسَ لَهُمْ حَاجَةٌ تَرْكُوا

در راه تو و شهید شویم بار دیگر پس چون دانست پروردگار رحمتی که نیست بر ایشان را هیچ حاجت گذاشت

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

بر حالت اول روایت مسلم و روایت انس است از انس روایت کرد فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطَى الشَّهِيدُ ثَلَاثًا أَوَّلُ قَطْرَةٍ

صلی الله علیه و سلم داده می شود شهید را سه چیز اول قطره

مِنْ دَمِهِ يُغْفَرُ لَهُ بِهَا ذُنُوبُهُ وَأَوَّلُ مَنْ يَمْسُحُ التُّرَابَ

از خون او آمرزیده می شود مر او را بسبب آن که آن را در اول کسی که پاک می کند خاکها

از خون او

چیز خواهیم

گذاشت

عَنْ وَجْهِهِ زَوْجَتُهُ مِنَ الْخُورِ الْعَيْنِ إِذَا وَقَعَ جَنْبُهُ وَقَعَ

از روی وی و زوجه او باشد از زمان بخت و چون واقع شود بکلیت شهید زیرین واقع میشود

فِي الْجَنَّةِ رَوَاهُ الدَّيْلِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ لَمَّا كَانَ يَوْمُ أَحَدٍ

در بهشت روایت کرد دلیلی بخیرش را و روایت است از انس رضی الله عنه که بود جنگ احد

مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحِمَزَةٍ وَقَدْ جُدَّ وَقُتِلَ بِهِ

گذشت آنحضرت صلی الله علیه وسلم بجزه بن عبدالمطلب آل آنکه پاره پاره کرده و شکسته و شکرده

فَقَالَ لَوْلَا أَنُجِدَ لَأَزْكُتَهُ حَتَّى يَحْشُرَهُ اللَّهُ مِنْ بَطُونٍ

پس فرمود اگر نمی یافتیم برآینه میگذاشتم او را تا آنکه حشر گردد اندک او را خدا از شکمهای

السَّبَاعِ وَالْغَيْرِ وَلَمْ يُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنَ الشُّهَدَاءِ وَقَالَ

درنده و پرند و نه از مگذارد آنحضرت بر هیچ یکی از شهیدان و فرمود

أَنَا شَهِيدٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ

که من گواهی دهنده ام بر شما امروز و فرمود روز قیامت

بَابُ أَصْنَافِ الشُّهَدَاءِ

این باب در اقسام شهیدانست

عَنْ سَهْلِ بْنِ حَنِيفٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

روایت است از سهل بن حنیف رضی الله عنه گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الشَّهَادَةَ بِصِدْقٍ بَلَغَهُ اللَّهُ مَنَازِلَ

علیه وسلم که سوال میکند از خدا بیخالی شهادت بصدق برساند او را خدا ایستای مرتبه

الشُّهَدَاءِ وَإِنْ مَاتَ عَافِيًا شَهِدَ لَهُ الْمُسْلِمُونَ وَعَنْ أَبِي حُرَيْرَةَ

شهیدان را اگر چه بمیرد عاقل و برادرش خود رواه مسلم در وصیت است از ابی هریره

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا تَعْدُونَ الشُّهَيْدَ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم چه میدانید که شهید کیست در میان شما

فَيَكُونُ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمَوْ شَهِيدٌ

خداوند یا رسول الله کسی که کشته شده در راه خدا پس او شهید است

قَالَ إِنْ شَهِدَا أُمَّتِي إِذَا الْقَلِيلُ مَنْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَهُوَ

گفت آنحضرت بدرستی که شهیدان امت من بر این تقدیر بر آنند که اندکی کشته شود در راه خدا پس

شَهِيدٌ وَمَنْ مَاتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمَوْ شَهِيدٌ وَمَنْ مَاتَ فِي الطَّاعُونَ

شهید است و کسی که میرد در راه خدا پس شهید است و کسی که میرد در علت طاعون

فَمَوْ شَهِيدٌ وَمَنْ مَاتَ فِي الْبَطْنِ فَمَوْ شَهِيدٌ وَآلُ مُسْلِمٍ وَعَنْ

پس وی شهید است و کسی که میرد در علت شکم پریشی شهید است و راه مسلم در روایت است

أَنَسِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الطَّاعُونَ

از انس روایت گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم که طاعون

شَهَادَةٌ كُلُّ مُسْلِمٍ مُتَّفَقٍ عَلَيْهِ وَعَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ

سبب شهادت است بر مسلمان متفق علیه در روایت است از عایشه روایت گفت

سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الطَّاعُونَ فَأَخْبَرَنِي

که پرسیدم آنحضرت صلی الله علیه و سلم را از حقیقت طاعون پس خبر داد مرا

أَنَّهُ عَذَابٌ يَبْعَثُهُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَأَنَّ اللَّهَ جَعَلَهُ رَحْمَةً

آنحضرت که طاعون عذاب است که میفرستد خدا بر هر که بخواهد و خدا آنرا رحمتی قرار داده

لِلْمُؤْمِنِينَ وَلَيْسَ مِنْ أَحَدٍ يَقَعُ الطَّاعُونَ فَيَمُوتُ فِي بَلَدٍ صَابِرًا

بر مؤمنان و نیست از هیچ کس که واقع شود طاعون پس در ملک کند در شهر خود میمیرد

مُحْتَسِبًا يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يَصِيبُهُ إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ لَا كَأَنَّ لَهُ مِثْلَ أَجْرِ

و چشم داشته باشد و بداند که چیزی که بر او میفتد را از مصیبت که از او گذشته است

شَهِيدٍ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ صُرَيْفَةَ قَالَ قَالَ

شهید رواته البخاری در روایت است از سلیمان بن صریفه گفت که فرمود

خداوند آنرا رحمتی قرار داده است

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَتَلَهُ بَطْنُهُ لَمْ يُعَذَّبْ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کییکہ گشت اور اسکے اذذاب کردہ نشود

فِي قَبْرِهِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي عُبَيْسٍ قَالَ قَالَ

در فرائد رواه احمد و ترمذی و روایت است از ابن عباس ر. ه. گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَوْتُ عُرْبِيٍّ شَهَادَةٌ سَرَوَالٌ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم مردون در غربت شہادت است رواہ

بْنِ مَاجَةَ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ قَالَ لَوْ فِي رَجُلٍ

ابن ماجہ وروایت است از عبد اللہ بن عمرو رضی اللہ عنہما گفت مردی

بِالْمَدِينَةِ مِمَّنْ وَلَدَ بِهَا فَصَلِّ عَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بعدینہ از ان کس نیکو زائیده شده بودند بعدینہ پس گزیدند او را و آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

فَقَالَ يَا لَيْتَهُ مَاتَ بِغَيْرِ مَوْلِدٍ ۖ قَالُوا وَلَوْ لَكَ ذَلِكَ يَأْرَسُونَ اللَّهَ صَلَّ

پس فرمود آنحضرت ای کاشکه میسر داینمزد در غیر جای زامن دن خود گفتند ای صاحب خرد این آرزو

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا مَاتَ بَغَيْرَ مَوْلٍ قِيَسَ لَهُ

صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ بدبستیکہ مرد چون بمیرد در غیم مولد خود اندازہ گرفته شود مراور

مِنْ مَوْلَاهُ إِلَى مُنْقَطِعِ أَثَرِهِ فِي الْجَمَّةِ وَالسَّلْيِ وَابْنُ مَاجَةَ

از مولد او تا جامی پریده شدن نشان پای او در بهشت روانه لای و این ما به

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از امی هریره رضا گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

مَنْ مَاتَ مَرِيضًا مَاتَ شَهِيدًا وَوَقْتُ فِتْنَةِ الْقَبْرِ وَغُدَى وَرَيْحُ

کسی مردی را مرده شهید و نگاه داشته شود از فتنه و قهر و عذاب که در میر باها و شما نگاه

عَلَيْهِ يَرْقُوهُ مِنَ الْجَنَّةِ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَابْنُ هَشِيمٍ فِي

دوسے رزق از بہشت رواہ ابن ماجہ و سنن بیہقی در

فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَاتَ أَوْ قُتِلَ أَوْ وَقَصَّ قَرَسُهُ أَوْ بَعِيرُهُ

از وطن در راه خدا پس میرو یا گشته شود یا بیندازد و اسب و سب یا شتر وی

أَوْ لَدَغَتْ حَامَتُهُ أَوْ مَاتَ عَلَى فَرَسِهِ بِأَيِّ حَتْفٍ شَاءَ اللَّهُ

یا گزند او را گزند یا مرد بر فرس خود بهر مردگی که خواهد خدا

وَإِنَّهُ شَهِيدٌ وَإِنَّ لَهُ الْجَنَّةَ رِوَاةُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

پس بدرستیکه وی شهید است و بدرستیکه مر او است بهشت روه ابو داود و رو است

عُتْبَةَ بْنِ عَبْدِ السَّلَامِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عتب بن عبد سلمی رضا گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

الْقَتْلُ ثَلَاثَةٌ مُؤْمِنٌ جَاهِدَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

کشتگان ستم اندکی مسلمانی است که جهاد کرد بنفس خود و مال خود در راه خدا

فَإِذَا لَقِيَ الْعَدُوَّ قَاتَلَ حَتَّى يُقْتَلَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى

پس چون ملاقات کرد دشمن را قتال کرد تا آنکه کشته شد فرمود آنحضرت صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهِ فَذَلِكَ الشَّهِيدُ الْمُتَحَنِّنُ فِي

الله علیه و سلم در شان این مومن پس آن شهید است که متحنن شده

نَحْمَةُ اللَّهِ تَحْتَ عَرْشِهِ لَا يَفْضَلُهُ النَّبِيُّونَ إِلَّا بِدَعْوَةِ النَّبِيِّ

ذریعہ خدا است زیر عرش وی فاضل در این نیست و آن شهید را پیغمبران مگر به دعوت نبوت

وَمُؤْمِنٌ خَلَطَ عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا جَاهِدَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ

و دوم از کشتگان مسلمانیکه آمیخت کرد در نیک و کرد در بد جهاد کرد بنفس خود و مال خود

فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِذَا لَقِيَ الْعَدُوَّ قَاتَلَ حَتَّى يُقْتَلَ قَالَ النَّبِيُّ

در راه خدا وقتیکه ملاقات کند دشمن را قتال میکند تا آنکه کشته شود گفته است آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهِ مُصْمَرَةٌ تَحْتَ ذُنُوبِهِ وَخَطَايَاهُ

صلی الله علیه و سلم در شان این مجاهد این مسلمان است که محو میکند گناه و بدیها را

قابل باشد مثل اینجانب
در بنو ران را ساد گویند از قافه
و مثل تر بود به شکوه
شرح فارسی
مفسر
مفسر یک کننده

إِنَّ السَّيْفَ نَحْوُ الْخَطَايَا وَأَدْخِلْ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ شَاءَ

درستی که شمشیر کشته شدن بدان نحو پاک گردانده است هر گاه آن را در هر دره و دره و از هر دره

وَمَنْ أَفْقُ جَاهِدَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فَإِنَّ الْغَنَى الْعَدُوَّ قَاتِلَ حَتَّى

و سوار گشتن منافق است که جهاد کند با مال خود پس چون ملاقات کند دشمن را قتال میکند تا آنکه

يُقْتَلَ فَذَلِكَ فِي النَّارِ إِنَّ السَّيْفَ لَا يَحْمُو النِّفَاقَ مَرَاهُ الدَّارِ فِي

کشته می شود پس آن منافق در آتش و زنج است بدست که شمشیر نمی کند نفاق را در راه دانی

وَعَنْ فَصَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ

در روایت است از فضال بن عبید بن عمار که شنیدم عمر بن خطاب را

يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ

که میگفت شنیدم آنحضرت علیه السلام می گفت

الشَّهِيدُ أَوْ أَرْبَعَةٌ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ جَيِّدٌ الْإِيمَانِ كَفَى الْعَدُوَّ

شهادت آن چهار کس اند یک مرد مسلمان نیک و تیر ایمان که ملاقات کرده است دشمنان

فَصَدَّقَ اللَّهُ حَتَّى قُتِلَ فَذَلِكَ الَّذِي يَرْفَعُ النَّاسَ إِلَيْهِ أَعْيُنُهُمْ

پس راستگو گردانید خدا تا آنکه کشته شد آن مرد پس از آن که است که بر میدارند مردم

بِوَمِ الْقِيَمَةِ هَكَذَا وَرَفَعَ رَأْسَهُ حَتَّى سَقَطَتْ قَلَسُوتُهُ

روز قیامت همچین بود داشت سر خود را برافراشته تا آنکه افتاد کلاه و بر بخت مبالغه

فَمَا أَذِيرُيَ أَقْلَسُوتُهُ عُمَرُ أَرَادَ أَنْ قَلَسُوتُهُ الْبَنِي صَلَّى اللَّهُ

راوی گوید علی دالم که کلاه عمر را در آستانه است یا کلاه آنحضرت را علیه السلام

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَرَجُلٌ مُؤْمِنٌ جَيِّدٌ الْإِيمَانِ كَفَى الْعَدُوَّ

علیه و سلم گفت آنحضرت و شهادت دیگر مرد مؤمن نیک ایمان است که ملاقات کرده است دشمنان

كَأَمَّا ضَرْبُ جِلْدِهِ يَشْوِكُ طَلْحٍ مِنَ الْجُبْنِ أَنَاهُ

گویا زده شده است پوست او بخارهای درختان خاردار از جهت ترس که از خدا دارد

این حدیث است از فضال بن
عمر بن خطاب و از زین الدین
اشعری و الطحاوی و غیره

سَهْمٌ عَرَبٌ فَقَتَلَهُ فَمَوْنِي الدَّرَجَةِ الثَّانِيَةِ وَحُجْلٌ مُؤْمِنٌ

تیره که اند از طوایف معلوم نیست او را پس این شهید در پایه دوم است و شهید سوم تروکوس

خَلَطَ عَمَلًا صَالِحًا وَآخِرَ سَيِّئًا لِقِيَ الْعَدُوَّ وَفَصَدَّقَ اللَّهُ حَتَّى

که آمیخته است کردار نیک را و کردار دیگر را که بدست ملاقات کرد دشمن را پس تصدیق خدا را تا آنکه

قُتِلَ فَذَلِكَ فِي الدَّرَجَةِ الثَّالِثَةِ وَحُجْلٌ مُؤْمِنٌ أَسْرَفَ عَلَى

کشته شد پس آن مرد در جبروم است و چهارم مردی مسلمان است ولیکن اسراف کرده است بر

نَفْسِهِ وَلِقِيَ الْعَدُوَّ وَفَصَدَّقَ اللَّهُ حَتَّى قُتِلَ فَذَلِكَ فِي

نفس خود و معصیت ورزیده است و ملاقات دشمن را پس تصدیق کرد خدا را تا آنکه کشته شد پس آن مرد در

الدَّرَجَةِ الرَّابِعَةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ

پای چهارم است از سهیل بن یزید ترمذی و روایت است از ابی هریره را

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الشَّهَادَةُ خَمْسَةٌ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم که شهادت پنج قسم است

الْمَطْعُونُ وَالْمَبْطُونُ وَالْفَرِيقُ وَمَا حُبُّ الْهَدَمِ وَالشَّهِيدُ

یکه آنکه بعلت طاعون مردود است آنکه بعلت اسهال و استفراغ بطن جان داده است سوم آنکه در راه

فِي سَبِيلِ اللَّهِ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ

پنجم کشته شود در راه خدا متفق علیه و روایت است از جابر بن عبد الله که گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الشَّهَادَةُ سَبْعٌ

فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم که شهادت هفت نوع است

سَوِي الْقَتْلِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الْمَطْعُونُ شَهِيدٌ وَالْفَرِيقُ شَهِيدٌ

سوا کشته شدن در راه خدا طاعون زده شهید است و فریق شهید است

وَمَا حُبُّ ذَاتِ الْجَنْبِ شَهِيدٌ وَالْمَبْطُونُ شَهِيدٌ وَمَا حُبُّ الْحَرِيقِ

و صاحب ذات الجنب شهید است و بعلت شکم مرده شهید است و صاحب الحریق

شَهِيدٌ وَالَّذِي يَمُوتُ تَحْتَ الْهَذْمِ شَهِيدٌ وَالْمَرْأَةُ تَمُوتُ

شہید است و کسی که مردہ است زیر ہدم بنا شہید است و زنیکہ بمیرد بسبب زانیین

يَجْمَعُ شَهِيدٌ رَوَاهُ مَالِكٌ وَأَبُو دَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ

پس آن نیز شہید است رواہ مالک و ابو داؤد و النسائی

کتاب الصيد والذباح

کتاب در بیان صید و ذبايح

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَلَحْمُ الْخَنَازِيرِ وَمَا أُهِلَّ

حرام کردہ شد بر شما مردار و خون و گوشت خوک و آنچه آواز کردہ شود

لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيغَةُ

سر غیر خدا باد و آنچه بشمردن گمردہ باد و آنچه بچوب و سنگ زدن مردہ باشد و آنچه از بلندی زیر افتادہ

وَمَا أَكَلَ السَّبْعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذَنَحَ عَلَى النَّصَبِ

و آنچه خوردہ در ندہ باشد مگر آنچه ذبح کنید و حرام کردہ باشد و آنچه ذبح شد بر نصیب

وَأَنْ تَشْتَقِسْمُوا بِالْأَنْرِ لَا يُرْذَلُكُمْ فِسْقٌ

و آنچه قسمت کنید بر شید این فتن است

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ

روایت است از عبد اللہ بن عمرو بن العاص کہ آن حضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَتَلَ عُصْفُورًا فَمَا فَوْقَهَا

صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کسی کہ کشت بچشک را پس چیزے را کہ فوق او است

بَغَيْرِ حَقِّهَا سَأَلَ اللَّهُ عَنْ قَتْلِهِمْ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا

در صغریا در کبر بغیر حق آن سے پرسد اور ا خدا اذ قتل آن گفتہ شد یا رسول اللہ و چیست

حَقُّهَا قَالَ أَنْ يُذَبَّحَ فَيَاكُلَهَا وَلَا يَقْطَعَ رَأْسُهَا

حق کشتن او گفت آن حضرت حقش آنست کہ ذبح کند اورا پس خورد از او بزر و مراورا

۴
غیر خدا باد و آنچه بشمردن گمردہ باد و آنچه بچوب و سنگ زدن مردہ باشد و آنچه از بلندی زیر افتادہ
۴
روایت است از عبد اللہ بن عمرو بن العاص کہ آن حضرت
۴
صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کسی کہ کشت بچشک را پس چیزے را کہ فوق او است
۴
در صغریا در کبر بغیر حق آن سے پرسد اورا خدا اذ قتل آن گفتہ شد یا رسول اللہ و چیست
۴
حق کشتن او گفت آن حضرت حقش آنست کہ ذبح کند اورا پس خورد از او بزر و مراورا

فَيَرْبِي بِهَا رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالنَّسَائِيُّ وَالدَّارِيُّ وَعَنْ

پس میراند آن را رواه احمد و النسائی و دارمی و روایت است از

ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

ابن عمر نے گفت آنحضرت را شنیدم صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ يَنْهَى أَنْ تُصْبَرَ بِهَيْمَةَ أَوْ غَيْرِهَا لِقَتْلِ مُتَّفِقٍ عَلَيْهِ

و سلم کہ نبی سید را از آنکہ صبر و اداہ شود یعنی جسے کراہہ شود چارہ باد و غیر آن ابراہیمی مثل متفق علیہ

وَعَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَنَ مَنْ اخْتَدَى

وہم از وی مرویست کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم لعنت کردہ است کسی را کہ گزشتہ

شَيْئًا فِيهِ الرُّوحُ غَرَضًا مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ جَابِرٍ

چیزے را کہ در وی روح است ہدف و نشانہ متفق علیہ و روایت است از جابر رضی

قَالَ كُنْهُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الضَّرْبِ فِي

گفت کہ نبی کرد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم از زدن در

الْوَجْهِ وَعَنِ الْوَسْمِ فِي الْوَجْهِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ

روی بلحاظہ بتنازیہ و جزا آن آدم باشد یا حیوانے و نبی کرد از رخ کردن در روی و او ہم از

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ عَلَيْهِ حِمَارٌ وَقَدْ وَسِمَ

کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم گذشت بروخسے حال آنکہ بچینق داع کردہ شدہ است

فِي وَجْهِهِ قَالَ لَعَنَ اللَّهُ الَّذِي وَسِمَهُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

در روایت آن حمار گفت آنحضرت لعنت کناد خدا یغالی آن کسے را کہ طاع کردہ است اور رواہ

وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ عَدَوْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

وہ روایت است از انس کہ گفت با او و ہوم بسوئے آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ لِحَبِثٍ كَفَّ فَوَافَيْتُهُ

علیہ وسلم عبد اللہ بن ابی طلحہ را آنحضرت کند آنحضرت اور پس یا فتم من آنحضرت صرا

فِي يَدِهِ الْيَسَامُ كَيْمُ رِبَالِ الصَّدَقَةِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

در حالیکه دست راست آن پسر دایه سیکو و شتران زکوة را تا تمیز شوند از دیگر متفق علیه

بَابُ ذِكْرِ الْكَلْبِ

باب در ذکر کلب یعنی کدام کلب حکما با شستن جایز است و کدام جایز نیست

عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت است از ابن عمر رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

مَنْ اقْتَنَى كَلْبًا إِلَّا كَلْبَ مَاشِيَةٍ أَوْ ضَارٍ نَقَصَ مِنْ عَمَلِهِ

کسی که گرد آورد یعنی نگه دارد کسی را که برای گله یا برای کشاورزی نگه دارد یا یک شکاری را نقصان

كُلِّ يَوْمٍ قِيْرَاطَانِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي مُرَيْرَةَ مِمَّنْ

هر روز دو قیراط متفق علیه در روایت است از ابی هریره رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ اخْتَدَ كَلْبًا

که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسی که بگیرد کسی را

إِلَّا كَلْبَ مَاشِيَةٍ أَوْ صَيْدٍ أَوْ مَرْءٍ أَنْتَقَصَ مِنْ أَجِيرِهِ

مگر کسی که نگه داری موشی میکند یا شکاری میکند یا نگه داری زراعت میکند نقصان کرده و پیرا از روزی

كُلِّ يَوْمٍ قِيْرَاطَانِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ

هر روز یک قیراط متفق علیه در روایت است از عبد الله بن مغفل رض

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْلَا أَنَّ الْكَلَابَ أُمَّةٌ

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود اگر نبی بود که این سگها امتی

مِنَ الْأُمَمِ لَمَرَّتْ بِقَتْلِهَا كُلُّهَا فَأَقْتُلُوا مِنْهَا كُلَّ أَسْوَدَ

از امتها اند هر گاه امر میکردم بکشتن آن همه پس چون بکشد بکشد بکشد بکشد

بِهِمْ مَرَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ

که زید بن اسفند رواه است از ابو داود و دارمی و روایت است از ابن عباس رض

از ابن عمر رض گفت

از ابن عباس رض

قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ التَّخْرِيشِ بَيْنَ

کهنی کرده است آنحضرت صلی الله علیه وسلم از برغلانیدن و خشک انداختن میان

الْبَهَائِمِ وَهُوَ الْبَرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

چارپایان رواه ترمذی و ابو داود و روایت است از ابی هریره رضی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَصْعَبُ الْمَلَائِكَةُ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم همراه نمی شوند فرشتگان

دُفْقَةً فِيهَا كَلْبٌ وَلَا جَرَسٌ وَأَهْلُ مُسَلَّمٍ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ

گروهی را که در آن سگ است و نه گروهی را که جرس است رواه مسلم و ابی داود است از ابن عباس

عَنْ يَمْمُونَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصْبَحَ

از میمونہ رضی الله عنه آنحضرت صلی الله علیه وسلم صبح کرد

يَوْمًا وَاجِمًا وَقَالَ إِنْ جِبْرِيلُ كَانَ وَعَدَنِي أَنْ يَلْقَانِي

روزی خاموش و اندوگین و گفت آنحضرت در میان سبب گیر می که جبرئیل وعده کرده

الْيَسْلَةَ فَلَمْ يَلْقَنِي أَمَا وَاللَّهِ مَا أَخْلَفَنِي ثُمَّ وَقَعَ فِي نَفْسِهِ

اشتباه کرد گزشت پس ملاقات نکرد مرا آگاه باشید گویند بخلاف وعده که جبرئیل کریمت سبب گیر

جَرُّوْهُ كَلْبٌ تَحْتَ فُطَاطِلِهِ فَأَمْرِي بِهِ فَأَخْرَجَ ثُمَّ أَخَذَ

سگ بچم که افتاده بود زیر خیمه که بود آنحضرت مرا پس امر کرد بر آوردن آن پس بیرون آورده پسر

بِمِدِّ مَاءٍ فَنَضَحَ مَكَانَهُ فَلَمَّا آمَسَ لَقِيَ جِبْرِيلَ فَقَالَ

بست ترفیع آن را پس شنید آنحضرت در جای که سگ پشته بود پس هرگاه خام کرد پیش آمد آنحضرت جبرئیل

لَقَدْ كُنْتُ وَعَدْتَنِي أَنْ تَلْقَانِي الْبَارِحَةَ قَالَ أَهْلٌ وَلَكِنَّا

سبب بجهتین وعده کرده بودم تو را که ملاقات خواهی کرد مرا دی شب گفت جبرئیل ولیکن ما فرشتگان

لَا نَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ وَلَا صُورَةٌ فَأَصْبَحَ رَسُولُ اللَّهِ

در نمی آیم خانه را که در وی سگ است یا صورت پس صبح کرد پیغمبر خدا

این حدیث در فضیلت
جبرئیل است
بیان فرمودن گردن چارپایان
سگ در آن روز است

این حدیث در فضیلت جبرئیل است

این حدیث در فضیلت جبرئیل است

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَئِذٍ فَأَمَرَ بِقَتْلِ الْكِلَابِ حَتَّى أَنَّهُ يَأْمُرُ

صلی اللہ علیہ وسلم آن یوم کہ شنید از جبرئیل این سخن پس امر کرد بکشتن مگان تا آنکہ چنانکہ امر

يَقْتُلُ كَلْبَ الْحَائِطِ الصَّغِيرَ وَيَتْرُكُ كَلْبَ الْحَائِطِ الْكَبِيرَ

بکشتن یک بوستان خرد و میگذارد که بوستان بزرگ که در آن زیادت احتیاج است

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ

رواه مسلم وروایت است از ابی هریره رض که بود آن حضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَيُّهَا الرِّقَوْمُ مِنَ الْإِنصَارِ وَدُونَهُمْ

صلی اللہ علیہ وسلم نے اندھرا کے قومی راہنما راوردستان

ذَارُ فَشَقْ ذَالِكَ عَلَيْهِمْ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ تَأْتِي دَارُ فَلَانٍ

سُورَةُ الْاِنشِرَافِ

وَلَا تَأْتِي دَارَنَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَأْتِي فِي

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ

ذاریہو کلبا قالوا ان فی داریہو سنورا فقال الیہی
سراے شما سگ است مگر بیدار سبک در سرای شان گر بجاست پس فرمود آنحضرت

أَلَمْ يَكُنْ لَهُ الْإِسْمُ مِنْ قَبْلُ إِذْ يَدْعُوهُ - أَلَمْ يَكُنْ لَهُ الْإِسْمُ مِنْ قَبْلُ إِذْ يَدْعُوهُ - أَلَمْ يَكُنْ لَهُ الْإِسْمُ مِنْ قَبْلُ إِذْ يَدْعُوهُ

صلی اللہ علیہ وسلم ایسے سب سے روایہ الذاکر لکھی
صلی اللہ علیہ وسلم گریب از قسم درندہ است مضائقہ ندارد روایہ در کفنی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَابُ قَتْلِ الْمُؤْذِيَّاتِ

باب در بیان گشتن ایزادسندگان

عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت است از ابن عمر ر. ک. که شنیدند آنحضرت را صلی الله علیه و

يَقُولُ أَفْتُلُو الْحَيَاتِ وَاقْتُلُوا إِذَا الظُّفَيْتَيْنِ لَا يَمُرُّانَ فَانْتَمَا

که میگفت بشیداران را بشید مار خداوند هفتیه را و بشید پادشاه را که نام او بزرگوار است پس بشید

يَطْمَسَانِ الْبَصَرَ وَيَسْتَقِطَانِ الْحَبْلَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَبَيَّنَّا

این دو قسم را نباید میکرد و آنند بیای را و طلب بود و سبکند باریکم را گفت عبد الله پس در انسانی

أَنَا طَارِدُ حَيَّةٍ أَقْتُلُهَا نَادَانِي أَبُو الْبَابَةِ لَا تَقْتُلْهَا

آنکه حمله کردم و مار را که بکشم او را آورد و او را ابوالباب انصاری که کش این مار را

فَقُلْتُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِقَتْلِ الْحَيَّاتِ

پس گفتم که آنحضرت صلی الله علیه و سلم امر کرده است بمکشتن ماران تو چون منع میکنی

فَقَالَ إِنَّهُ نَهَى بَعْدَ ذَلِكَ عَنْ ذَوَاتِ الْبُيُوتِ وَهُنَّ الْعَوَامِرُ

پس گفت بدرستی آنحضرت نهی کرد بعد از آنکه در کشتن و ذیوت و این ماران که در خانه و بی باطن کائنات است

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أُمِّ شَرِيكٍ عَنْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

متفق علیه و روایت است از ام شریک ر. ه که آنحضرت صلی الله

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِقَتْلِ الْوَنَرِغِ وَقَالَ كَانَ يَنْفُخُ عَلَى

علیه و سلم امر کرده است بمکشتن سام ابرس و فرمود آنحضرت بود و نزع که دم میکرد

أَبَوَائِهِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ أَنَّ

بر ابا ابراهیم متفق علیه و روایت است از سعید بن ابی وقاص ر. ه

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِقَتْلِ الْوَنَرِغِ وَاسْمَاهُ

که آنحضرت صلی الله علیه و سلم امر کرد بمکشتن نزع و نام کرده است او را

فَوَيْسِقَارُ وَاهُ مُسْلَرٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ

فاصلک رواه سلم و روایت است از ابی هریره ر. ه که آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَتَلَ وَنَرِغًا فِي أَوَّلِ حَرْبَةٍ

صلی الله علیه و سلم فرمود کسی که بکشد سام ابرس را در اول زد و ن

كُتِبَتْ لَهُ بِأَقْبَى حَنْتَةٍ فِي الثَّانِيَةِ دُونَ ذَلِكَ فِي الثَّلَاثَةِ

نوشته میشود برای او در اول دوم نوشته میشود برای او و فرموده شد و کسی که بکشد او را در

از غدا رانندگی
گزارش گویند که فی تحفه الاخیر
تجربہ شائق الاذکار ۱۰۱

دُونَ ذَلِكَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ نَفَقَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

نوشته می شود و در اکثر زدن دوم رواه مسلم و در اولی مرویت گفت فرمود و محضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَرَّصَتْ نَمْلَةً نَبِيًّا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ فَأَمَرَ بِقَرِيصَةٍ

صلی اللہ علیہ وسلم گزید مورچہ پیغمبر اذ غیب ان را پس امر کہ بقریہ

الْمَلِ فَأُحِوتَ فَأَوْحَىٰ اللَّهُ تَعَالَىٰ أَنْ قَرِّصَتِكَ نَمْلَةً أَحْرَقَتْ

کلمه که سوخته شود پس سوخته شد پس وحی فرستاد خدا یتیم آلی بسوی آن یتیم را از جنت آنگاه نزدیک

أُمَّةٌ مِنَ الْأُمَمِ شَيْخٌ مُتَّفَقٌ وَعَنْ نَزِيدٍ بْنِ خَالِدٍ

مورچہ جی لورو ہے رازدرو ہے یہی سچ سچ سید خدا سخی بیہودا است اریں

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَسْبُوا الَّذِينَ بَيْنَ يَدَيْكُمْ

١٠٠٠

وَأَنَّهُ يُوْثِقُ لِلصَّلَاةِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَرَوَاهُ سَعِيدُ بْنُ سَمِينٍ
زَيْرَاحُ بْنُ سَعِيدٍ رَجُلٌ كَرِيمٌ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَرَوَاهُ إِسْحَاقُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ
وَرَوَاهُ إِسْحَاقُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ وَرَوَاهُ إِسْحَاقُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ وَرَوَاهُ إِسْحَاقُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ

ثَوَانِي لَنَا قَالَا قَالَ أَلَمْ تَكُنَا أَتَيْنَاكُمَا مِن قَبْلُ فَأَكْرَمْتُمَا وَقَالَا لَوْ كُنَّا نَعْلَمُ أَنَّكَ سَأَلْتَنَا بِزَكَاةٍ فَغَلَبْتَنَا قَالَا إِنَّكَ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

بن ابی لیثہؓ کہ فرمود الخفرت سے اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا ظَهَرَتِ الْحَيَّةُ فِي الْمَكْنِ فَقُولُوا أَلَمَّا بِنَا

علیہ وسلم چون کپڑا آید مار در جانی سکونت پس گوید مر آن مار را بدرستی که ما

نَسْرُكَ بِعَهْدِ رُوحٍ وَبِعَهْدِ سُلَيْمَانَ بْنِ أَوْدَانَ لَا تُؤْخِرُنَا

سوال میگویم ترا بعد از لوح و بعد از لیسان بن داود این را که ایذا نمی مارا

وَأَن عَادَتْ فَأَتَوُهَا دُوَاهُ الرِّمِيدِ يَوْمَئِذٍ يَنْظُرُونَ

قَالَ آتِ الْكِتَابَ ۚ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْمَوْلُودُ ۚ فَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَضِلُّ مُنَازَعَةً فِيهِ ۚ فَانْهَ عَنْ نِسَاءكَ وَأَخِيصْكَ وَالْأَنْفُسَ الَّتِي أُوتِيَ بِهَا ۚ فَسَبِّحْ لِلَّهِ مَا يَكُونُ لَكُمْ بِهِ عَذَابٌ ۖ

گفت فرمود اکھفرت سے اللہ علیہ وسلم

مَا سَأَلْنَا عَنْهُمْ مِنْ دُخَانٍ بَنَاهُ هُوَ وَمَنْ تَرَكَ شَيْئًا مِنْهُمْ خِيفَةً

صلح کرده ایم ما اینان را از آن باز که جنگ ده ایم ایشان را و کسی که ترک کند و کس چیز را اذان ماران ازین

فَلَيْسَ مِنَّا رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ

پیشیت آن کس را رواه ابو داود و روایت است از ابن مسعود رض گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْتُلُوا الْحِمَّاتِ كُلَّ هُنَّ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم بکشید ماران همه ماران را

فَمَنْ خَافَ تَارَهُنَّ فَلَيْسَ مِنِّي رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ

پس کسی که ترسد کینه کشی آنها را پس نیت آنکس از من رواه ابو داود و النسائی

وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از ابن مسعود رض که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قَالَ أَقْتُلُوا الْحِمَّاتِ كُلَّهَا إِلَّا الْيَمَانَ الْأَبْيَضَ الَّذِي كَانَ

فرمود بکشید ماران را همه ماران را مگر مار خرد سفید را آن که مانند

قَضِيبُ فِضَّةٍ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ

شاخ لقبره است رواه ابو داود و روایت است از ابی هریره رض گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا وَقَعَ الذُّبَابُ

فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم وقتی که بیفتد مگس در آوند

فِي إِنَاءٍ أَحَدِكُمْ فَاْمَقْلُوهُ فَإِنَّ فِي لَحْدِهِ جَنَاحَيْهِ دَاءٌ وَفِي

یک از شما پس غوطه بیدار و در آن ظرف پس بزدید که در یک از دو بازو او زهر است و در بازوی دیگر

الْآخَرِ شِفَاءٌ فَإِنَّهُ يَتَّقِي بِجَنَاحِهِ الَّذِي فِيهِ الدَّاءُ فَلْيَغْسِمْ رَوَاهُ

تدرستی پس بزدید که ماه سیدار و غس در آن تقدیم بازوی خود که در زهر است پس باید که غوطه بیدار

أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ النَّبِيِّ

ابو داود و روایت است از ابی سعید خدری رض اذان حضرت

۲
صلح کرده ایم ما اینان را از آن باز که جنگ ده ایم ایشان را و کسی که ترک کند و کس چیز را اذان ماران ازین
پیشیت آن کس را رواه ابو داود و روایت است از ابن مسعود رض گفت فرمود
آنحضرت صلی الله علیه وسلم بکشید ماران همه ماران را
پس کسی که ترسد کینه کشی آنها را پس نیت آنکس از من رواه ابو داود و النسائی
در روایت است از ابن مسعود رض که آنحضرت صلی الله علیه وسلم
فرمود بکشید ماران را همه ماران را مگر مار خرد سفید را آن که مانند
شاخ لقبره است رواه ابو داود و روایت است از ابی هریره رض گفت
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا وَقَعَ الذُّبَابُ
فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم وقتی که بیفتد مگس در آوند
فِي إِنَاءٍ أَحَدِكُمْ فَاْمَقْلُوهُ فَإِنَّ فِي لَحْدِهِ جَنَاحَيْهِ دَاءٌ وَفِي
یک از شما پس غوطه بیدار و در آن ظرف پس بزدید که در یک از دو بازو او زهر است و در بازوی دیگر
الْآخَرِ شِفَاءٌ فَإِنَّهُ يَتَّقِي بِجَنَاحِهِ الَّذِي فِيهِ الدَّاءُ فَلْيَغْسِمْ رَوَاهُ
تدرستی پس بزدید که ماه سیدار و غس در آن تقدیم بازوی خود که در زهر است پس باید که غوطه بیدار
أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ النَّبِيِّ
ابو داود و روایت است از ابی سعید خدری رض اذان حضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَوْقَعَ الذُّبَابُ فِي الطَّعَامِ

صلی اللہ علیہ وسلم کہ گفت وقتیکہ بیفتد گیس در طعام

تَأْمُقْلُوهُ فَإِنَّ فِي أَحَدِ جَنَاحَيْهِ سَمٌّ وَفِي الْآخَرِ شِفَاءٌ وَرَأَيْتُهُ

پس غوطہ زنید اور آپس میں دیکھو کہ ایکے از دو بازو کے اوز سر است و در بازو دیگر شفاست و بدست می

يُقَدِّمُ السَّمَّ وَيُؤَخِّرُ الشِّفَاءَ رَوَاهُ فِي شَرْحِ الشُّنَّةِ وَعَنْ ابْنِ

پیشر می اندازد بازو سے زہر را و پس می اندازد بازو سے شفا را رواہ در شرح السنۃ و ابن

عَبَّاسٍ قَالَ تَخَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ قَتْلِ

ابن عباس رحمہ کہ آنحضرت بھی کردہ است صلے اللہ علیہ وسلم از کشتن

أَرْبَعٍ مِنَ الذُّوَابِ الثَّمَلَةُ وَالنَّحْلَةُ وَالْهُدُودُ وَالصُّرَدُ رَوَاهُ

چهار از دو اب یکے مورچہ کہ پیش از آنکہ بگذرد دوم کس شہد سوم بگردد چهارم صرر رواہ

أَبُو أُوْدُودٍ وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ الْخَثَنِيِّ بِرَفْعِ الْجَنِّ

ابوداؤد و الدارمی و روایت است از ابی ثعلبہ خثنی کہ رفع میکند حدیث را البوی جحد

ثَلَاثَةٌ أَصْنَافُ صِنْفٍ لَهُمْ أَجْنَعَةٌ يَطِيرُونَ فِي الْهَوَاءِ

سه گونہ اند در قسم قسمی ہستند کہ مرایان را بازو است کہ می چوند در ہوا

وَصِنْفٌ حَيَّاتٌ وَكِلَابٌ وَصِنْفٌ يَحْمِلُونَ وَيُظْعَنُونَ

و قسمی دیگر ماران و گمان اند و صنف دیگر کہ فرود می آیند در جاہ و بچھا و آلا میکنند دران و کوچ میکنند

و قسمی دیگر ماران و گمان اند و صنف دیگر کہ فرود می آیند در جاہ و بچھا و آلا میکنند دران و کوچ میکنند

رَوَاهُ فِي شَرْحِ الشُّنَّةِ

رواہ در شرح السنۃ

بَابُ الْأَظْمَةِ

باب در بیان آداب طعام

عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت است از ابن عمر کہ گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

حدیث صحیح است
طایر می است
چهار از دو اب یکے مورچہ کہ پیش از آنکہ بگذرد دوم کس شہد سوم بگردد چهارم صرر رواہ
ابوداؤد و الدارمی و روایت است از ابی ثعلبہ خثنی کہ رفع میکند حدیث را البوی جحد

جحد

روایت صحیح است

لَا يَأْكُلْنَ أَحَدُكُمْ شِمَالَهُ وَلَا يَشْرَبَنَّ بِهَا فَإِنَّ الشَّيْطَانَ

البسته باید که نخوردی از شما بدست چو البسته باید که نتوشد بدست چپ هم زیرا که شیطان مخدود

يَأْكُلُ مِنْ ثَمَرِهِ وَيَشْرِبُ مِنْ أَرَاؤُهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ جَابِرٍ مَقَالٌ

بدست چو می آید بدست چو رواه سلم و روایت است از جابر رفته گفت

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَحْضُرُ

شنیدم آنحضرت را علی الله علیه وسلم گری گفت بدرستی که شیطان حاضر می شود

أَحَدُكُمْ عِنْدَ كُلِّ شَيْءٍ مِّنْ شَأْنِهِ حَتَّى يَخْضُرَ عِنْدَ طَعَامِهِ فَإِذَا

یکے از شما را نزد هر چیز از شان آن یکتے تا آنکه حاضر می شود نزد طعام و پس چون

سَقَطَتْ مِنْ أَمْدِكُمُ اللَّقْمَةُ فَلْيُحْطَ مَا كَانَ بِهَا مِنْ أَدَى شَرِّ

بیتقد از دست سباز شما لقمه پس باید که دو هزاران لقمه چیز به مخلوط است این از اکی ملو و می سبازد

لِيَأْكُلَهَا وَلَا يَدْعُهُمُ الشَّيْطَانُ ۖ فَمَا أَفْرَغَ فَلْيَلْعَقْ أَصَابِعَهُ

پس خود را در اندازد و برای شیطان پس چون فاسق شود از خوردن پس باید که یسید انسان خود را

فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي فِي أَيِّ طَعَامِهِ تَكُونُ الْبَرَكَةُ سَمَوَاتٍ

پس بدست میاید در دلدردام جزوی از اجزای جسمی میاید برکت اروا

مُسْلِمٌ وَكَانَ نَبِيَّهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 سَلَّمَ وَرَوَاتُهَا مِنْ أَهْلِ الْإِسْلَامِ

۹۲

وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَكَلَ فِي قُصْعَةٍ فَلَيْسَ بِهَا اسْتَغْفِرَتْ لَهُ
وَسَلَّمَ فَمَنْ أَكَلَ مِنْ قُصْعَةٍ فَلَيْسَ بِهَا اسْتَغْفِرَتْ لَهُ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لَكَ شَاكِرِينَ

قصۃ زوہ احمد و الزمردی و ابن ماجہ و الداری
برائے وی کلاس رواہ احمد و الترمذی و ابن ماجہ و الدار

وَعَلَىٰ رَأْسِهِ سِتْرَةٌ مِّنَ ثَمَرِ النَّخْلِ لَمْ يَكُنْ فِيهَا عِصْيَانٌ لِّمَن كَانَ مُبْتَلًى

و سن ابن عباس قال كان أحب الناس إلي (صحيح) عليه
وروايت است از ابن عباس روایت کرده بود که محبوبترین لعالم نزد پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الزَّيْدُ مِنَ الْخَبَرِ وَالزَّيْدُ مِنَ الْحَيْسِ
 رواه أبو داود وروایت است ام ابی انی رفته گفت که داخل شد بر بن آنحضرت
 رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أُمِّ هَانِيٍّ قَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَعِنْدَكَ شَيْءٌ قُلْتُ لَا إِلَّا خُبْرٌ
 و سر کس فرمود بیار آنچه حاضر است حالی نیست از آن بخور شش خانه که در و سر که است رواه ترمذی
 يَا بَنِي خَلٍّ فَقَالَ هَاتِي مَا أَقْرَبَيْتُ فِيهِ خَلٍّ رَوَاهُ الزَّمِزْدِيُّ
 و سر کس فرمود بیار آنچه حاضر است حالی نیست از آن بخور شش خانه که در و سر که است رواه ترمذی
 وَعَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 وَرَوَيْتُ است از ابی جحیفه رفته گفت فرمود آنحضرت صلے الله علیه
 وَسَلَّمَ لَا أَكُلُ مُتَكَبَّرًا وَاهُ الزَّمِزْدِيُّ وَعَنْ قَتَادَةَ عَنْ
 و سر کس فرمود بیار آنچه حاضر است حالی نیست از آن بخور شش خانه که در و سر که است رواه ترمذی
 أَنَسٍ قَالَ مَا أَكَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى خَوَانٍ وَلَا
 گفت انس رفته بخورد آنحضرت صلے الله علیه وسلم طعام را نهاده بر خوان و نخورد
 فِي سُكْرَةٍ وَلَا خَبْرَةٍ مَرَّقٌ قَبْلَ لِقَاءِ قَتَادَةَ عَلَى مَا يَأْكُلُونَ
 و سر کس فرمود بیار آنچه حاضر است حالی نیست از آن بخور شش خانه که در و سر که است رواه ترمذی
 قَالَ عَلَى السُّفَرِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ مَا
 گفت بر سفره رواه بخاری وروایت است از ابی هریره رفته گفت که
 عَابَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَعَامًا قَطْرَانِ اشْتَهَاهُ أَحَدُهُ
 عیب نکرد هیچ چیز را صلے الله علیه وسلم هیچ طعمی را سرنگز و اگر خوش شید آنطعام که پیش می آورد بخورد
 وَإِنْ كَرِهَهُ تَرَكَهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ
 و اگر او را نخواست میل داشت از آن نمی خورد متفق علیه وروایت است از عایشه رفته گفت

صلى الله عليه وسلم
 وروایت است از ابی جحیفه رفته گفت فرمود آنحضرت صلے الله علیه
 وروایت است از ابی هریره رفته گفت که
 وروایت است از عایشه رفته گفت

و سر کس فرمود

عیب نکرد

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ الْحُلُوءَ وَالْعَسَلَ

بود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم دوست میداشت حلوارا و شهد را

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ جَابِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

رواه البخاری و روایت است از جابر رضی الله عنه استیکه آنحضرت صلی الله علیه وسلم

سَأَلَ أَهْلَهُ الْأَدَمَ فَقَالُوا مَا عِنْدَنَا إِلَّا خَلٌّ فَدَعَا بِهِ فَجَعَلَ

طلبید از خانه خود تا بخورد از این گفتند نیست نزد ماگر سرکه پس طلبید سرکه را پس خوردن گرفت

يَأْكُلُهُ يَقُولُ نِعْمَ الْأَدَمُ لِلْخَلِّ نِعْمَ الْأَدَمُ لِلْخَلِّ وَهُوَ مُسَلُّو عَنْ

نان بآن سرکه میگفت بقصد مرح نیکو بخور شل است سرکه نیکو بخور شل است سرکه برای ناکید رواه

إِبْنُ أَبِي يُونُسَ قَالَ كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُرْبَ طَعَامٍ

ابن ابی یونس روایت گفت بودیم ما نزد آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس نزدیک گردانیده شد طعام

فَلَمْ أَرِ طَعَامًا كَانَ أَغْظَى بَرَكَهٍ مِنْهُ أَوَّلَ مَا أَكَلْنَا وَلَا أَقَلَّ بَرَكَهٍ

پس ندیدیم هیچ طعام را که بزرگتر از او بودی بزرگتر از آن طعام و را تباهی وقت خوردن ماو ندیدیم کمتر از او بزرگتر

فِي آخِرِهِ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ هَذَا قَالَ إِذَا ذُكِرْنَا اسْمُ

در وقت آخر آن گفتیم مای رسول خدا چگونه بود حال این طعام که در اول برکت داشت و در

اللَّهُ حِينَ أَكَلْنَا ثُمَّ قَعَدَ مِنْ أَكَلٍ لَمْ يُسَمِّ اللَّهَ فَأَكَلَ

آخر بے برکت شد فرمود آنحضرت که ما خوردیم در ابتدا بسم خدا بهتر شد لکن خوردن نام خدا بزرگتر

مَعَهُ الشَّيْطَانُ رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَنِ عَنْ عَائِشَةَ

باو شیطان سبب گیتی این بود رواه فی شرح السنه و روایت است از عایشه رضی الله عنها

قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ

گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم چون بخورد یکی از شما

فَنَسِيَ أَنْ يَذْكُرَ اللَّهَ عَلَى طَعَامِهِ فَلْيَقُلْ بِسْمِ اللَّهِ أَوَّلَهُ وَآخِرَهُ

پس فراموش کند ذکر کردن نام خدا را بر طعام بخورد اول پس باید که بگوید احری ایما که یاد آمدیم الله اوله

يَا عِكرَاشُ هَذَا الْوَضُوءُ مِمَّا غَيَّرَتِ النَّارُ مَا أَهْلُ التَّوْحِيدِ يُ

اسے عکراتش این و صواظ طوام است کہ تغییر داد، است از آتش و پخته شده است رواہ نزدی

وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و روایت است از انس بن مالک ر. ع. گفتند من و مود آتیم حضرت علی (ع) علیه

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَيِّدُ إِدَامِكُمُ الْبَلْخُ رَأَى ابْنَ مَاجَةَ وَعَنْ

و سلم بهترین نان خورشش شما را کسب رواه ابن اعمه و روایت است

اسماء بنت ابی بکر انتہا کانت اذا انبت یترید امرت بہ

از اسماء نسبت ابی کریم بود عادت و چون آوردیم این را شکله نزد و میفرمود پس شید و نماز را

فَقَطَعِي حَتَّى تَذْهَبَ قُوَّةُ دُمَائِيهِمْ وَتُضِلُّوا إِلَى سَمَوَاتِ السَّمَاءِ

پس پوشیده میشد تا آنکه برود چشم و غلبه دود و کرب و دنیفت بدرستیکه شنیدم آن غمگین را

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهُ أَكْثَرُ الْبَرَكَاتِ سَوَاءٌ الدَّارِ مِ

صلی اللہ علیہ وسلم کہ مکلف ازین محرم بداند. و این مذهب بابرکت است و اوام دارم

وَعَنْ نُبَيْشَةَ عَنْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ

و از غلشه رفتم و دست گفتم و منم و آن غلضت صلوات الله علیه و سلم

كُلُّ فِي قَصَصَةٍ لِّمَنْ يَّهْتَدِي ۚ وَلَئِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا فَمَا آتِئْتُوكُمُ الْبَالُغَةَ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۚ

ن ی لطف و مکر و عوارض و غیره

مِنْ النَّارِ كَمَا عَتَقْتَهُ هُوَ الشَّيْطَانُ وَارْزُقْهُ عَنْ نَفْسِهِ

از آنکه دوزخ حاکم آزاد کند و از آنکه

فَقَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكْعَةً مِنْ أَلْبَاءِ فَقُلْتُ

فمن بعد ذلك فليحذر من أن يفتن به

بَارِسُوْا لِلّٰهِ اِنَّكَ لَئِيْهِ الْاٰلَةُ الْاَوَّلٰى ۝۹۰

وَبِالْحَمْدِ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

إِنِّي مَا لَكَ الْكُفْرِيَّيْنِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

ابن مالک اشعری رضی که وی شنید آنحضرت صلی الله

وَسَلَّمَ يَقُولُ لَيْشَرَّ بَنِي نَاسٍ مِنْ أُمَّتِي الْحَزَنِيُّونَ نَهَابُ بَنِي سَمِيهَا

علیه وسلم را که میگفت سرگینه باشد که بخزند بعضی مردان از امت من حمر را نام می نهند حمر را نام

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَإِنْ مَاجَهٌ وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ سَمِعْتُ

رواه ابو داود و ابن ماجه و روایت است از جابر رضی گفت شنیدم

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا سَمِعْتُمْ بُبَاحَ الْكَلْبِ

پیغمبر خدا را صلی الله علیه وسلم که میگفت چون بشنیدید آواز سگ

وَنَهَيْتِ الْحَمِيرَ مِنَ اللَّيْلِ فَتَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

و آواز خران را در شب پس پناه جوئید بخدا از شیطان رجیم

فَاتَّهَنَ يَرَبِّنَ مَا لَا تَرَوْنَ وَ أَقْلُوْا لِلْخُرُوجِ إِذَا هَدَّاتِ الْأَرْجُلُ

زیرا که این سخن در خران می بینند چیزی را که نمی بینید شما و کمتر کنید بیرون آمدن را از خانه و قنایان را در راه

فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَبْتَ مِنْ خَلْقِهِ فِي لَيْلَتِهِ مَا يَشَاءُ وَ أَجِيفُوا

زیرا که خدا عزوجل بپراکنده و بیرون می آرد از خلق خود در شب چیزی را که میخواهد و برهم زید و بند کنید

الْأَكْوَابِ وَ أَذْكُرُ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَفْتَحُ بَابًا

در خانه سراسر او بگیرد نام خدا را بران زیرا که شیطان نمی تواند کشود در را

إِذَا جِيفَ وَ ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ غَطُّوا الْجَرَادَ وَ أَكْفُوا

چون بسته شود و برده شود نام خدا بر او پوشیدند بلبلان کوزه را را که در و

الْأَلْيَةِ وَ أَذْكُرُ الْقُرْبَ رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَنِ عَنْ

ابن ابی نعیم که در کتابش را که عالی باشد تا از وحشات چیزی در و نموده و بلبلان به بندید و کوزه را

ابن عَبَّاسٍ قَالَ جَاءَتْ فَارَةُ تَحْمِلُ الْقَيْلَةَ فَالْقَيْلَةُ بَيْنَ

و ابن عباس رضی گفت آمد موشی در حالیکه میبرد این موش قیل را حمل می نمود و اخذ قیل را

الْقَوْمُ وَلْيَعِزِّرْ فَإِنَّ ذَلِكَ يُجْلُ حَلِيسَهُ فَيَقْبِضُ يَدَهُ عَنْهُ
 مردم از خردون و اگر پروا بداند که عذر خود را حاضر کند زیرا که دست بر دوش آن در عذر تر شده بگوید الله مستبش
 أَنْ يَكُونَ لَهُ فِي الطَّعَامِ حَاجَةٌ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَالْبَيْهَقِيُّ
 و شاید که باشد حلیس در امور حاجت بطعام رواه ابن ماجه و بیهقی
 فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
 در شعب الایمان و روایت است از عمر بن خطاب رفته گفت فرمود آنحضرت
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُوا لِمَجَاعَةٍ وَلَا تَفِرُّوا إِنْ الْبَرَكَةَ
 صلی الله علیه وسلم بخورید باجاعة و جدا جدا بخورید زیرا که برکت
 مَعَ الْجَمَاعَةِ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ
 باجاعة است رواه ابن ماجه و روایت است از ابی هریره رفته گفت
 قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ السُّنَّةِ أَنْ
 فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم از جمله سنت است که
 يُخْرَجَ الرَّجُلُ مَعَ ضَيْفِهِ إِلَى بَابِ الدَّارِ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ
 بیرون آید مرد با همان خود جهت تکمیل او تا در سرا رواه ابن ماجه و روایت است از
 ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْخَيْرُ
 ابن عباس رفته گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم خیر و برکت
 أَسْرَعُ إِلَى الْبَيْتِ الَّذِي يُوَكَّلُ فِيهِ مِنَ الشُّفْعَةِ إِلَى سَنَامِ الْبَعِيرِ
 زودتر آنست که بروی خانه که خورده میشود طعام یعنی با همان از رسیدن کار و بگویند شتر
 رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ وَحْشِيِّ بْنِ حَرْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ
 رواه ابن ماجه و روایت است از وحشی بن حرب از پدر خود
 أَنَّ أَصْحَابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ
 دیدار خود وحشی که پدر سیدک یعنی یاران آنحضرت صلی الله علیه وسلم گفتند ای رسول خدا

از تقصیر خود در خدمت آن بزرگوار
 تقصیر من در خدمت آن بزرگوار
 و از خود و خود جان ندهد که بگوید
 میبایست که در اکل خنک این است
 زیرا که در حدیث دیگر آمده است
 و این تقدیر و قدرت خود نشود
 نیست از آنست که الهیات
 مع شمس را در این عالم
 من الشفق و کمان شمس
 است و تقصیر کمان شمس
 است که او را بگوید اینست
 که بیشتر از این اعصاب می بیند
 و بخند از جهت زیاده قدرت
 ۶۲۹
 بنظر آنکه آنست آن نم
 زیرا که شمس کار در آن
 زودتر آنست که بروی خانه
 شمس الهیات طعنه

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّا نَأْكُلُ وَلَا نَشْبَعُ قَالَ فَلَعَلَّكُمْ تَفْتَرُونَ

صلی اللہ علیہ وسلم ہاں ہر چیز کھیتے ہیں مگر پی نہیں پیتے فرمود شاید جدا جدا مینورید

قَالُوا نَعَمْ قَالَ فَاجْتَمِعُوا عَلَى طَعَامِكُمْ وَأَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ

گفتند صحابہ آ رہے ہیں چنانچہ فرمود آگھفرت میں اجماع کنید بر طعام خود و ذکر کنید نام خدا

يُبَارِكُ لَكُمْ فِيهِ دَوَاهُ أَبُودَاوُدَ

تا برکت دادہ شود در شمارا در طعام رواہ ابو داود

بَابُ فِي ذِكْرِ لِبَاسِ النَّبِيِّ وَالنَّهْيِ عَنِ الْإِسْبَالِ

باب در بیان لباس آنحضرت و نہی از چروا اسبال

وَالْأَحْمَرُ وَالْحَمِيرُ وَجُلُودُ السَّبَاعِ وَثَوْبُ الشَّهْرِ

و در رنگ سرخ و لباس خیر و دیار پوست درند و پارچه کہ برے شہت است

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ أَخْرَجَتِ الْبَيْتُ عَائِشَةُ نِسَاءً

روایت است از ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ کہ گفت بیرون آورد بوسے ما عائشہ رضی اللہ عنہا

مَلْبَدَةً أَوْ أَمْرًا أَعْلِيًّا فَقَالَتْ قُبِضَ دُوحٌ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و قبضہ ہوا دوحہ و از اسے درخت پس گفت قبض کردہ دوحہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَيْنِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ

علیہ وسلم درین دو جامہ متفق علیہ - و روایت است از عائشہ رضی اللہ عنہا کہ گفت

كَانَ فَرَّاشُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي يَنَامُ

بود بستر خواب آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ خواب کردے

عَلَيْهِ رَأَى مَا حَشَوْهُ لَيْفٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهَا قَالَتْ كَانَ

بروچہم رؤیت کردہ شدہ کہ در میان او پوست خوابیدہ بجا پہ متفق علیہ و ہم از عائشہ رضی اللہ عنہا

وَسَادَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي يَشْكِي عَلَيْهِ

پاش آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ تکیہ می کرد بر دے

جمع
ابو جابر الواسع
ابو جابر الواسع
ابو جابر الواسع

در بیان لباس

بِالْعَامِئِمْ فَإِنَّهَا سَيِّمَاءُ الْمَلَكَةِ وَارْتُخُوها خَلْفَ ظَهْرِ كُرْ

دستار وزیر که دستار علامت فرشتگان است و بگذارد بر اطراف علایم را پس پشت خود را

رواه البيهقي في شعب الإيمان وعن عمرو بن شعيب

رواه بیہقی در شعب ایمان و روایت است از عمر بن شعیب

عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از پدرش و پیر او از جد عمر گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ يُرَى أَثَرُ نِعْمَتِهِ عَلَى عَبْدِهِ سَوَاءُ التَّوَمِّذِ

بدرستیکه خدادست میدارد که دیده شود اثر لغت خود بر سبده خود رواه ترمذی

وَعَنْ مَعَاذِ بْنِ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وروايت است از معاذ بن انس رفا كه آنحضرت صلى الله عليه وسلم

قَالَ مَنْ أَكَلَ طَعَامًا ثُمَّ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنِي هَذَا

فرمود کسیکه بخورد طعامی را پسر گوید شکرم خدا را که بخوراند مرا این خوردنی در مانند مرا

الطَّعَامَ وَمَرَاقِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا ثَوَّةٍ غُفْرَةٍ تَقْدَمُ

این طعام را بے حول و بے قوۃ کہ از جانب من باشد آمرزیده شود هر چه گذشتہ است

مِنْ ذَنبِهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَنَرَادَ أَبُو دَاوُدَ وَمَنْ لَيْسَ

از گنابان او رواه ترمذی و زیاده کرد ابو داؤد و سیکه پوشد

تَوَّابًا فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي هَذَا وَرَزَقَنِيهِ مِنْ غَيْرِ

جامہ راہیں بگوید شکر مر خدا سے را کہ پوشانید مرا این را و داد مرا این جامہ را بے

حَوْلِي مَنِي وَلَا قُوَّةَ غُفْرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ

حول وبے قوتہ کہ از جانب من باشد آمرزیده شود مرا در اسیر چنگدشته است از گناہان وی

وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وروايت است از ابن عمر و نه گفت فرمود آنحضرت **علي الله عليه وسلم**

مِنْ ثِيَابِ الْكُفَّارِ فَلَا تَلْبَسْهُمَا فِي رِوَايَةٍ قُلْتُ اغْسِلْهُمَا قَالَ بَلْ

از جنس جامه های کافران است پس پیش آنها را و در روایتی آمده است که گفت علی بن ابی طالب از فرمود آنحضرت

أَخْرِقْهُمَا ثُمَّ رَأَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ وَنُفَّالٍ

بوزان آن هر دو جامه را رها نمود و در روایت است از عیسی بن عمر و نفال

مَرَّ جُلٌّ وَعَلَيْهِ ثَوْبَانِ أَحْمَرَانِ فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

گذشت مردی و بر او دو جامه سرخ بود پس سلام کرد آن مرد بر پیغمبر خدا

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ رَأَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ

صلی الله علیه وسلم پس جواب سلام داد و در روایت ترمذی و ابو داود

وَعَنْ عُمَرَ وَأَنَسٍ وَابْنِ الزُّبَيْرِ وَابْنِ أُمَامَةَ عَنْ

در روایت است از عمر و انس و ابن زبیر و ابن اُمَامَة

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ لَبَسَ الْحَرِيرَ فِي

از آنحضرت صلی الله علیه وسلم از هر جامه که فرمود آنحضرت بزرگ بپوشد جامه حریر در

الدُّنْيَا لَمْ يَلْبَسْهُ فِي الْآخِرَةِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ

دنیا نپوشد آن را در آخرت متفق علیه در روایت است از ابن عمر

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم این پوشید

يَلْبَسُ الْحَرِيرَ فِي الدُّنْيَا مِنْ لَخْلَاقٍ لَهُ فِي الْآخِرَةِ مُتَّفَقٌ

حریر را در دنیا که لختی است که در آخرت متفق

عَلَيْهِ وَعَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ نَهَانَا رَسُولُ اللَّهِ

علیه در روایت است از حذیفه که گفت که نبی کرد ما را

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَشْرَبَ فِي أَنْبِيَةِ الذَّهَبِ الْفِضَّةِ

صلی الله علیه وسلم از نوشیدن در ظرف های طلا و نقره

گفتند از آنحضرت صلی الله علیه وسلم از احراق جامه های کافران است پس پیش آنها را و در روایتی آمده است که گفت علی بن ابی طالب از فرمود آنحضرت

أَخْرِقْهُمَا ثُمَّ رَأَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ وَنُفَّالٍ

بوزان آن هر دو جامه را رها نمود و در روایت است از عیسی بن عمر و نفال

مَرَّ جُلٌّ وَعَلَيْهِ ثَوْبَانِ أَحْمَرَانِ فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

گذشت مردی و بر او دو جامه سرخ بود پس سلام کرد آن مرد بر پیغمبر خدا

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ رَأَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ

صلی الله علیه وسلم پس جواب سلام داد و در روایت ترمذی و ابو داود

وَعَنْ عُمَرَ وَأَنَسٍ وَابْنِ الزُّبَيْرِ وَابْنِ أُمَامَةَ عَنْ

در روایت است از عمر و انس و ابن زبیر و ابن اُمَامَة

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ لَبَسَ الْحَرِيرَ فِي

از آنحضرت صلی الله علیه وسلم از هر جامه که فرمود آنحضرت بزرگ بپوشد جامه حریر در

الدُّنْيَا لَمْ يَلْبَسْهُ فِي الْآخِرَةِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ

دنیا نپوشد آن را در آخرت متفق علیه در روایت است از ابن عمر

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم این پوشید

يَلْبَسُ الْحَرِيرَ فِي الدُّنْيَا مِنْ لَخْلَاقٍ لَهُ فِي الْآخِرَةِ مُتَّفَقٌ

حریر را در دنیا که لختی است که در آخرت متفق

عَلَيْهِ وَعَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ نَهَانَا رَسُولُ اللَّهِ

علیه در روایت است از حذیفه که گفت که نبی کرد ما را

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَشْرَبَ فِي أَنْبِيَةِ الذَّهَبِ الْفِضَّةِ

صلی الله علیه وسلم از نوشیدن در ظرف های طلا و نقره

وَأَنْ تَأْكُلَ فِيهَا وَعَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ وَالرِّيبَاجِ وَأَنْ يَتَخَلَّسَ

واز خوردن دین ظروف و از پوشیدن جامه ابریشم و از نشستن

عَلَيْهِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ

بر عمر یرو دیا مستفق علیه و روایت است از ابن عمر رضی الله عنهما که آنحضرت صلی الله علیه و آله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ لُبْسِ الْحَرِيرِ الْأَهْكَذِ أَوْ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ

علیه وسلم نهی کرد از پوشیدن جاکت ابریشمی مگر اینچنین یعنی این مقدار و برداشت پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصْبَعِيهِ الْوُسْطَى وَالسَّابِقَةَ وَخَمَمَهُمَا

صلی اللہ علیہ وسلم دو انگشت خود را که میانه است و انگشتی که متصل است از جانب زنگشت و چوهارم

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ فِي رِوَايَةِ إِبْرَاهِيمَ أَنَّهُ خَطَبَ بِالْحَجَا بِمَكَّةَ

متفق علیہ و در روایتی مسلم را آمده که عمر رضی خطیب خواند بجای میر

فَقَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ لُبْسِ

پس گفت در خطبہ منی کردیم خدای تعالیٰ علیہ وسلم از پوشیدن

الْحَرِيرُ الْأَمْوَضُ أَصْبَعَيْنِ أَوْ ثَلَاثِ أَرْبَعٍ وَعَنْ إِبْنِ مَوْسَى

حریر کر جائے دو انگشت یا سه انگشت یا چهار انگشت و روایت است از ابی موسی

الاشعري رضي الله عنه قال احمل

اشعری رضا کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود حلال ساختہ

الَّذِينَ يَحْتَرِبُونَ الْإِنْفَاتِ مِنْ أَمْتِي وَحُرْمَ عَلَى ذُكُورِهَا

و مباح گردانیده شد از استعمال طلا و پوشیدن ابریشم مرزبان را از دست من و حرام گردانیده شد

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالتَّسَائِيُّ وَعَنْ أَبِي رَجِيحَانَ لَهُ

رواہ ترمذی و نسائی و روایت است از ابی ریحانہ رضی

قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ عَشْرٍ مِنَ الْوَشْرِ

که نمی کرد آنحضرت صلی الله علیه و سلم از ده خضبلت از تیز کردن دندان و باریک گردانیدن

اے
 زندانِ خود را جاکِ یک گردن
 اطراف آن دایرهٔ فعلِ پیران
 گشتنداشتِ بہت نوجوان
 می پدید آید ۱۲۱ مجمع ۳۰ دی

وَالْوَشْيُ وَالنَّفْعُ عَنْ مُكَامَةِ الرَّجُلِ الرَّجُلُ بِغَيْرِ شَعَارٍ

اطراف آن و از خلاصیدن سوزن در پوست بسمه یانبل و از کندن سوسمی از لجه و راس و از مفاصل

وَمُكَا مَعَةِ الْمَرْءِ الْمَرْءِ بِغَيْرِ شَعَارٍ وَأَنْ يُجْعَلَ الرَّجُلُ

و سخنهای مرد با مردم بیجا سه گفت و فتنه نباشد و بی گداز سخنهای زن با زن بیجا سه و بی گداز کرد و انیدن

فِي اسْفَلِ شَيْأِهِ حَوِيْرًا مِثْلَ الْأَعَاجِمِ أَوْ يَجْعَلُ عَلَى

مرد در زیر جافہائے خود جامہ پریشی را اندر عجمیان و نیز از گردانیدن مرد و بر

مَنْكِبِهِ حَرْبٌ أَمْثَلُ الْأَعْرَاجِمِ وَعَنِ النَّبِيِّ وَعَنْ

دو شه‌ای خود خدیو عجمان و نهی کرد از

رُكُوبِ النُّمُورِ وَكِبُوسِ الْخَنَازِيرِ الَّالِذِي سُلْطَانِ رَوَاهُ

فطرت کردن مال مردم را و نبی کردن از سواری بر پوست یوز و از پلشتیدن خاتم مکر از برای کینه

أَبُو الدَّوْدَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

ابو داؤد و از ابی سهریره رف مرویت کہ گفت آنحضرت

صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقْبَلُ الْمَلَأَكَةُ رُفْقَةً

صلی اللہ علیہ وسلم ہمراہ مئی روند فرشتگان گرد ہے را

فِيهَا جِلْدٌ نَمِيْرَةٌ وَأَبُو دَاوُدَ وَعَيْنُ ابْنِ عُمَرَ

که در آن گروه طبع درنده است که آن را بپزد گویند رواه ابوداؤد و از ابن عمر رضی الله عنهما

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لَيْسَ

کہ فرمود آنحضرت علی اللہ علیہ وسلم کیلئے پڑھا

تَوْبُ شَهْرَةٍ فِي الدُّنْيَا أَلْسَبَهُ اللَّهُ تَوْبَ مَذَلَّةٍ فِي الْآخِرَةِ

نوبت شهرت را بچشم عالم بقصد غرر و تلبود دنیا بپوشاندا و را خدا بیجا حاکم بین بدان بپوش

فأما أحمد وأبو داود ومāja باب الخاتم والحلي والجراس

روداد احمد ابو داؤد و ابن ماجه باب در بيان خاتم و امثال آن از بخش صلی و اجر اس

۱۲۰۱، اسٹیشن وکلی، محلہ بشارتہ، روڈ ۱۲۰۱

گرواند در حد قیامت ۱۲

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ رَأَى خَاتِمًا مِنْ ذَهَبٍ فِي يَدِ رَجُلٍ فَنَزَعَهُ فَطَرَحَهُ

وَسَلَّمَ وَاِذَا الْكُشْتَرِيُّ رَأَى الْظَلَّارَ دَرَدَتْ مِرْدُكُهَا بِرُكْبَتَيْهِ وَأَنَا فِي يَدِهَا خَاتَمٌ

فَقَالَ يَمُدُّ أَحَدُكُمْ إِلَى الْجَمْرِ مِنْ نَارِ فَيَجْعَلُهَا فِي يَدِهِ فَقِيلَ لِلرَّجُلِ

بِئْسَ فَرْسُودٌ تَصْنَعُ يَكْنُسُ بِهَا أَفْكَرَ الْأَشْرَامِ وَنَحْنُ بِنُفْسٍ كَوْنُهَا أَنْزَلَتْهُ خُودُكَ

بَعْدَ مَا ذَهَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُذْ خَاتَمَكَ

بَعْدَ أَنْ رَفَعْتَ الْكُشْتَرِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا بَدَأَ الْكُشْتَرِيُّ خُودًا

إِنْ تَنْفَعُ بِهِ قَالَ لَا وَاللَّهِ لَا أَخَذَهُ أَبَدًا وَقَدْ طَرَحَهُ رَسُولُ اللَّهِ

بِحَجَرٍ يَفْرُوقُ عَنْهُ أَنْ تَقَعُ كُنْتُ أَنْزَلْتُكَ بَعْدَ الْكَلْبِ الْأَزْهَرِ وَالْأَكْبَرِ فَتَقْبَلُهَا خَاتَمٌ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عَلِيٍّ أَنَّهُ قَالَ النَّبِيُّ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَازْنِ عَلَى رُكْبَتَيْهِ كَمَا أَخْبَرْتَنِي

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَ حَبِيرًا فَجَعَلَهُ فِي يَمِينِهِ وَأَخَذَ ذَهَبًا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُنْتُ حَاتِمًا بِرُكْبَتَيْهِ وَأَنَا فِي يَدِهَا خَاتَمٌ

فَجَعَلَهُ فِي شِمَالِهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ هَذَيْنِ خَوَارِجُ عِلْدِ كُؤُوسِ أُمِّي

وَنَهَادَ أَنْ رَأَى دَرَدَتْ جَبْجَبَتْ خُودُهَا بِرُكْبَتَيْهِ وَأَنَا فِي يَدِهَا خَاتَمٌ

رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ وَالتَّيَمِيُّ وَعَنْ بُرَيْدَةَ أَنَّ النَّبِيَّ

رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ وَالتَّيَمِيُّ وَرَوَايَتُهَا مِنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِي رَجُلٌ عَلَيْهِ خَاتِمٌ مِنْ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُنْتُ كُنْتُ بِرُكْبَتَيْهِ وَأَنَا فِي يَدِهَا خَاتَمٌ

مِثْلَ مَا لِي أَحَدٌ مِنْكَ يَمْنَحُ الْأَصْنَامَ

بِرُكْبَتَيْهِ وَأَنَا فِي يَدِهَا خَاتَمٌ

فَطَرَحَهُ ثُمَّ جَاءَ وَعَلَيْهِ خَاتَمٌ مِنْ حَدِيدٍ فَقَالَ مَا لِي أَرَاهُ

در کتب معتبره

پس انداخت آن مرد از خود انگشتری را پستتر کرد آن مرد و حال آنکه بود بر دست انگشتری از آن پس برین روایت

عَلَيْكَ حُلِيَّةٌ أَهْلُ النَّارِ فَطَرَحَهَا فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مِنْ أَيْنَ

بر تو زینور در پیشش دوزخیان پس انداخت آن مرد آنرا پس عرض کرد اے رسول خدا از چه

شَيْءٍ أَخَذْتُهُ قَالَ مِنْ دَمِ قِوْلٍ وَلَا تَمْنُهُ وَتَقَالِدُوا أَوَّاءَ التَّمِيزِيِّ

چیز را از من انگشتری را فرمود ساز از لغو و تامل کن انگشتری را تامل کن بلکه کمتر از آن کن رواه ترمذی

وَأَبُو دَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ وَعَنْ ابْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ مَوْلَاهُ لَمْ يَذْهَبَتْ

و ابو داود و نسائی و مرویت از عبد الله بن الزبیر نے کہ مولاء ایشان نبود

بِأَنَّهُ الزُّبَيْرِيُّ إِلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ وَفِي ذَلِكَ الْجَرَّاسُ فَقَطَعَهَا

دخترک زبیر را ابو عمر بن الخطاب رح در پاسے دخترک جس سہا ہوئے نے زینور کے

عُمَرُ وَقَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ

بر حدیث جس کہ آواز میگوید مثل جس پس برید آنرا عرض روایت گفت پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم

مَعَ كُلِّ جَرَّاسٍ شَيْطَانٌ سَرَّوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

باہر جس شیطانے ست رواہ ابو داود و روایت میکند

بُنَانَةَ مَوْلَاهُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَبَّانَ الْأَنْصَارِيُّ

بنانہ مولاء عبد الرحمن بن حبان انصاری

كَانَتْ عِنْدَ عَائِشَةَ إِذَا دَخَلَتْ عَلَيْهَا بِجَارِيَةٍ

ازو سے کہو سے بود نزد عائشہ صدیقہ رضی اللہ عنہا در آورده شدہ عایشہ دخترک بود بر آن

وَعَلَيْهَا جَلَّاجِلٌ يُصَوِّتَنَ فَقَالَتْ لَا تَدْخُلْنَهَا عَلَيَّ إِلَّا أَنْ تَقْطَعَنَّ

جلجل کہ آواز میگوید آن جلجل پس گفت حالت را باید کہ در کنار دآن زن کہ در آورده

جَلَّاجِلَهَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تَدْخُلُ

جلجل اورا زیر اکمن شنیدہ ام پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم کہ کیفیت مدح و تحسین

این حدیث را کتب معتبره

الْمَلَائِكَةُ بَيِّنَاتٍ فِيهِ جَرَسٌ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

فرستگان خانه‌ای که در وی جرس است رواه ابو داود و روایت است از ابی هریره رض

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُحَلِّقَ

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود کسی که دوست دارد که حلقه بیندازد

جَيْبَهُ حَلَقَةً مِنْ نَارٍ فَلْيُحَلِّقْهُ حَلَقَةً مِنْ ذَهَبٍ مَنْ أَحَبَّ أَنْ

در بینی یا در گوشش دوست خود را از آتش و دوزخ پس کسی که حلقه بپوشاند او را از طلا و کیمیا

يُطَوَّقَ جَيْبَهُ طَوَّقًا مِنْ نَارٍ فَلْيُطَوِّقْهُ طَوَّقًا مِنْ ذَهَبٍ وَمَنْ

که در گردن اندازد دوست خود را طوق از آتش پس گو طوق سازد گردن او را از طلا و کیمیا

أَحَبَّ أَنْ يُسَوِّرَ جَيْبَهُ سَوَّارًا مِنْ نَارٍ فَلْيُسَوِّرْهُ سَوَّارًا مِنْ ذَهَبٍ

دوست میدارد که بپوشاند دوست خود را دست بر بختن از آتش پس کسی که بنیدازد دوست و می سوار از طلا

وَلَكِنْ عَلَيْكُمْ بِالْفِصَّةِ فَالْعَبُوبُ بَاهِرَةٌ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

و لیکن بر شما باد که زیور یکبار زیور از نقره زیور پس بود و تعب کسی بیفصد و بازید زیور از روی رواه ابو داود

عُقْبَةُ بْنُ عَامِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَمْنَعُ أَهْلَ

در روایت است از عقبه بن عامر رض که آنحضرت صلی الله علیه وسلم بود که منع میکرد آنها را که

الْحِلْيَةِ وَالْحَرِيرِ يَقُولُ إِن كُنْتُمْ تُحِبُّونَ حِلْيَةَ الْحَنَّةِ وَحَرِيرَهَا

اهل زیور و حریر بودند از پوشیدن آن و میگفت اگر هستید شما که دوست میدارید زیور و حریر را و حریر آن را

فَلَا تَلْبَسُوهَا فِي الدُّنْيَا رَوَاهُ النَّسَائِيُّ وَعَنْ مَالِكٍ مِنْهُ

پس نپوشید آن را در دنیا رواه النسائی و مشول است از امام مالک رض

قَالَ أَنَا كَرِهْتُ أَنْ يَلْبَسَ الْفُلَانُ شَيْئًا مِنْ الذَّهَبِ لِيَبْلُغَنِي

که میگفت من کرده می پندارم که بپوشد نیده خود پس فرستگان را چیزی را از جنس طلا زیرا که به تحقیق

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ التَّخَنُّقِ لَذَهَبٍ أَكْرَهُ لِلرِّجَالِ

که پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم نهی کرده است از تنهیدن حاتم طلا پس من کرده پندادم و کفر

بَابُ اللَّحْيِ وَالشَّوَارِبِ وَالتَّهْيِ عَنْ نَتْفِ

باب در مسائل لحيه و شوارب و تهيه و نكندن

الشَّيْبِ ذِكْرُ الْخَضَابِ الْقَرْعِ وَالْإِكْتِمَالِ

موی سفید و ذکر خضاب و قزع و سر

وَالْمُخْتَنِينَ وَالْمُتَرَجِّلَاتِ وَالْوَصِلِ وَالْوَشْمِ

و مختنین و مترجلات و وصل و وشم

عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت است از ابن عمر رضی الله عنهما گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

خَالِفُوا الْمُشْرِكِينَ أَوْفِرُوا اللَّحْيَ وَاحْفُوا الشَّوَارِبَ وَفِي رِوَايَةٍ

مخالفت کنید مشرکان را پس و افز دراز کنید ریش را و کوتاه بپوشید شوارب و در روایتی

أَنَّهُمْ كَوَالِ الشَّوَارِبِ وَأَعْفُوا اللَّحْيَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

آنهاست که آنها را بپوشید شوارب را و افز ریش را و در روایتی که در آن اتفاق است

أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْفِطْرَةُ

ابن هریره رضی الله عنه روایت گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم الفطرة

خَمْسٌ الْخِتَانُ وَالْإِسْتِحْدَادُ وَقَصُّ الشَّارِبِ وَتَقْلِيمُ

پنج است بچه ختان دوم استعمال حدید در حلق عان و سوم کوتاه کردن سبیل و چهارم گرفتن

الْأَظْفَارِ وَنَتْفُ الْإِبْطِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَنَسٍ

ناخنهای دست و پای و بر کردن موی بغل اتفاق است علیه و روایت است از انس رضی الله عنه

قَالَ وَقَتَ لَنَا فِي قَصِّ الشَّارِبِ تَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ وَنَتْفُ الْإِبْطِ

گفت وقتی که ما را در قص شوارب تقليم اظفار و نتف ابط

وَحَلَقُ الْعَانَةِ أَنْ لَا تَزُولَ أَكْثَرُ مِنْ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَرَأَى مُسْلِمٌ

و حلق عانة آنکه از آنجا که اکثر از چهارين شبها نماند و مسلم دید

خان رسالت است
نزد امام ابی حنیفه و اگر چه
و اگر علی بعضی کتافیه و اگر چه
اسلام است اما اگر اجتماع مثل شری
بزرگ آن شود و اگر چه امام ابی حنیفه
چنانکه از آن و اشال آن بود
چنانکه از آن و بعضی از کتافیه
نزد امام ابی حنیفه و اگر چه
و اگر چه امام ابی حنیفه است
بعضی گویند و از آنست
عقیده و از بعضی نیست
و از بعضی نه سال و از بعضی نه سال
و از بعضی نه وقت که در آنست
باید پیش از اینست
و اگر چه امام ابی حنیفه است
که سنت است
بزرگ واجب است و اگر چه
باز نباشد و اگر چه امام ابی حنیفه
استعمال صلب است و اگر چه
که در آنست و اگر چه امام ابی حنیفه
و بعضی نیز بجا که در آنست
و بعضی نیز در آنست
آن که گویند و از آنست
و اگر چه امام ابی حنیفه است
آن که گویند و از آنست

و حلق عانة آنکه از آنجا که اکثر از چهارين شبها نماند و مسلم دید

قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُصُّ أَوْ يَأْخُذُ مِنْ

گفت که بود آنحضرت صلی الله علیه وسلم می برید یا می گرفت از

شَرَابِهِ وَكَانَ إِبْرَاهِيمُ خَلِيلُ الرَّحْمَنِ يَفْعَلُهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

بروت خود و بود ابراهیم که آن را می کرد رواه ترمذی

وَعَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ

در روایت است از زید بن ارقم که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

سَلَّمَ قَالَ مَنْ لَمْ يَأْخُذْ شَرَابَهُ فَلَيْسَ مِنَّا رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

و سلم فرمود کسی که از بروت خود و لبث نکرد آنرا پس نیست از ما رواه احمد و ترمذی

وَالنَّسَائِيُّ وَعَنْ عُمَرَ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ

ترمذی و نسائی و در روایت است از عمرو بن شعیب از پدرش از جدش

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَأْخُذُ مِنْ لَحْمَتِهِ

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم بود که می گرفت از لحیم مبارک خود را

مِنْ عَرَضِهَا وَطَوَّلَهَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ رُوَيْفِعِ

از پهنائی و درازی و دراز می کرد ترا پس از من پس خبره مردم را

بْنِ ثَابِتٍ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بن ثابت را گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

يَا رُوَيْفِعُ لَعَلَّ الْحَيَاةَ سَتَطُولُ بِكَ بَعْدِي فَأَخْبِرِ النَّاسَ

ای رویفیع شاید که زندگی دراز گردد ترا پس از من پس خبره مردم را

أَنَّ مِنْ عَقْدِ لَحْمَتِهِ أَوْ تَقَلَّدَ لَهُ وَتَرَأَى أَوْ اسْتَلْقَى بِرَجْمِ

پرسه کشیده که زنده زایش خود را یا کشیده قلابه سازد و زده را یا استنجا کند پس بگویند

دَابَّةٍ أَوْ عَظْمٍ فَإِنَّ مُحَمَّدًا مِنْ بَرِيٍّ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

یا پایی یا استخوان بدستیکه محمد صلی الله علیه وسلم از هر که این کار را کند نیز راست

و از آنحضرت صلی الله علیه وسلم می برید یا می گرفت از شرب او و رواه احمد و ترمذی و نسائی و در روایت است از عمرو بن شعیب از پدرش از جدش از رسول الله صلی الله علیه وسلم که می گرفت از لحیم مبارک خود را و دراز می کرد ترا پس از من پس خبره مردم را و بن ثابت را گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم یا رویفیع شاید که زندگی دراز گردد ترا پس از من پس خبره مردم را و از پهنائی و درازی و دراز می کرد ترا پس از من پس خبره مردم را و بن ثابت را گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم یا رویفیع شاید که زندگی دراز گردد ترا پس از من پس خبره مردم را و از پهنائی و درازی و دراز می کرد ترا پس از من پس خبره مردم را

رواه ابو داود و ترمذی

أَبَادَابُ الْخَلَاءِ مِنْ مَشْكُوتٍ وَعَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ مَعَهُ

باب آداب الخلاء از مشكوت - وروایت است از یحیی بن سعید راضی

أَنَّهُ سَمِعَ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ يَقُولُ كَانَ إِبْرَاهِيمُ خَلِيلٌ

که وی شنید سعید بن المسیب را که می گفت بود ابراهیم خلیل

الرَّحْمَنُ أَوَّلُ النَّاسِ خَيْفًا لُضَيْفًا وَأَوَّلُ النَّاسِ اخْتِشًا

الرحمن اول کسی که خفا داشت همان کرد و اول کسی که در خفا

وَأَوَّلُ النَّاسِ قَصَّ شَارِبُهُ وَأَوَّلُ النَّاسِ رَأَى الشَّيْبَ

و اول کسی که پست کرد برود و اول کسی که دید پیری را و سومی سعید را

فَقَالَ يَا رَبِّ مَا هَذَا قَالَ التُّبُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَقَالَ

پس گفت ای پروردگار من چیست این گفت پروردگار من تبارک و تعالی این باعث وقار

يَا إِبْرَاهِيمُ قَالَ يَا رَبِّ بَرَأْدِي وَقَالَ رَأَى مَا لَكَ

گفت ابراهیم ای پروردگار من زیادت گردان مرا موجب وقار رواه مالک

وَعَنْ كَعْبِ بْنِ مُرَّةٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و روایت است از کعب بن مره راضی از آنحضرت صلی الله علیه و آله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ شَابَ شَيْبَةً فِي الْإِسْلَامِ كَالْهُنَاءِ

علیه و سلم که فرمود آنحضرت کسی که پیر شد در مسلمانان می باشد پیر است مرا و اسباب پیر شدن

يَوْمَ الْقِيَمَةِ رَأَى الْوَيْدِي وَالنَّسَائِيَّ وَعَنْ عَمْرِو بْنِ

روز قیامت رواه ترمذی و روایت است از عمرو بن

شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

شعیب از پدرش و او از پدر خود که جد عمر است گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و آله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَنْتَفُوا الشَّيْبَ فَإِنَّهُ نُورٌ الْمُسْلِمِينَ شَابَ شَيْبَةً

علیه و سلم نه چینیید موهای سفید را زیرا که پیری نورانیت مسلمان است کسی که پیر شود پیر شدن نورانی

فِي الْإِسْلَامِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِهَا حَسَنَةً وَكَفَّرَ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةً

در مسلمانی می نویسد خداوند تعالی برای وی بسبب آن یکی پادشاه و محو میگرداند و ان شاء الله بسبب آن گنای را

وَرَفَعَهُ بِهَادِرَاجَةٍ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

دلمند میگردد اند اورا بجبهت آن پایه رواه ابو داؤد و از ابی هریره رفع مروی است

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْيَهُودَ وَالنَّصْرَةَ

که آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود بدستیکه یهود و نصاری

لَا يَصْبِغُونَ فَمَا لِفُؤُوهُمْ مُتِّفِقٌ عَلَيْهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ

حضاب نمی کنند پس مخالف است. کنید ایشان را مستفی علییه و روایت است از ابن عباس رضی

قَالَ مَرَّ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ قَدْ خَضِبَ

گفت که گذشت بر آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم مردی سے کہ بمحقق خطاب کر دہ بود

بِالْحَنَاءِ فَقَالَ مَا أَحْسَنَ هَذَا قَالَ فَمَرَّ أَخْرُقُذُ خَضِبَ

کما پس فرمود آنحضرت ۴ چه خوب است این لفت ابن عباس پس آن گذشت مردی نیکو خلق

بِالْحَيَاءِ وَالْكَرَمِ فَقَالَ هَذَا أَحْسَنُ مِنْ هَذَا ثُمَّ مَرَّ آخِرُ

چہاں کہ ہم پس فرمود این بہتر از اول است پستہ گذشت دیگرے

قَدْ خَضِبَ بِالصُّفْرِ فَقَالَ هَذَا أَحْسَنُ مِنْ هَذَا أَكْلِيهِ

که خطاب کرده بود بر روی پس فرمود این بهتر است از همه آنها

سرواه ابو داود و ابن عباس عن النبي صلى الله عليه

در راه ابو داود و در روایت است از ابن عباس ر. ا. ا. حضرت علی ر. ا. ا.

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَكُونُ قَوْمٌ فِي إِخْوَالِ مَا يَنْخَضِبُونَ

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

هذه السوداء نحو اصيل الحمام لا يجدون رائحة الجفنة

یہ سب کچھ دیکھ کر وہ بے ہوش ہو گیا۔

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتَّسَائِيُّ وَعَنْ نَافِعِ بْنِ عُمَرَ

رواه ابو داود و التسائي وروایت است از نافع بن عمر

قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَى عَنِ

گفت شنیدم آنحضرت صلی الله علیه وسلم را که نهی کرد از

الْقَزَعِ قَبْلَ لِنَافِخِ مَا الْقَزَعُ قَالَ يُحْلَقُ بَعْضُ رَأْسِ الصَّبِيِّ

قزع گفته شد منافع را قزع چیت گفت سترده شود پاره از سر کودک

وَيُتْرَكُ الْبَعْضُ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَالْحَقُّ بَعْضُهُمُ التَّقْسِيرُ بِالْحَدِيثِ

و گذاشته شود پاره دیگر متفق علیه ولاحق کرده اند بعضی از روایان این تفسیر قزع را

وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابن عمر مرویت که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

رَأَى صَبِيًّا قَدْ حُلِقَ بَعْضُ رَأْسِهِ وَتُرِكَ بَعْضُهُ فَتَهَا هُمُ

دید که یکی را که بمقتضی طلق کرده شده بعضی از سر او و ترک کرده شده بعضی دیگر از سر او

عَنْ ذَلِكَ وَقَالَ إِحْلِقُوا كُلَّهُ أَوْ تَرَكُوا كُلَّهُ رَوَاهُ

اولیانی صبی را از آن و فرمود طلق کنید تمام سر را یا بگذارید تمام آن را رواه

مُسْلِمٌ وَعَنْ الْحَجَّاجِ بْنِ حَسَّانٍ قَالَ دَخَلْنَا عَلَى

مسلم دروایت است از حجاج بن حسان رفته گفت در آمدیم ما

النَّسِ بْنِ مَالِكٍ فَخَدَّ شَتْنِي أُخْتِي الْمَغِيرَةُ قَالَتْ

بنی بن مالک پس خدایت کرد مرا خواهر من مغیره گفت

يَوْمَ عَزِدْتَ غُلَامٌ وَلَكَ قَرْنَانِ أَوْ قَصَّتَانِ فَمَسَحَ

که آن روز تو پسر خود بودی و بود مر ترا در آنوقت دو گیسویا دو قصه پس مسح کرد آنس

رَأْسَكَ وَتَبَرَّكَ عَلَيْكَ وَقَالَ إِحْلِقُوا هَذَيْنِ أَوْ قَصَّوهُمَا

سر ترا و برکت کرد بر تو و گفت تراشید این دو گیسو را یا بپست کنید

از نافع بن عمر روایت است که آنحضرت صلی الله علیه وسلم را که نهی کرد از قزع کردن سر کودک را که متفق علیه ولاحق کرده اند بعضی از روایان این تفسیر قزع را دید که یکی را که بمقتضی طلق کرده شده بعضی از سر او و ترک کرده شده بعضی دیگر از سر او اولیانی صبی را از آن و فرمود طلق کنید تمام سر را یا بگذارید تمام آن را رواه مسلم دروایت است از حجاج بن حسان رفته گفت در آمدیم ما بنی بن مالک پس خدایت کرد مرا خواهر من مغیره گفت که آن روز تو پسر خود بودی و بود مر ترا در آنوقت دو گیسویا دو قصه پس مسح کرد آنس سر ترا و برکت کرد بر تو و گفت تراشید این دو گیسو را یا بپست کنید

۱۳۲

۱۳۳

فَإِنَّ هَذَا نَرِيَّ إِلَهُو دِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ

پس بدستیکه این هدیت یهود است رواه ابو داؤد و روایت است از ابن عباس

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَكْثَلُ أَهْلِ الْأَشْمِدِ

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود سر مه کنید به ایند

فَإِنَّهُ يَجْلُو الْبَصَرَ وَيَنْبِتُ الشَّعْرَ وَنَزَعَ عَمَّانَ النَّبِيَّ

زیرا که آن سرور جلایید بدینائی را و میر و یاندومی ملک را و زعم کرد ابن عباس که آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَتْ لَهُ مُكْحَلَةٌ يَكْتَحِلُ بِهَا كُلَّ

صلی اللہ علیہ وسلم بود مراورا سرمدان کہ کہ یہ میگردوے ہر

لَيْلَةُ ثَلَاثَةٍ فِي هَذِهِ وَثَلَاثَةٌ فِي هَذِهِ وَرَأَاهُ الرَّمِذِيُّ

شب سه بار درین یعنی چشم راست و سه بار درین یعنی چشم چپ رواه ترمذی

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ لَمَّا لَمَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از ابن عباس رضی گفت لعنت کرد پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم

الْمُحْتَشِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالْمُتَوَجِّلَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَقَالَ

مختلن را از مردان و زنان را که در سبکیت مشابهت بمردان کنند و فرمود آنحضرت

أَخْرَجُوهُمْ مِنْ بَيْوتِكُمْ سَرَّاءَ الْبُخَّارِيِّ وَعَنْهُ قَالَ

بیرون لنید مخدثان را از خانہ کے خود رواہ بخاری و ہم از ابن عباس رفع مرویست

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَنَ اللَّهُ الْمُتَّبِعِينَ

فرمود آنحضرت علیه السلام لعنت الله على ابيغالى شبه مستدكان را

مِنَ الْجِبَالِ بِالنَّاءِ وَ الْمُتَشَبِّهَاتِ مِنَ النَّاءِ بِالْوَجَالِ

از مردان و زنان و مشایخ و کودکان از زنان بمردان

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

رواه البخاری وروایه است از ابی هریره ر. ق. گفت که حضرت ردا حضرت

مفتی محمد رفیع الرحمن صاحب مدظلہ العالی

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّجُلُ يَلْبَسُ لِبَاسَ الْمَرْأَةِ وَالْمَرْأَةُ

صلی اللہ علیہ وسلم مردی را که می پوشد پوشش زن را و زن را

تَلْبَسُ لِبَاسَ الرَّجُلِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ ابْنِ

که می پوشد پوشش مرد را رواه ابو داود و روایت است از ابن

أَبِي مُلَيْكَةَ نَدَى قَالَ قِيلَ لِعَائِشَةَ نَدَى أَنَّ امْرَأَةً تَلْبَسُ

ابی ملیکه ر.ه گفت پرسیده شد مرعاشه را که زن نهست که می پوشد

النَّحْلَ قَالَتْ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّجُلَ

نعل را که مخصوص ببردان باشد گفت لعنت کرد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم آنرا را که

مِنَ النِّسَاءِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ نَدَى قَالَ

مشابه باشد ببردان رواه ابو داود و روایت از ابی هریره ر.ه گفت

أَتَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَخْنَثٍ قَدْ خَضَّتْ

آورده شد نزد پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم مخنثی که بجهت زینت کرده بود

يَدَيْهِ وَرِجْلَيْهِ بِالْحِثَاءِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

دست و پاکی خود را بچما پس فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

وَسَلَّمَ مَا بَالَ هَذَا قَالُوا أَتَشَبَّهُ بِالنِّسَاءِ فَأَمَرَهُ فَنَفِي

و سلم که چه حال دارد این شخص گفتند که وی مشابهه میسازد خود را بزنان پس فرمود آنحضرت آنرا

إِلَى النَّقِيعِ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَمْ نَقْتُلْهُ فَقَالَ إِنِّي نَهَيْتُ

پس رانده شد بسوی نقیع پس گفته شد ای رسول خدا! آیا کشیم او را پس گفت آنحضرت نه بدینسان

عَنْ قَتْلِ الْمُصَلِّينَ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ عَائِشَةَ نَدَى

از کشتن نمازگزاران رواه ابو داود و روایت است از عائشه ر.ه

إِنَّ هَذَا ابْنَتُ عُبَيْةَ قَالَتْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ بَايَعَنِي فَقَالَ

گفت هنده بنت عصبه گفت ای رسول خدا! بیعت کن مرا پس فرمود آنحضرت

م
بایعته
و بیعت کن

لَا أَبُيُكَ حَتَّى تُغَيِّرَ كَفَيْكَ فَكَانَتْهُمَا كَفَا سَبْعُ

بیست نمی گم ترا اما آنکه تغییر می برد و گذشت خود را پس گوید و کف دست درنده است

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ قَالَ قَدِمْتُ

رواه ابو داود و روایت است از عمار بن یاسر رحمه گفت آدم بر ابل و عیال خود

عَلَى أَهْلِي مِنْ سَفَرٍ وَقَدْ تَشَقَّقَتْ يَدَايَ فَنَخَلْتُوْا زَعْفَرَانٍ فَقَدَّوْا

از سفری که حال آنکه بمقتضی کشیده بود هر دو دست من پس مخلوق مالیدند مرا زعفران پس در آنم با بود

عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ رَفَلُوْا

بر پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم پس سلام کردم بر آنحضرت پس

بَرَدَ عَلَيَّ وَقَالَ أَذْهَبُ فَأَغْسِلْ هَذَا عَمَّكَ رَوَاهُ

نداد جواب سلام بر من و گفت برو پس بشو این را از خود رواه

أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

ابو داود و مرویت از ابی موسی رحمه گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ صَلَاةَ رَجُلٍ فِي جَدِيدِهِ

صلی الله علیه وسلم قبول نمی کند خداستحالی نماز ویرا که باشد در بدن او

شَيْءٌ مِنْ خَلْقٍ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ

چیزی از خلق رواه ابو داود و روایت است از ابن عمر رحمه

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَعَنَ اللَّهُ الْوَاصِلَةَ

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود لعنت کند خداوندی را که پیوند میکند

وَالْمُتَوَصِّلَةَ وَالْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوَشِمَةَ

مونهای خود را بمونهای دیگر و نهنی را که پیوند دیگری را که پیوند و لعنت کند خداوندی را که مستوشم

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

متفق علیہ

از پنج معلوم می شود که زنان را
خضاب دست جایست و اگر است
مکروه و گفته اند که جایست و اگر است
واجب است که زنان را خضاب کنند
مستحب است که زنان را خضاب کنند
یا جایست که مکروه است و اگر
تقریر زنان را مکروه است و اگر
بجایست که مکروه است و اگر
نشان ۱۲ پیوسته است و اگر
بوی خوش ۱۲ پیوسته است

بَابُ النَّصَاوِينِ

عَنْ أَبِي طَلْحَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

روایت از ابی طلحہؓ گفت فرمود آنحضرت ﷺ صلے اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَدْخُلُ الْمَلِكَةُ بَيْتًا فِيهِ كُتُبٌ وَلَا تَصَادِيرُ

علیه و سلم درمی آیند فرشتگان خانه را که در روی رگ است و نه در آن خانه که در روی سگ است

وَمُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَائِشَةَ عَنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

متفق علیہ وازعائشہ رضی مرویت اذا حفزت علی اللہ

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَمَةِ

علیہ وسلم فرمود سخت ترین مردم از روی عذاب روز قیامت

الَّذِينَ يُضَاهَوْنَ بِمَخْلُوقِ اللَّهِ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

آن کسان اند که مشابیهت می کنند به پیدایش خدا ایتعالی مستفیع علیهم و از

أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

ابی هريره رفع مرويت گفت که شنيدم آنحضرت را صلى الله عليه

وَسَلَّمَ يَقُولُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذَهَبَ بِخَلْقٍ

و سلم که میفرمود که میفرماید خدا تعالی او کیست ظالم تراز کسیکه رفت که پیدا می کند

كَخَلَقْنِي فَلْيَخْلُقُوا ذَرَّةً أَوْ لِيَخْلُقُوا حَبَّةً أَوْ شَعِيرَةً مُتَّفَقٌ

ایجوپید کردن من پس باید که پیداکند ذره را یعنی مورچه را یا پیداکند دانه را یا جوراستفوق

عَلَيْهِ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ سَمِعْتُ

علیه و از عبد اللہ بن مسعود روایت است کہ گفت شنیدم

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم را کہ میفرمود سخت ترین مردم از روی عذاب

عِنْدَ اللَّهِ الْمَصُورُونَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ

نزد خدا صورنگر اند متفق علیه در روایت است از ابن عباس رض

قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ كُلُّ

كُفْتِ شَيْئًا أَخْفَرْتُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى كَمَا مِيعَرُودُ هِرْصُورَتِ كُرْ

مُصَوِّرٌ فِي النَّارِ يُجْعَلُ لَهُ بِكُلِّ صُورَةٍ صَوْرَةٌ هَاتِفًا نَقْذِيرِي

در دوزخ است گردانیده میشود و در او را هر صورتیکه ساخته است از اذاتی و شغفیه بر عذاب میکند آن

جَهَنَّمَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ إِنْ كُنْتَ لَا بُدَّ فَاِعْلَا قَا صَنَعَ

در دوزخ گفت ابن عباس رض پس اگر هستی تو البته سازنده صوت پس به از صورت

الشَّجَرِ وَمَا لَا رُوحَ فِيهِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

درخت را و چیزه که نیست جان در وی متفق علیه از ابی هریره رض مرویست

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْرُجُ عَنْقُ مَنْ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم که بیرون می آید گردن از

النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَهَا عَيْنَانِ يُبْصِرَانِ وَأَذُنَانِ تَسْمَعَانِ

آتش روز قیامت که باشد در آن را دو چشم که می بیند و دو گوش که می شنود

وَلِسَانٌ يَنْطِقُ يَقُولُ إِنِّي وَكَلْتُ بَثْلَةً بِكُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ

و زبانیکه سخن میکند بگوید بدرستی که من وکیل بپلشتی به هر کس که انباز عذاب کنم متکبر است

وَكُلٌّ مِنْ دَعَا مَعَ اللَّهِ إِلَهاً آخَرَ وَبِالْمُصَوِّرِينَ رَوَاهُ الزُّرْمَذِيُّ

و لیکن بخواند با همدای عزوجل خدا ای دیگر و بصورت گران رواد زرمذی

وَعَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي الْحَسَنِ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ ابْنِ عَبَّاسٍ

در روایت است از سعید بن ابی الحسن گفت بودم من نزد ابن عباس رض

إِذَا جَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ يَا ابْنَ عَبَّاسٍ إِنِّي رَجُلٌ إِنَّمَا مَعِيشَتِي

چون ناگهان آمد ابن عباس را مردی پس گفت آنمزد ای ابن عباس بدرستی که من مری ام که نیست عذاب

این حدیث در صحیحین است
و در تفسیر ابن عباس
نفسه را میگوید تا عذاب
شود از عذاب حق تعالی و این حدیث
در روایت است از ابی هریره رض
در دوزخ است گردانیده میشود
و در او را هر صورتیکه ساخته است
از اذاتی و شغفیه بر عذاب میکند
آن در دوزخ گفت ابن عباس رض
پس اگر هستی تو البته سازنده
صوت پس به از صورت الشجر و ما
لا روح فیهِ متفق علیه و عن ابی
هریره رض مرویست درخت را و
چیزه که نیست جان در وی متفق
علیه از ابی هریره رض مرویست
گفت فرمود آنحضرت صلی الله
علیه و سلم که بیرون می آید
گردن از النار یوم القیامت
که باشد در آن را دو چشم که
می بیند و دو گوش که می شنود
و زبانیکه سخن میکند بگوید
بدرستی که من وکیل بپلشتی
به هر کس که انباز عذاب کنم
متکبر است و لیکن بخواند با
همدای عزوجل خدا ای دیگر و
بصورت گران رواد زرمذی و
عن سعید بن ابی الحسن گفت
بودم من نزد ابن عباس رض
اذا جاءه رجل فقال یا ابن
عباس انی رجل انما معیشتی
چون ناگهان آمد ابن عباس را
مردی پس گفت آنمزد ای ابن
عباس بدرستی که من مری ام
که نیست عذاب

مِنْ صَنَعَةِ يَدَيَّ وَإِنِّي أَصْنَعُ هَذِهِ الصَّمَادَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ

مگر از پیشه دست من و به تحقیق که من پیشه میکنم این صورتها را پس گفت ابن عباس

لَا أُحَدِّثُكَ إِلَّا مَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

حدیث نمیگویم ترا مگر آنچه شنیده‌ام از پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَنْ صَوَّرَ صُورَةً فَإِنَّ اللَّهَ مُعَذِّبُهَا

و سلم شنیدم آنحضرت را که میفرمود کسی که صورتگری کند صورته را پس بدستگاه خدا میتعالی عذاب

حَتَّى يُنْفَخَ فِيهِ الرُّوحَ وَلَيْسَ يَبَاقُ فِيهَا أَبَدًا فَرَأَى الرَّجُلُ

تا آنکه دود در آن جان را حال آنکه نیت آنکس و منده در آنجا زانگاری پس تنگ شد دم آن مرد

رَبُّهُ شَدِيدَةً فَأَصْفَرَ وَجْهَهُ فَقَالَ وَبِحَاكِ أَنْ آيَتِ إِلَّا

تنگ شدن سخت و زرد گشت که آن مرد از شنیدن این وعید پس گفت ابن عباس ای تو اگر از این

أَنْ تَصْنَعَ فَعَلَيْكَ بِهَذَا الشَّجَرِ وَكُلِّ شَيْءٍ لَيْسَ فِيهِ

همه پیشه مگر آنکه پیشه کنی صورتگری را پس بر تو باد این قسم که صورت درختان است و هر چیز که نیت در

رُوحَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ عَائِشَةَ مِنْهُ قَالَتْ لَمَّا

جان رواه البخاری و از عایشه روایت کرد گفت و گفتیکه

اِشْتَكَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ بَعْضُ نَاصِيَةٍ

بیمارش شد پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم یاد کرد بعضی از زنان آنحضرت

كُنِيْسَةً يُقَالُ لَهَا مَارِيَّةٌ وَكَانَتْ أُمُّ سَلَمَةَ وَأُمُّ حَبِيبَةَ

کنیه را که گفته میشد آنرا ماریه و بودند ام سلمه و ام حبیبه

أَتَتَا آتَرَضَ الْحَبَشَةِ فَذَكَرَتَا مِنْ حُبِّهَا وَتَصَاوَرَا فِيهَا

که رسیده بودند زمین حبشه را پس یاد کردند از خوبی آن گشت و صورتها را در آن بود

فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ أُولَئِكَ إِذَا مَاتَ فِيهِمُ الرَّجُلُ الصَّالِحُ

پس برداشت آنحضرت سر خود را پس فرمود آنجا هستند که چون بمیرد در ایشان مرد صالح

این روایت را بخوان
مبذول من در این
کتاب در بیان
مردی بلند کرد و در این
کتاب

وَأَنْ كَوِّهَ اسْمُهَا رُشِي كَوَاهَهُ ذَاكَ فِي وَجْهِهِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ
وَأَكْرَأُ خُشَّ مِيدَاشْتِ نَامِ اَوْرَاخَاهِ بِلِسَانِ خُشِّي آن دَر رُكُوشِ لَافِ وَی مَلْعَمِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

بَابُ الْكُفَّاتِ

عَنْ عَائِشَةَ ۖ قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

از عایشه رفت مرویت که گفت شنیدم آنحضرت صلی الله علیه و آله

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَتَوَلَّى فِي الْعَنَانِ

اللہ علیہ وسلم را کہ میفرمود بد رستیکه فرشتگان فرود می آیند در عنان

وَهُوَ السَّحَابُ بَرْدُهُ الْأَمْرُ قُضِيَ فِي السَّمَاءِ فَتَشْرُقُ

کہ وہی سحاب است پس ذکر می کنند کار با که تقدیر کرده شده است در آسمان پس می زنند

الشَّيَاطِينُ السَّمْعَ فَتَسْمَعُهُ فَوُجِيهِهِ إِلَى الْكُهَّانِ

شہدائین سمیع را پس می شنوند پس میرسانند آن را بپوشے کا شان

فَيَكْذِبُونَ مَعَهَا مَائَةً كَذِبَةٍ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ وَرَأَاهُ

پس دروغ نمی بنند کاینان بآن کلمات حد دروغ را از نزد خود رواه

الْبُخَارِيُّ وَعَنْ حَفْصَةَ نَقَلَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

بخاری ۴ و روایت است از عصفه ریح گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَتَى عَرَّافًا فَالَهُ عَنْ شَيْءٍ

۱۷۸
بسم اللہ علیہ وسلم کسیکے بایں عرف واپس چرسد آنرا از خیر

لَمْ يُقْبَلْ لَهُ صَلَاةٌ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً رَوَاهُ مُسْلِمٌ

قبول کرده شود آن کس را نماز چهل شب و روز رواه مسلم

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

در روایت از ابن عباس رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله

[illegible]

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَقْتَبَسَ عِلْمًا مِنَ النُّجُومِ أَقْتَبَسَ شُعْبَةً مِنْ

علیه وسلم کسکه حاصل می کند پاره از علم نجوم حاصل می کند شایسته از

السَّحَرِ نَرَادَ مَا ذَاكَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ

سحر زیادت کرد اقتباس سحر چند اندک زیادت کرد اقتباس نجوم را رواد احمد و ابو داود و ابن ماجه

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و از ابی هریره رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَتَى كَاهِنًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ أَوْ أَتَى

علیه وسلم هر که بیاید کاهن را پس تصدیق کند در آنچه می گوید یا بیاید

إِمْرَأَتَهُ حَائِضًا أَوْ أَتَى امْرَأَتَهُ فِي ذُبُرِهَا فَقَدْ بَرَّ عَى

یعنی و می کند زن خود را در حالت حیض یا و می کند زن خود را در درواپس تحقیق بیزارت

مِمَّا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ

از آنچه فرستاده شده است بر محمد صلی الله علیه وسلم رواد

أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ قَتَادَةَ مَقَالَ خَلَقَ اللَّهُ

احمد و ابو داود و از قتاده رض مرویت گفت که فرمود پیدا کرد حدایتعالی

تَعَالَى هَذِهِ النُّجُومَ لثَلَاثَ جَعَلَهَا زِينَةً لِلسَّمَاءِ وَمَرْجُومًا

این ستاره را برای سه فائده اول گردانید است الله تعالی آنرا زینت آسمان

لِلشَّيَاطِينِ وَعَلَامَاتٍ يَهْتَدِي بِهَا مَنْ تَأَوَّلَ فِيهَا

بر شیاطین را و نشانه های گواه یافته شود بدان پس کسکه بیان کرد درو

بغَيْرِ ذَلِكَ أَخْطَاوَأَضَاعَ نَصِيبَهُ وَتَكَلَّفَ مَا لَمْ

سواى این خطا کرد از سهمج مواب و ضایع کرد بهره خود را و بر خود گرفت کاری را که

يَعْلَمُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ تَعْلِيقًا وَفِي رِوَايَةٍ سَرِيزٍ

می تواند دانست روایت کرد بخاری بطریق تعلیق و حدوایت رزین این است

وَتَكَلَّفَ مَا لَا يَنْبَغِيهِ وَمَا لَا يَعْلَمُ لَهُ بِهِ وَمَا عَجَزَ عَنْ عَلَيْهِ

تکلف کرد چیزی که سودمند نیست و چیزی که نیست او را علم بدان و تکلف کرد در آن چیز که عاجز از آن

الْأَنْبِيَاءُ وَالْمَلَائِكَةُ وَعَنِ الرَّبِّ مِثْلُهُ وَنَزَادَ وَاللَّهُ مَا جَعَلَ

پیغمبران و فرشتگان و از ربیع مرویت مانند آن و زیاده کرد و سوگند بخدا اگر داند اینده است

اللَّهُ فِي نَجْوَى حَيَاةٍ أَحَدٍ وَلَا مِرْقَةٍ وَلَا مَوْتَةٍ وَإِنَّمَا يَفْتَرُونَ

اللہ تعالیٰ در سنج گوئی زندگی که و نه رزق که و نه موت که و چنین نیست که بر می بندند

عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَيَتَعَلَّلُونَ بِالْجُؤْمِ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ

بر خدا ایتعالی دروغ را و پنهان می جویند به جوم و روایت است از ابن عباس رضی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ اقْتَبَسَ

گفت فرمود رسول خدا صلی الله علیه وسلم کسی که حاصل کند

بَابًا مِنْ عِلْمِ الْجُؤْمِ لِغَيْرِ مَا ذَكَرَ اللَّهُ فَقَدْ اقْتَبَسَ

علم نجوم را برای غیر کار که ذکر کرده است الله تعالی پس تحقیق حاصل کرد

شُعْبَةً مِنَ الشَّيْرِ الْمَجْرُوحَاتِ وَالْكَاهِنُ سَاحِرٌ

شعبه از شمر بنجم حکم کاهن دارد و کاهنه علم ساحر

وَالسَّاحِرُ كَافِرٌ رَوَاهُ رَازِيٌّ وَعَنِ أَبِي سَعِيدٍ

و ساحر کافر است رواه رزین و از ابی سعید مرویت

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم اگر

أَمْسَكَ اللَّهُ الْقَطْرَ عَنْ عِبَادِهِ ثَمَسَ سِنِينَ ثُمَّ أَرْسَلَهُ

بند کند خدا ایتعالی بدان را از بندگان خود هیچ سال مثلا پستتر فرستد باران را

لَا جَبَّتْ طَائِفَةٌ مِنَ النَّاسِ كَافِرِينَ يَقُولُونَ سُقَيْنَا

بر آئینه صبح کنند طائفه از مردم بحالت کفر میگویند آب داده شدیم ما

بَنُو الْمُجَدِّحِ رَوَاهُ النَّسَائِيُّ

بمنزل قمر که نام دوس مجدح است رواه نسائی

بَابُ الرُّؤْيَا

باب در بیان رؤیا

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از ابی هریره مرویت که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قَالَ مَنْ رَأَى فِي الْمَنَامِ فَقَدْ رَأَى فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَمَثَلُ

فرمود سیکه دیدم را در خواب پیش تحقیق دیدم ازیرا الشیطان متمثل نمی تواند

فِي صُورَتِي مُشَفَّقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

در صورت من متفق علیه و از ابی هریره رض مرویت گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ رَأَى فِي الْمَنَامِ فَسَيَرَانِي

صلی الله علیه وسلم سیکه دیدم را در خواب پس قریب است که ببینم مرا

فِي الْيَقَظَةِ وَلَا يَمَثَلُ الشَّيْطَانُ فِي مُشَفَّقٍ عَلَيْهِ وَعَنْ

در بیداری و نمی تواند که متمثل کند شیطان بصورت من متفق علیه و از

أَبِي قَتَادَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابی قتاده رض مرویت گفت فرمود رسول خدا صلی الله علیه وسلم

الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ مِنَ اللَّهِ وَالْحُلُمُ مِنَ الشَّيْطَانِ فَإِذَا رَأَى

خوابهای خوش از جانب خداست و هلامت لطف اوست و خوابهای ناخوش انشانات شیطان

أَحَدُكُمْ مَا يُحِبُّ فَلَا يُجِدْ شَرَّهُ إِلَّا مَنْ يُحِبُّ وَإِذَا رَأَى

یکی از شما خوابی که دوست دارد آن را پس باید که نکوید مگر کسی را که دوست دارد و چون ببیند

مَا يَكْرَهُ فَلْيَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّهَا وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ

خوابی را که ناخوش دارد آن را پس باید که پناه جوید بخدا از شر آن و از شر شیطان

از ابی هریره رض مرویت که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود که در خواب اگر کسی مرا در صورت من ببیند پس قریب است که ببینم مرا و اگر کسی مرا در خواب ببیند پس قریب است که ببینم مرا و اگر کسی مرا در خواب ببیند پس قریب است که ببینم مرا

يَقُولُ مَنْ تَعَلَّمَ بِحِلْمٍ لَوْ يَرَىٰ كَيْفَ أَنْ يَتَّقِدَ بَيْنَ شَعْرَتَيْنِ

که بیفزود کسیکه دروغ بنده خواسته را که ندیده است آنرا تکلف کرده شود که بنده میانی

وَكُنْ يَفْعَلُ وَمَنْ اسْتَمَعَ إِلَىٰ حَدِيثِ قَوْمٍ وَهُمْ لَمْ يَكُنْ رَهُونَ

و بر گزینی تواند کرد و کسیکه گوش بنهد بوی سخن قومی که آنرا بشنود حال آنکه آن قوم شنیدار

أَوْ يَفْرُونَ مِنْهُ صَبَّ فِي أذُنَيْهِ الْأَنْكُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ

یا میگزیند از وی ریخته میشود در سر دو گوش کسی که سرب روز قیامت

صَوْرَةُ عَذَابٍ وَكَيْفَ أَنْ يُفْخَ فِيهَا

و کسیکه تصور کند صورتی را عذاب کرده میشود و تکلف کرده شود با شکله روح ده

وَلَيْسَ بِنَارٍ فَخْرًا وَ أَلَمْ يُسَلِّمْ

و نیست دهنده روح رواه مسلم

قَدْ تَرَ طَبْعَ النِّصْفِ الْأَوَّلِ مِنْ هَذَا الْكِتَابِ الْمُسْتَطَبِ

بَعْدَ الْبُرْجِ الْوَهَّابِ فِي الشَّهْرِ الْحَرَمِيِّ وَبِلَا النِّصْفِ الثَّانِي

أَنْشَاءَ اللَّهُ تَعَالَى

صَحْنَامَةُ خَيْرِ عَصَائِلِ الْأَوَّلِ

صحیح	غلط	صحیح	غلط	صحیح	غلط	صحیح	غلط
شُعَبِ	شُعَبِ	۱۷	۱۸	ما عند الله من	ما عند الله	۱	۱۰
بِشْرَ آدَمِ	بِشْرَ آدَمِ	۲۲	"	الْوَحْدَةِ			
بِشْرِیمِ	بِشْرِیمِ	"	"	آمزش	آمزش	۸	۱۱
دَرَنِگِیرِد	دَرَنِگِیرِد	۶	۱۹	قَلْبِ	قَلْبِ	۱۵	"
رَا بَر	رَا بَر	۱۲	"	بِجَوَادِ	بِجَوَادِ	۵	۱۲
بِفَرَسْتَا دِیمِ	بِفَرَسْتَا دِیمِ	۴	۲۰	دِرَا نِچِه	دِرَا نِچِه	۱۰	۱۳
گِرْدَانِیْد	گِرْدَانِیْد	۱۲	"	بِر	دِر	۱۴	"
فَا کُلِّی	فَا کُلِّی	۵	۲۲	سَرَجُلِ	سَرَجُلِ	۷	۱۴
جَامِعِ	جَامِعِ	۱۱	"	وَادِیَانِ	وَادِیَانِ	۱۰	۱۴
بَا مَعِ اِصْوَلِ	بَا مَعِ اِصْوَلِ	۱۲	"	بِیَا بِدِ	بِیَا بِدِ	۲۰	"
پَا یِه	پَا یَا	۲۷	"	رِنِجِ	مِرِنِجِ	۴	۱۵
دَا لِه	دَا لِه	۴	۲۳	نَخْتَبِینِ	نَخْتَبِینِ	۱۸	۱۶
هَاشِیمِ	هَاشِیمِ	۷	۲۴	دِر رُوزِ	وِر رُوزِ	۲۲	"
هَاشِیمِ	هَاشِیمِ	۹	"	مِشُودِ	مِشُودِ مِرْدَمِ	۱۶	۱۷
صَلَّى اللّٰهُ	صَلَّى اللّٰهُ	۱۳	"	مَنْشُورِ	مَنْشُورِ	۲۱	"
مِرْدِجِی	رُومِی	۱۸	"	دِر بِیْشْتِ	وِیْشْتِ	۷	۱۸
آئِینِه اِستِ	آئِینِه اِستِ	۱۰	۲۴	اِستِ	رَا استِ	۱۰	"

يَقُولُ مَنْ تَحَلَّمَ بِحُلْمٍ لَوْ يَسِّرُ كَلِيفَ أَنْ يَقْعِدَ بَيْنَ شَعْرَتَيْنِ

که میفرمود کسیکه دروغ بنیدد خوابی را که نهدید است آنرا تکلیف کرده میشود که بنزد میان

وَكُنْ يَفْعَلُ وَمَنْ اسْتَمَعَ إِلَى حَدِيثِ قَوْمٍ وَهُمْ لَمْ يَكُنْ يَرَاهُمْ

و بر گزینی تواند کرد و کسیکه گوش بنهد بسوی سخن قومی که آنرا بشنود حال آنکه آن قوم نبیند

أَوْ يَفِرُّونَ مِنْهُ صَبَّ فِي أُذُنَيْهِ الْأُنْكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ

یا میگریزد از او ریخته میشود در هر دو گوش که سرب روز قیامت

صَوْرَةُ عَذَابٍ وَكَلِيفَ أَنْ يُنْفَخَ فِيهَا

و کسیکه تصور کند صورتی را عذاب کرده میشود و تکلیف کرده میشود با اینکه روح در

وَلَيْسَ بِنَارٍ فَخْرًا وَ الْأُمُوسِلُ

و نیست دمنده روح رواه مسلم

م

قَدْ تَطَبَّعَ النِّصْفَ الْأَوَّلَ مِنْ هَذَا الْكِتَابِ الْمُسْتَطَابِ

بَعُو اللَّهِ لَوْ هَاتَيْ فِي الشَّهْرِ الْمَحْرَمِ ٣٣٢ هـ وَبَلِيَّةِ النِّصْفِ الثَّانِي

إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى

صَحَائِدُ خَيْرِ عِلَالِ

صحیح	غلط	صحیح	غلط	صحیح	غلط	صحیح	غلط
شُعَب	شُعَب	۱۷	۱۸	ما عند الله من	ما عند الله	۱	۱۰
بستر آدمیم	بستر آدمیم	۲۲	"	الوجهة			
پیشیم	پیشیم	"	"	آمزش	آمزش	۸	۱۱
در نیگردد	در نیگردد	۶	۱۹	قَلْب	قَلْب	۱۵	"
رابر	رابر	۱۲	"	جَوَاد	جَوَاد	۵	۱۲
نفرستادیم	نفرستادیم	۴	۲۰	در آنچه	در آنچه	۱۰	۱۳
گردانید	گردانید	۱۲	"	بر	بر	۱۳	"
فَاكْسَلِي	فَاكْسَلِي	۵	۲۲	سَرَجِل	سَرَجِل	۷	۱۴
جَامِع	جَامِع	۱۱	"	و آدمیان	و آدمیان	۱۰	۱۴
جامع اصول	جامع اصول	۱۲	"	بیا بد	بیا بد	۲۰	"
پایه	پایه	۲۷	"	رنج	رنج	۴	۱۵
دائر	دائر	۴	۲۳	نخنتین	نخنتین	۱۸	۱۶
هَاشِمِ	هَاشِمِ	۷	۲۳	در روز	در روز	۲۲	"
هَاشِمِ	هَاشِمِ	۹	"	میشود	میشود مردم	۱۶	۱۷
صَلَّى اللّٰهُ	صَلَّى اللّٰهُ	۱۳	"	مَنْشُور	مَنْشُور	۲۱	"
مگرو حی	رومی	۱۸	"	در بیشت	و بیشت	۲	۱۸
آئینه امت	آئینه انت	۱۰	۲۴	است	راست	۱۰	"

۲۵	۱۰	در گد	در گذر	۵۲	۷	مَجْرِي	مَجْرِي
۲۶	۴	بی	بی	۷	۷	مُتَّفِقٌ	مُتَّفِقٌ
۷	۷	به بی را	به بی	۵۸	۷	التَّوَارِثُ	التَّوَارِثُ
۲۶	۷	يَحْمَدُ	يَحْمَدُ	۷	۷	مَغِيَا	مَغِيَا
۲۶	۲۰	دار می	دار می	۵۹	۱۴	چار پایه	چار پایه
۲۸	۹	فِيْهِ خَلِيْفَتُهَا	فِيْهِ خَلِيْفَتُهَا	۶۰	۳	نَتَدَاوِي	نَتَدَاوِي
۲۹	۶	علیها	علیها	۶۳	۵	أَذَلَّهُ	أَذَلَّهُ
۳۰	۵	أَنْشَأَ	أَنْشَأَ	۶۴	۵	رَسُوْلُ اللَّهِ	رَسُوْلُ اللَّهِ
۳۱	۲	آیه	آیه	۶۸	۷	وَمَا أَشْكُم	وَمَا أَشْكُم
۳۱	۷	وَعَيَّرَ	وَعَيَّرَ	۶۹	۴	رو گردان	رو گردان
۳۲	۱	لِكَيْلًا	لِكَيْلًا	۷	۴	یت	یت
۳۳	۳	لَوْ قَتَلَهَا	لَوْ قَتَلَهَا	۷۰	۴	شیر	شیر
۳۷	۱۸	زمانه	زمانه	۷۱	۸	چیرا	چیرا
۷	۷	باز و فرمود	باز و فرمود	۷۱	۱۴	تکذیب	تکذیب
۳۸	۱۱	مُهِیَ	مُهِیَ	۷۱	۱۷	مَثَلٌ	مَثَلٌ
۳۹	۱۱	شُعْبَةٌ	شُعْبَةٌ	۷۲	۵	يَقْلِبْنَهُ	يَقْلِبْنَهُ
۴۰	۹	مُتَّفِقٌ	مُتَّفِقٌ	۷۲	۹	تَقْمُونُ	تَقْمُونُ
۴۱	۷	رَسُوْلٌ	رَسُوْلٌ	۷۳	۱۳	بِجَحْرِ كُمْ	بِجَحْرِ كُمْ
۴۱	۱۷	النَّبِيِّ	النَّبِيِّ	۷۳	۱۵	تَقْمُونُ	تَقْمُونُ
۵۰	۱۳	كَذِبَ	كَذِبَ	۷۴	۲	ایشان	ایشان
۵۳	۹	عَنِ ابْنِ	عَنِ ابْنِ	۷۵	۸	از لازم	از لازم

شُعْبِ	شُعْبِ	۱۳	۹۹	عَمِي و	لَحْمِي و	۱۵	۷۵
شُعْبِ	شُعْبِ	۷	۱۰۰	مانند	باشد	۱۰	۷۶
شُعْبِ	شُعْبِ	۱	۱۰۳	وَسْوَئُهُ	وَسْوَئُهُ	۱	۷۷
اسناد	اسناد	۶	"	لَا يَنْقُصُ	لَا يَنْقُصُ	۳	"
كَيْمَادِي	كَيْمَادِي	۱۱	"	يك	ايك	۸	۷۸
أَقْرَيْتَ	أَقْرَيْتَ	۹	۱۰۳	الْكَلْبُ	الْكَلْبُ	۵	۷۹
چهار	يسار	۱۶	۱۰۴	سلم زرا	سلم	۱۲	"
در باخند	در باخند	۱۰	۱۰۶	ثواب	صواب	۲	۸۱
ابْنُ	ابْنِ	۱۷	"	الزهد	الذ ه	۲	۸۱
فِي الدِّينِ	فِي الدِّينِ	۲۱	"	ازیشان	ازیشان	۸	"
ابْنُ	ابْنِ	۵	۱۰۷	كَلَيْسَتَنَ	كَلَيْسَتَنَ	۹	۸۲
دروغ	دروغ	۱۳	"	قَالَ رَهْمُونُ	قَالَ رَهْمُونُ	۳	۸۳
رُؤُوسًا	رُؤُوسًا	۱۵	۱۰۸	تفاوت	تفاوت	۱۴	۸۴
از انس	از انس	۲	۱۰۹	مَحَبَّةَ	مَحَبَّةَ	۳	۸۵
لِيَمَّارِي	لِيَمَّارِي	۳	"	أَوْ يَمَ	أَوْ يَمَ	۱۳	"
لِيَمَّارِي	لِيَمَّارِي	۵	"	وَيْمَ	وَيْمَ	۱۵	"
ابْنُ	ابْنِ	۱۷	"	فَضْلِ	فَضْلِ	۹	۸۷
فَيْلَقِي	فَيْلَقِي	۲۱	"	ویرا	راویرا	۱۴	۸۹
رودای	رودای	۲	۱۱۰	شُعْبِ	شُعْبِ	۷	۹۴
رودای	رودای	۱۸	"	نو	ر	۶	۹۸
يَخْرُجُ	يَخْرُجُ	۱۷	۱۱۱	لِيَحْيِي	لِيَحْيِي	۹	۹۸

۱۱۲	۷	مَشَتْهَا	مَشَتْهَا	۱۲۹	۲۰	مراویرا	مراورا
=	۸	تَاكُرُ	تَاكُرُ	۱۳۰	۱	شُعْبِ	شُعْبِ
۱۱۳	۱۹	فِيهِ	فِيهِ	=	۳	امر	امرکنیه
۱۱۶	۷	الغَاظُ	الغَاظُ	=	۲۰	وانود	وارد
=	۱۰	هِي	هِي	۱۳۱	۵	لَا تُؤَخِّرْهَا	لَا تُؤَخِّرْهَا
=	۱۲	اِذْ	اِذْ	=	۱۶	کَمَفَنَدَ	کَمَفَنَدَ
=	۲۰	وَو	وَو	۱۳۲	۴	بَرْزُکْ	بَرْزُکْ
۱۱۷	۲	بَکِ	بَکِ	۱۳۳	۱۱	الشَّوْبِیْبُ	الشَّوْبِیْبُ
=	۷	لَمْ يَسْبَا	لَمْ يَسْبَا	=	=	المُوَدِّدُ	المُوَدِّدُ
=	۱۱	الْأَعْوَيْنِ	الْأَعْوَيْنِ	۱۳۴	۸	اِذَانُ	اِذَانُ
۱۱۸	۳	بَيْنَ مَابِ	بَيْنَ مَابِ	=	۱۴	ظَارِ	ظَهَارِ
۱۱۹	۵	مَطْهَرَةٌ	مَطْهَرَةٌ	=	۱۸	خَاذِ	خَاذِ
۱۲۱	۳	الصَّلَوَاتِ	الصَّلَوَاتِ	=	=	اَرِدُو	اَرِدُو
=	۹	الْتَرَعِيبِ	الْتَرَعِيبِ	۱۳۷	۱۴	گَفْتِ	گَفْتِ
=	۱۱	اَتَوَا	اَتَوَا	۱۳۹	۳	يُؤْخِرُكَ	يُؤْخِرُكَ
=	۱۲	ثَاثَةً	ثَاثَةً	=	۱۷	كَلَهَا	كَلَهَا
۱۲۵	۸	حَبَوُ	حَبَوُ	۱۴۰	۳	صَلَّى	صَلَّى
=	۱۲	لَا تَوَهَا	لَا تَوَهَا	=	۱۲	دَرَارِزِ	دَرَارِزِ
=	۲۱	عَدَا لِي	عَدَا لِي	=	۱۷	شَيْئِي	شَيْئِي
۱۲۶	۱	عَنِ	عَنِ	۱۴۱	۵	يَوْمِ	يَوْمِ
۱۲۹	۷	لَا تَشْرَبِ	لَا تَشْرَبِ	=	۹	قَالُوا	قَالُوا

الترجل	الرجل	٣	١٦٠	سلمان	سليمان	٥	١٢٢
دقوت	دقوت	١٣	١٦١	ابن وداعة	بن وداعة	٣	١٢٣
شعب	شعب	٣	١٦٢	ابن سبيع	بن سبيع	١٥	=
شعب	شعب	٩	=	خمسة	خمسة	١٥	١٢٢
بماعة	بماعة	١٩	=	ابن وداعة	ابن وداعة	١٤	=
محت	محت	٦	١٦٢	وتمر	وتمر	٤	=
درجه	درجه	١٢	=	فلان	فلان	١	١٢٥
خدايا	خدايا	١٦	=	ابن	ابن	٤	١٢٦
التركب	التركب	٣	١٦٦	تر	ترا	١٢	=
ميشناسم	ميشناسم	١٢	=	محمد	محمد	٣	١٢٨
عمر بن	عمر بن	١٤	=	عمرو	عمرو	٣	١٥٠
عين	عين	١	١٦٨	محبتي	محبتي	١١	=
كلمات	كلمات	١٢	=	أمنت	أمنت	٢١	=
رفت	افت	٢٠	=	الجنة	الجنة	٣	١٥١
بواء	بواء	٥	١٦٩	مانه	يامنه	٢	١٥٢
قوابه	قوابه	٤	=	فقاء	فقا	٢	=
الجهاد	الجهاد	١٥	=	المائة	المائة	١	١٥٣
ابن	ابن	=	=	مكر	مكر	٢٠	١٥٢
بن	بن	٣	١٦٠	جز	خبر	٢	١٥٤
يخفظه	يخفظه	٣	١٦١	ميرسم	ميرسم	١٢	=
سرخني	سرخني	٢١	=	آزني	آلي	١	١٦٠

يَتَخَلَّفُ	يَتَخَلَّفُ	١١	١٤٣
رَرَك	رَرَك	٢	١٤٤
البَغِيرِ	البَغِيرِ	١	١٤٥
بُؤَخِرُ	بُؤَخِرُ	١٩	١٤٦
الْآخِرُ	الْآخِرُ	٥	١٤٧
عَقْدٍ	عَقْدٍ	٧١	١٤٨
عَقْدَةٍ	عَقْدَةٍ	=	=
الْمُغِيرَةِ	الْمُغِيرَةِ	٥	١٤٩
نِيَامٌ	نِيَامٌ	١٩	١٥٠
قِيَامٌ	قِيَامٌ	٣	١٥١
بَيْنَ	بَيْنَ	١	١٥٢
لَيَقُلْ	لَيَقُلْ	٩	١٥٣
وَاقْدُرْ	وَاقْدُرْ	٢١	١٥٤
لَمْ يَذْكُرْ	لَمْ يَذْكُرْ	١١	١٥٥
حَدَّثُ	حَدَّثُ	١٩	١٥٦
عَنِ	عَنِ	١	١٥٧
عُمَانُ	عُمَانُ	١٣	١٥٨
الشَّافِعِي	الشَّافِعِي	٢١	١٥٩
وَوَرُو	وَوَرُو	٢٠	١٦٠
عَنِ	عَنِ	٤	١٦١
عَنِ	عَنِ	٩	١٦٢
لَيَكُونَنَّ	لَيَكُونَنَّ	١٩	١٦٣
كَم	كَم	=	=
قِيَامٍ	قِيَامٍ	٣	١٦٤
الْأَضَاحِي	الْأَضَاحِي	١٤	١٦٥
يَا رَسُولَ اللَّهِ	يَا رَسُولَ اللَّهِ	٤	١٦٦
أَجْلَهُمُ	أَجْلَهُمُ	٣	١٦٧
بِعِبَادَةٍ	بِعِبَادَةٍ	١١	١٦٨
رِوَايَةٍ	رِوَايَةٍ	١٤	١٦٩
رَدَّ	رَدَّ	٣	١٧٠
فَحَمِدَ اللَّهَ	فَحَمِدَ اللَّهَ	١٣	١٧١
فَلَان	فَلَان	١١	١٧٢
الْمَوْضُوءَ	الْمَوْضُوءَ	١١	١٧٣
نَحْطُ	نَحْطُ	٤	١٧٤
يُذْهِبُ	يُذْهِبُ	١٥	١٧٥
الْمُجْدِيَّةُ	الْمُجْدِيَّةُ	٩	١٧٦
يَبْلُغَهَا	يَبْلُغَهَا	٢١	١٧٧
أَصَابَهُ	أَصَابَهُ	٢١	١٧٨
أَمْرًا	أَمْرًا	١٥	١٧٩
أَتَكَلَّفُ	أَتَكَلَّفُ	١٩	١٨٠
أَصْبَحْتُ	أَصْبَحْتُ	٣	١٨١

شُعَيْبُ	شُعَيْبُ	١١	٢٣٢
لَا تَقْتَمَنَّ	يَتَمَنَّ	١٥	٢٣٩
بَا	يَا	٥	٢٣٢
تَوَفِّي	تَوَفِّي	٩	=
ابْنِ	ابْنِ	٣	٢٣٣
فَلَانُ	فَلَانُ	١٣	٢٥١
طَيِّبُ	طَيِّبُ	١	٢٥٣
يَسْؤُكَ	يَسْؤُكَ	١٢	٢٥٥
تَنْزَعُ	تَنْزَعُ	٢	٢٥٦
رَسُوْلُ	رَسُوْلُ	١	٢٥٤
يُزِجَعُهُ	يُزِجَعُهُ	٣	=
فَاخْبِرْهُمْ	فَاخْبِرْهُمْ	٢	٢٥٩
وَالْيَسُوْكَ	وَالْيَسُوْكَ	٢	٢٦١
جَبَلُ	جَبَلُ	١٥	=
لِخَيْثِهِ	لِخَيْثِهِ	٢١	=
يُعَذِّبُ	يُعَذِّبُ	٥	٢٦٦
فَلَمْ يَصِبْ	فَلَمْ يَصِبْ	٥	٢٦٤
نَاقَتَهُ	نَاقَتَهُ	٢١	=
عَنِ	عَنِ	٢	٢٦٨
يَسْمَعُ	يَسْمَعُ	١٩	٢٦٩
ابْنُ	ابْنُ	٣	٢٤٢
قَتَلَ	قَتَلَ	١٣	٢٤٤
النَّبُوَّةُ	النَّبُوَّةُ	١٥	=
يَا ابْنَ	يَا ابْنَ	٤	٢٤٩
قَالُوا مِنْ	قَالُوا مِنْ	١	٢٨٢
الْبُخَارِيِّ	الْبُخَارِيِّ	٩	٢٨٣
فَأَجَابَهُ	فَأَجَابَهُ	١٥	=
أَوْثَانِ	أَوْثَانِ	١١	٢٨٤
يُدْخِلُهُ	يُدْخِلُهُ	٢	٢٨٩
شُعَيْبُ	شُعَيْبُ	٢١	٢٩٢
عَنِ	عَنِ	١	٣٠٧
وَأَسْتَحْلُوا	وَأَسْتَحْلُوا	٥	٣٠٤
بِمَاءَةٍ	بِمَاءَةٍ	٩	٣٠٨
نُشْرُ	نُشْرُ	٢	٣٠٩
الْجِبَالِ	الْجِبَالِ	١	٣١٣
التَّوْمِيْدِي	التَّوْمِيْدِي	١٣	٣٢١
فَأَقْبَلَ	فَأَقْبَلَ	٩	٣٢٢
وَوَالِ	وَوَالِ	١	٣٢٨
أَجْرًا	أَجْرًا	٢	=
شُعَيْبُ	شُعَيْبُ	٢١	٣٣٠
عَجَّلُوا	عَجَّلُوا	١٣	٣٣١
يَطْبِقُ	يَطْبِقُ	٣	٣٣٥

وَلِدْتُ	وَلِدْتُ	٢١	٣٢٥
أَقْرَ	أَقْرَ	١٠	٣٢٨
لَا جُنَيْتَهُمْ	لَا جُنَيْتَهُمْ	١٣	٣٥٢
فَصَلُّوا	فَصَلُّوا	١٤	٣٥٥
قِيَامَ	قِيَامَ	٤	٣٥٦
أُعْطِيَ	أُعْطِيَ	١٩	٣٦٣
شَانَهُمْ	شَانَهُمْ	١٤	٣٦١
عَادَى	عَادَا	٣	٣٤٣
شَرَقُ	شَرَقُ	١٣	٣٤٧
شُعْبِ	شُعْبِ	١٥	٣٨٢
أَبِي	أَبِي	١١	٣٩١
لَكُنْتُ	لَكُنْتُ	٢١	٣٩٥
تَرَدَّتْ	تَرَدَّتْ	٥	٣٩٦
يَخْفَوْنَهُمْ	يَخْفَوْنَهُمْ	١٥	=
فَلَان	فَلَان	١	٣٩٨
أَعْرَائِي	أَعْرَائِي	٥	=
فِي	إِلَى	٣	٢٠١
كَيَوْمِ	كَيَوْمِ	١١	٢١٢
نَسَائِي	نَسَائِي	٣	٢١٢
لِلْمَظْلُومِ	لِلْمَظْلُومِ	١٨	٢١٨
عَدُوُّ	عَدُوُّ	٩	٢١٩
مِنْكَ	مِنْكَ	١٤	٢٢٠
وَاللَّهُ	وَاللَّهُ	٩	٢٢١
جُدْرَات	جُدْرَات	٢٥	٢٢٥
لَا مَتَيْهَا	لَا مَتَيْهَا	١١	=
اسْتَطَاعَ	اسْتَطَاعَ	١٣	=
مَنَاقِبِ	مَنَاقِبِ	٩	٢٢٩
أَلَيْنَ	أَلَيْنَ	١٤	٢٣٢
أَنْزَعُ يُقَالُ	يُقَالُ	٥	٢٣٤
حَرَامُ	حَرَامُ	١٢	٢٣٩
طَائِنَةُ	طَائِنَةُ	٥	٢٤٢
شُعْبِ	شُعْبِ	٣	٢٤٨
شُعْبِ	شُعْبِ	١٥	٢٥٠
تَعَلَّ اللَّهُ	تَعَلَّ اللَّهُ	١١	٢٥٥
سَبْعِ	سَبْعِ	٩	٢٣٣
ضَلَالًا	ضَلَالًا	١	٢٦٥
أَحَدُكُمْ	أَحَدُكُمْ	١١	٢٦٨
إِنْخَوَاتِهِنَّ	إِنْخَوَاتِهِنَّ	١	٢٤٤
الْأَرْبَعِ	الْأَرْبَعِ	٣	=
شُعْبِ	شُعْبِ	١	٢٨١
إِمْرَأَتُهُ	إِمْرَأَتُهُ	٨	٢٨٢
شُعْبِ	شُعْبِ	١١	٢٨٥

صفحہ	سطر	غلط	صحیح	صفحہ	سطر	غلط	صحیح
۴۸۵	۱۹	شُعْبِ	شُعْبِ	۵۵۴	۲۱	لَا تَقْضِ	لَا تَقْضِ
۴۹۲	۱۵	أَيُّ النَّيَاءِ	أَيُّ النَّيَاءِ	۵۵۷	۱۳	أَمَّا رَأَى	أَمَّا رَأَى
۵۰۰	۵	أُمِّكُمْ	أُمِّكُمْ	۵۵۸	۲۱	بْنِ عَبَّاسٍ	بْنِ عَبَّاسٍ
۵۰۲	۱	عِبَادَةُ اللَّهِ	عِبَادَةُ اللَّهِ	۵۵۹	۹	إِلَّا نَرَادَ	إِلَّا نَرَادَ
۵۰۳	۲۱	الْبَرَاءِ	الْبَرَاءِ	۵۶۶	۵	فَقَضَى	فَقَضَى
۵۰۴	۱۹	نَلَوْ	نَلَوْ	۵۶۷	۷	دُرَّةَ	دُرَّةَ
۵۰۵	۱	عُرْضَةً	عُرْضَةً	۵۷۱	۱۵	مِنْ	مِنْ
۵۰۶	۱۵	مِلَّةٍ	مِلَّةٍ	۵۷۷	۵	يُسَاقُونَ	يُسَاقُونَ
۵۱۱	۹	الْأُنْثَى	الْأُنْثَى	۵۸۲	۷	لَا يَخْرُجُهُ	لَا يَخْرُجُهُ
۵۱۲	۹	فَلَانٍ	فَلَانٍ	۵۸۳	۱۵	أَجْدُ	أَجْدُ
۵۱۸	۱۵	مُعْطِيًا	مُعْطِيًا	۵۸۴	۱۵	وَأَنْفَقَ	وَأَنْفَقَ
۵۲۲	۱۵	وَلَعَنِي	وَلَعَنِي	۶۰۰	۱	يَرْجِعُ	يَرْجِعُ
۵۲۵	۵	شُعْبِ	شُعْبِ	۶۰۸	۱	مُوَمِّنٌ	مُوَمِّنٌ
۵۲۹	۱۵	شُعْبِ	شُعْبِ	۶۰۹	۱۳	فَسَقُ	فَسَقُ
۵۳۸	۱۱	رَجُلٌ	رَجُلٌ	۶۱۳	۲۱	إِذَا الطُّفَيْتَيْنِ	إِذَا الطُّفَيْتَيْنِ
۵۵۲	۵	سَاقِيَهَا	سَاقِيَهَا	۶۲۱	۷	يَا كُلُّ	يَا كُلُّ
۵۵۴	۱۹	يُؤْتَى	يُؤْتَى	۶۲۲	۷	فَخَبَطْتُ	فَخَبَطْتُ
۵۵۷	۱۷	سِرِّ	سِرِّ	۶۲۳	۷	رَوَايَةٍ	رَوَايَةٍ
۵۵۸	۷	عَلَانِيَتِهِ	عَلَانِيَتِهِ	۶۲۵	۵	الشَّرْبِ	الشَّرْبِ
۵۵۹	۲۱	لَا تَقْضِ	لَا تَقْضِ	۶۲۶	۱۱	إِنَاءٍ	إِنَاءٍ

۶۲۸	۵	یُحِلُّ	یَحِلُّ	۶۵۱	۱۷	بالمصورین	بالمصورین
۶۳۰	۱۴	شور	شد	۶۵۳	۳	شرح	شرح
۶۴۶	۱۳	او تو کو ا	او اتر کو	۶۵۴	۴	میگوئی	میگزیری

صحت نامہ خیر المواعظ جلد اول

صفحہ	صفحہ	صحیح	صحیح	صفحہ	صفحہ	صحیح	صحیح
۱۰	۱	چیز	خبر	۳۳۶	۶۳۳	برنے	بندے
"	"	مبتدا	مبتدای	۳۳۳	۱۴	آفت	افتد
"	۶	فیت	ظرفیت	۳۳۳	۶۶	آن باولی	بآن اولی
۱۱	۱	یعنی دل	یعنی اگر	۳۵	۳۰	وازی پنجم	پنجم
۱۷	۲	عطاکش	عصاکش	۳۶	۵۴	اوچیت	او بیت
"	۶	دہ	در	"	۷۶	بنورسین	روزسین
۲۷	۲۷	بخر د	بمرد	"	۸۰	بصحت	وبصحت
"	۴۴	الایمان	الایمان	۳۸	۶۶	خداوند	خواند
۲۹	۸	نور النبی	نورائیت	۳۹	۳۲	ہراسر	ہر سر
۳۰	۲۰	لیثر	کثیر	"	۳۴	وایتہ	دابتہ
"	۶۲	زلفت	زلف	"	۳۸	زودی	روزی
۳۱	۲۶	مستتر شاہن	مستتر شدین	"	۴۷	مستور	مسطور
"	۴۶	کچا کچا	کچا کچا	"	۴۹	فوائد الفوائد	فوائد الفوائد

۳۹	۶۵	کسر	کسر	۶۲	۶۲	اور	اور
"	۸۹	ریرا	زیرا	۶۴	۱۴	کر	کبر
"	۹۵	انقطع	بالقطع	"	۲۵	مسلمان	مسلمان
۴۴	۲۴	لَا يَجْتَنِدُ	لَا يَجْتَنِدُ	۶۸	۴	خلقت	خلقت
۴۵	۱۳	چارہ	چارہ	"	۹۴	مگر	گمراہان
"	۲۳	نقما	نقدا	"	۹۴	نضاعہ	نضاعہ
۵۱	۲۱	درکہ کر	درکہ	۷۱	۳۰	سوی	سواری
"	۲۳	بالاسریع	آوردہ	۷۵	۱۱	زاں	زمان
۵۴	۷۱	منوع	دعای	۷۵	۱۷	ملا لہ	ضلالہ
"	۷۹	دفتر	دفتر	"	۲۹	فس	نفس
"	۸۵	بادا اختہ	تا با و بفاختہ	۷۶	۹	اعتقاد	واعتماد
۵۶	۳	بر بندہ	بر بندہ	۷۸	۱	در موافق	در موافق
"	۱۰	صواب و عقاب	ثواب و عقاب	"	۳	شہیبہ	مشبہ
"	۲۳	دلکن امرین	امرین الامرین	"	"	مقتزلہ	مقتزلہ
"	۲۷	سزیت	سزیت	"	"	شہیدیت	شہیدیت
"	۳۱	ہر	ہر	"	۵	شہیبہ	مشبہ
۶۰	۲۸	ورضائی بکلی	ورضائی بکلی	"	۸	خدا	راہ خدا
"	۳۱	لقضا	بقضاء	"	۹	مجرد	بمجرد
"	۳۳	بالہا	الہا	"	۱۱	دانی	دانی
۶۲	۲۶	گرد و مہرات	گرد و مہرات	"	۲۸	استلال	استلال
"	۱۹	کتا	کتاب	"	۳۰	اشناوان	استادان

۷۸	۳۶	ولا اعتساف	ولا اعتساف	۸۸	۳۱	وا دل وے	دل وے
۷۹	۲	کذہن	بقول	۸۹	۵۷	منت اوہرا	منت اوہرا
۸۰	۲۱	صدا	صدا	۹۰	۲۶	وزم	لازم
۸۱	۱۵	سائل	سائل	۹۱	۶۷	طوطیہ	توطیہ
۸۲	۲۰	طرف	طرف	۹۲	۲۵	ال	مال
۸۳	۳۸	رشناخت	رشناخت	۹۳	۵۹	مدت	مدیت
۸۴	۸	مرضیہ	مرضیہ	۹۴	۹۲	سنت	متیجر
۸۵	۵۹	ہفتاد و	ہفتاد و	۹۵	۱۰۹	بموجب	بموجب
۸۶	۶۵	ہزار ہا	ہزار ہا	۹۶	۲۳	ادارے	ادارے
۸۷	۳	دیزان	دیزان	۹۷	۴۰	راہے را	راہے را
۸۸	۶۸	و مال	و مال	۹۸	۲۵	تعلیم	تعلیم
۸۹	۷	مروکسے	مروکسے	۹۹	۵۹	مسجد	بہ مسجد
۹۰	۶۷	درجا	درجا	۱۰۰	۹۸	رسیدہ	رسیدہ
۹۱	۱۲	دردے	دردے	۱۰۱	۱۰۴	ازیشاز	ازیشاز
۹۲	۷	ورد	ورد	۱۰۲	۷	کلماز	بخواند
۹۳	۳۳	دردے	دردے	۱۰۳	۱۰۹	دعالت	و دعالت
۹۴	۳۴	فردا فتم	فردا فتم	۱۰۴	۳۷	افعالہ	ضالہ
۹۵	۴۴	عالش	عالش	۱۰۵	۵۳	بشنودہ	بشنودہ
۹۶	۳۳	است	است	۱۰۶	۸۵	مکایر	مکایر

زاد اسمیل الی وار الخلیل مولف مولانا مولوی مفتی محمد سعد اللہ خان صاحب مرحوم مدظلہ

حاج وزیرین بیت حرام کے لئے نہایت مفید ہے اس میں مناسک فضاہلج وعمرہ ومنوفا وکرویات احرام وخطبہاچ ومقامات قبولیت علوبقل عتبرکہ وغیرہ متبرکتب فقہی واذکر کے بہت خوبی کیساتھ لکھے گئے ہیں یہ رسالہ پشردودفعیچھا تھا لیکن ایک مجلس اشاعۃ العلوم نے ایک جدید تہذیب اور دلکش طرز سے اسکو مرتب کر کے اپنے سلسلہ اشاعت میں داخل کر لیا ہے چہاں عمدہ اور کاغذ سفید چکنا ۵ پونڈی حجم ۳۷ صفحات قیمت ۴۰

العروة الوثقی مولف جناب مولوی سید غلام محمد برہان الدین صاحب قادری مہاجر تہ رسالہ عربی زبان میں لکھا گیا ہے مولف سلمہ اللہ تعالیٰ نے آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کی رویت مبارک اور فضائل ویت بہت عمدگی کیساتھ بیان کئے ہیں اپنے رنگ میں بہت عمدہ سالہ حجم ۶۴ صفحات الوسیۃ العظمیٰ مولف جناب مولوی سید غلام محمد برہان الدین صاحب قادری مہاجر تہ رسالہ عربی زبان میں لکھا گیا ہے مولف سلمہ اللہ تعالیٰ اس سال میں آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کے ذکروادبات اساتذہ جواز قیام اور فضائل قیام کا ثبوت دیا اور دلائل عقلیہ و نقلیہ سے چھٹی مرتب کر دیا ہے کہ قیام کی اصلی علت اور لم کیا ہے حجم ۳۲ صفحات قیمت ۴۰

مکارم الحفظ جناب مولوی حفیظ اللہ خاں صاحب مولوی فاضل اکی یہ ایک تصنیف ہو قرآن اور حفظ قرآن کتاب کا موضوع ہے حفظ قرآن کے متعلق عمدہ عمدہ نکات اور اسکے تفصیلی آداب و قواعد بیان کئے ہیں بڑے بڑے حفاظ کے لچپٹ کروں نے اور ضمناء پذیر لطائف قصص نے کتاب بہت بار و نق بنا دیا ہے مطالعہ سے مولف سلمہ اللہ کی قابل قدر جانکاری اور کتاب کی قدر قیمت ظاہر ہو سکتی ہے صفحات ۳۰ صفحہ قیمت فی جلد ۳۰

مقاصد الاسلام حصہ پنجم

(۵۰)

حضرت مولانا مولوی حاجی حافظ عارف باللہ محمد انوار اللہ صاحب قبلہ مدلی
مفید تصانیف اور انکی برکات سے کون واقف نہیں ہے حضرت قبلہ مدوح کی
تصانیف موجودہ زمانہ کی اقصا کے موافق حمایت اسلام کی کامل ضمانت
اور علوم و برکات اسلام کی اشاعت کے لئے پوری کفیل ہیں۔
مقاصد الاسلام کے نام سے حضرت مدوح نے ایک مفید سلسلہ تصانیف کی
بنیاد ڈالی ہے انعقاد مجلس اشاعت العلوم کے پیشتر اس سلسلہ کے چار حصے
شائع ہو چکے ہیں اب مجلس نے یہ پانچواں حصہ شائع کیا ہے اور دیگر حصص
زیر طبع ہیں اس حصہ میں تصوف منرا و جزاء فقر و فقیروں کی خلافت ثبوت اہلبیت
وصحابہ کے مفید حالات اور خلفاء راشدین کی خلافت پر نہایت عمدہ پیرایہ میں نقلی
بخشیں لگی ہیں اور نہایت متفقانہ طرز سے ہر ایک بات ثابت کی گئی ہے چھاپی عمدہ کاغذ مفید
ملکنا پچاس پونڈی مجسم ۶۴ صفحات قیمت ۶/-

المع
ابوالدجوات حافظ محمد ولی الدین فاروقی مترجم اشاعت العلوم

فهرست مضامین المجلد الثاني من كتاب خير المواعظ

مضمون	رقم	مضمون	رقم
كتاب الآداب	٢	باب اشتر الكذب	٢٦
باب السلام والاستئذان	٢	باب ترك الفحش والسمامة	٢٩
باب المصافحة والمعانقة	١٢	والطعن	
باب القيام	١٨	باب الغيبة والنميمة وما على	٥٢
باب الجلوس والنوم والمشى	٢١	ذی الوجهین	
باب العطاس والتثاؤب	٢٣	باب الوعد	٥٤
باب الضحك	٢٦	باب المزاح	٥٩
باب الاسامی	٢٤	باب المفاخرة والعصبية	٦٠
باب البیان والشعر	٣٠	باب البر بالوالدين	٦٣
باب المزامير والمعانف	٣٢	باب الصلة واشتم قاطع الرحم	٤٢
باب العلامات عند قرب القيامة	٣٦	باب الشفقة والرحمة على الخلق	٤٧
باب حفظ اللسان	٣٨	والنصر لكل مسلم	
باب لعن المؤمن ورميه		باب حق الجيران	٨٢
بالكفر والفسوق	٣٨	باب اليتيم وتربية الاولاد	٨٦

٢٠١	باب الإيمان والقدر	٩٠	باب الحب في الله
٢٠٨	باب صفة النار واهلها	١٠٠	باب ما ينهى من التهاجر والتقاطع واتباع العورات
٢٢٨	باب خلق الجنة والنار		
٢٢٩	باب بدء الخلق	١٠٦	باب الحذر الثاني في الامور
٢٥١	من مناقب النبي محمد صلى الله عليه وسلم	١٠٩	باب الرفق والحياء وحسن الخلق
٢٥١	باب في ذكر حليته الشريفة	١١٣	كتاب الزهد والرفاق
٢٥٨	باب في اخلاقه وشمايله	١٣٠	باب فضل الفقر آء
٢٦٩	باب ما كان من عيش النبي صلى الله عليه وسلم	١٣٤	باب الامل والحرم
	عليه وسلم	١٣٠	باب استجاب المال والعمى للطاعة
	باب البعث وبدء الوحي		
٢٨٢	باب علامات النبوة	١٣٣	باب التوكل والصبر
٢٩١	باب في المعراج	١٥٠	باب الرياء والسمعة
٣٠٢	باب في المعجزات	١٥٥	باب الاستغفار والتوبة
٣٢٠	باب الخوض والشفاعة	١٦١	باب في سعة رحمة الله تعالى
٣٣٥	باب الكرامات	١٦٥	باب الاستغفار
٣٣٠	باب مشتمل على ذكر فائدة رسول الله صلى الله عليه وسلم	١٤١	باب صفة الجنة واهلها
		١٤٩	باب البكاء والخوف

٣٠١	مناقب عبد الرحمن بن عوف <small>رضه</small>	٣٣٧	باب مقتل علي تركة الرسول صلى الله عليه وسلم
٣٠٢	مناقب ابي اسحق سعيد بن ابي وقاص <small>رضه</small>	٣٣٨	كتاب مناقب الصحابة رضي الله تعالى عنهم
٣٠٣	مناقب سعيد بن زيد <small>رضه</small>	٣٥٣	باب فضل الانصار
٣٠٤	مناقب ابي عبيدة عامر بن الجراح <small>رضه</small>	٣٥٦	فيمن سب صاحب النبي
٣٠٥	مناقب العشرة <small>رضه</small>	٣٥٨	مناقب ابي بكر الصديق <small>رضه</small>
٣٠٦	مناقب عباس بن عبد المطلب <small>رضه</small>	٣٦٢	مناقب عمر بن الخطاب <small>رضه</small>
٣٠٧	مناقب جعفر بن ابي طالب <small>رضه</small>	٣٧٥	مناقب ابي بكر عمر رضي الله عنهما
٣٠٨	مناقب الحسن والحسين رضي الله عنهما	٣٨٠	مناقب عثمان بن عفان <small>رضه</small>
٣١٤	ما جاء في فضل فاطمة رضي الله عنها	٣٨٦	باب مناقب هؤلاء الثلاثة رضي الله عنهم
		٣٩١	مناقب علي بن ابي طالب <small>رضه</small>
٣١٩	مناقب امير اوج النبي <small>ص</small>	٣٩٨	مناقب هؤلاء الاربعة رضي الله عنهم
٣٢٠	من فضل عائشة رضي الله عنها		
٣٢١	من فضل صفية <small>رضه</small>	٣٩٩	مناقب ابي محمد طلحة بن عبد الله <small>رضه</small>
٣٢٢	مناقب اهل بيت النبي <small>ص</small>	٤٠٠	مناقب الزبير بن العوام <small>رضه</small>

٢٢٥	مناقب عمر بن العاص م	٢٢٦	مناقب معاذ بن جبل وزيد بن ثابت ابى بن كعب م
٢٢٥	مناقب خالد بن الوليد م	٢٢٦	مناقب سلمان الفارسي م
٢٢٦	مناقب سعد بن معاذ م	٢٢٦	مناقب عمار بن ياسر م
٢٢٦	مناقب قيس بن سعد بن عباد م	٢٢٦	مناقب ابى ذر الغفاري م
٢٢٦	مناقب جابر بن عبدالله م	٢٢٨	مناقب عبدالله بن سلام م
٢٢٦	مناقب مصعب بن عمير م	٢٢٨	مناقب عبدالله بن مسعود م
٢٢٨	مناقب البراء بن مالك م	٢٢٩	مناقب حذيفة بن اليمان م
٢٢٨	مناقب ابى موسى الاشعري م	٢٢٩	مناقب زيد بن حارثة م
٢٢٨	مناقب ابى بن كعب م	٢٣٠	مناقب اسامة بن زيد م
٢٢٩	مناقب ابى طلحة الانصاري م	٢٣٢	مناقب جرير بن عبدالله البجلي م
٢٣٠	جامع المناقب	٢٣٢	مناقب عبدالله بن عباس م
٢٣٣	باب فضل اصحاب الشجرة والبدر الاحد م	٢٣٣	مناقب عبدالله بن عمرو م
٢٣٦	تسمية من سمى من اهل بدر م	٢٣٣	مناقب عبدالله بن الزبير م
	الجامع البخاري	٢٣٣	مناقب انس بن مالك م
٢٣٨	فضل اويس القرني م	٢٣٥	مناقب ابى هريرة م
٢٣٩	باب ثواب هذه الامة	٢٣٥	مناقب مغاوية بن ابى سفيان م

هَذَا بَيَانُ النَّاسِ هُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِلْمُتَّقِينَ

قد طبع النصف الثاني من هذا الكتاب بالمستطاب النافع لكل متعظ

المجلد الثاني من

خَيْرُ الْمَوَاعِظِ

من مصنفات محقق المسائل الفقهية بالإيات الصريحة والأحاديث الصحيحة
المدقق الفهم الفريد مولانا الحاج المولوي محمد زمان الشهد مع
ترجمة المولوي محمد شاه سلمة الله بالحجاب الشاه

ذي المجد والفضل الثاني شمس العلماء الشيعة بدر فقهاء الطريقة شيخ الاسلام
مولانا المولوي الحافظ الحاج محمد انوار الله دامت
مكارمهم بعون الله

بأمر تمام
الشيخ المولوي الحافظ ابي الدرجات محمد ولي الدين الفاروقي
الامدادى المهتم لمجلس اشاعة العلوم

بَطْنِ عَمَّانِ بِسَبِيلَةِ خَيْرِ بَادِدِكُمْ لَبْسَةٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ابتدا میگویم بسم خدا می بسیار هر بان بخشش کننده

كِتَابُ الْأَدَابِ بَابُ السَّلَامِ وَالِاسْتِئْذَانِ

کتاب آداب باب سلام و استئذان

وَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ

پس چون در آید بخانه های سلام گوید بر نفسها خود بدیه از نزد خدا

مُبَارَكَةٌ طَيِّبَةٌ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ

بارکت پاکیزه همچنین بیان میکند خدا برای شما آیاتها شاید دریابید

تَعْقِلُونَهُ وَإِذَا أَحْبَبْتُمْ بَيْتِيَّ فَقُيُّوا بِأَحْسَنِ مِنْهَا

و چون محبت داده شوید پس بخت کنید بیکوتر از آن یا باز گردانید

أَوْ رُدُّوْهَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيمًا يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

آن را بدرستیکه خدا متعال است بر هر چیز حاضر کننده ای آنرا نگه گردیده آید

آمَنُوا أَلَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا

در آید بخانه های شما را تا خود پس نماند و نیکی دستور کنید و سلام دهید بکسان آن

تَسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

این بهتر است شما را تا شما پند کنید

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَازِ الْكُفْرُ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ

ای آنا که گریه آید دستور خواهند از شما آنا که مالک شده اند و شما

الآية كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٥

تا آیت پچنین بیان میکند خداے برائے شما آیتها و خدا داناست حکم کننده تر

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

وإلى هريه رفا مرويت كه گفت فرمود آنحضرت صلى الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ عَلَى صُورَتِهِ طَوْلَهُ سِتُونَ

عالم و سلم پیدا کرد خداستعالی آدم را بر صورت خود درازی قاست

ذَرَأًا فَلَمَّا خَلَقَتْهُ قَالَ أَذْهَبَ فَمِثْلُ عَلَى أُولَئِكَ

اوشنت دست بود پس بگماے کہ پیدا کرد خدا تعالی آدم را خطاب کرد مر آدم را گفت برو پس

التَّفَرُّ وَهُوَ تَفَرُّقُ مَنْ الْمَلَائِكَةِ جُلُوسٌ فَاسْتَمَعَ مَا يُحْيُونَكَ

سلام کن بر آن جماعت و آنها جماعت فرشتگان بودند پس شنو چه نوع نجات یعنی سلام میکنند

فَانْهَاجِيْكَ وَتَحِيَّةُ ذُرِّيَّتِكَ فَذَهَبَ فَقَالَ

ایشان بر تو پس بدستگیر این طایفه از طایفه بنویس سلام تو و سلام اولاد تو است پس رفت

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَقَالُوا السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ

آدم پس گفت آدم علیه السلام السلام علیکم پس گفتند فرشتگان در جواب و السلام علیکم ورحمة الله

فَزَادُوهُ وَرَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ فَعَلَّ مِنْ يَدِ خَلِّ الْجَنَّةِ

پس زیادہ کروند فوشتگان اوم را و جواب و کے لفظ و رحمة اللہ لفت حضرت پیر بر لہی درازید

عَلَى صُورَةِ أَدَمَ وَطَوَّلَهُ سِتُونَ ذِرَاعًا فَلَمْ يَزَلْ

باب صورت آدم باستد و حال آنکه در این قامت و سبک نیست از پاستد پس سبک

الخلق ينقص بعده حتى ان متفق عليه وعن

علوی سے ارمیان کو تہ ماہ بعد از آدم تا آمد انہوں باین مقدار رسید علوی علیہ

عَبْدُ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَنَسٍ رَجُلٍ أَسَّالَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

روایت است از عبد اللہ بن عمرو بن عاص کہ مردے پرسید از آنحضرت صلی اللہ

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْإِسْلَامِ خَيْرٌ قَالَ تَطْعَمُ الطَّعَامَ

علیه وسلم کدام خصلت مسلمان فاضلترست فرمود خوراندن تو طعام

وَتَقْرَأُ السَّلَامَ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ وَمَنْ لَمْ تَعْرِفْ مُتَّقٍ

را و گفتنی تو سلام را بر آشناس و بیگانه متفق

عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

علیه و از ابی ہریرہ رضی روایت گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا وَ

علیه وسلم در نمی آید شما بہشت را تا آنکہ ایمان نیارید و

لَا تُؤْمِنُونَ حَتَّى تَحَابُّوا أَوْ لَا أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا أَفْعَلْتُمُوهُ

ایمان نمی آرید و کامل نمیشود ایمان شما تا آنکہ یکدیگر دوست سیدارید یعنی برائے خدا آیاراہ نمایم

تَحَابُّوهُ أَفْعَلُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ

نما را بر کار کہ چون یکدیگر ایمان را دوستدارید یکدیگر را و آن صفت ایمنت کہ فاش و آشکار کنید سلام را میان خود رواہ مسلم

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسَلِّمُ الرَّائِبُ عَلَى

و روایت است از ابی ہریرہ رضی فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم باید کہ سلام گوید کسی کہ سوار است

الْمَاشِي وَالْمَاشِي عَلَى الْقَاعِدِ وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ مُتَّفَقٌ

بر آن کسی کہ پیادہ است و سلام گوید پیادہ ای آنکہ راہ میرود و بر آنکہ نشسته است و سلام گوید آنکہ بر سوار است متفق

عَلَيْهِ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

علیه و ہم از و روایت گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلِّمُ الصَّغِيرِ عَلَى الْكَبِيرِ وَالْمَارُّ عَلَى الْقَاعِدِ الْقَلِيلُ

و سلام باید کہ سلام کند منہر بر کبیر و روندہ بر نشسته و اندک

عَلَى الْكَثِيرِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ

بر بسیار رواه البخاری و آن انس رضی مرویت گفت انس

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ عَلَى عِلْمَانِ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمَا

آنحضرت صلی الله علیه وسلم گذشت بر جماعت خردان پس سلام کرد بر ایشان از غایت تلمیح

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

و متفق است علیه و از ابی هریره رضی مرویت که آنحضرت صلی الله

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَبْدُؤُوا الْيَهُودَ وَلَا النَّصَارَى

علیه وسلم فرمود ابتدا نکنید یهود و نصاری را

بِالسَّلَامِ وَإِذَا الْقِيَمَةُ أَحَدَهُمْ فِي طَرِيقٍ فَأَضْطَرُّوهُ إِلَى

سلام و چون ملاقات کنید شما یکی از یهود و نصاری در راه پس مضطرب و مجبور گردانید

أَصْبِقِهِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ

از ابی سعید خدری رواه مسلم و از ابی سعید خدری رضی مرویت

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالْجُلُوسَ

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود بر بنیاد از نشستن

بِالطَّرِيقَاتِ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لَنَا مِنْ حَاجِلِ السَّابِلِ أَنْ نَحْدَثَ

در راه ایارس گفت یا رسول الله چاره چیست ما از محاسبات که در این راه

فِيهَا قَالَ فَإِذَا أَبَيْتُمْ إِلَّا الْجُلُوسَ فَأَعْطُوا الطَّرِيقَ حَقَّهُ

باید نشست در راه ایارس چون ابی گفتند از همه کارگر مجلس را پس بدید راه را حق

قَالُوا وَمَا حَقُّ الطَّرِيقِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ غَضُّ الْبَصَرِ وَكَفُّ

و گفتند چه چیزست طریق یا رسول الله طرد کردن بصر و کف کردن

الْأَذْنِ وَمَرَّةُ السَّلَامِ وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ

و دور کردن آنچه اندکند و دادن جواب سلام مردم را و امر کردن مردم بمشروع و باز داشتن

الْمُنْكَرُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَلِيٍّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

از نامشروع متفق علیہ وروایت است از علی رضی اللہ عنہ کہ فرمود رسول اللہ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ بِالْمَقْرُوفِ

صلی اللہ علیہ وسلم مسلمان را بر مسلمان شش حقست مقرون بمعروف

يُسَلِّمُ عَلَيْهِ إِذَا الْقَبْرُ وَجَبُّهُ إِذَا ادْعَاهُ وَيُشَمِّتُهُ إِذَا

سلام کند برو سے چون ملاقات کند اورا و اماجت کند چون بخواند اورا الطعام ویرمک اللہ

عَطَسَ وَيَعُودُهُ إِذَا امْرُؤٌ وَيَتَّبِعُ جَنَازَتَهُ إِذَا مَاتَ

گویی چون عطسہ زندہ و بر سر چن بیاگر و در پے جنازہ آورد و چون بمیرد و دوست دارد

وَيُحِبُّ الْمَأْجِبُ لِنَفْسِهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ

موسلم را چیزیست کہ دوست دارد و بر نفس خود را رواہ ترمذی و دارمی و روایت است از عمران بن

حَصِينٍ أَنَّهُ رَجُلًا جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

حصین کہ مردے آمد نزد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَرَدَّ عَلَيْهِ ثُمَّ جَلَسَ فَقَالَ النَّبِيُّ

پس گفت السلام علیکم پس رد کرد برو سے سلام او بلفظی کہ او گفته بہتر شدت آنرود

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَ ثَوْرَجَاءَ آخَرُ فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ

پس گفت پیغمبر خدا کہ کتابت شد مرا این مرد را دہ تیلی بہتر آمد مرد دیگر پس گفت السلام علیکم

وَرَحْمَةُ اللَّهِ فَرَدَّ عَلَيْهِ فَجَلَسَ فَقَالَ عَشْرُونَ ثَوْرَجَاءَ آخَرُ

و زیادہ کہ لفظ ورحمۃ اللہ پس جواب سلام داد آنحضرت بہین لفظ بہتر شدت آنرود پس فرمود

فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ فَرَدَّ عَلَيْهِ

بہتر شدت است اینرود را بہتر آمد مرد سے دیگر پس گفت السلام علیکم ورحمۃ اللہ وبرکاتہ پس جواب داد آنحضرت

فَجَلَسَ فَقَالَ ثَلَاثُونَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ أَبِي دَاوُدَ وَعَنْ

ابن الفاذلہ پس شدت آن مرد پس فرمود سے را بھی حسنہ است رواہ ترمذی و ابوداؤد

مَعَاذِ بْنِ النَّسْرِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از معاذ بن النضر رضی اللہ عنہ اذ انحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

بِمَعْنَاهُ وَنَرَادُ شُرَاقِي أَخْرَفَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ

بمعنی حدیث مذکور زیادہ کرد معاذ کی مرتبہ دیگر کہ پست تر آمد مروی دیگر پس گفت السلام علیکم ورحمۃ اللہ

اللَّهُ وَبَرَكَاتُهُ وَمَغْفِرَتُهُ فَقَالَ أَمْرُ بَعُونَ وَقَالَ هَكَذَا أَتَكُونُ

و برکاتہ و مغفرتہ پس فرمود انحضرت کثابت شد مرا و اورا پہل حسہ و فرمود بچنین می باشد

الْفَضَائِلُ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ

فضائل رواہ ابو داؤد و از ابی امامہ مرویست گفت کہ فرمود

رَأْسُ سَوْءٍ اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِاللَّهِ مَنْ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بدستیکہ قریب ترین و مخصوص ترین مردم بحجاب حق عز و علا

بَدَأَ بِالسَّلَامِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

گفت کہ ابتدا کند بسلام رواہ احمد و ترمذی و ابو داؤد و

جَرِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى نِسْوَةٍ فَلَمْ

در روایت است از جریر بن عبد اللہ بجمعی کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم گذشت بر جماعت زنان پس بفرمود

عَلَيْهِنَّ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ

آنحضرت بر ایشان رواہ احمد و روایت است از علی بن ابی طالب رضی اللہ عنہ گفت علی کہ کفایت

يُجْزِي عَنِ الْجَمَاعَةِ إِذَا مَرُّوا أَنْ يُسَلِّمَ أَحَدُهُمْ وَيُجْزِي

میکنند از جماعت چون بگذرد کہ سلام کند یکی ازینما و کفایت میکند از نشستن بیکان کہ جواب سلام گوید یکی از

عَنِ الْجُلُوسِ أَنْ يَرُدَّ أَحَدُهُمْ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

ایشان حاصل آنکه دست سلام و جواب آن برسیل کفایت اگر از جماعت یکی گوید از بستاند اگر از بیرون

مَرُّوْنَا وَعَنْ عُمَرَ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ رَضِيَ اللَّهُ

از روی مرفوع و از عمر بن شعیب مرویست و او از پدر خود از پدربزرگ خود مرویست

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ مِنَّا مَنْ تَشَبَّهَ

گفت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود میت از آنکس که مشابہت

يَغْيُرُنَا لَا تَشَبَّهُوا بِالْيَهُودِ وَلَا النَّصَارَى فَإِنَّ تَسْلِيمَ الْيَهُودِ

سازد خود را بغیر از تشبیه کنندید بر یهود و نصاری زیرا که سلام کردن یهود

الْإِشَارَةُ بِالْأَصَابِعِ وَتَسْلِيمُ النَّصَارَى الْإِشَارَةُ بِالْأَلَى كُفِّ

اشارت کردن با انگشتان و سلام کردن نصاری اشارت کردن با کفنا می دست

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ إسناده ضعیف **وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ**

رواه ترمذی و گفت که اسناد آن ضعیف است و روایت است از ابی هریره

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا لَقِيَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ

که آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود چون پیش آید یکی از شما برادر خود را

فَلْيُسَلِّمْ عَلَيْهِ فَإِنْ حَالَتْ بَيْنَهُمَا شَجَرَةٌ أَوْ جَدَارٌ أَوْ جَرٌّ

پس باید که سلام کند بر او پس اگر حائل شد میان دو کس درخت یا دیوار یا جوی

ثُمَّ لَقِيَهُ فَلْيُسَلِّمْ عَلَيْهِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ **وَعَنْ قَتَادَةَ**

و بعد از این باید که سلام کند بر او رواه ابو داود و از ابن قتاده مرویست

قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلْتُمْ بَيْتًا فَسَلُّوا عَلَى

گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم چون در آمدید خانه را پس سلام کنید

أَهْلِهِ وَإِذَا خَرَجْتُمْ فَأَدْعُوا أَهْلَهُ بِسَلَامٍ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ

بر اهل خانه و چون بیرون آید و دعوت نماید زوالممانه سلام را روایت کرده ابن بیهقی

فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ مِنْ سَلَامٍ **وَعَنْ** أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

در شعب ایمان از روایت آنس از آنکه رسول اللہ صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَا بَنِيَّ إِذَا دَخَلْتَ عَلَى أَهْلِكَ فَسَلِّمْ

علیه وسلم فرمود که ای پس من چون در آئی بر اهل و عیال خود پس سلام کن

يَكُونُ بَرَكَهَ عَلَيْكَ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

برای ایشان می باشد سبب وجود برکت بر تو اهل خانه تو رواه ترمذی

وَعَنْ جَابِرٍ مَعْقَالٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَأَزْهَابُ رِغْزِ مَرْوِيَّتٍ كُفْتُ مَرْوُودِ أَخْفَضَتْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ السَّلَامُ قَبْلَ الْكَلَامِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

وَسَلَّمَ سلام پیش از کلام است رواه ترمذی

أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

وَأَزْهَابُ مَرْوِيَّتٍ كُفْتُ مَرْوُودِ أَخْفَضَتْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرْوُودِيَّتٍ

لَا خَيْرَ فِي جُلُوسٍ فِي الطَّرِيقَاتِ إِلَّا مَنْ هَدَى السَّبِيلَ

هیچی در نشستن در راهها مگر کسیکه نماید راه را و جواب گوید سلام را

وَرَدَّ التَّجَمُّعَ وَغَضَّ الْبَصَرَ وَأَعَانَ عَلَى الْحُمُولَةِ رَوَاهُ

وَبُوشَدَ تَقَرُّا دِیاری و دید در برداشتن بار را

فِي تَرْجِيحِ السُّنَّةِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ

در ترجیح السنه و مرویت از ابی هریره گفت فرمود آنحضرت

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ وَتَفَخَّ فِيهِ الرُّوحُ

صلی الله علیه وسلم هرگاه که پیدا کرد خدا آیتعالی آدم را و در وی روح را

عَطَسَ فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ فَحَمِدَ اللَّهُ يَا ذُنُوبَ فَقَالَ لَهُ رَبُّهُ يَوْمَئِذٍ

عطس زد آدم پس گفت الحمد لله پس حمد کرد آدم خدا را بترتیب وی پس گفت مرا و را

اللَّهُ يَا آدَمُ اذْهَبْ إِلَى أُولَئِكَ الْمَلَائِكَةِ إِلَى مَلَأَ قُبُورَهُمْ

مردود کار او رحمت کند ترا خدا متعالی ای آدم برو بوی این فرشتگان یعنی بروی جماعت عظیم ایشان

جُلُوسٌ فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْهِمْ

نشستن گفت سلام بر شما گفت سلام بر شما گفت آدم السلام عليكم

قَالُوا عَلَيْكَ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ تَوَجَّعَ إِلَى رَبِّهِ فَقَالَ

گفتند فرشتگان علیکم السلام ورحمتہ اللہ بہتر از آمدن آدم بر در و گار خود پس گفت

إِنَّ هَذِهِ تَحِيَّاتُكَ وَتَحِيَّةُ بَنِيكَ بَيْنَهُمْ فَقَالَ لَهُ اللَّهُ وَيَدَاؤُ

بر در و گار بدستگیر این کلمات روشن سلام است و سلام بر این تو میان یکدیگر پس گفت مردم را

مَقْبُوضَتَانِ اخْتَرَايْتَهُمَا شِئْتُ فَقَالَ اخْتَرْتُ يَمِينَ دَنِي

خدا یقیناً دو دست و حق تعالی بپنداخته این دو را برگزیده است که یمن را برگزید آدم اختیار کرد

وَكَلَّمَا يَدَيَّ دَنِي يَمِينَ مُبَارَكَةً تُعَرِّسُهَا قَدْ أَفِيهَا أَدَمُ

را بر دو گار خود را بر دو گار من است مبارک است که بر دو گار دست را بر این گاه دست راست آدم

وَذُرِّيَّتُهُ فَقَالَ يَا رَبِّ مَا هَؤُلَاءِ قَالَ هَؤُلَاءِ ذُرِّيَّتُكَ

و اولاد است پس گفت آدم ای پروردگار من چه اندامها که در دست تو اند گفت پروردگار اینها

فَإِذَا أَكَلَ إِنْسَانٌ مَكْتُوبٌ عُمْرُهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ فَإِذَا إِفْقَامٌ رَجُلٌ

ذریست تا اند پس نگاه بر آدمی نوشته است عمر وی میان دو چشم و پس ناگاه در میان این

أَضْوَاءُ هُمْ أَوْ مِنْ أَضْوَاءِ هِمُ قَالَ يَا رَبِّ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا

آدمیان مردیت روشن ترین ایشان یا از روشن ترین مردم گفت آدم ای پروردگار کیست اینها

إِبْنُكَ دَاوُدُ وَقَدْ كَتَبْتُ لَهُ عُمْرًا رُبْعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ

گفت پروردگار این پسر است که داود نام دارد و تو حق تعالی نوشته ای عمر او را چهل سال گفت آدم پروردگار من

زِدْ فِي عُمُرِي قَالَ ذَلِكَ الَّذِي كَتَبْتُ لَهُ قَالَ يَا رَبِّ فَبِأَنِّي

زیاد کن در عمر من چیزی گفت پروردگار من آنست که نوشته ام مرا از عمر گفت آدم ای پروردگار من

قَدْ جَعَلْتُ لَهُ مِنْ عُمْرِي سِتِّينَ سَنَةً قَالَ أَنْتَ وَذَلِكَ

حق تعالی کرد انیم مرا از عمر خویش شصت سال گفت پروردگار من تو ای و طلبیده ای حق تعالی رزق من

قَالَ تَوَسَّكُنَ الْجَنَّةَ مَا شَاءَ اللَّهُ تَوَاضَعُ مِنْهَا وَكَانَ أَحْمَرُ

پس مرا کن شد آدم بهشت را آنقدر که خدا خواسته بود پس بر این انداخته شد آدم از بهشت بود آدم میسر بود

لِنَفْسِهِ فَأَتَاهُ مَلَكُ الْمَوْتِ فَقَالَ لَأَدَامُ قَدْ عَجَلْتَ

یعنی سال عمر خود پس آدم را ملک الموت پس گفت ملک الموت را آدم شتای کی بودی

قَدْ كُتِبَتْ لِي أَلْفُ سَنَةٍ قَالَ بَلَى وَلَكِنَّكَ جَعَلْتَ

بحقیق نوشته شده است مرا عمر هزار سال گفت ملک الموت آری ولیکن تو بخجسته مرا عمر خود را

لَا بُنِكَ دَاوُدَ سِتِّينَ سَنَةً فَحَدَّثَ فَجَدَّتْ ذُرِّيَّتُهُ وَنَسِيَ

که داود دست از عمر خود شصت سال پس کار کرد آدم این قول پس کار کرد و فریاد و بیانی کرد

فَنَسِيتَ ذُرِّيَّتَهُ قَالَ فَمِنْ يَوْمٍ مُّذٍ أُمِرَ بِالْكِتَابِ الشَّهْوَودِ

کرد ذریعت او گفت آنحضرت پس از آنکه واقع شد از آدم محمود و نسیان واقع شد از او نوشتن محاکمات

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنِ الطُّفَيْلِ بْنِ أَبِي كَعْبٍ أَنَّهُ كَانَ

و گوید آن را رواه ترمذی و از طفیل بن ابی کعب مرویست که وی می آمد

يَا بَنِي ابْنِ عُمَرَ هُفَيْغِدُوْا مَعَهُ إِلَى السُّوقِ قَالَ فَاذْغَدُوْنَا

نزد ابن عمر هضم پس میرفت و در وقت با دادا این عمر بوی بازار گفت طفیل پس چون میرفتیم

إِلَى السُّوقِ لَمْ يَمُرْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَلَى سَقَاةٍ وَلَا عَلَى

با دادا بوی بازار نمی گزشت عبد الله بن عمر بر هیچ سقا و نهی گذشت

صَاحِبِ بَيْعَةٍ وَلَا عَلَى مُسَكِّينَ وَلَا عَلَى أَحَدٍ إِلَّا سَلَّمَ عَلَيْهِ

بر هیچ بیع کننده و نهی گزشت بر هیچ مسکین و نه بر هیچ یکی مگر آنکه سلام میکرد

قَالَ الطُّفَيْلُ فَجَدْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ يَوْمَ مَا فَاسْتَتَبَعَنِي

ابن عمر بروی گفت لطفیل پس آدم نزد عبد الله بن عمر هضم روزی پس همراه بودن خواهر

إِلَى السُّوقِ فَقُلْتُ لَهُ وَمَا تَصْنَعُ فِي السُّوقِ وَأَنْتَ لَا تَقْعُدُ

بجانب بازار پس گفتم این عمر را چه کار خواهی کرد تو در بازار که میروی و تو نمی ایستی بفرزشت

عَلَى الْبَيْعِ وَلَا تَأْكُلُ عَنِ الْبَيْعِ وَلَا تَسْوِمُ بِهَا وَلَا تَجْلِسُ

در پی بیعی از بیع نمی فروشند و خریداری نمی کنی متاع را و نمی نشینی

فِي عَجَالِ السُّوقِ فَاجْلِسْ بِهَا هَهُنَا نَتَحَدَّثُ قَالَ

رسول گاهای بازار پسین بنشین با من جای تاحرف و حکایت کنیم با یکدیگر گفت طفیل

فَقَالَ لِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ يَا أَبَا بَطْنٍ قَالَ وَكَانَ الطَّفِيلُ

پس گفت عبد الله مرا ای خداوند شکم گفت راوی و بود طفیل

ذَا بَطْنٍ إِنَّمَا نَخْذُو مِنْ أَجْلِ السَّلَامِ نُسَلِّمُ عَلَى مَنْ لَقِينَاهُ

شکم داری یعنی شکم بزرگ گفت این خبر دهم بیازار مگر بجهت سلام کردن بر مردم سلام میکنم هر کس

سَرَّاهُ مَالِكٌ وَابْنُ هَاشِمٍ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ جَابِرٍ وَ

پیش آیم او را یا بر کس که پیش آید یا رواه مالک و بنی هاشم در شعب ایمان و روایت جابر و

قَالَ أَتَى رَجُلٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِفُلَانٍ

آمد مردی بنیخبر خدا را صلوات الله علیه و سلم پس گفت آن مرد مرفلان کس را در بوستان

فِي حَائِطِي عَذَقُ وَإِنَّهُ قَدْ أَذَى مَكَانُ عَذَقِهِ فَأَرْسَلَ

درخت مرا سبکست گفت آن مرد بجهت این که دوست مرا وجود عذق وی پس فرستاد

النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُعْزِي عَذَقَكَ قَالَ لَا قَالَ

پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم بگوید وی کسی را که بفرش بدست من درختان خود گفت

فَهَبْ لِي قَالَ لَا قَالَ فَبِعُضِيهِ يَعْزِي فِي الْجَنَّةِ فَقَالَ لَا فَقَالَ

منی فروشم گفت اگر منی فروشی پس بخش مرا گفت منی دهم فروم پس تصدیق کن بوعده عذقی که بدیست

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا رَأَيْتُ الَّذِي هُوَ أَجْدَلُ

هم نمی کنم پس گفت آنحضرت صلی الله علیه و سلم ندیدم آن کسی را که او بخیل تر است

مِنْكَ إِلَّا الَّذِي يَنْجَلُ بِالسَّلَامِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَابْنُ

از تو مگر آن کس که بخیل میکند بسلام رواه احمد و بنی هاشم

فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

در شعب ایمان و از عبد الله بن مسعود رضی الله عنه از آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْبَادِيُ بِالسَّلَامِ بَرِيٌّ مِنَ الْكِبَرِ وَرَوَاهُ

علیه وسلم روایت میکند که فرمود ابتدا کنند سلام نیز راست از کبر براه

الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَتَيْتُ

بیهقی فی شعب الایمان و از جابر رضی الله عنه روایت کرد که گفتم

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي دِينٍ كَانَ عَلَى أَبِي فَدَقَقْتُ

آنحضرت را صلی الله علیه وسلم بپرسیدم در دینی که بر پدر من پس بگویم در راه

الْبَابِ فَقَالَ مَنْ ذَا فَقُلْتُ أَنَا فَقَالَ أَنَا كَاتِبُهُ كَرِهَهَا

پس گفت آنحضرت کیست ایستاده میگویی پس گفتم منم پس فرمود آنحضرت منم گویا این کاتب از جابر روایت

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ قَالَ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

داست متفق علیهم و از ابوهریره روایت کرد که فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ فَجَاءَ مَعَ الرَّسُولِ فَإِنَّ ذَلِكَ

علیه وسلم چون خوانده شود یکی از شما پس بیاید همراه فرستاده پس آنرا آمدن همراه فرستاده

لَهُ إِذْنٌ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ قَالَ رَسُولُ الرَّجُلِ إِلَى

از اذن است و حاجت باستیزان نیست رواه ابو داود و در روایت دیگر او را که میگفت آنحضرت فرمود

الرَّجُلِ إِذْنُهُ وَعَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَافٍ أَنَّ جَلَّاسًا

مردی بمردی از آن اوست و روایت است از عطاء بن یساف که مردی پرسید

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اسْتَأْذِنْ عَلَى أَبِي

آنحضرت را صلی الله علیه وسلم پس گفت آنحضرت آیا طلب اذن کنم از برای آمدن بر مادر خود

فَقَالَ نَعَمْ فَقَالَ الرَّجُلُ إِنِّي مَعَهَا فِي الْبَيْتِ فَقَالَ رَسُولُ

پس فرمود آنحضرت آری بکن پس گفتم من با او در خانه ام پس فرمود آنحضرت

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَأْذِنْ عَلَيْهَا فَقَالَ الرَّجُلُ

صلی الله علیه وسلم استیزان بکن بر روی اگر چه با او در یک خانه باشی

إِنِّي خَادِمُهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

پس باز گفت مردی پس من خادم مادر من پس فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

إِسْتَاذِنَ عَلَيْهَا ائْتَحِبُّ أَنْ تَرَاهَا عُمَرَاءُ قَالَ لَا قَالَ

استیذان کن بمن برای آمدن بروی آیادوست میداری که بمنی اورا برهنه گفت مرد دوست

فَاسْتَاذِنَ عَلَيْهَا رَوَاهُ مَالِكٌ مُرْسَلًا وَعَنْ جَابِرٍ مَرَفُوعًا

منمیدارم که برهنه ببینم گفت آنحضرت پس استیذان کن روایت کرد مالک بخندیش را بطریق مرسل و از

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَأْذِنُوا لِمَنْ لَمْ يَبْدَأْ

مرویت که آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود اذن نکنید برای ورا آمدن کسی را که ابتدا نکرده

بِالسَّلَامِ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ

بسلام رواه بیهقی فی شعب ایمان

جَابِرٍ مَرَفُوعًا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا كَتَبَ أَحَدُكُمْ

و از جابر مرفوع روایت که آنحضرت فرمود چون بنویسد یکی از شما نامه را پس باید گفت

كِتَابًا فَلْيُتَرَبِّهُ فَإِنَّهُ أَمْرٌ لِلْحَاجَةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

بروی یا مراد آنست که بر خاک اندازد و اورا زیر که این برآورنده ترست حاجت رواه

بَابُ الْمَصَاحَةِ وَالْمُعَانَقَةِ

باب در مصاحبه و معانقت

عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

روایت است از براء بن عازب رفع گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ مُسْلِمَيْنِ يَلْتَقِيَانِ فَيَتَصَافَحَانِ

علیه وسلم نیست هیچ دو مسلمانان که پیش آیند یکدیگر پس مصاحبه کنند

إِلَّا غُفِرَ لِمَا قَبْلَ أَنْ يَتَفَرَّقَا رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

مگر آنکه آمرزش ده شود در پیش از آنکه جدا شوند از یکدیگر رواه احمد و ترمذی

وَابْنُ مَلْجَةٍ وَفِي رِوَايَةٍ أَبِي دَاوُدَ قَالَ إِذَا التَقَى الْمُسْلِمَانِ

واین ماجه و در روایت ابی داود و آمده که گفت آنحضرت چون ملاقات میکند

فَتَصَافِحَا وَحَدَّاهُ وَاسْتَغْفَرَا وَغُفِرَ لِمَا وَعَنْ أَنَسٍ

پس مصافحه میکنند و حد گویند خدا را و آمرزش خواهند از خدا آمرزیده شود ملاشان را و از انس

قَالَ قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ الرَّجُلُ مَنَّا يَلْقَى أَخَاهُ أَوْ صَدِيقَهُ

که مردی از آنحضرت پرسید که مردی از مسلمانان پیش می آید برادر خود را یا پیش می آید دوست خود را

أَيُخَبِّرُنِي لَهُ قَالَ لَا قَالَ أَفِيَلْتَزِمُهُ وَيُقْبِلُهُ قَالَ لَا قَالَ أَيَأْخُذُ

چه کار کند آنرا که بگوید مردی را که دوست است برای وی فرمود نکند گفت آن مرد آیا پیش گرفته کند و بوسه زند آن را

بِيَدِهِ وَيُصَافِحُهُ قَالَ نَعَمْ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي

فرمود نکند گفت آن مرد آیا پس بگیرد دست او را و مصافحه کند فرمود آری دست بگیرد و مصافحه کند و

أُمَامَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَمَامُ

امام رضا روایت است که آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود تمام و کمال

عِيَادَةُ الْمَرِيضِ أَنْ يُضَعَ أَحَدُ كُرْسِيِّهِ عَلَى جَبْهَتِهِ أَوْ عَلَى

برشش بیمار اینست که بنهد یکی از شما دست خود را بر پیشانی بیمار یا بر دست وی پس ببرد

يَدِهِ فَيَسَّالُهُ كَيْفَ هُوَ وَتَمَامُ تَحِيَّاتِكُمْ بَيْنَكُمْ الْمَصَافِحَةُ

چگونه است و تمام و کمال سلامهای شما که میان یکدیگر میکنید مصافحه است

رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ ضَعْفَهُ وَعَنْ عَائِشَةَ

رواه احمد و ترمذی ضعیف کرد آنرا و روایت است از عایشه بن صدیق

قَالَتْ قَدِمَ نَزِيدُ بْنُ حَارِثَةَ الْمَدِينَةَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

گفت که قدم آورد نزیب بن حارثه که مدینای آنحضرت بود مدینه منوره و حال آنکه آنحضرت

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِي فَأَتَاهُ فَقَرَعَ الْبَابَ فَقَامَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ

صلی الله علیه و سلم در خانه من بود پس آمد نزد آنحضرت پس ایستاد و در را پس زد و در را باز کرد

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُرْيَانًا يَجْرُ ثَوْبَهُ وَاللَّهُ مَا رَأَيْتُهُ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم برهنه در حالیکه سیکند جامه خود را بحد اسو کند ندیدم

عُرْيَانًا قَبْلَهُ وَلَا بَعْدَهُ فَأَعْتَنَقَهُ وَقَبَّلَهُ رَأَاهُ التِّرْمِذِيُّ

من آنحضرت را برهنه پیش ازین و نه بعد ازین پس معانقه کرد آنحضرت زید را و بوسید او را و او را ندیدم

وَعَنْ أَبِي أَيُّوبَ بْنِ بُشَيْرٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ غَنَرَةَ أَنَّهُ قَالَ

و روایت است از ایوب بن بشیر از مردی که از غنره بود که گفت آن مرد گفت

قُلْتُ لِأَبِي ذَرٍّ هَلْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مرا می ذر را می آید آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

يُصَافِحُكُمْ إِذَا الْقَيْمُوهُ قَالَ مَا لَقَيْتُهُ قط إِلَّا صَافِحًا وَبَعَثَ

که مصافحه میکرد یا شما را چون طاقات میکرد و دید شما آنحضرت را گفت ابودر طاقات نکردم من آنحضرت را

إِلَيَّ ذَاتَ يَوْمٍ وَلَوْ أَكُنْ فِي أَهْلِي فَلَا أَجِثُ أُخِيرْتُ فَأَتَيْتُهُ

ایک گاه مگر آنکه مصافحه کردم او که در خانه بودی من رو در نبودم من در میان اهل خانه بودم پس سرگشاه که آمدیم

وَهُوَ عَلَى سَوْبِي فَأَلْتَمِسَنِي فَكَانَتْ تِلْكَ أَجُودَ وَأَجُودَ وَأَجُودَ

و او هم بر سر من بودم آنحضرت را و حال آنکه آنحضرت نشسته بود بر سر من آنکه کرد پس آن معانقه جید تر و منزه تر از معانقه

رَأَاهُ أَبُو ذَاوُدَ وَعَنْ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ فِي قِصَّتِهِ

یا پدر مصافحه آنحضرت را و او را فاضله راحت را و ابوداود و پدر است از جعفر بن ابی طالب و گفته است

رُجُوعِهِمْ مِنْ أَرْضِ الْحَبَشَةِ قَالَ فَخَرَجْنَا حَقَّ أَتَيْنَا الْمَدِينَةَ

از هجرت حبشه که گفت بعد بیرون آمدیم از حبشه تا آنکه آمدیم بدمین شهر منوره پس پیش آمد

فَتَلَقَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْتَنَقَنِي شَرًّا

پس جعفر خدا صلی اللہ علیہ وسلم پس معانقه کرد مرا پست

قَالَ مَا أَدْرِي أَنَا بِفَتْحٍ خَيْرٍ أَوْ حُوحٍ أَمْ بِقُدُومِ جَعْفَرٍ وَافَقَ

گفت آنحضرت در نمی یابم من که بفتح خیر خوش مال شوم یا بیاز آمدن جعفر از حبشه موافق

ذَلِكَ فَتَحَ خَيْرٌ رَوَاهُ فِي شَرْحِ الشُّنَّةِ وَعَنْ نَرَارِجٍ مِنْهُ

انقادہ بود آمدن جعفر بفتح خیر رواہ فی شرح السنہ وروایت است از نرارج

وَكَانَ فِي وَفْدِ عَبْدِ الْقَيْسِ قَالَ لَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ

و بود در ایطیان عبد القیس گفت ہر گاہ کہ قدم آوردیم بہ مدینہ

فَجَعَلْنَا نَتَبَادَرُ مِنْ رَأْوٍ أَجَلِنَا فَنُقَبِّلُ يَدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

پس ہم بیکدیگر دزد و دزدی متناہم و نزدیکی آمدیم از سرگرمی ہا ی خود پس ہر سہ می دادیم دست بیکدیگر

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَجُلُهُ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ

پیغمبر خدا و پائی شریف و رواہ ابو داؤد و از عائشہ رضی عنہا روایت

قَالَتْ مَا دَأَيْتُ أَحَدًا كَانَ أَشْبَهَ سَمْتًا وَهَدْيًا وَدَلَّاءِي

گفت فائزہ ندیدم هیچ کس را کہ ہائند مانند تر از روی سمت و از روی ہدی و از روی دل و دزد

رَوَايَ مُحَمَّدٌ يَتَاوُكَلَامُ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت دیگر آمدہ از یوسف حدیث و کلام بر رسول مقبول صلی اللہ علیہ وسلم

مِنْ فَاطِمَةَ مَعَهُ كَانَتْ إِذَا دَخَلَتْ عَلَيْهِ قَامَ إِلَيْهَا فَأَخَذَ

از فاطمہ رضی اللہ عنہا بود فاطمہ رضی عنہا چون می در آمد بر آنحضرت می استاد و می رفت آنحضرت بہ سوی

بِيَدِهَا فَقَبَّلَهَا وَأَجْلَسَهَا فِي مَجْلِسِهِ وَكَانَ إِذَا دَخَلَ

آنحضرت دست فاطمہ را بہیں می میگرفت و او را می نشاند آنحضرت فاطمہ را در جای نشست خود و بود آنحضرت چو می

عَلَيْهَا قَامَتْ إِلَيْهِ فَأَخَذَتْ بِيَدِهِ فَقَبَّلَتْهُ وَأَجْلَسَتْهُ

بر فاطمہ می استاد و میرفت بہ آنحضرت پس میگرفت دست آنحضرت را بہیں می میگرفت و می نشاند

فِي مَجْلِسِهَا رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ يَعْلَى مَعَهُ قَالَ إِنَّ حَسَنًا

در محل نشست خود رواہ ابو داؤد و از یعلی رضی عنہ روایت گفت بدستیکہ

وَمُسَيْنًا اسْتَبَقَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ماجرای دو گان حسن و حسین رضی عنہما رسیدند بجانب پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم

پیش می نشست

آنحضرت را

فَضَّيْهُمْ إِلَى اللَّهِ وَقَالَ إِنَّ الْوَلَدَ مُنْجِلَةٌ بِجَنَّةٍ رَوَاهُ أَحْمَدُ

پس منم کرد و فرمایم آورد ایشان را بسوی خود و فرمود پدر بیکه اولاد او را بخشنند و علت چنین رواه احمد

وَعَنْ عَطَاءِ بْنِ الْخُرَّاسِيِّ عَنْ أَنَسٍ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

وَأَزَّ عَطَاءُ خُرَّاسَانِي رَضِيَ مَرَدِيَّتُكَ أَنَّهُ أَخْبَرْتَنِي صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَصَافَحُوا ابْذُفُوا الْفُلَّ وَتَهَادُّوا تَحَابُّوا

علیه وسلم فرمود مصافحه کنید تا برود کینه و بدید فرستید بیکدیگر دوست دارید

وَتَذُفُّ الشُّبُهَاتُ رَوَاهُ مَالِكٌ مُرْسَلًا وَعَنْ الْبَرَاءِ بْنِ

بیکدیگر تا برود دشمنی روایت کرد مالک از روی مرسل و از براء بن

عَازِبٍ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عَازِب رَضِيَ مَرَدِيَّتُكَ أَنَّهُ أَخْبَرْتَنِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مَنْ صَلَّى أَرْبَعًا قَبْلَ الْهَاجِرَةِ فَكَأَنَّمَا صَلَّى هُنَّ فِي لَيْلَةٍ

فرمود کسی که بگذارد چهار رکعت پیش از نیمروز پس گویا که گذارده آن رکعات را در شب

الْقَدْرِ وَالْمُسْلِمَانِ إِذَا تَصَافَحَا لَمْ يَبْقَ بَيْنَهُمَا ذَنْبٌ إِلَّا

قدر دو مسلمان چون مصافحه کنند باقی نماند میان ایشان هیچ گناه

سَقَطَ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

مگر آنکه ساقط میگردد رواه بیهقی در شعب الایمان

بَابُ الْقِيَامِ

باب در بیان قیام

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ بَنُو قُرَيْظَةَ

روایت است از ابی سعید خدری گفت چون فرود آمدند قبیله بنو قریظه

عَلَى حُكْمِ سَعْدِ بْنِ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِ

از بود بر حکم سعد بن بعاث که را فرستاد آنحضرت صلی الله علیه وسلم

وَكَانَ قَرِيبًا مِنْهُ فَجَاءَ عَلَى حِمَارٍ فَلَمَّا دَنَا مِنَ الْمَسْجِدِ

بوی سعد و طلبید او را و بود سعد نزد آنحضرت ایستاد و سجد کرد و آنحضرت فرمود ای سعد چون نزدیک

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْأَنْصَارِ قُومُوا

من بود آنحضرت صلی الله علیه و سلم مرگروه انصار را که بنشینید

السَّيِّدِ كَمَا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ

و برود بجانب بهتر خود متفق علیه و از ابن عمر روایت که آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَقْبَلُ الرَّجُلُ الرَّجُلَ مِنْ تَحْلِيلِهِ

صلی الله علیه و سلم فرمود باید که ایستاده نکند و برخیزد از مرد دیگر و از جای نشسته

ثُمَّ يَجْلِسُ فِيهِ وَلَكِنْ تَفْسَحُوا وَتَوَسَّعُوا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

و ایستاده بنشیند خود در جای و لیکن فراخ کنید جای را و جای وسیع متفق علیه

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی هریره روایت که آنحضرت صلی الله علیه و سلم

قَالَ مَنْ قَامَ مِنْ تَحْلِيلِهِ ثُمَّ رَجَعَ إِلَيْهِ فَوَاحِقُ بِهِ رَأَاهُ مُسْلِمٌ

فرمود کسی که برخیزد از جای خود پست بر باز آید بوی جای خود پستی سزاوارست با آنجا

وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ لَوْ يَكُنُ شَخْصٌ أَحَبَّ إِلَيْهِمْ مِّنْ

و از انس روایت گفت نبود هیچ شخص محبوبتر نزد صحابه روایت

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانُوا إِذَا رَأَوْهُ لَمْ يَقُومُوا

از آنحضرت صلی الله علیه و سلم و بودند ایشان که چون میدیدند آنحضرت را بر

لَا يَعْلَمُونَ مِنْ كَرَاهَتِهِ لِذَلِكَ رَأَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ

نمی دانستند و نمی استاده از جهت آنکه می داشتند از ناخوش داشتن آنحضرت استاد را روایت

هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ وَعَنْ مُعَاوِيَةَ قَالَ قَالَ

این حدیث حسن است و صحیح و از معاویه روایت که فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَتَمَثَّلَ لَهُ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کسیک خوشحال میکرد اندادما بخندست

الرَّجُلُ قِيَامًا فَلْيَتَبَوَّعْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

پیشستادن و برجا برخاستن مردم اورا پس باید که گیرد جای نشست خود را از آتش دوزخ رواه ترمذی

وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي أَمَامَةَ مَرْفُوعًا قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ

و ابوداؤد و از ابی امامه مرفوع روایت که بیرون آمد آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَّكِئًا عَلَى عَصَا فُتِمْنَا لَهُ فَقَالَ

صلی اللہ علیہ وسلم تکیہ در بر چوبے پس برخاستیم بر اسے آنحضرت ۲ پس گفت

لَا تَقُومُوا كَمَا يَقُومُ الْأَعْجَمُ يُعْظِمُ بَعْضُهُمَا بَعْضًا رَوَاهُ

برخی نیند و نه ایستید چنانکه برخی خیزند اهل عجم و تعظیم میکنند بعضی از ایشان بعضی را رواه

أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ رَسُولِ اللَّهِ

ابوداؤد و از عبد اللہ بن عمرو رضی روایت از آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَحِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يُفَرِّقَ بَيْنَ

صلی اللہ علیہ وسلم کہ فرمود حلال نیست برای کسی که تفریق کند و جدا کنی

اِثْنَيْنِ إِلَّا بِإِذْنِهِمَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

افکند میان دو کس کہ بهم نشست اند مگر باذن ایشان رواه ترمذی و ابوداؤد

عُمَرُ بْنُ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ

و از عمرو بن شعیب رضی و او از پدرش و پدرش از جد عمر رضی روایت میکند کہ آنحضرت ۳

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَجْلِسُ بَيْنَ رَجُلَيْنِ إِلَّا

صلی اللہ علیہ وسلم فرمود نشین میان دو مرد مگر

بِإِذْنِهِمَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ

باذن ایشان رواه ترمذی و از ابی ہریرہ رضی روایت گفت کہ بود

این خبر از آنحضرت
صلی اللہ علیہ وسلم
در ترمذی و ابوداؤد
و عمرو بن شعیب
روایت شده است

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجْلِسُ مَعَنَا فِي الْمَسْجِدِ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کبھی نشست باہم در مسجد کہ سخن میکرد

يُحَدِّثُنَا فَإِذَا قَامَ مُنَاقِبًا مَا حَتَّى نَرَاهُ قَدْ دَخَلَ بَعْضُ

باہم چون می استاز مجلس اندام ما و استادہ می مانند ہم تا آنکہ می دیدیم کہ تحقیق در آمد

بَيُوتِ أَرْوَاحِهِ وَعَنْ ذَاتِلَةَ ابْنِ الْخَطَّابِ قَالَ دَخَلَ

بعض غائبان سے زمان خود را و از ذاتہ بن خطاب رضہ مرویت گفت در آمد

رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ

مرد نزد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم و آنحضرت در مسجد نشسته بود

قَاعِدٌ فَتَزَحَّرَحَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ

پس بنیید و یکوشد برائے او آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم از جای خود گفت

الرَّجُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ فِي الْمَكَانِ سَعَةً فَقَالَ الْيَتِيُّ صَلَّى اللَّهُ

آن مرد یا رسول اللہ کہ در جای فراخی است پس فرمود آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لِلْمُسْلِمِ كَحَقًّا إِذَا رَأَاهُ أَخُوهُ أَنْ يَتَزَحَّرَحَ لَهُ

علیہ وسلم بدینستیکہ مسلمان را حق است چون ببیند آن مسلمان را کہ ببنید برائے آن

رَوَاهُمَا الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

روایت کرد این دو حدیث را بیہقی در شعب ایمان

بَابُ الْجُلُوسِ النَّوْمِ وَالْمَشْيِ

باب در بیان نشستن و خفتن و رفتن

عَنْ ابْنِ عُمَرَ مَرْفُوعًا قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت است از ابن عمر رضہ گفت دیدم آنحضرت را صلی اللہ علیہ وسلم

يَفْنَاءُ الْكُفَّةَ مُحْتَمِلًا يَبْدِيهِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ عُبَادِ بْنِ

در پیش صحن کہ بود پرو تنوع احتبا رواہ البخاری و عباد بن عباد

تَحْمِ عَنْ عَمِّهِ مَنْ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از عم خود کہ عبد اللہ بن زید الفزاریست گفت دیدم آنحضرت را صلی اللہ علیہ وسلم

فِي الْمَسْجِدِ مُسْتَلْقِيًا وَاضِعًا أَحَدِي قَدَمَيْهِ عَلَى الْآخَرِ

در مسجد برتفا خفته بنده یکپاے خود را برپاے دیگر

مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ جَابِرٍ مَنْ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ

متفق علیہ است و روایت است از جابر رضی گفت نبی کرد پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَرْفَعَ الرَّجُلُ أَحَدِي رِجْلَيْهِ

صلی اللہ علیہ وسلم از برداشتن مرد یکپاے خود را برپاے دیگر

عَلَى الْآخَرِي وَهُوَ مُسْتَلْقٍ عَلَى ظَهْرِهِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

یعنی نہادن بران و حال آنکہ آن مرد خسبیدہ است بر پشت خود رواہ مسلم

أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی ہریرہ رضی مرویت گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

بَيْنَمَا رَجُلٌ يَتَبَخَّرُ فِي بُرْدَيْنِ وَقَدْ أَعْجَبَتْهُ نَفْسُهُ خِيفَ

در انماہ آنکہ مردی بخیر اسید و گردن افروختہ میرفت در دو جامد و تحقیق در عجب داشت اورا نفس او

يَهُ الْأَرْضُ فَهُوَ يَتَجَلَّجَلُ فِيهَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ

فرود بردہ شد اورا در زمین پس آن مردی جبد و فرو میرود در زمین تا روز قیامت متفق علیہ

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و مرویت از جابر بن سمرہ رضی گفت پیغمبر خدا صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا صَلَّى الْغَيْرَ تَوَبَّعَ فِي جَلْسِهِ حَتَّى تَطْلُعَ

علیہ وسلم چون میگذارد نماز غیر را تا از پشت تا آنکہ نیک تر می آمد

الشَّمْسُ حَسَنَاءُ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ جَابِرٍ مَنْ قَالَ نَهَى

آناب سفید و روشن رواہ ابو داؤد و مرویت از جابر رضی گفت جابر کہ نبی کرد

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ تَنَامَ الرَّجُلُ عَلَى سَطْحٍ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم از خواب کردن مردی را می که سنگ بت کرده

لَيْسَ نَجْوَاهُ عَلَيْهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ حَذِيفَةَ مِمَّنْ

شده است بروی بعضی پرده دیوار بران کشیده اند رواه ترمذی و مرویت از حذیفه بن الیمان

قَالَ مَلْعُونٌ عَلَى لِسَانِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ

گفت لعنت کرده شده است بر زبان محمد صلی اللہ علیہ وسلم کسی که بشنید

تَعَدَّ وَسَطَ الْحَلَقَةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

در میان حلقه رواه ترمذی و ابو داود و در میان حلقه

أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

و مرویت از ابی هریره رضا که آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود

إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ فِي الْفَيْ قَقْلَصَ عَنْهُ الظِّلُّ فَصَارَ بَعْضُهُ

چون باشد یکی از شما نشسته در سایه پس برآمد از وی سایه پس گشت پاره از وی

فِي الشَّمْسِ وَبَعْضُهُ فِي الظِّلِّ فَلْيَقُورُوا أَبُودَاوُدَ وَعَنْ

در آفتاب و پاره در سایه پس باید که برخیزند از آنجا رواه ابو داود و مرویت

إِنِّي ذَرَيْتُهُ قَالَ مَرْبِي الْيَتِيمُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا مُضْطَجِعٌ

از ابی ذر رضا گفت گذشت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بر من و حال آنکه من

عَلَى بَطْنِي فَرَكَضَنِي بِرَجْلِهِ وَقَالَ يَا جُدُبُ إِنَّمَا هِيَ ضَمْعَةٌ

خفته بودم بر شکم پس زد آنحضرت مرا با پای مبارک خود و فرمود ای خدب جزینیت که این

أَهْلُ النَّارِ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ

خفیدن دوزخیان است رواه ابن ماجه

بَابُ الْعَطَاسِ وَالتَّشَاوُبِ

باب در بیان عطسه و تشاوب

عَنْ أَبِي مُرَيْمَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

مرویت از ابی مریمه رضا از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعُطَّاسَ وَيَكْرَهُ التَّشَاؤُبَ فَإِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ

آنحضرت بپرستیکه خدا تعالی دوست میدارد و عطران را و کروه میدارد و خیاره را یعنی عطران را

وَحَمْدُ اللَّهِ كَانَ حَقًّا عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ سَمِعَهُ أَنْ يَقُولَ لَهُ يَرْحَمُكَ

یعنی از شما و شما گوید خدا را باشد حق و واجب کرده بر هر مسلمان که بشنود حمد ویرا که بگوید خدا را

اللَّهُ فَأَمَّا التَّشَاؤُبُ فَأَمَّا هُوَ مِنَ الشَّيْطَانِ فَإِذَا تَشَاؤَبَ أَحَدُكُمْ

رحمت کند ترا خدا تعالی اما خیاره نیست که از شیطان پس چون بیاید خیاره کی از شما را

فَلْيُرَدِّهِ مَا اسْتَطَاعَ فَإِنْ أَحَدُكُمْ إِذَا تَشَاؤَبَ ضَمِكَ مِنْهُ

پس باید که بازگرداند او را تا آنکه تواند پس بپرستیکه کی از شما چون خیاره میزند و میگوید

الشَّيْطَانُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ فَإِنْ أَحَدُكُمْ

میخندد ازین شیطان رواه بخاری و در روایت مسلم را اینچنین آمده است زیرا که

إِذَا قَالَ هَاضِمَكَ الشَّيْطَانُ مِنْهُ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ

کی از شما چون بگوید هاضم کند شیطان از آن و هم از ابی مریمه مرویت گفت

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلْ

که آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود چون عطران کند کی از شما پس باید که بگوید

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَلْيَقُلْ لَهُ أَخُوهُ أَوْ صَاحِبُهُ يَرْحَمُكَ اللَّهُ فَإِذَا قَالَ

الحمد لله باید که بگوید مرا و برادر و یار و یار و صاحب را و بگوید خدا را پس چون گفت

لَهُ يَرْحَمُكَ اللَّهُ فَلْيَقُلْ بِهَدْيِكُمْ اللَّهُ وَيُصَلِّحْ بِالْكَوْثَرِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

مرویت را برادر او بر حکم اللہ پس بگوید عطران راست نماید شما را خداوند که در اندک شما یا احوال شما را

وَعَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و از ابی موسی رضا مرویت گفت شنیدم آنحضرت را صلی اللہ

تر افضل در کم ہو کاشش یادور
 با حمد عارف نیس کو خصائل
 الہی تابع خیر البشر کر
 الہی جب تلک ہوں ہوش برجا
 بعد الحق امام رہ نمایان
 مقامات فنا آسان فرما
 مرنہ نایا منت کا چکھا دے
 اشرے شہ جلال الدین کا سا
 کر اپنے نور سے معمور سینہ
 شمع شمس دین سے پُر جگر ہو
 وہی فیضان وہی نسبت عطا کر
 ہمیں جہلم سے مبارک دے
 عطا کر صبر و استغراق ایسا
 عطا دے ہو تسلیم و رضا کا
 ہمیشہ دے ہمیں ساغرِ ساغر
 بحق شہ فرید الدین بابا
 الہی لذت ایمان عطا کر
 طویل شہ قلب الدین کا کی
 بحق شہ معین الدین چشتی

نتجہ پہچان لیں اسے رب یادور
 سرا سر منج نور و فناء ل
 ہمیں محو محبت سر بسر کر
 شریعت سے نہ باہر ہوں ہم اصلا
 فنا فی الذات امیر مقتدایاں
 مجہ عاجز پر کرم احسان فرما
 الہی فیض کے دریا بہا دے
 کبیر الاولیا پانی جی کا
 ہو سینہ تیری الفت کا خزینہ
 منور دل ہو آنکھوں میں شر ہو
 وہی ایقان وہی الفت عطا کر
 کچھ ایسے دُشمن جو تجھے ملا دے
 جناب سید محمد دوم عیسا
 علاؤ الدین امام الاولیا کا
 زفیض حضرت محمد دوم مبارک
 الہی شوق دے دین نبی کا
 خدا یا یاد میں اپنی فنا کر
 ملا دے دل سے رغبت اس کا
 ولایت ہند اور خواجہ ہشتی

الہی مہربانی کی نظر سب سے -

عطا کر سیر دریا سے حقیقت

بأن شیخ محمد صرف الفت ^{۱۳}

بأن نذر محمد عرف صادق ^{۱۴}

کرم سے تونے ان کو یہ بتایا

ہیں بھی شان مجبوری عطا کر

الہی حال سب ستانہ ہو

ہیں بھی وقت عشق احمدی کر

آرو سے بر سعید پاک جمیسا ^{۱۵}

وہی شان جلالی کر عنایت

اجابت کا اثر دے تو دعائیں

بہی ثناء و بلخی پاک طینت

الہی بخش حب دین ہم کو

بأن شیخ جلال پاک سینہ ^{۱۶}

خداوند امراد ہوشیم دہ

بہی عبد قدوس کرم ^{۱۷}

سرور قلب ان مباح عطا

الہی اپنا ہی کر مجھ کو طالب

بہی شہ محمد عارف حق ^{۱۸}

نظر اسے نبیہ پرور زود دہرہ

دادم دے مجھے جامِ محبت

الہی رکھ ہمیں محو محبت

ہیں از بس راہ میں تیری جھوٹ

لباس حسن و مجبوری پہنایا

وہی حب لوہہ دہی خرابی عطا کر

تہائی قبال محبوبانہ ہو دے

سراسر شان فیض سرمدی کر

سماں ہو تیرے ذکر بے ریا کا

وہی شوریدہ عالی کر عنایت

وہ لذت گریہ و آہ و بکا میں

نظام الدین آن شاکہ دلاہیت ^{۱۹}

عطا کر دین کسکائیں ہسکر

دہ سینہ تیری الفت کا غریب

بہی عشق خود مرا ہوشیم دہ

بہی قطب عالم آن معظم

الہی یاد میں اپنی فنا کر

مراسیان تری ہو یا مغالب

ہیں کر دے فنا فی ذات مطلق

مجھے اُس جان جان سے ملا دے
 وہی یاد خدا کا مشغلہ ہو
 بے ہر سوے تن باشد زبانے
 بکھن حاجی شتاق احمد
 لباس شرع تن پر ٹھیک آئے
 الہی نامہ مبارک علی دے
 الہی قلب کو میرے صفا کر
 الہی کن مراد و شنغیرم
 بکھن آن امام می پرستان
 بکھن آن رئیس راسخا زبان
 الہی بخش اپنی یاد ہو کو
 بکھن آن غلام بارگاہت
 بآن خواجہ محمد باحیاتے
 الہی بخش ہم کو شادمانی
 بکھن آن جمال محور دیت
 مجھے بھی اپنا مستان بنا دے
 بکھن آن محمد پیر اعظم
 الہی بخش دے سوز و رونی
 بکھن شہ غریب اللہ عارف

میںے حب ظہور احمد پلا دے
 دل شوریدہ پر زور دنیا ہو
 زبانے و عجیب اللہ خولنے
 میرے سینہ میں بہر و عشق ہو
 مذاق لی مع اللہ چکھائے
 زبان پر ہر گھڑی ذکر جلی دے
 کریم بخش ہی سوزش عطا کر
 بکھن شہ محمد بخش پیرم
 مراد عشق خود کن سینہ پران
 امیر الدین امیر عشقا زبان
 عطا کر عشق کی باد ادا ہم کو
 الہی وہ مرا عبا م محبت
 ز نور خود مرا ہم را تے
 عطا فرما حیات جاودانی
 سرایت کر دروے رنگ دیت
 الہی اپنا دیوانہ بنا دے
 عطا کی جن کو تو نے شان اعظم
 سادے دل سے چننا و گلشن
 شتا و زکھر و انہار معارف

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ۛ حق ۛ حق ۛ حق ۛ

شجرہ طیبہ مبارکہ حضرات خاندان چشتیہ صابریہ

رضوان اللہ تعالیٰ علیہم اجمعین

ابنی صرف کن دسوز و آہم
ابنی رحم کن بر حال زارم
مپان دل ہے او تہشہ بگر ہے
رہائی زود تر آخہ رہائی
کہاں تک تجھے یہ دوری اٹھاؤں
بقلب مضطرب باخستہ جانم
ابنی رہ نما سوے حقیقت
بپیش خود بکن مال جبینم
حکے از رومف اسید جبینم

ابنی عنف کن جسد گناہم
زاخالی ذیشہ مسارم
کہاں ہے بادہ وقافی کدہر ہے
کہاں تک یہ غم در جہدائی
کہاں تک ریخ مہوری اٹھاؤں
ابنی بندہ توانا تو انم
ابنی سہل کن راہ مشویت
د آخر تر ابندہ کمینم
جمال تو ز فضل تو چوینم

اگر در خانه کس است حرفه بر است و هذا اخر الكلام في هذا المقام وصلى الله
على سيدنا ومولانا محمد وعلى آله الكرام واصحابه العظام والحمد
على حسن الاختتام وهذا في ابتداء شهر جمادى الاولى في سنة
اثنين وثلاثين بعد الالف وثلاث مائة من الهجرة المقدسة
على صاحبها الوف الوف صلوة وتحية.

کراؤں کی خواہش تاج ہو جاوے اُن احکام کی جو میرے اوپر نازل ہوئے ہیں پس جب طالب کس
کثرت ذکر اور زیادتی شوق سے صلاح قلب اور فناءے نفس حاصل ہو جاتی ہے تو قرب الہی کی
نعمت لہجائی ہے اور جب دل زندہ ہو کر نفس مر جاتا ہے تو انوار اور تجلیات کا درود ہونے لگتا ہے
کیا اچھا کہا کسی بزرگ نے ہے

اے برادر دو قدم رامت دیگر گزشت یک قدم نفس خود دیگرے در کو گزشت

پیران چشت رضوان اللہ تعالیٰ علیہم اجمعین زمرہ عشاق شکار میں داخل ہیں شوق و مول قرب الہی
میں جان قربان کر دیتے ہیں مرنے سے پہلے مر جاتے ہیں جو طالب ان حضرات کے حالات
اس مختصر کتاب میں بڑھ چکا وہ ان کی اس جانبازی کی تصدیق کریگا وَ نَعْمَ قَاتِلٌ
ما شنان خدا جگان چشت را از قدم تا سر نشا نے دیگر گزشت

جانبازی اور محبت و بخودی حصہ خاص ان حضرات کا ہے

دل اسرار عشق آسان ندانی	جگر خاری دہر دم جانفشانی
بیاور باز جان در عشق جانان	اگر خوابی حیات جاودانی
تو دریائی درون تست گوہر	بدست آری چو غوامی توانی
جو غوامان بدیا اندرون شو	بدرکن کسوت دنیاے فانی
چو یونس گرفتاری مرد غوام	بر آری دگر بحر بیکرانی
کلیم اللہ بلور عشق پریش	بشد بخود ز حرف من ترانی

غرض مانتا ہے عاشق جان ناز کا کلام اپنے آپ کو طلب محبوب میں مٹا دینا اور آرام و راحت سے دور ہونا
و دوا ندہ کو خرمیلینا اور اس بیت پر عمل کرنا ہے

دست از طلب ندارم تا کام من بر آید یا تن رسد بجایان یا جان ز تن بر آید

شریف میں ہے وَالْجَاهِدُ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ یعنی مجاہدہ شہنشاہ
 جس نے اپنے نفس سے جہاد کیا ہو خدا تعالیٰ کی عبادت میں غرض حضرات اولیاء سے کرام کے حالات
 مطالعہ کر نیکے بعد ان کی ریاضت اور مجاہدہ اور دروطلب و سوز و گداز سے سبق بالینی حاصل کرنا
 لازم ہے نفس کو اخلاق ذمیرہ جدا کر لینے اور غرور اور رفاقت دریا سے حب ہدایت بہتہ طریقت
 کہ بندی مرید کے حق میں بلیب حاذق ہے پاک کرنے میں کوئی دقیقہ کوشش کا باقی نہ رکھے
 اور عادیۃ اللہ جاری ہے کہ کسی کی محنت کو منافع نہیں کرتا عَمَّا قَالَ حَلَّوْا عَلَانِ اللّٰه
 لَا يُضَيِّعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ - اور جب نفس مغرور اور مغلوب ہوگا تو اس کی صفات ذمیرہ بھی متغیر و متغوب
 ہو جائیگی اور دل زندہ ہوگا اصلاح پر آمادہ و کافر یا حضور رسول اکرم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم نے کہ انسان
 بدن میں گوشت کا کھڑا ہے اگر وہ درست ہو گیا تو تمام بدن درست ہو گیا قلب کی اصلاح میں کثرت
 ذکر اللہ بہتہ موثر ہے اس لئے کہ لائقہ کو زیادہ موزن بنائیں گے طریق ذکر کو ایک سلسلہ نے حسب اجتہاد طریقت خود مختلف
 بتلائے ہیں ہر ایک سلسلہ والے وہ اذکار اور اشغال جنکو ان پیشواؤں نے صفائی قلب کے واسطے
 تہجیر کر لیا ہے مریدوں کو سکھاتے ہیں اور ان سے ریاضت اور مجاہدہ کرا کے حاصل مقصود
 پہنچاتے ہیں اور نیز طریقہ ادب اور تہذیب نفس کا سکھلاتے ہیں وَلِلّٰهِ دَرَسٌ مَنْ قَالَهُ

دور راہ خدا جملہ ادب باید بود تا وہاں باقی است در طلب باید بود

دور یا صراط اگر بکامت بریزند کم باید کرد و خشک لب باید بود

جب طالب صادق ذوق و شوق کیساتھ ذکر الہی میں مصروف ہو جاتا ہے تو خداوند عالم کی طرف سے
 دستگیری ہوتی ہے اور دل سے تعلیمی حاصل ہو کر نفس بوجہ ہمسائیگی کے متاثر ہو جاتا ہے اور نہیں رہتا
 قنات ہو جاتا ہے اس کو اپنی خواہش پر اصرار باقی نہیں رہتا فرمایا حضور رسول اکرم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم نے
 لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يَكُونَ هَوَاهُ تَبَعًا لِمَا جِئْتُ بِهِ یعنی تم میں سے کوئی کامل نہیں ہوگا

مؤمن کرنے سے اصلی غرض یہ ہے کہ اسکو پُرکرمین کالمین کے دلوں میں طریقت کے حاصل کرنے اور دروطلب پیدا کر نیکاشوق پیدا ہو سرچند طالب خدا اور متلاشیان طریقہ اولیا آجکل کہ غفلت کا زمانہ ہے تقریباً معدوم ہیں لیکن ابھی قیامت دور ہے اور وہ وقت نہیں آیا کہ جس کی خبر حضور سرور دعوالم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم نے دے رکھی ہے کما فی صحیح مسلم عن النبی ان رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم قال لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَقَالَ فِي الْأَرْضِ اللَّهُ اللَّهُ - وَفِي رَوَايَةٍ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ عَلَى أَحَدٍ يَقُولُ اللَّهُ اللَّهُ فَرَايَا رَسُولُ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم نے قیامت اسوقت تک قائم نہیں ہوگی جب کہ زمین میں اللہ اللہ نہ کہا جاوے۔ ایک روایت اس طرح ہے کہ اس شخص پر قیامت قائم ہوگی جو اللہ اللہ کہتا ہوگا۔ اس حدیث سے یہ بھی معلوم ہوا کہ عالم کا بقا ذکر خدا کی برکت سے ہے جب اللہ کا ذکر کرنے والے دنیا سے اٹھ جائیں گے تو قیامت آجائیگی۔ اولیاء اللہ جب کا ذکر اس کتاب میں لکھا گیا یا دالہی کو بڑھانے اور غفلت کے دور کر کے سبب درجہ ولایت پر پہنچے رہے ہیں اور سخت سے سخت مجاہدات کر کے نفس امارہ کو قابو میں لاتے رہے ہیں کیونکہ جیسے انسان میں کمالا ظاہری علوم دین کے سیکھنے اور اتباع شرع شریف کو نیسے پیدا ہو جاتے ہیں ویسے ہی کمالات باطنی ریاضت اور مجاہدہ کرنے اور شیخ کمال کی محبت میں رہنے سے حاصل ہوتے ہیں فرمایا اللہ کریم وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ یعنی جن لوگوں نے محنت کی ہمارے واسطے ہم سو جہادینگے انکو اپنی راہیں اور بیشک اللہ ساتھ نکلے والوں کے۔ اس آیت شریفہ میں مجاہدہ عام ہے شیطان سے جو نفس سے ہو یا اعدا دین سے جو فی المدام اراک اُطْلُقُ الْمَجَاهِدَةَ وَلَمْ يُعْتَدِهَا مَفْعُولٌ لِمَتَاوَلِ كُلِّ مُجَاهِدٍ مِّنَ النَّفْسِ وَالشَّيْطَانِ وَاعْدَاءِ الدِّينِ وَرَحَدِ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا اعْطَسَ أَحَدُكُمْ فَحَمِدَ اللَّهَ فَشَمِتُوا بِهِ
 علیه وسلم کہ می گفت چون عطسه زند یکی از شما پس حمد گوید خدا ایراس جواب عطسه دهید بیکدیگر

وَأَنْ لَّا تُحَمِّدُوا اللَّهَ فَلَا تُشَمِتُوا رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ
 و اگر حمد نگوئید خدا ایراس جواب عطسه آن نگوئید رواه مسلم و از ابی سعید

بِالنَّخْدِ بَرِيٍّ مَرَّ أَنْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا
 خدري رخ مروتی که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود چون

تَتَاوَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيُمْسِكْ بِيَدِهِ عَلَى فَمِهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ
 خمیازه کند یکی از شما پس باید که بپنجه دست خود را بدین خود زیرک شیطان می درآید

يَدْخُلُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَرَّ أَنَّ النَّبِيَّ
 در دین وی چون گذشته دارد رواه مسلم و از ابی هریره رخ مروتی که آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا اعْطَسَ غَطَّى وَجْهَهُ بِيَدِهِ
 صلی الله علیه وسلم بود چون عطسه میزد می پوشید روی مبارک خود را بدست خود

أَوْ ثَوْبِهِ وَغَضَّ بِهَا صَوْتَهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ
 یا بجامه خود دست می کشید به عطسه آواز خود را رواه الترمذی و ابو داود

وَعَنْ أَبِي مُوسَى مَرَّ قَالَ كَانَ الْيَهُودُ يَتَقَاطِسُونَ
 و گفت ابی موسی اشعری بودند یهود که بمحلف عطسه میزدند

عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْجُونَ أَنْ يَقُولَ لَهُمْ
 نزد آنحضرت صلی الله علیه وسلم بامید آنکه آنحضرت از ایشان را بگوید رحمت

يَرْحَمُكُمْ اللَّهُ فَيَقُولُ يَهْدِيكُمْ اللَّهُ وَيُصْلِحَ بَالَكُمْ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ
 کند شما را خدا پس میگفت آنحضرت هدایت کند شما را و اصلاح بآئین شما رواه الترمذی

وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَرَّ قَالَ شَمِتَ خَاكُ ثَلَاثًا
 و ابو داود و از ابی هریره مروتی که گفت شیت کن برادر خود را سه مرتبه

فَإِنْ نَزَلَ فَوُضِعَ كَامُوسٌ وَأَبُو دَاوُدَ وَقَالَ لَا أَغْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ

پس چون زیاد شد از سپهر آن ز کام است روایت کرده ابو داود آنرا گفت معنی خبری که راوی

رَفَعَ الْحَدِيثَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

نمی دادم الی بریده رضا را مگر رفع کرد حدیث را بر وی آنحضرت صلی الله علیه و سلم

بَابُ الضَّحِكِ

باب در خندیدن

وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَيْهِ وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَى وَخَشَرَ

و بدستی آدمی خندانند و میگیرانند و بدبستی آدمی میرانند و زنده میسازد و جمع کرده شد برای

لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُوَ يُوْنِرُ عُونَ

سلیمان لشکری از دیوان و آدمیان و مرغان پس ایشان ایستاد کرده شدند

حَتَّى إِذَا اتَوْا عَلَى وَادِي النَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا

تا چون آمدند بروادی مورچگان گفت مورچه ای مورچگان در تنید

مَسْكِنَكُمْ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ

منزلهای خویش نشکند تنار سلیمان و لشکرای او و ایشان ندانند

فَتَبَسَّ ضَاحِكًا مِّنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ

پس تبسم کرد به شجوب از گفتار آن و گفت پروردگار من الهام ده مرا که سپاس کنم

نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا

نعمت ترا که نعمت کردی بر من و بر پدر و مادر من و آنکه کنم عمل شایسته

تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ

پسندی آزاد و در آرم را به بخشایش خود در بندگان خود شایستگان از

عَائِشَةَ نَفَقَتْ لَهَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عایشه بنفیسیت گفت دیدم آنحضرت صلی الله علیه و سلم را

عنه خبر المواقف

مُسْتَجْمَعًا ضَا حِ كَا حَتَّى أَدْرِي مِنْهُ لَهَوَاتِهِ إِنَّمَا كَانَ يَتَبَسَّمُ

مستجمع شونده در حالت خفا یعنی خنده نمیکرد و تمام آنکه به پیغمبر از وی بهوات را بر این نسبت کرد و از حضرت

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ جَرِيرٍ رَفَعَهُ قَالَ مَا حَجَبَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ

کننده رواد البخاری و روایت است از جریر رفع گفت من را چه میخیز خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُنْذُ أَسَلْتُ وَلَا تَرَانِي إِلَّا تَبَسَّمَ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ

علیه وسلم از در آمدن بروی از آنجا که مسلمان شدم و ندیدم را آنحضرت الا آنکه تبسم کرد و متفق علیه

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ جَزْرٍ قَالَ مَا رَأَيْتُ أَحَدًا

و از عبد الله بن حارث بن جزر روایت که گفت ندیدم من هیچ کس را

أَكْثَرَ تَبَسُّمًا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

زیاده تر از روئے تبسم از آنحضرت صلی الله علیه وسلم رواد ترمذی

وَعَنْ قَتَادَةَ مَعَهُ قَالَ سُئِلَ ابْنُ عُمَرَ رَفَعَهُ هَلْ كَانَ أَصْحَابُ

و روایت است از قتاده رفع گفت پرسیده شد این عمر رض آیا بودند یا ران

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَضْحَكُونَ قَالَ نَعَمْ وَالْإِيمَانُ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم که خنده میکردند یعنی میان یکدیگر گفت ابن عمر آن

فِي قُلُوبِهِمْ أَعْظَمُ مِنَ الْجَبَلِ وَقَالَ بِلَالُ بْنُ سَعْدٍ أَدْرَكْتُهُمْ

ایمانا نمیدانند و حال آنکه بود ایمان در لهایمان بزرگتر از کوه و گفت بلال بن سعد دریا قسم من صحابه را

يَشْتَدُّونَ بَيْنَ الْأَعْرَاضِ وَيَضْحَكُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ

که میدویدند میان دریا و در تیر انداختها و خنده میکردند و میرفتند بعضی از ایمان سوری بعضی

فَإِذَا كَانَ اللَّيْلُ كَانُوا أَرْهَابًا رَوَاهُ فِي شَرْحِ السَّنَةِ

پس چون میشد شب بودند ترسیده و ترسیده و راعب از دنیا رواد فی شرح السنه

بَابُ الْأَسَامِي

باب در بیان نام نهادن

جمله این حدیث را در کتاب مستجمع فی فضائل نبوی از ابن حجر عسقلانی در کتاب شریعت الصلوات در باب اول و در کتاب شریعت الصلوات در باب اول و در کتاب شریعت الصلوات در باب اول

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از ابن عمر رضی عنہما روایت کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

أَنَّ أَحَبَّ أَسْمَاءٍ كُتِبَتْ إِلَى اللَّهِ عَبْدُ اللَّهِ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

بدستیکه دو مستورین نامهای شایستهی خدا ایتعالی عبد اللہ و عبد الرحمن است رواه مسلم

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

أَخْبَى الْأَسْمَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ اللَّهِ رَجُلٌ يُسَمَّى مَلِكَ الْأَمَلَاكِ

خوار تر و زشت ترین نامها روز قیامت نزد خدا ی عزوجل نام مردیست کہ نام کرده میشود و دشا

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَفِي رِوَايَةٍ مُسْلِمٌ قَالَ أَنْغِظُ رَجُلًا عَلَى اللَّهِ يَوْمَ

بادشاہان و بخاری و در روایت مسلم بخین آمده فرمود بخشم ترین مردم

الْقِيَامَةِ وَأَنْهَبُهُ رَجُلٌ كَانَ يُسَمَّى مَلِكَ الْأَمَلَاكِ لَا مَلِكَ

و خبشت ترین ایشان بر خدا ایتعالی یوم قیامت مردیت کہ تسبیہ کرده میشود در دنیا شاہنشاه

إِلَّا اللَّهُ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ بَنَاتًا كَانَتْ لِعُمَرَ يُقَالُ لَهَا

زیرا کہ نیست بادشاہ مگر خدا و از ابن عمر رضی عنہما روایت کہ بود دختر می عمر فاروق را کہ گفتہ میشود

عَاصِيَةٌ فَسَمَّاها رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَمِيلَةً

مرآزا عاصیہ یعنی نام دی عاصیہ بود پس تبدیل کرده نام دیر آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم جمیلہ نام کرد

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

رواه مسلم و از ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ روایت کہ فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَسْبُ أَحَدُكُمْ الدَّهْرَ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ

میلے اللہ علیہ وسلم کہ دشنام نهند یکے از شمار روزگار را از برای آنکہ خدا ایتعالی و بہرست

الدَّهْرُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

مطرف و محمول احوال رواه مسلم و از ابی در داہ رضی اللہ عنہ روایت کہ فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُدْعُونَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ بِأَسْمَائِكُمْ وَأَسْمَاءِ

صلی اللہ علیہ وسلم خوانده میشود شمار روز قیامت بناهای خود و بناهای پدران

أَبَايَكُمْ فَأَحْسِنُوا أَسْمَاءَ كُرَّاهِ أَحَدُ وَأَبُو مَادِدٍ وَعَنْ

خود چنانکه گوئید فلان بن فلان پس نیک نهید نام ای خود رواه احمد ابو داود

حَذِيفَةُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُولُوا

روایت میکند عذیفه از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم گفت آنحضرت کہ نگویید

مَا شَاءَ اللَّهُ وَشَاءَ فَلَانٌ وَلَكِنْ قُولُوا أَمَّا شَاءَ اللَّهُ تَشَاءَ فَلَانٌ

اچھ خوابہ خدا و خوابہ فلان و لکن بونیڈ اچھ خوابہ خدا تعالیٰ پس تر خوابہ فلان

رَاٰهُ اَخَذُوْا بُوْدًا وَّ دَوْنِيْ رَاٰيَةً مُنْقَطِعًا قَالِ لَا تَقْرُؤُوْا

رواه احمد و ابو داؤد و در روایے آمده کہ شفع است سندوی لغت

مَا شَاءَ اللَّهُ وَشَاءَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقُولُوا مَا شَاءَ

افسر کو یہ اچھے مذاق اور خواہ مخواہ سے اندھیہ دم و بونیہ اپنے سوا

الله وحده وراه في شرح السنة وعنه عن النبي صلى

۱- ۲- ۳- ۴- ۵- ۶- ۷- ۸- ۹- ۱۰- ۱۱- ۱۲- ۱۳- ۱۴- ۱۵- ۱۶- ۱۷- ۱۸- ۱۹- ۲۰-

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُولُوا لِلنَّاسِ سَيِّدًا فَإِنَّهُ إِنْ يَكُ
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَوْلَت كَرْدَمُوزْ كُزْ كُزْ مَرِ سَنَافَتَمَزْ رَا سَدْ زَرَا كُزْ دِي، اگَر بَا شَد

١٠٠٠

سید افند استخطر ربکم روا ایود اود وین ای و هب
سد و متیر بحقیقہ اناراض سافند یود کار خود را روا ایود اود و قرویت ای و

وَقَالَ تِلْكَ آيَاتُ الْكُفْرِ وَالْأَعْيُنُ تُرَىٰ جَهَنَّمَ خَيْرًا مِّنْ ذَلِكَ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

جَنَّتِي كَفْتُ فَرْمُوداً كَخَفْتُ عَلَى اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَادِرًا تُنَوِّدُ

أَمَّا الْآخِرُ: وَالْأَسْمَاءُ إِلَى اللَّهِ وَعَدُّ الْيَحْيَى

ناجای پیغمبران و محبوب زین نامها روحه اشعالی عبداللہ و عبدالرحمن

إِنِّي هُوَ قَدْ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأَنْ يَمْتَلِي-

داز ابی هریره مرویت گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم هر آینه پر شدن شکم

جَوْفُ رَجُلٍ قَمَّاءٍ يَرِيهِ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يُتَنَلَّى شِعْرًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

مردی بزد آب که فاسد گردانده شکم او را بیشتر از پر شدن شکم از شعر متفق علیہ

وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

ومرویت از ابی امامه و او از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم روایت میکند

الْحَيَاءُ وَالْعِي شُعْبَتَانِ عَنِ الْإِيمَانِ وَالْبَدَأُ وَالْبَيَانُ

کہ فرمود آنحضرتؐ کہ حیا دہستے در سخن کہ مذہبیان ست دوشاخ اند از ایمان و بخش در کلام

شُعْبَتَانِ مِنَ النِّفَاقِ رَوَاهُ الزُّمَيْدِيُّ وَعَنْ ثَعْلَبَةَ

و سپهبد گوی و کلک و سپاه در سخن و دوشاخ اند از لقا ق رواه ترمذی و از ابی تعلبه

الْخَشْيَةِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ أَحَبَّكُمْ

خشی مرویت کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود بدست تیلہ دوست

لِيُؤْتِيَكُمْ مَقِيَّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَحْسِنُكُمْ أَخْلَاقًا وَإِنِ ابْتَغَضَكُمُ

این شما و از ویستون شما از من بدترین شما از من روزیامت سیکوترین شما انداز دومی اخلاق و بدترین

إِلَىٰ وَأَبْعَدُ لَمْ مَنِّي مَسَاوِيكُمْ أَخْلَاقًا الثَّرَاوَنَ الْمُتَشَدِّقُونَ

و دورترین ستاز من بجز این تمامه از روی اخلاق بسیار محسن کشدگان و خلف کامیدگان

المتفهمون رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ سَعْدِ

[illegible]

بنی و قاصص قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
ان ابی و قاصص رضی عنہما کہ فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

وَأَمَّا الْفُلُ فَأُرْسِلَتْ بِرَحْمَةٍ مِنَّا لِيُبَيِّنَ لَكُمْ آيَاتِنَا فَتَدَارَكُوا أَعْيُنَكُمْ عَلَى الْبَلَاءِ الْمُبِينِ

لا تقوم الساعة حتى يخرج قوميا هون بالسيفهم حمايا كل

فِي الْمَدِينَةِ لَمَّا كُنَّا فِي الْمَدِينَةِ لَمَّا كُنَّا فِي الْمَدِينَةِ

البقرة يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اخذُوا

کلامی زبانها بود رواه احمد و روایت است از انس که گفت انس را فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَرْتُ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِي يَقُومُ تُقْرَضُ شِفَاهُهُمْ

صلی اللہ علیہ وسلم مکتبہ ششم آن شب کہ بردہ شد مرا بمجرع بگردی کہ بریدہ میشود لبهاے

مِمَّا رِيفَ مِنَ النَّارِ فَقُلْتُ يَا جِبْرِئِيلُ مَنْ هُوَذَا قَالَ هُوَذَا عِظَمَاءُ أُمَمٍ

ایشان بمقرضہ ازاں پیش کئے ای جبریلؑ کہ کا نند این جماعت گفت جبریلؑ ۲۰ این جا

١٩٩٩

خطیبان است تو اند آنگنان که میگویند چیزی را که خود نمیکنند رواه الترمذی

إِنِّي هُمَيْرٌ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَعْلَمَ

و از ابی هریره رضی الله عنه روایت گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم کسیکه بیا موزد

صرف الكلام ليبي بي به قلوب الرجال والناس لم يقبل الله
 صرف كلام راتا اسه گرداند وشد كند ودهاي مردان را قبول نكند خدا اشاعه

مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ صَرَفَا وَعَدِلَا ۖ وَأَوَّلُ مَا دَاوُدَ وَعَن

از وی روز قیامت صرف رایجی توبه را و نه عدل را یعنی فدیہ یا نافله و غیر لیکن را رواه ابوداؤد

صَحْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ سَمِعْتُ

و از مخبر بن عبد الله بن بريدة مرویست داد از پدرش و پدرش از جد و می روایت دارد و گفت:

۲ محضر مصلی اللہ علیہ وسلم کہ میگفت بدرستی کہ بعض اذبیان سحر

وَأَنَّ مِنَ الْعِلْمِ جَمْعًا وَأَنَّ مِنَ الشَّعْرِ حِكْمًا وَأَنَّ مِنَ الْقَوْلِ

و بدستیکه بعضی از علم اهل بیت و بدستیکه بعضی از شوکت است

عِيَالاً رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ عَائِشَةَ مِنْ قَالَتْ كَانَ

و بعد سید جمعی از کول میمالست و از غایت دم مرویت که بود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَضَعُ لِحْجَتَانِ مِنْبَرًا فِي الْمَسْجِدِ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کے منبر پر دو منبریں در مسجد

يَقُومُ عَلَيْهِ فَإِنَّمَا يَفَاخِرُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

میں استاد حسان بران منبر پر جہاں نیست کہ مفاخرت میکرد از پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم

أَوْ يَفَاخِرُ وَيَقُولُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ

نیک روایت یا گفت مفاخرت یا محامست میکرد از جانب آنحضرت و میگفت پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم

يُؤَيِّدُ حَتَّى يَرْوِيَ الْقُدْسَ مَا نَا فَحْ أَوْ فَاخِرُ عَنْ رَسُولِ

بدرستی خدا ایستالی تا یار میکند حسان را بجبرئیل مادام کہ محامست میکند یا مفاخرت میکند از

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ

پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم رواہ بخاری

عَائِشَةَ مَعَاذَ اللَّهِ قَالَتْ ذَكَرْتُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از عائشہ رضہ روایت کہ گفت عائشہ کہ ذکر کردہ شد نزد آنحضرت و پرسیدہ شد کہ نیک رت یا بد

الشَّعْرُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ كَلَامٌ

شعر گفتن پس فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم شعر کلام است

فَحَسَنٌ حَسَنٌ وَفَاحِشٌ فَاحِشٌ رَوَاهُ الدَّارِ قُطْنِيُّ وَرَوَى

پس نیک وی نیک است و بد وی بد روایت کرد ابن حدیث را دارقطنی مندرفع با آنحضرت

الشَّافِعِيُّ عَنْ عُمَرَ وَرَسُولِهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ

روایت شافعی از عمرو بن زبیر تا ابو بطریق ارسال و روایت است از ابی سعید خدری

قَالَ بَيْنَا نَحْنُ نَسِيرُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

گفت ابو سعید در اثنا می آمد با پیغمبر با آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

بِالْعَرَجِ إِذْ عَرَضَ شَاعِرٌ يُنْشِدُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

بعرج کہ نام موضع است ناگاہ پیداشد شاعری کہ شعر میخواند پس فرمود آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُذُوا الشَّيْطَانَ أَوْ أَمْسِكُوا الشَّيْطَانَ لَأَنَّهُ

علیه وسلم بگیرد این شیطان را یا فرمود لفظ امسکوا بجای خذوا یعنی بجاهاه دارد

يَمْتَلِكِي جَوْفَ رَجُلٍ قَبْلَ خَيْرٍ لَهُ مِنْ أَنْ يَمْتَلِكِي شَعْرًا أَوْ أَوْسُلًا

و نگذارید که برو دیر آئینه پر شدن سلم موی بزد آب بهترست مرا نمرد را از پر شدن شجر و راه سلم

وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از جابر رنه گفت جابر فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

الْفَنَاءُ يُنْبِتُ الْبَفَاقَ فِي الْقَلْبِ كَمَا يُنْبِتُ الْمَاءُ الزَّرْعَ

سرو و گشتن و شنیدن میروید اند فحاق را در دل چنانچه میروید اند آب زراعت را

رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

روایت کرد این حدیث را بیهقی در شعب ایمان

بَابُ الْمَزَامِيرِ وَالْمَعَارِفِ

باب در بیان مزامیر و معارف

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ

و از مردمان آنکسی خرد بیوده سخن تا گمراه سازد از راه خدا

بِفِعْلِ عَمَلٍ وَيَتَّخِذَ هَاهُنَا أَوْلِيَاءَكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ

بجداش و فرامیگرد آیت خدا را سخنی آنکرده مرا ایشان راست عذاب خوارکننده

وَإِذْ أَتَى عَلَيْهِ آيَاتُنَا وَلَى مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا كَأَنَّ

و چون خوانده میشود براد آیتهای ما روی برگرداند در حالیکه کردن کش و مستکبر بود گویا نشنیده

فِي أذُنَيْهِ وَقَرَأَ فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ عَنْ أَبِي عَامِرٍ

آنرا گویا در گوش او را گزیدست پس مرده ده و را بعذاب دردناک در روایت است از ابی عامر

أَوْ أَيْ مَالِكِ الْأَشْعَرِيِّ مَعَهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

یا از ابی مالک اشعری رضی الله عنه گفت ابو عامر یا ابی مالک شنیدم پیغمبر خدا را صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ

و فرمود که

معنی اینست که هر که
از تقصیر است که
باشد بخدا می آید از هر
بودن بصل و بندگی
گویند ۱۲ از مجمع البحار
مع معارف جمع معارف
که آید و هر یک از این
بجای هر یک از این
در این کتاب

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لِيَكُونَنَّ مِنْ أُمَّتِي أَقْوَامٌ يَسْتَحِلُّونَ

علیه وسلم که میگفت هر آئینه خواهند بود از امت من گروهی که حلال میکردند

الْخَزَّ وَالْحَرِيرَ وَالْمَعَارِفَ وَلَيَنْزِلَنَّ أَقْوَامٌ إِلَى جَنْبِ

خز و حریر و معارف را و هر آئینه فرود آید گروهی در

عِلْمِ يَرْوُحُ عَلَيْهِمْ بَسَارِحَةٌ لَهُمْ يَأْتِيهِمْ رَجُلٌ لِحَاجَةٍ

پهلوانی که بلند شایسته می آید بر ایشان چنانکه آنها می آید مرا ایشانرا شخصی از جهت

فَيَقُولُونَ اذْجِعِ الْيَنَاعِدَ أَفَبَيْتِهِمْ اللَّهُ وَيَضَعُ الْعِلْمَ وَيَمْسُخُ

حاجت پس میگفتند بقدر سوال باز آئی بر وی و فردا پس میفرستد خدا تعالی ایشان را عذاب

اِخْرَيْنَ قِرْدَةً وَخَنَازِيرَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

شایسته و میزند گروهی را بر بعضی از ایشان و مسخ میکند الله تعالی بعضی از ایشان را بصورت خوک و خنزیر تا روز قیامت

وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ مَقَالَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از ابی امامه رضی الله عنه گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

إِنَّ اللَّهَ بَعَثَنِي رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ وَهَدَى لِلْعَالَمِينَ وَأَمَرَنِي

بدینکه خدا تعالی مرا بفرستاد رحمتی برای عالمیان و هدایتی برای عالمیان و امر مرا

بِرَبِّي عَزَّ وَجَلَّ بِمَحَقِّ الْمَعَارِفِ وَالْمَنَامِ وَالْأَوْتَانِ وَالصُّلْبِ

برایان رحمت است و امر کرد مرا بر درگاه من بباطل کردن و پاک کردن آئین و کاهانیدن معارف

وَأَمْرَ الْجَاهِلِيَّةِ وَحَلَفَ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ بِعِزَّتِي لَا يَشْرَبُ

و امر کرده جاهلیت و سوگند کرد خدای عز و جل بایست که من شراب ننوشتم

عَبْدٌ مِنْ عِبِيدِي جُرْعَةً مِنْ خَمْرٍ إِلَّا سَقَيْتُهُ مِنَ الصَّدِيدِ

است و من بنده خود را بنوشته خود ننوشتم هیچ بنده از بندهگان من نمی آید از خمر بنوشتم مگر آنکه بنوشتم از زود آب

مِثْلَهَا وَلَا يَتْرُكُهَا مِنْ تَخَافَتِي إِلَّا سَقَيْتُهُ مِنْ حَيَاضِ الْقَدْسِ

و نگذاشت و آنچه بنوشتم از زهر من مگر آنکه بنوشتم او را از حوضهای قدس که عبارت است از حوضهای بهشت

رواه بخاری ۱۲

آن

و بنده من بنده خود را بنوشتم مگر آنکه بنوشتم از زود آب

رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

رواه احمد در روایت است از ابی هریره رضی الله عنه که آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْجَرَسُ مَزَامِيرُ الشَّيْطَانِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

علیه وسلم فرمود که جرس مزامیر شیطان است رواه مسلم

بَابُ الْعَلَامَاتِ عِنْدَ قُرْبِ الْقِيَامَةِ

باب در بیان علامات قرب قیامت

وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و از ابن عباس رضی الله عنه روایت است از آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ الْخَمْرَ وَالْمَيْسِرَ وَالْكُوبَةَ وَقَالَ كُلُّ مُسْكِرٍ

و سلم که فرمود بدین است خدا حرام کرد خمر و قمار و کوبه را و فرمود هر سکر آرنده

حَرَامٌ قِيلَ الْكُوبَةُ الطَّبْلُ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

حرام است گفته شد که کوبه طبل است رواه بیهقی در شعب ایمان

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و از ابی هریره رضی الله عنه روایت است که فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ إِذَا اتَّخَذَ الْفِيءُ دَوْلًا أَلَامَانَهُ مَغْنَمًا وَالتَّرَكُوةُ مَغْرَمًا

و سلم و قتیله گرفته شود و گردانیده شود غنیمت را دولت و گرفته شود امانت را غنیمت و گردانیده

وَتَعْلَمُوا لَغَيْرِ الدِّينِ وَأَطَاعَ الرَّجُلُ أَمْرًا تَهُ وَعَقَّ مَهْ وَأَذَنِي

زکوة تا دان و آموخته میشود علم نه برای دین و فرمانبرداری کند مرد زن خود را و بر سجده مادر خود را

صَدِيقَهُ وَأَقْضَى أَبَاهُ وَظَهَرَتِ الْأَصْوَاتُ فِي الْمَسَاجِدِ

و نزیک گرداند مرد دوست خود را و دور دارد پدر خود را و پیدا گردد آوازها و سخنهای لایحی در مسجد

وَسَادَ الْقَبِيلَةَ فَاسِقُهُمْ وَكَانَ زَعِيمُ الْقَوْمِ أَرَذَلَهُمْ

و متروک گردید قبیله فاسق آنهاست و سران قبیله را بدترین کینه ترین ایشان

وَأَكْرَمَ الرَّجُلِ مَخَافَةُ شَيْءٍ وَظَهَرَتِ الْقِيَنَاتُ وَالْمَعَارِفُ

وگرای داشته شود مرد از جهت ترس بدی او و پیدا آیند مطربان که مردم اختلاط کنند باین می پیدایند

وَشَرِبَتِ الْخُمُورُ وَلَعَنَ آخِرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ أَوَّلَهَا

آید مای و خورده شود شرابها و نفرین کند و بد گویند پسینان این امت پیشینان است را پس انتظار

فَارْتَقِبُوا عِنْدَ ذَلِكَ يَوْمًا حَمْرَاءَ وَنَرَّ لُزْلَةٍ وَخَفَا

برید وقت پیداشدن این امور باد سرخ را و جلیبدین زمین و فز و لرزن در زمین و سخ کردن

وَمَسِيحًا وَقَدْ قَاوَايَاتٍ تَتَابَعُ كِنَظَامٍ قُطِعَ سِلْكُهُ فَتَتَابَعَ

آدمیان را و مسیحان فتادون از آسمان و انتظار بریدن آنها قیامت را که پی در پی میرسد بحد ترتیب

مَرَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ نَافِعٍ قَالَ كُنْتُ مَعَ ابْنِ عُمَرَ

روایت کرده جو ابر که گشته شده پس بگوید از آسمان و رواه الترمذی و از نافع مرویت که بودم همراه ابن عمر

فِي طَرِيقٍ فَسَمِعَ مِنْ مَرَأَةٍ أَوْضَعَ أَصْبَعِيهِ فِي أُذُنَيْهِ وَنَاءَ

در راهی پس شنیدم این عرا و ادائی را پس نهاد سر و انگشت خود را در دو گوش و دور رفت

مِنَ الطَّرِيقِ إِلَى الْجَانِبِ الْآخِرِ ثُمَّ قَالَ لِي بَعْدَ أَنْ بَعْدَ

ابن عمر از راه بجانب دیگر بقصد آخر از پسر گفت مرا بعد از آنکه دور رفت ای نافع آیا می شنوی

يَا نَافِعُ هَلْ تَسْمَعُ شَيْئًا قُلْتُ لَا فَرَفَعَ أَصْبَعِيهِ مِنْ أُذُنَيْهِ

چیزی از آن آواز گفتم نمی شنوم پس برداشت بر دو انگشت خود را از دو گوش خود گفت این عرا

قَالَ كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَمِعَ

بودم من همراه آنحضرت صلی الله علیه و سلم پس شنیدم آنحضرت

صَوْتَ بَرَّاعٍ فَصَنَعَ مِثْلَ مَا صَنَعْتُ قَالَ نَافِعٌ وَكُنْتُ

آواز نر را پس کرد مانند آنچه کردم من گفت نافع بودم من در آن وقت

إِذْ ذَاكَ صَغِيرًا رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي مَرْثَدَةَ

خود رواه احمد و ابو داود و از ابی مرثد

عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا لِّمَنْهُمْ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا

شاید که باشند بهتر از ایشان و عیب نکنید نفسها را و خویش را و محو کنید

بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الْأَسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَّمْ

بلقبها بدنامست بئس اسم فسوق بعد از ایمان و هر که باز نگردد و

يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا

پس آن گروه ایشانند ستمگران ای آنکه گردیده اید پرهیز کنید

كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ أَشْرٌ وَلَا تَحْسَبُوا

بسیار از اذ گمان ما بدستی برخی از گمان گناه است و محسب کنید

يَغْتَابُ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُّبًا هَدُكُمُ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ

و غیبت کنید برخی شما برخی را آبادوست میدارد یکی از شما که بخورد گوشت

مَيْتًا فَكِرْهُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ عَنْ

برادر خود را که مرده است پس ناخوش دارید او را و تبر سید از خدا بدستی خدا باز گرداننده آمرزش

سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَوَاهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از سهل بن سعد مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

مَنْ يُضْمَنُ لِي مَا بَيْنَ لِحْيَتَيْهِ وَمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ أَهْمَنْ لَهُ

کسی که ضمانت شود برای من چیزی را که میان لچین اوست و گنجه داشت چیزی که میان پیر و پا اوست همان میترسم

الْجَنَّةَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ

بهشت رواه البخاری و از ابی هریره مرویست که فرمود آنحضرت

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ

صلی الله علیه و سلم بدستیکه بنده هر آینه سخن میکند سخنی که همارست از محل

مِنْ مَرْضَاوَاتِ اللَّهِ لَا يُلْقِي لَهَا بِلَا يُزْفَعُ اللَّهُ بِهَا دَرَجَاتٍ

رضای حق نمی اندازد بنده آن کلمه را دل خود را بلند میکند و اند الله تعالی بسبب آن کلمه درجهای بزرگ

وَأَنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالكَلِمَةِ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ لَا يُلْقِي لَهَا بَالًا

و پند بندگان هرگز نیند سخن میکنند بکلمه در کینه عینای حق است بآن نذر عفو و مغفرت اندول می افتد بنده بربک

يَهْوِي بِهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ سَآوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَفِي رِوَايَةٍ لَهَا يَهْوِي بِهَا

کلمه در دوزخ یعنی زبان را آنگاه باید داشت و فعل آنرا آسان نباید انگاشت روایت کرد و انجدریث را بر این

فِي النَّارِ أَبْعَدَ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

بخاری و در روایتی دیگر بخاری و سلم را بر این لفظ آورده که می افتد بنده بسبب آن کلمه در آتش دوزخ

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَدْرُونَ مَا أَكْثَرُ مَا يَدْخُلُ

افقادی دور در از مسافت میان مبداء و مقابله او مثل مسافت باین مشرق و مغرب و از ابله بر سر

النَّاسِ الْجَنَّةُ تَقْوَى اللَّهِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ أَتَدْرُونَ مَا أَكْثَرُ

که فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم آیا میدانید که چیز است بیشتر آنچه در آمد مردم را در بهشت تقوی خدا و حسن خلق

مَا يَدْخُلُ النَّاسُ النَّارَ إِلَّا بِأَنَّهُمْ قَاتُوا الْفَمَّ وَالْفَرْجَ دَوَاهُ التَّزْمِيدِ

آیا میدانید چه چیز است بیشتر آنچه در آمد مردم را در آتش دوزخ و هر چیز میان خالی یکے دمان

وَأَبْنُ مَاجَةَ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو مِنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ

دوم فرج مخرجین رواه ترمذی و ابن ماجه و از عبد الله بن عمر رضه روایت که فرمود آنحضرت

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَمَتَ بَخَارَ وَاهُ أَحَدُ وَالتَّزْمِيدِ

صلی اللہ علیہ وسلم کسیکه خاموشی گزیند از سخن بد بخت باید از آفات دنیا و آخرت

وَالدَّارِجِيُّ وَابْنُ هُبَيْرٍ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ عُقْبَةَ

که از راه زبان آید روایت کرد این حدیث را ترمذی و دارمی و بیہقی نیز در شعب ایمان و میر و ابی

ابْنِ عَامِرٍ مِنْهُ قَالَ لَقِيتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ

بن عامر رضه گفت ملاقات کردم آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم را پس گفتم

مَا النَّجَاءُ فَقَالَ أَمْلِكْ عَلَى لِسَانِكَ وَلَيْسَ عَكَ بَيْتِكَ

و ہر سیدم از آنحضرت چہیت سبب نجات گفت مالک شو بر خود و زبان خود و نگذار ترا حامل تو

م
یعنی نیش در خانه
عبادت موعظه

وَأَبُكَ عَلَى خَطِيئَتِكَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

و بکر بن برکتان و نقصیات خود رواه احمد و ترمذی

أَبِي سَعِيدٍ مَرَفَعَهُ قَالَ إِذَا أَصْبَحَ ابْنُ آدَمَ فَإِنَّ الْأَعْضَاءَ

و از ابی سعید روایت کرد که رفیع کرد که حضرت گفت آنحضرت چون صبح کرد آدمی

كُلُّهَا تُكْفِّرُ اللِّسَانَ فَقُولُ اتَّقِ اللَّهَ فَبِنَايَاتِنَا نَحْنُ بِسُوءِ

بدستیکها اعضا خضوع و فروتنی میکنند زبان را پس میگویند پرستیز کن خدا را در حق ما زیرا که او

فَإِنْ اسْتَقَمَّتْ اسْتَقَمْنَا وَإِنْ اعْوَجَّتْ اعْوَجْنَا رَوَاهُ

بتوایم پس اگر راست می ایستی تو راست می ایستیم و اگر کج می شوی کج می شویم رواه

التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ مَرَفَعَهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ

ترمذی و از علی بن حسین روایت کرد فرمود آنحضرت

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ

صلی الله علیه وسلم از علامات حسن ایمان مرد ترک کردن اوست

مَا لَا يَعْنِيهِ رَوَاهُ مَالِكٌ وَأَحْمَدُ وَعَنْ أَنَسٍ مَرَفَعَهُ قَالَ

خبر را که عنایت و اهتمام ندارد رواه مالک و احمد و از انس روایت

تَوَفِّيَ رَجُلٌ مِنَ الصَّحَابَةِ فَقَالَ رَجُلٌ أَبْشُرْ بِالْجَنَّةِ فَقَالَ

وفات کرد مردی از اصحاب پس گفت مردی شادمان باش بر آمدن

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ لَا تَدْرِي فَلَمَلَهُ تَكَلَّمَ

پس فرمود آنحضرت صل الله علیه وسلم آیا میگوئی این سخن را و نمی دانی

فِيمَا لَا يَعْنِيهِ أَوْ يَجْعَلُ مَا لَا يَنْقُصُهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

حقیقت حال این را بدی سخن کرده یا در چیزی که نباید یا بخیلی کرده یا چیزی که دادن دی نقصان نمی آید

سُفْيَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الثَّقَفِيِّ مَرَفَعَهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

رواه ترمذی و از سفیان بن عبد الله ثقفی روایت کرد یا رسول خدا صبر چیست

جمع خبری نمودن امر

مَا أَخَوفُ مَا تَخَافُ عَلَيَّ قَالَ فَأَخَذَ بِلِسَانِ نَفْسِهِ وَقَالَ

خوفناک ترین کئی ترسی تو بر من خطر آزا پس گفت آنحضرت مآورسانید دست را بزبان شریف خود فرمود

هَذَا مَرَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ حِطَّانَ قَالَ

اینست که پیشتر مسلم آزا بر توره واه ترمذی واه عمران بن حطان روایت کرد

أَتَيْتُ أَبَا ذَرٍّ مَعَهُ فَوَجَدْتُهُ فِي الْمَسْجِدِ مُحْتَبِئًا بِكِسَاءٍ أَسْوَدَ

آدم ابذر را رضا پس یافتم او را در مسجد نشسته با یک کساء سیاه تنها نشسته

وَحَدَّثَهُ فَقُلْتُ يَا أَبَا ذَرٍّ مَا هَذِهِ الْوَحْدَةُ فَقَالَ سَمِعْتُ

پس گفتم یا ابذر چیست این تنها نشستن تو پس گفت ابو ذر شنیدم

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْوَحْدَةُ خَيْرٌ

رسول الله علیه وسلم را که میگفت تنها نشستن بهتر است

مِنْ جَلِيسِ السُّوءِ وَجَلِيسُ الصَّالِحِ خَيْرٌ مِنَ الْوَحْدَةِ

از نشستن با بدترین بدتر نشستن با بهترین نیک بهتر است از تنها نشستن و سخن کردن

وَأَمْلَأُوا الْخَيْرَ خَيْرٌ مِنَ السُّكُوتِ وَالسُّكُوتُ خَيْرٌ مِنَ

نیک بهتر است از خاموشی و خاموشی بهتر است از سخن کردن به

إِمْلَاءِ الشَّرِّ وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ

و از عمران بن حصین روایت کرد آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَقَامُ الرَّجُلِ بِالْقَمَتِ أَفْضَلُ

صلی الله علیه وسلم فرمود گاهی باشد که منزلت و مرتبه مرد نزد خدا بجا خوشی

مِنْ عِبَادَةِ سِتِّينَ سَنَةً وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ مَعَهُ قَالَ دَخَلْتُ

فاصل تروز یا ده تر آمده است از عبادت شصت سال و از ابی ذر روایت گفت در آمد

عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ

من مرا آنحضرت را صلی الله علیه وسلم پس ذکر کرد حدیث را

يَطُوبُ لَهُ إِلَى أَنْ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْصِنِي قَالَ أَوْصِيكَ

بادرازی دی که اینجا که گویند تا آنکه گفت ابوذر گفت یا رسول الله اندر زکن مرا گفت آنحضرت

يَتَّقُوا اللَّهَ فَإِنَّهُ أَزِينُ لِمَا تَكَلَّمُ قُلْتُ نَزِدْنِي قَالَ عَلَيْكَ

کنم تا بتقوی خدا زیرا که تقوی آرایش دهنده ترست همه کارتر گفتم زیاده کن مرا فرمود بر تو باد

بِتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ وَذِكْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَدَ فَإِنَّهُ ذَكَرُكَ لَكَ فِي السَّمَاءِ

تلاوت قرآن و یاد کردن خدای عزوجل زیرا که ذکر خدا سبب ذکر کردن مرزاست در آسمان

وَنُورُكَ فِي الْأَرْضِ قُلْتُ نَزِدْنِي قَالَ عَلَيْكَ يَطُوبُ لِي

در وشتانی است مرزادر زمین گفتم زیاده کن مرا اگر چه این کافی ست فرمود بر تو باد بخا خوشی

الصَّمْتِ فَإِنَّهُ مَطْرَدَةٌ لِلشَّيْطَانِ وَعَوْنُكَ لَكَ عَلَى أَمْرِ دِينِكَ

در آنکه مقرون بیکرست زیرا که وی سبب اندان ست مرشیطان را که از راه زبان می در آید و یاری

قُلْتُ نَزِدْنِي قَالَ إِيَّاكَ وَكَثْرَةُ الضَّحِكِ فَإِنَّهُ يُمِيتُ الْقَلْبَ

مرزایار کار دین تو گفتم زیاده کن مرا فرمود دور در خود را از یاری خنده زیرا که خنده بسیار میمیراند

وَيَذْهَبُ نُورُ الْوَجْهِ قُلْتُ نَزِدْنِي قَالَ قُلْ الْحَقَّ وَإِنْ كَانَ مُرًّا

دی بر در وشتانی روی را گفتم زیاده کن مرا در اندر فرمود مرا حقا اگر چه تلخ و ناخوش آید بگو حق را حق

قُلْتُ نَزِدْنِي قَالَ لَا تَخَفْ فِي اللَّهِ لَوْ مَاتَ لَا إِلَهَ قُلْتُ نَزِدْنِي قَالَ

گفتم زیاده کن مرا فرمود منس در آنها دین خدا و نماند که ماست گفته هر چه گویند گفتم زیاده کن مرا

لِيُحْجَرَكَ عَنِ النَّاسِ مَا تَعْلَمُ مِنْ نَفْسِكَ وَعَنْ أَفْسِهِ

فرمود باید که مانع آید ترا از دیدن و گفتن عیب مردم چنانکه میدانی از عیبهای نفس خود را و از انس

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَا أَبَا ذَرٍّ أَلَا أَدُلُّكَ

روایت از آنحضرت صلی الله علیه وسلم که فرمود آنحضرت را بی دردم را

عَلَى خَصْلَتَيْنِ هُمَا أَخَفُّ عَلَى الظَّهِيرِ أَثْقَلُ فِي الْمِيزَانِ

ای ابا ذر ایاراه بنمایم تر بر دو خصلت که آن دو خصلت سبکتر اند بر پشت و ثقیل تر اند در میزان

قَالَ قُلْتُ بَلَى قَالَ طُولُ الصَّمْتِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ وَالَّذِي نَفْسِي

گفت ابوذر گفتم آری بجا مرا فرمود آن دو صفت خاموشی و بخشنی دو گند بجز این یک بقای ذات من

يَبْدِيهِ مَا عَمِلَ الْخَلَائِقُ بِمِثْلِهَا دَوَى الْبَيْهَقِيِّ الْأَحَادِيثُ الْأَشْرَعَةُ

در دست قدرت اوست کار نکردند خلایق مانند این دو صفت یعنی بیج کار به ازین نیست دایت کریمه یعنی بزرگوار

فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ أَسْلَمَ عَنْهُ قَالَ إِنْ عُمَرُ مِنْهُ دَخَلَ

را در شعب ایمان و روایت است از اسلم مولى عمر بن خطاب رنم در آمد روزی

يَوْمًا عَلَى أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ مِنْهُ وَهُوَ يَجِدُ لِسَانَهُ فَقَالَ

بر ابی بکر صدیق رنم و حال آنکه ابو بکر می کشید زبان خود را پس گفت عمر ابو بکر کن

عُسْرًا غَفَرَ اللَّهُ لَكَ فَقَالَ لَهُ أَبُو بَكْرٍ إِنْ هَذَا أَوْ رَدَّنِي

این فعل را بیا مرنم زده خدا پس گفت ابو بکر بد رستیکه این زبان در آورد مرا در مهابک

الْمَوَارِدَ مَا رَأَوْا مَا لَكَ

روایه

بَابُ لَعْنِ الْمُؤْمِنِ وَرَمِيهِ بِالْكُفْرِ وَالْفُسُوقِ

این باب در لعنت کردن مومن و دشنام دادن مومن را بکفر و فسوق است

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَعُودٍ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

از عبد الله بن مسعود روایت گفت فرمود آنحضرت صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبَّابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ وَقِتَالُهُ كُفْرٌ

اللہ علیه وسلم دشنام دادن مسلمان را فسوق است و قتال او کفر

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

متفق علیه و روایت از ابی ذر روایت گفت فرمود رسول الله صلی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَمُرُّ بِرَجُلٍ رَجُلًا بِالْفُسُوقِ وَلَا يَوْمِيهِ بِالْكُفْرِ

علیه وسلم دشنام ندهد مردی مردی بفسوق و دشنام ندهد مردی بکفر

إِلَّا أَنْ تَدَّتْ عَلَيْهِ إِنْ لَمْ يَكُنْ صَاحِبُهُ كَذَلِكَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

مگر آنکه رجوع کند این کلمه بر قائل اگر نباشد که او دشنام داده شده است بچنین که میگوید رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

وَأَزَابَهُ دُرُوداً مَرُودِيَةً كَمَا سَمِعْتُمْ أَنَّهُ خَفِضَ عَلَى اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّعَّانِينَ لَا يَكُونُونَ شُهَدَاءَ وَلَا

مِغْفَرَةً لَعْنَتُ بِيَارِ كُنْدُكَانِ بَنِي بَاشَنْدُكَانِ وَهَنْدُكَانِ وَهَنْدُكَانِ وَهَنْدُكَانِ

شَفَعَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ مَعَهُ

شَفَاعَتُ كُنْدُكَانِ مَرِيشَانَ رَأَى دُرُودَ قِيَامَتِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَأَزَابَ ابْنُ مَسْعُودٍ مَعَهُ

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ الْمُؤْمِنُ

مَرُودِيَةً كَفَتِ أَخْفَضَتْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَمُودِيَةً مُؤْمِنٌ

بِالطَّعَّانِ وَلَا بِاللَّعَّانِ وَلَا الْفَاحِشِ وَلَا الْبَذِي رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

طَعَنَ كُنْدَهُ دُرُودِي مَرُودٍ وَنَعْنَعَتْ كُنْدَهُ وَنَعْنَعَتْ كُنْدَهُ وَنَعْنَعَتْ كُنْدَهُ وَنَعْنَعَتْ كُنْدَهُ

وَالْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ سَمِعْتُ

وَبَيْهَقِيُّ دُرُودِي إِيْمَانٍ وَرَوَايَتُ سِتِ أَزَابِي دُرُودِي مَرُودِيَةً كَفَتِ شَعْنِي

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا لَعَنَ

أَخْفَضَتْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى كُنْدَهُ بَدْرُ سِتْ كُنْدَهُ بَدْرُ سِتْ كُنْدَهُ بَدْرُ سِتْ كُنْدَهُ

شَيْئًا صَعِدَتْ اللَّعْنَةُ إِلَى السَّمَاءِ فَتُخَلَقُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَتُنْزَلُ تَأْخُذُ

چیز را که آدمی باشد یا غیر آدمی بر میرو و لعنت بر وی آسمان پس بسته می شود در که آسمان

يَمِينًا وَشِمَالًا فَإِذَا التَّرْتِجُدُ مَسَاغًا رَجَعَتْ إِلَى الَّذِي لَعِنَ

میگردد و ماه را بجانب راست و چپ پس چون نمی یابد لعنت جای رفتن را باز میگردد و بر وی کیست

فَإِنْ كَانَ لَكَ أَهْلٌ لَا تَرْجِعْ إِلَى قَائِلِهَا رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

لعنت کرده شده است او را پس اگر هست آگهی بر قبول کردن لعنت را اهل و اگر نه رجوع میکند بر وی که لعنت

نورانی شریف
روایت کرده اند که او را

بَابُ إِثْمِ الْكَذِبِ

این باب در بیان معصیت دروغ است

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

داز عبد الله بن مسعود رها مرویت گفت فرمود آنحضرت صلی الله

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى

علیه وسلم لازم گیرید بر خود راست گفتاری زیرا که راست گفتن راه می نماید

الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى

بروی نیکوکاری و بدرستی که نیکوکاری راه می نماید بوی بهشت و همیشه مردی راست میگوید و طلب

الصِّدْقِ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدْقًا وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ

و کوششش میکند راست گفتن را تا آنکه نوشته میشود آنروز نزد خداست صدیق و دور از پیچیدگی

فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ

از دروغ گفتن زیرا که دروغ گفتن میرساند به فجور و فجور و بد رفتاری منتهی کردن میرساند

وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَكْذِبُ وَيَتَحَرَّى الْكَذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ

بروی آتش دوزخ و همیشه است مرد که دروغ میگوید و طلب میکند دروغ گفتن را تا آنکه نوشته شود

اللَّهُ كَذَّابًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ فِي رِوَايَةِ مُسْلِمٍ قَالَ إِنَّ الصِّدْقَ

نام او نزد خدا دروغ گفته میشود و در روایتی مسلم را همین لفظ آمده فرمود زیرا که صدق

بِرٌّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ وَإِنَّ الْكَذِبَ فَجُورٌ وَإِنَّ الْفُجُورَ

نیکوست و نیکوکاری میرساند بوی بهشت و بدرستی که کذب منتهی کردن میرساند بوی

يَهْدِي إِلَى النَّارِ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

آتش دوزخ داز انس رها مرویت که فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَرَكَ الْكَذِبَ وَهُوَ بَاطِلٌ بُنِيَ لَهُ فِي رَبِضٍ

علیه وسلم کسی که از کذب رها کرد و او باطل بود بنیاد شد برای وی

الْجَنَّةُ وَمَنْ تَرَكَ الْمِرَاءَ وَهُوَ مُحْتَمِلٌ بَنِي لَهُ فِي وَسْطِ الْجَنَّةِ وَمَنْ

مکان در حوالی بهشت و کسی که بگذارد جدال و نزاع و مال آنکه حق بجانب است بکارده شود براسه وی

حَسَنَ خُلُقِهِ بَنِي لَهُ فِي أَغْلَاهَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

در میانه بهشت و کسی که نیک گرداند و قندیب کند خلق خود را بکارده شود برای دیگران در اعلا و جای بلند بهشت رَوَاهُ

ابْنُ عُمَرَ رَفَعَهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَذَبَ

و از ابن عمر رفع روایت کرد فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم چون دروغ میگوید

الْعَبْدُ تَبَاعَدَ عَنْهُ الْمَلَكُ مِيلًا مِنْ نَتْنٍ مَا جَاءَ بِهِ رَوَاهُ

بنده دور میگردد از آن بنده فرشته یک کرده از پراگندگی بوی ناخوش آنچه آورده است آن بنده آزار از دروغ

التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ سُفْيَانَ بْنِ أَسَدٍ الْحَضْرَمِيِّ رَفَعَهُ قَالَ

رواه ترمذی و از سفیان بن اسد حضرمی رفع روایت گفت

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ كَبُرَتْ

شنیدم من آنحضرت را صلی الله علیه وسلم که می گفت بزرگ

خِيَانَةٌ أَنْ تُحَدِّثَ أَخَاكَ حَدِيثًا هَوَّلَكَ بِهِ مُصَدِّقٌ

ناراستی خیانت است که بگویی برادر خود را سخنی که آن برادر تر است در آن سخن مصدق

وَأَنْتَ بِهِ كَاذِبٌ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ

و تو در آن سخن دروغ گوینده رواه ابو داود و از صفوان بن سلیم رفع

أَبْنَهُ قِيلَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيْكُونُ الْمُؤْمِنُ

مردیت که گفته شد مرا آنحضرت را صلی الله علیه وسلم که آیا باشد مسلمان

جَبَانًا قَالَ نَعَمْ فَقِيلَ لَهُ أَيْكُونُ الْمُؤْمِنُ مِنْ خِيَلٍ قَالَ نَعَمْ فَقِيلَ لَهُ

بزدل و ترسیده گفت آنحضرت آری یا باشد پس گفته شد آنحضرت را که آیا باشد مسلمان خیل فرمود

أَيْكُونُ الْمُؤْمِنُ كَذَّابًا قَالَ لَا رَوَاهُ مَالِكٌ وَابْنُ هَشِيمٍ فِي شُعَبٍ

آری پس گفته شد مرا آنحضرت را آیا باشد مسلمان دروغ گوی فرمود نه مسلمان دروغ گو نباشد روایت مالک و بنی هاشم

الْإِيمَانِ مُوسَلًّا وَعَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ مَنِ أَنْ

شعب ایمان موصول د از عبادہ بن صامت روایت کہ آنحضرت

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِضْمِنُوا لِي سِتًّا مِنْ أَنْفُسِكُمْ

صلی اللہ علیہ وسلم فرمود مناسن شوید برای من محافظت

أَضْمِنْ لَكُمْ الْجَنَّةَ أَصْدُقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ وَأَوْفُوا إِذَا وَعَدْتُمْ

شش چیز را از ذاتهای خود مناسن شوم من شما را بهشت را راست گوید چون سخن کنید و خبر دهید

وَأَدُّوا إِذَا اتَّقَمْتُمْ وَاحْفَظُوا أَنْفُسَكُمْ وَغَضُّوا أَبْصَارَكُمْ وَكَفُّوا

و بستر برید چون و عده کنید و امانت ادا کنید چون امین گرفته شوید و نگاه بدارید عورتهای خود را و فروغ بکنید

أَيْدِيَكُمْ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَابْنُ يَهُيَى فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ

حشمتیهای خود را از دیدن نامحرم و بازدارید دستها را از ضرب و قتل و آنچه حرام است رواه یحیی و شعب ایمان

الْمُقَدَّادِ بْنِ الْأَسْوَدِ مَنِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و روایت است از مقداد بن اسود رضی گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ إِذَا رَأَيْتُمُ الْمَدَّاحِينَ فَاحْشُوا فِي وُجُوهِكُمْ التُّرَابَ

و سلم چون ببینید مدح گویندگان را یعنی مدح حالت مدح پس بیندازید در رویهای آنها خاک مراد از خاک

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَنَسٍ مَنِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

اند اخضر حرام است یعنی چیزی ندیدید یا اندک چیز دادن که مثلاً بجاک است رواه مسلم و از انس روایت

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا مَدَحَ الْفَاسِقُ غَضِبَ الرَّبُّ تَعَالَى

که فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم چون مدح کرد فاسق را غضب خداوند تعالی بر او می افتد

وَاهْتَرَلَهُ الْعَرْشُ رَوَاهُ الْيَهُيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ

دعای رزاد از جهت مدح فاسق عرش زلزلد رواه یحیی در شعب ایمان

بِهَزْزِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ مَنِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

و روایت است از بهز بن حکیم که روایت میکند از پدر خود و پدر او از جد پدری او و او از جد او و او از جد او

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيُلِّنُ يُحَدِّثُ فَيَكْذِبُ لِيُضْحِكَ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم ہلاک و سختی مرگے را کہ سخن میگوید پس دروغ میگوید تا بخنداند بآنان

بِهِ الْقَوْمَ وَيُلِّنُ لَهُ وَيُلِّنُ لَهُ سَوَاهُ أَحَدٍ وَالتِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ

سخن مردم را ویل و ہلاکی ست مر از او ویل و سختی ست مر از او را رواہ احمد و ترمذی و ابو داؤد

وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مِمَّنْ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

و دارمی و از ابی ہریرہ رض مرویت کہ فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْعَبْدَ لَيَقُولُ الْكَلِمَةَ لَا يَقُولُهَا

صلی اللہ علیہ وسلم بد رستی کہ بندہ ہر آنینہ میگوید کلمہ را نمیگوید آن کلمہ را اگر برای انگ

إِلَّا لِيُضْحِكَ بِهِ النَّاسُ يَهْوِي بِهَا أَبْعَدَ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ

تا بخنداند بآین مردم را افتد آن بندہ بسبب آن کلمہ یعنی بسبب دو رخ افتد دن کہ دور ترست

وَالْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَيَزِلُّ عَنْ لِسَانِهِ أَشَدَّ مِمَّا يَزِلُّ عَنْ

از ساحتی کہ میان آسمان و زمین ست و بد رستی کہ ہر آنینہ می لغزد و بندہ از زبان خود سختی را

قَدَمِهِ سَوَاهُ الْبَيْهَقِيِّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ

لغزیدن از قدم رواہ البیہقی در شعب الایمان

أَوْصَلْتُهُمْ مِمَّنْ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ام کلثوم رض مرویت کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

لَيْسَ الْكَذَّابُ الَّذِي يُضِلُّ بَيْنَ النَّاسِ وَيَقُولُ خَيْرًا

نیست دروغ گوئی کہ گمراہی کند میان مردم و میگوید سخنان نیک را کہ باعث

وَيَسْمِي خَيْرًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

اصلاح و دفع نزاع میگرد و اگر چه دروغ گوید و آنکلمہ میسازد سخنان خوب بگوید کہ متفق علیہ

بَابُ تَرْكِ الْفَحْشِ وَالشَّامَةِ وَالطَّعْنِ

این باب در بیان ترک فحش و بد گوئی و طعن ست و سخن بدی و طعنہ کردن بر مردم

عَنْ عَائِشَةَ مَعَهَا رَجُلًا اسْتَاذَنَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و از عائشہ مرویت کہ مردی را از آن طلبید کہ در آید مر پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ فَقَالَ ائْذِنُوا لَهُ فَبَشَّخَ أَخُ الْعَشِيرَةِ فَلَمَّا جَلَسَ تَطَلَّقَ

و سلم پس مردی آنحضرت اذن و بید مریں مرد را و بگذارید تا در آید پس بد قبیلہ داری ست

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي وَجْهِهِ وَأَنْبَسَطَ إِلَيْهِ فَلَمَّا

پس چون در آمد داشت ملاقات لسان و تازه روی نمود آنحضرت در روی و انظار انطباط

انْطَلَقَ الرَّجُلُ قَالَتْ عَائِشَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قُلْتَ لَهُ كَذَا

کردم آنحضرت بوی آن مرد پس هر گاه کہ رفت آن مرد گفت عائشہ ای رسول اللہ گفتی مریں مرد را

وَكَذَا أَتَتْ تَطَلَّقَتْ فِي وَجْهِهِ وَأَنْبَسَطَ إِلَيْهِ فَقَالَ رَسُولُ

خاندانہ چنین و چنین پست نشانست نمودی در روی و انطباط نمودی بسوی این چیت پس فرمود

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَتَى عَاهَدْتَنِي فَخَاشَا إِنَّ شَرَّ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ یافتی و دیدی مرا ای عائشہ رہنم بگو نیدہ بد رستی بدترین

النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ مَنْزِلَةٌ يَوْمَ الْقِيَمَةِ مَنْ تَرَكَ النَّاسَ اتِّقَاءَ

مردم هارو خدا بتعالی از روی مرتبہ روز قیامت کیکہ ترک دہند و بگذارند او را مردم از جت بر پیر کردن

شَرِّهِ وَفِي رِوَايَةٍ أُخْرَى اتِّقَاءَ فَحْشِهِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

از شری و در روایتی بجای اتقا شریہ اتقا فحشہ آمدہ متفق علیہ

أَبِي هُرَيْرَةَ مَعَهَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی ہریرہ مرویت گفت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

كُلُّ أُمَّتِي مُعَانِي إِلَّا الْجَاهِرُونَ وَإِنَّ مِنَ الْجَانَةِ أَنْ يَقُولَ

ہر امت سلامت داشتہ و گذاشتہ یعنی مگر آشکارا کنندگان بدی و بیحیائی را و بد شکلی را بی باکی و بی ادبی

الرَّجُلُ بِاللَّيْلِ عَمَلًا ثُمَّ يُصْبِحُ وَقَدْ سَتَرَهُ اللَّهُ فَيَقُولُ يَا فُلَانُ

ایک عمل کند مردی در شب بدی را پست بر سج کند و حال آنکہ پوشیده است اورا خدا تعالی بہرہ علم و در پست بگوید آن مرد

عَلَّتُ الْبَارِحَةَ كَذَا وَكَذَا وَقَدِّبَاتٍ يَتَرُهُ رَابِعُهُ وَيُصْبِحُ

کردم دی شب بچین و چنان کاری تحقیق شب کرد باین حال که می پوشد عمل او را

يَكْشِفُ سِتْرَ اللَّهِ عَنْهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ وَائِلَةَ مَقَالٍ قَالَ

بر در و گار و صبح میکند یا خیال که بدر و پرده خدا را از خود متفق علیه در روایت است از وائله بن اسحق که فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُظْهِرُ الشَّامَةَ لِأَخِيكَ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم ظاهر کن شامت را بر آیه سلمانی و شاد مشوبه بلامیکه

فَبَرِّحْهُ اللَّهُ وَيَبْتَكَ بِكَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

بر بر پس اگر شاد شدی بدان رحم کند خدا تعالی او را و مقلد گرداند ترابان بلعیه رواه ترمذی و از ابی هریره رضی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَالَ الرَّجُلُ

مرویت که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم چون بگوید مردی هلاک شدند

هَلَكَ النَّاسُ فَهُوَ أَهْلُكُمْ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ

مردم پس آنمزد هلاک ترین مردم است رواه مسلم و از عایشه رضی

قَالَتْ قُلْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَبُّكَ مِنْ صَفِيَّةَ

مرویت گفت گفت من آنحضرت صلی الله علیه وسلم را بس است ترا از صفیه

كَذَا وَكَذَا تَعْنِي قَصِيرَةً قَالَ لَقَدْ قُلْتَ كَلِمَةً لَوْ مَرَجَّ بِهَا

یعنی از عیبها و چپین و چنان و مراد میدارد عایشه رضی کوتاه قامت را فرمود آنحضرت بر آئینه

الْبَحْرِ لَزَجَتْهُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

سخن را که اگر آویخته شود بآن کلمه دریا بر آئینه حلق میکند دریا را رواه احمد و ترمذی و ابو داود

أَنَسٍ رَضِيَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا كَانَ

در روایت است از انس رضی گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم نباشد

الْفَحْشُ فِي شَيْءٍ إِلَّا شَأْنُهُ وَمَا كَانَ الْحَيَاءُ فِي شَيْءٍ إِلَّا نَرَانُهُ

فحش در چیزی که عیب دار میکند آنرا و نباشد حیا در چیزی مگر که زینت میدهد آنرا

آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمودند که هر کس از این سخن و غیر آن و عالمی
در این سخن در سخن آید
در این سخن در سخن آید
در این سخن در سخن آید

در این سخن

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

رواه ترمذی

بَابُ الْغَيْبَةِ وَالنِّمَةِ وَمَا عَلَى الْوَحَيْنِ

باب در بیان غیبت و نمانی و جعلی و وعید و صاحب نیمی

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مِمَّنْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از ابی ہریرہ رضی مرویت کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود

قَالَ أَتَدْرُونَ مَا الْغَيْبَةُ قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ ذِكْرُكَ

آیا میدانید کہ غیبت چیست گفتند صاحب خدا و رسول دانای تر است گفت آنحضرت غیبت یاد کردن

أَحَاكِ مَا يَكْرَهُ قِيلَ أَفَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ فِي أَخِي مَا أَقُولُ قَالَ

تست برادر خود را بچیزیکہ نخواستی درود آنرا گفتہ شد آیا پس میدانی خبر دہ مارا اگر باشد در برادر من آنچه میگویی

إِنْ كَانَ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدْ اغْتَبْتَهُ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدْ

گفت آنحضرت اگر بہت در آن شخص چیزیکہ میگویی از بدی پس تحقیق غیبت کردہ بود اگر نہایت درو آنچه

بَهْتَهُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَجُلَيْنِ

پس تحقیق بہتان کردہ رواہ مسلم و از ابن عباس رضی مرویت کہ دو مرد

صَلَّيَا صَلَاةَ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ كَانَا صَائِمِينَ فَلَمَّا قَضَى

گذاردند نماز ظهر را یا عصر را شک را وایت بودند آنروز ان روزہ دار پس ہر گاہ

النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّلَاةَ قَالَ أُعِيدُوا وَضُوءُكُمْ كَمَا

کہ او اگر کند آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم نماز را گفت بآن دو مرد باز گردانید نماز وضو خود را

وَصَلُّوا تَكُمَا وَافْضِيَا فِي صَوْمِكُمَا وَافْضِيَا يَوْمًا

و نماز خود را بگذارید روزہ خود را بچہ تمام کنید و افطار نکنید و قضا کنید این روزہ را

الْآخَرَ قَالَا لِمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ اغْتَبْتُمْ فَلَنَا وَعَنْ

روز دیگر گفتند آن دو مرد چرا اعادہ کنیم یا رسول خدا فرمود شما غیبت کردید فلان شخص را

أَبِي سَعِيدٍ وَجَابِرٍ مِنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَأَزَالِي سَعِيدٍ وَاز جابر رضی اللہ عنہما کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ الْغَيْبَةُ أَشَدُّ مِنَ الزَّانَا قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلَيْكَ
وسلم غیبت کردن بعضی وجہ سخت تر از زنا کردن است گفتند یا رسول اللہ بر تو نازل باد

الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ وَكَيْفَ الْغَيْبَةُ أَشَدُّ مِنَ الزَّانَا قَالَ
صلوة و سلام چگونہ غیبت سخت تر از زنا باشد فرمود آنحضرت بدریکہ موبہر اینچنین فرمایند

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَزْنِي فَيَتُوبُ فَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِ وَفِي رِوَايَةٍ فَيَتُوبُ
توبہ میکند پس رجوع میکند حقیقتاً ای ہر وی بر حمت و در روایتی ہا این لفظ آمدہ پس توبہ میکند

فَيَغْفِرُ اللَّهُ لَهُ وَإِنَّ صَاحِبَ الْغَيْبَةِ لَا يُغْفَرُ لَهُ حَتَّى
آنزدہ پس می آمرزد و خدا مر او را و بدرستیکہ صاحب غیبت آمرزیدہ نشود مر او را تا آنکہ

يَغْفِرَ هَالِكُ صَاحِبِهِ وَفِي رِوَايَةٍ أُخْرَى قَالَ صَاحِبُ
بیمرز و او را یا را و در روایت ائس رضی اللہ عنہ کہ گفت آنحضرت

الزَّانَاءُ يَتُوبُ وَصَاحِبُ الْغَيْبَةِ لَيْسَ لَهُ تَوْبَةٌ رَوَاهُ
زنا کنندہ توبہ میکند و غیبت کنندہ نیست مر او را توبہ و احتمال کند و در روایت دیگر فرمود

الْبَيْهَقِيُّ الْأَحَادِيثَ الثَّلَاثَةَ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ
روایت کرد بیہقی این سه حدیث را در شعب ایمان

وَعَنْ أَنَسٍ مِنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
و از انس رضی اللہ عنہ کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ كَفَّارَةِ الْغَيْبَةِ أَنْ تَسْتَغْفِرَ لِمَنْ اغْتَابْتَهُ
وسلم فرمود کہ از جہل کفارت غیبت یعنی انچه پوشیدہ شد اتم آنرا اینست کہ آمرزش خواهی کرد کسی کہ غیبت کند

تَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَلَهُ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي دَعْوَةِ الْكَبِيرِ
مورت آمرزش آید بگوئی خدا یا یا مرز ما را و مر او را روایت کرد بیہقی در دعوت بزرگ

وَعَنْ عَقَبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

وازه عقبة بن عامر رضی عنہ روایت کہ فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ رَأَى عَوْرَةً فَتَرَهَا كَانَ

صلی اللہ علیہ وسلم کسیکے پیچھے کسی را پسندیدہ آزار باشد آنکس مانند کسی

كَمَنْ أَحْبَبَ مَوْؤُودَةَ سَرَاوَاهُ أَحَدُ الْتَرْمِذِيِّ وَعَنْ

زندہ گرداند و دختر زندہ در گور کرده را رواہ احمد و ترمذی

أَنَسٍ رَفَعَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أُغْتِيبَ

و روایت کرد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود آنحضرت کی غیب

عِنْدَهُ أَخُوهُ الْمُسْلِمُ وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَى نَصْرِهِ فَنَصْرُهُ نَصْرُهُ اللَّهُ

نزد وی برادر وی مسلمان و حال آنکہ قادر است بر مدد او وی تواند کہ شیعہ کند پس مدد کرد او را مدد میکند

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَإِنْ لَمْ يَنْصُرْهُ وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَى نَصْرِهِ

خدا تعالیٰ آن را در دنیا و آخرت پس اگر مدد نکرد برادر خود را و حال آنکہ وی قدرت داشت بر نصرت

أَدْرَكَهُ اللَّهُ بِهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ سَرَاوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ

وے میگردد او را خدا و خدا را غنہ میکند او را البیہقی م نصرت و مدد دنیا و آخرت روایت کرد این حدیث را

وَعَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدٍ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

وازه اسماء بنت یزید رضی عنہا روایت گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ ذَبَّ عَنْ لَحْمِ أَخِيهِ بِالْمَغِيبَةِ كَانَ

علیہ وسلم کسیکے دفع کند از گوشت خوردن برادر خود بغیبت کردن و باز داشت

حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُعْتِقَهُ مِنَ النَّارِ وَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ

او را از غیبت کردن باشد او را حقی بر خدا از روی لطف آنکہ آزاد کند او را خدا از آتش و نفع بخشد

الْإِيمَانِ وَعَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ غَعَمٍ وَأَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدٍ

این حدیث را بیہقی و در شعب ایمان و روایت است از عبد الرحمن بن غعم و اسماء بنت یزید

قَالَ اِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُ عِبَادِ اللهِ الَّذِينَ

انقدر دو کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود نیکوترین بندگان خدا آنانند کہ چون

اِذَا ارَادُوا ذِكْرَ اللهِ وَشَرَّارُ عِبَادِ اللهِ الْمَشَاوِينَ بِالنَّمِيمَةِ

دیدہ شوند یا کردہ شود خدا تعالی و بدترین بندگان خدا روند گانند سخن چینی و جدالی انگیزند گان

الْمُفَرِّقُونَ بَيْنَ الْاِحِبَّةِ الْبَاغُونَ الْبَرَاءَ الْعَنَتِ رَوَاهُ اَحْمَدُ

میان دوستان سخن چینی و طلب کنندگان از باطلان عیب و فساد و بیزه در مارا رواہ احمد

وَالْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْاِيْمَانِ وَعَنْ حُذَيْفَةَ مَقَالَ

و بیہقی در شعب ایمان و از حذیفہ رضی اللہ عنہ کہ صاحب سر رسول بود مرویست

سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَدْخُلُ

کہ شنیدم آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم را کہ می گفت در نمی آید

الْجَنَّةَ قَتَاتٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَفِي رِوَايَةٍ مُسَلَّمَةٌ

بهشت را سخن چین و آنکہ بہمان گوشش بر سخن مردم دارد متفق علیہ است و در روایتی مسلم فہم نما

وَعَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ مَقَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

معنی ہر دو یکست و از ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ مرویست کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَجِدُونَ شَرَّ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

علیہ وسلم می یابید بدترین مردم روز قیامت

ذَ الْوَجْهَيْنِ الَّذِي يَأْتِي هُوَ لَا يَبْجِي وَهُوَ لَا يَبْجِي

دو رویہ را آنکہ می آید این جماعت را ہر دوے و بطریق دومی آید جماعت دیگر را برود و نہ

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَمْرِو بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ

متفق علیہ و از عمرو بن عبد اللہ مرویست کہ فرمود آنحضرت

اِنَّهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَ ذَا وَجْهَيْنِ فِي الدُّنْيَا كَانَ لَهُ

صلی اللہ علیہ وسلم یکہ بہت خداوند دور وے در دنیا میباشد مراورا

۲ غنت یعنی شقت و فساد
و یکایک بیزہ و زنا یعنی جاسازی
و یکایک و منفرہ اندازند و فساد و عیب
و یکایک و منفرہ اندازند و فساد و عیب
و در شقت و یکایک می افتند
و در شقت و یکایک می افتند

يَوْمَ الْقِيَمَةِ لَسَانَانٍ مِنْ نَارٍ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَعَنْ

روز قیامت دو زبان از آتش رواه دارمی

إِسْمَاعِيلَ بْنِ زُرْيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أُسَامَةَ

واذا اسمعیل بن زیاد واز جعفر بن محمد از پدرش از اسامه

ابْنِ تَرِيدٍ مَقَالَ بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بن زید مرویت در حالیکه آنحضرت صلی الله علیه وسلم

عَلَى بَغْلَتِهِ الشَّهْبَاءُ وَأَنَارُهُ إِذْ عَثَرَتْ الْبَغْلَةُ فَقُلْتُ

سوار بود بر باد و آتش که نام او شهاب است و من پس پشت آنحضرت بودم ناگاه بغلش آمد

تَعَسَّ ابْلِيسُ فَضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ناقد آنحضرت پس گفتم ملاک ابلیس پس زد دست مبارک آنحضرت صلی الله علیه وسلم

عَلَى مَنْكِبِي وَقَالَ يَا أُسَامَةُ لَا تَقُلْ هَكَذَا فَإِنَّ لِابْلِيسَ

بر بازوی ما و فرمود ای اسامه مگو چنین زیرا که مرا ابلیس را وقت گفتن چنین سخن باشد

عِنْدَ ذَلِكَ نَحْوَةٌ يَقُولُ ذَكَرَنِي وَنَسِيَ رَبَّهُ وَلَكِنْ قُلْ بِسْمِ اللَّهِ

تحت و در غمت میگوید که یاد کرد مرا و فراموشش کرد پروردگار خود را ولیکن بگو بسم الله

هَذَا فِي الْمُتَّفِقِ وَالْمُتَّفِقِ وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ لَكِنْ فِيهِ انْقِطَاعٌ

این لفظ حدیث و متفق است و در متفق نیز مردان این حدیث یعنی راویان ثقة اند و لیکن در این بنا

بَيْنَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ وَبَيْنَ أُسَامَةَ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ

انقطاع است میان محمد بن حسین و میان اسامه و از انس مرویت گفت

قُبِضَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قبض کرده شد مردی از یاران آنحضرت صلی الله علیه وسلم

فَقَالُوا هَنِيئًا لَكَ الْجَنَّةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

پس گفتند مخابره خوش گوار باد ترا بهشت پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ وَمَا عَلَّمَكُمْ لَعَلَّه قَدْ تَكَلَّمْتُمْ فِيمَا لَا يَعْنِيهِ أَوْ مَنَعَ

و سلم و چه چیز معلوم گردانید شما را که وی داخل بهشت است شاید وی تحقیق کلام کرده باشد و چیزی که ضرورت

مَا لَا يَنْقُصُهُ رَأَاهُ ابْنُ جَرِيرٍ

مداشته باشد یا بجای کرده باشد بدان آنچه نقصان نمی آرد و لورارواه ابن جریر

بَابُ الْوَعْدِ

باب در بیان وعده

وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا وَأَوْفُوا الْكَيْلَ

و وفا کنید بیمان را بدرستی که بیمان است پرسیده شده تمام کنید بماند را چون به پیمانید

إِذَا كَلَّمْتُمْ دِينًا أَوْ بِالْقِسْطِ أَيْلَ الْمُتَّقِينَ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ

و بسنجید به ترازوی راست این بهتر است و نیکوتر است

تَأْوِيلًا وَ أَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ

بجاییت و یادکن در قرآن اسمعیل را بدرستی که او بود راست

الْوَعْدِ وَ كَانَ رَسُولًا نَبِيًّا وَ كَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ

و وعده و بود فرستاده پیغمبر و بود میفرمود که آن خود را نماز

وَالزَّكَاةِ وَ كَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ

و زکوة و بود نزد پروردگار خود پسندیده و از عبد الله بن

الْحُسَيْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَايَعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ

سما و روایت گفت که خریدم از آنحضرت صلی الله علیه و سلم چیز را

أَنْ يُبْعَثَ وَ بَقِيَّتُ لَهُ بَقِيَّةٌ فَوَعَدْتُهُ أَنْ أَتِيَهُ بِهَا فِي مَكَانِهِ

پیش از آن که مبعوث گردد و باقی مانده بود مرا آنحضرت که از من بقیه از من بپوشد پس وعده کردم

فَنَسِيتُ فَذَكَرْتُ بَعْدَ ثَلَاثٍ فَلَذَّاهُو فِي مَكَانِهِ فَقَالَ

آنحضرت مرا که یادم آورد از بقیه من در جای آنحضرت که آنجا نشسته بود و یاد کردم پس فراموش کردم پس یاد آوردم

۴۰
۴۱
خبر از کتب

این حدیث در کتب معتبره است و در کتب معتبره است و در کتب معتبره است

لَقَدْ شَقَقْتُ عَلَيَّ أَنَا هَهُنَا مُنْذُ ثَلَاثِ أَشْهُرٍ أَن تَنْظُرُوا رِوَاةُ أَبُو دَاوُدَ

در مشقت من اینجا ام از مدت سه روز انتظار می بینم آمدن شما خلف و عده لشکر ر واه ابو داود

وَعَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از زید بن ارقم روایت از آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قَالَ إِذَا وَعَدَ الرَّجُلُ لَخَاءٍ وَمِنْ نَيْتِهِ أَنْ يَفِي لَهُ فَلَمْ يَفِ

که فرمود چون وعده کند مرد برادر خود را از جمله نیت او این است که برسد

وَلَمْ يَجْعَلِ الْمِنْعَادَ فَلَا اخْرَجْتُمْ عَلَيْهِ رِوَاةُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ

و راست گرداند و عده را برای برادر خود پس سر نبرد و نیاید وقت وعده پس نیت بروی ایچ گناه رواه ابو داود

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ قَالَ دَعَانِي أُمِّي يَوْمًا وَرَسُولُ

و از عبد الله بن عامر روایت که خواندم مرا مادر من روزی و آنحضرت

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَاعِدٌ فِي بَيْتِنَا فَقَالَتْ هَاتِ قَالَ

صلی الله علیه وسلم نشسته بود در خانه ما پس گفت هات مادر من

أَعْطَيْكَ فَقَالَ لِمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَرَدْتُ

آگاه باشم بیا بدم ترا پس گفت مادر مرا آنحضرت صلی الله علیه وسلم که چه میخواستی

أَنْ تُعْطِيَهُ قَالَتْ أَرَدْتُ أَنْ أُعْطِيَهُ تَمَرًا فَقَالَ لِمَا رَسُولُ

که بدی او را گفت مادر من خواستم که او را خرمای خشک بدم پس فرمود مرا در مرا آنحضرت

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا إِنَّكَ لَوْ لَمْ تُعْطِهِ شَيْئًا كُتِبَتْ

صلی الله علیه وسلم آگاه باشم بدرستی که تو ای زن اگر ندادی آن پسر را

عَلَيْكَ كَذِبَةٌ رِوَاةُ أَبُو دَاوُدَ وَابْنُ أَبِي شَيْبَةَ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

چیز که نوشته میشود بر تو دروغی رواه ابو داود و بیحه در شعب ایمان

وَعَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از زید بن ارقم روایت از آنحضرت صلی الله علیه وسلم

وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ وَعَدَ رَجُلًا فَلَمْ يَأْتِ أَحَدُهُمَا إِلَى وَقْتُ

و سلم فرمود کسیکه وعده کرد مردی را پس نیاید یکی ازان دوسر و تا وقت نماز وقت نماز

الصَّلَاةِ وَذَهَبَ الَّذِي جَاءَ لِيُصَلِّيَ فَلَا اُتِمَّ عَلَيْهِ رِوَاةُ سَرِيزِينَ

که آمده بود بجای نماز نماز گذارد پس نیت گناه بروی روایت کرد این حدیث را سرزین

بَابُ الْمَزَاحِ

باب در بیان خوش طبعی

عَنْ أَنَسٍ مَنِ أَنَّ رَجُلًا اسْتَقَمَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

از انس مرویت که مردی طلب سواری کرد از آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنِّي حَامِلُكَ عَلَى وَلَدٍ نَاقَةٍ فَقَالَ

علیه وسلم و درخواست که مرکب عطا کند پس فرمود که من سوار کننده ام

مَا أَصْنَعُ بَوْلَدِ النَّاقَةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

المرسل

تا بچه ناقه بیچه عطا میکنم پس گفت آن مرد چه کار میکنم من بچه ناقه را شتر بخوابم بعد از آن محقر صلی

وَهُلْ تَلِدُ إِلَّا بِلَدٍ إِلَّا النَّوْثُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ

و آیا نیز بجز شتر از آنکه زاید باشد یعنی هر شتر بجز ناقه است رواه الترمذی و ابو داود

وَعَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ يَا

وهم از انس مرویت که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود مرد را صاحب

ذَ الْأَنْثَيْنِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ

دو گوشش رواه ابو داود و ترمذی و هم از مرویت که آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا مَرَأَةَ عَجُوزٍ إِنَّهُ لَا تَدْخُلُ

بیت الله علیه وسلم فرمود بطریق مزاح پیر زنی را چون وی التماس دعا بکشد بیست کرد و بی

الْجَنَّةِ عَجُوزٌ فَقَالَتْ وَمَا لَهَا وَكَأَنْتَ تَقْرَأُ الْقُرْآنَ

بیت پیر زن پس گفت پیر زن بخیر و چند پیر زن را که در مجلس آمدند بیست را و ابو داود و ترمذی

بَغْلَتَهُ يَغْنَمُ بَغْلَةً رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا غَشِيَهُ

استراحت حضرت کرد و آنحضرت را میزد و استراحت را تحمل کند پس بر گاه پوشیدند آنحضرت ۲ را

الْمُشْرِ كَوْنٌ نَزَلَ فَعَمَلٌ يَقُولُ أَنَا الْيَتِيمُ لَا كَذِبَ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ

مشرکان فرمودند از استراحت کمال شجاعت پنداشتند و فرمود کرد آنحضرت که میخواند این رجز را پس عجب

قَالَ فَمَا رَأَيْتُ مِنَ النَّاسِ يَوْمَ مَثَدٍ أَشَدَّ مِنْهُ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ

نیت هیچ درین دروغ من پس عبدالمطلب ام که مشهور شجاعت است گفت ما وی پس بدیدند درین روز

وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از آدمیان تحت زد و قوی تر از آنحضرت متفق علیه و از آنش رویت گفت انس آمد مدوی زد آنحضرت صلی الله

قَالَ يَا خَيْرَ الْبَرِيَّةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاكَ ابْنُ إِهْرَافِيمَ

علیه وسلم پس گفت آنمردم آنحضرت را ای بهترین خلق پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بطریق

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

تواتر یعنی آن طبر البریت ابراهیم است و این خامه اوست رواه مسلم و از عمر روایت کرد فرمود آنحضرت

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقْرُؤُنِي كَمَا أَهْرَبَتِ النَّصَارَى عِيسَى ابْنَ

صلی الله علیه وسلم مع گفتند که او از حد گذارد و دروغ گوید چنانکه در آن از حد گذشتند و دروغ

مَرِيَمَ فَإِنَّمَا أَنَا عَبْدٌ فَقُولُوا عَبْدَ اللَّهِ وَرَسُولَهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

گفتند نصاری در هیچ چیز که این الله گفتند پس ستم من مگر بنده خدا کن گوید مرا بنده خدا

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی هریره روایت آنحضرت کرد و آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قَالَ لِيَتَهَيَّئْنَ أَقْوَامٌ يَفْتَخِرُونَ بِأَبَائِهِمُ الَّذِينَ مَا تَوَاتَرُوا إِلَّا هُمْ

فرمودند که از آنکه باز آیند قومهای که افتخار میکنند بپدران خود که مرده اند بستانند اگر گفتند

فَحَمْرٌ مِنْ جَهَنَّمَ أَوْ لِيَكُونَنَّ أَهْوَنَ عَلَى اللَّهِ مِنَ الْجُعْلِ الَّذِي

از و دروغ یا یا استند و از نزد خدا از کرم سیاه مشهور که در پیدی میباشند آنکه می طلبند مدوی جلبانند

يُذْهِدُهُ الْخُرَاءُ بِأَنفِهِ إِنْ أَلَّ اللَّهُ قَدْ أَذْهَبَ عَنْكُمْ عُليَّةَ

پلیدیے را بہ منی خود کہ بدینیکہ خدا تعالیٰ دور کردہ از شما نخواست و تکریر و تخریر جاہلیت را بہ ہر ان

الْجَاهِلِيَّةِ وَخَرَّهَا بِالْأَبَاءِ إِنَّمَا هُوَ مُؤْمِنٌ تَقِيٌّ أَوْ فَاجِرٌ

نیت آدمی اگر او با یمن متقی یا گناہگار بہجت ہمہ پسہر ان آدم اند و آدم

شَقِيٌّ النَّاسُ كُلُّهُمْ بَنُو آدَمَ وَآدَمُ مِنْ تُرَابٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

از خاک است روایت کرد این حدیث را ترمذی

وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

و ابوداؤد و روایت میکند ابن مسعود رضا از آنحضرت صلی اللہ علیہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ تَصَرَ قَوْمَهُ عَلَى غَيْرِ الْحَقِّ فَهُوَ

و سلم کہ فرمود کسی کہ یاری دہد قوم خود را بر ناحق پس وے مانند شتریکہ

كَالْبَعِيرِ الَّذِي رَدَّيْ فَهُوَ يُنْزَعُ بِذَنبِهِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

فرود افتادہ در چاہ ہلاک پس آن شتر کشیدہ میشد از دم او رواہ ابوداؤد

وَعَنْ وَائِلَةَ بْنِ الْأَسْقَعِ مَنْ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

و از وائیلہ بن اسقع رضا روایت است گفت گفتتم یا رسول اللہ

مَا الْعَصِيَّةُ قَالَ أَنْ يُعَيِّنَ قَوْمَكَ عَلَى الظُّلْمِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

عصیت کہ مذہم است چیست فرمود کہ یاری دادن است قوم خود را بر ظلم رواہ ابوداؤد

وَعَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و از جبیر بن مطعم مروایت کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ مِثْلَانِ دَعَا إِلَى عَصِيَّةٍ وَلَيْسَ مِثْلَانِ

و سلم فرمود نہایت از آن کہ یکہ بخواند مردم را بجانب عصیت یعنی باعث شود

مَنْ قَاتَلَ عَصِيَّةً وَلَيْسَ مِثْلَانِ مَاتَ عَلَى عَصِيَّةٍ

فرمود نہایت از آن کہ یکہ جنگ کند بہجت عصیت نہایت از آن کہ یکہ ببرد بہجت عصیت

سُبُكُّكُمْ أَغْلُوْهُمَا فِيْ نَفْسِكُمْ إِنْ تَكُوْنُوْا صَالِحِيْنَ فَإِنَّهُ كَانَ

پدر و درگاه شما و انا ترست با نچه در نفسها شما است اگر باشد پندارستان پس بدستی او هست

لِلْأَوَّابِيْنَ غَفُوْرًا وَآيَةُ الْقُرْآنِ بِحَقِّهِ وَالْمُسِيْكَیْنَ وَابْنِ

مرد تو بکنندگان را آمرزنده و بده خداوندان خوشی را حق او و درویش را در گذرا

السَّيِّئِلِ وَلَا تَبْدِرْ تَهْذِيْرًا إِنْ الْمُبْدِرِيْنَ كَانُوْا إِخْوَانَ

و اسراف کن اسراف کردن بدستیکه اسراف کنندگان هستند برادران دیوان و هست

الشَّيَاطِيْنَ وَكَانَ الشَّيْطٰنُ لِرِيْهِ كَفُوْرًا وَصَيَّنَا الْإِنْسَانَ

المبیس مرد و درگاه خویش را با سپاس دوست کردیم آدمی را

رَبَّوْا لَهُ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا

بپدر و مادر او نکل کردن بداشت او را مادر او برنج و بنهاد او را برنج

وَحَمَلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا عَنْ أَبِي مُرَيْثَةَ عَنْ

و بار او و از شیر باز گرفتن او سی ماه است و از ابی هریره رضی

قَالَ قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَحَقُّ بِحُسْنِ صَعَابَتِيْ

مردیست گفت گفت ای رسول خدا کیست سزاوارتر به نیک محبتی فرمود آنحضرت مادد

قَالَ أُمُّكَ قَالَ ثَمَرٌ مِنْ قَالَ أُمُّكَ قَالَ ثَمَرٌ مِنْ قَالَ أُمُّكَ

گفت پشتر کیست فرمود مادر تو گفت پشتر کیست فرمود مادر تو گفت پشتر کیست فرمود مادر تو گفت پشتر کیست

قَالَ ثَمَرٌ مِنْ قَالَ أَبُوْكَ وَفِي رِوَايَةٍ قَالَ أُمُّكَ ثَمَرٌ مِنْ

پدر تو در روایتی بین لفظ آمده فرمود مادر تو پشتر مادر تو پشتر

ثَمَرٌ مِنْ أُمِّكَ ثَمَرٌ مِنْ أُمِّكَ ثَمَرٌ مِنْ أُمِّكَ ثَمَرٌ مِنْ أُمِّكَ

مادر تو پشتر مادر تو پشتر مادر تو پشتر مادر تو پشتر

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَغِمَ أَنْفُهُ

فرمود آنحضرت علی الله علیه وسلم بجهنم پیوسته

این فعل مخفف است
یعنی از مادر او
خود را

مَرَّحِمَ أَنْفُهُ دَغِمَ أَنْفُهُ قَتَلَ مَنْ يَأْسُؤُلَ اللَّهُ قَالَ مَنْ أَمَرَكَ

بنی دمی بهمن سوار فرمود پسیده شد گفبت یا رسول الله فرمود کسی که در یاد

وَالِدَيْهِ عِنْدَ الْكِبَرِ أَحَدَهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا ثُمَّ لَمْ يَدْخُلْ

پدر و مادر خود را نزد پیری که ازان دور ایام بود و را بهت در یاد بهشت را میخیز خدمت

الْجَنَّةِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ الْغُبَيْرِ قَالَ قَالَ رَسُولُ

ایشان نمکند رواه مسلم و از غبیره رضی مرویت گفت فرمود

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ عُقُوقَ

آنحضرت صلی الله علیه و سلم بدستیکه خدا حرام گردانیده است بر شما از کجاندین مادران

الْأُمَمَاتِ وَوَادَ الْبَنَاتِ وَمَنْعَ وَهَاتِ ذِكْرَهُ لَكُمْ قِيلَ

بر شما از زنده در گور کردن دختران را و حرام گردانید از شما بعلی نمودن و سوال و گدائی کردن را

وَقَالَ وَكَثْرَةُ السُّؤَالِ وَاضَاعَةَ الْمَالِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

و شما از باده گردانید است خدا قیل و قال را و کثرت سوال را و اسراف را در مال متفق علیه

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و از عبد الله بن عمرو مرویت که فرمود آنحضرت صلی الله علیه

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْكِبَارِ ثَلَاثَةٌ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ قَالُوا يَا رَسُولَ

علیه و سلم از بزرگان آن بزرگ است در شتم دادن مرد و مادر و پدر را گفتند

اللَّهُ وَهَلْ يَشْتُمُ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ قَالَ نَعَمْ لَيْسَتْ أَبَ الرَّجُلِ

ای رسول خدا آیا دشنام میدهد مرد مادر و پدر خود را گفت آری میدهد یا نمیکند دشنام میدهد

فَيَسِبُ أَبَاهُ وَيَسِبُ أُمَّهُ فَيَسِبُ أُمَّهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

و بر پدر او بد میگوید و بر مادر او بد میگوید و دشنام میدهد مادر او را پس دشنام میدهد پدر او را و مادر او را

وَعَنْ عَائِشَةَ مَرْثَةً قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و از عائشه رضی الله عنها مرویت گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

مَا حَقُّ الْوَالِدَيْنِ عَلَى وَلَدٍ هَذَا فَقَالَ مَا جِئْتُكَ وَنَارُكَ

چیت حق مادر و پدر برزند ایشان پس فرمود مادر و پدر تو بهشت و دوزخ

مَرَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

تواند رواه ابن ماجه و از ابن عباس رضا روایت است و فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَصْبَحَ مُطِيعًا لِلَّهِ فِي وَالِدَيْهِ

صلی الله علیه و سلم یکدم بپا و کند در حالیکه فرمانبرداری نکرده است خدا را در حق

أَصْبَحَ لَهُ بَابَانِ مَفْتُوحَانِ مِنَ الْجَنَّةِ وَإِنْ كَانَ وَاحِدًا

مادر و پدر خود بپا و کند در حالیکه ثابت است بر اے او دو در کشاده از بهشت و اگر باشد یکی از مادر

فَوَاحِدًا وَمَنْ أَصْبَحَ عَاصِيًا لِلَّهِ فِي وَالِدَيْهِ أَصْبَحَ لَهُ بَابَانِ

و یک پس مفتوح یک درست و یک بپا و کند در حالیکه بی فرمانبرداری نکرده است خدا در حق مادر و پدر بپا و کند

مَفْتُوحَانِ مِنَ النَّارِ وَإِنْ كَانَ وَاحِدًا فَوَاحِدًا قَالَ رَسُولُ

کند بر اے و دو در کشاده از آتش دوزخ و اگر بهشت یکی از مادر و پدر پس مفتوح یک درست

وَرَأَى ظِلْمًا قَالَ وَإِنْ ظَلَمَ وَأَنْ ظَلَمَ وَأَنْ ظَلَمَ وَأَنْ ظَلَمَ

گفت بر دے و اگر ظلم کنی من فرمود آنحضرت اگر چه ظلم کند مادر و پدر بر تو با مکر و فرمود از بر اے تاکید

مَرَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْهُ أَنَّ رَسُولَ

روایت کرد بیهقی این حدیث را در شعب ایمان و هم از ابن عباس مروی است که

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا مِنْ وَلَدٍ بَارٍ يَنْظُرُ إِلَى

آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود نیست هیچ فرزندی که ننگد بر والدین که نگاه می کند

وَالِدَيْهِ نَظْرَةً رَحْمَةً إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ نَظْرَةٍ حَجَّةً

برای ایشان نگاه رحمت و محبت هر گاه نبرد بر مادر و پدر خدا تعالی بهر نگاه کردن حج مقبول افتاده

مَبْرُورَةً قَالُوا وَإِنْ نَظَرَ كُلَّ يَوْمٍ مِائَةً قَالَ نَعَمْ اللَّهُ أَكْبَرُ

مبارور است استغفار گفتند اگر چه نگاه کند هر روز صد مرتبه فرمود آه اگر چه نظر کند صد بار خدا بزرگتر است

وَأَطِيبُ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ

وفاقی در مست از آنچه در گمان شمس است روادیه بی همتی نزد شعب ایمان

أَبِي بَكْرَةَ مِنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی بکر روایت است گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

كُلُّ الذُّنُوبِ يَغْفِرُ اللَّهُ مِنْهَا مَا شَاءَ الْأَعْقُوقُ الْوَالِدَيْنِ

هر گناه و همه گناهان می آمرزد خداستغالی از آن گناهان هر چه می خواهد مگر نجات دادن پدر و مادر

فَأَنَّهُ يُعْجَلُ لِصَاحِبِهِ فِي الْحَيَاةِ قَبْلَ الْمَمَاتِ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ

پس بدینکه خداستغالی آفتاب میلند عقوبت را در صاحب حقوق را در زندگانی پیش مردن و در آخر

فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ قَالَ

این حدیث را بی همتی در شعب ایمان و از عبد الله بن عمرو روایت است گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنَانٌ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم در نمی آید بهشت را مستحق نهاننده بعد از عطا

وَلَا عَمَلٌ وَلَا مَدْمَنٌ خَيْرٌ رَوَاهُ النَّسَائِيُّ وَالْذَاوِيرِيُّ

چه عاقلی اید الله به بران و همچنین در نمی آید بهشت از ناکند و الدین و در نمی آید در بهشت و ایم و نماند

وَعَنْ أَبِي الطَّفِيلِ مِنْهُ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و شراب روایت کرده آنحضرت را نانی و دوا بر می و میوه است از ابی الطفیل روایت است دیدم پیغمبر صلی الله علیه وسلم

وَسَلَّمَ يَقْسِمُ لِحَمَانَا الْجَعْرِ أَنْوَإَ إِذَا قَبَلَتْ أَمْرًا حَسَنًا

و سلم را که بخش می کرد و گوشتی را در دهانش می کرد نام جحرانه است و هر چه از کلمات و احادیث و اعمال و احوال

دَنَتَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَطَّ لَهَا رَأْسُهَا

نزدیک می آمد به پیغمبر صلی الله علیه وسلم پس بگشاید آنحضرت برای من و برای شما که در پیش

فَجَلَسَتْ عَلَيْهِ فَقُلْتُ مَنْ هِيَ فَقَالَتْ هِيَ أُمُّهُ الَّتِي

نشست آن زن بران روی مبارک پیغمبر من گفتم من کیست این زن پرسید آن زن مادر من است

وَاَكْرَهُ اَنْ اَبْدَعَ بِالصَّبِيَّةِ قَبْلَهُمَا وَالصَّبِيَّةُ يُتَضَاغُونَ

و ناخوش دارم کہ آغاز کنم بخودان پیش از مادر و پدر و خودان زیاد بکنند و می مانند اگر سنگی نزدیک هر دو پسین

عِنْدَقَدَمَيَّ فَلَمْ يَزَلْ ذَلِكَ وَابَيَّ وَدَا ابُهُمْ حَتَّى تَطْلُعَ

خواب کردن مادر و پدر و استخوان من و فرزند خودان تا آنکه برآمدن این مرد حکایت حال

الْفَجْرِ فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ إِنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءً وَجْهِكَ

کرده گفت خداوند ایس اگرستی تو که من کرده ام این کار بحض طلب رضای تو پس بکن براے کثا دلی

فَاَفْرِجْ لَنَا فَرْجَةً نَزَى مِنْهَا السَّمَاءُ فَفَرَّجَ اللَّهُ لَهُمُ

کہ بینم اذان کشا دلی آسمان را پس بکن خدا تعالی براے این قوم تا آنکه چنان شد کنی بیند آسمان را گفت

حَتَّى يَرَوْنَ السَّمَاءَ قَالَ الثَّانِي اللَّهُمَّ إِنَّهُ كَانَتْ لِي

مردوم خداوند ایدر ستمیکه بودم از فقر غم که تو میدارم و مرا مشکل سخت تر است و بیای مردان مرغان را پس طلب

بَدْتُ عَمَّا أَحْبَبْتُكَ أَشَدَّ مَا يُحِبُّ الرِّجَالُ النِّسَاءَ فَطَلَبْتُ

نمودم بوی وے لفسر او را یعنی میل کردم بوی وے پس سرگشته

إِلَيْهَا فَانْفَسَمَتْ فَابَتْ حَتَّى أَتَيْتُهَا بِمِائَةِ دِينَارٍ فَسَعَيْتُ

کرد از مطاوعت من تا آنکه بیارم او را صد دینار پس کب کردم تا آنکه بهم

حَتَّى جَمَعْتُ مِائَةَ دِينَارٍ فَلَقِيْتُهَا فَلَمَّا قَعَدْتُ

را دیدم صد دینار و دادم او را پس هرگاه که نشستم میان دو پایے آن زن

بَيْنَ رِجْلَيْهَا قَالَتْ يَا عَبْدَ اللَّهِ أَتَى اللَّهُ وَلَا تَقْرَأُ الْخَاتَمَ

گفت آن زن ای بنده خدا پر بیز کن و تبرس از خود و مکن امر الهی را که گنایه است

فَقُمْتُ عَنْهَا اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ إِنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ

از بکارت پس اقام از وے خداوند ایس اگر میدانی تو که من کردم آن را برای طلب رضای تو

ابْتِغَاءً وَجْهِكَ فَاَفْرِجْ لَنَا فَرْجَةً مِنْهَا فَفَرَّجَ اللَّهُ لَهُمُ فَرْجَةً

پس کشا ده مارا از این محضه پس بکن خدا تعالی براے ایشان کشا دلی

۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

وَقَالَ الْآخَرُ اللَّهُمَّ إِنِّي كُنْتُ اسْتَأْجَرْتُ أَجِيرًا لِفَرَقِي

وگفت مرد دیگر خداوندایرستیکه من بودم بجزوری گرفتم مزدور را بپیمانہ تا سیکہ دروے سیندوہ رطل

أُرِي فَلَمَّا قَضَىٰ عَمَلَهُ قَالَ أَعْطِنِي حَقِّي فَعَرَضْتُ عَلَيْهِ

میکنید پس نگاه میکنم تمام کرد آموز کار خود را گفت بده مرا حق مرا پس پیش آوردم بروے حق و دے

حَقَّهُ فَتَرَكَهُ وَرَغِبَ عَنْهُ فَلَمْ أَزَلْ أَنْزِعْهُ حَقِّي جَمْعًا

پس بگذاشت حق خود را و اغراض کرد از آن پس همیشه زراعت میکردم حق او را تا آنکه بهم آوردم از حاصل

مِنْهُ بِقَرٍّ أَوْ رَاعِيهَا فَجَاءَنِي فَقَالَ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تَظْلِمْنِي

زراعت گاوان و چراندگان گاوان را پس مدر من آن اچیلین گفت تبرس از خدا و ظلم کن

وَأَعْطِنِي حَقِّي فَقُلْتُ إِذْهَبْ إِلَىٰ ذَٰلِكَ الْبَقَرِ وَرَاعِيهَا

مرا و بده مرا حق مرا پس بگفتم برو بوی آن گاوان و چراندۀ آنکه حق تو است پس گفت تبرس

فَقَالَ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تَهْوِءْ بِي فَقُلْتُ إِنِّي لَا أَهْرَعُ بِكَ فَخَذُّ

از خدا و استنیز و خیریت کن از من پس بگفتم بدستیکه من استنیز می کنم بدو پس بگید آن گاوان را

ذَٰلِكَ الْبَقَرِ وَرَاعِيهَا فَآخَذَهُ فَأَنْطَلَقَ بِمَا فَإِنْ كُنْتُ

و چراندگان آن را پس گرفت این مال و متاع را پس برو آنهمه اشیاء را پس اگر میدانی

تَعْلَمُ إِنِّي فَعَلْتُ ذَٰلِكَ ابْتِغَاءً وَجْهَكَ فَأَخْرُجْ مَا بَقِيَ

خداوندایر که من کرده ام آن را برای طلب مناسبت زبیر کشا آنچه باقی مانده است ازین سنگ

فَفَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُمْ مَتَفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ

پس بگشاد خدا آن سنگ را از ایشان متفق علیه و از انس گفت پس فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْعَبْدَ لَيَمُوتُ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدستیکه بنده بر آئینۀ پیمبر پدر و مادر و دے

وَالِدَتُهُ أَوْ أَحَدُهُمَا وَإِنَّهُ لَهَا الْعَاقُ فَلَا يَزَالُ يَدْعُو لَهُمَا

از پدر یا یکی از آن دو و حال آنکه آن بنده مرایشان را را بخوابد و حقوق در زیاده است پس همیشه دعا میکند

۱
شانه زده رطل اصل
چنانی است بقدر

وَسْتَغْفِرُكُمْ حَتَّى يَكْتُبَهُ اللَّهُ بَارًّا رَوَاهُ الْيَهُودِيُّ فِي شُعْبٍ

آن بنده مرید و مادر را و آمرزشش بخوبی از خدا آنگاه بنویسد و او خدا را تعالی الکی کند ایثان

الْإِيمَانِ وَعَنْ أَبِي أَسِيدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ بَيْنَا نَحْنُ

در شعب الایمان و از ابی اسید ساعدی رضی عنہ روایت گفت در اثنای آنکه ما بودیم

عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ جَاءَهُ رَجُلٌ مِنْ

نزدیک پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم ناگهان آمد آنحضرت را مردی

بَنِي سَلَمَةَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ بَقِيَ مِنْ أَبِي أَبِي شَيْئٍ أَبْرُهُمَا

از بنی سلمه پس گفت ای رسول خدا آیا باقی مانده است از بنی پدر و مادر من چیزی که بگویم آن را

يَهْ بَعْدَ مَوْتِهِمَا قَالَ نَعَمْ الصَّلَاةُ عَلَيْهِمَا وَالِاسْتِغْفَارُ لَهُمَا

پس از مرگ ایشان فرمود و آری باقی مانده است رحمت فرستادن بر ایشان و آمرزش خودشان

وِإِنْفَاذُ عَهْدِهِمَا مِنْ بَعْدِهِمَا وَصِلَةُ الرَّحِمِ الَّتِي لَا تُوصَلُ

از حق مرا ایشان را در و ان کردن عهد و وصیت ایشان بعد از ایشان و وصله رحم که گرده نمیشود و گرسب

الْأَيْحُمَاوَ إِنْ كَرِهْتُمُ يَقِيَهُمَا أَوْ أَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ

خالد بن یثان و بزرگ دشمن دوستان و الدین را و احسان کردن بر ایشان رسول که ابو داود و ابن ماجه روایت

ابْنِ عَسْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ

و از ابن عسره روایت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم در بیان

أَبْرَ الْوَصِلَةِ الرَّجُلُ أَهْلُ وَدَّ إِلَيْهِ بَعْدَ أَنْ يُؤْتَى رَوَاهُ مُسْلِمٌ

نیکترین عیله احسان کردن مرید اهل محبت پدرش بعد از پشت دادن او رواه مسلم

بَابُ الصَّلَاةِ وَاتِّقَاطِ الرَّحِمِ

این باب در بیان صلوات رحم و قاطع الرحم است

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از ابی هریره روایت گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

وَاحْسِنُ إِلَيْهِمْ وَيُسِئُونَ إِلَيَّ وَأَحْلُمُ عَنْهُمْ وَهُمْ يَجْمَعُونَ عَلَيَّ

قربت را برای من و یکی سب می نمایند به من یکی میفرستند ایشان به من و حلم می ورزم اذ ایشان

فَقَالَ لَئِنْ كُنْتَ كَمَا قُلْتَ فَكَأَنَّمَا تُسْقِمُ الْمَلَّ وَلَا يَزَالُ

و جمل میکند بر من پس گفت آنحضرت بخدا سوگند اگر هستی تو چنانکه میگویی ای اندازی در من این سخن

مَعَكَ مِنَ اللَّهِ ظَهَرَ عَلَيْكُمْ مَا دُمْتُ عَلَى ذَلِكَ رَأَاهُ مُسْلِمٌ

گرم را همیشه است باز خدا صحت و ناصرا از ایشان ما دام ثابت و مستقیم باشی بر آن صفت رواه مسلم

وَعَنْ ثَوْبَانَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ثوبان را خدا مولا آنحضرت صلی الله علیه و سلم روایت است که فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

لَا يَزِيدُ الْقَدَرَ إِلَّا الدُّعَاءُ وَلَا يَزِيدُ فِي الْعُمُرِ إِلَّا الْبُرُودَانِ

بزرگوارند اند تقدیر الهی را کمزد عاف و زیادت نمی کند در عمر آدمی مگر بیک بوالدین و بدرستی که

الرَّجُلُ لِيُحْرَمَ الرِّزْقُ بِالذَّنْبِ يُصِيبُهُ رَأَاهُ ابْنُ مَاجَةَ

مرد هر آنکس محروم گردانیده میشود از رزق که در گناهان و اند سبب شود گناهی که مردی باید مرد را

وَعَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ

رواه ابن ماجه و از عبد الرحمن بن عوف را روایت گفت شنیدم آنحضرت را

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَنَا اللَّهُ

صلی الله علیه و سلم که میگفت که گفت خدای تبارک و تعالی منم خدا

وَأَنَا الرَّحْمَنُ خَلَقْتُ الرَّحِمَ وَشَقَقْتُ لَهَا مِنْ أَشْمِي فَمِنْ

و منم رحمن پیدا کردم رحم را و شکافتم رحم را از منم از نام خود که رحمت پس

وَصَلَّاهَا وَصَلَّتْهُ وَمِنْ قِطْعَةٍ أَبَتْهُ رَأَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

که یک پاره که رحم را پیوسته من او را در هر یک یکسان از رحم را یکسان او را رواه ابو داود

عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْفَى قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و از عبد الله بن ابی اوفی را روایت گفت شنیدم آنحضرت صلی الله

عَنْ ثَوْبَانَ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تَنْزِلُ الرَّحْمَةُ عَلَى قَوْمٍ يَمُوتُ وَدَائِعُ رَحِمٍ

علیه وسلم را که فرمود نمی آید رحمت خاص الهی بر قومی که در میان ایشانست بریده رسم و برهانها کنند

رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ أَبِي بَكْرَةَ مِنْهُ قَالَ

حق آنرا رواه سیهقی فی شعب الایمان وروایت است از ابی بکره یف گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ ذَنْبٍ أَخْوَرُ

فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم نیت صحیح گناہے سزاوارتر بآنکہ شتاب کند

أَنْ يَحْمِلَ اللَّهُ إِصْلَاحَهُ الْعُقُوبَةَ فِي الدُّنْيَا مَعَ مَا يَدْخُلُهُ فِي

خدا تعالیٰ مرگنده آن گناه را عذاب در دنیا با پنجه نگاه میدارد و را از عذاب در آخرت از

الْآخِرَةِ مِنَ الْبَغْيِ وَقَطِيعَةَ الرَّحِمِ وَالْتَّمْذِيَّ وَأَبُودَ أَوْدَ

برآمدن از اطاعت امام عادل و برید پیوند رحم رواد ترمذی و ابو داؤد

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و از ابی هریره رفته مرویت که آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلِّمُ تَعْلَمُوْا مِنْ اَنْسَاكُمْ مَا تُصِلُوْنَ بِهٖ اَرْحَامَكُمْ فَاِنَّ صِلَةَ

و سلم فرمود بپایوزید از نسبهای خود آن قدم که پیوند کنید بدان رحمهای خود را زیرا که پیوند کردن

الرَّحِمِ مَحَبَّةً فِي الْأَهْلِ مَثْرَاءً فِي الْمَالِ مَنَاسَةً فِي الْأَثَرِ

برہم بابے وجود محبت و محل دوستی ست درخویشان و سبب کثرت درمان سبب، حیرت

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ سَعْدِ بْنِ الْعَاصِ قَالَ قَالَ رَسُولُ

رواه ترمذی و از سعد بن العاص رضا مروایت که فرمود

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَقَّ كِبِيرُ الْأَخُوَّةِ عَلَى صَغِيرِهِمْ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم ادب و حرمت بزرگ از میان برادران خود

حَقُّ الْوَالِدِ عَلَى وَلَدِهِ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ

الحق پدارت بر فرزندوں کے رواہ بیہق در شعب الایمان

شیرت مال الشرح فی

9

۱۰۰

برای

3

د. ط. ط.

بسم الله الرحمن الرحيم

بَابُ الشَّفَقَةِ وَالرَّحْمَةِ عَلَى الْخَلْقِ وَالنَّصْرِ لِكُلِّ مُسْلِمٍ

باب در بیان شفقت و رحمت و مدد بر همه مسلمانان

وَلَا تَكُونُوا الشَّمَادَةَ وَمَنْ يَكْتُمُهَا فَإِنَّهُ إِثْمٌ قَلْبُهُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ

و نه شاهد گوئی را و هر که پوشتد از این رستیدگی گنبد است دل و خدا با آنچه می کنند

عَلَيْهِمْ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

و اماست از عبد الله بن عمرو روایت که فرمود آنحضرت صلی الله

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّاحِمُونَ يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمَنُ اِرْحَمُوا مَنْ فِي

علیه و سلم رحم و شفقت کنندگان بر خلق رحمت می کند ایشان را رحمن

الْأَرْضِ يَرْحَمَكُمُ مَنْ فِي السَّمَاءِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَ التِّرْمِذِيُّ

۱۰۱

رحم کنید کسی را که در زمین است از آدمیان رحم کند شما را کسی که در آسمان است ای ملائکه روایت کرد

وَعَنْ جَبْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابوداود و ترمذی و روایت است از جبر بن عبد الله روایت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

لَا يَرْحَمُ اللَّهُ مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

رحمت نمیکند خدا ایستاد بر رحمت خاص کامل خود کسی را که رحمت نمی کند آدمیان را متفق علیک

ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ مِنَّا

و از ابن عباس روایت که فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم نیست از ما آن کسی که

مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرًا وَيُوقِّرْ كَبِيرًا وَيَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَ

رحم نکند خردان را و رحمت نگاه ندارد کلان را و از نیست از آن کسی که امر نکند بشروع و منع نکند از غیر شروع

عَنِ الْمُنْكَرِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْقَاسِمِ

روایت کرد این حدیث را ترمذی و از ابی هریره روایت که شنیدم آنحضرت را

الصَّلَاةَ وَالصَّدُوقَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تُنْزَعُ الرَّحْمَةُ الْأَمِنْ شَقِيٍّ

که راست گوئی و راست گفته شده با وی صلی الله علیه و سلم که سیفت کشیده شده بر لبانی اگر از آن باشد

رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنِ الثُّعَيْنِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ

روایت کرد آن را احمد و ترمذی و از ثعنان بن بشیر رضا روایت است

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُؤْمِنُونَ كَرَجِلٍ

که فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم مجموع مسلمانان ہمسہ در حکم

وَاحِدٍ إِنْ اشْتَكَى عَيْنُهُ اشْتَكَى كُلُّهُ وَإِنْ اشْتَكَى رَأْسُهُ

کی مرد و یک شخص اند اگر شکایت می کند آن مرد در چشم خود را شکایت میکند ہمد بدن خود را

اشْتَكَى كُلُّهُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي مُوسَى مَعَهُ عَيْنٌ

و اگر شکایت می کند کہ مرد در دوسر را شکایت میکند تمام بدن خود را رواہ مسلم و از ابی موسیٰ غازی

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبَنِيَانِ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم روایت است کہ فرمود آنحضرت مسلمانان بر مسلمانان دیگر مانند بابت

يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا ثُمَّ شَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ

و محکم میدارد بعضی اجزا اجزای دیگر را پیوستہ دارد و آنحضرت انگشتان یکدیگر است و انگشتان دست دیگر را بر انگشت

وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از انس روایت گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

أَنْصُرَ أَخَاكَ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ

یاری ده برادر مسلمان را ظالم باشد یا مظلوم پس گفت مردی ای رسول خدا یاری میدهم او را

أَنْصُرُهُ مَظْلُومًا فَكَيْفَ أَنْصُرُهُ ظَالِمًا قَالَ تَمَتَّعْ مِنْ

در حالت مظلومیت او پس چگونه یاری دهم او را ظالم است و فرمود یاری دادن ظالم اینک تمتع میکنی

الظُّلْمِ فَذَاكَ نَصْرُكَ أَيُّهَا مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ ابْنِ حَنَرٍ مِنْ

الاسم کردن پس آن بازداشتن وی از نصرت دادن است و از ابن حنر

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ

روایت کرد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ مسلمان برادر و برائی مسلمان است

خبر مکتوب ۱۱

خبر مکتوب ۱۱

۲

و اگر چه غیره دارد در این باب

لَا يُظْلِمُهُ وَلَا يُسْلِمُهُ وَمَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ كَانَ
 ناپاک کہستم کند مسلمان دیگر را و نکند دوستش و دشمن و کسیکه باشد سعی کننده
 اللَّهُ فِي حَاجَتِهِ وَمَنْ فَرَّجَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً فَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُ
 در حاجت روائی برادر خود باشد خدا تعالی در قضای حاجت و دیگر که بنیاید از مسلمانان و دوست
 كُرْبَةً مِنْ كُرْبَاتٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ سَتَرْتُ لَهُ سِتْرًا مِنْهُ
 خدا تعالی از روی اندوخته از اندوخته های روز قیامت و کسیکه پنهان پنهانی کند مسلمان را بر پنهان پنهانی
 يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَنَسٍ مَرْفُوعًا قَالَ قَالَ
 میکند او را خدا روز قیامت متفق علیه و از انس رضی عنہ روایت گفت
 رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ
 آنحضرت صلی الله علیه وسلم سوگند بخدا ای که الهامی ذات من در دست قدرت
 لَا يَوْمُ مِنْ عَبْدٍ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ
 دوست ایان نیار و هیچ بنده تا آنکه دوست دارد بر ابرار مسلمان چیزی را که دوست دارد بر آن خود را
 مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ جُرَيْجٍ مَرْفُوعًا قَالَ بَايَعْتُ رَسُولَ
 کامل متفق علیه و از جریر رضی عنہ روایت گفت بیعت کردم آنحضرت را
 اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى إِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ
 صلی الله علیه وسلم بر پاداشتن نماز و دادن زکاة
 وَالتَّضَمُّعِ لِكُلِّ مُسْلِمٍ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَنَسٍ مَرْفُوعًا
 و خیر خواهی نمودن بر هر مسلمان را متفق علیه و از انس رضی عنہ روایت
 قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَكْرَمَ شَابًا
 گفت که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود گرامی نکرده هیچ جوانی پس از من را
 شَيْخًا مِنْ أَجْلِ سِنِّهِ إِلَّا قَضَى اللَّهُ لَهُ عِنْدَ سِنِّهِ مِنْ يَكْرَمُهُ
 از جهت کلمان سالی و کسی که بکار خدا تعالی از جوانی و کلمان سالی و کسی که گرامی دارد او را

۱۴
 لا یسکون فی کل مکان
 یعنی بخود نماند و در هر جا حاضر است
 و هر کجا که از کسی را حاجت
 در هر کجا که از کسی را حاجت
 نماند او را و یعنی گفتند بنده
 در آن کجا که است که حاجت
 باب افغان یعنی در این کجا که
 و یک کبریا یعنی در این کجا که
 یعنی من رفته

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي مُوسَى مَقَالَ قَالَ رَسُولُ

روایت کرد آن راز مذہبی و از ابی موسیٰ سے رمز پیر گفت و فرمود آنحضرت

اللَّهُ صَلَّيْ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ أَجْدَالِ اللَّهِ أَكْوَامَ ذِي

صلی اللہ علیہ وسلم بدرستیکہ از جملہ اجدال و تعظیم اللہ تعالیٰ است گرامی دانش

الشَّيْبَةُ الْمُسْلِمُ وَحَامِلُ الْقُرْآنِ غَيْرُ الْغَالِي فِيهِ وَلَا الْجَانِي

پیرے را کہ مسلمانیت و گرامی و اشتقاق بردارند کہ قرآن آنکہ غالی نباشد دران و نہ جانی بلکہ

عَنْهُ وَإِكْرَامَ السُّلْطَانِ الْمَقْصُودِ وَأَهْلَ الْيُودِ أَوْ دَوَّالِيهِمْ

متوسط الحال باشد و اکرام و تعظیم کردن بادشاه عادلست رواه ابوداؤد و بیہقی

فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ مِنْهُ قَالَ سَمِعْتُ

فے شعب الاملاان واز الے در دار رض مروت گفت شنیدم

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا مِنْ مُسْلِمٍ

آنحضرت را صلوات الله علیه وسلم که می گفت نیت ایچ مسلمان که رو کند

يُرَدُّ عَنْ عِرْضِ أَخِيهِ إِلَّا كَانَ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُرَدَّ عَنْهُ نَارُ جَهَنَّمَ

از آبرو بے برادر خود گمراخته ثابت گردد بر خدا اگر رد کند از وی آتش دوزخ را

يَوْمَ الْقِيَمَةِ ثَوَّرَتْ لَاهُذِهِ الْآيَةَ وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ

روز قیامت پسر خواند این آیت را برای استشهد و دلت ثابت و واجب بر یاری دادن

المؤمنين رواه في شرح السنة وعن جابر بن عبد الله أن النبي

مؤمنان روایت کرد این حدیث را در تفسیر ستمه دار جابر بن عبد الله روایت کرده است

صلى الله عليه وسلم قال ما من امرئ مسلم يخذل امرأ

۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

مُسْلِمًا فِي مَوْضِعٍ يَذْهَبُ فِيهِ حُرْمَتُهُ وَيَنْقُصُ فِيهِ

یاری مدد سبیل را در جاپیہ رکنہ سود در اجازت است. دوم رزده سود مدد جاپیہ

مِنْ عَرْضِهِ الْآخِذَ لَهُ اللَّهُ تَعَالَى فِي مَوْطِنٍ يُحِبُّ فِيهِ

از آبروی وی مگر آنکه مغز دل گرداند و را الله تعالی در جایگاه که دوست میدارد آنمردی را دان

نَصْرَتِهِ وَمَا مِنْ أَمْرٍ مُسْلِمٍ يَنْصُرُ مُسْلِمًا فِي مَوْضِعٍ يَنْتَقِصُ

خدا را و نیست هیچ مردی مسلمان که یاری دهد مسلمان را در جایگاهی که کرده میشود و از آبروی وی

مِنْ عَرْضِهِ وَيَنْتَهَكَ فِيهِ مِنْ حُرْمَتِهِ الْآنْصَرَةُ فِي مَوْطِنٍ

و انتها که کرده میشود و از حرمت وی مگر آنکه یاری می دهد و را خدا در جایگاه که دوست

يُحِبُّ فِيهِ نَصْرَتَهُ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَهْ

میدارد آن بنده در اینجا یاری خدا را رواه ابو داود و از ابی هریره رضی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَحَدَكُمْ

مردیست که گوید من مودت آنحضرت صلی الله علیه و سلم بدرستی که یکی از شما

مُرَاةٌ أَحْبَبَهُ فَإِنْ رَأَى بِهِ أَذًى فَلْيَمِطْ عَنْهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

آئینه برادر خود است پس اگر بیند یکی از شما در برادر خود عیب و کم و بیش پس بید که دور کند اذی را از او

وَضَعْفَهُ وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ وَلَا يَبِي دَاوُدَ الْمُؤْمِنِ مِرَاةٌ الْمُؤْمِنِ

رواه ترمذی و این لفظ را ضعیف گفت و در روایتی مراد را بی داور است باین لفظ مسلمان را

الْمُؤْمِنِ أَخَ الْمُؤْمِنِ يَكْفُ عَنْهُ ضِعْفَتُهُ وَيَجُوطُهُ

مسلم دیگر است و مسلمان برادر مسلمان است باز میدارد از او سه منز و ملوک را و حفظ میکند حق او را

مِنْ وَرَائِهِ وَعَنْ مُعَاذِ بْنِ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

از پس او یعنی غایبانه او و از معاذ بن انس رضی الله عنه روایت گفت من مودت آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَمَى مُؤْمِنًا مِنْ مُنَافِقٍ بَعَثَ

صلی الله علیه و سلم کسی که حفظ کند و نگاهدارد مسلمان را از منافق بفرستد

اللَّهُ مَلَكًَا يَحْمِي لِحْمَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ وَمَنْ

خداوند تعالی فرستد را که نگاهدارد و نگاهدارد مسلمان را از آتش دوزخ و هر که

۱۱۰ ج ۱۲

رَأَىٰ مُلَا بَشِي يُرِيدُ بِهِ شَيْئَهُ حَبَّ اللَّهُ عَلَىٰ جَبْرِ حَتَّم

دشنام دہر مسلمان را بچیزیکہ میخواہد بدان چیز عیب را محسوس و موقوف دارد اورا خدا تعالیٰ اہل

حَتَّىٰ يُخْرِجَ مِمَّا قَالَ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَنَسٍ مَعَهُ

تا آنکہ بیرون آید ازان چیزیکہ گفته است رواہ ابوداؤد و از انس معہ

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَضَىٰ لِأَحَدٍ

مرویت کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کسیکہ برآرد مرگ

مِنْ أُمَّتِي حَاجَةً يُرِيدُ أَنْ يَسْرَعَ بِهَا فَقَدْ سَرَفَنِي وَمَنْ سَرَفَنِي

از است مرا حاجتے و کار سے درعا یکہ ارادہ کرد کہ شاد گرداند اورا بقضای آن حاجت

فَقَدْ سَرَّ اللَّهُ وَمَنْ سَرَّ اللَّهَ أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ وَعَنْهُ

پس جفتیق شاد گردانیدم او کسیکہ گرداند مرگ را تا دیر جفتیق راضی گردانید خدا را و مرگ راضی گرداند خدا را

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَغَاثَ

درآرد خدا تعالیٰ اورا در بہشت و ہم از دی مرویت کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کسیکہ فریاد

مَلَهُوًّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ ثَلَاثًا وَسَبْعِينَ مَغْفِرَةً وَاحِدَةً فِيهَا

کند اند و بکین را بنویسد خدا تعالیٰ برای وی ہفتاد و سہ آمرزشے یکہ دران اینست کہ دوے

صَلَحُ أَمْرٍ كُلِّهِ وَثِنْتَانِ وَسَبْعُونَ لَهُ دَرَجَاتٌ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

صلح کار اوست ہمہ کار و نیاد آخرت و ہفتاد و دو اور است زیادۃ درجات روز قیامت

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ مَعَهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و از عبد اللہ مرویت گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ الْخَلْقُ عِيَالُ اللَّهِ فَاحْبِبْ الْخَلْقَ إِلَى اللَّهِ مِنْ أَحْسَنِ

و سلم خلقت علم عیال خدا وارند پس محبوب ترین خلق بوی خدا کیکہ نیکوئی کند

إِلَىٰ عِيَالِهِ رَوَىٰ الْبَيْهَقِيُّ الْأَحَادِيثَ الثَّلَاثَةَ فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ

بوسے عیال خدا روایت کرد بیہقی این سہ حدیث را در شعب ایمان

عیال آنکس را کہ نزد حق و شغل
و جامع فیہ و داہم و جاد و استقامت

وَعَنْ عَائِشَةَ مَنِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

دائز عایشہ رضی مروتیت کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود

قَالَ أَنْزِلُوا النَّاسَ مَنَازِلَهُمْ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

فروید آرید مردم را در مراتب ایشان روایت کرد این حدیث را ابوداؤد

أَبِي هُرَيْرَةَ مَنِ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

دائز ابی ہریرہ رضی مروتیت کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

وَقَفَّ عَلَى نَاسٍ جُلُوسٍ فَقَالَ أَلَا أَحَبُّكُمْ خَيْرُكُمْ

استاد بر مردم کہ نشسته بودند پس فرمود آیا خیر کنتم شمارا نیکترین را از بدترین شما گفت

مِنْ شَرِّكُمْ قَالَ فَسَكَتُوا فَقَالَ ذَلِكَ تِلْكَ مَرَّاتٍ فَقَالَ

ابن عباس پس سکوت کردند پس فرمود این کلام را سہ بار پس گفت

رَجُلٌ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحَبُّ نَا لِحَبْرِنَا مِنْ شَرِّ نَافَقٍ خَيْرُكُمْ

مردے آریے یا رسول خدا م خیرہ مارا و بیان کن نیکترین مارا از بدترین مارا

مَنْ يُرْجَى خَيْرُهُ وَيُؤْمَنُ شَرُّهُ وَشَرُّكُمْ مَنْ لَا يُرْجَى خَيْرُهُ

کس پس فرمود نیکترین شما کسی است کہ امید داشتہ باشند مردم علی اورا و ایمین بودہ باشند از بدی او

وَلَا يُؤْمَنُ شَرُّهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ أَبِي شَيْبَةَ وَابْنُ

شما کسی است کہ امید نہ داشتہ باشند مردم علی اورا و ایمین نبودہ باشند از بدی او روایت کرد ابن شیبہ را از بدی او

بَابُ حَقِّ الْجِيرَانِ

باب در بیان حق ہمسایہ

عَنْ أَنَسٍ مَنِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

دائز انس رضی مروتیت کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود

وَاللَّهُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ لَا يَأْمَنُ جَارَهُ بَوَاقِعَهُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

سوگند بخدا داخل جہنم نہ شد کسی کہ ایمین نہ باشد ہمسایہ او بدی ہمسایہ او را رواہ مسلم

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَرْفُوعًا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وازی الی هر یوه فرمود است که از مردی آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللَّهُ لَا يُؤْمِنُ وَاللَّهُ لَا يُؤْمِنُ وَاللَّهُ لَا يُؤْمِنُ

علیه وسلم بخدا سرگندایمان نیارد و کامل نشود ایمان شخصی و سرمود این را است

قِيلَ مَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الَّذِي لَا بَأْسَ مِنْ جَارِهِ بَوَاقِيهِ

پرسیده شد که ایمان نیارد و اگر کسی که ایمان ندارد و او بدیهی را

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ مَرْفُوعًا قَالَ قَالَ

متفق علیه و از عبد الله بن عمر مرفوعه مرد است فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرُ الْأَخْطَابِ عِنْدَ اللَّهِ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم بهترین اصحاب نزد خدا بهترین ایشان است

خَيْرُهُمْ لِصَاحِبِهِ وَخَيْرُ الْجِيرَانِ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرُهُمْ لِحَارِهِ

مربوب خود را و بهترین همایه با نزد خدا بهترین ایشان است مرهمایه خود را

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ مَرْفُوعًا

روایت کرد این حدیث را ترمذی و دارمی و از عقبه بن عامر مرفوعه

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْلُ خَصْمَيْنِ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم نخستین دو خصم

يَوْمَ الْقِيَمَةِ جَارَانِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ مَرْفُوعًا

که یکدیگر خصومت کنند دو همایه اند و روایت کرد این حدیث را احمد و ابن مسعود

قَالَ قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

مرویت گفت گفت مردی آنحضرت را صلی الله علیه وسلم بگو فقال

كَيْفَ أَنْ أَعْلَمَ إِذَا أَحْسَنْتُ وَإِذَا أَسَأْتُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ

پرسید که چگونه بدکار می شوم و بدکار می شوم فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا سَمِعْتَ حَيْرَانَكَ يَقُولُونَ قَدْ أَحْسَنَتْ

علیہ وسلم چون شنیدی بمایہای خود را کہ میگویند تحقیق نیک کردی پس تحقیق

فَقَدْ أَحْسَنَتْ وَإِذَا سَمِعْتَهُمْ يَقُولُونَ قَدَّاسَاتٍ فَقَدَّاسَاتٍ

نیک کردی و چون شنیدی تو آنرا کہ میگویند تحقیق بد کردی پس تحقیق بد کردی یعنی نیک بدی تو بگواری

مَرَّاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي قُرَادَةَ

دادن بمایہ معلوم گردد رواہ ابن ماجہ و روایت است از عبدالرحمن بن ابی قراد حمادی رشتہ

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَوَضَّأَ يَوْمًا فَجَعَلَ أَحْمَا بِهٖ

که من حضرت علیہ السلام وضو کرد روزی پس شروع کردند اصحاب آنحضرت

يَسْكُونُ يَوْضُوئِهِ فَقَالَ لَهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

کہ تسکین کردند باب وضوی آنحضرت پس فرمود آنحضرت علیہ السلام

مَا يَحْمِلُكُمْ عَلَى هَذَا قَالُوا أَحَبُّ إِلَيْنَا وَرَسُولُهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى

چہ چیز برداشت شمار برین کار گفتند برداشت ما را بر این که رحمت خدا و رسول خدا پس فرمود

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ سَرَّ أَنْ يُحِبَّ إِلَهُهُ وَرَسُولَهُ أَوْ يُحِبَّهُ

آنحضرت علیہ السلام کہ کسی که خدا و رسول خود را دوست دارد و خدا و رسول خود را دوست دارد

اللَّهُ وَرَسُولُهُ فَلْيَصِدِّقْ حَدِيثَهُ إِذَا حَدَّثَ وَلْيُؤَدِّ أَمَانَتَهُ

و رسول خدا پس باید کہ راست گوید سخن خود را چون گوید سخن را و باید کہ ادا کند امانت مردم را چون نهاده

إِذَا أَتَيْتُمُ الْيَهُودَ وَبَنِي إِسْرَءِيلَ مِنْ جَاوِرَةٍ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ

امانت نزد وی ہما کہ کہ نہ کند ہمسایگی کہ ہما یہ شدہ است اورا و از ابن عباس

قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ

مرویت گفت شنیدم آنحضرت را علیہ السلام کہ میفرمود

لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالَّذِي يَشْبَعُ وَجَارُهُ جَائِعٌ إِلَى جَنْبِهِ

مسلمان کامل کسی کہ سیر بخورد و ہمایہ او گرسنہ است و ہر دو ہلکے و

رَوَاهُمَا الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

روایت کرد این برود حدیث را بیهقی در شعب ایمان و از ابی هریره رضی

قَالَ قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ فُلَانَةً تَذْكُرُ مِنْ كَثْرَةِ

مرویت گفت مردی ای رسول خدا برستی که فلان زن ذکر کرده میشود از بسیاری نمازی

صَلَاتِهَا وَصِيَامِهَا وَصَدَقَتِهَا غَيْرَ أَنَّهُ تُوْذِي جِبْرَانَهَا

و روزه و صیام و صدق و غیر آنکه او زن می بخاند بسیارهای خود را

بَلَسَانِهَا قَالَ هِيَ فِي النَّارِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ فُلَانَةً تَذْكُرُ

بزیان خود فرمود آنحضرت گوی در آتش خواهد بود گفت آن مرد یا رسول الله بد برستی که فلان زن

قَلَّةٌ صِيَامِهَا وَصَدَقَتِهَا وَصَلَاتِهَا وَانْهَتْهَا تَصَدَّقُ

ذکر کرده میشود از کمی روزه و تصدق و نمازی و برستی که این زن تصدق میکند به پاره پا از نیکوچین

يَا لَا تُؤْأَرِ مِنْ الْأَقْطِ وَلَا تُؤْذِي بَلَسَانِهَا جِبْرَانَهَا قَالَ هِيَ

حقیرست ولیکن انداختی کند بزیان خود بسیار ایمان خود را گفت آنحضرت این زن

فِي الْجَنَّةِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَابْنُ أَبِي شَيْبَةَ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ

در بیست خواهد بود روایت کرد این حدیث را احمد و بیهقی در شعب ایمان

ابْنُ مَسْعُودٍ مَقَالٌ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابن مسعود مرویت گفت فرمود آنحضرت صل الله علیه وسلم

إِنَّ اللَّهَ قَسَمَ بَيْنَكُمْ أَخْلَاقَكُمْ كَمَا قَسَمَ بَيْنَكُمْ أَمْثَرَكُمْ

بد برستی که خدا تعالی قسمت کرد میان شما خلقها و میراثهای شما را چنانکه قسمت کرد میان شما رزقهای شما

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُعْطِي الدُّنْيَا مَنْ يُحِبُّ وَمَنْ لَا يُحِبُّ

بد برستی که خدا تعالی میدهد دنیا را کسیکه دوست دارد خدا را و آنرا نیچو مومن را و کسیکه دوست

وَلَا يُعْطِي الدِّينَ إِلَّا مَنْ أَحَبَّ مَنْ آعْطَاهُ اللَّهُ الدِّينَ

ندارد دینی را مگر آنرا که دوست میدارد دین را و آنرا که دوست میدارد دین را و کسیکه بدد او را

جمع ثروت
پس در عبارت تجرید است

فَقَدْ أَحَبَّهُ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يُسْلِمُ عَبْدٌ حَتَّى يُسْلِمَ

پس حقیق دوست داشته است اورا و سوگند بخدا آسمان نشود بنده تا آنکه مایع گردد

قَلْبُهُ وَلِسَانُهُ وَلَا يُؤْمِنُ حَتَّى يَأْمَنَ جَارُهُ بِوَائِقِهِ

دل نبندد و زبان او دیکان کامل نیابد و رده باشد تا آنکه امین گردد بهای او بد بهای او را

مَرَّاهُ أَحْمَدُ وَابْنُ أَبِي هَتَمٍ فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ

روایت کرد این حدیث را احمد و ابن هتمی در شعب ایمان

عَائِشَةُ وَابْنُ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ قَالَ مَا زَالَ جِبْرِئِيلُ يُصْنِي

و روایت میکنند عائشه و ابن عمر از نبی که فرمود از جبرئیل میشت جبرئیل اندر

بِالْجَارِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُورِيهِ ثُمَّ هُوَ عَلَيْهِ

نگاه داشت حق بهای تا آنکه گمان کردم که حکم کند بدارش شدن یکدیگر بهای دیگر میفتی علیه

بَابُ الْيَتِيمِ وَتَرْبِيَةِ الْأَوْلَادِ

باب در بیان یتیم و تربیت اولاد

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّى يَبْلُغَ

و نه نزدیک گردید مال یتیم را مگر با آنکه آن نیکوتر تا برسد قوت خود را

أَشَدَّهُ إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَى ظُلْمًا إِنَّمَا

بدستیکه آنرا میخورند اهلای یتیمان را بستم جز این نیست

يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَهُمْ لَا يَبْصُرُونَ سَعِيرًا فَا مَّا الْيَتِيمَ

که میخورند در شکمهای خویش آتش و زود در آید در آتش و در آتش پس لیکن بے پدر

فَلَا تَقْهَرُوا أَمْوَالَ السَّائِلِ فَلَا تَنْهَرُوا أَمْوَالَ بَنِيكُمْ رَيْكٌ

تبرکن و لیکن سوال کننده را پس با آنکه زن و لیکن بخت پروردگار خویش

فَخَدَّثَ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

سخن گو از سهل بن سعد روایت کرد آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ لَهُ وَغَيْرُهُ فِي

صلی اللہ علیہ وسلم فرمود که من و مشعل امر یتیم خواہ آن یتیم از اقربای او باشد یا از غیر او در بہشت

الْجَنَّةِ هَكَذَا وَأَشَارَ بِالسَّبَابَةِ وَالْوُسْطَى وَفُزَّحَ بَيْنَهُمَا شَيْئًا

این چنین باشد و اشارہ کرد بقارنت انگشت سبابہ و انگشت میانی و کلماتی کہ در میان ہر دو

سَرَاوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ

اندکے رواہ بخاری و از ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ روایت کرد فرمود آن شخصیت

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرُ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ

صلی اللہ علیہ وسلم بہترین خانہ در مسلمانان خانہ

فِيهِ يَتِيمٌ يُحْسِنُ إِلَيْهِ وَشَرُّ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ

البت کہ در وی یتیمی است کہ بخیل کردہ میشود بسوے وے و بہترین خانہ در مسلمانان خانہ

فِيهِ يَتِيمٌ يُسَاءُ إِلَيْهِ سَرَاوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ

کہ در وی یتیمی است کہ بدی کردہ میشود بسوے وے رواہ ابن ماجہ

أَبِي أُمَامَةَ رَفَقَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی امامہ رضی اللہ عنہ روایت گفت آن شخصیت صلی اللہ علیہ وسلم

مَنْ مَسَحَ رَأْسَ يَتِيمٍ لَمْ يَمْسَحْهُ إِلَّا اللَّهُ كَانَ لَهُ بِكُلِّ شَعْرَةٍ

کسیکے گہوارہ دست را بر سر یتیم گذارد و ہر دست را بر ہر پای رضای خدا باشد در آن

يُمَسَّرُ عَلَيْهَا يَدُهُ حَسَنَاتٌ وَمَنْ أَحْسَنَ إِلَى يَتِيمَةٍ

بمقتضای ہر سوزی کہ میگذارد بر آن دست و چینی ہا و کسیکے چینی کند بسوی دشمنی یتیم الیچہ میم کہ نزد

أَوْ يَتِيمٍ عِنْدَهُ كُنْتُ أَنَا وَهُوَ فِي الْجَنَّةِ كَهَاتَيْنِ وَقَرْنِ

اوست ہشتم من و او مقارن در بہشت ہجوا این دو انگشت و ہجوست

بَيْنَ إصْبَعَيْهِ سَرَاوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

آن شخصیت را برای تحقیق متعارف شد دو انگشت مبارک خود رواہ احمد و ترمذی

ابن عباسؓ مرفوعاً قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

واذا ابن عباسؓ مرفوعاً مرويًت کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

مَنْ أَوَى يَتِيْمًا إِلَى طَعَامِهِ وَشَرَابِهِ أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُ

سکے جای دہریتنی را بسوی خوراک خود و آب خود واجب گرداند خدا تعالیٰ مرا و را

الْجَنَّةَ أَلْبَتَّةَ إِلَّا أَنْ يَعْمَلَ ذَنْبًا لَا يَغْفِرُ وَمَنْ عَالَ ثَلَاثَ

بہشت قطعاً و بخت ہمہ گناہان را اگر کنی یا اگر کہ آمرزیدہ نشود و آن کفرست و سیکہ عیال دارد

بَنَاتٍ أَوْ مِثْلَهُنَّ مِنَ الْأَخْوَاتِ فَادَّ بَلْهَنٌ وَرَحِمَهُنَّ

و مہن اری کند و دختر را یا مانند شان از خواہران پس ادب آموزد و اہلخان را و مہن را کنی این از آتا آنگہ

حَتَّى يُغْفِرَهُنَّ اللَّهُ أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُ الْجَنَّةَ فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ

خبر داد اللہ تعالیٰ ایضا و ادب گرداند خدا امر اہلش را بہت پس گفت مرسے یا رسول اللہ یاد و دختران

اللَّهِ أَوَاتْنَتَيْنِ قَالَ أَوَاتْنَتَيْنِ حَتَّى لَوْ قَالُوا أَوْ وَاحِدَةً

فرمود یاد و باشند تا آنگہ اگر التماس میگردند این ثواب را بر تربیت یک دختر البتہ قبول فرمود و سیکہ بچہ را

لَقَالَ وَاحِدَةً وَمَنْ أَذْهَبَ اللَّهُ كَرَمِيَّتَهُ وَجَبَتْ لَهُ

ہر دو کریمہ . اورا واجب گردود مرا و را

الْجَنَّةُ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا كَرَمِيَّتَاهُ قَالَ عَيْنَاهُ رَوَاهُ

بہشت گفتہ شد یا رسول خدا چیست دو کریمہ و س فرمود و چشم او روایت کرد

فِي تَرْجِيحِ السُّنَّةِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مِمَّا أَنَّ رَجُلًا شَكَكَ

این حدیث را در ترحیح السنۃ و از ابی ہریرہ مرفوعاً مرويًت کہ مردی شکایت

إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَسْوَةَ قَلْبِهِ قَالَ أَمْسِكْ دَأْسَ

کرد بسوی آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم سختی دل را فرمود آنحضرت بفرمودت را بر سر

الْيَتِيمِ وَأَطْعِمِ الْمَسْكِينِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مِمَّا

یتیم از دوسے شفقت و بخوران طعام مسکین را رواہ احمد و از ابی ہریرہ مرفوعاً

مِنَ النَّارِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ سُرَّاقَةَ بِنِ مَالِكٍ مِمَّنْ

۴۰۰ از آتش متفق علیہ و از سر ساقہ بن مالک مِمَّنْ مرویت

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا أَدُلُّكُمْ عَلَى أَفْضَلِ

کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمودہ: لا اذلتکم شہار بار فاضلترین

الصَّدَقَةِ ابْنَتُكَ مَرْدُودَةٌ إِلَيْكَ لَيْسَ لَهَا كَاسِبٌ

صدقات صدقہ کردن بنت بر دختر تو کہ باز گردانیدہ شدہ است بسوی تو و حال آنکہ نمیت

غَيْرُكَ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ مِمَّنْ

مراہن و غیر ترا کہ بکنندہ و نفقہ دہندہ جز تو رواہ ابن ماجہ و از جابر بن سمورہ مِمَّنْ

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُؤَدِّبُ

مرویت گفت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود ہر آئینہ ادب و ادب و ادب

الرَّجُلُ وَلَدَهُ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَتَصَدَّقَ بِصَاعٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

مرد فرزند خود را بہتر است از آنکہ از صدقہ کردن پیمانہ از غلہ رواہ ترمذی

بَابُ الْحُبِّ فِي اللَّهِ

باب در بیان دوستی برائے خدا

وَلَا تَرْكَنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمُ

و نہ میل نکنید بوسے آنانکہ ستم کردند پس نباید مس کنند شمار از آتش و نمیت بر شمار از خدا

مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

یہیج دوستی پس یاری کردہ نشوید آے آنانکہ گردیدہ اید تمیزید

آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تَقُونَ إِلَهُمُ

دشمن مراد دشمن خویش را و دشمنان اقامہ میکنید بسوی ایشان اخبار حبیب مرا

بِالْمُؤَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

دوستی و حال آنکہ کفری کا فرستہ اند با پیغمبریکہ آمدہ است بشما از حقن راست ای آنانکہ گردیدہ

۴۰۰
خیر المواعظ
جلد ثانی

لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ قَدْ يَكْسِبُوا مِنْ الْأَخْزَرِ

دوستی نکند گروهی را که خشم گرفت خدا بر ایشان بدست می دهند از آن جهان چنانچه دوستی می دهند

كَمَا يَكْسِبُ الْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ لَا يَجِدُ قَوْمًا

نیکی را که بداند از اهل گورها نیکی را که میگردند بجهنم و در روز پسین

يَوْمُنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يَوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ

دوست دارند آن را که خلاف کند خدا را و دوست دارد او را اگر چه باشند

وَرَسُولُهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ

پدران شان یا پسران شان یا برادران شان

أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ

یا خدایشان شان آن گروه نوشته است در دلهای شان گردیدن را

وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِنْهُ وَيَدْخُلُهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي

دقت داده ایشان را بر محبت از خود و در او ایشان را بجهنمها که میرود

مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ

از زیر آن جویها جاوید باشند و در آن خوشنود شود خدا از ایشان و خوشنود

وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ

شوند از وی آن گروه شکر خدا اند بدانند بدست شکر خدا ایشانند

الْمُفْلِحُونَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَ

استگان را ای آنانکه گردیده آید فراموشید یهودان و ترسایان را

أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٌ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَاِنَّهُ

دوستان برخی از ایشان دوستان برخی اند و هر که دوستی کند بدیشان از شما بدست

مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ

او از ایشان است بدست خداوند راه نماید گروه ستمکاران را جز این نیست که دوست سازد

خبر الواعظ ۳۰
خبر الواعظ ۳۱
خبر الواعظ ۳۲

وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ

دفرستاده او و آنکه گردیدند آنکه پیافے میدارند نماز و بدینند

الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ

زکوة را و ایشان رکوع آرند گانند و هر که دوست دارد و خدا را و فرستاده او را و آنکه

آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُوَ الْغَالِبُونَ يَبَايِعُهَا الَّذِينَ آمَنُوا

گردیدند پس بدینستی که گروه خدا ایشانند غالبان ای آنکه گردیدند ایند فرا گیرید

جود و ای سوره
ملکه

لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا إِدْنِيَكُمْ هُرُؤًا وَلَعِبًا مِّنْ

آنرا که گرفتار گرفته اند دین شمارا افسوس و بازی از آنکه داده شدند

جود ۲ سوره
آل عمران

الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكَفَّارَ أَوْلِيَاءَ وَاتَّقُوا

کتاب از پیش از شما و هم آنکه دیدگان را دوستان و ترسید

اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ لَا يَتَّخِذُ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ

از خدا اگر بستید گردیدگان نمگیرند گردیدگان ناگردیدگان را دوستان

مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ

جز گردیدگان و هر که بکند این پس نیست از خدا

فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ

در چیز مگر آنکه ترسید از ایشان ترسید می ترسانند شما را خدا از نفس خود

وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ عَنْ عَائِشَةَ مَرْقَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

و به سوی خداست بازگشت و از عایشه روایت مرویت که گفتند آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُّجَنَّدَةٌ فَمَا تَعَارَفَ

صلی الله علیه وسلم ارواح پیش از تعلق ببدان مثل لشکر را بودند یکجا پس

مِنْهَا امْتَلَفَ وَمَاتَنَا كَرَمِهَا اخْتَلَفَ رِوَاةُ الْبُخَارِيِّ وَرِوَاةُ مُسْلِمٍ

آنها که مشا بودند از آنها جملا و مناسبت الفت گرفتند و آنها که یکجا شدند از آنها مختلف روایت کرد این

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَقَالٌ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

از ابی هریره رضی و از ابی هریره رضی مرویست گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ اللَّهَ إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا عَاجَزَ رَيْثُكَ

صلی اللہ علیہ وسلم بدینیکه خدا تعالی چون دوست میدارد بنده را میخواند جبرئیل را

فَقَالَ إِنِّي أَحِبُّ فَلَانًا فَأَجِبَهُ قَالَ فَيُحِبُّهُ جِبْرِيلُ ثُمَّ ينادِي

پس میگوید حضرت رب العزت من دوست میدارم فلان بنده را پس دوست بدار تو اورا گفت

فِي السَّمَاءِ فَيَقُولُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فَلَانًا فَأَجِبُوهُ فَيُحِبُّهُ أَهْلُ

پس دوست میدارد اورا جبرئیل پسر خدا میکند جبرئیل در آسمان پس میگوید بطرس ثمان که خدا دوست میدارد

السَّمَاءِ ثُمَّ يُوَضِّعُ لَهُ الْقَبُولُ فِي الْأَرْضِ إِذَا أَبْغَضَ عَبْدًا

فلان بنده را پس دوست دارد شما نیز پس دوست میدارند اورا اهل آسمان پسر خدا و میفرمود آن نبی را

عَاجَزَ رَيْثُكَ فَيَقُولُ إِنِّي أَبْغَضُ فَلَانًا فَأَبْغِضْهُ قَالَ

قبول در زمین و چون دشمن میدارد خدا بنده را میخواند جبرئیل را پس میگوید یحیی من دشمن گرفته ام

فَيَبْغِضُهُ جِبْرِيلُ ثُمَّ ينادِي فِي أَهْلِ السَّمَاءِ إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ

فلان بنده را پس دشمن دارد تو اورا گفت آنحضرت پس دشمن میدارد اورا جبرئیل پسر خدا میکند جبرئیل

فَلَانًا فَأَبْغِضُوهُ قَالَ فَيَبْغِضُونَهُ ثُمَّ يُوَضِّعُ لَهُ الْبَغْضَاءُ فِي

در اهل آسمان که خدا دشمن میدارد فلان بنده را پس دشمن دارد پسر خدا و فرمود پس دشمن میدارند

الْأَرْضِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

اورا پسر شما و میفرمود آن نبی در دلهای زمینیان رواه مسلم و هم از ابی هریره رضی مرویست

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ اللَّهَ يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ آيِنَ

که فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بدینیکه خدا تعالی میگوید روز قیامت کجا اندوخت

الْمُتَجَبُّونَ بِجَلَالِي الْيَوْمَ أَظْلَهُمْ فِي ظِلِّي يَوْمَ لَا ظِلَّ

دارند ثمان یکدیگر بسبب بزرگی من امروز اظلمای خود در زیر سایه من است سایه

۴۰
مدرسہ اسلامیہ
۴۱
ابن سعد عیالہ در حدیث خود فرمودہ
۴۲
ابن سعد عیالہ در حدیث خود فرمودہ
۴۳
ابن سعد عیالہ در حدیث خود فرمودہ
۴۴
ابن سعد عیالہ در حدیث خود فرمودہ
۴۵
ابن سعد عیالہ در حدیث خود فرمودہ
۴۶
ابن سعد عیالہ در حدیث خود فرمودہ
۴۷
ابن سعد عیالہ در حدیث خود فرمودہ
۴۸
ابن سعد عیالہ در حدیث خود فرمودہ
۴۹
ابن سعد عیالہ در حدیث خود فرمودہ
۵۰
ابن سعد عیالہ در حدیث خود فرمودہ

الْأَظْلَمُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
مگر سایہ من رواہ مسلم و ہم از ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ روایت از آنحضرت
آن رجل ذار أخاه في قرية أخرى فأرصد الله له على
صلی اللہ علیہ وسلم کہ مردے قصد زیارت کرد برادرے را کہ مراد را بود و رویہ دیگرین متفرقا از خدا تبار
مذرجته ملكا قال أين تريد قال أريد أخا لي في هذه
برای وی آورد کہ میگذشت او فرشتہ پدید ازان ہوگا میخوای کہ برے گفت آن مرد میخوام کہ ملاقات
القرية قال هل لك عليه من نعمة تربتها قال لا غير
برادرے را کہ مراست بدرین دیگفت فرشتہ ایہت مرزا برے حق از نعمت کہ مالک است و استفادگی
إني أحبته في الله قال فإني رسول الله إليك بأن الله
آنرا گفت آن مرد نیت مراد اعدی زیارت مگر محبت دامن من اورا ہو جا اللہ گفت آن فرشتہ سہیلہ مر
قد أحببك كما أحبته فيه رواه مسلم وعنه
فرستادہ خدا بوی تمام تا خبروم کہ خدا تعالی دوست داشت ترا چنانکہ دوست داشتی تو اورا بر اہل رواہ
ابن مسعود مرفوعا قال جاء رجل إلى النبي صلى الله عليه
و از ابن مسعود روایت گفتہ مردے برے آنحضرت صلی اللہ علیہ
وسلم فقال يا رسول الله كيف تقول في رجل أحب
و سلم پس گفت یا رسول اللہ چگونه حکم کنی در مردی کہ دوست داشتہ است گرد و می راند دیافستہ
قوما ولم يلحق بهم فقال المرء مع من أحب متفق عليه
ایشان را پس آنحضرت مرد با کسے است کہ دوست داشتہ است متفق علیہ
وعن انس مرفوعا أن رجلا قال يا رسول الله متى الساعة
و روایت است از انس رضی اللہ عنہ کہ مردی گفت یا رسول اللہ کی می آید قیامت فرمود آنحضرت
قال ويملك وما أعددت لهما قال ما أعددت لهما
و اے بر تو و چه آمادہ کردہ از عمل بر اے قیامت گفت آن مرد آمادہ کردہ ام

إِلَّا أَنِّي أُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ قَالَ أَنْتَ مَعَ مَنْ أَهْبَيْتَ

مگر اینکه من خدا و رسول خدا را دوست میدارم فرمود آنحضرت که تو با کسی خواهی بود که دوست

قَالَ النَّسُفُ فَمَا رَأَيْتُ الْمُسْلِمِينَ فِرْحُوا بِشَيْءٍ بَعْدَ

داری گفت انس! پس ندیدم مسلمانان را کہ خوشحال شدہ باشند بچہ چہرے بعد از اسلام

الْإِسْلَامَ فَرَحَهُمْ بِهَا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي مُوسَى

ہمچو خورشحال شدن ایشان باین کلمہ مستفق علیہ و از ابی موسیٰ رضا

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ الْجَلِيسِ

مرویت کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم حال ممہوشین

الصَّالِحِ وَالسَّوِّءِ بِكُلِّ مِثْقَالٍ ذَرَّةٍ وَالْكَافِرُ فِيهَا مِثْقَالُ ذَرَّةٍ

نیاید و بدقتل مجبور دارند و مشقت و دلمندگی بسیار پس بر دارندۀ مشقت

الْيَسْرِ إِمَّا أَنْ يُخَذَّيْكَ وَ إِمَّا أَنْ تَتَلَاعَمُنَا

یا آنکہ میدہد ترا ازان مثل آنکه غرض یی آنکہ یحرمے مثل ازان و یا آنکہ میبایی ازان

أَنْ تَعْدَمِنَهُ رِيحًا طَيِّبَةً وَنَافِخَ الْكِبَرِ مَا أَنْ تُحْرِقَ

میرزا آقا میرزا محمد علی خان

ثِيَابِكَ وَإِنَّمَا أَنْ تَجِدَ مِنْهُ رِجَا خَيْرٌ مِمَّا مَتَّفَقَ عَلَيْهِ

آردان بودیدانی

وَعَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

۹۹۹

إِنَّ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ لَنَا سَامًا هُمْ بِأَنْبِيَاءٍ وَلَا شُهَدَاءٍ يُفْطِنُهُمْ

١٠٩

الانبياء والشهداء يوم القيمة بمكاريهم لله فالوايا رسول
الان راجع من روز قیامت بسم الله الرحمن الرحيم

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200	201	202	203	204	205	206	207	208	209	210	211	212	213	214	215	216	217	218	219	220	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230	231	232	233	234	235	236	237	238	239	240	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250	251	252	253	254	255	256	257	258	259	260	261	262	263	264	265	266	267	268	269	270	271	272	273	274	275	276	277	278	279	280	281	282	283	284	285	286	287	288	289	290	291	292	293	294	295	296	297	298	299	300	301	302	303	304	305	306	307	308	309	310	311	312	313	314	315	316	317	318	319	320	321	322	323	324	325	326	327	328	329	330	331	332	333	334	335	336	337	338	339	340	341	342	343	344	345	346	347	348	349	350	351	352	353	354	355	356	357	358	359	360	361	362	363	364	365	366	367	368	369	370	371	372	373	374	375	376	377	378	379	380	381	382	383	384	385	386	387	388	389	390	391	392	393	394	395	396	397	398	399	400	401	402	403	404	405	406	407	408	409	410	411	412	413	414	415	416	417	418	419	420	421	422	423	424	425	426	427	428	429	430	431	432	433	434	435	436	437	438	439	440	441	442	443	444	445	446	447	448	449	450	451	452	453	454	455	456	457	458	459	460	461	462	463	464	465	466	467	468	469	470	471	472	473	474	475	476	477	478	479	480	481	482	483	484	485	486	487	488	489	490	491	492	493	494	495	496	497	498	499	500	501	502	503	504	505	506	507	508	509	510	511	512	513	514	515	516	517	518	519	520	521	522	523	52
--	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	----

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ

وَأَزَالِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَرُويَةً كَذِبِي شَنِيدًا خُفِرَتْ رَأْسُهَا لِلَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا مِيفَتْ

لَا تُصَاحِبُ الْأُمُومِنًا وَلَا يَأْكُلُ طَعَامَكَ إِلَّا تَقِيَّ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

بَارِي كُنْ وَمَحَبَّتِ مَدَارِكُ مُسْلِمَانِ رَوَاهُ بَابُكَ كَخُورِ طَعَامِ تَرَكَهُ مَرُويَةً بِرَبِّهِ كَالْعَيْنِ طَعَامُ تَوَابُكَ كَزَوْجِ حَالِ الْفَانِ

وَأَبُو دَاوُدَ وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

تَامَتَقِيَانِ خُورَنْدِ رَوَاهُ تَرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَدَارِمِيُّ وَأَزَالِي بِرَبِّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَرُويَةً كَذِبِي شَنِيدًا خُفِرَتْ رَأْسُهَا لِلَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا مِيفَتْ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَرْءُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَرُوبَرْدِينَ دُوسْتِ خُودِ سَتِ بَاسِ بَابُكَ كَخُورِ طَعَامِ تَرَكَهُ مَرُويَةً بِرَبِّهِ كَالْعَيْنِ طَعَامُ تَوَابُكَ كَزَوْجِ حَالِ الْفَانِ

مَنْ يُخَالِلْ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَابْنُ هُبَيْرٍ فِي

كَمَرُوبَرْدِينَ مِيدَارُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَتَرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَابْنُ هُبَيْرٍ فِي

شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ أَنَّهُ قَالَ حَجَّ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ

شُعَبِ الْإِيمَانِ وَأَزَالِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَرُويَةً كَذِبِي شَنِيدًا خُفِرَتْ رَأْسُهَا لِلَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا مِيفَتْ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَتَذَرُونِ أَيُّ الْأَعْمَالِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَمُودُ أَيَا دَرِييَا بِبَابُكَ كَمَدَامِ عَمَلِ الْأَعْمَالِ مَجْرِبِ تَرَا سَتِ نَزْدِ خَدَايَ

تَعَالَى قَالَ قَائِلُ الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَقَالَ قَائِلُ الْجِهَادِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى

تَعَالَى كَفَتْ كُونِيدُهُ نَاظِرِ مَجْرِبِ تَرَسْتِ وَزَكَاةِ مَجْرِبِ تَرِينِ أَعْمَالِ سَتِ وَكَفَتْ كُونِيدُهُ دَرِجِ جِهَادِ مَجْرِبِ

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ أَحَبَّ الْأَعْمَالُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْبُغْضُ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرَبِّهِ سَتِ مَجْرِبِ تَرِينِ أَعْمَالِ سَتِ خَدَايَا تَعَالَى دُوسْتِي أَزْجِبَتْ خَدَا سَتِ وَدُشْمَنِي أَجِبَتْ

فِي اللَّهِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

خَدَا سَتِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَزَالِي أَمَامِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَرُويَةً كَذِبِي شَنِيدًا خُفِرَتْ رَأْسُهَا لِلَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا مِيفَتْ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَحَبَّ عَبْدٌ عَبْدَ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دُوسْتِ نَدَا سَتِ بَسْجِ بِنْدُهُ دَرِجِ لَازِ بَرَا سَتِ خَدَا

موطأ صوت است
موطأ حاجت تفرق قل تعالی
مکتبہ قریبہ دارالسنن وجامعہ اسلامیہ
سرگودھا

رست خود را خفرت

إِلَّا كَوْمَرَبَّةَ عَزَّ وَجَلَّ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ أَسْمَاءَ

مکرزنگ داشت باین دوست داشتن خدا سے بزرگ را رواہ احمد و از اسماء

بْنْتِ يَزِيدَ رَوَاهُ سَمْعَتُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بنت یزید رضا روایت است کہ وہی شنید آنحضرت را صلے اللہ علیہ وسلم

يَقُولُ إِلَّا أَنْتُمْ خَيْرٌ كُمْ قَالَ أُولَى يَارَسُولَ اللَّهِ قَالَ

کہ مکی گفت آیا اعلیٰ علم شمارا بہترین شمارا کہند صحابہ اعلیٰ کن مارا یا رسول اللہ فرمود

خَيْرَ كُمْ الَّذِينَ إِذَا أُوذُوا ذَكَرُوا اللَّهَ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ

آنحضرت کہ بہترین شمارا کہنے اند کہ چون دیدہ شوند یاد کردہ شود خدا رواہ ابن ماجہ

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَقَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و از ابی ہریرہ رضا روایت گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ عَبْدَيْنِ تَحَابَّيَا فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

علیہ وسلم اگر باشند دو بندہ کہ دوست داشته باشند یکدیگر را از جهت خدا تعالیٰ

وَاحِدٍ فِي الْمَشْرِقِ وَآخَرُ فِي الْمَغْرِبِ لَجَمَعَ اللَّهُ بَيْنَهُمَا

کے دو مشرق و دیگر کے دو مغرب ہر آئینہ جمع کند خدا تعالیٰ میان ہر دو بندہ

يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَقُولُ هَذَا الَّذِي كُنْتَ تُحِبُّهُ فِيَّ وَعَنْ

روز قیامت سیکویدہ خدا تعالیٰ این بندہ آن کسی است کہ بودی تو دوست میداشتی اور از جهت بن

أَبِي رَزِينٍ رَوَاهُ أَنَّهُ قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و از ابی رزین رضا روایت بہر سبب آنحضرت صلے اللہ علیہ

وَسَلَّمَ إِلَّا أَدُلَّكَ عَلَى مَلَاكٍ هَذَا الْأَمْرَ الَّذِي تُصِيبُ بِهِ

و سلم گفت مگرے را یا راہ نہایم ترا ہر چیز سے کہ تو نام و برہا میثود بان کار

خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ عَلَيْكَ بِمَجَالِسِ أَهْلِ الذِّكْرِ

دین آن چیز کہ برسی تو بسبب آن دنیوی دنیا دین را پس از ان بیان کرد بر قیامت بن مجلسا سے اہل ذکر

وَإِذَا أَخْلَوْتَ فَحَرِّكْ لِسَانَكَ مَا اسْتَطَعْتَ يَذْكُرُ اللَّهُ

و چون تنها شنی پس بجنبان زبان خود را چند انگشتانی بذكر خدا و دوست دار هرگز اوستنداری

وَ أَحِبَّ فِي اللَّهِ وَ أَبْغِضْ فِي اللَّهِ يَا أَبَا ذَرٍّ هَلْ شَعَرْتَ

برای خدا و دشمن دار هرگز اگر دشمن داری بر اے خدای ابا ذرین آیا میدانی که مرد چون

أَنَّ الرَّجُلَ إِذَا أَخْرَجَ مِنْ بَيْتِهِ زَائِرًا أَخَاهُ شَيْعَةً سَبْعُونَ

بیرون آید از خانه خود بقصد زیارت برادر مسلمان در سپه میرسد او را هفتاد و هفتاد

أَلْفَ مَلِكٍ كُلُّهُمْ يَصَلُّونَ عَلَيْهِ وَيَقُولُونَ رَبَّنَا

فرشته سده آنفرشتگان دعا برجت میفرستند و میگنیزای پروردگار را بپرستی

إِنَّهُ وَصَلَ فِيكَ فَصَلِّهِ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَمْلَأَ

این شخص پیوند کرد از بر اے تو پس پیوند کن او را بر جنت و مغفرت پس اگر میتوانی

جَدَّكَ فِي ذَلِكَ قَافِلٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَنِ

که بکار داری تن خود را و زیارت برادر مسلمان پس بمن آزا و از ابی هریره روایت

قَالَ كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ

گفت ابوهریره رفتم که بودم آنحضرت صلی الله علیه و سلم پس گفت

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ فِي الْجَنَّةِ لَعَمْدًا

آنحضرت صلی الله علیه و سلم بدستیکه در بهشت ستونهاست

مِنْ يَأْتِيَتْ عَلَيْهَا عُزْفٌ مِّنْ زَبُجٍ لِّهَا أَبْوَابٌ

از یاقوت بران ستونها عزفهاست از زبرجد بران عزفها را درهاست

مُفْتَحَةٌ تُضَيُّ كَمَا يُضَيُّ الْكَوْكَبُ الدَّرِّيُّ فَقَالَ لَوْ أ

کشاده داشته شده میدرخشد آن عزفها را که میدرخشد ستاره روشن پس گفتند صحابه

يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ يَسْكُنُهَا قَالَ الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ وَ الْمُتَجَالِسُونَ

ای رسول الله که میباشند دران عزفها فرمود میباشند دران دوست دارندگان یکدیگر را برای خدا و هم

فِي اللَّهِ وَالتَّمَلُّكُونَ فِي اللَّهِ رَوَى الْبَيْهَقِيُّ الْأَحَادِيثَ الثَّلَاثَةَ

برای خدا و ملاقات کنندگان برای خدا روایت کرد این هر سه حدیث را بیهقی

فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

در شعب ایمان

بَابُ بَيِّنَتِي مِنَ التَّاجِرِ الْقَاطِعِ وَاتِّبَاعِ الْعَوْرَاتِ

باب آنچه منع کرده شده است از تاجران و قطع رحمی و پیروی عیوب

وَأَنْ طَائِفَتَيْنِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا فَإِنْ بَغَتْ

و اگر دو گروه از گروهیدگان کارزار کنند پس صلح کنید میان شان پس اگر ستم کند

أَحَدُهُمَا عَلَى الْآخَرَى فَقَارِئُوا الَّتِي تُبَغِّي حَتَّى تَفْقِيءَ

یکی از ایشان بر دیگری پس جنگ کنید آنرا که ستم می کند تا باز گردد و ستم فرمان خدا

إِلَى أَرْضِ اللَّهِ فَإِنْ فَاءَتْ فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْرَبُوا

پس اگر باز گردد پس صلح کنید میان شان بر استی و داد کنید

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا

بدست خدا دوست میدارد و او کندگان را جز این محبت که گروهیدگان برادرانند پس صلح

بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ وَقُلْ لِعِبَادِي

کنید میان برادران خدیش و بترسید از خدا تا بدش بختید و شوید و بگرم بندگان مرا

يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ

گویند آنچه نیکوتر است بدستی و بدشمنی می اندازد میان شان بدستی

كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُبِينًا عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ

شیطان نسبت مراد می را دشمنی پیدا از ابو ایوب انصاری راضی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَجِدُ لِلرَّجُلِ

مردیست گفت نبود آنحضرت صلی الله علیه و سلم که طاعت نیست مرد را

عنه
عنه
عنه

أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ يَلْتَقِيَانِ فَيُعْرِضُ هَذَا وَيُعْرِضُ هَذَا

ترک کردن برادر مسلمان را زیاد از سه روز صورت به محبت را نیک جمع شوند یکدیگر

وَحَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

پس روگردان این بجانبی و گردان این بجانب دیگر و بهترین شان کسی است که پیشتر گوید سلام و راستی علیه

أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وَأَزَالِي بِهَرِيرَةٍ رَضَا مَرُودِيَّتْ كُفْتُ نَرَمُودَ أَخْفَضَتْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

يُعْرِضُ أَعْمَالُ النَّاسِ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ مَرَّتَيْنِ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ

عرض کرده میشود عملهای مردم بر خدا در هر هفته دو بار روز و دو شبانه

وَيَوْمَ الْخَمِيسِ فَيَغْفِرُ لِكُلِّ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ إِلَّا عَبْدًا أَبَى عَنْهُ

و روز پنجشنبه پس آمرزیده شود هر بنده مسلمان را اگر سبده که میان او و میان برادر وی

وَبَيْنَ أَخِيهِ فَنَحْنَاءُ فَيُقَالُ أَتْرُكُوا هَذَيْنِ حَتَّى يَفِيضَا

و دشمنی است پس گفته میشود که بگذارید این از آنها تا آنکه رجوع کنند از دشمنی

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ زَيْدٍ قَالَتْ قَالَ

رواه مسلم و از اسماء بنت زید مرویت گفت که نرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَجِدُ الْكَذِبُ

آنحضرت صلی الله علیه و سلم که طالع نیست دروغ گفتن

إِلَّا فِي ثَلَاثِ كَذِبِ الرَّجُلِ امْرَأَتَهُ لِبُرْصِمَها وَالْكَذِبُ فِي

مگر سه جای که دروغ گفتن مرد زن خود را تا راضی گرداند او را دوم دروغ گفتن در جنگ

الْحَرْبِ وَالْكَذِبُ لِيُصْلِحَ بَيْنَ النَّاسِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

سوم دروغ برای آنکه صلح آنگند میان مردم رواه احمد و الترمذی

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی هریره رضا مرویت که آنحضرت صلی الله علیه و سلم

قَالَ لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثٍ مِّنْ هَجْرٍ

زمود حلال نیست بر مسلمان را کہ ترک دم برادر خود را بلا سے سه روز یکسکے ہجران کند

فَوْقَ ثَلَاثٍ فَهَاتَا دَخَلَ التَّارَءُ أَهْ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ

بلا سے سه روز پس بگرد در آید در آتش دوزخ رواہ احمد و ابو داؤد

وَعَنْ أَبِي خُرَاشٍ السُّلَمِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ

واذ ابی خراش سلمی رضی عنہ روایت کہ وہ شنیدے آنحضرت را

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ هَجَرَ أَخَاهُ سَنَةً فَلَهُوَ

صلی اللہ علیہ وسلم کہ میگفت کسیکے ہجران کند برادر خود را یکسال پس این

كَفَّكَ دَمُهُ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

ہجران گویا خون او بخشتن است رواہ ابو داؤد و ابی ہریرہ رضی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَحِلُّ لِمُؤْمِنٍ

روایت گفت زمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ میگفت حلال نیست بر مومن را

أَنْ يَهْجُرَ مُؤْمِنًا فَوْقَ ثَلَاثٍ فَإِنْ مَرَّتْ بِهِ ثَلَاثٌ فَلْيَلْقَ فَلْيُسَلِّمْ

کہ ہجران کند مومن را بالای سه روز پس اگر گنجد بر مومن سه روز پس باید کہ پیش آید اورا پس باید کہ سلام کند

عَلَيْهِ فَإِنْ رَدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ فَقَدْ اشْتَرَكَ فِي الْأَجْرِ وَإِنْ لَمْ يَرُدَّ

بروی پس اگر رد کرد سلام را وجوب داد اورا پس تحقیق شریک شد نہرود را جو وصلت

عَلَيْهِ فَقَدْ بَاءَ بِالْأَثْمِ وَخَرَجَ الْمُسْلِمُ مِنَ الْهَجْرِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

و اگر رد نہ کر سلام را وجوب نہا پس تحقیق رجوع کردو باز گشت بکلمہ و بیرون آمد سلام دہندہ از گناہ ہجران رواہ

وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ أَنَّهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

واذ ابی الدرداء رضی عنہ روایت گفت نہرود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ إِلَّا أَخْبَرَكُمْ بِأَفْضَلِ مِنْ دَرَجَةِ الصِّيَامِ وَالصَّدَقَةِ

وسلم ایما خبر نہم شمارا بھلے کہ فاضلتر است از درجہ صبر روزہ و صدقہ

عَوْرَةً أَخْبَهُ الْمُسْلِمُ يَتَّبِعِ اللَّهُ عَوْرَتَهُ وَمَنْ يَتَّبِعِ اللَّهَ عَوْرَتَهُ

خدا بیگالی عیب اور او کی گنجینه کند خدا بیگالی عیبهای او را بر او گرداند او را اگر چه

يَقْضِيهِ وَلَوْ فِي جَوْفِ رَحْلِهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

باشد آنکس پنهان در میان منزل خود رواه ترمذی

سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از سعید بن زید روایت است از آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قَالَ إِنَّ مِنْ أَرْبَى الرِّبَا أَلَسْتَطَالَهٗ فِي عَمْرِهِ الْمُسْلِمُ بِغَيْرِ حَقِّ

که فرمود آنحضرت بدینکه از ربایان آنکه در کار او از کربان زبانهاست در باروی مسلمان بناحق

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَابْنُ أَبِي هَاشِمٍ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ

رواه ابو داود و بیہقی در شعب ایمان

أَنَسِ بْنِ مَرْثُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا عَرَجَ

و از انس بن مرثی روایت که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم هرگاه بالا برو

بِإِي زَيْتِي مَرَرْتُ بِقَوْمٍ لَهُمْ أَطْفَالٌ مِنْ نَحَائِسٍ يَجْمَعُونَ

مرا بر درگاه من گذارم بقبولی که مرا ایشان اما خان است از مس که میخراشند

وَجُوهَهُمْ وَصَدُّوا رُءُوسَهُمْ فَقُلْتُ مَنْ هَؤُلَاءِ يَا جَبْرِئِيلُ

رویهای خود را و سینهای خود را پس گفتم کیستند این قوم ای جبرئیل

قَالَ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ لَحْمَ النَّاسِ وَيَقَعُونَ

گفت جبرئیل این آنکس است مانند که میخورند گوشتهای مردم را و افتادند

فِي أَعْرَاضِهِمْ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ الْمُسْتَوْرِدِ

در آبروی مردم رواه ابو داود و از مستورد

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَكَلَ مِنْ جِلِّ مُسْلِمٍ

روایت است از آنحضرت صلی الله علیه وسلم که فرمود آنحضرت کسی که بخورد و بسبب مردی

کسی که از زمین جگر خورده

اُكَلِّفَ فَإِنَّ اللَّهَ يُطِيعُهُ مِثْلَهَا مِنْ جَهَنَّمَ وَمَنْ كُنِيَ تَوْبًا

پس بدستیکه خدا میفرزند آن عیبت گرا مثل آن لقمه از آتش و یکیکه بپوشاند نفس خود را جامه

بِرَجُلٍ مُسْلِمٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَكُونُ لَهُ مِثْلَهُ مِنْ جَهَنَّمَ وَمَنْ قَامَ

بِسَبَبِ مَرُورِ مُسْلِمَانِ بِدَرِ سَتِیْلَهٗ خَدَا سَتِیْغَالِیْ اُمّی پُوشَا نَدَاوَرَا مَنَنْدَا اَنْ اَزْ اَفْشِ وَکَسِیْکِهٖ بَا سِتَدِ مَرُورِ دَرِ

بِرَجُلٍ مَّقَامَ سُمُعَةَ وَيَأِيَّ فَإِنَّ اللَّهَ يَقُومُ لَهُ مَقَامٌ

مقام شنو آئیدن ونمودن محاسن را بد رشتیکه خدای ایستد بر اے وے در مقام سمع

سُمِعَ قَرِيْبًا يَوْمَ الْقِيَمَةِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

وریا روز قیامت رواہ ابو داؤد

أَنَسٍ رَضِيَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وإذا نسى رمه مروست كونه وأخفست صلى الله عليه وسلم

كَادَ الْفَقْرُ أَنْ يَكُونَ كُفْرًا وَكَادَ الْحَمْدُ أَنْ يَغْلِبَ الْقَدْرَ

نزدیک است که کفر گردد و نزدیک است حد که علیه کند نقد را

وَعَنْ جَابِرٍ مِّنْ عَنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از جابر گفت جابر آنحضرت صلی الله علیه و سلم

قَالَ مَنْ اعْتَذَرَ إِلَيَّ أَحَدُهُ فَلَمْ يَعْذِرْهُ أَوْ لَمْ يَقْبَلْ عُذْرَهُ

فردی که عذرخواهی کند سوز را در خود می بیند، عذر ندارد و اگر عذر دارد با قضا

كَانَ عَلَيْهِ مِثْلَ خَطْبَةِ صَاحِبِ مَكِّيٍّ وَرَأَاهُمَا الْبَيْهَقِيُّ

عذرا و اباشیر روی گناباد از بزرگواران خداوند است. روایت کرد که در این دو حدیث را

فِي شُعْبِ الْأَيْمَانِ وَقَالَ الْمَكَاسُ الْمَشَارُ وَعَنْ

مسقر و رشتہ اکابران و گفت مکان دہ یک گیشہ است

أَنِسَ مِنْ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقْطَعُوا

و از آن روایت از آنحضرت صلی الله علیه و سلم که فرمود تقاطع نمکند

1/26 1/26 1/26 1/26

سنة ١١١١

مجلس

سَعْدِينَ السَّاعِدِيَّ بِأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

سعد ساعدي رفا مرويت كه اخفنت صلى الله عليه وسلم

قَالَ الْإِنَاءُ هُمِ اللَّهُ وَالْعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ رَأَاهُ التَّوْمِذِيُّ

فرمود که دزدک در کار ما از خدا و مرئی اوست و شبانی از شیطان است و مطلوب اوست رواه ترمذی

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ مَرْفُوعًا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

وازلی سعید فرموی است گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا حَالِيكَمُ الْآذُ وَعَذَرُهُ وَلَا حَكِيمُ الْآذُ وَتَجَرِبَةُ

علیه وسلم نیت حلیم کامل کرد خداوند غرضش آنکه در دولت افتاده باشد نیت حلیم

رواه أحمد و الترمذي و عن أنس بن مالك قال

مرصاحب تجرید رواہ احمد و ترمذی و ابوالحسن مرویت کہ مردی گفت مر

لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْصِيَنِي قَالَ خُذْ أَلْأَمْرَ

آنحضرت راضی اللہ علیہ وسلم اندر زکین مرا فرمود بگمبار را بپایان کار امر استین پس از

بِالتَّدْبِيرِ فَإِنْ رَأَيْتَ فِي عَاقِبَتِهِ خَيْرًا فَاْمُضِ بِهِ وَإِنْ خِفْتَ

تیمینی در پایان افسشی مایس کن آزاد الکوتتر سی دگنان بری کمر اهی را

غَمِيًّا فَأَمْسَكَ رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَنِ وَعَنْ مُصْعَبٍ

پس بخواه دار خود را از گردن آشکار رواه فی شرح السنه و از مصعب

ابن سعد عن أبيه قال الأعشى لا أعلمه إلا عن النبي

بن سعد رفا روایت است از پدرش گفت امتحان راوی بن حدیث است بمیدام این حدیث را

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ التَّوَدُّةُ فِي كُلِّ شَيْءٍ خَيْرٌ إِلَّا فِي عَمَلٍ

مرزا اعظم سید المد علیہ وسلم فرمود اعظم اباباسمی رمن درم توحید بهرست

الْآخِرَةُ وَالْأُولَى أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ جَابِرٍ مَرْفُوعًا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

مرد در مجلس اخراج شد و داده ابوداود و از جانب مردم و بیایان

الْأَحَادِيثُ الثَّلَاثَةُ فِي شُعْبِ الْأَيْمَانِ

این ہر سہ حدیث را در شعب ایمان

بَابُ الرِّفْقِ وَالْحَيَاءِ وَحُسْنِ الْخُلُقِ

این باب در فضیلت نرمی و شرم و خوش خلقی است

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ

و برابر نیست نیکی و بدی در کنجا بیکدیگر آن نیکو است

فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ وَمَا يُلْقِيهَا

پس ناگاه آنکه میان تو و میان وی دشمنی است گویا او دوست نهربان و نه پیش آید

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا ذُحُلٌ عَظِيمٌ خُذِ الْعَفْوَ

آنرا مگر آنکه صبر کردند و نه پیش آید آنرا مگر خداوند بزرگ و بزرگ فراموشی عفو را

وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنكَرِ إِنَّكَ لَعَلَى

و فرمان بگوئی و روى گردان از نادان و بدرستی تو هر آینه

خُلُقٍ عَظِيمٍ عَنْ عَائِشَةَ مَرْفُوعًا قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ

برخوئی بزرگی از عایشہ رضی اللہ عنہا روایت کرد فرمود آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أُعْطِيَ حَظَّهُ مِنَ الرِّفْقِ أُعْطِيَ حَظَّهُ

علیه وسلم کسکه دادہ شد اورا نصیب او از نرمی و لطفت دادہ شد اورا نصیب

مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَنْ حُرِمَ حَظُّهُ مِنَ الرِّفْقِ

او از نیکی دنیا و آخرت و کسیکه محروم گردانیدہ شد از نصیب از نرمی محروم گردانیدہ شد

حُرِمَ حَظُّهُ مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ رَوَاهُ فِي شَرْحِ الْمُسْتَدْرَكِ

از نصیب از نیکی دنیا و آخرت رواہ فی شرح المستدرک

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

داز عبد اللہ بن مسعود رضی اللہ عنہ روایت گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ

جانب ہر دو دفعہ ۱۰
جانب ہر دو دفعہ ۱۱
جانب ہر دو دفعہ ۱۲

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا أَخْبِرُكُمْ بِمَنْ يَحْرُمُ عَلَى النَّارِ وَمَنْ يَحْرُمُ

علیه وسلم آیا خبر دهم شمارا که گلیست حرام است وی بر آتش

النَّارُ عَلَيْهِ عَلَى كُلِّ هَيِّئٍ لَيْتَنِي قَرِيبٌ سَهْلٌ وَأَهْ أَحْمَدُ

و آتش بر وی حرام است بر هر آرمیده آهسته رو و نرم بلع رواه احمد

وَالْتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَنِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

و ترمذی و روایت است از ابی هریره رضی الله عنہ از آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُؤْمِنُ غَرٌّ كَرِيمٌ وَالْفَاجِرُ خَبٌّ لَسِيئٌ

علیه وسلم فرمود مسلمان فریب خورنده است از جهت کرم و فاجر فریبنده است

رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ مَكْحُولٍ مِنْهُ

از جهت لیسے رواه احمد و ترمذی و ابوداؤد و از ماکول تابعی رحمه

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُؤْمِنُونَ

روایت گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم که مسلمانان آرمیده

هَيِّئُونَ لَيِّنُونَ كَالْجَمَلِ الْأَنْفِ إِنْ قَبِدَ انْقَادَ وَإِنْ أُسِيخَ

و نرم و متقاد اند همچو شتر که در نی چار از چوب انداخته اند اگر کشیده شود می خند گردن خود

عَلَى صَخْرَةٍ اسْتِنَاخَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مِنْ رَسُولٍ عَنْ

و اگر نشاند شود بر سنگی می شنیدیم بر سنگ روایت کرده ترمذی از روی مرسل این حدیث را

عَائِشَةَ مِنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از عایشه روایت کرده فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بنحو این که خدا تعالی با چنانه نرمی را

لَا يُرِيدُ اللَّهُ بِأَهْلِ بَيْتِهِ رَفَقًا إِلَّا تَفَعَّلُوا وَلَا يَحْرُمُهُمْ

که آنکه سود کند رفق ایشان را و محروم نمیکرد اند ایشان را از نرمی مگر آنکه زیان کند حرمان از

أَيَّاهُ إِلَّا خَرُّهُمْ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ

رفق ایشان را خردن را روایت کرده این حدیث را بیهقی در شعب ایمان

ابن عمر رضی عنہما عن النبی صلی اللہ علیہ وسلم قال قال المسلم

واذا بن عمر رضی عنہما عن النبی صلی اللہ علیہ وسلم مرویت فرمود مسلمان

الذی یخاطب الناس ویصبر علی اذاهم افضل من الذی

آمیزش میکند مردمان را و صبر کند بر اذای ایشان زیادہ تر است در اجر و ثواب از مسلمان

الذی یطهر ولا یصبر علی اذاهم رواه الترمذی وابن ماجه

کہ آمیزش میکند با ایشان و صبر نکند بر اذای اے شان روایت است از ترمذی و ابن ماجہ

وعن سهل بن معاذ عن ابيه ان النبي صلى الله

واذ سهل بن معاذ از پدرش مرویت کہ آنحضرت صلی اللہ

عليه وسلم قال من كظم غيظا وهو يقدر على ان ينفذ

علیہ وسلم فرمود کسیکہ فرو خورد خشم را و حال آنکہ وسعے قادر است برگذرانیدن خشم

دعاه الله على رؤس الخلائق يوم القيمة حتى يجير في اي

دروان کردن آن بخواند اورا خدا تعالی در حضور خلائق روز قیامت تا آنکہ اختیار بدید

الخویر شاء رواه الترمذی وابوداود وعن عمران

در سر جو ریکہ خواہد رواہ ترمذی و ابو داؤد و از عمران

ابن حصين قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

بن حصین رضی عنہما عن رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرمود

الحیاء لا یأتی الا بخیر و فی رواية الحیاء خیر و کله متفق علیه

کہ حیاء نمی آرد مگر نیکی را و روایت دیگر نیکی است حیاء ہمہ تمام او متفق علیہ

وعن ابن مسعود قال قال رسول الله صلى الله

واذ ابن مسعود رضی عنہما عن رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم

عليه وسلم ان مما اذرك الناس من كلام النبوة

علیہ وسلم بدستیکہ از جملہ آنچه در یافتہ اند مردم از کلام انبیاء اے سابق

الْأُولَى إِذَا التَّسْتَبَّحَ فَأَصْنَعَ مَا شِئْتَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ

ایک چون مشرّم نزاری بن اچھ میخو ایہی ذرا کہ مانع حیات رواہ بخاری

أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وازا ابی ہریرہ روایت مرویت گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

الْحَيَاءُ مِنَ الْإِيمَانِ وَالْإِيمَانُ فِي الْجَنَّةِ وَالْبَذَاءُ مِنَ الْجَفَاءِ

شرم داشتن از فعل قبیح از ایمان است و ایمان یعنی اہل ایمان در بہشت و عجز و سخن بد

وَالْجَفَاءُ فِي النَّارِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

از بدیت و بدی یعنی اہل جہنم در آتش است رواہ احمد و ترمذی

ابْنُ عُمَرَ مَعَانَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْحَيَاءَ

وازا ابن عمر رضہ مرویت کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ حیا

وَالْإِيمَانُ قُرْنَانِ جَمِيعًا فَإِذَا رَفَعَ أَحَدُهُمَا رَفَعَ الْآخَرَ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ

و ایمان ہر دو ہم پیوستہ لازم یکدیگر پس ہر گاہ کہ برداشتہ شود از شغفہ یکی ازین دو برداشتہ

فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ وَعَنِ النَّوَّاسِ بْنِ سَمْعَانَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى

شود و یکدیگر سے روایت کرد بیہقی ابن حدیث را در شعب ایمان و از نواس بن سمعان رضی اللہ تعالیٰ

عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْبِرِّ

عنہ مرویت کہ سوال کردم از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم از بیل

وَالْإِثْمُ فَقَالَ الْبِرُّ حَسَنُ الْخُلُقِ وَالْإِثْمُ مَا حَاكَ فِي صَدْرِكَ

و بڑہ پس فرمود بڑہ یعنی عمدہ اقسام بر بخشنے است و موجب بڑہ عیلت کہ تہذیب آورد

وَكُرْهُتَ أَنْ يَطْلُعَ عَلَيْهِ النَّاسُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

در سنیہ تو و ناخوش داری کہ واقف شوند مردم بر آن عمل رواہ مسلم

عَبْدُ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وازا عبد اللہ بن عمر رضہ مرویت کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

إِنَّ مِنْ أَحَبِّكُمْ إِلَيَّ أَحْسَنَكُمْ أَخْلَاقًا رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

بدستیکہ از جملہ محبوب ترین شما بوی من نیک ترین شما اند از روئے اخلاق رواہ البخاری

وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وہم از عبد اللہ بن عمر رضہ مرویت گفت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم

إِنَّ مِنْ خَيْرِكُمْ أَحْسَنَكُمْ أَخْلَاقًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

بدستیکہ از جملہ اخیار شما نیک ترین شما اند از روئے اخلاق متفق علیہ

أَبِي الدَّرْدَاءِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وازیابی در دار رضہ مرویت از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

قَالَ إِنْ أَثْقَلَ شَيْءٌ يُوضَعُ فِي مِيزَانِ الْمُؤْمِنِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

فرمود آنحضرت بدستیکہ اگر آن ترین چیزیکہ نہادہ شود در ترازوئے مسلمان روز قیامت

خُلِقَ حَسَنٌ وَإِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ الْفَاحِشَ الْبِذِّيَّ

خبر نیک است و بدستیکہ خدا بیغضی از دشمن سیدار دوزخ و داب گدازندہ و بیجا و بیوگہ کی را

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَائِشَةَ مَرْفُوعًا قَالَتْ سَمِعْتُ

رواہ ترمذی و از عائشہ مرفوعہ مرویت گفت شنیدم

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ الْمُؤْمِنَ

آنحضرت را صلی اللہ علیہ وسلم را کہ می گفت بدستیکہ مسلمان

لِيُذِيرَكَ بِحَسَنِ خُلُقِهِ دَرَجَةً قَائِمُ اللَّيْلِ وَصَائِمُ النَّهَارِ

برگزینی من یا بدستیکہ ملکت در مجاہد نواز از بندہ در شب و روزہ دار بندہ در روز

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ مَالِكٍ بَلَّغَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ

رواہ ابو داؤد و از مالک روایت است کہ رسیدہ است

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بُعِثْتُ لِأَتَمَّ حَسَنِ الْأَخْلَاقِ

اورا کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمودہ بدستیکہ من برای آنکہ بہ تمام بیان کنم و بجاں تمام حسن اخلاق

رَوَاهُ فِي الْمَوْطِئِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَقَالَ قَالَ قَالَ

در روایت در مواعظ و از ابی هریره رضی الله عنه روایت گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا أَنْبِئُكُمْ بِخِيَارِكُمْ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم آیا خبر دهم شما را از گاه برگزیده شما را تا آنکه

قَالُوا بَلَى قَالَ خِيَارُكُمْ أَطْوَلُكُمْ أَعْمَارًا وَأَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا

بیشترین شما چه کسانی گفتند آری خبر ده ما را از فرمود بهترین شما در ازترین شما اند از روی عمر

رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْهُ مَقَالَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و نیکترین شما از روی اخلاق رواه احمد و هم از روی رضی الله عنه روایت که آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا

علیه وسلم فرمود کامل ترین مسلمانان از روی ایمان نیک ترین ایشانند از روی خلق

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالْدَّارِمِيُّ

رواه ابو داود و دارمی

كِتَابُ التَّهْدِي وَالرَّقَاقِ

کتاب در بیان زهد و ریاضت

إِغْلُكُمُ أَمَّا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَيْبٌ لَكُمْ وَوَرَيْنَةٌ وَتَفَاحُرٌ

بدانید آنرا که زندگانی این سراے بازیت پیوده و آرایش و نازیدن میان

بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ

خوشی بسیاری در مالها و فرزندان مانند باران که شفت آورد مزارع را از راسته آن

الْكَفَّارِ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهَيِّجُ فِتْرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا

بستر خشک شود پس بیهی آن راز و تر شده پس گردد و در هم شکسته

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَلَمْ يَكُنْ أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ

ای کسانی که ایمان آورده اید مشغول نگردانید شما را مالها و فرزندانی شما

علم جبر و کسب
علم جزاء و نكال

عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ه

از یاد خدا و ہر کہ کند این پس آن گروہا پشیمانند زیانکاران

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ مِنْ أَرْوَاحِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عِدُوَّكُمْ

اے ایمانداران کہ گرویدہ اید بر ستمگر از زنان شما و فرزندان شما دشمنند

فَاذْكُرُوا هُمُورًا تَعْفُوا وَتَصْفَحُوا أَوْ تَغْفِرُوا إِنْ أَمَّا اللَّهُ غَفُورٌ

برائے شایسته توبہ و اگر عفو کنید و در گذارید و بیامرزید پس بدستی خدا آمرزنده است

رَحِيمٌ إِنَّ أَمْوَالَكُمْ وَأَوْلَادَكُمْ كُفْرَتُهُ وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ه

و مہربانست جز این نیست کہ مالہے شما و اولاد شما آزمایشیست و خدا نزو است مزد بزرگ

فَمَا أَوْتَيْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ

پس آنچه دادہ شود از چیزے پس ہر خورداری زندگانی این سراسرست و آنچه نزد خداست

خَيْرٌ وَأَبْقَى لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ع

بہترست و پایمند تر مآہرا کہ گرویدہ اند و بر پروردگار خویش توکل میکنند

ابْنُ عَبَّاسٍ مَقَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از ابن عباس رضی م روایت کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ الصِّحَّةُ وَالْفَرَاغُ

دو نعمت اند کہ زیان زدہ شوند در ان دو نعمت بسیاری از مردم بے صحت بدن و دوری فراغت

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ الْمُشْتَوْرِ بْنِ شَدَّادٍ مَقَالَ قَالَ سَمِعْتُ

رواہ بخاری و از مشور بن شداد رضی م روایت گفت شنیدم

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَاللَّهُ مَا الدُّنْيَا

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ میگفت بخدا سوگند نیست دنیا در مقابل

فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مِثْلَ مَا يَجْعَلُ أَحَدُكُمْ أَصْبَعَهُ فِي الْيَمِّ

آخرت مگر مانند آنچه کے اندازد بے از شما انگشت خود را در دریا

علم جامع
جزء دوم
در مقابل جواب است

فَلْيَنْظُرْ بِوَجْهِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ جَابِرٍ مَنِ أَنْ رَسُولَ

پس باید که ببیند کچه باز کرد و رواه مسلم و از جابر هم مرویت که آن حضرت

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِمَجْدِي أَسْكَتَ مَتَّى قَالَ آيُكُمْ

صلی الله علیه وسلم گذشت بر برفاله بریده گوش یابی گوشش مرده افتاده گفت برآ

يُحِبُّ أَنْ هَذَا لَهُ يَدْرُهُ فَقَالُوا مَا نُحِبُّ أَنَّهُ لَنَا بَشِيءٌ

حقارت که نام می از شما دوست میدارو که این برفاله مرده را با بدین نام پس گفتند محابه که دوست

قَالَ قَوْلَ اللَّهِ لِلدُّنْيَا أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ مِنْ هَذَا عَلَيْكُمْ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

که باشد را از هیچ چیزه گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس گفت بخدای پرايند نيا خوارتر از خدا و

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَنِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

ازین برفاله که نزد شماست رواه مسلم و از ابی هريره هم مرویت که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

وَسَلَّمَ الدُّنْيَا سَبْعِينَ مِائَةً وَجَنَّةُ الْكَافِرِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

که دنیا بشماره هفتاد و دو جنة کافران را رواه مسلم

وَعَنْ أَنَسٍ مَنِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و از انس هم مرویت گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم

وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مُؤْمِنًا حَسَنَةً يُعْطِي بِهَا فِي الدُّنْيَا

و مسلم بدست میدهد خدا تعالی کم نمیکرداند مسلمان را نیکی را که داد و میشود بسبب آن حسنه در دنیا

وَيُجْزِي بِهَا فِي الْآخِرَةِ وَأَمَّا الْكَافِرُ فَيُطْعَمُ حَسَنَاتٍ

و جزا داده میشود آن حسنه در آخرت و اما کافر را پس خورانیده میشود بسبب نیکی کرده است

مَا عَمِلَ بِهَا لِلَّهِ فِي الدُّنْيَا حَتَّى إِذَا أَفْضَى إِلَى الْآخِرَةِ لَمْ يَكُنْ لَهُ

برای خدا در دنیا تا آنکه چون میرسد به آخرت نمی باشد که جزا داده میشود

حَسَنَةً يُجْزِي بِهَا رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَنِ

حسنه جزا میدهد رواه مسلم و از ابی هريره هم

الحمد لله الذي جعل في كتابه
ما يعلم الاذنين يا تاملوا في
الحق فانكم تفتقدون
وتسعدون به فافعلوا

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُجِبَتْ النَّارُ

مرویت کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم پوشیدہ شدہ است آتش دوزخ

بِالشَّهَوَاتِ وَحُجِبَتْ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ إِلَّا عِنْدَ

بشہوتہا و لذتہا و پوشیدہ شدہ است بہشت بملکاتہا و محبتہا متفق علیہ مگر نزد

مُسْلِمٍ حُفَّتْ بَدَلُ حُجِبَتْ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَرَّةً قَالَ

مسلم انجین حفت برائے محبت معنی ہر دو کیست و از ابی ہریرہ رفع مرویت گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْعَبْدُ مَا لِي

کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ میگوید بندہ مال من یعنی افتخار میکنند دران بدرستی

مَا لِي إِنْ مَالَهُ مِنْ مَالٍ ثَلَاثُ مَا أَكَلْتُ فَأَقْنَى أَوْ لَبَسْتُ فَأَبْلَى

انچہ مرا و راست از مال وی سه چیز است کہ خورد پس سیر کرد اندید آزار یا جامہ کہ پوشید و کهنہ را

أَوْ أَعْطَيْتُ فَأَقْتَنَى وَمَا يَسُوئِي ذَلِكَ فَمَوْذَاهُ وَتَارِكُهُ

آزار یا بخش کرد بکس پس جمع کرد و ہرچہ جز این سه چیز است رونہ است از دست

لِلنَّاسِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَنَسٍ مَرَّةً قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

و گذارندہ است آنرا برائے مردم رواہ مسلم و از انس رفع مرویت گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَّبِعُ الْمَيِّتَ ثَلَاثَةٌ فَيَرْجِعُ أَثَرَانِ

صلی اللہ علیہ وسلم میرود در پے میت سه چیز پس باز میگردود و چیز و باقی میماند و باقی

وَيَبْقَى مَعَهُ وَاحِدَةٌ يَتَّبِعُهُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَعَمَلُهُ فَيَرْجِعُ

در پے میرود و اورا اہل او مال او و عمل او پس باز میگردود

أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَيَبْقَى عَمَلُهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ

اہل و مال وے و باقی میماند و عمل او متفق علیہ و از عبد اللہ

ابْنِ مَسْعُودٍ مَرَّةً قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابن مسعود رفع مرویت گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

از آنکہ جمیع صحت
از آنکہ جمیع صحت

فَإِنَّ كَثْرَةَ الصَّحَابِ ثُبُتُ الْقَلْبُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

زیرا کثیرا رخنہ میسر اند و انرا سخت میگرداند و او را غفلت می آرد و از یاد خدا رواه احمد و ترمذی

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ الْأَوْدِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

و از عمرو بن میمون اودمی مرویت گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِرَجُلٍ وَهُوَ بَعْظُهُ إِنْ غَتِرْتُ خَمْسًا

مرد را در آنجا لیکه آنحضرت پند میگرداند و اگر در آن غنیمت شمار پنج چیز را پیش پنج چیز غنیمت شمار

قَبْلَ خَمْسٍ شَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ وَصِحَّتَكَ قَبْلَ

جوانی بدین از پیری و غنیمت شمار سستی را پیش از بیماری و غنیمت شمار توانگری را پیش

سَقَمِكَ وَغِنَاكَ قَبْلَ فَقْرِكَ وَفَرَاغَكَ قَبْلَ شُغْلِكَ وَ

از فقر و غنیمت شمار فراغ وقت را پیش از مشغول و غنیمت شمار از ننگ گمانی را

حَيَاتِكَ قَبْلَ مَوْتِكَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مُرْسَلًا وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

پیش از دسوت خود روایت کرد ترمذی از روی مرسل و گفت ابی هریره رضی

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلَا إِنَّ الدُّنْيَا

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود آگاه باشید بدینکه دنیا را ندیده شده است از درگاه

مَلْعُونَةٌ قُلُوبُكُمْ مَلْعُونَةٌ مَا فِيهَا إِلَّا ذِكْرُ اللَّهِ وَمَا وَاكَلَهُ وَعَالِمٌ أَوْ مُتَعَلِّمٌ

رحمت و رانده شده است هر چیز که در آن است مگر ذکر خدا و چیز که دوست میدارد و وی تعالی آنرا

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ مِنْ

و عالم متعلم رواه ترمذی و ابن ماجه و از سهل بن سعد رضی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كَانَتِ الدُّنْيَا

مرویت گفت که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم اگر میبود دنیا که برابر باشد نزد خدا باز وی

تَعْدِلُ عِنْدَ اللَّهِ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ مَا سَقَى كَافِرٌ مِنْهَا شَرْبَةً

پیش را نمی توانستید هیچ کافر را از دنیا یک آب خوردنی

۴
محققین در اکثر نسخ بکند
واقع شده و صاحب ابن
بن مالک است بخاکه در اصل تفسیر
واقع شده و آنچه در کتب
غنی عن بیدر لالت میرا در بزم
کعبه حالاکه اسلام از ثبت
نشده و در جامع صحیح
هم عن کعب بن مالک
عن ابیہ واقع شده است
از لغات * * *
۵
نیا که نسخ وین زیاده است
از تباہ کردن هرگز و نقصان را

سَرَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ أَبِي مُوسَى

رواہ احمد و ترمذی و ابن ماجہ و روایت است از ابی موسیٰ

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَحَبَّ دُنْيَاهُ

گفت فرمود آنحضرت علیه السلام کسیکه دوست میدارد و دنیاى خود را

أَصْرَ بِاخْوَتِهِ وَمَنْ أَحَبَّ اخْوَتَهُ أَصْرَ بِدُنْيَاهُ فَانْزِلُوا مَا يَبْقَى

زبان میرساند آفت خود را و سیکه دست میداد آخرت خود را زبان میرساند دنیای خود را

عَلَى مَا يَفْقَهُ رَأَى أَحْمَدُ وَابْنُ يَهُيَى فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ

پس اختیار کنند چیز را که باقی است بر چیز که فانی است و او احمد و بهشتی و در شعب الایمان

أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِعَيْنِ عَبْدِ

و از ابی هریره روایت از آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود لخت کرده شده باد شنبه دینار

الدِّينَارُ وَلَعِنَ عَبْدُ الدِّينِ مَنْ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

و لغت کرده شود بنده درهم رواه ترمذی

كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ مَرَّ عَنْ أَبِيهِ مِنْ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و از کعب بن الکت روایت گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا ذِي عُبَّانٍ جَائِعَانِ أُرْسِلَا فِي غَنَمٍ فَأَقْدَرَا الْمَاءَ

علیہ وسلم نیت کنند و ده گوی گزیننه که فرستاده شدند و گویند ان پس تا بکنند

مِنْ حِرْصِ الْمَرْءِ عَلَى الْمَالِ وَالشَّرَفِ لِدِينِهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

مرگوستن از انرا از حرم مردود سال و حباب مردین دار و اه تریزے

وَالذَّارِبِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ مِنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و ازالہ سے و ازالہ سے مرویت کہ گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّفَقَةُ كُلُّهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا الْبِنَاءَ فَلَا خَيْرَ

عابہ وسلم خلیج گردن ممہ در راہ خداست مگر خرچ در نماے عمارت پس بیت بینی

فِيهِ رَأَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمًا وَنَحْنُ مَعَهُ فَرَأَى ثَبَةً مُشْرِفَةً عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيْرُونَ أَمْدَ رُوزَ دِهَادِ بَدِيمِ بَسِ دِيدِ أَخْفَضَتْ قَبِيَهُ بَلْدَرَا
فَقَالَ مَا هَذِهِ قَالَ أَصْحَابُهُ هَذِهِ لِفُلَانٍ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَادِ
بِسْ فَرَمُودِ حَيْثُ اَيْنَ قَبِيَهُ كَقَنْدِ مَحَابِ اَيْنَ قَبِيَهُ اسْتِ مَرَفْلَانِ كَسْ رَا كَرَا اَنْفَارِ اسْتِ
فَسَكَتَ وَحَمَلَهَا فِي نَفْسِهِ حَتَّى لَمَّا جَاءَ صَاحِبُهَا فَسَلَّمَ
بِسْ أَخْفَضَتْ فَاسْوَغَ لَهَا نَدْنَةً وَلَكِنْ بُوْشِيدِ نَدَانِ حِكَايَتِ رَا دِرْدِلِ خُودِ تَا اَكْمَا اَمْدِ مَحَابِ اَيْنَ
عَلَيْهِ فِي النَّاسِ فَاعْرَضَ عَنْهُ صَنَعَ ذَلِكَ مِرَارًا حَتَّى عَرَفَ
قَبِيَهُ بَسِ سَلَامِ كَرُوْبَرَا أَخْفَضَتْ دَرَمُودِ بَسِ دِي كَرُوَانِيْدِ أَخْفَضَتْ اَزُوِي كَرُوَا أَخْفَضَتْ اَيْنَ فَعْلَ اِجْنَدَا
الرَّجُلُ الْغَضَبَ فِيهِ وَالْاَعْرَاضَ عَنْهُ فَشَكَاهُ ذَلِكَ إِلَى أَصْحَابِهِ
تَا اَكْمَا لَشَاخِ اسْتِ اَنْزُوْشَمِ رَا دَرَا أَخْفَضَتْ اَوْرُو كَرُوَالِي اَزُوِي بَسِ شَكَايَتِ كَرُوَا اَنْزُوَا اَزَا زُو
وَقَالَ وَاللَّهِ اِنِّي لَا اُنْكِرُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
اَصْحَابِ أَخْفَضَتْ وَكَلْتُ اَنْ سَرْدَا اَنْجَدَا سَوَكُنْدِ مَن نَا اَشْنَامِي بَسِ اَنْجُوَا أَخْفَضَتْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
قَالُوا اَخْرِجْ فَرَأَى قُبَّتَكَ فَرَجَعَ الرَّجُلُ إِلَى قُبَّتِهِ فَهَدَمَهَا حَتَّى
كَقَنْدِ كَقَنْدِ اَلْتِ كَبِيْرُونَ اَمْدَا أَخْفَضَتْ بَسِ دِيدِ قَبِيَهُ كَقَنْدِ كَرُوَا بَسِ اِجْوَعُ كَرُوَا اَنْزُوْ بَسِي قَبِيَهُ
سَوْنَهَا بِالْاَعْرَاضِ فَاَخْرِجْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
خُودِ بَسِ نَهْدِمُ كَرُوَا اَنْجَدَا اَكْمَا بَرَاخِ اسْتِ اَنْزَا بَزِيْنِ بَسِ بِيْرُونَ اَمْدَا أَخْفَضَتْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
ذَاتَ يَوْمٍ فَمَكَوْ بِرُوحَا قَالَ مَا فَعَلْتَ الْقُبَّةُ قَالُوا اشْكَى اِلَيْنَا
بَسِ نَدِيْدَانِ قَبِيَهُ رَا كَلْتُ أَخْفَضَتْ اَحْمَشْدَانِ قَبِيَهُ كَقَنْدِ شَكَايَتِ كَرُوْ بَسِي مَحَابِ رُو كَرُوَالِي تَرَا
صَاحِبُهَا اِعْرَاضَكَ فَاَخْبَرْنَا هَدَمَهَا فَقَالَ اَمَا اِنْ كُلَّ
بَسِ خَبَرِ دَاوِيْمِ اَوْرَا اَحْمَشِيْقَتِ مَالِ بَسِ دِيرَانِ كَرُوَا اَنْزَا بَسِ كَلْتُ أَخْفَضَتْ اَكْمَا اَبَشِيدِ

۴ قَبِيَهُ اَبَشِيدِ مَالِ دَرَمُودِ اَنْزُوِي

إِلَّا كَوَاكِبَ اسْتَظَلَّتْ تَحْتَ شَجَرَةٍ ثَوْرًا وَتَرْكِيهَا مَرَاةَ أَحْمَدُ

مگر مانند سواری که سایه حبت زیر درخت پشته پشته رفت و گذشت آن درخت مار و احمدا

وَالْتِّرِمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ مَقَالَ

والترمذی وابن ماجه و از ابی امامه مرویست

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَرَضَ عَلَيَّ سَرِيٌّ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم عرض کرد بر من پروردگار من

لِيَجْعَلَ لِي بَطْنًا مَكَّةَ ذَهَابًا فَقُلْتُ لَا يَدِبُ وَلَكِنْ أَشْبَعُ

که برود اند برای من بطنی مکه طلا پس گفتم بخیر ای پروردگار من ولیکن میخوام

بَوْمًا وَأَجُوعُ يَوْمًا فَإِذَا أَجَعْتُ تَضَرَّعْتُ إِلَيْكَ وَذَكَرْتُكَ

سیر یکایم روزی که گرسنه باشم و چون گرسنه باشم زاری کنم بهی تو و یاد تو را

وَإِذَا أَشْبَعْتُ حَمِدْتُكَ وَشَكَرْتُكَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرِمِذِيُّ وَعَنْ

و چون سیر شوم ستایش تو کنم و سپاس تویم ترا رواه احمد و ترمذی

الْمُقَدَّامُ بْنُ مَعْدٍ يُكَرِّبُ مِنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و روایت است از مقدم بن معد که گفت شنیدم آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا مَلَكَ أَدَمِيَّ وَعَاءٌ شَرًّا مِنْ بَطْنٍ

علیه وسلم را که میگفت که چه مکر و آدمی آوردی را بدتر از شکم من است

يُحِبُّ ابْنُ آدَمَ الْكَلَاتُ يُقْنِ صُلْبَهُ فَإِنْ كَانَ لِاحْتِمَالَةٍ

آدمی را بدمه چند که راست و بد را در انداختن پشت او را پس اگر بخت آدمی که البته بخت

فُلْتُ طَافًا وَكُلْتُ شَرَابًا ثَلْتُ لِنَفْسِي وَرَأَى التِّرِمِذِيُّ

مگر را پس باید که بگردم و بخورم و بنوشم و برای خودم و دیدم ترمذی

وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

رواه ترمذی و ابن ماجه و از ابن عمر مرویست که آنحضرت صلی الله

۱۲۳

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعَ رَجُلًا يَتَجَمَّأ فَقَالَ أَقْبِرُ مِنْ جُشَائِكَ

علیه وسلم شنید مردی را که آروغ میزند پس میگوید آنحضرت کوتا کن از آروغ خود

فَإِنَّ أَطْوَلَ النَّاسِ جُوعًا يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَطْوَلُهُمْ شَبَعًا فِي الدُّنْيَا

دیر که در ازترین مردم از روی گرسنگی روز قیامت در ازترین این است از روی سیر

رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْ أَبِي مُوَيْرَةَ مَعْقَالٍ قَالَ

در دنیا رواه فی شرح السنه و از ابی هریره رها مرویت گفت من بود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ أَوَّلَ مَا يُسْأَلُ الْعَبْدُ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستی که اول پرسیده شدن بنده

يَوْمَ الْقِيَمَةِ مِنَ النَّعِيمِ أَنْ يُقَالَ لَهُ أَلَمْ نَضَعْ جِمْمَكَ

روز قیامت از نعمت اینست که گفته میشود مرا آیا درست نگذاشتیم تن ترا

وَنُزَوِّكَ مِنَ الْمَاءِ الْبَارِدِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

در سیراب نگذاشتیم ترا از آب سرد رواه ترمذی

ابْنُ مَسْعُودٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

و از ابن مسعود مرویت از آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود بنیر و پایهای مردم روز قیامت

لَا تَزُولُ قَدَمَا ابْنِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ خَمْسٍ

یعنی ایستاده و میزدند در بارگاه خداوندی تا آنکه پرسیده میشود از پنج حالت پرسیده میشود از مردی

عَنْ عَمْرِو بْنِ قَيْمٍ أَقْنَاهُ وَعَنْ نَسَائِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ وَعَنْ مَا لَمْ

که در چه کار بسر کردی و پرسیده میشود از جوانی وی که در چه چیز بکشد کردی از آن پرسیده میشود

مِنْ آيِنِ الْكُتْبَةِ وَفِيمَا أَنْفَقَهُ وَمَا ذَا عَمِلَ فِيمَا عِلْمَ

از مال وی که از کج کرد آموزی او و در چه چیز صرف کرد آنرا پرسیده میشود که کار کرد و در چه وقت

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ عَنِ النَّبِيِّ

رواه ترمذی و از عقبه بن عامر رها مرویت از آنحضرت

رواه

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا رَأَيْتَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُعْطِي الْعَبْدَ

صلی الله علیه وسلم فرمود آنحضرت چون بر بینی خدا تعالی را که میدهد بنده را از دنیا

مِنَ الدُّنْيَا عَلَى مَعَاصِيهِ مَا يُحِبُّ فَأَتَمَّهَا وَاسْتَدْرَاجَ ثُمَّ تَلَا رَسُولُ اللَّهِ

با وجود گناهان او یا بدل گناهان او که میکند آنچه دوست میدارد پس نیت آن دادن مکرر است

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ

و مکرر الهی بپسنداند و غیره صلی الله علیه وسلم پس هرگاه که فراموش کردند چیزی را که تذکره شده است باز

أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى إِذَا فَرَّجُوا مِمَّا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً

کشایم بر ایشان در آنکه هر چیزی را از دستهای دنیا تا آنکه چون خوشحال شدند بجزئی که داده شد از نعم گرفتیم

فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ عَنْ أَنَّ رَجُلًا

ایشان را که یکس نگاه ایشان متحیر و نا امید ندرواه احمد و از ابی امامه رضا مرویت کرده است

مِّنْ أَهْلِ الصُّفَّةِ تَوَفَّى وَتَوَكَّ وَبَنَادَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

از اهل صفه مرد گذاشت یک و بنار را پس فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيْتَةً قَالَ تَوَفَّى تَوَفَّى أَخْرَفْتِكَ دِينَادَنِي فَقَالَ

علیه وسلم داعی است گفت ابی امامه پس مرد و میگذاشت دو و بنار را پس فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيْتَانِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَابْنُ هَبَّانٍ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم دو دلخ اند رواه احمد و ابن هبّان

فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ أَنَسٍ مَعْقِلٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

فیه شعب ایمان و از انس رضا مرویت گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ مِنْ أَحَدٍ يَمْشِي عَلَى الْمَاءِ إِلَّا ابْتَلَتْ قَدَمَاهُ

علیه وسلم آیا هست هیچیک که برود بر آب مگر آنکه تر گردد پایهای او گفتند

قَالُوا إِلَّا يَأْتِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَذَلِكَ صَاحِبُ

نیت ای رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود آنحضرت اینچنین صاحب

الدُّنْيَا لَا يَسْلَمُ مِنَ الذُّنُوبِ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

و دنیا سلامت نیماند از گناهان البسته رواه بیهقی فی شعب الایمان

وَعَنْ جُبَيْرِ بْنِ نَفِيرٍ مَرْسَلًا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و از جبیر بن نفیر مرویت بطریق مرسل گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أُوحِيَ إِلَيَّ أَنْ أَجْمَعَ الْمَالَ أَوْ أَكُونَ مِنَ التَّاجِرِينَ

علیه وسلم وحی کرده شد به من که جمع کنم مال را و باشم از بازرگانان و سوداگران

وَلَكِنْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنْ سَبِّحَ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَ كُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ

ولیکن وحی کرده شد به من که دائم اوقات ب تسبیح و تحمید و عبادت و حضور من بجا و مشغول

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَقَّ يَأْتِيكَ الْيَقِينُ رَوَاهُ فِي شَرْحِ الشُّعْ

بالحکم و عبادت کنم پروردگار خود را تا آنحضرت روایت کرد در شرح شصت

وَأَبُو نَعِيمٍ فِي الْحَلِيَّةِ عَنْ أَبِي مُسْلَمٍ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مِمَّنْ

و ابونعیم در حلیه از ابی مسلم و از ابی هریره رضا

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا

مرویت گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسی که طلب کند دنیا

حَلَالًا اسْتَعْفَا عَنْ الْمُسْئَلَةِ وَسَعِيَ عَلَى أَهْلِهِ وَتَعَطُّفًا

و اسباب آنرا از او جدا کرد و استعاضا از سوال و سعی بر اهل و عیال خود و از برای همه بانی کردن

عَلَى جَارِهِ لَقِيَ اللَّهَ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَوَجْهُهُ مِثْلُ الْقَمَرِ

بر روی خود پیش آید خدا تعالی روز قیامت حال آنکه روی او مانند ماه در شب چهارده

لَيْلَةِ الْبَدْرِ وَمَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا حَلَالًا لَا مُكَاثَرَةً مُفَاخِرَةً مُرَائِيًّا

و کسی که طلب کند دنیا را از روی حلال و بی کثرت و بی افتخار و بی ریاکاری

لَقِيَ اللَّهَ تَعَالَى وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

و زیاده کننده است ملاقات میکند خدا را و حال آنکه خدا خشمگین است بآنگاه که از بیعتی و دوستی

وَأَبُو نَعِيمٍ فِي الْحَلِيَّةِ وَعَنْ عَائِشَةَ نَزَّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و ابو نعیم در حلیہ و از عائشہ رضی اللہ تعالیٰ عنہا روایت است از رسول خدا صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الدُّنْيَا دَارُ مَنْ لَا دَارَ لَهُ وَفَالٍ مَنْ لَا مَالَ لَهُ

علیه و سلم کفرمود دنیا درستی است که نیست و دار مردار و دنیا مال کسی است که نیست

وَلَهَا يَجْمَعُ مَنْ لَا عَقْلَ لَهُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَابْنُ أَبِي شَيْبَةَ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

مراود مال و برای جمع میکند مال را کسی که نیست عقل او را رواه احمد و ابی شیبہ در شعب ایمان

وَعَنْ عَلِيٍّ مَرَّقَالَ ارْتَحَلَتِ الدُّنْيَا مَذْبُورَةً وَارْتَحَلَتِ الْآخِرَةُ

و از علی رضی اللہ عنہ روایت کوی کرده است دنیا در حالیکه پشت رنده است و کوی

مُقْبِلَةً لِكُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمْ كَابْنُونَ فَكُونُوا مِنْ أَبْنَاءِ الْآخِرَةِ

کرده است آخرت را حالیکه روی آورنده است بپا هر یکی را از ان فرزندان است پس شیدا

وَلَا تَكُونُوا مِنْ أَبْنَاءِ الدُّنْيَا فَإِنَّ الْيَوْمَ عَمَلٌ وَلَا حِسَابَ وَغَدًا

آخرت و نباشید از انبای دنیا زیرا که امروز عی در دنیا عمل است و نیست و حساب بودا

حِسَابٌ وَلَا تَعْمَلْ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي تَرْجَمَةِ بَابٍ وَعَنْ

حساب است و نیست عمل روایت کرد بخاری در ترجمه باب

أَبِي هُرَيْرَةَ مَرَّقَالَ إِذَا مَاتَ الْمَيِّتُ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ

و از ابی هریره رضی اللہ عنہ روایت بطریق اربع یعنی میرسانید این حدیث را با محضرت گفت الملائکة و مرود

مَا قَدَّمَ وَقَالَ بَنُو آدَمَ مَا خَلَفَ رَوَى الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

میرود آدمی میگردد و میرسد و بنو آدام چه پیش فرستاد و آن میت و سید فرزندان آدم چه پس از آن

وَعَنْ مَالِكٍ مَرَّقَالَ لَقْنَانٌ قَالَ لَا بَنِيَّ يَا بَنِيَّ إِنَّ النَّاسَ

از مال روایت میرسد و شعب ایمان و از امام مالک روایت است که لقمان گفت که بپس منم فرزندان ای پسر

قَدْ تَطَاوَلَ عَلَيْهِمْ مَا يُوعَدُونَ وَهُمْ إِلَى الْآخِرَةِ صِرَاعًا يَذْهَبُونَ

برسیدند و میان جمعی دراز افتاد و بر ایشان مدت میرسد و عده کرده شد و ایشان بوی آخرت میزنند

۴
خبر نبی و صحابه

۱۲۷

۱۲۸

وَأَنَّكَ قَدِ امْتَدَّ بَرَتَ الدُّنْيَا مِنْذُ كُنْتَ وَاسْتَقْبَلْتَ الْآخِرَةَ

و بدستیکه تو ای سرک من بقیق تو پشت داده و بیار از ابتدا یک پیداشده دروی آورده

وَأَنَّ دَارَ السَّيْرِ إِلَيْهَا أَقْرَبُ إِلَيْكَ مِنْ دَارِ تَخْرُجُ مِنْهَا

آخوت رلد برسیکه سرک که تو میروی بوی آن قریب است بوی تو از سرایکه بیرون می آئی تو از

رَوَاهُ رَزِينٌ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

رواه رزین و از عبد الله بن عمرو روایت که آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَدْبَعُ إِذَا كُنَّ فِيكَ فَلَا حَلِيكَ

صلی الله علیه وسلم فرمود چهار ضلعت اند که چون یافته نشوند در تو پس مفر نیست

مَا فَاتَكَ الدُّنْيَا حِفْظُ أَمَانَةٍ وَصِدْقُ حَدِيثٍ وَحُسْنُ

از انوقت شدن دنیا اول آنکه امانت در حقوق رب و حقوق عباد دوم راستی در سخن سوم نیک

خَلِيقَةٍ وَعِفَّةٍ فِي طَعْمَةٍ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَابْنُ أَبِي شَيْبَةَ وَابْنُ

طبری و درست فطری چهارم پارسای در لقمه رواه احمد و بیہقی در شعب ایمان

وَعَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ

و روایت است از ابی ایوب انصاری رفته گفت آمد مردی بوی آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عِظْنِي وَأَوْجِزْ فَقَالَ إِذَا مِتُّ

صلی الله علیه وسلم پس گفت ای ایمن من بگو و بگو و بگو پس فرمود

فِي صَلَاتِكَ فَصَلِّ صَلَاةَ مُؤَدِّعٍ وَلَا تَكَلِّمْ بِكَلَامٍ تَعْذِرُ مِنْهُ

آنحضرت چون بگذاری نماز خود پس بگو آنچه کار مخفی که و دایر کننده است که سخن که محتاج لای بعد از

غَدَاوًا جَمِيعَ الْإِبَاسِ جَمًّا فِي أَيْدِي النَّاسِ وَكُنْ مُعَاذِيرَ جَبَلٍ

از ان فردا از هر کس که بیایدی از هر یک دست او و بگو و بگو کن از ایشان

قَالَ لَمَّا بَعَثَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْيَمَنِ خَرَجَ

و از معاذ بن جبل مرویت بر گاه که فرستاد آنحضرت معاذ را بزمین بعد از فداء و بیرون

اینکه در جمیع امور انداخته
نفس خود را به تن باطن
تو را در خدا بستن باطن
با نیکه باند که حیات او را
دینش را در دست آورست که
در نهضت کمال خود را
عاشق خود را در دست آورست
عاشق از جمیع بختی تقسیم
و فرمود بگو ۱۲ از لغات

مَعَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوصِيهِ وَمَعَاذُ

آمد آنحضرت صلی الله علیه وسلم بشایسته و در حالیکه وصیت میکرد

رَاكِبٌ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْشِي تَحْتَ

آنحضرت او را و معاذ را سوار بر شتر بود و پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم پیاده میرفت زیر

رَأْسِهِ فَلَمَّا فَرَغَ قَالَ يَا مَعْزُودُ إِنَّكَ عَسَى أَنْ لَا تَلْقَانِي

سوار می معاذ پس هرگاه که فارغ گشت آنحضرت از وصیت فرمود ای معاذ بدو شاید که تو نزد من

بَعْدَ عَامِي هَذَا وَلَعَلَّكَ أَنْ تَمُرَّ بِمَسْجِدِي هَذَا وَقَبْرِي

که تو در نیایی مرا بعد از سال عمر من که اینست و شاید که تو میگذری باین مسجد من و قبر من پس

فَبِكِي مَعْزُودُ جَسَعًا لِفِرَاقِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مگر بیت معاذ از جهت جزع و اندوه فراق آنحضرت صلی الله علیه وسلم

ثُمَّ انْتَفَتَ فَأَقْبَلَ بِوَجْهِهِ نَحْوَ الْمَدِينَةِ فَقَالَ إِنَّ أَوْلَى

پس مگر بیت و روی آورد و آنحضرت بجنب مدینه سوره پس فرمود متصل ترین مردم

النَّاسُ بِي الْمُنْتَقُونَ مَنْ كَانُوا وَحَيْثُ كَانُوا رَأَوْهَا أَحَدُ

بمن پر هیزگار مانند هر کسایکه باشند و هر جائیکه باشند روایت کرد این هر دو حدیث را احمد

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَوْلَى أَبِي خَلَادٍ مِنْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ

و مرویت از ابی هریره رزمه و از ابی خلاد رزمه که آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا رَأَيْتُمُ الْعَبْدَ يُعْطَى مِنْ هَذَا

صلی الله علیه وسلم فرمود چون ببینید بنده را که داده میشود او را بی رغبتی در دنیا

فِي الدُّنْيَا وَقِلَّةٌ مِنْطِقٍ فَاقْتَرِبُوا مِنْهُ فَإِنَّهُ يُلْقَى الْحِكْمَةَ

و کم سخن و خاموشی پس نزدیک او را نزد بندگان بفرستید تعلیم کرده میشود آن بنده را حکمت

رَأَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شَعْبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ

روایت کرد این بیهقی را بیعتی در شعب الایمان و از عبد الله بن

عمر مرقال اخذ رسول الله صلى الله عليه وسلم بمنكبي

عمر رضی اللہ عنہ گرفت بہیمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم بازو سے من

فقال كن في الدنيا كأنك غريب أو كعابر سبيل و كان

پس فرمود باش در دنیا چنانکہ گویا در شہرے غریب یا پھورہ گذرے و بود

ابن عمر يقول اذا اميت فلا تنتظر الصبح واذا

ابن عمر رضی اللہ عنہ میگفت کہ چون شب کنی پس انتظار کن صبح را و چون صبح کنی

اصبحت فلا تنتظر المساء وخذ من صحتك لمريضك

پس انتظار کن شب را و بگیر از تندرستی خود برای بیمار خود و بگیر از زندگانی خود

ومن حياتك لموتك رواه البخاري

برائے مرگ خود رواہ بخاری

باب فضل الفقراء

باب در فضل فقرا

ولا تطرد الذين يدعون ربهم بالغدا والعشي

و مران آنازا کہ میخوانند بہ در دگر خویش را امداد و شبانگاہ میخوانند

يريدون وجهه ما عليك من حاسبهم من شيء

ذات خدا را نیست بر تو از حساب ایشان چیزی و نیست

وما من حسابك عليهم من شيء فتطرد هؤلاء

از حساب تو بر ایشان چیزی پس برانی ایشان را پس باشی از ستمکاران

من الظالمين للفقراء المهاجرين الذين اخرجوا من

وہرے درویشان و ہجرت کنندگان آنانکہ بیرون کردہ شدند از سرزمین

ديارهم واموالهم سويتغون فضلا من الله ورضوانا

شان و مالہا سے ایشان میجویند افزون فضل از خدا و خوشنودی

علم جزاء رکوع ۱۱
علم جزاء رکوع ۱۱

وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ وَلَوْ لَا

و یا وی میکنند خدا را و فرستاده او را اگر کرده ایشانند راست گوین و اگر نه که باشند

أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَّجَعَلْنَا لَنْ يَكْفُرَ بِالرَّحْمَنِ

مردمان گروه یک هرگز نمیکرد ایم براے آنکه نمیکرد بر رحمن

لِيُؤْتِيَهُمْ سُقْفًا مِنْ فِضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ

مرغانهای ایشان را سقفها از نقره و نردبانها که بران بر آیند

وَلِيُؤْتِيَهُمْ آبًا بَاسًّا رَّا عَلَيْهَا يَتَكَبَّرُونَ وَنُزُوجًا مُّ

و در خانه های ایشان را درم و بختها بران تکیه کنند و زینت و نیت هم بران

وَإِنْ كُلَّ ذَلِكِ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ

مگر بخوردارے زندگانی این سراے و آخرت نزد پروردگار تو براے

لِلْمُتَّقِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

بر پیغمبرانست مردیت از ابوهریره رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَبِّ اشْعَثْ مَذْقُوعٌ بِالْأُيُوبِ وَأَقْسَمَ

علیه وسلم باز و لیدیه موے گرد آوده رانده شد از درما جهت حقارت اگر سوگند خود بر خدا

عَلَى اللَّهِ لَا بَرَّةَ رَأَى مُسْلِمًا وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ قَالَ

هر کینه راستگو میکند وی تعالی او را در سوگند رواه مسلم و از عبد الله بن عمرو رض مردیت کفرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ فَقَرَاءَ الْمُهَاجِرِينَ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدستیک فقرای مهاجران

يَسْبِقُونَ الْأَغْنِيَاءَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِلَى الْجَنَّةِ بَارِيعِينَ خَرِيفًا

پیشین میکنند تو انگران را روز قیامت بوسے بهشت بی چل سال

رَأَى مُسْلِمًا وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

رواه مسلم و از ابوهریره رض مردیت گفت فرمود آنحضرت

جزء ۲ رکوع ۱۱۵

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُ الْفُقَرَاءُ الْجَنَّةَ قَبْلَ الْأَغْنِيَاءِ

صلی اللہ علیہ وسلم درمی آید فقیران بهشت را پیش از ثروتمندان

بِحَسْبِ مِائَةِ عَامٍ نِصْفَ يَوْمٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ

به پانصد سال که نیم روز است از روزی که نزد پروردگار است رواه ترمذی

قَالَ لَقَدْ رَأَيْتُ سَبْعِينَ مِنْ أَصْحَابِ الصُّفَرَةِ مَا فِيهِمْ جُلٌّ عَلَيْهِمْ رَأَوْا

و از ابی هریره رضی اللہ عنہ روایت گفت به تحقیق دیدم هفتاد نفر از اصحاب صفر که گشت از ایشان را

إِمَّا انْتَرَوْا أَوْ مَا كَسَاءُ قَدَرِ بَطْوَانِي أَعْنَأَقِمُ مِنْهَا مَا يَبْلُغُ نِصْفَ

که بروی جاوری باشد بلکه یا از ناری بود یا کلبه که تحقیق بر سینه بودند و در دهنهای خود پس بعضی از آنها

السَّاقِينَ وَمِنْهَا مَا يَبْلُغُ الْكُفَّينِ فَيَجْمَعُهُ بِيَدِهِ كَرَاهِيَةً

میرسیدند بهر دو ساق را و بعضی از آنها میرسیدند بهر دو تنگ کس که در دست آورده اند از بهشت خود را

أَنْ تَوِي عَوْنَهُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ

ناخوش داشتند آنکه دیده خود را ندانم شرمگاه آورده اند از بخاری و عبد الرحمن

الْجُبَلِيُّ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو وَسَأَلَهُ جُلٌّ قَالَ لَسْنَا

چون گفت شنیدم عبد الله بن عمرو را و ما را نماند تحقیق پرسید و او را در گفت آنکه ما را نیستیم

مِنْ فُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ إِنَّكَ إِحْمَرَةٌ تَأْوِي

ما را از فقیران مهاجران پس فرمود او را عبد الله آیا مرتازان است که جا میگیری

إِلَيْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ إِنَّكَ مَسْكَنٌ تَسْكُنُهُ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأَنْتَ

با او گفت آری هست گفت عبد الله آیا مرتزاهای مسکونت که میباشی و در آنجا میزیستی

مِنَ الْأَغْنِيَاءِ قَالَ فَإِنِّي خَادِمٌ قَالَ فَأَنْتَ مِنَ الْمُلُوكِ

مسکن گفت عبد الله پس تو از ثروتمندان ای گفت آن مرد مرا خدمتکار ترستی گفت عبد الله پس تو

قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ وَجَاءَ ثَلَاثَةٌ نَفَرًا إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو

از پادشاهانی گفت عبد الرحمن و آمدند سه کس بسوی عبد الله بن عمر

وَأَنَا عِنْدَهُ فَقَالُوا يَا أَبَا جَعْفَرٍ وَاللَّهِ مَا نَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ لَا نَفَقَةَ

ومن نزد وی بودم پس گفتند یا اباجعفر خداوند تو را نمیتوانیم بچیز بزرگ خرج و نه بر سواری

وَلَا ذَاتَ بَيْتٍ وَلَا مَتَاعٍ فَقَالَ لِمَ لَمْ تَأْتُوا شَيْئًا أَنْ شِئْتُمْ رَجَعْتُمْ

چار پایه و نه از اسباب دیگر گفت عبداللہ چه خواستید شما اگر میخواہید باز می آئید شما بوی ما

إِلَيْنَا فَأَعْطَيْنَاكُمْ مَا يَسَّرَ اللَّهُ لَكُمْ وَإِنْ شِئْتُمْ ذَكِّرْنَا أَمْرَكُمْ

پس میبستم شما چیزی که آسانی کرد اند خدا تعالی برای شما اگر میخواہید ذکر کنیم قصه شما را

للسُّلْطَانِ وَإِنْ شِئْتُمْ صَبِرْتُ فَوَافِي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ

برای پادشاه و اگر میخواہید صبر کنید زیرا که من شنیده ام پیغمبر خدا مرا

يَقُولُ إِنَّ فُقَرَاءَ الْمُهَاجِرِينَ يَنْبَغِي أَنْ يَسْبِقُونِ الْغَنِيَاءَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

که میگفت بر سبیل فقیران مهاجران پیشنی میبایند توانگران را روز قیامت

إِلَى الْجَنَّةِ بَأْسَ بَعْضِينَ خَوْفًا قَالُوا إِنْ أَنْصَبْنَا لَأَسْأَلَ شَيْئًا

بوسه بہشت بچند مال گفتند آنجماعت پس تحقیق ما صبر میکنیم و نخواہیم چیزی را

مَرَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ أَمَرَ فِي خَلِيلِي بِسَبْعِ

روایت کرد از اسلم و روایت است از ابی ذر کہ گفت امر کرد مرا در آن حال من که محقر

أَمَرَ فِي حُبِّ الْمَسَاكِينِ وَالِدُنُو مِنْهُمْ وَأَمَرَ فِي أَنْ أَنْظُرَ

است بہفت محبت اول امر کرد بدوستی مسکینان و نزدیک شدن از ایشان دوم امر کرد مرا

إِلَى مَنْ هُوَ دُونِي وَلَا أَنْظُرَ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقِي وَأَمَرَ فِي أَنْ أَصِلَ

کہ نظر کنم بوسه کسیکہ فرو دین من است و نظر نکنم بسوی کسیکہ بالای من است یعنی در دنیا دوم امر کرد مرا وصل

الْوَحِمَ وَإِنْ أَذْبَرْتُ وَأَمَرَ فِي أَنْ لَا أَسْأَلَ أَحَدًا شَيْئًا

اگر چہ بخت و بختہ است یعنی صاحب رحم و جہاد امر کرد کہ سوال کنم از هیچ کس چیزی را بچشم امر کرد

وَأَمَرَ فِي أَنْ أَقُولَ بِالْحَقِّ وَإِنْ كَانَ مَرًّا وَأَمَرَ فِي أَنْ لَا أَخَافَ

کہ بگویم حق و امر کنم بدان اگر چه باشد بخ و نا خوش آیند و ششم امر کرد مرا کہ نہ ترسم در دین خدا

فِي اللَّهِ لَوْ مَ لَا يَكُونُ وَأَمْرِي أَنْ أَكْثَرُ مِنْ قَوْلٍ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ

ملاست کردن هیچ ملاست کننده را و بستم امر کرد مرا که بسیار گویم لاحول ولا قوه

إِلَّا بِاللَّهِ فَإِنَّهُمْ مِنْ كُنْزٍ تَحْتَ الْعَرْشِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ

ابا لند را پس بدستیکه این کلمات یا این هفت خصلت از نبی است زیر عرش روایت است از احمد

عُمَرُ بْنُ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

ورایت است از عمر بن شعیب او روایت میکند پدر خود و پدرش جد او و از حضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَصَلَتَانِ مَنْ كَانَتْ فِيهِ كَتَبَهُ اللَّهُ شَاكِرًا

علیه وسلم فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم خصلت اندک هر کس باشد از آن خصلت در آن بنویسد

صَابِرًا مَن نَظَرَ فِي دِينِهِ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَهُ فَاقْتَدَى بِهِ

صبر کننده کسیکه نظر کند در دین خود بر کسی که بالا اوست پس اقتدا کند بر او و کسیکه نظر کند

وَنَظَرَ فِي دُنْيَاهُ إِلَى مَنْ هُوَ دُونُهُ فَحَمَدَ اللَّهَ عَلَى مَا فَضَّلَهُ اللَّهُ

در دنیای خود کسیکه فرو شود و دنیا پس ستایش کند خدا را بابرصفت دادن مراد را خدا تعالی

عَلَيْهِ كَتَبَهُ اللَّهُ شَاكِرًا صَابِرًا وَمَن نَّظَرَ فِي دِينِهِ إِلَى مَنْ هُوَ

بر او نظر کند و دنیا را خدا را شکر گویند و کسیکه نظر کند در دین خود بر کسی که بالا اوست

دُونَهُ وَنَظَرَ فِي دُنْيَاهُ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَهُ فَاسْتَفَادَ مِنْهُ

اوست و نظر کند در دنیا خود بر کسی که فوق اوست پس اندک خود بخیر کند و فایده او را از دنیا نگیرد

لَمْ يَكُتِبْهُ اللَّهُ شَاكِرًا وَلَا صَابِرًا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

خدا شاکر او را و نه صبر کننده روایت کرد آن را ترمذی و روایت است

عَلِيٍّ مِنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ رَضِيَ

از علی رضی الله عنه گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم کسیکه راضی شد

مِنَ اللَّهِ بِالْيُسْبُرِ مِنَ الرِّزْقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِالْقَلِيلِ مِنَ الْعَمَلِ

از خدا باندک رزق راضی گردد خدا باندک کار از او باندک از عمل

وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَرَوَيْتُ رِسْتِ از ابن عباس رضی اللہ عنہما گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ مَنْ جَاعَ أَوْ احْتَاجَ فَكَلِمَةُ النَّاسِ كَانَ حَقًّا عَلَى

وسلم کہ یکہ گرسنہ شود یا محتاج شود کلمہٴ مردم بر او حق باشد لازم بر

اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَرْزُقَهُ رِزْقَ سَنَةٍ مِنْ حِلَالٍ رَوَاهُمَا

فضل خدا کہ برساند او را روزی یکسال از وجہ طلال روایت کرد این بہر دو حدیث را

الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ لَبِيدٍ مَعَهُ

بیہقی در شعب الایمان و روایت است از محمد بن لبید رضی اللہ عنہ

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اثْنَتَانِ يَكْرَهُهُمَا

تحقیق کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ دو خصلت است کہ ناخوش دارد

ابْنُ آدَمَ يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَالْمَوْتُ خَيْرٌ لِلْمُؤْمِنِ مِنَ الْفِتْنَةِ

آدم را آدمی بیکہ ازان مردن است و حال آنکہ موت بہتر است مسلمان را از فتنہ گرفتار

وَيَكْرَهُ قِلَّةَ الْمَالِ وَقِلَّةُ الْمَالِ أَقْدَلُ لِلْحِسَابِ رَوَاهُ أَحْمَدُ

دو کلمی مال و حال آنکہ کمی مال کمتر است محاسب را بچشم بہتر است مرسلان را رواہ احمد

وَعَنْ قَتَادَةَ بْنِ النُّعْمَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و روایت است از قتادہ بن النعمان رضی اللہ عنہما کہ آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا حَمَاهُ الدُّنْيَا كَمَا يَظَلُّ

علیہ وسلم فرمود چون دوست دارد خدا تنہا بخدمت خود را منع میکند او را دنیا چنانکہ

أَحَدُكُمْ يَحْمِي سَقِيمَهُ الْمَاءَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

میکرد و یکی از شما کہ منع میکند ہمہیز میزند یا خود را از آب روایت کرد آنرا احمد و ترمذی

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و روایت است از عبد اللہ بن عمرو رضی اللہ عنہما گفت فرمود رسول اللہ صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الدُّنْيَا يَجْنُ الْمُؤْمِنُ وَسِنَّتُهُ وَإِذَا فَارَقَ الدُّنْيَا

علیه وسلم دنیا زندانتی است که هر سال او قحطی است و وقتیکه بگذارد دنیا را

فَارَقَ السَّيِّئَ وَالسَّيِّئَةَ سَرَّوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْ

گویی میگذارد و زندان و قحطی را روایت کرد از شرح سنه در روایت است

أَيُّ هُرْيُوتَةٍ مَقَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از ابی هریره رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

لَا تَقِيطَنَّ فَاجِرٌ ابْنُ عَمَةٍ فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا هُوَ لِاقٍ بَعْدَ

عنبه کن فاسق را سمحت دنیاوی که دارد زیرا که در نمی یابی که چه چیز پیش آید است بعد از آنکه

مُوتِهِ إِنَّ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ قَاتِلًا لَا يَمُوتُ يَعْنِي النَّاسَ رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ

بدر سببیک مرد فاجر را نزد خدا سخت کشنده است میخیزد از قاتل آنرا در شرح روایات در شرح

وَعَنْهُ مَقَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وهم از وی رض روایت گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

إِذَا انْظُرَ أَحَدُكُمْ إِلَى مَنْ فَضَّلَ عَلَيْهِ فِي الْمَالِ وَالْخَلْقِ فَلْيَنْظُرْ

چون نظر کنی یکی از شما ببری کسیکه زیاده تر داده شده است از هر یک بر وی در مال و صورت

إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلُ مِنْهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ

پس باید که نظر کنی ببری کسیکه آنرا پستتر از دست تو نظر گوید متفق علیه و در روایتی از مسلم

قَالَ انْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلُ مِنْكُمْ وَلَا تَنْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكُمْ

ایچنین آمده است گفت آنحضرت نظر کن ببری کسیکه پایین تر است از مرتبه شما و نظر نکنید

فَهُوَ أَحَدُكُمْ أَنْ لَا تَزْدَرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَعَنْ

بری آن کسیکه بالای شماست و در مرتبه پس این سزاوارتر است شما را که خود را بابت نعمت الهی اندر نیارید

مِصْعَبُ بْنُ سَعْدٍ قَالَ رَأَى سَعْدًا أَنَّهُ فَضَّلَهُ عَنْ دُونِهِ

است بر شما و روایت است از مصعب بن سعد رض گفت دانست که آن بزرگوار را در فضل است

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ تَصْرُونَ

فردست از ضعفای مسلمانان پس فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم از برای دفع عجب و لغت

وَتَرْفُونَ إِلَّا بِضَعْفَائِكُمْ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ

داود یشود شمارا در زرق و دود یشود شمارا مگر بہرکت ضعیفان شما اندر رواہ البخاری

أُمِّيَّةُ ابْنِ خَالِدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ أُسَيْدٍ مِمَّنْ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

در روایت ست از امیہ بن خالد بن عبد اللہ بن اسید رضی اللہ عنہما از آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يَسْتَفْتِي بِضَعَالِكَ الْمُهَاجِرِينَ

علیہ وسلم کہ بود آنحضرت مہ طلب فتح و لغت میکرد از ضعیفان و مہاجران

رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ

رواہ فی شرح السنۃ

بَابُ الْأَمَلِ وَالْحَرَصِ

باب در امل و حرص

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ وَلَا تَمُدَّنَّ

و اگر نہ تمسید آنچه افزودنی دادہ خدا بدان برخی را از شمار برخی و باز نہ کش چشہا

عَيْنَيْكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَاهُ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفِثْنَهُمْ

خود را بہوے آنچه بہ طور وار کردیم بان جفتہای از ایشان تا زنی زندگانی این سر کشا بیازنایم

فِيهِ وَبِمَنْزِلِ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَنْتُمْ عَنْ أَنْتُمْ قَالَ خَطُّ النَّبِيِّ

ایشان را در ان دور و دور کردگار تو بہترست و پانیدہ تر روایت ست از انس کہ گفت نبی

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطُّوطًا فَقَالَ هَذَا الْأَمَلُ وَهَذَا أَجَلُهُ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم چند خط پس فرمود کہ این خط امل است و این خط اجل

فَبَيْنَمَا هُوَ كَذَلِكَ إِذَا جَاءَهُ الْخَطُّ الْأَقْرَبُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

اوست پس وداشای آنکہ آدمی بچینست بگاہ رسید امل ورا خط اجل کہ نزدیک است

۱۴ خزہ رکوع
۱۵ خزہ رکوع

وَعَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَهْرُمُ ابْنُ

دوم روایت است از انس گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم پیر میگرد

أَدَمَ وَلَشِبُّ مِنْهُ اثْنَانِ الْحِرُّ عَلَى الْمَالِ وَالْحَرُّ عَلَى الْعَمَلِ

آدمی و جوان میگرد و دو چیز بپیر شدن بر کثرت مال و دوم حرص بر درازی عمر

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى

متفق علیہ و روایت است از ابی ہریرہ رضی اللہ عنہما گفت فرمود آنحضرت

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْذِرُ اللَّهَ إِلَى أَمْرِ أَخْرَاجَهُ حَتَّى يُلْغَهُ

صلی اللہ علیہ وسلم بخدا داشت خدا تعالی بابت عذر را از مردی که مہلت داده اجل در

سِتِّينَ سَنَةً رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ مِمَّنْ

تا آنکہ رسانید او را بیست و شصت سال رواہ البخاری و روایت است از ابن عباس

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ كَانَ ابْنُ آدَمَ وَادِيَانِ

از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود اگر بودی مراوی را دو وادے

مِنْ مَالٍ لَا يَبْتَغِي تَالِثًا وَلَا يَمْلَأُ جُوفَ ابْنِ آدَمَ إِلَّا التُّرَابُ

از مال هر آئینہ طلب میگرد و سوم را و پنهانی کند جوف آدمی را اگر خاک و رجوع بر حجت

وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ تَابَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ

میکنند خدا تعالی بر هر که میخواند متفق علیہ و روایت است از ابن عمر رضی اللہ عنہما

قَالَ أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِبَعْضِ جَسَدِي

گفت گرفت رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم بپنج تن یا رومے من

فَقَالَ كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ مَرُوحٌ يُسْأَلُ وَعَدَّ نَفْسَكَ

پس گفت باش در دنیا چنانکہ گویا غریب یا روم گذری و بشمار خود را

مِنْ أَهْلِ الْقُبُورِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو مِمَّنْ

از مردگان رواہ البخاری و روایت است از عبد اللہ بن عمرو رضی اللہ عنہما

قَالَ مَرَّ بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا وَأُرِّي

گفت بگذشت آنحضرت صلی الله علیه وسلم بر او حالاکه من وادرس کل اندود

نُطِيتُ شَيْئًا فَقَالَ مَا هَذَا يَا عَبْدَ اللَّهِ قُلْتُ شَيْءٌ نُصَلِّحُهُ

یکدیگر چیز را پس گفت آنحضرت چه کار میکنی ای عبد الله گفتم چیز نیک است

قَالَ الْأَمْرُ أَسْرَعُ مِنْ ذَلِكَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

که اصلاح میکنم او از تو آنحضرت کارش تاب ترست ازین یعنی بیرون آمدن از دنیا رواد احمد و ترمذی

وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از ابن عباس رفته که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

كَانَ يُهْرِيقُ الْمَاءَ فَيَتِمَّمُ بِالتُّرَابِ فَقَوْلُ يَارَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الْمَاءَ

میرنجخت آب را یعنی بول میکرد پس ترمیم کرد بخاک پس میگفتم یا رسول الله بدرستی که

مِنْكَ قَرِيبٌ يَقُولُ مَا يَدْرِي نِي لَعَلِّي لَا أَتْلُغُهُ رَوَاهُ فِي شَرْحِ الشُّعْرِ

آب از تو نزدیک است میگفت آنحضرت چه درمی یابم مرا یعنی چه دالم که شاید ترسم من آب را

وَابْنُ الْجَوَازِيِّ فِي كِتَابِ الْوَفَاءِ وَعَنْ أَبِي مُرَيْسَةَ

روایت کرد این حدیث را در شرح ستوده ابن جوزی در کتاب وفاء و روایت است از ابی هریرة

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْمَارُ أُمَّتِي

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم اکثر عمرها است

مَا بَيْنَ السَّيِّئِينَ إِلَى السَّيِّئِينَ وَأَقَلُّهُمْ مَنْ يَجُوزُ ذَلِكَ

من میان شقیان کمتر است و کمتر کسی است که بگذرد از هفتاد روایت کرد

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ مِنْ

این حدیث را ترمذی و ابن ماجه و از سفیان ثوری روایت

قَالَ لَيْسَ الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا بَلِّسَ الْغُلِيظُ وَالْخَشْنُ فِي أَكْلِ الْجَشِيبِ

گفت سفیان ثوری نیت زهد در دنیا بپوشیدن جامه سبزه و خوردن غلیظه

این حدیث در کتاب
الغنیة فی فضائل
الانبياء و صلوات
الله علیهم و آله
و سلم

إِنَّمَا الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا قَصْرُ الْأَمَلِ وَأَهْلُ فِي شَرْحِ الشُّنَّةِ وَعَنْ

نیت حقیقت زهد در دنیا که کوتاهی ال روایت کردن آن را در شرح السنه

زَيْدُ بْنُ الْحُسَيْنِ قَالَ سَمِعْتُ مَالِكًا وَسُئِلَ أَيُّ شَيْءٍ الزُّهْدُ

و از زید بن حسین که یکی از یاران امام مالک است گفت شنیدم مالک را در حالیکه پرسیده شد از وی

فِي الدُّنْيَا قَالَ طَيْبُ الْكِتَابِ قَصْرُ الْأَمَلِ وَأَهْلُ الْبَيْهَقِيِّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

که طیبیت زهد در دنیا گفت پاک و حلال بودن کسب حق که از آن وجه حلال بیاید و گفته بود آن الی است رواه یحیی

بَابُ اسْتِحْبَابِ الْمَالِ الْعَمِلِ لِلطَّاعَةِ

باب در محبت کردن مال و عمر بر اے طاعت

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا

و گردان دست خود را سوی گردن خود و کشائی آنرا تا آنکه کشادان پس یعنی طاعت کرده شود

كُلِّ الْبَسْطِ فَقَدْ مَلُومًا فَحَسُورًا وَأَتِ ذَا الْقُبُورِ حَقَّهُ

و دانده و دیده خداوند خویش را حق آود و وریش را و راه گذرا

وَالْمُسْكِينِ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تَبْذُرْ تَبْذِيرًا إِنْ الْمُبْذِرِينَ

و نه اسراف کن اسراف کردن بدستیک اسراف کنندگان هستند برادران

كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيْطَانِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا

و یوان شیاطین و هست شیطان مرید و دو کار خود را ناسپاس

وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَىٰ وَاتَّقُونِ يَا أُولِيَ الْأَلْبَابِ

و توشه گیرید پس بدستی بهترین توشه پرستگاریت و تبرسید از من ای خداوندان

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِّنْ رَبِّكُمْ وَأَنْ تَقْرَأُوا

عقلم نیست بر شما آنکه بخواهید روزی از پروردگار خود و ایشان فریاد کنند

قِيلَ لَنَا إِنَّا نَعْمَلُ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم

دران بده کارهای نیکو کنان و کنیم شایسته جز آنکه کردیم و میگردیم آیا زندگی ما را ندادیم شما را

در شرح السنه
جلد اول
جلد دوم
جلد سوم
جلد چهارم
جلد پنجم
جلد ششم
جلد هفتم
جلد هشتم
جلد نهم
جلد دهم
جلد یازدهم
جلد بیستم

مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مِنْ تَذَكُّرٍ وَجَاءَكُمْ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا

آئینہ یاد دہانی کے لئے آئے اور تم پر نذیر پہنچا ہے لہذا ذوق فرمائیے

لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَنَسٍ رَجُلٍ قَالَ

ظالمین کے لئے نصیحت کے لئے ایک شخص نے کہا کہ میں نے ایک شخص کو دیکھا جس نے کہا

يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَسَلَّمَ أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ

اے رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کونساں لوگ بہتر ہیں

قَالَ مَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَحَسَنَ عَمَلُهُ قَالَ فَأَيُّ النَّاسِ شَرُّهُ

کہا کہ جو شخص طویل عمر کا ہو اور اچھے کام کرے

قَالَ مَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَسَاءَ عَمَلُهُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَالدَّارِمِيُّ

کہا کہ جو شخص طویل عمر کا ہو اور بُرے کام کرے روایت فرمائیے احمد و ترمذی و دارمی

وَعَنْ عُبَيْدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَنَسِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عبداللہ بن خالد نے کہا کہ میں نے ایک شخص کو دیکھا جس نے کہا

أَخِي بَيْنَ رَجُلَيْنِ فَقُتِلَ أَحَدُهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ تَوَمَّاتٍ الْآخِرُ

میرا بھائی دو آدمیوں کے درمیان تھا کہ ایک نے اللہ کے سبیل میں شہید ہو گیا

بَعْدَهُ يَجْمَعُهُ أَوْ تَحْوَاهُ فَصَلُّوا عَلَيْهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ

پھر اس کے بعد اس کو جمع کرو یا اس کے گرد جمع کرو اور اس پر نماز پڑھو

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا قُلْتُمْ قَالُوا دَعَوْنَا اللَّهَ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ وَيُؤْتِيَهُ

اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے فرمایا کہ تم نے جو دعا مانگی ہے وہ مانگو

وَيُلْقِيَهُ بِصَاحِبِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

اور اس کو اپنے صاحب کے ساتھ پھینک دو

فَمَا بَيْنَ صَلَاتِهِ بَعْدَ صَلَاتِهِ وَعَمَلِهِ بَعْدَ عَمَلِهِ أَوْ قَالَ صِيَامُهُ

پھر اس کے نماز کے بعد اس کی نماز اور اس کے عمل کے بعد اس کا عمل

۱۴۱

۱۴۱

بَعْدَ حَيَاتِهِمَا لِمَا بَيْنَهُمَا أَبْعَدُ مِمَّا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

بعد از وی تحقیق تفاوت درجه که میان این مرد است در بهشت و در تری و پیشتر است از تفاوت مسافتی

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ وَعَنْ أَبِي كَيْشَةَ الْأَنْمَارِيِّ مِنْهُ

که میان آسمان و زمین است رواه ابو داود و نسائی و از ابی کیشه انمارى رواه

أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ ثَلَاثٌ

روایت بدستیکه و شنیدم آنحضرت را صلی الله علیه و سلم که می گفت سه خصلت است

أَقْسَمُ عَلَيْكُمُ وَاحِدٌ شُكْرُهُ حَدِيثٌ فَأَحْفَظُهُ فَمَا الَّذِي

که سوگند میخورم بر شما که یکی از آنهاست شکر حدیث را پس یادگیرید و نگه دارید این حدیث را

أَقْسَمُ عَلَيْكُمُ فَإِنَّهُ مَا نَقَصَ مَا لِعَبْدٍ مِنْ صَدَقَةٍ وَلَا ظُلْمٍ

پس آنچه میگویم که سوگند میخورم بر حق است آنها اینست پس بدینکه شان اینست که کم نشود مال هیچ بنده از جهت

عَبْدٌ مَظْلُومٌ صَبَرَ عَلَيْهَا إِلَّا زَادَهُ اللَّهُ بِهَا عِزًّا وَلَا فَتَحَ عَبْدٌ

تصدیق کردن بر فقر او هم کرده شد هیچ بنده و گرفته شد از وی مالی بناحق و صبر کرد بان مگر آنکه زیاده کرد

بَابَ مَسْأَلَةٍ إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ بَابَ فَقْرٍ فَمَا الَّذِي أَحَدٌ شُكْرُهُ

آن بنده را خدا بآن مظلوم عزت و ثروت و هیچ بنده و سوال کردن را از مردم مگر آنکه خداوند تعالی بر دهنده

فَأَحْفَظُهُ فَقَالَ إِنَّمَا الدُّنْيَا لِأَرْبَعَةٍ تَفَرَّعَ عَبْدٌ رِزْقَهُ اللَّهُ

در فقر و محتاجی را و اما این حدیثی که گفتیم بخوان بر شما پس یادگیرید آنرا اینست که کسی که بپوشیدن بود که نیست

مَا لَا فِعْلًا فَهُوَ يَتَّقِي فِيهِ رَبَّهُ وَيَصِلُ رَحْمَةً وَيَعْمَلُ فِيهِ

دنیا را که ای کار کسی اول بنده که داد اهدا خدا مالی و در آن پس بنده قوی میکند و رزق را بر او میدهد و کار خود را

فِيهِ يَحْقِقُهُ فَهَذَا يَأْتِيهِ الْمَنَازِلُ وَعَبْدٌ رِزْقَهُ اللَّهُ عِلْمًا

و احسان میکند و در آن کار میکند برای خدا در خیال حق الیقین بنده در مظلومین منازل و مراتب است و دوم بنده

وَلَوْ بَرَزَتْ لَهُ مَا لَا فَهُوَ صَادِقُ النِّيَّةِ يَقُولُ لَوْ أَنَّ لِي مَالًا

که او را از خدا و علم خدا و است او را خدا تعالی مال پس بنده نیت صادق دارد و میگوید آن بنده اگر می بود در مال

لَعَمَلْتُ بِعَمَلِ فُلَانٍ فَأَجْرُهُمَا سَوَاءٌ وَعَبْدُ رَزَقَهُ اللَّهُ مَالًا

هر آئینه عمل میکردم بعمل فلانی که تقوی میکند و صرف مال پسند این هر دو بنده برابرست

وَلَمْ يَزُنْ رُقَّةً عِلْمًا فَهُوَ يَتَجَبَّأُ فِي مَالِهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ لَا يَتَّقِي فِيهِ

سوم بنده ایست که داده است او را خدا تعالی مالتی و نداده او را علمی که بدان تقوی آورد پس این بی خط و غلط میکند

رَبَّهُ وَلَا يَصِلُ فِيهِ رَحْمَةٌ وَلَا يَعْمَلُ فِيهِ وَحَقِّي فَبُذِلَ بِأَخْبَثِ

در مال خود بی علم و دانش تقوی نمیکند و مال پروردگار خود را در او صدقه نمیکند و در او میگذرد و بحق پس بدترین

الْمَنَازِلِ وَعَبْدٌ لَوْ يَزُنْ رُقَّةً اللَّهُ مَالًا وَلَا عِلْمًا فَهُوَ يَقُولُ

در بدترین جاهاست و چهارم بنده ایست که نداده است او را خدا تعالی مالتی نه علم که تمیز کند میان خیر و شر پس بدی

لَوْ أَنَّ لِي مَالًا لَعَمَلْتُ فِيهِ بِعَمَلِ فُلَانٍ فَهُوَ نِيَّتُهُ وَوَنَرُدُّهُمَا

میکوید اگر می بود برای من مالتی هر آینه عمل میکردم در وی بعمل فلان که اسراف میکند پس این نیت و کرد

سَوَاءٌ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ مَعَهُ قَالَ

در بارگاه ایشان برابرست رواه ترمذی و از سفیان ثوری مرویست گفت بود مال در زمان پیشین

كَانَ لِلْمَالِ فِيَّ مَضِيٌّ يَكْرَهُ فَاَمَّا الْيَوْمَ فَهُوَ تَرَسُّ الْمُؤْمِنِ وَقَالَ

داشته شده اما امروز درین زمان مال سپهر مسلمانانست و گفت اگر نمی بود این دنیا سر آینه مندی

لَوْلَا هَذِهِ الدَّانِيَةُ لَكُنْتُمْ دَلَّ بَنَاهُ لَوْلَا الْمُلُوكُ وَقَالَ مَنْ كَانَ

میباشد ختمد ما را این دنیا را دران و خوار میداشتند و گفت سیکه باشد در دست و می چیزی ازین

فِي يَدِهِ مِنْ هَذِهِ شَيْءٌ فَلْيُصْلِحْهُ فَإِنَّهُ نَرَمَانُ إِنْ أَحْتَاجَ

مالها پس باید که اصلاح کند و زیادت دهد از آن زیرا که زمانیست که اگر محتاج شود کسی باشد آن کسی

كَانَ أَوَّلَ مَنْ يَبْدُلُ دِينَهُ وَقَالَ الْحَلَالُ لَا يَحْتَمِلُ الشَّرَفَ

اول کسیکه بدل کند دین خود را و گفت سنیان که مال حلال احتمال ندارد افترا و اسراف

رَوَاهُ فِي شَرْحِ الشُّنَّةِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَمْرٍةٍ وَكَانَ

نویسنده فی شرح السنه و از محمد بن ابی عمرو روایت است که مال حلال کم میباشد در دو اسراف و اسراف خوان کرد و از

مَنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ابْنُ عَبَّادٍ

و بود و آنرا آن آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود آنحضرت که بنده از بندگان اگر بقیته بر روی

لَوْ خَرَعَلَى وَجْهِهِ مِنْ يَوْمٍ مَرُّوا إِلَى أَنْ يَمُوتَ هَرَمًا فِي طَاعَةِ

خود از روزی که از این دنیا شد بخت تا آنکه بمیرد و بخت سیری در طاعت و فرمانبرداری خدا تعالی

اللَّهُ لِحَقِّقَهُ فِي ذَلِكَ الْيَوْمَ وَلَوْ دَانَهُ رُحَى إِلَى الدُّنْيَا كَمَا يُزْدَادُ

هر آنیکه کمی شمارد آنرا یعنی این طاعت و عبادت در آن روز یعنی روز قیامت و هر آنیکه دوست میدارد

مِنَ الْأَجْرِ وَالثَّوَابِ رَوَاهُ أَحْمَدُ

باز گردانیده شود بوسی دنیا که از زیاده بگذرد و بخت علی بس هر خد که زیاده باشد عجب زیاده عمل در روز

بَابُ التَّوَكُّلِ وَالصَّبْرِ

باب در بیان توکل و صبر

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ

ای آنکه گرویده اید یاری جوئید بکیاستی و نماز بدرستی که خدا

الصَّابِرِينَ وَلَيَبْلُوَنَّكُمْ بَشِيرٌ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصِ

باصبرانت و برآینده می آید از اینم شمارا بچیزی از ترس و کسلی

وَمِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ

و کی از مالها و نفسها و میوه و مژده ده صبر کنندگان را

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

آنکه چون برسد اینها از مصیبتی گویند بدرستی ما برای خدا ایم و به حق ما بی او باز گردیم

أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ

و آن گروه بر این رحمتهاست از پروردگارشان و مهربانی و آن گروه را می شناسند

هُمْ الْمُهْتَدُونَ وَلَا تَقُولُوا لِنَبِيِّنَا إِنَّا فَاعِلُونَ ذَلِكَ عَذَابُ

راه یابندگان که گویند ما می بینیم که بدست خود من کننده ام این را فرمود

الحمد لله رب العالمین
بسم الله الرحمن الرحیم

خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ وَفِي كُلِّ خَيْرٍ

بهتر است از مسلمان ضعیف و اصل خیر موجود است در هر دو حرص و طلب زیاده کن

اِخْرُضْ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ وَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ وَلَا تَعْجِزْ وَإِنْ

بر چیزی که سود کند ترا داری جوی و تو منیع بطلب بخدا و عاجز مباش از طلب و استعانت

أَصَابَكَ شَيْءٌ فَلَا تَقُلْ لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَانَ كَذَا كَذَا

و اگر برسد ترا چیزی از مصائب و مکر و هت پس مگو اگر من چنین میکردم چنان بود و چنین

وَلَكِنْ قُلْ قَدَرَهُ اللَّهُ وَمَا شَاءَ فَعَلَ فَإِنَّ لَوْ تَفْتَحُ عَمَلَ الشَّيْطَانِ

و لیکن بگو تقدیر کرد خدا و هر چه میخواست بد خدا میگردانید زیرا که تقدیر او میگردانید کار شیطان را

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ مَرْفُوعًا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ

رواه مسلم و از عمر بن خطاب رفا مرویت گفت شنیدم آنحضرت

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَوْ أَنَّكُمْ تَتَوَكَّلُونَ عَلَى اللَّهِ

صلی الله علیه و سلم را که میفرمود اگر ثابت شود که شما توکل میکنید بر خدا چنانکه

حَقَّ تَوَكُّلُهُ لَوَنَزَلَ قُلُوبُكُمْ كَمَا يَنْزِلُ الطَّيْرُ تَغْدُو خِمَاصًا وَتَرْجُحُ

باید که کل کرد هر آینه روزی میدید شما را چنانکه روزی میدید پرند را بار بر آید میور بادا و گرسنه

بِطَانًا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ

و لا غرتکم و باز میگرداند با شما خود میر و کمان حکم رواه ترمذی و ابن ماجه و ابن مسعود و غیره

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّهَا النَّاسُ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم ای آدمیان نیست هیچ چیز که نزدیک گرداند

لَيْسَ مِنْ شَيْءٍ يُقَرِّبُكُمْ إِلَى الْجَنَّةِ وَيُبَاعِدُكُمْ مِنَ النَّارِ

شمارا بسوی بهشت و دور دارد شمارا از آتش و دفع کند آنکه بقیق امر کردم

إِلَّا قَدَّامَتُكُمْ بِهِ وَلَيْسَ شَيْءٌ يُقَرِّبُكُمْ مِنَ النَّارِ وَيُبَاعِدُكُمْ

شمارا بان چیز نیست که قریب گرداند شمارا از آتش و دور گرداند شمارا

مِنَ الْجَنَّةِ اَلَا قَدْ نَهَيْتُكُمْ عَنْهُ وَاِنَّ الرُّوحَ الْاَمِيْنَ وَفِي

از بهشت که آنکه بچیند نمی آدم شمارا از آن بچیز و بدرستیکه روح امین و در روایتی بدرستیکه

وَرَايَةٍ اِنَّ رُوحَ الْقُدُسِ نَفَثَ فِي رُوحِي اِنْ نَفْسًا لَنْ تَمُوتَ

روح القدس و سید در دل من یعنی منی که که هیچ ذالی البته نمیدواند آنکه تمام و کمال است از روزی خود را

حَتَّى تَسْتَكْمِلَ رِزْقَهَا اَلَا فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاجْعَلُوا فِي الطَّلَبِ

و اما باشد پس تو می کنی خدا را و اعتدال در زید و جستن روح و در بندار و و باعث شود

وَلَا يَحْمِلَنَّكُمْ اسْتِطَاءُ الْيَسْرِ فِي اَنْ تَطْلُبُوهُ بِمَعَاصِي اللَّهِ

شمارا در پنداشتن رزق بطلب کردن او بگنا ان خدا چون رزق ز سر اضطرار بکند زیرا که در

فَاِنَّهُ لَا يُدْرِكُ مَا عِنْدَ اللَّهِ اِلَّا بِطَاعَةٍ وَاِنَّ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ

چنینکه نزدیک خدا از رزق حلال هر طاعت و و در حاشی نوشته که مراد با عبادت است

وَالْيَقِيْنُ فِي شُعْبِ الْاِيْمَانِ اِلَّا اَنَّهُ لَمْ يَذْكُرْ وَاَنَّ رُوحَ

روایت کرد این حدیث را در شرح سننه و یقینی در شعب ایمان لیکن یقینی ذکر نکرد ان روح القدس را بجا

الْقُدُسِ وَعَنْ اَبِي ذَرٍّ عَنْ رِافِعٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

همانکه در روایت شرح سننه است و از ابی ذر روایت از آنحضرت صلی الله علیه و سلم

قَالَ الزُّهَادَةُ فِي الدُّنْيَا لَيْسَتْ بِتَحْرِيمِ الْحَلَائِلِ وَلَا إِضَاعَةِ

که زهد و آنحضرت که نه کردن در دنیا نیست بحدیث حلال را و ضایع کردن

الْمَالِ وَلَكِنَّ الزُّهَادَةَ فِي الدُّنْيَا أَنْ لَا تَكُونَ مَهْلًا فِي يَدَيْكَ

مال و لیکن کمال زهد در دنیا و نهایی او این است که نه باشی بانه در دست است از مال تمامه که نه بچیز

أَوْ تُقَى بِمَا فِي يَدَيْهِ وَاَنْ تَكُونَ فِي ثَوَابِ الْمُصِيبَةِ إِذَا أَنْتَ

خدا ایستاد و زهد کردن در دنیا با نیست که باشی تو در ثواب مصیبت و گفتیکه

أَصِيبَتْ بِهَا أَرِغَبَ فِي مَا لَوْ أَنَّهَا الْقَتْلُ لَكَ رَأَاهُ التِّرْمِذِيُّ

متباد کرده بشود ان مصیبت رغبت کننده تر در ان مصیبت که کاشی که ان مصیبت باقی داشته شود

یا نفع شد

و ان روح الامین

نزدیک

بنا که تر در آنه باشد

وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ كُنْتُ خَلْفَ رَسُولِ

و از ابن ماجه و روایت است از ابن عباس گفت بودم رویت آنحضرت

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ فَقَالَ يَا غُلَامُ احْفَظِ اللَّهَ

صلی الله علیه وسلم روزی پس فرمود آنحضرت ای کودک نگاهدار حق خدا را

يَحْفَظُكَ اللَّهُ احْفَظِ اللَّهَ تَجِدْهُ تُجَاهَكَ وَإِذَا سَأَلْتَ

تما نگاهدار و ترا خدا نگاهدار و نگاهدار و مراقب او باش میابی تو او را پیش رو و خود و چون

فَأَسْأَلِ اللَّهَ وَإِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ وَاعْلَمْ أَنَّ الْأُمَّةَ

سوال کنی و چیزی را سوال کن بخواه از خدا و چون نیاز داری بچیزی پس بخواه خدا و بدانکه تمام امت

لَوْ أَجْمَعَتْ عَلَى أَنْ يَفْعُولُوا شَيْئًا لَمْ يَفْعُولُوا إِلَّا بِشَيْءٍ

و کرده آدمیان اگر جمع شوند و اتفاق نمایند بر سود رسانیدن تلذذ یک چیزی نفع ننهند رسانیدن بجزیک

قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ لَكَ وَلَوْ أَجْمَعُوا عَلَى أَنْ يَضُرُّوكَ شَيْئًا

نوشته است خدا برای تو و اگر اتفاق کنند بر دلین رسانیدن تو زیان

لَمْ يَضُرُّوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ رَفِعْتَ

مگر چیزی که بحقیق نوشته است از خدا اینجا که بر تو برداشته شد

الْأَقْلَامُ وَجُعِلَتِ الصُّفُوفُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

تلمها و خل کرده شد نامه بر رده احمد و ترمذی و از

سَعْدِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

سعد بن زید روایت گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم

مِنْ سَعَادَةِ ابْنِ آدَمَ رَضَاهُ مَا قَضَى اللَّهُ لَهُ وَمِنْ شَقَاوَةِ ابْنِ

بدستیک سعادت و بدستیک محنت آدمی در نعمی بودنت بجزیک تقدیر فرموده است خدا تعالی بر او و بدستیک

آدَمَ تَوَكُّرُهُ اسْتِغَارَةَ اللَّهِ وَمِنْ شَقَاوَةِ ابْنِ آدَمَ سَخَطُهُ

آدمی در گذشتن او دست طلب بجز از خدا تعالی و از شقاوت آدمی است بی رضامندی و کراهت او

يَمَا قَضَى اللَّهُ لَهُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ
 .تجزی کریم که نقل کرده است خدا تعالی مراد می را روایت کرد از احمد و ترمذی و از ابی ذر رضی الله عنه
 أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنِّي لَا أَعْلَمُ آيَةَ لَوْ أَخَذَ
 .که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود که من میدانم آیتی را از قرآن که اگر بگیرند و عمل کنند مردم بدان
 النَّاسُ بِهَا الْكَفَّةَ هُمْ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَمِنْ رِزْقِهِ
 .البتّه پس باشد در ایشان را و آن آیت اینست که کسی که تقوی نزد دیگر خدا برای وی خلاص شدن
 مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَابْنُ مَاجَةَ وَالدَّارِمِيُّ
 .از هر تنگی و روزی بماند و از آنجا که گمان ندارد یعنی به هیچ وجه و تعب و زحمت و راه احمد و ابن ماجه
 وَعَنْ عُمَرَ بْنِ الْعَاصِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 .و از عمر بن العاص رضی الله عنه روایت گفت فرمود آنحضرت صلی الله
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ قَلْبَ ابْنِ أَدْمَرَ كُلِّ وَادِ شُعْبَةٍ مَنْ أَتَبَعَ
 .علیه وسلم بدستگاه جدول آدمی را و هر وادی شامی است پس کسی که تابع گرداند
 قَلْبَهُ الشَّعْبُ كُلُّهَا لَمْ يُبَالِ اللَّهُ بِأَيِّ وَادٍ أَهْلَكَهُ وَمَنْ تَوَكَّلَ
 .دل خود را با شعبهای بمبال ندارد خدا که در کدام وادی بگردد و کسی که توکل و اعتماد کند
 عَلَى اللَّهِ كَفَاهُ الشَّعْبَ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ
 .بر خدا اکتفا کند و خدا تعالی همه شعبها و لغز قهاره ابن ماجه و از ابی در و در رضی الله عنه
 قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الرِّزْقَ
 .روایت گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدستگاه رزق هر آینه
 لِيَطْلُبُ الْعَبْدُ كَمَا يَطْلُبُهُ أَجَلُهُ رَوَاهُ أَبُو نَعِيمٍ فِي الْحَلِيَّةِ
 .بسیار بدستگاه را چنانکه میجوید او را اجل وی روایت کرد ابو نعیم در حلیه
 وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ كَانِي أَنْظُرُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ
 .و از ابن مسعود رضی الله عنه روایت گفت ابن مسعود که من می بینم بجانب رسول الله

صداری ۱۲

عنه

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْكِي نَبِيًّا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ ضَرَبَهُ قَوْمُهُ

صلی اللہ علیہ وسلم کہ حکایت میکند حال پیغمبری را آن پیغمبران که زدند آن پیغمبر را قوم و

فَادُّمُولًا وَهُوَ يَمْسَحُ الدَّمَّ عَنْ وَجْهِهِ وَهُوَ يَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ

پس خون آلوده کردند او را و حال آنکه پیغمبر صبری و در زید و پاک میکرد خون از روی خود گفت

لِقَوِّي فَإِنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

خداوند ایام از قوم مراد را که ایشان نمی دانند حقیقت حال متفق علیه

بَابُ الرِّيَاءِ وَالسَّمْعَةِ

باب در بیان ریا و سمع

عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

از عمر بن الخطاب رضی اللہ عنہ گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ وَإِنَّمَا لِامْرِئٍ مِمَّا نَوَى

علیه وسلم نیت اعمال کرب نیت و نیت مردم را اگر آنچه که نیت کرده است پس بیک باشد

فَنَ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَ

هجرت او بوی خدا و بوی رسول و پس هجرت و بوی خدا و

إِلَى رَسُولِهِ وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ

بوی رسول خداست و کسی که باشد هجرت او بوی دنیا که بیدار یا یا هجرت بوی زنی بود

يَتَزَوَّجُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

که تزوج کند آنرا پس هجرت و است بوی چیزی که هجرت کرده است بوی آنچه متفق علیه و از

أَبْنِ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابن هریره رضی اللہ عنہ گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى صُورِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ

بدانست که خدا بیتیالی نمی بیند ظاهر صورت و ثمنای و ثمنای بیتیالی

وَأَعْمَالِكُمْ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ بَنِي أَبِي فُضَّالَةَ رَضِيَ

رواه مسلم و ابن أبي سعيد روى عن ابى قتادة روى مرويت

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَجْمَعَ

مجلس اللہ علیہ وسلم کہ آنحضرتؐ فرمود چون جمع و فراہم آرد

اللَّهُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ نَادَى مُنَادٌ

خدا بیغای مردمان را در روز قیامت که شک نیست در آمدن وی آواز میدهد آواز و سنده

مَنْ كَانَ أَشْرَكَ فِي عَمَلٍ عَمِلَهُ اللَّهُ أَحَدًا فَلْيَطْلُبْ ثَوَابَهُ

کمی که بود شریک میکرد کم را در علم که کرد آنرا برای خدا پس باید که طلب کند ثواب

مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ أَغْنَى الشَّرْكَاءِ عَنِ الشَّرِّ لِكُلِّ

عمل خود را در نزد غیر خدا زیرکانه بدرستیم، خدا بیگانی بے نمازترین شرکاست از شرک

رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ ابْنِ عُثْمَانَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

رواه احمد و ابن عمر رفق مرويت از آنحضرت صلوات الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ شَارَكَ وَيَقَالِي قَالَ لَقَدْ خَلَقْتُ

علیه السلام که در مورد بزرگوارترین خدای تبارک و تعالی از مود و محبت پیدا کردند ام حلقه را

خَلَقْنَا السَّيِّئَةَ أَحَدٌ مِنَ الشُّرَكَاءِ وَقُلُوبُهُمْ أَمٌّ مِنَ الصَّخْرِ فِيهِ

کتابخانه ملی ایران - تهران

خَلَقْتُ لَأُخَبِّرَهُمْ فَتَنَةً تَدْعُ الْحُكَمَاءَ فِيهِمْ حَيْرَانَ

سر آئینه تقدیر کن و نفوسم را بشان رافتن بگذار و مرد و عاقل را در آستان مستح

فِي يَفْتَرُونَ أَمْ عَلَيَّ مِجْتَرُونَ مَرَّاهُ التَّوْمَذِيُّ وَعَنْ

پس این فریب است که در این حرارت و ولیری ممکنست رواهت بخیزد و از

اَكْبَرُ مِنْهُنَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بِحَسْبِ امْرِئٍ

الناس يطعنونكم في دينكم وفي حلالكم وحلالكم

فصل دوم در بیان احوال و سیرت حضرت علی علیه السلام

مَنْ الشَّرَّانِ يُشَارَ إِلَيْهِ بِالْأَصَابِعِ فِي دِينٍ أَوْ دُنْيَا إِلَّا

که انگشت شمارده شود در دین یا در دنیا مگر یک معصوم

مَنْ عَصَمَهُ اللَّهُ سِرًّا وَاهُ الْبَيْهَقِي فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ

و محفوظ دارد او را خدا باینکه روادیهی در شعب الایمان و مرویت از

عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ إِنَّهُ خَرَجَ يَوْمًا إِلَى مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ

امیر المؤمنین عمر بن الخطاب را بدینکه او روزی مسجد آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدَ مَعَاذَ بْنَ جَبَلٍ قَاعِدًا

صلی الله علیه وسلم در آن مجلس دریافت معاذ بن جبل را که نشسته است

عِنْدَ قَبْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَبْكِي فَقَالَ مَا يَبْكِيكَ

نزد قبر شریف آنحضرت صلی الله علیه وسلم در حالیکه گریه میکند پرسفت عمر معاذ را که چه چیز در گریه

قَالَ يُبْكِيْنِي شَيْءٌ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

پس گفت معاذ در گریه در آورده بود که شنیده ام از آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ

و سلم شنیدم آنحضرت را صلی الله علیه وسلم که می گفت

إِنَّ نَبِيَّكَ الْوَلَاءَ مُشْرَكَ وَمَنْ عَادَى إِلَيْهِ وَلِيَافَقْدَ بَارِئِ اللَّهِ

انکه از پیامبر است و کسی که دشمنی در دوستی از دشمنان خدا را پس محقق بیرون آمد خدا را

بِالْمُحَارَبَةِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْأَبْرَارَ الْأَتْقِيَاءَ الْأَخْفَاءَ الَّذِينَ

بجنگ بپوشیده خدا دوست دارد و بپوشیده کاران را پس شایسته خالان را چون غایب باشند

إِذَا غَابُوا لَمْ يَتَفَقَدُوا وَإِنْ حَضَرُوا لَمْ يُدْعُوا وَلَوْ يُقَرَّبُوا

باز پس کرده نشود احوال ایشان و اگر حاضر باشند خوانده نشوند بمانی و اگر خوانده شوند نزدیک گردانید

قُلُوبُهُمْ مَصَارِيحُ الْهَدَى مَحْجُونٌ مِنْ كُلِّ غَيْرٍ أَعْمَلِمَةُ

نشدند دلهای ایشان چراغهای هدایت است و بیرون می آیند از هر چیز غیر از هدایت

رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَالبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ

روایت کرد این حدیث را ابن ماجہ و بیہقی در شعب ایمان و از

أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابی ہریرہ رضی عنہ مرویت گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا صَلَّى فِي الْعَلَانِيَةِ فَأَحْسَنَ وَصَلَى فِي السِّرِّ

بدستیکہ بندہ چون نماز گذارد و در آشکارا پس خوب گذارد و بگذارد و در نہانی

فَأَحْسَنَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى هَذَا عَبْدِي حَقًّا رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ

پس خوب گذارد و میفرماید خدا تعالی این بندہ من است بصدق روایت کرد ابن ماجہ

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ قَالَ خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ وَنَحْنُ

و مرویت از ابوسعید رضی عنہ گفت بیرون آمد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم و بر سید برادرا و ما

نَتَذَكَّرُ الْمَسِيحَ الدَّجَالَ فَقَالَ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِمَا هُوَ أَخَوْفُ

نمازہ میگردیم مسیح دجال را پس گفت آنحضرت آیا خبر ندہم شمارا بچیزیکہ سندہ ترست

عَلَيْكُمْ عِنْدِي مِنَ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ فَقُلْنَا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ

بر شما نزد من از مسیح سج الدجال پس گفتیم خبر دہ یا رسول اللہ

قَالَ الشِّرْكُ الْخَفِيُّ أَنْ يَقُومَ الرَّجُلُ فَيُصَلِّيَ فَيَزِيدُ صَلَاتَهُ

فرمود آنحضرت آنچه شریک پنهانی است و آن شریک خفیست بچیز و مرد پس نماز میکند و پس زیادہ میکند نماز

لِمَا بَرَى مِنْ نَظَرِ رَجُلٍ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ

از جهت نظر کردن مرد کے لیے اور رواہ ابن ماجہ و از

أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ رَضِيَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابی سعید الخدری رضی عنہ مرویت گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

وَسَلَّمَ لَوْ أَنَّ رَجُلًا عَمِلَ عَمَلًا فِي مَضَرَّةٍ لَا بَابَ لَهَا وَلَا كَوَّةَ

و سلم اگر نہایت شود کہ مردی عمل کرد در مزرعہ کہ نہایت کم است و در ہائیکہ کسی از راہ آن در آید و نہ دیوار

۴۱
خبر شد کہ اگر مردی نماز گذارد و در آشکارا پس خوب گذارد و در نہانی
نماز گذارد و میفرماید خدا تعالی این بندہ من است بصدق روایت کرد ابن ماجہ
و مرویت از ابوسعید رضی عنہ گفت بیرون آمد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم و بر سید برادرا و ما
نمازہ میگردیم مسیح دجال را پس گفت آنحضرت آیا خبر ندہم شمارا بچیزیکہ سندہ ترست

۱۲۱

خَرَجَ عَمَلُهُ إِلَى النَّاسِ كَأَنَّ مَا كَانَ وَعَنْ عُثْمَانَ بْنِ

کہ انصار و زے کہ کسی کو اندر دید بیرون می آید ظاہر میکرد و در کوی مردم میر کہ باشد یعنی حاجت باریا و اہل بیت و عجم و ظاہر

عَفَّانَ مِنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عفان رحمہ مرویت کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

مَنْ كَانَتْ لَهُ سِرِّيْرَةٌ صَالِحَةٌ وَسَمِيَّةٌ أَظْهَرَ اللَّهُ مِنْهَا سِرَّهُ

کیسکہ باشد مرد اور اعلیٰ یا حصے ہنای نیکی بر چند کہ ہنای دار و لیکن آشکارا میر کہ خدا تعالیٰ از ان سیرہ

يُعَرِّفُ بِهِ وَعَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

فضلت علامتی را کہ شناختہ میشود آن کسی بان علامت و از عمر بن الخطاب مرویت از آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا أَخَافُ عَلَى هَذِهِ الْأُمَّةِ كُلِّ مُنَافِقٍ

علیہ وسلم کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ تر ہر منافق را

يَتَكَلَّمُ بِالْحِكْمَةِ وَيَعْمَلُ بِالْجَوْرِ وَيُؤَيِّدُ الْبَيْهَقِيَّ الْأَحَادِيثَ

کہ سخن میکند بعلوم و حکمت و کار میکند بجهل و نارسائی روایت کرد این ہر حدیث را

الثَّلَاثَةِ فِي شُعْبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ الْمُهَاجِرِ بْنِ حَبِيبٍ

بیہقی در شعب ایمان و از ہاجر بن حبیب رحمہ مرویت

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى

گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم گفت پروردگار

إِنِّي لَسْتُ كُلِّ كَلَامٍ الْحَكِيمِ أَتَقَبَّلُ وَلَكِنِّي أَتَقَبِّلُ هَمَّهُ وَهَوَاهُ

من نیستم کہ کلام ہر حکیم را قبول میکنم و لیکن من قبول میکنم قصد و نیت و محبت اورا

فَإِنْ كَانَ هَمُّهُ وَهَوَاهُ فِي طَاعَتِي جَعَلْتُ صَمَتَهُ حَمْدًا إِلَيَّ

پس اگر باشد نیت و محبت او در طاعت و فرمانبرداری من میگردد اہم خاموشی اورا بشی مرادات آمدن

وَدَقَا رَأَوْا أَنْ لَوْ تَكَلَّمُوا رَأَوْا الدَّارِمِيَّ

و اگر باشند و اگر ببینند کہ اگر بگویند را دیدن الدارمی

بَابُ الْإِسْتِغْفَارِ وَالتَّوْبَةِ

باب استغفار و توبه

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ

و اوست آنکه می پذیرد توبه را از بندگان خود و فرود گذارد از بدیها و می داند

وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ

و آنچه میکنید ای آنکه گرویده اید باز گردید بسوی خدا

تَوْبَةَ تَصَوُّحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يَكْفُرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ

بازگشتنی خالص شایسته و در کار شما آنکه بپوشد بدیهای شما و در آر و شمارا بپوشاند آنها را

جَنَّتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَن تَابَ

از زیر آن جویها و درستی من هر آینه آمرزنده ام آنرا که باز گردد

وَأَمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَىٰ وَانِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلُمُ إِلَيْهِ

و برگردد و کار کند شایسته پس راه راست رود و باز گردد بسوی پروردگار خویش و گردن بنهد

مِن قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصِرُونَ وَالَّذِينَ

مرا در پیش از آنکه بیاید شمارا عذاب پس یاری داده نشدید و آنکه

إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا

چون کنند ناشایسته یا ستم کنند بر نفسهای خود یاد کنند خدا را پس آمرزش خواهند

لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوْا عَلَىٰ

برای گناهان خود و کس که بپوشد گناهان را مگر خدا و او را مکررند بر آنچه

مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ أُولَٰئِكَ جِزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ

کردند و ایشان میدانند آنچه کرده اند و ایشان را جزا و آمرزش است از پروردگار ایشان

وَجَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنُفُوسٌ

و بهستانها میروند از زیر آن جویها جاری باشند در آن و نیکوست

۱۱۰۰
 ۱۱۰۱
 ۱۱۰۲
 ۱۱۰۳
 ۱۱۰۴
 ۱۱۰۵
 ۱۱۰۶
 ۱۱۰۷
 ۱۱۰۸
 ۱۱۰۹
 ۱۱۱۰
 ۱۱۱۱
 ۱۱۱۲
 ۱۱۱۳
 ۱۱۱۴
 ۱۱۱۵
 ۱۱۱۶
 ۱۱۱۷
 ۱۱۱۸
 ۱۱۱۹
 ۱۱۲۰
 ۱۱۲۱
 ۱۱۲۲
 ۱۱۲۳
 ۱۱۲۴
 ۱۱۲۵
 ۱۱۲۶
 ۱۱۲۷
 ۱۱۲۸
 ۱۱۲۹
 ۱۱۳۰
 ۱۱۳۱
 ۱۱۳۲
 ۱۱۳۳
 ۱۱۳۴
 ۱۱۳۵
 ۱۱۳۶
 ۱۱۳۷
 ۱۱۳۸
 ۱۱۳۹
 ۱۱۴۰
 ۱۱۴۱
 ۱۱۴۲
 ۱۱۴۳
 ۱۱۴۴
 ۱۱۴۵
 ۱۱۴۶
 ۱۱۴۷
 ۱۱۴۸
 ۱۱۴۹
 ۱۱۵۰
 ۱۱۵۱
 ۱۱۵۲
 ۱۱۵۳
 ۱۱۵۴
 ۱۱۵۵
 ۱۱۵۶
 ۱۱۵۷
 ۱۱۵۸
 ۱۱۵۹
 ۱۱۶۰
 ۱۱۶۱
 ۱۱۶۲
 ۱۱۶۳
 ۱۱۶۴
 ۱۱۶۵
 ۱۱۶۶
 ۱۱۶۷
 ۱۱۶۸
 ۱۱۶۹
 ۱۱۷۰
 ۱۱۷۱
 ۱۱۷۲
 ۱۱۷۳
 ۱۱۷۴
 ۱۱۷۵
 ۱۱۷۶
 ۱۱۷۷
 ۱۱۷۸
 ۱۱۷۹
 ۱۱۸۰
 ۱۱۸۱
 ۱۱۸۲
 ۱۱۸۳
 ۱۱۸۴
 ۱۱۸۵
 ۱۱۸۶
 ۱۱۸۷
 ۱۱۸۸
 ۱۱۸۹
 ۱۱۹۰
 ۱۱۹۱
 ۱۱۹۲
 ۱۱۹۳
 ۱۱۹۴
 ۱۱۹۵
 ۱۱۹۶
 ۱۱۹۷
 ۱۱۹۸
 ۱۱۹۹
 ۱۲۰۰
 ۱۲۰۱
 ۱۲۰۲
 ۱۲۰۳
 ۱۲۰۴
 ۱۲۰۵
 ۱۲۰۶
 ۱۲۰۷
 ۱۲۰۸
 ۱۲۰۹
 ۱۲۱۰
 ۱۲۱۱
 ۱۲۱۲
 ۱۲۱۳
 ۱۲۱۴
 ۱۲۱۵
 ۱۲۱۶
 ۱۲۱۷
 ۱۲۱۸
 ۱۲۱۹
 ۱۲۲۰
 ۱۲۲۱
 ۱۲۲۲
 ۱۲۲۳
 ۱۲۲۴
 ۱۲۲۵
 ۱۲۲۶
 ۱۲۲۷
 ۱۲۲۸
 ۱۲۲۹
 ۱۲۳۰
 ۱۲۳۱
 ۱۲۳۲
 ۱۲۳۳
 ۱۲۳۴
 ۱۲۳۵
 ۱۲۳۶
 ۱۲۳۷
 ۱۲۳۸
 ۱۲۳۹
 ۱۲۴۰
 ۱۲۴۱
 ۱۲۴۲
 ۱۲۴۳
 ۱۲۴۴
 ۱۲۴۵
 ۱۲۴۶
 ۱۲۴۷
 ۱۲۴۸
 ۱۲۴۹
 ۱۲۵۰
 ۱۲۵۱
 ۱۲۵۲
 ۱۲۵۳
 ۱۲۵۴
 ۱۲۵۵
 ۱۲۵۶
 ۱۲۵۷
 ۱۲۵۸
 ۱۲۵۹
 ۱۲۶۰
 ۱۲۶۱
 ۱۲۶۲
 ۱۲۶۳
 ۱۲۶۴
 ۱۲۶۵
 ۱۲۶۶
 ۱۲۶۷
 ۱۲۶۸
 ۱۲۶۹
 ۱۲۷۰
 ۱۲۷۱
 ۱۲۷۲
 ۱۲۷۳
 ۱۲۷۴
 ۱۲۷۵
 ۱۲۷۶
 ۱۲۷۷
 ۱۲۷۸
 ۱۲۷۹
 ۱۲۸۰
 ۱۲۸۱
 ۱۲۸۲
 ۱۲۸۳
 ۱۲۸۴
 ۱۲۸۵
 ۱۲۸۶
 ۱۲۸۷
 ۱۲۸۸
 ۱۲۸۹
 ۱۲۹۰
 ۱۲۹۱
 ۱۲۹۲
 ۱۲۹۳
 ۱۲۹۴
 ۱۲۹۵
 ۱۲۹۶
 ۱۲۹۷
 ۱۲۹۸
 ۱۲۹۹
 ۱۳۰۰
 ۱۳۰۱
 ۱۳۰۲
 ۱۳۰۳
 ۱۳۰۴
 ۱۳۰۵
 ۱۳۰۶
 ۱۳۰۷
 ۱۳۰۸
 ۱۳۰۹
 ۱۳۱۰
 ۱۳۱۱
 ۱۳۱۲
 ۱۳۱۳
 ۱۳۱۴
 ۱۳۱۵
 ۱۳۱۶
 ۱۳۱۷
 ۱۳۱۸
 ۱۳۱۹
 ۱۳۲۰
 ۱۳۲۱
 ۱۳۲۲
 ۱۳۲۳
 ۱۳۲۴
 ۱۳۲۵
 ۱۳۲۶
 ۱۳۲۷
 ۱۳۲۸
 ۱۳۲۹
 ۱۳۳۰
 ۱۳۳۱
 ۱۳۳۲
 ۱۳۳۳
 ۱۳۳۴
 ۱۳۳۵
 ۱۳۳۶
 ۱۳۳۷
 ۱۳۳۸
 ۱۳۳۹
 ۱۳۴۰
 ۱۳۴۱
 ۱۳۴۲
 ۱۳۴۳
 ۱۳۴۴
 ۱۳۴۵
 ۱۳۴۶
 ۱۳۴۷
 ۱۳۴۸
 ۱۳۴۹
 ۱۳۵۰
 ۱۳۵۱
 ۱۳۵۲
 ۱۳۵۳
 ۱۳۵۴
 ۱۳۵۵
 ۱۳۵۶
 ۱۳۵۷
 ۱۳۵۸
 ۱۳۵۹
 ۱۳۶۰
 ۱۳۶۱
 ۱۳۶۲
 ۱۳۶۳
 ۱۳۶۴
 ۱۳۶۵
 ۱۳۶۶
 ۱۳۶۷
 ۱۳۶۸
 ۱۳۶۹
 ۱۳۷۰
 ۱۳۷۱
 ۱۳۷۲
 ۱۳۷۳
 ۱۳۷۴
 ۱۳۷۵
 ۱۳۷۶
 ۱۳۷۷
 ۱۳۷۸
 ۱۳۷۹
 ۱۳۸۰
 ۱۳۸۱
 ۱۳۸۲
 ۱۳۸۳
 ۱۳۸۴
 ۱۳۸۵
 ۱۳۸۶
 ۱۳۸۷
 ۱۳۸۸
 ۱۳۸۹
 ۱۳۹۰
 ۱۳۹۱
 ۱۳۹۲
 ۱۳۹۳
 ۱۳۹۴
 ۱۳۹۵
 ۱۳۹۶
 ۱۳۹۷
 ۱۳۹۸
 ۱۳۹۹
 ۱۴۰۰
 ۱۴۰۱
 ۱۴۰۲
 ۱۴۰۳
 ۱۴۰۴
 ۱۴۰۵
 ۱۴۰۶
 ۱۴۰۷
 ۱۴۰۸
 ۱۴۰۹
 ۱۴۱۰
 ۱۴۱۱
 ۱۴۱۲
 ۱۴۱۳
 ۱۴۱۴
 ۱۴۱۵
 ۱۴۱۶
 ۱۴۱۷
 ۱۴۱۸
 ۱۴۱۹
 ۱۴۲۰
 ۱۴۲۱
 ۱۴۲۲
 ۱۴۲۳
 ۱۴۲۴
 ۱۴۲۵
 ۱۴۲۶
 ۱۴۲۷
 ۱۴۲۸
 ۱۴۲۹
 ۱۴۳۰
 ۱۴۳۱
 ۱۴۳۲
 ۱۴۳۳
 ۱۴۳۴
 ۱۴۳۵
 ۱۴۳۶
 ۱۴۳۷
 ۱۴۳۸
 ۱۴۳۹
 ۱۴۴۰
 ۱۴۴۱
 ۱۴۴۲
 ۱۴۴۳
 ۱۴۴۴
 ۱۴۴۵
 ۱۴۴۶
 ۱۴۴۷
 ۱۴۴۸
 ۱۴۴۹
 ۱۴۵۰
 ۱۴۵۱
 ۱۴۵۲
 ۱۴۵۳
 ۱۴۵۴
 ۱۴۵۵
 ۱۴۵۶
 ۱۴۵۷
 ۱۴۵۸
 ۱۴۵۹
 ۱۴۶۰
 ۱۴۶۱
 ۱۴۶۲
 ۱۴۶۳
 ۱۴۶۴
 ۱۴۶۵
 ۱۴۶۶
 ۱۴۶۷
 ۱۴۶۸
 ۱۴۶۹
 ۱۴۷۰
 ۱۴۷۱
 ۱۴۷۲
 ۱۴۷۳
 ۱۴۷۴
 ۱۴۷۵
 ۱۴۷۶
 ۱۴۷۷
 ۱۴۷۸
 ۱۴۷۹
 ۱۴۸۰
 ۱۴۸۱
 ۱۴۸۲
 ۱۴۸۳
 ۱۴۸۴
 ۱۴۸۵
 ۱۴۸۶
 ۱۴۸۷
 ۱۴۸۸
 ۱۴۸۹
 ۱۴۹۰
 ۱۴۹۱
 ۱۴۹۲
 ۱۴۹۳
 ۱۴۹۴
 ۱۴۹۵
 ۱۴۹۶
 ۱۴۹۷
 ۱۴۹۸
 ۱۴۹۹
 ۱۵۰۰
 ۱۵۰۱
 ۱۵۰۲
 ۱۵۰۳
 ۱۵۰۴
 ۱۵۰۵
 ۱۵۰۶
 ۱۵۰۷
 ۱۵۰۸
 ۱۵۰۹
 ۱۵۱۰
 ۱۵۱۱
 ۱۵۱۲
 ۱۵۱۳
 ۱۵۱۴
 ۱۵۱۵
 ۱۵۱۶
 ۱۵۱۷
 ۱۵۱۸
 ۱۵۱۹
 ۱۵۲۰
 ۱۵۲۱
 ۱۵۲۲
 ۱۵۲۳
 ۱۵۲۴
 ۱۵۲۵
 ۱۵۲۶
 ۱۵۲۷
 ۱۵۲۸
 ۱۵۲۹
 ۱۵۳۰
 ۱۵۳۱
 ۱۵۳۲
 ۱۵۳۳
 ۱۵۳۴
 ۱۵۳۵
 ۱۵۳۶
 ۱۵۳۷
 ۱۵۳۸
 ۱۵۳۹
 ۱۵۴۰
 ۱۵۴۱
 ۱۵۴۲
 ۱۵۴۳
 ۱۵۴۴
 ۱۵۴۵
 ۱۵۴۶
 ۱۵۴۷
 ۱۵۴۸
 ۱۵۴۹
 ۱۵۵۰
 ۱۵۵۱
 ۱۵۵۲
 ۱۵۵۳
 ۱۵۵۴
 ۱۵۵۵
 ۱۵۵۶
 ۱۵۵۷
 ۱۵۵۸
 ۱۵۵۹
 ۱۵۶۰
 ۱۵۶۱
 ۱۵۶۲
 ۱۵۶۳
 ۱۵۶۴
 ۱۵۶۵
 ۱۵۶۶
 ۱۵۶۷
 ۱۵۶۸
 ۱۵۶۹
 ۱۵۷۰
 ۱۵۷۱
 ۱۵۷۲
 ۱۵۷۳
 ۱۵۷۴
 ۱۵۷۵
 ۱۵۷۶
 ۱۵۷۷
 ۱۵۷۸
 ۱۵۷۹
 ۱۵۸۰
 ۱۵۸۱
 ۱۵۸۲
 ۱۵۸۳
 ۱۵۸۴
 ۱۵۸۵
 ۱۵۸۶
 ۱۵۸۷
 ۱۵۸۸
 ۱۵۸۹
 ۱۵۹۰
 ۱۵۹۱
 ۱۵۹۲
 ۱۵۹۳
 ۱۵۹۴
 ۱۵۹۵
 ۱۵۹۶
 ۱۵۹۷
 ۱۵۹۸
 ۱۵۹۹
 ۱۶۰۰
 ۱۶۰۱
 ۱۶۰۲
 ۱۶۰۳
 ۱۶۰۴
 ۱۶۰۵
 ۱۶۰۶
 ۱۶۰۷
 ۱۶۰۸
 ۱۶۰۹
 ۱۶۱۰
 ۱۶۱۱
 ۱۶۱۲
 ۱۶۱۳
 ۱۶۱۴
 ۱۶۱۵
 ۱۶۱۶
 ۱۶۱۷
 ۱۶۱۸
 ۱۶۱۹
 ۱۶۲۰
 ۱۶۲۱
 ۱۶۲۲
 ۱۶۲۳
 ۱۶۲۴
 ۱۶۲۵
 ۱۶۲۶
 ۱۶۲۷
 ۱۶۲۸
 ۱۶۲۹
 ۱۶۳۰
 ۱۶۳۱
 ۱۶۳۲
 ۱۶۳۳
 ۱۶۳۴
 ۱۶۳۵
 ۱۶۳۶
 ۱۶۳۷
 ۱۶۳۸
 ۱۶۳۹
 ۱۶۴۰
 ۱۶۴۱
 ۱۶۴۲
 ۱۶۴۳
 ۱۶۴۴
 ۱۶۴۵
 ۱۶۴۶
 ۱۶۴۷
 ۱۶۴۸
 ۱۶۴۹
 ۱۶۵۰
 ۱۶۵۱
 ۱۶۵۲
 ۱۶۵۳
 ۱۶۵۴
 ۱۶۵۵
 ۱۶۵۶
 ۱۶۵۷
 ۱۶۵۸
 ۱۶۵۹
 ۱۶۶۰
 ۱۶۶۱
 ۱۶۶۲
 ۱۶۶۳
 ۱۶۶۴
 ۱۶۶۵
 ۱۶۶۶
 ۱۶۶۷
 ۱۶۶۸
 ۱۶۶۹
 ۱۶۷۰
 ۱۶۷۱
 ۱۶۷۲
 ۱۶۷۳
 ۱۶۷۴
 ۱۶۷۵
 ۱۶۷۶
 ۱۶۷۷
 ۱۶۷۸
 ۱۶۷۹
 ۱۶۸۰
 ۱۶۸۱
 ۱۶۸۲
 ۱۶۸۳
 ۱۶۸۴
 ۱۶۸۵
 ۱۶۸۶
 ۱۶۸۷
 ۱۶۸۸
 ۱۶۸۹
 ۱۶۹۰
 ۱۶۹۱
 ۱۶۹۲
 ۱۶۹۳
 ۱۶۹۴
 ۱۶۹۵
 ۱۶۹۶
 ۱۶۹۷
 ۱۶۹۸
 ۱۶۹۹
 ۱۷۰۰
 ۱۷۰۱
 ۱۷۰۲
 ۱۷۰۳
 ۱۷۰۴
 ۱۷۰۵
 ۱۷۰۶
 ۱۷۰۷
 ۱۷۰۸
 ۱۷۰۹
 ۱۷۱۰
 ۱۷۱۱
 ۱۷۱۲
 ۱۷۱۳
 ۱۷۱۴
 ۱۷۱۵
 ۱۷۱۶
 ۱۷۱۷
 ۱۷۱۸
 ۱۷۱۹
 ۱۷۲۰
 ۱۷۲۱
 ۱۷۲۲
 ۱۷۲۳
 ۱۷۲۴
 ۱۷۲۵
 ۱۷۲۶
 ۱۷۲۷
 ۱۷۲۸
 ۱۷۲۹
 ۱۷۳۰
 ۱۷۳۱
 ۱۷۳۲
 ۱۷۳۳
 ۱۷۳۴
 ۱۷۳۵
 ۱۷۳۶
 ۱۷۳۷
 ۱۷۳۸
 ۱۷۳۹
 ۱۷۴۰
 ۱۷۴۱
 ۱۷۴۲
 ۱۷۴۳
 ۱۷۴۴
 ۱۷۴۵
 ۱۷۴۶
 ۱۷۴۷
 ۱۷۴۸
 ۱۷۴۹
 ۱۷۵۰
 ۱۷۵۱
 ۱۷۵۲
 ۱۷۵۳
 ۱۷۵۴
 ۱۷۵۵
 ۱۷۵۶
 ۱۷۵۷
 ۱۷۵۸
 ۱۷۵۹
 ۱۷۶۰
 ۱۷۶۱
 ۱۷۶۲
 ۱۷۶۳
 ۱۷۶۴
 ۱۷۶۵
 ۱۷۶۶
 ۱۷۶۷
 ۱۷۶۸
 ۱۷۶۹
 ۱۷۷۰
 ۱۷۷۱
 ۱۷۷۲
 ۱۷۷۳
 ۱۷۷۴
 ۱۷۷۵
 ۱۷۷۶
 ۱۷۷۷
 ۱۷۷۸
 ۱۷۷۹
 ۱۷۸۰
 ۱۷۸۱
 ۱۷۸۲
 ۱۷۸۳
 ۱۷۸۴
 ۱۷۸۵
 ۱۷۸۶
 ۱۷۸۷
 ۱۷۸۸
 ۱۷۸۹
 ۱۷۹۰
 ۱۷۹۱
 ۱۷۹۲
 ۱۷۹۳
 ۱۷۹۴
 ۱۷۹۵
 ۱۷۹۶
 ۱۷۹۷
 ۱۷۹۸
 ۱۷۹۹
 ۱۸۰۰
 ۱۸۰۱
 ۱۸۰۲
 ۱۸۰۳
 ۱۸۰۴
 ۱۸۰۵
 ۱۸۰۶
 ۱۸۰۷
 ۱۸۰۸
 ۱۸۰۹
 ۱۸۱۰
 ۱۸۱۱
 ۱۸۱۲
 ۱۸۱۳
 ۱۸۱۴
 ۱۸۱۵
 ۱۸۱۶
 ۱۸۱۷
 ۱۸۱۸
 ۱۸۱۹
 ۱۸۲۰
 ۱۸۲۱
 ۱۸۲۲
 ۱۸۲۳
 ۱۸۲۴
 ۱۸۲۵
 ۱۸۲۶
 ۱۸۲۷
 ۱۸۲۸
 ۱۸۲۹
 ۱۸۳۰
 ۱۸۳۱
 ۱۸۳۲
 ۱۸۳۳
 ۱۸۳۴
 ۱۸۳۵
 ۱۸۳۶
 ۱۸۳۷
 ۱۸۳۸
 ۱۸۳۹
 ۱۸۴۰
 ۱۸۴۱
 ۱۸۴۲
 ۱۸۴۳
 ۱۸۴۴
 ۱۸۴۵
 ۱۸۴۶
 ۱۸۴۷
 ۱۸۴۸
 ۱۸۴۹
 ۱۸۵۰
 ۱۸۵۱
 ۱۸۵۲
 ۱۸۵۳
 ۱۸۵۴
 ۱۸۵۵
 ۱۸۵۶
 ۱۸۵۷
 ۱۸۵۸
 ۱۸۵۹
 ۱۸۶۰
 ۱۸۶۱
 ۱۸۶۲
 ۱۸۶۳
 ۱۸۶۴
 ۱۸۶۵
 ۱۸۶۶
 ۱۸۶۷
 ۱۸۶۸
 ۱۸۶۹
 ۱۸۷۰
 ۱۸۷۱
 ۱۸۷۲
 ۱۸۷۳
 ۱۸۷۴
 ۱۸۷۵
 ۱۸۷۶
 ۱۸۷۷
 ۱۸۷۸
 ۱۸۷۹
 ۱۸۸۰
 ۱۸۸۱
 ۱۸۸۲
 ۱۸۸۳
 ۱۸۸۴
 ۱۸۸۵
 ۱۸۸۶
 ۱۸۸۷
 ۱۸۸۸
 ۱۸۸۹
 ۱۸۹۰
 ۱۸۹۱
 ۱۸۹۲
 ۱۸۹۳
 ۱۸۹۴
 ۱۸۹۵
 ۱۸۹۶
 ۱۸۹۷
 ۱۸۹۸
 ۱۸۹۹
 ۱۹۰۰
 ۱۹۰۱
 ۱۹۰۲
 ۱۹۰۳
 ۱۹۰۴
 ۱۹۰۵
 ۱۹۰۶
 ۱۹۰۷
 ۱۹۰۸
 ۱۹۰۹
 ۱۹۱۰
 ۱۹۱۱
 ۱۹۱۲
 ۱۹۱۳
 ۱۹۱۴
 ۱۹۱۵
 ۱۹۱۶
 ۱۹۱۷
 ۱۹۱۸
 ۱۹۱۹
 ۱۹۲۰
 ۱۹۲۱
 ۱۹۲۲
 ۱۹۲۳
 ۱۹۲۴
 ۱۹۲۵
 ۱۹۲۶
 ۱۹۲۷
 ۱۹۲۸
 ۱۹۲۹
 ۱۹۳۰
 ۱۹۳۱
 ۱۹۳۲
 ۱۹۳۳
 ۱۹۳۴
 ۱۹۳۵
 ۱۹۳۶
 ۱۹۳۷
 ۱۹۳۸
 ۱۹۳۹
 ۱۹۴۰
 ۱۹۴۱
 ۱۹۴۲
 ۱۹۴۳
 ۱۹

أَجْرُ الْعَامِلِينَ عَنِ الْأَعْيُنِ الْمُرِيَّةِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

مزدکار کشندگان و از غریزان رخصه مرویت گفت و فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُ لَيُغَانُ عَلَى قَلْبِي وَإِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ

صلی اللہ علیہ وسلم بدرستی کہ ہر آئینہ پر دہ کردہ تیرہ درول من ویدرستی من ہر آئینہ استغفار میلنم

فِي الْيَوْمِ مِائَةً مَرَّةً رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ

خدا را در روز مہدی روایت کرد این حدیث را سلم و روایت است از ابی موسیٰ رضی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ يَدَهُ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم بدرستی که خدا تعالی فزاح میکند دست رحمت خود را

بِالْأَيْدِي لِيَتُوبَ مُسِيءُ النَّهَارِ يَنْبُطُ يَدُهُ بِالنَّهَارِ لِيَتُوبَ

شب تا توبه کند بدی کننده روز و فراخ میکند دست رحمت خود را در روز تا توبه کند

مُسَيُّ الْيَلِّ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا رَوَاهُ مُسْلِمٌ

بدی کننده شب، آنکه بر آید آفتاب از جانب فرو آمدن خود را وقت دمی نوبت کرده و در راه

وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از انس روایت گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

لِلَّهِ أَشَدُّ فَرَحًا بِتَوْبَةِ عَبْدٍ حِينَ يَتُوبُ إِلَيْهِ مِنْ أَحَدِكُمْ

میرانیه خدا تعالی تحت تربت از روی شادمانی بترتیب خود حکامی نویسیلند بیده بوی خدا از بی ادبها

كَانَ رَأْسُهَا بِأَرْضِ فَلَاةٍ فَأَنْفَلَتْ مِنْهُ وَعَلَيْهَا طَعَامُهُ

که بود دست سواروی و باروی در زمین دست پس بر میداد و رحمت راحله ادهی و بران راحله بود و در شش

وشرابه فايس منها فاتي شجرة فاصمغع في ظلماتها داييس

[illegible]

مِنْ رَأْسِهِ فَبِمَا هُوَ لَكَ إِذْ هُوَ قَائِمٌ عِنْدَهُ

از رکنه قدس اسرار و این سرچشمین بهر امانده ناله ای که در کرب جگر و دله بجا می آید سعادا از رکنه او درود

فَاخَذَ بِخَطَايَاهَا ثُمَّ قَالَ مِنْ شِدَّةِ الْفَرَحِ اللَّهُمَّ أَنْتَ

پس گفت مہار اعدا پس گفت اے اللہ! تو سختی شادمانی خداوند! تو

عَبْدِي وَأَنَا رَبُّكَ أَخْطَاءَ مِنْ شِدَّةِ الْفَرَحِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

بنده من و تو پروردگار من خطا کردم از سختی فرح بجائی نگذاشتم که باید گفت تو پروردگار من بنده تو امده

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَقَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

دا از ابی ہریرہ روایت گشت فرمود آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ عَبْدًا أَذْنَبَ ذَنْبًا فَقَالَ رَبِّ أَذْنَبْتُ

علیہ وسلم بدینیکہ بنده کرد گناہ را پس بگفت آن بنده اے پروردگار من گناہی کرده ام

فَاغْفِرْهُ فَقَالَ رَبُّهُ أَعْلَمَ عَبْدِي أَنَّ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ

پس بیا مرزا این گناہ را پس بگفت پروردگار منی! آیا دانت بنده من کرد و را پروردگاریست که غیاف کرد

وَيَأْخُذُ بِهِ غَفَرْتُ لِعَبْدِي ثُمَّ مَكَتَ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ

و دیگر بگماہ آمرزیدیم مرتبہ خود را پست درنگ کرد آن بنده در گناہ کردن مدتی کہ خواستہ بود خدا پست

أَذْنَبَ ذَنْبًا فَقَالَ رَبِّ أَذْنَبْتُ ذَنْبًا آخَرَ فَاغْفِرْ لِي

کرد گناہ بار دیگر پس گفت پروردگار من گناہ کردم بار دیگر پس بیا مرزا این گناہ را

فَقَالَ أَعْلَمَ عَبْدِي أَنَّ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ وَيَأْخُذُ بِهِ

پس گفت پروردگار من بدینیکہ بنده من کرد و را پروردگاریست که غیاف کرد و را دیگر بگماہ

غَفَرْتُ لِعَبْدِي ثُمَّ مَكَتَ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ أَذْنَبَ ذَنْبًا

آمرزیدیم مرتبہ خود را پس بگفت آن بنده در گناہ کردن مدتی کہ خواستہ بود خدا تعالی پست کرد

فَقَالَ رَبِّ أَذْنَبْتُ ذَنْبًا آخَرَ فَاغْفِرْ لِي فَقَالَ أَعْلَمَ عَبْدِي

پس گفت ای پروردگار من کرد گناہ بار دیگر پس بیا مرزا این گناہ را پس بگفت پروردگار منی! آیا دانت بنده

أَنَّ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ وَيَأْخُذُ بِهِ غَفَرْتُ لِعَبْدِي فَلْيَفْعَلْ

کرد و را پروردگاریست که غیاف کرد و را دیگر بگماہ آن گناہ آمرزیدیم مرتبہ خود را پس بگفت

مَا شَاءَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ قَالَ قَالَ

هر چه میخواست از گناہان آدم را استغفار کرد و متفق علیه و روایت است از شداد بن اوس که فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَيِّدُ الْأَسْتَغْفَارِ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم که افضل استغفار

أَنْ يَقُولَ اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي

این است که بگوئی یا خداوند توئی پروردگار من نیست معبودی بجز تو پیدا کردی تو مرا

وَأَنَا عِنْدَكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ

و من بنده توام و من ثابت و دائم ام بر عهد تو که بسته ام و وعده کرده ام آنقدر که استطاعت دارم

أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَيْءٍ مَا صَنَعْتُ أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ

و پناه میبخشم به تو از چیزی که انجام داده ام از گناہان آنحضرت را میگویم برای تو و تو را از نعمت تو بر من و احترام

وَأَبُوءُ بِذُنُوبِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ

بگناہان خود پس بیا مرز مرا پس بدرستی نمی آمرزد گناہان را بجز یکس که تو

قَالَ مَنْ قَالَهَا مِنَ النَّارِ مُوقِنًا لِمَا فَاتَهَا مِنْ يَوْمِهِ

گفت آنحضرت کسی که بگوید این کلمات را در جزوی از روزی که یقین دارد که فایده است بآن پس فرمود

قَبْلَ أَنْ يُمَيَّسِيَ فَمِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَمَنْ قَالَهَا مِنْ

پیش از آنکه نامش کند پس آنکس از گناہان اهل بهشت است و کسی که بگوید این کلمات را در جزوی از

اللَّيْلِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ بِهَا فَاتَتْ قَبْلَ أَنْ يُصْبِحَ فَهُوَ

شب و حال آنکه دوی یقین دارد که است بدان پس برود پیش از آنکه صبح کند پس او

مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَبِي مُرَّةٍ عَنْ

از اهل بهشت است رواه بخاری و روایت است از ابی هریره

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَلْمُوَّ مِنْ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستی که

إِذَا الذَّنْبُ كَانَتْ مُكْتَبَةً سَوَدَ آخِرُ قَلْبِهِ فَإِنْ تَابَ

چون گناه کند پیدا میشود نقطه سیاه در دل و پس اگر توبه می کند

وَأَسْتَغْفِرُ صُقِلَ قَلْبُهُ وَإِنْ نَزَّادَتْ نَزَادَتُ حَتَّى تَعْلُوَ

و استغفاری نماید صغیل کرده میشود و آن سیاهی و اگر بیشتر گناه میکند بیشتر میشود تا آنکه بالا آید

قَلْبُهُ فَذَلِكَ الرَّأْيُ الَّذِي ذَكَرَهُ تَعَالَى كَلَّا بَلْ رَانَ

دل او را پس آن رنگی است که ذکر کرده خدا تعالی و فرموده رنگ گرفته و فالکبه است

عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

بروهای ایشان کارهای که میکردند روایت کرد این حدیث را احمد و ترمذی

وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

و ابن ماجه و روایت از ابن عمر گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ يَقْبَلُ تَوْبَةَ الْعَبْدِ مَا لَمْ

صلی الله علیه و سلم بدستیکه خدا تعالی قبول می کند توبه بنده را مادام

يُغْفِرْ غَيْرَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ

که عذره نمیدهد و رواه ترمذی و ابن ماجه و روایت است از ابی سعید

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الشَّيْطَانَ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم بدستیکه شیطان

قَالَ وَعِزَّتِكَ يَا رَبِّ لَا أَبْرَحُ أُغْوِي عِبَادَكَ مَا دَامَتْ

گفت بجزت تو ای پروردگار من نمی روم از جای خود یعنی همیشه با شما که گمراه میکنید بندگان را مادام

أَدَوَا حُفُوفِي أَبْصَادَهُمْ فَقَالَ الرَّبُّ عَزَّ وَجَلَّ وَعِزَّتِي

که جانهای ایشان در بدنها ایشانست پس گفت پروردگار عز و جل سوگند بخورم بجزت

وَحَلَاثِي وَارْتِفَاعِ مَكَانِي لَا أَذِلُّ أَعْمَلُ لَهُمْ مَا

دبر منی خود و بلند مرتبه خود همیشه نمی آبروم بندگان را مادام

در این صورت که این حدیث را
در این صورت که این حدیث را
در این صورت که این حدیث را

اسْتَغْفِرُ فِي رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ أَبِي مُرَيْرَةَ مَقَالٌ

که طلب آمرزش کند از من رواه احمد و روایت است از ابی مریرة رحمه الله

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ

فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدستگیر خدایتعالی

كَثُرُفُ الدَّرَجَةِ لِلْعَبْدِ الصَّالِحِ فِي الْجَنَّةِ فَيَقُولُ يَا رَبِّ

هر آینه بند میگردداند پادیرا برای بنده صالح در بهشت پس میگوید بنده صالح ای پروردگار

أَتَى لِي هَذِهِ فَيَقُولُ يَا سَتَغْفِرُ لَكَ لَكَ رَوَاهُ أَحْمَدُ

من از بجا است مرا این درجه پس میگوید پروردگار سبب استغفار فرزندت است مرترا رواه احمد

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و از عبد الله بن عباس رحمه الله روایت است گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا الْمَيِّتُ فِي الْقَبْرِ إِلَّا كَالْغُرُقِ الْمَتَّغَوِشِ

علیه وسلم میت مرده در گور گرامند کسید آب از سوی گذشتة است و فریاد میکنند که گشتی است و گشتی

يَتَخَوُّ دَعْوَةً تَحْقُقُهُ مِنْ أَبِي أَوْ أَمْرًا أَوْ أَخٍ أَوْ صَدِيقٍ فَإِذَا

چشم میدارد و فانی را که برسد او را از پدر یا مادر یا برادر یا دوست پس چون

لِحَقَّتْهُ كَانَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى

میرسد او را و نمایا شد آن دعا برکت دوست داشته شده تراز دنیا و شایع دنیا و برکتی فلان

لِيَدْخُلَ عَلَى أَهْلِ الْقُبُورِ مِنْ دُعَاءِ أَهْلِ الْأَرْضِ أَمْثَالِ

می در آرد بر مرده ها از دعا های اهل زمین مانند

الْجِبَالِ وَإِنَّ مَدِيَّةَ الْأَحْيَاءِ إِلَى الْأَمْوَاتِ لَأَسْتَغْفِرُ لَهُمْ

کو بهای و بدستگیر کند زندگان بوی مردگان طلب آمرزش کردن است مرا ایشان را

رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَشِيرٍ

رواه البیهقی فی شعب الايمان و مرویت از عبد الله بن بشر

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طُوبَى لِمَنْ وَجَدَ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم خوش وقتی باو مری را که یافت

فِي صَحِيفَتِهِ اسْتِغْفَارًا كَثِيرًا وَ إِبْنُ مَاجَةَ وَمَرَوِي النَّسَائِيُّ

در صحیفه خود استغفار بسیار را معقود و بح استغفار و بشارت اهل استغفار است رواه ابن ماجه

فِي عَمَلٍ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ مَضَى قَالَ

در عمل یوم و لیل و مرویت از عبد الله بن مسعود رحمه الله گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّاسُ مِنَ الذُّنُوبِ

فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم که تو به گننده از گناهان

كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

مثل کسی که گنایت ندارد و چنانست که گویا مکرده آن گناه او گفته اند که این از باب ایمان ناقص

بَابُ فِي سَعَةِ رَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى

این باب است در فراخی رحمت الله بر تر

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

آن خداست که آفرید آسمانها و زمین را و فرود آورد از آسمان آب

فَاَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِيشًا قَالِكُمْ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ

پس بیرون آورد بوسیله انواع میوه ها روزی برای شما و رام ساخت برای شما کشتی را

لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرٍ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ وَسَخَّرَ لَكُمُ

تا برود در دریا بحکم او و رام ساخت برای شما جویها را و رام ساخت برای شما

الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَاتَّكَمُ

آفتاب و قمر را همیشه روئندگان و رام ساخت برای شما شب و روز و داد شما را

مِنْ كُلِّ مَاسٍ لَتَمُوهُ وَإِنْ تَعَدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا

از هر چه خواستید او را و اگر شمارید نعمت خدا احاطه نتوانید کرد آن را

در عمل یوم و لیل و مرویت از عبد الله بن مسعود رحمه الله گفت

م

إِنَّ الْإِنْسَانَ أَظْلَمُ كَفَادُهُ وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَا هُمْ

بدرستی آدمی بر آئینه شکر است بسیار بر آئینه بدستی بزرگی دادیم فرزندان آدم را و بر شوقیم ایشان را

فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَا هُمْ

و در بیان و در دریا و در روی دادیم ایشان را از پاکیزه ها و از زوئی دادیم ایشان را

عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ

بر بسیاری از آنکه آفریدیم از زوئی دادنی گفتم عذاب من میرسانم

مَنْ أَشَاءُ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ وَلَا تَسُوْ مِنْ رَّوْحِ

آن هر که استخوانم و بخشش من گشاده است بر هر چیزی را و نوسید متشبه از رحمت

اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَنْفَسُ مِنْ رَّوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ هُوَ إِنْ رَّبُّكَ

خدای بدستی که نوسید شود از رحمت و مزج خدا مکر کرده تا گوید گمان و بدستی پروردگار

لَذُوْ مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ عَظِيمٍ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ه

بسیار آئینه خداوند از بخشش در میان مردم شان و بدستی پروردگار تو بر آئینه سخت عقوبت کننده است

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ

بگو ای بندگان من آنکه اسراف کردند بر نفسهای خویش، امید شوید از

رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ

بخشنش خدا بدستی که خدا تعالی می آمرزد و گناهان را بر بدستی که او است آمرزنده

الرَّحِيمُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَقَالَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

بخشننده روایت از ابی هریره رضی گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا قَضَىٰ لِلَّهِ الْخَلْقَ كَتَبَ كِتَابًا فَهُوَ عِنْدَهُ

علیه و سلم وقتیکه میا کرد خدا تعالی خلق را نوشت کتابی را پس آن کتاب نزد خداست

فَوْقَ عَرْشِهِ إِنْ رَحِمْتِي سَبَقَتْ غَضَبِي وَفِي رِوَايَةٍ

بالای عرش آن کتاب ایست که رحمت من پیشینی کرده است غضب مرا و در روایتی

خبر از رسول
خبر از رسول
خبر از رسول
خبر از رسول
خبر از رسول

غَلَبَتْ غَضَبِي مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

بجای مہمت غلبت مذکورست متفق است علیہ و از ابی ہریرہ روایت گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ لِلَّهِ مِائَةَ رَحْمَةٍ أَنْزَلَ مِنْهَا رَحْمَةً

صلی اللہ علیہ وسلم بر سیکہ خدا تعالی را صد رحمت است فرود فرستاد است از ان صد رحمت

وَاحِدَةً بَيْنَ الْجَنِّ وَالْإِنْسِ وَالْبَهَائِمِ وَالْمَوَاقِيتِ فِيهَا تَعَاظِفُونَ

یک رحمت را میان پریان و آدمیان و چهارپایان و جنبند اگر کزین پس بان رحمت مہربانی میکنند

وَبِهَا يَتَرَأَّمُونَ وَبِهَا تُعْطَفُ الْوَحْشُ عَلَى وَلَدِهَا

بر یکدیگر و بان رحمت مہربانی میورزند جانوران در شقی بر فرزندان خود

وَأَخْرَأَهُ تِسْعًا وَتِسْعِينَ رَحْمَةً يَرْحَمُ بِهَا عِبَادَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

و پس گذاشته است نُه و نود رحمت که رحم میکند بان رحمتها بندگان خود را روز قیامت

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ عَنْ سَلْمَانَ خُوٍّ وَفِي

متفق علیہ و در روایتی مسلم از سلمان بنیحین آمده است و در

آخِرِهِ قَالَ فَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَمَةِ أَكَلَهَا بِهَذِهِ الرَّحْمَةِ وَعَنْهُ

آخرش این عبارتست گفت پس آن روز قیامت نام میگرداند از این رحمت که رحمت کند بر او و اسم از وی بیاید

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ يَعْلَمُ الْمُؤْمِنُ

که فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم اگر بداند مومن

مَا عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الْعُقُوبَةِ مَا طَمَعَ بِجَنَّتِهِ أَحَدٌ وَلَوْ يَعْلَمُ

چیزی که نزد خداست از عذاب طمع نکند بہ جنت خود اگر بداند

الْكَافِرُ مَا عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الرَّحْمَةِ مَا قَطَّطَ مِنْ جَنَّتِهِ أَحَدٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

کافر چیزی که نزد خداست از رحمت نا امید نگردد از جنت او هیچ کس از کافران متفق علیہ

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

در روایتست از ابی سعید خدری رحمتی گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ رَجُلٌ قَتَلَ

صلی اللہ علیہ وسلم بود در بنی اسرائیل مردی کشت

تِسْعَةً وَتِسْعِينَ إِنْسَانًا ثُمَّ خَرَجَ يَسْأَلُ فَأَتَى رَاهِبًا فَسَأَلَهُ

نود و نه آدمی را پندرسیرون آمد در حالیکه می پرسید از مردم پس آمد راهی را پس پرسید او را

فَقَالَ أَلَمْ تَوْبَهُ قَالَ لَا فَقَتَلَهُ وَجَعَلَ يَسْأَلُ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ

پس گفت آیا است مراد را توبه گفت لب لبیت ترا توبه پس کشت آن مرد را پس او ایستاد و بیکه سوال میکند گفت

أَنْتُمْ قَرِيبَةٌ كَذَّابٌ أَوْ كَذَّابٌ أَمْ كَذَّابٌ الْمَوْتُ فَنَاءٌ بِصَدْرِهِ ثُمَّ هَا

ایا قریب چنین چنین را پس دریافت او را علامت موت پس پل کرد که نزد بینه خود بجانب آن قریب

فَاخْتَصَمَتْ فِيهِ مَلَائِكَةُ الرَّحْمَةِ وَمَلَائِكَةُ الْعَذَابِ

پس نزاع نمودند در شان وی فرشتگان رحمت و فرشتگان عذاب

فَأَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى هَذِهِ أَنْ تَقْرَبِي وَإِلَى هَذِهِ أَنْ تَبَاعَدِي

پس وحی فرمود خدا تعالی بپری بن قریب که توبه شده بزبانان نزدیکی جویت و بپری بن قریب که وی از آن جویت توبه

فَقَالَ قَبِسُوا مَا بَيْنَهُمَا فَوُجِدَ إِلَى هَذِهِ أَقْرَبُ بِشَرِّ فُغْفِرَ لَهُ

پس گفت خلافت کشا را اندازد که در میان او را که میان قریب است یا فتنه میت جوین قریب تحت زد و کثیر بیکه حبیب پس مرید

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَنَّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

متفق علیه و روایت است از ابی هریره رض گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ لَمْ تُذْنِبُوا لَذَهَبَ

صلی اللہ علیہ وسلم سوگند بخدا اینکه بقای من ذات من بدست قدرت او است اگر گناه کنید تنها هرگز نمیرود

اللَّهُ بِكُمْ وَلَجَاءَ قَوْمٌ يُذْنِبُونَ فَيَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ فَيَغْفِرُ لِمَن

خدا تعالی شمارا و مرید او می آرد و قومی را که گناه کنند پس بگفتند از خدا استغاثی پس یا مرید مرا این را

رَوَاهُ مُسْلِمٌ

رواه مسلم

بَابُ الْاِسْتِغْفَارِ مَرَّسٍ

این باب ست در استغفار

عَنْ اَنَسٍ مِّنْ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از انس رضی مروت که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى يَا ابْنَ آدَمَ إِنَّكَ مَا دَعَوْتَنِي وَرَجَوْتَنِي

که گفت خدا تعالی ای فرزند آدم بدرستی که ما دام که دعای تو را می‌پذیرم و امید داری

غَفَرْتُ لَكَ عَلَى مَا كَانَ فِيكَ وَلَا أَبَايَ يَا ابْنَ آدَمَ لَوْ بَلَغَتْ

می‌آمرزم ترا بر هر عملی که باشد در تو از گناهان و باک ندارم از آنکه فرزند آدم اگر میرسد

ذُنُوبُكَ عَنَانَ السَّمَاءِ ثُمَّ اسْتَغْفَرْتَ تَنِي غَفَرْتُ لَكَ وَلَا

گناهان تو بر آسمان و ترا سه بار از استغفار طلب آمرزم پس می‌کردی می‌آمرزم ترا و

أَبَايَ يَا ابْنَ آدَمَ إِنَّكَ لَوْ لَقِيتَنِي بِقِرَابِ الْأَرْضِ خَطَايَا

باک ندارم ای فرزند آدم بدرستی که ترا اگر پیش آتی تو مرا بر سر زمین از روزه گناهان

ثُمَّ لَقِيتَنِي لَا تُشْرِكُ بِي شَيْئًا لَا تَتِيكَ بِقَرَابِهَا مَغْفِرَةٌ

پس پیش من آتی تو در حالی که شرک نبندی و چیزی بر من ترا نزدیکی بر من نباشد

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَسَوَاهُ أَحْمَدُ وَالدَّارِمِيُّ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ

رواه ترمذی و احمد و دارمی و از ابی ذر رضی

وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابن عباس رضی مروت از آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قَالَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى مَنْ عَلِمَ أَنِي ذُو قُدْرَةٍ عَلَى مَغْفِرَةِ الذُّنُوبِ

گفت فرمود خدا تعالی کسیکه دانت بدرستی من خداوند قدرتم بر آمرزیدن گناهان

غَفَرْتُ لَهُ وَلَا أَبَايَ مَا لَوْ يُشْرِكُ بِي شَيْئًا وَهُوَ فِي شَرْحِ السُّنَنِ

می‌آمرزم مرا آن کس را و باک ندارم مادام که شرک نبندی و در شرح السنه را

این باب در استغفار است
 و در آنست که هر کس
 از این باب بخواند
 و در آنست که هر کس
 از این باب بخواند
 و در آنست که هر کس
 از این باب بخواند

آمرزم ترا

بَابُ الْإِسْتِغْفَارِ

این باب ست در استغفار

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَنْ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

مرویت از ابی ہریرہ رضا گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ قَالَ رَجُلٌ لَمْ يَعْمَلْ خَيْرًا قَطُّ لَاهِلِهِ وَفِي رَأْيِهِ أَشْرَفُ

و سلم گفت مردی کہ نکرده بود هیچ عمل خیر را برگزبان خود را و در روی آئندہ ظلم کرد

رَجُلٌ عَلَى نَفْسِهِ فَلَمَّا حَضَرَهُ الْمَوْتُ أَوْصَى بَنِيهِ إِذَا مَاتَ

مردی بر نفس خود پس هنگامی کہ حاضر شد اورا موت وصیت کرد پس ان خود را وقتیکہ بمیرد و

فَحَسْرَتُهُ ثَوْدَانُ أَنْصَفَهُ فِي الْبَرِّ وَنِصْفَهُ فِي الْبُحْرِ فَوَأَلَّهُ لَيْثٌ

پس پسوزید اورا پستیرانید نیمہ اورا درشت و نیمہ اورا در دریا بخدا سوگند اگر

قَدَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ لِيُعَذِّبَنَّهُ عَذَابًا لَا يَبْعُذُ بِهِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ

قادر شود خدا تعالی بر وی سرانید عذاب بکند اورا عذاب الی کہ نماند آن عذاب هیچ کس جہانین را

فَلَمَّا مَاتَ فَعَلُوا مَا أَمَرَهُمْ فَأَمَرَ الْبُحْرُ فَجَمَعَ مَا فِيهِ أَمْرَ الْبَرِّ

پس هنگامی کہ مرد و نکرده بدکان او پنچہ امر کرده بد ایشانرا پس امر کرد خدا دیار البر و آنچه در او بود و امر کرد

فَجَمَعَ مَا فِيهِ ثُمَّ قَالَ لَهُ لِمَ فَعَلْتَ هَذَا قَالَ مِنْ خَشْيَتِكَ

پس جمع کرد آنچه کہ در او بود از اجزای پستیر فرمود و در برای چه کردی این وصیت از ترس عذاب

يَا رَبِّ وَأَنْتَ أَعْلَمُ فَغَفَرَ لَهُ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

ای پروردگار من و تو دانانتری کمال من پس پامر زید خدا را و متفق علیہ و روایت ست

مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ مَنْ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از معاذ بن جبل رضی اللہ عنہ گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

إِنْ شِئْتُمْ أَنْبَأْتُكُمْ مَا أَوَّلُ مَا يَقُولُ اللَّهُ لِلْمُؤْمِنِينَ

اگر میخواہید خبر میکنم شمارا آنچه کہ نخستین میگوید خدا تعالی مؤمنان را

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلُ أَحَدٌ أَمْتَكُمْ عَمَلَهُ الْجَنَّةَ وَلَا يُخَيَّرُ

عليه وسلم داخل کند کسی را از شما و نه مرا عمل او و در پشت و نه باز دارد او را

مِنَ النَّارِ وَلَا أَنَا إِلَّا بِرَحْمَةِ اللَّهِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنِ ابْنِ

از دوزخ مگر رحمت خدا تعالی رواه مسلم و مرویت از ابن

عَبَّاسٍ مَرْقَالٌ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ

عباس رفته گفت فرمود آنحضرت صلوات الله علیه وسلم بدینست که خدا تعالی نوشت

الْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ فَمَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ فَلَمْ يَفْعَلْهَا

نیکباده بدیدار پس بیکه نیکه نیکی را پس عمل نکند آن را

كَتَبَهَا اللَّهُ لَهُ عِنْدَهُ حَسَنَةٌ كَامِلَةٌ فَإِنْ هَمَّ بِفَعْلِهَا كَتَبَهَا

مرد بدیدار خدا تعالی مرد بر آن و خود نیکی که بدیدار قصد کند نیکی را پس عمل در آورد او را نیز بدیدار آنرا

اللَّهُ لَهُ عِنْدَهُ عَشْرُ حَسَنَاتٍ إِلَى سَبْعِ مِائَةٍ ضَعْفٍ إِلَى أَضْعَافٍ

خدا اینست که برای ده صد و ده نیکی آنحضرت مثل تا شصت

كَثِيرَةٍ وَمَنْ هَمَّ بِسَيِّئَةٍ فَلَمْ يَفْعَلْهَا كَتَبَهَا اللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنَةٌ

بسیار و کجاست قصد کند بدیدار پس مرد آنرا بدیدار آنرا خدا تعالی مرد بر آن و خود نیکی

كَامِلَةٌ فَإِنْ هَمَّ بِفَعْلِهَا كَتَبَهَا اللَّهُ لَهُ سِتَّةٌ وَاحِدَةٌ

کامل پس اگر ده قصد کند بدیدار پس مرد آنرا بدیدار آنرا خدا تعالی مرد بر آن یک بدی

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنِ عَامِرِ الشَّامِيِّ قَالَ بَيْنَا نَحْنُ عِنْدَهُ

متفق علیه و روایت است از عامر (رام) رفته گفت در آنجا ای آنکه مانند وی بودیم

يَعْنِي عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ أَقْبَلَ رَجُلٌ عَلَيْهِ

یعنی نزد پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم تا که آمد بر آنحضرت مردی که بر سر

كِسَاءٌ وَفِي يَدِهِ شَيْءٌ قَدْ لَتَفَ عَلَيْهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَرَرْتُ

پوشیده بود و در دستش چیزی بود که لنگش بر او افتاد پس گفت آن مرد یا رسول الله گذشتم

بِقَيْضَةٍ ثَبِيحٍ فَسَمِعَتْ فِيهَا أَصْوَاتَ فِرَاحٍ طَائِرٍ فَأَخَذَتْهُنَّ

همیشه درختان پس شنیدم در آن میشه آوازهای چندها پرندگان پس گفتم آن چندها را پس بنهادهم آن چندها را

فَوَضَعَتْهُنَّ فِي كِسَائِي فَجَاءَتْ أُمُّهُنَّ فَاسْتَدَارَتْ

در گیم خود پس آمد مادر این چندها پس گردید و گردگشت مادر ایشان

عَلَى رَأْسِي فَكَشَفْتُ لَهَا عَنْهُنَّ فَوَقَعَتْ عَلَيْهِنَّ

بر سر من پس کشادم و دور کردم برای مادر ایشان پرده از روی چندها پس افتاد و در شان بر ایشان

فَلَفَفَتْهُنَّ فِي كِسَائِي فَهُنَّ أَوْلَاءٌ مَعِيَ فَقَالَ ضَعْنُ

پس پیچیدم آن چندها را در گیم خود پس این چندها را اینها اند با من پس فرمود آنحضرت مینداز چندها را

فَوَضَعْنَهُنَّ وَأَبَتْ أُمُّهُنَّ إِلَّا لَزُمُوهُنَّ فَقَالَ رَسُولُ

پس بنهادهم آنها را و امتناع آورد و مادر ایشان مگر لازم بودن چسبیدن ایشان را پس فرمود آنحضرت

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اتَّعَجِبُونَ لِرَحْمَةِ إِبْرَاهِيمَ

صلی الله علیه وسلم آتلفت دارید مهر کردن مادر چندها را

فِرَاحَهَا فَوَ الَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ لِلَّهِ أَرْحَمُ بِعِبَادِهِ مِنْ أُمَّ

چندها را پس سوگند بالله کسی فرستاده مرا راستی بر این خدا بیجا می مهر بان سبب بندگان و از مادر

الْأَفْرَاحِ بِفِرَاحِهَا إِنْ رَجِعَ بِهِنَّ حَتَّى تَضَعَهُنَّ مِنْ حَيْثُ

چندها را بچندها باز گردان این چندها را آنکه بنی ایشان را از اینجا که

أَخَذَتْهُنَّ وَأُمُّهُنَّ مَعَهُنَّ فَرَجَعَ بِهِنَّ سَرَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

گرفته تو ایشان را و مادر ایشان ایشان بود پس باز گردانید آنرا و ایشان را روایت کرد ابو داود و ابو داود

وَرَجُلَانِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي جَنِيًّا بَيْنَ يَدَيَّ رَبِّ الْعِزَّةِ فَقَالَ

و دو مرد از امت من ایستادند بر من در میان روبرو و کار صاحب عزت پس میگویی

أَحَدُهُمَا يَا رَبِّ خُذْنِي مَطْلَمَتِي مِنْ خِي فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى

یکی از آن دو مردی پروردگار من مرا خذ کن برای من مظلوم را از برادر من پس میگویی حق تعالی

الحمد لله رب العالمین
بسم الله الرحمن الرحیم

كَيْفَ تَصْنَعُ بِأَخِيكَ وَلَوْ يَبْقَى مِنْ حَسَنَاتِهِ شَيْءٌ قَالَ

چه معامله میکنی با برادر خود و چگونه میگیری مصلحت خود را از برادر خود و حال آنکه باقی مانده است از حسنات او چیزی میگوید

يَا رَبِّ فَلْيَحْمِلْ مِنْ أَوْثَرَارِيَّ إِنَّ ذَلِكَ الْيَوْمَ عَظِيمٌ يَحْتَاجُ

ای پروردگار من پس بگذار که برادر از بار گناهان من زیرا که این روز روزی بزرگست که محتاج میشوند

النَّاسُ أَنْ يُحْمَلَ عَنْهُمْ مِنْ أَوْثَرَارِهِمْ فَقَالَ اللَّهُ لِلطَّالِبِ

مردمان تا بگذارند بر داشته شود از ایشان و نهاده شود از آنها باری از گناهان خود پس میگوید خدا تعالی مرا طلبکار

ارْقِعْ بَصْرَكَ فَانْظُرْ فَرَقَعَ بَصْرَهُ فَقَالَ يَا رَبِّ أَمَرْتَنِي

که بره از نظر خود پس من پس بر میدارم و نظر خود را ببالا پس میگوید ای رب من می بینم سحر را را

مِنْ ذَهَبٍ وَقَصُورًا مِنْ ذَهَبٍ مُكَلَّلَةً بِاللُّؤْلُؤِ لَا يَكُونُ

از زر و مملکتها از ذهب مطلق و زمین با مروارید براسه کدام

بَنِي هَذَا أَوْ لَا يَصِدِّقُ هَذَا أَوْ لَا يَشْهَدُ هَذَا

پیغمبری است این یا برای کدام صدق است این فضل برای کدام شهادت است این میگوید خدا تعالی

قَالَ هَذَا الْمِنْ أَعْطَى الثَّمَنَ قَالَ يَا رَبِّ وَمَنْ يَمْلِكُ ذَلِكَ

مرآن کسانے راست که بدین من آنرا میگوید بنده ای پروردگار من کسی مالک شئی نیست آن را

قَالَ أَنْتَ تَمْلِكُهُ قَالَ بِمَاذَا قَالَ بِعَفْوِكَ عَنْ أَخِيكَ قَالَ

میگوید حق تعالی تو مالک شئی آنرا میگوید چه چیز میگوید عفو است پس عفو کردن تو از برادر خود مصلحت خود را میگوید

يَا رَبِّ فَإِنِّي قَدْ عَفَوْتُ عَنْهُ قَالَ اللَّهُ فَخُذْ بِيَدِ أَخِيكَ

ای رب پس بدین من عفو کردم از وی میگوید خدا ایس بگیر دست برادر خود

فَادْخُلْهُ الْجَنَّةَ اتَّقُوا اللَّهَ وَاصْلِحُوا إِذَا تَبَيَّنَ كُفْرَانُ اللَّهِ

پس برادر او را در بهشت پرهنر گاری کنید خدا را در توبه صلح کنید میان شما زیرا که کفران خدا

يُصْلِحُ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ مَرَاةُ الْخَرَّاطِيِّ فِي

صلح میکند و میان مسلمانان روز قیامت روزه خراطی است

مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ وَعَنْ أَنَسٍ مَرَّةً قَالَ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

مکارم اخلاق را از جمع الجوامع و مردیت از انسل ما گفت انس در آمد آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى شَابٍ وَهُوَ فِي الْمَوْتِ قَالَ كَيْفَ تَجِدُكَ

علیہ وسلم بجزانی و حال آنکہ دے در سکرات موت بود فرمود آنحضرت ۴ چگونگی بیانی خود را

قَالَ أَرْجُو اللَّهَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَسَلَّمَ وَإِنِّي

گفت آنرو امید دارم از خدا ای پشیم به خدا صلی الله علیه وسلم و بدرستی من

أَخَافُ ذُنُوبِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

می ترسم از کلمات خود پس فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

لَا يَجْتَمِعَانِ فِي قَلْبٍ عَبْدٍ فِي مِثْلِ هَذَا الْمَوْطِنِ إِلَّا

جمع نمی شوند امید و خوف در دل سنبه مانند این جاے سے غصے قریب مرگ کر

أَعْطَاهُ مَا يَوْجُوْا مِنْهُ فَمَا يَخَافُ رَأَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ

میدید اور اخراجیہ اسید دارد و امن میدید اور اخراجیہ میترید و راه تریزی و ابن ماجه

بَابُ صِفَةِ الْحَمَّةِ وَاهْلِهَا

باب در بیان صفت جنت و اهل آن

وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي

و بشارت به آنان را که ایمان آورده اند و کردند کارهای نایب و درستیکه مرا پادشاه است بهشتی که میوه

مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْمَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا

از زیر آنها جریبا سرگاه روزی داده شوند ازان سرخ میوه روزی ساخته

قَالُوا هَذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ

گویند این آفت که دوزی و اوجده پیش ازین و آورده شود با نان آن روزی مانند پیکر و سر ایشان

فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ وَسَارِعُوا إِلَى

در اینجا زنان پل کرده و اینان در آن جا وید، سدا سدا و سدا سدا می‌نمایند

مَغْفِرَةً مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمُوتُ وَالْأَرْضُ

آمرزشی از پروردگار خود و بهشتی که پهناش آن آسمانهاست و زمین

أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ

آماده کرده شده برای پرهیزکاران آنانکه نفقه میکنند در آسانی و سختی

وَالْكَافِرِينَ الْغَيْظُ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ

و فرود خورندگان چشم و عفو کنندگان از مردمان و خدا دوست دارد

الْمُحْسِنِينَ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ

نیکیو کاران را آنانکه گرویده اند و کردند اعمال صالحه بدستی نه ضایع سازیم

أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلَاهُ أُولَئِكَ لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي

مزد آنانکه نیکی کنند کارها را آنکروه ایشان راست بوستانهای اقامت میرود

مِنْ تَحْتِهِمْ الْأَنْهَارُ يُجَلُونَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرٍ مِنْ ذَهَبٍ

از زیر آن جویها پیراسته شوند در آن بوستانها از دستاوردهای ساخته شده از زر

و يَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِّن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُّتَّكِئِينَ

و پوشند جامه های سبز رنگ و دیبا های نازک و دیبا های سطر تکیه زدگان باشند

فِيهَا عَلَى الْأَرْشِ نَعْمَ الثَّوَابُ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا إِنَّ اللَّهَ

در بهشت برجهت های پاداشیت بهشت و نیکیست تکیه گاه بدستی خدا

يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا

می و وارد آنگاه را اگر گرویده اند و کردند اعمال صالحه در بوستانها میرود از زیر آن

الْأَنْهَارُ يُجَلُونَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرٍ مِنْ ذَهَبٍ لَّوْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ

جویها پیراسته شوند در آن از دستاوردهای از زر و پیر و لباس شان باشد

فِيهَا حَرِيرٌ وَنَجَافِي جُودُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ

در آن حریر و در می شود و پهلوی ایشان از او نگاه دارند و در کار خویش

ع
جزود (۱۵) رکع
(۱۶) -

ع
جزود (۱۵) رکع
ع
جزود (۱۵) رکع
(۱۵)

خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا

تیرس دامید و از آنچه روزی دادیم ایشان را نفقه میکنند پس نمیدانند نفسی آنچه

أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ هَاجَتَاتٌ

پنهانی که از ایشان را از روشنی چشمها پاداش بآنچه بودند که میکردند بختها

عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُجَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرٍ مِنْ ذَهَبٍ لُؤْلُؤًا

آفتاب در آید در آن پیراسته شوند در آن از دستها از زر و مروارید

وَلِبَاسُ هُمْ فِيهَا خَيْرٌ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي ذَهَبَ عَنَّا الْحَزَنُ

و پوشش ایشان در آن دیباست و گویند ستایش مر خدا را که ببرد از ما اندوه

إِنَّ رَبَّنَا الْغَفُورُ شَكُورٌ الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ

بدستی پروردگار را هرگز نماند آمرزنده سپاس داریست آنکه فرود آورد ما را بر آفتاب از منزل

لَا يَمَسُّ فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَمَسُّ فِيهَا الْغُوبُ هَ الْأَخْلَاءُ

نمیرسد از در آن رنج و زردار در آن ماندگی دوستان

يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ يَا عِبَادِ لَا خَوْفٌ

آنروز برخی از ایشان مر برخی اند که بر بنیر کاران ای بندگان من نیست ترس

عَلَيْكُمْ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ هَ الَّذِينَ آمَنُوا يَا أَيَّتَا

بر شما امروز و نه شما اندوگین شوند آنانکه گرویدند بآیتها

وَكَانُوا مُسْلِمِينَ هَ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُخْبَرُونَ

و بودند مگردن نهادگان در آید به بهشت شما و زنان شما تا در دانیده شوید

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصَفَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ وَفِيهَا

گردانیده شود بر ایشان کاسها از نر و کوز و در آن است

مَا تَشْتَهُيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ وَأَنْتُمْ فِيهَا تَخْلَدُونَ

آنچه آرد و بپند از انفسها و لذت یابند چشمان و شما در آن جاوید بمانید

و در آنجا
جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ
و در آنجا

ع
جزو (۱۲) رکعت
دوره ۱۲۰

ع
جزو (۱۲) رکعت
دوره ۱۲۰

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ لَكُمْ

و این بهشت است که میراث داده شده ایید آنرا آنچه بودید میکردید مر شمار است

فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ

در آن میوه های بسیار از آن میخورید بدرستی پرهیزگاران در مقام

أَمِينٍ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ يَلْبَسُونَ مِنْ سُندُسٍ وَ

امن اند در بوستانها و چشمها و می پوشند از حریر نازک و

إِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ كَذَلِكَ وَنَزَّ وَجْنَاهُمْ بِمُحْوَرٍّ عَيْنٍ هـ

حریر سلبر رودر شدگان بهمچنین وجفت سازیم ایشان را بجوران کشاده چشم

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ لَا يَذُقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ

میخواهند در آن بهر میوه ایمان نمی چشند در آن مرگ را

إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ وَوَقَّهْمُ عَذَابَ الْحَرِّ فَضَلَّامِينَ رَبِّكَ

مگر مرگ نخستین و نگاهداروایشانرا و دفع کند عذاب دوزخ را افزونی از پروردگارتو

ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ وَمَا يُحْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

این است شکوهی است بزرگ و پاداش داده شود بکرا آنچه بودید میکردید

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ هـ أُولَٰئِكَ لَمْ يَرْتَدِّ مَعْلُومٌ قَوَّامٌ

مگر بندگان خدا خالص شدگان آنکه مرا ایشانراست روزی معین میوه

وَهُمْ مُكْرَمُونَ فِي جَنَّتِ النَّوْمُ عَلَىٰ سُرٍّ بِرْمُتَقَابِلِينَ

و ایشانند نواختگان در بوستانهای نعمت بر تختها رودر و آیدگان

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَّعِينٍ بَيْضَاءُ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ هـ

گذرانیده میشود بر ایشان بجای از چشمتید خوشخوار بر می آیدگان

لَا فِيهَا مَأْغُولٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْزَفُونَ هـ وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ

نیت در آن آفتی و نه ایشان از آن است کرده شوند و نوزاد ایشان کثیرگان

الْطَّرْفِ عَيْنٍ كَأَنْتُمْ بَيْضٌ مَّكُونٌ هَمْ مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي

فرد چشمانند فراخ چشمها گویا ایشان سفیدند پوشیده صفت بهشت

وَعِدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَّاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ

وعدہ کردہ شدہند پر سیرکاران دران جویهاست از آب بے تغیر و جویها

مِنْ لَبَنٍ لَوْ يَتَغَيَّرُ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ

از شیر که تغیر نشدہ مزہ آن و جویها از شراب لذت

لِلشَّارِبِينَ هَ وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى وَلَمْ يَكُنْ فِيهَا

برای نوشندگان و جویها از شهد صاف کرده شدہ و مرایشان را دران

مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ

از هر میوه است و آمرزش از پروردگارشان مانند آنکه او جاوید باشد

فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءُهُمْ إِنَّ الْمُتَّقِينَ

در آتش و آشامیده شوند آب گرم پس پاره کند رودهای ایشان را بدرستی که پر سیرکاران

فِي جَنَّتٍ وَعُيُونٍ آخِذِينَ مَا آتَاهُمْ مِنْهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا

در بوستانها و چشمها فراگیرندگان آنچه دادہ ایشان را پروردگارشان بدرستی ایشان بودند

قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ هَ كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ

پیش ازین نیکوکاران بودند اندکے از شب خواب نمی کردند

وَبِالْآسِمَاءِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ هَ وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ

و بر اسمایان آمرزش میخواستند و در مالهای شان بهره ایت

لِلسَّائِلِ وَالْمَرْغُومِ هَ وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ هَ

برای خواہندگان و بے بهره و در زمین نشانیهاست برای اهل یقین

وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ هَ وَفِي السَّمَاءِ رِزْقٌ وَمَا تَوْعَدُونَ

در نفسهای شماست آیا پس نمی بینید و در آسمان روزی شماست و آنچه وعده کرده شدہ

خبر از هر میوه است
خبر از هر چشمها
خبر از هر نیکوکاران
خبر از هر اسمایان
خبر از هر زمین
خبر از هر آسمان
خبر از هر نفسها

قَوَّسَتْ السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ إِنَّهُ لَحَقُّ مِثْلَ مَا أَتَكُمْ تَنْطِقُونَ ه

پرس گند پروردگار آسمانها و زمین بدستی او هرگز اینحق نیست مانند آنچه بدستی شما میگوید

عه
جزوه (۱۶۶) رکوع
(۲۰)

سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ

شتابید بپوی آمرزشش از پروردگار خویش و بهشتی پهنائی آن مانند پهنائی آسمان

وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللهِ وَرُسُلِهِ ذَٰلِكَ فَضْلُ

و زمین است آماده کرده شده برای آنرا که گردیدند بخدا و فرستاده های او این افزونگی

اللهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ وَالسَّابِقُونَ

خداست میدهد آنرا هر که میخواهد و خداوند افزونی بزرگست و پیش گیرندگان

عه
سوره واره
۱۲

السَّابِقُونَ أُولَٰئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ه فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ه ثَلَاثَةٌ مِّنْ

آن کرده نزدیک شدگانند در پوستهای نعمت گردیده از

الْأَوَّلِينَ ه وَقَلِيلٌ مِّنَ الْآخِرِينَ عَلَىٰ سُرُرٍ مَّوْضُونَةٍ مَّتَشَكِّينَ

پیشینان و اندکی از پسینان بر تختها بافته بر روی مسکله بدر و یا قوت تکیه زدگان

عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ ه يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مَُّخْلَدُونَ ه

بر آن مختیار برابر یکدیگر میگردند برایشان بر آید خدمت کودکان همیشه ماندگان

يَا كُؤَابٍ وَأَبَارِئِقَ وَكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ لَا يَصُدَّ عَنْهَا

بکوزها و ابرقها و جامها از شراب لعلی که روان است در بهشت در دست کشند از آن شراب

وَلَا يُزْفُونَ وَلِكُلِّهِمَا مِمَّا يَتَخَيَّرُونَ ه وَلِحَظِيرٍ مِّمَّا

و نه بیفیل و نه شتر از آن دو یک را ایشان میگردند پس از آنچه اختیار کنند و یکوشت مرغان از آنچه

يَشْتَهُونَ ه وَحُورٌ عِينٌ كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ ه جَزَاءُ

آرزو کنند و حوران کثاده چشمان مانند مروارید پوشیده پا داشت

يَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ه لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا إِلَّا قِيلًا

آنچه بودند که میکردند و شنیدند در آن سخن بیوده و نه زبرد و نه سخن بیهوده سخن

سَلَامًا سَلَامًا وَأَصْحَبُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَبُ الْيَمِينِ هـ	سلام سلام و یاران دست راست چه اند یاران دست راست
فِي سِدْرٍ مَخْضُودٍ وَطَلْحٍ مَّنْضُودٍ وَقِطْلٍ مَّمْدُودٍ وَمَاءٍ	در درخت کنار بخار و در موز بود میوه آن برهم چیده سایه کشیده و آب
مَسْكُوبٍ وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ	ریزان و میوه بسیار نه بریده و نه باز داشته شده
وَفُرُشٍ مَّرْفُوعَةٍ إِنَّا أَنْشَأْنَا هُنَّ لِنَشَاءٍ فَجَعَلْنَا هُنَّ	و فرش ها برافراشته شده بدستی پدیدانمودیم آنها را پدید کردن پس گردانیدیم ایشان را
أَبْكَارًا عُرْبًا أَتْرَابًا لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ هُتْلَةٌ مِنْ أَلَاؤِ لَيْلٍ	بکره دوست داران همزادان مریدان دست راست را گروهی از پشیمانان
وَهُتْلَةٌ مِنْ الْأَخْوِينِ هَاتِ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ	و گروهی از پشیمانان بدستی نیکوکاران بیاشامند از جام باشد
مَرَا جُهَا كَأُفْرَاهٍ عَيْنًا يَشْرَبُ بِمَاعِبَادِ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا	آمیختگی آن کافور حتمی شامند از آن بندگان خدا میرانند از اسیر جاکه خواهند
تَفْجِيرًا هَ يُؤْفُونَ بِالْأَنْدَرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ	رانندنی آسان و فانی نمایند به نذر و می ترسند از روزیکه است بدی او
مُسْتَطِيرًا هَ وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا	آشکارا و میدهند خوردنی بدوستی او در ویش را و بے پدر را
وَأَسِيرًا هَ إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نُؤِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً	و بند بر میگویند جز این نیست که بخورایم شمارا بر برای خوشنودی خدا میخواهیم از شما پاداش
وَلَا شُكُورًا هَ إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرًا هَ	و نه سپاس بدوستی ما شیرسیم از پروردگار خویش از روزی که ترش سخت

ع
تبراه و سوره قدر

فَوَقَّهٗمُ اللّٰهُ شَرَّ ذٰلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّهٗمُ نَصْرَهُ وَوَسَّرَ لَہٗ

پس نگهدار ایشان را خدا از بدی آن روز پیش کرد ایشان را تا نازکی و سادگی

وَجَزَّاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيْرًا مُّتَّكِئِيْنَ فِيْہَا عَلٰی

و پاداش ایشان آنچه صبر کردند بوستان و باغشیم تکیه زدگان در آن بر

اَلَا رَآیْکَ لَا یَرُوْنَ فِیْہَا شَمْسًا وَّلَا نَارًا مُّهِیْرًا وَدَانِیَةً

تختها نمیبینند در آن آفتاب و نه سرا و نزدیک باشد

عَلِیْہُمْ ظِلَالٌ مِّنَ السَّمَاءِ وَذَلَّلَتْ قُطُوْفُہَا تَذْلِیْلًا وَیُطَافُ

بر ایشان سایه های از آسمان و رام کرده شده میوه های آن رام کردند و گردانیده شود

عَلِیْہُمْ بِأَنْبِیَآءٍ مِّنْ فَضْلِهِۦ وَاَكْوَابٍ کَانَتْ قَوَارِیْرًا

بر ایشان جامه های خود از فقره و جامه های بزرگ باشند آبگینه ها

قَوَارِیْرًا مِّنْ فَضْلِهِۦ قَدَّرُوهَا تَقْدِیْرًا وَیُسْقَوْنَ فِیْہَا

آبگینه ها از فقره اندازه کردند آنرا اندازه کردند و آتش میدهند در آن

کَاسًا کَانَ فَرَجُہَا زُجْجِلًا عَلِیْہَا فِیْہَا تَسْمٰی سَلْسَبِیْلًا

نختری که باشد آمیزش آن زنجیر چشده در آن نام نهاده شده تسبیل

وَيَطُوْفُ عَلَیْہُمْ وُلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ اِذَا سَأَلَہُمْ

و طواف کنند بر ایشان پسران جاوید مانده چون بپرسند ایشان را

حَسِبْتُمْہُمْ لَوْ اٰمَنُوْا اَمْثَلُوْا وَاِذَا سَأَلَہُمْ تَقَرُّوْا اٰیٰتِ

پنداری ایشان را مروارید افشاند و چون بپرسند ایشان را

نَعِیْمًا وَّمُلُکًا کِبٰرًا عَلَیْہُمْ ثِیَابٌ سُنْدُسٌ خَیْرٌ

نعمت و ملکی بزرگ زبرشان جامه های دیبا نازک

وَّاسْتَبْرَقٌ وَّحُلُوْا اَسْوَدَ مِنْ فَضْلِهِۦ وِسْقَامٌ رَّبُّہُمْ

رویهای محکم و پیرایه کرده شوند دستاویز فقره و بیاض ماند پروردگارشان

شَرَابًا طَهُورًا إِنْ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيُكُمْ

آشامیدنی پال و برستی این است مرثارا پا داشت و هست کوشش شما

مَشْكُورًا هُوَ رَاهُ وَلكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَوْنَ أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا

پسندیده و مرثارات در آن آنچه که میخواهید جانهاست شما و مرثارت در آن

مَا تَدْعُونَ نَزُلًا مِّنْ غَفُورٍ رَّحِيمٍ

آنچه خوانید پیشانی از آمرزنده بخشاینده از

إِنِّي هُوَ بَرُّهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابی هریره رضی الله عنه گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى أَعَدَدْتُ لِعِبَادِي الصَّالِحِينَ مَا لَا عَيْنٌ

گفت خدا تعالی آماده کرده ام مریدگان صالح خود را چیزی که هیچ چشم ذات آزا

رَأَتْ وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ وَاقْرَءُوا

ندید و نه هیچ گوش شنید و نه گذشت ما بیت آن بر دل آدمی پس بخوانید

إِنْ شِئْتُمْ فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِّنْ قُرَّةٍ أَعْيُنٌ

برای تصدیق این اگر بخواهید پس نمیدانید هیچ ذاتی چیزی را که پنهان کرده از آنچه غیب کی و انانیت

مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

روایت کرد بخاری و سلم و هم از ابی هریره رضی الله عنه روایت گفت آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَوْضِعٌ سَوِيٌّ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِّنَ الدُّنْيَا

علیه وسلم جایی یک تازایانه در بهشت بهتر است از دنیا

وَمَا فِيهَا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ

و هر چه در دنیا است هدایت کرد بخاری و سلم از آنرا و از انس رضی الله عنه روایت گفت فرمود آنحضرت

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَدَاةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ رَفْحَةٌ

صلی الله علیه وسلم یک اباد در رفتن در راه خدا یا رفتن در شبانگاه

خبر هر چه
خبر هر چه

خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَلَوْ أَنَّ امْرَأَةً مِّنْ نِّسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ

بهتر است از دنیا و چیزیکه در انجاست و اگر باشد که زن از زنان بهشتیان

اطَّلَعَتْ إِلَى الْأَرْضِ لَأَضَاءَتْ مَا بَيْنَهُمَا وَلَمَلَأَتْ

ظاهر شود و فرو آید بوی زمین هر آنکه روشن کند آن زن هر چیز را که میان بهشت و زمین و هر آنکه بپزند

مَا بَيْنَهُمَا رِيحًا وَلَنَصِيفُهَا عَلَى رَأْسِهَا خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا

هر چیز را که میان بهشت و زمین بوی خوش و هر آنکه بخار کند آن زن بر سر او بهتر است از دنیا

وَمَا فِيهَا رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ

و هر چه در دنیا است رواه بخاری و از عبادة بن صامت ر

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْجَنَّةِ مِائَةٌ

مردیت گفت آنحضرت صلی الله علیه و سلم در بهشت صد

دَرَجَةٍ مَا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

پایه است مسافت میان هر دو پایه آن مقداریست که میان آسمان و زمین است

وَالْفَرْدُ وَسُأَلَهُ هَلْ دَرَجَةٌ مِّنْهَا تُفَجَّرُ أُنْهَارُ الْجَنَّةِ الْأَرْبَعَةُ

فرد و س که نام علی از بهشتهاست بلندترین آنهاست از دو درجه از جهت فرد و س روان کرده بخورند

وَمِنْ فَوْقِهَا يَكُونُ الْعَرْشُ فَإِذَا سَأَلْتُمُ اللَّهَ فَاسْأَلُوا

و از بالا و او عرش است پس چون سوال کنید از خدا بهشت را بخواهید

الْفَرْدُ وَسَرَّاهُ التَّوْمِيذِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

فرد و س را روایت کرد این حدیث را ترمذی و از ابی هریره روایت

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم بدرستی که در بهشت

شَجَرَةٌ يَسِيرُ الرَّائِبُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ عَامٍ لَا يَقْطَعُهَا وَكَقَابُ

درختی است که سیر می کند بر او در یک روز و میل و نهز قطع میکند مسافت آنرا و هر آنکه جای مقدار

آمین

بهشت گنجینه است

قَوْسٍ أَحَدَكُمْ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِّمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ

طول کمان کی از شما در بہت است ادخیرے کے طلوع کردہ آبران آفتاب

أَوْ تَغْرِبُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ

ما عزوب می کند متفق علیه است و از اسما و نسبت ابی بکر رن مردیست

قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَكَرَ لَهُ

گفت شنیدم آنحضرت را صلی الله علیه وسلم و حال آنکه ذکر کرده مرا آنحضرت مرا

سِدْرَةُ الْمُنْتَهَى قَالَ يَسِيرُ الرَّاكِبُ فِي ظِلِّ الْفَنِّ مِنْهَا مِائَةً

سدرۃ المنقی گفت آنحضرتؐ سیسکند سوار وزیر شاخباے و کے مد

سَنَةٍ أَوْ يَسْتَظِلُّ بِظِلِّهَا مِائَةٌ رَّاكِبٍ شَكَّ الرَّاوي فِيهَا

سال پانہ بیگیر و بایہ او سد سوار شش کردہ راوی در سدرۃ المتنبی

فَرَأَى الذَّهَبَ كَأَنَّ ثَمَرَهَا الْقِدَالُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

کریم‌های طلالت گویا میوه او مثل سبوی‌های کلمات رواه ترمذی و روایت است از

عُتْبَةُ بْنُ غَزْوَانَ قَالَ ذَكَرْنَا أَنَّ الْحَجَرَ يُلْقَى مِنْ شَفَةِ

عسکرمین عزوان گفت فوکر کرو مارا حضرت که سنگ انداخته میشود از کنار

جَمَلُو فِيهِ هُوِي فِيهَا سَبْعِينَ خَرِيفًا لَا يُدْرِكُ لَهَا قَعْرًا

دو زخ میزد و می افکند آن سنگ بدو زخ تا سقند سال در نمی آید آن سنگ مرقوم دو زخ را

وَأَسْأَلُكُمْ لَنَا مِنْكُمْ مَا يَتَّبِعُنَا وَمِنَ الْبَيْتِ الْمَقْدُونِ

بغذا سوگند هر مینماید کرده میشود و درخ با وجود این فراخی او و حقیقتی مذکورده شد اما که میان دو سخن تازه

مِنْ مَّصَارِيعِ الْجَنَّةِ مَسِيرَةُ أَرْبَعِينَ سَنَةً وَلَيَاتَيْنِ

محنت اے و درہشت صاف چھل سالت و ہر آئینہ پیاید

عَلَيْهَا يَوْمٌ هُوَ خِضْبٌ ۖ مِنَ التَّوْحَامِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

بر بشت روزی و حال آنکه وی هست از از دحام رواه مسلم و از

أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ رَوَيْتُ عَنْهُ كُنْتُ فَرَمُودًا أَخْفَرْتُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مَا فِي الْجَنَّةِ شَجَرَةٌ إِلَّا وَسَاقُهَا مِنْ ذَهَبٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

نَسِيتُ دَرَبِيَّتَ يَسْجَ دَرَسْتُمْ كَمَا أَتَيْتُهُ دَعَا أَظْهَلَتْ رَوَايَتُ كَرْدَانِيَّةً وَتَرْزُ

وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وَأَمَّا أَزْهَرُ هُرَيْرَةَ رَضِيَ رَوَيْتُ عَنْهُ كُنْتُ فَرَمُودًا أَخْفَرْتُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِنَّ فِي الْجَنَّةِ مِائَةَ دَرَجَةٍ مَا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ مِائَةٌ

بَدْرِيَّتِكَ دَرَبِيَّتُ مَدْيَايَةِ مَسَافَتِ مِيَانِ هُرَيْرَةَ يَدِ مَسَافَتِ مَدِ

عَامِرٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ

سَالَتْ رَوَايَتُ كَرْدَانِيَّةً وَتَرْزُ دَا زَا بِي سَعِيدٍ رَضِيَ رَوَيْتُ عَنْهُ كُنْتُ فَرَمُودًا

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ فِي الْجَنَّةِ مِائَةَ دَرَجَةٍ

أَخْفَرْتُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَدْرِيَّتِكَ دَرَبِيَّتُ مَدْيَايَةِ مَسَافَتِ مَدِ

لَوْ أَنَّ الْعَالَمِينَ اجْتَمَعُوا فِي أَحَدٍ لَهُنَّ لَوْ سَعَتُهُمْ

چنانکه اگر عالمیان تمام جمع شوند در یکی از ان درجات تجالیش میداد بهر را

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ رَضِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

رَوَايَتُ كَرْدَانِيَّةً وَتَرْزُ دَا زَا بِي سَعِيدٍ رَضِيَ رَوَيْتُ عَنْهُ كُنْتُ فَرَمُودًا أَخْفَرْتُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وَسَلَّمَ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى وَفُشٌّ مَرْفُوعَةٌ قَالَ إِرْتِفَاعُهَا

وَسَلَّمَ دَرَبِيَّتُ قَوْلِ تَعَالَى وَفُشٌّ مَرْفُوعَةٌ كُنْتُ مَسَافَتِ مَدِ

لَكُمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ مَسِيرَةُ خَمْسِمِائَةِ سَنَةٍ

هَرَبِيَّتِكَ مَسَافَتِ مِيَانِ آسمان و زمین است پانصد سال راه

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

رَوَاهُ تَرْزُ دَا زَا بِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ رَوَيْتُ عَنْهُ كُنْتُ فَرَمُودًا أَخْفَرْتُ مَدِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَيِّحَانُ وَجَيْحَانُ وَالْفُرَاتُ وَالنَّيْلُ

صلی اللہ علیہ وسلم کہ سیحان و جیحان و فرات و نیل

كُلُّ مَنْ أَمَّارَ الْجَنَّةِ رَأَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَنَسٍ

و این چهار جویاں سے بہشت است رواہ مسلم و روایت است از انس

قَالَ سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا الْكَوْشَرُ

گفت پرسیدہ شد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم چیت کوشر

قَالَ ذَاكَ نَهْرٌ أُعْطِيَ فِيهِ اللَّهُ يَغْتَنِي فِي الْجَنَّةِ أَشَدُّ بَيَاضًا

فرمود کوشر نہر است کہ خدا تعالیٰ دادہ است مرا آنجوی را در بہشت سخت ترست آب در سفید

مِنَ اللَّبَنِ وَأَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ فِيهِ طَيْرٌ أَعْنَقُهَا كَأَعْنَقِ

از شیر و شیرین ترست از شہد دران جوی پرندگانند کردہ نای ایشان مانند گردنہای

الْجُوزِ قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ إِنَّ هَذِهِ النَّاعِمَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

تشران گفت عمر رضی اللہ عنہ کہ این پرندگان دران حوض منعم و فریبہ دوشمال باشند فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكَلَتْهَا أَنْعُمٌ مِنْهَا رَأَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

علیہ وسلم خوردگان آن پرندگان منعم و فریبہ را از ان پرندگان اند رواہ ترمذی و از

حَكِيمِ بْنِ مُعَاوِيَةَ مَقَالٌ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

حکیم بن معاویہ رضی اللہ عنہ گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

إِنَّ فِي الْجَنَّةِ بَحْرَ الْمَاءِ وَبَحْرَ الْعَسَلِ وَبَحْرَ اللَّبَنِ وَبَحْرَ الْخَمْرِ

بدستیک در بہشت دریای آب و دریای شہد و دریای شیر و دریای خمر است

ثَوْتٌ تَشْقُقُ الْأَنْهَارُ بَعْدَ رَأَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَرَأَاهُ الدَّارِمِيُّ

پرستیکانند و بیرون آید از ان دریا ہا جویاں بعد از آمدن سلمان و ترمذی و دارمی و ترمذی و دارمی

عَنْ مُعَاوِيَةَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَقَالٌ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

از معاویہ و از ابی ہریرہ رضی اللہ عنہما گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَوَّلَ نَوْمٍ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ

صلی اللہ علیہ وسلم بدستیکه بخین گروست که درمی آیند بهشت را

عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ كَأَشَدَّ

بر صورت ماه تمام آنکه در شب چهاردهم بیاشارت است آنکسانیکه بعد از ایشان می آیند همچو سخت تر

كَوْكَبٍ دُرِّيٍّ فِي السَّمَاءِ إِضَاءَةً قُلُوبُهُمْ عَلَى قَلْبِ

ستاره درخشان در آسمان از روی روشنائی دلهاست به ایشان بر دل

رَجُلٍ وَاحِدٍ لَا اخْتِلَافَ بَيْنَهُمْ وَلَا تَبَاغُضَ لِكُلِّ

یک مرد اند هیچ اختلاف میان ایشان نیست و نه دشمن داشتن یکدیگر را بر سر

أَمْرٍ مِنْهُمْ وَجَنَانٍ مِنَ الْخَوَرِ الْعَيْنِ يُرَى مَحْ

مرد را از بهشتیان دوزخ است از خور یعنی مزاج چشم دیده میشود مغز استخوان

سُوقِهِمْ مِنْ وَرَاءِ الْعِظْمِ وَالْحُمْرُ مِنَ الْحُسْنِ لِيَسْكُونُوا

ساقهای ایشان از استخوان و گوشت از طایفه حسن بیایلی یا میکنند

اللَّهُ بَكْرَةً وَعَشِيًّا لَا يَسْقَمُونَ وَلَا يَبُولُونَ وَلَا يَتَغَوَّطُونَ

خدا را صبح و شام بیارنجشند اهل بهشت و بول نمیکند و یا بمانند نمیروند

وَلَا يَتَفَلَّوْنَ وَلَا يَمْتَخِطُونَ انْتَبَهُمُ الذَّهَبُ وَالْفِضَّةُ

و آب از دهن نمی افکنند و آب از بینی نمی اندازند و نذرند ای ایشان از طلا و نقره است

وَأَمْشَاطُهُمُ الذَّهَبُ وَوُكُودُهُمْ أَمْشَاطُ الْإِلَهِ وَرَشْحُهُمْ

و شان ای ایشان طلا است و فروزین مجسمه ایشان عود سبزه است و عرق ایشان

الْبَشَرُ عَلَى خَلْقِ رَجُلٍ وَاحِدٍ عَلَى صُورَةِ أَبِيهِمْ

شکل است یعنی خود شبیه مانند شکل پدر بر خلق و میرت یکدست به صورت و شکل پدر ایشان

أَدْمَسِيُونُ ذَرَا عَا فِي السَّمَاءِ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

که آدم است مشمت گرد در جانب آسان یعنی در طول قامت متفق علیه و از

جَابِرٌ مِّنْهُمْ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَهْلَ

جابر رضی مرویت گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

الْجَنَّةِ يَأْكُلُونَ فِيهَا وَيَشْرَبُونَ وَلَا يَتَقَلَّبُونَ وَلَا يَبُولُونَ

بهشتیان میخورند در بهشت و می نوشند و آب دین نمی افکنند و بول نمی کنند

وَلَا يَتَقَوَّطُونَ وَلَا يَمْتَحِطُونَ قَالُوا أَفَبِأَلِ الطَّعَامِ قَالَ جُشَاءُ

و پاهای نمی روند و آب از بینی نمی اندازند گفتند محابه بچل صند طعام چیست فرمود آنحضرت از نوع

وَرَشْمٌ كَرَشْمٍ الْمِسْكُ يُلْهَمُونَ الشَّيْمَ وَالْثَّوْمُ يَكْمَلُونَ

و عرق مثل عرق مشک البام کرده میوند بهشتیان را السبع و محمد چنانکه

تُلْهَمُونَ النَّفْسَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَنِ

بیرون آورده میوز و زشما نفس را تکلف می آید روایت کرد این حدیث را مسلم و از ابی هریره

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يَدْخُلْ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسی که در می آید

الْجَنَّةَ يَنْعَمُ وَلَا يَمُاسُ وَلَا يَبْلَى ثِيَابُهُ وَلَا يَفْنَى شَبَابُهُ

بهشت را نعمت و آسایش میکند و خوب بگوید و نعم او بهشت و نیکو گردد و جوانی او فنا نمی شود و جوانی او

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ مَنِ

رواه مسلم و از ابی سعید و ابی هریره مرویت

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْادِي مَنَادٌ

که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم آواز میدهد آواز دهنده به بهشتیان و میگوید

إِنَّ لَكُمْ أَنْ تَصِحُّوا فَلَا تَسْقُمُوا أَبَدًا وَإِنْ لَكُمْ أَنْ تَحْيُوا وَلَا تَمُوتُوا

بدستیکه مرگزار است که تندرست باشید پس بار نشوید همیشه و مرگزار است که زنده باشید پس

أَبَدًا وَإِنْ لَكُمْ أَنْ تَشْبُوا فَلَا تَرْمُوا أَبَدًا وَإِنْ لَكُمْ أَنْ تَنْعَمُوا

همیشه و بدرستی مرگزار است که جوان باشید و پیر نشوید همیشه و مرگزار است که راحت

فَلَا تَبْأَسُوا أَبَدًا أَرَأَيْتُمُ الْمُسْلِمَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَرَّ قَالَ

پس محنت و مشقت نه بینید همیشه روزه مسلم و از ابی هریره رغاز ولایت گفت ابو هریره

قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مِمَّ خُلِقَ الْخَلْقُ قَالَ قَالَ مِنَ الْمَاءِ قُلْنَا الْجَنَّةُ

پرسیدیم انا که خفرت از چه چیز پیدا کرده که خلق فرود آن خفرت پیدا کرده شد از آب پرسیدیم که بشت

مَا بَيْنَا وَهَا قَالَ لَبَنَةٌ مِنْ ذَهَبٍ لَبَنَةٌ مِنْ فِضَّةٍ وَمِلَاطُهَا

بنای حیات فرود بنای بشت ختنه از طلا و ختنه از نقره و مکمل آن

الْمِسْكُ الْأَذْفَرُ وَحَصْبَاءُهَا اللَّوْلُوءُ وَالْيَاقُوتُ وَتُرْبَتُهَا

مسک خالص تیز بو و سنگ زردی او مروارید و یاقوت و خاک او

الزَّعْفَرَانُ مَنْ يَدْخُلُهَا يَنْعَمُ وَلَا يَبْأَسُ وَيَخْلُدُ وَلَا يَمُوتُ

مثل زعفران زرد و خوشبوی هر که در آید بشت را نعم میکند و نمی بیدار و همیشه می زیور و هرگز نمی

وَلَا يَبُولُ نَبَا بَهُمْ وَلَا يَفْنَى شَبَابُهُمْ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

و که نه می گردد جامهای بشتیان و فانی می گردد جوانی ایشان رواه احمد و ترمذی

وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ مَرَّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

و دارمی و از ابو سعید رغاز مرویت گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ أَوَّلَ مَنْ مَرَّرَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ

صلی الله علیه و سلم بدستیکه نخستین گروه که سیر آید بشت را

يَوْمَ الْقِيَامَةِ ضَوْءٌ وَوُجُوهُُهُمْ عَلَى مِثْلِ ضَوْءِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ

روز قیامت روشنی رویا ای ایشان واقع شده است همانند روشنی ماه در شب

الْبَدْرِ الزُّمْرَةُ الثَّانِيَةُ عَلَى مِثْلِ حَسَنِ كَوَاكِبِ دُرِّي فِي السَّمَاءِ

جودیم و کرده دوم برانند بهترین تارها درخشانند در آسمان

لِكُلِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ نَزْجَتَانِ عَلَى كُلِّ نَزْجَةٍ سَبْعُونَ حُلَّةً

هر یک از ایشان را دو زن ست بر هر زن هفتاد و سه است باین صفت که

يُؤَيُّ مَحْ سَاقِيَا مِنْ وَرَائِهِمَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

دیدہ میشود معزا استخوان ساق وی از پس ساق شان رواد ترمذی و از

أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابوسعید رفت گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ الَّذِي لَهُ ثَمَانُونَ أَلْفَ خَادِمٍ وَاثْنَانِ

فرد تر بهشتیان در مرتبه یک که مراد را هشتاد و نه هزار خدمتگزار است و هفتاد و دو

وَسَبْعُونَ نَرُوحَةً وَتُنْصَبُ لَهُ قُبَّةٌ مِنْ لُؤْلُؤٍ وَنَرَبْرَجِدٍ

زن ست و برپا کرده میشود بر آس آنکس خیمه از مروارید و زبرجد

وَيَأْكُوتُ كَمَا بَيْنَ الْجَابِيَةِ إِلَى صَنْعَاءَ وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ

و یا قوت مسافت آن قبه چنانکه میان جابیه شهر است و در آن مسافت که منتهی است درین و همین اسناد

قَالَ مَنْ مَاتَ مِنَ الْجَنَّةِ مِنْ صَغِيرٍ أَوْ كَبِيرٍ يُرَدُّ وَنَ

گفت آنحضرت آنکس که از آنجا که مرودند از اهل بهشت خورد و کلان گردد اینده میشود

بَنِي ثَلَاثِينَ فِي الْجَنَّةِ لَا يَزِيدُونَ عَلَيْهَا أَبَدًا وَكَذَا لَكَ

بسی سال در بهشت زیاده نمیشود و بی سال همیشه و همچنین

أَهْلُ النَّارِ وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ إِنَّ عَلَيْهِمُ الْيَتِيمَانَ أَدْنَى

دوزخیان سی ساله باشند و همین اسناد گفت بدترین بر سر بهشتیان تا جفا باشد و بدترین

لُؤْلُؤَةٌ مِنْهَا تُضَيُّ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ

مروارید آن تا جفا و نفاست روشن میکند و اند چیز را که میان شرق و مغرب است و هم این اسناد

قَالَ الْمُؤْمِنُ إِذَا اشْتَمَى الْوَلَدَ فِي الْجَنَّةِ كَانَ حَمْلُهُ وَوَضْعُهُ

فرمود مسلمان چون آرد و کند فرزند را در بهشت میباشد بار شکم وی و زاییده شدن

وَسِتُّهُ فِي سَاعَةٍ كَمَا يَسْتَمِي وَقَالَ إِسْحَقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ

و عورت در یک ساعت چنانکه بخوابد و گفت اسحق بن ابراهیم

فِي هَذَا الْحَدِيثِ إِذَا شَتَمَ الْمُؤْمِنُ فِي الْجَنَّةِ أَوْلَدَكَ كَانَ

درین حدیث چون بخواند مسلمان در بهشت فرزندان پیدا کرد

فِي سَاعَةٍ وَلَكِنْ لَا يَشْتَمِي رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَرَوَى ابْنُ مَاجَةَ

در یک ساعت ولیکن نمی خواند رواه ترمذی و روایت کرد ابن ماجه

الزَّائِعَةُ وَالذَّارِمِيُّ الْآخِرَةُ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ

روایت چهارم را در روایت کرد دارمی روایت اخیره را و از ابو سعید

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الرَّجُلَ فِي الْجَنَّةِ

از آنحضرت صلوات الله علیه و سلم روایت است که گفت بدرستی که مردی در بهشت

لَيْسَ كُنْ فِي الْجَنَّةِ سَبْعِينَ مَسَدًا قَبْلَ أَنْ يَتَحَوَّلَ ثَوْبَاتِهِ

هر نیمی که میکند در بهشت بر هفتاد تکیه میزند از آنکه برگردد از پهلوی به پهلوی و دیگر پستی آید آن مرد را

أَمْرًا فَتَضْرِبُ عَلَى مَنْكِبِهِ فَيَنْظُرُ وَجْهَهُ فِي خَدِّهَا أَصْفَا

زنی پس میزند آن زن بر دوش آن مرد پس بیند آن مرد و خود را در خواره آزنن حالیکه خواره را در دوش

مِنَ الْمِرَّةِ وَأَنْ أَدْنَى لَوْ لَوْ عَمِلَتْ عَلَيْهَا تُضَيِّعُ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ

از آنجه است بدرستی که اولی مردارید که بران زن است روشن میگردد میان مشرق

وَالْمَغْرِبِ فَتُسَلِّمُ عَلَيْهِ فَيُرَدُّ السَّلَامُ وَبِئْسَ أَلْمَامًا أَنْتَ

و مغرب را پس سلام میکند آن زن بر او پس جواب میگوید آن سلام او را نمی برد آن مرد از آن زن کیستی تو

فَتَقُولُ أَنَا مِنَ الْمَزِيدِ وَإِنَّهُ لَيَكُونُ عَلَيْهِ سَبْعُونَ ثَوْبًا

پس میگوید من از جمله زیادتی ام که در دنیا از محنت عالی و در بهشت سیصد و هفتاد و یک ثوبت که بر او میبندند بران زن بفرموده

فَيَنْقُذُهَا بِصَرِّهِ حَتَّى يُرَى مَخْرَجُهَا مِنْ وَرَاءِ ذَلِكَ

پس در میرد و در آن جا ملاحظه نما تا آنکه می بیند آن مرد و فرستاده آن را از پس آن لباس

وَأَنَّ عَلَيْهَا مِنَ التَّيْبَانِ إِنَّ أَدْنَى لَوْ لَوْ عَمِلَتْ مِنْهَا تُضَيِّعُ

و بدرستی که بر سر آنجا میبندند که فرو مروارید از آن تا چهار روشن میگرداند

مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ أَنَسٍ مَعَهُ

سیان مشرق و مغرب را رواه احمد و انس را مرویست

قَالَ يُعْطَى الْمُؤْمِنُ قُوَّةَ كَذَا وَكَذَا مِنْ الْجَمَاعِ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

گفت داده شود مسلمان در بهشت قوت چندین و چندین از جهت جماع گفته شد یا رسول الله

أَوْ يُطِيقُ ذَلِكَ قَالَ يُعْطَى قُوَّةَ مِائَةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

ترمذی

صلی الله علیه وسلم آیات و دارد و جماع چندین زن را فرمود داده میشود طاقت صد و ده

وَعَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

از سعد بن ابی وقاص رضی الله عنه از آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ لَوْ أَنَّ مَا يُقْلُ ظُفْرٌ مِمَّا فِي الْجَنَّةِ بَدَأَ التَّزَحُّرُفُ

و سلم برستیکه وی فرمود اگر آنکه چیز یکبار بر میدارد آنرا از آن جناب چیز ای که در بهشت است از اسباب بهشت

لَهُ مَا بَيْنَ خَوَافِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَوْ أَنَّ رَجُلًا

از جهت آنچیز که میان اطراف آسمان و زمین است و اگر آنکه مردی

مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ اِطَّلَعَ فَبَدَأَ اسَاوِرُهُ لَطِيسَ ضَوْؤٍ ضَوْءِ

از بهشتیان بر آید پس ظاهر گردد و از او ایست و بر آید و ناپدید میگردد و روشنی او روشنی

الْقَمَرِ كَمَا تَطِيسُ الشَّمْسُ ضَوْءَ النُّجُومِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

آفتاب را چنانکه محو کند آفتاب روشنی ستارگان را رواه ترمذی

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَأَلَ رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

از جابر رضی الله عنه گفت پرسید مردی از آنحضرت صلی الله علیه

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ أَمْرٍ أَهْلُ الْجَنَّةِ قَالَ النَّوْمُ أَخِ الْمَوْتِ

علیه وسلم آیا خواب یکسند بهشتیان گفت آنحضرت خواب برادر موت است

وَلَا يَمُوتُ أَهْلُ الْجَنَّةِ رَوَاهُ الْيَهُودِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

و نمی میرند اهل بهشت رواه یهودی در شعب ایمان

وَعَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و از علی رضی اللہ عنہ گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لِمَجْمَعًا لِلْحَوَارِ الْعَيْنِ يَرْفَعْنَ بِأَصْوَاتٍ

و سلم بدرستیکه در بهشت اجامی است مروّجین را بلند میکنند آوازها را

كَمْ تَسْمَعُ الْخَلَائِقُ مِثْلَهَا يَقُلْنَ نَحْنُ الْخَالِدَاتُ فَلَا نَبِيدُ

تنهید اند خلق مانند آن آوازها میکنند این کلمات را همیشه زندگانی پس ملاک می شویم و نمی میریم

وَنَحْنُ النَّائِمَاتُ فَلَا نَبْأَسُ وَنَحْنُ الْوَاضِعَاتُ فَلَا نَسْخَطُ

و اتقم کنندگانیم پس نمی بیدار شویم و احتیاج را و ما خورشود شوندگانیم خستگین نیستیم

طُوبَى لِمَنْ كَانَ لَنَا وَكُنَّا لَهُ رَوَاهُ الشَّيْخُ مِزِّي وَعَنْ

و خوشی باد بر کسیکه است برای ما و ما هستیم مابرای او رواه شیخ میزّی و از

أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از ابوسعید خدری رضی اللہ عنہ مروّیست که آنحضرت صلی اللہ علیہ و سلم

قَالَ إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ يَتَرَاءَوْنَ أَهْلَ الْغُرَفِ مِنْ فَوْقِهِمْ

فرمود بدرستیکه بهشتیان می بینند اهل غرف را از بالا می خود

كَمَا تَتَرَاءَوْنَ الْكَوْكَبُ الدُّرِّيُّ الْغَابِرُ فِي الْأَفْقِ مِنَ الْمَشْرِقِ

چنانکه می بینید ستاره درخشان را که رفته است یا باقی در کناره از مشرق

أَوِ الْمَغْرِبِ لِتَفَاضُلِ مَا بَيْنَهُمَا قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

یا مغرب است و این ارتفاع بحیث تفاوت است که میان بهشتیان گفتند یا رسول اللہ صلی

عَلَيْكَ وَسَلَّمَ تِلْكَ مَنَازِلُ الْأَنْبِيَاءِ لَا يَبْلُغُهَا غَيْرُهُمْ

علیک و سلم این منازل را رفیع منزلهای پیغمبران خواهد بود که نمیرسد بدان منزل خیر نیست

قَالَ بَلَى وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ رَجُلٌ آمَنُوا بِاللهِ وَصَدَّقُوا

فرمود بلی میرسد بخدا سوگند میرسد آنرا مردانی که ایمان آوردند و خدا را درست گوی بودند

الرَّسُولِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ قَالَ

پیغمبران را متفق علیهم و از ابو هریره رضی مرویت گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ أَقْوَامُ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم میر آید بهشت را گروهی

أَفْئِدَتُهُمْ مِثْلُ أَفْئِدَةِ الطَّيْرِ وَأَهْمُسِلُهُمْ وَعَنْ

که دلها را ایسان مانند دلهای پرندگان است رواه مسلم و از

أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابن سعید رضی الله عنه گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ لِأَهْلِ الْجَنَّةِ يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ فَيَقُولُونَ لَبَّيْكَ

بدرستی که خدا تعالی میگوید به بهشتیان را ای اهل بهشت پس میگویند بختیا

رَبَّنَا وَسَعْدَيْكَ وَالْخَيْرُ كُلُّهُ فِي يَدَيْكَ فَيَقُولُ هَلْ رَضِيتُمْ

پروردگار و راضی ایستیم خدمت تو استادنی و یاری دیم وین فریاری داوایی بستی دردت و تقوی پس میگوید پروردگار

فَيَقُولُونَ مَا لَنَا لَا تَرْضَى يَا رَبِّ وَقَدْ لَمْ نُعْطِ

پس گویند چه شد ما را که راضی نشوم ای پروردگار و تحقیق دادی تو ما را چیزی که ندادی

أَحَدًا مِّنْ خَلْقِكَ فَيَقُولُ أَلَا أُعْطَيْتُكُمْ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ

چیزی که را از خلق خود پس میگوید پروردگار آیا ندیم شما را بهتر از آن که دادیم

فَيَقُولُونَ يَا رَبِّ وَآيَ شَيْءٍ أَفْضَلُ مِنْ ذَلِكَ فَيَقُولُ

پس میگویند ای پروردگار و کدام چیز است بهتر از آن پس میگوید پروردگار

أُحِلُّ عَلَيْكُمْ رِضْوَانِي فَلَا أَسْخَطُ عَلَيْكُمْ بَعْدَهُ أَبَدًا

فرود می آید بر شما رضای خودم را که هرگز بر شما بعد از این بهشت چون سالی از بنده راضی شد و بعد از این بهشت

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى

متفق علیهم و از معاذ بن جبل رضی مرویت گفت آنحضرت صلی الله

و بعضی میگویند در وقت
از خدا بخواه که کار خالص
نیت از هر چیزی بخواه
و بعضی میگویند در طلب رزق
و کسالت

و بعضی میگویند در طلب رزق

نیت

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَدْخُلُ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ جُرُودًا
 علیه وسلم فرمود می در آیند اهل بهشت بهشت را جرد
 مُرَّةً امَّا كَمَلَيْنِ ابْنَاءَ ثَلَاثِينَ اَوْ ثَلَاثِ ثَلَاثِينَ سَنَةً رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ
 مرد یعنی مرد سرگین سی ساله یا سی و سه ساله رواه ترمذی
 وَعَنْ بُرَيْدَةَ عَنْ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 واز بریده السی رفا مرویت گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم
 أَهْلُ الْجَنَّةِ عَشْرُونَ وَمِائَةٌ صِفٌ ثَمَانُونَ مِنْهَا مِنْ هَذِهِ
 که بهشتیان صد و بیست صفت باشند بهشتیاد ازان ایزن است
 الْأُمَّةُ وَأَمْرُ بَعُونَ مِنْ سَائِرِ الْأُمَمِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالْبَيْهَقِيُّ
 وچهل صفت از دیگر امتها باشند روایت کرد ترمذی و بیهقی
 فِي كِتَابِ الْبَعْثِ وَالنُّشُورِ وَعَنْ بُرَيْدَةَ عَنْ أَنَّ رَجُلًا
 در کتاب بعت و نشور و از بریده رفا نیز مرویت کرده
 قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ فِي الْجَنَّةِ مِنْ خَيْلٍ قَالَ إِنَّ اللَّهَ
 گفت ای رسول خدا آیا هست در بهشت چیزی از جنس اسبان فرمود آنحضرت
 أَدْخَلَكَ الْجَنَّةَ فَلَا تَسَاءُ أَنْ تُحْمَلَ فِيهَا عَلَى فَرَسٍ مِّنْ
 اگر درم رو ترا خدا تعالی در بهشت پس میخوای که تو سواره کرده شوی در بهشت برایی از
 يَأْفُوتُ حِمْرًا يَطِيرُ بِكَ فِي الْجَنَّةِ حَيْثُ شِئْتَ لِأَفْعَلْتَ
 یا قوت سرخ که براند آن اسب ترا در بهشت آهجا که میخوای مگر آنکه
 وَسَأُكَلِّمُكَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ فِي الْجَنَّةِ مِنْ إِبِلٍ
 داده میخوی مقصود خود را سوال کرد آنحضرت از من گفت ای رسول خدا آیا هست در بهشت از جنس گوسفندان
 قَالَ فَلَمْ يَقْدِرْ لَهُ مَا قَالَ لِصَاحِبِهِ فَقَالَ إِنَّ يَدْخُلُكَ اللَّهُ
 گفت بریده پس گفت آنحضرت مرا این مرد را چه میگوید گفت مرا رواه را پس فرمود آنحضرت بطریق دیگر اگر در آورده ترا

و آن شخص است که بگوید
 و نباشد و جمیع امرویان
 و جانبست که نشین بر کعبه
 از رفاهه + + +

خدا تعالی

الْجَنَّةَ يَكُنْ لَكَ فِيهَا مَا اشْتَهَتْ نَفْسُكَ وَلَذَّتْ عَيْنُكَ

در بهشت باشد ترا در بهشت هر چه خواهد نفس تو و مزه کسیر و چشم تو

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ

رواه ترمذی و از ابو هریره روایت که آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَخَذُ وَعِنْدَهُ رَجُلٌ

صلی اللہ علیہ وسلم بود حدیث میکرد و حال آنکه نزد وی مردی بود

مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ إِنَّ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ اسْتَأْذَنَ

از صحابہ کرام حدیث این بود که مردی از بهشتیان طلب اذن کرد

رَبَّهُ فِي الزَّرْعِ فَقَالَ لَهُ أَلَسْتَ فِيمَا شِئْتَ قَالَ بَلَى

پروردگارم که در زراعت کردن پس گفت حقتعالی را روا آیا نمیت تو در هر چه خواهی

وَلَكِنْ أَحِبُّ أَنْ أَزْرَعَ فَبَدَّرَ الْطَّرْفَ نَبَاتُهُ

ولیکن من خوش دارم که زراعت کنم پس اذن شد او را پس غم بخت آن بود

وَأَسْتَوِئُوهُ وَاسْتِحْصَادُهُ فَكَانَ امْتَالُ الْجِبَالِ فَيَقُولُ

پس شتابی که در او است در چشم زدن بر روییدن و رسیدن آن و در دادن آن و در گرفتن آن و در دادن آن

اللَّهُ دُونَكَ يَا ابْنَ آدَمَ فَإِنَّهُ لَا يَشْعُرُ شَيْءٌ فَقَالَ

خدا تعالی بکبر ای فرزند آدم آنچه خواستی پس بشکیر ترا میرنگیزد و اندک چیز پس

الْأَعْرَابِيُّ وَاللَّهُ لَا يَجِدُ إِلَّا الْفَرِشِيَّ أَوْ أَنْصَارِيَّ فَإِنَّكُمْ

آن بادیه نشینان خدا سرگندگی یابی تو آن مرد را اگر قریشی و انصاری را زیرا که ایشان

أَصْحَابُ زَرْعٍ وَأَمَّا حَنْ فَلَسْنَا بِأَصْحَابِ زَرْعٍ فَضَحِكَ

خداوند زراعت اند و اما من نیستیم خداوندان زراعت پس خنده کرد

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ

آنحضرت صلوات اللہ علیہ وسلم از ابن عمر روایت کرد بخاری و از

از صحابہ کرام حدیث این بود که مردی از بهشتیان طلب اذن کرد

پس شتابی که در او است در چشم زدن بر روییدن و رسیدن آن و در دادن آن و در گرفتن آن و در دادن آن

خدا تعالی بکبر ای فرزند آدم آنچه خواستی پس بشکیر ترا میرنگیزد و اندک چیز پس

إِنِّي مُوسَى قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ای موسی راضی مرویت کرم بود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

إِنَّ لِلْمُؤْمِنِ فِي الْجَنَّةِ كَنْزَةً مِنْ لَوْلَاءَةٍ وَاحِدَةٍ مُجَوَّفَةٍ

بدستیکه مردمان را در بهشت هر کسینه خیر است از یک مرد را در میان کاواک

عَرْضُهَا وَفِي رَأْيَةِ طَوْلُهَا سِتُّونَ مِثْلًا فِي كُلِّ زَاوِيَةٍ

بهشتی آن همه در روایت درازی آن همه شصت کرده است در هر گوشه

وَمِنْهَا أَهْلُهُ مَا يَرُونَ الْآخِرِينَ يَطُوفُ عَلَيْهِمْ الْمُؤْمِنُونَ

از آن خیمه اهل خانه من اندک نمی بینند دیگر از اهل خانه که در گوشه دیگرند آمدند و میگردانند بر ایشان آن مردمان

وَجَنَّتَانِ مِنْ فِضَّةٍ إِنِّيْتُهُمَا وَمَا فِيهِمَا وَجَنَّتَانِ مِنْ ذَهَبٍ

و مردمان را دو بهشت است از نقره و آنچه در آنهاست و آنچه در آنهاست از طلوع و دو بهشت است

إِنِّيْتُهُمَا وَمَا فِيهِمَا وَمَا بَيْنَ الْقَوْمِ وَبَيْنَ أَنْ يَنْظُرُوا

آوندای آنها از طلاست و آنچه در آنهاست و نیت میان مردم و میان نظر کردن ایشان

إِلَى بَيْتِهِمْ إِلَّا رِجَالُ الْكِبَرِيَاءِ عَلَى وَجْهِهِ فِي جَنَّةٍ عَذْنٍ

به سوی پروردگار ایشان پرده که چادر بزرگی و عظمت بزرگ پروردگار را در بهشت که محل خلوت است

مُتَّفِقٍ عَلَيْهِ وَعَنْ عَلِيٍّ مَعْقَالٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

متفق علیه و از علی کرم الله وجهه مرویت گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَسُوقًا مَا فِيهَا

صلی الله علیه وسلم بدستیکه در بهشت بازار است نیت در آن

شَرِيٍّ وَلَا بَيْعٌ إِلَّا الصُّورُ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ فَإِذَا اشْتَرَا

بازار خریدن و فروختن چیزی را مگر صورت های خوب از مردان و زنان پس چون خواستند از

الرَّجُلِ صُورَةً دَخَلَ فِيهَا سِرَّاءُ التَّزْمِيزِ وَعَنْ

مرد و همچنین زن صورتی خوب را می برد و در میان صورت رده از مردی و از

سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْهُ أَنَّهُ لَقِيَ أَبَاهُ رِيَّةً فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ

سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ رَحِمَهُ اللَّهُ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ أَبُو هُرَيْرَةَ رَأْسُ كُفْتِ أَبُو هُرَيْرَةَ

أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يَجْمَعَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ فِي سُوقِ الْجَنَّةِ

سوال میکنم خداوند تعالی را که جمع کند میان من و میان تو در بازار بهشت

فَقَالَ سَعِيدٌ أَفِيهَا سُوقٌ قَالَ نَعَمْ أَخْبَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ

پس گفت سعید آیا هست در بهشت بازار؟ گفت ابو هریره آری هست خبر داد مرا رسول خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ إِذَا دَخَلُوهَا نَزَلُوا

صلی الله علیه وسلم که بهشتیان چون در آیند بهشت را نازل میکنند

فِيهَا بِفَضْلِ أَعْمَالِهِمْ يُؤْذَنُ لَهُمْ فِي مَقْدَارِ يَوْمٍ مَرَّجَعَةٍ

در منازل بهشت بقدر عملها خود پسترازن کرده میشود و ایشان را در مقدار روز مجوعه

مِنْ أَيَّامِ الدُّنْيَا فَيَرْجِعُونَ بِهَمٍّ وَيُزْنُ لَهُمْ عَرْشَةٌ وَ

از روزهای دنیای پس می بر آیند و زیارت میکنند پروردگار خود را و ظاهر میکنند پروردگار ایشان را

يَتَبَدَّى لَهُمْ فِي رَوْضَةٍ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ فَيُوضَعُ

و ظاهر میشود و تجلی میکند مریدگان را در مرغزارهای بهشت پس نهاده میشود

لَهُمْ مَنَابِرُ مِنْ نُورٍ وَمَنَابِرُ مِنْ لُؤْلُؤٍ وَمَنَابِرُ مِنْ ياقُوتٍ

برایشان از منبرها از نور و منبرها از مروارید و منبرها از یاقوت

وَمَنَابِرُ مِنْ نَرَجِدٍ وَمَنَابِرُ مِنْ ذَهَبٍ وَمَنَابِرُ مِنْ فِضَّةٍ

و منبرها از نرگد و منبرها از طلا و منبرها از نقره

وَيَجْلِسُ أَدْنَاهُمْ وَمَا فِيهِمْ دَرَجَتَانِ عَلَى كُثْبَانِ الْمِسْكِ

بجای می آید آنرا و آنچه در آنست در دو مرتبه در کشته های مشک

وَالْكَافُورِ مَا يَرَوْنَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَرْسِيِّ بِأَفْضَلِ هِمَّتِهِمْ

و کافور گمان نمی برند این قوم را که نشینندگان که کرسی نشینندگان فاضل تر اند از ایشان

جَمِيسًا قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ مَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَهَلْ نَرَى رَبَّنَا

از روی ششگاه گفت ابوهریره گفت من ای رسول خدا آیای می بینم یا پروردگار خود را

قَالَ نَعَمْ هَلْ تَتَمَارَوْنَ فِي رُؤْيَا الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ لَيْلَةً

فرمود آنحضرت آری آیا شک و شبهه میدارید در دیدن آفتاب همیشه و در دیدن ماهتاب شب

الْبَدْرِ قُلْنَا لَا قَالَ كَذَلِكَ لَا تَتَمَارَوْنَ فِي رُؤْيَا رَبِّكُمْ

چهاردم گفتیم شک نداریم فرمود همچنین شک نمی کنید در دیدن پروردگار خود

وَلَا يَبْقَى فِي ذَلِكَ الْمَجْلِسُ جُلُوسًا إِلَّا خَاضَرَهُ اللَّهُ مُحَاضَرَةً

و باقی نمی ماند در آن مجلس مردی مگر آنکه کلام میکند و احوال تعالی بر او سطره و کشف میکند حجاب

حَقِّ يَقُولُ لِلرَّجُلِ مِنْهُمْ يَا فُلَانُ بْنُ فُلَانٍ أَتَذْكُرُ

تا آنکه میگوید خدا تعالی مردی را از ایشان ای فلان بن فلان آیا یاد داری

يَوْمَ قُلْتُ كَذًا أَفِيذُكُمْ بِبَعْضِ غَدَرَاتِهِ فِي الدُّنْيَا

روزی که گفتم چنین چنین پس یاد میدهم بدوی تعالی آنرا بعضی عهد شکنیها که کرده است در دنیا و مرا در ذوق

فَيَقُولُ يَا رَبِّ أَفَكُمُ تَغْفِرُ لِي فَيَقُولُ بَلَى فَيَسْعَةً مَغْفِرَتِي

پس میگوید ای پروردگار آیا نه آمرزیده تو گفتم آن را پس میگوید ای ای آمرزیدم ترا پس بسبب فراخی آمرزش

بَلَغَتْ مَنَزِلَتَكَ هَذِهِ فَبَيْنَاهُمْ عَلَى ذَلِكَ غَشِيَتَهُمْ

من رسید به تو باین مرتبه و منزلت را پس در ایشان آنکه پیشینشان به حال درین مقام باشند پوشیدند

سَحَابَةً مِّنْ فَوْقِهِمْ فَأَمْطَرَتْ عَلَيْهِمْ طَيْبًا لِّمَجْدُ وَا

ابرهای از بالای ایشان پس باران بارید بر ایشان خوشبوی را که نیافتند اند

مِثْلَ رِيحِهِ شَيْئًا قَطُّ وَيَقُولُ رَبَّنَا قُمْوا إِلَيْنَا عِدَدْتُ

مانند بوی او هیچ چیز را برنگز و میگوید پروردگار ما بایستید و بیایید بوی چیزیکه آمده کرده ام

لَكُمْ مِّنَ الْكَرَامَةِ فَخُذُوا مَا أَشْتَهَيْتُمْ فَنَانِي سَوْفَ أَقْدَحَقَّتْ

من برای شما از بزرگی و کرامتی داشتن برگیرید هر چیزی که میخواهید پس من آیدم با ناری را که بخت

بِهِ الْمَلَأْتُكَ فِيهِمَا مَا لَمْ تَنْظُرِ الْعَيُونُ إِلَى مِثْلِهِ وَلَمْ تَسْمَعْ إِلَّا أَنْ

اورا در شکم دران می یابیم چیزی را که نگاه کرده اند چشمها مانند آن را و شنیده اند گوشها مانند آنرا

وَلَمْ يَخْطُرْ عَلَى الْقُلُوبِ فَيَحْمِلْ لَنَا مَا اسْتَهْنَيْنَا لَيْسَ بِبَاعٍ

در گذشته است بر دلها مانند آن پس بگوئید بود برای ابر چیزی که خواستیم و از زود کردیم فروخته

فِيهَا وَلَا يَشْتَرِي وَفِي ذَلِكَ السُّوقِ يَلْقَى أَهْلَ الْجَنَّةِ

نمی شود دران بازار و نه خرید می شود و دران بازار ملاقات میکنند بهشتیان

بَعْضُهُمْ بِبَعْضٍ قَالَ فَيُقْبَلُ الرَّجُلُ ذُو الْمَنْزِلَةِ الْمُرْتَفِعَةِ

بعضی از ایشان بعضی را گفت آنحضرت! پس بگوئید می آورد مردی خدا و غیر مرتبه بلند

فَيَلْقَى مِنْهُ هُوْدُودَهُ وَمَا فِيهِمْ دَنِيٌّ فَيَرَوْهُ مَا يَرَوْنَ

پس پیش آید که را که آئینش نزد مرتبه اوست و نیست در بهشتیان دنی و خسیس پس بشکفتند می بینند

عَلَيْهِ بِالْبَاسِ فَمَا يَنْقُضِيْ أَخْرَجْدِيْهِ حَقٌّ يَتَحَمَّلُ

بدون مرتبه را چیزی که بر او اعلی مرتبه است از لباس پس نمیکند و پایان سخن آن مرد که بالغ خود کرد و آنکه ظاهر

عَلَيْهِ مَا هُوَ أَحْسَنُ مِنْهُ وَذَلِكَ لِأَنَّهُ لَا يَنْبَغِيْ لِأَحَدٍ

بر آئینش بدون مرتبه است لباس که بهتر است از لباس او که بوده آبروی او آن ظهور احسن از جهت آلت

أَنْ يَحْزَنَ فِيهَا ثُمَّ تَنْصَرِفُ إِلَى مَنَازِلِنَا فَيَتَلَقَّانَا أَوْ جَاءَنَا

که نمی سازد در هیچ یک را که اندوختن پس بر باز میگرددیم با بری منزلهای خود پس پیش می آید ما را

فَيَقْلُنَ مَرْحَبًا وَ أَهْلًا لَقَدْ حِثَّتْ وَأَنَّ بِكَ مِنَ الْجَمَالِ

پس میگویند ما خوش آمدید و خانه خود را میدید و میگوید هر یک بر خود تحقیق آمدی تو قول آنکه راست است

أَفْضَلُ مِمَّا فَارَقْتَنَا عَلَيْهِ فَيَقُولُ إِنَّا جَالِسْنَا الْيَوْمَ رَبَّنَا

فاضلتر از آنچه جدا شد بر روی از ما بران جمال پس میگرددیم از آن خود بدو شکی نیستی کردیم امروز در کار

الْجَبَّارِ وَبِحَقِّنَا أَنْ نَتَقَلَّبَ مِثْلَ مَا اتَّقَلَبْنَا وَاهُ الرَّمْذِي

خود را که شکی نیست شک نیست و در سزاوار است که بدو گردیم همانند آنچه باز گشته ایم ردا و ترمزدی

درود

دران

حالی

وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ صُهَيْبٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و ابن ماجه و از صهیب را از آنحضرت صلی الله علیه و آله

وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ يَقُولُ اللَّهُ تُرِيدُونَ

و سلم پیوسته که فرمود آنحضرت صلی الله علیه و آله چون آیند بهشتیان بهشت را میگویند خدا تعالی میخواهی چیزی را

شَيْئًا أَزِيدُكُمْ فِيَقُولُونَ أَلَمْ تَبَيِّضْ وَجُوهَنَا لَمْ تُدْخِلْنَا

که زیاده کم شمار آورد آمدن بهشت پس میگویند بهشتیان آیا سفید روشن نکرد اندامهای ما را با فاضله حسن جمال

الْجَنَّةَ وَتَجَنَّنَا مِنَ النَّارِ قَالَ فَيُرْفَعُ الْحِجَابُ فَيَنْظُرُونَ

مارا در بهشت و بجات ندادی ما را از آتش و درخ فرمود پس برداشته شد پرده پس همه میگردند

إِلَى وَجْهِ اللَّهِ تَعَالَى فَمَا أُعْطُوا شَيْئًا أَحَبَّ إِلَيْهِمْ مِنَ النَّظَرِ

به سوی ذات اقدس خدا تعالی پس نداده شوند بهشتیان هیچ چیزی را که دوست تر بود نزد ایشان از نظر کردن

إِلَى رَبِّهِمْ ثُمَّ تَلَا لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْكُفْرَ وَزِيَادَةً سَرَّاهُ مُسْلِمٌ

بجانب و در کتاب پست خواند آنحضرت این آیت را که کسی را که یکی کرده اند میم یکی زیادت و پنداره و

وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و از ابن عمر را مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و آله

وَسَلَّمَ إِنَّ أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَزْزَلَةٌ لَمْ يَنْظُرْ إِلَى جَنَّتِهِ

و سلم پیوسته که مرویست ترین بهشتیان از روی قدر بهر نیکی کسی است که نمی نگردد بجانب باغهای خود

وَأَزْوَاجِهِ وَنَعِيمِهِ وَخَدَمِهِ وَسُرَرِهِ مِثْرَةَ أَلْفِ سَنَةٍ

و زنان خود و ماکل و مشارب و ملائیس و خدمتکاران و سریرها تا مسافت هزار سال

وَ أَكْرَمُهُمْ عَلَى اللَّهِ مَنْ يَنْظُرُ إِلَى وَجْهِهِ غُدْوَةً وَعَشِيَّةً

و گرامی تر و عزیز تر نزد خدا تعالی کسی است که می نگردد بجانب ذات اقدس در صبح و شام

ثُمَّ قَرَأَ وَجْهَهُ يَوْمَئِذٍ نَاضِرَةٌ إِلَى رَبِّهَا نَاضِرَةٌ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتَّرمِذِيُّ

پست خواند آنحضرت پس رویتها باشد در آن روز تا زه بجانب پروردگار خود نظر کنند رواه احمد و

خبر از اسرار

وَعَنْ أَبِي رَزِينٍ الْعَقِيلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَكَلْنَا

وازا ابی زرین عقیلے مرویت گفتہ یا رسول اللہ آیا ہر یکے

يَرَىٰ رَبَّهُ مُجَلِّيًّا بِهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ قَالَ بَلَىٰ قَالَ قُلْتُ وَمَا آيَةُ

مے بینہ از ماہر و درگاہ خود را در حالیکہ تنہا است روز قیامت فرمود آنحضرت آری می بیند سر می گفت

ذَلِكَ فِي خَلْقِهِ قَالَ يَا أَبَا الْوَرَيْنِ أَلَيْسَ كُلُّكُمْ يَرَى الْقَمَرَ

و نشان دیدن در مخلوق گفت آنحضرت ای ابو زرین آیا نیت هر یکی از شما که می بیند ماه را

لَيْلَةَ الْبَدْرِ مُخْلِياً بِهِ قَالَ بَلَى قَالَ فَاِنَّمَا هُوَ خَلْقٌ

در شب چهارده شنبه به مزاحمت گفت ابورزین آری می بیند فرمود آحضرت اینست ماه مکر مخلوقات

مِنْ خَلْقِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَجَلٌ وَأَعْظَمُ رَأَاهُ أَبُو دَاوُدَ

از مخلوقات خدا که در دمی این صفت است و خدا تعالی جلیل تر و عظیم تر است و او بود و او

بَابُ الْبُكَاءِ وَالْخَوْفِ

باب در بیان گریه و خوف

قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا لَيَفْقَهُونَ فَلْيَضْحَكُوا

بگو آتش و منخ سخت تر است از روی گرمی اگر باشند بدانند پس باید که بچند

قَلِيلًا وَلِيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً لِّمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ هـ

اندک و بگریند بسیار پاداش با پنج پودند کب میگردند

وَنُحَذِّرُكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ

و می ترساند شمار خدا از نفس و سوی خداست بازگشت و هر آینه بدستی آفریدیم آدمی

وَنَعْلَمُ مَا تُوسِسُ بِهِ نَفْسُهُ وَكُنْ أَقْرَبَ إِلَيْهِ مِنْ حَبَلٍ

و می دانیم آنچه دوسره میکند بدان نفس او و مانند یک تربیم بوی او از رک

الْوَرِيدُ إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ

جان چون فراگیرد مکان ابرار است و از چپ

ابوزین غفر علیہ السلام

خبردار سوع ۱۸
خبردار سوع ۱۷
خبردار سوع ۱۶
خبردار سوع ۱۵

قَبِيدٌ مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ هـ

ہنشین بلند اندوہیج سخن مگر نزد او نگاہبان آئندہ است

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَقَدَّمَتْ

ای آنانکہ گرویدہ اید بترسید از خدا و گر نگردد تنہا بچہ پیش فرستادہ است

لَعْدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ وَلَا تَكُونُوا

برائے فردا و ترسید از خدا بد رستیکہ خدا داناست بچہ میکند نہ ہشید

كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنسَاهُمْ أَنفُسُهُمْ أُولَٰئِكَ هُمُ

مانند آنانکہ گذاشتند خدا را پس فراموش کرد برایشان نفسہای ایشان را آن گروہ

الْفَاسِقُونَ وَانْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُم مِّن قَبْلُ إِنَّ يَّاتِي

ایشانند تمہارا و نفقہ کنید از آنچه روزی دادیم شمارا پیش از آنکہ بیاید

أَحَدُكُمْ الْمَوْتُ فَيَقُولُ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ

یکے شمارا موت پس گوید پروردگار من چرا بجلت ندی مرا تا مدتی نزدیک

فَاصْدَقْ وَ أَكُن مِّنَ الصَّالِحِينَ وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا

پس صدق کن و باشم از صالحان و ہرگز نہ بجلت ندید خدا نفس را چون

جَاءَ أَجَلُهَا وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ وَإِن تَسُدُّوا

بیاید وقت آن و خدا داناست بچہ میکند و اگر آنکارا کنید

مَآفِيَ أَنفُسِكُمْ أَوْ تُخَفُّوهُ يَحْسِبُكُمْ إِلَهُ فَيَفْقِرُ

بچہ در نفسہا کہ شامت یا پنہان سازید آن را شمار میکند بان خدا پس بیاورد آن را

لِمَنْ يَّشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَاءُ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ

کہ خواہد و عذاب کند ہر کرا خواہد روایت است از سہل بن سعد رضی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْعَبْدَ

گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بد رستیکہ بندہ

عبد خدا کہ گوید

عبد خدا کہ گوید

عبد خدا کہ گوید

لِيَعْمَلَ عَمَلُ أَهْلِ النَّارِ وَإِنَّهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَيَعْمَلُ عَمَلُ

اہل بہشت عمل میکند عمل اہل دوزخ و حال آنکہ وہی از اہل بہشت است و عمل میکند عمل

أَهْلِ الْجَنَّةِ وَإِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ وَإِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالتَّحَوُّلِ مُتَقَوُّ عَلَيْهِ

اہل بہشت و حال آنکہ وہی از اہل دوزخ است و جز این نیست کہ اعتبار اعمال بحوالہ آنست متفق علیہ

بَابُ الْإِيمَانِ بِالْقَدَرِ

باب در بیان ایمان آوردن بقدر

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَرْفُوعًا قَالَ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

از ابوہریرہ رخم مرویت گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَبَكَيْتُمْ

و سلم سو گندبان ذائقے کفایت ذات من در دست قدرت اوست اگر بدانید شما بکجایم

كثِيرًا وَلَوْ كُنْتُمْ قَلِيلًا مَرَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ

بسیار و می خندید اندک رواہ بخاری و از

أُمِّ الْعَلَاءِ الْأَنْصَارِيَّةِ مَرْفُوعًا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

ام حلاز انصاریہ رخم مرویت گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللَّهُ لَا آذِرِي وَاللَّهُ لَا آذِرِي وَأَنَا رَسُولُ اللَّهِ

علیہ وسلم بخدا سو گند و نمی یابم من بخدا سو گند و نمی یابم من و حال آنکہ من پیغمبر خدا ام

مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا يَكْفُرُ وَأَنَا الْبُخَارِيُّ وَعَنْ ابْنِ عَسْرَةَ

چہ کردہ میشود بمن و چه کہد شویشمار رواہ البخاری و از ابن عسرہ رخم

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أُنْزَلَ إِلَهُ

مرویت گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم چون بفرستند خدا تعالی

بِقَوْمٍ عَذَابًا أَصَابَ الْعَذَابُ مَنْ كَانَ فِيهِمْ شَرٌّ بَعَثُوا

بمکر و عذاب را می رسد عذاب ہرگز اگر باشد در میان ایشان پستتر از ایشان بفرستند

در باب ایمان آوردن بقدر
مذکور است ۱۲

عَلَىٰ أَهْلِ الْإِسْلَامِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

برعلیهما سے خود متفق علیہ واز جابر بن عبد اللہ مرویت گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ كُلَّ عَبْدٍ عَلَى مَمَاتٍ عَلَيْهِ

صلی اللہ علیہ وسلم ہر ایک شخص کو بھیجتا ہوں کہ روز قیامت پر ان حال کہ مردہ است پر ان

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

رواہ مسلم واز ابو ہریرہ رضی اللہ عنہ مرویت گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا رَأَيْتُ مِثْلَ النَّارِ نَامَ هَارِبُهَا

صلی اللہ علیہ وسلم ندیدہ ام من مانند آتش دوزخ در شدت و ہول کہ خواب کردہ اگر زندہ

وَلَا مِثْلَ الْجَنَّةِ نَامَ طَالِبُهَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

و ندیدہ ام مانند بہشت در بہجت و سرور کہ خواب کردہ آن طلب کنندہ آن رواہ ترمذی واز

أَبِي ذَرٍّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي

ابو ذر رضی اللہ عنہ مرویت گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بدستیکہ

أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ وَأَسْمَعُ مَا لَا تَسْمَعُونَ أَطْبَسَ السَّمَاءُ

من فی ہم چیز را کہ نمی بینید و می شنوم چیز را کہ نمی شنوید شمار احوال قیامت آواز کرد

وَحَقٌّ لِّمَا أَنْ تَأْطُوا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا فِيهَا مَوْضِعٌ

دوایب و سزاوار کردہ شدہ آواز را کہ آواز کند و ناله و بجزا سو کند کہ نہایت در آسان جا

أَرْبَعَةٌ أَصَابِعُ الْأُومَلِكُ وَأَضْعُجُّ جَهَنَّمَ سَاجِدًا لِلَّهِ وَلَوْ

چار انگشت مگر آنکہ فرشتہ نباشد آن سر خود را در مالیکہ سجدہ کنندہ آن مر خدا را

تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَخُصُوكُمْ قَلِيلًا وَلَبَكِّتُمْ كَثِيرًا

نمنا سو کند اگر ہا بنید چیز کہ میدانم من بر آئینہ می بخندید اندک و میگفتید بسیار

وَمَا تَلَذُّوهُمُ بِالنِّسَاءِ عَلَى الْفُرُشَاتِ وَخَرَجْتُمْ

و خوشی نمی یابید بزنان بر بساط و ہر یکہ بیرون سے آید

۱۰ طایفہ سابقہ اوقات
میکند کہ آواز آسان از شدت
و از خام ماندن است و این
کتاب است از شدت آنجا
کتابی باشد در آنجا آسان
و بعضی دیگر میگویند که آسان
از خوش خداست پس کہ
آسان باشد جلدی است
و موضع عبادت ملائکہ و
آمی یعنی باشد کہ بفرمان
بفرشتہ صدور و از باب
و معانی از کلمات ۱۱

الحمد لله

و این حدیث

إِلَى الصُّعْدَاتِ تَجَارُونَ إِلَى اللَّهِ قَالَ أَبُو ذَرٍّ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ

ابو ذر صحابہ در حدیث کہ خداوند را دیدم کہ خداوند فرمود کہ ای ابو ذر اگر تو ای کاش تو بودی من

شَجَرَةً تَعُضُّ سَرَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ

در حدیث کہ برید و میخورد و راه احمد و ترمذی و ابن ماجه

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و از ابو هريره در روایت گفت رسول خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ خَافَ أَدْلَجَ وَمَنْ أَدْلَجَ بَلَغَ الْمَنْزِلَ

علیه وسلم کسی که ترسد از کبیر میگزیزد اول شب و کسی که میگزیزد اول شب میرسد منزل را

الْآنَ سِلْعَةُ اللَّهِ غَالِيَةٌ إِلَّا أَنْ سِلْعَةَ اللَّهِ الْجَنَّةُ

اگاہ باشد که کالای خدا بیانی گران قیمت است اگاہ باشد که کالای خدا عبارت از بهشت است

سَرَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ يَقُولُ اللَّهُ جَلَّ ذِكْرُهُ

رواه ترمذی و از انس در روایت فرمود که حضرت امیر کبیر علیه السلام میگوید خدا تعالی جل ذکره

أَخْرِجُوا مِنَ النَّارِ مَنْ ذَكَرَنِي يَوْمًا أَوْ خَافَنِي فِي مَقَامٍ

بفرستد شما را از آتش کسی را که یاد کرده است مرا روزی یا ترسیده است از من

سَرَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَابْنُ أَبِي شَيْبَةَ وَابْنُ

روایت کرده است ابن ترمذی و ابن ماجه و ابن ابی شیبہ و ابن

وَعَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و از عائشه در حدیث گفت عایشه پرسیدم من آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ هَذِهِ آيَةِ وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ

علیه وسلم از این آیه که آن کسان که میدهند چیزی

مَا اتَّوَاوُا قُلُوبُهُمْ وَجِلَةً أَمْ وَالَّذِينَ يَشْرَبُونَ

داده اند و دلها را میترساند و از آن است آیا ایشان آگاهند که شراب میخورند

الْخُرُوسِ قَوْلَ لَا يَأْتِيَنَّ الصِّدِّيقَ وَلَكِنَّهُمْ الَّذِينَ

دزدی میکنند فرمود آنحضرت نمیت ای دخت صدیق و لکن آن کسانی که

يَصُومُونَ وَيَصَلُّونَ وَيَتَصَدَّقُونَ وَهُمْ يَخَافُونَ

روزه میدارند و نماز میکنند و زکوة میدهند و ایشان میترسند

أَنْ لَا يَقْبَلَ مِنْهُمْ أُولَئِكَ الَّذِينَ يَسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ

که قبول کرده نشود از ایشان بدلیل آنکه فرموده است ایشان آنجا رفتند اندک شتابانی میکنند در نیکیها

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ قَالَ

رواه ترمذی و ابن ماجه و از ابو سعید خدری را هم روایت گفت

خَوَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيُصَلِّوا فَرَأَى النَّاسَ

بیرون آمدن پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم برای نماز کردن و نماز پس دید مردم را

كَأَنَّهُمْ يَكْتَبِرُونَ قَالَ أَمَّا لَكُمْ لَوْ أَكْثَرْتُمْ ذِكْرَ

گویا خنده میکنند فرمود آنحضرت آگاه باشید که شما اگر بسیار بگویند ذکر موت را

هَادِمِ اللَّذَاتِ لَشَفَّكُمْ عَمَّا رَى الْمَوْتَ فَآكُثِرُوا ذِكْرَ

هر آنچه باز دارد شما را از آنچه می بینید که خنده است هر موت پس بسیار بگویند ذکر

هَادِمِ اللَّذَاتِ الْمَوْتُ فَإِنَّهُ لَرِيَّاتٌ عَلَى الْقَبْرِ يَوْمًا لَا تَكَلَّمُ

مردم لذات را که موت است پس بدینگونه بنیاید بر گورهای آنهم روزی که آنجا سخن میکند

فَيَقُولُ أَنَا بَيْتُ الْغُرْبَةِ وَأَنَا بَيْتُ الْوَحْدَةِ وَأَنَا بَيْتُ

که من خانه غریبم و من خانه تنهاییم و من خانه

الْغُرَابِ وَأَنَا بَيْتُ الدُّوْدِ وَإِذَا دُفِنَ الْعَبْدُ لِلْمُؤْمِنِ قَالَ لَهُ الْقَبْرُ مَرْحَبًا

خاکم و من خانه کرمها ام و چون در گور کرد می شود بنده کرم میگوید مر آن بنده مؤمن را آمدی جای تلخ

وَأَهْلًا أَمَّا إِنْ كُنْتَ لَأَحَبَّ مَنْ يَمْشِي عَلَى ظَهْرِي

و احبتر خود را آگاه باش حقین بودی تو محبوبتر نزد من از هر که میرفت بر پشت من

چون از کتب
تفسیر و روایات
است نقل است
چون از کتب
تفسیر و روایات
است نقل است
چون از کتب
تفسیر و روایات
است نقل است

إِلَىٰ فَاذًا وَلَيْتُكَ الْيَوْمَ وَصَيَّرْتُ إِلَىٰ فَتَرَىٰ صَنِيعِي

پس چون دلی شدم من بر تو امروز و باز گشته تو بر من پس نزدیکی است که بینی تو یکی از آن

يَا قَالَ فَيُتَسَّعُ لَهُ مَدْبُورُهُ وَيُقْتَحَمُ لَهُ بَابُ إِلَى الْجَنَّةِ

تو فرمود پس فراخ کرده میشود در آن بنده را مقدار دوزخی پیشانی آن بنده و گشاده میشود در آن بنده را در

وَإِذَا دُفِنَ الْعَبْدُ الْفَاجِرُ أَوِ الْكَافِرُ قَالَ لَهُ الْقَبْرُ لَا مَرْحَبًا

چون دوزخ در آن بنده میشود و بنده فاسق یا کافر یا سیکوید مراد را گور لا مرحبا

وَلَا أَهْلًا أَمَا إِنْ كُنْتَ لَا بَقِضَ مِنْ يَمَشِي عَلَى ظَهْرِي

ولا ایلا آگاه باش تحقیق بودی تو دشمن تو بر من از هر گسسته که می رود بر پشت من

إِلَىٰ فَاذًا وَلَيْتُكَ الْيَوْمَ وَصَيَّرْتُ إِلَىٰ فَتَرَىٰ صَنِيعِي

نزد من پس چون عالم گردانیده شدم بر تو امروز و باز گشته تو بر من پس نزدیکی است که بینی تو

يَا قَالَ فَتَلْتَمِسُ عَلَيْهِ حَتَّىٰ تَخْتَلِفَ اضْلَاعُهُ قَالَ وَقَالَ

تو گفت ای حضرت پس هم می آید قبر بر او تا آنکه مختلف میشوند استخوانهای پهلوی و گفت ابو سعید

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَصَابِعِهِ فَادْخَلَ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم با انگشتان خود پس در آمد

بَعْضُهُمَا فِي جَوْفِ بَعْضٍ قَالَ وَيُقَيِّضُ لَهُ سَبْعُونَ تَنِيْنًا لَوْ

بعضی انگشتان را درون بعضی گفت آنحضرت او گشاده میشود در آن بنده چهل و هفتاد

أَنَّ وَاحِدًا مِنْهَا تَفْخُ فِي الْأَرْضِ مَا أَتَمَّتْ شَيْئًا مَا بَقِيَتْ

آنیک از آن دم کند بر زمین زواید زمین چیز را تا آنکه پائیده است

الدُّنْيَا فَيَنْهَسُهُ وَيَخْدُشُهُ حَتَّىٰ يَقْضَىٰ بِهِ إِلَى الْحِسَابِ

دنیا پس میزند آن را در آن بنده را دمی فراشته میکند و پست او را تا آنکه سائیده میشود و آن به حساب

قَالَ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْقَبْرَ

گفت ابو سعید را فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم ایست گور

رَأَوْضَةً مِّنْ رِّيَاضِ الْجَنَّةِ أَوْ حُفْرَةً مِّنْ حُفْرِ النَّيِّرِ

مرغزارے از مرغزارهای بهشت یا غاری از غارهای آتش و دوزخ

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ مَعَهُ قَالَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ

رواه ترمذی و روایت است از ابن عباس گفت این عباس گفت ابو بکر

يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ شَبَّتَ قَالَ شَبَّتَنِي هُوْدُ وَالْوَاقِعَةُ

ای رسول خدا بحقیق پیر شدی فرمود آنحضرت پیر گردانیده است مرا سوره هود و سوره واقعه

وَالْمُرْسَلَاتُ وَعَوْرَتَا لُؤْلُؤٍ وَإِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ رَوَاهُ

والمرسلات و عورتهای لؤلؤ و اذا الشمس کورت و روایت کرد ابو بکر از این سوره ها و روایت کرد ابو بکر

التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ إِنَّمَا تَعْمَلُونَ أَعْمَالًا

ترمذی و از انس روایت کرد انس گفت شما می کنید اعمالی را

فِيهَا آدَقُ فِي أَعْيُنِكُمْ مِنَ الشَّعْرِ كُنَّا نَعُدُّهَا عَلَى عَهْدِ

که آن اعمالها باریکتر است از مو در نظر شما می شمردیم آنرا در زمان

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْمَوْبِقَاتِ يَعْنِي

آنحضرت صلی الله علیه و سلم از

الْمُهْلِكَاتِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ

محدث روایت کرد بخاری و از ابی هریره روایت کرد فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَنِي رَسُولِي بِتَسْمِيعِ

آنحضرت صلی الله علیه و سلم امر کرد مرا پسر خود را با شنیدن

خَشْيَةِ اللَّهِ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ وَكَلِمَةِ الْعَدْلِ فِي الْغَضَبِ

که ترسیدن از خدا پنهان و آشکارا و کلمه عدل در حالت خشم

وَالرِّضَاءِ وَالْقَصْدِ فِي الْفَقْرِ وَالْغِنَى وَأَنْ أَصِلَ مَنْ قَطَعَنِي

و خوشنودی سرمیانه روی در محتاجی و توانگری چهارم آنکه بیخود ندم کسی که برود از من

وَأَعْطِي مَنْ حَرَمَنِي وَأَعْفُو عَنْ مَنْ ظَلَمَنِي وَأَنْ يَكُونَ

پیغمبر آئندہ عطا فرمائے جسے میں نے حرام کر دیا اور بخش دے جس نے مجھ کو ظلم کیا

صَمْتِي فِكْرًا وَنُطْقِي ذِكْرًا وَنُظْرِي عِبْرَةً وَأَمْرًا

میں نے خاموشی میں فکر اور نطق میں ذکر اور نظر میں عبرت اور امر

بِالْعُرْفِ وَقِيلَ بِالْمَعْرُوفِ رَوَاهُ رِثْنٌ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ

بعرف و در روایتی آمده است بجا عرف لفظ معروف رواہ رزین و از عبد اللہ

بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بن مسعود روایت کرتے ہیں کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم

مَا مِنْ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ يَخْرُجُ مِنْ عَيْنَيْهِ دُمُوعٌ وَإِنْ كَانَ

نیت ایچ بندہ مسلمان کہ بیرون آید از چشم او اشک اگرچہ باشد آن اشک

مِثْلَ رَأْسِ الذَّبَابِ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ ثُمَّ يُصِيبُ شَيْئًا

آئندہ سرگس در صغر از ترس خدا تعالی پستیر برسد آن اشک چیز کے را

مِنْ خَيْرٍ وَجْهَهُ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَى النَّارِ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ

از طاہرہ کو دے مگر آئندہ حرام کر دے خدا تعالیٰ آن بندہ را بائیں دوزخ رواہ ابن ماجہ

وَعَنْ أَبِي نَضْرَةَ عَنْ أَبِي رَجُلٍ عَنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

در روایت است از ابی نضرہ کہ مردے از یاران پیغمبر خدا صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقَالُ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ دَخَلَ عَلَيْهِ أَصْحَابُهُ يَعُودُونَ

علیہ وسلم است کہ گفتہ میشود اور ابو عبد اللہ در آمدند بروی یاران او و یکے پیچھے میگردیدند

وَهُوَ يَبْكِي فَقَالُوا لَهُ مَا يَبْكِيكَ أَلَوْ يَقُلُ لَكَ رَسُولُ اللَّهِ

و حال آئندہ او میگفت پس گفتند مرد را چه چیز میگرداند ترا آیا گفتہ است ترا حضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُذْ مِنْ شَارِبِكَ ثُمَّ اقْرَأْ حَتَّى

صلی اللہ علیہ وسلم کہ تو تہ کن از سرے برت خود پستیر بر دار و از آنرا تا آنکہ

تَلَقَّانِي قَالَ بَلَىٰ وَلَٰكِنْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

ملاقات گئی مراد بہشت گفت ابو عبد اللہ اسے بشارت دادہ دین شنیدم پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ

وَسَلِّمْ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَبَضَ يَمِينَهُ قَبْضَةً وَآخَرَى

و سلم را که میگفت بدستیکه خدایتعالی گرفت بدست راست خود میده

بِالْيَدِ الْآخِرَى وَقَالَ هَذِهِ لِهَذِهِ وَهَذِهِ لِهَذِهِ وَلَا أَبَاكَ

و گرفت جماعت دیگر بدست دیگر و گفت خدایتعالی که این جماعت مرا این راست یعنی بهشت را و این

وَلَا أَدْرِ فِي أَيِّ الْقَبْضَتَيْنِ أَنَا رَوَاهُ أَحْمَدُ

مردوخ راست و پروا ندازم و در غمی نیام و غمی دادم که من در کدام یک ازین دو قبضه ام رواؤ بعد

بَابُ صِفَةِ النَّارِ وَأَهْلِهَا

باب در بیان صفت ناز و اہل ناز

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُمِلُّ لَهُمْ كُنُوزَهُمْ أَنَّهَا لَا تَأْتِيهِمْ إِلَّا آفَاقًا

و نه چندانکه نگر ویدند بد رستیکه انچه میدهم مرا ایشان را بهترست مرفسها ایشان را

إِنَّمَا تُمْنِي لَهُمْ لِيُزَادُوا فِي آثَامِهِمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ٥

بدستے کچھ میدیم مریاں ان را نماز یادہ کنند گناہ را و مریاں ان را عذاب سوزناک ست

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ لَأَمَّ قُلُوبٌ

وہر المیہ بدستے پیدا کر دیکمرا سے : دوزخ بسیرک از دیوان و آدمیان مرثیان را ولہاست

لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ

نمی دریا بند بمان و نه را ایشان را چنانست نمی بینند بدان و مرا ایشان را

اِذْ اَنْلَايَسْمَعُوْنَ بِهَا وَلَوْ اَنَّكَ كَا الْاَنْعَامِ بَلْ هُمْ

گوشه‌های می‌شوند به آن آن کرده مانند چهارپایان اند بلکه ایشان

أَصْلُ أَوْلِيكَ هُمُ الْغَافِلُونَ وَنَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ

گرم تواند آن گده ایشانند بهخیران و تمام شد سخن پروردگار تو

لَا مَلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ وَقِيلَ الْحَقُّ

ہر آئینہ پر گودا تم دو زخ را از دیوان داد میان ہمہ و گویا این سخن راست است

مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا

آمده است از پروردگار شما پس ہر کہ خواهد ایمان آورد و ہر کہ خواهد کفر شود بدوستیکہ آمادہ کردیم

لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهَا مَسْرَادُهَا وَإِنْ يَسْتَغِيثُوا

برائے ستکاران آتش کہ گردا گرد در آرد ایشان را سراید ہی اودا اگر فریاد خواهند کرد

يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ بِئْسَ الشَّرَابُ وَسَاءَتْ

از تشنگی فریاد رسیدہ شود بے مانند مس گداختہ بریان کند رو بہار بد شرابے است و بدست

مُرْتَقَاهُ وَوَضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ

آتش جامے بودان دہدادہ شد نوشتند پس بہی کن ہنگاران را ترسان از آنچه در دست

وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا مَا لِهَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً

وگویند ای وے ما را چیست مرین کتابے کہ نہ فرو گذاشتن است عمل خورد را

وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهُ وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا

و نہ بزرگ را مگر شمرده و بیابند آنچه کردند حاضر

وَلَا يَظِلُّ سَرَبُكَ أَحَدًا وَإِنْ مِنْكُمْ الْوَارِثُ مَا كَانَ

و نہ ستم کند پروردگار تو بیکے را دنیست از شما مگر گذرنده آن بہت

عَلَى رَبِّكَ حَتَّىٰ مَقْضِيَّاهُ ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ

بر پروردگار تو جزاے کاری حکم کردہ شدہ پس را کہ ہم آمان را کہ بہرگز نہ دہند و بگذاریم

الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثَاءٌ وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ

سنگ ران را دران بزانو در آیدگان و ہمیم ترازو ہی راست را برای روز رستخیز

فَلَا تَظْلِمُ نَفْسٌ نَفْسًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ

پس ستم کردہ نشود نفسی چیزے را ادا اگر باشد ہنگ دانہ از سبند

خبرہ رسوخ

خبرہ رسوخ

خبرہ رسوخ

خبرہ رسوخ

أَتَيْنَاهَا وَكَفَىٰ بِنَا حَاسِبِينَ إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ

بیاریم آن را دینده ایم شمار کنند بدرستی شما را آنچه می پرستید

مِنْ دُونِ اللَّهِ حَصْبُ جَهَنَّمَ أَنْتُمْ لَهَا وَارِدُونَ

از جز خدا ای آتش آگیزدوزخید شما آن گذرینگانید

لَوْ كَانَ هَؤُلَاءِ إِلَهًا مَا وَرَدُوهَا وَكُلٌّ فِيهَا خَالِدُونَ

اگر بودند آن گروه خدایان نیامدند بدان دهر در آن جاوده باشند

لَمْ يَمُوتُوا فِيهَا نَفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا يَتِمِّعُونَ ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا

مرا ایشان راست در آن ناله زار و ایشان در آن آتش نمی شنوند سخن که بدان شاد شوند پس

قُطِعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِنْ نَارٍ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ

نگویدند بریده شد برای شان جامها از آتش ریخت شود از زهر

رُءُوسِهِمُ الْحَمِيمُ يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ

سرهای شان آب گرم گداخته شود بان آنچه در شکمهای شانت و پوستها

وَلَهُمْ مَقَامٌ مِنْ حَدِيدٍ ۖ كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا

و مرا ایشان راست گزدا از آهن هرگاه خواهند که بیرون آیند

مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُوا فِيهَا وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ

از آن از اندوه باز گردانیده شوند در آن و چشید عذاب سوزنده

وَيَوْمَ تَشْقَىٰ السَّمَاءُ بِالسَّاعِمِ وَنُزُلِ الْمَلَائِكَةِ تَنْزِيلًا

و در روزی که شکافند شوند آسمان با برودند و فرستاده شوند فرشتگان فرو فرستادن

الْمَلِكِ يَوْمَئِذٍ الْخَلْقِ لِلزَّحِينِ وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ

پادشاهی آن روز ثابت ست مرخص را و باشد آن روز بر اگر روندگان

عَسِيرًا ۖ وَيَوْمَ يُعْضَضُ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي

دشوار و آن روز که نماید ستکار بر دستهای خود گوید کاش که من

عجزا رسوخ

عجزا رسوخ

عجزا رسوخ

اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَيْبِلًا هَ بَاوِيلَکَی لَیْتَنِیْ لَمْ آتُخِذْ

فراگرفتم با در ستاده راه ای هلاکت من کاشکی من نگرافتم

فَلَا تَاْخُلِيْلًا هَ لَقَدْ أَضَلَّیْ عَنِ الذِّکْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَ رَنِیْ

فلان را دوست هر آینه بدوستی گمراه کردار از یاد گرفتن پس از آنکه آمد مرا

وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُوْلًا هَ وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ

وہت دیو برائے آدمی فراگذا رنده وگفت پیغمبر ای پروردگار من

إِنِّي قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا هَ وَالَّذِينَ كَفَرُوا

ہرستی گروه من فراگرفتند این قرآن را فراگذاشته و آنکے مکر و دیند

لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يَقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فِيمَوتُوا وَلَا يَخَفُ

مرا ایشان را آتش دوزخ است حکم کرده نشود برایشان تا بمیرند و سبک کرده نشود

عَنْهُمْ مِّنْ عَذَابِهَا هَ كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَفُوْرٍ وَهُمْ

از ایشان از عذاب آن ہمچنین پاداش دہیم ہر کس پاس را و ایشان

بِصَطْرٍ خُونٍ فِيمَا سَرَبْنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي

فرا یاد کنند دران ای پروردگار ما بیرون کن ما را کنیم شایستہ جز آنکے بودیم

كُنَّا نَعْمَلْ أَوْ لَمْ نَعْمَلْ كُفْرًا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرَ وَجَاءَ كُفْرًا

مے کردیم آید زندگانی ندادیم شمارا آنکے پند گیر و دران آنکے پند گیر و آمد بطرا

النَّذِيرُ هَ فَذُوقُوا كَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَّصِيْرٍ هَ ذِيْ جَهَنَّمَ

انذار کننده بہنیت مرستہ گران را ہمچو ہرے این دوزخی است

الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ هَ اِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ

کہ بودید وعده کردہ میشدید در آیدید دران امروز با کچہ بودید

تَكْفُرُونَ هَ الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا

کفر میکردید امروز مہر ہمیں بدہنہائے شان و سخن گوید با ما

خیر الواعظ

خیر الواعظ

خیر المواعظ
۲

أَيْدِيَهُمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ هـ

دستهای شان و گواهی دهد پاهاش به آنچه بودند کسب میکردند

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ هـ

در روز بزرگبرائی محشور شوند دشمنان خدا سوز آتش پیرایشان رانده شوند

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمْ هَاشِدٌ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ

تا چون آیند آن را گواهی دهد برایشان گوشهشان و دیده هاشد بهشان

وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ هـ وَقَالُوا لِمَ لُجِّلُوا فِي هَٰذَا

و پوستهای شان به آنچه بودند میگردند و گویند مر پوستانهای خود را

لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي يَمُنُّ أَنْ نَقُولَ

چرا گواهی دهید بر ما گویند بخشن آورد ما را خدا ای که سخن آورد

كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَاللَّهُ مُرْجِعُكُمْ هـ

هر چیز را و او آفرید شما را نخستین بار و بسو او باز گردانیده شود

يَوْمَ نَقُولُ لِلْجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِنْ

روزی که گوئیم مردوزخ را آیا پر شدی و گوید آری هیچ

مَنْ يَدِيهِ يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ

زیادتی است ای آنکه گردیده اید بجا بدریغها خود را و کسان خویش را

نَارًا أَوْ قُودُهَا النَّاسُ وَالْجِمَارُ عَلَيْهِمْ مَلَكَةٌ غِلَظُ

آز آتش که آتش آگیزد مردان و سنگ اند بران فرشتگان درشت

شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ

سخت نافرمانی نکنند خدا را آنچه فرماید آنها را و میکنند

مَا يُؤْمَرُونَ هـ يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ

آنچه فرموده شوند روزی که برداشته شود از امر سخت و خوانده شوند

خیر المواعظ
۳

خیر المواعظ
۴

إِلَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهُقُهُمْ

سے سجدا پس توانند فروترین چشمهایشان فروگیرد ایشان را

ذَلَّةٌ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَالِمُونَ هَذَا نَرْبِّي

خواری و بد رستیکه بودند خوانده شوند بسوسے سجدا و ایشان بختزد بودند پس بگذارد

وَمَنْ يُكَذِّبْ بِهَذَا الْحَدِيثِ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ

و آن را که دروغ میکنند باین سخن که قرآن رست زود باشد که بگویم ایشان را درجه درجه

لَا يَعْلَمُونَ وَأُمْلَى لَهُمُ الْيَوْمَ كَيْدِي فَتَيْنِ تَفْرَجُ الْمَلَائِكَةُ

از آن که ایشان ندانند و مهلت دهیم ایشان را بدرستی که عقوبت من حکم است بالا میرود

وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ

و جبرئیل بسوسے خدا و روزیکه است مقدار اندازه او پنجده هزار سال

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيدًا إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا وَهُمْ لَهُ قَرِيبًا ه

پس شکیبایی کن بکذب مکران شکیبایی نیک ببردستیکه کافران می بینند روز قیامت را دور از

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ لَا يَسْعَى

روزی که گردد آسمان مانند مس گداخته و گردند کوهها مانند پشم زده شده و نه پند

حَمِيمٌ حَمِيمًا يُبْصَرُونَ نَهْرٌ يَوْدُ الْجُحُومُ لَوْ يَفْقَدُونِي مِنْ

خویش خویش را بینا کرده شوند ایشان دوست دارد گناهکار آنکه ندید و دهر از

عَذَابٍ يَوْمَئِذٍ لِبَنِيهِ وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ وَفَصِيلَتِهِ

عذاب آرزو بر پسران خود و زن خود و برادر خود و خویشان خود

الَّتِي تُوِيُّوهُ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ كَلَّا إِنَّهَا

که جماعے داند او را و آنچه در زمین است همه پس را نهد او را حاشا بدرستی که

لَظَى نَزَاعَةً لِّلشَّوْىِ تَدْعُوا مَنْ أَدْبَرَ تَوَلَّى وَجَمَعَ

آتش دوزخ زبانه است خاص نموده است مردست و با مشرکان را بخواند آتش کی که پشت بر خورده

خبره در جمع

۲

انسان را سیدایم قیامت را نزدیک

است از دست گردانیده و جمع کرده

فَاَوْعَىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَبَتْ رَهْنَةً ۚ اِلَّا اَصْحَابُ الْيَمِينِ ۚ

و نگاه داشتند هر نفسی با آنچه کب کرد گدازت مگر اهل راست

فِي جَنَّتٍ يَتَسَاءَلُونَ ۚ عَنِ الْجُرُمِ ۚ اِنَّ مَا سَلَكَكُمْ

در بوستانها می پرسند از گناه کاران چه چیز آورد شمارا

فِي سَفَرِهِ ۚ قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمَصْلِيِّينَ ۚ وَلَوْ نَكُ نُطْعِمُ

در روزی که گویند نبودیم از نماز کنندگان و نبودیم خور انیم

الْمُسْكِينِ ۚ وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ ۚ وَكُنَّا تُكَذَّبُ

در ویش نژاد بودیم آدمی ستیزیدیم با ستیزندگان در شان محمد و غیبت مشغول بودیم می بودیم که

يَوْمَ الدِّينِ ۚ حَتَّىٰ اَتَانَا الْيَقِيْنُ ۚ فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ

بروز جزا تا آنکه آمد بامرگ پس سود کند ایشان را شفاعت

السَّافِعِينَ ۚ فَاِذَا جَاءَتِ الصَّاعَةُ ۚ يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ۚ

همیشه فلان پس چون بیاید آواز روزیکه بگریزند آدمی از برادر خود

وَأُمِّهِ ۚ وَأَبِيهِ ۚ وَصَاحِبَتِهِ ۚ وَبَنِيهِ ۚ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ

و مادر خود و پدر خود و زن خود و فرزندان خود و هر مردی را از ایشان آرزو

شَأْنٌ يُفْتِيهِ ۚ وَجْهٌ يُّومَئِذٍ مُّسْفِرٌ ۚ مُّسْفِرَةٌ ۚ صَاحِبَةٌ مُّشْتَبِرَةٌ ۚ

کاریت که مشغول دارد او را رویها آن روز تابانست خندان شادان

وَجْهٌ يُّومَئِذٍ عَلِيمٌ ۚ غَيْرَةٌ ۚ تَرَهُّمًا قَتَرَةٌ ۚ اُولَٰئِكَ هُمُ

و رویها آگاه آن روز بران غارست فراگیر دزدانهایکی آن کرده ایشانست

الْكٰفِرَةُ ۚ الْفَجْرَةُ ۚ اَنَا اَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِيْنَ سَلَاسِلًا وَّاَغْلَالًا ۚ

کافران زنجاران بد رستی ما آماده کرده ایم برای کافران زنجیر و طنابها

وَسَعِيْرًا ۚ وَاَصْحَابُ الشِّمَالِ ۚ مَا اَصْحَابُ الشِّمَالِ ۚ فِي

و آتش دیاران دست چپ چو اند یاران دست چپ در

م جزو رکوع ۱۲

م جزو رکوع ۱۳

م جزو رکوع ۱۴
م جزو رکوع ۱۵

در ویش نژاد بودیم

سَمُومٌ وَحَمِيمٌ وَظِلٌّ مِّنْ سَحَابٍ وَآبَارٌ وَلَا كَرِيمٌ اِنَّهُمْ

آتش سوزان و آب گرم و سایه از دود سیاه و نهنگ و درخت پیرسته ایشان

كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَىٰ

بودند پیش ازین نازندگان و بودند اصرار میکردند بر

الْحَذِّ الْعَظِيمِ وَكَانُوا يَقُولُونَ مَاذَا مَتَّوْكَنَّا تَرَابًا

گناه بزرگ و بودند میگفتند آیا چون بهیریم و بشویم خاک

وَعِظًا مَّاءٍ اِنَّا لَمَبْعُوثُونَ اَوْ اَبَاءُنَا الْاَوَّلُونَ قُلْ اِنَّ

و استخوانها و آب پیرسته را برانگیخته شد گفتم آیا پدران ما پیشینیان گویا بدست

الْاَوَّلِينَ وَالْاٰخِرِينَ لَمَجْمُوعُونَ اِلٰی مِيقَاتٍ يَوْمَ مَعْلُومٍ ه

پیشینیان و پسینیان بر تپه جمع شدند همان اند بوسی وقت سرور دانسته

ثُمَّ اَنَّا كُنَّا اَيُّهَا الشَّاكُّونَ الْمَكْذِبُونَ لَا عِلْوَ مِنْ شَيْءٍ

پس بدستی شما ای گریان دروغ گویان بر این خرد نگاشته از درخت

مِنْ تَرْتُّومٍ فَاِذَا اِيْمُونٌ مِّنْهُمَا الْبُطُونُ فَتَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنْ

زقوم پس برکنند گنبد از آن شکمها پس آتش مذکوران بر آن از

الْحَمِيمِ فَتَشَارِبُونَ شُرْبَ الْيَهُودِ هَذَا نَزْلُكُمْ يَوْمَ الدِّينِ ه

آب گرم پس آتش مذکوران آتش سیدن شستن است این پیشکش ایشان است روز پادشاه

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَاٰرِثُهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَاَبْسَ الْمَصِيرُ ه

و آنکه کافر شدند و برادران خود عذاب جهنم و بد جای بازگشت

اِذَا الْقَوَافِیْا سَمِعُوا الْمَآثِمَ قَاوِمًا فَيَقُومُوا تَكَاذُفًا

چون انداخته شوند ایشان را بدو فریاد از آوازی مانند آواز فرغانه و فریاد جوش میزند و نهنگ است

مِنَ الْغَيْظِ كُلُّهَا اُولٰٓئِیْ فِیْهَا فَوْجٌ سَاكِنٌ فِیْهَا اُولٰٓئِیْ اَن رَّا رُكُوعًا

از غش و کافران هرگاه در آن گنبد هستند و آن گروهی سوال کنند ایشان را از فرمان دروغ از روی سزا

چون انداخته شوند ایشان را بدو فریاد از آوازی مانند آواز فرغانه و فریاد جوش میزند و نهنگ است

چون انداخته شوند ایشان را بدو فریاد از آوازی مانند آواز فرغانه و فریاد جوش میزند و نهنگ است

12

12/10/2020

[illegible]

قَالَ نَارُكُمْ جُزْءٌ مِنْ سَبْعِينَ جُزْءٍ أَمِنْ نَارِ جَهَنَّمَ قِيلَ يَا

فرمود گرمی آتش شما که در دنیا است یکماده الیست از مقدار پاره اذ آتش دوزخ گفته خدا

رَسُولُ اللَّهِ إِنْ كَانَتْ لِكُلِّفِيَةٍ قَالَ فَإِنَّهَا فُضِّلَتْ عَلَيْهِمْ

رسول خدا هر سئیکه بود این آتش دنیا بسند فرمود پس اگر دیده آتش دوزخ بران

بِتِسْعَةٍ وَسِتِّينَ جُزْءًا كُلُّهُنَّ مِثْلُ حَرِّهَا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَ

آتشها شصت و نه جز هر یک ازین شصت و نه جز مانند گرمی این آتش شصت متفق علیهم

الْفُظُّ لِلْخَارِي وَفِي رِوَايَةٍ مُسْلِمٍ نَارُكُمْ الَّتِي يُوقِدُ ابْنُ

این حدیث در بخاری و مسلم است اما این لفظ که ذکر کرده اذان بخاری و در مسند مسلم این لفظ است

أَدَمَ وَفِيهَا عَلَيْهِمْ كُلُّ شَيْءٍ بَدَلِ عَلَيْهِمْ وَكُلُّهُنَّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ

که فرمودند از ابو سعید بن ادم و نیز در مسند علیها کلماتی علیهم و کلین آمده از ابو سعید خدری

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الصَّغُودُ جَبَلٌ

از آنحضرت صلی الله علیه وسلم روایت است که فرمود آنحضرت که صغود کوهی است

مِنْ نَارٍ يُتَصَقَّدُ فِيهِ سَبْعُونَ خَرِيفًا وَيَهْوَى بِهِ كَذَلِكَ

از آتش بر آمده میشود و هر سال و فرود انداخته میشود اذان کافر بمقدار سال بخین

فِيهِ أَبَدًا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

در کتب حدیث روایت کرد ترمذی و هم از ابو سعید خدری روایت کرد آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ قَالَ لَسُرَادِقُ النَّارِ أَرْبَعَةٌ جُدْرَانُ كُلِّ جِدَارٍ مَسِيرَةٌ

و مسلم فرمود هر یک از سرایده آتش چهار دیوار است سببی هر دیوار سافت

أَرْبَعِينَ سَنَةً رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

چهل سال است رواه ترمذی و هم از ابو سعید روایت گفت که فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ أَنَّ دَلْوًا مِنْ غَسَاقٍ يَهْرَاقُ

صلی الله علیه وسلم اگر آنکه یک دلو از زرد آب دوزخیان ریخت شود

فِي الدُّنْيَا لَأَنْتُمْ أَهْلُ الدُّنْيَا سَرَوَاهُ الدَّارِ فِي وَعَنْ

در دنیا سزا ینہ کنندہ می شوند اہل دنیا روایت کردہ این حدیث را دارمے و از

عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عبد اللہ بن عمرو بن عاص رضی اللہ عنہما روایت گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ أَنَّ رَصَاصَةً مِثْلَ هَذِهِ أَشَارَ إِلَى مِثْلِ

و سلم اگر یافته شود از زبانه مثل این و اشادت گردد آنحضرت بسوی ما باشد

الْحَمْدُ أَنْزِلَتْ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ وَهِيَ مَبْرُورَةٌ

حجم انداخته شود از آسمان بر روی زمین و آن مسافت

خَمْسِ مِائَةِ سَنَةٍ لَبِغْتَ الْأَرْضَ قَبْلَ اللَّيْلِ وَلَوْ أَنَّهَا

انصد ساله است برآینه میرسد آن رصاصه زمین را پیش از شب و اگر ثابت شود آنکه

أُرسِلَتْ مِنْ رَأْسِ السِّلِيلَةِ لَمَاتُ أَرْبَعِينَ خَرِيفًا

نرمه انداخته شود از سر (خجیر) هر آنی میرسد چهل سال

لَالَّيْلِ وَالنَّهَارِ قَبْلَ أَنْ تَبْلُغَ أَصْلَهَا وَقَرَّهَا وَاهُ الرِّمْدِي

شب دروز پیش از آنکه برسد رماصه پنج سلسله یا پاپایان اورا رواه ترمذی

وَعَنْ بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی برده که پسر ابو موسی اشعری است از پدرش روایت دارد و از آن حضرت علی السلام

قَالَ إِنَّ فِي جَهَنَّمَ لَوَادٍ يُقَالُ لَهُ هَبْهُ يَسْكُنُ كُلُّ

که فرمود آنحضرت: «بدوستیکه در دوزخ برآیند وادی است که گفته شود او را سهمگینت میکند در کج

جَبَّارٌ وَأَهْلُ الدَّارِمِيِّ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ

شکر رواء دارمی و مریت از عبد اللہ بن حارث بن

بِجَزْوِهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ

جزیرہ قلم جیمہ و سکون زامی معجم مصالحت گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بدین

فِي النَّارِ حَيْثُ كَأَمْثَالِ الْخُبْتِ تَلْسَعُ أَحَدُهُنَّ السَّعَةِ

در آتش باراند مانند شتران سبخته میزند یکے ازان اران یکبار گردین

فَيَجِدُ حَمَوَتَهَا زَبَعَيْنِ خَوْفًا وَإِنَّ فِي النَّارِ عَقَابِرَ ب

پس می یابد سختی و درد آن چهل سال و بدرستی که در دوزخ کرم است

كَأَمْثَالِ الْفِغَالِ الْمُؤَكَّفَةِ تَلْسَعُ أَحَدُهُنَّ السَّعَةِ فَيَجِدُ حَمَوَتَهَا

مانند شتران بالان که میزند یکے ازان یکبار گردین پس می یابد سختی و درد آزا

أَرْبَعِينَ خَرِيفًا رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ

چهل سال رواه احمد و از ابن مسعود روایت گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوقِزُ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم آورده میشود دوزخ را در آن روز

لَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ زِمَامٍ مَعَ كُلِّ زِمَامٍ سَبْعُونَ أَلْفَ

مرآن دوزخ را هفتاد هزار مهارت که با هر مهار هفتاد هزار

مَلَكٍ يُجْرُونَ نَهَارًا رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ الثَّعْلَانِ بْنِ بَشِيرٍ

فرشد میکنند آن را رواه مسلم و از ثعلبان بن بشیر روایت

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَهْوَنَ

مرویت گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم که بدترین آسان

أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا مَنْ لَهُ نَعْلَانِ وَشِرَاكُنِ مِنْ نَارٍ

دوزخیان از روی عذاب کسی است که دو پا و دو الهی است از آتش

يَغْلِي مِنْهَا مَا دُمَا غُهُ كَمَا يَغْلِي الْمَرْجُلُ مَا يَرَى أَنَّ أَحَدًا

میوشد از آن تبلیں مغز سرورے چنانکه میوشد دگر سین گمان نمی برد آنکس که هیچکے

أَشَدُّ مِنْهُ عَذَابًا وَإِنَّهُ لَا هُوَ نَهْمُ عَذَابًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

از دوزخیان سخت باشد از دگر عذاب و حال آنکه آنکس تحقیق آسانترین دوزخیان از روی عذاب

۱۴
کاف بر آخر باشد
نیکو سرچ بر اسم است

وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابن عباس رفع روایت گفت که من بودم آنحضرت صلی الله علیه و سلم

أَهْوَنُ أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا أَبُو طَالِبٍ وَهُوَ مُتَعَجِّلٌ بِنَعْلَيْنِ

سبکترین دوزخیان از روی عذاب ابوطالب است و حال آنکه وی پیشتر است نعلین را

يَقُولُ مِنْهَا مَا عُدَّ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ سَمُرَةَ بِنْتِ

میجو شد از آنها دماغ و روایت کرد بخاری این حدیث را و از سمیه بن

جَذِبَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مِنْهُمْ

جذب رہا مرویت کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود بعضی از دوزخیان کہیں

مَنْ تَأْخُذُ النَّارُ إِلَى كَعْبَيْهِ وَمِنْهُمْ مَنْ تَأْخُذُ النَّارُ

کہ میگر داور آتش دوزخ ہاؤ شمالک و بعضیہ از ایشان کہست کہ میگر داور آتش دوزخ

إِلَى رُكْبَتَيْهِ وَمِنْهُمْ مَن تَاخَذُ النَّارُ إِلَى جُجْرَتِهِ وَمِنْهُمْ

تا و را تا و بعضی از روز خنان که است که میگردد و او آتش را بجای سندان را و بعضی

مَنْ تَأْخُذْهُ النَّارُ إِلَى تَرْقُوتِهِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

از ایشان کہے کہ میگرد اور آمد و نوح تا قبر گردون اور روایت کرد این حدیث را مسلم و ابن

أَنسِيْ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

النسب بن مالک رحمہ روایت کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود

يُوتَى بِأَنْعَمِ أَهْلِ الدُّنْيَا مِنْ أَهْلِ النَّارِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

آورد بشو متفرقترن ۱۲ و شمارا از دوزخسان روز قیامت

فَيَصْبُغُ فِي النَّارِ صُغَةً ثُمَّ يَقَالُ يَا ابْنَ آدَمَ مَا رَأَيْتَ

که خط را از دستش برداشته و در آن خط که گرفته شده بود ایستاده و می‌گفت:

خَبَرًا قَطُّ هَـمْ بِكَ نَعِيمٌ قَطُّ فَيَقُولُ لَا وَاللَّهِ بَارِبِّ

نوری که از کائنات بر توفیق و راحت هرگز از او نماند میگوید آن روز خیزد از گند ابر و بنده سرگشته

وَيُوقَىٰ بِأَشَدِّ النَّاسِ بُوسًا فِي الدُّنْيَا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ

و آدوده میشود در بهشت سخت ترين مردم از روی محنت و اندوه در دنیا از بهشتیان

فَيَصْبَغُ صَبْغَةً فِي الْجَنَّةِ فَيُقَالُ لَهُ يَا ابْنَ آدَمَ هَلْ رَأَيْتَ

پس یک غوطه داده میشود و در بهشت پس گفته میشود مرا و را ای فرزند آدم آیا دیدی

بُوسًا قَطُّ وَهَلْ مَرَّ بِكَ شِدَّةٌ قَطُّ فَيَقُولُ لَا وَاللَّهِ يَا رَبِّ

تو در سختی را برنگز و آیا گذشت بر تو سختی و محنت در دنیا پس میگوید نگذشت بر من محنت

مَا مَرَّ بِي بُوسٌ قَطُّ وَلَا رَأَيْتُ شِدَّةً مَرَّ وَأُوسِلُهُ وَعَنْهُ

و سختی برنگز ای پروردگار من و ندیدم بهرگز سختی را رواه مسلم و هم از وی

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَقُولُ اللَّهُ لِأَهْلِ النَّارِ

مردیت که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود میگوید حق تعالی مراسان ترین دوزخیان را

عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَمَةِ لَوَ أَنَّ لَكَ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَيْءٍ

از روی عذاب روز قیامت اگر چه بود ترا چیزی که در زمین است از اشیا و دنیا

أَكُنْتَ تَفْتَدِي بِهِ فَيَقُولُ نَعَمْ فَيَقُولُ أَمَدْتُ مِنْكَ

آیا بودی تو فدی میگردی بآن پس میگوید آن دوزخی آنرا پس میفرماید خدا تعالی خواهی بودم

أَهْوَنَ مِنْ هَذَا وَأَنْتَ فِي صُلْبِ آدَمَ أَنْ لَا تُشْرِكَ

من از تو کمتر از این فدی و حال آنکه تو بودی در پشت آدم که شرک نه کردی

بِي شَيْئًا فَأَبَيْتَ إِلَّا أَنْ تُشْرِكَ بِي مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

بن چیزی را پس فراموش کردی مگر شرک را دانیدی که من متفق علیست و از

أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي قَوْلِهِ

ابی سعید از وی است که آنحضرت صلی الله علیه وسلم در تفسیر قول حق تعالی که

كَلِمَةُ أَيْ كَوْنُ النَّارِ فَإِذَا قُتِبَ بِهَا وَجْهُهُ سَقَطَتْ

ای کلمه آتش یعنی آنکه در روز قیامت پس چون نزد یک گردانیده شود روی روی

فَرَوَةٌ وَجْهَهُ فِيهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ
 دوزخ افتد پوست رو و در آن از حرارت روده ترمذی و از ابی هریره رط
 عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْحَمِيمَ لَيُصَبُّ
 مرویت از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود آنحضرت بدرستیکه آب گرم ریخته میشود
 عَلَى رُؤُسِهِمْ فَيَنْفَذُ الْحَمِيمُ حَتَّى يَخْلُصَ إِلَى جَوْفِهِ
 بر سر اے ایشان پس در میگردد آب گرم تا آنکه میرسد تا درون شکم او
 فَيَسَلُ مَا فِي جَوْفِهِ حَتَّى يَمُرَّ قَدْ مَيَّ وَهُوَ
 پس میگذرد چیزے را که در شکم اوست تا آنکه بیرون آید از هر دو جا و این است
 الصَّهْرُ ثَوْبًا كَمَا كَانَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ
 صهر پسترباز گردانیده میشود چنانچه بودی بکمال خودی آید روده ترمذی و از
 أَبِي أُمَامَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قَوْلِهِ
 ابی امامه رط مرویت از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم در تفسیر قول حق
 يُسْقَى مِنْ مَاءٍ صَدِيدٍ يَتَجَرَّعُهُ قَالَ يُقَرَّبُ إِلَى فِيهِ
 دوزخ نیده میشود و رو را از آب که زرد آب است در یک یک ریخته اند آنرا بنفک فرمود نزدیک کرده میشود
 فَيَكْرَهُهُ فَإِذَا أَدْنَى مِنْهُ شَوَى وَجْهَهُ وَوَقَعَتْ فَرَوَةٌ
 صید بوی دهن وی پس نا خوش میدارد و او را پس چون نزدیک گردانیده میشود از دهن او بریان میگردد و
 تَرَايَسَهُ فَإِذَا أَشْرَبَهُ قَطَعَ أَمْعَاءَهُ حَتَّى يَخْرُجَ مِنْ دُبُرِهِ
 رط افتد پوست سر و پس چون می نوشند آنرا پاره پاره میکند و دمای او را تا آنکه بیرون آید پاره
 يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى وَسَقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ
 میگردد حق تعالی دوزخ نیده میشوند و دوزخیان آب گرم پس پاره پاره گردانند و دهن ایشان
 وَيَقُولُ وَإِنْ يَسْتَعِينُوا أَيْغَاثُ أَيْمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي
 و میگردد حق تعالی و اگر زیاد کنند کافران از تشنگی زیادتری کرده شوند با بے گمانند مس که آخته است

ع
 مبرق صاف
 دسکن لکرا حق دکن
 اناسه با شرفیست
 افی الجنبهم و الجمل و ان قاتلوا
 جزیه اسوع
 ع

ع
 جزیه اسوع
 ع

الْوُجُوهُ بِئْسَ الشَّرَابُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ ابْنِ

بریان میکند و بسیار بدوش پیچیده است آن آب روانه استریز می داند این

عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَرَأَ

عباس رض مرویت گفت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم خواند

هَذِهِ الْآيَةُ اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ

این آیت را که بهر بنیاد خدا استعاضه لایق و بهر حال

مُسْلِمُونَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ

که شما مسلمان باشید فرمود آخفت علی الله علیه وسلم اگر آنکه

أَنَّ قَطْرَةً مِنَ الرَّقُومِ قَطَرَتْ فِي دَارِ الدُّنْيَا لَأَفْسَدَتْ

یک قطره از زقوم بجای دوسراے دنیا تباہ گرداند

عَلَى أَهْلِ الْأَرْضِ مَعَاشَهُمْ كَيْفَ يَمُنُّ يَكُونُ

بر زمینیان اسباب زندگی ایشان را پس چگونه باشد حال کسیکه باشد زقوم

طَعَامُهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ النَّبِيِّ

خراک دے وادہ ترمذی وردایت ست از ابو سعید رمن از آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَهُمْ فِيهَا كَالْحُوتِ قَالَ تَشْوِيهِ

صلی اللہ علیہ وسلم در تفسیر دہم فیہا کالحن پس گفت میوزد

النَّارُ قَتَلَتْ شَفَتَهُ الْعُلْيَا حَتَّى تَبْلُغَ وَسَطَ رَأْسِهِ

روی ایشان را کشتن برهم مجدد منقبض میگردد لب زیرین او تا آنکه میرسد لب زیرین دیگر

وَتَسْتَرْحِي شَفْتَهُ السُّفْلَى حَتَّى تَضْرِبَ سُرَّتَهُ مَرَّاهُ

در میان سراد و فرمودی بشتد لب زیدین دی تا آنکه میرسد نف او را رواه

الزُّمَيْدِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ترجمہ: وَاِذَا النُّجُومُ سَبَّحَتْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكَانَ

قَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ ابْكُوا إِنْ لَمْ تَسْتَطِيعُوا فَبَاكُوا فَإِنَّ

فرمود ای مردمان بگریید از ترس خدا پس اگر نمیتوانید که بگریید پس بکلفت گریه

أَهْلَ النَّارِ يَكُونُ فِي النَّارِ حَتَّى تَمِيتَ دُمُوعُهُمْ رُقَى

کنید زیرا که دوزخیان میگیرند در آتش تا آنکه روان میگردد اشکهای ایشان در

وُجُوهِهِمْ كَأَنَّهُمْ جَدَاوِلٌ حَتَّى تَنْقُطَعَ الدُّمُوعُ

روانهای ایشان گویا اشکها جویهای خود اند تا آنکه سپی میشود اشکها

فَتَسِيلُ الدِّمَاءُ فَتَقْرَحُ الْعُيُونُ فَلَوْ أَنَّ سَفْنًا أُجْرِبَتْ

پس آن میگردد و غرق میشود پس زخمی میکند چشمها را پس اگر کشتی بارانده شوند در اشکها

فِيهَا لَجَرَتْ رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَعَهُ

ایشان بر آن روایت کرده و در شرح السنه و از ابی هریره ر

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا بَيْنَ

مرویت گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم میان

مَنْكَبِي الْكَافِرِ فِي النَّارِ مَسِيرَةٌ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ لِلزَّكَاكِ

دو دوش کافر در آتش دوزخ سافت سیر سه روز است مر سوار

الْمُسْرِعِ وَفِي رِوَايَةٍ ضَرَسُ الْكَافِرِ مِثْلُ أَحَدٍ أَوْ غُلْظُ

تیز رو و در روایت دیگر آمده که دندان کافر روز قیامت مانند کوه احد

جُلْدِهِ مَسِيرَةٌ ثَلَاثُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ مَعَهُ قَالَ

و سلمی جلدان مجوسیر سه روزه راه رواه مسلم و هم از دوس مرویت که فرمود

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَرَسُ الْكَافِرِ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم دندان کافر

يَوْمَ الْقِيَمَةِ مِثْلُ أَحَدٍ وَخَذُهُ مِثْلُ الْبَيْضَاءِ وَمَقْعَدُهُ

روز قیامت مانند کوه احد است و دندان و مانند بیض است و مکان نشین

مِنَ النَّارِ مَسِيرَةٌ تُلَاقُ مِثْلَ الزَّيْدَةِ قَرَأَهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ

از انس و دوزخ مسافت سیر شب اند قرین زبده است رواه ترمذی دهم

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ عِلَاقًا جَلَدًا لَكَافِرٍ

از وی مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم در سبک سبکی پوست کافر

إِثْنَانِ وَارَبْعُونَ ذِرَاعًا وَإِنْ ضُرِسَتْ مِثْلُ أَحَدٍ وَإِنْ مَجْلِسَةٌ

چهل و دو ذراع است و در سبک دندان او مانند کوه آمدست و در سبک جاسه است

مِنْ جَهَنَّمَ مَا بَيْنَ مَكَّةَ وَالْمَدِينَةِ قَرَأَهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ ابْنِ

از جهنم مقدار مسافت مابین مکہ و مدینه است رواه الترمذی و ابن

عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْكَافِرَ

عمر و عمر روایت گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم در سبک کافر

لَيَسْتَحِبُّ لِسَانَهُ الْفَرَسُ سَمَخٌ وَالْفَرَسُ سَمَخٌ يَتَوَطَّوهُ النَّاسُ رَوَاهُ أَحْمَدُ

هر کس که سبک زبان خود را بر زمین سیل یا شش سیل یا مال میکند زبان او را مردم رواه احمد

وَالْتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و ترمذی و روایت است از ابی الدرداء رضی الله عنه گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيَقْلُقُ عَلَى أَهْلِ النَّارِ الْجُوعُ فَيَعْدِلُ مَا فِيهِ مِنَ الْعَذَابِ

علیه وسلم انداخته میشود بر دوزخیان گرسنگی پس برابر میکند عذاب که گرسنگی را اگر ایشان در آنند

فَيَسْتَعِيشُونَ فِيهَا تَوْنٌ بِطَعَامٍ مِنْ خَرِيعٍ لَا يُبْقِي وَلَا يُغْنِي مَنْ

پس فریاد میکنند از آن گرسنگی پس فریاد درسی کرده میشوند بطعام آبیاده و خوراک فریاد میکنند و دیگری

جُوعٌ هَ فَيَسْتَعِيشُونَ بِالطَّعَامِ فَيَغَا تَوْنٌ بِطَعَامٍ ذِي غُصَّةٍ

از گرسنگی پس فریاد میکنند بطعام پس فریاد درسی کرده میشوند بطعام گلوگیر

فَيَذْكُرُونَ أَنَّهُمْ كَانُوا يُحْدِرُونَ الْفُصْمَ فِي الدُّنْيَا بِالشَّرَابِ

پس یاد می آورند که ایشان بودند که میکردند بطعام های گلوگیر را در دنیا با آب

فَيَسْتَفِيشُونَ بِالشَّرَابِ فَيُرْفَعُ إِلَيْهِمُ الْحَمِيمُ بِكَلَامٍ لَيْسَ بِالْحَدِيدِ

پس باز فرود میکنند با آب پس برداشته میشود بوسه ایشان آب گرم با کلامیست حدید

فَإِذَا دَنَتْ مِنْ وَجُوهِهِمْ شَوْنٌ وَجُوهُهُمْ قَازَ ادْخَلَتْ بَطُونُهُمْ

پس چون نزدیک می آید از روی ایشان بران میازد و ایشان را پس چون در می آید شکم

قَطَعَتْ مَا فِي بَطُونِهِمْ فَيَقُولُونَ ادْعُوا خَرْنَةَ جَهَنَّمَ فَيَتَوَلَوْنَ

ایشان را پاره پاره میکند چربی که در شکمهای ایشانست پس میگیند و زخمان دعا کنید عازمان جهنم را پس میگیند

الْمَلَكُ تَأْتِيكُمْ مُرْسَلَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا أَبْلَى قَالُوا أَفَادْعُوا ج

عازمان و دروغ آید بخود کسی آمدند شمارا بهترینان شما بجهزات میگیند و زخمان اگر کسی آمدند پس میگیند عازمان

وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ه قَالَ فَيَقُولُونَ ادْعُوا مَا لَكُمْ

کنید امید اوست نیت زیرا که نیت دعا کاروان گردد اگر ای زنی مردا بخفرت پس میگیند و زخمان میگیند را برانید

فَيَقُولُونَ يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْكَ رَبُّكَ قَالَ فَيَجِئُهُمُ أَكْثَرُ

پس میگیند یا مالک بگو که بپیرانند را پروردگار تو گفت آنحضرت جواب میدهد که ایشان را بدستیک

مَا كُنْتُمْ قَالَ لَا أَعْمَشُ نُبِّئْتُ أَنْ بَيْنَ دُعَائِهِمْ وَاجَابَةِ مَا لَكَ

شما درنگ نکنید گمان اندر دروغ گفت اعمش خبر داده شدم که میان خواندن ایشان و جواب دادن مالک

إِيَّاهُمْ أَلْفَ عَامٍ قَالَ فَيَقُولُونَ ادْعُوا رَبَّكُمْ فَلَا أَحَدٌ خَيْرٌ مِنْ

ایشان را هزار سال است گفت آنحضرت پس میگیند بخوانید پروردگار خود را پس نیت میکند هرگز

رَبِّكُمْ فَيَقُولُونَ رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ ه

پروردگار شما پس میگیند ای پروردگار را غلبه کرد بر ما بختیما و بودیم ما قومی گمراه

سَرَبْنَا فَمِنْ جُنَافٍ عُدْنَا يَا تَاطَلُّونَ ه قَالَ فَجَبَّيْهِمْ أَنْسُؤُا

ای پسران و گمراهیون را از انش پس گمراه کردیم ما بگمراهیون که علم بر نفس خود گفت آنحضرت پس جابجایی

فِيهَا وَلَا تَكْمَلُونَ قَالَ فَعِنْدَ ذَلِكَ يَسْأَلُونَ مِنْ كُلِّ خَيْرٍ وَعِنْدَ ذَلِكَ

پروردگار ایشان را در هر گویا بر هر گویا بر انش و سخن کسی گفت پس نزدان امید بخود از هر گویا و سخن

کلامیست چنانکه از
و خارج از وقت از
نفسی که در این
قسط از این
احد غنی عنه
نکات

عنه خود بر کسوف

۹۶

۱۰۱

۱۰۱

تَاخِذُونِ فِي الرَّفَقَةِ وَالْحَسْرَةِ وَالْوَيْلَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ

شیرین میکند بنام سیر و چون گفتن در دوزخ و در دوزخ کردن گفت عبد الله بن

عَبْدُ الرَّحْمَنِ النَّاسُ لَا يَرْفَعُونَ هَذَا الْحَدِيثَ رَوَاهُ الْإِسْمَاعِيلِيُّ

و این حدیث را بنام سیر و چون گفتن در دوزخ و در دوزخ کردن گفت عبد الله بن

وَعَنْ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و از نعمان بن بشیر روایت گفت شنیدم آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ يَقُولُ أَنْذَرُكُمْ النَّارَ أَنْذَرُكُمْ النَّارَ فَمَا تَرَال

و شما را که میفرمود و رسانیدم شما را از آتش دوزخ ترسانیدم شما را از آتش دوزخ

يَقُولُ مَا حَتَّى أَوْكَانَ فِي مَقَامِي هَذَا سَمِعَهُ أَهْلُ السُّوقِ وَحَقَّقْتُ

میگویدی من هم میگفت آنحضرت این کلام را تا که میفرمودند در میان من و ایشانند از آنرا مردم که در بازار نشسته بودند که در آن

خَمِيصَةً كَانَتْ عَلَيْهِ عِنْدِي جَلِيَّةٌ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَعَنْ

کیم ماه علم دار که در نزد آنحضرت نزد هر دو بسیار که آن حضرت روایت کرد این حدیث را دارمی و از

الْحَسَنِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

حسن روایت گفت حدیث بزرگوار را ابوهریره روایت کرد آنحضرت صلی الله علیه

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ كَوْثَرَانِ مَكُورَانِ فِي النَّارِ يَوْمَ

علیه السلام فرمود آفتاب و ماه دو توده اند و پیچیده در دوزخ روز

الْيَوْمَةِ فَقَالَ الْحَسَنُ وَمَا ذَنْبُهُمَا فَقَالَ أَحَدُهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ

قیامت و در آن روز گفت حسن چه دین گناه آفتاب و ماه بگفت ابوهریره خبر میدهم ترا از پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَتَبَ الْحَسَنُ وَمَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي

صلی الله علیه وسلم و تقاطع میکند از علی را با قیاس و این عمل موجب و عمل ناست زیرا که خدا

كِتَابُ الْبَعْثِ وَالنُّشُورِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ

میکند هر چه خواهد فاش شد مانند حسن روایت کرد ابوهریره بن سیر در کتاب بقیة النور و از ابی هریره روایت

حدیث بخیر است روایت از شی

و در کتاب آنرا بود

از حدیث آنرا بود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلُ النَّارَ إِلَّا شَقِيًّا

صلی الله علیه وسلم در نمی آید آتش دوزخ را مگر بد بخت

قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَنِ الشَّقِيُّ قَالَ مَنْ لَمْ يَعْمَلْ لِلَّهِ بِطَاعَةً وَمَنْ

پرسیده شد ای رسول خدا بد بخت کیست فرمود آنحضرت کسی که نکرده برای خدا طاعت را و کسی

لَمْ يَتْرُكْ لَهُ بِمَعْصِيَةٍ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَرَنُ ابْنُ عَرَبٍ

ترک نکرده برای خدا نیکوکاری را روایت کرد ابن ماجه و ابن عربی

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَعْظُمُ أَهْلُ النَّارِ فِي النَّارِ

از آنحضرت صلی الله علیه وسلم که فرمود بزرگ اندام می شود دوزخیان در دوزخ

حَتَّى أَنْ مَا بَيْنَ شَجَمَةٍ أُذُنٍ أَحَدِهِمْ إِلَى عَاقِبَتِهِمْ مَسِيرَةُ سَبْعِ

تا آنکه میان ریزه گوشش یکی از ایشان تا دوشش وی مسافت سیر هفت صد

مِائَةِ عِلْمٍ وَإِنْ غَلَطَ حِلْدٌ سَبْعُونَ ذِرَاعًا وَإِنْ ضَرَسَهُ مِثْلُ الْحِدْرِ وَاهُ أَحْمَدُ

سال راه است و هر تکیه ستمی پست و هفتاد گز است و هر تکیه دندان دوزخی مانند ده است

بَابُ خَلْقِ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ

باب در پیدایش جنت و دوزخ

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَمَّا

روایت است از ابوهریره رضی الله عنه از آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود

خَلَقَ اللَّهُ الْجَنَّةَ قَالَ لِحَبْرَتَيْهِ إِذْ هَبْ فَانْظُرْ إِلَيْهَا فَذْهَبَ

چون بد کرد خدا تعالی بهشت را گفت رحمتیل را برو و بنگر بوی بهشت پس رفت رحمتیل

فَنَظَرَ إِلَيْهَا وَإِلَى مَا أَعَدَّ اللَّهُ لِأَهْلِهَا فَيَتَمَّ ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ أَيُّ

نگر کرد بهشت و بوی آن چیز که آماده کرده است خدا تعالی برای اهلیان را و بهشت بهتر است چه چیز

سَوِيٍّ وَعِزَّتِكَ لَا يَتَمَعُّ بِهَا أَحَدٌ إِلَّا دَخَلَهَا ثُمَّ حَفَّتْ

ای چه در دوزخ عزت تو سرگند نمی شود صفات بهشت را هیچ یکی مگر آنکه می در آید او را بهشت را

در دوزخ

در دوزخ

بِالْمَكَارِمِ ثُمَّ قَالَ يَا جِبْرِيلُ اذْهَبْ فَانْظُرْ إِلَيْهَا قَالَ فَذَهَبَ

بهشت را بگردانست پس گفت حق تعالی ای جبرئیل برو پس نظر کن بوی بهشت فرمود پس رفت

فَنَظَرَ إِلَيْهَا ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ أَيُّ رَبِّ وَعِزَّتِكَ لَقَدْ خَشِيتُ

جبرئیل پس نظر کرد همان پسر آمد در حضرت حق پرگفت ای پروردگار من بگو که بعزت تو بحقیق ترسیدم

أَنْ لَا يَدْخُلَ مَا أَحَدٌ قَالَ فَلَمَّا خَلَقَ النَّارَ قَالَ يَا جِبْرِيلُ

آن که در دنیا آید از اینجا بگو که پدید آمدن خدا بی تعالی آتش دوزخ را گفت خدا بی تعالی ای

اذْهَبْ فَانْظُرْ إِلَيْهَا قَالَ فَذَهَبَ فَانْظَرَ إِلَيْهَا ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ أَيُّ رَبِّ

برو پس نظر کن بوی دوزخ پس رفت پس نظر کرد بوی دوزخ پسر آمد جبرئیل پس گفت

وَعِزَّتِكَ لَا يَسْمَعُ بِهَا أَحَدٌ فَيَدْخُلُهَا فَخَفَّهَا بِالسَّمَوَاتِ ثُمَّ

ای پروردگار من قسم بعزت تو نمیشنود صوت از آتش دوزخ هیچ کس پس خواهد که در آید پس گرداگرد کرد

قَالَ يَا جِبْرِيلُ اذْهَبْ فَانْظُرْ إِلَيْهَا قَالَ فَذَهَبَ فَانْظَرَ إِلَيْهَا

نفسها پسر گفت ای جبرئیل برو پس نظر کن آتش دوزخ گفت آنحضرت پس رفت جبرئیل پس نظر کرد

فَقَالَ أَيُّ رَبِّ وَعِزَّتِكَ لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ لَا يَبْقَى أَحَدٌ إِلَّا

بوی آتش پس گفت ای پروردگار من قسم بعزت تو بحقیق ترسیدم که باقی نمی ماند هیچ کس مگر آنکه

دَخَلَهَا سَرَّوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ

در آید و در بخار را رواه ابو داود و ترمذی و نسائی

بَابُ بَدْءِ الْخَلْقِ

باب در ابتدا آسای پیدایش

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ كَانَ

او است آنکه بیافرید آسمانها و زمین را در شش روز و بود

عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَتَكُونُوا أَحْسَنَ عَمَلَةٍ وَلَقَدْ خَلَقْنَا

عرش او بر آب تا آنکه بپزد شما را کدام شما نیکو است برگردان و سر آمدید بدترین

این که در دنیا آید

ای پروردگار من

خبر از کتب
خبر از کتب

لَا نَأْنِي مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ

آدمی را از خلعت گل پس گردانیدیم اورا نطفہ در قرار گماشتہ

مَكِينٍ ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا

استخوان پس آفریدیم قطره را خون بستہ پس آفریدیم خون بستہ را پارہ گوشت پس آفریدیم

لِلنُّطْفَةِ عِظًا مَّا فَكَّسْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ

پارہ گوشت را استخوان پس برپا نمودیم استخوان را گوشت پس آفریدیم اورا آفریدن دیگر

فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ثُمَّ أَنْتُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَيِّتُونَ هـ

بزرگست حق تعالی نیکو آفرینندگان پس بدیدید شما پس زین ہر آینہ مردگانید

ثُمَّ أَنْتُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَبْعُونَ هـ خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا

پس بدیدید شما روز قیامت پیوستہ شدید بپایند آسمانها را بے ستون می بینی

وَالْقُرَى فِي الْأَرْضِ رَاسٍ أَنْ تُقَدِّمُوا بِكُمْ ذَبَابٌ فِيهَا مِنْ

وہناد و رزمین کوہا تا حرکت نکند بشما و پد اگندہ کرد دران از

كُلِّ دَابَّةٍ مَّا أَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ

برقہ جنبندہ و فرو فرستادیم از آسمان آبی پس رویانیدیم دران از ہر صنف

شَرَفٍ كَرِهَ قُلُوبُ الْكَافِرِينَ وَنَبَا لَذِي خَلَقَ الْأَرْضَ

بزرگ بگو ایابد سننے شما کفر میکنید بآن کہ آنہ در زمین را

فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَنْدَادًا ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ هـ وَجَعَلَ

در دو روز و میازید مرا و را بہتایان این پروردگار جہا نیان ست و گردانید

فِيهَا رَاسٍ مِنْ قَوْمٍ بَارَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا

دران کوہا از زبرآن و برکت کرد دران و اندازدہ کرد دران قوت لایسے آن

فِي أَرْبَعَةِ آيَاتٍ أَمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ إِلَى السَّمَاءِ

در چہا روز یکسانست برای خوانندگان پس قصد کرد سوسے آسمان

ع جزا و سزا

ع جزا و سزا

وَمِنْ دُخَانٍ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا وَكَرْهًا قَالَتَا

و آن دودست پس گفت مرا آزا و در زمین را بیاید خوش یا ناخوش گفتند

اَتَيْنَا طَائِعِينَ فَقَضَاهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَىٰ فِي

آمدیم فرمانبرداران پس حکم کرد آنها را هفت آسمان در دو روز و وحی کرد در

كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرًا وَنَزَّلْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا مَصْرِيحًا وَحِفْظًا ذَلِكَ

بر هر آسمان فرمان آورد و راسته ایم آسمان نزدیکتر را بصریح و نگه داشت این

تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَمِنْ

اندازه غالب دانست خدا کسی آنکه بیاورد هفت آسمانها را و از

الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لَعَلَّكُمْ أَنْتُمْ عَلَىٰ

زمین مانند آن فرود می آید فرمان خدا میان آسمانها و زمین تا بداند آنکه خدا تعالی بر

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا وَتِلْكَ

آفریدن هر چیزی تواناست و تا بداند آنکه خدا تعالی به هر چیزی آراست

جَحْتَنَا ائْتِنَا مَا أَوْحَيْنَا عَلَىٰ قَوْمِهِ نَزَّاعٌ دَرَجَاتٍ

برمان ماست و اویم آن را بیاوریم برگردانده او بر میداریم مرتبها

مَنْ نَشَاءُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ

هر که میخواهیم بدست بروردگار تو حکم کننده است و دادیم یسحاق را

وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ

و یعقوب هر یک را راه نمودیم و نوح را راه نمودیم پیش از این و از فرزند ددان او

دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ وَهَارُونَ

داود را و سلیمان را و ایوب را و یوسف را و موسی را و هارون را

وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ وَنَزَّلْنَا يُسُفًا وَنُوحًا وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ

و گویا این چنین است پندار ما را و نازل کردیم یوسف را و نوح را و نجات دادیم او را از غم

وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ وَنَزَّلْنَا يُسُفًا وَنُوحًا وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ

و گویا این چنین است پندار ما را و نازل کردیم یوسف را و نوح را و نجات دادیم او را از غم

خبر از کتب ۱۰

خبر از کتب ۱۰

در حدیث

لَا نَأْنِ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ

آدمی را از خلعتہ کل پس گردانیدیم اورا لطفہ در قرار گماشتہ

مَكِينٍ ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا

استرا پس آفریدیم قطره را خون بستہ پس آفریدیم گوشت پس آفریدیم

لِلنُّطْفَةِ عِظًا مَّا فَكَّسْنَا الْعِظَامَ لِحَاثٍ ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ

پارہ گوشت را استخوان پس پوست اندیدیم استخوان را گوشت پس آفریدیم اورا آفریدن دیگر

فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ثُمَّ أَنْتُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَيِّتُونَ هـ

بزرگست حق تعالی نیکوترینندگان پس بدستیکہ شما پس ازین ہر آینہ مردگانید

ثُمَّ أَنْتُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَبْعُونَ هـ خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا

پس بدستہ شما روز سنجش ہر مینتہ شدید بیا فرید آسمان ہا را کجاستون می بینی

وَالْفُ فِي الْأَرْضِ رَاسِي أَنْ تُنمِدَ بِكُمْ لَيْلٌ مُبْتَلًى فِيهَا مِنْ

وہنا دور زمین کوہا تا وقت کند بشما و پراگندہ کرد دران از

كُلِّ دَابَّةٍ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ

برشمن جنبندہ و فرو فرستادیم از آسمان آبہ پس رویانیدیم دران از ہر منفعہ

شَرَفٍ كَرِيمٍ قُلْ إِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ

بزرگ بگو ای بدستہ شما کفر میکنید بآن کہ آنستہ زمین را

فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَنْدَادًا ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ هـ وَجَعَلَ

در دو روز و میازید مرا و را بہتایان این پروردگار چہا نیانست و گردانید

فِيهَا رَاسِي مِنْ فَوْقِهَا وَبَارَكْ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَامَهَا

دران کوہا از زیر آن و برکت کرد دران و اندازہ کرد دران قوت ہر آن

فِي أَرْبَعَةِ آيَاتٍ مُسَوَّاءٍ لِقَائِلَيْنِ هـ ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ

در چہا روز یکسانت برای خوانندگان پس قصد کرد سوی آسمان

ع جزا بر سب

ع جزا بر سب

وَمِنْ دُخَانٍ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا وَكَرْهًا قَالَتَا

و آن دو دست پس گفت مر از ا در زمین را بیاید خوش یا ناخوش گفتند

أَتَيْنَا طَائِعِينَ فَقَضَاهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَىٰ فِي

آمدیم فرمانبرداران پس حکم کرد آنها را هفت آسمان در دو روز و وحی کرد در

كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرًا وَنَزَّلْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا مَصْرِيحًا وَحِفْظًا ذَٰلِكَ

بر هر آسمان فرمان آورد و راسته آسمان نزاعی را بصریح و نگاهداشت این

تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ۝ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَمِنْ

اندازه غالب داناست خدا کسی که بیاورد آسمانها را و از

الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَ نَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لَتَعْلَمُنَّ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ

زمین مانند آن فرود می آید آسمانها و زمین تا بدانند که خدا بی غایب

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ ذَٰلِكَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝ وَتِلْكَ

آفرینش هر چیزی را دانست و خدا بی غایب است که در هر چیزی را دانست

جَعَلْنَا آتِينَهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَىٰ قَوْمِهِ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ

بر این ماست و او را بر این ما بر کرده او بر می داریم مرتبها

مَنْ نَشَاءُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ۝ وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ

هر که را می خواهیم بدست پروردگار تو حکم کننده است و ما و جنتیم هم دادیم اسحق

وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ

و یعقوب هر یک را راه نمودیم و نوح را راه نمودیم پیش از این و از فرزند او

دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ وَهَارُونَ ۝

داود را و سلیمان را و ایوب را و یوسف را و موسی را و هارون را

وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝ وَنَزَّلْنَا وَبَيَّنَّا وَبَيَّنَّا

و همچنین پاداش می دهیم نیکوکاران را و در کتاب و در علم را

خبر الواعظ

خبر الواعظ

در هر چیزی

وَالْيَاسُ كُلُّ مَنِ الصَّالِحِينَ وَاسْمِعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا	والباس را همه از صالحین مانند واسعیل و الیسع و یونس را و لوط را
وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا	و همه را افزونی دادیم بر جهانیان گفتیم ای آتش باش سرد و سالم
عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَآرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَخْسَرِينَ	بر ابراهیم و خواستند آن مکرے پس گردانیدیم ایشان را زیان کار
وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ	و رها نمودیم او را و لوط را سوی زمین که برکت کردیم در آن مرها نیان را
وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَءِيلَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ	و چون گفت عیسیٰ پسر مریم ای فرزندان یعقوب
إِلَيْكُمْ مُّصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ الْبُشُرِ	بشیراتی که پیش از من
يَأْتِي مِنْ بَعْدِي أَهْلُهُ فَأَمْسَ وَكُنْتُمُ الْكَاذِبِينَ	که آید از پس من نام او احمد است پس چون آید بدین آن ببرد آنها گفتند
هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ	این جادو و نیت آشکارا و در آئینه آفریدیم آدمی را از گل خشک
مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ وَالْحَمَّانُ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَّارِ السَّمُومِ	از سیاه بوی ناک و دیرپریان را آفریدیم او را پیش از آن از آتش گرم
وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ	و هر آینه در شش روز آسمانها و زمین را و آنچه در میان آنهاست در شش روز
وَمَا مِنَّا مِنْ لَّغْوٍ إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ	و از سپهر آرا هیچ اندکی بیهوشی در آفرینش آسمانها و زمین

ع جز ۱ رکوع ۹

ع جز ۲ رکوع ۹

ع جز ۳ رکوع ۹

ع جز ۴ رکوع ۱۰

ع جز ۵ رکوع ۱۰

وَ اخْتَلَفَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ لَا يَتَّخِذُ الْأُولَى الْأَلْبَابَ الَّذِينَ

و آمد شد شب و روز سہر آئینہ آئینہ است مر خداوندان پنج دہارا آنا تکہ

يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ

یاد می کنند خدا را ایستاده و نشسته و بر پہلو و اندیش میکنند در آفرینش

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا

آسمانها و زمین پروردگار ما نیافریدی این را باطل بآئی است ترا پس بنگاہدار

عَذَابِ النَّارِ قُلُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ

ما را از عذاب آتش بگوئید ایمان آوردیم بخدا و آنچه فرود فرستاده شد سوی ما و آنچه فرود آمد سوی

وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ الْأَسْبَاطَ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ مَا أُوتِيَ

و اسمعیل و اسحق و یعقوب و اولاد یعقوب و آنچه داده شد موسی و عیسی را و

النَّبِيِّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا تُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ه

پیغمبران از پروردگار خود جدائی نکشیم میان یکی از ایشان و ما را ورا گردن نهادیم

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ

این فرستگان افروزی دادیم بر بعضی ایشان از ایشان آنکه سخن گفت خدا و

بَعْضُهُمْ دَرَجَاتٍ وَآتَيْنَا عِيسَىٰ ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ

ایشان را با بیاد دادیم عیسی پسر مریم را معجزات و وحش و قوت دادیم و او را یحییٰ

الْقُدُّسِ إِنَّا أُوحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أُوحِيَ إِلَيْنَا إِلَىٰ نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ

پاک پرستید ما وحی فرستادیم بوی تو چنانچه وحی فرستادیم بسوی نوح و پیغمبران

مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ

از پس او وحی کردیم بسوی ابراهیم و اسمعیل و اسحق و یعقوب

وَالْأَسْبَاطَ وَعِيسَىٰ وَيُوسُفَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ

و اولاد یعقوب و عیسی و یوسف و ہارون و سلیمان

خبر از کتب ۱۶

القرآن
بہ ہدیہ ہدیہ

خبر از کتب ۱۶

القرآن

خبر از کتب ۱۶

وَاتَّبَعْنَا أَوْ دَرَبُوا أَوْ مَرُّوا قَدْ قَصَصْنَا هُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ

وچنانکہ دادیم واورا زبور وچنانکہ فرستادیم یحییٰ بن مریم کہ قصہ کریم ایشان را بر تو پیش ازین

وَمَرُّوا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا مَرُّوا

و فرستادگان کہ قصہ کریم ایشان را بر تو سخن گفت خدا با موسی سخن کردی فرستادگان

مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ لِكُلِّ أُمَّةٍ لِيَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الْوَسِيلَةِ

مژده دهندگان و بیم کنندگان تا ناسد هر امر و ناسد بر خدا الزام پس فرستادن یحییٰ بن

وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ

وہیست خدا غالب حکم کنندہ روایت است از ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ کہ گفت شنیدم من آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى كَتَبَ كِتَابًا قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ

صلی اللہ علیہ وسلم را کہ میفرمود و پدر استیکہ خدا تعالیٰ نوشت کتاب را پیش ازین کہ پدید آید

الْخَلْقَ إِنْ رَحِمْتِي سَبَقَتْ غَضَبِي فَهُوَ مَكْتُوبٌ عِنْدَهُ فَوَقَّ

خلق را پدر استیکہ رحمت من پیشینی کردہ غضب مرا پس آن کتاب نوشته است نزد او پدر

الْعَرْشِ ثُمَّ تَفَقَّحَ عَلَيْهِ وَعَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

عرش متفوق علیہ و ہم از ابو ہریرہ رضی اللہ عنہ روایت گفت در انسانی آنکہ آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ جَالِسٌ وَأَصْحَابُهُ إِذْ أَتَى عَلَيْهِمُ سَحَابٌ فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ

و سلم نشسته است و یاران او ناگاہ آمد بر ایشان ابرے پس گفت آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ تَدْرُونَ مَا هَذَا قَالُوا اللَّهُ وَمَرْسُوهُ

صلی اللہ علیہ وسلم آیا میدانید چیست این گفتند صحابہ بر ماود خود خدا و

أَعْلَمُ قَالَ هَذِهِ الْعَنَانُ هَذِهِ مَوَايَا الْأَرْضِ يَسُوقُهَا اللَّهُ إِلَى

دانای ترست فرمود این عنان است فرمود این ابر را و ابرای زمین است میراند آنرا را خدا بر سر

قَوْمٍ لَا يَشْكُرُونَهُ وَلَا يَدْعُونَهُ ثُمَّ قَالَ هَلْ تَدْرُونَ مَا تَقَوْمُكُمْ

و یکہ مکر میکنند خدا را و میخوانند او را پس گفت آنحضرت م آیا در میانید کہ چیست آن

روایات جمع است
بعضی فرستادند یحییٰ بن مریم
آب بردارند و بر سر زمین
و اینجا شبیه است به برف
آب پاشی از ابر است

قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ فَإِنَّمَا التَّوَفُّعُ سَقْفٌ مَحْفُوظٌ وَمَوْجٌ

گفتند صاحب الله و رسول او داناست گفت آنحضرت این شکیله آنچه که فوق شاست بچست آسمان محفوظ است

مَكْفُوفٌ ثُمَّ قَالَ هَلْ تَدْرُونَ مَا بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهَا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ

آسمان چیست و چه می داند از سقوط پسر فرمود آیا میدیدید چه قدر صاف است میان شما و آن آسمان گفتند صاف و دراز است

أَعْلَمُ قَالَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهَا خَمْسٌ مِائَةً ثُمَّ قَالَ هَلْ تَدْرُونَ مَا فَوْقَ

دانست فرمود در میان شما و آن آسمان صاف است پانصد ساله است پسر فرمود آیا میدیدید چه صاف است آسمان

ذَلِكَ قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ سَمَاءٌ إِنْ بَعْدَ مَا بَيْنَهُمَا خَمْسٌ مِائَةً

گفتند صاحب خدا و رسول او داناست فرمود آسمان دیگر است که در دست که میان این دو سماء است

سَنَةِ ثُمَّ قَالَ كَذَلِكَ حَتَّىٰ عَدَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ مَا بَيْنَ كُلِّ سَمَاءٍ

ساله است پسر گفت آنحضرت اینها که شمرده است آسمان را صاف است در میان هر دو از آن مقدار صاف است

مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ثُمَّ قَالَ هَلْ تَدْرُونَ مَا فَوْقَ ذَلِكَ

که میان آسمان و زمین است پسر گفت آنحضرت آیا میدیدید چه صاف است بالای این آسمانها

قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ إِنَّ فَوْقَ ذَلِكَ الْعَرْشُ وَبَيْنَهُمَا

گفتند صاحب الله و رسول او داناست فرمود بدستیک بالای این هفت آسمان عرش است و میان عرش

وَبَيْنَ السَّمَاءِ بَعْدَ مَا بَيْنَ السَّمَاءَيْنِ ثُمَّ قَالَ هَلْ تَدْرُونَ

و میان آسمان مقدار دو می میان هر دو آسمان است پسر گفت آیا میدیدید

مَا الَّذِي تَحْتَكُمْ قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ إِنَّهَا الْأَرْضُ

چیزی که آنگیزید زیر شماست گفتند صاحب خدا و رسول خدا داناست فرمود بدستیک آن زمین است

ثُمَّ قَالَ هَلْ تَدْرُونَ مَا تَحْتَ ذَلِكَ قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ إِنَّ

پسر فرمود آیا می دانید که چیست زیر این زمین گفتند صاحب خدا و رسول خدا داناست فرمود بدستیک

تَحْتَهَا أَرْضٌ أُخْرَىٰ بَيْنَهُمَا مِائَةُ خَمْسِينَ سَنَةً حَتَّىٰ عَدَّ

زیر این زمین دیگری است که مائة نیز پانصد ساله است تا آنکه شمرده آنحضرت

سَبْعَ أَرْضِينَ بَيْنَ كُلِّ أَرْضَيْنِ مَسِيرَةُ ثَمَسْمَاةٍ سَنَةٍ ثُمَّ
سَهت زمین را میان هر دو زمین مسافت با صد سال است پسر
قَالَ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَأَنْتُمْ دَلِيلُكُمْ جَبَلٌ إِلَى الْأَرْضِ
گفت سوگند جان ذاتیکه جان محمد در دست قدرت است که اگر بودی که شما فردا میگردانید زمین را
السُّفْلَى لَهَيْطَ عَلَى اللَّهِ ثُمَّ قَرَأَ هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ
که پایان تر از همه است هر آنی می افتد آن سرن بر خدا پسر خواند آن حضرت این پیش را که او است اول آخر
وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ
وباطن و او است با هر شیئی دانا رواه احمد و ترمذی
وَعَنْهُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وهم از دست گرفت گفت گرفتن آن حضرت صلی الله علیه
وَسَلَّمَ بِيَدَيَّ فَقَالَ خَلَقَ اللَّهُ التُّرْبَةَ يَوْمَ السَّبْتِ وَخَلَقَ فِيهَا
وسلم بر دو دست مرا پس فرمود و پیدا کرد خدا ایتحالی خاک را روز شنبه و پیدا کرد در روز
الْجِبَالَ يَوْمَ الْاِحْدِ وَخَلَقَ الشَّجَرَ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ وَخَلَقَ الْمَكْرُوهَ
کوهها را روز یکشنبه و پیدا کرد درختان را در روز دوشنبه و پیدا کرد مکروه را
يَوْمَ الثَّلَاثِ وَخَلَقَ النَّوْرَ يَوْمَ الْاَرْبَعَاءِ وَبَتَّ قَهْمَا الدَّوَابِّ يَوْمَ
روز سه شنبه و پیدا کرد نور را روز چهارشنبه و پراگنده کرد در زمین جنبد را روز
الْخَمِيسِ وَخَلَقَ آدَمَ بَعْدَ الْعَصْرِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فِي آخِرِ الْخَلْقِ
پنجشنبه و پیدا کرد آدم را بعد از نماز عصر و جمعه در آخر پیدایش
وَآخِرُ سَاعَةٍ مِنَ النَّهَارِ فَمَا بَيْنَ الْعَصْرِ إِلَى اللَّيْلِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ
در آخر ساعت از روز میان عصر تا شب روایت کرد ابن حنیف را مسلم
وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
و از ابن عباس روایت کرد گفت فرمود آن حضرت صلی الله علیه وسلم

إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ إِسْرَافِيلَ مِنْذُ يَوْمٍ خَلَقَهُ صَافًا قَدَمَيْهِ لَا يَرْفَعُ

بدرستی که خدا تعالی پدید آورد اسرافیل را آن روز که پدید آورده است او را در حالی که صاف زنده است و پدید آورد

بَصَرَهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الرَّبِّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى سَبْعُونَ نُوْرًا مِمَّا

برنگیدارد و اسرافیل چشم خود را از همدیگر میان اسرافیل میان پروردگار و تبارک تعالی نهادد نورست که تجالست

مِنْ نُورٍ يَدُ نُوْمَانِهِ إِلَّا احْتَرَقَ رَوَاهُ الْيَزِيدِيُّ وَصَحَّحَهُ

نورست از آن مقدار نور سیج نورست که نزدیک شود از پروردگار و اگر آنکه بسوزد و روایت کرده است یزیدی و صحیح است

وَعَنْ ذُرَّارَةَ بْنِ أَبِي أَوْفَى مَنِ أَنْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از ذراره بن ابی اوفی را که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قَالَ لَجَبْرِئِيلَ هَلْ رَأَيْتَ رَبَّكَ فَانْتَفَضَ جَبْرِئِيلُ قَالَ يَا مُحَمَّدُ

فرمود بر جبرئیل را آیا دیدی تو پروردگار خود را پس برزید جبرئیل و گفت ای محمد

إِنَّ بَيْنِي وَبَيْنَهُ سَبْعِينَ حِجَابًا مِنْ نُورٍ لَوْ دَوَّتُ مِنْ بَعْضِهَا

بدرستی سیست و میان خدا و من هفتادست از نور اگر نزدیک شوم از بعضی

لَا حَتَرْتُ هَكَذَا فِي الْمَصَابِيحِ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ مَنِ

آن حجابها را نه بسوزم و همین است روایت در مصابیح و از جابر بن عبد الله

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أُذِنَ لِي أَنْ أُحَدِّثَ

روایت است که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود اذن کرده شد که من حدیث کنم

عَنْ مَلَكٍ مِنْ مَلَائِكَةِ اللَّهِ مِنْ حَمَلَةِ الْعَرْشِ أَنَّ مَا بَيْنَ شَجَمَةِ

و خبم از عظمت درشت از فرشتگان خدا از حاملان عرش که میان دو زنگه گشت

أُذُنَيْهِ إِلَى عَاتِقَيْهِ مَسِيرَةٌ سَبْعُمِائَةٍ عَامٍ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

تا دو شصت و هفت سال است روایت کرد این حدیث را ابو داود

وَعَنْ عَائِشَةَ مَنِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

و از عایشه روایت است از آنحضرت صلی الله علیه وسلم که فرمود

مفتوح به درستی است
افسانه در نزد کتب
از مرتبه ۴۴

خَلَقَتِ الْمَلَائِكَةَ مِنْ نُورٍ وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّارِجٍ مِنْ نَارٍ

پیدا کرده شده اند ملائکه از نور و پدید آورده شده اجان که پیر جان است از زبانه آتش که مریخ

وَخَلَقَ آدَمَ مِمَّا وَصِفَ لَكَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

و پدید آورده شده است آدم از آنچه وصف کرده شده است بر شما و از ابو هریره ر

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلْمُؤْمِنُ أَكْرَمُ

مرویت گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم مسلمان بزرگتر

عَلَى اللَّهِ مِنْ بَعْضِ الْمَلَائِكَةِ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ جَابِرٍ

بر خدا از بعضی فرشتگان و رواه ابن ماجه و از جابر ر

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ وَذَرِيَّتَهُ

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود هنگامیکه پدید آورد خدا تعالی آدم را و اولاد او را

قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا رَبِّ خَلَقْتَهُمْ يَا كُلُّونَ وَيَشْرَبُونَ وَيَنْكِحُونَ

گفتند فرشتگان ای پروردگار پدید آوردی تو ایشان را که میخورند و می نوشند و جماع میکنند

وَيَرْكَبُونَ فَاجْعَلْ لَهُمُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ

و توار میروند پس بگردان مرا ایشان را دنیا و ما را آخرت فرمود خدا تعالی

وَتَعَالَى لَا أَجْعَلُ مِنْ خَلْقَتِهِ يَدَيَّ وَكَفَيْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي

منه و اعم که را که پدید آوردم من او را برود دست قدرت خود و دسیده ام از روح

كَمْ قُلْتُ لَهُ كُنْ فَكَانَ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

بجمله که گفتم مرا و او را پدید آوردن بشو پس میشود رواه بیهقی در شعب ایمان

وَعَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَ

و هم از ابو هریره ر و روایت است که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود

طُولُ آدَمَ مِائَتَيْنِ ذِرَاعًا قِيَسَ بِأَذْمُرَجٍ عَرَضًا وَعَنْ

بود درازی قد آدم هفتاد و دو انگشت گز و پهنائی و از

أَنْبِيَاءَ أَنْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَمَّا صَوَّرَ اللَّهُ آدَمَ

انسان مردیت کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود وقتیکہ پیداکرد خدا و تصویر نمود آدم

فِي الْجَنَّةِ تَوَكَّهَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَتْرُكَهُ فَعَمَلُ ابْنِ آدَمَ يُطِيفُ بِهِ

در بہشت گذاشتند او را آنقدر کہ خواست خدا بیحال گذاشتند او را پس گشت ابلیس نزدیک

يَنْظُرُ مَا هُوَ فَعَلِمَا رَأَى أَجُوفَ عَرَفَ أَنََّّهُ خُلِقَ خَلْقًا لَا يَمْتَلِكُ

بآدم در حالیکہ نگاہ میکرد ابلیس کہ جمیت آدم و چوچل دارد پس چون دید او را کادواک ساخت کردی پیکر کرد

سَرَّاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ

پیدایشی کہ مالک نفس خود نمیشد اندر سرور آدم و از ابوذر گفت گفتم من یا رسول اللہ کدام

الْأَنْبِيَاءِ كَانَ أَوَّلُ قَالَ آدَمُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي كَانُ قَالَ

یکی از پیغمبران بود نخست فرمود آنحضرت آدم گفتم ای رسول خدا آیا آدم پیغمبر بود

نَعَمْ نَبِيُّ مُكَلَّمٍ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ الْمُرْسَلُونَ قَالَ

آنحضرت آری پیغمبر بود من کردہ گفتم ای رسول خدا از میان انبیاء رسول چند کس اند و فرمود

ثَلَاثُ مِائَةٍ وَبِضْعَةِ عَشَرَ جَمًّا غَفِيرًا وَفِي رِوَايَةٍ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ

آنحضرت رسول سکہ صد و چندی اند

قَالَ أَبُو ذَرٍّ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَمْ وَفَاءُ عِدَّةِ الْأَنْبِيَاءِ قَالَ

گفت ابوذر گفتم من ای رسول خدا چندست تمام شمار انبیاء

مِائَةُ أَلْفٍ وَأَرْبَعَةٌ وَعِشْرُونَ أَلْفًا الرَّسُلُ مِنْ ذَلِكَ

یک ہک و بیست و چار ہزار رسول از میان آنها

ثَلَاثُ مِائَةٍ وَخَمْسَةَ عَشَرَ جَمًّا غَفِيرًا وَفِي رِوَايَةٍ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ

سید و ہزار صد و پنجاه تن جماعت آنها ہزار ہا احمد و از

أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَكْذِبْ

ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ مردیت گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم دروغ

ابْرَاهِيمُ الْاَثَلْتَ كَذِبَاتٍ تَنْتَبِهَنَّ مِنْهُنَّ فِي ذَاتِ اللَّهِ قَوْلُهُ اِنِّي

ابراہیم مگر سب بار دو دروغ ازان سه برای خدا کی قول و سه علی السلام بر سبیکه

سَقِيمٌ وَقَوْلُهُ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُ هَذَا وَقَالَ بَيْنَا هُوَ ذَاتِ

من بیماریم و دوم قول است که کرد آن فعل را بزرگ ایشان که املت و فرمود آنحضرت در انشائی آنکه آن

يَوْمٍ وَسَارَةٌ اِذَا اَتَى عَلَى حَبَّارٍ مِنَ الْجَبَابِرَةِ فَقِيلَ لَهُ اِنَّ هُنَا

ابراہیم بود و در محبت ساره همراه او بود نگاه آمد ابراہیم با ساره گذشت بر یکدیگر از شکریان پس گفته شد

رَجُلًا مَعَهُ امْرَأَةٌ مِنْ اَحْسَنِ النَّاسِ فَاَرْسَلَ اِلَيْهِ فَسَأَلَهُ عَنْهَا

مردی را بر سبیکه اینجا مرد آمده است که با و زنی است از بهترین بنی آدم در حسن پس کس فرستاد آن جبار سبیکه

مَنْ هَذِهِ قَالَ اُخْتِي فَاَنِي سَأَلَ فَقَالَ لَهَا اِنَّ هَذَا الْجَبَّارَ اِنْ يَعْلَمَ

ابراہیم پس سبیکه اهل بر ابراهیم را از حال ساره که گیت این زن گفت ابراہیم که این خواهر است پس ابراہیم ساره را

اَنَّكَ اَمْرًا تُبِيْعُنِي عَلَيْكَ فَاِنْ سَأَلَكَ فَاُخْبِرْنِيهِ اَنَّكَ

و بگویم که او را حلیه پس گفت ساره را بدو سبیکه این جبار اگر بداند که تو زن هست غلبه میکند بر او تو را از من بستاند پس بگوید تا

اُخْتِي فَاِنَّكَ اُخْتِي فِي الْاِسْلَامِ لَيْسَ عَلَيَّ وَجْهِ الْاَرْضِ مُؤْمِنٌ

که تو خواهر من زیرا که تو خواهر منی در اسلام نیست بر تو زمین هیچ مسلمانی

غَيْرِي وَغَيْرِكَ فَاَرْسَلَ اِلَيْهَا فَلَتِي بِهَا قَامَ اِبْرَاهِيمُ يُصَلِّي

جز من و تو و تو پس فرستاد آن جبار که را بر وی ساره پس او سبیکه ساره نزد استاده ابراہیم

فَلَمَّا دَخَلَتْ عَلَيْهِ ذَهَبَ يَتَنَاوَلُهَا بِيَدِهِ فَاحْذَرُوهُ

تا نماندند پس سبیکه در آمد ساره بران جبار خواست آنکه بگیرد او را بدست خود پس گفته شد آن جبار و ایت که گفته

فَقَطَّ حَقِّي رَکْضَ بَرَجِلِهِ فَقَالَ ادْعِي اللَّهَ لِي وَلَا اَضْرُوكَ فَدَعَبَتْ

که از حق منی و از آمدن ساره آنکه حرکت کرد و بپای خود بر زمین پر گشت جبار به که دو ما کن خدا را برای من تا خدا

اللَّهُ فَاطْلَقَتْ ثَوْبَهَا لَهَا الثَّانِيَةَ فَاحْذَرُوهَا اَوْ اَشَدَّ فَقَالَ

خیر من از او پس ساره خدا را پس اگر سبیکه آن جبار نیز دست اندازی کرد در او را و او ساره گفته شد تا آنکه از او

م
خبر کرده شد اگر سبیکه بخواهد
آغاز شنید و پس بخواهد
خط است از عاشق سبیکه

پس جبار قهر داشت

پس آنکه سبیکه گفت که از او ساره را نزد استاده ابراہیم

أُدْعَى اللَّهُ لِي وَلَا أَضُرُّكَ فَدَعَتِ اللَّهُ فَأُطِيقَ فَدَعَا بَعْضَ

و ما کن خدا یار پس در زبان نیکو مزار پس ما کرد ما به خدا تعالی را پس ما کردیم آنجا پس خواند آن جبار

حُجِّبَتْهُ فَقَالَ إِنَّكَ لَو تَأْتِينِي بِإِنْسَانٍ إِلَّا مَا أَتَيْتَنِي بِشَيْطَانٍ

بعضی از بده داران خود را گفت بدستیکه تو خیار می نزدن آدمی را بنپاوردی مگر شیطان را

فَاخَذَ مِنْهَا جَوْفَاتَهُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فَآوَا بِرَأْسِهِ إِلَى مَقَامِهِ

گر دانی که سارہ با جبرہ را پس از مدتی زود را بر ایسم و حالانکه ابراهیم استاد نماز سیکر و پل شکر بهجت خود کرد که چنان ابراهیم

قَالَتْ سَمِعَ اللَّهُ كَيْدَ الْكَافِرِ فِي نَحْرِهِ، وَلَخَذَمَ هَاجِرٌ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ

گفت ساره بزرگوار انبیا خدا را بگو که آن کافر را در پیش روی و خادم گردانید و جره را گفت ابوهریره رضى

يَلَاكُمُ يَا بَنِي آدَمَ مَاءُ السَّمَاءِ مُتَفَقَّ عَلَيْهِ وَعَنْهُ يَقَالَ قَال

آن بجز مادرشاهت ای پسران آب آسمان مستغرق علییه و هم از وی مرویت گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَخْنُوحٌ بِالشَّكِّ مِنْ إِبْرَاهِيمَ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم اسے اوارا کر اہم لشکر از ابرار

اِذْ قَالَ رَبِّ ارْنِيْ كَيْفَ يُحْيِي الْمَوْتَى وَيَرْحَمُ اللّٰهُ لُوْطًا لَقَدْ كَانَ

و فرمود گفت ای سرور کائنات من تمام اهل کونیه زندگانی من را در این دنیا و آخرت از رحمت کند خداست و بطور اعلی السلام را شنید

يَا وَيْلَى إِلَيَّ مَرْكَنٌ شَدِيدٌ دَوْلَتُهُ فِي السَّجْنِ طَوَّلَ مَا لَيْتَ يُوسُفُ

بود و اینها میگرفتند و اگر بخت و سزای خود را بخت اگر درنگ میکردم در زندان و این قدر دراز که درنگ نکرد و سزای خود را

لَا حَيْثُ الدَّاعِي مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ عَنْ النَّبِيِّ

سازند قاسم کرمه از اهل / متفق علی و از اهل بهر خاندان و دست از اسلحه ت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا سَمِيَ الْخَضِرُ لِأَنَّهُ جَلَسَ عَلَى فَرْسٍ

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّهْدِي اللَّهُ سَبِيلَهُ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّضَلُّ اللَّهُ سَبِيلَهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ ذُو الْقُدْرَةِ الْعَظِيمِ

بَصْنًا قَاذَاهُمُ تَهْتَرُ مِنْ خَلْفِهِ خَضَاعًا وَالْخَارِي وَاعُونَ

فہم کہ کہیں دشمنی کے ساتھ کہ وہ ان زمینوں میں جتنی اڑیں وہی سنو کہ ان کے ہوا کی تھوڑی سی

أَبِي بَكْرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ

و اذ الى بن كعب رضى مرويت گفت فرموده ام كحضرت صلى الله عليه وسلم بدرستي

الغلام الذي قتل الخضر طبع كافرًا أولو عايش لا يثمن

کودکی که گشت اورا خضر علیہ السلام مرسته شد کافرو اگر میزبوت آن کودک سر آینه می پوشید آن کودک در نظم اسلام

أَبُوهِ طُعْيَانًا وَكَفَرًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ

پدر و مادر خود را و تکلیف میکند ایشان را بفرمان مطیعان مشفق علیه و از ابی هریره رافضی روایت گفت منبر نمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا أَيُّوبُ يُغْتَسِلُ عُرْيَانًا فَخَرَّ عَلَيْهِ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم دانتاے آنگہ ایوب علیہ السلام غسل میگرد بر نہ پس افتاد

جَرَادٌ مِنْ ذَهَبٍ فَعَمِلَ أَيُّوبُ مَخْنِيئًا فِي ثَوْبِهِ فَنَادَاهُ رَبُّهُ يَا أَيُّوبُ

برایوب مرغ از زر پس شروع کرد ایوب نگرد می آمد آن مرغ را در جامه خود پس آواز داد ایوب را پروردگار ای ایوب

اَلَمْ اَغْنِيْكَ عَمَّا تَرِيْ قَالَتْ بَلٰى وَعِزَّتِكَ وَلٰكِنْ لَّا غِنٰى لِّىْ

آیا بے نیاز گردانیدہ امیرانہ چنیزیلہ مدنی تو گفت ایوب آ رہے سو کھنہ بھرت و لیکن نیت بے نیازی

عَنْ بَرَكَتِكَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

مراد از فردی که توبه رواه بخاری و هم از وی مرویت گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مُوسَى كَانَ رَجُلًا حَسْبًا سَيِّدًا الْأَيُّرَةِ

صلی اللہ علیہ وسلم پرستی موسیٰ علیہ السلام بود مردی از جوانان دیندار و سیرت مند و دیده بخت

مِنْ جُلْدِهِ شَيْءٌ اسْتَعْيَاءً ۖ فَاِذَا هُمْ مِنْ اِذَا هُمْ مِنْ بَنِي إِسْرَءِئِيلَ

از پوست و اینجی میری از جبت شمر پس یه اموده اورا با نیله نموده ایدا اورا از قوم یاسی

فَقَالُوا مَا تَسْتُرُ هَذَا الشَّعْرَ الْآمِنَ عَيْبٍ بِهِ عِلْدٌ إِمَّا بَرَصٌ

چند صد سال بعد از سر آمدن ایشان در این شهر و در این زمان که

وَأَذْمَةٌ وَإِنَّ اللَّهَ أَرَادَ أَنْ يَنْزِلَهُ فَنَحَلَهُهُ أَوْحَدَهُ لِيُفْتَسِلَ

۱۰۸

فَوَضَعَ ثَوْبَهُ عَلَى خَجَرٍ فَفَزَّ الْحَجَرُ بِثَوْبِهِ فَجَمَعَ مُوسَى فِي إِثَرِهِ يَقُولُ
 پس ہوا وہاں خود ابرسنکے ہیں گریمت آن سنگ و بدو جامہ موسیٰ را پس شتاب رفت موسیٰ در پی آن سنگ

ثَوْبِي يَا حَجَرُ ثَوْبِي يَا حَجَرُ حَقِّي انْتُمَي إِلَى مَلَأِي مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ
 موسیٰ بدہ جامہ مرا ای سنگ تا رسید موسیٰ بجایمے کثیر از بنی اسرائیل

فَرَاوْكَ عُرْيَانًا أَحْسَنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ وَقَالُوا أَوَاللَّهِ مَا يَمُوسَى
 پس دیدند آن جماعت موسیٰ برہنہ نیکوترین پیدایش خدا و گفتند سو گندہ خدا نیست بموسے

مِنْ بَاسٍ وَآخَذَ ثَوْبَهُ وَطَفِقَ بِالْحَجَرِ ضَرْبًا فَوَاللَّهِ إِنَّ بِالْحَجَرِ
 ایچ عیب و گرفت موسے جامہ خود را و دستاں موسے کہ در سنگ راز دہنے پرین خدا سو گندہ کہیدند

لَنَدْبَا مِنْ أَثَرِ ضَرْبِهِ ثَلَاثًا أَوْ أَرْبَعًا أَوْ خَمْسًا مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ
 نشان از تاثیر زدن موسیٰ آزانہ نشان یا چہار یا پنج متفق علیہ

وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 وروایت است از ابن عباس رضی اللہ عنہما کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

لَيْسَ الْخَبْرُ كَالْمُعَانِيَةِ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَخْبَرَ مُوسَى بِمَا صَنَعَ قَوْمُهُ
 نیست خبر چیزے مانند عون آن بد رستی خدا نیالی خبر داد موسے را بچیزیکہ کردند قوم وے

فِي الْعَجَلِ فَلَمْ يُلْقِ الْأَوَاحَ فَلَمَّا عَايَنَ بِمَا صَنَعُوا أَلْقَى الْأَوَاحَ
 در گویا سالہا پس بنیداخت لوح ہارا پس ہنگامہ کہ موسیٰ بچشم خود دید آنچه ساختہ اند از گویا سالہ انداخت الواح

فَانْكَسَرَتْ رَأَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ
 پس شکست الواح را وایت کہ این حدیث را احمد و از ابی ہریرہ رضی اللہ عنہما کہ فرمود آنحضرت

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَ مَلَكُ الْمَوْتِ إِلَى مُوسَى
 مے اللہ علیہ وسلم آمد عزرائیل بموسے

ابْنُ عِمْرَانَ فَقَالَ لَهُ أَجِبْ رَبَّكَ قَالَ فَلَطَمَ مُوسَى عَيْنَ
 ابن عمران پس گفت موسیٰ ما قبول کن حکم پروردگار خود گفت آنحضرت پس لطامچہ زد موسیٰ چشم

مَلَکُ الْمَوْتِ فَفَقَّاهَا قَالَ فَرَجَعَ مَلَکُ الْمَوْتِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى

ملک الموت واپس شکستیم فرشته را و کوکره گفت پس بازگشت آن فرشته بجناب خدا

فَقَالَ إِنَّكَ أَرْسَلْتَنِي إِلَى عَبْدِكَ لَا يُرِيدُ الْمَوْتَ وَقَدْ فَقَّاهُ

پس گفت بخدا یتعالی بدستیکه تو فرستادی مرا بوی بنده که مرگ را ست که نمی خواهد مرگ را و تحقیق کرد

عَيْنِي قَالَ فَرَدَّ اللَّهُ إِلَيْهِ عَيْنَهُ وَقَالَ ارْجِعْ إِلَى عَبْدِي فَقُلِ الْحَيَاةُ

که چشم مرا گفت آنحضرت ازل تا خداوند آسمان چشم فرشته را فرمود برگردد باز و آسمان بنده من و بگو آید از کلان

تُرِيدُ فَإِنْ كُنْتَ تُرِيدُ الْحَيَاةَ فَضَعْ يَدَكَ عَلَى مِثْنِ ثَوْرٍ فَإِذَا

میخواهی پس اگر میخواهی زندگی در از پس بند دست خود را بر پشت گاو پس چپ و راست

تَوَارَتْ يَدُكَ مِنْ شَعْرٍ فَإِنَّكَ تَعِيشُ بِهَا سَنَةً قَالَ ثُمَّ مَهْ

که بپوش دست تو از سوی آن پس بدستیکه تو بزنی بشمار هر دو یک سال گفت موسی پسر

قَالَ ثُمَّ مَوْتُ قَالَ فَلَا نَ مِنْ قَرِيبٍ رَبِّ آدَمَ مِنَ الْأَرْضِ

چیت گفت فرشته پسر میری گفت موسی پس اختیار کردم موت را اکنون و گفت خداوند از تو یک گواهی را از

الْمُقَدَّسَةِ رَمِيَةً يُجَبَّرُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

پاک کرده شده مقدار یک تیر را تاب گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم

لَوْ أَنِّي عِنْدَكَ لَأَسْرَبُ نَفْسِي إِلَى جَانِبِ الطُّيُوقِ عِنْدَ

اگر من بودم نزد بیت المقدس هر آینه من خودم شمارا قبر موسی را در یک جانب راه نزد تو

الْكُثَيْبِ الْأَحْمَرِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ سِرْنَا

را یک سرخ متفق علیہ و از ابن عباس رضی الله عنہما روایت گفت ابن عباس

مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ مَكَّةَ وَالْمَدِينَةِ

بیکر بودم همراه آنحضرت صلی الله علیه وسلم میان مکہ و مدینہ

فَمَرَرْنَا بِوَادٍ فَقَالَ آيُودَا هَذَا فَقَالُوا وَادِي الْأَنْزَارِ

پس گذشتیم بیک وادی آنحضرت کدام وادی است این پرسیدند سماج این وادی اندر قیامت

قَالَ كَاتِي أَنْظُرْ إِلَى مُوسَى فَذَكَرَ مِنْ لَوْنِهِ وَشَعْرِهِ شَيْئًا وَاضْعَا

فرمود آنحضرت مگویان من نمیکنم رتبه ای که علیه السلام پس ذکر کرد آنحضرت از رنگ موسی و روی وی چیز را ننهد

إِصْبَعِيهِ فِي أُذُنِهِ لَهُ جُورٌ إِلَى اللَّهِ بِالتَّلْبِيَةِ مَا رَأَى بِهِذَا

برود انگشت خود را در هر دو گوش خود مرا و آواز بلند و غریبا است بوی خدا در بیک گفتن در حالیکه

الْوَادِي قَالَ ثُمَّ سِرْنَا حَتَّى أَتَيْنَا عَلَى ثَنِيَّةٍ فَقَالَ أَيُّ ثَنِيَّةٍ

گذرنده آنوسی درین وادی گفت ابن عباس پستری کردیم تا آنکه برآمدیم بر کوهی پس پرسید آنحضرت

هَذِهِ قَالُوا هَاشَا أَوْلَفْتَ فَقَالَ كَاتِي أَنْظُرْ إِلَى يُوسُفَ عَلَى

کدام کوهست این گفتند محله این کوه هاشا گفت است پس فرمود آنحضرت گویا من میبینم بوسه یوسف

تَأَقَّ حُمْرَاءَ عَلَيْهِ جُبَّةٌ صُوفٍ خِطَامُ نَاقَتِهِ خَلْبَةٌ مَا رَأَى بِهِذَا

سوار بر ناقة سرخ بر دوش جبهه پشمین است چهار ناقة او از پوست خرمالو گذرنده باین

الْوَادِي مُلَيَّيَّارًا أَمْسَلًا وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ

وادی تمییه کننده که هیچ می آید رواه مسلم و از ابی هریره رهن مرویت از آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خُوفَ عَلَى دَاوُدَ الْقُرْآنُ فَكَانَ

صلی الله علیه وسلم فرمود سبک گردانیده شد بر داود قرآن تیز بود و تریت پس بود

يَا مُرِيدَ وَابِهِ فَتُسْرَجُ فَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ قَبْلَ أَنْ تُسْرَجَ دَوَابُّهُ

داود که امر میکرد برین کردن چار بایه ای خودش برین کرده میشد پس خواند داود قرآن را و تمام میکرد و از پیشین که برین

وَلَا يَأْكُلُ إِلَّا مِنْ عَمَلِ يَدَيْهِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْهُ

و بخیر خود روزی داود علیه السلام گردانید کار هر دو دست خود که در بانی بود رواه البخاری و هم از وی

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَتْ امْرَأَتَانِ مَعَهُمَا

مرویت از آنحضرت صلی الله علیه وسلم گفت آنحضرت بودند دو زن که بان دو زن

ابْنَاهُمَا جَاءَ الذُّئْبُ فَذَهَبَ بَابْنِ أَحَدِهِمَا فَقَالَتِ

دو پسر آنها بودند پس آمد گرگ پس برد پسر یکی از آن دو زن پس گفت زن دیگر

در این صبح جمعه منتهی
آواز و تفریح از سعادت است

در این صبح جمعه منتهی
آواز و تفریح از سعادت است

در این صبح جمعه منتهی
آواز و تفریح از سعادت است

صَاحِبَتُهَا إِنَّمَا ذَهَبَ بِابْنِكَ وَقَالَتِ الْآخَرَى إِنَّمَا ذَهَبَ بِابْنِكَ

که صاحب آن زن بود نه ده است اگر کسی را گفت زن دیگر نه ده است اگر کسی را پس قضیه

فَتَحَا كَمَتَا إِلَى دَاوُدَ فَقَضَى بِهِ لِكُبْرَى فُخْرَجَتَا عَلَى سُلَيْمَانَ

بروند بر دو بود او پس حکم کرد بان پس بر آن زن که کلان تر بود پس بیرون آمدند و دو زن بر سلیمان

ابْنُ دَاوُدَ فَأَخْبَرَنَاهُ فَقَالَ إِنْ تُؤْنِي يَا لَيْتَكَيْنِ أَشَقُّهُ بَيْنَكُمَا

بن داوود پس خبر دادند سلیمان را پس فرمود سلیمان بیا دیدن زمین کار در دو پاره کنم این پس را

فَقَالَتِ الصُّغْرَى لَا تَقْعَلْ يُرْحَمَكَ اللَّهُ هُوَ أَبْنَاهَا فَقَضَى بِهِ لِلصُّغْرَى

بزرگتر زن خرد دو پاره کن پس رحمت کند ترا خدا تعالی این پس بر پسر زن کلان است پس حکم کرد

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

سلیمان بن پس بر زن خرد را هر متفق علیه و از ابی هریره روایت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا يَنْبَغِي لِعَبْدٍ أَنْ يَقُولَ إِنِّي خَيْرٌ مِنْ يُوسُفَ

علیه وسلم نمیرسد مگر این بده را که بگوید من بهترم از یوسف پیغمبر علیه السلام

ابْنُ مَتَّى مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

متفق علیه و هم از وی روایت کرد آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَ زَكْرِيَّا بَانِحًا رَأَاهُ مُسْلِمًا وَعَنْ

علیه وسلم فرمود بود زکریا علیه السلام چوب تراشی میکرد روایت کرد این حدیث را سلم

أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَمُلْ مِنَ

و از ابو موسی عن نبی صلی الله علیه وسلم روایت فرمود آنحضرت کامل شد

الرِّجَالِ كَثِيرٌ وَلَمْ يَكْمُلْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ

از مردان بسیار و کامل نشدند از زنان مگر مریم دختر عمران

وَأَسِيَّةُ امْرَأَةِ فِرْعَوْنَ وَفَضْلُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ

و آسیه زن فرعون و فضل عایشه بر زنان دیگر مانند فضل

الَّذِي دَعَا عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ

رضیدست براتی طعامها متفق علیه و از ابی ہریرہ رضی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا أَوْلَى النَّاسِ

روایت است گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم من نزدیک ترین مردم ام

بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ فِي الْأُولَى وَالْآخِرَةِ الْأَنْبِيَاءُ إِخْوَةٌ مِنْ

عیسی علیہ السلام در آغاز و انجام و فرمود پیغمبران ہمدردان

عَلَايَةٍ وَأُمَمَاتُهُمْ شَيْءٌ وَدِينُهُمْ وَاحِدٌ وَلَكِنَّ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُ

علانی اندو مداران ایشان مختلف اند و اصل دین ایشان توحید است یکے است و ملت میان ا

نَبِيِّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و میان عیسیٰ و پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم و از ابی ہریرہ رضی روایت است گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ مَا مِنْ بَنِي آدَمَ مَوْلُودٍ إِلَّا أَمْسَرَهُ الشَّيْطَانُ حِينَ يُولَدُ

و سلم نیت هیچ کس از فرزندان آدم طفلی مگر آنکه مس میکند و میخواند او را شیطان هنگامیکه زاید

فَيَسْتَهْلِكُ صَارِخًا مِنْ مَسِّ الشَّيْطَانِ خَيْرَ مَرْيَمَ وَأَبْنَاهَا مُتَّفَقٌ

پس زیاد میکند و میگردد آن طفل از مس شیطان خیر مریم و دینہ زنہ او متفق

عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

علیہ و از ابی موسی رضی گفت شنیدم من آنحضرت را صلی اللہ

بِكَلْبِهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ آدَمَ مِنْ قَبْضَةٍ قَبْضَتَاهَا مِنْ

علیہ وسلم کہ میفرمود و بدرستی کہ خدا تعالی آفرید آدم را از یک مشت کہ گرفت آنرا از

جَمِيعِ الْأَرْضِ فَجَاءَ بَنُو آدَمَ عَلَى قَدَرِ الْأَرْضِ مِنْهُمْ الْأَحْمَرُ

همہ زمین پس آمدند بنی آدم از این جهت بر آندازہ زمین بعضی از ایشان سرخ

وَالْأَبْيَضُ وَالْأَسْوَدُ وَبَيْنَ ذَلِكَ وَالشَّهْلُ وَالْحَزَنُ وَالْخَبِيثُ

و بعضی سفید و بعضی سیاه و بعضی میان آن گندم کونیم بعضی درشت و بعضی پلید

عنه
چنانکہ واداران ایشان را
نمیگوید کہ چنانکہ اگر مقصود از قبضت
همہ زمین است کہ از آن دو عالم است
خلق است پس در شرح این را
مختلف و متعدد اند واداران را
انقدر الیغایر

وَالطَّبِيبُ مَرَّاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ دَاوُدَ دَاوُدَ وَعَنْ

و بعضی بزرگ روایت کرده این حدیث را ترمذی و ابو داود و داود

أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا

لبی هریره روایت کرد گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم هرگاه که

خَلَقَ اللَّهُ أَدَمَ مَسَحَ ظَهْرَهُ فَسَقَطَ مِنْ ظَهْرِهِ كُلُّ نَسَمَةٍ هُوَ خَالِقُهَا

پدید آمد خدا آسمان را مسح کرد پشت او را و هر فرشته که کل را که ببالد پس سر او را از پشت او برآورد که خدا نیامد

مَنْ ذُرِّيَّتِهِمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ وَجَعَلَ بَيْنَ عَيْنَيَّ كُلِّ إِنْسَانٍ مِنْهُمْ

از اولاد آدم تا روز قیامت و گردانید میان دو چشم هر آدمی ازین آدمیان

وَيَبْصُرَانِ نَوْحًا عَرَضَهُمْ عَلَى أَدَمَ فَقَالَ أَيُّ رَبِّ مَنِ هُوَ لَأَنَّ

برقی و لعان از نور پستبر من کرد ایشان را بر آدم پس گفت آدم ای پروردگار من کیستند این

قَالَ ذُرِّيَّتُكَ نَرَى جُلُوسَهُمْ فَأَعْجَبَهُ وَبَيَّضَ مَا بَيْنَ عَيْنَيْهِ

گفتن فرمود حق تعالی اولاد تو پس دید آدم مردگرا از ایشان پس خروش آمد آدم را لعان و درش گسیان و چوتم

قَالَ أَيُّ رَبِّ مَنِ هَذَا قَالَ دَاوُدُ فَقَالَ أَيُّ رَبِّ كَمْ جَعَلْتَ

آن مرد بود و گفت آدم ای آفریدگار من کیست این مرد فرمود حق تعالی دلا دست گفت آدم ای آفریدگار من چندان

عُمُرُهُ قَالَ سِتِّينَ سَنَةً قَالَ أَيُّ رَبِّ نَزِدُهُ مِنْ عُمْرِي أَرْبَعِينَ

گردانید عمر او را شصت سال گفت آدم ای پروردگار من افزون کن مرا از عمر من چهل

سَنَةً قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَلِمَا انْقَضَى عُمْرُ

سال فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس هرگاه که گذشت عمر

أَدَمَ إِلَّا أَرْبَعِينَ جَاءَهُ مَلَكُ الْمَوْتِ فَقَالَ أَدَمُ أَوَلَمْ يَبْقَ

آدم که چهل سال باقی ماند آدم را ملک الموت پس گفت که آیا باقی مانده است

مِنْ عُمْرِي أَرْبَعُونَ سَنَةً قَالَ أَوَلَمْ تُعْطِهَا ابْنُكَ دَاوُدَ

از عمر من چهل سال گفت ملک الموت ما آدم آیدادی تو آن چهل سال را به داود

پدید آمد خدا آسمان را مسح کرد پشت او را و هر فرشته که کل را که ببالد پس سر او را از پشت او برآورد که خدا نیامد

فَخَدَّ اَدَمُ فَحَدَّتْ ذُرِّيَّتُهُ وَلَيْسَ اَدَمُ فَكُلَ مِنَ الشَّجَرِ فَفَنِيَتْ

پس منکر شد آدم علیه السلام پس منکر شد نوح و لاد و اود و فراموش کرد آدم و نوحی خدا را پس خورد از آن پخته و پس فراموش

ذُرِّيَّتُهُ وَخَطَا وَخَطَاتُ ذُرِّيَّتِهِ سَرَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

کردند اولاد او و خطا کرد آدم و خطا کردند ذریت او روایت کرد این حدیث را از ترمذی و روایت است از

أَبِي بَكْرٍ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَإِذَا أَخَذَ بَكَ مِنْ بَنِي

۱. ابی بن کعب رفته در تفسیر قول سبحانه قلے و اذاخذ

اَدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ قَالِ جَعَلَهُمْ آخِزًا وَاجِبًا

الایہ گفت الی کہ فرام آوروق تعالی ایشرازا پس خواست کہ مگرداندا یشان را المناف پس گردانید ایشانرا

تُصَوِّرُهُمْ فَتَكُونُ أَشْرَارًا خَذَ عَلَيْهِمُ الْمَهْدَ

پتھر صورت بخشید ایشان را پس گویا گردانید ایشان را پس سخن کردند ایشان پتھر گرفته بر ایشان عهد

وَالْمِيثَاقَ وَآشَهِدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ

و پیمان را دگواه گردانید بر ذلتهاے ایشان آیاتیم من پروردگار شما گفتند آری

قَالَ إِنِّي أَشْهَدُ عَلَيْكُمْ السَّمَوَاتِ السَّبْعَ وَالْأَرْضَ السَّبْعَ

فرمود پس بدرستی که من گواه میگردانم بر شما هفت آسمان را و گواه میگردانم بر شما هفت زمین را

وَأَشْهَدُ عَلَيْكُمْ أَبَاكُمْ أَدَمَ أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَمَةِ لَمْ نَكُنْ

دگواه بگیرد اتم بر شما پدر شما را که آدم است تا نگویید روز قیامت که دانایمیتیم

بِهَذَا اَعْلَمُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ غَيْرِي وَلَا رَبَّ غَيْرِي وَلَا شَرَّكَوَانِي

با این قضیه بدانید که بدستیکستان اینست که لیت ایچ معبود بحق خرمون و نیست برادر دگار خرمون و شترنگ

شَيْئًا إِلَيَّ سَأَرْسِلَ إِلَيْكُمْ رَسُولًا يَذْكُرُكُمْ وَعَهْدِي مِيثَاقِي

چیز را بدرستی که من قریب است که بفرستم بوی شایسته آن خوراکی را بدو ندهد شمارا عهد مرا و پیمان مرا

وَأَنْزَلْ عَلَيْكُمْ كُتُبِي قَالُوا أَشْهَدُ نَا بِأَنَّكَ رَبُّنَا وَاللَّهُ لَا رَبَّ

فردی که بر خاسته بپای خود که گفتند ایشان که ای دوایم ما بیکه تو بر در دگاران و مجبور مالی نیست به در دگاران

لَنَا غَيْرُكَ وَلَا إِلَهَ لَنَا غَيْرُكَ فَاقْرَأْ بِذَلِكَ وَرُفِعَ عَلَيْهِمْ

ماراجز تو نیست معبود ما را جز تو پس اقرار کردند بآن و برداشته شد برایشان

أَدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ فَرَأَى الْغَنِيَّ وَالْفَقِيرَ وَحَسَنَ

آدم علیه السلام در حالیکه نگاه میکند بجانب ایشان پس دید آدم توانگر را و محتاج را و دید نیکو

الصُّورَةَ وَدُونَ ذَلِكَ فَقَالَ رَبِّ لَوْ لَا سَوَّيْتَ بَيْنَ عِبَادِكَ

صورت را و چنان مختلف را پس گفت آدم ای آفریدگار من چرا براری نگرودی میان ایشان با نیکو و بد

قَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ أَنْ أُشْكِرَ وَرَأَى الْأَنْبِيَاءَ فِيهِمْ مِثْلَ الشَّرَجِ

تو اند فرموده حق تعالی زیرا که من دوست میدارم که شکر کرده بشوم و دید آدم علیه السلام پیغمبران را و میان را و آدم را

عَلَيْهِمُ النُّورُ خُصُّوا بِمِثْقَالِ اخْرَافِي الرِّسَالَةِ وَالنُّبُوَّةِ وَهُوَ قَوْلُهُ

که میناید برایشان روشنی مخصوص گردانیده شده اند پیغمبران به عهد و پیمان دیگر در رسالت و نبوت و آن عهد قول

تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَإِذَا اخْذْنَا مِنْ الْأَنْبِيَاءِ مِنْ مِثْقَاتِهِمْ إِلَى قَوْلِهِ

سبحانه و تعالی است و چون گرفتیم از هر یک از پیغمبران پیمان ایشان را و رسالت و نبوت تا قوله

عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ كَانَ فِي تِلْكَ الْأَمْوَاجِ فَأَنزَلْنَاهُ إِلَى مَرْيَمَ

که عیسی ابن مریم است و عیسی ابن مریم بود در میان آن امواج پس فرستاد او را بسوی مریم

عَلَيْهَا السَّلَامُ مُخَذَّتٌ عَنْ أَبِي أَنَّهُ دَخَلَ مِنْ فَيْتَلَرٍ وَأَوَّاهُ أَحْمَدُ

علیها السلام پس حدیث کرده از ابی که عیسی در آمد و مریم از راه دلمان وی رواد احمد

وَعَنْ ابْنِ الدَّبَلِيِّ مَنْ قَالَ أَتَيْتُ أَبِي ابْنَ كَعْبٍ فَقُلْتُ لَهُ قَدْ وَفَّقَ

در روایت است از ابن دبلیمی که گفت آدم نزد ابی بن کعب پس گفتم من او را تحقیق

فِي نَفْسِي مِنَ الْقَدَرِ فَخَذَّنِي لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُذْهِبَهُ مِنْ قَلْبِي فَقَالَ

که اقتاد و در دل من چیزی شک از قضا و قدر پس مدینه بخوان براشاید که خدا عیبها بر تنک از دل من بگرفت

لَوْ أَنَّ اللَّهَ عَذَّبَ أَهْلَ سَمَوَاتِهِ وَأَهْلَ أَرْضِهِ عَذَابَهُمْ وَهُوَ

اگر بر خیزد آزارت که خدا عذاب میکند بآنها نزارد زمینیان را عذاب میکند و ایشان را و حال آنکه

الانجيل

غَيْرَ ظَالِمٍ لَّهُمْ وَلَوْ رَحِمَهُمُ كَانَتْ رَحْمَتُهُ خَيْرًا لَهُمْ مِنْ

غیر ظالم است مرا ایشان را و اگر رحمت میکرد مرا ایشان را بود رحمت او بهتر مرا ایشان را از

أَعْمَالِهِمْ وَلَوْ أَنْفَقْتَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَا قَبِلَهُ

عملهای ایشان و اگر خرج کنی مانند کوه احد طلا را در راه خدا قبول نمیکند

اللَّهُ مِنْكَ حَتَّى تُؤْمِنَ بِالْقَدْرِ وَتَعْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَكَ لَمْ يَكُنْ

اورا خدا ایستخالی از تو تا آنکه ایمان آرمی بقضا و قدر و تا آنکه بدانی که آنچه رسیده است ترا نبود

لِيُخْطِئَكَ وَ أَنَّ مَا أَخْطَأَكَ لَمْ يَكُنْ لِبُصْبِكَ وَلَوْ مَتَّ عَلَى غَيْرِ

برای آنکه نزد ترا و بدانی که آنچه نزد رسیده است ترا نبود برای آنکه برسد ترا و اگر بمیری بر غیر

هَذَا لَدَخَلْتَ النَّارَ أَخْبَرَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ

این حال بر آنکه در معنی آتش دوزخ را تا آخر حدیث روایت کرد این حدیث را ابو داود و ابن ماجه

مِنْ مَنَاقِبِ مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از مناقب آنحضرت صلی الله علیه و سلم

بَابُ فِي ذِكْرِ حَلِيتِ الشَّرِيفَةِ

باب در بیان حلیه شریف آنحضرت صلی الله علیه و سلم

عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ

از انس رضا روایت گفت انس رضا که آنحضرت صلی الله علیه و سلم نبود

بِالطَّوِيلِ الْبَائِنِ وَلَا بِالْقَصِيرِ وَلَيْسَ بِالْأَبْيَضِ الْأَمْهَقِ وَلَا بِالْأَدَمِ

دراز مفرط و نبود آنحضرت بکوتاه و نبود آنحضرت سفید سخت و نبود آنحضرت مسخت گندمگون

وَلَيْسَ بِالْجَعْدِ الْقَطَطِ وَلَا بِالسَّيْطِ بَعَثَهُ اللَّهُ عَلَى رَأْسِ أَرْبَعِينَ

و نبود آنحضرت جعد قطط و نه سیط برانگیخت خدا تعالی او را بر سر چهل

سَنَةً فَأَقَامَ بِمَكَّةَ عَشْرَ سِنِينَ وَبِالْمَدِينَةِ عَشْرَ سِنِينَ وَتَوَفَّاهُ

سال پس اقامت کرد بمکه مظهر ده سال و در مدینه منوره ده سال و میرانید او را

اللَّهُ عَلَى رَأْسِ سِتِّينَ سَنَةً وَلَيْسَ فِي رَأْسِهِ وَخَلْقَتَهُ عِشْرُونَ

خدا تعالیٰ ابرہما می شمت سال و حالانکہ بنود در سروریش سہارک و مے بست

شَعْرَةٌ بَيْضَاءُ وَفِي رِوَايَةٍ يَصِفُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

موسے سفید و در روایت ابن جینی آمده کہ وصف میکرد انس آنحضرت علیہ السلام را

قَالَ كَانَ رُبْعَةٌ مِنْ قَوْمٍ لَيْسَ بِالطَّوِيلِ وَلَا بِالْقَصِيرِ

گفت بود بر بخت یعنی سیاهه والا چنانکه گفت نه دراز و نه کوتاه

أَزْهَرَ اللَّوْنُ وَقَالَ كَانَ شَعْرُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روشن و درخشنده زندگ گفت بود روی پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم

إِلَى أَصَافِ أَدْنِيهِ وَفِي رِوَايَةٍ بَيْنَ أَدْنِيٍّ وَعَائِقَةٍ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

تاریخ ہائے گوشت و در روایت میان دو گوشت و دو شرمی متفق علیہ

وَفِي رِوَايَةٍ لِلْبُخَارِيِّ قَالَ كَانَ ضَخْمَ الرَّاسِ وَالْقَدَمَيْنِ

و در روایت بخاری گفت بود سطر و پاییا

لَمْ أَرَبَعْدَهُ وَلَا بَقْلَهُ مِثْلَهُ وَكَانَ بَسْطَ الْكَفَّيْنِ وَفِي رِوَايَةٍ

ندیدم بعد از وی و پیش از وی کسی را مانند وی و بود آنحضرت فراج و کش کعبه دست و آمد در پرده

أُخْرَى لَهُ قَالَ كَانَ شَتَّى الْقَدَمَيْنِ وَالْكَفَّيْنِ وَعَنِ الْبِرَاقَةِ

دیگر مزکاری را گفت بود: آنحضرت سبط پر گوش پادشاه و گنبدی دست دروایت است از برای بن

قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَبُوعًا بَعِيدَ

عازب من گفت بود آنحضرت صلی الله علیه و سلم میانه ده قریخ مسافت

مَا يَنْتَظِرُ الْمُنَافِقِينَ إِذْ يُنَادُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَخْرِقُوا لَهُمْ حُلَّةَ

میان دو سلب بودا حضرت راموے کہ میر سید دوزنہ لوش اور ادیم من آنحضرت رادعلہ

حمراء لم أر شيئاً قط أحسن منه متفق عليه وفي رواية

سبح مدیدم من یاج چیرا برز بهتر از حضرت^۲ مصطفی علیه و در روایت

لِسُلَيْمٍ قَالَ مَا رَأَيْتُ مِنْ ذِي لَمَّةٍ أَحْسَنَ فِي حُلَّةٍ حَمْرَاءَ مِنْ

مسلم را گفت ندیدم من هیچ موی داره نیکوتر در حله سرخ از

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَعْرُهُ يَضْرِبُ مَنْكِبَيْهِ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم موی او نزدیک میرسد بدوشهای او

بَعِيدُ مَا بَيْنَ الْمَنْكَبَيْنِ لَيْسَ بِالطَّوِيلِ وَلَا بِالْقَصِيرِ وَعَنْ

دور فراق میان دو شنبه نه طویل قد بود و نه کوتاه و از

سَيِّمَاءِ ابْنِ حَرْبٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

سماک بن حرب مرویت از جابر بن سمرة رواه گفت جابر بود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَلِيعُ الْفَمِ أَشْكَلَ الْعَيْنِ مِنْهُوسُ الْعَقَبَيْنِ قِيلَ

علیه وسلم بزرگ و کشاده دهن و بود آنکه سفیدی چشم او محط بود بر حی کم گوشت پاشنه گفته

لَيْسَ مَا ضَلِيعُ الْفَمِ قَالَ عَظِيمُ الْفَمِ قِيلَ مَا أَشْكَلُ الْعَيْنِ

ترسناک را چه بخت معنی ضلیع الفم گفت عظیم الفم است گفته شد بخت معنی اشکل العین

قَالَ طَوِيلُ شِقِّ الْعَيْنِ قِيلَ مَا مِنْهُوسُ الْعَقَبَيْنِ قَالَ قَلِيلُ لَحْمٍ

گفت معنی او دراز شقاق چشم گفته شد بخت معنی منهوس العقبین گفت کم گوشت

الْعَقِبِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ

پاشنه رواه مسلم و از ابی الطفیل رواه دیدم آنحضرت را

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ أَبْيَضَ مِلْحًا مُقَصِّدًا رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ ثَابِتٍ

صی الله علیه وسلم بود سفید و ملحن میان و در طول و تقر رواه مسلم و روایت از ثابت رواه

قَالَ سُبُلُ النَّاسِ نَحْصَابِي سَوَالُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَمْ يَبْلُغْ

گفت برسد به شدت از انس رواه از خطاب آنحضرت صلی الله علیه وسلم پرسیدت انس برسد به

مَا يَخْضِبُ لَوْ شِئْتَ أَنْ أَعْدَ شَمَطَاتِي فِي الْحَيَّةِ فِي رَأْيَةِ لَوْ شِئْتَ أَنْ أَعْدَ

آنحضرت منم رسیدن فایه خضابان را اگر میخواستم من که بشمارم موهای سفید آنحضرت را در دیده شریف و در پدید این آمده

۱۲۸

۱۲۸

شَمَطَاتٍ كُنَّ فِي رَأْسِهِ فَعَلَتْ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ فِي رَأْيَةِ مُسْلِمٍ قَالَ إِنَّمَا كَانَ

مویهای سفید را که بودند بر سر مبارک وی میگرد و بیشتر هم متفق علیه و در نزد مسلم را گفت نبود

الْبَيَاضُ فِي عَنَقَتِهِ وَفِي الصُّدُغَيْنِ فِي الرِّاسِ نَبْذٌ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ

سفیدی گرد و رویها که زیر لب زیرین بودند گرد و رویهای که در میان چشم و زرد گوشت و دوری چند پرالند بودند و در آن

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَزْهَرَ اللَّوْنِ كَانَ عَرَقُهُ اللَّوْلُؤُ إِذَا مَشَى

آنحضرت صلی الله علیه و سلم روشن رنگ بان گویا که قطره ای خوی او در آید است بجهت صفائی رنگ چون راه میرفت آنحضرت

تَكَفَّأَوْ مَا مَسَمَتْ دِيْلَجَةً وَلَا حَرِيرَةً الْيَنِّ مِنْ كَفِّ رَسُولِ

برسیدانت پا و مس که در من هیچ و میار و نه هیچ حیر را نه از کف دست پیچیده

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا شَمَمْتُ مِنْكَ وَلَا عَنَبٌ رَا طَيْبَ

خدا صلی الله علیه و سلم و نه بویدم من هیچ مشک و نه عنبر را خوشبو تر

مِنْ رَائِحَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

از بوی پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم متفق علیه و از

أَمْرُ سَلِيمٍ أَنَّهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَأْتِيهِمَا فَيَقِيلُ

ام سلیم رضا روایت است بدو سلیک پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم بود که می آمد ام سلیم را و قیلوله

عِنْدَهَا فَتَبْسُطُ نَظْعًا فَيَتَبَسَّلُ عَلَيْهِ وَكَانَ كَثِيرَ الْعَرَقِ وَكَانَتْ

میکرد و نزد وی پس سست و فرش از او کم پس قیلوله میکرد بر آن و بود آنحضرت بسیار خسته پس بود ام سلیم

بِجَمْعِ عَرَقِهِ فَيَتَعَلَّهُ فِي الطَّيْبِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

جمع میکرد خوی آنحضرت را پس میگذاشت بر اندام سلیم عرق آنحضرت را و عطر و خوشبوها پس چون دید آنحضرت صلی الله

وَسَلَّمَ يَا أَمْرُ سَلِيمٍ مَا هَذَا قَالَتْ عَرَقُكَ نَجَعَلُهُ فِي طَيْبِنَا

علیه و سلم فرمود ای ام سلیم چیست این گفت ام سلیم عرق توست میگردانیم آنرا در خوشبوها میگردانیم خود

وَهُوَ مِنْ أَطْيَبِ الطَّيْبِ فِي رَأْيَةِ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ نَرْجُوا

و عرق تو از خوشبو ترین خوشبوهاست و در روایت آمده گفت ام سلیم یا رسول الله اسید و ایریم

بَرَكَتُهُ لِيَصْبِيَا إِنَّا قَالِ أَصَبْتُ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ

برکت عرق زرا از برای خوردن خود گفت آنحضرت خوب کردی متفق علیه و از جابر بن

سَمُرَةَ قَالَ صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةَ الْأَوَّلَى

سمره روایت گفت جابر که از من با آنحضرت صلی الله علیه وسلم نماز پیشین را

ثُمَّ خَرَجَ إِلَى أَهْلِهِ وَخَرَجْتُ مَعَهُ فَاسْتَقْبَلَهُ وَلَدَانِ فَجَعَلَ

پس بیرون آمد آنحضرت از مسجد بسوی الهاشمی و بیرون آمد من نیز با آنحضرت پس پیش آمد آنحضرت را دو

يَمْسُحُ خَدَّيْ أَحَدِهِمْ وَاحِدًا وَاحِدًا وَأَمَّا أَنَا فَمَسَحُ خَدَّيْ

پس گشت آنحضرت که می بالید دست مبارک رخسار می بیکدیگر را و لیکن من مسح کرد آنحضرت رخسار را

فَوَجَدْتُ لِيَدَهُ بَرْدًا أَوْبَرِيحًا كَأَمَّا أَخْرَجَهَا مِنْ جُوزَةِ

پس یافتیم من مردست مبارک او را سردی یا بوسه گویند که بیرون آورد آنحضرت دست را از

عَطَارٍ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ

طیبه عطارد رواه مسلم روایت است از علی بن ابی طالب رضی الله عنه گفت بود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ بِالطَّوِيلِ وَلَا بِالْقَصِيرِ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم نیست دراز و نه کوتاه

ضَخَمَ الرَّاسَ وَاللِّحْيَةَ شَتْنِ الْكَفَّيْنِ وَالْقَدَمَيْنِ مُشْرِبًا حُمْرَةَ

بلکه میانه بود وسط بر مبارک و پیش مبارک و بر گوشت کفهاست دست و پاها آمیخته بسری

ضَخَمَ الْكَرَادِيْسَ طَوِيلَ الْمَسْرَبَةِ إِذَا امْتَشَى تَكْفَأُ تَكْفَأً

سطح بندای استخوان دراز میوید که در میان سینه مشرب بود چون میرفت آنحضرت میل می کرد

كَأَمَّا يَنْحَطُّ مِنْ حَبَبٍ لَمْ أَرِ قَبْلَهُ وَلَا بَعْدَهُ مِثْلَهُ صَلَّى اللَّهُ

گویند که فرو می آید از بلند برایت ندیدم پیش آنحضرت نه بعد از آن مانند آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ مَنْ كَانَ إِذَا وَصَفَ

علیه وسلم روایت کرد این حدیث را ترمذی و از علی رضی الله عنه نیز روایت که بود علی رضی الله عنه و وصف میکرد

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ يَكُنُ بِالْطَّوِيلِ الْمُغَطِّ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمایا کہ اگر طویل ہوتا تو کھنکھاتا

وَلَا بِالْقَصِيرِ الْمُرْتَدِّ وَكَانَ رُبْعَةٌ مِنَ الْقَوْمِ وَلَوْ يَكُنُ

بلکہ کوتاہ نہ ہوتا تو لوٹنے والا اور ایک چوتھوں سے زیادہ لوگوں میں سے ہوتا

بِالْجَعْدِ الْقَطَطِ وَلَا بِالسَّبْطِ كَانَ جَدًّا رَجُلًا وَلَوْ يَكُنُ بِالْمَطْمُومِ وَلَا بِالْمَكْلَمِ

جعد قطط و نہ سبط و بود جعد مہمانہ موسیٰ و بود آنحضرت پر گوشت و فافونہ

وَكَانَ فِي الْوَجْهِ تَدْوِيرٌ أَبْيَضٌ مُشْرِبٌ أَدْعَجُ الْعَيْنَيْنِ هَدْبٌ لِأَشْفَا جِلْدٌ لُثَاثٌ

و بود در صورت تدویر سے نہ بافراط سفید و نہ بکسر سیاه و چشمیں ہڈی و لبوں پر لٹکائی

وَالْكَتِفُ أَجْرُ دُؤْمٍ مُسْرَبَةٌ شَثْنٌ الْكَفَّيْنِ وَالْقَدَمَيْنِ إِذَا مَشَى

استخوان ہڈی و بزرگ کتدیموسے خداوند خط و دراز موسیٰ کہ از سینہ تا مان بود بطن و پر گوشت کفہا می ست

يَتَقَلَعُ كَأَنَّمَا يَمْشِي فِي صَبَبٍ وَإِذَا التَفَتَ التَفَتَ مَعَابَيْنِ

بر سیکند پا پیار کہ گویا کہ فرو می آید از جا بکند بہ بیت چون رو میگردانید بکج و راست

كَتِفَيْهِ خَاتَمُ النَّبُوَّةِ وَهُوَ خَاتَمُ النَّبِيِّينَ أَجْوَدُ النَّاسِ

دسمانہ دو شانہ مہر نبوت بود و کتف کندہ پیغمبران بود سخی ترین مردم بود

صَدْرٌ وَاصِدَقُ النَّاسِ لَهْجَةٌ وَأَلْسِنُهُ عَرِيكَةٌ وَ

از روی سینہ و راست ترین مردم از روی زبان و نرم ترین مردم بود از روی طبیعت

أَكْرَمُهُمْ عَشِيرَةً مَنْ رَأَاهُ بِدَيْهَةٍ مَابَهُ وَمَنْ خَالَطَهُ

و بزرگترین مردم بود از روی قبیلہ کیہ میدید آنحضرت را یکا یک میرسید اورا ہیبت و کیہ اختلاط میداد و محبت

مَعْرِفَةً أَحَبَّهُ يَقُولُ نَاعِيَتْهُ لَمْ أَرْ قَبْلَهُ وَلَا بَعْدَهُ مِثْلَهُ

و محبت میداشت و دوست میداشت اورا نیگوید وصف کنندہ آنحضرت را کہ ندیدیم و نمیدانیم بیش از وی

سَرَّاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ

روایت کرد آن را ترمذی و روایت از جابر رضی اللہ عنہ کہ آنحضرت

عمل احتیاجات انہا یعنی میان
و نشانہ کہ از آن کامل گویند

در سیکند مہمانہ موسیٰ

بزرگترین مردم بود

نہیں کہ آنقدر سخی از سخیان

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ يَسْلُكُ طَرِيقًا فَيَتَّبِعُهُ أَحَدٌ الْأَعْرَفَ

صلی اللہ علیہ وسلم بخیرت را ہے پس چہ روی میکرد اور کسی کو کہ بیش از آنکه کسی را

أَنَّهُ قَدْ سَلَكَهُ مِنْ طَيْبِ عَرْقِهِ أَوْ قَالَ مِنْ رِيحِ عَرْقِهِ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ

بمحقق رفتہ است این راہ از خوشبوی عرق آنحضرت یا گفت راوی بجای من طیب عرق قطم من بوی

وَعَنْ أَبِي عَبْدِ دَاوُدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عَمَّارٍ بْنِ يَاسِرٍ قَالَ قُلْتُ لِلرُّبَيْعِ

در روایت است از ابو عبدیہ بن محمد بن عمار بن یاسر تابعی کہ می گفت کہ گفتم مر ربیع

بَدَنَتْ مُعَوِذُ بْنُ عَفْرَاءَ صَفِيٌّ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بدت معوذ بن عفرار کہ محابیه است صفت کن برای ما آنحضرت را صلی اللہ علیہ وسلم

قَالَتْ يَا بَنِي لَوْ سَرَّيْتَهُ رَأَيْتَ الشَّمْسَ طَالِعَةً رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ

گفت ربیع در وصف جمال آنحضرت ای پسر من اگر میدیدی آنحضرت را دیدی آفتاب برآید

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از جابر بن سمرہ روایت گفت دیدم من آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم را

فِي لَيْلَةٍ أَضْيَافٍ فَجَعَلْتُ أَنْظُرَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

در شب روشن کہ در کتب بود و غبار نباشد کہ چشمهای من بنگاہ میکنم بوی جمال آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ وَرَأَى الْقَمَرَ عَلَيْهِ حُلَّةٌ حُمْرٌ أَوْ فَادَا حُمْرٌ أَحْسَنُ عِنْدِي

و سلم و گاہی می بینم بوی ماه و بالای آنحضرت مہ سرخ بود پس گاہ آنحضرت بیکوترین روشن تر بود نزد من

مِنَ الْقَمَرِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ

از ماہ رواہ ترمذی و دارمی و از ابو ہریرہ روایت گفت

مَا رَأَيْتُ شَيْئًا أَحْسَنَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ

ندیدم من هیچ چیز را بیکوتر از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم گویا

الشَّمْسُ تَخْرُجُ فِي وَجْهِهِ وَمَا رَأَيْتُ أَحَدًا أَسْوَعَ فِي مَشْيِهِ فِي

آفتاب در آن میرفت در روی مبارک دی ندیدم من هیچ کس را تیز تر در راہ رفتن از

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَأَمَّا الْأَرْضُ تُطْوَى لَهُ وَرَأَى

آنحضرت صلی الله علیه وسلم گویا که زمین پیچیده میشد برای آنحضرت و بدرستی که

لِنَجْهْدُ أَنْفُسَنَا وَإِنَّهُ لَغَيْرُ مُكْتَرَبٍ رَوَاهُ الزُّمَذِي وَ عَنْ

در مشقت می انداختیم ذاتهای خود را و آنحضرت بی تعب بطور خود میرفت رواه ترمذی و از

جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ كَانَ فِي سَاقِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

جابر بن سمرة روایت گفت جابر بود در ساقهای آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ حُمُوشَةٌ وَكَانَ لَا يَضَعُكَ إِلَّا تَبَسُّمًا وَكَانَتْ إِذَا انْظُرْتُ

و سلم یک نوع باریکه بود که خنده میکرد مگر بطریق تبسم و بودم من وقتی که نگاه میکردم

إِلَيْهِ قُلْتُ أَكُلُّ الْعَيْنَيْنِ وَلَيْسَ بِأَكْثَلِ رَوَاهُ الزُّمَذِي

بوسه آنحضرت گفتم سر منگند چشمهاست و حال آنکه نزد سر منگند رواه ترمذی

وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابن عباس روایت گفت بود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

أَفْلَحَ السَّيِّئِينَ إِذَا تَكَلَّمَ رُئِيَ كَالثَّوْرِ يُخْرَجُ مِنْ بَيْنِ ثَنَائِيكَ رَوَاهُ

کثاده و دندان پیش چون سخن میکرد آنحضرت دیده میشد مانند تیرگی بین می آمدند دندانهای میشد

الدَّارِمِيُّ وَ عَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

دارمی و از کعب بن مالک روایت گفت کعب بود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ إِذَا سَرَّ اسْتَنَارَ وَجْهُهُ حَتَّى كَانَ وَجْهُهُ قِطْعَةً مِمَّنْ كُنَّا نَقْرُؤُكَ مُشْفِقًا

و سلم وقتی که خوشحال میشد روشن میشد رو که مبارک تا آنکه گویا رو مبارک دی پاره از آهسته بودیم اگر تشایع آنحضرت

بَابُ فِي أَخْلَاقِهِ وَشَمَائِلِهِ

باب در اخلاق آنحضرت از مبرکاتی که در جماعت و تراضع و رحمت و عبادت و خیران

عَنْ أَنَسٍ قَالَ خَدِمْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَ

از انس روایت کردم خدمت کردم آنحضرت صلی الله علیه وسلم را ده

و از ابن عباس روایت گفت جابر بود در ساقهای آنحضرت صلی الله علیه وسلم

سِنِينَ فَمَا قَالَ لِيْ اَيُّ وَلَا لِهْ صَنَعْتَ وَلَا اِلَا صَنَعْتَ مُتَّفَقٌ

سال پس گفت مرا آنحضرت ۲ من و محفت آنحضرت چرا کردی این کار و محفت چرا نکردی این کار متفق

عَلَيْهِ وَعَنْهُ قَالَ كُنْتُ اَمْسِيْ مَعَ رَسُوْلِ اللهِ صَلَّى اللهُ

علیه و هم از دے مرویت گفت بودم میرفتم بہرہ آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ بُرْدٌ نَّجْرَانِيٌّ غَلِيظٌ الْحَاشِيَةُ فَادْرَكَهُ

علیہ وسلم و بر آنحضرت عاید کردی بود خوب بخران کہ موضع است و دست و طبر بگوینا کہ او را

اَعْرَابِيٌّ فَجَبَذُوْهُ بِرِدَائِهِ جَبَذَةً شَدِيْدَةً وَرَجَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ

بادیہ نشینے پر کشید آنحضرت را بجا و ریش کشیدے سخت و باز گشت آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيْ نَحْرِيْ اَعْرَابِيٌّ حَتَّى نَظَرْتُ اِلَى صَفْحَةِ عَاتِقِ رَسُوْلِ اللهِ

علیہ وسلم و پیش آن اعرابی یعنی جان بزد و کشید تا آنکہ نگاہ کردم سن بکرا نہ کردن پیغمبر خدا

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ اَثَرْتُ بِهَا حَاشِيَةَ الْبُرْدِ مِنْ شِدَّةِ

صلی اللہ علیہ وسلم بمحقق تا غیر کرده بود بصفحہ عاتق آنحضرت کنانہ چادر از جهت سختی

جَبَذَتِهِ ثُمَّ قَالَ يَا مُحَمَّدُ مُرْنِيْ مِنْ مَّالِ اللهِ الَّذِيْ عِنْدَكَ

کشیدن اعرابی پستری گفت اعرابی ای محمد امر کن مرا کہ بدینہ مرا از مال خدا کہ نزدیک تراست

فَالْتَفَتَ اِلَيْهِ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ رَضِيَكَ

پس تکریت برے آن اعرابی پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم پستری خندہ کرد

ثُمَّ اَمَرَ لَهُ بِعَطَاءٍ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ مَا سُئِلَ

آنحضرت پستری امر کرد برائے و کے بخشش متفق علیہ و از جابر مرویت گفت جابر رضوا ل کرده

رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا قَطُّ فَقَالَ لَا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم چیزے ہرگز پس گفتہ باشد کہ لا یعنی نہ متفق علیہ

وَعَنْ اَنَسٍ اَنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُوْلَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از انس رضوا مرویت کہ مردے سوال کرد آنحضرت را صلی اللہ علیہ وسلم

روایت آنحضرت را

۱۰ عاتق موضع است
از سبب ۱۱ از فقرات

عَمَّا بَيْنَ جَبَلَيْنِ فَأَعْطَاهُ إِيَّاهُ فَأَتَى قَوْمَهُ فَقَالَ أَيْ قَوْمِ اسْلُمُوا

گویند ان میان دو کوہین اوی آنحضرت اور کہہ سندان پیر آمد آن قوم خود را پس گفت ای قوم مسلمان شوید

فَوَاللَّهِ لَأَنْ مُحَمَّدًا أَلِيْعُطِي عَطَاءَ مَا يَخَافُ الْفَقْرَ وَأَهْلُ مُسْلِمٍ

پس بخدا سوگند میدہم سیکہ محمد ہر آنہ می بخشد بخشے را و نمیترسد فقر را رواہ مسلم

وَعَنْ جَبْرِ بْنِ مُطْعِمٍ بَيْنَمَا هُوَ يَسِيرُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ

و از جبر بن مطعم در آنجا کے آنکہ دے سیر میکرد با پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَقْفَلَهُ مِنْ حُنَيْنٍ فَعَلِقَتْ الْأَعْرَابُ

صلی اللہ علیہ وسلم در وقت بازگشتن از حنین کہ بعد از فتح کہ واقع شد بود پہا چسبیدند بادیشینان عرب

يَسْأَلُونَهُ حَتَّى يَضْطُرُّوهُ إِلَى سُمْرَةٍ فَخَفَّتْ يَدَاؤُهُ فَوَقَفَ

در حالیکہ سراسل میکردند از آنحضرت اسوال را از غنائیم تا آنکہ مضطرب و بیچارہ ساختند آنحضرت بر وی دست خاردار

الْبَيْتِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اعْطُونِي بِرَأْيِي لَوْ كَانَ لِي

آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم پس فرمود بدیدہ مرا داسے مرا اگر دے بود مرا

عَدَدُ هَذِهِ الْعُضْدَةِ نَعَمْ لَقَسْتُهُ بِبَيْنِكُمْ ثُمَّ لَا تَجِدُونِي

بشار این درختان چار ہایہ ہر آنہ بخش میدہم از میان شما پس تہی یافتہ شدہ مرا

بِخَيْلٍ وَلَا كَذُوبًا وَلَا جَبَانًا رَأَاهُ الْبَحَارِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ مَنِ

بخیل کہند ہم آنرا و نہ دروغ گو دے کہ وعدہ کنم و نہ ز ستم و نہ بزدل تر سندنہ در دادن از فقر رواہ بخاری و انس

قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا صَلَّى الْفَدَاةَ

مرویت گفت بود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم چون میگذازد آنحضرت نماز با دعا

جَاءَ خَدَمُ الْمَدِينَةِ بِالنِّبْتِ فِيهَا الْمَاءُ فَيَأْتُونَ بِإِنَاءٍ الْإِغْسِ

در می آوردند خادمان اہل مدینہ اگر نیشہ از غلامان آنندای خود را کہ در آن آب بر دس نمی آوند نیشہ آوند

يَدُهُ فِيهَا فَرُبَّمَا جَاءَهُ بِالْغَدَاةِ الْبَارِدَةِ فَيَغْسِي يَدَهُ فِيهَا

آنحضرت دست خود را در آن آوند آب پس کہ می آمدند آنحضرت را نماز را بعد از سرد دس فرو می برد و خود را در آن آوند

مسلم بخیر بود آن درخت
روای مبارک اورا کہ پیغمبر
بود آنحضرت پس توقف کرد
و سبک میگردد و انید
آن را پادے ایشان
شما در بکت خود را نیشہ
شعاع اللمعات

در می آوردند

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ قَالَ كَانَتْ أُمَةٌ مِنْ إِمَاءِ أَهْلِ الْمَدِينَةِ

رواه مسلم وجم از انس رضی روایت گفت می بود کنیز از کنیزان اهل مدینه

تَاخَذُ بِيَدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَنْطَلِقُ بِهِ حَيْثُ

که میگرفت دست مبارک آنحضرت را صلوات الله علیه و سلم پس می برد آنحضرت هر جا که

شَاءَتْ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْهُ قَالَ لَنْ أَمْرَأَةً عَانَتْ فِي

میخواست روایت کرد انچه حدیث را بخاری و جم از انس رضی روایت گفت که زن ناله بود که در

عَقْلِهَا شَيْءٌ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي إِلَيْكَ حَاجَةً فَقَالَ

خود می چیزی از نقصان بود پس گفت از من ای پیغمبر خدا بدستگاهت بر حاجت پرسید آنحضرت

يَا أُمَّ فَلَانٍ أَنْظِرِي أَيَّ السَّكَاتِ سَدَدْتُ حَتَّى أَقْضِيَ لَكَ حَاجَتَكَ

ای ام فلان! بین هر کدام از کوچه که میخوای تا آنکه ادا کنم بر اے تو حاجت ترا

فَخَلَا مَعَهَا فِي بَعْضِ الطَّرِيقِ حَتَّى فَرَغَتْ مِنْ حَاجَتِهَا رَوَاهُ مُسْلِمٌ

پس تنها شد آنحضرت بان زن در بعضی راهها تا آنکه فارغ شد آن زن از حاجت خود روایت کرد

وَعَنْهُ قَالَ لَوْ يَكُنُّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاحِشًا

و جم از انس رضی روایت گفت بود آنحضرت صلوات الله علیه و سلم محش گوینده

وَلَا لَعَانًا وَلَا سَبًّا بَاكَانَ يَقُولُ عِنْدَ الْعَتَبَةِ مَالَهُ رَبِّ جَبِينُهُ

و نه بود آنحضرت لعن کننده کسی را و نه سب میبرد و نه بود آنحضرت از دشنام کنندگان بود که میگفت نزد عتبه بن

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ

رواه البخاری و از ابی سعید خدری رضی روایت گفت بود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشَدَّ حَيَاءً مِنَ الْعَذْرَاءِ فِي خِذْرِهَا

صلوات الله علیه و سلم سخت تر از زوجه حیاءشتر منای از عذرا که در پرده خود باشد

وَإِذَا رَأَى شَيْئًا يَكْرَهُهُ عَرَفْنَاهُ فِي وَجْهِهِ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ

پس هر چه می دید آنحضرت چیز را ناخوش میداشت می شناسیم آنرا در روی مبارک وی اگر چه از شرم چیزی

چند بار است از این حال آمده: از این روایت را مسلم

و گفت متفق علیه

وَعَنْ عَائِشَةَ نَدَّ قَالَتْ مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وا از عایشہ رضی اللہ عنہا روایت گفت عایشہ ندیدم من آنحضرت را صلی اللہ علیہ وسلم

مُسْتَجْمَعًا قَطُّ ضَاحِكًا حَتَّى أَرَى مِنْهُ لَهَوَاتِهِ وَإِنَّمَا كَانَ

مجمع شدہ ہرگز در حالت خندہ تا آنکہ بینم از ان حضرت کام اورا و نبود آنحضرت مگر آنکہ

يَتَبَسَّمُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْهَا قَالَتْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

تبسم میکرد رواہ بخاری و بہم از عایشہ امرویت کہ بنود آنحضرت صلی اللہ علیہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ يَكُنُ يُسْرُ الْحَدِيثُ كَسَرْدِكُمْ كَانَ يَحْدُثُ

علیہ وسلم کہ بیاہے میگفت سخن را در پے کید بگر چہ آنکہ متبس میکرد و ہرگز خندہ مثل بیاہے گفتن حدیث

حَدِيثًا لَوْ عَدَّهُ الْعَادُّ لَأَخْصَاهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ الْأَسْوَدِ

کہ میگفت سخن را جدا جدا کہ اگرے شمر آنا شمرندہ ہر آید می شمر آنا متفق علیہ وا از اسود روایت

قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ نَدَّ مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

گفت اسود پرسیدم عایشہ رضی اللہ عنہا کہ چہ چیز بود کہ میکرد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

يَصْنَعُ فِي بَيْتِهِ قَالَتْ كَانَ وَيَكُونُ فِي مَهْنَةِ أَهْلِهِ تَعْنِي خِدْمَةَ

درون خانہ گفت عایشہ کہے بود آنحضرت در خدمت اہل خانہ خود

أَهْلِهِ فَإِذَا احْضَرَتِ الصَّلَاةُ خَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

پس چون حاضر میشد وقت نماز بیرون آمد برائے نماز رواہ بخاری

وَعَنْهَا قَالَتْ مَا ضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وہم از عایشہ حدیث رضی اللہ عنہا روایت نہزو آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

شَيْئًا قَطُّ بِمِدَّةٍ وَلَا امْرَأَةً وَلَا خَادِمًا إِلَّا أَنْ يُجَاهِدَ فِي

چیز بیاہرگز بدست خود نہ زن را و نہ خادم را مگر آنکہ کارزار میکرد در

سَبِيلِ اللَّهِ مَا يُبَلِّغُهُ مِنْ شَيْءٍ قَطُّ فَيَتَقَرَّرُ مِنْ صَاحِبِهِ

راہ خدا دیاقتہ نشد آنحضرت چیزے ہرگز پس استقام کشید از صاحب خود

۱۰ لہوات جمع لہات
بفتح لام گزشت پاره کجاست
حق و نہایت دربان است
۱۱ و متفق علیہا
۱۲ مکان ضعیف است

إِلَّا أَنْ يُنْهَكَ شَيْءٌ مِنْ حَاثِرِ اللَّهِ فَيَنْتَقِمَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

مگر آنکه غلبه کرده شود و دور کرده شود چیزی از محارم خدا پس انتقام بیکشید از برای خدا و عذاب دردناک

وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ خَدِمْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از انس را گفت من خدمت کردم من آنحضرت صلی الله علیه وسلم را

وَأَنَا بُنْتُ ثَمَانَ مِائَتَيْنِ خَدِمْتُهُ عَشْرَ سِنِينَ فَمَا لَمْ يَنْهَ

و حال آنکه من بهشت سال بودم خدمت کردم او را ده سال پس نگذاشت که مرا

عَلَى شَيْءٍ قَطُّ ارْتَبِي فِيهِ عَلَى يَدَيَّ فَإِنْ لَمْ يَنْهَ لَأَكُونُ مِنْ

بر هیچ چیزی برگزیده نگذاشت که بر من پس اگر می نگذارد مرا آنکه پسندم از

أَهْلِهِ قَالَ دَعَا فَيَا نَهْ لَوْ قُضِيَ شَيْءٌ كَانَ هَذَا لَفْظُ الْمَصَابِيحِ

اهل خانه آنحضرت میفرمود بگذارد او را زیرا که بد رستی شان اینست اگر قضا کرد و بشود چیزی

وَرَوَى الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ مَعَ تَغْيِيرٍ كَثِيرٍ وَعَنْ أَنَسٍ

در روایت کرده است بیهقی در شعب ایمان با تکیه تغییر در روایت است از انس را

يُحَدِّثُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يَعُودُ الْمَرِيضَ

کردی خبر میداد مصیفات و اخلاق آنحضرت صلی الله علیه وسلم باز پس میگردید

وَيَتَّبِعُ الْجَنَازَةَ وَيُحْيِي دَعْوَةَ الْمَلُوكِ وَيُرْكَبُ الْحِمَارَ لِقَدْ رَأَيْتُهُ

و میرفت پس جنازه و می پزیرفت دعوت علما را و سوار میشد دراز گوش را از جهت تواضع بر آن

يَوْمَ حَبَرٌ عَلَى حِمَارٍ طَامَهُ لَيْفٌ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَابْنُ أَبِي

اورا روز غزوہ خیبر سوار بود بر دراز گوش که ایسان همان آن از پورت فرما بود زیرا که آنرا ابن ماجه

فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ عَائِشَةَ نَحْنُ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ

در شعب ایمان و از عایشه صدیق را روایت گفت عایشه که بود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْصِفُ نَعْلَهُ وَيَخِيطُ ثَوْبَهُ وَيَعْمَلُ فِي

صلی الله علیه وسلم که میدوخت نعل خود را و میدوخت جامه خود را و کار میکرد آنحضرت

در روایت کرده است بیهقی در شعب ایمان با تکیه تغییر در روایت است از انس را
یوم حبر علی حمار طامه لیف رواه ابن ماجه و ابن ابی
فی شعب ایمان و از عایشه صدیق را روایت گفت عایشه که بود آنحضرت
صلی الله علیه وسلم که میدوخت نعل خود را و میدوخت جامه خود را و کار میکرد آنحضرت

بَيْتِهِ كَمَا يَعْمَلُ أَحَدُكُمْ فِي بَيْتِهِ وَقَالَتْ كَانَ بَشَرًا مِّنَ الْبَشَرِ

خانہ خود چنانکہ کار میکند یکے از شما در خانہ خود گفت عایشہؓ بود آنحضرت آدمی زاد از آدمیان

بَقِيَّتِي تَوْبَهُ وَيَجْلِبُ شَاتَهُ وَيَجِدُ نَفْسَهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

بجست قل باقی خود را و می کشید خیر خود و خدمت میکرد ذات شریف خود را رواہ ترمذی

وَعَنْ أَنَسٍ أَنَّهُ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا

و از انسؓ کہ مرویت کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بود آنحضرت چون

صَاحَ الرَّجُلُ لَوْ يَنْزِعُ يَدَهُ مِنْ يَدِهِ حَتَّى يَكُونَ هُوَ الَّذِي

مصحف میگردید را می کشید دست خود را از دست آن مرد تا آنکہ می بود آن مرد کہ

يَنْزِعُ يَدَهُ وَلَا يَصْرِفُ وَجْهَهُ عَنْ وَجْهِهِ حَتَّى يَكُونَ هُوَ الَّذِي

می کشید دست خود را از دست آنحضرت و برنگردانید آنحضرت روی مبارک خود را از روی آن مرد تا آنکہ بود

يَصْرِفُ وَجْهَهُ وَلَوْ يَرِ مَقْدَمًا رُكِبَتْهُ بَيْنَ يَدَيْ جَلِيسٍ لَهُ رَوَاهُ

میگردانید رو خود را از روی کسی کہ دیدہ شد آنحضرت پیش کنندہ زانوهای خود پیش ہم نشین یعنی زانو را

التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ترمذی و ہم از وی مرویت کہ بود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

كَانَ لَا يَدْخُرُ شَيْئًا لِّغَدٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ

کہ نگاه نمیداشت چیزی را برای فردا رواہ ترمذی و از جابر بن سمرہ روایت

قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَوِيلَ الصَّمْتِ رَوَاهُ

گفت جابر کہ بود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ دراز بود خاموشی و حکم نمی کرد مگر بنزد حاجت میگذازد

فِي شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْحَارِثِيِّ قَالَ قَالَ مَا رَأَيْتُ

آزاد در شرح السنۃ و روایت است از عبد اللہ بن حارث بن جزو گفت عبد اللہ ندیدم

أَحَدًا أَكْثَرَ تَبَسُّمًا مِّنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

من هیچ یک را بیشتر از روی لبخند از پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم رواہ ترمذی

پیشین بخند روی چنانکہ حکایت
و جابر بن سمرہ رواہ

وَعَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ يَهُودِيًّا كَانَ يُقَالُ لَهُ فُلَانٌ حَبْرٌ كَانَ لَهُ عَلَى

و از علی رضی الله عنده که یهودی بود گفته میشد مراد را که فلان جبارست بود مراد را بر

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَنَانِيرُ فَقَاضَى النَّبِيَّ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم دینارهای دین پس تقاضا کرد آن یهودی

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ يَا يَهُودِيٌّ مَا عِنْدِي مَا

از وی صلی الله علیه وسلم پس گفت آنحضرت مراد را ای یهودی نیست نزد من چیزی که

أَعْطَيْكَ قَالَ فَإِنِّي لَا أَفَارُقُكَ يَا مُحَمَّدٌ حَتَّى تُعْطِيَنِي فَقَالَ

پس تو مرا گفت یهودی پس بگریستیم من جدا نمیشوم از تو یا محمد تا آنکه میدی مرا پس فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَجْلَسْتُ مَعَكَ فَجَلَسَ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم مرید وی را اکنون چون معاشرت میکنی منی بنشینم آنحضرت بان بود که

مَعَهُ فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الظُّهْرَ وَالْعَصْرَ

گذارد و بعد از نماز صلی الله علیه وسلم نماز ظهر و نماز عصر

وَالْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ الْآخِرَةَ وَالْفِدَاةَ وَكَانَ اصْحَابُ

و نماز مغرب را و نماز عشا و فجر نیز گذارد و بود اصحاب

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَقَدُّونَهُ وَيَتَوَعَّدُونَهُ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم متبرسانندند آن یهودی را و عهد میکردند که ترا

فَفِطْنَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا الَّذِي يَصْنَعُونَ

چنین کنیم و چنان کنیم پس دریافت آنحضرت صلی الله علیه وسلم چه کردید میگردند صحابه با یهودی

بِهِ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ يَهُودِيٌّ يَحْبِسُكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ

از تهدید و وعید پس گفتند صحابه یا رسول الله یهودی حبس کند ترا پس فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنَعَنِي رَبِّي أَنْ أَظْلِمَ مَعَاهِدًا وَغَيْرَ لَهُ

صلی الله علیه وسلم منع کرده است مرا از ظلم کردن می را که عهد بسته است و

عنه
موصوفه دانشمند یهودی و جمیع
اجبار است ۱۲ اشعه اللغات
معاودتی و ستارگان
بشیر ۱۲

۱۲۱۱

فَلَمَّا تَرَ جَلَّ النَّهَارُ قَالَ الْيَهُودِيُّ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ

پس ہنگامیکہ برآمد روز گفت یہودی اشہد ان لا الہ الا اللہ و اشہد

أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ وَشَطْرُ مَا لِي فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمَا وَاللَّهِ مَا فَعَلْتُ

انکہ رسول اللہ و گفت نصف مال من در راہ خداست آگاہ باشستم خدا کہ نکردم

بِكَ الَّذِي فَعَلْتُ بِكَ إِلَّا لَا أَنْظُرُ إِلَى نَعْتِكَ فِي التَّوْرَةِ مُحَمَّدٌ

تو انچہ کردم ترا از درستی و سستی مگر از برای آنکہ میںیم کہے صفت تو کہ در تورات نوشتہ است کہ محمد

ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ مَوْلِدُهُ مَكَّةَ وَمَهَا جَرَّتْهُ بِطَيْبَةٍ وَمُلْكُهُ بِالشَّامِ

پسر عبد اللہ ولادت دے مکہ است و ہجرت دے بدینہ است و ملک او شام است

لَيْسَ يَفْظٌ وَلَا غَلِيظٌ وَلَا سَخَابٌ فِي الْأَسْوَاقِ وَلَا مُتَرَيِّ

نیت درشت خوشے و درشت سخن و نہ فریاد کنندہ در بازار و نہ متصف

بِالْفُحْشِ وَلَا قَوْلُ الْخَنَاءِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّكَ

بفحش و نہ گفتار بیہودہ گوئی سید ہم آئیکہ نیست خدا مگر خدا تعالی و اگر ای سید ہم باینکہ تو

رَسُولُ اللَّهِ وَهَذَا مَا لِي فَأَحْكُمُ فِيهِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ وَكَانَ

پیغمبر خدا ہستے و این مال من است پس حکم کن دروچیزیکہ بنماید ترا خدا تعالی و بدو

الْيَهُودِيُّ كَثِيرٌ مَالٌ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي دَلَائِلِ النُّبُوَّةِ وَعَنْ

آن یہودی سے بسیار مال دار رواہ بیہقی در دلائل النبوة و مرویت از

عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عبد اللہ بن ابی اوفی رضی اللہ عنہ کہتے تھے کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم

يُكْثِرُ الذِّكْرَ وَيُقِلُّ اللَّغْوَ وَيُطِيلُ الصَّلَاةَ وَيَقْصُرُ الْخُطْبَةَ وَلَا

بسیار سیکرد ذکر خدا را کم میکرد بیہودہ گفتن را و دراز میکرد نماز را و کوتاہ میخواند خطبہ را و مختار

يَأْنِفُ أَنْ يَمْشِيَ مَعَ الْأَرْمَلَةِ وَالْمُسْكِينِ فَيَقْضِي لَهُ الْحَاجَةَ

و تمسکینیکہ کردہ بود و ہمراہ یتیم و مسکین ہمیں برادرہ مراد را حاجت

ع
خبر المواقف
شعب الثقات ۱۰۰

رَوَاهُ النَّسَائِيُّ وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي جَهْلٍ قَالَ لِلنَّبِيِّ

رَوَاهُ نَسَائِي و دارمی و از علی کرم الله وجهه روایت کرد ابو جهل لعنه الله علیه

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا لَا نَكْذِبُكَ وَلَكِنْ نَكْذِبُ بِمَا جِئْتَ

۱۱
بجانب

بجانب من علی الله علیه وسلم گفت که اگر او مدعی منیادیم و لکن تکذیب میکنیم چیزی را که آورده تو از انک

يَهْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى فِيهِمْ فَانْتَهَمُوا لَا يَكْذِبُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ

پس فرمود خداوند تعالی در میان ایشان ایستادند پس بدستیکه از آن ترک کذب میکنند و لیکن این ظالمان

بِآيَاتِ اللَّهِ مُتَحَدِّثُونَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَائِشَةَ نَحْنُ قَالَتْ

بِآيَاتِ اللَّهِ مُتَحَدِّثُونَ رَوَاهُ تِرْمِذِي و از عایشه صدیقہ من روایت است گفت ما

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَائِشَةُ لَوْ شِئْتُ لَسَارَتْ

که فرموده آنحضرت صلی الله علیه وسلم ای عایشه اگر من میخواهم از خدا بر آید همراه میروند

مَعَهُ مَالُ الذَّهَبِ جَاءَنِي مَلِكٌ وَأَنَّ حُجْرَتَهُ لَتَسَاوَى لَلْكُفَّةِ

با من که بهای زر آمد فرشته و بدستش جاسی بند از او می آید برابر بود کوبه در بند می

فَقَالَ إِنَّ رَبَّكَ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ وَيَقُولُ إِنَّ شَيْئًا نَبِيًّا عَبْدًا

پس گفت آن فرشته که پروردگار تو بخواند بر تو سلام و میگوید اگر میخواهی باشی پیغمبر بنده

وَأَنَّ شَيْئًا نَبِيًّا مَلِكًا فَظَوَّرْتُ إِلَى جِبْرِئِيلَ فَأَشَارَ إِلَيَّ

و اگر میخواهی باشی پیغمبر یا پادشاه پس نگاه کردم من بجانب جبرئیل پس اشارت کرد جبرئیل بوی

أَنْ تَوَاضَعَ نَفْسَكَ وَفِي رِوَايَةٍ ابْنُ عَبَّاسٍ فَالتَفَتَ رَسُولُ اللَّهِ

من که فرزند نفس خود را و در روایت ابن عباس روایت کرده پس برگشته برگشت پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى جِبْرِئِيلَ كَأَلْتَشِيرُ لَهُ فَأَشَارَ جِبْرِئِيلُ بِيَدِهِ

صلی الله علیه وسلم بوی جبرئیل مانند مشیر کند مرا و اشارت جبرئیل بدست خود

أَنْ تَوَاضَعَ فَقُلْتُ نَبِيًّا عَبْدًا قَالَتْ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

که کردند خود را پس گفتم من میباشم پیغمبر بنده نه پادشاه گفت عایشه همراه بود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ ذَلِكَ لَا يَأْكُلُ مِنْكُمْ يَقُولُ أَكُلْ كَمَا يَأْكُلُ

علیہ وسلم بعد از آن طعام نمیخورد علیہ زنتہ میفرمود کہ میخورم چنانکہ میخورد

الْعَبْدُ وَاجْلِسْ كَمَا يَجْلِسُ الْعَبْدُ رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْ

بنده درمے نشینم چنانکہ می نشیند بنده رواہ فی شرح السنۃ و عن

أَنَسٍ مَا مَسِسْتُ بِكَفِّ الْإِنِّ مِنْ كَفِّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

انس رضا گفت نہ ہوں دم من بیچ کف دست نرم اذکف آنحضرت صلے اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا وَجَدْتُ رَائِحَةً أَطْيَبَ مِنْ رَائِحَةِ رَسُولِ اللَّهِ

علیہ وسلم و نیافتہم بوی خوش بوی ترا نہ بوی خوش آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصَحْبَتُهُ عَشْرَ سِنِينَ فَمَا قَالَ لِي لِشَيْءٍ

صلی اللہ علیہ وسلم و صحبت داشتم با او ده سال پس نفرمود بر من بیچ چیز یا

لَوْ صَنَعْتُ كَذَا وَكَذَا أَوْ لَا صَنَعْتُ كَذَا وَكَذَا أَجَامِعُ كِبِيرًا

کہ چرا کردی تو چنین و چنین و نگفت کہ چرا نکردی تو چنین و چنان از جامع کبیر

وَعَنْهُ نَفَقَالَ صَحِبْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و ہم از وی مرویست گفت صحبت داشتم من با آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

عَشْرَ سِنِينَ وَشَمِمْتُ الْعِطْرَ كُلَّهُ فَلَمْ أَشْمِ نَكْمَتَهُ أَطْيَبَ

ده سال و شدم بوی عطر ہر چیز پس نشدم بوی خوش آنحضرت کہ خوشبوتر باشد

مِنْ نَكْمَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ

از خوشبوتری آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم و بود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا لَقِيَ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَامَ

صلی اللہ علیہ وسلم چون ملاقات میکرد آنحضرت مرا کیے از اہل ان آنحضرت کبرے ایستاد

مَعَهُ قَامَ مَعَهُ فَلَمْ يَنْصَرِفْ حَتَّى يَكُونَ الرَّجُلُ هُوَ الَّذِي

بہحضرت می ایستاد آنحضرت بوی پس باز نمی گشت آنحضرت تا آنکہ بسعد آن مرد کہ

مُتَكَبِّرًا عَلَى وَسَادَةٍ مِّنْ أَدَمٍ حَتَّى هَالِفٌ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

تکبیر زود بر بالین از چرم که پیشت آن پوست خرا بود عمر رض میگوید گفتسم یا رسول الله

أَدْعُ اللَّهَ فَلْيُوسِّعْ عَلَيَّ أَمَّتِكَ فَإِنَّ الرُّومَ قَدْ وَشَّعَ عَلَيْهِمْ

دعا کن خدا را تا فراخ گردد خدا تعالی از تنق ما بر است تو زیرا که قوم فارس درم تحقیق فراخی کرده است بر این

وَهُمْ لَا يَعْبُدُونَ اللَّهَ فَقَالَ أَوْ فِي هَذَا أَنْتَ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ

و حال آنکه ایشان پرستش میکنند خدا را پس فرمود آنحضرت آیا طلب میکنی تو وسعت طرد در دنیا ای پسر خطاب

أُولَئِكَ قَوْمٌ جُمِلَتْ لَهُمْ طَيِّبَاتُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي رِوَايَةٍ

آنها گروهی اند که طایبات آنها در دنیا و آخرت جمع شده است ایشان خوشبختی ایشان در زندگانی دنیا و در دیگر دایه

أَمَّا تَرْضَى أَنْ تَكُونَ لَهُمُ الدُّنْيَا وَلَنَا الْآخِرَةُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

آری که آید از من نیستی که باشد مرا ایشان دنیا و ما آخرت متفق علی

وَعَنْ أَنَسٍ أَنَّهُ مَشَى إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْبُرُ

و از انس روایت کرد که او به نزد آنحضرت علیه السلام میبرد و خبر

شَعْبَرًا وَاهَالَةً سَنَخَةً وَلَقَدْ رَهَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و پیه گردانیده غیر یافته و هرگز به تحقیق گرو نهاده آنحضرت علیه السلام

دِينَارًا بِالْمَدِينَةِ عِنْدَ يَهُودِيٍّ وَآخَذَ مِنْهُ شَعِيرًا لِأَهْلِهِ

نزد سبیه که عهد او را در مدینه و گرفت از آن چیز را برای اهل و عیال خود

وَلَقَدْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَا أَهْتَى بِعِنْدِ الْحَمْدِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

راوی میگوید که شنیدم انس را گفت که نگفتم آنحضرت شب گمرو نزد اهل بیت محمد صلی الله علیه

وَسَلَّمَ صَاعٌ بُرٍّ وَلَا صَاعٌ حَبٍّ وَإِنَّ عِنْدَهُ تِسْعَ نِسْوَةٍ

و سلم پانزده گندم و نه پیاز و نه دیگر و حال آنکه تحقیق نزد آنحضرت نه زن بود

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

رواه بخاری و از انس روایت کرد گفت فرمود رسول خدا صلی الله

سنخه و اهالة
و فتح فارجه و سبب
ول كس بسبب
بند از مرقاة ۵۰

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَدْ أَخَفْتُ فِي اللَّهِ وَمَا خَافُ أَحَدًا وَلَقَدْ أُوزِيتُ

علیه وسلم بمحقق ترسانیه شده ام و حال آنکه ترسانیده شد هیچ کس را نیست و هر آنکه بمحقق این امر شده ام

فِي اللَّهِ وَمَا يُؤْذِي أَحَدًا وَلَقَدْ أَتَتْ عَلَى ثَلَاثُونَ مِنْ بَنِي لَيْلَةٍ

در دین خدا و این که او را ترسانیده شد هیچ کس را نیست و بمحقق آمد بر من سی شب

وَيَوْمَ وَمَا لِي وَلِبِلَالٍ طَعَامٌ يَا كُلُّهُ ذُو كَيْدٍ الْإِسْثِيَّ يُوَارِيهِ

و یوم و ما لی و لبیلال طعام یا کله ذو کید الایستی یواریه

و روز و مستقال و حال آنکه نیست و بود مرا در ملال را خوردن کبر خور و از او دوری پس چو نه بگریز

إِبْرَاهِيمَ لَمْ يَرَوْاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ مَعْنَى هَذَا الْحَدِيثِ

که پنهان میگردد از ابراهیم بلال رواه ترمذی و گفت ترمذی و مصداق این حدیث

حِينَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَارِبًا مِنْ مَكَّةَ

در هنگامی که بود که بگریختن از مکه پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم گریخته از مکه

وَمَعَهُ بِلَالٌ أَمَّا كَانَ مَعَ بِلَالٍ مِنَ الطَّعَامِ مَا يَحْمِلُهُ تَحْتَ

و بود با محض بلال نبود همراه بلال از جنس خوردن مگر آن قدر که بر می داشت در زیر

إِبْرَاهِيمَ وَعَنْ أَبِي طَلْحَةَ قَالَ شَكَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

براهیم و از ابوطحطه رض گفت شکایت کردیم مابوسه آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْجُوعَ فَرَفَعْنَا عَنْ بَطُونِنَا عَنْ حَجَرٍ حَجَرٍ فَرَفَعْنَا

علیه وسلم گرسنگی را پس برداشتم و کن دیم از غله های خود را بپای هر کدام سنگی از سینه خود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَطْنِهِ عَنْ حَجَرَيْنِ سَرَوَاهُ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم از سینه خود دو سنگ روایت کرد

التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا قَالَتْ كَانَ

این حدیث را ترمذی و از عایشه رض روایت است گفت که بود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُجِبُهُ مِنَ الدُّنْيَا ثَلَاثَةٌ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم که خوش می آمد و از دنیا سه چیز

نشان ده نموده که در این حدیث است

الطَّعَامُ وَالشَّاءُ وَالْحَلِيبُ فَاصَابَ اثْنَيْنِ وَلَمْ يُصِبْ وَاحِدًا

یعنی خود نے زمان و مہی خوش پس یافت آنحضرتؐ و وہ چیز را دنیا فت یک چیز را

أَصَابَ النِّسَاءَ وَالطِّيبَ وَلَمْ يُصِبِ الطَّعَامَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ

یافت زنان را و بوی خوش را و نیافت خوردنی را روایت کرد آنرا احمد قاز

عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُغْفَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ

عبداللہ بن مغفل مرویت کھنت عبد اللہ کہ آدم مردے بسوے آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنِّي أُحِبُّكَ فَقَالَ أَنْظِرْ مَا تَقُولُ

صلی اللہ علیہ وسلم پس گفت آنروز آنحضرت را بدوستی من دو دو سیدام ترا پس فرمود آنحضرت بشارت

فَقَالَ وَاللَّهِ إِنِّي لَأُحِبُّكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قَالَ إِنْ كُنْتَ صَادِقًا

در میگوئی که گفت: آنچه خود را گویند دوستی من و دوستدارم ترا سه گز گفت این سخن را از همدا کفایت آگوستی قزای مرد

فَاعِدِلْ لِلْفَقْرِ تَجْفَأَ الْفَقْرُ أَسْرَعُ إِلَى مَنْ يُجِبُّنِي مِنَ السَّيْلِ

و درین دعوای حق بسیار بود و در آن فقره بر آنکه گفتار و محرم بر آنکه فقره شتاب تر رسیده که در وقت رسیدن از راه

إِلَى مُتَمِّهَاءُ سِرَاةِ التَّوَمِذِيِّ وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى

بکامے کہ نہایت رسیدن و است رواہ ترمذی و از انس رضی اللہ تعالیٰ عنہ

عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُمَّ أَحْيِنِي

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود خداوند از نذ و دارها

مُسْكِينًا وَآمَنْتَنِي مُسْكِينًا وَاحْشُرْنِي فِي زُمْرَةِ الْمَاكِينَ

مکین و بران مرا مکین و برانز ما در گروه مسکنان

فَقَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا لَمَّا سَأَلَ اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ

پس پیسید فایضه صدقه رضی اللہ تعالیٰ عنہا برای جیہ معلوم بارسول اللہ صلی اللہ

عَلَيْكَ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّهُمْ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَغْنِيَاءِهِمْ

علیک وسلم این را فرمود در جواب عایشه رفیق زرا که ایشان میخفتند او را بگویند: صد آمدن است پیش از

۱۰۰
تجارت بکبر و کرم
لا حیکه به بلند بر آسمان
نقد جفا تا از دهن دشمن روان
باشند چنانکه زهر سرور باد آن
عبرت آن باشد آشفته لعلها

بِأَرْبَعِينَ خَوِيفًا عَائِشَةُ لَا تُدْرِي الْمَسْكِينَ وَلَوْ بَقِيَ ثَمَرُهُ

چهل سال ای عایشه برکردن مسکین را چیرے نہ دادہ اگرچہ بقیہ خرما باشد

يَا عَائِشَةُ احْبِي الْمَسَاكِينَ وَقَرِّبِيهِمْ فَإِنَّ اللَّهَ يَقَرِّبُكَ يَوْمَ

ای عایشه دوست دار بہ مسکینان را و نزدیک کرد ان کو انہا را زیرا کہ خدا ی تعالیٰ نزدیک گرداند ترا بخود تو

الْقِيَمَةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ أَبِي حَتْمٍ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ

قیامت روایت کرد این حدیث را ترمذی و ابن ابی حاتم و شیخ شعب ایمان و از

ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

ابن عباس رضی اللہ عنہ مرویت گفت سر رسول اللہ صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ أَطْلَقَتْ فِي الْجَنَّةِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءَ وَ

و سلم نگریتم در بہشت پس دیدم بیشتر اہل آن را فقرا و

أَطْلَقَتْ فِي النَّارِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا النِّسَاءَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

نگریتم در آتش دوزخ پس دیدم بیشتر اہل آزار زنان متفق علیہ

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ يَأْتِي عَلَيْنَا الشَّهْرُ

و از عایشہ رضی اللہ عنہا مرویت گفت عایشہ رضی اللہ عنہا ما اہل بیت ہمیشہ خدا کو می آمد ہما

مَا نُوقِدُ فِيهِ نَارًا إِلَّا مَا هُوَ الْمَرْوُ الْمَاءُ إِلَّا أَنْ يُوتَى

و میگذشت ماہ تمام نمی افروختیم در ہما آتش کہ بدان چغیرہ بنجیم از طعام گفت بنو طعام ما کمر خرا و آب کما و در وقت

بِالْحَيْمِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا شَبِعَ الْ

گوشت بارہ متفق علیہ و ہم از عایشہ مدیونہ رضی اللہ عنہا کہ گفت سیرت اہل بیت

مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَيْنِ مِنْ خُبْزِ الْإِوَاجِدِ هُمَا

محمد صلی اللہ علیہ وسلم دو روز از نان گندم کمر آنکہ دو سکہ از ان

تَمَرٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهَا قَالَتْ تَوَفَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

دو روز طعام این ترمذی و در روز دیگر ان متفق علیہست و ہم از عایشہ مدیونہ رضی اللہ عنہا کہ وفات یافتہ ہمیشہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا شَهِدْنَا مِنْ الْأَسْوَ دَيْنَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

علیه وسلم و سیرت شریفہ از دو سیاح کہ مراد از ان خبر ما و آب است متفق علیہ است و روایت است

الْثُّمَّانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ السَّمُ فِي طَعَامٍ وَشَرَابٍ

از ثمان بن بشیر رضی اللہ عنہ گفت یعنی بایاران خود آیا نیستید شما در خوردن و نوشیدن

مَا لَكُمْ لَقَدْ رَأَيْتُ نَبِيَّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا يَجِدُ

کہ کہ سچ بکنید ہر نزع کہ میخواید ہر آنیہ تحقیق دیدم و غیر شمارا صلے اللہ علیہ وسلم و حال

مَنْ الدَّقِيلُ مَا يَكُلُ لَبْطَنَهُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ الْأَحَادِيثُ الْأَرْبَعَةُ

نمی یافت از خرمای و کج شکم آن قدر کہ بکند شکم مبارک اورا و سیرت شریفہ از چار حدیث

فِي سَابِ الْأَطْعَمَةِ لِلْمَشْكُوتِ

در باب اطعمہ مشکات شریف است

بَابُ الْبَعَثِ وَبَدْءِ الْوَسِيَّةِ

باب در بیان بعثت و ابتدای نزول وحی

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ

بر آنیہ نعمت فرمودان داد خدا بر مؤمنان الحکام کہ فرستاد در میان ایشان پیغمبرے از

أَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ

قوم ایشان میخواند بر ایشان آیاتہای خود و پاک میزد ایشان از آدمی آموزد ایشان را

الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ

کتاب و حکمت و ہر آنیہ ایشان بودند پیش ازین در گمراہی

مُذِينَ وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكِلَهُ اللَّهُ إِلَٰهًا وَحِيًّا أَوْ مِنْ

ظاہر و نشانہ مرادی را کہ سخن گوید بآن خدا مگر وحی باز

وَرَأَى حُجَّابًا وَيُرْسِلُ رَسُولًا فَيُوحِي بِأَذْنِهِ مَا يَشَاءُ

پس دید پرده را و فرستاد فرستادہ را پس وحی کند بر ستوری او آنچه خواهد

عہ و ہر کس
سہ و ہر کس

إِنَّهُ عَلَىٰ حِكْمِهِ ۖ وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا

برستم او برترست حکم کننده و یحیی و می فرستادیم بر او تو قرآن از فرمان ما

مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ

نبودی که دریا بی چیست قرآن و نه ایمان و لیکن گردانیدیم

نُورًا أَنهْدِي بِهِ مَن نَّشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ

اودار روشنی راه نمایم بدان هر که خواهم از بندگان خویش و دیگر تو سر راه منی را بگردان

مُسْتَقِيمٍ ۚ وَكَذَٰلِكَ أَفْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا نَّاعْرِضُكَ لِتَنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ

راست و یحیی و می گردیم سو تو قرآن را تازی نمایم کنی اهل مکه را

وَمَن حَوْلَهَا وَتُنذِرَ يَوْمَ الْجُمُعِ لَا رَيْبَ فِيهِ فَمَنِ زَلَّ فِي الْجَنَّةِ فَمِنْ نُّقُورٍ

و دیگر که گردا گرد او بیند و می کنی از روز جمعیت شک عدان گروهی در بهشت و گروهی

فِي السَّعِيرِ ۚ وَعَنْ عَائِشَةَ نَهَىٰ قَالَتْ أَوَّلُ مَا بَدَأَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

در روز خ روایت است از عایشه نه گفت نخست چیزیکه آغاز کرد به محضت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْوَحْيِ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ فِي الْمَوْمِ فَكَانَ لَا يَرَىٰ

علیه وسلم از وحی ویدن راست بود در خواب پس بود آنحضرت که نمیدید

رُؤْيَا الْأَجْدَاءِ ثُمَّ لَقِيَ الصُّبْحَ تَوَحُّبًا إِلَيْهِ الْخَلَاءُ وَكَانَ

بسیج خوابی که آنکه می آید تا دل آن خواب تند سفید در صبح بستر دست گردانیده شد بری آنحضرت

يَخْلُو بِغَارٍ حَرَمٍ ۚ فَيَتَحَنَّنُ فِيهِ ۖ هُوَ التَّعَبُّدُ لِلْبَيْتِ ذَوَاتِ الْعَدَدِ

آنحضرت که خلوت میداشت در غار که حرا پس عبادت میکرد و در آن غار و عبادت میکرد و بعد از آن

قَبْلَ أَنْ يَنْزِعَ إِلَىٰ أَهْلِهِ وَيَتَزَوَّدُ لِدَلِكِ ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَىٰ خَدِجَةَ

پیش از آنکه باز گردد و برمی آید برای آن پسر برای آمدن بر او خدیجه را

فَيَتَزَوَّدُ لِيَلْهَاهَا حَتَّىٰ جَاءَ الْحَيُّ وَهُوَ فِي غَارٍ حَرَمٍ فَأَجَاءَهُ الْمَلَكُ

پس نوش بر می آید برای ماندن آن بیایان آنکه آمدن حقینی و حق حال آنکه آنحضرت و از آن پس آمد آنحضرت و فرمود

جمله روایات
در تفسیر این آیه
در کتاب
تفسیر
الطبرانی
در معجم
کبیر
ج ۱
ص ۱۲۷

در تفسیر این آیه

فَقَالَ اقْرَأْ فَقَالَ فَقُلْتُ مَا أَنَا بِقَارِئٍ قَالَ فَاخْذَنِي فَغَطَّيْنِي
 بِكِلْتَا فَرْشَتَيْ بَخْوَانٍ بِيَسْتَمُ مِنْ خَوَانِدُو بِي تَوَاصَلُوا بِي كَلَّتْ أَخْفَضْتُ بِكِلْتَا فَرْشَتَيْ بَخْوَانٍ بِيَسْتَمُ مِنْ خَوَانِدُو بِي تَوَاصَلُوا بِي كَلَّتْ أَخْفَضْتُ
 حَتَّى بَلَغَ مِنِّي الْجُحْدُ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ اقْرَأْ فَقُلْتُ مَا أَنَا بِقَارِئٍ
 تَوَاصَلُوا بِي كَلَّتْ أَخْفَضْتُ بِكِلْتَا فَرْشَتَيْ بَخْوَانٍ بِيَسْتَمُ مِنْ خَوَانِدُو بِي تَوَاصَلُوا بِي كَلَّتْ أَخْفَضْتُ
 فَاخْذَنِي فَغَطَّيْنِي الثَّانِيَةَ حَتَّى بَلَغَ مِنِّي الْجُحْدُ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ
 بِكِلْتَا فَرْشَتَيْ بَخْوَانٍ بِيَسْتَمُ مِنْ خَوَانِدُو بِي تَوَاصَلُوا بِي كَلَّتْ أَخْفَضْتُ بِكِلْتَا فَرْشَتَيْ بَخْوَانٍ بِيَسْتَمُ مِنْ خَوَانِدُو بِي تَوَاصَلُوا بِي كَلَّتْ أَخْفَضْتُ
 اقْرَأْ فَقُلْتُ مَا أَنَا بِقَارِئٍ قَالَ فَاخْذَنِي فَغَطَّيْنِي الثَّالِثَةَ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ اقْرَأْ
 بِخَوَانٍ بِيَسْتَمُ مِنْ خَوَانِدُو بِي كَلَّتْ أَخْفَضْتُ بِكِلْتَا فَرْشَتَيْ بَخْوَانٍ بِيَسْتَمُ مِنْ خَوَانِدُو بِي تَوَاصَلُوا بِي كَلَّتْ أَخْفَضْتُ
 يَا سَمَّ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ
 بِنَامٍ وَكَارِئٍ سِيدٍ أَوْهَامَتِ بِيَدَاكَ أَدْنَى مَا أَرْجُونَ لَبِئْسَ مَا كَرَّمُ لَوْ جِئْتَنِ بِدُكَّانٍ لَوْ كَرَّمُ تَوَدَّرْتُ زَائِمَةً أَنْ يَرُدَّ دُكَّانِي
 عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ فَجَمَعَ بِيَهُمْ هَؤُلَاءِ لِلَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخْفُ
 قَلِيمٌ كَرِهُوا أَنْ يَهْتَمُّ أَمُوتَ مَرُومٍ رَأَيْتُ مَا يَكُونُ لِقَدِّهِ خَوْفُ النَّاسِ وَرَأَيْتُ لَيْسَ كُنْتُ بَيْنَ كَلِمَاتٍ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ
 وَوَأَنَّهُ فَدْخَلَ خَدِيجَةً فَقَالَ صَلُّوا فِي صَلَاتِي قُلُوبُهُ حَتَّى ذَهَبَ عَنِ الرَّوْعِ فَقَالَ
 وَلَيْسَ بِي شَيْءٌ مِمَّا تَقُولُونَ بَرِيدٌ كَلَّمْتُكُمْ بِشَيْءٍ أَعْلَمُ بِهِ شَيْءًا مِنْكُمْ بَرِيدٌ كَلَّمْتُكُمْ بِشَيْءٍ أَعْلَمُ بِهِ شَيْءًا مِنْكُمْ بَرِيدٌ كَلَّمْتُكُمْ بِشَيْءٍ أَعْلَمُ بِهِ شَيْءًا مِنْكُمْ
 لَخَدِيجَةُ وَأَخْبَرَهَا الْخَبْرَ لَقَدْ خَشِيتُ عَلَى نَفْسِي فَقَالَتْ
 مَرْضِيكَ رَاوِ مَا نَيْدُ مَرْضِيكَ رَاضِيًا بِكَ كَرِهْتُ أَنْ يَكُونَ خَدِيجَةُ مِنْ بَيْتِ خَدِيجَةَ
 خَدِيجَةُ كَلَّا وَاللَّهِ مَا يُخْزِيكَ اللَّهُ أَبَدًا إِنَّكَ لَتَصِلُ الرَّحِمَ
 خَدِيجَةُ يَحْسِنُ كَوْنُهُ بَدِيعُ اللَّهِ خَدِيجَةُ كَلَّا وَاللَّهِ مَا يُخْزِيكَ اللَّهُ أَبَدًا إِنَّكَ لَتَصِلُ الرَّحِمَ
 وَتَصْدُقُ الْحَدِيثَ وَتَحْمِلُ الْكُلَّ وَتَكْسِبُ الْمَعْدُومَ وَتَقْرَأُ
 وَرَأَيْتُ لَيْسَ بِي شَيْءٌ مِمَّا تَقُولُونَ بَرِيدٌ كَلَّمْتُكُمْ بِشَيْءٍ أَعْلَمُ بِهِ شَيْءًا مِنْكُمْ بَرِيدٌ كَلَّمْتُكُمْ بِشَيْءٍ أَعْلَمُ بِهِ شَيْءًا مِنْكُمْ بَرِيدٌ كَلَّمْتُكُمْ بِشَيْءٍ أَعْلَمُ بِهِ شَيْءًا مِنْكُمْ
 الضَّيْفَ وَتُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ فَانْطَلَقْتُ بِهِ خَدِيجَةُ حَتَّى
 جَمَانٍ رَاوِ مَا نَيْدُ مَرْضِيكَ رَاضِيًا بِكَ كَرِهْتُ أَنْ يَكُونَ خَدِيجَةُ مِنْ بَيْتِ خَدِيجَةَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ع
 گویا معدوم از نفاست
 از هاشمی سید

أَتَتْ بِهِ وَرَقَةَ بْنُ نَوْفَلٍ بْنُ عَمْرِو خَدِيجَةَ وَكَانَ أَمْرًا تَنْصَرَّ

آمد و آنحضرت را نزد ورق بن نوفل بن عم خدیجہ و بود مردی که نصرانے شده بود

فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ يَكْتُبُ الْكِتَابَ الْعِبْرَانِيَّ فَيَكْتُبُ مِنْهُ لَاجِيلٍ

در جاهلیت و بود که کتب کرده بود کتابت عبرانی را پس اجمیل را

بِالْعِبْرَانِيَّةِ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكْتُبَ وَكَانَ شَيْخًا كَبِيرًا وَقَدْ عَمِيَ

بزبان عبرانی ترجمه میکرد آنقدر که خواست خدا تعالی که بزرگید و بود مردی پیر شده و اعمی گشته

فَقَالَتْ لَهُ خَدِيجَةُ يَا ابْنَ عَمٍّ يَا سَمْعَ بْنَ أَخِيكَ فَقَالَ لَهُ وَرَقَةُ

پس خدیجہ گفت مرد در قرای ای پسر عم من شنو از برادر زاده خود پس گفت مرا آنحضرت را در

يَا ابْنَ أَخِي مَاذَا تَرَى فَأَخْبَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ای برادر زاده من چه چیز می بینی پس خبر داد ورق را پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

خَبَرًا مَرَأَى فَقَالَ لَهُ وَرَقَةُ هَذَا النَّامُوسُ الَّذِي نَزَّلَ اللَّهُ

خبر چیزے کہ می دید پس گفت ورقہمرا آنحضرت را کہ این ناموس فرشتہ ایت کہ فرستاد خدا تعالی

عَلَى مُوسَى يَا لَيْتَنِي فِيهَا مَذْعَا يَا لَيْتَنِي أَكُونُ حَيًّا إِذْ يُخْرِجُكَ

بر موسی علیه السلام ای کاش شکے می بودم من در وقت نبوت تو جوان کاش شکے میباشتم زنده و فتیکه بیرون می آرند ترا

تَوْمَكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْخُرُجْتَ هُمُ

تو من تو پس گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم آیا بیرون آرند گان من اند

قَالَ نَعَمْ لَمَّا رَأَى رَجُلٌ قَطْمًا مِثْلَ مَا جِئْتَ بِهِ الْأَعْمَى

ایشان گفت ورقہ آری بیرون خواهند کرد ترا و اینا در هیچ مردی هرگز انداخته آرد و تو آمدی و من دانستم

وَأَنْ يُدِيرَ كُنِيَ يَوْمَكَ أَنْصُرَكَ فَصَرَ أَمْرًا ثُمَّ لَوِ يَنْشَبُ

و اگر دریا بدرار و ز تو یاری میدهم ترا یاری داد و نه سخت پست و رنگ نکرد و در تکه که میرانید

وَرَقَةُ أَنْ تَوَفِّي وَفَتَرَ الْوَحْيَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ جَابِرٍ

بعد از آنکه وحی بر آنحضرت آمد و نبوت تاهیت شد فتور پذیرفت و وحی دانز پهلے آمدن ملاقات و رواه بخاری

ع
نسخه از دستخط و ۱۲
قدس سرایه جوان ۱۲

أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَدِّثُ عَنْ فَتْرَةٍ
 روایت کردی شنیدم آنحضرت را صلی الله علیه وسلم که حکایت میکرد از فترت
 الْوَحْيِ قَبِيلَنَا أَنَا أَمْسِنِي سَمِعْتُ صَوْتًا مِنَ السَّمَاءِ فَرَفَعْتُ بَصَوِي
 وحی فرمود پس در آنجا که من میروم شنیدم آواز سے از آسمان پس برداشتم بیانی خود را
 فَإِذَا الْمَلَكُ الَّذِي جَاءَنِي بِحِوَارٍ قَاعِدٌ عَلَى كُرْسِيِّ بَيْنَ السَّمَاءِ
 پس آنگاه فرشته که آمده بود بکوه حرا نشسته است بر تختی میان آسمان
 وَالْأَرْضِ كَجُمُنْتُ مِنْهُ رُعبًا حَتَّى هَوَيْتُ إِلَى الْأَرْضِ فُجِعْتُ
 بر زمین پس ترسانیده شدم من از وی ترسانیدم تا آنکه اقدام من بر زمین پس احم
 أَهْلِي فَقُلْتُ زَمِّلُونِي زَمِّلُونِي فَرَمَلُونِي فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى
 من اهل خانه خود را پس مگر گفتم بجایم پیچید مرا پس پیچیدند مرا پس ز در فرستاد خدا که قمار
 لَهَايْهَا الْمَذْيَرُ قُمْ فَأَنْذِرْهُ وَمَا بَكَ لَكَ كَيْدُهُ وَتِيَابَكَ فَطَهَّرُوا السُّجْرَ
 ای مرد بجایم پیچیده بر زمین پس دعوت کن و طلق را بترسان و پروردگار خود را بزرگ دان و با جماعت خود را
 فَاجْهَرْهُ ثُمَّ حَمِيَ الْوَحْيُ وَتَتَابَعَ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ
 پس ترک کن مراد شرکت بهتر گم شد وحی دوبار ای آمدن گرفت متفق علیه و از ابن عباس
 قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِرَبْعَيْنِ سَنَةٍ فَمَكَتْ بِمَكَّةَ ثَلَاثَ عَشَرَ
 روایت است که فرستاده شد پیغمبر خدا در چهل سالگی پس در مکه که مکه سیزده
 سَنَةٍ يُوحَى إِلَيْهِ ثُمَّ أُمِرَ بِالْهَجْرَةِ فَمَازَ عَشْرَ مِائَةٍ وَمَاتَ
 سال در مکه ای فرستاده شد به وحی و در این مدت پسر که کرده بر آمدن از مکه بدین پس هجرت کرد سال و در مکه بود
 وَهُوَ ابْنُ ثَلَاثٍ وَسِتِّينَ سَنَةٍ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ
 و حال آنکه در شصت و سی سال بد متفق علیه و روایت است از انس رضی الله عنه
 قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ ابْنُ ثَلَاثٍ وَسِتِّينَ وَ
 قبض شد آنحضرت صلی الله علیه وسلم و سی و سه شصت و سی سال بود و

أَبُو بَكْرٍ وَهُوَ ابْنُ ثَلَاثٍ وَسِتِّينَ وَعُمَرُ وَهُوَ ابْنُ ثَلَاثٍ وَسِتِّينَ

نبض کرده شد البكره و دو نیز شصت و سیاه بود و قبض کرده شد عمر دی نیز شصت و سیاه بود

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عَائِشَةَ أَنَّ الْحَارِثَ بْنَ هِشَامٍ

روایت کرد این حدیث را مسلم و از غایب مدنی و روایت است که حارث بن هشام

سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

پرسید بخیر خدا را صلی اللہ علیہ وسلم پس پرسید

كَيْفَ يَا تَيْبُكَ الْوَحْيُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

چگونه می آید ترا وحی ای رسول خدا پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

جِيَانَا يَا بُنَيَّ مِثْلَ صَلَاحَةِ الْجَرَسِ وَهُوَ أَشَدُّ عَلَيَّ

گاه گاه می آید مرا مانند آواز جرس که فلین دارد و این قسم و حی سخت ترین آن بود و من

فَيَقِصُّمُ عَنِّي وَقَدْ دُعِيتُ عَنْهُ مَا قَالَ وَاحِبًا نَأْتِمُنُّ إِلَى الْمَلِكِ

پس مطلع میشد از من و حال آنکه تحقیق یاد در قلم از ان خیر بود که گفت فرشته و گاهی فرشته بصورت

رَجُلًا فَيَكَلِّمُنِي فَأَعْيِي مَا يَقُولُ قَالَتْ هَيْبَةُ وَلَقَدْ رَأَيْتَنِي يَنْزِلُ

مردے مسئلہ بتو دہائی میں سپریم کورٹ میں ملید از من پس یاد سیر قسم من چیز کہ ملیفت لغت عالمی

عَلَيْهِ الْوَحْيُ فِي الْيَوْمِ الشَّدِيدِ الْبَرْدِ فَيَقْصِمُ عَنْهُ وَأَنْ جَمِينَهُ

بران حضرت وحی در روزیکه سخنش بید سر دے وی پس منقطع شد وحی از وی و حال آنکه به رستمان

لِيَتَفَصَّدَ عَرَقًا مُتَّفِقًا عَلَيْهِ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ

واری میریخت حوسه را استغنی علیہ و ارعبد اللہ بن سعود رحم مرویت گفت محمد

بَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسِيْرُ عِنْدَ الْكُفَّةِ وَجَمَعَ
دُرَاهِمًا أَكْثَفَتْ صَلَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَكُلُّ نَازِكٍ فَرَزَتْ خَالِيَةً لَهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ

در امامت علیہ السلام سے امام میرزا درویش خان علیہ السلام کا حال

فریسی می مجالیم اذ قال قائل ایتلو یقوم الی جزیر فلان
از قریش در مجلسها خود بودند ناگاه گفت گوئند که کدام یکی از شما است در دو سورتی که گفته شد

[illegible]

فَعَمِدُ إِلَى فَرْثِهَا وَدَمِهَا وَسَلَاةِ ثَوْبِهَا حَتَّى إِذَا سَجَدَ وَضَعَهُ

پس کھنڈ آگس ہوی کر گین دی و بوی گون و و بوی پستے کر درو کچہ پیش پر نیت دہدا کھنڈ دانا آگس

بَيْنَ كَيْفِيَّتِهِ فَأَنْبَثَ أَشْقَامُ فَلَمَّا سَجَدَ وَضَعَهُ بَيْنَ كَيْفِيَّتِهِ وَثَبَتْ

سیک پر دشانہ دی پس برقاہ کھنڈ ترین ایشان پس نکا سیکہ سی و کرد کھنڈ نہدا آزا میان پروشانہ دی و بر جانہ

النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاجِدًا أَفْضَحَ كَوَاحِشِي مَالِ بَعْضِهِمْ عَلَى

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم سجدہ کنندہ پس خندیدند بر شکران تا آنکہ میل کردند بعضی از ایشان

بَعْضٍ مِنَ الضُّحَى فَانْطَلَقَ مُنْطَلِقُ إِلَى فَاطِمَةَ فَأَقْبَلَتْ تُسْعَى وَثَبَتْ

بہوئی بعضی از خندہ پس نیت روندہ بوی فاطمہ زہرا و جگر پیش آندا فاطمہ لایکہ مید دید و جا ماند

النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاجِدًا حَتَّى الْقَتَّةُ عَنْهُ وَأَقْبَلَتْ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم سجدہ کنندہ تا آنکہ انداخت آزا از بالای آنحضرت و روئے آورد

عَلَيْكُمْ وَتَسَبَّحْتُمْ فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّلَاةَ

فاطمہ زہرا بران بد بختان دعا لیکہ دشنام میکند ایشان را پس چون تمام کرد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

قَالَ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِقُرَيْشٍ ثَلَاثًا فَكَانَ إِذَا عَادَ عَادَ ثَلَاثًا وَإِذَا

گفت خداوند بر تو باد کہ بگیری قریش را بار بار کہ این دعا را بگوید آنحضرت چون دعا میکرد میخواند و بار بار

سَأَلَ سَأَلَ ثَلَاثًا اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِعَمْرِ بْنِ هِشَامٍ وَعُتْبَةَ بْنِ

و چون سوال میکرد سوال میکرد بار خداوند بر تو باد کہ بگیری عمار بن ہشام را کہ بلی جلیل و عتبہ بن

مَرْبُوعَةٍ وَشَيْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَالْوَلِيدَ بْنَ عُتْبَةَ وَأُمَيَّةَ بْنَ خَلْفٍ

ربیعہ و شیبہ بن ربیعہ و ولید بن عتبہ و امیہ بن خلف

وَعُقْبَةَ بْنَ أَبِي مَعِيْطٍ وَعُمَارَةَ بْنَ الْوَلِيدِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَوْلًا لِلَّهِ

و عقبہ بن ابی معیط و عمارہ بن ولید گفت عبد اللہ بن سعود پس بخدا گویند

لَقَدْ رَأَيْتُهُمْ صَرَخُوا يَوْمَ بَدْرٍ ثُمَّ سَجُّوا إِلَى الْقَلْبِ قَلْبُ بَدْرٍ

ہر اینہو بچہ حق دیدم ایشان را بر زمین افتادہ روز بدر پستتر کشیدند بوی چاہ کہ در بدر است

ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَتَّبِعْ أَصْحَابَ الْقَلْبِ
 پسر فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم در پی دستارده شده این جماعت را که در جاه اغداختن
 لَعْنَةُ مُتَّفِقٍ عَلَيْهِ وَعَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ أَتَى
 لعنت متفق علیه و از عائشه مدینه رضه مرویت بدستی عائشه گفت یا رسول اللہ آیا آمده

عَلَيْكَ يَوْمَ كَانَ أَشَدَّ مِنْ يَوْمٍ أَحَدٌ فَقَالَ لَقَدْ لَقِيتُ مِنْ قَوْمِكَ
 بر تو روزیکه بود سخت تر از روز احد پس گفت آنحضرت هر آینه بمحقق دیدم از قوم تو
 وَكَانَ أَشَدَّ مَا لَقِيتُ مِنْهُمْ يَوْمَ الْعَقَبَةِ إِذْ عَرَضْتُ لِنَفْسِي عَلَى
 آنچه دیدم و بود سخت ترین آنچه دیدم ازین روز عقبه و متکی عرض کردم نفس خود را بر
 ابْنِ عَبْدِ يَلِيلَ بْنِ كَلَالٍ فَلَمْ يُجِبْنِي إِلَى مَا أَرَدْتُ فَانْطَلَقْتُ
 ابن عبید یا بیل بن کلال پس پاسخ نداد مرا! آنچه خواستم پس رفتم

وَأَنَا مَلْهُومٌ عَلَى وَحْشِي فَلَمْ أَسْتَفِقْ إِلَّا بَقَرِ الثَّعَالِبِ فَرَفَعْتُ
 و حال آنکه اندوه مند بودم بر روی خویش بهوش نیادم مگر بمشقه که نام وی قرن ثعالب است پس برداشتم
 رَأْسِي فَإِذَا أَنَا بِسَحَابَةٍ قَدْ أَظْلَمَتْ نِيَّ فَظَنَنْتُ فَإِذَا فِيهَا جَبْرِئِيلُ
 سر خود را پس نگاه من مقرون با بری ام که تحقیق سایه گرفته آید نگاه کردم پس نگاه دران ابر جبرئیل است
 فَادَّأَيْتُ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ قَدْ سَمِعَ قَوْلَ قَوْمِكَ وَمَا رَدُّوا عَلَيْكَ
 پس آواز داد مرا جبرئیل پس گفت بدستی خدا تحقیق شنید سخن قوم ترا و شنید آنچه رد کردند بر تو

وَقَدْ بَعَثَ إِلَيْكَ مَلَكُ الْجَبَالِ لِتَأْمُرَهُ بِمَا شِئْتَ فِيهِمْ
 و تحقیق فرستاده است بر تو فرشته که بهما را تا بفرمائی تو آن فرشته را بخیرگیست ای تو در قوم خود
 قَالَ فَادَّأَيْتُ مَلَكُ الْجَبَالِ فَسَلَّمَ عَلَيَّ ثُمَّ قَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّ
 گفت آنحضرت پس روانه داد مرا فرشته که بهما پس سلام کرد بر من پس گفت درشته ای محمد بدستی
 اللَّهُ قَدْ سَمِعَ قَوْلَ قَوْمِكَ وَأَنَا مَلِكُ الْجَبَالِ وَقَدْ بَعَثَنِي
 خدا تعالی بمحقق شنید سخن قوم ترا و من فرشته که بهما ام و تحقیق فرستاده است مرا

رَبُّكَ إِلَيْكَ لِيَأْمُرَنِي بِأَمْرِكَ إِن شِئْتَ أَنْ أَطِيقَ عَلَيْهِمْ

پدر و کار تو بسوی تو، آگهی تو ما را بر خود آگهی تو که بر هم زخم برایشان

الْأَخْشَبِينَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَلْ أَتْرَجُوا

ہر دو کوہ کہ اختبین اند پس فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم لیخو اہم طاک ایشان کہ با اہم

أَنْ يُخْرِجَ اللَّهُ مِنْ أَصْدَائِهِمْ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ وَحْدَهُ لَا يُشْرِكُ

کہ یہ دون آرد خدا تعالیٰ از پشت تہائی ان کسانے را کہ ہر ستمند خدا را تنہا و مشرک بنماید

بِهِ شَيْئًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

بوسے چیز یا مستفق علیہ و روایت است از انس رضی اللہ عنہ کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَثُرَتْ رُبَاعِيَّتُهُ يَوْمَ أُحُدٍ وَشَجَّ فِي رَأْسِهِ

عظیم و شگفتہ شدیکی از چهار فواید آن که آنهارا را بایست که روز احد داشته کرده شد در مس مبارک که

فَجَعَلَ يَسَلُّ الدَّمَ وَيَقُولُ كَيْفَ يُفْلِحُ قَوْمٌ شَجَّوْا أَرَاسَ نَبِيِّهِمْ

پس گشت آنحضرت کو کس میکند خون را از خود و ملکیت که چگونه رستگار شوند اگر دیکر کسی که شکستند سر به غیر خود را

وَكَسِّرُوا رَبَّاعِيَّتَهُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

دشمنند دندانِ اورا را مرد

بَابُ عَلَامَاتِ النَّبُوَّةِ

باب در بیان نشانیهای نبوت

عَمَّ الْفُتُوحَ لَكَ صَدْرَكَ وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي

آپ کا وہ نکر دم براے تو سنہ تراویاد کن چون گفت عیسیٰ پسر مریم ای بنی

اِسْرَائِيْلَ اِنِّي رَسُوْلُ اللهِ اِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ

امریٹل ہر آئینہ من ہیغیر خدایم بسوے شما اور دارنده آنچه پیش دست من است

مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرَ رَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ

از تو ریت و بشارت دهنده به پیغمبر که بیاید بعد از من نام او احمد است

فَلَمَّا جَاءَهُ هُوَ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ

پس چون آمد پیش ایشان با معجزات بینه‌ها این سحریت ظاهر روایت است از انس رضی الله عنه که

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَاهُ جَبْرِئِيلُ وَهُوَ يَلْعَبُ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم آمد اورا جبرئیل رحال آنکه آنحضرت بازی میکرد

مَعَ الْغُلَامَانِ فَأَمَدَهُ فَصَرَ عُنُقَهُ فَشَقَّ عَنْ قَلْبِهِ فَاسْتَفْرَجَ مِنْهُ

آورد از طفل و

با کودکان پس گرفت جبرئیل آنحضرت را پس بنیادخت اورا بر زمین پس شکافت دل اورا برین

عَلَقَةً فَقَالَ هَذَا حَظُّ الشَّيْطَانِ مِنْكَ تَوَغَّسَكَ فِي طَبَقَتِ

خون بسته پس گفت جبرئیل که این نصیب شیطان است از تو پست‌تر شدت دل اورا در آوردند

مِنْ ذَهَبٍ بِمَاءٍ زَمْزَمٍ تَوَلَّاهُ وَأَعَادَهُ فِي مَكَانِهِ وَجَاءَ

از طلا آب زمزم پست‌تر سچید و دوخت دل اورا و باز نهاد اورا در جایی خود و آمدند

لِلْعُلَمَانِ يَسْعَوْنَ إِلَى أُمِّهِ يَعْنِي طَيْرَهُ فَقَالُوا إِنْ مُحَمَّدٌ أَقْدُ قَتِلَ

تجسس کردند از

آن کودکان که بگریه او بودند و آن دوان نزد آمد آنحضرت یعنی پندایه که آنحضرت را که شیر میداد پس گفتند آن کودکان که

فَاسْتَقْبَلُوهُ وَهُوَ مُنْتَقِعُ اللَّوْنِ قَالَ أَنَسُ فَكُنْتُ أَسْرَى

پس پیش آمد مردم آنحضرت را و حال آنکه آنحضرت متغیر رنگ است گفت انس بودم من که میدیدم

أَنَّهُ الْخَيْطُ فِي صَدْرِهِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ

از دوخته در سینه آنحضرت روایت که این حدیث مسلم و از جابر بن

سَمُرَةَ مَعْقَالٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِي

سمره رضی الله عنه گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدستی بر این

لَا عَرَفُ حَجْرًا أَمْكَةً كَانَ يُسَلِّوْ عَلَى قَبْلِي أَنْ أُبْعَثَ رَأَيْتُ

نیستم سنگی را که در گه است بود که هم میگردد بر من پیش از آن که بعثت شدم بدستی

لَا عَرَفُهُ الْآنَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَنَسٍ مَعْقَالٍ إِنَّ

أَهْلَ مَكَّةَ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُرِيَهُمْ

اہل مکہ طلبیدند از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ بنماید ایشان را

آيَةً فَأَرَاهُمُ الْقَمَرَ شَقِيْبَيْنِ حَتَّى رَأَوْا حِرَاءَ بَيْنَهُمَا مُتَّفِقًا

مہجہ پس نمود ایشان را دو پارہ بشارت آفتاب تا آنکہ دیدند کہ وہ حیرا میان آن دو پارہ را ہر دو کرد آواز

عَلَيْهِ وَعَنْ عَدِيٍّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ بَيْنَا أَنَا وَعِنْدَ النَّبِيِّ

و از عدی بن حاتم رضی مرویت گفت در آنجا ای آنکہ من بودم نزد آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ آتَاهُ رَجُلٌ فَشَكَرَ إِلَيْهِ الْفَاقَةَ

صلی اللہ علیہ وسلم نگاہ آمد اور اوردے پس لکھ کر دیا نزد ہوسے آنحضرت فاقد را

ثُمَّ آتَاهُ الْآخَرُ فَشَكَرَ إِلَيْهِ قَطْعَ السِّبْطِ فَقَالَ يَا عَدِيُّ

پس آند آنحضرت را مردی دیگر پہنچ کر دہوسے و راہ زنی را کہ واقع میشود در بلادین گفت آنحضرت

هَذَا رَأَيْتُ الْحَيْرَةَ فَإِنْ طَالَتْ بِكَ حَيَوَةٌ فَلَتَرَيْنِ

آما دیدی تو حیرہ را پس اگر دراز گردد تو جزو زندگانے پس ہر آئینہ ہمینی تو

الْقَلْبَيْنِ تَرْتَحِلُ مِنَ الْحَيْرَةِ حَتَّى تَطُوفَ بِالْكَعْبَةِ لَا خَافُ

زن نشنہ در ہودج را کہ کوچ میکند از حیرہ اطواف کند کعبہ در مالیکہ نمیشد

أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ وَلَئِنْ طَالَتْ بِكَ حَيَوَةٌ لَتَفْتَحَنَّ كُنُوزُ

بہج کیے را مگر خدا را و ہر آئینہ اگر دراز شود تو جزو زندگانے ہمینی کہ کشادہ میشود گنجھائے

كِسْرِي وَلَئِنْ طَالَتْ بِكَ حَيَوَةٌ لَتَرَيْنِ الرَّجُلَ يُخْرِجُ

سر ہر آئینہ اگر دراز گردد تو حیات ہر آئینہ ہمینی مردے را کہ بیرون آرد

مِائِكَةً مِنْ ذَهَبٍ أَوْ فِضَّةٍ يَطْلُبُ مِنْ يَقْبَلُهُ فَلَا يَجِدُ

پہرہی گدست خود را از زریا سیم سیموید کہے را از فخر کہ قبول کند آن را پس نمی یابد

أَمْ دَا يَقْبَلُهُ مِنْهُ وَلَيَلْقَيْنِ اللَّهَ أَحَدُكُمْ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَلَيْسَ

بہج کیے را کہ قبول کند آنرا و ہر آئینہ ہمیشگی آید خدا را کیے از شمار دوزخیہ پیش آید و حال آنکہ

عنه
نما نیہ بینت فیہ فیہ
فانہ

نما نیہ

ای عدی

نما نیہ

بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ تَرْجَمَانٌ يُتَرَجِّمُ لَهُ فَيَقُولَنَّ الرَّابِعَةُ إِلَيْكَ

میان و میان خدا یکدیگر بیان کند برای وی پس هر آینه میگوید خدا بفرستادم بر سر تو

رَسُولًا فَيُفْلِحُكَ فَيَقُولُ بَلَى فَيَقُولُ اللَّهُ أُعْطِيَكَ مَا لَوْ أَفْضَلُ

پیغمبر را که برساند ترا پس میگوید بنده آرسے فرستادمی پس میگوید خدا چیزی که بخواهی بفرستد مرا میفرستد و تو فایز خواهی

عَلَيْكَ فَيَقُولُ بَلَى فَيَنْظُرُ عَنْ يَمِينِهِ فَلَا يَرَى إِلَّا جَهَنَّمَ وَ

بر تو و در زرق پس میگوید بنده آرسے کردی فعل بر من پس نگاه میکند بجا نبست خود پس نمی بیند که در حق

يَنْظُرُ عَنْ يَسَارِهِ فَلَا يَرَى إِلَّا جَهَنَّمَ اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ رِشِقْ

و می بیند بجا نبست خود پس نمی بیند که در زرق بر همین تندی آتش در زرق را اگر چه بنصفت

تَمْرَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فِي كَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ قَالَ عِدِّيَ فَرَأَيْتُ الطَّعْمِيْنَ

خرما باشد که یکدیگر بنیاد حق قرار می دهند پس سخن خوب نرم کر با نکل گوید که خوشحال گرد و بدان گفت عدی پس ندیدیم

تَرْتَحِلُ مِنَ الْحَيْرَةِ حَتَّى تَطُوفَ بِالْكَعْبَةِ لَا تَخَافُ إِلَّا اللَّهَ

که کوچ میگرد از حیره تا آنکه طواف کند کعبه را بترسد مگر خدا را

وَ كُنْتُ فِيمَنْ أَفْتَلَحَ كُنُوزُ كِشْرَى بْنِ هُرْمُزٍ وَلَكِنْ طَلَتْ بِكُمْ

و بودم من در میان کسانی که فایز شدند گنجهای کسر پس هرگز من نترسیدم و او هر آینه اگر دراز کرد

حَبِيبُهُ لَنَزَوْنُ مَا قَالَ النَّبِيُّ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

زندگانی هر آینه می بینیم چیزی که گفته است آنحضرت که گفتم ای ابوالقاسم است صلی الله علیه و سلم

يُخْرِجُ مِلًّا كَهْمِهِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ خَبَابِ بْنِ الْأَرْتَمِ

که بیرون می آرد و بیم و زرد را و میگوید که را قبول کند روایت کرد بخاری و روایت است از خباب بن ارت

قَالَ شَكُونَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُتَوَسِّدٌ

گفت خواب شکوه کردیم ابو موسی علیه السلام و حال آنکه آنحضرت بر زیر سر نهاده

بُرْدَةً فِي طَلْلِ الْكَعْبَةِ وَقَدْ لَقِينَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ شِدَّةً فَقُلْنَا

پوشیده را در سایه کعبه و حال آنکه محققان یا قسیم از مشرکان سختی پس گفتیم

آن سبک ۱۲

الَا تَدْعُوا اللَّهَ فَقَدْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ وَجْهَهُ وَقَالَ كَانَ الرَّجُلُ فِيمَنْ
 آید عاقلینی خدا را بر این کاران چنین شست آنحضرت و حال آنکه سرخ شده بود و بیک و دو فرمود بود و بر زبان
 كَانَ قَبْلَكُمْ يُجْفَرُ لَهُ فِي الْأَرْضِ فَيُجْعَلُ فِيهِ فَيُجَاءُ بِمِنْشَارٍ
 بود پیش از شما که کشته میشد برای آن مرد و زمین که گردانیده میشد در آن پس آورده میشد آره
 فَيُوضَعُ فَوْقَ رَأْسِهِ فَيُشَقُّ بِأَثْنَيْنِ فَيَايُصَدُّهُ ذَلِكَ عَنْ
 پس نهاده میشد آره بالای سر و پس شکافته میشد دو پارچه باز میشد آن مرد را آن عذاب از
 دِينِهِ وَيُمِشَطُ بِأَمْشَاطِ الْحَدِيدِ مَا دُونَ لَحْمِهِ مِنْ عَظْمٍ وَ
 دین و دستان کرده میشد و بر سرش نهاده میشد چوبه که گوشت است از استخوان و
 عَصَبٌ مَا يَصُدُّهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ وَاللَّهُ لَيَقْتُنَّ هَذَا الْأَمْرُ
 عصب و باز نمیداشت او را آن عذاب کردن از دین و بخدا سرگشته هر چه تمام و کمال میرسد این دین
 حَتَّى يَسِيرَ الرَّكَبُ مِنْ صَنْعَاءَ إِلَى حَضْرَمَوْتَ لَا يَخَافُ
 تا آنکه میرسد سوار از صناعه تا حضرموت در حالیکه نیت میسر آن سوار بچکس را
 إِلَّا اللَّهُ أَوَ الَّذِي ثَبَّ عَلَى عُنُقِهِ وَلَكَيْتُمْ تَسْتَعْجِلُونَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ
 مگر خدا را یا میرسد گرگ را بر گوشت خندان خود و لیکن شما استعجالی میمائید روایت کرد از ابی بکار
 وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَفْيَانَ بْنُ حَرْبٍ مِنْ
 و از ابن عباس روایت کرد گفت ابن عباس حدیث کرد مرا ابوسفیان بن حرب حدیثی که رسیده است از
 فِيهِ إِلَى فِي قَالَ انْطَلَقْتُ فِي الْمَدَّةِ الَّتِي كَانَتْ بَيْنِي وَبَيْنَ
 دین و من و من گفت بفرقتیم در مدتی که بود میان من و میان
 رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَبَيْنَا أَنَا بِالشَّامِ
 آنحضرت مرا دیدم صلح حدیبیه است صلی الله علیه و سلم گفت پس در امتی ای آنکه من بیک شام آمدم
 إِذْ جِيءَ بِكِتَابٍ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى هِرَقْلَ
 نگاه آمد کتاب آنحضرت صلی الله علیه و سلم بجانب هر قل

ع
 سبک ای هوزم و سبک ای هوز
 سبک ای هوز و سبک ای هوز
 دفعه ای هوز و سبک ای هوز
 سبک ای هوز و سبک ای هوز
 دفعه ای هوز و سبک ای هوز
 سبک ای هوز و سبک ای هوز
 دفعه ای هوز و سبک ای هوز

قَالَ وَكَانَ دَحِيَّةُ الْكَلْبِيِّ جَاءَ بِهِ فَدَفَعَهُ إِلَى عَظِيمٍ بَصْرِيٍّ

گفت و دهد و حیکلی آورده بود آن کتاب را پس طایفه آن کتاب را بکلان و مقدم بصری

فَدَفَعَهُ عَظِيمُ بَصْرِيٍّ إِلَى هِرَقْلٍ فَقَالَ هِرَقْلُ هَلْ هُمَا أَحَدٌ

پس رسانید آنرا عظیم بصری که از اعظم امرای هرقل است بصری هرقل پس گفت هرقل آیا هست اینجا یکی

مِنْ قَوْمِ هَذَا الرَّجُلِ الَّذِي يُعْمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ قَالُوا نَعَمْ فَدَعَيْتُ

از قوم این مرد که دعوی میکند که وی پیغمبر است گفتند آری پس خوانده شد من

رَقِي تَفَرُّ مِنْ قُرَيْشٍ فَدَخَلْنَا عَلَى هِرَقْلٍ فَأَجْلَسَنَا بَيْنَ يَدَيْهِ

در جماعت از قریش پس در آمدیم ما بر هرقل پس نشاندند شایسته ما در پیش هرقل

فَقَالَ أَيُّكُمْ أَقْرَبُ نَسَبًا مِنْ هَذَا الرَّجُلِ الَّذِي يُزْعَمُ أَنَّهُ

پس گفت هرقل کدام یکی از شما نزدیکیست از روی نسب این مرد که زعم میکند که دعوای

نَبِيِّ قَالَ أَبُو سَفْيَانَ فَقُلْتُ أَنَا فَأَجْلَسُونِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَ

نماست گفت ابو سفیان گفت من که من قریب تر ام پس بنشاندند مرا در پیش هرقل و

أَجْلَسُوا أَصْحَابِي خَلْفِي ثُمَّ دَعَا بَرَجْمَانَهُ فَقَالَ قُلْ لَهُمْ

بنشاندند یاران مرا پس نشست من پسر خواند هرقل ترجمان خود را پس گفت هرقل ترجمان خود را

إِنِّي سَأَلْتُ هَذَا عَنْ هَذَا الرَّجُلِ الَّذِي يُزْعَمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ وَإِنْ كَذَبَنِي

من سوال میکنم او را از احوال این مرد که میگوید که پیغمبر است پس اگر دروغ گفتی سازد با

فَكَذَّبُوهُ قَالَ أَبُو سَفْيَانَ وَآيَمُ اللَّهِ لَوْ لَا خِفَافَةٌ أَنْ يُؤْثَرَعَلَى

پس بگوشید که دروغ میگوید گفت ابو سفیان سوگند بخدا اگر نمی بود ترس اینکه نقر کرده شود بر من

الْكَذِبُ لَكَذِبَتُهُ ثُمَّ قَالَ لِتَرْجُمَانِهِ سَلِّهِ كَيْفَ حَبَبُهُ

دروغ بر آید دروغ میگفتم من بهر قل گفت هرقل ترجمان خود را پرس او را چگونه است حبیب او

فِيكُمْ قَالَ قُلْتُ هُوَ فَمِنَا ذُو حَسَبٍ قَالَ فَمَهْلُ كَانَ مِنْ

در میان شما گفت ابو سفیان گفت من که وی در میان ما خوانده شد گفت هرقل پس آیا بگویند

کند در معاخره با او عادت
پس آن عام از نسبت است
از مرقاة

أَبَايَهُ مِنْ مِّلِكَ قُلْتُ لَأَقَالَ فَهَلْ كُنْتُمْ تَسْتَهْمُونَ بِالْكَذِبِ

پوران این مردیچ از بادشاہی گفتن خودہ است گفت ہر قل پس آیا سہمت میکردہ اورا بدروع

قُلْ إِنْ يَقُولُ مَا قَالَ قُلْتُ لَأَقَالَ وَمَنْ يَتَّبِعُهُ أَشْرَافُ النَّاسِ

پیش از آنکہ بگوید چیزیکہ میگوید الا ان گفتن متہم نمیداستیم اورا گفت ہر قل و کیت کہ متابعت میکند اورا

أَمْ ضَعَفَاءُ هُمْ قَالَ قُلْتُ بَلْ ضَعَفَاءُ هُمْ قَالَ ابْنُ زَيْدُونَ أَمْ

و ضعیفان گفت ابو سفیان گفتن بلکہ ضعیفان مردم ایمان آوردند ہر قل گفت آیا افزون میشوند مردم

يَنْقُصُونَ قُلْتُ لَا بَلْ يَزِيدُونَ قَالَ هَلْ يَرْتَدُّ أَحَدٌ مِّنْهُمْ عَنْ

روز بروز و رویت با کم میشوند گفتن کم میشوند بلکہ افزون میشوند گفت ہر قل آیا مرتد میشوند و بیرون می آید یکی از اینہا

دِينِهِ بَعْدَ أَنْ يَدْخُلَ فِيهِ سَخَطَةٌ لَهُ قَالَ قُلْتُ لَأَقَالَ فَهَلْ

دین وی بعد از آن کہ در آمدن در دین وی از جهت نا خوش داشتن مردین اورا گفت ابو سفیان گفتن فی مرتد میشوند

قَاتَلْتُمُوهُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَكَيْفَ كَانَ قِتَالُكُمْ إِيَّاهُ قَالَ قُلْتُ

قتال میکنیدیشا با او گفتن آری قتال میکنیم گفت ہر قل چہ حالی دارد قتال شما بدو گفت گفتن

يَكُونُ الْحَرْبُ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُ سَجَالًا يُضِيبُ مِنَّا وَنَضِيبُ

میباشد جنگ میان ما و میان دوے مانند دلو با کہ ضییبے یا بدوی از ما دمی یا بیم ما

مِنْهُ قَالَ فَهَلْ يَغْدِرُ قُلْتُ لَا وَفَعْنُ مِنْهُ فِي هَذِهِ الْمُدَّةِ لَا نَذِرُ

از وی گفت ہر قل پس آیا می نکند وی عهدے و صلح میکنید گفتن نمی کند ما از وی درین مدت صلح و در

مَا هُوَ صَانِعٌ فِيهَا قَالَ وَاللَّهِ مَا أَمْكِنُنِي مِنْ كَلِمَةٍ أُدْخِلُ فِيهَا

کہ چہ کند لغت درین مدت گفت ابو سفیان کہہ اسو کند ممکن شد مرا از سخن کہ در آرم چیزے

شَيْئًا غَيْرَ هَذِهِ قَالَ فَهَلْ قَالَ هَذَا الْقَوْلَ أَحَدٌ قَبْلَكَ قُلْتُ لَا

چیز این کہ گفت ہر قل پس آیا گفتہ است این قول را هیچ کیے پیش ازین مردم گفتن نگفتہ است

تُمْ قَالَ لِتَرْجُمَانِهِ قُلْ لَهُ إِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ حَسِبِهِ فَيَكْفُرْ

پس گفت ہر قل مرتزجان خود را کہ مر اورا یعنی ابو سفیان را کہ دوستی من پیدا شد ترا از حسب این مرد بگو

فَرَعَمَتْ أَنَّهُ فِينَكُمْ ذُو حَسَبٍ وَكَذَلِكَ الرُّسُلُ يُبْعَثُ فِي أَحْسَابٍ

پس گفتی و زعم کردی تو که وی در میان شما خداوند است و همچنین جماعت ستمگران بر این غلطه مشغول و در حساب

قَوْمِهَا وَسَأَلْتُكَ هَلْ كَانَ فِي الْبَابِ مَلِكٌ فَرَعَمْتُ أَنْ لَا أَفْقِلُ

قوم خود و اشرف آن و پر سیدم ترا آیا بود در پدران و سے یہج بادشاہے گفتہ تو کہ بندہ پس گنتم من

لَوْ كَانَ مِنْ آبَائِهِ مَلِكٌ قُلْتُ رَجُلٌ يَطْلُبُ مُلْكَ أَبِيهِ وَ

اگر می بود از پدران او بادشاہ می گفتم مردیت که می طلبد ملک پدران خود و

سَأَلْتُكَ عَنْ اتِّبَاعِهِ أَوْ ضَعْفًا وَهُوَ أَمْرٌ أَشْرَأُ فَهَمْزُ فَقُلْتَ

پرسیدم تو را از تابعان او کہ آیا از ضعفای مردم اند یا از اشراف پس گفتے

بَلْ ضُعَفَاءُ وَهُمْ مُنْتَبِعُ الرُّسُلِ وَسَأَلْتُكَ هَلْ كُنْتُمْ

بلکه ضغفای مردم اند و همین ضغف اند تا بجان پیغمبر آن و پرسیدم ترا آیا بودید شما

تَتَّهَمُونَهُ بِالْكَذِبِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ مَا قَالَ فَرَعِمَتْ أَنْ

کہ بہت میکر وید اور اب دروغ گفتن پیش از آنکہ بگوید چیزی کہ گفت پس گفتے تو کہ بہت نیکو دیم

لَا أَعْرِفُ أَنَّهُ لَوْ كَانَ لِيَدْعَ الْكِذْبَ عَلَى النَّاسِ شُرَّ

پس شام ختم من که نیت متصور که ترک کند و زود غ گفتن را بر مردم پس از ان

يَذْهَبُ فَيَكْذِبُ عَلَى اللَّهِ وَسَلْتَكَ هَلْ يَرْتَدُّ أَحَدٌ مِنْهُمْ

مرد و پس گوید دروغ بخدا و پدر سیدم ترا آواز میگرد و هیچ کی از مردم

عَنْ دِينِهِ بَعْدَ أَنْ يَدْخُلَ فِيهِ سَخَطَةٌ لَهُ فَرَعِمَتْ أَنْ لَا وَ

از دین وے بعد از دور آمدن در دین بجبیت مکروه داشتن مردین اور ایں مفتے تو باز تنگید و

كَذَلِكَ الْإِيمَانُ إِذَا خَالَطَ شَاشَتُهُ الْقُلُوبَ وَسَاءَتْكَ

بچنین ست حال ایمان کہ بیرون نمی رود و وقتی کہ بیا میزد و ملاوت او دلہارا و پر سیدم ترا

هَلْ يَزِيدُونَ أَمْ يَنْقُصُونَ فَرَعَمْتُ أَنَا هُمْ يَزِيدُونَ وَكَذَلِكَ

آیا افزون می شود تا به آن ادا نمائید پس که ایشان افزون می شوند و همچنین است

الْإِيمَانُ حَتَّى يَتَوَسَّأَ لَكَ هَلْ قَاتَلْتُمُوهُ فَرَعَمْتَ أَنْتُمْ

دین و ایمان که افزودن می شود تا آنکه تمام گردد و پرچم تمام ترا که آیا قتال میکنید شما با او پس گفتی تو که شما

قَاتِلُوهُ فَيَكُونُ الْحَرْبُ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ سِجَالًا لَا يُنَالُ مِنْكُمْ

قدال میکنید با او پس عیاش شد خنک میان شما و میان او دود را یعنی تند دود میگیرد دوی از شما

وَتَنَالُونَ مِنْهُ ۖ وَكَذَلِكَ الرُّسُلُ يُبْعَثُونَ ۖ ثُمَّ تَكُونُ لَهَا الْعَاقِبَةُ ۖ

و سیکریشا از وی در پوچین پیغمبران کتب و ممتحن گردانیده میشوند با عدای دین پست میباشند جاعت پیغمبران

وَسَأَلْتُكَ هَلْ يَغْدِرُ فَرَعَمَتٌ أَنَّهُ لَا يَغْدِرُ وَكَذَلِكَ الرَّسُولُ

دوسیدم من ترا یا عهد میکنند و بدعهدی میکنند پس گفتی تو که وی غدر میکند و چنین سخنان

لَا تَقْدِرُ وَسَأَلْتُكَ هَلْ قَالَ هَذَا الْقَوْلُ أَحَدٌ قَبْلَهُ فَرَأَيْتَ

غدر میکنند و پرسیدم من ترا آیا گفته است این قول را کہ بچہ دعوت نبوت را بلی پیش از وی

أَنْ لَا فَقُلْتُ لَوْ كَانَ قَالَ هَذَا الْقَوْلَ أَحَدٌ قَبْلَهُ قُلْتُ رَجُلٌ

کہ نہ گفتہ است پس نفقہ من اگر نہ ہو کہ میکفت این قول را کہ پیش از وی میکفتم مردیت

اِنَّكُمْ يَقُولُ قِيْلَ قَبْلَهُ قَالَ تَقْرَءُ مَا مَرُّكُمْ قُلْنَا يَا مَرْنَا

که اقامت میبندد بقولیک گفته شده است پیش از آنکه گفت ابو سفیان گفت هر لیل پسید یک چیز امر میکند ای مرد بشما

بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالصَّلَاةِ وَالْعَفَافِ قَالَ إِنَّ نِكَ مَا تَقُولُ

ما را بجهاد و زکوة و صلوة ارحام و پارسائی و باز استادن از حرام لغت هر قل ارست آنچه میگویند

حَقًّا فَإِنَّهُ نَبِيُّيْ وَقَدْ كُنْتُ أَعْلَمُ أَنَّهُ خَارِجٌ وَلَمْ أَكُ أَظُنُّ مِنْكُمْ

راست پس بدیدید و کی به میرست و بچیی بود | من که پیدام نه دوی بیرون امید | اولان میسر اودار

وَلَوْ أَنِّي أَعْلَمُ أَنِّي أَخْلَصُ إِلَيْهِ لَأُحِبُّتُ لِقَاءَهُ وَلَوْ كُنْتُ

وہی کہ جس نے اسے پہچان لیا، اس نے کہا کہ یہ ایک بڑا بڑا آدمی ہے۔

عِنْدَهُ لَفَسْتُ عَنْ قَدَمَيْهِ لِيَسْلِفَنِي مُلْكُهُ مَا فَتَحَ قَدَمِي شَوْعًا

بسم الله الرحمن الرحيم

بِكِتَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَهُ مُتَّفَقًا عَلَيْهِ

کتاب پیغمبر خدا را صلی اللہ علیہ وسلم پس خواند کتاب را روایت کرد از اخباری و مسلم

بَابُ فِي الْمَعْرَاجِ

باب در بیان معراج

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى

سبحان است آنکه برود بنده خود را شبی از مسجد حرام بمسجد

الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنَ الْآيَاتِنَا إِنَّهُ

مسجد اقصی که برکت نماید گرد آن تا بنماییم او را بعضی نشانیهای خود هر آینه

هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ وَلَقَدْ سَأَلَتْهُ أُنثَى مِنْ بَنَاتِ الْمَدِينَةِ

او است شنوا بینا و هر آینه دیده بود این فرشته را یکبار دیگر نزدیک سدره المنتهی

عِنْدَ حَاجَتِهَا إِلَى الْإِنْتَابِ إِذِ يَبْعَثُ السِّدْرَةَ مَا يَغْشَى

نزدیک آن سدره است بهشت آرا نگاه فرشته را دید و تنگید سپید سدره را آنچه میپوشد

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى لَقَدْ سَأَلَتْهُ مِنْ آيَاتِ رَبِّهَا الْكُبْرَى

کجوری نگرد چشم پیاپی و از مقصد تجاوز ننمود هر آینه معاینه کرد بعضی نشانیهای بزرگ پروردگار

عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ صَفْصَةَ

از قتاده مرویست از انس بن مالک و او از مالک بن صفصه

أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَهُمْ عَنْ لَيْلَةِ أُسْرَى بِهِ

که آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم حدیث کرد و خبر داد صحابه را از احوال شبی که برده شد

بَيْنَمَا أَنَا فِي الْحُلِيِّ وَرَبَّاقَالَ فِي الْحَجْرِ مُصْطَلِعًا إِذَا تَأَنَّنِي

آنحضرت را در آستانهای آنکس بودم در حکیم و اندکیت یا بیارت که گفت در حجر که مریض بودم در حالیکه

أَتَيْتُ فَشَقَّ مَا بَيْنَ هَذِهِ إِلَى هَذِهِ يَعْنِي مِنْ ثَمَرِ النَّخْلِ

پس بر شکافت چیزی که میان این تا این است یعنی از بالای

خبر الراعي

خبر الراعي

بَابُ فِي الْمَعْرَاجِ

إِلَى شِعْرَتِهِ فَاسْتَفْرَجَ قَلْبِي ثُمَّ أُتِيتُ بِطَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ

تا زیرات پس بیرون آورد و دل مرا بستر آورد و ده نزد من شسته از زر

مَمْلُوءٍ إِيمَانًا فَغُسِلَ قَلْبِي ثُمَّ حُشِي ثُمَّ أُعِيدَ وَفِي رِوَايَةٍ شَعْرَ

پر کرده شده با ایمان بپوشیده شد دل من بستر پر کرده شد بستر را کرد انبیه شد دل بد جا خود و در روایت دیگر

غُسِلَ الْبَطْنُ بِمَاءٍ نَمَزَمٍ ثُمَّ مِلَى إِيمَانًا وَحِكْمَةً ثُمَّ أُتِيتُ

شسته شد شکم من آب نرزم بستر پر کرده شد با ایمان و حکمت بستر آورد و شدم من

بِدَابَّةٍ دُونَ الْبَغْلِ وَفَوْقَ الْحَمَارِ أَبْيَضُ يُقَالُ لَهُ الْبَرَّاقُ

بر کبی در قحط پایشان استر و بالای حمار سفید گفته میشود این مرکب را براق

يَضَعُ خَطْوَهُ عِنْدَ أَقْصَى طَرَفِهِ فَحُمِلْتُ عَلَيْهِ وَفِي رِوَايَةٍ

کمی نهاد این براق گام خود را نزد نهایت بصر خود پس برداشتم من بر کعبه و در روایت دیگر

يُسَلِّمُ فَرَكِبَتْهُ حَتَّى أُتِيتُ بَيْتَ الْمُقَدَّسِ فَرَبَطَتْهُ بِالْحَلَقَةِ

که مرسل را است اینست پس سوار شدم براق را تا آنکه آمدم بیت المقدس را پس تم براق را بحلقه در مسجد

الَّتِي تَرِبُّ بِهَا الْأَنْبِيَاءُ قَالَ ثُمَّ دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ فَصَلَّيْتُ

کمی بستر براق را تا آن حلقه تمیزان گفت آنحضرت بستر آورد آمد در مسجد پس گذاردم

فِيهِ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ خَرَجْتُ فَجَاءَنِي جِبْرِيلُ بِإِنَاءٍ مِنْ خَمْرٍ

در دو رکعت بستر بیرون آمد پس آورد مرا جبرئیل آورد از خمر

وَأِنَاءٍ مِنْ لَبَنٍ فَاخْتَرْتُ اللَّبَنَ فَقَالَ جِبْرِيلُ اخْتَرْتِ

و آوردن از شیر بستر اختیار کردم من شیر را پس گفت جبرئیل اختیار کردی تو

الْفِطْرَةَ ثُمَّ عُرِجَ بِنَا إِلَى السَّمَاءِ الْخَامَةِ فَانْطَلَقَ بِي جِبْرِيلُ

فطرت را بستر بالا برده شد و از ابوی آسمان تا آخر پس برد مرا جبرئیل

حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الدُّنْيَا فَاسْتَفْتَحَ قَيْلٌ مِنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ

تا آنکه آمدم آسمان دنیا را پس طلب جبرئیل کن دن آسمان را گفته شد که پسیدند در بان که کیست این

قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِيلَ وَقَدْ

گفته شد کیست با تو گفت جبرئیل بن محمد صلی الله علیه وسلم گفتند برای ستفنا احمیق

أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرَّحَبًا بِهِ فَنَعَمْ الْحَيُّ جَاءَ فَفُتِحَ

که فرستاده است بودی گفت آری گفته شد مَرَّحَبًا بِهِ فَنَعَمْ الْحَيُّ جَاءَ فَفُتِحَ

فَلَمَّا خَلَصَتْ فَأَذِيفَهَا أَدُمُ فَقَالَ هَذَا ابْنُكَ أَدُمُ فَسَلِّمْ

پس هنگامیکه رسیدم دور آمدم در آسمان پس ناگاه در آسمان آدم است پس گفت جبرئیل بن پدست آدم

عَلَيْهِ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَرَدَّ السَّلَامَ ثُمَّ قَالَ مَرَّحَبًا بِالْإِبْنِ

بر آدم پس سلام دادم بر او پس جواب داد آدم پس گفت آدم مَرَّحَبًا بِهِ

الصَّالِحِ وَالْبَنِيِّ الصَّالِحِ وَفِي رِوَايَةٍ لِسُلَيْمٍ مَرَّحَبًا بِي وَدَعَا

صالح و بنیبر صالح و در روایتی که از سلم است این لفظ است پس جیب کرد آدم بن و مَرَّحَبًا بِنَا

لِي بَخْبَرٍ وَفِي رِوَايَةٍ هُمَا فَلَمَّا فُتِحَ عَلَوْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا إِذَا

مرا نیکی و در روایتی دیگر که مر در راست پس هنگامیکه گشته و بالا بر آدمیم این آسمان را ناگاه

رَجُلٌ قَاعِدٌ عَلَى يَمِينِهِ أَسْوَدَةٌ وَعَلَى يَسَارِهِ أَسْوَدَةٌ

مردی نشسته است که بر جانب دست راست او سیاه پهلهاست و بر جانب چپ سیاه پهلهاست

إِذَا انْظُرَ قَبْلَ يَمِينِهِ ضَحِكٌ وَإِذَا انْظُرَ قَبْلَ شِمَالِهِ بَكَى

چون نگاه میکند آن مرد بر جانب دست راست خنده میخندد و چون نگاه میکند بر جانب چپ گریه میکند

فَقَالَ مَرَّحَبًا بِالْبَنِيِّ الصَّالِحِ وَالْإِبْنِ الصَّالِحِ قُلْتُ لِحَبْرَتَيْلَ

پس گفت آن مرد مَرَّحَبًا بِالْبَنِيِّ الصَّالِحِ وَالْإِبْنِ الصَّالِحِ قُلْتُ لِحَبْرَتَيْلَ

مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا أَدُمُ وَهَذِهِ الْأَسْوَدَةُ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ

کیست این مرد گفت جبرئیل بن آدم است و این سیاه پهلها که مثل شده اند از جانب راست و از

شِمَالِهِ نَسَمُ بَنِيهِ فَأَهْلُ الْيَمِينِ مِنْهُمْ أَهْلُ الْجَنَّةِ وَالْأَسْوَدَةُ

جانب چپ او و اهل او است پس آنها که بر جانب راست اند از اینان بهشتیان اند و آنها که بر جانب

پس هنگامیکه رسیدم دور آمدم در آسمان پس ناگاه در آسمان آدم است پس گفت جبرئیل بن پدست آدم

صالح و بنیبر صالح و در روایتی که از سلم است این لفظ است پس جیب کرد آدم بن و مَرَّحَبًا بِنَا

الَّتِي عَنْ شِمَالِهِ أَهْلُ النَّارِ فَإِذَا أَنْظَرَهُ عَنْ يَمِينِهِ ضَحِكًا إِذَا

بر جانب دست چپ اند اهل دوزخ اند پس می بیند از دست راست خود می خندد پس چون

نَظَرَ قِيلَ شِمَالِهِ بَكَى الْخُثُوعَ عِزِّي حَتَّى السَّمَاءِ الثَّانِيَةِ

نظر میکند بر جانب دست چپ می گردید تا آخر پستری بالا برد و مراجهت کند آسمان دوم

فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ

پرسید که جبرئیل گفت دن آسمان را گفته شد که گیت این گفت منم جبرئیل گفته شد گیت با تو گفت جبرئیل

مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ

باسم محمد صلی الله علیه وسلم است گفته شد و تحقیق که فرستاده شد تو بوی دهی گفت

نَعَمْ قِيلَ مَرَّجَابُهُ فَنَعَرَ الْحَجُّجُ جَاءَ فَفُتِحَ فَلَمَّا خَلَصَتْ إِذَا

آری گفته شد مر جابیه بخود خوش آمدی آمد پس گشاده شد در پس چون رسیدم آسمان دوم ناگاه

يَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا ابْنَا خَالَةَ قَالَ هَذَا يَحْيَىٰ وَهَذَا عِيسَىٰ

این دو پیغمبر یحیی و عیسی استاده اند و یحیی و عیسی پسران خاله اند گفت جبرئیل این یحیی است و عیسی

فَسَلَّمَ عَلَيْهِمَا فَسَلَّتْ فَرَدَّ اشْرَقَ لَأَمْرَجَابٍ بِالْأَخِ الصَّامِحِ

پس سلام ده بر هر دو پس سلام داد پس جواب سلام دادند و پستری گفتند بر دو مر جابیه برادر صامح

وَالْيَحْيَى الصَّامِحِ لَمْ يَصْعِدْ بَنِي إِلَى السَّمَاءِ الثَّالِثَةِ فَاسْتَفْتَحَ

و یحیی صامح پستری بر جبرئیل بوی آسمان سوم پس طلب کرد گشادون در آسمان

قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ

گفته شد گیت این گفت منم جبرئیل گفته شد و گیت با تو گفت با من محمد

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ

صلی الله علیه وسلم است گفته شد و تحقیق فرستاده شد بوی او گفت آری

قِيلَ مَرَّجَابُهُ فَنَعَرَ الْحَجُّجُ جَاءَ فَفُتِحَ فَلَمَّا خَلَصَتْ إِذَا يُوسُفُ

گفته شد مر جابیه بخود خوش آمدی آمد پس گشاده شد در آسمان سوم پس رسیدم آسمان سوم ناگاه

در آسمان دوم است

قَالَ هَذَا يُوسُفُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثَقْرًا قَالِ

گفت جبرئیل این یوسف است پس سلام مبروی پس سلام دادم بروی پس جواب داد پسر گفت

مَرْحَبًا يَا أَخَ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ

مرحبا برادر نیک و پیغمبر نیک و در روایتی که مرسل است

فَإِذَا أَنَا بِيُوسُفَ إِذَا هُوَ قَدْ أُعْطِيَ شَطْرَ الْحُسْنِ فَرَحَّبَ

پس ناگاه من با یوسف ام ناگاه یوسف داده شد است جزوی از حسن پس رحب کرد یوسف

بَنِي وَدَعَا لِي بِخَيْرِ الْخَمْرِ صَعِدَ بَنِي حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الرَّابِعَةَ فَاسْتَفْتَحَ

در آسمان چهارم

بن و دعا کرد مرا بخیر تا آخر پسترا بالا برد مرا جبرئیل و آمد آسمان چهارم را پس طلب کرد جبرئیل کافون

قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جَبْرَائِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ

گفته شد کیست این گفت منم جبرئیل گفته شد کیست آن گفت با من محمد است

قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ فَنَعَرَ الْجُنَّ

گفته شد و تحقیق که فرستاده شد بروی وی گفت جبرئیل آری گفتند مرحبا به محمد پس خوش آمد

در این آیه است

جَاءَ فَفُتِحَ فَلَمَّا خَلَصَتْ إِذَا أَدْرِيسُ فَقَالَ هَذَا أَدْرِيسُ

آمد پس کافون گشاده در آسمان پس هنگامیکه در آمد در آسمان پس ناگاه در آنجا ادریس پسر گفت جبرئیل

فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثَقْرًا قَالِ مَرْحَبًا يَا أَخَ الصَّالِحِ

پس سلام ده بروی پس سلام دادم بروی پس جواب داد او پس پسر گفت مرحبا برادر نیک

وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ ثَوَّصَعِدَ بَنِي حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الْخَامِسَةَ

و پیغمبر صالح پسترا بالا برد مرا تا آنکه آمد آسمان پنجم را

فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جَبْرَائِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ

گفت

پس طلب کرد جبرئیل کافون آسمان را گفته شد کیست این گفت جبرئیل منم گفته شد کیست آن

مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ

جبرئیل محمد صلی الله علیه و سلم است گفته شد و تحقیق که فرستاده شد بروی وی گفت جبرئیل

نَعَزَ قَبْلَ مَرْجَبٍ بِهِ فَنَعَزَ الْجَبِيَّ جَاءَ فَفُتِحَ فَلَمَّا خَلَصَتْ ذَاهِرُونَ

آرے گفتند مر جابجہ پھر آئے آمد پھر کھڑے ہوئے در آسمان کھڑے ہوئے در آسمان پھر آئے در آسمان

قَالَ هَذَا هَرُونَ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ قَسَمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّةً ثَقَرًا

گفت جبریل کہ این ہارون است پس سلام وہ پھر سلام دادم ہر دو کے پس ہم اب داد مرا پھر گفت

مَرْجَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ ثَوْرًا صَعْدًا فِي حَقِّ

مر جہا بہ برادر صالح و پیغمبر صالح پستہ بالا برد مرا تا آنکہ

أَتَى السَّمَاءَ السَّادِسَةَ فَاسْتَفْتَحَ قَبْلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِئِيلُ

آمد آسمان ششم را پھر طلب کرد کہ دن آسمان را گفتند کیست این گفت منم جبریل

قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِيلَ

گفتند کہ کیست با تو گفت با من محمد صلی اللہ علیہ وسلم است گفتند

وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْجَبًا بِهِ فَنَعَزَ الْجَبِيَّ جَاءَ

و تحقیق کہ فرستادہ شد بوی دی گفت جبریل آرے گفتند مر جابجہ پھر خوش آمدے آمد

فَفُتِحَ فَلَمَّا خَلَصَتْ فَأَذَا مُوسَى قَالَ هَذَا مُوسَى فَسَلَّمَ

پھر کھڑے ہوئے در آسمان پھر کھڑے ہوئے در آسمان پھر کھڑے ہوئے در آسمان پھر کھڑے ہوئے در آسمان

عَلَيْهِ قَسَمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّةً ثَقَرًا قَالَ مَرْجَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَ

بروی پس سلام دادم ہر دو کے پس ہم اب داد مرا پھر گفت مر جابجہ بہ برادر صالح و

النَّبِيِّ الصَّالِحِ فَلَمَّا جَاوَزَتْ بَكَى قَبْلَ لَهُ مَا يَبْكِي

پس جابجہ پھر کھڑے ہوئے در آسمان پھر کھڑے ہوئے در آسمان پھر کھڑے ہوئے در آسمان

قَالَ أَبْنِي لِأَنَّ غُلَامًا بَعِثَ بَعْدِي يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ

گفت موسی میگرم از بہت آنکہ کہ فرستادہ شد بعد از من کہ سیار و بہت

أَكْثَرُ مِمَّنْ يَدْخُلُهَا مِنْ أُمَّتِي ثَوْرًا صَعْدًا فِي حَقِّ

بہت از ان کہ اندک میدر آید از امت من بہ پستہ بالا برد مرا پھر آسمان

فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيلُ قَبْلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قَبْلَ وَمَرْبَعَكَ

پس طلب کرد جبرئیل آسمان را گفتند کیست این گفت منم جبرئیل گفته شد و کیست با تو

قَالَ مُحَمَّدٌ قَبْلَ وَقَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قَبْلَ مَرْحَبًا بِهِ

گفت با من محمد است گفته شد و حقیق که فرستاده شد بروی و گفت آری گفته شد مرحبا پس

فَنِعْمَ الْجَمْعُ جَاءَ فَلَمَّا خَلَصَتْ إِذَا الْإِبْرَاهِيمُ وَفِي رَايَةٍ

خوش آمدن آدم پس چون آمدن در آسمان پس نگاه در آنگاه ابراهیم است و در روی او ایستاده که

يُسْلِمُ إِذَا الْإِنْبَاءُ بِإِبْرَاهِيمَ مُسْنِدًا أَظْهَرَ إِلَى الْبَيْتِ الْمُعْمُورِ

بیت معمور

مسلم راست این است پس نگاه من با ابراهیم ام در حالیکه ابراهیم تکیه کرده است پشت خود را بر روی

إِذَا أَهْوَيْدُ خَلَعَهُ كُلُّ يَوْمٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ لَا يَعُودُونَ

و نگاه و بیت معمور سیر آید او را برای طواف هر روز و نهفتاد هزار فرشته که باز نمیکردند فرشتهها

إِلَيْهِ الْحَقَّ قَالَ هَذَا أَبُوكَ إِبْرَاهِيمُ فَلَمْ عَلَيْهِ قَلِمْتُ عَلَيْهِ

بر روی وی تا آخر گفت جبرئیل این پدرت ابراهیم پس سلام ده بروی پس سلام داد و بر روی

فَرَدَّ السَّلَامَ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا يَا ابْنَ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ

پس جواب داد ابراهیم پس گفت مرحبا به فرزند نیک و پیغمبر نیک

ثُمَّ رَفَعَتْ إِلَى سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى إِذَا أَنْبَقَهَا مِثْلُ قَلْبِ لَحْجَرٍ

پس برداشته شد بروی سدره المنته پس نگاه میداد آن مانند گزلی که ایستاده است

وَإِذَا وَرَثَتُهَا مِثْلُ أَذْنِ الْفِيلَةِ وَفِي رَايَةٍ لَيْسَ فَلَئِمًا

و نگاه بر گله ای او مانند گوشه های فیل است و در روی او این که مسلم راست پس نگاه

غَشِيَهَا مِنْ أَمْرِ اللَّهِ مَا غَشَى تَغَيَّرَتْ فَمَا أَحَدٌ مِنْ خَلْقٍ

که پوشیده شده را از امر الهی آنچه پوشیده شده را از خود دیگرگون شد و دیگر گرفت

اللَّهُ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَنْعَمَ بِمَا مِنْ حُفَّهَا وَأَوْحَى إِلَى مَا أَوْحَى

خدا که تواند وصف کردن او را از غیب او و وحی کرد و وحی سجد کرد بر روی او

پس از آنکه از خلق

دری کرد

الْخ قَالَ هَذَا سِدْرَةُ الْمُنْتَهَى فَإِذَا أَرَبَعَةٌ أَنْهَارٌ نَهَرَانِ

تا آخر گفت جبرئیل که این سدرة المنته است پس نگاه آنجا چهار جوی است دو جوی

بَاطِنَانِ وَنَهَرَانِ ظَاهِرَانِ قُلْتُ مَا هَذَانِ يَا جِبْرِئِيلُ

باطن اند و دو جوی ظاهر گفت چیت این دو نهر ظاهر و باطن ای جبرئیل

قَالَ أَمَّا الْبَاطِنَانِ فَنَهَرَانِ فِي الْجَنَّةِ وَأَمَّا الظَّاهِرَانِ

گفت جبرئیل اما دو نهر باطن پس دو نهر در بهشت اند و اما دو نهر ظاهر

فَالْقَيْلُ وَالْفُرَاتُ تُورُفَعُ لِي الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ شَرِيفٌ

پس قیل و فرات پرت نموده شد بر آن من بیت المعمور پشتر آورده شد نزد من

يَا نَاءٌ مِّنْ خَمِيرٍ وَانَاءٌ مِّنْ لَبَنٍ وَانَاءٌ مِّنْ عَسَلٍ فَأَخَذْتُ

آوندی از عسل و آوندی از شیر و آوندی از شهد پس گرفتم من

الْلَبَنَ فَقَالَ هِيَ الْفِطْرَةُ أَنْتَ عَلَيْهَا أُمَّتُكَ تُورَفُضْتُ عَلَى

شیر پس گفت جبرئیل شیر لطافت است تو لطافت خواری بود و امت تو پشتر فرض کرده بر من

الصَّلَاةِ خَمْسِينَ صَلَاةً كُلَّ يَوْمٍ فَرَجَعْتُ فَمَرَرْتُ عَلَى مُوسَى

نماز پنجاه نماز هر روز پس برگشتم از درگاه پس گذشتم بموس علی السلام

فَقَالَ لِمَا أَمَرْتُ قُلْتُ أُمِرْتُ بِخَمْسِينَ صَلَاةً كُلَّ يَوْمٍ

پس گفت موسی در پسیدم چه چیز امر کرده ای گفت من امر کرده شدم به پنجاه نماز هر روز

قَالَ إِنْ أُمَّتَكَ لَا تَسْتَطِيعُ خَمْسِينَ صَلَاةً كُلَّ يَوْمٍ وَإِنِّي

گفتم موس بدست است تو نمیتوانی پنجاه نماز هر روز و بدرستی من

وَاللَّهُ قَدْ جَرَّبْتُ النَّاسَ قَبْلَكَ وَعَالَجْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ

بجدا نمودم از زود مردم را پیش از تو و علاج کردم بنی اسرائیل را

أَشَدَّ الْمَعَالِجَةِ فَأَرْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَسَأَلَهُ التَّخْفِيفَ لَأَسْأَلَكَ فَرَجَتَكَ فَوَضَعَ عَنِّي

سخت ترین علاج پس برگرد بپروردگارم پس آید کن زور را بگویم آسانی برای امت خود پس گذشتم بدرگاه پروردگار

عَشْرًا فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ مِثْلَهُ فَرَجَعْتُ فَوَضَعَ عَنِّي

ده نماز پس برگشتم بوی موسی برگشت مانند آنکه گفته بود پس برگشتم درستم بگاه و پرگار پس کم کرد از من

عَشْرًا فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ مِثْلَهُ فَرَجَعْتُ فَوَضَعَ عَنِّي

ده نماز پس برگشتم بوی موسی برگشت مانند آنکه گفته بود پس باز برگشتم پس نهاد از من

عَشْرًا فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ مِثْلَهُ فَرَجَعْتُ فَوَضَعَ عَنِّي

ده نماز پس باز برگشتم بوی موسی علیه السلام برگشت مانند آن پس باز برگشتم پس نهاد از من

عَشْرًا فَأَمَرْتُ بِعَشْرِ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى

ده نماز پس امر کرده شدم ده نماز هر روز پس باز برگشتم بوی موسی

فَقَالَ مِثْلَهُ فَرَجَعْتُ فَأَمَرْتُ بِخَمْسِ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ فَرَجَعْتُ

پس گفت مانند گفته سابق پس باز برگشتم پس امر کرده شدم پنج نماز هر روز پس باز برگشتم

إِلَى مُوسَى فَقَالَ بِمَا أُمِرْتُ قُلْتُ أُمِرْتُ بِخَمْسِ صَلَوَاتٍ

بوی موسی پس گفت آنچه امر کرده شدی گفتم امر کرده شدم پنج نماز

كُلَّ يَوْمٍ قَالَ إِنَّ أَمَّتَكَ لَا تَسْتَطِيعُ خَمْسَ صَلَوَاتٍ كُلَّ

در هر روز گفت موسی بدرستی امت تو نمی تواند پنج نماز آورد و پنج نماز هر

يَوْمٍ وَإِنِّي قَدْ جَرَّبْتُ النَّاسَ قَبْلَكَ وَعَالَجْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ

روز و بدرستی من آزموده ام مردم را پیش از تو و علاج کرده ام بنی اسرائیل

أَشَدَّ الْمَعَالِجَةِ فَأَرْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ لَأَمَّتِكَ

سخت ترین علاج پس برگرد بوی پروردگار خود پس سوال کن سبکی و آسانی برای امت

وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسَاهٍ فَرَجَعْتُ إِلَى رَبِّي فَقُلْتُ يَا رَبِّ

و در روایتی از مسلم این عبارتست پس باز برگشتم بوی پروردگار خود پس ای پروردگار

خَفِّفْ عَلَى أُمَّتِي فَخَطَّ عَنِّي خَمْسًا فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى

مخفیف کن برای امت من پس کم کرد از من پنج نماز را پس باز برگشتم بوی موسی

فَقُلْتُ حَطَّ عَنِّي خَمْسًا قَالَ إِنَّ أَمَّتَكَ لَا تُطِيقُ ذَلِكَ

پس گفتم که در از من پنج نماز را گفت موسی بد رستی است تو طاقت ندارد آن را پس

فَارْجِعْ إِلَىٰ رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ قَالَ فَلَمْ أَزَلْ أَرْجِعْ

برگردم به سوی پروردگار خود پس سوال کن آسانی را فرمود آنحضرت پس پیوسته بودم که من که برگشتم

بَيْنَ رَبِّي وَبَيْنَ مُوسَىٰ حَتَّىٰ قَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّهُمْ خَمْسٌ

میان پروردگار خود و میان موسی تا آنکه گفت پروردگاری محمد این نمازهای فرض پنج

صَلَوَاتٍ كُلُّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ لِّكُلِّ صَلَوةٍ عَشْرٌ فَذَلِكَ خَمْسُونَ

نماز است در هر روز و شب هر نماز را ده چند است پس این حساب اینها حکم پنججاه

صَلَوةٌ مِنْ هَمٍّ حَسَنَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كُتِبَتْ لَهُ حَسَنَةٌ فَإِنْ

نماز دارد که سبک تقدیر و نیت است به نیکی پس اگر آن نیکی و عمل در نیاید نوشته میشود آن چند

عَمَلُهَا كُتِبَتْ لَهُ عَشْرٌ أَوْ مِنْ هَمٍّ سَيِّئَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا لَمْ تَكُتَبْ

پس اگر عمل کرد آن نیکی را نوشته میشود مراد از ده چند آن که سبک تقدیر در بدکردن پس اگر بدی را نوشته میشود

لَهُ شَيْءٌ فَإِنْ عَمَلْهَا كُتِبَتْ سَيِّئَةٌ وَاحِدَةٌ قَالَ فَنَزَلَتْ حَتَّىٰ

مراد از آن بدی هیچ چیزی پس اگر کرد آن بدی را نوشته میشود آن سبک را برای بدی یک بدی گفت آنحضرت پس

انْتَهَيْتُ إِلَىٰ مُوسَىٰ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ ارْجِعْ إِلَىٰ رَبِّكَ

رسیدم به موسی پس خبر دادم او را پس گفت بازگرد به سوی پروردگار خود

فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ أَلَمْ سَأَلْتُ رَبِّي حَتَّىٰ اسْتَجِيبْتُ

پس سوال کن آسانی را تا آنکه گفت آنحضرت سوال کردم من پروردگار خود را تا آنکه شرم زده شدم

وَلَكِنِّي أَرْضَىٰ وَأَسْلِمُ قَالَ فَلَمَّا جَاوَزْتُ نَادَىٰ مِنَا

و لیکن راضی باشم و تسلیم میکنم امر آبی را فرمود پس هنگامیکه بگذشتم از آن مقام آواز داد آواز دهنده

أَمْضَيْتُ فَرِيضَتِي وَخَفَقْتُ عَنْ عِبَادِي مُتَّفِقًا عَلَيْهِ

و گفتم گذرانیدم و مقرر گردانیدم فریضه خود را و سب گردانیدم فریضه را بر بندهگان نهادم با راز ایشان

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَمَّا أُسْرِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و از عبد الله بن مسعود روایت گفت بهمگایک شب برده شد پیغمبر را اصلی الله علیه

وَسَلَّمَ انْتَهَى بِهِ إِلَى سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى وَهِيَ فِي السَّمَاءِ السَّادِسَةِ

و سلم نهایت برده شد آنحضرت را تا سدره المنتهی و سدره المنتهی در آسمان ششم است

إِلَيْهَا يَنْتَهِي مَا يُعْرَجُ بِهِ مِنَ الْأَرْضِ فَيُقْبَضُ مِنْهَا وَإِلَيْهَا

بسی سدره المنتهی نهایت پذیر می شود و چیزیکه بالا برده می شود از زمین پس گرفته می شود و از وی دیو می شود

يَنْتَهِي مَا يُهْبَطُ بِهِ مِنْ فَوْقِهَا فَيُقْبَضُ مِنْهَا قَالَ إِذْ يَنْتَهِي

سدره المنتهی می شود و چیزیکه پائین نازل می شود از بالا ای دیو از او امر می شود ای پس تو حق می گوئی

السِّدْرَةِ مَا يَعْشَى قَالَ فَرَأَيْتُ مِنْ ذَلِكَ قَالَ فَأَعْطَى

سدره را چنین یک میوه است گفت و آن پرند آمد که گروشیع میگرداند از زر گفت پس داده شد

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثًا أُعْطِيَ الصَّلَوَاتِ

آنحضرت را صلوات الله علیه و سلم در شب معراج سه چیز داده شد نماز

الْخَمْسَةِ أُعْطِيَ نَوَا تِيْمُ سُورَةِ الْبَقَرَةِ وَغُفْرَانَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ

پنجگانه و داده شد آیتها که فائده سوره بقره و غفران است و امر زید و سدره که را که شریک ندارد

مِنْ أُمَّتِهِ شَيْئًا الْمَقْهُمَاتُ رَأَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

از امت و چیزها که نامان بپیر برده مسلم و روایت است از ابی هریره

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَدْ رَأَيْتُنِي

گفت آنحضرت صلوات الله علیه و سلم هر آنچه بتجلیق میاید از من خود را

فِي الْحَجْرِ وَفَرَشْتُ لِي عَنْ مَسْرَايَ فَالْتَنَيْتُ عَنْ أَشْيَاءَ

که بودم در حجر که منتهی است متصل به حال آنکه مشرکان درین می پرسیدند مرا از نشستن بیت المقدس پس

مِنْ بَيْتِ الْمَقْدِسِ لَوْ أَنَّ بَيْنَهُمَا فِكْرٌ بَتُّ كَرِيًّا مَا كَرِبْتُ مِثْلَهُ

از بیت المقدس که یاد ندارم و بیزوقت پس اندو گفتم که بگویم با اندو می که هرگز نماند و پس کرده اند

از سدره المنتهی تا میوه سدره المنتهی

نجمه

سوال که در سدره المنتهی است

۱۲۱

فَرَفَعَهُ اللَّهُ لِي أَنْظُرَ إِلَيْهِ مَا يَسْأَلُونِي عَنْ شَيْءٍ إِلَّا أَنْبَأْتَهُمْ

پس داشتند حدیث بیت المقدس را بمن و بنودم آزاد حالیکه نظر میکنم بوی آن نمی رسند فرشتگان را از هیچ گاه آنکه خبر میداد

وَقَدْ رَأَيْتَنِي فِي جَمَاعَةٍ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ فَإِذَا مُوسَى قَائِمٌ يُصَلِّي

و تحقیق دیدم خود را نزد بیت المقدس جماعتی از پیغمبران پس نگاه می بینم که موسی ایستاده است نماز میکند

فَإِذَا رَجُلٌ ضَرْبُ جَعْدٍ كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنْوَعَةٍ وَإِذَا عَلَيْهِ

پس نگاه می کنم بوی مردی که گویانست مردی گویا که وی از مردان شنواعت است و نگاه می کنم

قَائِمٌ يُصَلِّي أَقْرَبُ النَّاسِ بِهِ شَبْهًا عُرْوَةً بَنُ مَسْعُودٍ الشَّقَفِي

نیز ایستاده نماز میکند از نزدیکترین مردم بوی از روی مشابهت عروه بن مسعود شقفی است

وَإِذَا الْبَرَاءَةُ قَائِمٌ يُصَلِّي أَشَبَّهُ النَّاسِ بِهِ صَاحِبُكُمْ

و نگاه می کنم که ابراهیم ایستاده نماز میکند از مشابهترین مردم بوی یار شماست

يَعْنِي نَفْسَهُ فَخَانَتْ الصَّلَاةُ وَأَمَّتْهُمْ فَلَمَّا فَرَغَتْ

ار او میگرداند آنحضرت فات شریف خود را پس رسید وقت نماز پس من ایستادم پس نگاه می کنم

مِنَ الصَّلَاةِ قَالَ لِي قَائِلٌ يَا مُحَمَّدُ هَذَا مَالِكُ خَازِنُ

شدم از نماز گفت مرا گویند ای محمد این مالک گویانست دار

النَّارِ فَسَلِّ عَلَيْهِ فَالْتَفَتُ إِلَيْهِ فَقَدْ أَنِي بِالسَّلَامِ مِنَ الْأُمَمِ

آتش است پس سلام ده بر او پس باز برگشتم بوی دی ایستاده بود مرا سلام و بشارت مرا که من پیغمبر سلام

بَابُ فِي الْمُعْجَزَاتِ

باب در بیان معجزات

اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ وَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا

نزدیک شد قیامت و شکافت ماه و اگر بینند نشانه را در می گردانند

وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمَرٌّ وَقَالُوا لَا يَأْتِيَنَا بَآيَةٌ مِنْ رَبِّهِ

و گویند جادو و نیست دائم و گفتند چرا از شما آیت نمی آید از پروردگار خود

عجزه در سر سجده
باز در رکوع نماز

۱۲۲

أَوَلَمْ تَأْتِيَهُمْ بَيِّنَةٌ مَّا فِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ هُوَ مَا تُرْسِلُ بِالْآيَاتِ إِلَّا

آیات نبیہ بدایتان خبر انجی در کتابہا سے پیشین است و نفرستیم بآیتها مگر

تَخْوِيفًا وَ مَا جَعَلْنَا الشُّرُوءَ يَا لَيْتَىٰ أَرْبِنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ

ترسیدن و نہ گردانیدیم خواب کہ نمودیم ترس مگر آزمائش بر اے آدمیان

وَالشَّجَرَةُ الْمَلْعُونَةُ فِي الْقُرْآنِ وَتُخَوِّفُهُمْ فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا

و درخت رانده شد و قرآن سے ترسانیم ایشان نیز ایسائی افزاید ایشان را مگر

طُعْيَانًا كَبِيرًا عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيقَ

سرکشہ بزرگ روایت ست از انس بن مالک کہ حدیث ابوبکر رضی اللہ عنہ وقت حکایت کردن از تفسیر ہجرت

قَالَ نَظَرْتُ إِلَىٰ أَقْدَامِ الْمَشْرُكِينَ عَلَىٰ رُءُوسِنَا وَنَحْنُ فِي الْغَابِ

گفت نگاہ کردم من بسوی پایہای مشرکان کہ ارا می جفتند و بر سیدند بر سر ما و حال آنکہ ما درون غایم

فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ نَظَرَ إِلَىٰ قَدَمِي أَبْصَرَ نَا

پس گفتم اے رسول خدا اگر تحقیق کہ یکے از ایشان نگاہ کند بپای من یا خود بہ بیند ما را

فَقَالَ يَا أَبَا بَكْرٍ مَا ظَنُّكَ يَا شَيْتَانُ اللَّهُ تَاللَّهِ مَا هُنَّ عَلَىٰ

پس گفت آنحضرت ای ابوبکر چیست گمان تو بان دو کہ خدا سوّم آن دو کس ست متفق علیہ

وَعَنْ بَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَكْرٍ أَنَّهُ قَالَ فِي

و روایت ست از براء بن عازب از پدرش کہ عازب و او پڑا سیکند از ابوبکر کہ وہی گفت

حَدِيثِ الْحَجْرَةِ وَاتَّبَعَنَّا سَرَّاقَهُ بَنُ مَالِكٍ فَقُلْتُ آتَيْنَا يَا

حدیث ہجرت و پیروی کردار سراقہ بن مالک پس گفتم من آمدہ شدیم ما اے

رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ لَا تَحْزَنُ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا قَدْ عَلِمَ النَّبِيُّ

رسول خدا پس گفت آنحضرت اندوہین مشو و ہم نمود بدوستی خدا با است پس دعا کرد آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَرْتَطَمَتْ بِهِ فَرَسُهُ إِلَىٰ بَطْنِهَا

صلی اللہ علیہ وسلم بر سراقہ پس فرود رفت بر سراقہ پایہای اسب و تا شکم و

تفسیر جامع
ج ۱ ص ۶

فِي جِلْدٍ مِنَ الْأَرْضِ فَقَالَ إِنِّي أَرَاكُمْ دَعَوْتُمْ عَلَيَّ فَأَذْهَبُوا

در زمین درشت پس گفت سراقه بد رستی می بینم شما را که دعا کردید بر زبان من پس دعا کنید

لِي فَإِنَّ اللَّهَ لَكُمْ أَنْ أَمُرَّ عَنْكُمْ الْطَّلَبَ فَدَعَا لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى

برای خود من پس خدا یاری کننده و نگاهدارنده است مر شما را تا که رو نم و دفع نایم از شما طلب فزان را پس

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبِمَا جَعَلَ لَا يَلْقَى أَحَدًا إِلَّا قَالَ كَفَيْتُمْ مَا هَاهُنَا

علیه وسلم پس است سراقه از آن سخت پس است سراقه که پیش می آید هیچ یکی را اگر آنکه میگفت کفایت کردید

فَلَا يَلْقَى أَحَدًا إِلَّا رَدَّهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَنَسٍ مِمَّنْ قَالَ

یعنی بدست نیت اینجا که پیش می آید سراقه هیچ یکی را اگر آنکه باز میگردد متفق علیه از انس مردی گفت

سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَلَامٍ بِمَقْدَمِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

شنید عبد الله بن سلام قدوم آوردن آنحضرت صلی الله و علیه

وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي أَرْضٍ يَخْتَرِفُ فَاتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وسلم و حال آنکه عبد الله در زمین میخترف بود می چید میوه پس پیغمبر صلی الله علیه

وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنِّي سَأَلْتُكَ عَنْ ثَلَاثٍ لَا يَعْلَمُهُنَّ إِلَّا نَبِيُّهَا أَوَّلُ

وسلم پرسید عبد الله بد رستی من سوال کنده ام ترا از سه چیز نمیدانند آن سه چیز را اگر کسی بد رست

أَشْرَاطُ السَّاعَةِ وَمَا أَوَّلُ طَعَامِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَمَا يَنْزِعُ الْوَلَدَ

علامت های قیامت و چیست نخستین نوحش بهشتیان و چیست که میکشد فرزند را

إِلَى أُمِّهِ أَوَّلُ إِلَى أُمِّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي بِهِنَّ جِبْرِيلُ إِذَا مَاتَ أَوَّلُ

بوی پهلوس یا بوی مادر پس میگوید آنحضرت خبر داد مرا این سه چیز هر یک را که نوحش بهشت

أَشْرَاطُ السَّاعَةِ فَنَا يُخْشَرُ النَّاسُ مِنَ الْمَشْرِقِ إِلَى الْمَغْرِبِ

علامت های قیامت پس از آنکه است که می بلعند و گرد می آرد مردم را از جانب مشرق به جانب مغرب

وَأَمَّا أَوَّلُ طَعَامٍ يَأْكُلُهُ أَهْلُ الْجَنَّةِ فَيَزِيدُهُ كَيْدَ حَوْثٍ وَإِذَا

و اما نخستین طعامی که می خورند آنرا اهل بهشت پس زیاده جگر ایست و چون

در زمین درشت پس گفت سراقه بد رستی می بینم شما را که دعا کردید بر زبان من پس دعا کنید

در زمین درشت پس گفت سراقه بد رستی می بینم شما را که دعا کردید بر زبان من پس دعا کنید

در زمین درشت پس گفت سراقه بد رستی می بینم شما را که دعا کردید بر زبان من پس دعا کنید

خبر المواقف
جلد دوم
زمین درشت
اخر از سید محمد

سَبَقَ مَاءُ الرَّجُلِ مَاءَ الْمَرْأَةِ نَزَعَ الْوَلَدُ وَإِذَا سَبَقَ مَاءُ الْمَرْأَةِ
پیش میشت و آب مرد آب زن را می کشد و فرزند را و مانند سگداند بخود و چون سبقت میکند آب زن

نَزَعَتْ قَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ يَا
می کشد زن فرزند را گفت عبد الله بن سلام بعد از شنیدن جواب اشهد ان لا اله الا الله و بعد از تکیه نورسل

رَسُولِ اللَّهِ إِنَّ الْيَهُودَ قَوْمٌ بَهْتٌ وَإِنَّهُمْ إِنْ يَعْلَمُوا بِإِسْلَامِي
و گفت عبد الله ای رسول خدا بدینکه بود و گوید اندک بسیار ایشان میکنند و بدست ایشان اگر بداند اسلام

مِنْ قَبْلِ أَنْ تَسْأَلَهُمْ يَهْتَوْنِي فَمَجَاءَتِ الْيَهُودُ فَقَالَ آيُ
پیش از آنکه پرسشی تو ایشان را دروغ بنده ند بر من پس بدید و نزد آنحضرت پس گفت و پرسید آنحضرت

رَجُلٌ عَبْدُ اللَّهِ فِيكُمْ قَالُوا أَخْبِرْنَا وَابْنُ خَيْرِنَا وَسَيِّدُنَا
چگونه مرویت عبد الله در میان شما گفتند بهترین ماست و پسر بهترین ماست و مستر ماست

وَابْنُ سَيِّدِنَا قَالَ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَسْلَمَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ قَالُوا
و پسر مستر ماست گفت آنحضرت خبر دهید مرا اگر اسلام آورد عبد الله بن سلام گفتند یهود

أَعَاذَهُ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ فَخَرَجَ عَبْدُ اللَّهِ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا
تنگانید او را خدا از آن پس بیرون آمد عبد الله پس گفت گواهی دهم اینکه نیست هیچ معبود مگر

اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ فَقَالُوا اشْرُكْنَا وَابْنُ شَرِّنَا
خدا ای تقاضای دهم که مثل پیغمبر خداست پس گفتند وی بدترین ماست و بدترین ترین ماست

فَانْتَقَصُوهُ فَقَالَ هَذَا الَّذِي كُنْتُ أَخَافُ يَا رَسُولَ اللَّهِ
پس نقص او کردند گفت عبد الله ایست چیزی که بودم من میترسیدم از ایشان یهودای رسول خدا

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْهُ مِنْهُ قَالَ فِي حَدِيثِ الْبَدْرِ فَانْطَلَقُوا
رواه بخاری و هم از وی مرویت گفت انس رضی الله عنه در حدیث بد پس بر آمدند و رفتند مردم

حَتَّى نَزَلُوا بَدْرًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
تا فرود آمدند موضع را که نام او بدرست پس گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم

خدا قاضی

آوردن مردم

بیت نبیین حج بیت
نیزه بجا آورند و بگویند
نیزه است

هَذَا مَصْرَعٌ فَلَا يَنْ وَیَضَعُ يَدَهُ عَلَى الْأَرْضِ هَهُنَا وَهَهُنَا

اینجا ایستادن فلان است تا آنکه از استقامتی بود وی نهاد آنحضرت دست خود را بر زمین برای تعیین موضع اینجا و اینجا یعنی هر کلام از

قَالَ فَمَا مَاطَ أَحَدُهُمْ عَنْ مَوْضِعٍ يَدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

گفت انس پس در گذشت هیچ یکی از جا می که دست نهادند بر آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ

علیه وسلم رواه مسلم و هم از وی مرویت که آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَوْمَ بَدْرٍ هَذَا جَبْرِئِيلُ اخِذْ بِرَأْسِ قُرَيْشٍ

علیه وسلم منمود روز بدر این جبرئیل است که گیرنده است سر اسب خود را

عَلَيْهِ آدَاةُ الْحَرْبِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَبِي قَتَادَةَ أَنَّ

و عنان آزمای ساختگی جنگ در حالیکه بر سلاح جنگست می آید بخاری و از ابو قتاده از آن

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِعِمَارٍ حِينَ يَخْفِرُ

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم گفت مر عمار این یا سر را در دهنگی که میکند آنحضرت یا عمار

الْخَنْدَقِ فَعَمَلٌ يَمْسَحُ رَأْسَهُ وَيَقُولُ بُوْسُ بْنُ سُمَيْةَ يَقْتُلُكَ الْفَيْتَةُ

خندق را این شروع کرد که مسح میکند سر عمار را و میگفت بوس ای شدت و شفقت پس میگوید

الْبَاغِيَةُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ جَابِرٍ مَعَهُ قَالَ عَطِشَ النَّاسُ

ترا گردید یعنی روایت کرد مسلم و روایت است جابر رضی گفت جابر تشنه شدند مردم

يَوْمَ الْحُدَيْبِيَّةِ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ يَدَيْهِ

روز حدیبیه و حال آنکه آنحضرت صلی الله علیه وسلم در پیش وی طریقه بود

رَكْوَةً فَتَوَضَّأُوا مِنْهَا ثُمَّ أَقْبَلَ النَّاسُ نَحْوَهُ قَالُوا الْبَسْعُ عِنْدَنَا مَا

از چرم که و منو ساخته شود بوی بستر روی آوردند مردم بجانب آنحضرت گفتند مردم نیست نزد ما

تَوَضَّأُوا بِهِ وَنَشَرَبُ إِلَّا مَا فِي رَكْوَتِكَ فَوَضَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

که و منو ننیم بآن و نوشیم آن آب را که همین قدر که در رکوه است پس نهاد آنحضرت صلی الله

مسح بوس بن سیمه است
ای شدت و شفقت و محبت
پس میگوید بن سیمه
همه مردم تشنه شدند
شد بگوید و عذاب کردید
و منو خاف را

وَسَلَّمَ يَدُ فِي الشَّرْكَوَجَعَلَ الْمَاءُ يَفُورُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِهِ كَمَا مَثَالُ الْعَيْشِ قَالَ فَشَرِبْنَا

و سلم دست خود را در رکود پرگشت آب برپوشید از میان انگشتان آنحضرت مانند چشمه ها گفت جابر پس نوشیدیم

وَقَوْضَانَا قِيلَ لِمَا بَرَكُمُ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مِائَةَ أَلْفٍ لَكُنَّا كُنَّا ثَمَسَ عَشْرَ هَائِثِ

و دست گردیم گفته شد چرا بر شما برکت بودید گفت جابر اگر چه بودیم صد هزار کس بر این سینه می بود و الف

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَنَسٍ مَنِ قَالَ نَبِيُّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

متفق علیه و از انس بن مروت است که گفت رسول خدا را سینه آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ نَزِيدًا وَجَعْفَرًا وَعَبْدَ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ لِلنَّاسِ قَبْلَ أَنْ

و سلم نبوت زید بن حارث و جعفر بن ابی طالب و عبد الله بن رواحه برای مردم پیش از آن که

يَأْتِيَهُمْ وَخَبَرَهُمْ فَقَالَ أَخَذَ الرَّايَةَ نَزِيدًا فَأَصِيبَ ثَوْرًا خَذَ

بیاید مرد و خبر از نبوت ایشان پرگشت آنحضرت در میان شهیدان گرفت رایت را تحت زید بن حارث پرگشته شد

جَعْفَرًا فَأَصِيبَ ثَوْرًا خَذَ ابْنُ رَوَاحَةَ فَأَصِيبَ وَعَيْنَاهُ

جعفر پس پرگشته شد پس گرفت عبد الله بن رواحه پرگشته شد و میگفت آنحضرت این حکایت را در هر دو چشم

تَذِيرًا فَإِنْ حَتَّى أَخَذَ الرَّايَةَ سَيْفٌ مِنْ سُيُوفِ اللَّهِ يَعْنِي

آنحضرت را تذکره می بخشد تا آنکه گرفت رایت را آنکه لقب او شمشیر است از شمشیرهای خدا یعنی

خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ حَتَّى فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ سَرَوَاهُ الْبُخَارِي

خالد بن ولید و گویند که هفت شمشیر از دست خالد در آن روز شکست شد تا آنکه خدا استعالی بر مسلمانان

وَعَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ مِنْهُ قَالَ غَزَوْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ

در روایت است از سلمه بن اکوع که گفت غزا کردیم با همراه آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَقُولِي صَحَابَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

صلی الله علیه و سلم غزوه حنین را پس پشت دادند بعضی از اصحاب آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَا غَشْوَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَزَلَ

علیه و سلم پس بجا می که نزول کردند و قصد خیانت کردند کافران با آنحضرت صلی الله علیه و سلم

و سلم دست خود را در رکود پرگشت آب برپوشید از میان انگشتان آنحضرت مانند چشمه ها گفت جابر پس نوشیدیم

بیاید مرد و خبر از نبوت ایشان پرگشت آنحضرت در میان شهیدان گرفت رایت را تحت زید بن حارث پرگشته شد

خالد بن ولید و گویند که هفت شمشیر از دست خالد در آن روز شکست شد تا آنکه خدا استعالی بر مسلمانان

صلی الله علیه و سلم غزوه حنین را پس پشت دادند بعضی از اصحاب آنحضرت صلی الله

عَنِ الْبَغْلَةِ ثُمَّ قَبَضَ قَبْضَةً مِنْ تُرَابٍ مِنَ الْأَرْضِ ثُمَّ اسْتَقْبَلَ

از استر پیتر گشت آنحضرت شسته از خاک زمین پس بتر مقابل کرد آنحضرت صلی الله علیه و سلم

بِهِ وَجُوهَهُمْ فَقَالَ شَهِتَ الْوُجُوهَ فَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْهُمْ إِنْسَانًا

بان خاک رو آدمی این را پس گفت آنحضرت قبیح باورد آدمی این پس بگوید خدا تعالی از ایشان هیچ آدمی را

إِلَّا مَلَأَ عَيْنِيهِ تُرَابًا بِتِلْكَ الْقَبْضَةِ فَوَلَّوْا مُدْبِرِينَ فَمِنْهُمْ

مگر آنکه پر کرد هر دو چشم او را خاک بان قبضه خاک پس گشتند که فران در حالیکه پشت دهنش بودند پیش شکست داد

اللَّهُ وَقَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَنَاءُ ثَمَّهُمْ بَيْنَ

خدا و بخش کرد آنحضرت صلی الله علیه و سلم غنیتهای ایشان را میان

الْمُسْلِمِينَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَنَسٍ مَقَالٍ إِنَّ رَجُلًا كَانَ

مسلمانان رواه مسلم و از انس روایت کرده بود

يَكْتُبُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَرْتَدَّ عَنِ الْإِسْلَامِ

که نوشت برای آنحضرت صلی الله علیه و سلم وحی یا جز آن پس نداشت و بازگشت از مسلمانان

وَلِحَقِّ بِالْمُشْرِكِينَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْأَرْضَ

و بازگشت مشرکان پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم بدو

لَا تَقْبَلُهُ فَأَخْبَرَنِي أَبُو طَلْحَةَ أَنَّهُ أَتَى الْأَرْضَ الَّتِي مَاتَ فِيهَا

زمین نمی پذیرد و او را درون خود نگیرد و میگویی پس خبر داد مرا ابو طلحه انصاری که آدمی از زمین را که مردد آن مرد در آن

فَوَجَدَهُ مُنْبُوذًا فَقَالَ مَا شَأْنُ هَذَا فَقَالُوا دَفَنَاهُ مِرًّا رَا

زمین پس یافت ابو طلحه او را بیرون شده و از قبر آویخته و پرسید ابو طلحه چیست حال این مرد پس گفتند دفن کردیم ما او را چند بار

فَلَمْ تَقْبَلْهُ الْأَرْضُ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ

پس قبول نکرد او را زمین متفق علیه و روایت است از ابو ایوب انصاری گفت

خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ وَجَبَتِ الشَّمْسُ

بیرون آمد آنحضرت صلی الله علیه و سلم و حال آنکه فرود آمده بود آفتاب یعنی غروب کرد

فَسَمِعَ صَوْتًا فَقَالَ يَهُودُ تَغْذِبُنِي قُبُورُهُمْ تَتَّفِقُ عَلَيْهِ وَعَنْ

پس شنید آوازی را پس گفت ای یهود کبریت کی بود و عذاب کرده بیشترند در قبرستان متفق علیه

أَنْتُمْ فَقَالَ أَصَابَتْ النَّاسَ سَنَةٌ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

بروایت است از آنس که گفت انس رسید مردم را خطبه در زمان آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَيْنَا الْبَيْتُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ

علیه وسلم پس در آنشای آنکه بینیم صلی الله علیه وسلم خطبه میخواند

فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ قَامَ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

در روز جمعه استاد باو پیشین پس گفت ای رسول خدا صلی الله

عَلَيْكَ وَسَلَّمَ هَلَكَ الْمَالُ وَجَاعَ الْعِيَالُ فَادْعُ اللَّهَ لَنَا

علیک وسلم هلاک شد مال از باغ و زراعت و دواب و گرسنه شدند عیال از تنگی معاش پس دعا کن

فَرَفَعَ يَدَيْهِ وَمَا تَرَى فِي السَّمَاءِ قُرْعَةً فَوَالَّذِي نَفْسِي

پس برداشت آنحضرت هر دو دست و مبارک خود را در حال آنکه نمی بینیم باران یا باره ابر پس بخدا سوگند نه نهاد آنحضرت

بِيَدِهِ مَا وَضَعَهَا حَتَّى تَنَالِ السَّمَاءُ مِثْلَ الْجِبَالِ تَرْتَوْنِزُولَ

دست تا آنکه برجست ابرها مانند کوهها پست برود نیاید

عَنْ مِنْبَرِهِ حَتَّى رَأَيْتُ الْمَطَرَ يَتَخَادَعُ عَلَى لِحْيَتِهِ فَمِطُونًا

از منبر که بر دس استاد بود تا دیدم باران را میبخت و فردی افتاد از لایحه شرفی وی پس باران دادند

يَوْمَئِذٍ لَكَ وَمِنْ الْغَدِ وَمِنْ بَعْدِ الْغَدِ حَتَّى الْجُمُعَةِ الْآخِرَةِ

ما از روز که دعا کرد آنحضرت و فردای آن روز و پس فردا سه آن روز تا جمعه دیگر

وَقَامَ ذَلِكَ الْأَعْرَابِيُّ أَوْ غَيْرُهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَهْدِمُ

و استاد روز جمعه دیگر آن اعرابی یا مردی دیگر جز وی پس گفت ای رسول الله و بران شد

السَّاءُ وَغَرِقَ الْمَالُ فَادْعُ اللَّهَ لَنَا فَرَفَعَ يَدَيْهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ

خامها و آب از سر گذشت ما همارا پس دعا کن خدا را برای ما پس برداشت آنحضرت هر دو دست خود را

باران آمد

پس گفت آنحضرت خدا را

عمر بنی بابر ان کو یاد کیا
و کہ وہ اس بیان پر آمادہ

حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا فَمَا يُشِيرُ إِلَى نَاحِيَةٍ مِنَ السَّمَاءِ إِلَّا انْفَرَجَتْ

گرد آلودہ ماسے بابر اپنی اشارت نمیکند آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمایا اگر آلودہ گشت وہ میکت

وَصَارَتْ الْمَدِينَةُ مِثْلَ الْجُوبَةِ وَسَالَ الْوَادِي قَنَاةَ شَهْرًا

و گشت بالآ مدینہ گشت کو بہ دروان رفت رود مانند کاریز یک ماہ

وَلَمْ يَحْضُرْ أَحَدٌ مِّنْ نَّاحِيَةِ الْأَحْدَثِ بِالْجُودِ وَفِي رِوَايَةٍ

و نہی آمد هیچ کس از سوی مگر آنکه خبر داد بابر ان نیکو بسیار و در روایتی دیگر چنین

قَالَ اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا اللَّهُمَّ عَلَى الْكَافِرِ وَالظَّالِمِ

آمده فرمود خدا یا بابر ان گرد آلود و مباران برما خداوند بابر ان بر شیتها و بر کو بہا

وَبُطُونِ الْأَوْدِيَةِ وَمَنَابِتِ الشَّجَرِ قَالَ فَأُقْلِعْتُ وَخَرَجْنَا

و در رودهای و دویہا و در جاہای رستن درختان گفت راوی پس قطع کردہ شد و گشت

نَمُشِّي فِي الشَّمْسِ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ جَابِرٍ مَّنْ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ

ابراہیم و بیرون آمدم و در حالیکہ راہ میفرستم در آفتاب متفق علیہ و از جابر بن مردیت گفت بود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا خُطِبَ اسْتَنْدَلَ إِلَى جَذْعِ نَخْلَةٍ

صلی اللہ علیہ وسلم کہ چون خطبہ میخواند تکیہ میکرد تہ درخت حزامار

مِنْ سِوَايَ الْمَسْجِدِ فَلَمَّا صُنِعَ لَهُ الْمُنْبَرُ فَاسْتَوَى عَلَيْهِ صَاحِبُ

از سواہی مسجد کہ در زمان آنحضرت بود پس مہما میکرد ساختہ شد منبر پس بالا بر آمد آنحضرت بر منبر و یاد

النَّخْلَةِ الَّتِي كَانَ يَخْطُبُ عِنْدَهَا حَتَّى كَادَتْ أَنْ تَنْشَقَّ

آن جذع نخلہ کہ میخواند آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم خطبہ نزد وی پیش از نهادن منبر تا آنکہ قریب شد کہ رود

فَنَزَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهِ حَتَّى أَخَذَهَا فَضَمَّهَا إِلَيْهِ

آنحضرت نخلہ از فراق آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم پس فرود آمد آنحضرت تا آنکہ گرفت آن نخلہ را پس فراہم آورد و محض

فَجَعَلَتْ تَأْنٍ أَنْ يَنْبِي الصَّبِي الَّذِي يُسَكَّتُ حَتَّى سَقَرَتْ قَالَ

اورا بسوی خود و در کنار گرفت بیکشت آن نخلہ کہ تا آنکہ بیکدومہ تا کہ گردن کو در کہ کہ خاموش گردانیدہ میشود و از کریم تا آنکہ

عمر بنی بابر ان کو یاد کیا
و کہ وہ اس بیان پر آمادہ
عمر بنی بابر ان کو یاد کیا
و کہ وہ اس بیان پر آمادہ

بَكَتْ عَلَى مَا كَانَتْ تَسْمَعُ مِنَ الذِّكْرِ وَأَهْلُ الْبُخَارِيِّ وَعَنْ

گریہ کرد آن نگاہ بر تقدان چیزے کہ ہم شنیدہ از ذکر رواہ بخاری و روایت است از

أَبِي مُوسَى قَالَ خَرَجَ أَبُو طَالِبٍ إِلَى الشَّامِ وَخَرَجَ مَعَهُ

ابو موسیٰ نے کہا کہ ابو طالب ہم سے شام و بیرون آمد با و

النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَشْيَاحٍ مِنْ قُرَيْشٍ فَلَمَّا أَشْرَفُوا

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم در میان پیران از قریش پس ہر گاہ کہ مطلع شدند

عَلَى الرَّاهِبِ هَبَطُوا فَحَلَوْا رِحَالَهُمْ فَخَرَجَ إِلَيْهِمُ الرَّاهِبُ

بر راہب کہ نام او بجیر بود و وہ آمدند پس بگفتند بارہای خود را ہل کرد و آمد بوی ایشان بر اہل راہ

وَكَانُوا أَقْبَلُ ذَلِكَ يَمْشُونَ بِهِ فَلَا يَخْرُجُ إِلَيْهِمْ قَالَتْهُمْ يَحْلُونَ

وہ وند این پیش این بارہا دیکہ کہ سفر میکردند و میگفتند بر راہب بیرون نمی آمد بوی ایشان گفتند ابوجیر

رِحَالَهُمْ فَعَمِلَ يَتَخَلَّلُهُمُ الرَّاهِبُ حَتَّى جَاءَ فَأَخَذَ بِيَدِ

بارہای خود را پس گفت کہ در می آن میان ایشان راہب تا آنکہ آمد پس گرفت دست

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هَذَا سَيِّدُ الْعَالَمِينَ

پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم گفت ہذا سید العالمین

هَذَا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ يَنْعَثُهُ اللَّهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ فَقَالَ لَهُ

ہذا رسول رب العالمین پیغمبر است اورا خدا تعالیٰ سبب رحمت و مہربانی برای جہانمان میں گفتند

أَشْيَاحٌ مِنْ قُرَيْشٍ مَا عَلِمْتُكَ فَقَالَ إِنَّكُمْ حِينَ أَشْرَفْتُمْ مِنْ

بعض پیران از قریش جہت سبب علم تو ہی و از کجا میدانی پس گفت راہب بدوستی شما نگاہ میکردم بالا بر آمدید

الْعَقَبَةِ لَمْ يَبْقَ شَجَرٌ وَلَا حَجَرٌ إِلَّا خَرَّ سَاجِدًا وَلَا يَسْجُدَانِ

راہ کہ میان کوہ است باقی ماند هیچ درخت و نہ سنگ مگر آنکہ افتاد سجدہ کنند و سجدہ میکنند و دعت

إِلَى النَّبِيِّ وَإِنِّي أَعْرِفُ فِي خَاتَمِ النَّبِيِّ أَسْفَلَ مِنْ غُضْرُوفٍ

مگر بر اس پیغمبر و بدوستی من میشناسم اورا بہر نبوت کہ واقع است پایان تر از استخوان

پس بگفتند ابوجیر

راہب را

از این

نہ

كَتِفِهِ مِثْلَ تَفَاحَةٍ تُورَجَّعُ فَصَنَعَ لَهُمْ طَعَامًا فَلَمَّا أَنَاهُمْ

شان وای مانند سیب پست برکت را سب پس ساخت برای ایشان طعامی پس بنگاهیکه آورد طعام را

بِهِ وَكَانَ هُوَ فِي رِعِيَّةِ الْإِسْلَامِ فَقَالَ أَرْسِلُوا إِلَيْهِ فَأَقْبَلَ

و بود آنحضرت در چنانین شتران پس گفت بفرستید بر وی پس آمد آنحضرت

وَعَلِمَهُ غَمَامَةٌ تَظِلُّهُ فَلَمَّا دَنَا مِنَ الْقَوْمِ وَجَدَهُمْ قَدْ سَبَقُوهُ

و حال آنکه بر آنحضرت آبر بود که سایه بیکه او را پس بنگاهیکه نزدیک شد از قوم یافت قوم را که تحقیق پیشین کرده

إِلَى الْفَيْئِ شَجَرَةٍ فَلَمَّا جَلَسَ مَالَ فِي شَجَرَةٍ عَلَيْهِ فَقَالَ انْظُرُوا

بسی سایه درختی پس بنگاهیکه نشست حمید سایه آن درخت بر آنحضرت پس گفت را سب بنگاهیکه

إِلَى الْفَيْئِ الشَّجَرَةِ عَلَيْهِ فَقَالَ أَتَشْكُرُونَ اللَّهَ أَيُّكُمْ وَلِيُّهُ

بوسه سایه درخت که میل کرد بر وی پس گفت را سب سوال میکنم از شما بخدا که کدام یکی از شماست

قَالُوا أَبُو طَالِبٍ فَلَمْ يَزَلْ يُنَاشِدُهُ حَتَّى رَدَّاهُ أَبُو طَالِبٍ

گفتند ولی وی ابو طالب است پس همیشه بود را سب که سوال میکرد ابو طالب را بخدا او کند که باز گردان

وَبَعَثَ مَعَهُ أَبُو بَكْرٍ بِلَالًا وَنَزَدَهُ الرَّاهِبُ مِنَ الْكَعْكِكِ

باز گردانید و فرستاد آنحضرت را و فرستاد ابو بکر بلال را و نود شد داد آنحضرت را را سب

وَالرَّهْبَانِيُّ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ

و دروغن زیت روایت نموده در روایت است از علی بن ابی طالب رضی

قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَكَّةَ فَخَرَجْنَا

گفتم بودم من با آنحضرت صلوات الله علیه و سلم در مکه پس بیرون آمیم

فِي بَعْضِ نَوَاحِيهَا فَمَا اسْتَقْبَلَهُ جَبَلٌ وَلَا شَجَرٌ إِلَّا وَهُوَ يَقُولُ

در بعضی نواحی آنجا که بنگاه پس پیشین می آمد آنحضرت را که درخت و نه درختی مگر آنکه می بگفت

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالْذَاوِي

السلام علیک یا رسول الله رواه ترمذی و ذاری

در بعضی نواحی

در بعضی نواحی

در بعضی نواحی

در بعضی نواحی

وَعَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِالْبُرَاقِ

در روایت ست از انس رضی الله عنه که آنحضرت صلی الله علیه وسلم آورده شد براق

لَيْلَةً أُشْرِي بِهِ مُلْجَمًا مُسْرَجًا فَاسْتَصْعَبَ عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُ

در شب معراج گام کرده زمین بسته پس تندی و سرنخی کرد براق بر آنحضرت پس گفت مر براق را

جَبْرِئِيلُ أَيْ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَفْعَلْ هَذَا فَمَا رَكِبَكَ

جبرئیل آیا محمد صلی الله علیه وسلم میکنی این تندی و سرنخی پس سوار شده است

أَحَدٌ أَكْرَمَ عَلَى اللَّهِ مِنْهُ قَالَ فَأَرْفُضُ عَنْ قَارِوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

ترا هیچ یک بزرگتر بر خدا دوی گفت انس پس بخت از براق خوی از مخالفت رواه ترمذی

وَعَنْ بُرَيْدَةَ مَقَالَهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت ست از بریده رضی الله عنه گفت بریده و سر بود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

لَمَّا أَنْتَهَيْنَا إِلَى بَيْتِ الْمَقْدِسِ قَالَ جَبْرِئِيلُ بِاصْبِعِهِ فُخْرَقَ

هنگاه که رسیدیم ما به بیت المقدس اشارت کرد جبرئیل با انگشت خود پس سوراخ کرد

بِهَا الْحَجْرَ فَشَدَّ بِهِ الْبُرَاقُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ يَعْلَى بْنِ مُرَّةَ

با انگشت سنگ را پس بلبست بدان براق را رواه ترمذی و روایت ست از یعلی بن مره

الثَّقَفِيُّ قَالَ ثَلَاثَةُ أَشْيَاءَ رَأَيْتُهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

ثقیفی گفت یعنی سه چیز است که دیدم من از آنحضرت صلی الله علیه وسلم

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا نَحْنُ لَيْزُومَةٌ إِذْ مَرَّ رَأْبَعٌ بِرُسْنِي عَلَيْهِ

علیه وسلم در آنجا ای ای که ما بیستیم همراه آنحضرت ناگاه گذشتیم سرنخی که آب کشیده میشد و بر سر

فَلَمَّا رَأَى الْبَعِيرَ جَرَّ جَرَّ فَوَضَعَ جَرَانَهُ فَوَقَفَ عَلَيْهِ النَّبِيُّ

پس هنگام که دید آنحضرت را شتر آورد و پس بنهاد شتر گردن خود را پس با ستاد برود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ صَاحِبَ هَذَا الْبَعِيرِ فَجَاءُ

صلی الله علیه وسلم پس فرمود که صاحب این شتر پس این صاحب شتر نزد آنحضرت

فَقَالَ بَعَثْنِي فَقَالَ بَلْ نَهَبَهُ لَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنَّ لِي فِيهِ

پس گفت آنحضرت این خستر را بدست من بفرست گفت صاحب خستر و دهن چو باشد بکلی بخشم یا آنرا برای رسول

مَا لَمْ يَمْوَعِيشَةً غَيْرُهُ قَالَ أَمَّا إِذَا ذَكَرْتَ هَذَا مِنْ أَمْرِ فَإِنَّهُ شَكَا

کزین در دنیا را بسبب گاهی جزین سر و خور آنحضرت را چون کردی تو از ایشان این مطلب بگویم خریدن آنرا و کین بریت بگویم بجز خور

كَثْرَةَ الْعَمَلِ وَقِلَّةَ الْوَقْلِ فَأَحْسِنُوا إِلَيْهِ ثُمَّ سِرْنَا حَتَّى تَوَلَّوْنَا مَنَازِلًا

بسیار کار را و کمی وقف را پس یکی کنید بسو او پسر سیر کردیم تا آنکه فرود آمدیم جا سے فرود آمدن را

فَنَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَتْ شَجَرَةٌ تَشْقِي الْأَرْضَ حَتَّى

پس خواب کرد پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم پس آمد درختی که می شکافت زمین را تا آنکه

غَشِيَتْهُ نُورٌ رَجَعَتْ إِلَى مَكَانِهَا فَلَمَّا اسْتَيْقَظَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

پوشیده آن درخت آنحضرت را بهتر باز برگشت آن درخت بجای خویش بر گاه بیدار شد آنحضرت

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرْتُ لَهُ فَقَالَ هِيَ شَجَرَةٌ اسْتَأْذَنْتَ رَبَّهَا فِي أَنْ

علیه و سلم ذکر کردم مرا آنحضرت را پس فرمود این درختی است که دستوری خواست بهر دو گاه

تُسَلِّمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ فَإِذَا ذِنَ لَهَا قَالَ ثُمَّ سِرْنَا فَمَرَرْنَا بِمَاءٍ فَأَتَتْهُ

سلام کند پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم او خدا تعالی آن درخت را گفت لوی پسر سیر کردیم بکن مشیم با پس آمد آنحضرت

أَمْرًا لَهَا بِأَنْ يَأْتِيَ بِحَنَّةٍ فَأَخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَنْجَرِهِ

زن را با چتر که موافق زن را بود و بان پسر و یو می پس گرفت آنحضرت صلی الله علیه و سلم سوراخ بینی آن پسر

ثُمَّ قَالَ أَخْرِجْ فَإِنِّي مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ثُمَّ سِرْنَا فَلَمَّا رَجَعْنَا مَرَرْنَا

پس گفت آنحضرت بیرون آئی پس بگریه من محمدا فرستاده خدا ام پسر سیر کردیم پس بنگا میگردیم که خسته

بِذَلِكَ الْمَاءِ فَسَأَلَهَا عَنِ الصَّبِيِّ فَقَالَتْ وَالَّذِي بَشَكَ بِالْحَقِّ

بان آب پس پرسید آنحضرت آن زن را از حال آن کودک که دیر اند بود پس گفت زن سوگند بان خدا کی

مَا رَأَيْنَا رَيْبًا مِنْهُ بَعْدَ ذَلِكَ رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْ

ندیدیم باز وی که در شک اندازد بعد مقارفت تو رواه فی شرح السنه و روایت است از

عنه از جنون یعنی
آن بزم جنون بود
۱۲

ابن عباس رضی الله عنه قَالَ جَاءَ اَعْرَابِيٌّ اِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابن عباس رضی الله عنه گفت ابن عباس آمد اعرابی بوسه آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قَالَ يَمَا اَعْرِفُ اَنْتَ فَيَا قَالَ اِنْ دَعَوْتُ هَذِهِ الْعِدَّةَ مِنْ

گفت بچه دلیل بیا سم که تو پیغمبری فرمود آنحضرت باین دلیل که اگر بخوانم من این خوشه را اند

هَذِهِ النَّخْلَةَ تَشْهَدُ اَنِّي رَسُولُ اللهِ فَدَعَا لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

این درخت خراگویی دهد که من پیغمبر خدا ام پس خواند آن خوشه را پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَمَلٌ يَنْزِلُ مِنَ النَّخْلَةِ حَتَّى سَقَطَ اِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ

علیه وسلم پس گشت آن خوشه که فرود آمد از درخت خراگها تا آنکه افتاد بجانب آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ ارْجِعْ فَعَادَ فَاَسْلَمَ الْاَعْرَابِيُّ رَوَاهُ

علیه وسلم یعنی گویا دو بار پست فرمود آنحضرت برگرد بجای خود پس برگشت پس اسلام آورد آن اعرابی

الرُّومِيُّ وَصَحَّحَهُ وَعَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ مِنْهُ قَالَ جَاءَ ذُبُّ

ترمذی وروایت است از ابو هریره رضی الله عنه گفت ابو هریره آمد که

اِلَى رَاعِي غَنَمٍ فَاَخَذَ مِنْهَا شَاةً فَطَلَبَهُ الرَّاعِي حَقَّ اَنْتَرَعَمَهَا

بروی چراند که گوسفندان را پس گرفت از آن که سندان کوفته را بچرت کرد را آن چراند تا آنکه سندان

مِنْهُ قَالَ فَصَوَدَ الذِّئْبُ عَلَى تَلٍّ فَاقْبَى وَاسْتَشْفَى وَقَالَ

گفت ابو هریره پس گفت گرگ بر تپه ای پرشت آن گرگ که شست سگ و در او زخم خود را دیش

قَدْ عَمَدْتُ اِلَى رِزْقِي رَزَقَنِيهِ اللهُ اَخَذَتْهُ ثُمَّ اَنْتَرَعَتْهُ مِنْي

تقصیر من سپردنم که رسانید خدا آن رزق را بر من آن رزق را پست کشید گرفتی تو از من آن رزق را

فَقَالَ الرَّجُلُ تَا اللهُ اِنْ رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ ذُبُّا يَتَكَلَّمُ فَقَالَ

پس گفت آن مرد اعرابی بخدا سوگند میدهم من بگویم تا آنکه امروز گرگی که سخن بگوید پس گفت

الذِّئْبُ اَعْجَبُ مِنْ هَذَا رَجُلٌ فِي النَّخْلَاتِ بَيْنَ الْحَوَتَيْنِ

گرگ عجب تر از این مال حال مرویت که در نخلستان میان دو سنگستان است

رواه ترمذی وروایت است از ابو هریره رضی الله عنه گفت ابو هریره آمد که

يُخْبِرُكُمْ بِمَا هَضَمْتُمْ وَمَا هُوَ كَائِنْ بَعْدَكُمْ قَالَ فَكَانَ يَهُودِيًّا فَجَاءَ

وآمد خبر را میراند شمارا آنچه گذشت است و آنچه شونده است بعد از شما گفت ابوهریره پس بود در

إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ وَأَسْلَمَ فَصَدَّقَهُ النَّبِيُّ

نزد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم پس خبر داد آنحضرت را و اسلام آورد پس تصدیق کرد و راست گوئی گردانید و در

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُمَا مَارَاتُ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ

پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم که این و امثال این امور را بنا و علالتهاست پیش از قیامت

قَدْ أَوْشَكَ الرَّجُلُ أَنْ يَخْرُجَ فَلَا يَرْجِعُ حَتَّى يَحْدِثَهُ نَعْلَاهُ

بمقتضی نزدیک است که مرد بیرون آید یعنی از خانه پس باز برنگردد و بجا نماند آنکه خبر میدهد و راه هر دو نعلین

وَسَوَطُهُ بِمَا أَحَدَتْ أَهْلُهُ بَعْدَهُ مَرَّاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ

و تا زیادتی آنچه یکی اعدا کرده و یکی اهل خانه وی بعد از وی رواه نے شرح السنه

وَعَنْ أَبِي الْعَلَاءِ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ

در روایت است از ابو العلاء ناجی از سمیره بن جندب معالی رضی اللہ عنہما گفت بودیم با همراه آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَتَدَاوُلُ مِنْ قِصْعَةٍ مِنْ غُدُوقةٍ حَتَّى

صلی اللہ علیہ وسلم نوبت بوقت می خریدیم از یک کاسه از باها و گاه

الَّيْلُ يَقُومُ عَشْرَةٌ وَيَقْعُدُ عَشْرَةٌ قُلْنَا كَأَنَّهُ تَدَّ قَالَ لَمْ يَأَيَّ

تا شب می استاده و مرد می نشیند ده بیان تداول است لغتیم ما پس آنچه چیز بود که در کرده که تداوم

شَيْءٌ تَعَجُّبٌ مَا كَانَتْ تَدُّ الْأَمِنْ هُنَا وَأَشَارَ بِبَيْدِهِ إِلَى

چیز عجیب میکنه نبود که در کرده میشد مگر از اینجا و اشارت کرد بدست خود بپوست

السَّمَاءِ مَرَّاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو

آسمان رواه ترمذی و دارمی و از عبد الله بن عمرو رضی اللہ عنہما روایت

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمَ بَدْرٍ فِي ثَلَاثَةِ

که آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بیرون آمد روز غزوه بدر در سه صد

وَحَمْسَةَ عَشَرَ قَالَ اللَّهُمَّ إِنَّمَا حُفَاةُ فَأَحْلَهُمُ اللَّهُمَّ إِنَّمَا

ایشان ۱۳

و پانزده مرد گفت آنحضرت و دعا کرد خداوند ایشان یعنی صحابه بر بنیان اندیشی ارمن ایشان را خدا را

عَرَاةً فَأَكْسَهُمُ اللَّهُمَّ إِنَّمَا جِياعٌ فَأَشْبِعْهُمْ فَفَتَحَ اللَّهُ

برشته نشان اندیش بر پیشان ایشان را خداوند ایشان گرسنگان اندیش بر گردان ایشان را پس فتح داد خدا را

لَهُ فَأَنْقَلِبُوا وَمَا مِنْهُمْ رَجُلٌ إِلَّا وَقَدْ رَجَعَ بِجَمَلٍ أَوْ جَمَلَيْنِ

پس باز گشتند از فتح بدر و حال آنکه یک یا دو نفر از آن هیچ مردی نگذاشت که یک یا دو نفر

وَاكْتَسُوا وَشَبِعُوا رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ

و عابد پس شیدند و سیر شدند رواه ابو داود و روایت است از ابن مسعود رضی

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّكُمْ مَنْصُورُونَ

از آنحضرت علیه السلام کفر نمودید گشتی شما یاری داده شده گانید

وَمَصِيبُونَ وَمَفْتُوحٌ لَكُمْ فَمَنْ أَدْرَكَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ وَلْيَاْمُرْ

از جانب پروردگار رو باید گانید احوال را و فتح کرده میشود در شمار بلا و مصایب پس هر که یاد آنرا از شما باید گفت

بِالْمَعْرُوفِ وَلْيَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

بموضوع دینی گفته از طحان آن رواه ابو داود و از ابو هریره رضی

قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِتَمْرَاتٍ فَقُلْتُ يَا

گفت ابو هریره آوردم نزد آنحضرت علیه السلام چند خربار پس گفتم من اے

رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ فَيَهِنَنَّ بِالْبَرَكَةِ فَضَمَّهِنَّ ثُمَّ دَعَانِي فَيَهِنَنَّ

رسول خدا و حاکم خدا را درین خربار بیکت پس فرامهم آورد آنحضرت آن خربار را پس تشرع دعا را و

بِالْبَرَكَةِ قَالَ خُذْهُنَّ فَاجْعَلْهُنَّ فِي مِرْوَدِكَ كُلَّمَا ارْتَدَّتْ

بیکت گفت آنحضرت بگیر این خربار پس گردان آنها را در مِرْوَدِ دِان خود هرگاه که حوا بی

أَنْ تَأْخُذَ مِنْهُ شَيْئًا فَادْخُلْ فِيهِ يَدَكَ فَخُذْهُ وَلَا تَشْرُوهَ نَفَرًا

تو که گویی از آن خربار چیزی را بیخیز از زیر پس آوری در دست خود را پس بگیر آن خربار را و اگر اندک کنی

در روز و شب و آن خدا بندگان را

را که من در این خربار

پس آنحضرت

فَقَدْ حَمَلْتُ مِنْ ذَلِكَ التَّمْرِ كَذَا وَكَذَا مِنْ وَسْقٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

پس تحقیق برداشتم از آن تمر چندین و چندین از وسق در راه خدا

فَكُنَّا نَأْكُلُ مِنْهُ وَنُطْعِمُ وَكَانَ لَا يَفَارِقُ حَقْوِي حَتَّى كَانَ

پس بودیم که میخوردیم از آن تمر و میخورانیدیم و بود آن توشه و آن جلد نمی شد جدا از او یعنی همیشه بود در کمر من تا

يَوْمَ قَتَلَ عُثْمَانَ فَإِنَّهُ انْقَطَعَ رِوَاةُ الزُّمَيْدِيِّ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ

روایت شدن عثمان پس بدستی آن در دو گسته شد و گم شد رواه الزمیدی و روایت است از ابن عباس

قَالَ تَشَاوَرْتُ قُرَيْشَ لَيْلَةَ مَكَّةَ فَقَالَ بَعْضُهُمْ إِذَا أَصْبَحَ فَأَتَيْتُوهُ

گفت ابن عباس که مشورت کردند قریش شبی در مکه بعضی از ایشان چون صبح کنند بجای خودش دارند

بِالْوَثَاقِ يُرِيدُونَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ بَعْضُهُمْ

از ایشان

بدرنگ کردن میخواستند پیغمبر را علیه السلام را بعضی از مشرکان بخین گفتن او ندانند محمد را نباید که بگویند

بَلْ قَتَلُوهُ وَقَالَ بَعْضُهُمْ بَلْ أَخْرَجُوهُ فَاطَّلَعَ اللَّهُ نَبِيَّهُ صَلَّى اللَّهُ

بلکه گفتند او را و گفتند بعضی از ایشان بگویند او را ازین شهر تاجرانجا برود پس مطلع گردانید خدا پیغمبر خدا را علیه السلام

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى ذَلِكَ فَيَاتَ عَلِيٌّ عَلَى فِرَاشِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

علیه و سلم بر آنکه گفتاش کردند مشرکان پس بر لب آورانید علی مرتضی را بستر آنحضرت علیه السلام

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تِلْكَ اللَّيْلَةَ وَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

علیه و سلم در آن شب و بیرون آمد آنحضرت علیه السلام

حَتَّى لَحِقَ بِالْغَارِ وَبَاتَ الْمَشْرُكُونَ يَحْجُرُونَ عَلِيًّا يَحْسِبُونَهُ النَّبِيَّ

تا آنکه پیوست و رسید به غار و ماند مشرکان و در حالیکه با سنان میزدند علی مرتضی را تا گمان می بردند علی را

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا أَصْبَحُوا انْتَابُوا عَلَيْهِ فَلَمَّا رَأَوْا عَلِيًّا

صلی الله علیه و سلم پس هنگامیکه صبح کردند جریستند بر آنحضرت پس چون دیدند علی را

رَدَّ اللَّهُ مَكْرَهُمْ فَقَالُوا أَيْنَ صَاحِبُكَ هَذَا قَالَ لَا أَدْرِي

از پیغمبر

باز گردانید خدا مکر آنها را و گفتند ای صاحب تو کیست صاحب تو یعنی آنحضرت گفت

والمکرون فون بمعنی مشورت
بدخوابیدن بر سر کسی که نوبت

فَاقْتَصُّوا أَثْرَهُ فَلَمَّا بَلَغُوا الْجَبَلَ اخْتَلَطَ عَلَيْهِمْ فِصْدُ وَالْجَبَلِ
 پس گفتند مشرکان در کجای آنحضرت برشان پای و پس بکجا رسیدند که راه شد بر ایشان نشان
 فَمَرُّوا بِالْفَارِ فَرَأَوْاعْلَى بَابِهِ نَسْجُ الْعَنْكَبُوتِ فَقَالُوا أَلَوْ دَخَلْ
 پس گفتند بخاری پس دیدند برود آن فار بافتن عنکبوت را پس گفتند مشرکان اگر در آمده بودی محمد ایما
 هُمْ هَذَا لَمْ يَكُنْ نَسْجُ الْعَنْكَبُوتِ عَلَى بَابِهِ فَمَكَثَ فِيهِ ثَلَاثَ لَيَالٍ
 نهنی بود بافتن عنکبوت بر دروی پس درنگ کرد در غار سه شب و روز
 رَفَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ مَعْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي
 رواه احمد و روایت است از معن بن عبد الرحمن گفت شنیدم من پدر خود را
 قَالَ سَأَلْتُ مَسْرُوقًا مَنِ اِذْنُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 که میگفت پرسیدم مسروق را که دانانید آنحضرت صلی الله علیه و سلم را
 بِالْحِجْنِ لَيْلَةً اسْتَمَعُوا الْقُرْآنَ فَقَالَ حَدَّثَنِي أَبُو يَعْنَى عَبْدُ اللَّهِ
 که آمدن جن در شب شنیدن قرآن را پس گفت مسروق خبر داد مرا پدر تو یعنی عبد الله
 ابْنُ مَسْعُودٍ مِنْهُ أَنَّهُ قَالَ اِذْنَتْ بِهَامُ شَجَرَةٌ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ
 ابن مسعود که میگوید گفت دانانید آنحضرت را با آمدن جن در شبی متفق علیه و روایت است از
 جَابِرٍ مِنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَهُ رَجُلٌ يَسْتَطْعِمُهُ
 جابر رضی الله عنه که آنحضرت صلی الله علیه و سلم آمد او را مردی که طلب طعام کرده از آنحضرت
 فَاقْطَعَهُ شَطْرًا وَسَقَى شَعِيرًا مَا زَالَ الرَّجُلُ يَأْكُلُ مِنْهُ وَأَمْرًا
 پس خورانیده داد او را آنحضرت نصف دستق جو پس همیشه بود آن مرد که میوزد از آن نصف دستق و دیگر
 وَضِيفُهُمَا حَتَّى كَالَهُ فَقَنِي فَأَنَّى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 و آنکه همان که میزد تا آنکه پیوسته آنخوردن را میزد آن طعام پس آمد آن مرد و غیره را صلی الله علیه و سلم
 فَقَالَ لَوْلَا تَكَلُّهُ لَأَكَلْتُمْ مِنْهُ وَلَقَامَ لَكُمُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ
 پس گفت آنحضرت اگر نه پیوسته آنخوردن را میزد شما از آن و هر روز می آید باقی می ماند و می شمارد

و این

بَابُ الْحَوْضِ وَالشَّفَاعَةِ

باب در بیان حوض کوثر و کیفیت شفاعت

إِنَّا عَطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ

اینکه دشمن تو همان است

جزء ۳۰ سورة الكوثر ۱۲

الْأَبْتَرُ لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا

دم بریده نتوانند شفاعت کردن الا کسیکه گرفته است از نزدیک خدا عهد

يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَرَضِيَ لَهُ

آن روز نفع ندید شفاعت مگر برای کسیکه دستوری داده اخذ او را پسند کرده است او را

قَوْلَاهُ عَلَى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَجْهُودًا هُوَ أَبَانُ عَنْ

از روی گفتار نزدیک است که استاده کند ترا پروردگار تو بمقام پسندیده آمده است از زبان از

أَنْسِمْ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا عُرِجَ رَجُلِي

انس رضی که گفت فرمود آنحضرت علیه السلام هرگاه که بالا برده شد مرا

إِلَى السَّمَاءِ اتَّيْتُ عَلَى نَهْرٍ فِي السَّمَاءِ السَّائِعَةِ عَجَاجٍ يَطْرُدُ أَقْوَمَ

بروے آسمان آورده منم بر نهری که بود در آسمان بهستم ذو صوت که جاری میشد رات تر

مِنَ السَّهْمِ وَإِذَا حَاقَتْهُ قِيَابُ دُرٍّ مَجْجُوفٍ فَقُلْتُ مَا هَذَا

اشبه و نگاه هر دو جانب او گنبدی مروارید میان کاداک اند پس گفتم که چیست این جوی

يَا جَبْرِئِيلُ قَالَ هَذَا الْكَوْثَرُ الَّذِي عَطَاكَ رَبُّكَ فَذُقْهُ فَإِذَا

ای جبرئیل گفت این حوض کوثر است که داده است ترا از دیدگاه پس چشیدم آب آنرا پس نگاه

هُوَ أَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ وَأَشَدُّ بَيَاضًا مِنَ اللَّبَنِ فَضَرَبْتُ يَدِي

می بینم که آب وی شیرین تر است از شهد و سفید تر و صاف تر از شیر پس زدم دست خود

إِلَى جَمَاتِهِ وَإِذَا حِمَاتُهُ مَسْكَةٌ ذَفَرِي وَضَرَبْتُ يَدِي إِلَى

بروے طین و سس پس نگاه یا فتم آن را شک تیز و سودم بدست خود

عنه جزء ۱۲ سورة الكوثر ۱۲

رَضَا ضَهْ فَاذْدُرَّ رَوَاهُ ابْنُ التَّجَارِ وَعَنْ أَنَسٍ مَقَالٌ قَالَ

سنگ ریزه ها را پس یکایک دیدیم که مردار پیدا شدند و اینست که آنرا ابن عمار از انس رضی روایت است گفت که فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا أَنَا أَسِيرُ فِي الْجَنَّةِ إِذَا

آنحضرت صلی الله علیه وسلم در افشای آنکه من سیر میکنم در بهشت نگاه

أَنَا بِهَيْمٍ حَافَتَاهُ قُبَابُ الدُّرِّ الْجَوْفِ قُلْتُ مَا هَذَا يَا جَبْرِئِيلُ

رسیدم بجوئی که بر دو جانب او گنبدی است مروارید میاید کاواک اند گفتم چیست این جوئی ای جبرئیل

قَالَ هَذَا الْكَوْثَرُ الَّذِي أَعْطَاكَ رَبُّكَ فَإِذَا أَطْلَيْتُهُ مِنْكَ أَذْفَرُ

گفت این حوض کوفراست که داده است ترا به دروگاه را تو پس نگاه می بینم که گل دی مشک فام صحرای طایه حوض

رَوَاهُ ابْنُ التَّجَارِ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

رواه البخاری و روایت است از عبد الله بن عمرو گفت که فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَوْضِي مَسِينَةٌ شَهْرٌ وَزَوَايَاهُ سَوَاءٌ

صلی الله علیه وسلم حوض من سیرکماه است و گوشه های وی برابر اند

وَمَا وَهُ أَبْيَضُ مِنَ اللَّبَنِ وَرِيحُهُ أَطْيَبُ مِنَ الْمِسْكِ وَكَيْزَانُهُ

و آب وی سفیدتر از شیر است و بوی وی خوشتر از بوی مشک و کوزهای وی

كَغَيُومِ السَّمَاءِ مَنْ يَشْرَبُ مِنْهَا فَلَا يَظْمَأُ أَبَدًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

مانند تارهای آسمان است کسی که بنوشته اند از حوض نشسته گردد و همیشه متفق علیه است و از

أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ

ابو هریره رضی روایت که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدوستان

حَوْضِي أَبْعَدُ مِنْ آيَةٍ مِنْ عَذَابٍ لَمْ يَأْشَدْ بِأَيِّضًا مِنْ

حوض من دورتر است از دوری ای که که شمر نیست در ملک نام از عذاب که شمر نیست در بین تحقیق آن حوض سخت

التَّيْمِ وَأَخْلَى مِنَ الْعَسَلِ بِاللَّبَنِ وَلَا نَبِيَّةُ أَكْثَرُ مِنْ عَذَابِ الْجُحُومِ

الزیم و شیرین و لذیذتر است از شهد انجمنه با شیر و بهر لایه آوهای او بیشتر است از شمار سنگدان

وَرَأَيْتُ لَأَصْدُ النَّاسِ عَنْهُ كَمَا يَصْدُ الرَّجُلُ إِبْدَ النَّاسِ عَنْ

ویدرستی که هر آنکه باز سید ارم مردم را از ایشان دیگر از آنحضرت چنانکه مروی شتران مردم را از

حَوْضِهِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَعْرِفُنَا يَوْمَئِذٍ قَالَ نَعَمْ لَكُمْ سِمَاءٌ

حوض خود میراند گفتند ای رسول خدا آیا می شناسی ما را همان روز زمود آری می شناسم شمارا شمارا علامتی و نشانی

لَيْسَتْ لِأَحَدٍ مِنَ الْأُمَمِ تَرْدُونَهُ عَلَيَّ غَيْرَ الْمُجْتَلِينَ مِنْ أَثَرِ الْوَضُوءِ

که نیست هیچ یکی از امتها را می در آیند با سغید پستانی و درست و پاک از اثر وضوایت و وضو

سَرَاوَهُ مُسْلِمٌ وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ عَنْ ثَوْبَانَ قَالَ سُئِلَ عَنْ شَرَابِهِ

رواه مسلم و در روایت مسلم راست از ثوبان اینچنین آمده است گفت انس پرسیده شد آنحضرت آب آشامیدنی

فَقَالَ أَشَدُّ بَيَاضًا مِنَ اللَّبَنِ وَأَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ يَفْتُ فِيهِ

پس فرمود آب و سخت ترست از روی سفیدی از شیر و شیرین ترست از عسل و بیشتر از شیرین ترست

مِيزَابَانِ يَمْدَانِهِ مِنَ الْجَنَّةِ أَحَدُهُمَا مِنْ ذَهَبٍ وَالْآخَرُ مِنْ

و سیمان میکنند که در کف در آن دو ناودان که در سگینه آنرا از بهشت یکی ازین دو ناودان و دیگر از

وَرَقٍ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و فرمود روایت است از ابی هریره رضی الله عنه گفت فرمود آنحضرت صلوات الله علیه

وَسَلَّمَ لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ فَتَجَلَّ كُلُّ نَبِيٍّ دَعْوَتَهُ وَابْنُ خُبَابٍ

و سلم هر نبی را دعوائی است قبول کرده و پسر تعبیل کرد هر پیغمبر دعوائی خود را بدی

دَعْوَتِي شَفَاعَةً لَأُمِّيَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ فِيهَا نَاعِلَةٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ

من بخواهد داشته ام دعا خود را که شفاعت آمر است خود را تا روز قیامت پس این شفاعت را سیده آنحضرت است

نَعَالِي مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِي لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا رَوَاهُ مُسْلِمٌ فِي

خدا تعالی کسی را که مرد است از امت من در حالیکه مشرک نیست آن امتی من روایت کرده ام را مسلم

كِتَابِ الدَّعَوَاتِ وَعَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

در کتاب الدعوات و از انس روایت است که آنحضرت صلوات الله علیه

وَسَلَّمَ قَالَ يُحِبُّسُ الْمُؤْمِنُونَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ حَتَّى يُهْمُوا بِذَلِكَ

و سلم فرمود جس کرده میشوند از جلیلین مسلمان روز قیامت آنکه بخورن گردانیده میشوند بسبب

فَيَقُولُونَ لَوْ أَسْتَشَفَعْنَا إِلَى رَبِّنَا فَيُرِيحُنَا مِنْ مَكَانِنَا فَيَا تُونَ

پس بگویند مسلمانان کاشکه طلب شفاعت میکردیم بسوخته بود و در کار خود پس می بردار از اینجا بیکجا استاده ایم

أَدَمَ فَيَقُولُونَ أَنْتَ أَدَمُ أَبُو النَّاسِ خَلَقَكَ اللَّهُ بِيَدِهِ وَأَنَّهُ كَذَّابٌ

آدم را پس بگویند تو آدمی پدر تمامه مردم پیداکرد ترا خدا تعالی بدست خود و سگن گردانید

جَنَّتَهُ وَأَسْجَدَ لَكَ مَلَائِكَتَهُ وَعَمَلَكَ أَسْمَاءُ كُلِّ شَيْءٍ إِشْفَعُ لَنَا

ترا بهشت خود را و ساجد گردانید بر آس تو فرشتگان خود را و انانید ترانه های همه چیز شفاعت کن ما را

عِنْدَ رَبِّكَ حَتَّى يُرِيحَنَا مِنْ مَكَانِنَا هَذَا فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَا كَرُ

نزد پروردگار خود تراحت بخشید بر ما را از اینجا که بغایت سخت و دشوار است پس بگویند میسیم من در مقام

وَيَذْكُرُ خَطِيئَتَهُ الَّتِي أَصَابَ كُلُّهُ مِنَ الشَّيْءِ وَقَدْ هَيَّ عَنْهَا

و یاد میکند تقصیر خود را که رسید او را خوردن دوست از درخت و حال آنکه به تحقیق نمی کرده شده بود

وَلَكِنْ أَتَوْا نُوحًا أَوَّلَ نَبِيِّ بَعَثَهُ اللَّهُ إِلَى أَهْلِ الْأَرْضِ

از نزدیک شدن بان ولیکن بیاید نوح را که اول نبی مرسل است که فرستاده خدا بخالی بر کافران روزی

فَيَا تُونَ نُوحًا فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَا كَرُ وَيَذْكُرُ خَطِيئَتَهُ الَّتِي

پس می آید نوح را پس بگویند نوح میسیم من در این مقام و یاد میکند نوح گناه خود را که

أَصَابَ سُؤْلُهُ رَبَّهُ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَكِنْ أَتَوْا إِبْرَاهِيمَ خَلِيلَ

رسید بود آن سوال کردن او پروردگار خود را در نجاست سپردا نسته ولیکن بگو ابراهیم را که دوست

الرَّحْمَنِ قَالَ فَيَا تُونَ إِبْرَاهِيمُ فَيَقُولُ إِنِّي لَسْتُ هُنَا كَرُ

خدا می بران است فرمود آنحضرت پس می آید ابراهیم را پس بگو ابراهیم بدست کشیدن میسیم در مقام

يَذْكُرُ ثَلَاثَ كَذَبَاتٍ كَذَبَهُنَّ وَلَكِنْ أَتَوْا مُوسَى عَبْدًا

یاد میکند ابراهیم سه دروغ را که گفته بود از او دنیا ولیکن بیاید موسی را که بنده ایت که

أَنَّهُ اللَّهُ التَّوْرَةُ وَكَلَّمَهُ وَقَرَّبَهُ نَجْمًا قَالَ فَيَا تُونَ مُوسَى يَقُولُ

داده است اورا خدا تعالیٰ توبہ و ستمی گفت اللہ تعالیٰ بادی و بیواسطہ محرم اسرار صاف گفت پس می آید

إِنِّي لَسْتُ هُنَا كَوْمِيذُ كُرْخَطِيَّتِهِ الَّتِي أَصَابَ قَتْلُهُ النَّفْسَ

نیمم من اهل آن و یاد میکند موسی گناه خود را که رسید و آن کشتن ثقیل است که در استغثی زد و کار و تمام کرد

وَلَكِنْ اِثْنَا عِشْرِينَ عَبْدًا لِّلّٰهِ وَرَسُولَهُ وَّرُوْحَ اللّٰهِ وَكَلِمَتُهُ قَالَ

ولیکن بیائید عیسی را کہ بندہ خاص مذمت و فرستادہ او و روح است کہ بی مادہ جسمانی از حضرت حق پیدا شد

فَيَا تُونَ عِيسَىٰ فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَا كُمْ وَلَكِنْ تُمُوَا مُحَمَّدًا عَبْدًا

آنحضرت پس می آیند عیسیٰ ایس میگوید عیسیٰ و امن نصرت درین مقام ولیکن بیاید محمد اصلی الله علیه و سلم که بنده است

غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ فَيَا تُورِي كَلَسْتَ اِذْ

که آمرزید خدا مرا و هر چه پیش گذشته از گناه دوی دهر چه پس آید پس آیند پس طلب اذن در آمدن

عَلَى رَبِّي فِي دَارِ فَيْوْذَنْ لِي عَلَيْهِ رَقِي رَوَايَةِ لَهَا فَيَا تُونِي

میکشم بر پروردگار خود و برای عزت و پیشانی کده میشود مرا بدنامدن برود و در روی دیگر آمده است بکارهای و

فَأَقُولُ إِنَّا لَهَا فَاسْتَاذِنُ عَلَى أَرْزِي فَيُؤْذَنُ لِي وَيُلْهِمُنِي مُحَمَّدًا

پس میگویم که من بر اشتغالتم و منم اهل آن طلب اذن در آمدن میکنم بر پروردگار خود پس اذن کرده میشود در اول الباقی

أَحْمَدُ بِهَا لَا تَحْضُرُنِي الْآنَ فَأَحْمَدُ بِتِلْكَ الْحَامِدِ فِي فِرَاقِهِ لَهَا

حمد و ثنا که می ستایم ادرایگان حمد حاضر بنمود و مرا آن محامد درین وقت پس حمد میگویم خدا را بان حمد و درود و

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ فَانْطَلِقُ فَإِنِّي تَحْتَ الْعَرْشِ فَأَقْعُ سَجْدَ الرَّبِّ

از ابی هریرم این حدیث آمده گفت پس میروم پس می ایام زیر عرضش پس التماس بزمین مسجد کند هر پروردگار خود

تَرْيَفُحَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مَنْ تَحَامَدَ بِهِ وَحَسَنَ التَّنَازُلَ عَلَيْهِ شَيْعَا

پیشکشید حق تعالی برین و الهام میسند مرا از محمد اکبر خود دعای نیک برداشت خود پیچیده را

لَمْ يَفْتَحْهُ عَلَى أَحَدٍ مِنْ قَبْلِي الْحَدِيثُ إِذَا أَرَيْتَهُ وَقَعْتَ سَاحِدًا

ہم کو اس طرح کی چیزیں اور اس کے بیچ میں جو کچھ ہے وہی ہے جس کا نام ہے عجبہ صند

فَيَدْعُنِي مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَدْعَنِي ثُمَّ يَقُولُ ارْفَعْ مُحَمَّدٌ وَقُلْ تَسْمَعُ

پس میگزارد و مرا پروردگار در سجده چند آنکه بخواند که بگذارد از کعبه اذان میگردد سر بردار ای محمد و بگو هر چه میگردد شنیده

وَأَشْفَعُ تُشْفَعُ وَاسْأَلْ تُعْطَى قَالَ فَارْفَعْ رَأْسِي فَأَنْتَنِي عَلَى رَأْسِي

و شفاعت کن اجابت کرد میفرماید و بخوان هر چه بخوانی داده میفرماید هر چه از آنحضرت پس بریدارم سر خود را بر پیشانی

بِتَنَاءٍ وَتَحْمِيدٍ يَعْلَمُنِي ثُمَّ أَشْفَعُ وَفِي رَأْيِهِ لَهَا عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

بنیاد مستود نه گوی آموزد مرا بعد در آن وقت پسر شفاعت سلیم در روی رخساری و سلم را از ابی هریره رضا

فَارْفَعْ رَأْسِي فَأَقُولُ أُمِّتِي يَا رَبِّ أُمِّتِي يَا رَبِّ أُمِّتِي يَا رَبِّ

اینست که خواهم برداشت سر خود را پس بگویم امت من ای رب امت من ای رب امت من ای رب

الْحَدِيثُ فَيَحْدُثُ لِي حَدَّثًا فَخَرُجُ فَأُخْرِجُهُمْ مِنَ النَّارِ وَأَدْخِلُهُمْ

تا آخر حدیث پس حدیث کند پروردگار بر من حدیثی پس بیرون آیم پس بیرون آیم ایشانرا از

الْجَنَّةِ ثُمَّ أَعُوذُ الثَّانِيَةَ فَاسْتَاذِنُ عَلَى رَأْسِي فِي دَائِرَةِ فَيُؤْذَنُ

در بهشت پسر باز کردم بار دوم پس از آن خواهم بر پروردگار خود در سه عزت و پس از آن داده نمود مرا برود

لِي عَلَيْهِ فَإِذَا أَرَأَيْتَهُ وَقَعْتُ سَاجِدًا فَيَدْعُنِي مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَدْعَنِي

پس چون بنشینم او را میفرماید سجد کن پس بگذارد مرا در آن نماز قنیه خواهد خداست آنکه بگذارد مرا

ثُمَّ يَقُولُ ارْفَعْ مُحَمَّدٌ وَقُلْ تَسْمَعُ وَأَشْفَعُ تُشْفَعُ وَاسْأَلْ تُعْطَى قَالَ فَارْفَعْ

پس بفرماید سر بردار ای محمد و بگو هر چه بخوانی شنیده میفرماید و شفاعت کن قبول شفاعت کرده خواهی شد و سوال کن

رَأْسِي فَأَنْتَنِي عَلَى رَأْسِي بِتَنَاءٍ وَتَحْمِيدٍ يَعْلَمُنِي ثُمَّ أَشْفَعُ فَيَحْدُثُ لِي

سر خود را و تناخواهم کرد بر پروردگار خود بنیاد و حمدی که بیاورد مرا پس شفاعت خواهم کرد پس متذکره شود

حَدَّثًا فَخَرُجُ فَأُخْرِجُهُمْ مِنَ النَّارِ وَأَدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ ثُمَّ أَعُوذُ

برای من حد پس بیرون آیم و بیرون آیم آنها را از آتش و در امل هم آنها را بخت پسر از

الثَّالِثَةَ فَاسْتَاذِنُ عَلَى رَأْسِي فِي دَائِرَةِ فَيُؤْذَنُ لِي عَلَيْهِ فَإِذَا

بار سوم پس اذن خواهم بر پروردگار خود در سه عزت و پس اذن داده نمود مرا برود پس

رَأَيْتُهُ وَقَعْتُ سَاجِدًا أَيْدِيَّ عَنِ مَاشَاءِ اللَّهِ أَنْ يَدْعَنِي ثُمَّ يَقُولُ

چون بنشینم و او را بنشینم سجده کنان پس میگذارد مراد سجده چندانکه خواهد که بگذارد مرا پس بفرماید

ارْقَعْ مُحَمَّدٌ وَقُلْ تَسْمَعُ وَاشْفَعُ تَشْفَعُ وَاسْأَلْ تُعْطَى قَالَ فَارْقَعْ

سر بردار ای محمد و بگو شنیده می شود و شفاعت کن قبول کرده می شود و سوال کن داده می شود فرمود آنحضرت پس ایلام

رَأْسِي فَأَنْتَنِي عَلَى رَأْيِي بِشَاءٍ وَتَحْمِيدٍ يُعَلِّمُنِيهِ ثُمَّ اشْفَعُ فَيُحَدِّثُنِي

سر خود را و تا بگویم بر پروردگار بشارت و حمدی که بیاموزد مرا پس شفاعت کنم پس حدی مفصل کرده می شود

حَدَّثَنَا خُرُجٌ فَأَخْرَجَهُمْ مِنَ النَّارِ وَأَدْخَلَهُمُ الْجَنَّةَ حَتَّى مَا يَبْقَى

مرا پس بیرون آیم و بیرون آورم آنها را از آتش و داخل خواهم کرد آنها را در جنت شفاعت میکنم هرگز گریه

فِي النَّارِ الْأَمِنْ قَدْ حَبَسَهُ الْقُرْآنُ أَيْ وَجِبَ عَلَيْهِ الْخُلُودُ ثُمَّ

در آتش اگر کسی که حبس کرده و نگذاشته است او را قرآن یعنی کسی که واجب بر او همیشه بودن در دوزخ

تَلَاهُ هَذِهِ الْآيَةَ عَسَى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا هُ قَالَ

پس بخواند آنحضرت این آیت را از روی است که استاده گذر از پروردگار تو بمقامی پسندیده و گفت

هَذَا الْمَقَامُ الْمَحْمُودُ الَّذِي وَعَدَهُ نَبِيُّكُمْ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

اینست مقام محمودی که وعده کرده است خدا تعالی از پیغمبر شما متفق علیه است و روایت است از

عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عبد الله بن عمرو بن العاص رفته که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

تَلَا قَوْلَ اللَّهِ تَعَالَى فِي إِبْرَاهِيمَ رَبِّ انْهِنَّا أَضْلَلْنَا كَثِيرًا مِنْ

خواند قول خدا تعالی را در شان ابراهیم که می فرماید که ما را گمراه کردی بسیار از

النَّاسِ فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي وَقَالَ عِيسَى إِنْ تُعَذِّبُهُمْ فَإِنَّهُمْ

مردمان پس کیست که پیروی میکند مرا پس عیسی از آن من است و خواند آنحضرت قول عیسی نیز که اگر عذاب میکنی

عِبَادُكَ فَارْقَعْ يَدَيْهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ اُمِّتِي اُمِّتِي وَبِكِي فَقَالَ

بندهگان تو را پس برداشت دست خود را پس گفت خداوند ای بخش دیبا مرا مراست مرا

در آتش اگر کسی که حبس کرده و نگذاشته است او را قرآن یعنی کسی که واجب بر او همیشه بودن در دوزخ

خواند قول خدا تعالی را در شان ابراهیم که می فرماید که ما را گمراه کردی بسیار از

اللَّهُ تَعَالَى يَا جَبْرِئِيلُ اذْهَبْ إِلَى مُحَمَّدٍ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ فَاسْأَلْهُ

خدا تعالیٰ ای جبرئیل برو بروی محمد صلعم و پروردگار تو داناست و احتیاج پرسش ندارد مگر برای اظهار کرم می پر

مَا يُبْكِيكَ فَاتَاهُ جَبْرِئِيلُ فَسَأَلَهُ فَأَخْبَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

در گریه آورد ترا پس آمد نزد آنحضرت جبرئیل پس پرسید آنحضرت را پس خبر داد جبرئیل را آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَا قَالَ فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى لَجَبْرِئِيلُ اذْهَبْ إِلَى

علیه وسلم بچیزیکه گفتی التماس مغفرت است پس فرمود حق تعالیٰ مر جبرئیل را که برو بارشانی نزد

مُحَمَّدٍ فَقُلْ اِنَّا سُرَضِيكَ فِي أُمَّتِكَ وَلَا نَسْؤُوكَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

محمد پس بگو بدو بستیله ما زدیک است که امانی گردانیم ترا در باب است تو آزرده و عین نمیکنیم ترا و او سلم

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ مَنْ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و مرویت از ابی سعید رفته گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ اِذَا دَخَلَ اَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ وَاهْلُ النَّارِ النَّارَ يَقُولُ

و سلم و تسبیح در آیند بهشتیان بهشت را و دوزخیان دوزخ را میگوید

اللَّهُ تَعَالَى مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خُرْدٍ مِنْ اِيْمَانٍ

خدا می تبارک و تعالیٰ کسی که است در دل دانه مقدار دانه از خردل از ایمان

فَاُخْرِجُوهُ فَيُخْرِجُونَ قَدَامَتَحْشُوا وَعَادُوا اِحْمًا فَيُلْقُونَ

پس بیرون آرند او را و از دهنش بیرون آیند و حال آنکه تحقیق سوخته اند گشته اند مانند انگشت پس انداخته و میزنند

فِي نَهْرِ الْحَيَوَةِ فَيَنْبُتُونَ كَمَا تَنْبُتُ الْحَبَّةُ فِي حِمِيلِ السَّمِيلِ

در نهی حیات پس بیرون آرند و تازه می شوند چنانکه میروید چوب در حیمیل سبیل

الْقُرْآنُ اِنَّهَا تَخْرُجُ صَفْرًا مَلْتَوِيَةً مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

آیاتی بینید که بیرون می آید زرد در بهم مجید یعنی زو تا زه متفق علیه و مرویت از

ابْنِ مَسْعُودٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

ابن مسعود رفته که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود

اٰخَرُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ رَجُلٌ هُوَ يَمْشِي مَرَّةً وَيَكْبُرُ مَرَّةً و

پسین مردانیکہ دہ اندہ بہشت را مردیت پس آن مرد میرود یکبارے و ہر دے افتد بارے یکبارے

تَسْفِيهِ النَّارِ مَرَّةً فَإِذَا اجَاوَزَهَا التَّقَاتِ إِلَيْهَا فَقَالَ تَبَارَكَ

علامت میکند اورا آتش کباب پس چون سبزه و اذان التفات میکند فی نگر و بجانیش پس میگوید آفر و بازش بخت

الَّذِي تَجَآئِي مِنْكَ لَقَدْ آعَظَانِي اللَّهُ شَيْئًا مَا آعَظَا أَحَدًا مِنْ

کہ کجائے داد مرا از تو ہر آنہ حقیق داد مرا خدا تعالیٰ چیز را کہ نداده است آنرا بیسج کے از

الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ فَتَرْفَعُ لَهُ شَجَرَةٌ فَيَقُولُ أَيُّ رَبِّ أَدْنِي

پیشینان و پسینان را پس بلند نکرد و افزود مراد اده ختمی پس یکدیگر افزود ای پروردگار من نزدیک گردان

مِنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ فَلَا تُسْتَخْلَبُ بِطَلْعِهَا وَاشْرَبَ مِنْ مَائِهَا

ما این درخت نایاب و حکیم باین آن و بنوشتم لذت که در زیر آن درخت است

فَقَبُولُ اللَّهِ يَا ابْنَ آدَمَ لَعَلِّي إِنْ أَعْطَيْتُكَ هَاسًا لَتُنِي غَيْرَهَا

پس سگود حق تعالی ای فرزند آدم شاید که من اگر دیدم ترا از آن دزدان که در آن میسنگی بجز در

فَيَقُولُ لَا بَارِئَ وَبِعَآدَةِ كُنْ لَا سَأَلَهُ غَيْرَهَا وَرَبُّهُ يُعَذِّبُهَا

بسیار است که آن مردنه ای برود که کار من و دی می کند آن مرد و در گذار که سوال می کنند غیر آزاد و برده کار او

لَا يَرَى مَا لَصَٰئِرُهُ عَلَيْهِ فُذِّنِيهِ مِنْهَا فَيَسْتَظِلُّ بِظِلِّهَا

زرا کہ وہ مرد مند خرابا کہ صفت مراد واران حسد لیس بزدل کہ مسکرواندا اور ان زمان و وقت لیس بیاورد

وَشَبَّ مِنْ مَّاءِ بَنَاتِهِ ثُمَّ فَعَلَ لَهُ نَحْمَةً هِيَ أَحْسَنُ مِنَ الْأُولَى

و پسر بزرگ را که در میان مردم بود و در میان مردم بود و در میان مردم بود

فَقُلْ أَعَزَّتْ أَدْنُمُ مِنْ هَذِهِ الشَّيْءِ لَكُمْ أَحَبُّ لَكُمْ شَرَبَ

یہاں پر ایک اور عجیب و غریب واقعہ درج ہے۔

مِنْ مَائِنَاءِ اسْتَغْلَا بَظْلَمًا لَا: أَلَا غَدَّ هَاقِقُ لُكَا اَبْنِ

سَمْعًا وَبَصَرًا لِّمَنْ يَّهْدِيهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَهُ كِبَرُ الْعَرْشِ ۚ

أَدَمَ التَّعَاهِدُ فِي أَنْ لَا تَسْأَلَنِي غَيْرَهَا فَيَقُولُ لَعَلِّي إِنْ

آدم آینه عهد کرده بودی از آنکه نخواهی از من بجز آن درخت که خواستی پس میگوید حق تعالی شاید که اگر

أَدْنَيْتُكَ مِنْهَا تَسْأَلَنِي غَيْرَهَا فَيُعَاهِدُهُ أَنْ لَا يَسْأَلَهُ غَيْرَهَا

نزدیک گردانم ترا از آن درخت خواهی تو مرا غیر آن پس عهد میکند آن مرد که سوال نکنند از حق تعالی غیر آن

وَرَبُّهُ يُعْذِرُهُ لِأَنَّهُ يَرَى مَا لَا صَبْرَ لَهُ عَلَيْهِ فَيُذْنِبُ مِنْهَا

و پروردگار وی معذور میدارد زیرا که وی می بیند چیزی را صبر نیست مرا و او را هرگز پس نزدیک میکند و اندو

فَيَسْتَظِلُّ بِظِلِّهَا وَيشْرَبُ مِنْ مَائِهَا ثُمَّ تَرْفَعُ لَهُ شَجَرَةٌ عِنْدَ

پس پناه میجوید آن مرد و سایه آن درخت را از آب درخت پستری بلند نموده میورد و مرد او درختی نزد

بَابُ الْجَنَّةِ هِيَ أَحْسَنُ مِنَ الْأُولَى فَيَقُولُ أَيُّ رَبِّ أَدْنَيْتَنِي

در بهشت که آن بهتر است از درختان اولین پس میگوید آن مرد ای پروردگار من نزدیک گردان مرا

مِنْ هَذِهِ فَلَا تَسْتَظِلُّ بِظِلِّهَا وَاشْرَبُ مِنْ مَائِهَا لَا أَسْأَلُكَ

از این درخت که طلب سایه کنم باینکه آن درخت دومی تو هم از آب آن و سوال نمیکنم ترا

غَيْرَهَا فَيَقُولُ يَا ابْنَ آدَمَ التَّعَاهِدُ فِي أَنْ لَا تَسْأَلَنِي غَيْرَهَا

بجز آن درخت پس میگوید حق تعالی ای پسر آدم آینه عهد نموده بودی از آنکه نخواهی از من چیزی سوا

قَالَ بَلَى يَا رَبِّ هَذِهِ لَا أَسْأَلُكَ غَيْرَهَا وَرَبُّهُ يُعْذِرُهُ

آن میگوید آری عهد کرده بودم ای رب سوال میکنم این بار و سوال نمیکنم غیر آن را و پروردگار وی معذور میدارد

لِأَنَّهُ يَرَى مَا لَا صَبْرَ لَهُ عَلَيْهِ فَيُذْنِبُ مِنْهَا فَإِذَا أَدْنَاهُ مِنْهَا

او را زیرا که وی می بیند چیزی را که صبر نیست مرا و او را هرگز پس نزدیک میکند و اندو از این

سَمِعَ أَصْوَابَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَقُولُ أَيُّ رَبِّ أَدْنَيْتَنِي فَيَقُولُ

می شنود آوازهای بهشتیان را پس میگوید ای پروردگار من در آرم مرا در بهشت پس میگوید

يَا ابْنَ آدَمَ مَا يَصْرِيْنِي مِنْكَ أَرْضِيكَ أَنْ أُعْطِيَكَ الدُّنْيَا

پروردگار ای ابن آدم چه چیز قطع میکند و خلاص میگرداند تو را از من میگرداند آنرا بلکه بدیم ترا جاد در بهشت مطلق

از آن درخت

و

باید

۱۲
جہانیاں

وَمِثْلَهَا مَعَهَا قَالَ أَيُّ رَبِّ اسْتَمْتَعْتُمْنِي مَعِي وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ

و مانند آن آیا آن میگوید باین بنده نغایت فرج ای پروردگار من آیا استخرت میکنی بمن حال آنکه تو پروردگار

فَضِيحَكَ ابْنُ مَسْعُودٍ فَقَالَ أَلَا تَسْأَلُونِي مِمَّ أَضْحَكَ فَقَالُوا

پس خنده کرد این مسعود پس گفت آیا نمی پرسید مرا که چرا خنده کردم پس پرسیدند

مِمَّ تَضْحَكُ فَقَالَ هَكَذَا ضَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

چرا خنده کردی پس گفت این مسعود همچنین خنده کرد پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ فَقَالُوا مِمَّ تَضْحَكُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ مِنْ ضَحِكِ رَبِّ

و سلم پس گفتند صحابه از چه خنده کردی یا رسول الله فرمود خنده کردم از جبت خنده کردن پروردگار

الْعَالَمِينَ حِينَ قَالَ اسْتَمْتَعْتُمْنِي مَعِي أَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ فَيَقُولُ إِنِّي لَا اسْتَمْتَعْتُ

جهانیاں و فیکه گفت بنده آیا استمنا میکنی تو از من و حال آنکه تو پروردگار جهانیان پس گفت پروردگار تعالی بدست میکند من را از

۱۳
دین و دنیا

مِنْكَ وَلَكِنِّي عَلَى مَا أَسْأَلُ قَدِيرٌ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَفِي رِوَايَةٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ نَحْوَهُ أَلَا اسْتَمْتَعْتُ

بمنکنم از تو و لیکن برهم اثر از تو نیلدم من بهر چه میجویم قدامت روایت کرد از اسلم و در روایت دیگر راورد از ابی سعید میماند

لَمْ يَدْخُلْ فَيَقُولُ يَا ابْنَ آدَمَ مَا يَصْرِفُنِي مِنْكَ إِلَى آخِرِ الْحَدِيثِ

در روایت ابی سعید ذکر نکرده این عبارت را که از میقول یا ابن آدم ما یصرفنی تا آخر حدیث

وَمَا أَدْفِيهِ وَيَذْكُرُهُ اللَّهُ سَلْ كَذَا وَكَذَا حَتَّى إِذَا انْقَطَعَتْ بِهِ

وز یادت کرده است دین ریت و یاد میدهد می آموزد خدا آن بنده را که سوال کن و بگو چنین و چنین تا آنکه چون

الْأَمَانَةِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى هُوَ لَكَ وَعَشْرَةٌ أَمْثَلَهَا قَالَ ثُمَّ دَخَلَ

میرد بنده آنرو و میگوید خدا تعالی آنچه از تو کردی آن برکت است ده چند آنرا گفت آنحضرت میفرماید

بَيْتَهُ فَيَدْخُلُ عَلَيْهِمْ نَرْوِجَتَاهُ مِنَ الْخَوَرِ الْعَيْنِ فَتَقُولَانِ

آنروز خانه خود را که در پیش است پس بر می آیند بر او و وزن و از جو العین پس میگویند آن دو زوج و می

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَاكَ لَنَا وَأَحْيَا نَالَكَ فَقَالَ فَيَقُولُ مَا أُعْطِيَ

شکر خدا را است که پدید کرد مرا برای ما و پدید کرد مرا برای تو فرمود آنحضرت پس میگوید آنروز داده شد

۱۴
تصحیح بخاری و در بیان حدیث

أَحَدٌ مِّثْلَ مَا أُعْطِيَْتُ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ

یا هیچ کس مانند آنچه داده شده ام من را از عبد الله بن مسعود مرویت گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُ لَا أَعْلَمُ أُخْرَاهِلُ النَّارِ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم دیدم کسی را که من سید انم آخر دور خیانت را

خُرُوجًا مِنْهَا وَآخِرًا أَهْلَ الْجَنَّةِ دَخُولًا لِرَجُلٍ يُخْرَجُ مِنَ النَّارِ

در آمدن از دوزخ و آخر اهل بهشت را در درآمدن در بهشت مرویت که بیرون می آید از آتش

حَبْوًا فَيَقُولُ اللَّهُ أَذْهَبَ فَأَدْخِلُ الْجَنَّةَ فَيَأْتِيهَا فَيَحْبِلُ إِلَيْهِ

و میزد و بر شکم خود پس میگوید ای الله همانا بر او پس در آید بهشت را پس می آید آخر و بهشت را

أَتَمَّامًا فَيَقُولُ يَا رَبِّ وَجَدْتُهَا مَا أَفَقُّوْهُ اللَّهُ أَذْهَبَ فَأَدْخِلُ

پس میگوید آن مرد ای پروردگار من یافتن من بهشت را پر از مردم پس میگوید ای الله تعالی بر او پس در آید

الْجَنَّةَ فَإِنَّ لَكَ مِثْلَ الدُّنْيَا وَعَشْرَةَ أَثْنَاءِهَا فَيَقُولُ أَتَسْبِخُ

در بهشت پس بدرستی من تراست مثل صانفت دنیا و ده چندان پس میگوید آن مرد ای رب آیا سحر می کنی

مِنِّي أَوْ تَضْحَكُ مِنِّي وَأَنْتَ الْمَلِكُ فَلَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

از من یا خنده میکنی از من و حال آنکه تو پادشاه ای بن مسعود میگوید پس تحقیق دیدم پیغمبر خدا را صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَحِكَ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ وَكَانَ يَقُولُ ذَلِكَ

علیه وسلم خندید بدین سخن تا آنکه دهنش شد دندانه های درون او بود که میگفت صاحب این

أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلَةً مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ مِنْ

منزل مثل وی داده چندان نزدترین و کمترین بهشتیان است از او منزل مرتبت متفق علیه و رواست از

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قِيلَ لَهُ مَا الْمَقَامُ الْمُحَوَّدُ

از آنحضرت صلی الله علیه وسلم گفت ای بن مسعود گفته شد مرا آنحضرت را چه بیت مقام

قَالَ ذَلِكَ يَوْمٌ يَنْزِلُ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى كُرْسِيِّهِ فَيَطُحُ بِحَايَاطِ

فرمود این بدان روز خواهد بود که فرود می آید خدا تعالی بر کرسی خود پس آواز میکند کسی چنانکه آواز میکند

این حدیث در فضیلت و بهشت است از مردم

این حدیث در فضیلت و بهشت است از مردم

این حدیث در فضیلت و بهشت است از مردم

این حدیث در فضیلت و بهشت است از مردم

الرَّحُلُ الْجَدِيدُ مِنْ تَضَائِقِهِ وَهُوَ كَسَعَةِ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَ

بالان وزین نو از چرم بیاض را دینی آن و حال آنکه فراخی رسی سیمو میان آسمان و

الْأَرْضِ وَجَاءُ بِكُمْ حُفَاةَ عُرَاةٍ غُرٌّ لَا تَبْكُونُ أَوَّلُ مَنْ

زمین ست و آورده میشود و شمار پای برهنه تن برهنه ختنه ناکرده پس بیاض شد که اول

يُكْسَى إِبْرَاهِيمُ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى أَكُونُ خَلِيلِي فَيُؤْتِي

جابر پوشیده میشود ابراهیم میگردد الله تعالی کومت میدهم دوست خود را پس آورده میشود

بِرَبِطَتَيْنِ بَيضَاتَيْنِ مِنْ رَبَابِ الْجَنَّةِ ثُمَّ أُكْسَى عَلَى اثَرِهِ

و دو در نرم از گمان سفید از دو در آیه بهشت پستری و تانیه میشود من از پیر ابراهیم پسر

ثُمَّ أَقْوَمَ عَنْ يَمِينِ اللَّهِ مَقَامًا يَغِيطُنِي الْأَوَّلُونَ وَالْآخِرُونَ

اتاده میشود از جانب دست راست خدا تعالی استاده گردن میگردم مرا یغیثان و پسینا

رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

رواه الدارمی و روایت است از ابی سعید رضی الله عنه بدستیکه آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ مِنْ أُمَّتِي مَنْ يَشْفَعُ لِلْفِئَاءِ مِنْهُمْ

علیه السلام و فرمود بدستیکه بعضی از امت من که است که شفاعت میکند برای عتقا و بعضی از ایشان

يَشْفَعُ لِلْقَبِيلَةِ وَفِيهِمْ مَنْ يَشْفَعُ لِلْعُصْبَةِ وَفِيهِمْ مَنْ يَشْفَعُ

کسی است که شفاعت میکند برای قبیله و بعضی از ایشان که است که شفاعت میکند برای عصبه و بعضی از ایشان

لِلرَّجُلِ حَتَّى يَدْخُلُوا الْجَنَّةَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ

مکرر در آن آنگاه درمی آیند بهین طریق شفاعت تمام امت بهشت را رعایت کرد آنرا نزدی و پیر است از

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصِفُ أَهْلَ النَّارِ

گفت آنحضرت صلی الله علیه و سلم صف بدستیکه ایستند در دوزخیان

فَمِنْهُمْ الرَّجُلُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ يَقُولُ الرَّجُلُ مِنْهُمْ

پس میکند با ایشان مردی از اهل بهشت پس میگردد مردی از دوزخیان بر میآید

کسی است که شفاعت میکند برای عتقا و بعضی از ایشان

انسان

يَا فُلَانُ أَمَا تَعْرِفُنِي أَنَا الَّذِي سَقَيْتُكَ شَرْبَةً وَقَالَ بَعْضُهُمْ أَنَا

یا فلان ایانہی شناسی مرا من اٹلی کہ نوشا جیدہ بودم ترا یکبار آبے دیگویند بعضے از دوزخیان

الَّذِي وَهَبْتُ لَكَ وَضُوءً فَيَشْفَعُ لَهُ فَيُدْخِلُهُ الْجَنَّةَ مَرَّاهٍ

من اٹم کہ وضو بخشیدہ بودم برای تو اب پس شفاعت میکند آن وضو بخشے مر آن دوزخی را پس درمی آرد بہشت

ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

رواہ ابن ماجہ و مرویت از ابن مسعود رحمہ گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرِيْدُ النَّاسُ النَّارَ ثُمَّ يَصْدُرُونَ مِنْهَا بِأَعْمَالِهِمْ

علیہ وسلم دارد میبندد مردمان آتش را بہتر باز میگردند از آن برانداذہ اعمال خود

فَأَوَّلُهُمْ كَلِمَةُ الْبَرِّ ثُمَّ كَالْوَيْجِ ثُمَّ كَحُضْرِ الْفَرَسِ ثُمَّ كَالرَّابِ

پس اول ایشان میگردد مانند خوشنیدن برق بہتر مانند وزیدن بچ بہتر مانند دویدن اسب بہتر مانند

فِي رَحْلِهِ ثُمَّ كَشَدِّ الرَّجُلِ ثُمَّ كَشَمِّهِ مَرَّاهٍ الْتَرْمِذِيُّ وَ

بہتر مانند دویدن مرد دست بہتر مانند رفتن مرد بہا بہتر بر طریق معاد رواہ الترمذی و

الدَّارِمِيُّ وَعَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ أَبِي هُرَيْرَةَ مَرْفُوعًا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

الدارمی و روایت است از حذیفہ رضی اللہ عنہ و از ابی ہریرہ رحمہ گفتند ہر دو کہ فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجْمَعُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى النَّاسَ فَيَقُومُ

صلی اللہ علیہ وسلم فراہم آورد اللہ تبارک و تعالی آدمیان را و ہر کس را کہ ایستد

الْمُؤْمِنُونَ حَتَّى تَزْلِفَ لَهُمُ الْجَنَّةُ فَيَأْتُونَ أَدَمَ فَيَقُولُونَ

مسلمانان تا آنکہ قریب گردانیدہ میشود مر آنرا از بہشت پس آید آدم را پس میگویند

يَا أَبَانَا اسْتَفْتِنَا الْجَنَّةَ فَيَقُولُ وَمَلَّأَخْرَجَكُمُ مِنَ الْجَنَّةِ

ای پدر ما طلب کن و گوی کہ بر ما بہشت را پس میگوید آدم گویا بہ او رودہ شما را از بہشت

الْأَخْطِيئَةَ أَيْنَكُمُ لَسْتُ بِصَاحِبِ ذَلِكَ أَذْهَبُوا إِلَى ابْنِي

مگر گنہ ہر شما فہم من صاحب دہل این کار بر رویہ بوی بہر من کہ

۱۲۰
در حدیث

ابراہیم خلیل اللہ قال فیقول ابراہیم لست بصاحب ذلک	ابراہیم ست دوست خدا گفت آنحضرت پس میگوید ابراہیم یتیم من صاحب این کار
ایما کنت خلیلاً من وراء ورائی اعمداً الی موسی الذی	نبودم من خلیل مگر دور دور قصد کنسید بوسے موسی کے
کلمہ اللہ تکلیماً فیاتون موسی فیقول لست بصاحب ذلک	کلام کرده اور خدا بتعالی کلام کرنے پر واسطہ پس می آید موسی را پس میگوید موسی یتیم من صاحب این کار
اذا هبوا الی عیسی کلمہ اللہ وروحہ فیقول عیسی لست	بروید بوسے عیسی کے کلمہ اللہ وروح اوست پس میگوید عیسی یتیم من
بصاحب ذلک فیاتون محمد صلی اللہ علیہ وسلم فیقوم	صاحب این کار پس می آید محمد صلی اللہ علیہ وسلم پس آیت محمد
فیودن له وترسل الامانة والرحمة فیقومان جنبی الصراط	پس اذن کرده میتود اور او فرستاده میثرو امانت ورحم پس می آید امانت ورحم در دو جا جارا
یمیناً وشمالاً یمرواؤ لکم کالبرق قال قلت یابی انت واری	دست راست وچپ پس میگذرد طایقہ کراول و افضل اند ما تہ برق گفت راوی کہتم من باحضرت اور
ای شئی کمر البرق قال اکتروا الی البرق کیف یمرو ویرجع	باو گردام چیزست و چگونه میگذرد و همچو برق فرمود آیا نمی بیند بوی برق که میگذرد و باز میگذرد
فی طرفہ عین ثم کمر الريح ثم کمر الطیر وشد الرجال	در یک چشم زدن پس ترمیگذرد و ترمیگذشتن بالپرست و ترمیگذشتن پرند و در دیدن مردان
تجری بهم اعمالهم ونبیکم قائم علی الصراط یقول یا رب	مے برد این نر اصفان و نورانیت اعمال و پیغمبر شما استاد است بر صراط میگوید ای پروردگار
سلم سلم حتی تجز اعمال العباد حتی یجئی الرجل فلا یستطیع	سلامت و در سلامت دارا آنگاه حاجتی آید دست میگذرد و قوت عکس ایشان تا آنکه ایستد و آید مرد و نمیتواند

وَبِيدُ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا عَصِيَّةٌ فَأَضَاءَتْ عَصَاهُمَا لَمَّا

و بدست ہر یکے ازان عصا کے بود پس روشن شد عصائی کے ازان دو برای ہر دو

حَتَّى مَشِيَ فِي ضَوْئِهَا حَتَّى إِذَا افْتَرَقَتْ بِهِمَا الطَّرِيقُ

تا آنکہ رفتند ہر دو در روشنی آن عصا تا آنکہ چون جدا شد ہر دو کس راہ

أَضَاءَتْ لِلْآخِرِ عَصَاهُ مُشْيَا كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا فِي ضَوْءِ عَصَاهُ

روشن شد برای دیگر نیز عصاے او پس رفت ہر یکے ازان دو صحابی رنگ در روشنی عصا خود

حَتَّى بَلَغَ أَهْلَهُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ عَائِشَةَ مَذَقَتْ لَمَّا

تا آنکہ رسید ہر یک اہل خانہ خود را رواہ البخاری و روایت ست از عائشہ رنگ گفت چہ

مَاتَ النَّجَّاشِيُّ كُنَّا نَتَحَدَّثُ أَنَّهُ لَا يَزَالُ يُرْمَى عَلَى قَبْرِهِ نَوْمًا

ہنگامیکہ مرد نجاشی بادشاہ ہمیشہ بودیم کہ یکدیگر حدیث میکردیم و میگفتیم کہ بدستی ہمیشہ بود

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْهَا قَالَتْ لَمَّا أَرَادُوا غَسْلَ النَّبِيِّ

رواہ ابو داؤد و ہم از عائشہ رنگ روایت ست کہ چون ارادہ کردند صحابہ از آنحضرت غسل

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا لَا نَدْرِي أُنْجَرِدُ رَسُولَ اللَّهِ

آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم گفتند نمیدانیم کہ آیا بر منہ کنیم یا ہمہ خار را

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ ثِيَابِهِ كَمَا يُجَرَّدُ مَوْتَانَا أَمْ نَفْسِلُهُ

صلے اللہ علیہ وسلم از جامہای آنحضرت چنانکہ بر منہ میکنیم مردمانے خود را یا غسل دہیم

وَعَلَيْهِ ثِيَابُهُ فَلَمَّا اخْتَفَوْا أَلْقَى اللَّهُ عَلَيْهِمُ النَّوْمَ حَتَّى

اورا و حال آنکہ بابت بدن شریف وی جا بجا وی پرید و چون اعلان کردند صحابہ انداخت و بر کلمات

مَا مِنْهُمْ رَجُلٌ إِلَّا وَذَقَهُ فِي صَدْرِهِ نَوْمًا كُلُّهُمْ مُكَلَّمًا

نمود از ایشان هیچ مردی مگر آنکہ در کھان وی بر سینہ وی بود پسترسخن کرد ایشان را سخن شنیدند

مِنْ نَاحِيَةِ الْبَيْتِ لَا يَدْرُونَ مَنْ هُوَ اغْسِلُوا النَّبِيَّ

از گوشہ خانہ در حال آنکہ در نمی یابند ایشان کہ کیست سخن شنیدند غسل دہید پیغمبر را

و روایت ست از عائشہ

و روایت ست از عائشہ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ شَيْبُهُ فَقَامُوا فَخَسَلُوا وَعَلَيْهِ

صلی اللہ علیہ وسلم و حال آنکہ بدست چاهای پس بر خاستند صحابه و غسل دادند آنحضرت را

قَمِيصُهُ يَحْبِسُونَ الْمَاءَ فَوْقَ الْقَمِيصِ وَيَدُهُ لَكُونُهُ بِالْقَمِيصِ

و حال آنکه بر دست پیر این وی میر میخند آب را بالای پیر این وی مالدند آنحضرت را به پیر این

رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي دَلَائِلِ النُّبُوَّةِ وَعَنْ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ

رواه البیهقی فی دلائل النبوة و روایت است از محمد بن المنکدر

أَنَّ سَفِينَةَ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْطَأَ

که سفینه مولا آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم گم کرد راه

الْجَبَشِ بِأَرْضِ الرُّومِ أَوْ أَسْرَفَ فَانْطَلَقَ هَارِبًا يَلْقُسُ الْجَيْشَ

اشکرا که گجرات در زمین روم میبرد گدود شد پس آن شد که گنجینه از دست کافران در حالیکه هیچیک را

فَإِذَا هُوَ بِالْأَسَدِ فَقَالَ يَا أَبَا الْحَارِثِ أَنَا مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ

پس آنگاه وی یعنی سفینه با شیری است که پیش آمد اورا بگفت سید که ای ابو الحارث من مولا آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ مِنْ أَمْرِ يَكِيَّتَ وَكِيَّتَ فَأَقْبَلَ

صلی اللہ علیہ وسلم بود که من و حال من چمن و جین چیزی از قصه خود بیان کرد پس پیش آمد

الْأَسَدُ لَهُ بَصَبَصَةٌ حَقٌّ قَامَ إِلَى جَنْبِهِ كُلَّمَا سَمِعَ صَوْتًا هُوَ

شیر و حالیکه مراد او چالوسی است تا آنکه اندر شیر در پلهای سفینه هرگاه که می شنیدند و از ی را که اهل باشد

إِلَيْهِ ثُمَّ أَقْبَلَ يَمْشِي إِلَى جَنْبِهِ حَقٌّ بَلَغَ الْجَيْشَ ثُمَّ رَجَعَ الْأَسَدُ

فقد میگردد بوی آن آواز شیر روی آورد و شیر در حالیکه میبرد و در پلهای سفینه تا آنکه رسید سفینه را از پلهای

رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَنِ وَعَنْ أَبِي الْجَوْزَاءِ قَالَ لَحِطَ أَهْلُ

رواه فی شرح السنة و روایت است از ابو الجوزاء تابعی گفت محاط کرده شدند اهل

الْمَدِينَةِ فَخَطَّ شَدِيدًا فَتَكَوْا إِلَى عَائِشَةَ مِنْهُ فَقَالَتْ أَنْظُرُوا

مدینه محاط سخت پس گفتند بوسه عایشه پس گفت عایشه نگاه کنید

که بزرگن و در جرم بنیاد
و بعد از پی کردن هزاری
نمدن سنگ و گریه و فغان
میشد و شرح شد

قَبْرَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَجْعَلُوا مِنْهُ كُوًى إِلَى السَّمَاءِ

قبر مبارک آنحضرت را سلی الله علیه وسلم پس گردانید از قبر شریف منافی بوی آسمان

حَتَّى لَا يَكُونَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ السَّمَاءِ سَقْفٌ فَفَعَلُوا فُطْرًا وَمَطَرًا

تا آنکه نباشد میان قبر وی و میان آسمان سقف یعنی بر در ایند حجاب پس گردانید آن پس باران دانه نذر باران

حَتَّى تَبْتَ الْعُشْبُ وَتَمِيتَ الْأَيْلُ حَتَّى تَفْتَقَ مِنَ الشَّجَمِ فَمِيتَ

تا آنکه روید گیاه و زنده شد شجران تا آنکه بشکافتند شجران از پیس پس نامیده شد

عَامَ الْفَتْحِ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَعَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ قَالَ

این سال سال فتوح یعنی سال اردانی رواه الدارمی و از سعید بن عبد العزیز روایت است گفت

لَمَّا كَانَ أَيَّامُ الْحَرَّةِ لَمْ يُؤْذَنَ فِي مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

وقتی بود در روزهای حره مراد منیه است گفته شد اذان در مسجد آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثًا وَلَمْ يَقُمْ وَلَمْ يَبْرَحْ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ الْمَسْجِدَ

علیه وسلم سه روز و گفته شد اقامت نیز و بیرون رفت سعید بن المسیب از مسجد

وَكَانَ لَا يَعْرِفُ وَقْتُ الصَّلَاةِ إِلَّا كَهَمَّهُمْ يَتَمَعَّمُ مِنْ قَبْرِ النَّبِيِّ

و بود سعید که نمی شناخت و در آمدن وقت نماز مگر با و از حق کمی شنید از آن درون حجره که قبر شریف است

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ عَمَرَ

صلی الله علیه وسلم رواه الدارمی و روایت است از ابن عمر که عمر فرستاد

بَعَثَ جَيْشًا وَأَمَرَ عَلَيْهِمْ رَجُلًا يُدْعَى سَارِيَةً فَبَيْنَمَا عُمَرُ

بجای لشکری را و امیر گردانید بر این لشکر مردی که نام برده می شود را عماره پس بر اتالی آنکه عمر

يُخَاطَبُ فَعَمَلُ يَصِيحُ يَا سَارِيَةُ الْجَبَلُ فَقَدَّمَ رَسُولٌ مِنَ الْجَيْشِ

خطبه میخواند پس گفت که آواز میکنید سارید را بر میگردد را دیناه آروای پس قدم قدم آورد و قائم از لشکر

فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ لَقِينَا عَدُوَّنَا فَهَرَمُوا فَاذْأَبْصَا لِي بِصَنِيعِهِ

پس گفت ای امیر المؤمنین ملاقات کردند را دشمنان پس شکست دادند را پس آگاه آواز میکنند گویند

يَا سَارِي الْجَبَلِ فَاسْتَنْدِ نَاطَهُوْرَنَا إِلَى الْجَبَلِ فَهَزَمَهُمُ اللَّهُ تَعَالَى

ای ساریه جبل بگیر جبل پس تکیه دادیم ما پرستشهای خود را بسوی که کبریا شکست داد این ترا خدا اینجا

رَأَوْاهُ الْيَهُودِيُّ فِي دَلَائِلِ النَّبُوَّةِ وَعَنْ نَبِيهِةَ بْنِ وَهَبٍ أَنَّ

روایت کرد از یهودی در دلائل نبوت و از نبیه بن وهب روایت است که

كُعبًا دَخَلَ عَلَى عَائِشَةَ فَذَكَرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

کعبه ابرو در آمد بر عایشه پس ذکر کرد عایشه و سر کوا حاضر مجلس بودند رسول الله صلی الله علیه وسلم را

فَقَالَ كُعبٌ مَا مِنْ يَوْمٍ يَطْلُعُ الْاَنْوَالُ سَبْعُونَ اَلْفًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ

پس گفت کعبه ایچ روز یک طلوع میکند مگر آنکه فردوی آیند هفتاد هزار از فرشتگان

حَتَّى يَحْفُوا بِقَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَضْرِبُونَ

تا آنکه گرداگرد میدار آیند قبر آن حضرت را صلی الله علیه وسلم می زنند

بِأَجْنَحَتِهِمْ وَيُصَلُّونَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى

باژد مارا و درود میفرستند بر آن حضرت صلی الله علیه وسلم تا آنکه

إِذَا الْمُسَوَاعِرُ جُؤَا وَهَبَطَ مِثْلَهُمْ فَصَنَعُوا مِثْلَ ذَلِكَ حَتَّى إِذَا انْشَقَّتْ

چون شام میلند بالا میروند و فرود می آیند مانند ایشان پس میکنند ایشان نیز مانند آنچه میکردند و فرشتگان

عَنْهُ الْأَرْضُ خُورَجَ فِي سَبْعِينَ اَلْفًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ يَرْفُقُونَهُ سَرَاوَهُ الدَّارِي

از آن حضرت زمین بر آید در هفتاد هزار فرشته در جای که میزند آنحضرت را فرشتگان بدرگاه عزت رواه

الْبَابُ مُشْتَمِلٌ عَلَى ذِكْرِ وَفَاتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

این باب مشتمل است بر ذکر وفات آنحضرت صلی الله علیه وسلم

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّكُمْ مَيِّتُونَ وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ

یا محمد هر آینه تو میمیری ای مردم و هر آینه ایشان خواهند مرد و نیست محمد مگر پیغمبر برای آنکه گذشته اند

قَبْلَهُ الرُّسُلُ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ أَنَسٍ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

پیش از وی پیغمبران روایت است از ابو سعید خدری رضی الله عنه که آنحضرت صلی الله

خبر از کعبه
خبر از کعبه

در کتاب تا آنکه چنان می باشد

دارد ۱۳۱

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَلَسَ عَلَى الْمَنْبَرِ فَقَالَ إِنَّ عَبْدَ خَيْرَةٍ اللَّهُ بَيْنَ أَنْ

علیه وسلم نشست بر منبر پس فرمود که بنده بود بخیر گردانیده او را احد از تعالی میان آنکه

يُؤْتِيهِ مِنْ نَزْهَةِ الدُّنْيَا مَا شَاءَ وَبَيْنَ مَا عِنْدَهُ فَاخْتَارَ مَا

بمیداد او را از ناز و نعمت دنیا هر چه خواهد آن بنده و میان چیزی که نزد خداست از کرب و آخرت پس اختیار

عِنْدَهُ فَبَكَى أَبُو بَكْرٍ قَالَ فَدَيْنَاكَ يَا بَائِسًا وَأُمَّهَاتِنَا فَهَجَبًا

آن بنده آخرت را پس گریه کرد ابو بکر گفت ابو بکر بختیاب آنحضرت فدایتو باد پدران و مادران ما را بختیافت

لَهُ فَقَالَ النَّاسُ انْظُرُوا إِلَى هَذَا الشَّيْخِ يُحَدِّثُ رَسُولُ اللَّهِ

مر ابو بکر را پس گفتند مردم نگاه کنید بجانب این پیر که خبر میدهد آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ عَبْدِ خَيْرَةٍ اللَّهُ بَيْنَ أَنْ يُؤْتِيَهُ مِنْ

صلی اللہ علیہ وسلم از حال بنده که بخیر گردانید خدا تعالی او را میان آنکه بمیداد او را از

نَزْهَةِ الدُّنْيَا وَبَيْنَ مَا عِنْدَهُ وَيَقُولُ فَدَيْنَاكَ يَا بَائِسًا وَأُمَّهَاتِنَا

نزهت دنیا و میان آنچه نزد خداست و آن پیر میگوید فدایتو باد پدران و مادران ما

فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ الْمُخَيَّرُ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ

پس بود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم آن بنده بخیر و بود ابو بکر

أَعْلَمُنَا مَتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

دانایترین و فهمی کننده ترین ما این کلام را متفق علیهم دانند عقوب بن عامر روایت گفت عقوب بن عامر

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَحَدٍ بَعْدَ ثَمَانِ سِنِينَ كَأَلْمُودِجِ

صلی اللہ علیہ وسلم بر یکشان غزوه احد بعد از هشت سال از دفن مانند و دایع کنند

لِلْأَحْيَاءِ وَالْأَمْوَاتِ ثُمَّ طَلَعَ الْمَنْبَرُ فَقَالَ إِنِّي بَيْنَ أَيْدِيكُمْ

مردندگان را و مردگان را پست بر آمد آنحضرت منبر را پس گفت بدرستی من در پیش شما

فَرَطٌ وَأَنَا عَلَيْكُمْ شَهِيدٌ وَإِنَّ مَوْعِدَكُمْ الْخَوْضُ وَلِيَّ

فرطم که برای شما کار سازی میکنم و من بر شما گواهم گوای میدم بر حاضرت شما و بدو وعده گاه و دیدار

آن بنده آخرت را پس گریه کرد ابو بکر گفت ابو بکر بختیاب آنحضرت فدایتو باد پدران و مادران ما را بختیافت

دانایترین و فهمی کننده ترین ما این کلام را متفق علیهم دانند عقوب بن عامر روایت گفت عقوب بن عامر

مردندگان را و مردگان را پست بر آمد آنحضرت منبر را پس گفت بدرستی من در پیش شما

لَا نَظُرُ إِلَيْهِ وَأَنَا فِي مَقَامِي هَذَا وَإِنِّي قَدْ أُعْطِيتُ مَفَاتِيحَ

وہر آئینہ میں بیستم بحر من و حال آنکہ من درینجای خدم و بدرستی من تحقیق داده شدہ ام کلید اے

خَزَائِنِ الْأَرْضِ وَإِنِّي لَسْتُ أَخْشَى عَلَيْكُمْ أَنْ تَشْرَكُوا بَعْدِي

خزائن زمین و بدرستی من تم پر شرم نہ کرنا شروع نہ کروں گا کہ تم میرے بعد من

وَلَكِنِّي أَخْشَى عَلَيْكُمْ الدُّنْيَا أَنْ تُنَافِسُوا فِيهَا وَنَرَادَ بَعْضُهُمْ

ولیکن من پر شرم نہ کرنا شروع نہ کروں گا کہ دنیا میں دوسروں سے مقابلہ کر دو و زیادت کردہ اند بعضہ

فَقَتَلُوا فَتَهْلِكُوا كَمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

راویان پس قتل کنید و کشتن کنید میان خود پس ہلاک شوید چنانکہ ہلاک شدہ اند ایک بود و بدین بیان متفق

أَنَسِ مَقَالَ لَمَّا ثَقُلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَلَّ بَيْتُهَا الْكَرْبُ

و از انس مرویت گفت اس ہنگامیکہ کہ ان شد و سخت گشتہ بر من آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم گشت کہ من ہوش نہ بودم

فَقَالَتْ فَاطِمَةُ وَ الْكَرْبُ أَبَا فَقَالَ لَهَا لَيْسَ عَلَى أَبِيكَ كَرْبٌ

و محنت مرض پس گفت فاطمہ ای نمودہ و سختی پدر پس گفت آنحضرت مرفاعہ را نیست بر پدر تو محنت و محنت

بَعْدَ الْيَوْمِ فَلَمَّا مَاتَ قَالَتْ يَا أَبَتَاهُ أَجَابَ رَبًّا دَعَا يَا أَبَتَاهُ

بعد از امروز پس چون گذشت چون آنحضرت گفت فاطمہ در ندید کہ آنحضرت ای پدر من اجابت کرد و رفت ہوی

مَنْ جَنَّةُ الْفِرْدَوْسِ مَا دَاوَاهُ يَا أَبَتَاهُ إِلَى جَهَنَّمَ نَعَاهُ فَلَمَّا

ای کہیکہ بہشت برین جاے دوست ای پدر من ہوی جہنم میرسانم خبر اور او میگفتم نزد و تعزیت میکنم

دُفِنَ قَالَتْ فَاطِمَةُ يَا أَنَسُ أَطَابَتْ أَخْفُكُمْ أَنْ تَحْتَضِرَ أَعْلَى

اور پس ہنگامیکہ دفن کردہ گفت فاطمہ ای انس آیا خوش و خور شدہ نفسہا شما کہ برین مذہب

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْغُرَابَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم خاک رواہ البخاری

وَعَنْ أَنَسٍ مَقَالَ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از انس مرقہ گفت انس و فاطمہ و عذرا آمدند آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

راویان پس قتل کنید و کشتن کنید میان خود پس ہلاک شوید چنانکہ ہلاک شدہ اند ایک بود و بدین بیان متفق

الْمَدِينَةَ لَعِبَتْ الْحَبْشَةُ بِحُرَابِهِمْ فَرَحًا لَقَدْ وَصَفَاهُ أَبُو دَاوُدَ

مدینہ را شادمانی کردند تمامہ مردم تا آنکہ بازی کردند حبشیان بجر ہما خود از جنت شاد شدند و مقدم ہوئے

وَفِي رِوَايَةِ الدَّارِمِيِّ قَالَ مَا رَأَيْتُ يَوْمًا قَطُّ كَانَ أَحْسَنَ

و در روایت دارمی این چنین آمده است کہ گفت انس ندیدم سن هیچ روز را بہتر کہ بود و نیکتر

وَلَا أَضْوَأَ مِنْ يَوْمٍ دَخَلَ عَلَيْنَا فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و نہ روشن تر از روزی کہ درآمد برادران روزی عجب خدا صلے اللہ علیہ

وَسَلَّمَ وَفِي رِوَايَةِ التِّرْمِذِيِّ قَالَ لَمَّا كَانَ الْيَوْمُ الَّذِي دَخَلَ

و سلم و در روایت ترمذی این چنین آمده است کہ گفت انس چون شد روزیکہ درآمد

فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَلْمَدِينَةِ أَضَاءَ مِنْهَا كُلُّ

در وی آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم مدینہ را روشن شد از مدینہ ہر چیز

شَيْءٌ فَلَمَّا كَانَ الْيَوْمُ الَّذِي مَاتَ فِيهِ أَظْلَمَ مِنْهَا كُلُّ شَيْءٍ وَمَا نَقَضْنَا

پس ہر گاہ کہ شد روزی کہ مراد آنحضرت در کوہ تاریک شد از مدینہ ہر چیز و نغینا ندیم

أَيْدِينَا عَنِ التُّرَابِ وَإِنَّا لَفِي دَفْنِهِ حَتَّى أَتَكُونَا قُلُوبَنَا وَعَنْ

دستہاے خود از خاک و مال آنکہ ابہ تحقیق بودیم در دفن آنحضرت تا آنکہ منکر شدیم دلہای خود را

عَائِشَةَ مِنْهُ قَالَتْ لَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است ابوعالیہ رحمہ اللہ گفت عائشہ ہمکامیکہ قبض کردہ شد روح آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

اخْتَلَفُوا فِي دَفْنِهِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

اختلاف کردند صحابہ در موضع دفن آنحضرت پس گفت ابو بکر من شنیدم از آنحضرت صلے اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا قَالَ مَا قُبِضَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا فِي الْمَوْضِعِ الَّذِي يُجْبَى

علیہ وسلم در این باب چہ کہ و آن اینست کہ گفت آنحضرت قبض کردہ است خدا روح ہر نبی را

أَنْ يُدْفَنَ فِيهِ أَدْفُنُوا فِي مَوْضِعٍ فَرَأَاهُ التِّرْمِذِيُّ

کہ دفن کردہ شود در آن جا دفن کنند اورا جاے خوابگاہ و جاے رواہ الترمذی

مَكْرُوبًا ثُمَّ جَاءَهُ الْيَوْمَ الثَّانِي فَقَالَ لَهُ ذَلِكَ فَدَعَا عَلَيْهِ النَّبِيُّ

اندوین پست آمد جبرئیل نزد آنحضرت روز دوم پس گفت جبرئیل مرا آنحضرت را آنکه گفته بود پس جواب داد آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا رَدَّ أَوَّلَ يَوْمٍ ثُمَّ جَاءَهُ الْيَوْمَ الثَّالِثُ

صلی الله علیه وسلم چنانچه جواب داد و آنستین روز پست آمد نزد آنحضرت روز سوم

فَقَالَ لَهُ كَمَا قَالَ أَوَّلَ يَوْمٍ وَرَدَّ عَلَيْهِ كَمَا رَدَّ عَلَيْهِ جَاءَهُ مَعَهُ مَلَكٌ

پس گفت مرا آنحضرت را چنانچه گفته بود روز اول و جواب داد آنحضرت و رد کرد که چنانکه رد کرده بود روز اول و آمد

يُقَالُ لَهُ اِسْمِعِيلُ عَلَى مِائَةِ أَلْفٍ مَلِكٌ كُلُّ مَلِكٍ عَلَى مِائَةِ أَلْفٍ مَلَكٌ

که گفته میشود او را اسمعیل که هر صد هزار فرشته هر فرشته اذان توکل است بر صد هزار فرشته

فَاسْتَأْذَنَ عَلَيْهِ فَسَأَلَهُ عَنْهُ ثُمَّ قَالَ جِبْرِيلُ هَذَا أَمْلَكَ الْمَوْتِ

پس طلب کرد اذن آن فرشته برای آمدن نزد من پس آنحضرت از حال این فرشته پست گفت جبرئیل این

يَسْتَأْذِنُ عَلَيْكَ مَا اسْتَأْذَنَ عَلَى أَدَمِي قَبْلَكَ وَلَا يَسْتَأْذِنُ

طلب اذن میکند تا وارد آید بر تو استیذان نکرده است برای در آمدن بر هیچ آدمی پیش از تو و استیذان

عَلَى أَدَمِي بَعْدَكَ فَقَالَ ائْذَنْ لَهُ فَإِذْنٌ لَهُ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ ثُمَّ

بر هیچ آدمی پیش از من و بعد از من نیست گفت آنحضرت اذن ده او را پس اذن داد و جبرئیل ملک الموت را پیش آمد و ملک الموت

قَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ أَرْسَلَنِي إِلَيْكَ فَإِنْ أَمَرْتَنِي أَنْ أَقْبِضَ

گفت ای محمد بدینست خدا فرستاده است مرا بری تو پس اگر بفرمائی مرا که بگیرم

رُوحَكَ قَبَضْتُهُ وَإِنْ أَمَرْتَنِي أَنْ أَتْرُكَهُ تَرَكْتُهُ فَقَالَ وَتَفْعَلُ

روح پاک ترا بگیرم او را و اگر بفرمائی مرا که بگذارم روح ترا بگذارم آنرا پس گفت آنحضرت میکنی و می توانی

يَا مَلِكَ الْمَوْتِ قَالَ نَعَمْ بِذَلِكَ أَمَرْتُ وَأَمَرْتُ أَنْ أُطِيعَكَ

ای ملک الموت گفت ملک الموت آری میکنم و باین امر کرده ام و امر کرده ام که فرمانبرواری کنم ترا

قَالَ فَنَظَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ

گفت و لدی پس نظر کرد آنحضرت صلی الله علیه وسلم بهی جبرئیل که چنانکه جبرئیل و چه باید کرد

جبرئیل پست آمد

که گفته میشود

پس طلب کرد

طلب اذن میکند

بر هیچ آدمی

گفت ای محمد

روح پاک ترا

ای ملک الموت

گفت و لدی

فَقَالَ جِبْرِيلُ يَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَشْأَقَ إِلَى لِقَائِكَ فَقَالَ

پس گفت جبرئیل ای محمد بهیچى خدا تهنه به تخنق آرد و مند و خوان است بدیدار تو پس فرمود

الْبَيْتُ لِمَنْ لَمْ يَمُتْ أَمَضْ لِمَا أُمِرَتْ بِهِ فَقَبَضَ رُوحَهُ فَلَمَّا

پس غیر خدا مرگد موت را این مرا بخیزد اگر امر کرده شد بدان پس قبض کرد ملک الموت روح آنحضرت را

تَوَفَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَاءَتِ التَّعْزِيَةُ

وفا یافت پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم و آمد تعزیت یعنی آواز گوی دادن

سَمِعُوا صَوْتًا مِنْ نَاحِيَةِ الْبَيْتِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ

که شنیدند صدای آواز از گوشه خانه که میگوید سلام بر شما ای اهل بیت

وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ إِنَّ فِي اللَّهِ عَزَاءً مِنْ كُلِّ مُصِيبَةٍ وَ

و باد بر شما مهر بانی خدا و فرزندینها کرم و بی بدستی که مر خدا را عزت است از هر مصیبت و

خَلْفًا مِنْ كُلِّ هَالِكٍ وَدَرْكًا مِنْ كُلِّ فَائِتٍ فَبِاللَّهِ فَاتَّقُوا

خدا خلف است از هلاک شوند و تدارک است از هر در گذرنده پس بیاری خدا تقوی کنید

وَإِيَّاكَ فَارْجُوا فَإِنَّمَا الْمَصَابُ مِنْ حُجْمِ الثَّوَابِ فَقَالَ

و خدا را امید دارید جز او را پس نیست مصیبت زده مگر یک محروم گردانده شد است ثواب پس

عَلَيْكُمْ أَنْتَدِرُونَ مِنْ هَذَا هُوَ الْخَضِرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَكَالْبَيْهَقِيِّ فِي دَلَالِ النَّوَّةِ

علی مرتضی آیا در می یابید کیت این خضر است که به تعزیه اصحاب اهل بیت آمده است و میگوید

الْبَابُ مُشْتَرِكٌ عَلَى تَرْكَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

این باب مشترک است بر ترک رسول الله علیه وسلم

عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ أَخِي جُوَيْرِيَةَ قَالَ مَا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ

روایت است از عمرو بن الحارث که محال بود و برادر جویریة بنت الحارث که از آنها مؤمنین است گفت عمرو

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ مَوْتِهِ دِينَارًا أَوْ لَا دِينَارًا

صلی الله علیه وسلم نزد موت خود دینار و نه در هم

این عبارت را بخند
و میبینی گفته اند بدستی که خدا
بچه مدتها ب خدا تعزیه
شاید است از هر مصیبت
از تست بقول وی بجان
از الله و الله را چون بچند
بچا میبختی تعزیت است
در دین خدا تعزیه است
که شایع و غیب و غیب
بلند نوده و میبختی تعزیه
رستغرت است که خدا را بچند
و تسبی و تهنه است و بیای
ببین عریضه که بچند بچند
خواریت فی زید است بچند
و عریضه که بچند بچند
و عریضه که بچند بچند

وَلَا عَبْدًا وَلَا أَمَةً وَلَا شَيْئًا إِلَّا بَغْلَتَهُ الْبَيْضَاءُ وَسِلَاحُهُ وَ

و د ل ل ا م و د ک ن ی ز و ش ی ز ی م ک ر ا س ت ر و ی ک ر س ف ی د ی و ک ا ن ر ا و ل ل ا م ی و د س ل ا ح ج ی ک و س

أَرْضًا جَعَلَهَا صَدَقَةً سَرَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَبِي مُرَّةٍ مَعَهُ

و ز ی ی ی ک ر د ا ن ی د ی و د ا ن ر ا ص د ق و ق ف ب ر ق ر ا و ا ه ل و ع ی ا ل ر و ا ه ب خ ا ر ی و ا ز ا ب و س ر ی و ر م ا ر و ا س ی ت ا

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يِقْتَسِمُ وَرَاشِي

ک ر ا ک خ ف ر ت ص ل ی ا ل ل ه ع ل ی ه و س ل م ف ی و د م خ ش ت ل ن ن د و ا ر ث ا ن م ن

دِينَارًا مَاتَرَكَتُ بَعْدَ نَفَقَةِ نِسَائِي وَمَوْنَةَ عَامِلِي فَهُوَ

ک ی د ی ا ب ی ز ی ک ی ک ز ا ر م م ن ا ل ی ا ر ل ل ف ق ه ز ن ا ن م ن ب ع د ا ز د ی و ا ع د ا ز ا ج ر ت م ا م ل م ن ی ع ی ن ع ل ی ف ی س

صَدَقَةٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي بَكْرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

ب ر ق ر ا چ ا م ک و د ی ا ت ی و د ر و ا ه ب خ ا ر ی و س ل م و ر و ا ی ت س ت ا ز ا ب و ک ر ص د ی ق و م ک ف ت ف ر م و د ا م خ ف ر

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُورِثُ مَا تَرَكَنَا هُ صَدَقَةٌ

ص ل ی ا ل ل ه ع ل ی ه و س ل م م ی ر ا ث ی ا ن ت ی ن ی ش و د و ا ز ا ب ی ز ی ک ی ک ز ا ش ت ی م ا ز ا ل ص د ق ه ا س ت

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و م م و س ت ب ر ق ر ا س ت ف ق ع ل ی ه و ا ز ا ب و م و س ی ا ش ع ر ی ا ر ض ا ز ا ب ی ز ی ک ی ک ز ا ش ت ی م ا ز ا ل ص د ق ه ا س ت

وَسَلَّمَ إِنَّهُ قَالَ إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَرَادَ رَحْمَةً أُمَّةً مِنْ عِبَادِهِ

و س ل م م ر و ی ت ک ر ا ک خ ف ر ت ل م م د ی ک ی ع ل ی ه خ د ا ت ی ا ل ی ح و ن خ و ا ه ر ح م ت ا م ت ی ا ز س ن گ ا ن خ و د

قَبَضَ نَبِيَّهَا قَبْلَ أَنْ يَمُوتَ لَهَا فَرَطًا وَسَلَّمَ بَيْنَ يَدَيْهَا وَإِذَا أَرَادَ

ق ب ض م ی ل ن د و م ی م ی ز ی ک ی ع ل ی ه ا ن ا م ت ر ا پ ی ش ا ز ا ن ا م ت ی ع ی ن ا ز ن و ل ع ذ ا ب پ ی س م ی گ ر ا ن د خ د ا ب ی ز ی ک ی ک ز ا

هَلَكَةً أُمَّةً عَذَّبَهَا وَنَبِيَّهَا حَيًّا فَأَهْلَكَهَا وَهُوَ يَنْظُرُ فَاقْبِرْ

ه ل ا ک ا م ت ی ر ا ع ذ ا ب م ی ل ن د ا ن ا م ت ر ا و ح ا ل م ی م ی ز ی ک ی ع ل ی ه ا ن ا م ت و ن د ه ا ر ت پ ی س ه ل ا ک س ی گ ر ا ن د خ د ا ت ی ا ل ی

عَيْنَهُ يَهْلِكُهَا حِينَ كَذَبُوهُ وَعَصَوْا أَمْرَهُ سَرَوَاهُ مُسْلِمٌ

ب ر و و چ ی م ی ز ی ک ی ع ل ی ه ا ن ا م ت س ی گ ر ا م ت ی ک ر ن ی س ت ب م و م ک و ن د و ل ی ف ز ا ن ی ک ر و ن د ا م ر ا و ر و ا ه س ل م

بنا

است منکران و سلف در آن و این حدیث است

است را و حال آنکه این حدیث است
چون در این حدیث میگوید

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَقَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وَإِذَا الْبُحْرَيْنِ رَوَيْتَ هَتَكُنْتَ مِمَّنْ رَوَى عَنْ حَضْرَتِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَيَأْتِيَنَّ عَلَى أَحَدِكُمْ يَوْمٌ وَلَا يَرَانِي شَقًّا

سُكُنْدَ بَعْدَ انْكِتَابِ ذَاتِ مُحَمَّدٍ دُرُوسَتِ قَدَرَتِ اَدْرَسَتْ بِرَأْسِهِ بِيَادِ بَرِيكِ اَرْشَادِ رُوِي وَنَبِيْدِمَا

لَا يَرَانِي أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ أَهْلِهِ وَمَالِهِ مَعَهُمْ وَرَأَاهُ مُسْلِمًا

كَزَمْتَن اَزْ عَالَمِ بَسْمِ اَرْشَادِ دِيْنِ دِيْ اَمْرَادِ دِيْ دَاشْتِ شَدِ تَرْتِ بَرِيْ وَ اَزْ اَبْلِ دِيْ اَبْلِ دِيْ

كِتَابُ مَنَاقِبِ الصَّحَابَةِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمْ

اَيْنِ كِتَابِ دَرِ بِيَانِ شَقِيْبَتِهَا كِيْ صَحَابَةِ اسْتَرْضَى اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُمْ

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ

وَبَشِيْ كِيْرِيْ كِيْ اَنْشِيَانِ اَزْ اَبْجَرْتِ نَسْنَدِ كَانِ وَاِيْ اَرِيْ كَسْنَدِ كَانِ وَاَنَا كَلِمَةً

اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ

بِيْرِيْ كَرْدَنْ اِيْشِ اَزْ اَبْ كِيْ كَلِمَةً خُشُوْدِ شَدِ خُدا اَزْ اِيْشَانِ وَخُشُوْدِ شَدِ اِيْشَانِ اَبْ اَزْ اَبْ اَبْ

جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ

بُوسْتَانِهَا كِيْ مِيْرُوْدِ زِيْرِ اَنْ جُوبِهَا جَاوِيْدِ بَاسْتَنْدِ دِرَانِ هَمِيْشِ اَيْنِ رَسْتِ كَارِيْ

الْعَظِيمُ إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ

بِزَرِ كِ اسْتِ بِيْدِ رَسْتِيْ اَنَا كَلِمَةً سَبِيْعْتِ كَرْدَنْدِ تَرِ اَبْ اِيْنِ كَلِمَتِ كَرْدَنْدِ بَا خُدا اسْتِ خُدا

فَوْقَ أَيْدِيهِمْ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ

بِرُوسْتِهَا اِيْشَانِ اسْتِ مُحَمَّدٌ رَسُوْدُهُ خُدا اسْتِ وَاَنَا كَلِمَةً بَاوِيْدِ سَخْتِ دِلِ اِنْدِ

عَلَى الْكُفَّارِ رَحْمًا بَيْنَهُمْ وَتَرَهُمُكُمْ كَمَا سَبَقَ آيَّتُهُمْ

بِرُكْنِ رُوْمِ بَرِيْ اِنْ دِلِ اِنْدِ بَا هَمِيْ بِيْ اِيْشَانِ اَزْ اَبْ اَبْ اَبْ اَبْ اَبْ اَبْ اَبْ اَبْ اَبْ اَبْ

فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وَجُوهِهِمْ مِنْ أَشْرَارِ

اِيْنِ اَنْفَرُوْنِ اَزْ خُدا اِيْتِ خَالِيْ وَخُشُوْدِيْ حَضْرَتِ اَوْ عَلَمِهَا اَبْ اَبْ اَبْ اَبْ اَبْ اَبْ اَبْ اَبْ اَبْ

۱۰ خبر در شرح
۲۰ خبر در شرح
۳۰ خبر در شرح
۴۰ خبر در شرح

السُّجُودُ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ

سجده کردن این وصف که مذکور شد صفت ایشان در تورات موسی و صفت ایشان در انجیل کتاب

کثر ریح اخرج شطاه فانرسره فاستغلظ فاستوى على سوقه

مانند کشتی است که بیرون آورد شطاح خود را پس قوی یافت و او را پس سطر شد پس بر شد بر ساق خود

يُغِبُّ النَّارَاعَ لِيَغْظِيَهُمُ الْكُفَّارُ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَ

شکفت آورد و مزارع از آنما خشمگیرند بر ایشان تا گردیدگان و وعده کرده خدا آنرا اگر گردیدند و

عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا لَا يَسْتَوِي

کردند کردار با پس پندیده از ایشان یعنی پند ایشان را و وعده فرموده است بر آمرزش گناهان و مژوی بزرگ

مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتِلْ أُولَئِكَ أَعْطُوا دَرَجَةً

از شما آنکه نفقه کرد پیش از فتح و کارزار کردند آنکه بزرگتر اند بمرتب

مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَاتِلُوا وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى

از آنکه اتفاق کردند از پس آن و کارزار کردند و همه را وعده کرد خدا نیکی

وَاللَّهُ مَا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ

و خدا آنچه عمل میکنند و آنست روزی که رسوا نکند خدا پیغمبر را و آنکه

آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَى بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَمْنٍ مِمَّا يَمْشُونَ

گردیدند با او روشنی شان می شتابد پیش شان و راست شان میگویند

رَبَّنَا آتِنَا نُورًا وَافْعَلْ لَنَا إِنَّا كُنَّا عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرِينَ

پروردگارا تمام گردان برای ما روشنی ما و بپا منور ما را بده ستمگر تو هر چیز توانا است

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ مَضَى قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

روایت است از ابو سعید خدری ماضی گفت گفت فرمود آنحضرت صلوات الله علیه

وَسَلُّوا لَتَبُوا أَصْحَابِي فَلَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ

و سلم دشنام گفتند یاران مرا پس از کتابت شود که یکم از شما خرج کند و بداند در راه خدا باشد

۱۱

۱۲

۱۳

۱۴

ذَهَابًا يَبْلُغُ مَدَّ أَحَدِهِمْ وَلَا تُصَيِّفُهُ مُشَقِّ عَلَيْهِ وَعَنْ

زخمیر سرد نواب ان ٹیم ہیامہ کے اڑاٹان راوٹہ نواب ٹیم نم ہیامہ کے اڑاٹا را متفق علیہ واز

أَبِي بَرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ رَفَعَ يَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابی بردة عن ابيه قال رفع يعني النبي صلى الله عليه وسلم

رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ وَكَانَ كَثِيرًا مِمَّا يَرْفَعُ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ

سر مبارک خود را بوسے آسمان و بود آنحضرت اکثر بر می داشت سر مبارک خود را بوی آمان

فَقَالَ الْجُومُ أَمْنٌ لِلسَّمَاءِ فَإِذَا ذَهَبَ الْجُومُ أَتَى السَّمَاءَ

پس گفت آنحضرت ستارگان سبب امن اند مرا آسمان را این قتیقه بر بند ستارگان می آید آسمان را

مَا تُوعَدُوا أَنَا آمِنَةٌ لِأَصْحَابِي فَإِذَا أَذْهَبْتُ أَنَا أَتَى لِأَصْحَابِي

انچه وعده کرده نند است آسمان ازاله غبار و اشتقاق و من سبب من ام برای الهی عجب دین منتهی که بروم من الزام

مَا يُوعَدُونَ وَأَصْحَابِي أَمَنَ لِأُمَّتِي فَإِذَا زَهَبَ أَصْحَابِي أَتَى

نخستین یک وعده کرده اند از متن و حواشی صاحب من سبب من اندر امت مرا پس چون پرونده اصحاب من می آید

أَمَّا مَا يُوعَدُونَ فَرَأَى الْمُسْلِمُ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ

ست مرا آنچه دهمد کرده باشد اند از بدیدم و خود از وفای خود و عهد و پیمان را که در آن است از این بعد خبر نماند

است مرا آنچه دلدگر کرده اند از بیخ و وجود و دایم شیر و عسل و شادمانی و آسودگی و بر فراز است از آن به سعید خدایان

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ مَا نَ

قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ياتي على الناس ما ان

میں سے اس کے لئے ایک اور نام دیا گیا

فَخَرُّوْهُمْ مِّنَ النَّاسِ فَيَقُوْلُوْنَ هَلْ نَحْنُ مِّنْ صَاحِبِ

غلامی که در حال غت از مدرسه گرفته باشد و در سه روز بعد از آن حاضر نشود، آسان در میان باشد.

پس غرامیکند جاغتے از مردم پس گفته میشود و بر سیدہ میلو از ان جماعت آیات مدیان شما

سُئِلَ اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَنْ نَفِيْقَهُ لَمْ يَم

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَوْ نَعَرَفْنَا فِيقَهُ لَمَنَّا

یہ رسمیں بھی یونانی اور کتبہ میں مذکور ہیں۔ یہودیوں کے لئے یہ رسمیں دیکھ کر

صَاحِبَ اصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيَقْتُلُهُمْ ثُمَّ يَأْتِي

کسیکه محبت داشته است با صحابہ پیغمبر خدا پس بگوید آری است پس کشته میشود و بر این نیز ایستاده

عَلَى النَّاسِ نَرَمَانٌ فَيَغْزَوْنَهُمْ وَفَقَامُ مِنَ النَّاسِ فَيَقَالُ هَلْ فِيكُمْ مِنْ

بر مردم زمانے پس غزایکند جماعتی از مردم پر گفته میشود آیا هست میان شما

صَاحِبَ مَنْ صَاحِبَ اصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيَقْتُلُهُمْ

کسیکه محبت داشته است با کسی که او محبت داشته باشد با صحابہ پیغمبر خدا پس بگوید آری است پس

لَهُمْ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

از بکت این بر سه طبقه متفق علیہ و روایت است از عمر بن خطاب گفت و سرود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْرَمُوا اصْحَابِي فَأَنْتُمْ خِيَارُكُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ

علیہ و سلم گرامی و ارید یاران من از بکرستی ایشان نیک ترین شما اند پس از آنکه بگوید می پویند ایشان را

ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ يَظْهَرُ الْكُذِبُ حَتَّى أَنْ الرَّجُلَ لِيُخْلِفُ

پس آنکسانیکه می پویند ایشان را پس ظاهر شرع میگردد دروغ و خیانت درین و نهایتا آنکه مردی باشد که

وَلَا يُتَّقَفُ وَيَشْهَدُ وَلَا يُسْتَشْهَرُ إِلَّا مِنْ سَرٍّ يُجْبُو حَتَّى

و سوگند داده نمیشود و گواهی میدهد و گواهی طلبیده نمیشود نگاه باشد کسیکه نشاء میکند و اندام او را وسط

الْجَنَّةِ فَلْيَلْزِمِ الْجَمَاعَةَ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ مَعَ الْفَذِّ وَهُوَ مِنَ

بهشت پس باید که لازم گردد جماعت مسلمانان را پس بدستی شیطان با آنها و بگانه است و شیطان از

الْإِثْنَيْنِ أَبْعَدُ وَلَا يَخْلُوتِ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ

دو کس دور تر است نسبت بیک کس و باید که تنها نباشد مردی با زن اجنبیه زیرا که شیطان

ثَلَاثُهُمْ وَمِنْ سَرٍّ تَهْ حَسَنَةٌ وَسَاءَتْ تَهْ سَيِّئَةٌ فَهُوَ مَوْمِنٌ

سوم این کس راست و کسیکه خاگرداند او را نیکو داند و همین گرداند او را بدی او پس نیکو تر است

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَمْسُ

و روایت است از جابر بن عبد الله از آن حضرت صلی الله علیه و سلم گفت آنحضرت فرمود

نیکو تر است

نیکو تر است

است

نیکو تر است

التَّارُ مُسْلِمًا رَأَيْتِي أَوْ رَأَيْتُ رَأْيِي رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

آتش و دوزخ مسلمانے را کہ دیدہ است مرایا دیدہ است کہے را کہ دیدہ است مرادواہ قرآن (آواز

عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُغَفَّلٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عبداللہ بن مخفل مرویت گفت فرمود آن حضرت صلے اللہ علیہ وسلم

اللَّهُ اللَّهُ فِي أَصْحَابِي اللَّهُ اللَّهُ فِي أَصْحَابِي لَا تَجِدُوهُوَ غَرَضًا

رسید خدا در حق اصحاب من و یاد کنیب ایشان از اجزیه العظیم و توقیر سه بار مکرر در مودبر تاکید گیرید و

مِنْ بَعْدِي مَنْ أَجْتَاهُ فَيُحِبُّهُ أَجْتَاهُ وَمَنْ أَبْغَضَاهُ فَيَبْغِضُهُ

عبدالمنزل پس لیکه دوست میدارد و اینها پس بدوستی من دوست میدارد و لیکه دشمن میدارد و اینها

أَبْغَضُهُمْ وَمَنْ إِذَا مَا فَقَدَ إِتِيَّ وَمَنْ إِذَا إِتِيَّ فَقَدَ إِذَى اللَّهِ

دشمن میدارد این را دلسلیه بر جاندا لیتان را پس بحقیق رکمانید مراد سلیده بر کجانه میس

وَمَنْ أَذَى اللَّهِ فَيُوشِكُ يَأْخُذُهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

خدا یغائے را وسیلہ برجا رحمدار پس نزدیکی لہ بلید و عذاب لہد اور ارادہ الہیہ کے

وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وَأَرْسَلْنَا رُوحَنَا فِي تَبَارُكِ الْمَلَائِكَةِ ۖ فُتِلَتْ الْأَقْصَابُ ۖ وَجُمِعَ الشَّجَرُ فَأَنزَلْنَاهُ رُجُومًا ۖ

مَثَلُ امْرِئٍ رَآهُ فِي الطَّعَامِ لَا يَصْلُحُ الطَّعَامُ لِإِبْرَاحِ
قَضَى عَلَيْهِ أَصَابٌ مِنْ دَرَمَانٍ اسْتَمْتَنَ مِنْ بَاطِلِهِمْ وَلِطْعَامِهِمْ كَمَا يَرَى

— ۹۱ —

قال الحسن فقد ذهب ملحقا فكيف يصح رواه في شرح
 گفت حسن بصری بعد از شنیدن این حدیث پرسید چگونه رفتند که ایس جگانه اصلاح پذیریم ما رواه فی شرح

وَأَمَّا الْفُلُ فَأَنزَلْنَاهُ ذِي الْقُرْبَىٰ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمَ يَافَثَ ۚ

السنة وعن عبد الله بن بريدة عن أبيه قال قال رسول الله
السنة وروايت است از عبد الله بن بريدة السلي اذ پیش روایت میکند که گفت بريد بن عمرو

٩- ٩٠- ٩١- ٩٢- ٩٣- ٩٤- ٩٥- ٩٦- ٩٧- ٩٨- ٩٩- ١٠٠-

صلی اللہ علیہ وسلم میں احمد بن محمد بن یحییٰ بن یوسف بن
صلی اللہ علیہ وسلم نسبت پہنچ گئے از اصحاب من کہ بگرد

أَرْضِي إِلَّا بَيْتَ قَائِدٍ أَوْ نَوْرًا لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ
 زمین کو اگر اندک بر آئینہ شود از نور در حالیکه کشته آمدیم را بهشت و بر بستانای است برایشان را و دریافت

وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 وروایت است از ابن عمر رضی اللہ عنہما گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

إِذَا رَأَيْتُمُ الَّذِينَ يَسُبُّونَ أَصْحَابِي فَقُولُوا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى
 ووقتیکه ببینید آن کسانے را که دشنام میکنند صحابہ را پس بگوئید لعنت خدا باد بر این

نَشَرَكُمْ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ سَمِعْتُ
 فعل بد شما رواہ الترمذی وروایت است از عمر بن الخطاب رضی اللہ عنہما گفت عمر شنیدم من

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ سَأَلْتُ رَبِّي عَنِ
 آنحضرت را صلی اللہ علیہ وسلم کہ میگفت پرسیدم پروردگار خود را از حال

اِخْتِلَافِ أَصْحَابِي مِنْ بَعْدِي فَأَوْحَى إِلَيَّ يَا مُحَمَّدُ إِنَّ
 اختلاف اصحاب خود بعد از من پس وحی فرستاد برے من ای محمد بدرستی

أَصْحَابَكَ عِنْدِي بِمَنْزِلَةِ النُّجُومِ فِي السَّمَاءِ بَعْضُهُمْ أَقْوَمُ
 اصحاب تو نزد من بجای ستارگان اند در آسمان کہ بعضی از ستارگان قوی تر اند

مِنْ بَعْضٍ وَلِكُلِّ نَوْءٍ مِمَّنْ أَخَذَ بَشْيَءٍ مِمَّا هُوَ عَلَيْهِ مِنْ
 در روشن تر اند از بعضی و هر یکی را نوری است کہ پس بگیرد بہ چیزی کہ ایشان بر آن چیز اند

اِخْتِلَافِهِمْ فَهُوَ عِنْدِي عَلَى هُدًى قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
 از اختلاف ایشان پس آنکس نزد من بر راه راست است گفت عمر بن الخطاب فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصْحَابِي كَالنُّجُومِ فَبِأَيِّهِمْ أَقْدَرُ
 صلی اللہ علیہ وسلم اصحاب من بمنزلة ستارگان اند کہ با ہماراہ یافتہ میشود پس بہ کدام ایشان اقدر کنید

أَهْتَدَيْتُمْ رَوَاهُ سَائِرُ رِوَايَاتٍ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ
 راہ راست می یابید رواہ سائر روایات وروایت است از جابر بن عبد اللہ رضی اللہ عنہما میگفت کہ

سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تَمْسُ التَّائِبُ مُسْلِمًا

شنیدم من آن حضرت را صلی الله علیه وسلم میگفت که مس نیکند آتش دوزخ مسلمان را

سَرَانِي أَوْ سَرَايَ مَنْ سَرَانِي سَرَاةُ التَّوْمِذِي

که دیدم مرا یا دید کسی را که دیدم مرا رواه الترمذی

بَابُ فَضْلِ الْأَنْصَارِ

باب ست و بیان فضیلت انصار رحمہ

وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ

و آنما از است که جاے گرفته بدار الاسلام و جاے پیدا کردند در ایمان پیش از آنها جبران و توفیق از بزرگوار

هَاجِرَ الْيَوْمِ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا

هجرت میکنند بوی ایشان دینی یابند در خاطر خود و عذره از طرف آنچه داده شد

وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقِ

جبران را و دیگران را اختیار میکنند بر خویش اگر چه باشد این را احتیاج و دیگران کم باشد

لِنَفْسِهِ فَإِنَّكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ

از حسن نفس خودش را آنجا است ایشانند رستگار روایت است از انس از آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ آيَةُ الْإِيمَانِ حُبُّ الْأَنْصَارِ وَآيَةُ

صلی الله علیه وسلم که نشود آنحضرت نشان ایمان محبت انصار است و نشان

النِّفَاقِ بُغْضُ الْأَنْصَارِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنِ الْبَرَاءِ مَقَالٌ

تفاق و دشمنی انصار است متفق علیه و روایت است از براء بن عازب رحمہ

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْأَنْصَارُ

شنیدم پیغمبر خدا را صلی الله علیه وسلم میگفت انصار

لَا يُجِبُهُمُ الْإِيمَانُ وَلَا يُغَضُّهُمْ إِلَّا مَنَافِقُ مَنْ أَحَبَّهُمْ

دوست نمیدارد ایشان را اگر مسلمان و دشمن نمیدارد ایشان را اگر منافق پس کسی که دوست دارد و

عبدالرحمن بن عوف

أَحَبُّهُ اللَّهُ تَعَالَى وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ أَبْغَضَهُ اللَّهُ تَعَالَى مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

دوست دارد و او را خدای تعالی و کسی که دشمن دارد دشمن دارد و خدا تعالی متفق علیہ

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و روايت است از ابو ہریرہ رضی اللہ عنہ کہ فرمود

وَسَلُّوا لَوْلَا الْهِجْرَةُ لَكُنْتُ أَمْرًا مِنَ الْأَنْصَارِ وَلَوْ سَلَكَ

و سلم اگر نمی بود ہجرت ہر آنہ میبودم من مردمی از انصار و اگر سَلَكَ

النَّاسُ وَايَا وَسَلَكَتِ الْأَنْصَارُ وَايَا أَوْ شَعْبًا سَلَكَتِ

مردم وادی را و میفرستند انصار وادی دیگر را یا فرجہ میان دو کوفہ را بر آنہ سلوک میکردم

وَايَا الْأَنْصَارِ شَعْبًا الْأَنْصَارُ شَعْبًا وَالنَّاسُ دِشَارُ

وادی انصار را و شعب ایمان را انصار بمنزل لشکار اند یعنی ہا مرد کوئی مردمان باقی بمنزل دشمنان اند یعنی

إِنْكُمْ سَتَرُونَ بَعْدِي أَثَرَةً فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي

پسستی شما ای انصار از دلالت کہ پسند شما پس از من اختیار کردہ است وادی پس برینید برین شدہ و ایضا

عَلَى الْخَوْضِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ

بر حوض رواہ البخاری و روايت است از انس رضی اللہ عنہ کہ آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى صَبِيحًا نَاوَسَاءَ مُقْبِلِينَ مِنْ عُرُسٍ

علیہ وسلم دید کہ کوفہ را و زنان را یعنی از انصار روئے آورندہ و آورندہ از طعام عروس

فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اللَّهُمَّ أَنْتُمْ مِنْ

پس بایستاد پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم پس گفت خدایا شما از

أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ اللَّهُمَّ أَنْتُمْ مِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ يَعْنِي

محبوب ترین مردم ای پیغمبر من خداوند شما از دوست ترین مردم ای پیغمبر من محبب ترین مردم

الْأَنْصَارِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْوَءٍ قَالَ قَالَ

بنی طہین انصار را متفق علیہ و روايت است از زید بن اسود رضی اللہ عنہ کہ گفت فرمود

۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْأَنْصَارِ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم خداوندایا مرز مرانصار را

لِأَبْنَاءِ الْأَنْصَارِ وَلِأَبْنَاءِ أَبْنَاءِ الْأَنْصَارِ وَأَهْلِ مُسْلِمٍ

و مریران انصار را و مریران پسران انصار را و اهلسلم

وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

وَإِذَا بَنِي عَبَّاسٍ رَفَعُوا رُؤُوسَهُمْ كَمَا كُنْتُمْ تَفْعَلُونَ صَلَّيْتُ عَلَيْكُمْ وَاسْمُكُمْ

لَا يُبْغِضُ الْأَنْصَارُ أَحَدٌ يَوْمُنُ يَوْمُ اللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ قَرَأَ التِّرْمِذِيُّ

دشمن ندارد انصار را هیچ کس که ایان دارد بخدا در روز آخرت رواه الترمذی

وَعَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

در روایت ست از سهل بن سعد رفتم گفت بودیم با امیر آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَحْفَرُ الْخَنْدَقَ وَنَحْنُ نَنْقُلُ التُّرَابَ

علیه وسلم و حال آنکه آنحضرت میکند خندق را و ما دور میکردیم خاک را

فَيَمُرُّ بِهَا فَقَالَ اللَّهُمَّ لَا عَيْشَ إِلَّا بِعَيْشِ الْآخِرَةِ فَاغْفِرْ

پس گذر کرد بر او آنحضرت و دیدیم سختی حال ما پس فرمود خداوندانیت عیش را غفیر کن غفلت

الْأَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَةَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

انصار را و مهاجرین را رواه الترمذی

فَيَمْنُ سَبَّ أَصْحَابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در باب حکم آن کسے ست که دشنام دهد صحابه آنحضرت را صلی اللہ علیہ وسلم

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا

و نیز آنان را که آمدند بعد از مهاجران و انصار میگویند ای پروردگار ما بیا مرز ما را

وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي

و برادران ما را که سبقت کردند بر ما ایمان آوردن و پیداکن در

قُلُوبِنَا غَلَا لَكَ زَيْنَ اٰمَنُوْا رَبَّنَا اِنَّكَ رَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ عَنِ

ولما اجمع كنيه نسبت آنالمايان آروندای پروردگار را هر آینه تو بخشنایده هر بانی روایت است از

ابن عمر رَضِيَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِذَا

ابن عمر رَضِيَ گفت فرمود آن حضرت صلی الله علیه وسلم چون

رَأَيْتُمُ الَّذِينَ يَسْبُونَ أَصْحَابِي فَقُولُوا اَللّٰهُمَّ اَللّٰهُ عَلٰى

بهینید شما آن کسان را که در شام میکنند اصحاب مرا پس بگوئید لعنت خدا و دوری از رحمت وی باد

شَرَّكُمْ رَأَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ اَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ

بدفعل شما که میکنید شما را در ترمذی روایت است از ابی سعید خدری گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَسْبُوا أَصْحَابِي

ابو سعید فرمود آن حضرت صلی الله علیه وسلم دشنام نکنید یاران مرا

فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَتَفَقَ مِثْلَ أَحَدٍ

پس سوگند بخدا که ذات من در دست قدرت اوست اگر ثابت شود که یکی از شما خج کند در راه خدا

ذَهَبًا مَا أَدْرَكَ مَدَّ أَحَدِهِمْ وَلَا نَصِيفَهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

زینبی یابد ثواب یک مد شازا و نه نیمه شان را رواه الترمذی

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغْفَلٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

روایت است از عبد الله بن مغفل رَضِيَ گفت عبد الله فرمود آن حضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَللّٰهُ فِيْ اَصْحَابِيْ اَللّٰهُ فِيْ

صلی الله علیه وسلم رسید خدا را در حق اصحاب من مکرر فرمود

اَصْحَابِيْ لَا تَتَّخِذُوْهُمْ غَرَضًا مِنْ بَعْدِيْ فَمَنْ أَحَبَّهُمْ

و نه از پی ایشان را مثل بدن بعد از من پس کیست دوست میدارد ایشان را

فَمَحَبَّتِيْ أَحَبَّهُمْ وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ فَبُغْضِيْ أَبْغَضَهُمْ وَمَنْ

پس بدوستی من دوست میدارد ایشان را و کسی که دشمن میدارد ایشان را پس بدوستی من دشمن میدارد ایشان را

ابن عمر رَضِيَ عَنْهُ
روایت ترمذی از ابن عمر رَضِيَ عَنْهُ

در شکره همین حدیث
روایت ابی سعید خدری رَضِيَ عَنْهُ
تجملی شفق علیه رَضِيَ عَنْهُ
افتنده نظر فرانسی نفعی بدو

مدان نیت ۱۲
مثل الحدیث ۱۲
قدستی کرانی صوفی ۱۲
یوسفی الامس کذا ۱۲

۱۲

اِذَا هُوَ فَقَدْ اَذَانِي وَمَنْ اَذَانِي فَقَدْ اَذَى اللَّهِ وَمَنْ اَذَى

برنجایند ایشان را پس محقق رنجانید مرا و کسی که رنجانید مرا پس محقق رنجانید خدا را و کسی که رنجانید

اللَّهُ يُوْشِكُ اَنْ يَّاخُذَهُ سِرَّوَاهُ التَّيْمِذِيُّ

خدا را نزدیکی است اینک میگیرد عذاب میکند او را خداست تامل رواه الترمذی

مَنَاقِبُ اَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

این مناقب حضرت ابی بکر صدیق رضی الله تعالی عنه

رَا الْتَصْرُوهَ فَقَدْ نَصَرَ اللَّهُ اِذَا اَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِي

اگر باری ندید او را پس بستی یاری داده او را چون کشیدند و بیرون کردند او را و آنرا که نکند و دیدند دوم

اِثْنَيْنِ اِذَا هُمَا فِي الْغَارِ اِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ اِنَّ اللَّهَ

دو چون هر دو بودند در غار چون گفت میفرمود را نه اند کوه بدرستی خدا

مَعَنَا فَاَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَاَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَّمْ تَرَوْهَا

باست پس فرود فرستاد خدا آرام خود را بر او و قوت داده او را بشکوه بیکند دید آن را

وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَىٰ وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا

و گردانید کلمه آنکه گویدند سفردر کلمه خدا اوست بلند تر

وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ وَلَا يَأْتِلُ وُلُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ

و خدا غالب است حکم کننده و مگویند بخورد خدا و ندان فضل ایشان و فراخی

اَنْ يُّؤْتُوا اُولِيَ الْقُرْبَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

آنکه دهند خویش را و درویشان و مهاجران را در راه خدا

وَيَسْجُدُ بِهَا لَا تُقِي مَالَهُ يَتَزَكَّىٰ وَمَا لِاحِدٍ عِنْدَهُ

و زود و دور کرده از آن بر سجد گار آنکه سجد مال خود را پاک میکند و نیست مرگ را نزد او

مِنْ نِّعْمَةٍ تُجْزَىٰ اِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْاَعْلَىٰ وَلَوْ سَوْفَ يَرْضَىٰ

از نعمت که پاداش داده شود مگر خواستن ذات پروردگار او و برکت و بر این زود و خوشنود کرد

جزء ۱۲
جزء ۱۳
جزء ۱۴

فِي شَيْءٍ فَأَمَرَهَا أَنْ تَرْجِعَ إِلَيْهِ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ

در چیزے پس امر کرد آنحضرت آن زن را کہ وقت دیگر بیا یگفت آن زن ای رسول اللہ خبر دہ مرا

أَنْ جِئْتُ وَلَوْ أَجِدُكَ كَأَنَّهَا تُرِيدُ الْمَوْتَ قَالَ فَإِنْ لَمْ تَجِدِيْنِيْ

اگر بیایم و نیابم ترا گویا آن زن ارادہ میکند ازین قول موت آنحضرت را فرمود پس اگر نیابی

فَأَنْتِ أَبَا بَكْرٍ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عُمَرَ بْنِ الْعَاصِ أَنَّ النَّبِيَّ

ترا پس بیای ابو بکر را متفق علیہ و روایت است از عمر بن العاص کہ آن حضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَهُ عَلَى جَيْشٍ ذَاتِ السَّلَاسِلِ

صلی اللہ علیہ وسلم فرستاد او را و امیر گردانید بر لشکر ذات السلاسل

قَالَ فَاتَيْتُهُ فَقُلْتُ أَيُّ النَّاسِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ عَائِشَةُ

گفت و ایمن عاص پس آدم من آنحضرت را پس گفتم من یعنی با آنحضرت کدام یکے از مردمان دوست داشتی

قُلْتُ مِنَ الرِّجَالِ قَالَ أَبُو هَامٍ قُلْتُ ثُمَّ مَنْ قَالَ عُمَرُ فَقَدْ جِئْنَا لَا

گفتم مردان کدام محبوبتر است گفت بدر عایشہ کہ ابو بکر است گفتم بہتر کیست گفت عمر پس شمر و آنحضرت مردان را

فَسَكَتُ خَافَةً أَنْ يَجْعَلَنِي فِي إِخْرَاهُمْ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

پس خاموش شدم از جہت ترس آنکہ بگردانم مرا در بہترین ایشان متفق علیہ و از

مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنْفِيَّةِ قَالَ قُلْتُ لَا بِيْ أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ بَعْدَ النَّبِيِّ

محمد بن حنفیہ روایت است گفت گفتم من مرد پر خود کدام یکے از آدمیان بہتر است بعد از پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ قُلْتُ ثُمَّ مَنْ قَالَ عُمَرُ وَ

صلی اللہ علیہ وسلم گفت پدر من کہ ابو بکر صدیق بہتر است گفت پسر کدام یکے بہتر است فرمود عمر

خَشِيْتُ أَنْ يَقُولَ عُثْمَانُ قُلْتُ ثُمَّ أَنْتَ قَالَ أَنَا إِلَّا رَجُلٌ

و ترسیدم من کہ بگوید عثمان گفت پسر تو بہتر هستی گفت منم من مگر یک مردے

مِنَ الْمُسْلِمِينَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ مِنْهُ قَالَ كُنَّا

از مسلمانان رواہ البخاری و از ابن عمر نقل مرویت گفت بودیم ما

فِي زَمَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نَعْدِلُ بِأَبِي بَكْرٍ أَحَدًا

در زمان آنحضرت صلی الله علیه وسلم کر بر ابوبکر ندیم بانی بکر هیچ یک را

ثُمَّ عُمَرُ ثُمَّ عُمَانُ ثُمَّ نَزَارُ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

پس بر ابوبکر ندیم بعد از هیچ یک را پسر عثمان پسر عفیف اصحاب آنحضرت صلی الله علیه وسلم

لَا نَفَاضِلَ بَيْنَهُمْ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَفِي رِوَايَةٍ لِأَبِي دَاوُدَ قَالَ

که فضل نمی نهادیم میان ایشان رواه البخاری و در روایتی که مراد از داود راست اینچنین است گفت

كُنَّا نَقُولُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيُّ أَفْضَلُ أُمَّةٍ

ابن عمر کربودیم که میگفتیم و حال آنکه آنحضرت صلی الله علیه وسلم زنده بود فاضلترین امت

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَهُ أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ عُمَرُ ثُمَّ عُمَانُ ثُمَّ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم بعد از او ابوبکر پسر عمر پسر عثمان و

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایتی است از ابوهریره رضی الله عنه گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

مَا لِأَحَدٍ عِنْدَنَا يَدٌ إِلَّا وَقَدْ كَافَيْنَاهُ مَا خَلَا أَبَا بَكْرٍ فَإِنَّ لَهُ

نعمتی را که نزد ما نیست و نیکی که آنکه تحقیق مکافات کردیم آنرا مگر ابوبکر پس بدستی مرا بوبرا

عِنْدَنَا يَدٌ إِلَّا كَافَيْتُهُ اللَّهُ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَا نَفَعَنِي مَالٌ أَحَدٍ

زودا نعمتی است مکافات و بداد را خدا می تواند در بدل آن نعمت روز قیامت و سودی که مرا مال هیچ

قَطُّ مَا نَفَعَنِي مَالٌ إِلَّا بَكْرٍ لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا لَا تَخَذْتُ

برگزیده سودی که مرا مال ابوبکر اگر میبودم من گسبندۀ خلیل هر آنیکه میگرفت

أَبَا بَكْرٍ خَلِيلًا إِلَّا وَ إِنْ صَاحِبَكُمْ خَلِيلُ اللَّهِ رِوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

ابوبکر را خلیل آنگاه باشد که صاحب شما خلیل خداست رواه ترمذی

وَعَنْ عُمَرَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ سَيِّدُنَا وَخَيْرُنَا وَ أَحَبُّنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ

در روایتی است از عمر رضی الله عنه گفت عمر ابوبکر پسر عثمان بهترین است و محبوبترین است بوسه پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ ابْنِ عُثْمَانَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ

صلی اللہ علیہ وسلم رواہ الترمذی وروایت است از ابن عمر رضی اللہ عنہما ان حضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِي بَكَرْتَ صَاحِبِي فِي الْغَايَةِ صَاحِبِي

صلی اللہ علیہ وسلم گفت آنحضرت مرا بی کبر را که تو یار و مصاحب منی دلفار و یار و مصاحب منی

عَلَى الْخَضِرَاءِ وَالْزَيْمِذِيِّ وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

بحر حوض رواه الترمذی و روایت است از عالیف گفت عایشه فرمود آنحضرت

عَلَى اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَنْبَغِي لِقَوْمٍ فِيهِمْ أَبُو بَكْرٍ أَنْ يُؤْتَمَّهُمْ

صلی اللہ علیہ وسلم نہیں سہوئی سہو سہو سے را کہ در میان ایشان ابو بکر است کہ امامت کند

غَيْرُهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

این قوم را چه ابو بکر و آه الزندی در روایت است از عمر رضی گفت امر کرد مارا آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تَصَدَّقَ وَوَأَقَّ ذَلِكَ عِنْدِي مَالًا

صلی اللہ علیہ وسلم کہ تصدیق نبیہم وراہ خدا مالے و مولق افناد آن ترومن مالے را

فَقُلْتُ الْيَوْمَ أَتَسْبِقُ أَيْهَا الْبَكْرَانِ سَبْقَتَهُ يَوْمًا قَالَ فَجِئْتُ بِنِصْفِ

پس لغت ہر روز پیشینی کلمہ ابوبکر را اگر ممکن باشد پیشینہ من اورا روزی کثرت عمر پس اور دم نمید

مَدَنِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَبْقَيْتَ لِأَهْلِكَ

مال خود را پس گفت: پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم چھ روزہ مقدار باقی داشتہ مرا

فَقُلْتُ مِثْلَهُ وَأَنَّى أَبُو بَكْرٍ بِكُلِّ مَا عِنْدَهُ فَقَالَ يَا أَبَا بَكْرٍ

[illegible]

مَا أَتَيْتُ إِلَّا هَيْكَلًا فَقَالَ أَتَيْتَ لِمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ قُلْتُ

چند چیز داشتند که در این کتاب آمده است

لا أشق إلى شيء أبدا سواء التزمذي وأبود أود

۴۰۴ میثم رود ابو بکر را هر روز این را بخورد و آب داد

وَعَنْ عَائِشَةَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ مَضَى دَخَلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و روایت است از عایشہ صدیقہ رضی اللہ عنہا کہ ابوبکر در آمد بر آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَنْتَ عَتِيقُ اللَّهِ مِنَ النَّارِ فَيَوْمَئِذٍ سُمِّيَ

علیہ وسلم پس گفت ای سرور من تو از آتش جدا هستی از آتش دوزخ پس در آن روز نام تو سجدہ ابوبکر نام

عَتِيقًا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

عتیق رواہ الترمذی و روایت است از عبداللہ بن عمر گفت و سرور آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا أَوَّلُ مَنْ تَنَشَّقُ عَنْهُ الْأَرْضُ شَرًّا

صلی اللہ علیہ وسلم من نخستین کسی ام کہ تنگنافتہ میکرد و از دے زمین عباد من

أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ عُمَرُوهُنَّ أَهْلَ الْبَقِيعِ فَيُحْشَرُونَ مَعِيَ ثُمَّ أَنْتَظِرُ

ابوبکر بعد از دے عمر پس از آن اہل البقیع را پس با ہمینہ میشود با من بہشت را پس

أَهْلَ مَكَّةَ حَقَّ أَحْشَرُ بَيْنَ الْحَرَمَيْنِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

اہل مکہ را تا آنکہ جمع کردہ میشود با ایشان میان حرم مکہ و مدینہ رواہ الترمذی

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و روایت است از ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ کہ گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ أَتَانِي جَبْرِئِيلُ فَأَخَذَ بِيَدِي فَأَرَانِي بَابَ الْجَنَّةِ

و سلم آمد مرا جبرئیل پس گرفت دست مرا پس نمود مرا جبرئیل در دے از در بای بہشت

الَّذِي يَدْخُلُ مِنْهُ أُمَّتِي فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَدِدْتُ

کہ می دیدم آیند از آن در است من پس گفت ابوبکر مرا ای رسول خدا دوست میدادم

أَنِّي كُنْتُ مَعَكَ حَتَّى أَنْظَرَ إِلَيْهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

کہ من بودم با تو تا آنکہ نظر میکردم بر تو پس گفت آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا إِنَّكَ يَا أَبَا بَكْرٍ أَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ

علیہ وسلم اما این اش ای ابوبکر کہ تو نخستین آنکسین هستی کہ در آیند بہشت را

مِنْ أُمَّتِي رَأَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بَكْرٍ

از امت من رده ابو داود و در روایت است از عمر رضی الله عنه که یاد کرده شد نزد عمر ابو بکر را

فَبَكَى وَقَالَ وَدِدْتُ أَنْ عَمِلَنِي كُلَّهُ مِثْلَ عَمَلِهِ يَوْمًا وَاحِدًا

پس گریه کرد و گفت دوست میدارم که کار من تمام عمر من مانند عمل ابو بکر می بود در یک روز

مِنْ أَيَّامِهِ وَلَيْلَةٌ وَاحِدَةٌ مِنْ لَيَالِيهِ أَمَّا لَيْلَتُهُ فَلَيْلَةُ سَارٍ

از روزهای عمر و یک شب و یک شب از شب های وی اما شب ابو بکر پس آن شب که می کرد

مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْغَارِ فَلَمَّا أَنْتَهَيَا

با حضرت صلی الله علیه وسلم به غار پس شبها می رسید آنحضرت و ابو بکر

إِلَيْهِ قَالَ وَاللَّهِ لَا تَدْخُلُهُ حَتَّى تَدْخُلَ قَبْلَكَ فَإِنْ كَانَ فِيهِ شَيْءٌ

به بوسه غار و خواست آنحضرت که در غار آید گفت ابو بکر بخند و بیا تا غار را تا آنکه در آنم من چهل

أَصَابَنِي دُونَكَ فَدَخَلَ فَكَسَحَهُ وَوَجَدَنِي جَانِبَهُ ثَقْبًا فَشَقَّ

از ششتر آمد و پارسه را نیان زد و پس از آمد ابو بکر چهل بار در غار را یافت ابو بکر در گریه غار را چنانچه پیش از آنکه ابو بکر

إِنْ رَأَاهُ وَسَدَّهَا بِهِ وَبَقِيَ مِنْهُمَا اثْنَانِ فَالْقَمَاهُ جُلِيهً ثُمَّ قَالَ

از او خور و او بپشت سوراخ را با نذر و باقی ماند از آن سوراخ دو سوراخ پس در آور و در آن دو سوراخ

لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَدْخَلَ فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ

ابو بکر را آنحضرت را صلی الله علیه وسلم در آنی پس در آمد آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَوَضَعَ رَأْسَهُ فِي حُجْرَةٍ وَنَامَ

صلی الله علیه وسلم و نهاد سر مبارک خود در کنار ابو بکر و خواب کرد آنحضرت

فَلَدَغَ أَبُو بَكْرٍ فِي رِجْلِهِ مِنَ الْحُجْرَةِ لَمْ يَتَحَرَّكَ مَخَافَةَ أَنْ

پس گزیده شد ابو بکر در پایش از سوراخ و نه جلیه ابو بکر از جهت خوف آنکه

يَنْتَبِهَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَطَّتْ دُمُوعُهُ

بیدار گردد آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس با قط شد اشکهای ابو بکر

از روایت ابو داود و ترمذی و ابن ماجه

ابو داود و ترمذی و ابن ماجه و ابن کثیر

عَلَى وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا لَكَ يَا أَبَا بَكْرٍ

بر چهره مبارک آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس گفت آنحضرت چه شد ترا ای ابو بکر رض

قَالَ لِدُعْتُ فِدَاكَ إِنِّي وَأُمِّي فَتَقُلُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

گفت ابو بکر گزیده شدم من فدای تو داد پدر و مادر من پس گفتند آب و دهن آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ فَذَهَبَ مَا يَجِدُهُ ثُمَّ انْتَقَضَ عَلَيْهِ كَانَ سَبَبُ مَوْتِهِ

و سلم پس رفت آنچه می یافت ابو بکر رض از درو پس ستر لبت لبخ برای بکر و همین سبب موت ابو بکر بود

وَأَمَّا يَوْمُهُ فَلَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

که در آخر عمر ایشان ببرد و مادر و ابو بکر که آرزو داشتیم که آرزو شد که چون وفات یافت آنحضرت صلی الله علیه

اِسْتَدَّتِ الْعَرَبُ وَقَالُوا لَا نُؤَدِّيْ سُرُكُوَّةَ فَقَالَ لَوْ مَنَعُونِي

مرد شدند بعضی از عرب و گفتند نپذیریم ما ذکوة را پس گفت ابو بکر رض اگر ندهند مرا

عِقَالًا لِّجَاهِدِ تَهْمُ عَلَيْهِ فَقُلْتُ يَا خَلِيفَةُ رَسُولِ اللَّهِ تَأْلَفُ

پای بند شتر را هر چه جدا میکنم ایشان را پس گفتم من ای خلیفه پیغمبر خدا موافقت کن

النَّاسَ وَاسْرُقْ بِمَعْرِفَةِ قَالِ لِي أَجَبَّارٌ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَخَوَّاسٌ

مردم را دزدی کن با ایشان پس گفت مرا آیا تر جبار و توی دشمنی در جاهلیت دست و ضعیفی

فِي الْإِسْلَامِ إِنَّهُ قَدْ انْقَطَعَ الْوَحْيُ وَقَالَ الدِّينُ يُنْقَضُ وَأَنَا حَيٌّ

و کار بر اسلام و گفت ابو بکر رض بدینگونه شان نیست که حقیق تمام شد و حق تمام شد و نه آیا نقصان پیغمبر دین

رَوَاهُ سَرِيْنٌ وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ كَانَ عُمَرُ يَقُولُ أَبُو بَكْرٍ

روایت کرد در زمین و مردیت از جابر رض گفت جابر که بود عمر فاروق که میگفت ابو بکر

سَيِّدُنَا وَاعْتَقَ سَيِّدَنَا يَعْنِي بِلَا لَأَرْوَاهُ الْبُخَارِيُّ

سرور ما و سید ما است و آزاد کرد سید ما را اراده میکرد و از آن بلال را رواه البخاری

وَعَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُطِبَ

و از انس رض روایت کرد آنحضرت صلی الله علیه وسلم خطبه خواند

صلوات الله علیه و آله

النَّاسَ فَقَالَ سُدُّوا هَذِهِ الْأَبْوَابَ الشَّارِعَةَ فِي الْمَسْجِدِ إِلَّا

مردم را پس فرمود که بند کنید و نگذارید این در را سے کہ می در آید اذان در آمد مسجد شریف

بَابَ أَبِي بَكْرٍ فَإِنِّي لَا أَعْلَمُ أَحَدًا اعْظَمَ عِنْدِي بِدَا فِي

در ابوبکر پس بدی من میدانم هیچ یک را بزرگتر خود خود از دوسے نیکی و نعمت در

صُحْبَتِهِ وَذَاتِ يَدِهِ مِنْ أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ سُدُّوا

صحبت خود و صاحب نعمت خود ازا ابوبکر پس گفتند بعض مردم بطریق معنی بند کنید همه

الْأَبْوَابَ كُلَّهَا إِلَّا بَابَ خَلِيلِهِ فَقَالَ إِنِّي رَأَيْتُ عَلَى أَبْوَابِهِمْ

در در را مگر در دوست خود پس فرمود هر ستمی من دیدم بر در را سے شان

ظِلَّةٌ وَرَأَيْتُ عَلَى بَابِ أَبِي بَكْرٍ نُورًا فَكَانَتْ لِأَخِي اعْظَمَ عَلَيْهِمْ مِنَ الْأُولَى

ظلمت ما دیدم بر در ابی ابوبکر نور را پس شد آخرت بزرگتر بر ایشان از ابتدا

مَنَاقِبُ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

در مناقب حضرت عمر بن الخطاب رضی اللہ عنہ

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

در روایت از ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ گفت کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ وَلَقَدْ كَانَ فِيمَا قَبْلَكُمْ مِنَ الْأُمَمِ مَجْدُوثُونَ

و سلم ہر آئینہ تحقیق بودند در آنچه پیش از شما از امتا سے محدثان

فَإِنْ يَكُ فِي أُمَّتِي أَحَدٌ فَإِنَّهُ عَمْرٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

پس اگر باشد در امت من سے پس بدستی آن کی عمر خاند بود متفق علیہ و روایت است از

جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلْتُ الْجَنَّةَ

طبرہ رضی اللہ عنہ گفت کہ بر سر خود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ در گنیم من بہت را

فَإِذَا أَنَا بِالنَّارِ مِصْبَاءٍ رَأَيْتُ ابْنَ طَلْحَةَ وَسَمِعْتُ خَشْفَةَ

پس بگاہ بلای شدم بر میا کہ زن اے طلحہ اناری ما در انس بہ و شنیدم حرکت

لما كنت توشقني فقلت
موجہ مملوق الفتن باشہ
و آنند صفت کسیست کہ
مسل و از تلوار علی
اتفاق خود از رفقاء

فَقُلْتُ مَنْ هَذَا فَقَالَ هَذَا لِبَالٍ وَرَأَيْتُ قَصْرَ لَيْلِي جَارِيَةً

پس گفتم من کیت این پس گفت این لبال است و دیدم که شکری را که در محفل و زن همان

فَقُلْتُ لِمَنْ هَذَا فَقَالُوا الْعُمَرَاءُ فَارَدْتُ أَنْ أَدْخُلَهُ

پس گفتم من کراست این قصر پس گفتند عمر بن الخطاب راست پس خواستم که در آیم آن قصر را

فَأَنْظُرُ إِلَيْهِ فَذَكَرْتُ غَيْرَتَكَ فَقَالَ عُمَرُ يَا بَنِي أُمِّ

پس بینم آن را پس یاد کردم غیرت ترا پس گفت عمر مرا پدر و مادر من فدای تو باد

يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعَلَيْكَ أَغَارُ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ

ای رسول خدا آیا بر تو غارت می افتد و روایت است از ابی سعید رضی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم در آن شب که من خواب گشوده ام

النَّاسُ يُعْرَضُونَ عَلَيَّ وَعَلَيْهِمْ قُصُوفٌ مِمَّا يَبْلُغُ الشَّدَى

مردم را که عرض کرده می نمودند از پیش من و مال آنکه برین مردم پیراهن است بعضی پیراهن چربیت

وَمِنْهَا مَا دُونَ ذَلِكَ وَغَرَضَ عَلِيٌّ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ وَعَلَيْهِ قُبُصٌ

و بعضی از آن پیراهن چربیت که قدر از آنست و عرض شد بر بن عمر بن الخطاب مال آنکه بر او پیراهن

تَجَرُّهُ قَالُوا إِنَّمَا أَوَّلَتْ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الَّذِينَ مُتَّفَقٌ

که یکدیگر از آنحضرت صحابه پس چه تاویل کردی آنرا ای رسول خدا فرمود آنحضرت و تعبیر کردم آنرا بدین متفق

عَلَيْهِ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

علیه روایت است از ابن عمر گفت شنیدم من آنحضرت را صلی الله علیه و سلم

يَقُولُ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ بِقَدَحٍ لَبَنٍ فَشَرِبْتُ حَتَّى لَا أَسْرَى

می گفت در آن شب که من خواب گشوده ام آرد که لبه لبه شیر پس نوشیدم من آن شیر را تا آنکه بیدار

الشَّرْبِ بِخُرْجٍ فِي أَظْفَارِي ثُمَّ أُعْطِيَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ

شیرانی را که در پستانم بود و خود را با عمر بن الخطاب

در آن شب که من خواب گشوده ام

و بعضی از آن پیراهن چربیت

می گفت در آن شب که من خواب گشوده ام

قَالُوا فَمَا أَوْلَتْهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْعِلْمُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

گفتند صحابہ کرام کچھ تعبیر بخودی ہی رسول خدا فرمود انا تعبیر نمودم از علم متفق علیہ و مرویت از

أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ کہتے ہو ہریرہ رضی اللہ عنہ کہتے ہیں کہ میں نے اپنے پیغمبر سے سنا کہ

وَسَلَّمَ يَقُولُ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي عَلَى قَلْبٍ عَلَيْهَا

و سلم کہ میگویند در اثنا کے آنکہ میں در خواب میں نے اپنے پیغمبر کو اپنے دل پر دیکھا

دَلُّوْكَ نَزَعَتْ مِنْهَا مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ أَخَذَهَا ابْنُ أَبِي حَفَافَةَ

دلوٹ پس اب کشید میں نے اذن چاہا آنکہ دیکھ کر خدا سے اسے خدا تعالیٰ پس گرفت دور اپسر ابو حفافہ

فَنَزَعَ مِنْهَا ذُنُوبًا وَذُنُوبًا فِي نَزْعِهِ ضَعْفٌ وَاللَّهُ يَغْفِرُ

پس کشید اب بکر اذن چاہا ایک دو بار دو دو کشید اب بکر سستی و ناتوانی سے و خدا بڑا مہربان

لَهُ ضَعْفُهُ ثُمَّ اسْتَحَالَتْ غَرْبًا فَأَخَذَهَا ابْنُ الْخَطَّابِ فَلَمْ

ضعف وے را پتر گشت غرب دو پس گرفت آن را پس خطاب پس

أَرَعَيْتُمْ يَا مَعْ النَّاسُ يَنْزِعُ نَوْعَ عَمْرِ حَتَّى ضَرِبَ لَنَا سُبُعَ طِينٍ

نہدیم قوی ترا مردم کہ میکشید اب بکر کشید عمر مٹا آنکہ زدند مردمان و راست کردند خاک

وَفِي رَأْيِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ ثُمَّ أَخَذَهَا ابْنُ الْخَطَّابِ مِنْ يَدِ

و در روایت ابن عمر این چنین آمده است کہ پتر گرفت دورا عمر بن الخطاب از دست

أَبِي بَكْرٍ فَاسْتَحَالَتْ فِي يَدِهِ غَرْبًا فَلَمْ أَرَعَيْتُمْ يَا بَغِيضِي

ابی بکر پس گشت آن دو در دست عمر غرب پس نہدیم من عہدہ برا کہ عمل سیکند، بھون

قَرَيْهِ حَتَّى رَوَى النَّاسُ وَضَرَبُوا بَعْضُ مِثْقَالٍ عَلَيْهِ وَعَنْ

عمل وے تا آنکہ سیراب شدند مردم و زدند بآب خوردی متفق علیہ و از

عُمَرَ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ

ابن عمر رضی اللہ عنہ روایت گفت کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بدرستی خدا تعالیٰ

۱۱۱ اخبارت باقی
۱۱۲ استماع صفیر کبیر در زمان
خلافت و دولت او
۱۱۳ اشعہ اللغات
۱۱۴ عفت بختین
۱۱۵ لبت شیران در گفتار و رفت
۱۱۶ قلاب بختین
۱۱۷ فرسے بختین
۱۱۸ و بختین قطع چشم بآب سوز
۱۱۹ و بختین و مراد اصلاح کاد
و بختین آن ۱۱۲ اشعہ اللغات

جَعَلَ الْحَقَّ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ وَقَلْبِهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

پیدا کرده است و جاری گردانیده است بر زبان عمر قیامی و دل عمر را رواه ترمذی و از

عَلِيٍّ مِنْهُ قَالَ مَا كُنَّا نُبْعِدُ أَنَّ السَّكِينَةَ تَنْطِقُ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ

علیه روایت است گفت علی را نبودیم که دور میداشتیم این را که سکینه لطق میکند بر زبان

رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي دَلَائِلِ النُّبُوَّةِ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ

یعنی که عمر لطق میکند پیغمبر را که در زبان قلب رواه بیهقی در دلائل النبوة و از ابن عباس روایت است از

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا الْإِسْلَامَ بِأَبْنِي جَهْلٍ

صلی الله علیه وسلم که آنحضرت دعا کرد و گفت خداوند ما را عیزه غالب گردان دین اسلام با این جمل

ابْنِ هِشَامٍ أَوْ يَمْرُؤَ بِنِ الْخَطَّابِ فَأَصْبَحَ عُمَرُ فَقَدَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

ابن هشام یا یمرؤ بن الخطاب پس صبح کرد عمر پس اول روز آمد بر پیغمبر خدا صلوات الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْلَمَ ثُمَّ صَلَّى فِي الْمَسْجِدِ ظَاهِرًا رَوَاهُ أَحْمَدُ

علیه وسلم پس سلام آورد و پست نماز گذارد آنحضرت در مسجد آشکارا روایت کرد از احمد

وَالْتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ جَابِرٍ مِنْهُ قَالَ قَالَ عُمَرُ لَا يَكُنْ يَا خَيْرَ النَّاسِ

و ترمذی و روایت است از جابر که گفت عمر فرمود مرا ای بکر ای بهترین مردم

بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ مَاذَا أَنْتَ

بعد از پیغمبر خدا صلوات الله علیه وسلم پس گفت ابو بکر آگاه باش ای عمر بیتی

إِنْ قُلْتَ ذَلِكَ فَلَقَدْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

تو اگر گفتی آنرا پس مرا پیغمبر شنیدم من آنحضرت را صلوات الله علیه

وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ عَلَى رَجُلٍ خَيْرٍ مِنْ عُمَرَ

و سلم که میگفت نه باید آنجا بر هیچ مردی که بهتر است از عمر را

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ

رواه ترمذی و روایت از عقبه بن عامر گفت گفت پیغمبر که فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كَانَ بَعْدِي نَبِيٌّ لَكَانَ عَمْرَيْنِ الْخُطَّابِ

صلی اللہ علیہ وسلم اگر سے بعد القوس والفقہین من بہ نیز سے ہر اینہ می بد عمرین الخطاب

مَرْقَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ بُرَيْدَةَ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

روایت کرد این حدیث را از زیدی و از بریده اسلمی روایت گفت که بیرون آمد آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ مَقَارِنِهِ فَلَمَّا انْصَرَفَ جَاءَتْهُ جَارِيَةٌ

علیہ وسلم در بعض غزوات خود پس آن هنگامیکه حضرت انحضرت از غزاه آمد آنحضرت را از آن

سَوَدَاءٌ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي كُنْتُ نَذَرْتُ أَنْ رَدُّكَ

سیاه از چشمه بود سیاه رنگ پس گفت آن زن ای رسول خدا بد رستی من ندیده ام اگر باز گرداند تر

اللَّهُ صَالِحًا أَنْ أَضْرِبَ بَيْنَ يَدَيْكَ بِالذُّفِّ وَأَتَغْنِي فَقَالَ

خداي تعالی از سفر سلامت که بزم نغم پیش تو دف را و سرود گویم بحیث شادمانی کردن تقدیرم

لَمَّا رَسُوهُ اللهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ كُنْتَ نَذَرْتَ فَاصِرِي

الحفرت علیہ وسلم مرآن دن سیاہ را اگر سستی و تندر کرده پس بن

وَالْأَفْلَاجُ مَلَّتْ تَضْرِبُ فَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ وَهِيَ تَضْرِبُ ثُمَّ

دعا را و اگر نکرده پس مرزین پس شریع کند آن زن که میزد و فدا پس آمد ابو بکر صدیق رضی و حال آنکه

دَخَلَ عَلَيَّ وَهِيَ تَضْرِبُ ثُمَّ دَخَلَ عُثْمَانُ وَهِيَ تَضْرِبُ ثُمَّ

پشردرآمد علی رضا حال آنکه آن زن د ف میزد پس در آمد عثمان رضا حال آنکه آن زن د ف میزد

دَخَلَ عُمْرُ فَالْقَبْرِ الدَّفِّ تَحْتَ إِسْمِهَا تَرَقَّعَتْ عَلَيْهَا

دبا آمد عمر و پس انداخت آن زن و رفت را زیر دبر خود پست تر گشت آن زن بدون و پنهان

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الشَّيْطَانَ

ہر گت پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم بدوستی شیطان

لِيَخَافَ مِنْكَ بِأَعْمُرٍ إِنِّي كُنْتُ جَالِسًا وَهِيَ تَضْرِبُ فَوَدَّخَلَ

همانچه میشود از قوای عمر بدست می نمود نشسته بود میزدن پس در آمد

أَبُو بَكْرٍ وَهِيَ تَضْرِبُ تُرَدَّ خَلَّيْ وَهِيَ تَضْرِبُ تُرَدَّ خَلَّيْ عُمَانُ

ابو بکر و او دوت بزند پس در آمد علی و او میزد پس در آمد عثمان

وَهِيَ تَضْرِبُ فَلَمَّا دَخَلَتْ أَنْتَ يَا عُمَرُ الْقَتْلَ الدَّفَّ رَوَاهُ

و او میزد پس وقتی که در آمدی تو ای عمر انداخت و کشتن را رواه

الْثَوْمِيَّ وَعَنْ عَائِشَةَ مَرْفُوعًا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

الثومی در روایت است از عایشه رضی الله عنها گفت عایشه صدیقہ بود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسًا فَسَمِعْنَا لَفْطًا وَصَوْتَ صَبِيَّانِ فَقَامَ

علیه وسلم نشست پس شنیدیم آواز را سه در ہم شنیدیم آواز خود از این برخاست

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاذْ أَحْبَبْتَنِي تَرَفِينُ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس نگاه زن صبیہ پای میگوید و رقص

وَالصَّبِيَّانِ حَوْلَهَا فَقَالَ يَا عَائِشَةُ تَعَالَى فَاَنْظُرِي فَمَجِئْتُ

میکنید و حال آنکه کودکان گرد او دید پس گفت ای عایشه بیای پس بین و تماشا کن پس

فَوَضَعْتُ لِحْيَتِي عَلَى مَنْكِبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

من پس نهادم بر دوش خود را بر دوش رسول الله صلی الله علیه و سلم

سَلَّمَ فَمَجِئْتُ أَنْظُرُ إِلَيْهَا مَا بَيْنَ الْمَنْكِبِ إِلَى رَأْسِهِ فَقَالَ

سلم پس بر گشتم من که نظر میکنم بر سر عایشه میان دوش آنحضرت تا سر وی پس گفت

لِي أَمَا شَبِعْتَ أَمَا شَبِعْتَ فَمَجِئْتُ أَقُولُ لَا لِأَنْظُرُ مَنْزِلَتِي

آنحضرت مرا آیا بر شد آیا بر شد ازین تماشا پس گشتم من که میگویم بر شد ام یا بر شد من که

عِنْدَهُ إِذْ طَلَعَ عُمَرُ فَأَفْرَضَ النَّاسُ عَنْهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ

نزد آنحضرت در محبت نگاه میداد عمر پس تفرق و پشیمان شدند مردم از آن زن از بهیبت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيَّ لَا أَنْظُرُ إِلَى شَيْءٍ طَبِينِ

صلی الله علیه وسلم بدستی من نگاه میکنم بر سر شیطانان

عمر بن الخطاب

الْجَنِّ وَالْإِنْسِ قَدْ فَرُّوا مِن عُمْرَ قَالَتْ فَرَجَعْتُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

پرمی و آدمی کہ تحقیق کر چکے تھے اور عمر سعدیہ گفت عالیہ صدیقہ پس ہمارے کشتہ و گداز شتم دیدن المان روایت کلاں

وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ فُضِّلَ النَّاسَ عَرَبُ بْنُ الْخَطَّابِ

و ازاين مسعود رضا نرويت گفت اين مسعود كفضيل داده سفل مردم را عمر بن الخطاب

بِأَمْرٍ يُدْكِرُ الْآسَافِرِ يَوْمَ بَدْرٍ أَمَرْتُ بِقَتْلِ هَؤُلَاءِ فَانْزِلْ

پھر چار چیزیں یاد کر اسیران روزیدر کہ امر کرد عمر بہ قتل ایشان پس فرستاد

اللَّهُ تَعَالَى أُولَٰئِكَ تَابَ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَكُمْ فِيمَا آخَذْتُمْ

خدا تعالیٰ این آیت را وہام تقیہ این مذکور است و تفسیر این آیت در سورۃ النفال

عَذَابٌ عَظِيمٌ وَبِذِكْرِ الْحِجَابِ أَمَرَ نِسَاءَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

دوم بنکر کردن عمر حجاب را از مرد و زنان پیچیده را صلوات الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ نَحْتَمِينَ فَقَالَتْ لَهُ مَرَيْنَبُورَ إِنَّكَ عَلَيْنَا

علیہ وسلم کہ حجاب کنسید و در پردہ ہاشمید پس لغت عمر از نوب بنت محسن کہ بیگ از اندواج مطہرات

يَا ابْنَ الْخَطَّابِ الْوَحْيُ يَنْزِلُ فِي بُيُوتِنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى

ای پیر خطاب و حال آنکہ وحی فرودے اید در خانہاے ما پس فرستادہ دیناے

وَاِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَسَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ وَاذْكُرْنَ اَنْهِيَ

در چرخ قلب لیدیتما ای سلطان ازین زمان ساعی را پس طلبه تسبیح از پس پرده و

بَدْعُوۡةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَللّٰهُمَّ اَيِّدِ الْاِسْلَامَ

وَمِنْهُمْ مَن يَخُصُّكَ فِي الْوَدَّاعِ

بعمرو بن ابي بكر كان اقل ناس بايعة سواد احمد

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

و عن ابی سعید قال قال رسول الله صلى الله عليه و آله
در روایت است از ابراهیم که گفت من در آن مجلس بودم و آن مرد را دیدم که

مرکز متعدد از اسباب خانه نویی

حدیث راترندی ۱۲

۱۲۶-۵۰۰

1521015-421

وَسَلَّمَ ذَاكَ الرَّجُلُ أَرْفَعَ أُمِّي دَرَجَةً فِي الْجَنَّةِ قَالَ

وسلم آن مرد بزرگترین است من است از روی مرتبه در بخت بطریق ابهام منم و گفت

أَبُو سَعِيدٍ وَاللَّهِ مَا كُنَّا نَرَى ذَٰلِكَ الرَّجُلَ إِلَّا عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ

ابو سعید خدا سوگند بودیم که گمان بریم آن مرد را که گیت مگر عمر از حبیب اچو سید بییم از روی از خیرات

حَتَّى مَضَى لِسَبِيلِهِ وَالْأَبْنُ مَاجِدٌ وَعَنْ أَسْلَمَ قَالَ

تا آنکه گذشت عمر براه خود و گنایت است از موت ر واه ابن ماجه و ندایت است از اسم که در کلام است

سَأَلَنِي ابْنُ عُمَرَ بَعْضَ شَأْنِهِ يَعْنِي عُمَرَ نَفَاخَبَرْتُهُ فَقَالَ

سوال که مرا ابن عمر از بعضی احوال عمر پس خبر دادم من او را پس گفت

مَا رَأَيْتُ أَحَدًا قَطُّ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

اسلم ندیدم آن مدیون هیچ کس را هرگز بعد از پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

مِنْ حِينَ قُبِضَ كَانَ أَجَدَّ وَأَجْوَدَ حَتَّى انْتَهَى مِنْ عُمَرَ

از آن هنگام که وفات یافت آنحضرت که وی باشد که شان نزدیکتر از عمر و اعمال خیر تا آنکه منتهای رسید

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ رُسْتَمٍ قَالَ حَدَّثَنَا

رواه البخاری و روایت است از ابراهیم بن رستم گفت حدیث کرد

يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْقُمِيُّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي الْمَغِيرَةِ عَنْ

عبدالمعقوب بن عبد الله القمي عن جعفر بن أبي المغيرة عن

سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ جَبْرَيْلَ أَمَى النَّبِيَّ

سعید بن جبیر از انس بن مالک که گفت که جبرئیل آمد نزد آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَقْرَأُ عُمَرَ السَّلَامَ وَأَعْلَمُهُ

صلی الله علیه وسلم پس گفت جبرئیل آنحضرت را بخوان بر عمر سلام و معلوم گردان او را

أَنَّ غَضَبَهُ عَنْهُ وَرِضَاهُ عَدْلٌ عَدَلَ كَرَّمَ قَالَ عَدْلُ هَذَا الْحَدِيثِ

که غضب و عجزت و غیرت است در رضا مندی وی عدل است گفت سندی

در بیان بخت و مرتبه و در بیان ابهام و در بیان از روی از خیرات

در بیان از روی از خیرات و در بیان از روی از خیرات

در بیان از روی از خیرات

مَنَاقِبُ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا

در مناقبہ حضرت ابی بکر صدیق رضی و حضرت عمر فاروق رضی اللہ تعالیٰ عنہما

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا

روایت است از ابو ہریرہ رضی اذ انحضرت صلی اللہ علیہ وسلم گفت ابو ہریرہ در انشای

رَجُلٌ يَسُوقُ بَقْرَةً إِذْ أَعْيَىٰ فَرَكَهَا فَقَالَتْ إِنَّا لَمْ نُخْلَقْ

آنکہ مرد میراند گاوسہ را ناگاہ اندہ شدہ آن مرد پس سوار شد آن بقرہ را پس گفت آن بقرہ

لِهَذَا إِنَّمَا خُلِقْنَا لِحِرَاثَةِ الْأَرْضِ فَقَالَ النَّاسُ بُسْ حَانَ اللَّهِ

برای این بچہ سوار می نہ پیداشدیم مگر برای کشیکاری زمین پس تعجب کردند مردم و گفتند ہاکی مر خدا

بَقْرَةً تَكَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنِّي

کہ گاوسہ سخن میکند پس فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم پس بدستی من

أَوْ مِنْ يَمِينِي أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَمَا هُمْ ثُمَّ قَالَ بَيْنَمَا رَجُلٌ

ایمان می آرم باین کہ حق است و ایمان می آرند ابو بکر و عمر و بنو ند ابو بکر و عمر آنجا و گفت ابو ہریرہ در انشای آنکہ

فِي غَنَمٍ لَهُ إِذْ عَدَّ الذِّئْبُ عَلَى شَاةٍ مِنْهَا فَآخَذَهَا

در گوسفندان کہ مر او را بودند ناگاہ در آمد گرگ بر گوسفندہ از گوسفندان پس گرفت آن گرگ آن گوسفند را

فَآذَرَ كَهَاصِجُهَا فَاسْتَنْقَذَهَا فَقَالَ لَهُ الذِّئْبُ مَنْ لَهَا

پس در سوزید آن گوسفند را صاحب گوسفند پس ہر گوسفند را پس گفت مرا امروز را از گوسفندان کہ گوسفند را از تو

يَوْمَ السَّبْعِ يَوْمَ لَا سِرَاعِي لَهَا غَيْرِي فَقَالَ النَّاسُ بُسْ حَانَ اللَّهِ

روز سہ کہ نیست چہ مانند مرا آن را صہ من پس گفتند مردم از تعجب سبحان اللہ

ذئْبٌ يَتَكَلَّمُ فَقَالَ أَوْ مِنْ يَمِينِي أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَمَا هُمْ ثُمَّ

گرگ کہ کلام میکند پس فرمود آنحضرت کہ ایمان آمد من و ابو بکر و عمر و حال آنکہ آن مرد بنو ند آنجا

مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ إِنِّي لَوَاقِفٌ فِي قَوْمٍ

متفق علیہ و ابن عباس روایت کہ گفت ابن عباس بدستی من ہر آنکہ استادم بودم در روی

باید شدہ ایمان

در سوزید

باید

باید

باید شدہ ایمان

فَدَعَا لِلَّهِ لِعُمَرَ وَقَدْ وَضَعَ عَلَى سَرِيرِهِ إِذَا ارْجُلُ مِنْ خَلْفِي
 وفات عمر پس مای خیر گردان کرد و ای عمر تحقیق بناده شده بود عمر رحمت کرد برای عمل بعد از مرگ آنگاه
 قَدْ وَضَعَ مِرْفَقَهُ عَلَى مَنْكِبِي يَقُولُ يَرْحَمُكَ اللَّهُ إِنِّي
 در حالیکه تحقیق بناده آریخ خود را بر دوش من میگوید آنروز رحمت کند ترا خدا تعالی خطاب برای عمر است
 لَا تَرْجُوا أَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ مَعَ صَاحِبَيْكَ لِأَيِّ كَثِيرًا
 بایستی من آینه امید بیدارم که بگرداند ترا خدا ایضا بگوید و یا تو یعنی آنحضرت و ابوبکر زیرا که من بسیار بودم
 مَا كُنْتُ أَسْمَعُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ
 که می شنیدم پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم را که میگفت
 كُنْتُ وَأَبُوبَكْرٍ وَعُمَرُ وَفَعَلْتُ وَأَبُوبَكْرٍ وَعُمَرُ وَانْطَلَقْتُ
 بودم من و ابوبکر و عمر و کردم من و ابوبکر و عمر و روان شدیم من
 وَأَبُوبَكْرٍ وَعُمَرُ وَدَخَلْتُ وَأَبُوبَكْرٍ وَعُمَرُ وَخَرَجْتُ وَأَبُوبَكْرٍ
 و ابوبکر و عمر و در آمدیم من و ابوبکر و عمر و بیرون آمدم من و ابوبکر
 وَعُمَرُ فَالْتَفَتُ فَإِذَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ مِمَّنْ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ
 و عمر پس باز برگشتم پس این نگاه آن مرد علی مرتضی است رضی الله عنه متفق علیه
 وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الدُّرَيْرِيِّ مِمَّنْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 در روایت است از ابی سعید خدری مِمَّنْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 قَالَ إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ لَيَتَرَاؤُنَ أَهْلَ عِلِّيِّينَ كَمَا تَرَوْنَ
 فرمود که بهشتیان می بینند اهل عِلِّيِّین را چنانکه می بینید شما
 الْكَوْكَبَ الدُّرَيْرِيَّ فِي أَفْقِ السَّمَاءِ وَأَنَّ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ
 ستاره سخت روشن را در گرائی آسمان و پدر من ابوبکر و عمر
 مِنْهُمْ وَأَتَمَّ سَرَّاءُ لِي فِي شَرْحِ السُّنَّةِ وَرَوَى عَنْهُ
 از ایشانند یعنی اهل عِلِّيِّین و بهنایت رسیده اند و فضل و شرف رواه فی شرح السنه و روایت
 کرده اند او را

أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ

یعنی ہم معنی او اہوداؤد و ترمذی و ابن ماجہ و انیساریہ مرویت گفت، انس کہ فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ سَيِّدَا الْكُفُولِ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم ابو بکر و عمر و عثمان و علی و فاطمہ و اسرار

أَهْلُ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ إِلَّا النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ

بہشتیان اندازہ پیشینیان دہسینیان مگر انبیاء و رسل پس معنی ایستہ کہ سید کسارتے انداکہ کھل مردند در دنیا و چون

سَرَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَرَوَى ابْنُ مَاجَةَ عَنْ عَلِيٍّ ^{رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ} وَعَنْ حُذَيْفَةَ

باشند سید جوانان نیز باشند رواه ترمذی و ابن ماجه از علی مرتضی و قد از حدیث یابی مرویست

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَا أَذِيرُ

رحمہ اللہ علیہ نہ فرمود انا حضرت علیہ السلام بدرستی من در نمی یابم

مَا بَقِيَ فِيكُمْ فَاغْتَدُوا بِالَّذِينَ مِنْ بَعْدِي إِنِّي بَكْرٌ وَعَصْرٌ وَأَهْ

و چو دست زندگانی و دامن من در میان سنا پس بخت و پیروی کشید بان و پس لایزال من طایفه من و جوانم

الترمذي وعنه أنس م قال كان رسول الله صلى الله عليه

وَبَارِكْ وَسَلِّمْ عَلَى رَسُولِهِ الْكَرِيمِ

وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ الْمَسْجِدَ لِتَوَيْتٍ أَعْدَسَهُ غَيْرَ لِي بِكَرٍ وَ

وہاں سے کہیں کہیں سے ہوا کی آواز آتی تھی۔

عمر يتبعان اليه ويتبعهم اليه سائر الترمذي وسن

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ابن عمرؓ ان النبي صلى الله عليه وسلم خرج ذات يوم و
 اذن عمرؓ ان يخرج من المسجد فخرج عمرؓ و

(Handwritten musical notation)

دَخَلَ الْمَسْجِدَ وَابْتُكِيَ وَغَمَّرَ لِحْيَتَهُ عَنْ يَمِينِهِ وَالْآخِرُ عَنْ
 يَسَارِهِ وَابْتُكِيَ فِي أَيْمَنِ دُورَانٍ وَغَمَّرَ لِحْيَتَهُ عَنْ يَمِينِهِ وَابْتُكِيَ فِي أَيْمَنِ دُورَانٍ

[illegible]

شِمَالَهُ وَهُوَ أَخَذَ بِأَيْدِيهِمَا قَالَهُ كَذَلِكَ أَنْبِئْتُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

چپ و آنحضرت گزیده بود و تنهای ایشان را پس گفت آنحضرت همچنین بر اینچند یوم روز قیامت

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَنْطَبٍ أَنَّ النَّبِيَّ

رواه ترمذی و از عبد الله بن حنطب روایت است که آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ فَقَالَ هَذَانِ السَّمْعُ

صلی الله علیه وسلم ویدابکر و عمر را پس گفت آنحضرت این دو بمنزله سشنوالی

وَالْبَصَرُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مُوسَدًا وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ

وینالی بیضا ایشان میان مسلمانان بنیاد گوش و چشم اند نسبت ببار اعضا و شرف روایت کرده ترمذی از سید خدری

قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا وَ لَهُ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم نیست هیچ پیغمبر مگر آنکه او را

وَنَزِيرٍ أَوْ مِنْ أَهْلِ السَّمَاءِ وَ نَزِيرٍ أَوْ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ مَا وَ نَزِيرٍ أَوْ مِنْ أَهْلِ السَّمَاءِ

ووزیر است از فرشتگان آسمان که آقا او گزیده و دوزیر است از اهل زمین از ااران او که خدمت و نصرت او

فَجَبْرَيْلُ وَ مِيكَائِيلُ وَ أَمَّا وَ نَزِيرٍ أَوْ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ فَأَبُو بَكْرٍ وَ عُمَرُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

پس جبرئیل و میکائیل است و اما دوزیرین از اهل زمین پس ابوبکر و عمر است رواه ترمذی و روایت است

أَبِي بَكْرٍ ثُمَّ أَنَّهُ رَجُلًا قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از ابوبکر که مردی گفت من پیغمبر خدا را صلی الله علیه وسلم

رَأَيْتُكَ كَأَنَّ مِيزَانًا نَزَلَكَ مِنَ السَّمَاءِ فَوُزِنْتَ أَنْتَ وَ أَبُو بَكْرٍ

دیدم یعنی در خواب گویا ترازو سے نود آمده است از آسمان پس بر کشیده شده تو و ابوبکر

فَرَجَحْتَ أَنْتَ وَ وَزِنَ أَبُو بَكْرٍ وَ عُمَرُ فَرَجَحَ أَبُو بَكْرٍ وَ وَزِنَ

پس چپ آمده و غالب شده تو و بر کشیده تو ابوبکر و عمر پس چپ آمده ابوبکر و بر کشیده شده

عُمَرُ فَرَجَحَ عُمَرُ ثُمَّ رَفَعَ الْمِيزَانَ فَاسْتَوَتْ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ

عمر و عثمان پس چپ آمده و بر کشیده شد ترازو پس اندوین سجد آنحضرت

وینالی بیضا ایشان میان مسلمانان بنیاد گوش و چشم اند نسبت ببار اعضا و شرف روایت کرده ترمذی از سید خدری

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْنِي فِئَاءَهُ ذَلِكَ فَقَالَ خَلِيفَةُ نَبِيِّهِ

صلی اللہ علیہ وسلم از جهت این رویا که آن در پیشگاه او می نمود پس می فرمود و اندوختن گردانید و اندوختن

ثُمَّ قَتَلَ اللَّهُ الْمَلِكَ مَنْ يَشَاءُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

پیتر سید بد خدا تیغی ملک را هر که را می خواهد رواه ترمذی و ابو داود و روایت است از

ابْنِ مَسْعُودٍ مَنَّانُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَطْلُعُ عَلَيْكُمْ

عبد اللہ بن مسعود رضی اللہ عنہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود باد بآسمان که پیدا میشود و از آسمان

رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَاطْلُعُ ابْنُكَ ثُمَّ قَالَ يَطْلُعُ عَلَيْكُمْ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ

مردی از اهل بهشت پس پیدا شد ابو بکر پیتر فرمود آنحضرت ماکه پیدا میشود و از آسمان اهل

الْجَنَّةِ فَاطْلُعُ عَمْرٍو رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ

جنت پس پیدا شد عمرو رواه ترمذی و روایت است از عایشه رضی اللہ عنہا گفت عایشه در آن شب که آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجْرِي فَبَلَغَتْ صَاحِبَةً إِذْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ يَكُونُ

صلی اللہ علیہ وسلم در کنار من بود در شب روشن ناگاه غم من ای رسول خدا ایامی باشد

لَا حِدَ مِنْ الْحَسَنَاتِ عَدَدُ نُجُومِ السَّمَاءِ قَالَ نَعَمْ عُمَرُ قُلْتُ

مگر که را از نیکبایی شمار ستاره ای آسمان گفت آنحضرت آری باشد عمری که است از انگاه

فَأَمِنَ حَسَنَاتُ ابْنِي بَكْرٍ قَالَ إِنَّمَا جَمِيعُ حَسَنَاتِ عَمْرِو كَحَسَنَةِ

گماند نیکبایی ایام بکر ای در کدام محل کدام مرتبه اند گفت آنحضرت نیکبایی عمر که است نیکبایی

وَاحِدَةٍ مِنْ حَسَنَاتِ ابْنِي بَكْرٍ رَوَاهُ رِزِينٌ وَعَنْ ثَابِتٍ

از حسنات ابی بکر یعنی حسنات ابو بکر از آن هم بیشتر اند رواه رزین و روایت است از ثابت

وَالْبَنَانِيُّ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بنانی از انس رضی اللہ عنہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

وَرِيزٌ رَوَاهُ مِنْ أَهْلِ السَّمَاءِ جَبْرَيْلُ وَمِيكَائِيلُ وَدُونِهِمَا رِيزٌ

دو وزیر از اهل آسمان جبرئیل و میکائیل و دو وزیر

شاید این حکایت که در بعضی طوایف ابو بکر پیتر فرمود است که در بعضی اصحاب که ملک و طوایف نیست ۱۲

مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ جَمْعُ الْجَوَامِعِ

از اهل زمین ابوبکر و عمر و نمازگاه از جمع الجوامع

مَنَاقِبُ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ

مناقب حضرت عثمان بن عفان رضی اللہ تعالیٰ عنہ

عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

از طلحه بن عبید اللہ روایت است گفت طلحه و سرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ لِكُلِّ نَبِيٍّ رَافِقٌ وَرَافِقِيَّ يَتَّبِعُنِي فِي الْجَنَّةِ عُثْمَانُ رَوَاهُ

و سلم مر پیغیر را همراه و رافیق من یعنی در بهشت عثمان است و قول دی فی الجنة کلام

الْتِزِمِيَّ وَرَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَعَنْ

الترمذی و ابن ماجه از ابو هريره و روایت است از

عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ جَاءَ عُثْمَانُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

عبد الرحمن بن سمره گفت آمد عثمان به رسول آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ بِأَلْفٍ دِينَارٍ فِي كَفِّهِ حِينَ جَهَرَ جَيْشُ الْعُسْرِ فَنَشَرَهَا فِي حِجْرِهِ فَرَأَى النَّبِيُّ

و سلم به هزار دینار بیخافه او در بازو و در آغوش خود نگاه میداشت که ساختگی کرد آنحضرت با سبب شرفست را پس برگردانید و کرد آن نیکو

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْلِبُهَا فِي حِجْرِهِ وَيَقُولُ مَا زَرَعْتُ عُثْمَانَ مَا عَمِلَ يَوْمَ مَرَّتَيْنِ

صلی اللہ علیہ وسلم را که میگردد و آنرا در آغوش خود میگردد و میگوید من نیکنده عثمان را پس عملی که کند و هر وقت که کرد روزی پس از آن

أَحَدٌ وَعَنْ أَنَسٍ مَضَى قَالَ لَمَّا أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

رواه احمد و روایت است از انس رضی اللہ عنہ گفت آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ بِبَيْعَةِ الرِّضْوَانِ كَانَ عُثْمَانُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و سلم صحابه را ب بیعت رضوان بود عثمان رسول اللہ صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ إِلَى مَكَّةَ فَبَايَعَ النَّاسُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و سلم به اهل مکه که پس بیعت کردند مردمان پس گفت پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ إِنَّ عُثْمَانَ فِي حَاجَةٍ إِلَى اللَّهِ وَحَاجَةٌ رَسُولِهِ فَضَرَبَ

و سلم پرستید عثمان در کار خدا و کار رسول او دست پس زد آنحضرت

بِأَحَدِي يَدَيْهِ عَلَى الْأُخْرَى فَكَانَتْ يَدُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

یک دست خود را بر دست دیگر خود یعنی دست خود را نائب دست عثمان گردانید و از جانب عثمان بیت کرد و بوی

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعُثْمَانَ خَيْرٌ مِنْ أَيْدِيكُمْ لَا تَقْبَلُكُمْ رَأَاهُ التِّرْمِذِيُّ

علیه وسلم مر عثمان را بهتر از دستهای شما مر خود عثمان را رواه ترمذی

وَعَنْ ثَمَامَةَ بْنِ حَزَنٍ الْقُشَيْرِيِّ قَالَ شَهِدْتُ الدَّارَ

و روایت است از ثمامه بن حزن القشیری قال شہدتی الدار

حِينَ أَشْرَفَ عَلَيْهِمُ عُثْمَانُ فَقَالَ أَنْشُدُكُمْ اللَّهَ وَالْإِسْلَامَ

هنگامی که اشراف کرد عثمان بر این قوم پس گفت عثمان ذکر میکنم و یاد میدهم شما را خدا و اسلام را

هَلْ تَقْلُوبُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدِمَ الْمَدِينَةَ

آیا پندارید شما که آنحضرت صلی الله علیه وسلم قدم آورد مدینه

وَلَيْسَ بِمَاءٍ يُتَعَذَّبُ بِهِ يُورَثُ مِمَّا فَقَالَ مَنْ يَشْتَرِي

و نه بود چه پند آید که شیرین باشد شود جز آب چاره و مہ کہ الان میر جنت یعنی آنست پس گفت آنحضرت نیست و نه بود

يُورَثُ مِمَّا يَجْعَلُ دَلْوَةً مَعَ دَلَاءِ الْمُسْلِمِينَ يَخْبِرُهُ مِنْهَا فِي الْجَنَّةِ

میر و مہ را و اگر داند دو خود را با دوستان مسلمانان یعنی وقف کرد اند و بدل بکنی و ثوابی مراد ما بهتر از آن میر

فَأَشْتَرَيْتُمْ بِمَا مِنْ صُلْبٍ مَالِي فَأَنْتُمْ الْيَوْمَ تَمْنَعُونَنِي أَنْ

پس خریدیم من میر و مہ را از اصل مال خود و خالصت از میرای خود پس شما امروز منع میکنید مرا از

أَشْرَبَ مِنْهَا حَتَّى أَشْرَبَ مِنْ مَاءِ الْحَيِّ فَقَالُوا اللَّهُمَّ نَعَمْ

نوشیدن من از آن چاه تا آنکه می نوشم از آب در یعنی آب شربت از آن مردم آری اللهم باری

فَقَالَ أَنْشُدُكُمْ اللَّهَ وَالْإِسْلَامَ هَلْ تَقْلُوبُونَ أَنَّ السَّيِّدَ ضَاقَ

ناله دست پس گفت عثمان سوا این میکنم حق خدا و این اسلام آیا میدانید که سحر میکنم یا نه

دست آنحضرت صلی الله علیه وسلم

يَا أَهْلَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يَشْتَرِي

بر اہل خود پس گفت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کیست کہ بخرد

بُقْعَةً أَوْ فُلَانٍ فَيَزِيدُهَا فِي الْمَسْجِدِ بِخَيْرٍ لَهُ مِنْهَا فِي الْجَنَّةِ

جائے اولاد فلان را پس بخرید آن بقعہ را و مسجد در بدل نیکی کہ مر آن مشتری را باشد بہتر ادا آن بقعہ در بہشت

فَأَشْتَرِيَتْهَا مِنْ صُلْبِ مَا لِي فَنَأْتُمُ الْيَوْمَ مَنَعُونِي أَنْ أَصِلِي

پس خریدم آن بقعہ را از اصل مال خود پس شما امروز منع میکنید مرا از آنکہ بگذارم

فِيهَا رَكَعَتَيْنِ فَقَالُوا اللَّهُمَّ نَعَمْ قَالَ أَنْشُدُكُمْ اللَّهَ وَالْإِسْلَامَ

در آن بقعہ دو رکعت پس گفتند آن مردم خدا و خداوند آری سید ایمن بنیہ صدیق عثمان کہ در وقت عثمان سوال میکنم بخدا

هَلْ تَعْلَمُونَ أَنِّي جَمَعْتُ جَيْشَ الْعُسْرِ مِنْ مَا لِي قَالُوا اللَّهُمَّ

آیا میدانید شما کہ من جمع کردم جیش عسرت را از مال خود گفتند آن مردم باسم خدا

نَعَمْ قَالَ أَنْشُدُكُمْ اللَّهَ وَالْإِسْلَامَ هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ

برایے تبرک آری گفت عثمان سوال میکنم بخدا و بحق اسلام آیا میدانید کہ آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ عَلَى شَيْءٍ مَكَّةَ وَمَعَهُ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ

صلی اللہ علیہ وسلم استادمہ بود ہر سہ کہ وہاں آنحضرت ابو بکر و عمر

وَأَنَا قَتَرْتُكَ الْجَبَلُ حَتَّى تَسَاقَطَتْ حِجَارَةٌ بِالْخُضَيْضِ فَرَكَضَهُ

و من نیز استادمہ بودیم پس جبید آن کہہ تا آنکہ افتاد و گلباے و سے بہ پایان پس زد

بِرَجْلِهِ قَالَ اسْكُنْ شَيْئًا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ بَنِي وَصِدِّيقٌ وَشَهِيدَانِ

آنحضرت کہہ را ایجاں بہار کہ گفت آنحضرت ارا مگیر ای ہمہ بڑا کہ نہایت بہرہ و پیغمبر صدیق کا ابو بکر و دو شہیدان کہ

قَالُوا اللَّهُمَّ نَعَمْ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ شَهِدُوا وَرَبُّ الْكُتُبِ إِنِّي

گفتند آن مردم خدا و خداوند آری ہمین بہت گفت عثمان اللہ اکبر اسی علامہ ندنو و سو گندہ بہرہ و دو کتاب کہعبد کہ من

شَهِيدٌ ثَلَاثًا رَأَى التِّرْمِذِيَّ وَالنَّسَائِيَّ وَالْدَّارِمِيَّ قَطِنِي

شہید ہمہ ثلاثہ این کلمہ را عجب کرد آنرا و کہان ایسان بہ صدق و ای ائمہ اہل ہدایت کہ دی روایت کرد و اہل حدیث را از ہر

وَعَنْ مَرْثَةَ بْنِ كَعْبٍ قَالَ سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

ورایت است از مردی بن کعب رفته گفت شنیدم من از آنحضرت صلی الله علیه وسلم

وَسَلَّمَ وَذَكَرَ الْفِتْنَةَ فَقَرَّبَهَا فَمَرَّ رَجُلٌ مُقْنَعٌ فِي ثَوْبٍ فَقَالَ

و حال آنکه ذکر کرد آنحضرت فتنه را پس نزدیک گردانید آنحضرت فتنه را یعنی گفت که نزدیک است وقوع آن پس گذشت مردی

هَذَا يَوْمَئِذٍ عَلَى الْهَدْيِ فَقُمْتُ إِلَيْهِ فَادَّاهُو عُثْمَانُ بْنُ

این مرد درین روز گفتند واقع شد برادر راست خواهر بود میگوید پس خواستم بوسه آنزوی بنگاه وی عثمان بن

عُثْمَانَ قَالَ فَأَقْبَلْتُ عَلَيْهِ بِوَجْهِهِ فَقُلْتُ هَذَا قَالَ نَعَمْ سَرَوَاهُ

عثمان بگو گفت مردی را بپوشانید او را بر آنحضرت بوجه عثمان یعنی نمودم آنحضرت را و عثمان را را بپوشانید نیز بپوشید خواهر بود و عثمان

الْتِمِذِيَّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ عَائِشَةَ مِنْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ

ترند و ابن ماجه و روایت است از عایشه رفته که آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَا عُمَانُ إِنَّهُ لَعَمَلٌ اللَّهُ يُعَمِّصُكَ فَيُصَافِيَانِ

علیه وسلم فرمود ای عثمان اینست که شاید خدا امتحان تو را بپوشد و از خلافت مستی کند

أَرَادُوكَ عَلَى خَلِيفَةٍ فَلَا تَخْلَعْ لَهُمْ سَرَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

بخواهند و بپوشد مردم بر سر تو کشیدن آن جا پس بیرون کنی و معزول کنی خود را از بهر ایشان رواه ترمذی

وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ مِنْ قَالَ ذَكَرَ رَسُولُ اللَّهِ

و ابن ماجه و روایت است از ابن عمر رفته گفت ابن عمر ذکر کرد پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِتْنَةً فَقَالَ يُقْتَلُ هَذَا قَوْمًا مَظْلُومًا

صلی الله علیه وسلم فتنه را پس گفت آنحضرت کشته میشود این در این بگفتم گفت

لِعُمَانَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي سَهْلَةَ مَوْلَى عُثْمَانَ

این را برای عثمان رواه ترمذی و روایت است از ابوسعید که از او کرده عثمان است رضی

قَالَ جَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسْرِئُ إِلَى عُثْمَانَ وَلَوْ

گفت تسریع کرد آنحضرت صلی الله علیه وسلم که تسریع میگرد و آهسته میگفت چیزی بوسه عثمان و لو

و روایت است از ابوسعید که از او کرده عثمان است رضی

عُثْمَانُ يَتَغَيَّرُ فَلَمَّا كَانَ يَوْمَ الدَّارِ قُلْنَا الْأَنْقَاتُ قَالَ لَا

عُثْمَانُ متغیر پس چون شد روز داری داری عثمان در کوچه و محله و بیاد گفتیم آیا بگفتیم گفت

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَمِدَتِي أَمْرًا فَإِنَّا

بگفتیم چه بگویم زیرا که آنحضرت صلی الله علیه و سلم پیمان نموده است و وصیت کرده است مرا

صَابِرٌ نَفْسِي عَلَيْهِ وَعَنْ أَنَسٍ مَقَالَ لَمَّا أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ

بصبر و تحمل پس من سر کنده ام بران عهد و پیمان و از انس روایت شد که سید لعل کرده آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْعَةَ الرِّضْوَانِ كَانَ عُثْمَانُ بْنُ

صلی الله علیه و سلم صحابہ را و لفظ قبول نیز آمده ایست امر کرده آنحضرت بیعت رضوان بود عثمان

عَفَانُ بَعَثَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أَهْلِ مَكَّةَ

ابن عفان که فرستاده بود آنحضرت صلی الله علیه و سلم او را بر سر اهل مکہ

فَبَايَعَ النَّاسَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَللَّهُمَّ

پس مبايعت کرد آنحضرت مردم را وقت بود آنحضرت صلی الله علیه و سلم خداوند را

إِنَّ عُثْمَانَ فِي حَاجَتِهِ اللَّهُ وَحَاجَتُهُ رَسُولُهُ فَضَرَبَ بِأَحَدِي

بدر سجده عثمان و مبارک خدا و در کار رسول اوست پس زد آنحضرت یک

يَدَيْهِ عَلَى الْأُخْرَى وَكَانَتْ يَدُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

دست خود را بر دست دیگر خود یعنی دست خدا بر دست عثمان گردانید و از جانب عثمان بیعت بود پس بگفت

وَسَلَّمَ بِعَنِي عُثْمَانُ خَيْرًا مِنْ أَيْدِيكُمْ لِأَنفُسِهِمْ كَرِجَمْعُ

و سلم بپس من عثمان را بهتر از دستهای شما بر خودشان را و این تفصیل خاص است مر عثمان را

الْجَوَامِعُ وَعَنْ أَنَسٍ مَقَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و از انس روایت که فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ أَدْخَلْتُ الْجَنَّةَ فَنَادَنِي جِبْرِيلُ مُقَاعَةً فَأَنْفَلَقْتُ

و سلم داخل کرده و در آورده شد من بهشت را پس و او مرا بر سر بل یک سیس بر بگفت

آنحضرت صلی الله علیه و سلم

فِي يَدِي فَخَرَجَتْ مِنْهَا جَارِيَةٌ كَانَتْ أَشْفَارَ عَيْنَيْهَا مَقَادِيرُ السُّورِ

دروست من و شوق شد پس بیرون آمد از آن یک زن از جوان که گویا کله‌ای چشم او مانند پلکهای من است

فَقُلْتُ لَهَا لِمَنِ أَنْتِ قَالَتْ أَنَا الْمَقْتُولُ بِعَدَاكَ خُلَا عُمَانَ بَنِي

پس گفت من اورا براے کیستی تو گفت کہ من براے آن کیسے نام کہ گفتہ شود بعد از تو بظلم کہ عثمان بن

عَفَّانَ كَرَّمَ الْجَمْعُ وَعَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ

عقلمان است در روایت است از اسامه بن زید رفته گفت اسامه

يَعْنِي رَسُولُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمَنْزِلِ عُمَانٌ

کہ فرستادم آنحضرت علیہ السلام برے خانہ عثمان

يَصْحَفَةٌ فِيهَا خَوْفٌ دَخَلْتُ عَلَيْهِ فَإِذَا هُوَ جَالِسٌ مَعَ رُفِيقَةٍ

بیک کلمه که در آن گوشت پخته بود پس در اندام من بر همان پس ناگاه دیدم که دو سینه است باریقه نیت

مَا رَأَيْتُ نَرَجًا أَحْسَنَ مِنْهَا فَجَعَلْتُ مَرَّةً أَنْظُرُ إِلَى وَجْهِهِ

که ندیدم من هیچ زن و تنی را نیکیتر از ایشان و زود جدا پس بودم من یکبار نظر می کردم که او

عُثْمَانُ وَهَرَقَ إِلَى وَجْهِ رُفَيْةٍ فَلَمَّا رَجَعَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ

عثمان و بار و کر نظر سیکردم بسوی چهره رقیبه زوج اول پس چون باز آمدم در کعبه آن مختصر

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِي دَخَلْتَ عَلَيْهِمْ فَأَقُلْتُ أَمِيرًا

صلی اللہ علیہ وسلم فرمود آنحضرت مراد از آمدن اسامه آن بود که گفتن در آن

هَذَا آيَتِ نَرْوَجُ أَحْسَنَ مِنْهَا قُلْتُ لَا أَتَى إِلَّا بِكَرْبٍ مُؤَلَّمٍ

آیا دیدی زن و شوی را که بهتر و خوبصورت باشند از آنهایی که گفتند هیچم گفتند اراده را بیا

وَقَدْ جَعَلْتُ مَرَّةً أَنْظُرُ إِلَى وَجْهِهِ

و تحقیق بودم من یکبار نظر میکردم بوسه چه که سارک رقیه دبار ثانی نقشه میکردم

مهاجرت که این حدیث را بنویس جامع و از انیس و از روایت است

مَاتَتْ نَرْوَجَتْهُ ابْنَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وفات یافت زوجه او که دختر آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بود

عَلَيْهِ عَمْرُ فَعَرَضَ عَلَيْهِ بِنْتَهُ فَلَمْ يُجِبْهُ فَمَرَّ عَلَيْهِ النَّبِيُّ

پس گذشت بروی عمر بن خطاب عرض کرد بر من بیا که دختر خود پس جواب داد آنرا عثمان پس گذشت بر عثمان آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أُنْزِلْ جُكَّ خَيْرًا مِنْ بِنْتِ عُمَرَ

صلی اللہ علیہ وسلم پس فرمود نزل و بیچ سلیم برای تو زنی که بهتر است از دختر عمر

وَيَتَزَوَّجُ ابْنَةُ عُمَرَ خَيْرٌ مِنْكَ فَتَزَوَّجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و بیچ میکند دختر عمر را آنکه بهتر است از تو پس تزویج کرد و بیچ کرد و در آورد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

ابْنَةُ عُمَرَ فَنَزَّحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُمَانَ رَا دَخَرَ خُذْ ابْنَتِي بَابِ سَبِّ ذَوِ النِّزْنِ

دختر عمر بیچ کرد و در آورد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم عثمان را دختر خود از آنانی باین سبب ذوالنیزن میاید

بَابُ مَنَاقِبِ هَؤُلَاءِ الثَّلَاثَةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ

باب در مناقب اصحاب ثلاثه رضی اللہ عنہم

عَنْ أَنَسٍ مَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَعِدَ أَحَدًا وَ

روایت است از انس رضی اللہ عنہ که آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بر آمد بر احد که جبل مشهور است

أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ فَرَجَفَ بِهِمْ وَفَضَّرَ بِهِمْ رَجُلُهُ فَقَالَ

و ابو بکر و عمر و عثمان نیز بر آمدند بروی پس جنبید که با ایشان پس زد آنحضرت که را بیا سوار شو

أَثَبْتُ أَحَدًا فَاثْمًا عَلَيْكَ يَيَّ وَصِدِّي وَشَهِيدَانِ مَوَالِ الْبَخَارِيِّ

برجای خود با شما ای احد پس نیست بر تو گوی غیر من و صدیق من و دو شهید رواه البخاری

وَعَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از ابو موسی اشعری گفت ای موسی بودم من با آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

وَسَلَّمُوا فِي حَائِطٍ مِنْ جِبْطَانِ الْمَدِينَةِ فَجَاءَ رَجُلٌ فَاسْتَفْتَحَ

و سلم در ایستادند در ایستادنها ای مدینه در جانب مسجد تا پس آمدند بروی پس طلب کشادگان کرد

الزین

خبر المواقف

فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَفَتَحَتْ

دربستان را پس فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم در کفاسے برائے او و بشارت ده و مراد را بهشتت پس بگفادم در

لَهُ فَإِذَا أَبُو بَكْرٍ فَبَشَّرْتُهُ بِمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

برائے او پس ناگاه ابو بکر است آمد نزد پس بشارت دادم و ابو بکر بجزیر فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

فَحَمْدُ اللَّهِ ثُمَّ جَاءَ رَجُلٌ فَاسْتَفْتَحَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

پس حمد گفت ابو بکر خدا را پس آمد مردی پس طلب در کشادن کرد پس فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

وَسَلَّمَ افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَفَتَحَتْ لَهُ فَإِذَا عُمَرُ فَخَبَّرْتُهُ

و سلم بختانی در برائے او و بشارت ده و مراد را بهشتت پس بگفادم در برائے او پس ناگاه عمر آمد و خبرت

بِمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَمْدُ اللَّهِ ثُمَّ اسْتَفْتَحَ

و ابو بکر بجزیر فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم پس حمد گفت عمر خدا را برائے عمر است پس طلب در کشادن کرد و در

رَجُلٌ فَقَالَ لِي افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ عَلَى بَلْوَى تُصِيبُهُ فَإِذَا

مردی پس فرمود در کفاسے در برائے او و بشارت ده و مراد را بهشتت بر ملائکه میرسد و او را پس ناگاه آن مرد

عُثْمَانُ فَخَبَّرْتُهُ بِمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَمْدُ اللَّهِ

عثمان است پس خبر دادم ابو بکر بجزیر فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم پس بگفادم

ثُمَّ قَالَ اللَّهُ الْمُسْتَعَانُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ كُنَّا

عثمان پر بشارت بهشتت پس گفت خداست طلب یاری کرده شد و همراهمی آن بلا متفق بود از ابن عمر روایت است

فَقَوْلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيُّ الْفَضْلُ أُمَّةٌ

این عرب بودیم اگر میگفتیم و حال آنکه آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم زنده بود که بهترین است

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

بنی صلی اللہ علیہ وسلم ابو بکر و عمر و عثمان رضی اللہ عنہم اند رواه الترمذی

وَعَنْ جَابِرٍ مَنِ انَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

و از جابر روایت است که آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود

أُمِّيَ اللَّيْلَةَ رَجُلٌ صَالِحٌ كَانَ أَبَا بَكْرٍ نَبِيًّا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

تموده شد در خواب امشب مردی صالح یعنی من خواب دیدم که گویا ابوبکر در او نبوت می بودسته بوده شد است پیغمبر

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَبِيًّا عَمْرُ بْنُ بَكْرٍ وَنَبِيًّا عُثْمَانُ بْنُ عَفْرٍ قَالَ جَابِرٌ

علیه وسلم و در او نبوت و پیغمبر است عمر بن ابی بکر و در او نبوت شد است عثمان بن عفان گفت جابر

قُلْنَا قَدْ آمَنَّا مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْنَا

ایمان بردیم از پیش پیغمبر خدا صلوات الله علیه وسلم گفتیم

أَمَّا الرَّجُلُ الصَّالِحُ فَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَمَّا

اما مردی صالح پس آنحضرت صلوات الله علیه وسلم است و اما

نَوَاطِبُ بَعْضُهُمْ بَعْضٍ فَهُوَ وَلَا أَهْلُ الْأَمْرِ الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ بِهِ نَبِيَّهُ

و گویا چون در بعضی از ایشان بعضی پیش از بقیه است که ایشان و اهلان که بابت کبر الیمینه و فرستاده

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ شَابِيتِ

صلوات الله علیه وسلم در اجرای احکام دین چون تریب رواه ابو داود و ثابت

بِالْهَمَزِ إِنِّي عَنْ أَنَسٍ مِنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَ

همان روایت میکند از انس که آنحضرت صلی الله علیه وسلم گفت

حَصَبَاتٍ فِي يَدَيْهِ فَبَسَّخْنَ حَتَّى سَمِعْنَا التَّسْبِيحَ ثُمَّ صَدَّوْهُنَّ

سنگریز را در دست و بادهای منجیم کردند پس بادهای منجیم را بیهوش ساختند تا آنکه شنیدیم تسبیح را پس صدای آنها را در دست

فِي يَدَايِ بَكْرٍ فَبَسَّخْنَ حَتَّى سَمِعْنَا التَّسْبِيحَ ثُمَّ صَدَّوْهُنَّ فِي يَدِ

دوست ابوبکر پس بادهای منجیم را بیهوش کردند تا آنکه شنیدیم تسبیح را پس صدای آنها را در دست

عَمْرٍ فَبَسَّخْنَ حَتَّى سَمِعْنَا التَّسْبِيحَ ثُمَّ صَدَّوْهُنَّ فِي يَدِ عُثْمَانَ

عمر پس بادهای منجیم را بیهوش کردند تا آنکه شنیدیم تسبیح را پس صدای آنها را در دست عثمان

فَبَسَّخْنَ حَتَّى سَمِعْنَا التَّسْبِيحَ ثُمَّ صَدَّوْهُنَّ فِي آيِدِينَا رَجُلًا

سنگریز را بادهای منجیم کردند تا آنکه شنیدیم تسبیح را پس صدای آنها را در دست ما

صالحه را

باستانی بدان که پیشتر خود را حق می دانست

رَجُلًا فَاَسْتَمَتَتْ حَصَاةٌ مِنْهُمْ كَرَجْعُ الْجَوَامِعِ وَعَنْ عَبْدِ الْاَعْلَى

مرد پس بیج نکر یک سنگ زده ازان در روایت است از عبد الاعلی

ابْنِ ابِي السَّاورِ عَنِ الْمُخْتَارِ بْنِ فُلَيْلٍ قَالَ سَمِعْتُ اَنَسَ بْنَ مَالِكٍ

ابن ابی الساور از مختار بن فلیل گفت شنیدم انس بن مالک را کہ

يَقُولُ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ وَخَرَجْتُ

میگفت برآمد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم روزی و بیرون آدم

مَعَهُ فَدَخَلَ حَائِطًا مِنْ حَيْطَانِ الْأَنْصَارِ فَدَخَلْتُ مَعَهُ وَقَالَ

من نیز با حضرت پس درآمد آنحضرت حیاط را از ستانهای انصار پس داخل شدم من با حضرت

يَا اَنَسُ اغْلِظِ الْبَابَ يَا اَنَسُ اَرَجُلٌ يَقْرَعُ الْبَابَ فَقَالَ يَا اَنَسُ

آنحضرت ای انس بندر دان در بستان پس ناگاه مردی میگوید در بستان را کس دروداے انس

اَفْتَحْ لِصَاحِبِ الْبَابِ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ وَاخْبِرْهُ اَنَّهُ يَبْقَى اُمَّتِي

بگشا در را برای صاحب در یعنی برای کسی که میگردد بشارت ده او را بپشت و خبر کن در را که وی و آن

مِنْ بَعْدِي فَذَهَبَتْ مَا فُتِحَ لَهُ وَمَا اَدْرِي مَنْ هُوَ فَاِذَا هُوَ

خام شد بعد از من پس رفت که گشایم در را و ندانم من کیست آن مرد پس ناگاه و

اَبُو بَكْرٍ فَاخْبَرْتَهُ بِمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَمِدَ

ابو بکر صدیق است پس خبر دادم او را که خبر کرد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم پس

اَللَّهُ وَدَخَلَ فَوَجَّاهُ اٰخَرَ فَقَرَعَ الْبَابَ فَقَالَ يَا اَنَسُ اَفْتَحْ

خدا کرد و داخل شد از دیگر پس زد در را کس گفت آنحضرت ای انس بگشا در را

لِصَاحِبِ الْبَابِ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ وَاخْبِرْهُ اَنَّهُ يَبْقَى اُمَّتِي مِنْ

برای صاحب در و بشارت ده او را بپشت و خبر ده او را کہ وی و آن است من و آن

بَعْدِي بَكَرٍ فَذَهَبَتْ اَفْتَحَ لَهُ وَمَا اَدْرِي مَنْ هُوَ فَاِذَا هُوَ

بعد از ابوبکر پس رفت که گشایم در را و حال آنکه نمیدانم درم من کیست آن کس پس ناگاه

عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَلَخَبَرْتَهُ بِمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

دی عمر بن خطاب سے جس خبر دادم اور ابھی تک فرمودہ بود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

فَحَمْدُ اللَّهِ وَدَخَلَ ثُمَّ جَاءَ آخَرُ فَفَرَعَ الْبَابَ فَقَالَ يَا أَسْرُ

پس شکر گشت عمر خدا را بر این نعمت و در آمد بہتر آمدی دیگر پس زد در ایس گفت آنحضرت ای اسر

اِفْتَحْ لِصَاحِبِ الْبَابِ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ وَآخِرُهُ أَنَّهُ يُلَى أُمَّتِي

بکشا در ہلکے صاحب در و بشارت اور ابیہ بیت و خبر دہ اور کہ دے وال امت من خواہد ہ

مِنْ بَعْدِ إِيَّايَ يَكْرِي وَعَمْرُو أَنَّهُ سَيَلْقَى مِنْهُمْ بَلَاءً يَبْلَغُونَ دَمَهُ

بعد از ابریکر و عمر و ہر سیکر دے قریب ست کہ می بیند ایشان بلائے کہ میر سزا ایشان خون اور

فَذَهَبَتْ أَفْتَحْ لَهُ وَمَا أَدْرَى مَنْ هُوَ فَإِذَا هُوَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ

پس ر لوم کہ بکشا یم مر اورا و نہا ستم کہ گیت دے پس ناگاہ دے عثمان بن عفان ست

فَفَتَحَتْ لَهُ الْبَابَ وَخَبَرْتَهُ بِمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

پس کشادم در را بر اے دے و خبر دادم مر اورا ابھی تک فرمودہ بود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

فَحَمْدُ اللَّهِ وَاسْتَرْجَعَ كَر وَعَنْ أَنَسٍ أَنَّهُ قَالَ وَقَدْ بَنَى

پس گفت الحمد للہ وانا الیہ راجعون وروایت است از انس کہ قاصد را ان نبیلہ بنی

الْمُصْطَلِقَ قَدْ مَوَّاعِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا إِلَى

مصلقی آمدند ہر آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم پس گفتند بسوے

مَنْ نَدْفَعُ صَدَقَاتِنَا بَعْدَكَ قَالَ إِلَى إِيَّايَ يَكْرِي قَالَوْا إِنْ لَوْ نَجِدُ

کہے ادا کنیم ال ذکوۃ بعد از تو فرمود آنحضرت ادا کنید بسوے ابیکر گفتند پس اگر علیہ یم

أَبَا بَكْرٍ قَالَ إِلَى عُمَرَ قَالَوْا إِنْ لَوْ نَجِدُ عُمَرَ قَالَ إِلَى عُثْمَانَ

ابو بکر را کہ بود بسوے عمر گفتند پس اگر علیہ یم عمر را گفت آنحضرت بسوے عثمان

قَالُوا إِنْ لَوْ نَجِدُ عُثْمَانَ قَالَ خَيْرٌ لَكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا بَعْدَ ذَلِكَ

گفتند پس اگر علیہ یم عثمان را گفت اختیار دادم شدہ مر شما در زندگانی دنیای بعد ازین

جَمْعُ الْجَوَامِيعِ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ وَجَّهَنِي وَقَدْ بَنَى الْمُصْطَلِقَ

در روایت است از انس رضی اللہ عنہ کہ گفت انہیں متوجہ کر دینے پر اقامہ دیا کہ ان قبیلہ بنی مصطلق

إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا أَسْأَلُهُ إِنْ جِئْنَا

ہوئے آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم پس گفتند مرا کہ ہمیں اس سے کہ اگر جیائیں

فِي الْعَامِ الْمُتَقِيلَ فَلَمْ نَجِدْكَ إِلَّا إِلَى مَنْ نَدَّعَى صَدَقَاتِنَا فَقُلْتُ

در سال آئندہ ہمیں نیایم اگر ابو کے کد ام ادائیں ہمارے زکوٰۃ خود را پس گفت من

لَهُ فَقَالَ قُلْ لَهُمْ يَدْفَعُوهَا إِلَيَّ بِكَرْ فَقُلْتُ لَهُمْ فَقَالُوا

مرا آنحضرت را پس فرمود کہ بدین ایسا نہ کر کہ دفع کنند صدقات را بہی ابو کہ میری پس گفت من ایشان را پس گفتند

قُلْ لَهُ فَإِنْ لَمْ يَجِدْ أَبَا بَكْرٍ فَقُلْتُ لَهُ فَقَالَ قُلْ لَهُمْ يَدْفَعُوهَا

کہو مرا آنحضرت را پس اگر نیایم ابو کہ را نیز پس گفت من مرا آنحضرت را پس فرمود کہو مرا ایسا نہ کر کہ ادائیں ہند

إِلَى عُمَرَ فَقُلْتُ لَهُمْ فَقَالُوا أَقُلْ لَهُ فَإِنْ يَجِدْ عُمَرَ فَقُلْتُ لَهُ فَقَالَ

ہوئے عمر پس گفت انہار را پس گفتند کہو عمر را کہ اگر نیایم عمر را پس گفت من عمر را پس فرمود

قُلْ لَهُمْ يَدْفَعُوهَا إِلَى عُثْمَانَ وَمِنَ الْكُفَرِ يَوْمَ يَقْتُلُ عُثْمَانَ جَمْعُ الْجَوَامِيعِ

کہو انہار کہ ادائیں ہوں عثمان و در روز کفر و ہلاک گردانند ہمارا روزیکہ قتل کردہ شود عثمان در ان

مَنَاقِبُ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ

منائب حضرت علی بن ابی طالب رضی اللہ تعالیٰ عنہ

عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

از سعد بن ابی وقاص کہ از عشرہ مبشرہ است روایت است کہ گفت آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَلِيٍّ أَنْتَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى

علیہ وسلم مرے لئے کہ تو سے نسبت از من بجائے ہارون سے کہ نسبت از موسیٰ سے

إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ زَيْدِ بْنِ حُبَيْشٍ

کہ فرق ہیں است کہیت پیغمبر بعد از من و ہارون پیغمبر بود متفق علیہ روایت است از زید بن حبیش ہا

بسم اللہ الرحمن الرحیم
این کتاب از حضرت علی بن ابی طالب
رضی اللہ عنہ است
کتابہ در فضیلت خود

أَقَالَ قَالَ عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فَلَقِيَ الْحَبَّةَ وَبَوَّءَ الشَّمْعَةَ إِنَّهُ لَعَمْرُهُ

گفت نذر کہ گفت علی مرتضیٰ غم سوگند بخدا سے کہ بکھا فت دانہ را یعنی رو یا نیا دورا و سپیدار و فتن کہ بتجربین

النَّبِيِّ الْأَمِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أَنْ لَا يُجِيبَنِي إِلَّا مُؤْمِنًا

پیغمبر امی صلی اللہ علیہ وسلم ہوئے سن کہ دوست ندارد مرا اگر مؤمن

وَلَا يُبْغِضَنِي إِلَّا مُنَافِقًا رَأَاهُ مُسْلِمًا وَعَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ

و دشمن ندارد مرا اگر منافق پس محبت علی عا مافات ایالت رواہ سلم و روایت است از سهل بن سعد

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَوْمَ خَيْبَرَ لَا أُعْطِيَنَّ

کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود روز غزوه خیبر پرا عینہ بن ابیہم

هَذِهِ الرَّأْيَةَ غَدًا رَجُلًا يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَى يَدَيْهِ يَحِبُّ وَرَسُولُهُ

این ظلم را فردا مرد سے را کہ بکشا ید خدا تعالیٰ یعنی قلعہ خیبر را بردست و دوست میدارد آن مرد

وَيُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ فَلَمَّا أَصْبَحَ النَّاسُ غَدَاً عَلَى رَسُولِ اللَّهِ

و دوست میدارد او را خدا و رسول خدا پس چون صبح کردند مردم بنی محابہ با داور کرد بر پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَلِمَةً يَرْجُونَ أَنْ يُعْطَاهَا فَقَالَ آيَتٌ

صلی اللہ علیہ وسلم دادند در ملازمت او در حالیکہ ہوا ایشان اسیر میدادند کہ دادہ شود روایت بایشان

عَلَيْ بْنِ أَبِي طَالِبٍ فَقَالُوا هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَشْتَكِي عَيْنَيْهِ

کہاست علی بن ابی طالب پس گفتند کہ وی ای رسول اللہ شکایت میکند ہر دو چشم خود را

قَالَ فَادْسِلُوا إِلَيْهِ فَأَتَى بِهِ فَبَصَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

یعنی چشمان او بدر آندہ اند گفت آنحضرت پس بفرستید کہے را بوی الیہا و در غلہ علی بن ابی طالب

وَسَلَّمَ فِي عَيْنَيْهِ فَبَرَأَ حَتَّى كَانَ لَوْ يَكُنُّ بِهِ وَجَعٌ فَأَعْطَاهُ

و سلم در ہر دو چشم و سے پس بر شد علی تا آنکہ گویا بنود و سے و سے پس داد آنحضرت علی را

الرَّأْيَةَ فَقَالَ عَلِيُّ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَقَاتِلْهُمْ حَتَّى يَكُونُوا

روایت پس گفت علی سے رسول خدا ایک سکنیم با ایشان تا آنکہ باشند

مِثْلَنَا قَالَ أَنْفُذْ عَلَيَّ رِسْلَكَ حَتَّى تَنْزِلَ بِسَاجَتِهِمْ ثُمَّ ادْعُهُمْ

مانند ما پیغمبر سلمان شوند فرمود آنحضرت بروید بگذار بر آہستگی و زنی خود تا آنکہ فرود آئی در زمین ایشان بہتر

إِلَى الْإِسْلَامِ وَاخْبِرْهُمْ بِمَا يَجِبُ عَلَيْهِمْ مِنْ حَقِّ اللَّهِ فِيهِ

بسلامت و خبر دہ ایشان را آنچه واجب است بر ایشان از حق خدا و اسلالم

فَوَاللَّهِ لَا يَهْدِي اللَّهُ بِكَ رَجُلًا وَاحِدًا خَيْرَ لَكَ مِنْ أَنْ

پس بخدا سوگند ہر آنکہ ہدایت کند خدا اشغال بہبب تو یک مرد را بہتر است مگر آن از یکہ باشد

يَكُونَنَّ لَكَ حُمْرُ النَّعَمِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ

مزرعہ را بہتہاے سرخ و شتران سرخ کہ بعضی بعضی اموال زندہ دوست متفق علیہ دیوہ است از عمران بن

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ عَلِيًّا مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ

کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ علی از من است و من از علی

وَهُوَ لِي كُلُّ مَوْمِنٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ نَارِدٍ بْنِ أَرْقَمَ

کہ یہ است اکمال اتحاد و ملی دلی ہر مسلمان است و دوست و محب و نامست رواہ ترمذی و ناریہ است از ناریہ

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ كُنْتُ مَوْلَاةً فَمَعِيَ

کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود ہر کس کہ ہستم من مولاے او پس علی نیز

مَوْلَاةً رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ حُبْشِيِّ بْنِ

مولاے اوست روایت کرد آن را احمد و ترمذی و از حبشی بن

خُبَادَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيٌّ مِنِّي

خبادہ کہ دیدہ است آنحضرت را در جہۃ الاولیاء روایت است کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم علی از من

وَأَنَا مِنْ عَلِيٍّ وَلَا يُؤَدِّي عَنِّي إِلَّا أَنَا وَعَلِيٌّ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

و من از علی ام و او از من حق گذارد از جانب من ہیچکس مگر من یا علی رواہ الترمذی

وَمَرَوَاهُ أَحْمَدُ عَنْ أَبِي خُبَادَةَ وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ أَخِي

و روایت کرد ابن عمر را امام احمد از ابو خبادہ و از ابن عمر روایت گفت امام عمر برادر کے داد

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَصْحَابِهِمْ فَجَاءَ عَلِيٌّ تَدْمَعُ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم میان یاران خود و میان ہر دو کس عقد مودت بست پس آمد علی دھانک

عَيْنَاهُ فَقَالَ أَخِيَّتَ بَيْنَ أَصْحَابِكَ وَلَمْ تُؤَاجِخْ بَيْنِي وَبَيْنَ

آنکھ میری نہ دیر چشم او پس گفت علی برادر سے وادی میان یاران خود و برادر سے نہادی میان من و میان

أَحَدٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْتَ أَخِي

بیچ یکے پس گفت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم تو برادر منے

فَالِدُنِيَا وَالْآخِرَةَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ مَقَالَ

در دنیا و آخرت رواہ الترمذی و روایت است از انس کہ گفت

كَانَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَيْرٌ فَقَالَ اللَّهُمَّ

انس ہو نہ تو آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم پرندہ در روایتی دیگر بیان کردہ شدہ پس گفت آنحضرت

أَعِثْنِي بِأَحَبِّ خَلْقِكَ إِلَيْكَ يَا كُلُّ مَعِيَ هَذَا الطَّيْرِ فَجَاءَهُ

بیازن من دوست داشتہ شدہ ترین خلق ہو کے تو کہ بخود با من این طیر را پس آمد

عَلِيٌّ فَأَكَلَ مَعَهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَلِيٍّ مَقَالَ قَالَ قَالَ

علی آنحضرت را پس خورد آنحضرت با علی رضی رواہ الترمذی و از علی رضی مرقعہ روایت است کہ فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا أَرَأَى الْحِكْمَةَ وَعَلِيٌّ بِأَبْهَا

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم من سراے حکمت ام و علی در او

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ جَابِرٍ مَقَالَ قَالَ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و مشہور انانیتہ العلم و علی با بہاست رواہ ترمذی و روایت است از جابر کہ گفت جابر کہ خواند آنحضرت

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيًّا يَوْمَ الطَّائِفِ فَانْتَجَاهُ فَقَالَ النَّاسُ لَقَدْ

علیہ وسلم علی را در غزوہ طائف پس راز گفت باوے پس گفتند مردم ہر کہینہ

طَالَ نَجْوَاهُ مَعَ ابْنِ عَمٍّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

در از شد راز گفتن دے باہر عم خود پس گفت آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ مَا أَنْتَجَيْتُهُ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَنْتَجَاهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

وہم من رواد کفتم ام باوے از پیش خود لیکن خدا انتجائی را کہ گفتہ است باوے یعنی اگر کہ دوست مرا برادر گفتن

أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَلِيٍّ

در روایت است از ابی سعید خدری رضی اللہ عنہ کہ گفت ابو سعید کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم مرا علی را

يَا عَلِيُّ لَا يَحِلُّ لِأَحَدٍ يُحِبُّ فِي هَذَا الْمَسْجِدِ غَيْرِي وَغَيْرِكَ

اے علی رعایت مریج یکے را کہ جنب بگذرد درین مسجد جز تو و جز من

قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْمُنْذِرِ فَقُلْتُ لِضَرَّابِ بْنِ صُرْدٍ وَمَا مَعْنَى هَذَا الْحَدِيثِ

گفت علی بن منذر پس گفتم من ضرر ابن صرد را کہ چیست معنی این حدیث

قَالَ لَا يَحِلُّ لِأَحَدٍ يَسْتَطِرُّهُ جَنْبًا غَيْرِي وَغَيْرِكَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

گفت من از طلال نیت مریج یکے را کہ راہ سازد او را در حالت جنب جز من و جز تو رواہ الترمذی

وَعَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از ام عطیہ انصاریہ گفت ام عطیہ فرستاد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

وَسَلَّمَ جَيْشًا فِيهِمْ عَلِيٌّ مِنْهَا قَالَتْ فَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

شکر را کہ در ایشان علی بود گفت ام عطیہ پس شنیدم آنحضرت را صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ رَافِعٌ يَدَيْهِ يَقُولُ اللَّهُمَّ لَا تُؤْتِنِي حَتَّى

علیہ وسلم و حال آنکہ آنحضرت بردارندہ بود و دست خود را بدعا میگفت خداوند امانم را تا آنکہ

تُرِيَنِي عَلِيًّا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ مِمَّا قَالَتْ

بنامی مرا علی را و روایات دارد در محبت آنحضرت اولہ روایت کرد از ترمذی و از ام سلمہ از انوار اوج سطر

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَحِبُّ عَلِيًّا مَنْ أَفُقَ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم دوست ندارد علی را بہر کہ منافق است

وَلَا يَبْغِضُهُ مُؤْمِنٌ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْهَا قَالَتْ

و دو دشمن ندارد او را بہر کہ مؤمن است رواہ احمد و الترمذی و ہم از ام سلمہ رعایت است

رواہ الترمذی

است در روایت کہ از تو

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ سَبَّ عَلِيًّا فَقَدْ سَبَّنِي

که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسی که دشنام دهد علی را پس تحقیق دشنام داد

رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ عَلِيٍّ مَعْقَالُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

مرا از جهت آنکه لازم می آید از سب کسی که دشنام دهد او را علی را گفت علی که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

وَسَلَّمَ فِيكَ مَثَلٌ مِنْ عَيْسَى ابْنِ مَرْيَمَ الْيَهُودِيِّ حَتَّى بَهْتُوا

و سلم در تو شبیه است از عیسی بن مریم که داشتند او را یهود تا آنکه دروغ بربستند

أُمُّهُ وَأَحَبَّتَهُ النَّصَارَى حَتَّى أَنْزَلُوهُ بِالْمَنْزِلَةِ الَّتِي لَيْسَتْ

مادر او را دوست داشتند و نصاری تا آنکه فرود آوردند او را بمنزله ای که ثابت نیست که او را اند

لَهُ ثُمَّ قَالَ يَهْلِكُ فِي رَجُلَانِ مُحِبٌّ مُفْرِطٌ يَفْرِطُنِي بِمَا لَيْسَ

یا ابن الله گفتند پس گفت علی مرتضی باینکه میشود در من و از جهت من دو مردیکه دوستداران عدد رکنند

فِي وَمُبْغِضٌ تَحْمِلُهُ شَنَايُ عَلَى أَنْ يَسْهَتَنِي رَوَاهُ أَحْمَدُ

میکند مرا اینچنین که دوست دارد و دیگر دشمن که باعث میشود او را عداوت من بر آنکه بپایان میکند بر من رواه احمد

وَعَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ وَنَزِيدِ بْنِ أَنْزَلٍ قَوْمَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ

و براء بن عازب و نزیب بن انزلی روایت میکنند که آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا نَزَلَ بِغَدِيرِ خُمٍّ أَخَذَ بِيَدِي عَلِيٍّ مَعْقَالُ

صلی الله علیه وسلم چون فرود آمد در وقت رجوع از حجه اوداع بموضع که نام آن غدیر خمار است گرفت آنحضرت

أَلَسْتُ تَعْلَمُونَ أَنِّي أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ قَالُوا بَلَى قَالَ

آیا نمیدانید که من اولی و اقربم بهر مؤمن از نفسشان گفتند محاسبه میکنی فرمود

أَلَسْتُ تَعْلَمُونَ أَنِّي أَوْلَى بِكُلِّ مُؤْمِنٍ مِنْ نَفْسِهِ قَالُوا بَلَى فَقَالَ

آیا نمیدانید که من اولی و اقربم بهر مؤمن از نفس او که فرمود گفتند آری پس فرمود

اللَّهُمَّ مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلَيْهِ مَوْلَاهُ اللَّهُمَّ وَآلٍ مِنْ وَآلِهِ

خداوند را کسی که من مولای او پس علی نیز مولای اوست خداوند را کسی را که دوستدار او علی را

الترمذی

وَعَادَ مَنْ عَادَاهُ فَلَقِيَهُ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ ذَالِك فَقَالَ لَهُ هِنِيئَا يَا ابْنَ

وثنین واکسی را کہ دشمن دارم علی را پس ملاقات کرد علی را عمر بعد از آن بیگفت عمر مرا علی را گوارندہ باشی و گوار باشی

أَبِي طَالِبٍ أَصْبَحْتَ وَأَمْسَيْتَ مَوْلَى كُلِّ مُؤْمِنٍ وَمُؤْمِنَةٍ رَوَاهُ

ابی طالب بصبح کردی و شام کردی و گشتی مولای ہر مومن مرد و زن رواہ

أَحْمَدُ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

احمد و از ابن عباس روایت است کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

أَمَرَ بِسَدِّ الْأَبْوَابِ إِلَّا بَابَ عَلِيٍّ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

امر کرد بستن درہا مگر در علی مرتضیٰ رواہ الترمذی و از علی مرتضیٰ رضی مرویت

عَلِيٍّ رَوَاهُ قَالَ كَانَتْ لِي مَنَزِلَةٌ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مرگفت علی بود مرا قدرے در سبقتی و قریبے نزد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

لَمْ يَكُنْ لِأَحَدٍ مِنَ الْخَلَائِقِ آتِيَهُ بِأَعْلَى سَجَرٍ فَأَقُولُ السَّلَامُ

کہ نبود در هیچ یکہ را از خلایق مے آمد من آنحضرت را پیش از سحر پہنچتم السلام

عَلَيْكَ يَا بَنِيَّ اللَّهُ فَإِنْ تَخَنَّحَ انْصَرَفْتُ إِلَى أَهْلِي وَالْأَذَلَّتْ

علیک یا بنی اللہ پس اگر تنہا میگرد آنحضرت باز میگشتم بسوی اہل خود و اگر تنہا نمی گردید بسوی مردم آنحضرت

عَلَيْهِ رَوَاهُ النَّسَائِيُّ وَعَنْهُ قَالَ كُنْتُ شَاكِيًا فَمَرَّ بِي

رواہ نسائی و ہم از علی رضی روایت است گفت بودم من بیمار پس گذشت

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أَقُولُ اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ

بن پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم من میلفتم بجهت شدت مرض خداوند اگر بہت

أَجَلِي قَدْ حَضَرَ فَأَيِّرْ حَنِيٍّ وَإِنْ كَانَ مُتَأَخِّرًا فَأَيِّرْ فَعَنِي

اجل من کہ بمحقق حاضر شدہ پس مایارم دہ مرا اگر بہت اجل من نہ ہزار رسیدہ پس مایارم دہ مرا

وَإِنْ كَانَ بَلَاءٌ فَصَيِّرْ فِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وہاں کہ ہوا اگر بہت این بیداری آزمائش من پس مایارم دہ مرا پس گفت آنحضرت صلی اللہ علیہ

وہاں کہ ہوا اگر بہت

وَسَلَّمَ كَيْفَ قُلْتَ فَأَعَادَ عَلَيْهِ مَا قَالَ فَضَرَبَهُ بِرِجْلِهِ وَقَالَ

وَسَلَّمَ كَيْفَ كُنْتَ وَبَارَكَ لَكَ سُبْحَانَكَ عَلَى بَرِّكَتِكَ وَبَارَكَ لَكَ عَلَى بَرِّكَتِكَ وَبَارَكَ لَكَ عَلَى بَرِّكَتِكَ

اللَّهُمَّ عَافِهِ أَوْ أَشْفِهِ شَكَ الرَّاوي قَالَ فَمَا اشْتَكَيْتُ وَجَمِي

تار سرد اور ایک از پائے مبارک سے دگفت آنحضرت خداوند اعانت بخش اور ایستاده اور افکند کرد و ای

بَعْدُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ مَقَالَ كُنْتُ قَاعِدًا عِنْدَ

بعد از آن رواہ الترمذی و از انس روایت است گفت آنحضرت در دم من نشسته نزد

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَغَشِيَهُ الْوَحْيُ فَلَمَّا سَرَيْتُ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم پس پوشید آنحضرت مرا وحی پس چون عافیت یافته شد

عَنْهُ قَالَ لِي يَا أَنَسُ أَتَدْرِي مَا جَاءَ بِهِ جِبْرِيلُ مِنْ عِنْدِ

از آن فرمود مرا ای انس آیا میدانی که چه چیز آورد جبرئیل از

صَاحِبِ الْعَرْشِ قُلْتُ بَارِي وَأُرِي مَا جَاءَكَ بِهِ جِبْرِيلُ مِنْ عِنْدِ

صاحب عرش که حق تعالی است گفتم خدا سے تو را و پدر و من چه چیز آورد نزد تو جبرئیل از نزد

صَاحِبِ الْعَرْشِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي أَنْ أُنْزِلَ فَاطِمَةُ مِنْ عَلِيٍّ خَطَا كَر

صاحب عرش فرمود آنحضرت بدین نیکه خدا تعالی امر کرده است مرا که تزویج کرده و فاطمه را از علی بی

مَنَاقِبُ هُوَ الْأَمْرُ بَعَثَ بِهِ

مناقب است آنحضرت بهر کار

عَنْ عَلِيٍّ مَقَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت است از علی مرقی آن گفتم فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

رَحِمَ اللَّهُ أَبَا بَكْرٍ نَزَّوَجَنِي ابْنَتَهُ وَحَمَلَنِي إِلَى دَارِ الْهِجْرَةِ

رحمت کند خدا تعالی ابو بکر را که مرا از خود برداشت و مرا کرد و مرا بآبادی و مرا

وَصَحَبَنِي فِي الْغَابِرِ وَأَعْتَقَ بَدَلًا مِنْ مَالِهِ رَحِمَ اللَّهُ عَمْرَ

و صحبت داشت مرا در غار و آزاد کرد بمال مرا و مرا از مال خود رحمت کند خدا تعالی عمر را

الروایة

درین دو کلمه گفت علی پس با قرآن مبارک بود

با علی حاج کرده و نام و نام

يَقُولُ الْحَقُّ وَإِنْ كَانَ مَرَّاتٍ كَهُ الْحَقُّ وَمَالَهُ مِنْ صَدِيقٍ رَجَوَ
 میگوید حق را که تلخ باشد گزاشته است عمر احق کردن و حال آنکه نیت مراد را هیچ دوستی رحمت کند

اللَّهُ عُمَانُ تَسْتَحْيِي مِنْهُ الْمَلَائِكَةُ رَجَوَانَهُ عَلِيًّا اللَّهُمَّ
 خداست خدای عثمان را شرم میبرد نماز و سب فرشتگان رحمت کند خداست خدای علی را خدای او خدا

أَدِيرَ الْحَقَّ مَعَهُ حَيْثُ دَارَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ
 بگردان حق را با علی جانشین بگرد و علی روایت کرد آن را ترمذی و روایت است از انس

قَالَ لَا يَجْتَمِعُ حُبُّ هَؤُلَاءِ إِلَّا بِرَبِّهِ إِلَّا فِي قَلْبِ
 که گفت آنحضرت جمع نشود محبت این چهار مگر در دل

مُؤْمِنٍ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ وَعَلِيٌّ
 سلمان این چهار ابوبکر و عمر و عثمان و علی اند

مَنَاقِبُ أَبِي مُحَمَّدٍ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ
 مناقب ابی محمد طلحه بن عبید الله

عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ رَوَاهُ قَالَ رَأَيْتُ يَدَ طَلْحَةَ شَدَّادَةً
 روایت است از قیس بن ابی حازم گفت دیدم دست طلحه را شل بجفت آن که

بِهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ أُحُدٍ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ
 بکار داشت به آن پیغمبر صلی الله علیه وسلم روز احد رواه البخاری

وَعَنْ الثُّرَيْيَمِيِّ قَالَ كَانَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 و از زبیر بن عوف روایت کرد گفت بود بر آنحضرت صلی الله علیه وسلم

يَوْمَ أُحُدٍ ذِرَاعَانِ فَتَهَضَّ إِلَى الصَّخْرَةِ فَلَمْ يَسْتَطِعْ فَقَعَدَ
 روز عروه احد دو ذراع و ایستاد بجفت غایت جماعت که بود پس بنهات آنحضرت بر سر سنگ

طَلْحَةَ تَحْتَهُ حَتَّى اسْتَوَى عَلَى الصَّخْرَةِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ
 طلحه زیر آنحضرت با خود آن جماعت را داشت تا آنکه از آن حضرت بر سنگ گفت پر شنیدیم

آنحضرت را ۱۳ بار شهادت بر سر شهادت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَوْجَبَ طَلْحَةُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

صلی اللہ علیہ وسلم کہ میگفت واجب گردانید طلحہ پر اسے خود پشت را رواہ ترمذی

وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ نَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وا از جابر روايت است کہ گفت نظر کرد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

إِلَى طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى رَجُلٍ

بوسے طلحہ بن عبید اللہ گفت آنحضرت کہ یکہ دوست مانو کہ نظر کند بوسے مردے

يَمْشِي عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ وَقَدْ قَضَى نَجْمَهُ فَلْيَنْظُرْ إِلَى هَذَا

کہ میر و بر زمین و حال آنکہ تحقیق مردہ است پس باید کہ نظر کند بوسے طلحہ

وَفِي رِوَايَةٍ مِنْ سَرَّاهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى شَهِيدٍ يَمْشِي عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ

و در روایتی آنکہ کسی کہ نشا و میگرداند او را کہ نظر کند بوسے شہید کہ میر و بر روی زمین

فَلْيَنْظُرْ إِلَى طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

پس باید کہ نظر کند بوسے طلحہ بن عبید اللہ روايت کرد آن را ترمذی و از

عَلِيٍّ قَالَ سَمِعْتُ أَذُنِي مِنْ فِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

علی مرتضیٰ روايت است کہ گفت شنید گوش من از زبان آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ يَقُولُ طَلْحَةُ وَالزُّبَيْرُ جَارَايَ فِي الْجَنَّةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

و سلم کہ میگفت طلحہ و زبیر دو ہمسایہ من است در بہشت رواہ ترمذی

مَنَاقِبُ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

منقبہاے زبیر بن عوام رضی اللہ عنہ

عَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

گفت جابر رضی اللہ عنہ کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

مَنْ يَأْتِينِي بِخَبَرِ الْقَوْمِ يَوْمَ الْأَحْزَابِ قَالَ الزُّبَيْرُ أَنَا فَقَالَ

ا روز غزوہ کہ اخبار مردم را خبر قوم کہ قریش یا یهودی و نذر دینی منعقد کہ جمع شدہ بیکانہ بودند

الترمذی مناقب ابی اسحق سعد بن ابی

ترمذی نقیب ابی اسحق سعد بن ابی وقاص و اسم ابی وقاص مالک بن

دھیب عن علی بن علی ما سمعت النبی صلی اللہ

علیه وسلم یجمع ابویہ لأحد إلا لسعد بن مالک فلانی

سمعتہ یقول یوم أحد یأسعد ارم فذاک آونی و ارمی

متفق علیہ وعن سعد بن ابی وقاص قال انی لا اول

الرب رمی یسأل فی سبیل اللہ متفق علیہ وعن

سعد بن ابی وقاص ان رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم

قال یومئذ یعنی یوم أحد اللهم اشد دمرمیتہ واجب

دعوتہ رواہ فی شرح السنہ وعنہ ان رسول اللہ

صلی اللہ علیہ وسلم قال اللهم استجب لسعد اذا

دعا

اللہ علیہ وسلم فرمود دعا کرد خداوند قبول و پذیرا کن مر سعد را وقتیکہ

اسعد بن ابی وقاص است

در حدیث دیگر

محدث
محدث
محدث

دَعَاكَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ قَالَ
 دَعَاكَ تَرَاهُ تَرَاهُ تَرَاهُ دَعَاكَ تَرَاهُ تَرَاهُ دَعَاكَ تَرَاهُ تَرَاهُ
 سَمِعْتُ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ يَقُولُ إِنِّي لَأَوَّلُ رَجُلٍ مِنَ الْعَرَبِ
 شَدِيدُ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَأَى كَمَا سَمِعْتُ بَدْرَ بَنِي مُخْتَلِفِينَ مَرَدَّ امْرَأَةٍ
 مَرَحَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَرَأَيْتُنَا نَغْزُو مَعَ رَسُولِ اللَّهِ
 كَتِيرَ الْأَذَى وَرَأَى خَدَّاهُ مِثْلَ خَدَّيْهِ وَرَأَى كَمَا سَمِعْتُ بَدْرَ بَنِي مُخْتَلِفِينَ مَرَدَّ امْرَأَةٍ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا لَنَا طَعَامٌ إِلَّا الْحِمْلَةُ وَوَسَّقِ
 دَرَجَتُهُ الْأَخْفِزُ عَلَى الْأَخْفِزِ وَوَسَّقِ دَرَجَتُهُ الْأَخْفِزُ عَلَى الْأَخْفِزِ
 السُّمُّ وَإِنْ كَانَ أَحَدُنَا لَيَضَعُ كَمَا تَضَعُ الشَّاةُ مَا لَهُ خِلَاطُ
 سَمَكَةٍ وَخِشْمَةٍ وَخِشْمَةٍ وَخِشْمَةٍ وَخِشْمَةٍ وَخِشْمَةٍ وَخِشْمَةٍ وَخِشْمَةٍ وَخِشْمَةٍ
 ثُمَّ أَصْبَحْتُ بَنُو أَسَدٍ يُعْزِرُونِي عَلَى الْإِسْلَامِ لَقَدْ حَبَبْتُ
 وَأَمِيرُ شَيْخٍ حَبِيبٍ حَبِيبٍ حَبِيبٍ حَبِيبٍ حَبِيبٍ حَبِيبٍ حَبِيبٍ حَبِيبٍ حَبِيبٍ حَبِيبٍ
 إِذَا أَوْضَلَّ عَمَلِي وَكَانُوا أَوْشَوَا بِهِ إِلَى عَمْرٍو قَالُوا الْإِيْحَسِينُ
 وَرَأَى كَمَا سَمِعْتُ بَدْرَ بَنِي مُخْتَلِفِينَ مَرَدَّ امْرَأَةٍ
 يُصَلِّي مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ مَنَاقِبُ سَعِيدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو
 وَرَأَى كَمَا سَمِعْتُ بَدْرَ بَنِي مُخْتَلِفِينَ مَرَدَّ امْرَأَةٍ
 بَنُ نُفَيْلٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ مِنْهُ أَنَّهُ
 بَنُ نُفَيْلٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ مِنْهُ أَنَّهُ
 قَالَ أَشْهَدُ عَلَى الشَّعْبَةِ أَنَّهُمْ فِي الْجَنَّةِ وَلَوْ شَهِدْتُ
 كَرِهْتُ كَرِهْتُ كَرِهْتُ كَرِهْتُ كَرِهْتُ كَرِهْتُ كَرِهْتُ كَرِهْتُ كَرِهْتُ كَرِهْتُ كَرِهْتُ
 عَلَى الْعَاشِرِ لَمْ أَتَمِّ قِيلَ وَكَيْفَ ذَاكَ قَالَ لَنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ
 بَدْرُ بَنِي مُخْتَلِفِينَ مَرَدَّ امْرَأَةٍ

محدث
محدث
محدث

محدث
محدث
محدث

محدث
محدث
محدث

محدث
محدث
محدث

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحِجَاءٍ فَقَالَ أَثْبُتْ حِرَاءَ فَإِنَّهُ لَيْسَ

صلى الله عليه وسلم برکوه حرا پس گفت آنحضرت وقتیکه جنید کوه ساکن باشد ای کوه حرا زیرا که

عَلَيْكَ إِلَّا نَبِيٌّ أَوْ صِدِّيقٌ أَوْ شَهِيدٌ قِيلَ وَمَنْ هُمْ قَالَ

بر تو که نبی یا صدیق یا شهید گفته شد و گیت و کدام کسان بودند بر کوه و چه نام دارند گفت

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ

پیغمبر که آنحضرت صلى الله عليه وسلم و ابو بکر و عمر و عثمان

وَعَلِيٌّ وَطَلْحَةُ وَالتَّرْبِيزُ وَسَعْدُ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ

و علی و طلحه و تربیز و سعد و عبد الرحمن بن عوف

قِيلَ فَمَنْ عَاشِرُ قَالَ أَنَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مَنَاقِبُ

گفته شد دهم سیده شد پس کدام کس بود و دهم شان گفت من بودم و دهم شان رواه ترمذی و مناقب

أَنِّي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَامِرٍ بْنِ الْجَرَّاحِ رَضِيَ عَنْ

ای عبیده بن عامر بن جرّاح رضی عن

أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِكُلِّ

انس رضی عن آنس گفت فرمود آنحضرت صلى الله عليه وسلم برای هر

أُمَّةٍ أَمِينٌ وَأَمِينُ هَذِهِ الْأُمَّةِ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجَرَّاحِ

امت را امانت دار است که در حق خدا و خلق خاسته کند و امین این امت ابو عبیده بن جرّاح

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ رَوَاهُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

متفق علیه روایت است از ابو هریره رضی عن گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِعَمَ الرَّجُلِ أَبُو بَكْرٍ نِعَمَ الرَّجُلِ عُمَرُ

صلى الله عليه وسلم چه خوش مردیست ابو بکر و خوب مردیست عمر

نِعَمَ الرَّجُلِ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجَرَّاحِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

چه خوب مرد است ابو عبیده بن جرّاح روایت کرده است ترمذی

وَرَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ مَنَاقِبُ أَبِي الْفَضْلِ

در روایت کرد ابن ماجه از سعید بن زید منقبتی است به ابی الفضل

عَمَّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ الْعَبَّاسُ

عم بنی صلی الله علیه وسلم و آن عباس

ابْنُ عَبْدِ الْمَطْلِبِ عَنْ عَبْدِ الْمَطْلِبِ بْنِ رَبِيعَةَ

بن عبد المطلب است روایت است از عبد المطلب پسر ربیع

أَنَّ الْعَبَّاسَ مِنْهُ دَخَلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بن عباس در آن وقت که حضرت علی را فرستاد که عباس در آن حضرت صلی الله علیه وسلم

مُغْضِبًا وَأَنَا عِنْدَهُ فَقَالَ مَا أَغْضَبَكَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

دعا می نمودم که مرا از آن حضرت ببرد و من در آن وقت که حضرت خطاب به عباس کرده بودم چیزی را غضبیده بودم و آن وقت

مَالَنَا وَلَقُرَيْشٌ إِذَا تَلَّوْا آيَتَهُمْ تَلَّوْا بِوَجْهِ مُبَشِّرٍ لَا

چون حال است از او قریش را و وقتی که تلاوت کنند قریش میان خود ملاقات کنند بر وی سلام می ترسانند

وَأِذَا الْقَوْنَا لِقَاؤَنَا بَغَيْرِ ذَلِكَ فَغَضِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و چون پیش از این بار که بنی اطمینان ملاقات میکنند با بغیر آن صفت پس در غضب است غیر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى احْمَرَّتْ وَجْهُهُ ثُمَّ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ

علیه وسلم تا آنکه سرخ گشت رو آن حضرت پیر گفت آن حضرت بخدا سوگند

لَا يَدْخُلُ قَلْبَ رَجُلٍ إِلَّا بِإِيمَانٍ حَتَّى يُحِبَّكُمْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ ثُمَّ

در نیاید دل هیچ مردی ایمان تا آنکه دوست دارد شما را برای محبت خدا و خدا را و محبت رسول

قَالَ أَيُّهَا النَّاسُ مِنْ أَذَى عَمِّي فَقَدْ أَذَانِي فَأَتَمَّ عَمَّ الرَّجُلِ

پس از آنکه از آن حضرت آگاه باشید ای مردم که اگر آنکه علم دار پس تحقیق آنکه من از اذنیت عمر مردم

صَنَوْا بِهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ

مجلس پدید آورد رواد الترمذی و از ابن عباس روایت گفت سرود

كَانَ جَعْفَرُ يُحِبُّ الْمَسَاكِينَ وَيَتَجَلَّسُ إِلَيْهِمْ وَيُحَدِّثُهُمْ

بو جعفر بن ابی طالب دوست میداشت مسکینان را می نشست و بیل تیکر و ایشان و سخن میکردند

وَيُحَدِّثُونَهُ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ایشان و او را پس بو جعفر خدا صلی الله علیه وسلم

يُكْنِيهِ بِأَبِي الْمَسَاكِينِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ قَالَ

کینت میکرد جعفر را ابو المسکین یعنی پدر مسکین و بی ایشان و غیر کثرت ایشان رواه ترمذی و هم از وی روایت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُ جَعْفَرًا

که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم دیدم جعفر را

يَطِيرُ فِي الْجَنَّةِ مَعَ الْمَلَائِكَةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

که می پروید در بهشت با فرشتگان رواه ترمذی و روایت است

الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

از براء بن عازب روایت که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود

لَجَعْفَرِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَشْهَتْ خَلْقِي وَخُلِقْتُ فِي الْحَدِيثِ

بر جعفر بن ابی طالب را که مشاهد شد و ظاهر بود از پیش من روایت مرا و در حدیث

قِصَّةُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مَنَاقِبُ أَبِي مُحَمَّدٍ

قصه روایت رواه ترمذی مناقب ابی محمد

الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ الْحُسَيْنِ

حسن بن علی بن ابی طالب حسین

أَبْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ مَرْثَدٍ

بن علی بن ابی طالب روایت از اسامه بن مرثد

قَالَ طَرَفُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ لَيْلَةٍ

مرویت که گفت طرف انبیا صلی الله علیه وسلم را در یک شب

فِي بَعْضِ الْحَاجَةِ فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ

از حجت بعضی ماضی که داشتیم پس بیرون آمد آنحضرت صلی الله علیه وسلم و حال آنکه

مُشْتَمِلٌ عَلَى شَيْءٍ لَا أَدْرِي مَا هُوَ فَلَمَّا أَفْرَغْتُ مِنْ حَاجَتِي

دی تو را گیرنده است بچیزیه در منی بایم من که چه چیز است آن چیز پس چون برداشتم من حاجت

قُلْتُ مَا هَذَا الَّذِي أَنْتَ مُشْتَمِلٌ عَلَيْهِ فَكَشَفَهُ فَإِذَا الْحَسَنُ

گفتم حجت این چیز که تو در گیرنده است مرا از این بگشا دو برهنه کرد آنرا پس ناگاه حسن

وَالْحُسَيْنَ عَلَى وِرْكَيْهِ فَقَالَ هَذَانِ ابْنَايَ وَابْنَا ابْنَتِي

وحسین بر سر دو بالاسی را بنهای او دید پس گفت آنحضرت این سر دو پسران من اند و پسران دختر

اللَّهُمَّ إِنِّي أَجِبُهُمَا فَأَجِبَهُمَا وَاجِبٌ مِنْ مُحِبِّهِمَا رَوَاهُ

خداوند اید پرست من و تو می دارم این سر دو را پس دوست دار تو این سر دو را دوست دار کسی را

الترمذي وَعَنْ سَلَمَةَ قَالَتْ دَخَلْتُ عَلَى أُمِّ سَلَمَةَ

رواه ترمذی و انس سلمه زوج ابی ابراهیم روایت است گفت سلمی و مادر ام برام سلمه

وَمِی تَبْكِي فَقُلْتُ مَا يَبْكِيكَ قَالَتْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و حال آنکه من میگری پس میگفتم چه میگری که بد تو بچیز سب می گوی گفت ام سلمه دیدم رسول خدا صلی الله علیه وسلم

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَغْنِي فِي الْمَنَامِ وَعَلَى رَأْسِهِ وَلِحْيَتِهِ التُّرَابُ

علیه وسلم یعنی در خواب و حال آنکه بر سر و ریش مبارک و سیمه خاک است

فَقُلْتُ مَا لَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ شَهِدْتُ قَتْلَ الْحُسَيْنِ

پس گفتم چه شده است ترا ای رسول خدا خاک آلوده شده گفتم حاضر شدم مقتل حسین را

إِنْفَارَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ

آنکه روایت ترمذی و از انس روایت است که گفت پرسیده شد آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ أَهْلِ بَيْتِكَ أَحَبُّ إِلَيْكَ

صلی الله علیه وسلم کدام یکی از اهل بیت تو محبوبتر است بر من تو

دور

کسی و مسلمین و اهل بیت

قَالَ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ وَكَانَ يَقُولُ لِفَاطِمَةَ ادْعِي لِي

فرمود امام حسن و حسین و دودا آنحضرت که میگفت مر فاطمه را بخوان و بطلب

ابْنِي فَيَشْمُهُمَا وَيَضُمُّهُمَا إِلَيْهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

برای من برود پس مرا پس می بویید هر دو را و چنانید بخود هر دو را آنحضرت رواه ترمذی و دروایت

بُرَيْدَةَ نَقَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخَاطِبُنَا

از بیدار رها گفت بریده که بود آنحضرت صلی الله علیه و سلم که خطبه میخواند

إِذَا جَاءَ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ وَعَلَيْهِمَا قَمِيصَانِ أَحْمَرَانِ

مارا نگاه آمدن حسن و حسین و بود برایشان پیرمین سرخ

وَيَمْشِيَانِ وَيَعَثُرَانِ فَانْزَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در راه می رفتند هر دو و می لغزیدند هر دو و می افتادند و در زمین چنانکه روش طفل می افتد پس فرود آمد آنحضرت

مِنَ الْمَنَابِرِ فَحَمَلَهُمَا وَوَضَعَهُمَا بَيْنَ يَدَيْهِ ثُمَّ قَالَ صَدَقَ

از منبر پس برداشت آنحضرت هر دو را و نهاد هر دو را در پیش خود و نیز گفت آنحضرت راست گفتند

اللَّهُ إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ نَّظَرْتُ إِلَى هَذَيْنِ

خدا تعالی ایست اموال شما و اولاد شما مگر فتنه و محل آزمائش نگاه کردم بر این

الصَّبِيَّيْنِ يَمْشِيَانِ وَيَعَثُرَانِ فَلَمْ أَصْبِرْ حَتَّى قَطَعْتُ

هر دو خود که راه می روند و می لغزیدند پس صبر نتوانستم کرد تا آنکه بریدم

حَدِيثِي وَرَفَعْتُهُمَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ

سخن خود را که درین دو صبیعت می کردم و برداشتم ایشان را از جیت تا تیرفت که در قلب شریف بود

وَعَنْ يَعْلَى بْنِ مَرْثُةٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و از یعلی بن مرثه روایت گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَسَنٌ مِنِّي وَأَنَا مِنْ حُسَيْنٍ أَحَبَّ اللَّهُ

علیه و سلم حسین از من است و من از حسین دوست دارد و خدا بیجا

جلد ثانی

روایت ترمذی و ابوداود

مَنْ أَحَبَّ حَسِينَ سَبَطَ مِنَ الْأَسْبَاطِ رَوَاهُ
 كسے را کہ دوست میدارد حسین را حسین سبط است از اسباط رواد
 التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 ترمذی و روایت است از ابوسعید خدری که گفت و سرود آنحضرت صلی الله
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ سَيِّدَا شُبَّانِ أَهْلِ
 علیه وسلم حسن و حسین متر و بهتر جوانان اهل
 الْجَنَّةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ الْبَرَاءِ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ
 پشت اند جان آنکه بنی سی و اچیل سید و باشند باده ترمذی و برآست از برادرین عاز گفت بر این
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَالْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَى عَاتِقِهِ يَقُولُ
 صلی الله علیه وسلم و حال آنکه حسن بن علی بر دوشش اوست در حالیکه میگوید
 اللَّهُمَّ إِنِّي أَحِبُّهُ فَاجِبْهُ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
 آنحضرت خداوند بزرگتر من کت میدارم او را پس کت و دار تو او را متفق علیه روایت است از ابی هریرة
 قَالَ خَرَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي
 رفعا گفت ای سریره بیرون آدم همراه آنحضرت صلی الله علیه وسلم در
 طَائِفَةٍ مِنَ النَّهَارِ حَتَّى أَتَى خَبَاءَ فَاطِمَةَ فَقَالَ أَتَمَّلُكُمْ
 پاره از روز تا آنکه آمد آنحضرت خانه فاطمه را پس گفت آنحضرت آیا آنجا که دوست کرد سرود
 أَتَمَّلُكُمْ يَعْنِي حَسَنًا فَلَمْ يَلْبَثْ أَنْ جَاءَ يَسْعَى حَتَّى
 میخاند آنحضرت بلکه امام حسن را پس دنگ نکرد آنحضرت تا آنکه آمد و در رسید در حالیکه
 اعْتَنَقَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا صَاحِبَةً فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 دست در گردن آنکه اندر یکدیگر میخیزد آنحضرت و امام حسن را پس گفت آنحضرت صلی الله
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَحِبُّهُ فَاجِبْهُ وَأَحِبَّ مِنْ يُحِبُّهُ
 علیه وسلم خداوند بزرگتر من دوست میدارم او را پس دوست بدار او را و دوست دار کسی را که دوست دارد او را

سید کبریا بن ابی طالب
 مافوق است از اسباط رواد
 که میخیزد یکدیگر را خوار است
 و ملاقات آن شیخ و بقیه دین
 و این تزیینات از لکلمات است
 و تمام آنحضرت را

سید کبریا بن ابی طالب

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ

متفق علیہ و از ابی بکر صحابی رضی اللہ عنہ روایت گفت دیدم آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمُنْبِرِ وَالْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ إِلَى

صلی اللہ علیہ وسلم را بر منبر حسن بن علی در

جَنْبِهِ وَهُوَ يَقْبَلُ عَلَى النَّاسِ مَرَّةً وَعَلَيْهِ أُخْرَى وَيَقُولُ

پهلوی آنحضرت بود و حال آنکه آنحضرت رو نمی آورد و مردم یک بار و حسن بن علی بار دیگر می گفت

إِنَّ ابْنِي هَذَا سَيِّدٌ وَلَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُصَلِّحَ بِهِ بَيْنَ فِئَتَيْنِ

آنحضرت بعد از پسر من سید است یعنی فائق است بر قوم خود و امید است که خدا صلح دهد بوسیله میان دو فئ

عَظِيمَتَيْنِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ

بزرگ از مسلمانان رواه البخاری و روایت است از انس رضی

قَالَ لَوْ يَكُنْ أَحَدُ أَشْبَهَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

گفت انس نبوی هیچ یکی مانند آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

مِنَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ وَقَالَ فِي الْحُسَيْنِ ابْنُ زَكَانَ أَشْبَهُهُمْ

از حسن بن علی و گفت انس رضی اللہ عنہ در امام حسین نیز بود مثلاً بهترین مردم

بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ

پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم رواه البخاری و از

عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي نُعْمٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍَا

عبد الرحمن بن عمر بن نفیع بن ابی نعمان را می شنیدم که از حضرت عبد اللہ بن عمر را روایت

وَسَأَلَهُ رَجُلٌ عَنِ الْمُجْرِمِ قَالَ شُعْبَةُ أَحْبَبُهُ يَقْتُلُ الذُّبَابَ

و حال آنکه سوال کرده بود او را یعنی از اهل عراق از علم خود که می گفت کس را بیش از من دوست دارم که بکشد

قَالَ أَهْلُ الْعِرَاقِ يَسْأَلُونَنِي عَنِ الذُّبَابِ وَقَدْ قَتَلُوا بَنَ

جزا می پرسند از من بابت ذبابة و می پرسند از من بابت ذبابة و می پرسند از من بابت ذبابة

بَدَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ

وَنَحْنُ رِجَالٌ خَلَعْنَا عَلَى اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحَالُ أَتْلَهُ كَفَتْ أَنْ تُخْفَرَتْ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُمَا رِيحَانِي مِنَ الدُّنْيَا وَهُوَ الْفَخَارِيُّ

صلى الله عليه وسلم حسن وجمیل سرور بچان من انداز دنیا رواد البخاری

وَعَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ الْحَسَنُ أَشْبَهُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَرَوَايَتُ اسْتِ اِزْ عَلِيٍّ مَرْفُوعِي كَفَتْ امِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٍّ حَسَنُ اِتْنَدَا اسْتِ بَعِيْغِي خَدَا اِصْلِي اِشْدَعِي

وَسَلَّمَ مَا بَيْنَ الصَّدْرِ إِلَى الرَّأْسِ الْحَسَنُ أَشْبَهُ النَّبِيِّ

وَسَلَّمَ دَجِيْرِي لِيْ مِيلَانِ سِيْنَةِ اَسْمَرْتِ حَسَنِيْنِ مَثَابِرَتِ اِخْفَرْتِ رَا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا كَانَ أَهْلًا مِنْ ذَلِكَ رَوَاهُ

صلى الله عليه وسلم دَجِيْرِي كِيْهْتِ اِيْلَانِ تَزَارِ سِيْنَةِ كُوْبَا سِرْ وَكُوْبَا اِزْ اِزْ اِزْ اِزْ اِزْ اِزْ اِزْ اِزْ اِزْ اِزْ a

الْتِمِيزِي وَعَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ لِأُمِّ

الرِّمْدِي وَازْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ رَوَايَتِ اسْتِ كَفَتْ كَفْتَمُ مَرَادِ اِزْ خُودِرَا

دَعَيْتُنِي إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَصَلَّى مَعَهُ

بِكْدَارِ اِزْ اِزْ اِزْ اِزْ اِزْ اِزْ اِزْ اِزْ اِزْ اِزْ a كِيْهْتِ اِيْلَانِ تَزَارِ سِيْنَةِ كُوْبَا سِرْ وَكُوْبَا اِزْ a

الْمَغْرِبَ وَأَسْأَلُهُ أَنْ يَسْتَغْفِرَ لِيْ وَلَكَ فَاتَيْتُ النَّبِيَّ

شَامِ اِزْ اِزْ اِزْ a كِيْهْتِ اِيْلَانِ تَزَارِ سِيْنَةِ كُوْبَا سِرْ وَكُوْبَا اِزْ a

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّيْتُ مَعَهُ الْمَغْرِبَ فَصَلَّى حَتَّى

صلى الله عليه وسلم اِزْ اِزْ a كِيْهْتِ اِيْلَانِ تَزَارِ سِيْنَةِ كُوْبَا سِرْ وَكُوْبَا اِزْ a

صَلَّى الْعِشَاءَ ثُمَّ انْقَضَ فَتَبِعْتُهُ فَمَعَ صَوْتِي فَقَالَ مَنْ

كِيْهْتِ اِيْلَانِ تَزَارِ سِيْنَةِ كُوْبَا سِرْ وَكُوْبَا اِزْ a

هَذَا حُذَيْفَةُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ مَا حَابَكَ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ

اِيْنِ حُذَيْفَةَ اسْتِ كَفْتَمُ اِزْ اِزْ a كِيْهْتِ اِيْلَانِ تَزَارِ سِيْنَةِ كُوْبَا سِرْ وَكُوْبَا اِزْ a

بعد نماز عشاء

این شبها بخفتن را پس از نماز عشاء فرمودند

وَلَا مَيْكَ أَنَّ هَذَا مَلَكٌ لَمْ يَنْزِلِ الْأَرْضَ قَطُّ قَبْلَ هَذِهِ

و مراد از ترابریست این فرشته است که فرود نیامده است بر زمین هرگز پیش ازین

الْبَيْلَةِ اسْتَأْذَنَ رَبَّهُ أَنْ يُسَلَّمَ عَلَيَّ وَيُبَشِّرَنِي بِأَنَّ

شب و توروے خواست برود و کار خود را بگوید و سلام کند بر من و خوش خبری دهد مرا باینکه

فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَأَنَّ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ

فاطمه زهرا و سیده و سرور زنان اهل بهشت اند و باینکه حسن و حسین

سَيِّدَا أَشْجَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

بهترین و بهتر جوایان اهل بهشت اند رواه الترمذی و از

ابْنِ عَبَّاسٍ مَقَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

ابن عباس رضی اللہ عنہما گفت بود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ حَامِلُ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَى عَاتِقِهِ فَقَالَ رَجُلٌ

و سلم بر او انداختن حسن بن علی رضی اللہ عنہما بر دوش خود پس گفت مردی

نِعْمَ الْمُرَكَّبُ رَكِبْتَ بِأَفْلاَمٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ

نیکی مرکب است که سوار شدی بر او ای کوه که پس فرمود آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنِعْمَ التَّرَاكِبُ هُوَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

علیه و سلم و نیکی تارکب است و مرکب خود نکوست و مرکب هم نیکی است رواه الترمذی و از

عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ مَقَالَ قَالَ صَلَّى أَبُو بَكْرٍ فِي الْعَصْرِ ثُمَّ خَرَجَ

عقبه بن حارث روایت است گفت نماز کرد ابو بکر نماز عصر را پس بیرون آمد

يَمْشِي وَمَعَهُ عَلِيٌّ فَرَأَى الْحَسَنَ يَلْعَبُ مَعَ الصَّبْيَانِ

ابو بکر در حالیکه راه میرفت و با او علی بود پس دید ابو بکر الحسن را که بازی میکند با کودکان

فَحَمَلَهُ عَلَى عَاتِقِهِ وَقَالَ يَا بَنِي شَيْبَةَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ

پس برداشت ابو بکر حسن را بر دوشش گفت ای بکر لطیف طبعت سوگند میخورم به پدر خود حسن که اندک

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ شَيْئًا بَعَلِي وَعَلِيٌّ يَضَعُكَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

علیہ وسلم نیست مانند بعلی و علی خذہ میگرد رواد البخاری

وَعَنْ أَنَسٍ مَقَالَ أَنِّي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ نَرِيَاذٍ بِرَأْسِ

و از انس روایت گفت الس رفا آورده شد نزد عبید اللہ بن نریاذ کہ قال الام حین بود

الْحُسَيْنِ فَعَمَلٌ فِي طَسَبٍ فَعَمَلٌ يَنْكُتُ وَقَالَ فِي حُسْنِهِ

حسین را پس گردانید شد منزه و طسبت برکت آن شقی کہ می کاو و کجی بے سر مبارک را وقت دین

شَيْئًا قَالَ أَنَسٌ فَقُلْتُ وَاللَّهِ أَنَّهُ كَانَ أَشْبَهُهُمُ بِرَسُولِ اللَّهِ

چیزی یعنی گفت بطریق انکار گفت انس پس گفتم من خدا سوگند بستی و می بود مشابہترین مردم رسول خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ خَضِرًا بَابًا أَلْوَسَمَةَ رَوَاهُ

صلی اللہ علیہ وسلم و بود سر مبارک و کے رنگ کرده شدہ بوسمکہ نام گیاه است رواد

الْبُخَارِيُّ وَفِي رِوَايَةِ التِّرْمِذِيِّ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ ابْنِ نَرِيَاذٍ

بخاری و در روایت ترمذی آمد است کہ گفتم انس بودم من نزد ابن نریاذ

فَحَمَى بِرَأْسِ الْحُسَيْنِ فَعَمَلٌ يَضْرِبُ بِقَضِيبٍ فِي أَنْفِهِ

پس آلود شدہ سر مبارک حضرت الحسین پس گفتم آن ملعون کہ میزند بتابش کہ در شکم بود در بطنی

وَيَقُولُ مَا رَأَيْتُ مِثْلَ هَذَا حَنَّافَقُلْتُ أَمَا إِنَّهُ كَانَ

و میگوید دیدہ ام مثل این در حسن پس گفتم آگاه باش برکتی و کے

مِنْ أَشْبَهُهُمْ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَنْ

مشابہترین مردم بچہ خداست صلی اللہ علیہ وسلم و روایت است از

أَمِّ الْفَضْلِ بِنْتِ حَارِثٍ أَنَّهَا دَخَلَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ

ام فضل بنت حارث والدہ ابن عباس کو کے در آمد بر پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي رَأَيْتُ

صلی اللہ علیہ وسلم پس گفتم یا رسول اللہ بدست من دیدہ ام

حُلُمًا مِّنْكَ اللَّيْلَةَ قَالَ وَمَا هُوَ قَالَتْ إِنَّهُ شَدِيدٌ

خواب ہے بنا آئنا اسب گفت آنحضرت حدیث آن خواب گفت ام فضل بدستی آن خواب سخت

قَالَ وَمَا هُوَ قَالَتْ رَأَيْتُكَ كَانَتْ قِطْعَةً مِّنْ جَسَدِكَ

فرمود حدیث آن خواب گفت ام فضل دیدم گویا پاره از بدن تو بریده شده است

قُطِعَتْ وَوُضِعَتْ فِي جُحْرِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

و نهاده شده است در کنار من پس فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُ خَيْرًا تِلْكَ فَاطِمَةُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ

علیه وسلم دیدی تو ای ام فضل خواب نیک را میزاید فاطمه اگر خواست است خدا

عَلَمًا مَا يَكُونُ فِي جُحْرِكَ فَوَلَدَتْ فَاطِمَةَ الْحُسَيْنَ

پس ای ام فضل آن پس در کنار تو پس زانید فاطمه زهرا حسین را

فَكَانَ فِي جُحْرِي كَمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

پس بود آن مولود در کنار من چنانکه گفته بود پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ فَدَخَلَتْ يَوْمًا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و سلم پس در آمد روزی بر پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ فَوَضَعَتْهُ فِي جُحْرِي ثُمَّ كَانَتْ مَعِيَ الْيَتَامَى

و سلم پس نهادم آن پس را در کنار آنحضرت بهتر شد از من نگرستی بچگان

فَإِذَا عَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَهْرُقَانِ

پس ناگاه هر دو چشم آنحضرت صلی الله علیه وسلم میریزند

الدَّمُوعَ قَالَتْ فَقُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ بَارِيَّ أَنْتَ وَأَرِيَّ مَا لَكَ

اشکبار گفت ام فضل پس گفتم ای پیغمبر خدا پدر و مادر من خدا ای تو مادر و پدر

قَالَ أَتَانِي جَبْرَيْئِيلُ فَأَخْبَرَنِي أَنَّ أُمَّتِي سَتَقْتُلُنِي هَذَا

گفت آمد مرا جبرائیل که پس خبر داد مرا ای ام فضل است که تو را کشتن است که کشته این پس را

فَقُلْتُ هَذَا فَقَالَ نَعَمْ وَأَتَانِي بِتُرْبَةٍ مِنْ تُرْبَةِ خَمْرَاءَ وَعَنْ

پس گفتم بطریق تعجب این پسر را گفت اگر سے این پسر را و او را چیرگیل غالی از خاک آن منہ منہ

ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهَا

و از ابن عباس روایت است گفت ابن عباس دیدم آنحضرت را صلی اللہ علیہ وسلم در آنجا

بَرَى النَّائِمُ ذَاتَ يَوْمٍ بِنِصْفِ النَّهَارِ اشْتَأْغَبَ بَيْدَهُ

سے بیدار خوابنده یک روز سے دینم روز و زولیدہ سے غبار آلودہ بدست آنحضرت

قَامَ وَرَأَى فِيهَا دَمًا فَقُلْتُ يَا بَنِيَّ أَنْتَ وَأُمِّي مَا هَذَا قَالَ

شیشہ است کہ درو سے خون است پس گفتم پدر و مادر من فدائے تو باد چیت انحال گفت

هَذَا دَمُ الْحُسَيْنِ وَأَصْحَابِهِ لَمْ أَنْزَلِ الْتِقَطَهُ مِنْهُ

آنحضرت این خون حسین و یاران اوست ہمیشہ ام کہ نے بردارم آن را تمام

الْيَوْمَ فَأُحْصِي ذَٰلِكَ الْوَقْتَ فَأَجِدُ قِتْلَ ذَٰلِكَ الْوَقْتِ

امروز پس بچشماء و اشم من این وقت را پس سے یابم کہ کشتہ شدتین دران وقت

رَوَاهُمَا الْبَيْهَقِيُّ فِي دَلَائِلِ النُّبُوَّةِ وَاحِدًا لِأَخِي مَا جَاءَ

روایت کرد این هر دو حدیث را بیہقی در دلائل النبوة و روایت نمود احمد حدیث اخیر را بچہ

فِي فَضْلِ فَاطِمَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا عَنْ

در فضیلت حضرت فاطمہ زہرہ آمد رضی اللہ تعالیٰ عنہا روایت است

الْمُسَوِّرِ بْنِ خُرْمَةَ عَنْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از مسور بن خرمہ کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

قَالَ فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّْي فَمَنْ أَبْغَضَهَا أَبْغَضَنِي وَفِي رِوَايَةٍ

فرمود کہ فاطمہ گوشت ہائے من است پس کہ درستم آرد او را در خشم آرد و در روایتی

يُرِيْنِي مَا أَرَاهَا وَيُؤْذِنِي مَا أَذَاهَا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ عَنْ

آمدہ است کہ ناخوش میگرداند مرا چیرگیل ناخوش میگرداند او را و انا را میگرداند چیرگیل آزار میگرداند و توفیق علیہ

أَنْسَى أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ حَسْبُكَ مِنْ نِسَاءِ

انس رف مردیت کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود بس است ترا از زنان

الْعَالَمِينَ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَخَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ وَفَاطِمَةُ

ہما نیان شناختن فضائل این چهار زن کہ مریم بنت عمران و خدیجہ بنت خویلد و فاطمہ

بِنْتُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَسِيَّةُ امْرَأَةِ فِرْعَوْنَ

بنت محمد صلی اللہ علیہ وسلم و آسیہ زن فرعون اند

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ تَنْهَى أَنْ يَسْأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

رواہ الترمذی و روایت است از ام سلمہ رضی اللہ عنہا کہ آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعَا فَاطِمَةَ عَامَ الْفَتْحِ فَأَجَابَهَا فَقَتَتْ ثُمَّ

علیہ وسلم خواند فاطمہ را سال فتح مکہ پس را ز گفت برے پہانے پس بگفت

حَدَّثَهَا فَضَحِكَتْ فَلَمَّا تَوَفَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فاطمہ پسترباز سخن گفت فاطمہ را پس بخندید فاطمہ پس ہنگامیکہ وفات یافت آنحضرت صلی اللہ علیہ

سَأَلَتْهَا عَنْ بُكَائِهَا وَضَحِكِهَا قَالَتْ أَخْبَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ

پرسیدم فاطمہ را از گریستن او و از خندہ او گفت خبر داد مرا آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ يَمُوتُ فَبَكَيْتُ ثُمَّ أَخْبَرَا نِي

صلی اللہ علیہ وسلم کہ وہی می میرد پس گریہ کردم پستربخبر داد مرا کہ من

سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِلَّا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ فَضَحِكْتُ

بہترین زنان بہشتیان ام مگر مریم بنت عمران پس خندہ کردم

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بین نثارت روایت کرد آن ترمذی و روایت است از انس کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ أَنِّي فَاطِمَةُ بَعِيدٌ قَدْ وَهَبَهُ لَهَا وَعَلَى فَاطِمَةَ ثَوْبٌ

و سلم کہ من فاطمہ با غلامیکہ بتحقیق عنایت کردہ بود آنحضرت مر فاطمہ را دو بر فاطمہ ثوبے بود

إِذَا قَعَّتْ بِهٖ رَأْسَهَا لَمْ يَبْلُغْ بِهٖ رِجْلَيْهَا وَإِذَا غَطَّتْ بِهٖ

قصیدہ عن میوشید بان ثوب سرخورد و انیر سید ثوب ہر دو پاسے فاطمہ و چون میوشید

رِجْلَيْهَا لَمْ يَبْلُغْ بِهٖ رَأْسَهَا فَلَمَّا رَأَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

آن ثوب ہر دو قدم خود را انیر سید اورا پس ہنگامیکہ دید آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا تَلَقَّى قَالَ إِنَّهُ لَيْسَ عَلَيْكَ بَأْسٌ إِنَّمَا

علیہ وسلم چیز کہ میرے سارے شفقت فرمود کہ ہر سیکہ نیست بہو مضائقہ چیز نیست کہ وہ

هُوَ أَبْوَالُكَ وَغُلَامُكَ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ فِي بَابِ النَّظَرِ إِلَى

یعنی کیکہ علی سبکی توازوی پدرت و غلامت رواہ ابو داؤد در باب نظر کردن بسوے

الْمَخْطُوبَةِ مَشْرَبُ بَابِ مَنَاقِبِ الْأَزْوَاجِ النَّبِيِّ

مخطوبہ باب است در مناقب امہات المؤمنین از و اج مکملات حضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ سَمِعْتُ

سید العالمین صلی اللہ علیہ وسلم از علی مرتضیٰ رضہ مرویت گفت شنیدم

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ خَيْرُ نِسَائِهَا مَرْيَمُ

آنحضرت را صلی اللہ علیہ وسلم کہ میگفت بہترین زنان دنیا مریم

بِنْتُ عِمْرَانَ وَخَيْرُ نِسَائِهَا خَدِجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ شُفِّقَ

بنت عمران است و بہترین زنان دنیا خدیجہ بنت خویلد است شفق

عَلَيْهِ وَفِي مِرْوَايَةٍ قَالَ أَبُو كَرِيبٍ وَأَشَارَ وَكَيْعٌ إِلَى السَّمَاءِ

علیہ و در روایتی آمدہ گفت ابو کرب کہ راوی این شد از و کیع اشارت کرد و کیع سبوا اسماں

وَالْأَرْضِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ أَتَى جِبْرِئِيلُ النَّبِيَّ

و زمین از پرچہ بیان معنی دنیا و روایت است از ابو ہریرہ کہ گفت ابو ہریرہ رضہ آمد جبرئیل آنحضرت را

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

صلی اللہ علیہ وسلم پس گفت یا رسول اللہ صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ هَذِهِ خَدِيجَةُ قَدَّاتٍ مَعَهَا إِنَاءٌ فِيهِ إِدَامٌ أَوْ

وسلم این خدیجہ است تحقیق باوی آندیت کہ دروسے نان خونریزی ست یا

طَعَامٌ فَإِذَا أَتَتْكَ فَاقْرَأْ عَلَيْهَا السَّلَامَ مِنْ رَبِّهَا وَمِنِّي

طعامے است پس چوں بیاید خدیجہ ترا پس بخوان برک سلام از پروردگار و سے و از جانب من

وَبَشِّرْهَا بِبَيْتٍ فِي الْجَنَّةِ مِنْ قَصَبٍ لَا صُحْبَ فِيهِ وَلَا نَصَبَ

و مژده ده خدیجہ را بختی در بهشت از قصبیت در آنجا غوغا و نه رنج و نصب

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَائِشَةَ مَرْفُوعًا قَالَتْ مَا غُرْتُ عَلَى أَحَدٍ

متفق علیہ و روایت است از عایشہ رضا گفت عایشہ کہ غیرت نکولم بر هیچ یکے

مِنْ نِسَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا غُرْتُ عَلَى خَدِيجَةَ

از زنان آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم آنچه را غیرت بردہ ام بر خدیجہ

وَمَا رَأَيْتُهَا وَلَكِنْ كَانَ يُكْثَرُ ذِكْرُهَا وَمَا ذُنُوحُ الشَّاةِ تُشَرُّ

و من نہ دیدہ ام خدیجہ را و لیکن بود آنحضرت کہ بسیار سیکرد یا و خدیجہ را و با کہ ذنوح سیکرد و گو سفند را بہتر

يُقَطِّعُهَا أَعْضَاءَ تُرَبِّعُهَا فِي صَدَائِقِ خَدِيجَةَ فَرُبَّمَا

پاره میکرد و گو سفند را اعضا و عضو بہتر میبرد تا و آنحضرت آن گو سفند را در زنا نیک و دستان خدیجہ بودند

قُلْتُ لَهُ كَأَنَّهُ لَمْ تَكُنْ فِي الدُّنْيَا امْرَأَةً إِلَّا خَدِيجَةُ فَيَقُولُ

پس با کہ میگفتم مرا آنحضرت را گویا کہ نبودم در دنیا هیچ زنے مگر خدیجہ پس میگفت آنحضرت

إِنَّهَا كَانَتْ وَكَانَ لِي مِنْهَا وَلَدٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ مِنْ فَضْلِ

کہ خدیجہ بود چنین و چنین بطریق اہتمام و بود مرا از خدیجہ اولاد متفق علیہ از فضیلت

عَائِشَةَ مَرْفُوعًا عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ مَرْفُوعًا قَالَتْ قَالَ لِي

حضرت عایشہ صدیقہ رضی اللہ عنہا از ابی سلمہ روایت گفت عایشہ صدیقہ مرا گفت

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَائِشَةُ هَذَا جَبْرِئِيلُ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم اے عایشہ این جبرئیل ست

جبرئیل

يَقْرَأُ السَّلَامَ قَالَتْ وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ قَالَتْ هُوَ بَرِي

میخواند از اسلام گفت عائشه در جواب جبریل سلام است و رحمت الله گفت عائشه آنحضرت میدید

مَا لَا أَمْرِي مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَائِشَةَ مَرَّةً قَالَتْ قَالَ لِي

چیز را که منی بهمین من و آن شخص جبریل است متفق علیه و از عائشه روایت گفت فرمود مرا

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُرِيْتُكَ فِي الْمَنَامِ ثَلَاثَ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم نموده شدی تو مرا در خواب سه

لَيَالٍ يَجِيئُ بِكَ الْمَلَكُ فِي سَرَقَةٍ مِنْ حَرِيرٍ فَقَالَ لِي هَذِهِ أَمْرُكَ

شب و می آورد برای من صورت و مثال ترا فرشته در قطعه از جامه ابریشمی پس گفت مرا این را

فَكَشَفْتُ عَنْ وَجْهِكَ الثُّوبَ فَإِذَا أَنْتَ هِيَ فَقُلْتُ إِنْ يَكُنْ

پس برداشتم آنموتو تو جامه را پس ناگاه آنکس آن صورتی که دیده بودم پس گفت اگر هست

هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ بِمُضْمَرٍ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي مُوسَى

خواب دیدن از پیش خدا و میگذارد و خدا متخالی این را متفق علیه و روایت است از ابی موسی اشعری

قَالَ مَا أَشْكَلَ عَلَيْنَا أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

گفت ابو موسی مشکل نمی شد بهما که اصحاب آنحضرت صلی الله علیه وسلم ایم

حَدِيثُ قَطُ فَأَلَنَا عَائِشَةَ الْأَوْجَدْنَا عِنْدَهَا مِنْهُ عِلْمًا

یصح حدیث هرگز پس پسیدیم ما عائشه را اگر آنکه می یا فقیه نزد عائشه از آن مشکل علمی

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ مُوسَى بْنِ طَلْحَةَ عَنْ مَارَ أَيْتُ

رواه ترمذی و از موسی بن طلحه روایت گفت ندیدیم

أَحَدًا أَفْضَحَ مِنْ عَائِشَةَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مِنْ فَضْلِ

یصح یکی را فصیح تر از عائشه رواه الترمذی از فضیلت

صَفِيَّةَ مَرَّةً عَنْ أَنَسٍ قَالَ بَلَغَ صَفِيَّةَ أَنَّ حَفْصَةَ قَالَتْ لَهَا

حضرت صفیه را از انس روایت گفت انس که رسید صفیه که حنفه گفت مرا و را

بِنْتُ يَهُودِيٍّ فَبَكَتُ فَدَخَلَ عَلَيْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

دختر یهودی و بود صفیه دختر یهودی پس گریست صفیه پس درآمد صفیه پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

وَهِيَ تَبْكِي فَقَالَ مَا يُبْكِيكِ فَقَالَتْ قَالَتْ لِي حَفْصَةُ ابْنَةُ

د حال آنکه وی میگید پس فرمود چه چیز میگید تا پس گفت صفیه گفت حفصه که من دختر

يَهُودِيٍّ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّكَ لَا ابْنَةَ نَبِيٍّ

یهودی ام پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستی که تو بر آنکه دختر پیغمبر

وَأَنَّ عَمَّكَ كَنِيٌّ وَإِنَّكَ لَتَمُتَ نَبِيٍّ فِيمَ تَفْخَرُ عَلَيْكَ ثُمَّ قَالَ

و بدرستی که عم تو پیغمبر بود و بدرستی تو امی پیغمبر و ندی من هستی پس در چه می ناز و حفصه تو پیغمبر بود

اتَّقِ اللَّهَ يَا حَفْصَةُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالتَّسَائِيُّ بِإِسْنَادٍ

پیغمبر خدا را ای حفصه خدا را و ترس از خدا روایت کرده ترمذی و تسانلی با سند در مناقب

أَهْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رِضْوَانُ

اهل بیت نبی صلی الله علیه وسلم

اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ

این آن تو ایست که شمرده میدهد خدا

عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ

ای بندگان خود را که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده اند که منی طلبم از شما بر بخل

أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ

قرآن هیچ مزدی لیکن باید که پیش گیرید دوستی و در میان خویشاوندان از ابن عباس روایت گفت فرمود

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْبُّوا اللَّهَ لِمَا يَفْذُوكُو

آنحضرت صلی الله علیه وسلم دوست دارید خدا را بجهت چیزی که خدا میدهد شما

مِنْ نِعْمَةٍ فَأَحْبُّوا لِحُبِّ اللَّهِ أَحْبُّوا أَهْلَ بَيْتِي يُحِبُّ رَوَاهُ

از نعمت پس دوست دارید مرا از جهت محبتی خدا دوست دارید اهل بیت مرا از جهت محبتی من رواه

التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ أَنَّهُ قَالَ وَهُوَ اخِذٌ بِبَابِ

ترمذی و از ابی ذر روایت کرده گفت در حالیکه گیرنده است در

الْكُتْبَةِ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَلَا إِنَّ

کعبه را شنیدم پیغمبر صلی الله علیه وسلم میگفت آنحضرت آگاه باشد که

مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي فَيَكُونُ مَثَلُ سَفِينَةِ نُوحٍ مِنْ رَبِّهَا نَجَا وَمَنْ تَخَلَّفَ

مثال اهل بیت من در میان شما مثال کشتی نوح است کسی که سوار شد کشتی نوح را نجات بخشد و کسی که

عَنْهَا هَلَكَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ خَرَجَ النَّبِيُّ

و سوار شد آن را با کعبه شد رواه احمد و روایت است از عایشه رض گفت عایشه رض بیرون آمد آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَدَاةً وَعَلَيْهِ مِرْطٌ مَرَحَلٌ مِنْ شَعْرِ

صلی الله علیه وسلم در یک بادامی و حال آنکه بر او کلبه بود که در کعبه نقاشها بود از مو

أَسْوَدَ فَجَاءَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ مَعَهُ فَأَدْخَلَهُ ثُمَّ جَاءَ الْحُسَيْنُ مَعَهُ

سیاه پس آمد امام حسن بن علی رض پس در آورد آنحضرت او را بستر آمد امام حسین رض

فَدَخَلَ مَعَهُ ثُمَّ جَاءَتْ فَاطِمَةُ مَعَهُ فَأَدْخَلَهَا ثُمَّ جَاءَتْ عَلِيٌّ

پس در آمد حسین با حسن بستر آمد فاطمه رض پس در آورد او را بستر آمد علی رض پس در آورد او را

فَادْخَلَهُ ثُمَّ قَالَ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ

بستر گفت منی خواهد خدا که آنکه دور گرداند از شما پلیدی گناهان را

أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

اهل بیت و پاک گرداند شما را پاک کردن رواه مسلم و روایت است از

الْبَرَاءِ مَعَهُ قَالَ لَمَّا تَوَفَّيَ إِبْرَاهِيمَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

برادر رض گفت بر این عازب بگما سید و کلمات یافت ابراهیم پس آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لَهُ مَرْضِعًا فِي الْجَنَّةِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ

علیه وسلم که از مادرش قطعه دهنه فرود آنحضرت که همیشه مرا در شیر دهنده است در بیت رواه البخاری و

نَرِيدُنِي أَرْقَمَ قَالَ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از زمین برقم گفت زید استاد آنحضرت صلی الله علیه وسلم

يَوْمًا فِينَا خُطِيبًا مِمَّا يُدْعَى خُتَابَيْنِ مَكَّةَ وَالْمَدِينَةَ فَحَمِدَ اللَّهَ

بخطبه روزی میان ما در موضع که خوانده میشود او را غدیر خم که میان مکه و مدینه است پشایش گفت خدا را

وَأَشْنَى عَلَيْهِ وَوَعِظَ وَذَكَرُ شَوْ قَالَ أَمَّا بَعْدُ أَلَا أَيُّهَا النَّاسُ

و پس از آنکه بزرگو و پند و انذار و عقاب خدا یاد داد و پشیر گفت آنحضرت اما بعد خدا آگاه باشید

إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ يُوشِكُ أَنْ يَأْتِيَنِي رَسُولُ رَبِّي فَأُجِيبُ

ایستم من مگر آدمی نزدیک است که باید مرا فرستاده و در و کار من بیخه ملک الموت اجابت کنم من

وَأَنَا تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ أَوَّلُهُمَا كِتَابُ اللَّهِ فِيهِ الْهُدَى

و من گذارنده ام در میان شما دو شیخ نفیس را کتاب الله که در و راه راست

وَالنُّورُ فَخُذُوا بِكِتَابِ اللَّهِ وَاسْتَمْسِكُوا بِهِ فَحَتَّ عَلَى

و نور پس چنگ در زیند کتاب الله و عمل کنید بآن پس هم بخت ما را بر عمل

كِتَابِ اللَّهِ وَرَغِبَ فِيهِ ثُمَّ قَالَ وَاهْلُ بَيْتِي أَذْكَرُكُمْ اللَّهُ

کتاب الله و در غیب و او بدان پشیر فرمود آنحضرت دوم اهل بیت من است یاد میدارم شما را خدا را

فِي أَهْلِ بَيْتِي وَفِي رِوَايَةٍ كِتَابُ اللَّهِ هُوَ حَبْلُ اللَّهِ مَنْ اتَّبَعَهُ

در حق اینها و در روایتی مع کتاب الله این چنین آمده است رس خداست کسیکه پیروی کند بدان

كَانَ عَلَى الْهُدَى وَمَنْ شَرَكَهُ كَانَ عَلَى الضَّلَالَةِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

باشد بر راه راست و کسیکه بگذارد او را و متک بکند باشد بر گمراهی رواه مسلم

وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و روایت است از جابر بن عبد الله گفت دیدم آنحضرت را صلی الله علیه

وَسَلَّمَ فِي حُجَّتِهِ يَوْمَ عَرَفَةَ وَهُوَ عَلَى نَاقَتِهِ الْقَصْوَاءِ تَخْطُبُ

و سلم در حج و در روز عرفه و حال آنکه آنحضرت بر ناقه خود که نام او قصواء است خطبه میخواند

فَمِعْمَهُ يَقُولُ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي تَرَكْتُ فِيكُمْ مَا إِنِ اخَذْتُمْ

پس شنیدم آنحضرت را که می گفت ای مردم بدرستی من گذارنده ام در شما چیزی را که بگیرد

بِهِ لَنْ تَضِلُّوا كِتَابَ اللَّهِ وَعِترَتِي أَهْلَ بَيْتِي رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

آنرا و عمل کنید بدان هرگز گمراه نمی شوید شما کتاب خدا را و خدایان و فرزندان من را و اهل بیت من را روایت کرده است

وَعَنْ نَرِيدِ بْنِ أَرْقَمٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و از زید بن ارقم مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَوَاتِي تَارِكُ فِيكُمْ مَا إِنِ تَمَسَّكْتُمْ بِهِ لَنْ تَضِلُّوا أَبَدِي

و سلم بدرستی من گذارنده ام در شما چیزی که اگر چسبید در زهد شما بدان چیزی هرگز گمراه نمی شوید پس از

أَحَدُهَا أَكْثَرُ مِنَ الْآخِرِ كِتَابُ اللَّهِ حَبْلٌ مَمْدُودٌ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى

من یکی از آن دو چیز بزرگتر از دیگری است و میگذارد کتاب خدا را و این رسی است دراز که کشیده از آسمان

الْأَرْضِ وَعِترَتِي أَهْلُ بَيْتِي وَلَنْ يَتَفَرَّقَ قَاحَتِي بِيَدِ أَعْلَى الْخَوْصِ

زمین و آویخته و میگذارد عترت خود را که اهل بیت من اند و هرگز جدا نمی شوند کتاب الله و عترت من از من تا آنکه دایره

فَانْظُرُوا كَيْفَ تَخْلَفُونِي فِيهِمَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ

پس نظر کنید و فکر نمایید که چگونه پیروی کنید از هر دو کتاب و عترت روایت کرده است و از وی مرویست

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِعَلِيٍّ وَفَالِمَةَ وَالحَسَنِ

که آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود مر علی و فاطمه و حسن

وَالْحُسَيْنِ أَنَا حَرْبٌ لِمَنْ جَارَ بِهِمْ وَسَلَامٌ لِمَنْ سَأَلَ لَهُمْ

و حسین را که من جنگ کننده ام بر کسی را که جنگ کند ایشان را و صلح کننده ام بر کسی را که صلح کند

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ جَمِيعِ بْنِ عُمَيْرٍ قَالَ دَخَلْتُ مَعَ

ایشان را روایت کرده است و روایت است از جمیع بن عمیر که گفت در آمدم همراه

عَمَّتِي عَلَى عَائِشَةَ فَسَأَلْتُ أَيُّ النَّاسِ كَانَ أَحَبَّ إِلَيَّ

عمه خود بر عایشه را و پرسیدم من کدام را از آدمیان بود محبوب تر بر من

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ فَاِطْمَءَنَّنَ فَقِيلَ مِنْ

پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم گفت عایشہ فاطمہ بود محبوب ترین مردم نزد آنحضرت ۱۲

الرِّجَالِ قَالَتْ نَرُوحُهَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مَنَاقِبُ مُعَاذِ

پرسیده شد از عایشہ از مردان کدام محبوب تر بود گفت روح او علی کرم اللہ وجہہ روادہ ترمذی در مناقب حضرت معاذ

بْنِ جَبَلٍ وَنَرِيدُ بْنُ ثَابِتٍ وَأَبِي بَنٍ كَعْبٍ

بن جبل و نرید بن ثابت و ابی بن کعب رض

عَنْ أَنَسٍ قَالَ جَمَعَ الْقُرْآنَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

روایت است از انس گفت که جمع کرد قرآن را پیغمبر یا در وقت تمام قرآن را در زمان آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ أَرْبَعَةَ أَهْلِ بَنِي كَعْبٍ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ وَنَرِيدُ بْنُ ثَابِتٍ وَ

چهار کس ابی بن کعب و معاذ بن جبل و نرید بن ثابت و

أَبُو نَرِيدٍ قِيلَ لِأَنَسٍ مِنْ أَبِی نَرِيدٍ قَالَ أَحَدُ عُمَمَتَيْ مُتَّفَقٍ عَلَيْهِ

ابو نرید القناری گفته شد مر انس را که گیت ابو نرید گفت یکی از عمام من است متفق علیہ

مَنَاقِبُ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

مناقب سلمان فارسی رض روایت است از ابی ہریرہ رض

قَالَ كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ نَزَلَتْ

گفت ابو ہریرہ ہویم ہا شتہ نزد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم ناگاہ فرود آمد

سُورَةُ الْجُمُعَةِ فَلَمَّا نَزَلَتْ وَآخِرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِوَسْمِ

سورہ جمعہ پس چون فرود آمد و رسید این آیه

قَالُوا مَنْ هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ وَفِينَا سَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ

پرسیدند صحابہ یا رسول اللہ کیستند این جماعت گفت در شتہ ہو در میان ما سلمان فارسی

قَالَ فَوَضَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ عَلَى سَلْمَانَ

گفت ابو ہریرہ پس نهاد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم دست مبارک خود را بر سلمان

عنه
ترجمہ و معنی از این مناقب است
و دیگران از آن جماعت که در شتہ ہو
خدا تعالیٰ سید بنی آدم را برگزید
و بوسیله ایشان که سید بن آدم
نموده اند و در پیش شتہ ہو
بجاعت اصحاب ۱۲

ثُمَّ قَالَ لَوْ كَانَ الْإِيمَانُ عِنْدَ الثُّرَيَّا لَنَا لَهُ رِجَالٌ مِنْ هَؤُلَاءِ

پس فرمود اگر ایمان نزد ثریا بود ایمان نزد سواره ثریا هر آینه میگرفتند می یافتند آن را مردمان ازینها

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ مَنَاقِبُ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ وَكُنْيَتُهُ

متفق علیه مناقب عمار بن یاسر رض و کنیت آن

أَبُو الْيَقْطَانِ مِنْهُ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ قَالَ اسْتَأْذَنَ عَمَّارٌ عَلَى

ابو یقطان رض روایت است از علی رض گفت علی مرتضی طلب اذن کرد عمار بن یاسر را

الَّتِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِذْذُوا لَهُ مَرَّ حَبًّا

در آید بر آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس گفت اذن دهید او را فراخی حمار باد

بِالطَّبِّبِ الْمُطِيبِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَائِشَةَ مِنْهَا قَالَتْ

مرواک بخیر بر ذات و پاک کرده شده بهنجیب صفات اخلاق رواه ترمذی و روایت است از عایشه رض گفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا خَيْرٌ عَمَّارٍ بَيْنَ أُمِّرَيْنِ

عایشه فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم اختیار رواه شد بدست عمار بن یاسر میان دو کار

إِلَّا اخْتَارَ أَشَدَّهُمَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ

مگر آنکه اختیار کرد و برگزیددی سخت ترین آن رواه الترمذی و روایت است از ابی هریره رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْشُرِيَا عَمَّارُ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بشارت باد ترا که عمار که

تَقْتُلُكَ الْفِئَةُ الْبَاغِيَّةُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مَنَاقِبُ ابْنِي

قتل میکند ترا جماعه باغیان رواه الترمذی مناقب ابی

ذَرَّاهُ الْغِفَارِيُّ رَضِيَ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

ذرّاری رض روایت از ابی ذر رض گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَظَلَّتِ الْخَضِرَاءُ وَلَا أَقَلَّتِ الْغُبَرَاءُ

صلی الله علیه وسلم سایه نکرده آسمان و بلنداشت زمین

عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ

مِنْ ذِي لَهْجَةٍ أَصْدَقَ وَلَا آوْفَى مِنْ أَبِي ذَرٍّ شَبَّهَ عِيسَى ابْنَ

خداوند زبان را که راست تر و وفا کننده تر از ابی ذر و ابی ذر مشابہت عیسی بن

مَرْيَمَ يَقِفِي فِي الزُّهْدِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مِنْ أَبِي مَنَاقِبِ عَبْدِ اللَّهِ

مریم را یعنی در زهد و تجرد رواه ترمذی منقبتها کے عبداللہ

ابْنِ سَلَامٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ مَا سَمِعْتُ

بن سلام رضی روایت است از سعد بن ابی وقاص رضی گفت شنیدم

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لِأَحَدٍ يَمْشِي عَلَى وَجْهِ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ میگفت مریج یکے را کہ میرود بر

الْأَرْضِ أَنَّهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِلَّا لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ مُتَّفَقٌ

زمین کہوے از اہل بہشت است بالقطع مگر مر عبد اللہ بن سلام را متفق علیہ

عَلَيْهِ مِنْ أَبِي مَنَاقِبِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ حُذَيْفَةَ

منقبتها کے عبد اللہ بن مسعود رضی از حذیفہ رضی مرویت

قَالَ إِنَّ أَشْبَهَ النَّاسِ دَلَاوُ سَمْتًا وَهَذَا يَأْبَسُ سُؤْلُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

گفت مدعی بدستی کہ مشابہ ترین مردم از روئے طریقہ و سیرت و بد کے یہ پیغمبر خدا صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأَنْ أُمَّ عَبْدٍ مِنْ حِينَ يَخْرُجُ مِنْ بَيْتِهِ إِلَى أَنْ

علیہ وسلم این ام ولد است یعنی عبد اللہ بن مسعود کہ مادر او کہنت بام عیسیٰ و از بنگا سیکہ بیرون می آمد عبد اللہ

يَتَجَمَّعُ إِلَيْهِ لَأَنْذَرِي مَا يَصْنَعُ فِي أَهْلِهِ إِذَا اخْلَا رَأَاهُ الْبُخَّارِيُّ

کہ باز نیکست بسوے خاند خود مدعی یا ہم کہ چہ میکند در اہل بیت خود و نیک بگفت میرود رواہ البخاری

وَعَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ عَنْهُ قَالَ قَدِمْتُ أَنَا وَآخِي مِنْ

و روایت است از ابو موسی اشعری رضی گفت ابو موسی قدم آوردم من و برادر من

الْيَمَنِ فَمَكَثْنَا حَتَّى مَا نَرَى إِلَّا أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ رَجُلٌ

از یمن پس درنگ کردیم چند گاہی در مدینہ گمان نمی کردیم مگر آنکہ عبد اللہ بن مسعود مرویت

مِنْ أَهْلِ بَيْتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمَا نَرَى مِنْ دُخُولِهِ

از اہل بیت پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم از جہت آنچه میدیم از در آمدن و

وَدُخُولِ أُمِّهِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

دور آمدن مادر و بر آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم متفق علیہ

مَنَاقِبُ حَدِيثُهُ بَنُ الْيَمَانِ عَنْ حَدِيثِهِ مَنْ قَالَ

در مناقبتہا سے حدیث بن الیمان رمز مرویت از حدیثہ رمز گفت حدیثہ

وَاللَّهُ مَا أَدْرِي أَنِّي أَصْحَابِي أَمْ تَنَاسَوُا اللَّهَ مَا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ

بخدا سوگند و من نمی دانم من که آیا فراموش کرد یاران من یا فراموشی می نمایند بخدا سوگند نگذاشت پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ قَائِدِ فِتْنَةٍ إِلَى أَنْ تَنْقُضِيَ الدُّنْيَا

صلی اللہ علیہ وسلم بیچ کشنده فتنہ را تا سپری شدن دنیا این است

يَبْلُغُ مِنْ مَعَهُ ثَلَاثُ مِائَةٍ فَصَاعِدًا إِلَّا قَدْ سَمِعْنَا لَنَا بِاسْمِهِ وَاسْمِ

که میرسد با او صد و سی و یکصد عدد و سوره را و زیادہ از آن که تحقیق ذکر کردہ اورا

أَبْنِهِ وَاسْمِ قَبِيلَةٍ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَبَابُ الْفِتَنِ مِنْ مَنَاقِبِ

و سے و نام پدر او نام قبیلہ او رواہ ابو داود و این حدیث در باب فتن مشکلات است در مناقبتہا سے

زَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ مِنْهُ فَلَمَّا قَضَى زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا رَوَّجَهَا

زید بن حارثہ از منہ فلما قضی زید از زینب حاجت را بنہی دادیم ترا

لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَنْزَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ وَذَا

زینب را تا آنکہ بر مسلمانان هیچ مصلحتی در نکاح کردن زنان پسرخواندگان طویش

قَضَوْا مِنْهُمْ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ

چون با خبر رسانند از ایشان حاجت را و دست مرا و خدا البتہ کردہ و مرویت از عبد اللہ

بْنِ عُمَرَ قَالَ إِنَّ زَيْدَ بْنَ حَارِثَةَ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

بن عمر گفت ابن عمر کہ زید بن حارثہ مولی پیغمبر خدا صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا كُنَّا نَدْعُوهُ إِلَّا نَرِيدُ بِنِ مُحَمَّدٍ حَتَّى نَزَلَ الْقُرْآنُ

علیہ وسلم نبودیم مگر میخواندیم اور اگر زید بن محمد تا آنکہ فرود آمد قرآن

أَدْعُوهُمْ لِأَبَائِهِمْ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ مَنَاقِبُ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ

که بخوانند پس هر آنکان را به پدران ایشان متفق علیہ و مناقبهاست اسامه بن زید

عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ

روایت است از اسامه بن زید رفعہ از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ بود

يَأْخُذُهُ وَالْحَسَنَ فَيَقُولُ اللَّهُمَّ أَحِبَّهُمَا فَإِنِّي أَحِبُّهُمَا وَفِي

آنحضرت میگرفت اسامه را حسن بن علی را پس میگفت خداوند اوستدار این دو را نیز که دوستی من

بِرَوَايَةٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْخُذُنِي

روایتی دیگر گفت اسامه بود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم میگرفت مرا

فَيُقْعِدُنِي عَلَى فَخِذِهِ وَيُقْعِدُ الْحَسَنَ بِنِ عَلِيٍّ عَلَى فَخِذِهِ الْآخَرَى

پس می نشاند مرا بر آن خدو می نشاند حسن بن علی را بر آن دیگر خدو

ثُمَّ يَضُمُّهُمَا ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ ارْحَمْهُمَا فَإِنِّي أَرْحُمُهُمَا رَوَاهُ

پس فراهم میکرد هر دو را پسر میگفت خداوند ابراهیم کن هر دو را نیز که دوستی من بهرانی میکنم هر دو را روایت

الْبُخَارِيُّ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

بخاری و در روایت است از عبد اللہ بن عمر رفعہ کہ آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ بَعْثًا وَأَمَرَ عَلَيْهِمْ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ فَطَعَنَ بَعْضُ

علیہ وسلم فرستاد بکثری را و امر کرد انید بران اسامه بن زید را پس طعن کردند بعض

النَّاسِ فِي إِمَارَتِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مردمان در امارت من پس فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

إِنْ كُنْتُمْ تَطْعَمُونَ فِي إِمَارَتِهِ فَقَدْ كُنْتُمْ تَطْعَمُونَ فِي إِمَارَةِ

اگر تا به شما که اطعمن میکنند در امارت من پس تحقیق بودید شما که طعن میکردید در امارت

إِيَّاهُ مِنْ قَبْلُ وَأَيُّهَا اللَّهُ إِنَّهُ كَانَ لَخَلِيقَ الْإِمَامَةِ وَإِنْ كَانَ كُنْ
 بِدُرُكِيٍّ إِيَّاهُ مِنْ قَبْلُ وَأَيُّهَا اللَّهُ إِنَّهُ كَانَ لَخَلِيقَ الْإِمَامَةِ وَإِنْ كَانَ كُنْ
 أَحَبَّ النَّاسِ إِلَيَّ وَإِنْ هَذَا مِنَ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ بَعْدَهُ مُتَّفَقٌ
 محبوبترین مردمان پس من و بدرستی این یعنی اسامه نیز از جمله محبوبترین مردم است نزد من بعد از پیغمبر و خود متفق
 عَلَيْهِ وَفِي رَوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ نَحْوُهُ وَفِي أُخْرَى أُوصِيكُمْ بِهِ فَإِنَّهُ
 علیه و در روایتی از مسلم مانند اینست و در اخر حدیث آورده است وصیت میکنم شما را با اسامه
 مِنْ صَاحِبِيكُمْ وَعَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ فَرَضَ لِأَسَمَةَ فِي ثَلَاثَةِ
 زیرا که او یکی از جمله صالحان شماست و روایت است از امیرالمومنین عمر بن خطاب که دس انداز کرد و چنین فرمود
 الْأَلْفِ وَخَمْسِمِائَةٍ وَفَرَضَ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ فِي ثَلَاثَةِ الْأَلْفِ فَقَالَ
 هزار روپایانند و درهم و نقد بر کرد و بر اسامه هر خود که عبد الله بن عمر در سه هزار پس گفت
 عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ لِأَيُّهَا لَوْ فَضَّلْتَ أَسَمَةَ عَلَى قَوْمِ اللَّهِ مَا سَبَقَنِي
 عبد الله بن عمر مرید خود را بچشمه سبب زیادتی وادی اسامه را بر من پس بخدا سوگند میکنی مگر دوست
 إِلَى مَشْهَدٍ قَالَ لَا نَرِيدُ أَكَانَ أَحَبَّ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 از من هیچ مشهد که از شما بغزوات گفت عمر بن خطاب این فضیلت که زید پدر او بود و محبوبتر بسو
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَيْبِكَ وَكَانَ أَسَمَةُ أَحَبَّ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 علیه و سلم از پدر تو و بود اسامه محبوبتر بسو آنحضرت صلی الله علیه و سلم
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْكَ فَاشْرَتْ حَبَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 علیه و سلم از تو پس اختیار کردم من محبوب آنحضرت مرا مسلم الله علیه و سلم
 عَلَى حَبِّي رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَسَمَةَ بْنِ نَرِيدٍ قَالَ
 که اسامه است بر محبوب خود که قولی روایت کرد این حدیث را ترمذی و روایت است از اسامه بن نرید
 لَمَّا تَقَبَّلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَبَطْتُ وَهَبَطَ النَّاسُ
 اسامه چون آن خدا آنحضرت صلی الله علیه و سلم و پیوسته فرود آمد و فرود آمدند مردم

روایت اسامه بن نرید

آنحضرت صلی الله علیه و سلم

الْمَدِينَةَ فَدَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ

مدینہ را پس در آدم من پہنچے خدا صلی اللہ علیہ وسلم وحال اُنکے

أَصْهَتْ فَلَمْ يَتَكَلَّمْ فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَضَعُ

تحقیق عارض گردانیدہ شدہ است پس سخن نہ کرنا حضرت پر گشت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم می فرماید

يَدِيهِ عَلَيَّ وَيَرْفَعُهُمَا فَأَعْرِفُ أَنَّهُ يَدْعُوَنِي رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

ہر دو دست خود را بر من و برپیدا ردا و را پس می شناسم و ہمید کہ آنحضرت دعا میکند بر آئین روایت

وَعَنْ عَائِشَةَ مَرْقَاتٍ أَرَادَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وعدایت است از عایشہ کہ بفرمودہ گفت عایشہ کہ خواست آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

أَنْ يُنْفِخَ فِى خَطِّ أَسَامَةَ بِيَدِهِ قَالَتْ عَائِشَةُ دَعَانِي حَتَّى آتَا الَّذِي

کہ دو کرند آہ مینی اسامہ را دست مبارک خود گفت عایشہ بگنار مرا تا آنکہ من بکنم این

أَفْعَلَ قَالَ يَا عَائِشَةُ أَحْبَبِيهِ فَإِنِّي أُحِبُّهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

کار را فرمود آنحضرت یا عایشہ رضہ دوست دار اسامہ را زیرا کہ من دوست میدارم او را روایت کرد از ترمذی

مَنَاقِبُ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْبَجَلِيِّ رَضِيَ عَنْهُ

در منقبتا کے جریر بن عبد اللہ البجلی رضہ روایت است از

جَرِيرٍ رَضِيَ عَنْهُ قَالَ مَا حَبَبَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْذُ

جریر رضہ گفت باز نہ داشت و منع نہ فرما آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم از ابتداء

أَسَلْتُ وَلَا رَأَيْتُ إِلَّا تَسْتَمُّ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مَنَاقِبُ عَبْدِ اللَّهِ

اسلام من و نہ دیدم را مگر آنکہ ہم کرد از شفقت رواہ الترمذی در منقبتا کے عبد اللہ

بْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ خَمَّنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ

بن عباس رضہ روایت است از ابن عباس رضہ گفت فراموش کرد و بہت مرا آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى صَدْرِهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ عَلِّهِ الْحِكْمَةَ وَفِي رِوَايَةٍ

علیہ وسلم سینہ مبارک خود پس فرمود خداوند تعالیم کن اور اعلم و حکمت و در روایت آید

عَلَيْهِ الْكِتَابَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْهُ قَالَ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ

کہ فرمود تعلیم کن اور اگر کتاب اللہ کہ شامل عامہ عمل و حکمت است رواہ البخاری و ہم فرمود ابن عباس کہ آنحضرت

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ الْخَلَاءَ فَوَضَعَتْ لَهُ وَضُوءَ فَلَمَّا خَرَجَ قَالَ مَنْ وَضَعَ

علیہ وسلم در آمد تو نماز پس بنام من بر آ کہ آنحضرت آب وضو را پس چون بر آمد آنحضرت از وضو نماز فرمود کہ بہار

هَذَا فَأَخْبَرَ فَقَالَ اللَّهُمَّ فَقِّهْهُ فِي الدِّينِ مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهُ

این آب را پس خبر داده شد کہ ابن عباس نمازہ است پس دعا کرد آنحضرت و گفت خداوند انا کران و بار دین

أَنَّهُ رَأَى جِبْرِيلَ مَرَّتَيْنِ وَدَعَا لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

از ابن عباس است کہ وہ دیکہ جبریل باد و بار و دعا کرد و مر او را آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ مَرَّتَيْنِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ أَنَّهُ قَالَ دَعَا لِي

و سلم دو بار رواہ الترمذی و ہم از وہے مرویست کہ وہے گفت دعا کرد مرا

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُؤْتِيَنِي اللَّهُ الْحِكْمَةَ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ بدہد مرا خداوند اسے حکمت

مَرَّتَيْنِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مَنَاقِبُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ

دو بار روایت کرد ترمذی در مناقبہ عبد اللہ بن عمر

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ رَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ كَأَنَّ فِي يَدِي

روایت است از عبد اللہ بن عمر کہ گفت دیدم در خواب گویا در دست من

سِرْقَةٌ مِنْ جَرِيرٍ لَا أَهْوَى بِهَا إِلَى مَكَانٍ فِي الْجَنَّةِ إِلَّا طَارَتْ

قلعہ از میراست قصد میکنم بآن قطع ہوسے مکانے در بہشت مگر آنکہ می پراند

بَنِي إِلَيْهِ فَقَصَصْتُهَا عَلَى حَفْصَةَ فَقَصَصْتُهَا خَفِصَةَ عَلَى النَّبِيِّ

آن مرقہ مراد میرا عبد اللہ ابوے آن مکان پس قصہ این حال را بچہ خفصہ عرض کرد آن را خفصہ بہ پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ أَخَاكَ رَجُلٌ صَالِحٌ أَوْ إِنْ

صلی اللہ علیہ وسلم پس فرمود آنحضرت ا برستی برادر تو مرد صالح است و این رویا کے صالح است

فرمود آنحضرت ابن عباس کہ بدہد مرا

عَبْدَ اللَّهِ رَجُلٌ صَالِحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ مَنَاقِبُ عَبْدِ اللَّهِ

کہ عبد اللہ مرد صالح است متفق علیہ در مناقبہاے عبد اللہ

ابْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بن الزبیر رحمہ روایت است از عایشہ رحمہ کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

رَأَى فِي بَيْتِ الزُّبَيْرِ مِصْبَاحًا فَقَالَ يَا عَائِشَةُ مَا أَرَى أَشْمَاءَ

دید در خانہ زبیر چراغی را پس فرمود آنحضرت یا عایشہ منی بینم اسمارا

الْأَقْدَنْفِست وَلَا تَسْمُوهُ حَتَّى أُسَمِّيَهُ فَمَنَّا عَبْدُ اللَّهِ وَحَتَّى

مگر آکھ تحقیق زانیدہ است و نام ننہید نرود رانا آنکہ نام ننہم من او ایں نام نہاد آنحضرت اورا عبد اللہ و

يَقْتَرِبُ يَدِهِمْ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مَنَاقِبُ النَّسِ بْنِ مَالِكٍ

بخوابد دست مبارک خود رواہ الترمذی در مناقبہاے النس بن مالک رحمہ

عَنْ أُمِّ سُلَيْمٍ أَنَّهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَسْأَلُ خَادِمَكَ

روایت است از ام سلیم کہ وہ کہتے ہیں کہ خدائے پیغمبر خدا اس خادم تہ

أَدْعُ اللَّهَ لَهُ قَالَ اللَّهُمَّ أَكْثِرْ مَالَهُ وَوَلَدَهُ وَبَارِكْ لَكَ فِيهِ أَغْطِيَهُ

دعا کن براور کہتے ہیں آنحضرت خداوند بسیار کردان مال اورا و فرزندان اورا و بکرت و افزونی دہم لورا

قَالَ أَسْأَلُ فَوَاللَّهِ إِنْ مَالِي لَكَثِيرٌ وَإِنْ وَلَدِي وَوَلَدُ وَلَدِي

کہتے ہیں اس پر بخدا سو گند مال من بسیار است و بدست فرزندان من و فرزندان فرزندان من

لِكَيْتَعَادُونَ عَلَى خَوَالِيَاءِ الْيَوْمِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ النَّسِ بْنِ

ہر گزینی زیادت آمد عدد ایساں برمانند صد امروز متفق علیہ و از انس بن

سَيِّدٍ قَالَ شَهِدْتُ النَّسَ بْنَ مَالِكٍ وَحَضَرَ الْمَوْتَ فَجَعَلَ

سید بن مرویت کہتے ہیں من نزد انس بن مالک رحمہ و مال آنکہ دے در سگرات بود پس شروع کرد

يَقُولُ لِقَتُونِي لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَلَمْ يَزَلْ يَقُولُهَا حَتَّى قُبِضَ

کہ میگفت قاتعین کنید مرا کہ لا الہ الا اللہ پس ہمیشہ بود کہ میگفت آن کلمہ رانا آنکہ وفات یافت

سَرَّاهُ ابْنُ أَبِي الدُّيَّانِ فِي الْمُخْتَصَرِ كَرَمَنْاقِبُ أَبِي هُرَيْرَةَ	روایت کردن ابن ابی الدیاء در مختصر در مناقب ابی ہریرہ رض
عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ	روایت است از ابی ہریرہ رض گفت دعا فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم
اللَّهُمَّ حَبِّبْ عَبْدَكَ هَذَا يَعْنِي أَبَاهُ هُرَيْرَةَ وَأُمَّهُ إِلَى عِبَادِكَ	خداوند ما محبوب گردان این بندہ خود را یعنی ابو ہریرہ و مادر او را بسوی مسلمانان خود
الْمُؤْمِنِينَ وَحَبِّبْ إِلَيْهِمَا الْمُؤْمِنِينَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ	و محبوب گردان بسوی ایشان مسلمانان را رواہ مسلم در مستقیما
مَعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ	معاویہ بن ابی سفیان رض مرویت از عبد الرحمن بن
أَبِي عُمَيْرَةَ عَنْ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ لِمَعَاوِيَةَ	ابی عمیرہ رض از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بدستیکہ آنحضرت فرمود مراویہ بن ابی سفیان را
اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًّا وَاهْدِهِ رِجْلَهُ التِّرْمِذِيُّ	خداوند اگر گردان او را راہ راست و ہندہ و راہ راست نماندہ و ہدایت کن مردم را بسوی رواہ الترمذی در مستقیما
عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ عَنْ عَقْبَةَ بْنِ حَامِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ	عمر بن العاص رض روایت است از عقبہ بن عامر رض گفت فرمود آنحضرت
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْلَمَ النَّاسُ لَمَنْ عَمَّرُ بْنُ الْعَاصِ رَوَاهُ	صلی اللہ علیہ وسلم اسلام آوردند مردم و ایمان آورد و عمر بن العاص رواہ
التِّرْمِذِيُّ مِنْاقِبُ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ	الترمذی در مناقب خالد بن ولید رض روایت است از
أَبِي عُبَيْدَةَ عَنْ أَنَّهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ	ابی عبیدہ رض کہ وے گفت شنیدم آنحضرت را صلی اللہ علیہ وسلم

يَقُولُ خَالِدٌ سَيْفٌ مِنْ سُيُوفِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَيَعْمَرُ فَتَى الْعَشِيرَةِ

کہ سیف بود خالد و عیمر فتی از عشیرہ کے ہوا اسے عزوجل و نیکو جوان قبیلہ و تبار خود ست

رَوَاهُ أَحْمَدُ مُنَاقِبُ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ عَنْ جَابِرٍ رَفِ

رواہ احمد در مناقب سعاد بن معاذ رضا روایت ست از جابر رض

قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَهْتَزُّ الْعَرْشُ

گفت شنیدم آنحضرت را صلی اللہ علیہ وسلم کہ میفرمود جبید عرش

لِمَوْتِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ وَفِي رِوَايَةٍ أَهْتَزُّ عَرْشُ الرَّحْمَنِ لِمَوْتِ

از چہت موت سعد بن معاذ و در روایتی آید کہ جبید عرش الرحمن از چہت موت

سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنِ الْبَرَاءِ قَالَ أَهْدَيْتُ

سعد بن معاذ متفق علیہ و روایت ست از براء رض کہ گفت براء پیشکش فرستادہ شد

لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُلَّةٌ حَرِيرٌ فَجَعَلَ أَصْحَابُهُ

برائے آنحضرت میلہ اللہ علیہ وسلم جامہ ابریشمی پس گشتند تا آن آنحضرت م

يَمْسُوْنَهَا وَيَتَجَبَّوْنَ مِنْ لَيْسَ بِهَا فَقَالَ اتَّجَبُونَ مِنْ لَيْسَ بِهَا هَذِهِ لِمَنَادِيلُ

کہ ماس میکردند و شکفت میکردند از نرمی او پس فرمود ای عجب دارید شما از نرمی این حله ہر آئینہ روا الہا سے

سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنْهَا وَالَيْنُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنِ

سعد بن معاذ در جہت بہتر ست از آن و نرم تر است متفق علیہ و روایت ست

أَنَسٍ رَفِ قَالَ لَمَّا حُلَّتْ جَنَازَةُ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ قَالَ الْمُنَافِقُونَ

از انس رض کہ گفت چون بجا شد جنازہ سعد بن معاذ گفتند منافقان

مَا أَخَفَّ جَنَازَتُهُ وَذَلِكَ لِحُكْمِهِ فِي بَيْتِي فَرِيْظَةٌ فَلَمَّحَ ذَلِكَ

عجب سبک بود جنازہ او داین سبکی جنازہ او از چہت حکم کردن او ست در بیتی فریظہ پس برید

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ كَانَتْ تَحْمِلُهُ

آن سخن آنحضرت را صلی اللہ علیہ وسلم پس فرمود آنحضرت م کہ فرشتگان برداشتمی ہر بند

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مَنَاقِبُ قَيْسِ بْنِ سَعْدِ بْنِ

رواہ الترمذی در مناقب قیس بن سعد بن

عِبَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ النَّبِيِّ

عبادہ رضی روایت است از انس رضی گفت انس رضی کہ بعد قیس بن سعد رضی اذا تخفرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْنُزِلُهُ صَاحِبُ الشَّرْطِ مِنَ الْأُمَيْرِ قَالَ

صلی اللہ علیہ وسلم کجاے صاحب شرط یعنی مالک اذا امرت

الْأَنْصَارِيُّ بِعَنْيَ مَتَابِلِي مِنْ أُمُورِهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مَنَاقِبُ

انصاری در معنی آن تقدیر کرد انس از صاحب شرط اذا امرت متولی میشد از امور و رواہ ترمذی در مناقب

جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ قَالَ اسْتَغْفِرُ لِي

جابر بن عبد اللہ رضی روایت است از جابر رضی گفت جابر از امرش خواست برائے من

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمْسًا وَعِشْرِينَ مَرَّةً رَوَاهُ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم پستند پنج بار رواہ

التِّرْمِذِيُّ مَنَاقِبُ مُصْعَبِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ

ترمذی در مناقب مصعب بن عمیر رضی روایت است

خَبَّابِ بْنِ الْأَرْتِ عَنْ هَاجِرِ نَامَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از خباب بن ارت رضی گفت هجرت کردیم با آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

نَبْتَنِي وَجَهَ اللَّهُ تَعَالَى قَوَّعَ أَجْرًا عَلَى اللَّهِ فَمِنْ مَضَى لَمْ يَأْكُلْ

در حالتیکہ طلب میکردیم رضاے خواہش ثابت شد و آب بر فم البصل می پس بعضی از انکسائی اندک گذشتند

مِنْ أَجْرِهِ شَيْئًا مِنْهُمْ مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ فَلَمْ يَوْجَدْ

از اجور در دنیا چیزی را از اجور ایشان مصعب است کشته شد مصعب روز جنگ احد پس یافت نشد

لَهُ مَا يَكْفِي فِيهِ إِلَّا نَمْرَةٌ فَكُنَّا إِذَا غَطَيْنَا رَأْسَهُ خَرَجَتْ مِنْ جِلْدِهِ

مرا و ما جامه که کفایت کرد و نود و دو کلمه می سپارده پس بودیم با چون می پوشیدیم مرا و ما بیرون می آمدند و بر دوش او

در حالتیکہ طلب میکردیم رضاے خواہش ثابت شد و آب بر فم البصل می پس بعضی از انکسائی اندک گذشتند

وَإِذَا غَطَيْنَا رَجُلَيْهِ خَرَجَ رَأْسُهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وہن میں پوشیدہ کر دو پاسے اویس یوں ہی آمد سر او پس گفت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

غَطُّوا بِهَا رَأْسَهُ وَاجْعَلُوا عَلَيَّ رَجُلَيْهِ مِنَ الْإِذْخِرِ وَمِنَّا مَنْ

پوشید بان گلیم سر او را و گردانید بر سر دو پاسے کیا ہے کہ نام او اذخر است و بعضی

أَيَّعَتْ لَهُ ثَمَرَتُهُ فَهُوَ يَهْدِي بِهَا مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ مَنَاقِبُ الْبَرَاءِ

کے است کہ رسیدہ است مراد را میوہ اولیں و کے می چید آن ثمر را متفق علیہ در متقینا ہے ہمار

ابْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

ابن مالک رحمہ روایت است از انس کہ گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَرَّمُ مَنْ أَشَعَتْ أَغْبَرُ ذِي طَمْرَيْنٍ لَا يُؤْبَهُ لَهُ

علیہ وسلم بہا ژولیدہ مو کے غبار آلودہ خداوند دو جامہ کہنہ یا گلیم کہنہ اند کہ

لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لَا بَرَّ لَهُ مِنْهُمُ الْبَرَاءُ بْنُ مَالِكٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

القیات نمودہ نشود مراد اگر سوگند خوردہ خدا بر زمین راستگو میگردد اند اور خدا از جملہ ایشانست برابر ابن مالک

وَالْبَيْهَقِيُّ فِي دَلَائِلِ النُّبُوَّةِ مَنَاقِبُ أَبِي مُوسَى

والبیہقی در دلائل النبوة در متقینا ابی موسی

الْأَشْعَرِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ أَبِي مُوسَى مَعْنَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

الاشعری رحمہ روایت است از ابو موسی از آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ لَهُ يَا أَبَا مُوسَى لَقَدْ أُعْطِيتَ مِنْ مَآرٍ مِنْ

وسلم کہ فرمود آنحضرت مراد را ابی موسی دادہ شدہ است ترا مزارے از

مَنْ آمَنَ بِإِلَٰهِ دَاوُدَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مَنَاقِبُ أَبِي بَنٍ

مزا میرا ال داود رواہ الترمذی در متقینا ابی بن

كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

کعب رحمہ روایت است از انس کہ گفت آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ لَا بُدَّ لِي مِنْ كَعْبٍ إِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي أَنْ أَقْرَأَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ

و سلم مرا بی بن کعب را بدستیکه خدا که امر کرده است مرا که بخوانم بر تو قرآن را

قَالَ اللَّهُ سَمَاعِي لَكَ قَالَ نَعُو قَالَ وَقَدْ ذُكِرْتُ عِنْدَ رَبِّ

گفت ای آیت خدا استعاضاے لبد و نام مرا بر آتو فرمود آنحضرت آری نام ترازو باز گشت ای تحقیق آیا ذکر کرده ام من

الْعَالَمِينَ قَالَ نَعُو فَذَرَفَتْ عَيْنَاهُ وَفِي سِرِّهَا يَا رَبِّ اللَّهُ

همد و گوار جهانیان گفت آنحضرت آری ذکر کرده شری پرانک ریخت بر دوشم و در پیوسته این زمین آمده بدستی مرا

أَمَرَنِي أَنْ أَقْرَأَ عَلَيْكَ لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا قَالُوا سَمَاعِي

امر کرده مرا که بخوانم بر تو سورہ لم یکن الذی کفروا گفت ای تو نام برد مرا

قَالَ نَعُو بَكَا مُتَّفِقٌ عَلَيْهِ مَنَاقِبُ أَبِي طَلْحَةَ الْأَنْصَارِيِّ

فرمود آنحضرت آری پس گریه کرد متفق علیہ در متقیان ابی طلحه انصاری رفته

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

مرویت از ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ گفت ای ہریرہ آمد مردی بسوی آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنِّي جَاهِلٌ فَأَرْسَلْ إِلَى بَعْضِ نِسَائِهِ

علیہ وسلم پس گفت آنحضرت بدستی من راجع و شقت کشیدہ ام پس فرستاد آنحضرت بسوی بعضی از زنان

فَقَالَتْ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا عِنْدِي إِلَّا مَاءٌ ثُمَّ أَرْسَلْ

پس گفت آن بعضی نسا رسو کنند آن کسیکہ فرستاد و ترا راستی نیت نزد من مگر آبی پستتر فرستاد

إِلَى الْآخِرِ فَقَالَتْ مِثْلُ ذَلِكَ وَقُلْنَ كُلُّهُنَّ مِثْلُ ذَلِكَ فَقَالَ

آنحضرت کہے را بسوی زن دیگر گفت آن زن مانند او کہیہ گفتہ بود زن نخستین و فرستاد و نزد من خود گفتند

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ يُضَيِّفُهُ يُرَحِّمُهُ اللَّهُ فَقَامَ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہیکہ مہمان کند این مرد را رحمت کند اورا خدا استعاضاے لے پس بایستاد

رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ يُقَالُ لَهُ أَبُو طَلْحَةَ فَقَالَ أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ

مردی از انصار کہیہ گفتہ میشد مرا و ابو طلحه پس گفت من مہمانی کنم اے پیغمبر خدا

نہ

پس بایستاد آن بعضی از زنان

فَانْطَلَقَ بِهِ إِلَى رَجُلِهِ فَقَالَ لَا مَرَأِيَهُ هَلْ عِنْدَكَ شَيْءٌ قَالَتْ

پس بعد از طلوع آن مرد را بر سرے خاک و خویس گفت ابو طلحہ مرزن خود را آیا بہت نزد تو چیز ہے از طعام گفت

لَا إِلَّا قُوتٌ صَبَا فِي قَالَ فَعَلَيْهِمْ بَشِيءٌ وَتَوَمَّنْهُمْ فَإِذَا دَخَلَ ضَيْفُنَا

نیز خوردن

زن و نیست چیز سہر قوت فرزندان بن گفت ابو طلحہ پس شغل گردان خود ان پر بچہ ہے و بچہ بان ایشان ما پس چون در آمد ہوا

فَأَسْرِيَهُ إِنَّا كُلُّ فَإِذَا الْهُوَى بِيَدِ إِلَيَّا كُلُّ فَقُوْحِي إِلَى السَّرَاجِ

پس ہٹا دو را کہ ما میخویم پس چون میگند دست خود را تا بخور و پس مالیت تو بر سرے چراغ

كَتَى تُصَلِّبُهُ فَاطْفِئْهُ فَعَمَلَتْ فَقَعَدُوا وَآكَلَ الضَّيْفُ وَبَا تَا

تا اصلاح کنی و میفرودی چراغ را پس کشت چراغ را پس گردن زن این کار را پس نشستند این ہمہ و خورد بہمان

طَاوِيَيْنِ فَلَمَّا أَصْبَحَا عَادَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و شب گذاردند ابو طلحہ و زن و کے گرسنه پس چون صبح کرد ابو طلحہ آمد بر آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَدْ عَجَبَ اللَّهُ أَوْضَحَكَ

پس فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم ہر آئینہ تحقیق عجب کرد خدا آستلے ایگفت راوی خندہ کرد

اللَّهُ مِنْ فُلَانٍ وَفُلَانَةٍ وَفِي رِوَايَةٍ مِثْلُهُ وَلَمْ يُمْ أَبَا طَلْحَةَ

خدا یعنی راہی شد از فلان مرد و فلان زن و نام ابو طلحہ و فلان او برد و در روایت دیگر موافق این آمد نام ابن و راوی ابو طلحہ

وَفِي آخِرِهَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى وَيُؤْتِرُنَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ

و در آخر این روایت ثانی آمد پس فرستاد خدا آستلے این آیت را کہ بر میگذاہند بر نفسہاے خود و نیز خود را اگر چه

بِهِمْ خَصَاصَةٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ جَامِعُ الْمَنَاقِبِ عَنْ

باشد ایشان حاجت متفق علیہ جامع مناقب مرویت از

أَنْسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَرْحَمُ أُمَّتِي بِأُمَّتِي

انس را از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود آنحضرت بہر ان ترین است من با است من

أَبُو بَكْرٍ وَأَشَدُّهُوَ فِي أَمْرِ اللَّهِ عُمَرُ وَأَصَدُّهُوَ حَيَاءُ عُثْمَانُ

ابو بکر است و سخت ترین است من مد کہ دین خدا است و راست و صمیم ترین ایشان بزرگ و عاقلان بہت

وَأَفَرَضُهُمْ نَزِيدُ بْنُ ثَابِتٍ وَأَقْرَأُهُمْ أَبِي بَنْ كَعْبٍ وَاعْلَمُهُمْ

وَعَالِمُ تَرْجُمَانِ الْعَرَبِ وَصَاحِبُ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ وَخَازِنُهُ نَزِيدُ بْنُ ثَابِتٍ رَأَى ابْنَ كَعْبٍ اسْتَدْرَجَهُ وَدَانَتْهُ مِنْهُ

بِالْحَلَالِ وَالْحَرَامِ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَمِينٌ وَأَمِينُ

بِالْحَلَالِ وَحَامِ مَطْوُونِ بَيْتِ اسْتَدْرَجَهُ وَدَانَتْهُ مِنْهُ رَأَى ابْنَ كَعْبٍ اسْتَدْرَجَهُ وَدَانَتْهُ مِنْهُ

هَذِهِ الْأُمَّةُ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

ابن استاد ابو عبیدہ بن جراح است روایت کرد این حدیث را احمد و ترمذی

وَرُوِيَ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ قَتَادَةَ مَرْسَلًا وَفِيهِ وَأَقْضَاهُمْ عَلِيٌّ

و روایت کرده شده است از معمر از قتاده بطریق ارسال و در حدیث معمر آمده است و قاضی در حکم کشنده

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و روایت است از عبد الله بن عمر بن عاص رضی الله عنه که آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ قَالَ اسْتَقْرِئُوا الْقُرْآنَ عَنْ أَرْبَعَةٍ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ

و سلم گفت طلب قرارت قرآن کنید بپایانید آن را از چهار کس از عبد الله بن

مَسْعُودٍ وَسَيَّالِ مَوْلَى ابْنِي حُذَيْفَةَ وَأَبِي بَنْ كَعْبٍ وَمُعَاذُ بْنُ

مسعود و سیال که مولی ابی حذیفه است و ابی بن کعب و معاذ بن

جَبَلٍ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَلْقَمَةَ مَرْفُوعًا قَدِمْتُ الشَّامَ

جبل متفق علیه و از علقة تالیفی مرویت گفت قدوم آوردم بشام

فَصَلَّيْتُ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ قُلْتُ اللَّهُمَّ لَيْسَ لِي جَلِيسًا صَالِحًا فَاتَيْتُ

پس گفتم دو رکعت بستم گفتم که خداوند! ای من برای من نیست یک پس آدم

قَوْمًا فَجَلَسْتُ إِلَيْهِمْ فَذَا شَيْخٌ قَدْ جَاءَ حَقًّا جَلَسَ إِلَيَّ جَنَبِي

گروهی را پیش بستم ایشان پس نگاهم بپرسید تحقیق آمده تا آنکه نشست بر پهلوی من

قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا أَبُو الدَّرْدَاءِ قُلْتُ إِنِّي دَعَوْتُ اللَّهَ أَنْ يُبَيِّرَ لِي

گفتم که این کیست گفتند قوم که این ابو الدرداء است گفتم بدستگیر کن دعا کرده بودم خدا را که میسر

بجای از است من کلمات

را که میسر

جَلِيسًا صَالِحًا فَيَسِّرْ لِي فَقَالَ مَنْ أَنْتَ قُلْتُ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ

ہم نشین صالح ہیں میرے گروائیدہ تیرا برائے میں پس گفت بود در دار لیسیتی تو دواز کجائی گفتم از اہل کوفہ ام

قَالَ أَوَلَيْسَ عِنْدَكَ وَابْنُ أُمِّ عَبْدِ صَاحِبُ الثَّعْلَيْنِ وَالْوَسَادَةِ

گفت بود در آریایت نزد شما ابن ام عبد یعنی عبد اللہ بن مسعود کہ آن صاحب ثعلین و بالین

وَالْمُطَهَّرَةِ وَفِيكُمْ الَّذِي أَجَارَهُ اللَّهُ تَعَالَى مِنَ الشَّيْطَانِ عَلَى

و آہست آن حضرت و در میان شماست آن سیکہ آمان دادہ است اورا خدا متعالی از شیطان

لِسَانِ نَبِيِّهِ يَعْنِي عَمَّارًا أَوَلَيْسَ فِيكُمْ صَاحِبُ السِّرِّ الَّذِي

زبان پیغمبر خود یعنی عمار را بخواد آریایت در میان شما صاحب سر آنحضرت کہ

لَا يَعْلَمُ غَيْرُهُ يَعْنِي حُذَيْفَةَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ ابْنِ

نہید اند آن سرا جز او مراد این صاحب سر مذکور بن ابیہان است رواہ البخاری و روایت است از ابن

مَسْعُودٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اقْتَدُوا بِأَبَا لَدَيْنِ

مسعود رضی عنہ از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود اقتدا کنسید بان دو کس کہ

مِنْ بَعْدِي مِنْ أَصْحَابِي أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَاهْتَدُوا بِهَدْيِ عَمَّارٍ وَتَمَسَّكُوا

بعد از من خلیفہ خواهند بود از اصحاب من آن دو کس ابو بکر و عمر اند و میرت پذیرشید میرت و روش عمار بن یاسر

بِعَهْدِ ابْنِ أُمِّ عَبْدِ وَفِي رِوَايَةٍ حُذَيْفَةَ مَا حَدَّثَكُمْ ابْنُ مَسْعُودٍ

بہمان ابن ام عبد کہ عبد اللہ بن مسعود است و در روایت حذیفہ آمدہ است کہ چیزیکہ حدیث میکند و طبرہ بد

فَصَدِّقُوهُ بَدَلًا وَتَمَسَّكُوا بِعَهْدِ ابْنِ أُمِّ عَبْدِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

پس تصدیق کنید او را این عہدات بل این عہد است رزو تمسک تا آن عہدایت کرد این حدیث را ترمذی

وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از انس رضی عنہ روایت گفت فرمود اللہ صلی اللہ علیہ وسلم

إِنَّ الْجَنَّةَ تَشْتَاقُ إِلَى ثَلَاثَةٍ عَلِيٍّ وَعَمَّارٍ وَسَلْمَانَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

بدوستی بہشت مشتاق است بہ سه کس علی و عمار و سلمان رواہ الترمذی

وَعَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از علی رضا گفت علی فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ سَبْعَةً نَجِيَاءً رُقَبَاءَ وَأَعْطَيْتُ أَنَا أَرْبَعَةً

بدرستی مرید پیغمبر را هفت کس میبودند از برگزیدگان ازمحابشان و داده شده ام من چهارده

عَشْرَ قُلْنَا مَنْ هُمْ قَالَ أَنَا وَابْنَايَ وَجَعْفَرُ وَحَمَزَةُ وَأَبُو بَكْرٍ

مرد گفتیم که ایستاد آن چهارده فرمود علی آن چهارده من و فرزند آن من یعنی حسن و حسین و جعفر و حمزه و ابوبکر

عمر ومُصعب بن عمير وبلال وسلمان وعُمار وعبد الله

وعمرو بن مصعب بن عمير وبلال وثمان وعمار وعبد الله

ابن مسعود وأبو ذر والمقداد رواه الترمذي باب فضل

بن مسعود والاوزر ومقداد رضي الله عنهم رواه الترمذي باب در فضل

أَصْحَابُ الشَّجَرَةِ وَالْبَيْدِ وَالْأَحْدِ لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ

امواج مجسده و بدر واحد برآمده خوشنودش فر ما

عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يَبَايَعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ

از سالان وقتک بعثت سکر دنیا تو زردخت بید و انت انچه در دوا را نشان است

فَانْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَاَتَانَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً

وَقَدْ كَفَرَ يَكْفُرُ

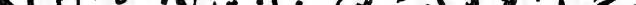
سَاخِذُوْنَهَا وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيْزًا حَكِيْمًا ۝۱۰۷ وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ بِدُرِّي

کرمی که از آنجا آمد و به آنجا رسید

که بدست آرد آنها را هست خدا غالب باکست و هر آینه خدا فتح داد شمارا روز بدر

وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُشْكُرُونَ إِذْ يَقُولُ الْمُؤْمِنِينَ

وَأَنْفِرُوا فِي اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ إِذْ يَقُولُ الْمُؤْمِنِينَ
وَلَمْ نَأْخُذْ بِبُيُوتِهِمْ تَرْتَدُّوا عَلَى أَعْقَابِهِمْ لَمْ يَنْصَرِفُوا إِلَّا أَنْ يُشِيرَ إِلَيْهِ الْفُلْكَانُ

الن يَكْفِيكُمْ اَنْ يَمْدُ لَكُمْ بِكُمْ بَشَلَةً اَلَا مِنْ الْمَلَا
اَبَا كَلَيْتِ غَمَّ اِيَّكُمْ كَمَا كَدَّ اَمَّا كَدَّ يَدُوكُمْ كَمَا كَدَّ اَمَّا كَدَّ يَدُوكُمْ كَمَا كَدَّ اَمَّا كَدَّ يَدُوكُمْ

۲
نمایند و بخواهند
و صاحب اختیار
بعضی حفاظت کنند و در اصل
کننده ۱۲ از لغات

۱۰۰

سید احمد علی خان

مَنْ لَيْنَ بَلَىٰ إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فُورِهِمْ

فرود آورده شد بلی اگر صبر کنید و پرهیزگاری نمایید و بیایند کافران بسوی شما

هَذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ

باین جوش خود امداد کند شما را پروردگار شما به پنج هزار کس از فرشتگان نشانده کرده

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ

و در ساخت خدا تعالی مدد را که برای شوره دادن شما در احوال شما میگرداند دل شما آسان

وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ إِنْ يَشَأْكُمْ قَدْ

ذیلت فتح مگر از نزدیک خدای غالب استوار کار اگر بخواهد شما را از دشمنان پدید آید

مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلَهُ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدُوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ

جاء کافران را زخمی مانند آن یعنی در بدر و این حادثه را میگردانیم آن را در میان مردمان فزاید بار

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ

برائیند کسانی که روزی که هم آمدند به رو جماعت جز این نیست که اغوا نمود ایشان شیطان

بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ

ببعضی از آنچه کردند و عفو کرد خدا از ایشان هر آینه خدا آمرزنده بردبار است

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءُ

در مرده گمان نکن که کشته شدند در راه خدا بلکه زنده اند

عِنْدَ رَبِّهِمْ يَسْتَبْشِرُونَ رِقُونَ ۚ فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ

نزدیک پروردگار خوشبختی روزی داده میشوند شادمان با آنچه عطا کرده است خدا ایشان را از فضل خود

يَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

خوشوقت میشوند بپسندیده های ایشان که پیوسته اند از پس ایشان بسبب آنکه هیچ خوف نیست بر ایشان

وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۚ يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةِ اللَّهِ وَفَضْلِهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ

و نه ایشان اندوهناک شوند خوشوقت میشوند به نعمت خدا و فضل او و آنکه خدا ضایع نمی کند

ع
جزو جمع
۱۲

ع
جزو جمع
۱۲

ع
جزو جمع
۱۲

۱۰۰
بسم الله الرحمن الرحیم

أَجْرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ

مزد مومنان را که نیکه قبول کردند حکم خدا و رسول را بعد از آن که رسیده بود ایشان

الْقَرْحُ الَّذِينَ أَحْسَنُوا أَمْرَهُمُ وَاتَّقُوا أَجْرَ عَظِيمٍ إِلَى أَنْ كُنْتُمْ

دخم برای آنکه ازین جماعت نیکو کاری کردند و تقوای کرده اند مزد بزرگ است تا آن که

مُؤْمِنِينَ عَنْ رَفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ قَالَ جَاءَ جَبْرِئِيلُ إِلَى النَّبِيِّ

مومنین روایت است از رفاه بن رافع گفت آمد جبرئیل موسی

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا تَعْدُونَ أَهْلَ بَدْرٍ فَيَكْفُرُوا قَالَ

صلی اللہ علیہ وسلم گفت در مرتبه سیدارید و از کدام طائفه ایشان را بدین نام میخوانید

مِنْ أَفْضَلِ الْمُسْلِمِينَ أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهَا قَالَ وَكَذَلِكَ مِنْ شَهَدَ

آنحضرت میفرماید ما در میان خود افضل مسلمانان یا گفت آنحضرت در جواب جبرئیل کلمه که مانند این کلمه است گفت

بَدْرًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ حَسَّانَ

طایفه ایشان را که راکع حاضر شده است از ملائکه روایت کرد ابو خریص را بخاری و روایت است از حفصه بنت حسان

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنِّي لَا أَرَى أَحَدًا لَا يَدْخُلُ النَّارَ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم برستی من هرگز نمیبینم کسی را که در دنیا بدین آتش دوزخ را

إِنْ شَاءَ اللَّهُ أَحَدٌ شَهِدَ بَدْرًا وَالحَدِيثُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ الْبَشَرُ

اگر خواست خدا است خداستالی هیچ یک که حاضر شده است بدین حدیث را گفت یا رسول اللہ ایامیت

قَدْ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَإِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا قَالَ فَلَمْ تَسْمِعْهُ يَقُولُ

که تحقیق گفته است خداستالی و نیست از شما هیچ یک مگر آنکه در آئینه است آتش دوزخ را فرمود پس شنیده بود خدا

ثُمَّ نَبَّيْتُ الَّذِينَ اتَّقَوْا فِي رِوَايَةٍ لَا يَدْخُلُ النَّارَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ

پس خبر دادم آن کسانی را که تقوای کرده اند و در روایتی آمده که کسی آید بالش اگر خاست خدا

مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ أَحَدٌ الَّذِينَ بَايَعُوا تَحْتَهَا رَوَاهُ مُسْلِمٌ

از اصحاب شجره هیچ یک که آن کس نیکه بیعت کردند با آنحضرت زیر شجره رواه مسلم

۱۰۱
بسم الله الرحمن الرحیم

۱۰۲
بسم الله الرحمن الرحیم

وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ كُنَّا يَوْمَ الْحُدَيْبِيَّةِ أَلْفًا وَاتْرِبَعِمِائَةٍ قَالَ لَنَا

و روایت است از جابر رضی گفت ما بر بودیم ماروز مدینه یک هزار و چهار صد گشت مارا

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْتَمَرُ الْيَوْمَ خَيْرُ أَهْلِ الْأَرْضِ

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم شما امروز بهترین اهل زمین ای

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

متفق علیه و از جابر رضی روایت گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلُ النَّارَ أَحَدٌ مِمَّنْ بَايَعَ تَحْتَ الشَّجَرِ قَرِيبًا

و سلم در منی آید بالشریح یک از آن کس که بیعت کرد آنحضرت را زیر شجره رواه

الْزَيْمِيُّ تَسْمِيَةً مَنْ سَمِيَ مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ

الزیمدی اسم از اسما اهل بدر در

الْجَامِعُ الْبُخَارِيُّ النَّبِيُّ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْهَاشِمِيُّ

جامع البخاری نبی محمد بن عبد الله الهاشمی

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُثْمَانَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ

صلی الله علیه وسلم عبد الله بن عثمان ابو بکر صدیق

الْقُرَشِيُّ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ الْعَدَوِيُّ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ الْقُرَشِيُّ

قریشی عمر بن الخطاب که از اولاد عدی بن کعب است عثمان بن عفان قریشی

خَلْفَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى ابْنَتِهِ وَضَرَبَ لَهُ بِسْمِهِم

و گذاشت آنحضرت صلی الله علیه وسلم او را بر دختر خود رقیه بیعت بهار و از روی او و فین کرد و مراد او بهی و س و از نسبت

عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ الْهَاشِمِيُّ إِيَّاسُ بْنُ بُكَيْرٍ وَبِلَالُ بْنُ رَبَاحٍ مَوْلَى

و علی بن ابی طالب ابن عم پیغمبر هاشمی و ایاس بن بکیر و بلال بن رباح موی

أَبْنِ بَكْرٍ الصِّدِّيقِ وَحَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمَطْلِبِ الْهَاشِمِيُّ حَاطِبُ بْنُ

ابن بکر صدیق و حمزه بن عبد المطلب هاشمی و حاطب بن

أَبِي بَلْتَعَةَ حَلِيفُ الْقُرَيْشِيِّ وَأَبُو حَذِيفَةَ بْنِ عَقْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ الْقُرَيْشِيِّ حَارِثَةُ	
ابو بلتعہ ہم سگنداست مرزیش را و ابو حذیفہ بن عقبہ بن ربیعہ القریشی حارثہ	
بْنُ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيُّ قُتِلَ يَوْمَ بَدْرٍ وَهُوَ حَارِثَةُ بْنُ سُرَاقَةَ كَانَ	
بن الربیع انصاری کشته شد روز بدر و دوسے حارثہ بن سراقہ است کہ بود در	
فِي النَّظَارَةِ خَبِيبُ بْنُ عَبْدِ الْأَنْصَارِيِّ خَنِيسُ بْنُ حَذَافَةَ	
نظر کنندگان خبیب بن عدی الانصاری خنیس بن حذافہ	
السَّهْمِيُّ مَدْرَفَاعَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُنْذِرِ رَفَاعَةُ بْنُ رَافِعِ الْأَنْصَارِيِّ	
السہمی در فاعہ بن عبد المنذر رفاعہ بن رافع انصاری	
أَبُو لُبَابَةَ الْأَنْصَارِيُّ التُّرَيْسِيُّ بْنُ الْعَوَّامِ الْقُرَشِيُّ زَيْدُ بْنُ سَهْلٍ	
ابو لبابہ انصاری التریسی بن عوام قریشی زید بن سہل	
أَبُو طَلْحَةَ الْأَنْصَارِيُّ أَبُو زَيْدٍ الْأَنْصَارِيُّ سَعْدُ بْنُ مَالِكٍ	
ابو طلحہ انصاری ابو زید انصاری سعد بن مالک	
وَالزُّهْرِيُّ سَعْدُ بْنُ خَوْلَةَ الْقُرَشِيُّ سَعْدُ بْنُ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ	
زہری سعد بن خولہ القریشی سعد بن زید بن عمرو بن نفیل	
بْنُ الْقُرَشِيِّ سَهْلُ بْنُ حَلِيفِ الْأَنْصَارِيِّ ظَهْرِيُّ بْنُ رَافِعِ الْأَنْصَارِيِّ	
قریشی سہل بن حلیف انصاری ظہیری بن رافع انصاری	
وَأَخُوهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ الْهَذَلِيُّ مِنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ	
وہاورد او عبد اللہ بن مسعود ہذلی عبد الرحمن بن عوف	
بْنُ الزُّهْرِيِّ عُبَيْدَةُ بْنُ حَارِثِ الْقُرَشِيِّ عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ	
الزہری عبیدہ بن حارث قریشی عبادہ بن الصامت	
بْنُ الْأَنْصَارِيِّ عَمْرُو بْنُ عَوْفٍ حَلِيفُ بَنِي عَامِرٍ بْنِ لُؤَيٍّ عَقْبَةُ	
انصاری عمرو بن عوف حلیف بنی عامر بن لوی عقبہ	

نظرة نظر کنندگان
نظر کنندگان کہ یکجا بنظر آید
بودہ بر حال دشمن نظر کنند
و غیر بنظر آید

ابن عمرو بن الأنصاري بن عاصم بن ربيعة العنزي فاصم بن ثابت بن أنصاري

ابن عمرو انصاري عامر بن ربيعة بليجا اجداد اوست فاصم بن ثابت انصاري

عويص بن ساعدة الأنصاري عتب بن مالك الأنصاري

بدريت وعويم بن ساعدة انصاري بدريت عتب بن مالك انصاري

قدامة بن مطعون بن قتادة بن النعمان الأنصاري معاذ بن

قدام بن مطعون قتاده بن النعمان انصاري معاذ بن

عمرو بن الجهم معوذ بن عفرأء وأخوه مالك بن ربيعة

عمرو بن الجهم معوذ بن عفرأء وبراور او مالك بن ربيعة

أبو أسيد الأنصاري مسطح بن أثانة بن عباد بن المطلب

ابو أسيد انصاري مسطح بن اثانة بن عباد بن المطلب

ابن عبد مناف مراد بن الربيع الأنصاري معن بن عدي

بن عبد مناف مراده بن الربيع انصاري معن بن عدي

الأنصاري مقداد بن عمرو الكندي حليف بني زهرة هلال

انصاري مقداد بن عمرو الكندي حليف بني زهرو هلال

ابن أمية الأنصاري رضي الله تعالى عنهم أجمعين فضل

بن امية انصاري رضي الله تعالى عنهم اجمعين فضيلت

أويس القرني عن عمر بن الخطاب أن رسول الله

اويس قرني رضي از عمر بن خطاب رضي موديت که آنحضرت

صلى الله عليه وسلم قال ت رجلاً يأتكم من اليمن يقال

صلى الله عليه وسلم فرمود که مردی آید از جانب يمن گفته میشود

لله أويس لا يدع باليمن غيراً ثم له قد كان به بياض فدعا الله

اودا اويس شيكزاره آن مرد در يمن جزا ديك مراد راست حقيق بود بوس سفیدی پس دعا كه خدا را

فَإِذْ هَبْهُ الْآمُوضِعَ الدِّينَارِ وَالْذِّرْهُمَنْ لَقِيَهُ مِنْكُمْ فَلْيَسْتَغْفِرْ لَكُمْ

پس دور کرو خدا اگر مقدار دینار سے زیادہ ہے پس سیکڑیں اُتادو اور ان سے آپس باپس کھلب کھلب کر لے

وَفِي رِوَايَةٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ خَيْرَ

و در روایتیہ این چنین آمده است کہ گفتم عمر شنیدم پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم کہ میگفت بہترستی بہترین

التَّابِعِينَ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ أُوَيْسُ ذَلَّةٌ وَكَانَ بِهِ بَيَاضٌ فَمَرُّهُ

تابعین مرویت کہ گفتم میثو و مراد را اویس و مراد را در سبت و ہود بان بر صے پس امر کنید و در خواہید

فَلْيَسْتَغْفِرْ لَكُمْ وَأَمَّا مُسْلِمٌ بَابُ ثَوَابِ هَذِهِ الْأُمَّةِ وَكَذَلِكَ

ازو کہ استغفار کند مرثما را روایت کرد این حدیث را مسلم باب در ثواب این امت و همچنین بخاتم

جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ

شمارا اگر وہی مختار تا گواہ باشد بر مردمان و تا باشد رسول

عَلَيْكُمْ شُهَدَاءَ لَتَكُنَّ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ

بر شما گواہ ہستی شما بہترین امتی کہیرون آوردہ شدہ برای مردمان میفرمایید بکار پسندیدہ

وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا

و منع سیکند از ناپسندیدہ و ایمان میدارید خدا را و ایمان می آوردند اہل کتاب ہر آنچہ بہتر بودی

لَهُمْ الْيَوْمَ اكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمْ

ایمان را امروز کامل کردم برای شما دین شما و تمام کردم بر شما نعمت خود را و اختیار کردم

الْإِسْلَامَ دِينًا عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

اسلام را دین برای شما از بن عمر بن مرویت از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

قَالَ إِنَّمَا أَجَلُكُمْ فِي أَجَلٍ مِنْ خَلَامِنَ الْأُمَمِ مَا بَيْنَ صَلَوةِ الْعَصْرِ إِلَى

کہ فرمود آنحضرت نیست مدت عمر شما بہ نسبت مدت عمری نیک گذشتہ اند از امتہا مگر مقدار زمانیکہ

مَغْرِبِ الشَّمْسِ وَإِنَّمَا مَثَلُكُمْ وَمَثَلُ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى كَرَجُلٍ اسْتَعْمَلَ

فرود شدن آفتاب است و نیست قصہ و حال شما بہ نسبت ہر یہود و نصاری کہ بکار کند و در محل

عمر بن عمر

ابن عمر

ابن عمر

ابن عمر

عَمَّا لَقِيَ قَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ عَلَى قِيَرٍ لَا قِيَرٍ لِي فَعَمِلْتُ الْيَهُودُ إِلَى

مزدوران را پرسید گفت آنمزدگیت که کار کنند بر سر من تا نیم روز بیک قیراط پس عمل کردند یهود تا

نِصْفِ النَّهَارِ ثُمَّ قَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي مِنْ نِصْفِ النَّهَارِ إِلَى صَلَوةِ الْعَصْرِ عَلَى

نیم روز بهتر گفت آنمزدگیت که عمل کند مرا از نیم روز تا نماز عصر بر

قِيَرٍ لَا قِيَرٍ لِي فَعَمِلْتُ النَّصَارَى مِنْ نِصْفِ النَّهَارِ إِلَى صَلَوةِ الْعَصْرِ عَلَى

یک یک قیراط پس کار کردند نصاری از نیم روز تا نماز عصر بر

قِيَرٍ لَا قِيَرٍ لِي ثُمَّ قَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي مِنْ صَلَوةِ الْعَصْرِ إِلَى مَغْرِبِ الشَّمْسِ

یک یک قیراط بهتر گفت آنمزدگیت که عمل کند مرا از نماز عصر تا فرود شدن آفتاب

عَلَى قِيَرٍ أَطْيَنَ قِيَرٍ أَطْيَنَ لَا فَاَنْتُمْ الَّذِينَ تَعْمَلُونَ مِنْ صَلَوةِ الْعَصْرِ إِلَى

برود و قیراط دانا و آگاه باشید پس شما کنید آن گسایند عمل میکنند از نماز عصر تا فرود رفتن

الشَّمْسِ لَا لَكُمْ إِلَّا جُزْأَتَيْنِ فَغَضِبَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى فَقَالُوا أَنْتُمْ أَكْثَرُ

آفتاب آگاه باشید که هر سار است اجر دو چند پس در خشم آمدند یهود و نصاری پس گفتند ما بیشتریم

عَمَلًا وَأَقْلُ عَطَاءً قَالَ اللَّهُ تَعَالَى هَلْ ظَلَمْتُكُمْ مِنْ حَقِّكُمْ شَيْئًا قَالُوا

از روی عمل و کمتریم از روی عطا سبب چلید گفت خدا تعالی پس آیا ظلم کردم و کم کردم از حق شما چیزی را که قرار

لَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فَإِنَّهُ فَضَّلَنِي أُعْطِيَهُ مِنْ شَيْءٍ رَأَى الْبُخَارِيُّ وَعَنْ

گفت خدا تعالی پس این اضعیف ابو زبیری کرم من است میدهم بر گرامیخواهم روایت کرد این حدیث را بخاری

أَنِّي هَرِيرَةٌ مِنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنْ مِنْ أَشَدِّ

الوهریرة من مودیت که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود که از سخت ترین

أُمِّي لِي حَبَانَا سٌ يَكُونُونَ بَعْدِي يَوَدُّ أَحَدُهُمْ لَوْ رَأَى بِأَهْلِي قِمَالَهُ

امت من در محبت و دشمن در لطمه و مان اند که میباشند و پیدا میشوند پس از من دوست میدارند یکی از ایشان

رَأَى مُسْلِمًا وَعَنْ مُعَاوِيَةَ مِنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

رواه مسلم و روایت است از معاویه رحمه گفت شنیدم من آنحضرت را صلی الله

معمداً باین تعبیه است
معمداً باین تعبیه است
معمداً باین تعبیه است

در حدیثی که در این کتاب است
در حدیثی که در این کتاب است
در حدیثی که در این کتاب است

عَلَيْهِ سَلَامٌ يَقُولُ لَا يَزَالُ مِنْ أُمَّتِي أُمَّةٌ قَائِمَةٌ بِأَمْرِ اللَّهِ لَا يَضُرُّهُمْ

علیه سلام که میفرمود همیشه باشد از امت من گروهی است برپا بر خدا و تقویت دین در این نیکنده ایشان

مَنْ خَذَلَهُمْ وَلَا مَنْ خَالَفَهُمْ حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُوَ عَلَى ذَلِكَ

کسیکه فرو گذارد و یاری ندهد ایشان را و کسیکه مخالف است و رز و ایشان تا آنکه بیاورد امر خدا یعنی قیامت و ایشان

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

متفق علیه است و از جعفر که روایت میکنند از پدر خود امام محمد باقر و پدرش از جد خود امام حسین شهید که گفت فرمود

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَشِّرُوا أَوْ أَبْشِرُوا إِنَّمَا مَثَلُ أُمَّتِي مَثَلُ الْغَيْثِ

صلی الله علیه و سلم شام و شوند و شاد شوند جز این نیست که صفت و حال است من مانند مال و صفت باران

لَا يُدْرَى آخِرُهُ خَيْرٌ أَمْ أَوَّلُهُ أَوْ كَهْدِيْقَةٍ أُظْعِمَ مِنْهَا فَوْجٌ عَامًّا

معلوم و درک نمیشود که آخرین بهتر است یا اول و کسی که مانند باغی است که خزانیده شد از آن قومی که

ثُمَّ أُطْعِمَ مِنْهَا فَوْجٌ عَامًّا لَعَلَّ آخِرَهَا فَوْجًا أَنْ يَكُونَ آخِرُ ضُلْهَا

پستر خزانیده شد از آن حدیقه جماعت دیگر سال و دیگر نزدیک است که آخر مدیقه از رو کج فوج سه زیاده باشد

عَرَضًا وَاعْمَقُهَا عَمَقًا وَاحْسَنُهَا حَسَنًا كَيْفَ تَهْلِكُ أُمَّةٌ أَنَا

در عرض و در عمق و نیکوتر از رو حسن چگونه هلاک شود امتی که من

أَوَّلُهَا وَالْمُهْدِي وَسَطُهَا وَالْمَسِيحُ آخِرُهَا وَلَكِنْ بَيْنَ ذَلِكَ فَبِح

اول او با هم و باشد مهدی میان او باشد عهد عیسی آخر او و لیکن در میان آن فوج

أَعْوَجَ لَيْسُوا مِنِّي وَلَا أَنَا مِنْهُمْ رَوَاهُ رَزِينٌ وَعَنْ عَمْرِو بْنِ

کج باشند نیستند آن فوج از من و من از آن ام رزین و از عمرو بن

شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

شعیب روایت و از پدرش و از جد خود روایت کرده اند که آنحضرت صل الله علیه و سلم

أَيُّ الْخَلْقِ أَحَبُّ إِلَيْكُمْ إِيْمَانًا قَالُوا الْمَلَائِكَةُ قَالَ وَمَا لَهُمْ

پرسید که کدام خلق شگفت ترست نزد شما از رو ایمان گفتند فرشتگان اند فرمود آنحضرت میسند

این حدیث از امام جعفر صادق علیه السلام روایت شده است

این حدیث از امام جعفر صادق علیه السلام روایت شده است

این حدیث از امام جعفر صادق علیه السلام روایت شده است

لَا يُؤْمِنُونَ وَهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالُوا قَالِ الْيَتِيمُونَ قَالَ وَمَالَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

ایمان نیاوردند و حال آنکه ایشان نزد خداست خود اند گفتند پس یغیر این اند فرمود آنحضرت صلوات الله علیه بر سر ایشان

وَالْوَحْيُ يَنْزِلُ عَلَيْهِمْ قَالُوا افْتَحْنُ قَالَ وَمَالَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ

نیاوردند حال آنکه وحی باز آسمان فرود می آید بر ایشان گفتند پس باز سرود و چه مانع است شمارا که ایمان نیاورید شما

وَأَنَا بَيْنَ أَظْهُرِكُمْ قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و حال آنکه من در میان شما ام گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

إِنَّ أَعْجَبَ الْخَلْقِ إِلَىٰ إِيْمَانِنَا الْقَوْمُ يَكُونُونَ مِنْ بَعْدِي يَجِدُونَ

بدستی شگفت ترین و قوی ترین خلق نزد من از روستای ایمان بر آید و قومی اند که پیدا میشوند پس از من می آیند

صُحُفًا فِيهَا كِتَابٌ يُؤْمِنُونَ بِمَا فِيهَا وَعَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ

نعمان را که در کتب نوشته اند احکام دین ایمان می آرند همچنین در آن صحیفه است یعنی فائزانه و از عبد الرحمن

الْعَدَاءِ الْحَضَرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي مَنْ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

علاء حضری را روایت است گفت حدیث کردم کسی که شنید آنحضرت را صلی الله علیه وسلم

يَقُولُ إِنَّهُ سَيَكُونُ فِي آخِرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ قَوْمٌ لَهُمْ مِثْلُ أَجْرِ آلِ إِيْمَانٍ

که میگفت بدستی شان اینست که نزدیک است که باشند و پسین این است گروهی که باشند بر ایشان را مانند

يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقَاتِلُونَ أَهْلَ الْفِتَنِ رَوَاهُ

ایشان که مجابند امر میکنند بر معروف که شناخته شد است و جووان در دین و باز می دارند مردم را از انما شروع و قال سلیمان

الْبَيْهَقِيُّ فِي دَلَائِلِ النُّبُوَّةِ وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ عَنْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ

بیهقی در دلائل النبوة و از ابوامامه رضا روایت که آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ طُوبَى لِمَنْ رَأَى نَبِيَّيَ وَطُوبَى لِمَنْ سَمِعَ مَرَاتِ

صلی الله علیه وسلم فرمود خوشی باد مر کسی را که دید مرا و خوشی باد بهمنی بار

لِمَنْ لَمْ يَرِنِّي وَأَمَّنْ بِي رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ عَنْ

مر کسی را که ندید مرا و ایمان آورد بهمن یقین ر واه احمد و روایت از معاویه بن قره از

أَيُّهُ رَفَعَهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا فَدَدَ

پدرش روایت کرده است که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم وقتی که توبه شوند

أَهْلُ الشَّامِ فَلَا خَيْرَ فَيَكْفُرُوا لَا يَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي مَنْصُورِينَ

اهل شام پس نیست یکتی در شما همیشه اند طایفه از امت من یاری داده شده بر اے نصرت

لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَذَلَهُمْ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ قَالَ ابْنُ الْمَدِينِ

زبان نمیکند ایشان را کسی که یاری ندهد ایشان را تا آنکه بر پا گردد قیامت گفت ابن الدین

هُمْ أَهْلُ الْحَدِيثِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ

که ایشان اصحاب حدیث اند رواه ترمذی و از ابن عباس روایت که

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَجَاوَزَ عَنْ أُمَّتِي

آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود بدرستی که خدا تخطا کرد از امت من

الْخَطَاءَ وَالنِّسْيَانَ وَمَا اسْتَكْبَرُوا عَلَيْهِ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَابْنُ أَبِي

خطا و نسیان را چه چیز بر آن گراوه کرده شده اند ایشان بر آن چیز رواه ابن ماجه و ابی

وَعَنْ بَهْزِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّهُ سَمِعَ

در روایت است از بهز بن حکیم از پدرش و از جد پدری که او شنید

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى

آنحضرت را صلی الله علیه وسلم که میفرمود در تفسیر قول خدا تعالی که فرموده است

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ قَالَ أَنْتُمْ شَمُّونَ

که بودید شما بهترین امتی که بر آورده شده بر اے مردم گفت شما تمام میکنید

سَبْعِينَ أُمَّةً أَنْتُمْ خَيْرُهَا وَأَكْرَمُهَا عَلَى اللَّهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

هفتاد و امت را که شما بهترین آنها و بزرگترین آنها نید نزد خدا رواه ترمذی

وَابْنُ مَاجَةَ وَالْإِسْرَافِيُّ وَقَالَ التِّرْمِذِيُّ هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ

و ابن ماجه و الدارمی و گفت ترمذی که این حدیث حسن است

وَعَنْ أَبِي أَمَامَةَ رَضِيَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ

وَإِنَّ الْإِسْلَامَ مَرْوِيَّتٌ كُفْتُ شَيْئًا مِنْهُ مِنْ أَنْ تُخْفَرَتْ رَأْسُ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَعَدَنِي رَبِّي أَنْ يَدْخُلَ

صلى الله عليه وسلم كه میگفت وعده کرده است از من پروردگار من كه داخل سينه

الْجَنَّةِ مِنْ أُمَّتِي سَبْعِينَ أَلْفًا لِحَسَابِ عَلَيْهِمْ

در بهشت از امت من هفتاد هزار كه نیت حساب برای شان

وَلَا عَذَابَ مَعَ كُلِّ أَلْفٍ سَبْعُونَ أَلْفًا وَثَلَاثَ

و نه عذاب در عا لیکه میباشد با هر هزار هفتاد هزار و سه

حَثِيَّاتٍ مِنْ حَثِيَّاتِ رَبِّي رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

پرسى پرورد دست از بهی و ستمها پروردگار من روایت كرده این حدیث را احمد و ترمذی

وَإِنْ مَاجَةَ بَابُ الْحِسَابِ مَشْرُوعٌ عَنْ سَعْدِ بْنِ

و این ماجه در حساب مشقوة است و از سعد بن

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِمَسْجِدِ

مر ویت كه آنحضرت صلى الله عليه وسلم گذشت بمسجد

بَنِي مُعَاوِيَةَ دَخَلَ فَرَكَعَ فِيهِ رَكْعَتَيْنِ وَصَلَّيْنَا مَعَهُ

بنی معاویه در آمد آنحضرت م پس بگذشت و در ركعت نماز و گذاریم ما نیز با آنحضرت

وَدَعَا رَبَّهُ طَوِيلًا ثُمَّ انْصَرَفَ فَقَالَ سَأَلْتُ رَبِّي ثَلَاثًا

و دعا كرد و آنحضرت پروردگار خود را دعا كرده از بهیست برشت پس فرمود سوال كردم پروردگار خود را و آن

فَاعْطَانِي ثِنْتَيْنِ وَمَنْعَنِي وَاحِدَةً سَأَلْتُ رَبِّي أَنْ

پس عطا فرمود مرا ازین دو چیز را و نداد مرا یکی از این سه بگفتم آنكه سوال كردم رب خود را

لَا يَهْلِكُ أُمَّتِي بِالسَّنَةِ فَاَعْطَانِيهَا وَسَأَلْتُ أَنْ

كه هلاك نگرداند امت مرا بطول پس عطا كرد مرا آن را و سوال كردم

لَا يَهْلِكُ أُمَّتِي بِالْفَرْقِ فَأَعْطَانِيهَا وَسَأَلْتُهُ أَنْ لَا يَجْمَلَ

که مالک نکر داند امت مرا بفراق شدن پس عطايت کرد آن را نيز و خواستم و سوال کردم که نگردد اند

بِأَسْمِهِمْ بَيْنَهُمْ فَمَنْعَنِيهَا رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ مَالِكٍ

جنگ ایشان را میان ایشان پس منع کرد رواد مسلم و از مالک

رَأَى الْأَشْعَرِيَّ يَقُولُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ

اشعری را می دید گفتم فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدین

عَزَّ وَجَلَّ أَجَارَكُمْ مِنْ ثَلَاثٍ خِلَالِ أَنْ لَا يَدْعُو عَلَيْكُمْ

خدا تعالی شما را بدست شمار از سه خلعت یکدیگر دعا کند بر شما

نَبِيِّكُمْ فَتَهْلِكُوا أَجْمَعًا وَأَنْ لَا يَظْهَرَ أَهْلُ الْبَاطِلِ عَلَى أَهْلِ

پیغمبر شما پس هلاک شوید شامه و دیگر آنکه غالب نشود اهل باطل بر صاحب

الْحَقِّ وَأَنْ لَا يَجْمَعُوا عَلَى ضَلَالَةٍ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

حق و رسوم آنکه جمیع نشود شما بر گمراهی روایت کرد این حدیث را ابو داود و از

عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عوف بن مالک روایت کرد فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

لَنْ يَجْمَعَ اللَّهُ عَلَى هَذِهِ الْأُمَّةِ سَيْفَيْنِ سَيْفَا مَنَاسِيفٍ

هرگز جمع نخواهد کرد خدا بر این امت دو شمشیر یکسان امت و دیگر

مِنْ عَدُوِّهَا رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي مُوسَى

از دشمنان آن رواه ابو داود و از ابو موسی را روایت

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُمَّتِي هَذِهِ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم امت من این

أُمَّةٌ مَرْهُومَةٌ لَيْسَ عَلَيْهَا عَذَابٌ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُهَا فِي

امت است مرموده شده است نیت بر این امت عذاب در آخرت عذاب ایشان در

الدُّنْيَا الْفِتْنُ وَالنَّارُ لَا بُدَّ مِنَ الْقَتْلِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

دنیا فتنها و زلزالها و قتل است رواه ابو داود

تَقْرِ الْجُلْدُ الثَّانِي مِنْ كِتَابِ خَيْرِ الْمَوَاعِظِ وَفِيهِ مَتْنٌ بِكُلِّ عَالٍ وَاعِظٌ

تمام شد جلد دوم از کتاب خیر المواعظ و متن برگیرد از ان بر عالم ناصح

خَالِصٌ

الحمد لله العلي العظيم والصلاة والسلام على نبي الكرم وعلى الوصي العظيم المحدث إلى الصراط
المستقيم. که دین زمان خیر و برکت نشان این مجموعه احادیث صمیمه و نسخ جامعہ روایات

معتبره که مشتمل بر آیات و اخبار و احادیث تغیب و تہذیب مولفہ مولانا عہدہ الحاج مولوی محمد نواز خان

شہید ترجمہ مولوی محمد شاہ صاحب سلمہ الوہاب کہ گوش غفلت را آویزہ ہو سست

در ۳۰۶ ہجری باہ ذوالحجہ در مطبع نظامی مطبوع شدہ بود و کم یا گشتہ اکنون منظر کثرت

اشتیاق متانتین حب الحکم علیہما علی القاب خیر الحاج مولانا مقتدا مولوی حافظ

محمد انوار اللہ خان صاحب ہاتھام مولانا مولوی حافظ محمد ولی الدین صاحب ہتم محلہ العلوم

در عثمان پریس حیدرآباد و کن بریو طبع محلی گردید تا کہ تشہ کا مان بذلال مواعظ حسنہ از و

سیراب شوند -

عَلَّامٌ خَيْرُ الْمَوَاعِظِ جُلَدِ ثَانِي

صَحِيحٌ	عَلَّامٌ	صَحِيحٌ	عَلَّامٌ	صَحِيحٌ	عَلَّامٌ	صَحِيحٌ	عَلَّامٌ	صَحِيحٌ	عَلَّامٌ
۲	۱۳	۲	۱۳	۲	۱۳	۲	۱۳	۲	۱۳
۳	۲	۳	۲	۳	۲	۳	۲	۳	۲
۴	۸	۴	۸	۴	۸	۴	۸	۴	۸
۵	۲	۵	۲	۵	۲	۵	۲	۵	۲
۶	۱۹	۶	۱۹	۶	۱۹	۶	۱۹	۶	۱۹
۷	۲	۷	۲	۷	۲	۷	۲	۷	۲
۸	۳	۸	۳	۸	۳	۸	۳	۸	۳
۹	۱۰	۹	۱۰	۹	۱۰	۹	۱۰	۹	۱۰
۱۰	۸	۱۰	۸	۱۰	۸	۱۰	۸	۱۰	۸
۱۱	۲۲	۱۱	۲۲	۱۱	۲۲	۱۱	۲۲	۱۱	۲۲
۱۲	۲۸	۱۲	۲۸	۱۲	۲۸	۱۲	۲۸	۱۲	۲۸
۱۳	۱۷	۱۳	۱۷	۱۳	۱۷	۱۳	۱۷	۱۳	۱۷
۱۴	۵	۱۴	۵	۱۴	۵	۱۴	۵	۱۴	۵
۱۵	۲۰	۱۵	۲۰	۱۵	۲۰	۱۵	۲۰	۱۵	۲۰
۱۶	۲۸	۱۶	۲۸	۱۶	۲۸	۱۶	۲۸	۱۶	۲۸
۱۷	۳۵	۱۷	۳۵	۱۷	۳۵	۱۷	۳۵	۱۷	۳۵
۱۸	۳۸	۱۸	۳۸	۱۸	۳۸	۱۸	۳۸	۱۸	۳۸
۱۹	۲۰	۱۹	۲۰	۱۹	۲۰	۱۹	۲۰	۱۹	۲۰
۲۰	۲۸	۲۰	۲۸	۲۰	۲۸	۲۰	۲۸	۲۰	۲۸
۲۱	۲۸	۲۱	۲۸	۲۱	۲۸	۲۱	۲۸	۲۱	۲۸
۲۲	۵۰	۲۲	۵۰	۲۲	۵۰	۲۲	۵۰	۲۲	۵۰
۲۳	۵۲	۲۳	۵۲	۲۳	۵۲	۲۳	۵۲	۲۳	۵۲
۲۴	۵	۲۴	۵	۲۴	۵	۲۴	۵	۲۴	۵
۲۵	۱۲	۲۵	۱۲	۲۵	۱۲	۲۵	۱۲	۲۵	۱۲
۲۶	۲۲	۲۶	۲۲	۲۶	۲۲	۲۶	۲۲	۲۶	۲۲
۲۷	۲۲	۲۷	۲۲	۲۷	۲۲	۲۷	۲۲	۲۷	۲۲
۲۸	۲۲	۲۸	۲۲	۲۸	۲۲	۲۸	۲۲	۲۸	۲۲
۲۹	۲۲	۲۹	۲۲	۲۹	۲۲	۲۹	۲۲	۲۹	۲۲
۳۰	۲۲	۳۰	۲۲	۳۰	۲۲	۳۰	۲۲	۳۰	۲۲
۳۱	۲۲	۳۱	۲۲	۳۱	۲۲	۳۱	۲۲	۳۱	۲۲
۳۲	۲۲	۳۲	۲۲	۳۲	۲۲	۳۲	۲۲	۳۲	۲۲
۳۳	۲۲	۳۳	۲۲	۳۳	۲۲	۳۳	۲۲	۳۳	۲۲
۳۴	۲۲	۳۴	۲۲	۳۴	۲۲	۳۴	۲۲	۳۴	۲۲
۳۵	۲۲	۳۵	۲۲	۳۵	۲۲	۳۵	۲۲	۳۵	۲۲
۳۶	۲۲	۳۶	۲۲	۳۶	۲۲	۳۶	۲۲	۳۶	۲۲
۳۷	۲۲	۳۷	۲۲	۳۷	۲۲	۳۷	۲۲	۳۷	۲۲
۳۸	۲۲	۳۸	۲۲	۳۸	۲۲	۳۸	۲۲	۳۸	۲۲
۳۹	۲۲	۳۹	۲۲	۳۹	۲۲	۳۹	۲۲	۳۹	۲۲
۴۰	۲۲	۴۰	۲۲	۴۰	۲۲	۴۰	۲۲	۴۰	۲۲
۴۱	۲۲	۴۱	۲۲	۴۱	۲۲	۴۱	۲۲	۴۱	۲۲
۴۲	۲۲	۴۲	۲۲	۴۲	۲۲	۴۲	۲۲	۴۲	۲۲
۴۳	۲۲	۴۳	۲۲	۴۳	۲۲	۴۳	۲۲	۴۳	۲۲
۴۴	۲۲	۴۴	۲۲	۴۴	۲۲	۴۴	۲۲	۴۴	۲۲
۴۵	۲۲	۴۵	۲۲	۴۵	۲۲	۴۵	۲۲	۴۵	۲۲
۴۶	۲۲	۴۶	۲۲	۴۶	۲۲	۴۶	۲۲	۴۶	۲۲
۴۷	۲۲	۴۷	۲۲	۴۷	۲۲	۴۷	۲۲	۴۷	۲۲
۴۸	۲۲	۴۸	۲۲	۴۸	۲۲	۴۸	۲۲	۴۸	۲۲
۴۹	۲۲	۴۹	۲۲	۴۹	۲۲	۴۹	۲۲	۴۹	۲۲
۵۰	۲۲	۵۰	۲۲	۵۰	۲۲	۵۰	۲۲	۵۰	۲۲

نمبر	نمبر	صحیف	نمبر	صحیف	نمبر	صحیف	نمبر	صحیف	نمبر	صحیف
۲۵۱	۷	صدہ	۳۸۱	۷	بن خزن بن خزن					
۲۵۲	۱۲	راضیان	۳۸۲	۸	عاصر					
۲۵۵	۱۲	فیکخت	۳۸۳	۱۲	بادوامی					
۲۸۷	۱	دعہ الکلی	۳۸۴	۲۱	دریا					
۲۸۹	۱۸	لشاشہ	۳۸۵	۷	اللہم					
۲۹۵	۵	فرحب	۳۸۶	۲۰	گراہی					
۳۰۳	۱	بیت	۳۸۷	۱۳	صعد					
۳۱۱	۱۵	یاضبعہ	۳۸۸	۹	فجد اللہ					
۳۱۲	۳	الدار فی	۳۸۹	۲۱	من					
۳۵۵	۱۷	استم	۳۹۰	۱	فأخبرته					
۳۵۸	۳	اللہ	۳۹۱	۲	زوررا					
۳۵۹	۷	إذ	۳۹۲	۵	لا یجد					
۳۶۵	۲	ازانی	۳۹۳	۲۱	تسمت					
۳۶۸	۵	ماجد	۳۹۴	۱۱	توفی					
۳۶۹	۱۲	یشوی	۳۹۵	۵	ابو القطان					
۳۷۰	۱۲	عظن	۳۹۶	۷	تصلی					
۳۷۱	۵	عائشہ								
۳۷۲	۱۳	آفتی								
۳۷۵	۱۵	راکد کسند								
۳۷۶	۱۶	ی در آمد								
۳۷۹	۲	مردید								
۳۸۰	۸	ولیت								

کتابخانه
مکتبہ
مکتبہ

